

Duchovní pastýř

MĚSÍČNÍK
KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ROČNÍK PÁTÝ

1955

OBSAH PÁTÉHO ROČNÍKU

A. THEOLOGIE

<i>Dr V. Bartůněk:</i> Středověká mzda podle církevních zpráv	24	Být všem všim a vždy - Doba očima kněze (<i>J. B.</i>)	52
<i>Dr V. Bartůněk:</i> Bohuslav Balbín	183	Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva ČSR	33
<i>Dr J. Cibulka:</i> Vyšebrodské Narození Páně a hluboké Klanění Dítěti	188	Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva ČSR (<i>P. F. Marko</i>)	177
<i>Dr F. Cínek:</i> Svatý Metoděj	104	Cesta staletími (<i>Dr V. Bartůněk</i>) I/3, II/3, III/3, IV/3	
<i>Dr J. Čársky:</i> Sme poslovia v službe Kristovej	1	Deset let od osvobození (<i>J. Beneš</i>)	89
<i>Dr F. Drábek:</i> Nelze sloužit dvěma pánům	141	Dík a příslib (<i>Pastýřský list ordinářů ČSR</i>)	101
<i>Dr A. Fafl:</i> Daňová morálka ve světle katolické mravouky	147	Doba očima kněze (<i>J. Beneš</i>)	155
<i>Dr F. Falkenauer:</i> Byl z domu a kmene Davidova	2	Dokumenty upřímné lidskosti - Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	193
<i>Dr F. Falkenauer:</i> Jak dlouho působil svatý Jan Křtitel	105	Jubileum J. E. Dr Ant. Eltschknera (<i>secundice</i>)	57
<i>J. Glogar:</i> Reflexe adventní v kněžském životě	181	Jubileum J. E. Dr Ant. Eltschknera (<i>75 let</i>)	101
-j-: Svědectví pravdě	178	K 90. narozeninám prof. Dr Josefa Vajse (<i>Dr A. Salajka</i>)	172
<i>Dr J. Kasan:</i> Archibresbyteri	2	K jednomu z letošních jubileí (<i>Dr Jar. Kouřil</i>)	70
<i>Dr J. Kasan:</i> Kolem svátku království Panny Marie	142	Kladme odpor nepřátelům míru - Doba očima kněze	32
<i>Dr F. Kotalík:</i> Několik úvah o Pentateuchu	25	Kněz se dívá na ocelové srdce republiky (<i>P. A. Veselý</i>)	161
<i>Dr B. Kutal:</i> Jak velký byl počet Hebreů táhnoucích z Egypta	162	Láska, radost, pokoj - Doba očima kněze (<i>J. Beneš</i>)	132
<i>Dr J. Merell:</i> Jidáš Iškariotský v evangeliu a apokryfech	42	Litoměřický Ordinář padesátníkem	119
<i>Dr J. Merell:</i> Na okraji Hegerova překladu Starého Zákona	182	Mějte pokoj ve všem lidmi - Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	175
<i>Prof. J. Michal:</i> Kněžský oděv podle církevního práva	45	Most lidskosti - Doba očima kněze (<i>J. Beneš</i>)	117
<i>Prof. J. Michal:</i> Nová úprava breviáře a misálu	122	Pětileté studium na naší theologické fakultě (<i>Dr J. Merell</i>)	123
<i>Dr L. P.:</i> Pražské zlomky heortologicky	22	Pokojnost pořádku - Doba očima kněze (<i>J. Beneš</i>)	173
<i>Dr F. Panuška:</i> Hodnota individua	44	Poslední pořízení podle nového občanského zákoníka (<i>Dr J. Kasan</i>)	38
<i>Dr M. Pícha:</i> Věrní Bohu, církvi a státu	21	Promluva k devadesátinám pap. prel. Dr Jos. Vajse (<i>Dr J. Cibulka</i>)	192
<i>Dr L. Pokorný:</i> Liturgický pohled na advent a vánoce	185	Prohlášení předsedy maďarského CMV	34
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Hodnota individua	5	První sluneční paprsky (<i>D. P.</i>)	54
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Přirozenost a určení člověka	27	Rodina a manželství v sovětském zákoně (<i>Dr L. Pokorný</i>)	165
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Povinnost a právo	47	Slavnostní vyznamenání za zásluhy o vlast	103
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Svoboda	67	Slavnostní zasedání Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR	82
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Rovnost	87	Slovo ke katolíkům západní Evropy (<i>Dr Ant. Eltschkner</i>)	41
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Manželství a rodina	112	Společná vůle porazí atomové šílenství	53
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Vlastnictví	126	Společnou práci pro blaho celého národa (<i>P. J. Vraštil</i>)	45
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Lidská společnost	148	Srdcem a rozumem se přičiňujme o pokoj a mír (<i>Dr J. Kratochvíl</i>)	121
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Stát	167	Středověcí zemědělci (<i>Dr V. Bartůněk</i>)	125
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Církev	184	Svátek osvobozené vlasti (<i>Dr J. Merell</i>)	81
<i>Msgre K. Reban:</i> List z dějin české katechetiky	23	Te Deum laudamus (<i>Dr E. Oliva</i>)	102
<i>P. K. Sahan:</i> Existencialismus v perspektivě jeho důsledků	86	Ut omnes unum sint - Doba očima kněze	11
<i>Dr A. Salajka:</i> Podíl sv. Cyrila a Metoděje na překladu Pisma svatého	124	Usnesení Celostátního mírového výboru	178
<i>Dr A. Salajka:</i> VIII. kapitola staroslověnského života sv. Konstantina Cyrila	163	Válka je proti příkázáním Ježíše Krista	135
<i>Ant. Stehlík:</i> Bratři, vyčistěte starý kvas	61	Veliký den	32
<i>P. J. Suk:</i> Nová úprava breviáře a misálu	122	V míru a pokoji k dalším úspěchům (<i>Msgre J. Čársky</i>)	82
		Vyznamenání probošta Dr Fr. Drábka	159
		Zasedání biskupů a ordinářů Československé republiky (<i>Dr H. Havránek</i>)	8

B. ŽIVOT VEŘEJNÝ

1. Články:

Biskup Dr Antonín Podlaha (<i>Dr Jar. Krčmář</i>)	12
Bůh otvírá svou ruku (<i>P. J. Mára</i>)	131

Žijte jako účastníci světla - Doba očima kněze
(Dr F. Panuška) 89

2. Reportáže:

Archeologické objevy poslední doby v ČSR (Dr M. Racek) 171
Deset let OSN 115
Dějiny rituálu (Dr H. Havránek) 144
Katolický tisk bratrského Polska (-j-) 151
Kroměřížské sklepy mešního vína 173
Matka nás všech (Ferd. Pur) 114
Měli Slované písmo již před sv. Konstantinem- Cyrilem? (Dr A. Salajka) 146
Mírový projev v Helsinkách 122
Nad rakví Otakara Španiela 65
Nestárnoucí kniha (J. B.) 128
O I. celostátní spartakiádě (J. Star) 115
Příprava mešního vína v letošním roce (P. V. Skalník) 186
Slavín 174
Sv. Vojtěch v umělecko-historických památkách ciziny (Dr Jar. Krčmář) 74
Vánoce ve Svaté zemi (Dr H. Havránek) 7
Walt Whitman, básník amerického lidu (Dr J. Svoboda) 114
Zelenina na farní zahradě (J. Rubliš) V/3

3. Galerie vlasteneckých kněží:

P. František Beckovský (J. B.) 95
P. Josef Ehrenberger (J. B.) 134
Abbé Josef Jelínek (P. Fr. Hochmann) 157
Kněžské profily v díle českých spisovatelů (J. B.) 76
P. František Náhlovský (J. B.) 55
P. Matěj Procházka (J. B.) 194

4. Umění:

Antonína Dvořáka Stabat Mater (Dr C. Sychra) 66
České betlemy, umělecké dílo lidové tvořivosti (J. Brechensbauer) 13
Dante a mír. (P. S. Novák) 69
Dávné umělecké hodnoty 133
K svatováclavské ikonografii (Dr Beneš) 131
Leoš Janáček - církevní (Dr C. Sychra) 186
Monstrance (Dr M. Racek) 64
Monstrance renesanční a barokní (Dr M. Racek) 83
Naše vánoční kantáty (Dr C. Sychra) 4
Pražské chrámy a Karlův most se sochami svět- ců v zrcadle světové poesie (Dr Jar. Krčmář) 93
Problémy náboženského umění nové doby (Dr Kopa) 75
Tradice českých betlemů (Dr A. Sedlařík) 195
Výjevy v obrazech českých středověkých pečeti (Dr F. Beneš) 107
Význam naší novější církevní hudby (Dr C. Sychra) 84
Vztah tabulového malířství a knižní ilustrace k paralelám Starého a Nového Zákona (γ-š-) 152

5. Kursiva:

Když kvetou jiriny (P. E. Korba) 128
Kráska prosté skutečnosti (P. E. Korba) 7
Nejvyšší příkaz (P. E. Korba) 31
Po sněhu čistém, bílém (P. E. Korba) 187
Přítel těch, kteří milují (P. E. Korba) 52
Slunce nad městem pěvce Máje (P. E. Korba) 88
V záři primičích oltářů (P. E. Korba) 114
Zapomenuté hroby (P. E. Korba) 171
Zrnka věčnosti (P. E. Korba) 155

6. Fejeton:

Hůl pastýřskou zaměnil za berlu arcibiskupskou (P. Fr. Hochmann) 191
Kněz a krásná literatura (P. E. Korba) 164
Monstrance (Branald) 156
Neznámé verše Vincence Bradáče (P. E. Korba) 196
Praha v hermelínu (H. H.) 34
Sto let od smrti Adama Mickiewicze (Dr J. Svoboda) 173

7. Různé:

Úřední zprávy: 16, 40, 59, 78, 99, 120, 136, 159, 179, 199
Náš zápisník: 18, 37, 56, 77, 96, 118, 136, 158, 179, 196
Nové knihy: 20, II/3, III/3, IV/4, V/3, VI/4, VII/4, VIII/3, IX/3

Zajímavosti ze světa: VI/3, VII/3, VIII/3, 163, 164,
IX/3
Kulturní kalendář: I/4, II/4, III/4, IV/4, V/4, VI/4,
VII/4, VIII/4, IX/4, X/3

C. ŽIVOT NÁBOŽENSKÝ

1. Články:

Albert Magnus, scientiarum universarum cultor (P. Karel Sahan) 168
Filip Neri, světec veselý (P. Karel Sahan) 88
Cítara Ducha svatého (P. Karel Sahan) 113
»Co tu stojíte zahálějící?« Práví mu: »Nikdo nás nenajal« (P. Karel Sahan) 7
Milovník duchovního života (P. Karel Sahan) 154
Muž moudrého srdce (P. Karel Sahan) 128
Muž štědrého srdce (P. Karel Sahan) 185
Přítel hříšníků (P. Karel Sahan) 31
Pokorný muž Boží (P. Karel Sahan) 49
Sv. Dona Bosca nejvzácnější ctnost (P. Karel Sahan) 6
Svatého Pavla z Kříže obětavá láska (P. Karel Sahan) 69

2. Pastorační:

Důležitá otázka pastorační (Dr Jar. Kouřil) 166
K revisím hospodaření na farních úřadech (P. V. Šebek) 4
K vedení účetní evidence na farních úřadech (P. V. Šebek) 176
Ke kázáním a katechesím (P. V. Šebek) 63
Mešní stipendia a závazky plynoucí z jejich při- jetí (P. V. M.) 46
Postupování mešních stipendií (P. V. Šebek) 108
Provádění revisí hospodaření na farních úřadech (P. V. Šebek) 54
Styk duchovního správce s osadou (JUC J. Šanda) 62
Úlevy eucharistického postu (P. V. Šebek) 26
Vlastí pozemskou k vlasti nebeské (P. L. Rosen- reiter) 85

D. HOMILETICKÁ PŘÍLOHA

a) nedělní a sváteční:

Vánoce, svátky míru (Dr B. Kovařík) 69
Novoroční kázání - Pán s vámi (J. M.) 72
Nový rok - Štěstí, radost, pokoj (P. E. Korba) 1
Neděle mezi oktávem Zjevení Páně - Svatá ro- dina (P. F. C. Foral) 3
3. po Zj. P. - Obět (P. Jakub Bílý) 6
Devítník - Význam práce pro náš život pozemský (Dr J. Kasan) 9
1. ned. po dev. - Požehnaná setba (P. L. Rosen- reiter) 11
2. ned. po dev. - Práce zárukou míru (P. L. Hronek) 14
4. ned. postní - Chléb náš vezdejší (P. K. Sahan) 17
Hod Boží velikonoční - Alleluja (P. J. Vraštil) 25
1. ned. po velik. - Poselství Zmrtvýchvstalého (P. L. Rosenreiter) 27
2. ned. po velik. - O lásce Ježíšově k lidstvu (JUC J. Šanda) 30
3. ned. po velik. - Božské Srdce Páně (F. C. Foral) 33
17. ned. po sv. Duchu - Dva příkazy lásky (F. C. Foral) 52
20. ned. po sv. Duchu - Pravá moudrost (Dr V. Bartůněk) 57

b) příležitostná:

Beránku Boží (Dr B. Kovařík) 36
K podzimním pracím na polích - Láska k vlasti, roditelce Božích darů (P. E. Korba) 49
Na ukončení žní - Nebudu mítí nedostatku (P. J. Vraštil) 39
Nad hrobem (citáty) - (S. P.) 54, 63
Nejkrásnější pohled (J. Beneš) 45
Nové srdce a nový duch (J. B.) 21
O lásce k vlasti (Dr J. Kasan) 41
Posvěcení chrámu - Dům Boží (P. K. Sahan) 60
Povolání rolníka jest službou Bohu, rodině a lid- ské společnosti (Dr J. Kasan) 19
Před mariánským obrazem (P. J. Mára) 65
Příklady: 8, 16, 32, 77

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 1

Biskup Dr Jozef Čársky: Sme poslovia v službe Kristovej

Ph a JUDr Josef Kasan: Archipresbyteri

*Ph a ThDr František Falkenauer: Byl z domu a kmene
Davidova*

P. Václav Šebek: K revistm hospodaření na farních úřadech

PhDr Cyrill Sychra: Naše vánoční kantáty

ThLic Miroslav Rajmon: Hodnota individua

P. Karel Sahan: Sv. Dona Bosca nejvzácnější ctnost

P. Emil Korba: Krása prosté skutečnosti

Dr Hubert Havránek: Vánoce ve Svaté zemi

Dr Jaroslav Krčmář: Biskup Dr Antonín Podlaha

1

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

EPISCOPUS Dr JOSEF ČÁRSKY: Pro Christo ergo legatione fungimur . . . 2. Cor. 5, 20.

Prima verba illustrissimi auctoris tendunt ad ponendam rationem horum commentariorum, quorum argumentum utinam sit in omne tempus plene catholicum, simulque suppedians res gestas diurnas et ostentans curae publicae et oeconomiae incrementum et defendens iustitiam pacemque orbis terrarum.

PhIUDr JOSEF KASAN: De archipresbyteris.

Quid dictum sit de archipresbyteris in CIC et in statutis archidioeceseos Pragensis.

PhThDr FRANTIŠEK FALKENAUER: . . . eo quod esset de domo et familia David . . . Luc. 2, 4.

Materia exegeseos de genealogia Jesu Christi et de quaestione fratrum Domini Nostri porro tractatur.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Vicario foraneo sit curae beneficium parochiae.

Quomodo adimpleant vicarii foranei munus statutum in CIC can. 1487: . . . ut beneficialia bona conserventur et rite administrantur.

PhDr CYRILL SYCHRA: Nostri solemnium nataliciorum Christi cantus.

Auctor disputat de compositione artis musicae egregiorum nostrorum peritorum - J. B. Foerster, Ot. Jeremiáš, J. Ev. Zelenka, Pavel Dědeček, J. C. Sychra - repetentium materiam operis de solemnium nataliciorum ratione.

ThLic MIROSLAV RAJMON: Quaestio philosophiae de persona humana ut individuo.

Iudicium de sententiis philosophiae, quae multum extollunt vel nimium deprimunt primum momentumque personae humanae. Media aurea via munitur philosophia perenni, quae crebrius attingit instituta et leges rei publicae.

P. KAREL SAHAN: De pulcherrima beati Don Bosco virtute.

Necesse est praesertim sacerdotem Deo et homini fidem habere. Meditatio sacerdotis.

P. EMIL KORBA: Pulchritudo veritatis inornatae, siccae.

Laus poetarum more edicta laboris cottidiani officiique diligentis.

Dr HUBERT HAVRÁNEK: Solemnia natalicia Jesu Christi in Terra Sancta.

Auctor enarrat varia et dulcia de Bethlehem et Nazareth, locis pueritiae Jesu Christi.

Dr JAROSLAV KRČMÁŘ: Episcopus Dr Antonín Podlaha.

In memoriam illustrissimi et peritissimi artium ingenuarum episcopi, qui nonaginta annis abhinc natus est.

ThDr VÁCLAV BARTŮŇEK: Nostrum iter spatio saeculorum.

Proximo anno repetemus memoriam multarum rerum gestarum, quae saeculis ante in vita Ecclesiae evenerunt.

ANNOTATIONES

Litterae publica auctoritate datae domo et peregre.

APPENDIX

Imagines artis pictorum et sic dictae photographiae.
De disciplina orationis sacrae - Haec pars singulorum fasciculorum dicata oratoribus a sacris.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

„Sme poslovia v službe Kristovej“

ThDr Jozef Čársky,

biskup, apoštolský administrátor košický.

Vyhovujúc žiadosti vdp. redaktora Duchovného pastýře o úvodník do nového ročníku, idem nadhodit niekoľko myšlienok pre olt. bratov na tamtej strane Moravy do Vášho časopisu.

Časopis pre duchovenstvo, akým je D. P., si predstavujem tak, ako citlivý kompas, ktorý reaguje na myšlienkové prúdy svojej doby a ukazuje duchovenstvu správny smer, podľa ktorého má svoju kňazskú činnosť zamerať, aby mohol statočne plniť povinnosti, ktoré pri posviacke na seba vzal. Chcem preto pripomenúť niekoľko myšlienok, na ktoré — podľa mojej mienky — tak redakcia D. P., ako aj čitatelia by mali brať zreteľ.

1. Z každého článku, z každej vety, z každého slova D. P. by sa malo dať vycítiť, že časopis je v plnom smysle slova katolícky, ktorému je celý poklad zjavenia Božieho, ako ho Cirkve katolícka učí, taktiež ústava Cirkve a jej zriadenie, nezadateľným základom, na ktorom stojí. Ináč by ztratil svoj raison d'être a neprávom by nosil názov mesačník »katolíckeho« duchovenstva. — Preto musí D. P. v prvom rade pobádať olt. bratov, aby svoje účinkovanie zamerali tak, aby boli horlivými hlásateľmi zjavenia Božieho a prizvukovateľmi prikázani Božích i cirkevných tak v kostole, ako i pri vyučovaní náboženstva; aby boli ochotnými vysluhovačmi prostriedkov milosti: už či pri oltári, či v spovednici, či pri zaopatrovaní nemocných, či pri cirkevných obradov. — Slovom D. P. má pomáhať formovať kňazov ideálnych, zbožných, takých, ktorí nie sú len automatmi na krstanie, rozhrešenie a slúženie Omše sv., na pomazanie chorých, ale takí, ktorých život a účinkovanie vyžiaruje milosť Božiu a svätosť a priťahuje duše ku Kristovi.

2. D. P. nech je časový. »Omnis homo e hominibus assumptus pro hominibus constituitur« hovorí Apoštol národov (Žid. 5, 1). Inými slovami: kňaz je postavený pre takých ľudí, akí v tej ktorej dobe žijú, a jeho úlohou je, aby svetlom večných právd posvietil na problémy, ktoré sa týkajú sociálneho, hospodárskeho, kultúrneho života veriacich, medzi ktorými pôsobí a ktorým má pomáhať dobrou radou, poučením, prípadne i príkladom ku číms správnejšiemu a číms účelnejšiemu riešeniu aktuálnych otázok verejného života a k vytvoreniu lepších životných podmienok tak pre jedinca, ako aj pre kolektív. V tom smere očakáva duchovenstvo od D. P. poučenia, námäty a popudy. Ovšem nie také, že všetko nové bude velebiť len preto, že je nové — pokiaľ všetko ľudské je nedokonalé, má svoje nedostatky, ktoré sa dajú odstrániť, zlepšiť — a preto, že výhody nového sociálneho a hospodárskeho poriadku správne bude hodnotiť a na jeho klady poukazovať.

3. Nutné bude v časopise opätovne poukazovať na nepopierateľné, rukolapné klady nového sociálneho a hospodárskeho zriadenia: mnohonásobný vzrast priemyslu, stavbu tovární, zriadenie nových podnikov; výnosnejšie a hospodárnejšie obrábanie pôdy na základe družstevnom; zlepšenie železničnej dopravy, zvlášť autobusovej, ktorá dnes prakticky už spojuje všetky obce nášho štátu s hlavnými premávkovými tepnami; technické vymoženosti, ktoré uľahčujú ľuďom prácu a dávajú im možnosť pohodlnejšie bývať, lepšie sa stravovať; brať podiel na veľkých sociálnych vymoženostiach, ako: bezplatné liečenie, rekreácia, platená dovolenka; starostlivosť o rodinu, ktorej zakladanie sa uľahčuje výhodnou pôžičkou pre novomanželov na výbavu a zariadenie bytu; príspevky pre matky, resp. pre novonarodeniatka, na nedospelé detky, starosť o kojencov, stavba rodinných bytov atď.

4. Stále sa treba vracat k otázke mieru, zdorazňovať jeho potrebu, pokiaľ mier je najnezbytnjšou podmienkou úspešnej pastoračnej činnosti ako aj ďalšieho stúpania a blahobytu pracujúceho kolektívu.

Želám, aby D. P. mal v novom ročníku hojne úspechov a jeho redakcia aby našla mnoho zdatných spolupracovníkov.

ARCHIPRESBYTERI

V prvních dobách křesťanských měli pouze biskupové právo v sídelních svých městech příslužovati svátostmi, zejména udíleti křest; odtud *ecclesia baptisimalis*.

Kostel biskupský zůstal vždy hlavním kostelem pro celou diecési, i když v dobách rozvoje křesťanství povstávaly kostely na venkově, kamž byli vysíláni kněží jako biskupští zástupci, zejména ve vykonávání funkcí, a to hlavně křtu, pročež název *ecclesia baptisimalis* přešel na tyto kostely venkovské. Tento vývoj byl již ve III. století na východě, ve IV. století na západě.

Příslušní duchovní nazývání *presbyteri ruris* nebo *presbyteri de plebe* čili *plebani*, též *archipresbyteri*, a okres takových kostelů nazýván původně *diocesis*, pak *parochia*. Plebanus pak nazýván od toho *presbyter parochianus* a od XVI. století *parochus*.

Vedle těchto kostelů parochiálních povstávaly často na venkově pro bohoslužebné potřeby nejbližšího okolí menší kostely, tak zvané kaple, oratoria, na př. na statcích vrchností, hřbitovech a klášterech, které vesměs byly podřízeny kostelům farním, tak zvaným *tituli maiores* (*ecclesiae matrices*), pročež proti těmto zvané *tituli minores* (*ecclesiae filiales*). Později nebylo dovoleno zřizovati tituli minores, a kostely, které již existovaly, obdržely během IX. století právo farní, ale přece zůstaly v závislosti na tituli maiores; pročež faráři kostelů maiores nazývání opětne archipresbyteri a vykonávali dozor nad kostely minores. Okres archipresbytera zván *decania*, odtud on sám *decanus* a poněvadž byl na venkově, *decanus ruralis*.

Od IX. století zřizovaly se též v městech biskupských zvláštní fary pro jednotlivé části města, což dříve nebývalo, neboť biskup byl současně farářem svého sídelního města. Duchovní správu za biskupa vedl pravidelně *archipresbyter municipalis* nebo *de urbe*, který často býval členem kapituly a měl název děkana. Funkce jeho přešly často na kapitulou jako celek; tato pak vedla duchovní správu prostřednictvím svého člena, který měl *curam actualem* a kapitulou měla *curam habitualem*, kterýžto stav trvá někde dosud.

Dokonalé ohraničení farních obvodů ve středověku provedeno nebylo, poněvadž tomu bránila jednak snadná přenositelnost farních práv, jednak časté spojení far s kláštery a kapitulami (inkorporace). Před Tridentinem bylo častým zjevem, že ú ad farní náležel více osobám in solidum a že byl pronajímán farářem jiné osobě, která vedla za faráře správu farní (vicarii, viceplebani, parochi conductitii). Teprve Tridentinum učinilo v této věci nápravu, zejména nařízením přesného rozdělení farního.

U nás zřizovány byly farní obvody teprve ve XII. století. Husitské války však způsobily někde úplný zánik organisace nižších úřadů církevních. Po Bílé hoře byly farnosti obnovovány a za Josefa II. reorganisovány. Josefinská organisace byla v podstatě zachována dodnes.

Platné právo kanonické přiznává Ordináři právo zřizovati a měniti venkovské vikariáty nebo děkanáty nebo archipresbyteráty. Kodex nazývá správce těchto menších správních úseků v diecési venkovskými vikáři, děkany, archipresbytery.

Právem partikulárním bývají venkovští vikáři nebo děkani podřízeni vrchnímu dozoru děkanů starších (archipresbyterů), jejichž okres nazván *komisariátem*, na př. ve vratislavské části diecése, *archidiaconátem*, na př. v Maďarsku, *archipresbyterátem*, na př. v arcidiecési olomoucké, v diecési brněnské, českobudějovické, královéhradecké. Od r. 1910 obnoven též v arcidiecési pražské úřad *arcikněží*, kteří vykonávají dozor na venkovské vikáře.

V poslední době byli jsme svědky toho, jak většina Ordinářů v zemích historických provedla nové vnitřní rozhraničení vikariátů a děkanátů, jejichž obvody byly přizpůsobeny hranicím okresů politických, a to z důvodů komunikačních a hospodářských.

Těž v mnohých diecésích byli v dohodě našich Ordinářů s příslušnými státními činiteli jmenování tito arcikněží (archipresbyteri), což svědčí o tom, že kanonické právo je v naší lidově demokratické republice plně respektováno.

Ph et JUDr Josef Kasan

BYL Z DOMU A KMENE DAVIDOVA

(Dokončení)

Z Pavlových textů vyplývají tyto zásadní věty, které i určují úmysl Lukášův:

1. Ježíš je z potomstva Davidova podle těla, ne tedy jen po legálním otci Josefovi.
2. Vlastním otcem Ježíšovým je Bůh Otec.
3. První člověk Adam byl zemský, druhý člověk, Ježíš, v němž se soustředila »Boží sláva na tváři jeho«, je z nebe.
4. Proti sobě stojí první Adam a »obraz neviditelného Boha, prvorozenec veškerého tvorstva«, »v němž bylo stvořeno všecko«, jehož Adam je předobrazem.
5. Tento druhý Adam je člověkem, počátkem, skrze něho bylo všechno stvořeno a pro něho.

Lukáš, který Pavla podává, chce tuto nauku vyjádřit i v rodokmenu. Ovšem, není to jen nějaká nauka, theorie, nýbrž vědomě v rozporu s Matoušem podává na základě přesného zjištění jiný rodokmen, podává skutečnost, bezpečně zjištěnou, že Ježíš, secundum carnem -- podle těla, je synem Davidovým skrze svoji matku Marii. Proto jde až k Adamovi, a proto také musí, na rozdíl od Matouše, ukázat, že Ježíš není jen legálním synem Davidovým, skrze Josefa, nýbrž skutečným potomkem -- synem Davidovým »podle těla«.

Tento Lukášův úmysl je zřejmý, srovnáme-li oba rodokmeny v jejich závěrečné fázi:

Mt 1, 16: »Jakub zplodil Josefa, muže Marie, z níž se narodil Ježíš, který se nazývá Kristus.«

Lc 3, 23: »Když Ježíš začínal, bylo mu asi třicet let a byl pokládán za syna Josefova, který byl syn Heľiův...«

U Mt je zřejmé, že otcem Josefovým je Jakub, až ovšem Mt dobře ví, že Ježíš není přirozeným synem Josefovým (Mt 1, 20, 25), jen legálním, a proto skrze svého legálního otce má Ježíš právo na trůn Davidův, což před židovskými zákony stačilo, a Matouš, který píše hlavně židokřesťanům, je s tímto konstatováním také spokojen, více opravdu nebylo potřeba. Nebyl však spokojen Pavel a ovšem také Lk, neboť v Ježíši byla všechna dokonalost, a tedy i dokonalost v poměru k zaslíbením daným Davidovi. Proto Lk ukazuje, že Ježíš je synem Davidovým »podle těla«. Je to nepochybné z Lk verše 3, 23, který ukazuje, že Lk nemluví v něm o Josefovi jako o osobě, která je závěrečným členem rodokmenu, neboť Josef je zde jen jako mimochodem jmenován, s tím zdůrazňujícím úmyslem totiž, že Ježíš není přirozeným synem Josefovým, za Ježíšova otce byl jen pokládán. Ježíš je přirozeným synem Marie. Ať tedy čerpal Lk od Panny Marie, ať od apoštolů, ze záznamů rodových nebo odkud věděl, že Ježíš má nejen legální právo na trůn Davidův po legálním otci Josefovi, ale má ještě větší právo, i přirozené právo po matce, »secundum carnem«; ovšem nemohl vésti rodokmen matky, jež před židovským zákonem neměla celkem v tomto smyslu dědictví významu. Toto byl jistě důvod pro Matouše, že podal rodokmen Josefov, aby ukázal legální a tedy dostačující právo Ježíšovo na trůn Davidův. Proto podává Lk rodokmen Ježíšův v přirozené řadě předků k Davidovi a až k Adamovi. Jde přes Pannu Marii k jejímu otci. Podle tehdejšího zvyku a práva musil Pannu

Marii vynechat. Rodokmen Lukášův je rodokmenem Panny Marie.

Toto věděla a tak tomu rozuměla i nejstarší Církev, teprve později byla věc popletena a zatemněna. Na potvrzení nám poslouží tři z nejstarších spisovatelů: sv. Ignác Antiochský, sv. Justin, sv. Ireneus! (Zemřeli: 107, 166, 202.)

Ignác Ef 18: »Bůh zajisté náš Ježíš Kristus podle Božího řízení v životě Mariině nošen byl, z Davidova sice pokolení, ale skrze Ducha svatého.«

Justin Dial. c. Tryf. 43: »... jenž z panny rodu Abrahamova, pokolení Judova a větve Davidovy se narodil...«

Tamtéž 45: »... Noe, Henoch, Jakub a podobní všichni spasení budou s těmi, kteří Krista, tohoto Syna Božího znají, jenž i před jitřenkou a lunou byl, a z oné panny rodu Davidova se vtělil, zroditi se ráčil...«

Tamtéž 100: »Proto v řečech svých pravil, mluvě o příštím utrpení svém: Syn člověka mnoho trpěti musí a zavržen býti od farizeů a zákoníků a ukřižován býti a třetího dne vstáti. Synem člověka se nazýval buď pro narození své z panny, která, jak jsem pravil, z Davida, Jakuba, Izáka a Abrahama pocházela, anebo že byl otcem jeho Adam jakož i těch, jež jsem uvedl, z nichž Maria pochází. Neboť víme, že ti, kteří zplodili ženy, jsou otci těch dětí, jež jejich dceři porodily.«

Ireneus Adv. haer. III, 21, 22: »Mimo by pak ani králem nemohl býti, kdyby byl synem Josefovým, ani dědicem, podle Jeremiáše. Neboť Josef jest patrně synem Joachima a Jechoniáše,²⁾ jak i Matouš rod jeho udává. Ale Jechoniáš i se všemi svými potomky svržen jest s království, ano Jeremiáš takto pravi: »Živ jsem já, dí Hospodin, byť byl Jechoniáš, syn Joachima, král Judska, znamením pečetním na pravici mé, i odtud odtrhnu jej a vydám v ruce hledajících duše jeho.« (22, 24, 25.) A opět: »Potepen jest Jechoniáš jako nádoza nepotřebná, poněvadž vyvržen jest v zemi, kteréž neznal. Země, slyš slovo Hospodinovo: Napiš muže toho člověkem svrženým, poněvadž nepovstane ze semene jeho ten, jenž by seděl na stolci Davidově, knížetem jsa v Judsku (22, 28). A opět dí Bůh o Joachimovi, otci jeho: »Protož toto pravi Hospodin na Joachima, otce jeho, krále Judského: Nebude zajisté z něho, kterýž by seděl na stolci Davidově, a mrtvola jeho povržena bude na vedru denním a mrazu nočním; a pohlédnu naň a na syny jeho a uvedu na ně a na obyvatele Jerusalemské i na zemi Judskou všeliká zla, kteráž jsem mluvil na ně.« (36, 30, 31.) Kterí tedy pravi, že byl z Josefa zplozen, a v něm nějakou naději mají, sami se činí svrženci se stolce královského, propadající kletbě a zavržení prohlášenému na Jechoniáše a semeno jeho. Proto zajisté jest řečeno ono na Jechoniáše, jak Duch předvídal, co budou bludní učitelé hlásati, aby seznali, že se nezrodí ze semene jeho, t. j. z Josefa, nýbrž podle zaslíbení Božho ze života Davidova, že vzbuzen bude král věčný, který pojímá v sebe všechno, a tudíž i staré stvoření (Adama) v sebe pojál.

Neboť jako neposlušností jednoho člověka hřích přístupu na svět nabyt a hřichem smrt opanovala: tak i poslušností jednoho člověka spravedlnost uvedená jsouc, život přináší lidem dříve zemřelým. A jako prvotvor onen Adam ze země neorané a ještě panenské podstatu svou měl a způsoben byl rukou Boží, t. j. Slovem Božím, když vzal Hospodin hlínu země a způsobil člověka: tak zahrnuje v sobě Adama, jsa sám Slovo, právě přijal zrození opakovaného Adama z Marie, ana ještě byla pannou. Když pak onen ze země vzat jest a Slovem Božím utvořen, slušelo, aby totéž Slovo opakující v sobě Adama, s ním i podobnost zplození zachovalo.

A Pavel apoštol v listu ke Galatům zjevně dí: »Poslal Bůh Syna svého, učiněného z ženy.³⁾ A opět v listu k Římanům: »O Synu svém pak, jenž mu učiněn jest z rodu Davidova podle těla, jenž předzřízen jest Syn Boží v moci podle Ducha posvěcení, skrze zmrtvýchvstání Ježíše Krista, Pána našeho.«⁴⁾

Proto i Lukáš ukazuje, že rodokmen od narození Páně až na Adama 72 rodů čítá, a konec spojiv se začátkem poznat dává, že on to jest, který všechny národy od věku Adamova rozptýlené i veškeré jazyky a pokolení lidská i s Adamem v sobě zahrnul.⁵⁾

A tak následovně i Panna Maria poslušnou se shledává, ana dí: »Aj, já dívka Páně, staníž se mi podle slova tvého«; ale Eva neposlušnou, neboť neposlechla, jsouc ještě pannou. Jakož ona majíc sice muže, ale pannou ještě jsouc... neposlušností i sobě i veškerému pokolení lidskému smrt zavinila: tak i Maria, majíc určeného muže, ale přec pannou jsouc, poslušností i sobě i veškerému pokolení lidskému stala se příčinou spásy.

Neboť prvorozenecem z mrtvých (Col 1, 18) narodil se Pán, a pojma v lůno své dávné praotce, zrodil je znovu v život Boží, sám stana se počátkem živých, jakož Adam se stal počátkem mrtvých. Pročež i Lukáš počátek rodokmenu od Pána učině k Adamovi jej vedl, tím dávaje najevo, že nezrodili se k životu evangelickému onino tohoto, ale tento ony.«

V nejstarší Církví věděli tedy, že Lk podává rodokmen Panny Marie, ale ježto děti dcer byly připisovány otci těchto dcer, Ježíš Syn Marie podle těla, byl Lukášem připsán podle těla otci Panny Marie. Ježto ženy netvořily spojovací články v rodokmenech, bylo vynecháno Lukášem i jméno Panny Marie. Veskrze zajímavá slova Ireneova pak výslovně a obšírně (obšírněji jako Justinova) rozebírají rodokmen Lukášův a ukazují, že je to rodokmen Panny Marie. Pavlovská je paralela Adama — Krista a velmi pěkná je jiná paralela Eva — Maria.

Zmatek do chápání obou rodokmenů vnesl Julius Africanus (zemř. 237), jenž opustil apoštolskou tradici a poukazuje na t. zv. levirátní manželství. I když je podání Juliovo zajímavé, je příliš umělé a věcně nesprávné; uvádím je k vůli úplnosti, ale i proto, že se jistě tento zákon uplatnil v řadě předků Davidovy rodiny.

Julius Afr. bere oba dva rodokmeny jako rodokmeny Josefovy, a chce je vzájemně spojit. Mathat měl za manželku Esthu a z tohoto manželství byl Jakub. Když však Mathat zemřel, provdala se Estha za Mathata a z tohoto manželství byl Heli. Byli tedy Heli a Jakub syny téže matky, ale rozdílných otců. Heli však zemřel bez dětí, a tu jeho vdova se podle levirátního zákona provdala za Jakuba, jenž byl povinen si ji vzít, aby svému zemřelému bratru vzbudil potomstvo. Z tohoto spojení vzešel Josef, jenž podle přirozeného původu byl synem Jakubovým, podle zákona levirátního však byl připisován Helimu.

Podání z dob apoštolů (nehledě k četným závažným jiným námitkám) však mluví zcela jinak. Ovšem levirátní zákon se mohl uplatnit v dlouhé řadě rodokmenů (na př. u Salathiele, jenž je podle zákona synem Jechoniovým, ve skutečnosti je přirozeným synem Neriovým) a jistě se uplatnil, ale celé pojetí Lukášovo a ovšem i Pavlovo a nejstarší tradice stavbu Juliovu boří a nutně odmítá.

Matouš tedy podává rodokmen Josefův, Lukáš Panny Marie.

Původní jazyk Lukášova evangelia je řečtina. Tento text měli před sebou a tohoto textu užívali citovaní Justin, Ireneus, a Ignác. Julius Afr. však užíval textu latinského, jenž je překladem původního textu řeckého, a musíme říci, že právě nepřesný a velice nejasný latinský překlad Lc 3, 23 vedl k nesprávným kombinacím a výkladům. Je to zřejmé, srovnáme-li přesný překlad tohoto místa z řečtiny a latiny:

Lat. Když Ježíš začínal,
bylo mu asi třicet let
a byl pokládán za syna Josefova,
který byl syn Heliův,
a ten byl Mathatův...

Řec. A sám byl Ježíš začínaje
asi třiceti let,
jsa syn, jak se domnívali Josefův,
Heliův, Mathatův...

Nápadné jest, že jméno Josefovo jest bez členu, ač všechna ostatní jména rodokmenu jsou se členem. Řecký text, jak je vidět, výslovně jmenuje otcem Ježíšovým Heliá, Mathata, atd. »Jsa syn Heliův«, »jak se domnívali Josefův« je jenom upozornění a vysvětlivka o veřejném mínění lidu, ale Josef zřejmě do řady rodokmenu nepatří. Jasnějším se to stane maličkou úpravou verše, na němž se věcně nic nemění, ale zdůrazněním stavby věty se věc ozřejmí a osvětlí; a musí se tak učinit, aby gramaticky byla věta správně, neboť člen je u Heliho, Mathata atd., ale není u Josefa. Po úpravě je verš v této podobě:

»A sám byl Ježíš začínaje asi třiceti let, jsa syn, (jak se domnívali, Josefův), Heliův, Mathatův...«

Nepřesný překlad z řečtiny do latiny zatemnil tento verš a svedl na cestě Julia Afr. a jiné. Lukáš

opravdu podává rodokmen Panny Marie, správněji Heliův, otce Panny Marie, a jméno Marie je ukryto podle tehdejšího zvyku a praxe ve jménu jejího otce Heliá.

Ph a ThDr František Falkenauer

Poznámky.

2) V našem textu Pisma se jméno Joachima nevyskytuje, zato dvakrát jméno Jechoniáše. Exegeté právem usuzují, že Jechoniáše v. 11 je dlužno lišiti od Jechoniáše v. 12, prvním pak, že se rozumí Joachim, druhý syn Josiášův, otec Jechoniáše. Tak měl patrně Ireneus ve svém textu.

3) Gal 4, 4.

4) Rom 1, 3, 4.

5) Ireneus počítá 72 rodů, v našem textu je jich však 75, případně bez Adama.

K REVISÍM HOSPODAŘENÍ NA FARNÍCH ÚŘADECH

Koncem minulého roku obdrželi vikáři od konsistoře zvláštní písemné pověření a příkaz k provádění namátkových kontrol a řádných revisí nad hospodařením a předepsanou evidencí o hospodaření farních úřadů svého obvodu.

Je záhodno seznámit s těmito úkoly vikářů veškeré duchovenstvo, aby vědělo, co je předmětem revise a co se při ní musí bezpodmínečně vyžadovat.

Především třeba připomenout, že toto opatření opírá se o předpis CJC v can: 1487: »Ordinarius loci obligatione tenetur advigilandi etiam per vicarios foraneos, ut beneficialia bona conserventur et rite administrantur.« Nový snad je způsob v účetnictví, ale povinnost stará.

Jak se v pověřovací listině výslovně praví, toto opatření je v zájmu řádného hospodaření farních úřadů vlastními finančními prostředky a finančními prostředky poskytnutými farním úřadům ve formě řádných a mimořádných státních příspěvků, jakož i řádného vedení předepsaného »Deníku příjmů a výdajů« (pokladního deníku) se všemi doklady a jiné předepsané evidence (inventářů). Avšak dodává se, že účelem kontrol a revisí je nejenom zjišťovati a odstraňovati závady v hospodaření a v jeho evidenci, ale zároveň vychovávat farní úřady k řádnému hospodaření a evidenci hospodaření podle daných pokynů a »Směrnice pro hospodaření farních úřadů«.

Při kontrole a revisi podle konsistorního příkazu nutno věnovati zvýšenou pozornost zvláště tomu, zda pokladní deník je veden běžně, zda doklady výdajové a příjmové mají potřebné náležitosti, aby mohly býti za řádné doklady uznány. Doklady musí býti uspořádány chronologicky, řádně uloženy a pokladní hotovost zajištěna proti zcizení. Revisi se dále zjišťuje, zda výdaje jsou skutečně v rámci rozpočtu a zda jsou vždy řádně doloženy. Pokladní hotovost ke dni kontroly musí odpovídati skutečnému stavu. V pokladně nesmí býti uloženo více peněz, než je běžná potřeba farního úřadu, a to nejvýše do stanoveného limitu (200 Kčs). Revisi nutno též zjišťovati, zda také příjmy jsou řádně plněny a v případě neplnění zjistiti příčiny neplnění příjmů proti rozpočtovým částkám.

O výsledku revise nutno vyhotovit zápis, který po-

depíše vikář a duchovní správce revidovaného farního úřadu. Zápis musí obsahovat: datum a místo provedené revise, co bylo podrobno revisi, shledané závady s uvedením jednotlivých závažných položek (na př. v pokladním deníku nebo v inventáři), nebo jiných závad. V zápise se má uvést, zda závady ihned na místě odstraněny, eventuálně lhůta, ve které nutno shledané závady odstranit a zda byla revidovaná strana poučena, jak správně měla postupovat.

Zápisy o provedených revisích nebo namátkových kontrolách mají vikáři předkládat čtvrtletně ve dvojím vyhotovení konsistoři na vědomí se stručnou zprávou a event. návrhy na další vhodná opatření.

O závažných závadách, zjištěných revisi nebo namátkovou kontrolou, které nebudou možno odstranit ve spolupráci s duchovními správci nebo ve vlastní kompetenci, nutno podat zprávu konsistoři ihned po vykonané revisi.

Vikářům připadá tedy nesnadný a velmi odpovědný úkol nejen jednou ročně jako při kan. visitaci, ale čtvrtletně revidovat hospodaření a jeho evidenci na všech farách svého obvodu. Duchovní správcové se musí vynasnažit, by tento obtížný úkol vikářům usnadňovali, hlavně tím, že hospodaření farnosti a jeho evidenci povedou co nejpečlivěji podle vydaných pokynů a směrnice. Kde je evidence dobře vedena, revise a zápis o ní jde hladce bez velké ztráty času — jinak však vznikají svízele nejen vikářům a nadřízeným úřadům církevním i státním, ale na konec nejvíce samotným duchovním správcům, kteří o přesnou evidenci málo dbají.

Vikáři mimo vlastní duchovní správu a péči o její hospodářské záležitosti musí konat bez hmotné odměny navíc svou dozorní funkci nad farami svého vikariátního obvodu. Nemají dosud také vyřešenou ani otázku cestovních výloh při výkonu své dozorní funkce. Svědomitý vikář a snad i každý uznalý duchovní vikariátu chápe, co znamená výkon takové funkce, která ukládá závažnou odpovědnost vůči nadřízeným úřadům církevním i státním. Co práce, času a výloh to stojí, zejména při nepořádkách, kdy k obětem času a námahy přistupují nepřijemnosti a trpkosti.

Je povinností svědomí všech duchovních přičinit se, aby vikáři a všichni ostatní představení správně plnili své povinnosti.

P. Václav Šebek

NAŠE VÁNOČNÍ KANTÁTY

Dostávám se jednou k formě duchovní hudby, která svoje náměty čerpá z prostředí nadsvětlného. Jde mi o vánoční kantátu, která se nehodí ke mši svaté (jejíž oltářní dění tato kantáta v jejích jednotlivých fázích nedoplnuje, citově hlouběji po svém nepromýšlí); možno však použít této kantáty v kostele po svátostném požehnání nebo po pobožnosti u jesliček. V naší církevní hudbě, blízké *hudbě duchovní*, pozorujeme, že tento obor hudby vykazuje ve svém vývoji dobové sourodou skupinu, a to právě v posledním období jejího

vývoje. Budu se zabývat touto skupinou (aspoň v příkladech) nejdříve.

Jos. B. Foerster. Má tu kantátu »K Betlemu«, zajímavou už pro nejvyšší svéráznou hudbu, která se v podstatě liší od druhých kantát s vánoční tematikou svou zásadní koncepcí. Jos. B. Foerster myslí jenom zčásti na tradiční vánoční zpěv, něco se vzdaluje zlidštěného výrazu vánoc, adoruje Kristovo božství (důsledek jeho spiritualistického názoru na svět) v jeho lidském zrodu na zemi. Proto misty vyzařuje jako-

by magické světlo v jeho skvělé skladbě, v níž nadzemskost šťastně se spájí s lidovou prostností ve výrazu, jako je tomu přibližně ve skladatelově »Vánočním hymnu« (»A solis ortus cardine«) a blíže ve »Vánočních písních«.

Otakar Jeremiáš. Je tu jeho kantáta »Narodil se Kristus Pán«, z níž znám jenom úvod; velce myšlená část pro sbor a orchestr, skvělého duchovního pathosu v onom originálním Jeremiášově výrazu sboru s orchestrem. Vánoční nálada zachycena je ve své plně nádhře.

Jan Ev. Zelinka ml. Má dvě vánoční kantáty — první je »Josef a Maria v Betlemě« (1938). Roztomilá věc. Text z francouzštiny uvedl k nám dr. Hanuš Jelínek — šlo tu o přebásnění lidové francouzské legendy (asi z r. 1672). Zelinku uchvátila lidovost francouzské pastorály — jinak cele přilnul k Jelínkovu hodnotnému verši a zužitkoval jeho hudebnost. Děj je pln lidové prostnosti a lásky k Madoně a jejímu dítěti: sv. Josef s Marií, nastávající matkou, hledají útulek pro těžkou hodinu Madoninu marně; až na jednom místě: »V tom stavu žalostném, v němž Josef, chudák, byl, on v černé noci té chlév jakýs objevil. Ten skrovný útulek mu poskytl' pomoci, jak to dávno pravili proroci.« Na konci sbor (podle skladatele lidé celého světa) se všemi osobami (sólisty) v kantátě velebí zrození Jezulátka. Zobrazovací práce Zelinkova v hudbě vyznačuje se prostností, lidovou naivitou, ke které dospívá Zelinka, aniž by napodoboval starý český »figurální« sloh; jeho výrazivost je novějšího zrna, ale povaha nálady českých lidových písní z doby našeho rokoka církevního tu je šťastně zachycena. Žák Ostrčilův zejména v melodice veden zářným vzorem Smetanovým.

Jinak je založena Zelinkova kantáta na slova Antonína Kurze, Adolfa Langsteda a dvou lidových koled (podle zápisu Fr. Hanzelky), skladba je psána pro mužský hlas (nebo mezzosoprán), dětský sbor, smyčce a varhany (harmonium — z r. 1941). Tu je přímo ve všech vokálních prostředcích i v doprovodu využit-

kována lidová píseň duchovní (hlavně ve způsobu koledy); v jásavém závěru se zpívá (sbor): »Koleda je na vánoce, možeš po ní chodit kdo chce«... a nakonec (všichni zpěváci): »Dejte dukát nebo dva, Pán Bůh vám to požehná! Nám, nám narodil se!« Mistrně podal tu skladatel náladu vánoc, vystoupeně lidových a českých.

Pavel Dědeček. Jeho »Svatvečerní legenda« je vzácná skladba rozsáhlejšího základu pro sóla, smíšený sbor a orchestr. Její motivické prvky jsou vzaty jednak z českých lidových koled, jednak tvořeny v jejich povaze samostatně. Vynikající dirigentské zkušenosti byly v této práci vhodně zužitkovány.

Z doby vývojového středu naší církevní hudby může být uvedena vánoční kantáta *Jos. C. Sychry* »*Mesiáš*« na slova P. Fr. Žáka, skladatelova práce nejrozměrnější. Kantáta běží v řadě obrazů, v nichž vystupuje řada sólistů (archanděl Gabriel, pastýřky, pastýř a hlavní dvě postavy: Maria — Matka Páně a Josef, jeho pěstoun, obrazů vystupujících samostatně a ve dvojzpěvu (ukolébavka Marie a Josefa); pak jsou tu sbory mužské, ženské a smíšené, prokreslující vzorně českost vánoční lidové nálady, zrovna jako sóla; originální je zejména závěrečný sbor, psaný částečně v nízké poloze, vzdor tomu působivě vynívající; do sboru je vpleten nápev vánoční lidové písně »Narodil se Kristus Pán« — v té písní skladba v mohutném vzletu vrcholí. Melodika skladby má vesměs povahu lidové vánoční písně — je nesena úspěšným vlněním legáta, které vůbec tvoří základ skladatelovy hudby a zakládá její zpěvnost. Půvabným a účinným je průkres (samostatné vedení hlasů podle sebe) jak v prostředí sborovém a sólovém duetu (ukolébavce), tak ve varhanním průvodu; pak se v obrazech ukazují zajímavé tinty (barvy) zejména v sestavách sborů, sóla, průvodu.

Vzácnými jsou tyto příklady našich vánočních kantát také pro jedinečnou českou deklamaci, kde cítujeme s radostí, jak do hudby ve všech příkladech vplývá do skladeb hudebnost českého slova.

Dr. Cyrill Sychra

HODNOTA INDIVIDUA

V názorovém proudění dnešní doby je jednou z hlavních otázek osvětlení poměru člověka ke společnosti. V průběhu dějin lidské kultury pozorujeme, že Aristotelovo pojetí člověka jako zoon politikon — člověk jako bytost společenská — doznalo různých změn. Aristotelovo pojetí člověka správně ukazovalo, že člověk je sám na společnost vázán a k této společnosti má i své závazky. Ve středověku od 13. století nominalismus svým popíráním objektivní platnosti obecných pojmů razil cestu subjektivismu a individualismu. Tím také byly rozrušovány pojmy společenství i vztahy člověka k přirozené lidským hodnotám. Nominalismus svou skepsi s agnosticismem a přehnaným antropocentristem je duchovním otcem novodobého individualismu, jehož neblahé působení se ukázalo v dějinách nového věku. Renaissance, která razila pojem osobnosti, osvobodila člověka od všech přirozených vztahů člověka k celku. Od té doby můžeme sledovat v dějinách myšlenkový směr hlásající a zdůrazňující individuum, osobní sveráznost. Individualismus se projevil ve všech oborech lidské kultury.

Jestliže popíráme a odmítáme individualismus, nechceme tím odmítat ocenění, rozvinutí a posílení osobnosti člověka a všeho, co je v něm dobrého, nýbrž popíráme individualismus, který působil zlobně přeoceněním a zbožněním jednotlivé osobnosti.

Ve společenském smyslu falešný individualismus opomíjí celek, má atomistické pojetí jednotlivce a v jednotlivci vidí základ a cíl společenského dění. Jednotlivá silná osobnost je prý hnací silou v utváření dějinného vývoje. Individualismus odmítá veškeré spojení jednotlivce i to, co je dáno přirozeností člověka jako tvora společenského. Podle individualismu společnost je pouhou snůškou jednotlivců, jejichž spojení má za účel hájit individuální zájmy.

V mravním oboru individualismus činí jedince cílem a předmětem všeho jednání. Z toho vyplývá mravní autonomie a sebeurčení jednotlivce. Individualismus potom vyústuje v přecenění osobnosti a nebo v utilitarismus, který v zásadě uznává za měřítko mravnosti jen pocitý litosti neb nelibosti člověka neb pouhou časnou prospěšnost. V mravním ohledu důsledkem individualismu je pouhé vyžití pudů.

V noetice individualismus klade za základ poznání jen poznání smyslových věcí (empirismus) neb jen rozum (rationalismus), jak se to ukázalo v osvícenství. Z rationalismu také vznikla rozkladná kritika všech hodnot. V romantickém období individualismus přečenoval city, vnitřní zážitky, a tak se stával zcela subjektivistickým názorem.

Individualismus hluboce změnil společenský život. Liberalismus v hospodářském životě vzal individualismus za svůj světový názor, podle něhož celý společenský řád je založen výlučně na svobodě jednotlivce — několika jedinců. Neuznává společenství jako svébytnou hodnotu, neuznává přirozená práva a povinnosti jako základ společenského života. Podle tohoto názoru jedinec je sám sobě odpovědný a na nikoho nevázaný, s druhým spojen pouze ve vyrovnávání individuálních zájmů, při čemž automaticky v hospodářském životě přichází blaho. Východiskem tu je boj všech proti všem, a to vše pod heslem volné soutěže a bezuzdné konkurence. Proto také buržoasie přijala za své toto individualistické pojetí života.

Pouhé rozumové zamýšlení přivádí nás k poznání nesmyslnosti individualismu. Vždyť vyslovený individualista ve svém odvratu od lidí nemůže se vzdátí toho, co druzí vytvořili. Musí se něčím žít, musí se oblékat a někde bydlet, což předpokládá společenskou činnost druhých. Aby byl někdo důsledným individua-

listou, nezbylo by mu nic jiného, než aby se odebral do volné přírody, kde by se živil lesními plody a kořínky. My ale vidíme, že přirozenosti člověka neodpovídá jeskyně, les a step, ale vyvinutý společenský život s technickými a jinými vymoženostmi.

Také někteří čeští kněží již v minulosti dovedli příkrě odmítnout individualismus, jak se projevoval v minulém století liberalismem. Na mnohých stránkách Časopisu katolického duchovenstva se o tom dočítáme. Na příklad v ročn. ku 1868 (str. 183 a následující) čteme, že liberalismus se neostýchá utlačovat nejsvětější práva. Liberalismus není nic jiného než surové barbarství, které vede k úplnému zničení lidské důstojnosti. Liberalismus je našeho opovržení hoden co nepřítel pravého blaha národů a jejich nejsvětějších zájmů a co hubitel důstojnosti lidské. Jinde čteme (ČKD 1869, str. 244), že Církev katolická nemá-li sebe samé zapřít a zničit, nikdy nebude moci se srovnat s doktrinářským liberalismem.

Neboť individualismus rozrušil společnost, popřel sociální charakter vlastnictví, po opuštění zásady volné soutěže nastolil v hospodářském životě diktaturu. Touha zisku vyústila v touze po moci. Život se stal tvrdým, bez srdce a strašným. Stát, místo aby byl nestranným a zaměřeným na obecné blaho, se stal otrokem vydaným libovůli a egoismu několika mocných. V mezinárodních vztazích individualismus přivedl hospodářský imperialismus a kosmopolitismus mezinárodního kapitálu, pro nějž platí devisa: Ubi bene, ubi patria. Volná soutěž je hlavním bludem, je jako otravný zdroj, z něhož vychází individualistické hospodářské učení. Hospodářská diktatura je nazývána jako slepé násilí a bezohledná moc.

I podle našeho křesťanského názoru je jasné přesvědčení, že individualismus ve všech projevech je názor naprosto zhoubný a zavrženíhodný.

V tom jsme zajedno s názory nového společenského zřízení u nás, které v individualismu vidí snahu, jež buržoazii byly prostředkem k zakrytí loupeživých a dravých cílů. Individualismus je nazýván otevřenou apologií loupění, nenávisti k člověku a ospravedlnění kolonialismu. Odsouzení individualismu neznamena, že se popírá lidská osobnost. Podle křesťanské filosofie každý člověk je osobou. Osoba bývá definována jako podstata rozumná, úplná, samozákonná a nesdělitelná. Každý člověk je osobou, je subjektem práv a povinností. Ve starověku otrok nebyl považován za osobu. Člověk je osobou, ale usiluje o více. Stává se osobností tím, že rozvíjí své zájmy, sklony a užívá svých schopností. Po psychologické stránce osobnost a individualita značí vývoj všech duševních sil a jejich plné použití vynikajícím způsobem. Poněvadž člověk je tvorem společenským, tedy i veškeré schopnosti nemohou být pouze k vlastnímu užítku, ale jsou i k užítku a prospěchu celku. Každý má nějaké ty hřivny (Matouš 25, 18-30), jichž má používat k dobru, těžit jimi.

Naše doba nikterak nepopírá a nevzdává se lidské osobnosti, ale vyžaduje, aby osobní a společenské zájmy byly v souladu. Je to dnešní společenský řád, který dává předpoklady, aby co nejvíce lidí se vyví-

nulo v osobnost. Účast lidské individuality v budování se neomezuje. Propagují se lidské osobnosti, které přispívají svou prací k rozvíjení lepšího života. Vždyť kolik už dobrého vytvořili naši novátoři, výzkumníci a vzorní pracovníci. Užitek z jejich činnosti není jen osobní, ale i společenský. Jejich vzdvihování neb uvádění ve známost je příkladem povzbuzení, že člověk jako tvor společenský rozvinutím osobních schopností přispívá k hodnotným cílům, jako je budování života v míru a blahu.

Německý imperialismus ve dvou světových válkách se hlásil k ideám filosofa Friedricha Nietzsche († 1900). Tento filosof hlásal nepokryté individualismus. Pro jeho »nadčlověka« je dobré jen to, co sám chce; co se mu stává v cestu, to odhazuje; neví nic o lásce a milosrdenství, uznává jen touhu po moci; ne každý může být »nadčlověk«, proto také nejsou stejná práva pro každého; práva a pravda je jen to, co tomuto »nadčlověku« je k užítku, slabý má sloužit silnému.

Nacismus ve svém výboji se těmito myšlenkami řídil. Ideologové Třetí říše se hrdě hlásili k odkazu F. Nietzsche.

Učení o nadčlověku vztahovali na nordického člověka, odtud jejich rasismus. Nacismu morálním kritériem byla cesta prospěšnosti — »jenseits von Gut und Böse« mimo dobro a zlo. Popíráním rozumové přirozenosti člověka byla otevřena cesta k vyžití i těch nejnižších instinktů. Irracionálně v člověku bylo zbožněno. Místo pravdy byl nastolen mythos. »Wille zur Macht« nacházela živnou půdu ve výbojích a utlačování. Přehnaný voluntarismus individualistického pojetí člověka nemohl nakonec vésti než k popírání skutečnosti a tím ke katastrofě. Podle Nietzscheho pojetí vlastní (soweit die deutsche Zunge klinget) německí imperialisté zabírali území, kde žilo třebas i několik Němců. Popření lásky a soucitu nemohlo být ničím jiným než vybijením celých skupin obyvatel. K takovému konci vede vyhraněný individualismus.

Katolický kněz i dnes se setkává se zbytky individualistického pojetí v názorech lidí. Jsou lidé, kteří říkají: »Co já dělám, do toho druhému nic není. — Žiji svůj život podle svého. — Co je mi po druhých, jen když z toho mám. — Co já chci, to se stane. — Uznám jen to, o čem se sám přesvědčím.« Takové i podobné výroky svědčí o individualistickém zaměření osobnosti. Naše spolupráce na vytváření nového člověka má spěti k tomu, abychom zdůrazňovali, že člověk je tvor společenský, který žije s druhými, má k nim povinnosti a závazky, pro katolíka i požadavkem mravnosti a křesťanského náboženství.

Na naše spojení s druhým nám ukazuje denní vlastní zkušenost. I tak veliký duch jako J. W. Goethe v moudrosti zralého věku prohlásil v rozhovorech k Eckermannovi: »V základě jsme všichni kolektivní bytosti, ať se stavíme, jak chceme. Neboť jak málo máme a jsme, co bychom mohli jmenovat v nejsprávnějším smyslu svým vlastnictvím. Máme zapotřebí přijímat a učit se jak od těch, kteří byli před námi, tak od těch, kteří jsou s námi. Největší geniis sám by nedospěl daleko, kdyby měl za vše děkovati svému nitru.«
ThLic Miroslav Rajmon

SV. DONA BOSCA NEJVZÁCNĚJŠÍ CTNOST

Meditace

Don Bosco neměl nic, ani peněz, ani pozemků, ale zato měl pevnou vůli a pevnou důvěru. Mít důvěru v Boha a v člověka jest víc než mít peníze a pozemky. Důvěrou v Boha a v člověka si získal člověka i Boha.

Bůh chce vidět důvěru, a jediné důvěra vymůže na Bohu všechno. Proto byl Bůh stálým pomocníkem Dona Bosca, jeho pravá štědrá všemocná ruka, která mu pomáhala stavět kostely a sirotčince a uzdravovat nemocné. Je-li Bůh naší štědrá pravou rukou, všechna díla se nám dobře daří budou.

Don Bosco měl důvěru i v člověka a lidé měli důvěru k němu. Říká se: »Věrnost za věrnost, ale také důvěru za důvěru!« Člověk chce vidět, že v něho důvěrujeme, že nelámeme hůl nad ním, že nechceme dolomit nalomenou třtinu dobra v něm, že nechceme zhasnout doutnající knot ctnosti a lásky Boží v jeho duši. Člověk chce vidět a očekává od nás, že ho jako sacerdotes Dei, jako duchovní otcové skutečně máme rádi přes jeho chyby, tak jako každý dobrotivý otec své chybující syny. I ten chybující člověk chce vidět, že muž Boží si nezoufá nad ním, že je ochoten mu pomoci a že má pevnou naději, že se zavě narovná, že se uhasínající oheň lásky Boží a bratrské, oheň ctnostného a slušného, ušlechtilého a důstojného života rozhoří opět v mocný plamen...

Co by se bylo stalo se Samaritánkou v studánky Jakubovy, která měla pět mužů a se šestým žila, kdyby jí byl Pán Ježíš ignoroval, kdyby se byl od ní s hnusem odvrátil, kdyby jí nebyl ukázal, že má důvěru v dobro v její duši. Jak na ovral její duši, jak ji vzprímal, jak rozntil uhasínající jiskru dobra v mohutný plamen opravdové lásky Boží... svou důvěrou, kterou jí ukázal!

Poměr náš k duším musí být diktován důvěrou. I naše přisnost musí mít van radostné důvěry donboscovské. Důvěra je klíč, kterým si otevřeme přístup k nekonalé dobrotivému Srdci Božimu a ke každé i sebeuzavřenější duši lidské.

Důvěra v Boha i v člověka naplnovala Dona Bosca ve všech napínavých pracích a situacích naprostým a neporušitelným klídem. »Niente te turbi - Nic tě neznepekokuje« - toto heslo svaté Terezie bylo i jeho heslem.

Důvěřuj a zkus Boha i člověka...

P. Karel Sahan

KRÁSA PROSTÉ SKUTEČNOSTI

Je tak lehké se zasnít, myslit na krásu vzdálených neznámých zemí, toužit po společenství ideálně dobrotivých lidí. Je lehké a hezké snít... R. Rolland v Colasi Breugnonovi píše o tom: »Mám rád vzdušné a hebkce ochmýřené radosti, které okoušíme při snění, to božské lenošení, v němž se přece vykoná tolik věcí. Člověk je ve snu pánem celého světa, je mlád, krásný, dobyvačný, proměňuje celou zem, všemu navlas rozumí, dovede mluvit se stromy, zvířaty...

Každý sen je krásný, ale trvání jeho krásy mizí, když ze snu přejdeme do prosté každodenní skutečnosti. Těžší je sny uskutečňovat. Být velkým hrdinou ve snu je snadnější než stát se opravdovým hrdinou prosté skutečnosti. Takové hrdinství žádá víc než pouhou myšlenku. Žádá

práci, likvidaci tisícových překážek, konali. Stojí za tuto námahu milovat krásu prosté skutečnosti a milovat život kolem nás se vším, co všední skutečnost, má své krásy. každá minuta, hodina i každý den Má je i naše kněžská práce a je jich s sebou přináší. Každá radost se vykupuje bolestí a po každé bolesti může přijít třeba ještě větší, aby znásobila zárodoky kvetoucí radosti... Život kolem nás je krásný. Hodno jej milovat a pro jeho krásu se bit ze dne na den. Jsou-li naše představy o něm ještě krásnější a lepší, nemysleme na ně, ale přičiňme se, aby v superlativu slov krásný a dohrý byly výsledkem naší obětavé práce při uskutečňování gigantického díla lásky a krásy, jež tkví v kráse prosté skutečnosti, před níž nelze zavírat oči, ani z ní unikát, pouze odhalovat, těšit se, milovat, dávat z ní a učít poznat ji i jiné!

Prostá je krása každodenní skutečnosti, dojemně krásná a hlavně trvalá. To, na co ve svých sněních myslíme, pomine, zapomeneme na to a třeba nikdy neuskutečnime. To, co ve svém životě uskutečnime při vši námaze a těžkostech, to zůstane. Půjde s námi celým žitím jako osvěžující vědomí toho, že něco jsme vy-

žili

P. Emil Korba

„CO TU STOJÍTE ZAHÁLEJÍCE?“ PRAVÍ MU: „NIKDO NÁS NENAJAL.“ MT. 20, 7

Podivuhodná slova Páně! Jak často jsem se nad nimi zamyslel v těžkých dobách, kdy jsem viděl v zástucech stát ty, jejichž schopné, dovedné ruce hledaly práci, jichž bystré, moudré hlavy hledaly zaměstnavatele... Statné muže, kteří chtěli vydělávat chléb svých vedlejších pro své rodiny a nenalezli nikoho, kdo by je byl najal... Vidím tebe, živiteli čtené rodiny, který jsi dalekou cestu žebrotou si razil ke mně pěšky, protože jsi neměl peněz na dráhu a prosil mne svýma, po práci toužícíma rukama, abych ti podal svou pomocnou ruku... Vidím tebe matko má, která jsi za pár korun chodila skoro denně prát prádlo, abys uživila řadu dětí, jimž válka vzala živitele svého... Složila jsi ty své mozolovité, upracované, revmatické

ruce k věčnému odpočinku na konci druhé hrůzoplné války... Vidím vás statisíce nezaměstnaných, po práci žiznicích, poctivých českých lidí, kteří jste žebrali o práci, jako žebřák žebřá o kousek chleba...

V době, kdy nespravedlivý společenský řád dovoloval bohatcům každodenní hody, pod kterými se stoly ohýbaly, sekt a alžírská vína plnými proudy tekla a jeden milion lazarů sbíral drobty padající s jejich stolů...

Kdo v oněch neblahých letech předmnichovské republiky šel na Svátý Hostýn, potkával na své dvouhodinové cestě z Bystrice nahoru každých deset kroků žebřáka, který ho obtěžoval. Nebylo kostela, nebylo hřbitova, kde nebylo žebřáků. Dnes v novém společen-

VÁNOCE VE SVATÉ ZEMI

O vánocích vyvstává v naší představě rozkošné městečko v Galileji, Nazaret, se 6000 obyvateli ponejvíce křesťany, jeviště počátku našeho vykoupení. Nazaret leží v kotlině horami obklopené v půli cesty od pohorí Karmelu k jezeru Genezaretskému, celkem asi 50 km. Domy jsou většinou z kamene, terasovitě nad sebou nakupeny na horském svahu a mají ploché střechy. Městečko vroubí vinice, sady olivové, jabloně granátové a mohutné keře kaktusové, což mu dodává přívětivého vzhledu. A zde stojí chrám Zvěstování Panny Marie na m.stě, kde stával před věky dům Panny Marie. Domek byl přistavěn ke skále, v níž malá jeskyně byla zároveň částí tohoto domu. Na tomto místě dala vystavět sv. Helena první chrám křesťanský. Nynější chrám v podobě obdélníku 30×15 m postavili františkáni r. 1720. Sestoupíme po 15 mramorových schodech na místo památné, kde se stalo Věčné Slovo Tělem. Vstoupíme nejprve do kaple andělské, v níž je nalevo oltář arch. Gabriela, vpravo oltář sv. Joachima a Anny a odtud vstoupíme pak do jeskyně Zvěstování. Oltář je z bílého mramoru, 4 porfyrové

sloupy podpírají baldachýn. Oltární obraz představuje Zvěstování. Pod deskou oltární hoří 5 stříbrných lamp a osvěcuje mramorovou růžici, nad níž čteme latinský nápis: »Verbum caro hic factum est.«

Betlem, městečko 7,5 km jižně od Jerusalema, »Dům chleba«, má přpadné jméno, neboť zde stála ta chudická kolébka »Chleba života«, všecku libeznost v sobě majícího. Proto je cílem touhy všeho křesťanstva, třebas jen v myslí a v horoucím srdci. Co bychom tam viděli dnes? Kostel Narození Páně na východní straně Betlema je vkleiněn mezi okolními budovami konventů. Sv. Helena počala zde stavět velkolepou basiliku, kterou dokončil r. 333 Konstantin. Byla časťou zpuštěna, ale vždy vyvstala z trosek. Náležela původně františkánům, nyní ji však užívají stejné katolíci, Řekové a Arméni. Nízkým vchodem, který nutí hluboce se shýbnout, sejdeme v chrámě, který je nádhernou památkou doby byzantské, na místo, kde se splnilo ono velké tajemství. Je to jeskyně, kam denní světlo nevniká, proto je osvětlena četnými lampami. Místo narození Páně je pokryto bílou deskou mramorovou se stříbrnou hvězdou, na níž čteme slova: »Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est.«

ském řádu neznají děti našich bratrů a sester, co to slovo žebrák znamená! Se žebroutou zmizela i neblahá krutá nezaměstnanost. Děti našich bratrů a sester neznají tátu, který by neměl práci, který by neměl zaměstnání, který by musil doma zahálet, který by neměl, kdo by ho najal. Zatím co v předmnichovské republice bylo v naší vlasti skoro milion nezaměstnaných k práci schopných a práce chtivých rukou a mozků... a jedenmilionkrát tolik dětí, kolik měli a žen... bez živitele odkázání na žebráckou podporu, která nestačila ani na to nejdůležitější... Zmizely brlohy a boudy, ve kterých ve velkoměstských periferiích bydlili nelidsky lidé, dělníci a nezaměstnaní, zatím co v posledních letech stále nové bytové jednotky jako hříbky vyrůstají ze země...

Ježíš dělník, Syn Boží, který přišel, aby vysvobodil duše z otroctví hříchu, složil celé své srdce v podoben-

stvi o dělnících na vinici (Mat. 20, 1—16) pro starosti pracujícího lidu a nezaměstnané..., kteří hledali práci a nenalezli, poněvadž zde nebyl, kdo by je byl najal. V době otrokářské, ve které znal svět bohatců jen práci otrockou beze mzdy, žádá Pán právo dělníka na spravedlivou mzdu... »Co jest spravedlivé, dám vám...« Dnes má každý dělník právo na spravedlivou mzdu a právo na práci... A až se mírumilovnému táboru světa podaří nastolit trvalý světový mír, bude na světovém stole pro každého tolik, že bude mít každý nejen dost, ale i přebytek. Prosme Pána pokoje a míru, aby nás vedl cestou k smíru všech národů, cestou k pokoji a míru a blahobytu všech lidí všech zemí, všech národů, všech světadílů, abychom se všichni dobře měli a rádi měli jako jedna jediná dvou a více miliardová rodina světa...

P. Karel Sahan

ZASEDÁNÍ BISKUPŮ A ORDINÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

Ve čtvrtek dne 9. prosince 1954 sešli se všichni biskupové a ordináři Československé republiky, vyjma ochuravělého nřdp. biskupa nitranského ThDr Eduarda Něczeje, ke své konferenci v arcibiskupském paláci v Praze. Konferenci řídil J. E. nřdp. biskup ThDr Mořic Pícha, Solio Pontificio Assistens. V úvodním projevu přivítal přítomné, vyzvedl důležitost a dějinný význam této biskupské konference, která se koná v posvátné době adventní, kdy se připravujeme na oslavu Narození Páně, ale také v době velmi vážné, kdy se připravují důležitá rozhodnutí, jež mají pro budoucnost nesmírný význam.

»Dnes, kdy hnutí lidstva za zachování míru nabylo tak velkého rozmachu,« řekl nejdůstojnější pan biskup, »nemůžeme stát stranou, neboť jsme forma gregis, a je třeba, abychom v tomto bohumilém díle šli příkladem vst. ic. Kristus Pán tak často mluví o míru a pokoji. Proto je třeba, abychom my nekompromis-

ně a jasně ukázali svému duchovenstvu a věřícím, že je třeba mír hájit a že se stavíme za deklaraci, která byla přijata na konferenci evropských národů v Moskvě.«

Hlavní referát měl J. E. nejdůstojnější pan biskup košický Jozef Čársky, jenž jasně ukázal na povinnost sledovat tep srdce našeho lidu a pomáhat k uskutečňování cíle, jež sleduje. Ukázal na všechny příznivé podmínky pokojného a šťastného života, jež současná doba poskytuje našemu lidu, vyzvedl úspěchy výstavby našeho státu a nebyvalé péče o člověka, jak se projevuje v dnešních dobách a dovedl, jak všechny tyto příznivé podmínky života mají ohlas i na uskutečňování našeho věčného cíle, spásy nesmrtelné duše. Potom vzpomněl na oběti poslední války, na bombardování, na naše rozbitá města, na naše zničené kostely a uzavřel myšlenkou, že jest jen jediná cesta, aby nedošlo k nové světové válce a touto cestou jest společná porada všech národů, tak jak ji žádá moskevská deklarace. Oznamil, že v tomto smyslu také odeslal poselství do Říma, které podepsali biskupové a význační hodnostáři katolické církve, protože pokládá za nejdůležitější, co v současné době jest: zachovat mír jako podmínku šťastného života na zemi.

Projev nejdůstojnějšího pana biskupa Čárského byl všemi přijat s nadšeným souhlasem a v rozhovoru, který následoval, promluvil všichni přítomní. Zvláště nejdůstojnější pan biskup Dr Ambróz Lazík z Trnavy velmi důkladně probral situaci, v níž se nachází lidstvo a naše svatá Církev katolická a táže se, zda je možno, aby se rozpoutal novodobý apokalyptický oheň, který by spaloval všecko. »Stojíme téměř přede dveřmi nejintimnějších svátků křesťanských — vánoce. V adventě jsme se zde sešli: v době očekávání, a to

Na tomto místě moci postát v té svaté noci, to by byly ty nejkrásnější vánoce pro každého, kdo věří v Něho. Ale tehdy přišel On, ač očekáván, tak neznám a nepoznan. »In propria venit et sui eum non receperunt.« Pastýři to byli, lidé prostí a chudí, kteří mu první otevřeli dokořán dveře svých srdcí a zvěstovali pak světu tu radostnou novinu. Bohatým zákoníkům a farizeům byl trnem v očích, »neboť aj, postaven jest tento ku pádu a ku povstání mnohých.« v Izraeli a za znamení, jemuž bude odpíráno« (Luk. 2, 34). Prorocká slova, velmi závažná, kmeta Simeona, jimiž viděl do daleké budoucnosti! Což neplatil ten pozdrav andělský: »Sláva na výsostech Bohu a pokoj lidem na zemi« všem lidem? Věřu že ne. Platil jen lidem dobré vůle. Toto vyhranění a odlišení lidí dobré vůle od těch zlých vůle je velmi příznačné.

A katolíci všeho světa by se měli zamyslit nad těmi slovy, těm měla by znít jako příkaz! A zvláště v dnešní době ta slova znějí tak varovně jako conditio sine qua non. Proč není mezi katolíky všech národů té dobré vůle k jednotě, která je podmínkou míru ve světě? Je to pýcha, ta pýcha zákoníků a farizeů, těch mocných tohoto světa, kteří sledují jen své sobecké zájmy

a nechápou slov Kristových: »Milujte se vespolek!«

Na katolících je, aby i oni vzájemnou láskou objímali celý svět a pracovali pro mír, aby se kriticky dívali na ty proudy a protiproudy ve světě a hledali pravou cestu k míru a pokoji. Sloužití míru je dnes největším příkázáním, vánočním příkázáním, a to vyžaduje dobrou vůli a sílu tuto vůli prosazovat. Modloslužba mamonu je největší překážkou na této cestě k vítězství míru a pokoje. Ne nadarmo zjevil se Ježíš nejprve chudým pastýřům.

Město Davidovo je vždy ve svatvečer vánoční střediskem zbožného lidu, neboť vábí k sobě neodolatelnou silou tiché poesie věřící ze všech končin světa. Všecky přibytky jsou jim otevřeny a posvátná města jsou jimi obléhána. Jak plesají jejich srdce při pohledu na tu stříbrnou hvězdu v jeskyni betlémské, ten reflex oné hvězdy, která přivedla tři mudrce z východu k Ježíši Kristu, aby poznal Světlo spásy zjevili a zvěstovali všemu světu, že našli pramen života věčného, pramen čistý a obživný, který obrodí celý svět láskou k vzájemné lásce všech národů pro požehnání trvalého míru a pokoje na zemi.

Dr Hubert Havránek

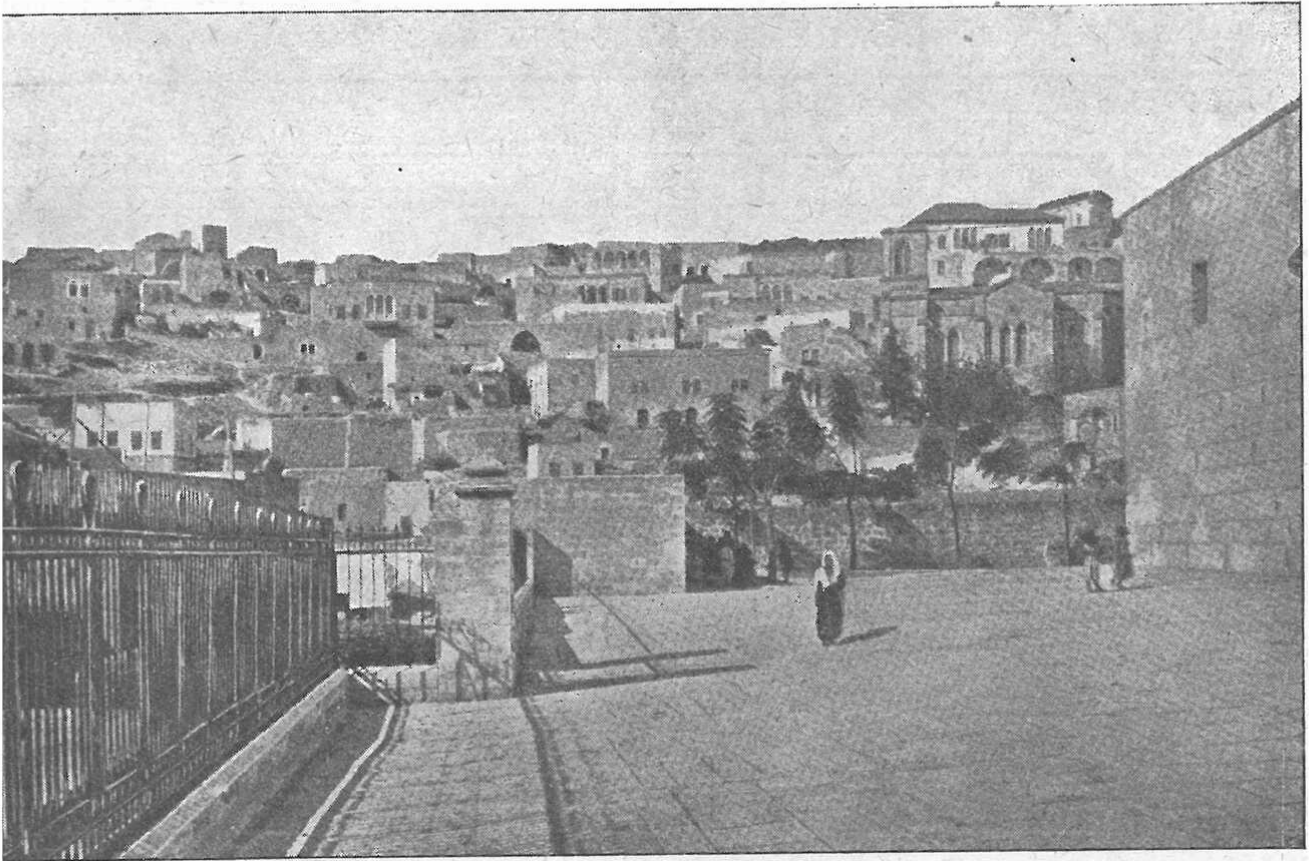
DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU PRVNÉMU - ROČNÍK V

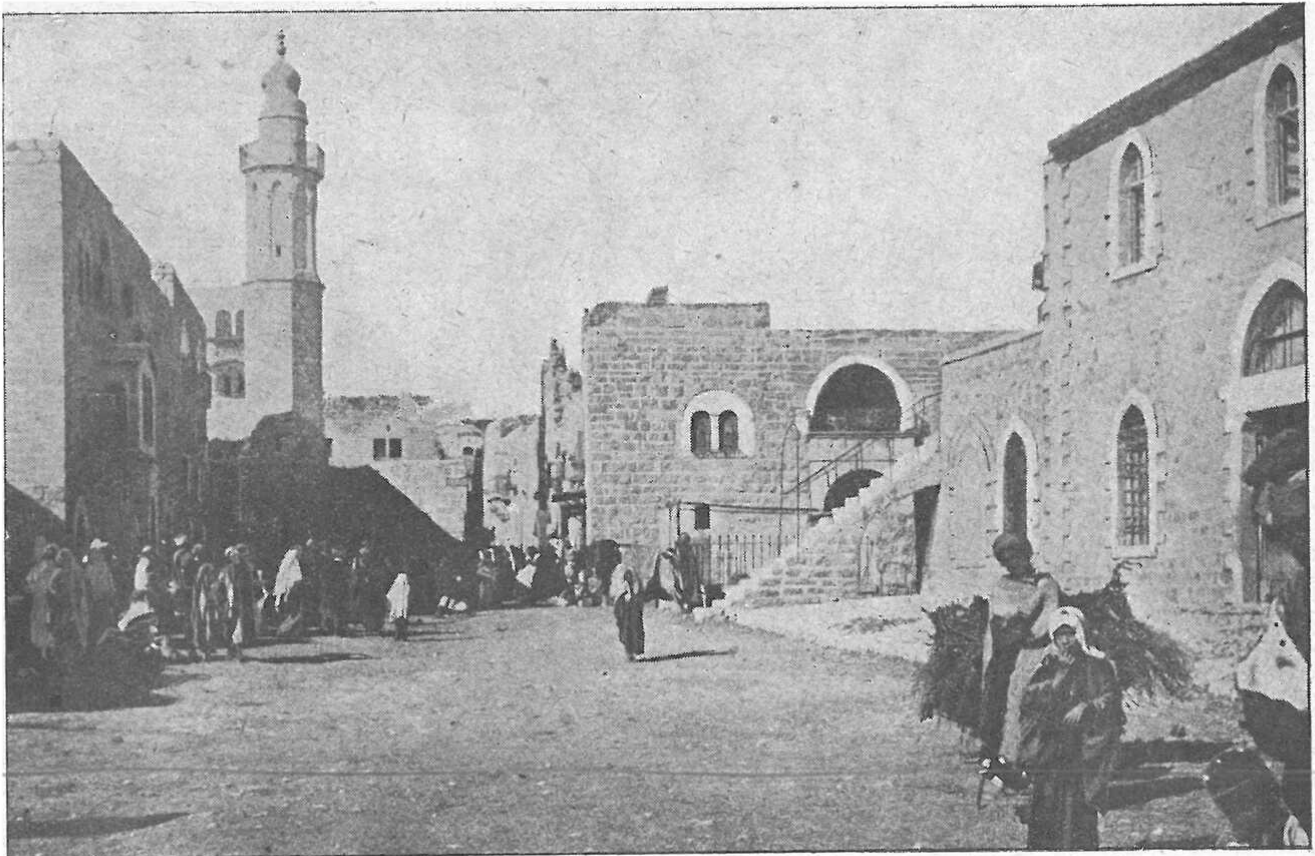

Felix Jenewein: *Anděl zvěstuje pastýřům narození Páně.*

VÁNOCE VE SVATÉ ZEMI

Nazaret: Pohled od chrámu Zvěstování Panny Marie.

Náměstí v Betlemě.

dnes až napjatého očekávání. Z hloubky své duše znovu zvedáme svůj varovný i prosebný hlas na všechny a ke všem, jimž jsou svěřeny osudy národů a rozhodování v novém ozbrojení západního Německa: zastavte se na této hrozné cestě! Sejděte se na porady! Projednejte všechno upřímně a najděte cestu dohody! Vy tam na Západě, věřte, že ze srdce hovoříme a voláme vás do této práce míru! Ještě není pozdě!

Obracíme se i k našim věřícím, aby též zesílili své modlitby a své práce za dosažení tohoto překrásného cíle, jehož program zazněl již na prvé vánoce ve slovech: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle! Podporujte mírové úsilí naší vlá-

My, shromáždění biskupové a ordináři římskokatolické církve v Československé republice, obracíme se znovu s největší naléhavostí k arcibiskupům, biskupům, prelátům a duchovenstvu naší svaté Církve, kteří nesou odpovědnost za osudy naší společné Matky v zemích západní Evropy. Prosíme vás opětovně: uvažujte s vážností, bez předsudků, ve vědomí, jak historické chvíle prožíváme, o výzvě, se kterou jsme se k vám obrátili. Bylo by nedůstojné dnes, kdy se rozhoduje o osudech Evropy, stamilionů mužů i žen, evropských měst i vesnic, tisícileté evropské kultury, kdy se i rozhoduje, jak naše svatá Matka církev projde úskalími a bouřemi dějin, vyzdvihovat staré spory a nedorozumění a do popředí stavět to, co rozděluje národy. Prosíme vás, abyste posoudili probíhající události obezřetně a uvědomili si, jaký osud může připravit národům Evropy její rozdělení na dva válečné bloky; uvědomte si, jak strašné by bylo zničení a utrpení lidstva, za něž každý, kdo tomuto ďábelskému dílu napomáhal, anebo mu nebránil, ponese odpovědnost před Bohem i před lidmi a historií. Uvědomte si také, jaké nebezpečí vznikne v rozdělené Evropě pro jednotu Církve svaté. Prosíme vás proto, pozvedněte všichni svůj hlas, učiňte, co je ve vašich silách, abyste odvrátili rozdělení Evropy na dva bloky a tábory, abyste odvrátili vytvoření západního válečného paktu, dokud nebyly vyčerpány všechny možnosti jednání. Usilujte, aby především národy Evropy zasedly za společný stůl a upřímně se snažily odstranit své rozpory a dát Evropě kýžený mír. Tato jednání mezi všemi národy Evropy jsou jedinou cestou, kterou nám přikazuje naše svědomí.

Prohlašujeme, že jako jsme vždy stáli, stojíme a budeme státi věrně svatě víře, také tak pevně stojíme a budeme stát ve všech dobách i ve všem, co nám vůle Boží přinese, spolu s naším lidem a vládou naší vlasti, že nikdy nezradíme náš lid v jeho úsilí o zabezpečení národní existence tváří v tvář plánům na obnovení německého militarismu. Prohlašujeme, že budeme odmítat a potírat všechny snahy, jež by mířily k tomu, abychom byli postaveni proti lidu naší země, že budeme spolu s ním pevně stát na obhajobu jeho svobody a nezávislosti proti odvěkému nepříteli našich národů — německému militarismu. Spolu s námi stojí římskokatolické duchovenstvo naší země a miliony katolíků, věrných své vlasti. S námi budou zajisté stát i miliony katolíků všech zemí.

Je však ještě čas zabránit rozštěpení Evropy. Prosíme vás, abyste vynaložili všechno úsilí k tomu, aby byla odvrácena válka s nedozírnými následky, abychom mohli společně ve stále užší jednotě a bratrství, v Božím míru pro národy velebit Boha a hlásat i jeho svatou vůli — lásku a pokoj mezi lidmi a národy.

Biskupové a ordináři římskokatolické církve v Československu.

DOBA OČIMA KNĚZE

Ut omnes unum sint!

Přítomnost nám připomíná veliká slova evangelia — miláček Páně Jan, jako kdyby i dnes promluvil ke světu rozdělenému, ke světu, jemuž znovu hrozí temné síly, jež již jednou ukázaly svou hrůznou tvář. A touha po jednotě zažehuje znovu lidské srdce, oživuje lidské duše. Je to chvíle, kdy i křesťanství musí pochopit, že nestačí slova, ale že je třeba praktikovat křesťanství činu, neboť víra bez skutku je mrtvá. Dnes vzrůstá nebezpečí, že novonacistické síly — remilitarisace západního Německa, obnovená wehrmacht znovu ohrozí mír. Londýnské a pařížské dohody jsou nebezpečným dobodružstvím, které hrozí jak Východu, tak i Západu. Proto katolíci na Západě i na Východě musí vzít za základ slova evangelistova, neboť k boji proti nespravedlivé útočné válce musí se spojit opravdu všichni lidé dobré vůle. Před zlem nelze ustupovat.

Konference Národní fronty 18. listopadu 1954 na pražském hradě ústy všech delegátů projevila souhlas, aby na moskevské konferenci byly vyřešeny všechny otázky evropské bezpečnosti. J. E. Dr A. Lazík, biskup trnavský, jistě řekl jménem nás všech: »Otázka míru je věcí srdce i duše každého věřícího. Opak je nemyslitelný! Křesťan, katolík se řídí učením Krista. Knížete pokoje, který přišel na svět proto, aby lidé měli život a měli ho stále hojněji. Kristovo evangelium je poselstvím pokoje, spravedlnosti a lásky. Nic mu není odpornější než opak toho všeho a vrcholem tohoto opaku je válka — ničení všech hodnot.« J. M. A. Stehlík, kapitulní vikář pražský, právem označuje za blahoslavené ty, kteří tvoří mír. Právě nedávno

dy na všech úsecích našeho života! Kéž by se náš nejvyšší advent co nejdříve skončil trvalými vánočními — vánočními pokoji, porozumění, dohodou vytvořeného spravedlivého a trvalého míru na celém světě.«

Všichni nejdůstojnější páni ordináři rozhovořili se o tomto nejakutnějším thematicu současnosti, o nejdůležitějších otázkách náboženských a církevních, načež bylo usneseno jednomyslně, aby z této biskupské konference vyšlo svolání ke kněžím a našemu věřícímu lidu, které bude ohlášeno s kazatelen všech katolických chrámů naší vlasti v neděli na svátek sv. Štěpána dne 26. prosince 1954.

uprostřed mírové činnosti zesnulý A. J. Vyšinskij je živým příkladem těchto neúnavných bojovníků, kterým leží hluboko na srdci pocit odpovědnosti za budoucnost příštích generací.

Velikou, světodějnou událostí bylo svolání moskevské konference k zajištění kolektivní bezpečnosti evropských zemí. Konference konaná ve dnech 29. listopadu až 2. prosince 1954 ukázala znovu, s jakým ohromným pocitem odpovědnosti před celým lidstvem jednala. A nejen to, jak hluboce spravedlivý, shodný s křesťanskou etikou byl její obsah, její závěr. Nelze přece dopustit, aby otázka války, otázka milionů lidských životů, hrůzy a nové světové kalvarie byla dána do rukou zločinců, kteří již v nedávné minulosti v obudném měřítku zatížili své svědomí nesmírnými zločiny před tváří Boží a před celým lidstvem. Což o evropské bezpečnosti mají rozhodovat vrazi z Majdanku, Osvětimi, Matthausenu, lidé pálicí pokojné domovy Lidic a Oradouru? Cožpak evropské národy nemohou samy zajistit celoevropskou dohodou kolektivní bezpečnost? Taková byla znovu daleko slyšitelná deklarace moskevské konference. Ale byla to deklarace zároveň nejsilnějšího činitele světové politiky. Nemluvila tu bázeň, nýbrž ohromná síla celé třetiny lidstva, avšak zároveň z ní zněl hlas všelidského svědomí a odpovědnosti za budoucnost lidského pokolení. Mirumilovné národy daly i ze Stockholmu na vědomí palčivě války, že za jejími rozhodnutími se postaví stamilionové davy. Ano, Stockholm a Moskva byly stejnou včasou výstrahou těm před Bohem neodpovědným politikům, které bezmezně sobectví

svádí uvrhnout do plamenů lidstvo i starobylou kulturu evropskou. Chtějí znovu ničit člověka i jeho dílo, znovu se mají bortit katedrály, znovu pálit díla lidského ducha. Tentokráte však nebudou zběsilí útočníci mít před sebou bezbranné národy, nýbrž jak ukazují moskevská deklarace, budou včas učiněna nutná opatření všech národů, které se jich budou chtít zúčastnit, a které budou s to zajistit mírumilovné budování evropských zemí. Před zlem se nesmí kapitulovat!

Tuto nesmírnou odpovědnost pocítilo i naše duchovenstvo, když se obrátilo na své spolubratry na Západě s výzvou učinit vše k zabránění katastrofy. Jak hluboce lidské je toto zvolání, které praví: »Zadržte ruce, jež otvírají cestu k rozdělení Evropy a k válce mezi námi. Nedopusťte, aby zaslepenost některých postavila nás a vás proti sobě v nepřítelství — prosíme vás, aby se neuzavřela cesta k jednání.« Ale i všichni lidé, mající jen špetku lidského svědomí a odpovědnosti, hrozí se důsledků remilitarisace západního Německa. Zvláště ovšem i francouzský národ, praviceový socialista Moch ukazuje, že po patnácti výbuších vodíkové bomby by přestala vůbec existovat Francie. Což Kristus přítomný v každém z nás neodvrhne s pocitem odporu tuto d'ábelskou zuřivost masového ničení a vraždění? Abbé Boulrier spolu se stovkami katolických duchovních volá, aby francouzská rozhodnost odvrátila znovuvyzbrojení západního Německa, aby mohutný hlas Paříže, nedat zbraně nacistům, byl zároveň hlasem celé Francie. Tisíce delegací, tisíce protestů putují do francouzského parlamentu, aby odvrátily osudný čin.

Celostátní konference Národní fronty 9. 12. v pražské Lucerně ukázala, že všechen český a slovenský lid souhlasí s moskevskou deklarací. Ministr Plojhar řekl právem za všechny tato slova: »Vlast je svatá. Ochranným valem je jí nejen každá hora, jež se u nás zvedá k nebi, ale každý z nás... že jsme v jednom silni: ve společné lásce k rodné zemi a že jsme v jednom pevní — v její obraně.«

J. E. nřdp. biskup Jozef Čársky řekl:

»Slovutný pane presidente, slovutná vládo, sestry a bratři, promiňte, že začínám s náboženskou myšlenkou. Doufám, že mi to jako biskupovi uznáte. Jsme v adventní době, která nám připomíná, že lidstvo 4.000 roků čekalo na příchod Mesiáše, Vykupitele. Ten přišel ve znamení hesla »Pokoj lidem dobré vůle«. Jeho životním heslem bylo »Pokoj vám«. Je proto samozřejmé, že křesťan, katolík, vyznavač křesťanského učení celým svým srdcem, rozumem i životem, je nejen hlasatelem míru a bojovníkem za něj tím, že podporuje každé úsilí, které směřuje k zachování a upevnění míru mezi národy na celém světě. Mnohokrát v minulosti a dnes opětovně zdůrazňujeme, že jsme pro mír, neboť jsme pro život krásného a pokojného budoucí. Jsme proti válce, všechno ničí a nešetří ani hodnoty hmotné, ani duchovní. Dnes však konkretisujeme své pevné odhodlání, že neustaneme v boji za mír, že nechceme rozdělení Evropy na dva tábory proti sobě stojící a vzájemně se potírající, že my, zástupci katolické církve v Československu spolu s našimi věřícími lidem, kráčeji po cestě mírového budování, stojíme na straně lidu, toho lidu, který v pev-

ném odhodlání bez výhrady se staví za společnou deklaraci o zajištění míru a kolektivní bezpečnost v Evropě, podepsanou dne 2. prosince 1954 v Moskvě zástupci SSSR a států lidové demokracie, jakož i Německé demokratické republiky a za přítomnosti zástupce největšího státu na světě, Čínské lidové republiky.

Biskupové a ordináři ČSR právě v posledních dnech jménem svým i jménem svých věřících naší vlasti zdůraznili tuto svou vůli v listech, poslaných předním církevním hodnostářům a duchovním v zemích západní Evropy, zvláště Francie, západního Německa, Italie, Belgie a Holandska, ve kterých je vyzývají k práci za trvalý světový mír a za kolektivní bezpečnost v Evropě, připomínají jim hrůzy Lidic a Oradouru, hrůzy koncentračních táborů za II. světové války, miliónové oběti na lidských životech, slzy a utrpení dětí, oplakávajících své otce, zármutek žen, oplakávajících manžele, nářek rodičů, plačících pro své milované syny, jakož i hluboký zármutek věřících, kteří oplakávali své duchovní otce, jichž na tisíce trpělo a zahynulo v koncentračních táborech.

Radostný pohled na tisíce nových domovů našich pracujících, na tisíce továren a na stovky nových a obnovených kostelů v naší vlasti nás zavazuje, abychom bojovali za mírové vyřešení všech problémů, za trvalý mír ve světě, neboť jen v míru se toto všechno udrží a mnohonásobí. Kdyby pro nic jiného, tedy pro tu skutečnost, že národy naší milované vlasti v posledních čtyřiceti letech měly by se už po třetí stát obětí nerozumného řešení německé otázky, pro tuto skutečnost stavíme se za společnou deklaraci o zajištění míru a kolektivní bezpečnost v Evropě. Modlíme se a pracujeme za to, aby se přiblížil den skutečného, opravdového míru, aby se národy sešly v bratrském objetí bez rozdílu rasy, bez rozdílu národnosti a jako děti jednoho Otce. Slavnostně prohlašuji, že stojíme pevně se svým národem, se svou vládou a jsme plně odhodláni bránit svobodu a nezávislost naší vlasti za každou cenu. Voláme znovu všechny katolíky ve Francii, Německu, Itálii, Belgii i duchovní, aby nepřipustili bratrovražedný boj mezi křesťany, aby nepřipustili rozštěpení Evropy.«

Na konferenci Národní fronty v Lucerně promluvil také J. M. kapitulní probošt mikulovský Dr František Drábek, který řekl mimo jiné:

»Tisíce a milióny lidí na světě umírají za to, aby se lidstvo sblížilo, aby padla přehrada, která je dělí, aby bylo zničeno nebezpečí, aby z rozdělených lidí povstal člověk nový. A jestliže my, katolíci, stavíme se jasně a rozhodně do tábora míru a chceme všechnu svou práci a celý svůj život zasvětit životním potřebám, mravnímu a duchovnímu růstu nejen našeho národa, ale celého lidstva, činíme tak nejen proto, že přebíráme dědictví našich umučených sester a bratří, nýbrž, že plníme základní zákon království Kristova, lásku Kristovu.«

Nejen naše hlasy se pozvedají proti největšímu zločinu, chystanému proti lidstvu. Milióny poctivých lidí u nás, jako ve Francii, v Sovětském svazu, Polsku, jako i v samotném Německu nedopustí, aby bezmezná sobectví nenasytných lichvářů zalilo svět znovu potoky krve a mořem lidských slz.

BISKUP DR ANTONÍN PODLAHA

K devadesátému výročí jeho narozenin.

Připomenout devadesáté výročí narozenin biskupa Dr Antonína Podlahy (narozen 22. ledna 1865 — zemřel 14. února 1932) je úkolem nesnadným. Sto deset knih vědeckých Dr Podlahou napsaných nebo jako soupisová díla rukopisů z knihoven a archivů jím vydaných, vedle tisíce článků a drobných příspěvků v různých časopisech, šíře jeho vědeckého a kněžského zájmu theologických oborů přes dějiny, literaturu k umění, pevné organizační úsilí ve vědeckých institucích a ve funkci mnohonásobného redaktora časopisů a ne na neposledním místě biskupova přešlech-

tilá, jemná povaha, kolik to vše poskytuje námětů. Omezíme se však jen na vztah Dr Podlahy k umění a dějinám umění.

V dějinách českého umění bude vždy jméno Podlahovo spojeno se »Soupisy památek historických a uměleckých«, vydávaných od r. 1897 Archeologickou komisí při České Akademii věd a umění.

Tyto Soupisy mají za úkol, podle zásad přísně vědeckých, popsat umělecká díla v Čechách od doby praveké až do XIX. století.

Podlaha má na těchto Soupisech lví podíl, neboť napsal z dosud vyšlých 50 svazků celkem 14 Soupisů; Chrám svatovítský, Poklad svatovítský, Korunovační klenoty, Kapitulní knihovna, dále napsal Soupisy okresů sedlčanského, milevského, mělnického, rokycanského, př. bramského, karlínského, českobrodského, vinnradského a benešovského.

Z krajů, kde ještě k Soupisům nedošlo, podal Podlaha aspoň obraz umění církevního ve velkoryse pojetých »Posvátných místech království Českého« (od roku 1907 v 7. svazcích), které předcházející dílo Ecker-tovo »Posvátná místa pražská« daleko předstihují věcným a vědeckým významem.

Podlaha pracoval ve všech oborech umělecko-historických. Napsal první dějiny české archeologie a účastnil se na stanovení výrazů v Terminologickém slovníku Archeologické komise České Akademie. Pracoval v oboru životopisném, topografickém, ikonografickém a heuristickém. V popisu uměleckých památek byl všestranný, všiml si malby, grafiky, plastiky, stavitelství i uměleckého řemesla.

Uměleckému řemeslu rozuměl výborně jako málokdo jiný. Proto četné jsou jeho popisy zlatnických prací, textilií, nalezených na Karlštejně, v klášteře břevnovském, strahovském, v pokladu svatovítském, lorentánském a jině. Podlaha přispěl podstatně k poznání památek na sv. Václava a jeho hrobu, románské basiliky sv. Vít, hrobu českých králů, románského kostela P. Marie pod řetězy, illuminovaných rukopisů v knihovnách strahovské a kapitulní, středověkých obrazů a soch. Podlaha psal i rozsáhlou ikonografii svatováclavskou, vydal skvělé Album svatovojtěšských památek uměleckých a přičinil se svými spisy o vysoké správné ocenění malířství a sochařství doby Karlovy.

Podlaha převzal mnoho funkcí spolkových a vědeckých a tím i při své svědomitosti mnoho další práce.

V Archeologické komisi České Akademie byl v letech 1911—29 hlavním referentem, od r. 1915 organizátorem práce soupisné, pracoval dále v Archeologickém sboru Národního musea, ve správním výboru Národního musea, v Museu hlav. města Prahy, v Obrazárně vlasteneckých přátel umění a j.

Jako redaktor Památek archeologických, Časopisu katol. duchovenstva a jiných časopisů a knižních sbírek podal příklady až neuvěřitelné obětavosti a sebezapírání.

Při dostavění chrámu svatovítského odevzdali zástupci čs. ministerstva školství Podlahovi album svatovítské, zhotovené žáky malíře Kyselce, a vepsali mu navždy jeho čestný titul »strážce svatovítského chrámu«.

Ano, navždy strážce svatovítského chrámu, neboť pokud bude stavba státi, neodloučíte od ní Podlahovu postavu. A když vstoupíme do této velebné svatyně, vzpomeňme, že nikdo více nežli on ji nemiloval a do důsledků nepromyslel problém svatovítský po stránce ideové a stavební. Pro cizince znamená chrám svatovítský nejznamenitější českou stavbu a dominantu čarovného panoramatu hradčanského, okouzlujícího a vzrušujícího. Pro nás je živým organismem, nerozlučně spojeným s dějinami národa.

Takové asi úvahy jistě zaměstnávaly velikého kněze, když opustiv pozdě večer práci, ze svého pokoje na Svatojiřském náměstí zbožně nazíral v odhmotněnou krásu gotického chrámu. Úchvatné zakončení katedrály, lomená okna, přesné kružby, opěrné pilíře s oblouky a fiálami, osvětlené měkkým, stříbrným světlem měsíčním. Pohled takový odměňoval námahy dne...

Do služeb svého apoštolátu lásky k budově, v níž soustředil hlubokou svou citovou příslušnost k zemi a národu i k rodné Praze, dal Podlaha bez výhrady své práce odborné, popularisační, činnost spolkovou a přednáškovou. S přibývajícimi lety jeho nedočkavá horlivost se stupňovala až v horečně úsilí roku 1929. Dostalo se mu tehdy plným právem cti, že jeho busta byla umístěna v triforiu chrámu mezi zakladatele a stavitele chrámu, Karla I., a jeho rod, Parlěře, Matyáše z Arrasu, Beneše Krabice z Veitmile, stavitele Hilberta a jině.

Pochován byl první v nové části chrámu — na znamení zvláštních zásluh — v hrobce, určené pro pražské arcibiskupy, kde dočasně do 16. února ležely v provisorních rakvích pozůstatky českých králů.

Dr Jaroslav Krčmář

ČESKÉ BETLEMY, UMĚLECKÉ DÍLO LIDOVÉ TVOŘIVOSTI

(Dokončení).

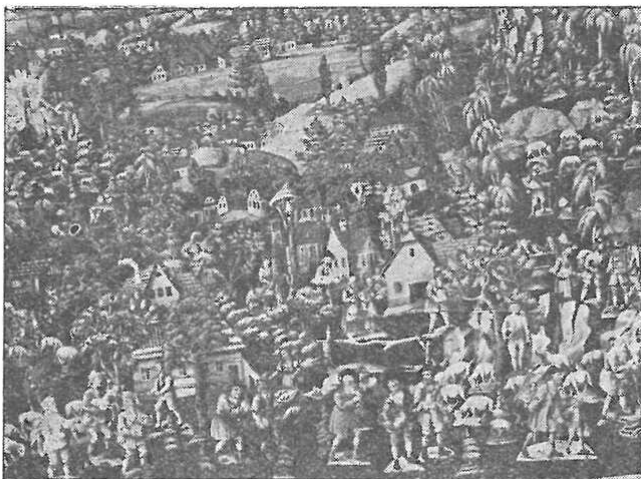
Do Litomyšle pronikají vlivy severního betlemářství ústeckého, jež se vyznačuje originální ruční malbou, a z jihovýchodu vlivy betlemářství vysočiny Českomoravské, proslulého výrazně řezanými figurami nebo figurami z těsta. Z toho vznikají betlemy kombinované z figurek ručně malovaných na lepence a vyřezávaných ze dřeva. Obvykle jsou to betlemy rozměrné, až 6 m dlouhé, s honosnou architekturou věžovitých paláců, v nichž lze snadno poznat význačné stavby místní, na př. piaristický kostel, nebo pražské, na př. Národní museum, bránu Starého výstaviště. Někdy je celé město sestaveno ze známých italských paláců. Betlem A. Podolské z r. 1838 má empírové jesle ve skále, s korintskými sloupy, figurky pohyblivé, s pozadím pražských a místních domů. Betlem Vavřina je svérázný: je rozložen ve dvou patrech, nahoře je bohatě členěné město, dole skalka sestavená z chorošů a dřevitých hub.

R. 1840 kaplan v České Třebové Hrdina, sám malíř, vyučil několik hochů v malířství a od té doby se tradice malovaných betlemů udržela. Českotřebovské betlemy jsou dlouhé dokonce 6—12 m a široké 1,5 až 2 m. Od stropu visí nad betlemem hvězda, andělé, po případě i ptáci. Spodní obrubu betlemu zakrývá ozdobná římsa. Svými rozměry svádějí k umístění nedobových, davových scén; vidíme na nich pochodovat vojsko, pracovat havíře, jezdit vlaky. Typy figurek jsou vžitá a nemění se. Domy jsou vysoké 60—80 cm s arkádami a složitou výzdobou fasády.

Slavnou pověst měli ústečtí betlemáři. K náležitému stavění betlemu se připravovali celý advent. Když při-

šli na první adventní neděli z kostela, snesli s púdy bednu s »daráky« a ostatními figurkami, pobručující se přitom adventní píseň. Neboť v okolí Ústí n/O. byl lid zpěvný: zpíval po celý rok a kostelní písně, zvláště adventní, uměl téměř všechny nazpaměť. Za materiál ke stavbě betlemu sloužila jim silná, kartonová lepenka, ve které byly baleny žoky bavlny. Karton polepili bílým papírem, na který nakreslili obrysy figurek, které pak vyřízli a kolorovali. To byla nejdůležitější práce, která vyžadovala tím větší dovednosti, čím složitější byla figurka; proto oblíbenější byl ten nejdovednější: stromy, zvířata malovali méně zručně, po případě i děti. Pak bylo třeba přilepit na zadní stranu kousek dřívka k zapíchnutí do mechu a figurka byla hotova. »Dálina« čili zadní prospekt betlema s namalovanou krajinou, ztrácející se v mlhavém oparu, která se připevňovala na stěnu po celé délce betlema, kladla na malíře největší požadavky: musel mít jemný smysl pro perspektivu a znalost krajiny, neboť »dálina« byla malována na plátno podle skutečné krajiny, ovšem s doplňky, jež obrazivost tvůrce považovala za vhodné. Před »dálinou« se zapichovaly bližší skupiny stromů, skály, hradby s jasnějšími obrysy, které stály už v krajině. K betlemářům přicházeli večer a v neděli a o svátcích sousedé a přinášeli jako příspěvek k otcu — poleno dřeva. Malovalo se až do 2 až 3 hod. v noci, a před svátkem, kdy se času nedostávalo, třeba celou noc. To bylo slavení adventu, příprava na příchod Spasitelův, duchovní prožívání mysteria vtělení Syna Božího! Jejich práce měla být výrazem radosti z příchodu Vykupitelova a nikoli oslavou jejich

jmen. Proto všechny betlemy jsou anonymní, jen někdy je vzadu na figurce poznamenán letopočet. Středem betlema je vždy »chlívek«, nebo »jeskyňka«, obyčejně nádherně vyzdobené v příkrém kontrastu s chudičkým prostředím. Povýšenecké pokrčení rameny nad touto nestylovostí lze odbyť na poli historie umění poukazem na některé přepychové součásti oděvu na obrazech gotických a renesančních mistrů narození Páně, což jejich umělecké hodnotě pranic neubírá, a v oblasti duchovní vysvětlením, že tuto výzdobu vymyslela láska prostých duší. Nad chlívem na stráni je obyčejně zvěstování; skupina pastýřů v póze udivené, radostné, pokorně slyší »dobrou zvěst« od anděla. Nad chlívem se vznášejí andělé s Gloria. Vpravo je terasovitě seskupené opevněné město. Krajina, naše ryzí česká, hornatá ústecká krajina je oživena pastýři se psy, ovce, skalami, pastvinami, samotami, háji, lesy.

Jeden z nejkrásnějších lidových betlemů v Ústí nad Orlicí.

K jeskyňce se sbíhají pastýři nesoucí dárky, naše české postavy v místním kroji s výrobky českých rukou, uloženými na trakaři, v nůši, v mošně, v pytli... nechybí mezi nimi ani pištec, duďák, ponocný, kominík, »pořádniček«, čili policajt; nad nimi stavby slohu XVIII. stol. Figury nejsou bezmyšlenkovitě rozestaveny, vyjadřují život, dramatický děj, pohyb: pastýř stojí v údivu, spěchá, psi shánějí rozběhlé stádo, kohouti se perou, dobytek dovádí... V Ústí byly dva betlemy, v nichž byly všechny postavy, o kterých se zpívá v koledě vydané r. 1813 v Litomyšli: »Nová píseň aneb vánoční koleda k uctění nově narozeného Ježíška v Betlemě,« jež má 17 slok a při zpěvu se ukazuje na jednotlivé darovníky, o nichž je právě řeč. Také bývá v betlemech scéna, jak Panna Maria s Josefem marně hledají nocleh. Od Božího hodů do Tří králů se betlemáři navštěvovali a kritisovali, neboť betlem nebylo dílo statické, nýbrž doplňovalo se a měnilo každý rok. Neboť co myšlenek se rojilo v hlavě pracujícího tkalce, jaké nové krajinné krásy objevil, když pod horskou oblohou krácel za pluhem taženým vrakami, jaké nové odstíny barevné mu zazářily kvstříc z rozkvetlé lučiny, kterou požínal mocnými rozmachy své kosy; to vše chtěl svými dovednými rukama uskutečnit a zkrášlit, chtěl zdokonalit svůj betlem. O Třech králich ustoupili darovníci před jeskyní, aby udělali místo průvodu tří králů, jimž Panna Maria ukazovala Dítě, sedící na klině. Někdy také nastupoval »hromniční betlem«; místo chlěva zaujal chrám, v němž Panna Maria obětuje. Některý betlemář stavěl »postní betlem«; z Betlema udělal Jerusalema a skupiny stromů vhodně sestavil v zahradu, v níž se modlil Kristus, jemuž anděl podával kalich, za ním byla skupina spících apoštolů, nevidoucích, že přichází Jidáš s birící. Betlemy byly obyčejně dílem jednoho malíře, teprve později pocházely figury od různých malířů. Dříve býval betlem v Ústí — jako vůbec všude v Orlických horách — v každé rodině. Nejlepší pověst měl

malíř betlemů Jarolím Štantejský (1832—89), který jako tkadlec šel do Vídně, kde zásahem katechety Hruší, potomního vídeňského arcibiskupa Gruschy, který poznal jeho nadání, se dostal do večerního kursu malířské akademie vídeňské. Po návratu do Ústí se věnoval jenom malbě. Od něho pocházejí betlemy v kostelích v Ústí, Litomyšli, České Třebové a Svitavách. Štantejský dodal betlem až do Saska, ba až do Ameriky, kde budil takový obdiv, že lidé k němu zdaleka — také Indiáni — putovali a na kolenou se k němu blížili. Uměleckým pojetím a mistrným provedením jsou jeho práce nejcennější vedle betlemů Domlátilových, Viškových, Hernychových, Štanclových, Kellnerových a mnoha ostatních, třebaže jejich tvůrci byli povoláním pekaři, tkalci, obuvníci, malíři, pozlacovači, sametáři. V. Z. Hackenschmied ve svém obsažném spisku vypočítává na 50 lidových tvůrců betlemů a přes 100 majitelů umělecky hodnotných betlemů.

Malované betlemy byly v oblíbě také ve Vysokém n/Jiz. a vůbec v celém Podkrkonoší. V Turnově na poč. minul. stol. je maloval malíř Černovický. Sestávaly obyčejně z jednotlivých úseků krajinek, z nichž se mohly libovolně sestavovat. Stáj, na rozdíl od ústeckých, byla klenutá, krajina oživena jako obvykle až na to, že i na stromech byli ptáci čermáci, kosi, sykory, čížkové. Skály byly pokryty mechem.

Jiného rázu jsou betlemy západočeské. Nejstarší betlemy, které patří do období raného baroka, vyzdvihují úlohu figurek, které jsou dovedně z dřeva vyřezány a v nichž se zračí bujný život, na újmu okolní přírody. Místo chlěva je zřícenina antického chrámu. S betlemy takto pojatými se setkáváme po celé XVIII. stol. Hnutí romantismu v 2. pol. onoho stol. připojuje další motiv: pod honosnými skupinami domů a nádherných chrámů se krčí chudičká chaloupka, k níž směřuje několik pastýřů a po stranách se kupí stádečka nemnoha oveček. Příroda je stále podružným prvem. Na poč. XIX. stol. nastupuje empir, kterému se přiči barokní bohatost forem a přemrštěná nádhera. Protože zatím řezbářství upadlo, oživuje betlem plochými, z prkének řezanými figurkami s antickou zříceninou uprostřed. V letech šedesátých se začínají objevovat betlemy s bohatou architekturou, v nichž lze pozorovat návrat k pestřejšímu bohatství barokní výrazivosti. Teprve v 2. pol. XIX. stol. se přírodním prostředím přiděluje úloha: stavějí se romantické strže, malebné skupiny stromů, roztroušené chalupy na zelených pastvinách se stády ovci. Ke konci století přistupuje prvek národní: místo města je tu kopie Hradčů, Plzně, Domažlic; chlívem je prostá česká chalupa, »daráci« jsou svérázné chodské postavy. Poslední stadiem tohoto vývoje jsou jesle, které podávají přesný obraz určité krajiny s místními zvyky a postavami. — Této myšlenky se chopil sochař Cvekl a ofotografoval si četné rázovité figury venkovanů postřekovských a dražnovských, aby je ve skupinách chodských sošek i s mizejícím krojem zvětčil v betlemu, k němuž pozadí s obrazem hornaté krajiny se středověkými Domažlicemi i s krajinnými podrobnostmi namaloval akademický malíř Štapfr. Je nyní majetkem kostela sv. Antonína v Praze VII. Vedle jeho umělecké ceny je to myšlenka sjednocující, jež jej činí pozoruhodným; u jeslí s novorozeným Vykupitelem, přinášejícím lidstvu dar bratrství všech lidí bez rozdílu ras a společenských tříd, shromažďují se představitelé všech vrstev zájmově od sebe rozdělených: sedlák, myslivec, mlynář, řemeslník, muzikant, vrstvy pracujících, nikoli zahalečů, přinášejí Novorozenému dárky, jež jejich ruka vyrobila.

Než i v ruchu velkoměsta našli se lidé, kteří po své těžké práci se věnovali stavbě betlema; mezi nimi čestné místo má zedník V. Bohata z Nuslí, který po dvacet pět zim pracoval na svém mechanickém betlemu, v němž jsou zastoupena všechna řemesla v Praze: tesáři, zedníci, kováři, truhláři konají svou práci. I rolníci jsou zastoupeni: selka tluče máslo, mlátci mlátí obilí, pobíhají ovce. Středem je Staroměstský orloj, pod nímž je umístěn betlemský chlív.

Na Moravě nejznamenitější pověsti nabyli betlemáři jihlavští, třebičští a třešťští. V těchto městech kvetlo druhdy soukenictví, které přineslo obyvatelstvu značný blahobyt. Když strojní výroba je přinutila ke kapitulaci, byli donuceni hledat obživu v továrnách a tím úžeji přilnuli k tradici, která jim připomínala doby blahobytu. — Charakteristickou známkou jihlavských betlemů je množství staveb; ční tam hrady, zámky, kostely, statky, chalupy, větrníky, vyřezávané na způsob kulis z lepenky, velmi často podle skutečných staveb. Ze dřeva dovedně vyřezávané figurky 10—15 cm hotovili místní umělci a vtiskli jim svůj jemný smysl pro chudobný ráz kraje v postavičkách dobrého pasáčka, orajícího chalupníka, cikáněte. Jihlavskou zvláštností jsou t. zv. postní jesličky ve skřínce, představující kalvarii. Vedle domácích typů přicházejí také orientální figurky. Mnohé jsou až sto let staré. Z města přešla obliba betlemů na venkov, kde se těší milé účtě. Lásku Jihlavanů k betlemům vyličil kukátkář Václav Kosmák ve »Vzpomínkách ze studentských let«.

Třebičský katecheta P. Kvítek říkával: »Kdyby se měl Kristus po druhé narodit, jistě by se narodil ne v Betlemě, nýbrž v Třebíči, protože s takovou pietou jako v Třebíči nikde se vánoční svátky neslaví.« — Podle tradice postavil r. 1760 zasklený betlem jakýsi Papírník; skály byly ze stromové kůry, figurky, hrady a zámky dřevěné. Když t. ebičští soukeníci jezdili na trhy, brali si s sebou kus lipového dřeva a jakmile uzřeli postavu, o níž soudili, že by se hodila do betlema, hned ji začli kudlou vyřezávat. Syn Papírníkův, který sloužil dvacet let na vojně v Itálii, přinesl si kolem r. 1800 ve vojenské čáce dvě figurky namalované na papíře. Protože si na malbu netroufal, dal figurky namalovat malíři Hartmannovi, který potom maloval celé archy a prodával je na jarmarcích. »Jeho figurky byly buď prostředně velké, nebo veliké, důkladně malované. Celé tělo i jeho části byly v náležitém poměru umělecky provedené, stínování bylo hrubozrnné, ale také náležité, opět umělecké, nikoli vynucené nebo neznalecky podané.« (Z vypravování J. Vsetečky.) Tak vznikly malované betlemy, které Třebíč proslovily. Z té doby je malovaný betlem starý asi 150 let. Betlemy se stavěly na Štědrý den a v sestavení krajiny ani v postavení figur se nedbalo perspektivy. Stavěly se bez pozadí přímo na zeď pomocí háků a prken. Místo pozadí byla t. zv. poustka kapucínkova, jež nikdy nechyběla. Figurky kromě kapucínka představovaly myslivce, ptáčníka, sklínkaře, hlásného, kominíka, vandrovníka a nestavěly se pro ozdobu, nýbrž pro pobožnost, neboť před betlemem se zpívaly staré koledy z psaných zpěvníků v deskách zdobenými iniciálami. Vlastním zakladatelem třebičského betlemářství je A. Čeloud (1839—1918), kostelník. »Pohnutkou k malování a stavění betlema byl jemu jeho náboženský idealismus, jeho hluboká úcta k tajemství narození Páně. Proto mimo svůj betlem domácí a betlem pro farní kostel sv. Martina v Třebíči nezhotoval betlemů ve větších rozměrech.« (Boh. Simonides v ČL 1925, str. 114 násl.) Středem roku byl pro něho Štědrý večer, proto již o prokopské pouti chodil se dívat do lesa, kde je nejlepší mech. O císařském posvícení zaklepal na bednu s figurkami a řekl: »Pastýři, připravte se, vaše hodina se blíží.« Po posvícení šel pro mech, který uložil na půdu, aby proschl. O první neděli adventní zase šel k bedně a zavolal: »Pastýři, vstávejte, advent začíná!« Po svátku Panny Marie šel na chvoj, která tvoří dekorativní rámec kolem betlema. Pak snesl s půdy lešení, dal na ně skály a upravil romantickou krajinu se strmými skalami a příkrými svahy. On první z třebičských betlemářů ukončil betlem »krajinou«.

Středem betlema je jeskyně se sloupy, na jedné straně zvěstuje anděl pastýřům, na druhé pastýři rozloženi u ohně hlídají stáda. Nad jeskyní visí anděl s Gloria. Krajina je oživena ptáky a zvířátky. V třebičských koledách vítá totiž také zvířectvo narození Páně: »Hrdlička se raduje, cukruje... sýkorka ho vítá k nám. Příběhl malý zajíček, králíček... a lízal si no-

žičku, aby mohl dát pacičku.« — Horní část betlema představuje hrady, město Betlem, před nímž je trh. Čeloud sleduje svým betlemem jednotící myšlenku a odstraní vše, co k náboženskému ději nepatří. Celý betlem představoval reliéfní obraz proti zvyklostem přitlačený ke zdi, ale v pečlivém perspektivním uspořádání. Vštěpoval ostatním lásku k betlemům, domluval a sám chodil stavět. Teprve na Štědrý den vložil Jezulátko do jesliček. Pak šel s dětmi na procházku a po návratu k páté hodině rozsvítil u betlema a na stole a zapěl: »Kristus narodil se nám, pojďme, klanějme se jemu.« Pak byla večere a návštěvy. P. Arnošt, třebičský kaplan, se ho při jedné takové návštěvě zeptal: »Jistě jste šťastný, pane Čeloude.« S blaženým úsměvem odpověděl: »Ani s panem hrabětem Valdštýnem bych neměnil.« Návštěvy chodily až do Hromnic a při harmoniu, houslích či kytara se zpívaly vánoční písně. Na svém betlemě pracoval celý život, maloval podle starých vzorů, doplňoval jej obrázky z časopisů a knih i podle skutečných modelů. Čeloud byl v Palestině, když mu bylo šedesát šest roků. Co asi cítil, když kladl figurku narození Páně ze svého betlema na místo narození Spasitelova? Po návratu chtěl upravit svůj betlem podle skutečné krajiny betlemské, ale nedařilo se mu to, pro tento účel byla příliš plochá. V jeho duchu pokračoval jeho syn. — »Troufám si říci, že jednou z nejšťastnějších rodin byla Čeloudova. Žili v chudobě, do smrti bydleli v nájmu, žili jednoduše a skromně. Čeloudova žena do smrti zametala a čistila kostel jako v mladých letech. Kdyby byl prodal betlem a za práci, kterou konal pro druhé betlemáře, žádal honoráře, mohl být bohatcem. Neměl konkurence, maloval často dlouho do noci, jen aby -uspokojil betlemáře, kteří od něho chtěli nové figurky. Jeho syn farář řekl: »Kdybych se po druhé narodil a měl si volit mezi otcem miliardárem a našim tatínkem, volil bych bez rozpaků našeho tatínka betlemáře.« (ČL cit. m.) Čeloud byl mistr, ostatní jsou jeho žáky. Dnes je v Třebíči přes 200 betlemů, z nichž některé snesou velmi přísné umělecké měřítko. Mnozí neznají jiné zábavy, než malovat betlemy, což je hodné odvodu u těch, kteří celý den pracují v továrnách. Někteří opouštějí starou tradici a chtějí malovat figury a krajinu podle historické skutečnosti. Velmi příznivě kritisovali betlemy v třebičském museu Al. Mucha, Fr. Ondruška, Rom. Havelka. Ondruška řekl o jednom, že je to skvost miniaturního umění. Jsou žárliví na své umění a při práci nikomu figurku neukáží. Hradky malují podle fantazie, ale také podle předlohy a je podivuhodno, jak podle pouhého obrázku na pohlednici dovede betlemář vytvořit plastický model hradu s věžemi a branami, odhadne rozměry jak hradu, tak svého betlema, do něhož model přesně zapadne. Podle třebičské tradice narodil se Mesiáš v zříceninách Davidova hradu, a proto umisťují betlemskou jeskyni do polozbořeného portálu. Na jeskyňce bývá umístěn čertík, protože prý ďábel pokoušel Pána Ježíše již při narození. Na Tři krále nastoupí místo darovníků postavy tři králů s četnou družinou, kteří jsou vždy doprovázeni »tureckou« kapelou, totiž trumpetami, heligony, klarinetu, bubny. Po celé vánoce hoří u betlema večer olejová lampička. Mnozí spí pod betlemem i s rodinou. A betlemář sám v noci ze Štědrého dne na Boží hod dá si na zem před betlem pokrývku, lehne si na ni a dívá se; považuje se za betlemského pastýře. Na sv. Jana Evangelistu bývala v kostele u betlema slavná mše zvaná »soukenická«, při níž hrána a zpívána Rybova jitřní mše, kterou každý Třebičan zná z paměti.

V tomto stručném výčtu dotkli jsme se nejpůvodnějších betlemářských středisek, ac celá řada krajů až dodnes se zabývá betlemářstvím, jež se však přimyká k některému z vylíčených typů, nepřinášeje nic originálního. Jeden rys mají všechny betlemy společný: jejich tvůrcem je vždycky prostý lidový samouk, punčochář, prýmkař, obuvník, truhlář, tkadlec, zedník, tovární dělník, ponocný, který po těžké práci v noci uváděl ve skutek představy svého tvořivého

ducha, aby oslavil narození chudého Krále, který přišel na svět, aby obnovil bratrství všech lidí. Tito anonymní tvůrci věděli, že život křesťana má být posvěcen, proto svou krajinu, své krajany, svou práci, své kroje kupí kolem betlemské jeskyně, aby oslavující Jezulátko posvětili sebe a jeviště svého všedního života. Mnohdy se nespokojují s plastickým znázorněním betlemské události, nýbrž »cítí s církví« a dalšími scénami zobrazují celý životní cyklus Ježíšův. Studený cit rozumářského kritika vytýká leckde nestylovost,

dobové nesrovnalosti, naše české kroje u betlemských darovníků, dokonce vlaky... aby poctivě lidové dílo pošpinil, a zapomíná, že na př. národní umělec Švabinský českou korunu vložil na hlavu nebeské Královny v barevném okně svatovítské katedrály, aniž tím své umělecké dílo znehodnotil. Tak ji lidový umělec ve svém milujícím srdci věděl, že Ježíš se narodil jen pro spásu palestinských pastýřů, a že mu patří i hold jeho krajanů, jeho lidu, protože nám, nám narodil se.

Jan Brechensbauer

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

DIECÉSE BUDĚJOVICKÁ

Jmenování:

Kapitulní vikář českobudějovické diecése P. A. Titman jmenoval s použitím can. 81 CJC a s ohledem na can. 1435 CJC dekretem č. 5795/54 ze dne 13. 11. 1954 vldp. Jana Šandu, bisk. vikáře a os. děkana v Bernartcích u Tábora, s platností od 15. 11. 1954 sídelním kanovníkem katedrální kapituly u sv. Mikuláše v Čes. Budějovicích. Souhlas krajského národního výboru v Čes. Budějovicích byl udělen dne 13. 11. 1954 zn. 292/1-13./11.-54.

Ustanovení:

Šmákal Karel, kaplan u sv. Jana N. v Č. Budějovicích IV, ustanoven IV. kaplanem u děkanského úřadu v Č. Budějovicích od 1. 11. 1954 (č. 5698/54).

Straka Jan, administrátor v Kájově, ustanoven excurrando administrátorem ve Slavkově (okres a vikariát Č. Krumlov) od 1. 11. 1954 (č. 5699/54).

Jindra Václav, býv. kaplan v Klatovech, ustanoven kaplanem v Poběžovicích (okres a vikariát Horš. Týn) od 1. 11. 1954 a od 1. 12. 1954 administrátorem v Poběžovicích a excurrando administrátorem v Hoře sv. Václava, Pivoni, Šitboři a Meclově (okres a vikariát Horšovský Týn) (č. 5726/54).

Skřepek Rafael, administrátor ve Svěrazu, ustanoven administrátorem ve Větrní a excurrando administrátorem v Zátóni (okres a vikariát Č. Krumlov) od 1. 11. 1954 (č. 5786/54).

Votava Oldřich, býv. administrátor v Rapšachu, ustanoven kaplanem v Bernartcích u Tábora (okres a vikariát Milevsko) od 1. 11. 1954 (5830/54).

Kukačka František, bisk. vikář a děkan v Prachaticích, ustanoven správcem vikariátu vodňanského od 1. 11. 1954 (č. 5829/54).

Bureš Václav, administrátor v Pelhřimově, ustanoven děkanem v Pelhřimově (okres Pelhřimov) od 21. 11. 1954 (5832/54).

Pirný Tomáš, administrátor v Týnci u Klatov (okres a vikariát Klatov), přeložen do diecése litoměřické od 1. 12. 1954 (č. 6052/54).

Vodička Zdeněk, administrátor v Šebířově (okres Votice, vikariát Tábor), přeložen do diecése litoměřické od 1. 1. 1955 (č. 6053/54).

Zpovědní jurisdikce:

Prosser Stanislav Msgre, katecheta v. v. v Táboře, ustanoven řádným zpovědníkem sester sv. Karla Boromejského v nemocnici v Táboře (11. 11. 1954, č. 4570), řádným zpovědníkem sester sv. Vincence v Klokotech u Tábora (11. 11. 1954, č. 5291) a řádným zpovědníkem sester premonstrátek v Táboře (20. 11. 1954, č. 5851).

Rásocha Josef, farář v Jiníně, ustanoven řádným zpovědníkem a

Zíka Josef, farář v Kraselově, mimořádným zpovědníkem anglických panen ve Štěkni (11. 11. 1954, č. 4605/54).

Štreleček Alois, administrátor v Bělčicích, ustanoven řádným zpovědníkem a

Mikuška Jan, děkan v Blatné, mimořádným zpovědníkem sester Nejsv. svátosti v Lažanech (11. 11. 1954, č. 5017).

Brůžek Antonín, administrátor ve Stráži n. N., ustanoven řádným zpovědníkem.

Kašík G., kaplan v Jindř. Hradci, mimořádným zpovědníkem chudých školských sester ve Stráži n. N. (11. 11. 1954, č. 5062).

Vondryška František, administrátor ve Vitějovicích, ustanoven řádným a

Praxl Oskar, katecheta v. v. v Prachaticích mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v Prachaticích (6. 11. 1954, č. 5078).

Říha Antonín, katecheta v. v. v Písku, ustanoven řádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v nemocnici v Písku (11. 11. 1954, č. 5130).

Svoboda Karel, farář v. v. v Hrabicích, ustanoven řádným zpovědníkem a

Hrubý Josef, administrátor ve Sv. Máří, mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v Hrabicích (6. 11. 1954, č. 5236).

Němec Václav, administrátor v Neurazech, ustanoven řádným zpovědníkem a

Lilák Jaroslav, administrátor v Blovicích, mimořádným zpovědníkem sester Nejsv. svátosti v Žinkovech (11. 11. 1954, č. 5261).

Mezera František, farář v. v. v Táboře, ustanoven mimořádným zpovědníkem sester sv. Vincence v Klokotech u Tábora (11. 11. 1954, č. 5291).

Mošnička Josef, farář v Opařanech, ustanoven řádným zpovědníkem školských sester O. S. F. v Opařanech (11. 11. 1954, č. 5292).

Štreleček Alois, administrátor v Bělčicích, ustanoven řádným a

Drnota Jan, kněz-důchodce v Bělčicích, mimořádným zpovědníkem sester sv. Vincence ve Lnářích (11. 11. 1954, č. 5327).

Mejzlík Jan, farář v Panských Dubenkách (diecése Brno), ustanoven řádným a

Skala Josef, farář v Žirovnici, mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v Proseči-Obořišti a Proseči u Pošné (12. 11. 1954, č. 5333).

Rejšek Vincenc, katecheta v. v. v Klatovech, ustanoven řádným zpovědníkem a

Šálek Jaroslav, administrátor v Zavlekově, mimořádným zpovědníkem šedých sester v nemocnici v Klatovech (11. 11. 1954, č. 5335).

Mošnička Josef, farář v Opařanech, ustanoven řádným zpovědníkem a

Noska Josef, děkan v Týně n. Vlt., mimořádným zpovědníkem školských sester v Bechyni (11. 11. 1954, č. 5369).

Pouška Bohumil, farář v. v. v Kardašově Řečici, ustanoven řádným a

Matějů Jan, katecheta v. v. v Kardašově Řečici, mimořádným zpovědníkem chudých školských sester v Kardašově Řečici (11. 11. 1954, č. 5693).

Šimeček Jan, děkan v. v. v Sušici, ustanoven řádným zpovědníkem a

Senft Jindřich, administrátor v Sušici, mimořádným zpovědníkem šedých sester v nemocnici v Sušici (11. 11. 1954, č. 5717).

Janeček Karel, administrátor ve Velharticích, ustanoven řádným zpovědníkem šedých sester ve Velharticích (11. 11. 1954, č. 5772).

Reban Karel Msgre, kanovník kustod v Č. Budějovicích, ustanoven řádným a

Lazecký Alois, kaplan v Č. Budějovicích, mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v nemocnici v Č. Budějovicích (11. 11. 1954, č. 5773).

Zproštění:

Pitra Jan, administrátor ve Vodňanech, na základě své resignace byl zproštěn úřadu b. vikáře vikariátu vodňanského dnem 1. 11. 1954 (č. 5355/54).

Přeložen na trvalý odpočinek:

Vanák Jan, administrátor v Poběžovicích, okres Horšovský Týn, přeložen dnem 1. prosince 1954 na trvalý odpočinek č. 5712/54).

Úmrtí:

Janák Alfons, os. děkan v. v. v Senohrabech, zemřel dne 14. 11. 1954.

Adamec Josef, os. děkan v. v. v Plané n. L., zemřel dne 23. 11. 1954.

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADECKÁ

Jmenování:

Sídelními kanovníky katedrální kapituly sv. Ducha v Hradci Králové byli jmenováni dekrety nejdůst. Ordinaria:

Tomíček Karel, os. děkan, č. konsist. rada a biskupský vikář v České Skalici. N. O. 3311/54 z 11. 11. 1954.

Jonáš Karel, Ph. Dr., administrátor, biskup, notář a vikář v Novém Hradci Králové. N. O. 3312/54 z 11. 11. 1954.

Javůrek Václav, administrátor a biskupský vikář v Novém Městě n. Met. N. O. 3313/54 z 11. 11. 1954.

Ustanovení:

Janovec Václav, interkalární administrátor v Senožatech, ustanoven od 6. 8. 1954 excurrando administrátorem v Želivě. N. E. 4475.

Bělohradský Josef, býv. kaplan v Kutné Hoře, ustanoven od 1. 11. 1954 kaplanem v Horní Sloupnici. N. E. 4476.

Záhora František, býv. kaplan ve Vysokém Mýtě, ustanoven od 1. 11. 1954 kaplanem v Poličce. N. E. 4593.

Klímovič Jan, interkalární administrátor v Pomezí, ustanoven od 1. 11. 1954 interkalárním administrátorem v Poličce. N. E. 4596.

Kubiček Josef, býv. interkalární administrátor v Horní Rovni, ustanoven od 1. 12. 1954 interkalárním administrátorem v Krouné. N. E. 4597.

Záhora František, kaplan v Poličce, ustanoven od 1. 11. 1954 excurrando administrátorem v Borové. N. E. 4658.

Špinler Petr, kaplan v Lovčicích, ustanoven od 15. 11. 1954 interkalárním administrátorem tamtéž. N. E. 4717.

Zykan Václav, býv. interk. administrátor v Poniklé, ustanoven od 1. 12. 1954 interkalárním administrátorem v Kohoutově. N. E. 4741.

Zykan Václav, interk. administrátor v Kohoutově, ustanoven od 1. 12. 1954 excurrando administrátorem v Choustníkově Hradišti. N. E. 4742.

Gallovič Imrich, interkalární administrátor ve Zbýšově, ustanoven od 1. 12. 1954 excurrando administrátorem ve Vlkanči. N. E. 4772.

Smejkal Jan, farář v Holicích v Č., ustanoven od 1. 12. 1954 excurrando administrátorem v Moravanech. N. E. 4761.

Kaněra Jaroslav, kaplan v Trutnově, ustanoven od 1. 11. 1954 interkalárním administrátorem v Pilníkově a excurrando administrátorem ve Starých Bukách a Dolním Žďáru. N. E. 4797.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Stříbrný František, kaplan v Luži, dnem 15. 11. 1954 přeložen na trvalý odpočinek. N. E. 4595.

Kava Josef, kons. rada, os. děkan a farář v Třebouchovicích p. O., přeložen dnem 30. 11. 1954 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Šinkora Josef, os. děkan a farář ve Vlkanči, zemřel dne 27. 10. 1954. N. E. 4446.

Kotýza Antonín, č. kons. rada a farář v. v. ve Velimi, zemřel 9. 11. 1954. N. E. 4608.

Švec Václav, č. kons. rada a farář v Lovčicích, zemřel dne 13. 11. 1954. N. E. 4643.

STÁTNÍ ZKOUŠKY NA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ V LITOMĚŘICÍCH

Z děkanství Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze, se sídlem v Litoměřicích, Komenského ul. č. 4, telefon 2747-48, se oznamuje, že státní zkoušky v jarním zkušebním období se budou konat pouze v těchto termínech:

První státní zkouška z biblického studia Starého a Nového Zákona se koná 26. května 1955.

Druhá státní zkouška z církevních dějin a církevního práva se koná 23. května 1955.

Třetí státní zkouška z praktické morálky se koná 24. května 1955.

Čtvrtá státní zkouška z veškerého bohosloví se koná 25. května 1955.

Připomenutí! K státní zkoušce z biblického studia Starého a Nového Zákona mohou být připuštěni, kdož předloží doklady, že:

1. absolvovali aspoň třetí ročník normálního studia,
2. z hlavních nauk absolvovali studium Starého a Nového Zákona aspoň v rozsahu požadovaném normálním studiem a s úspěchem vykonali odborné zkoušky z obou předmětů,
3. s úspěchem vykonali závěrečná kolokvia z těchto pomocných nauk:

- a) z biblické řečtiny (vyšší kurs),
- b) z hebrejštiny,
- c) z biblické archeologie a hermeneutiky,
- d) ze dvou orientálních nářečí biblických nebo z jednoho orientálního nářečí biblického a ze staroslověnského jazyka,

4. aspoň rok navštěvovali seminář buď Starého nebo Nového Zákona.

K státní zkoušce z církevních dějin a církevního práva mohou být připuštěni, kdož předloží doklady, že:

1. absolvovali aspoň čtvrtý ročník normálního studia,
2. z hlavních nauk absolvovali přednášky církevních dějin, patrologie a církevního práva aspoň v rozsahu požadovaném normálním studiem a s úspěchem vykonali odborné zkoušky z obou předmětů.

3. z úspěchem vykonali konečné kolokvium z křesťanské archeologie,

4. aspoň rok navštěvovali seminář buď církevních dějin nebo církevního práva.

K státní zkoušce z praktické morálky mohou být připuštěni, kdož předloží doklady, že:

1. absolvovali celé normální studium,
2. z hlavních nauk absolvovali přednášky morálky a pastorálky aspoň v rozsahu požadovaném normálním studiem a s úspěchem vykonali odborné zkoušky z obou předmětů a

3. s úspěchem vykonali konečná kolokvia z těchto nauk:

- a) z pedagogiky,
- b) z dějin pedagogiky,
- c) z katechetiky, didaktiky a methodiky,
- d) ze společenských věd,

4. alespoň jeden rok navštěvovali seminář morálky nebo pastorálky.

Státní zkouška z praktické morálky se koná písemně jako zkouška klausurní. K jejímu vypracování jsou vyměřeny nejvýše čtyři hodiny.

Pořad státních zkoušek biblické, historicko-právní a z praktické morálky lze měnit.

K státní zkoušce z veškerého bohosloví může být připuštěn kandidát, který předloží doklady:

1. že absolvoval přednášky základního bohosloví a dogmatiky aspoň v rozsahu požadovaném normálním studiem a s úspěchem vykonal odborné zkoušky z obou předmětů,

2. že s úspěchem vykonal státní zkoušku biblickou, historicko-právní a z praktické morálky i všechna pro ně předepsaná konečná kolokvia,

3. že ředitel kteréhokoliv semináře při fakultě zřízeného schválil kandidátovu práci v tomto semináři vykonanou, která prokazuje kandidátovu schopnost

samostatné vědecké činnosti. Seminární práci je předložiti zároveň s přihláškou k státní zkoušce z veškerého bohosloví.

Předmětem státní zkoušky z veškerého bohosloví jsou základní bohosloví, dogmatika a spekulativní morálka.

Pisemné přihlášky, doložené souhlasem příslušného Ordináře (pokud se tak nestalo již dříve) je nutno zaslat děkanství fakulty do 10. května 1955.

NÁŠ ZÁPISNÍK

V českobudějovické katedrále sv. Mikuláše byl dne 15. listopadu 1954 instalován nový člen katedrální kapituly vsdp. vikář JUC Jan Šanda, děkan v Bernarticích na Tábořsku. Nový pan kanovník je znám svými četnými literárními pracemi a sbirkami básní. V době nacistické okupace byl vězněn v koncentračním táboře Dachau. O jeho životě a působení promluvil při instalaci J. M. kapitulní vikář Antonín Titman, instalaci vykonal J. M. probošt Mgr. Karel Boček.

ZIMNÍ LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ AKCE

ČKCH provádí rekreaci pro duchovní, bohoslovce, řádové sestry a farské hospodyně v těchto lázních a rekreačních střediscích: v Janských Lázních (Krkonose) — v zotavovně »Marianum«, v Poděbradech — v léčebném domě »Charita«, v Dol. Smokovci (Vys. Tatry) — v zotavovně slov. Charity, v Kněžském domově v Praze II, Ječná 2.

Zimní rekreace potrvá do 1. dubna. Turnusy jsou čtrnáctidenní. Denní pence pro duchovní v činné službě 16 Kčs, pro kněze pensisty, bohoslovce a řádové sestry 10 Kčs. Řádové sestry v úst. zaopatření budou umístěny zdarma. Civilní osoby platí plnou denní penci 32 Kčs. Přihlášky podejte co nejdříve rekreačnímu oddělení Č. K. Charity v Praze II, Ječná 2, Radislavova 12 (tel. 24-29-29).

VYZNAMENÁNÍ KATOLICKÉHO KNĚZE

Francouzská Akademie vyznamenala Jeana Martina, katolického kněze, první cenou filologické sekce. Jean Martin sestavil dosud nejúplnější francouzsko-japonský slovník a této práci věnoval plyných 15 roků.

POKLES SŇATKŮ A PORODŮ VE FRANCII

Ve Francii poklesl podle nejnovějších statistických údajů v posledním roku počet sňatků o 7000 a porodů o 3000. Podle zpráv příčinou toho je skutečnost, že následkem nesmyslné politiky zbrojení tragicky poklesla životní úroveň obyvatelstva. Tím se vysvětluje

též obrovská úmrtnost dětí: za jeden rok zemřelo téměř 527.000 kojenců. A vláda je téměř bezmocná v řešení tohoto nejpálčivějšího problému.

KATOLÍCI PROTI NOVOMALTHUSIANISMU

Julius Huxley, známý anglický biolog, jenž je na okružní cestě v Asii, vyjádřil se o regulaci porodů v duchu novomalthusianismu. Odvážil se říci, že přílišný vzrůst populace znamená prý pro Indii větší nebezpečí než jakákoli vodíková bomba a doporučil indické vládě, aby všemi prostředky omezovala počet porodů... Huxleyovo prohlášení vzbudilo v širokých kruzích rozladění, zejména však indičtí katolíci postavili rozhodně proti jeho projevu. Práví, že indické hospodářské poměry třeba vyřešit ne takto, ale cestou rozhodných a radikálních reforem. Vedoucí časopisu katolíků, vycházející v Madrase, napsal, že pokládá za divné, že právě biolog, tedy vědec života, zasazuje za vyhánění života...

RASOVÁ DISKRIMINACE V USA

Ve Spojených státech je asi 15 milionů černochů. Z nich asi 420.000 je katolíků. Nejvíce je jich ve státě Louisiana a Wheeling. Rasová diskriminace se uplatňuje v 17 státech i na školách.

CENNÝ NÁLEZ

Nedaleko místa, na němž v r. 1947 nalezena pro roctví Isaiášova a jiné fragmenty rukopisů, nalezen další 70 papyrusových svitků s biblickými texty, z nichž 38 obsahuje texty Starého Zákona. Obsahuje nejméně 19 knih starozákonních, zároveň i 5 knih Mojžíšových. Nejcennější z posledního nálezu je celá kniha Tobiášova, která je dosud známa jenom v řeckém znění.

PROTI NESLUŠNĚMU OBLÉKÁNÍ

V Itálii a v západních zemích se stále více projevuje nevážnost k domu Božímu a zvláště ženy pokládají chrám za taneční síň a navštěvují bohoslužbu v nevhodném obleku. Tyto okolnosti vedly k tomu, že v úředním vatikánském orgánu »Acta Apostolicae Sedis« vyšel výrazným tiskem článek, který odsuzuje neslušnost mnohých lidí v Itálii a na Západě. »Ješitost i v domě Božím, píše se v článku, můžeme, bohužel konstatovat, že mnozí si libují v nepřiměřeném k úkonům náboženským neuctivém oblékání, což má ničivý duševní vliv hlavně na mládež. Článek horlí i nutnost vyvinout úsilí k pozdvižení mravnosti mekkřestany i s hlediska oblékání se. V této souvislosti článek uvádí, že na příklad Cicero a Seneka poznamenávají význam tohoto problému a rozhodně odsuzovali oblékání urážející slušnost a lidskou důstojnost. Nakonec se článek obrací k matkám a otcům s žádostí, ať v tomto směru poučí své děti a aby sami jim přecházeli dobrým příkladem.

OĚNOVA RAJHRADSKÉHO CHRÁMU

Ve velkém sále bývalého benediktinského kláštera v Rajhradě byla v minulých dnech otevřena výstava vzácných tisků. Při návštěvě této výstavy neujde pozornosti návštěvníků, že rajhradský chrám, jehož počátky sahají do první poloviny 11. století, je důkladně opravován. S rozsáhlými opravami bylo započato přibližně čtyřmi roky a stát uvolnil značné částky, aby ten jeden z nejstarších chrámů na Moravě byl důkladně opraven. Bylo již provedeno nové zlacení pilastrů mramorových stěn, zavedeno elektrické osvětlení

V druhé etapě bylo opraveno průčelí chrámu poškozené roku 1945 a obnovena kostelní dlažba. Nyní se opravují vzácné varhany na chóru a v nejbližší době budou přelity staré poškozené zvony a zaopatřeny nové. Na konec bude opravena příba věže, která byla za velké vichřice v r. 1942 odnesena vichrem.

OPRAVA OLOMOUCKÉHO DÓMU PŘED DOKONČENÍM

Druhá světová válka, která poškodila tolik našich chrámů, zanechala své stopy i na domu sv. Václava v Olomouci. Tato novogotická stavba ze 70. let minulého století patří mezi významné stavby moravské a její postavení metropolitního chrámu z ní činí přední moravský kostel. Péči státu došlo k opravě tohoto domu a za poslední dva roky bylo věnováno na opravu 200.000 Kčs. Je prováděna generální oprava a olomoučtí kameníci dokončili mohutnou okenní růžici, která je věrnou kopií růžice za války zničené. Nyní sklenáři doplňují kamenné kružby barevnými skly a tak díky společné práci a pochopení státu dostává dóm sv. Václava svůj původní vzhled.

POVINNOST KŘESŤANA

Prelát Grosche z Kolína n. R. ve svém nedávném prohlášení o potřebě bojovat za mír zdůraznil mimo jiné tuto myšlenku: »Křesťan není schopen zachránit sám sebe, jestliže se nepokusí zachránit svět. Křesťan je povinen podle příkladu Kristova se obětavě postavit do tohoto světa. Křesťanství, které by toto opominulo, zřeklo by se sebe sama. Jen tehdy, když křesťané nechtějí jen vládnout, ale sloužit druhým, jen tehdy zachrání svět. Křesťanství není na to, aby zachraňovalo západní kulturu. Jestliže tato zestárla, nemá smyslu ji zachraňovat. Jestliže Bůh ji chce zničit, bylo by nevěrectvím vůči němu, nějak ji násilně zachraňovat.« Toto konstatování je nesporně ukazovatel cesty k zítřku, při čemž je v něm skryt i hlas skutečné lásky k Bohu a evangelium, jak o něm hovoří evangelium.

PŘEDSEDNICTVO CELOSTÁTNÍHO MÍROVÉHO VÝBORU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

konalo dne 15. prosince t. r. svou pravidelnou schůzi, v níž promluvil delegát moskevské konference evropských národů ministr Dr. Josef Plojhar, předseda CMV. Probral současnou situaci a jasně ukázal význam deklarace, jakož i náš postoj v boji za mír.

KNĚŽSKÝ DOMOV V SENOHRABECH

Česká katol. Charita zřídila v Senohrabech u Prahy zvláštní domov odpočinku pro staré a nemocné kněze. Pro každého duchovního je rezervován samostatný pokoj, který je zařízen jednoduchým ústavním nábytkem, ale není námitek, aby si duchovní vybavil svůj pokoj nábytkem vlastním. Měsíční pense za ubytování, stravování a veškeré ošetření je stanovena částkou 500 Kčs. O lékařský dohled a ošetření je v ústavě postaráno. V ústavní kapli je příležitost k dennímu celebrování. První duchovní, kteří nastoupili v říjnu a v listopadu, jsou v novém domově plně spokojeni. Oceňují zejména jeho krásné, klimatické prostředí a přitom poměrnou blízkost a výhodné vlakové spojení s Prahou.

SVATÝ PIUS V.

Poslední kanonizovaný papež před sv. Piem X. byl sv. Pius V., jehož svátek připadá na 5. května. K jeho jménu se pojí i reforma breviáře a Římského misálu. Byl vynikajícím ctitelem Matky Boží a po zlomení námořní moci Turků u Lepanta dne 7. října 1571 na památku tohoto vítězství ustanovil na první neděli říjnovou slavnost Růžencovou. Pius V. byl svatořečen Klimentem XI. v roce 1712.

NOVÝ MARIÁNSKÝ SVÁTEK

1. listopadu minulého roku, o Všech svatých, vyhlásil sv. Otec Pius XII. v rámci uplynulého mariánského roku Festum Beatae Mariae Virginis Reginae caelorum, svátek, který se má — počínaje tímto rokem — slavit vždy 31. května, v poslední den měsíce zasvěceného Rodiče Boží.

Jde tu o námět v celé naší liturgii dávno známý a oblíbený. Vycházejíc z dogmatické úvahy, že zaujímá Maria pro důstojnost svého Materství a pro svou naprostou, vše převyšující svatost mezi veškerými tvory místo nejpřednější, prokazuje jí Církev od pradávna »cultum hyperduliae« a vyjadřuje tuto úctu čestným názvem »Královna«. Vzpomínejme na př. mešních formulářů de Beata, v nichž aplikuje liturgie v různých obměnách verše 44. žalmu, opěvující královnu a její krásu a vznešenost, na Pannu Marii, vzpomínejme závěrečných mariánských antifon v breviáři »Ave Regina caelorum«, »Regina caeli, laetare«, »Salve, Regina«, vzpomínejme loretánské litanie, kde máme 12 invokací zývajících Marii-Královnu o její přimluvu, vzpomínejme četných písní, jež zpívá náš věřící lid ke cti Královny nebes i země.

Scházelo tedy opravdu již jen zavedení formálního svátku Království Mariina, aby byla liturgická oslava tohoto tematu úplna a ucelena.

Nový svátek B. M. V. Reginae caelorum má ritus duplex II. classis. Stanovený den — 31. květen — není ovšem příliš vhodný. Často totiž připadají na toto datum jiné církevně významné dny, které podle rubrik nepřipouštějí oslavu našeho mariánského svátku. Tak bude ku př. hned letos — 1955 — 31. května Feria III. Pentecostes a svátek by se musel odložit až na 6. června. Jindy může tohoto dne být třeba Ss. Corporis Christi nebo infra Octavam ejuſdem atd. Tím by docházelo skutečně dosti často k translaci a zamyšlená intence, zakončit měsíc květen oslavou nového svátku, nebyla by splněna. Očekává se proto, že snad bude obdařen zvláštním privilegiem, mocí kterého se bude slavit suo die i tehdy, když rubriky jinak tomu zabráňují.

STANISLAV VRBÍK

Pilný moravský skladatel z Olomouce má vedle hojných a hodnotných skladeb také vánoční kantátu »Slezský Betlem«. Je to lehce črtaná věc, zní přirozeně, je přístupná, vycházejíc — jak už je obvyklé — z duchovní písně »Narodil se Kristus Pán«, nověji znějící a do novějšího prostředí zasazená. Najít osobitější prostředí pro vánoční kantátu s typicky českým vyladěním není lehká věc, ale Vrbíkoví se to podařilo pro jeho milý, zpěvný, většinou legátový výraz, nesený na dlouhých českých samohláskách, pro velmi lokální kolorit, jež vytyčuje i slovo (Al. Kupka) — a v neposlední řadě i pro zajímavý doprovod.

Z NAŠÍ FAKULTY

Dne 21. XI. v předvečer svátku sv. Cecílie, patronky hudby a zpěvu, uskutečnila se soutěž jednotlivých ročníků v gregoriánském zpěvu. Jako nejlepší vyšli z této soutěže bohoslovci III. ročníku, kterým pěknou cenu za poctivou přípravu ve studiu posvátného liturgického zpěvu odevzdal vsdp. rektor semináře kanovník P. J. Vraštil.

Dne 23. XI. byla uspořádána v refektáři semináře předvolební beseda. Na besedě promluvil i ndp. kapitulní vikář J. M. probošt Msgre E. Oliva, vsdp. rektor semináře, ředitel přípravného kursu Fr. Drahorád a několik bohoslovců.

Dne 25. XI. na velikém zasedání mládeže třech zemí v Jelení Hoře v Polsku, kam se sjeli zástupci mládeže z ČSR, NDR a Polska, byli přítomni i dva naši posluchači ctp. Josef Bouček a Václav Řezníček. Oba delegáti na tomto významném zasedání po návratu seznámili na společné besedě dne 28. XI. v semináři všechny bohoslovce s výsledky, posláním a významem tohoto sjezdu. Zvlášť působivé bylo líčení obou delegátů, když mluvili o upřímné a vzájemné solidaritě všech účastníků sjezdu mládeže v Jelení Hoře, kde se všichni jednomyslně postavili na ochranu míru ve světě a proti znovuvybrojování západního Německa.

Dne 5. XII. obdrželi bohoslovci nejvyššího ročníku z rukou pražského světicího biskupa ndp. ThDr. Ant. Eltschknera vyšší svěcení subdiakonátu a dne 8. XII. obdrželi svěcení jáhenská. Tyto ordinace předcházely svědomité týdenní exercice všech ordinandů, které

vedl neúnavný spirituál semináře vdp. P. K. Sahan. Svěcení bylo uděleno v seminární kapli za přítomnosti litoměřického ordináře ndp. probošta Msgra E. Olivy, představených semináře, příbuzných a bohoslovců.

Dne 11. XII. uspořádali naši bohoslovci tradiční mikulášský večírek s veselým a hodnotným programem, který vyvrcholil v radostné závěrečné nadílce. Bohoslovci i tímto příspěvkem ukázali, že v radostném, zdravým optimismem naplněném ovzduší svého semináře se chtějí připravovat na své budoucí vážné a odpovědné povolání, aby ve smyslu vytyčeného hesla: »Sloužit Pánu v radosti« — se jednou stali dobrými a věrnými pastýři svému lidu.

Dne 12. XII. jsme vzpomněli v pravidelných seminárních nedělních vzdělávacích besedách památky velikého ruského klasika, spisovatele A. P. Čechova, jehož 50. výročí smrti z iniciativy Světové rady míru vzpomínal v r. 1954 celý kulturní svět. Na besedě byly přečteny krátké a výstižné pasáže z jeho rozsáhlého prosaického díla, zejména ta půvabná místa, kde veliký spisovatel mluví o postulatů a příkladech lásky člověka k člověku, k životu, svobodě a míru.

Dne 16. XII. byla v refektáři fakulty výroční celozávodní schůze odborové organizace, jíž se zúčastnili vedle představených fakulty a kněžského semináře, bohoslovců a zaměstnanců i ndp. kapitulní vikář Msgr E. Oliva, gen. tajemník CMVKD prof. Jos. Beneš, byl též přítomen i zástupce krajského výboru ROH z Ústí n. L. Schůzi zahájil, předsedal a celoroční bilanci veškeré činnosti závodní skupiny ROH podal její předseda prof. ThDr. J. Kouřil. O naléhavých problémech a závažných otázkách naší domácí a zahraniční politiky promluvil účastník obou celostátních konferencí Národní fronty ndp. kapitulní vikář litoměřický. V bohaté diskusi vystoupil i vsdp. kanovník prof. J.

Beneš za CMVKD, Spectabilis prof. Dr. J. Merell, děkan fakulty, Fr. Drahorád, ředitel přípravného kursu a někteří bohoslovci. V závěru byly provedeny volby závodní rady na další období a ctp. bohoslovec J. Bouček přečetl závěrečné usnesení a resoluci.

Dne 21. XII. v předvečer odjezdu do našich domovů jsme se všichni shromáždili v refektáři fakulty, kde naši bohoslovci zpěváci a hudebníci překvapili všechny pěknou vánoční akademií, bohatě vyplněnou zpěvem krásných vánočních koledí, písní a upřímných projevů radosti z příchodu nejkrásnějších svátků — vánoc.

PRODÁM

za 500 Kčs svůj mešní kalich; kupa i patena stříbrné, celý ještě dobře zlacený. Adresa: Fr. Šimeček, farář v. v., *Nový Jičín*, (Morava), Máchova ul. 19.

DLOUHOLETÁ FARSKÁ HOSPODYNĚ,

vlastníci kuchyňské zařízení, která úmrtím p. faráře pozbyla zaměstnání, prosí veledůstojné pány o místo hospodyně. Bližší informace podá farní úřad jejího rodiště Vidče, p. Strítěž n. Beč., Morava.

VEŠKERÉ KRYTINY

na církevních budovách, včetně plechových krytin věží, provádí Josef Beznoska, pokrývačství, Čimice, p. Praha-Kobylisy.

KOSTELNÍ LAVICE

jsou k zadání. Přihlášky do redakce DP.

VARHANÍK

může nastoupit kdykoliv; žádá kuchyň a pokoj. Ferdinand Vlk, Praha I, Smetanovo nábřeží 10.

NOVÉ KNIHY

VÁCLAV ŘEZÁČ, BITVA. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Str. 576, váz. Kčs 17,20.)

Pokračování románu »Nástup«, který líčí gigantický úkol osídlení našeho pohraničí, nazval autor »Bitva«. Děj románu se odehrává v letech 1947 a 1948 a ukazuje hrdiny románu v jejich boji na utváření nového života až k vítěznému konci, kdy v Únoru byla u nás nastolena skutečná vláda lidu a skoncováno se všemi, kdož nejrůznějšími metodami chtěli rozložit jednotu národa semknutého v Národní frontě. — Václav Řezáč se zde prezentuje čtenáři jako mistrný vypravěč, který dokonale zná své hrdiny a jejich život.

HEWLETT JOHNSON: NOVÝ VĚK ČÍNY. Nakladatelství Lidová demokracie. Váz. Kčs 25,70.

Autor, který navštívil Čínu dvakrát — po prvé v roce 1932, po druhé roku 1952 — srovnává ve své nové knize obě návštěvy a shrnuje své dojmy z druhé čínské cesty. Jako před dvaceti lety znovu obdivuje prastarou kulturu obrovské země, ale přímo ho ohromují převratné změny a neuvěřitelné úspěchy, jichž dosáhl čínský lid tři léta po osvobození. Johnson vidí svobodné muže, ženy a děti, vypráví o jejich boji o zdraví, o nadšení, s nímž se učí čínským znakům, o houževnatosti, s níž stavějí hráze a budují továrny, o jejich radosti ze svobodného »nového věku«, který se jim otevřel v čínské lidové republice. Předmluvu k českému vydání napsal Postislav Petera. Knihu ilustroval akad. malíř Frantisek Turek.

JOHANN WOLFGANG GOETHE, UTRPENÍ MLADÉHO WERTHERA. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Stran 176, Kčs 6,50.)

Tato kniha kdysi způsobila veliký rozruch mezi mladými čtenáři, dnes je dokladem malosti, chladu a prázdnoty společnosti 18. stol. Goethe mistrně vyličil mladého Werthera, který se nechce se vši tou malostí smířit a řeší nesmyslně celý problém. V této knize vyřkl Goethe svůj soud nad kompromisy malosti a naše doba, plná radostného vytváření šťastných zítřků, se dívá na portrét hrdiny jako na obraz dávnověku.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 1. - V Praze dne 1. ledna 1955.

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČSR v ÚCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beneš. Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na ½ roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výtisku Kčs 3.—. Povolovací výměr č. 79.220. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky přijímá každý poštovní úřad i doručovatel. Předepsáno k tisku 21. prosince 1954-D-06963.

CESTA STALETÍMI

ThDr Václav Bartůněk

Jako každý i tento rok 1955 má mnoho vzpomínek na události, které se v každém století r. 55 udály, jak ve všeobecných, tak národních, kulturních i církevních dějinách. Je ovšem možno se pozastavit jen nad těmi známějšími nebo nad těmi významnějšími událostmi.

Je to smutně proslulý nepřítel křesťanů císař Nero, který dal r. 55 otrávit svého nevlastního bratra Britannica, protože mu matka Agrippina, kterou také násilně odstranil, hrozila jeho svoláním za imperátora. Krvelačný Nero dává zavraždit ještě manželku Octavii a slaví nový sňatek s Poppeou Sabinou. To jsou jen některé projevy jeho ukrutného, na zvrátenosti všeho druhu bohatého života, užitečné pro pochopení povahy sveřepého ničitele křesťanů, která se ukázala v plném světle za pozdějšího po něm nazvaného neroniánského pronásledování. To vzniklo u příležitosti zapálení Říma devět let po těchto vraždách.

Podle nejstarší listiny římských biskupů, která měla za účel dokazovat a chránit apoštolskou posloupnost jejich jako nejvyšší a směrodatné nábožensko-církevní autority, následoval po sv. Petru jako devátý Pius I., zemřelý snad r. 155, který svůj nejvyšší úřad v církvi vykonával 15 let. Před zvolením byl prý členem římského kněžského sboru a za něho se vyhranil typ římského biskupa jakožto hlavy všeobecné církve. Jeho předchůdci byli totiž více méně stále ještě toliko představenými římské církevní obce. Pius měl podle pravděpodobných údajů Muratorova fragmentu, bratra Herma, prostého rolníka, který však byl natolik osvěcovaný, že si vždy našel nějakou chvíli k četbě, rozjímání a psaní. Ten zanechal zajímavou knihu »Pastýř«, která obsahuje i na naše poměry leccos poučného. Píše v ní: »Někteří křesťané jsou sobečtí, pomluvační a svárliví. Lpí tuze na statech tohoto světa. Někteří zapomínají na evangelické bratrství, straní se společných schůzí, bojí se obcovati s drobným, prostým lidem, kteří tvoří jádro křesťanských shromáždění. Stávají se pak křesťany jenom podle jména. Pečují příliš o své zájmy časné.« V tomto roce (podle jiných r. 156) byl také umučen vynikající smyrenský biskup a starokřesťanský spisovatel sv. Polykarp, který v dětství ještě viděl a slyšel apoštola Jana, miláčka Páně. Umučení šestaosmdesátiletého statečného starce prý nastalo v únoru. Jeho svátek se však slaví 26. ledna. Krátce před smrtí vyjednával s papežem Anicetem slavení velikonočních svátků.

Po stu letech, r. 255, zaměstnává římskou církev a jejího biskupa Štěpána veliký věroučný spor, který vzniká v severní Africe a jehož předmětem je otázka platnosti křtu uděleného odstěpenci od římské církve. V souhlasu s Tertulianovými názory prohlásila synoda v Karthagu r. 255 za Cyprianova předsednictví (a po ní ještě dvě v r. 256) neplatnost křtu uděleného kacíři proti opačnému učení římské církve. Tyto theologické názory vyjádřené usnesením synody z r. 255 tlumočí i sedmdesátý Cyprianův list.

R. 355 přináší vzpomínku na statečného biskupa Athanasia, který je milánskou synodou na nátlak ariánů znovu suspendován, a na pronásledování biskupů, kteří se nepodrobili ariánským císařům. Stejný osud stihá také papeže Liberia, který neschválil sesazení Athanasiova a byl proto sám vypovězen do Berro v Thracii. Snad prvního vzdoropapeže Felixe II., vysvěceného toho roku třemi ariánskými biskupy, odmítla většina věřících, která o to radostněji pozdravila Liberia, navrátilivšího se po třech letech z exilu.

Řím, utvrzující své prestižní postavení v starokřesťanské církvi, je hrozně zkušěn r. 455 za vynikajícího papeže Lva I. Tehdy připadl město Geiserich, král Vandalů, po dobytí Afriky, snad přivolán vdovou po zavražděném císaři Valentinianovi III. Lev I. nemůže odvrátit od města katastrofu v podobě čtrnáctidenního drancování, ale zabránil alespoň krveprolití a vypálení města.

Pontifikát papeže Vigilia spadá do prudkých rozporů s císařem Justinianem — ohledně monofysitismu a ohledně pravověrnosti Origenovy. Vigilius, nikoliv v každém ohledu bezúhonný, sdílel nějakou dobu vyhnanství, v němž se roznemohl a když si získal svou povoleností dovolení k návratu, zemřel při návratu do Říma v Syrakusách r. 555.

V podobné situaci se nachází po stu letech Martin I., který na silně obeslané lateránské synodě odsoudil monotheletismus a rozvinul nauku o dvojí přirozenosti v Kristu. Tu hodlal vstřípit církvi východní i západní, při čemž tehdy narazil na vládní odpor. Byl zatčen, poslán na Naxos, později do Cařihradu. Následkem špatného zacházení zahynul v zajetí na Chersonu r. 655. Uctívá se jako mučedník.

Se jménem Lva IV. je spjato více profanních než náboženských význačných událostí. Nebezpečí hrozící od Saracénů je veliké. Proto dává tento papež opevnit zatiberiánskou část Říma a prostřednictvím flotily papežského mladého státu se mu daří odraziti turecké vpády po moři do ústí Tiberu. Spojené loďstvo měst Neapole, Amalfi, Agaety dokonává zkázu útočníků. Po smrti Lva IV. r. 855 dávají kronikáři Jean de Mailly a Martin Opavský vznik fantastické pověsti o papeže Johance. Rok smrti tohoto papeže je pro naše dějiny památný tím, že podle bulharského mnicha Chrabra začíná sv. Cyril upravovat slovanský překlad Písma.

Se stanoviska slovanských dějin je pozoruhodný rok 955, kdy podle Nestora byla pokřtěna moskevská kněžna Olga na jméno Helena (podle novějších názorů se tak stalo r. 957).

Jak těžce se probíjelo papežství ještě na sklonku prvního tisíciletí k ryze duchovnímu pojetí, ukazuje případ Jana XII. (955—964), který nastoupil na papežský trůn jako sotva dvacetiletý jinoch. Byl synem římského vládce Albericha, který si vynutil na římských velmožích slib, že po jeho smrti a po uprázdnění papežského stolce prohlásí tohoto jeho syna Oktaviana za duchovní i světskou hlavu Říma. Tato nekanonická volba církvi ovšem neprosplá. V době, kdy o papežství rozhodovaly římské rody nebo císařové, dal Ota I. po nějakém nedorozumění zvolit proti němu Lva VI.

R. 1055 je plný významných událostí ve všeobecných i církevních, v evropských i v domácích dějinách. Znamená vpád německého císaře Jindřicha III. do Itálie a zajetí mocné kněžny Beatrice z Tuscie. V Římě nastupuje po smrti Lva IX., zesnulého v pověsti svatosti, Viktor II. (1055—57), který pokračuje po příkladu svého předchůdce energicky na reformě církve. Je z papežů, kteří cestovali mimo Itálii. Navštěvuje Goslar, je po smrti císařově správce říše a umírá na zpáteční cestě z Německa v Arezzu. Pro Čechy znamená tento rok nastoupení vlády knížete Svyatopluka, nejstaršího syna Břetislavova, podle Kosmy muže cele hodného a spanilého, který vynikal spravedlností a měl soucit i s nejhudším poddaným. Byl nepřítelem Němců, ze Sázavy vypudil mnichy slovanského ritu, začal stavět svatovítský kostel, v Litoměřicích založil kolegiální kapitulou. Papež mu dovolil nosit biskupskou mitru, když ho nemohl jmenovat králem pro jeho závislost na císaři.

V r. 1155 zakotví křesťanství až ve Finsku, kam se dostává ze Švédska. V Římě na sebe poutá pozornost nadšený, asketicky žijící kněz a sociální reformátor Arnold z Brescie, který doporučuje církvi prvokřesťanskou chudobu jako základnu vši evangeliční práce. Těž se dostává v doprovodu kardinála Quidona do Čech za biskupa Oty ze Švábenic. Umírá na hranici r. 1155, jsa zajat u hraběte Campagnatica od Fridricha Barbarossy. V Čechách vládne kníže Vladislav, účastník II. křížácké výpravy, který se na zpáteční cestě přes Cařihrad dostává do Kyjeva a navazuje přátelství s ruským knížetem Izjaslavem.

Události, které jsou reminiscencí na rok 1255, dávají vyniknout českému »zlatému« a »železnému« králi Přemyslu Otakaru II. a jeho statečnému českému vojsku na jeho výpravě proti pohanským Prusům. Prusové byli poraženi a mnoho jich přijalo křest z rukou olomouckého biskupa Brunona. Přemysl zakládá při ústí řeky Pregoly Královce, kdežto moravský biskup Bruno založil Braunsberg. Tato výprava zvýšila neobyčejně prestiž českého krále a zlepšila jeho celkové vyhlídky na císařskou hodnost.

V téměř roce — ostatně význačeném v Čechách zatměním slunce, zemětřesením, hladem — zemřel znovjemský purkrabí Boček z Berneku, zakladatel cisterciáckého kláštera ve Žďáře a zakladatel rodu pánů z Kunštátu a z Poděbrad, z nichž pocházel král Jiří z Poděbrad.
(Pokračování příště)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní leden, připomínáme:

2. I. 1905:

Před padesáti lety zemřel Felix Jenewein, rodák kutnohorský (nar. 4. března 1857), řádný profesor kreslení na české technice v Brně. Felix Jenewein byl žákem malířské Akademie pražské a Akademie vídeňské. Vytvořil dva cykly »Píseň« (7 listů) a »Daň z krve« (5 listů). První dílo, prozrazující jemnou jeho duši, vzniklo pod dojmem lásky k jeho pozdější choti, druhé provedené již v Praze křídovou technikou, je niterným prožitím látky, již poskytl Grotgerova »Vojna«. Z Vídně se Jenewein vrátil do Prahy, nastupuje samostatný život, záhy plný veliké hmotné bídy. Jeho obraz »Cesta na Golgotu«, vystavený v Rudolfinu v roce 1890, získává mu obdiv. Toto myšlenkově a citově výrazné dílo patří mezi nejlepší práce Jeneweiny. V roce 1890 dostává Jenewein skromné zabezpečení hmotné jako externí učitel kreslení na pražské uměleckoprůmyslové škole. Tímto učitelem zůstal až do povolání k úřadu profesora na brněnské technice. Jeho vrcholná díla jsou: »Dopoledne Velkého pátku« a »Jeremiáš lkající nad Jerusalemem«, vesměs díla, která v novodobé tvorbě nemají soupeře co do síly a hloubky myšlenky, noblesy provedení a mistrovské prostoty. V roce 1896 dokončil Jenewein svůj triptych »Jidáš Iškariotský«. První list líčí, jak Jidáš drží v ruce měsíc a má radost z peněz. Druhý list, střed a hlavní děj, Probuzení svědomí. Jidáš uvědomiv si jasně zradu, kterou na svém Pánu spáchal, bloudí krajinou. Nad sebou vidí dva tesaře, kteří kříž Kristuv již zhotovený nesou a uzraje v něm myšlenka zoufání. Třetí list nám předvádí Jidášovu smrt. Nástěnné malby v kostele sv. Rodiny ve Vídni v Ottakringu byly jednou z posledních velkých prací Jeneweiny. Jiná díla Jeneweina jsou: Sv. Vojtěch a Sv. Gilbert z r. 1890, triptych »Po bitvě na Bílé hoře«, cyklus »Mor«, předvádějící děsnou tragedii a krutost doby středověké. Četné jsou jeho menší kresby, jako na př. kresby v Erbenově Kytici, kresby k Čelakovského Ohlasu písní českých, jakož i četné kreslené kompozice na motivy v bibli.

6. I. 1830:

Před 120 lety se narodil v Herálci u Humpolce slavný český malíř *Adolf Kosárek*. Původně byl hospodářským úředníkem v Rožmitále, kde při náhodné návštěvě jej zastal kardinál Schwarzenberg při malování. Sám velký přítel umění rozpoznal tento duchovní hodnostář Kosárkovo vynikající nadání a vymohl mu přijetí na akademii v Praze, kde s podporou tohoto štědrého mecenáše studoval v letech 1850—1855.

V krátkém časovém rozpětí asi devíti let, kdy Kosárek tvořil, zanechal dílo, jež jej staví mezi nejvýznamnější naše umělce minulého století.

Jeho díla jsou charakteristická koloritem šedých odstínů, melancholií přírody; maloval nejvíce české krajiny a dovedl vložit do kraje již svou osobitou náladu. Jeho barva jest ještě těžká, ale prozrazuje již účinně vzduchu a světla.

Po návratu z ciziny usadil se Kosárek v Praze na Malé Straně (v domě čp. 150-III »U Červeného beránka«, Valdštejská ul. č. 4). Namáhavá práce a bédné majetkové poměry nutily ho k mimořádnému vypětí sil, čímž si přivodil plnicí neud, jemuž podlehl ve věku 29 let (Praha, dne 29. X. 1859).

Z jeho děl jmenujeme: »Poustevna v lese«, »Hrad Orlík«, »Před bouří«, »Česká krajina«, »Krajina s procesím«.

9. I. 1890:

V Malých Svatoňovicích (okres Trutnov) narodil se jako syn lékaře před 65 lety *Karel Čapek*, spisovatel, dramatik a novinář. Po vysokoškolském studiu na filosofické fakultě v Praze i v zahraničí působil v redakci různých časopisů a novin. Vzácnou syntésou byl v jeho osobě spojen básník a novinář ve smyslu čisté tradice Nerudovy.

Jeho causerie, sloupky a entrefeuillety, později shrnuté v knížce »O nejbližších věcech člověka« (r. 1926) má zvláštní slohový výraz: s obdivuhodným smyslem pro srozumitelnost a působivost a účelně se přibližuje mluvě všedního dne.

Čapek jest nejvýznamnější spisovatel literárního pokolení, které uzrálo na sklonku I. světové války.

Pokora před Bohem, služba lidem předznamenávají jeho mužná díla (»Továrna na absolutno« r. 1922, »Krankatit« r. 1924).

Stín blížícího se utrpení lidstva, který vytušila jeho citlivá duše, zahubil jeho tělesnou schránku (zemřel 25. XII. 1938 v Praze), ale jeho díla varují dodnes.

Světový úspěch Čapka dramatika byly jeho hry »RUR« (r. 1920), »Bílá nemoc« a »Matka« (r. 1938). Rozdychtělý »Loupežník« (z r. 1920), alegorie »Ze života hmyzu« (r. 1921 za spolupráce s jeho bratrem Josefem), »Věc Makropulos« (z r. 1922), líčící marňost a nicotu lidského života bez hranic), nenašly cestu na světová jeviště.

12. I. 1870:

Osmdesátých pátých narozenin byl by se dožil slavný český pěvec *Karel Burian* (naroz. v Rousínově u Rakovníka), kdyby nebyl zemřel před více než 30 lety (zemřel 25. IX. 1924 v Senomatech u Rakovníka).

Vzpomeneme si jen jeho závratné kariéry od prvního angažmá v Brně (r. 1891), přes jmenování komorním pěvcem královské opery v Drážďanech (r. 1900), účinkování na slavnostních hrách v Bayreuthu (r. 1908), až k vystupování na světových operních scénách jako nejslavnějšího pěvce — hrdinného tenora své doby.

Bez nadsázky můžeme říci, že Karel Burian zároveň s Emou Destinovou, jejíž 30. výročí skonu budeme vzpomínati příští měsíc, proslavil náš národ v celém hudebním světě svou poctivou prací a svým velikým uměním.

23. I. 1755:

Událostí velkého kulturního významu bylo založení moskevské university, jehož dvousté výročí vzpomínáme. Splnily se naděje velkého ruského syna *M. V. Lomonosova*, který se snažil z university vytvořit centrum ruské vědy a osvěty.

Od prvních let své práce je základnou nových kulturních institucí v Rusku.

Většina velkých muzeí v Moskvě a také mnohé vědecké a kulturní společnosti se zrodily ve stěnách university. Dokonce první moskevské operní divadlo bylo vytvořeno silami této university.

Mohutný její rozvoj obzvláště v poslední době zaručuje, že i v budoucnosti bude dobře vychovávat žáky, tak jako kdysi dala základy vzdělání svým studentům, z nichž jmenujeme Lermontova, Čechova a Gončarova.

24. I. 1860:

V malém přístavním městě na břehu Azovského moře Taganrogu se narodil velký ruský spisovatel *Anton Pavlovič Čechov*, jehož padesáté výročí smrti jsme vzpomínali minulého roku (zemřel 15. VII. 1904 v Badenweileru).

Čechov byl veliký zjev ruské literatury, jehož proslulost a význam daleko přesáhly hranice rodné země; byl to autor, k jehož úplnému ocenění dochází až v době, kterou tak jasně předvídal.

Dovede mluvit nejen o člověku, ale také k člověku, je živý i dnes, neboť byl vždy hlasatelem lidství a míru. Jeho jméno patří k těm, která spojují lidstvo na celém světě.

Hluboké ideje, jimiž básník bojoval pro lepší budoucnost lidu, jsou obsaženy jmenovitě v jeho dramatické tvorbě z posledních let (na př.: »Strýček Váňa«, »Tři sestry«, »Višňový sad«). Jeho próza vyvíjí se z drobných humoristických skizz do povídek, s mnohdy těžkomyslným obsahem, ze života úředníků, drobných lidí a sedláků.

Je to kresba nejen autorova prostředí, ale i života, který žil: Otec, kupec, nemohl hmotně zabezpečit svou rodinu a proto syn protloukal se nuzně nejen na gymnasiu, ale i na moskevské universitě, kde vystudoval lékařství.

Tyto neblahé sociální poměry podlomily Čechovo zdraví, takže umírá záhy v mužném věku, aniž mohl plně rozvinout svůj slibně se rozvíjející talent.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 2

Biskup ThDr Mořic Pícha: Věrní Bohu, církvi a státu

ThDr L. P.: Pražské zlomky heortologicky

Msgre Karel Reban: List z dějin české katechetiky

ThDr Václav Bartůněk: Středověká mzda podle církevních zpráv

ThDr František Kotalík: Několik úvah o Pentateuchu

Děkan P. Václav Šebek: Úlevy eucharistického postu

ThLic Miroslav Rajmon: Přirozenost a určení člověka

P. Karel Sahan: Sv. Ondřej Corsini, přítel hříšníků

P. Emil Korba: Nejvyšší příkaz

Ph & JUDr Josef Kasan: Poslední pořízení podle nového občanského zákoníka

Dr Hubert Havránek: Praha v hermelínu

2

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

Episcopus ThDr MORIC PÍCHA: Fideles Deo, Ecclesiae, civitati estote!

Senior collegii episcoporum nostrae rei publicae, Solio Pontificio Assistens, more admodum paterno alloquitur ordinem clericorum demonstrando servire sincere Deo, Ecclesiae, Corpori Christi mystico, civitati nostrum esse. Probatio fit verbis S. Scripturae et usu huius aetatis laudatis.

ThDr L. P.: Fragmenta manu scripta Pragensia.

Unum de monumentis manu scriptis nostrae antiquitatis, fons praecipuus perspicientiae ecclesiae condicionum, quae tum erant. Argumentum Fragmentorum Pragensium tractatur si fasti ecclesiae illius temporis spectantur.

Msgre KAREL REBAN: Pagina de catechesis Bohemicae historia.

In memoriam P. Antonín Špale, vita defuncti die 20. Decembris 1954, optime de catechesi meriti, scriptoris »Kniha Poutníková« - »Libri viatoris« - »Biblická dějeprava« - »Capitulorum selectorum de S. Scriptura«, plurimorum catechesis exegesisque commentariorum.

ThDr VÁCLAV BARTŮNĚK: De mercede laboris aetatis mediae, quae vocatur, secundum litteras eccleslasticas.

Oratores a sacris mediae aetatis, solutiones pecuniae debitaе constructionis ecclesiarum praebent auctori materiam perspicendi res vitae mercennariorum et opificum mediae aetatis.

ThDr FRANTIŠEK KOTALÍK: Nonnullae commentationes de Pentateucho.

Quid exegetae nostrae memoriae de Pentateucho eiusque origine Mosaica arbitrentur.

P. VÁCLAV ŠEBEK: De ieiunii eucharistici remissione.

Expositio Constitutionis Apostolicae »Christus Dominus« et eius interpretatio ad normam instructionis Congregationis S. Officii.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De natura humana et lege qua nati sumus.

Dignitas humana pendet ex factis moraliter bonis. Religio magni momenti est ad veram Christi doctrinam sequentem. Mutua vis religionis et cultus atque humanitatis. Quaestio de oeconomia et eius potestate in societatem humanam. Aliquid de fortuna vitae humanae secunda. Res adversae systematum sic dictorum »Liberalismus et capitalismus«. Novus ordo socialis rei publicae facultatem dat libertatis vitae Ecclesiae.

P. KAREL SAHAN: Beatus Andrea Corsini, amicus hominum peccatorum, improborum.

Meditatio sacerdotis de caritate etiam ad homines peccati.

Dr JOSEF KAŠAN: Ultima voluntas et testamentum ad normam codicis iuris rei publicae.

Auctor singula uberius narrat de omnibus attingentibus dispositionem ultimae voluntatis.

Dr HUBERT HAVRÁNEK: Praga, caput Bohemiae, nive velata.

Auctor suaviter enarrat de amoenitate elegantiaque statuarum beatorum patronorum nostrorum Praegae nive velatae.

ThDr VÁCLAV BARTŮNĚK: Nostrum iter spatio saeculorum.

Proximo anno repetemus memoriam multarum rerum gestarum, quae saeculis ante in vita Ecclesiae evenerunt.

ANNOTATIONES

Litterae publica auctoritate datae domo et peregre.

APPENDIX

Imagines artis pictorum et sic dictae photographiae.

De disciplina orationis sacrae - Haec pars singulorum fasciculorum dicata oratoribus a sacris.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Věrní Bohu, církvi a státu

Biskup ThDr Mořic Pícha

Apoštol národů svatý Pavel, když mluví k prvním křesťanům o jejich povinnostech k světským vládcům, praví: »Každý buď poddán mocnostem vyšším, neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou . . . jest potřebí, abyste byli poddáni nejen pro hněv, nýbrž pro svědomí.« (Řím. 13, 1, 5.) Toto vážné slovo sv. Pavla, které na mnohých jiných místech svých epistol ještě dotvrdil a které se stalo také základem učení církve v otázce v poměru církve k státu, je třeba, abychom si častěji připomínali.

Vzpomínáme na ně zvláště v měsíci únoru, kdy si připomínáme velikou událost, která změnila od základů život v našem státě. Za jásotu všech vrstev pracujícího lidu a bez krveprolití byla před sedmi lety dotvrzena cesta, již naše národy nastoupily v roce 1945, kdy vítězství nad temnými stíny hákového kříže bylo korunováno našim osvobozením a počátkem nového života v novém společenském řádu. V roce 1948 chtělo sice několik politiků změnit směr této cesty, ale pracující manifestačně potvrdili, že nastoupenou cestou půjdou a že u nás vytvoří nový život, který odstraní všechny křivdy a nespravedlnosti minulého společenského systému. Katolická církev ve smyslu svého učení nemůže mít námitek proti tomuto rozhodnutí lidu a my, kněží i věřící lid, s radostí spolupracujeme na vytváření blahobytu, který je základem spokojenosti v pozemském životě a spolu s úsilím o duchovní statky je přípravou pro život věčný.

A jaké stanovisko zaujímá církev v otázce formy státu lidově demokratického? Na základě přirozeného práva si může lid volit formu vlády, která mu vyhovuje. Jestliže náš lid poznal během posledních let, že forma vlády, v níž má hlavní slovo mamon a v níž je na tisíce běd — nezaměstnaností a hladem počínajíc a nedůstojným prodáváním cti člověka končíc — mu nevyhovuje a rozhodl se po skončení druhé světové války v roce 1945 pro formu lidově demokratickou, nemůže mít katolická církev nejmenších námitek. Zde platí zásada katolické mravouky: »Národy mají volnost určit si takovou formu státu, jaká nejlépe odpovídá jejich osobitým vlastnostem, jejich zděděným zvyklostem a časovým potřebám.« Jestliže tedy náš lid odvrhl vládu dědičných trůnů a kapitalistických samovládců nebo jakoukoliv jinou soustavu státní a volil státní formu odpovídající nejlépe jeho potřebám, užil podle učení katolické církve svého plného práva a všichni občané — kněze nevyjímajíc — jsou povinni ve svědomí zachovávat věrnost státu a poslušnost k jeho zákonům.

Podíváme-li se ve světle učení naší svaté matky církve katolické na náš postoj k státu a na postoj státu k nám, poznáme, že je třeba, abychom s vděčností konstatovali, že v uplynulých letech osvědčil stát mnohými činy svůj dobrý postoj k církvi. Ústavním zákonem zaručuje nám svobodu svědomí, dává svobodu vyznávání náboženství soukromě i veřejně, zajišťuje hmotně vykonávání bohoslužeb opravami chrámů i značnými dotacemi, hraď osobní i věcné náklady na bohoslovecká učiliště a prostřednictvím České katolické Charity podporuje i díla účinné lásky k bližnímu, jak se projevuje v četných ústavech pro přestárlé a práce neschopné lidi.

Přesto byli jsme svědky porušování věrnosti ke státu se strany některých duchovních, což přineslo pro církev nedozírné škody. Tomu přičítám za vinu na př. neodpovědné jednání některých kněží, kteří v mé diecési přemluvili 45 bohoslovců, aby se nepřihlásili k pokračování studia na římskokatolické C. M. fakultě bohoslovecké v Praze, ač jsem je prostřednictvím farních úřadů vyzval k bezodkladnému nastoupení. Jak se za to jednou tito kněží odpoví před Pánem Bohem? Nezapomínejme s kazatelnou povzbuzovat věřící při vhodných příležitostech, jakým štěstím a zásluhou u Boha jest vychovávat pro společnost a stát kněze — vůdce a učitele lidu k mravnosti, poctivosti a lásce k bližnímu a v boji proti sobectví.

I tato práce vpravdě kněžská jest prací mírovou, neboť pravý kněz jest hlasatelem míru a pokoje.

Na nás tedy jest, abychom i my ukázali jasně a jednoznačně, že chceme být dobrými syny naší vlasti a uvědomělými občany našeho lidově demokratického státu. Naše práce budiž zaměřena cílevědomě v nejdůležitější otázce současné doby, která je i podkladem a základem úspěšné práce pastorační — k zajištění a udržení světového míru. Je třeba, abychom se se svými věřícími vytrvale modlili za mír, aby Matka Boží, Královna míru a Prostřednice milostí, vyprosila u svého Božského Syna tento veliký dar, aby národové našli cestu dorozumění a nastolili pokoj a mír na celém světě. Nejen modlitby je však potřebí, ale je třeba i s milostí Boží spolupracovat a svou prací se přičiňovat o dobrý výsledek našich modliteb. Nabádejme své věřící k poctivé a svědomité

práci na všech pracovištích a ukazujme na to, že vyhýbání se práci a vykonávání práce nedbale je hřichem.

Budeme-li všichni vykonávat své povinnosti, jistě že Bůh bude nám žehnati a že také budou vyslyšeny naše modlitby za pokoj a mír. Mějme na paměti slova Ježíše Krista: »Nejste to vy, kteří m'uvíté, nýbrž Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.« (Mat. 10, 20.) Buďme přesvědčeni, že naše námaha nebude nadarmo, když spojíme s modlitbou našeho každodenního brevíře a mocného spojence — růžence — naše úmysly za šťastné dny naše i všech lidí celého světa v trvalém míru.

PRAŽSKÉ ZLOMKY HEORTOLOGICKY

*Pražské zlomky jsou hlaholici psané a velmi poškozené dva pergamenové listy, které se nacházejí v archivu metropolitní kapituly svatovítské. První list je palimpsest, jehož spodní zaniklé písmo byla hlaholice poněkud větší a starobylejší, podobná písmu listu druhého, jehož písmo je asi o 50 let starší než dnešní písmo listu prvního a jeví některé shody s písmem zlomků kijeuských. Pražské zlomky jsou opis z předlohy nikoliv původu českého, nýbrž patrně bulharského, a psány byly nejspíše v XI. století. Jsou to zlomky liturgické knihy. První list obsahuje 10 krátkých hymnů, které se zpívají při mši v neděli a ve svátek. O těch pojednává náš článek. Druhý list obsahuje část officia na Velký pátek. Texty obou listů jsou přeloženy z řečtiny a odpovídají obřadu byzantskému. Podobné texty se nacházejí v Goarově euchologii, jak zjistil Šafařík, který po prvé je vydal s K. Höflerem, jenž r. 1855 listy objevil (K. Höfler a P. J. Šafařík, *Glagolitische Fragmente*, Praha 1857). Šafařík ve zmíněné publikaci podal rozbor paleografický, textový a linguistický. Totéž znovu podnikl V. Vondrák (*O původu Kijeuských listů a Pražských zlomků*, Praha 1904). Konečně světlotiskem je uveřejnil J. Vajs (*Rukověť hlaholské paleografie*, Praha 1932).*

Jazyk Pražských zlomků je staroslověnský, ale obsahuje četné bohemismy. Proto Vondrák usoudil, že byly napsány v Sázavském klášteře, což se dosud přijímá, poněvadž podle bohemismů rukopis vznikl v Čechách, kde v XI. století nemáme jiného střediska slovanské liturgie.

*Tolik shrnuje názory o Pražských zlomcích M. Weingart (*Rukověť jazyka staroslověnského*, Praha 1937).*

Pražské zlomky obsahují na prvním listě 10 útvarů liturgických (o jejich povaze liturgické prozatím nerozhodujeme), které jsou seřazeny podle určitých svátků. Svátky, na něž se vztahují, jsou:

1. nečitelné, 2. Mesopentecostes, 3. Proměnění Páně, 4. Všech svatých, 5. neděle slepých, 6. slavnost Nanebevstoupení, 7. Svatodušní svátky, 8. Jana Křtitele (narození), 9. sv. Petra, 10. Nanebevzetí P. Marie.

Identifikace svátků je ponechána, jak ji uvedl Šafařík, jsou však vypuštěna data svátků, neboť ta neuváděl Šafařík správně, a v památce vůbec nejsou, jak to bývalo mnohdy v liturgických knihách.

Jak je patrné, jde o zlomek kalendáře, který je poměrně velmi chudý a obsahuje jen největší slavnosti. Rozsah tohoto zlomku je od 25. dne po velikonocích až do svátku Nanebevzetí Panny Marie. Jsou v něm uvedeny pohromadě svátky pevné (nepohyblivé) i pohyblivé. Je to zvyk, který zachovávaly latinské sakramentáře hluboko do středověku. Sanktorál býval spjat s temporálem v jedno. Naproti tomu východní kalendária oddělovala i v nejstarších památkách obojí pořadí svátků od sebe. Toto pojetí je zde na první pohled nápadné, když se zde střetá se svátky, které buď zdánlivě nebo skutečně ukazují na východní (po případě přímo byzantský) původ. Jde zejména o slavnosti mesopentecoste, všech svatých a o neděli slepých. Je nutno prozkoumat heortologicky jednotlivé svátky dříve, než se budeme moci pokusit o zjištění liturgické příslušnosti tohoto zlomku kalendária.

Mesopentecoste. Uprostřed doby mezi velikonocemi a Hodem Božím svatodušním četlo se podle nejstaršího východního seznamu perikop evangelium začínající *Die festo mediante* (J 7, 14). Toho dne se konala v jeruzalemském chrámě libace, při níž byla vylévána voda z rybníka Siloe na oltář. S tím právě souvisí zmíněná perikopa (J 7, 37, 38). Na východě se tohoto dne konávalo svěcení vody, odlišné od svěcení vody o Epifanii.

Avšak tato připomínka nezůstala východní zvláštností. Před velikonocemi, uprostřed doby postní, se vyskytuje v gallikánských seznamech, na př. v evangeliáři z Luxeuil a St. Denis. Rovněž v postě je v mozarabském lekcionáři. Naproti tomu v povelikonocní době je v liturgii ambrosiánské v perikopách katedrály milánské z 9. století a v perikopách kláštera sv. Petra a Pavla z 10. století. Rovněž tak na tomto místě je v evangeliáři, zvaném *Codex Redrigeanus* a v t. zv. evangeliáři sv. Korbiniána, které jsou pro naši otázku základní důležitosti.

Vratslavský rukopis (*Codex Redrigeanus*) pochází asi ze 7. stol. a je tak nejméně o sto let starší než zmíněný lekcionář milánské katedrály. Není o něm jisto, v které církvi byl v užívání, avšak zdá se, že v severní Itálii, snad v Aquileji. Jemu příbuzný je tak zvaný evangeliář sv. Korbiniána. Je to památka, která zachycuje starší způsob zaznamenávání perikop přípisem na okraji evangeliáře. Podle názoru G. Morina je to seznam perikop, jak jich bylo používáno v Podunají. Okrajové poznámky byly učiněny v 8.—9. století. Kdybychom mohli přijmout za pravdivou tradici, že tento kodex byl v držení sv. Korbiniána, pak bychom měli v rukou evangeliář církve ve Friesingen. Podobný vzhled i obsah má také t. zv. evangeliář sv. Kyliána, pocházející asi z téže doby. Také liturgické poznámky *Codexu Forojuliensis* mají Mesopentecostes, resp. příslušné evangelium po velikonocích. Uvedené 4 kodexy mají hodně shod mezi sebou, shodují se také v mnohém s ambrosiánským seznamem, avšak hodně se liší od římských evangeliářů a kalendárií

Proměnění Páně. Událost připomínaná evangelistou Markem (9, 1), Lukášem (9, 28), Matoušem (17, 1), přichází v dnešním římském církevním roce dvakrát. Jednak v evangeliu 2. neděle postní, jednak o svátku Proměnění Páně 6. srpna. V našem případě jistě nejde o navázání na evangelium nedělní, neboť v této době, t. j. mezi Mesopentecostes a Nanebevstoupením Páně, nepřichází ani ve východních, ani v západních seznamech perikop. Jde určitě o zvláštní svátek. Tento svátek Proměnění Páně je velmi starý na Východě i na Západě. Na Západě však má datum 6. srpna až od papeže Kalista III., který toto datum určil tomuto svátku až v r. 1457 jako památku na vítězství nad Turky.

Na Východě je svátek doložen už na zlomu 5. a 6. století. V byzantské říši byl v době Paleologů slaven 8. srpna, kalendář koptů jej má stejně jako ostatní východní kalendáře dne 6. srpna. Jde zde takřka určitě o dedikaci starokřesťanských basilik na palestinském Taboru — u západních Syřů se v 8. století výslovně nazývá svátkem hory Tabor.

H. Kellner o tomto svátku praví, že v západních i východních církvích byl slaven v různé dni — ne-

zmiňuje se však blíže, které církve miní a dosud se mi to nepodařilo zjistit. Protože také evangeliář Korbiniánův uvádí perikopu o proměnění Páně (podle textu Markova) s označením in dedecatione, zdá se, že i on znal tento svátek. Škoda jen, že neuvádí, kdy byl slaven v prostředí, odkud pochází Korbiniánův evangeliář. Protože Proměnění Páně je titulem lateránské basiliky, avšak také všech kostelů, které mají jako titul Krista bez zvláštního označení, bylo by lze alespoň pravděpodobně zjistit místo vzniku našeho kalendáře. Byla by to však neobyčejně zdlouhavá a obtížná práce a dosud se mi nepodařilo najít řešení této otázky. Důležité je, že tento svátek na Východě a přímo v Byzanci na jaře nikdy slaven nebyl.

Všech svatých. Tento je další důležitou oporou při pokusu identifikovat liturgickou příslušnost našeho kalendáře. — Všimněme si nejdříve umístění tohoto svátku na Východě. Našemu kalendáři je nejbližší slavnost mezi 1. a 2. nedělí po velikonocích, kdy v Edesse byla už roku 548 konána památka mučedníků celého světa. Edessa je sice našemu prostředí velmi vzdálena, přesto však je nutno uvést i tento časově a místně velmi odlehlý zjev. Syrský kalendář slaví tuto památku v pátek po velikonocích, kdy mají Chaldejci svátek vyznavačů. Konečně řád basilianů slaví — ovšem hodně později — svátek svatých svého řádu 13. listopadu.

Byzantská církev a ostatní církve Blízkého Východu neslavily svátek Všech svatých před svatodušními svátků. Na př. sv. Jan Chrysostom má homilii o všech svatých na první neděli po sv. Duchu, jak je tomu ve starých i dnešních byzantských menologiích a seznamech perikop. Tato neděle se nazývá pak nedělí všech svatých a čte se o ní evangelium o následování Krista.

Jiným vývojem prošel tento svátek na Západě. Císař Phocas odevzdal papeži Bonifáci IV. Pantheon. Ten jej 13. května 609 nebo 610 posvětil na kostel P. Marie a mučedníků. 13. května se pak slavila jeho dedikace. V Římě byla slavena ještě jiná dedikace s. Maria ad Martyres, a to 1. května. Papež Řehoř III. (731—741) zřídil v basilice svatopetrské kapli »Vykupiteli, jeho svatě Matce, všem apoštolům vyznavačům a všem dokonalým spravedlivým« a mniši měli v této kapli konati vigilie a čísti mše. Tim se dospělo od svátku Mučedníků ke svátku Všech svatých. Byl v Římě neobyčejně oblíbený a scházelo se tam mnoho poutníků. Protože v Římě z toho vznikaly veliké zásobovací potíže (bylo to na jaře!), přeložil papež Řehoř IV. (827—844) tento svátek na dnešní datum, totiž na 1. listopadu. Ještě Gregoriánský sakramentář, otištěný u Migne (78), má tento svátek ke dni 13. V. Tak zv. sakramentář pražský jej nemá ani k staršímu, ani k novějšímu datu.

Přeložení na 1. listopad bylo provedeno v roce 835 králem Ludvíkem pro celou říši franskou, a to jak pro Gallii, tak také pro Německo, a to »se souhlasem všech biskupů těch krajin«.

Náš zlomek zachovává starou římskou tradici a nebere na vědomí nová ustanovení (— na kalendář z Edessy z 5. století je těžko při tom myslet). Svědčí

to o svéráznosti liturgického vývoje a k tomu faktu bude nutno se ještě vrátit.

Neděle slepých. Stejně jako předchozí dva svátky tkvějí pevně v oblasti západní liturgie, tak tento svátek náleží spíše liturgické tradici východní. Ne však výhradně. Perikopa o uzdravení slepého (J 9, 1—39, po př. Mk 10) se vyskytuje také v západních perikopních systémech, avšak vždy v době postní. Tak je tomu na př. v systému milánském, kdy je to čtvrtá neděle postní. Codex Redrigeanus má evangelium o slepém opět až po svatodušních svátcích v neděli před svatým Janem.

Naproti tomu východní kalendária a ostatní prameny mají evangelium o slepém v neděli před Nanebevstoupením Páně. Přece však existují stopy tohoto svátku i v oblasti latinské liturgie. Jak evangeliář Korbiniánův, tak Kiliánův mají: Domenica (4.) post med. Pentecostes J 9, 1—39 (tedy souhlasně s menologiem)! Je zřejmé, že tato význačná shoda vytváří z evangeliáře Korbiniánova prvotřídní pomůcku při zjišťování typu slovanské liturgie v našich zemích.

Ostatní svátky nám už mnoho neřeknou. Ascensio a Pentecostes jsou z těch svátků, které tvoří samu páteř církevního roku od nejstarších dob, a jsou stejně ve východní církvi jako v západní, neboť jsou přímo spjatý s evangeliem.

Narození sv. Jana Křtitele je z nejstarších v západní církvi. Jsou svědectví pro africkou církev i pro Itálii. Sv. Petr Chrysologus má kázání k tomuto svátku, sv. Augustin jich má dokonce sedm a mluví o něm jako o oslavě »podle tradice předků«. Na Západě nabylo proti Východu mnohem větší slavnosti. T. zv. sakramentář Lvův (Leonianum) má o něm tři mše jako o vánocích, t. zv. sakramentář Gelasiův dvě. Na Východě se naproti tomu větší oblibě těšila synaxis sv. Jana, která se slaví 7. ledna, neboť východní církve vždy ráda s oslavou nějakého tajemství spojovala svátek té osobnosti, která v něm byla činna.

Stejně tak nám nepomáhá v řešení naší otázky svátek sv. Petra, který se koná v Římě 29. června už asi začátkem pátého století. Některé kalendáře obě apoštolská knížata oddělují, některé východní mají svátek apoštolů 30. června, ale nelze z toho nic vyvozovat, protože náš zlomek nemá dat.

Obdobně je tomu se svátkem Nanebevzetí P. Marie. Měl sice různá označení (Zesnutí bl. Panny a pod.), ale obsah stejný jako dnes. Na Východě zevšeobecněl asi v šestém století, v Římě od začátku století sedmého.

Heortologický rozbor Pražských zlomků tedy ukazuje, že památka má některé svátky umístěny tak, jak se v byzantských kalendářiích nikdy nevyskytovaly; na druhé straně, že sice všechny lze v podobném umístění najít v některých západních památkách, avšak ukazují velikou odlišnost od kalendářů římských. Nejde tedy ani o kalendář byzantský ani o kalendář města Říma. O jeho liturgické filiaci budou moci více říci další úvahy a srovnávání. Prozatím je jasné, že Pražské zlomky samy o sobě nejsou důkazem pro byzantskou liturgii v klášteře sázavském.

ThDr L. P.

LIST Z DĚJIN ČESKÉ KATECHETIKY

In memoriam P. Ant. Špaleho

20. prosince 1954 zemřel v nemocnici v Táboře bezmála 80letý vdp. čest. konsist. rada a emer. katecheta, spisovatel *Antonín Špale* (nar. 1875 v Oltyni, farnost Hodušín u Tábora, ordinován v Praze 1899). Kněz nadprůměrného vzdělání a pracovního úsilí. Šel k pramenům, když si zamiloval Písmo svaté, které meditoval, studoval, hlásal a vykládal živým slovem i literární prací. Nashromáždil veliké a odborné znalosti z biblických jazyků, archeologie, exegese. Studijní cestou po Svaté zemi rozšířil obzory svého chápání Bible. Dlouho se připravoval, až konečně tiskem vydal zají-

mavý a účelný tvar jakési biblické chrestomatie Starého i Nového Zákona. Ponecháváje věrně myšlenky i výraz originálu, překlenuje partie méně pro laika závažné výstižnými přechody a obsahy. V řadě látky i ve výkladu a ve vytěžení z Písma kráčí bezpečnou cestou jako dobrý hospodář, který vynáší ze své komory věci nové i staré (Mat. 13, 52). Tak vznikla jeho dvousvazková kniha poutníkova s hojnými ilustracemi, která hlavně v inteligenci vnášela podrobnější poznání Bible. V nové podobě objevila se pod názvem Bible, její postavy a děje (Praha, 1948).

Druhou velikou životní láskou Špaleho byla katechetika, a to praktická, nábožensko-výchovná. Jako dlouholetý katecheta ex professo (naposledy ve Slaném) zachoval si duševní svježost a neúnavně hledal lepší cesty katechese, zvláště biblické. Nutno litovati, že v našich českých poměrech nedostalo se náležitého ocenění jeho původní české Biblické dějepřavě. V rukopise v pozůstalosti zanechal opravené vydání, téměř hotové k tisku. Od Bible pokročil Špale k církevním dějinám. Ještě v červnu 1954 probíral se svým známým, profesorem bohosloví, rukopis církevních dějin. Mimo tyto knižní práce je ve starších časopisech několik jeho článků z apologetiky, liturgiky a morálky. (Viz Bibliografii Tumpach-Podlaha, str. 765, 1588 a 1870.)

Životní dílo Špalovo — práce biblické a katechetické — neohromují sice rozsáhlostí, ale budí úctu svou solidností. Špale nebyl diletant. Velmi dlouho hledal,

uvažoval a tvořil poctivě. Sympatickou je jeho snaha po svěží a zdravé novosti, aby hodnoty náboženské nebudily dojem museálních starožitnických sbírek. Nad tímto prostým, rozmyslným a moudrým dílem stojí osobnost autorova krásná, vyrovnaná, klidná, předobrá, skromná, která se nikdy nedala strhnout k osobním intrikám a postranním cestičkám.

Vzpomeneme-li ještě jeho vytríbeného vkusu v umění výtvarném, kterým se obklopoval — ještě v charitním domě v Bechyni, kde dožíval své klidné stáří, byl jeho pokojík bohatou a lahodnou snůškou obrazů a soch —, vzpomeneme-li, jakým citlivým a vnímavým dovedl býti přítelem a důvěrníkem nejednoho kněze, budeme si jeho jasné památky ještě více vážit. Dějiny české katechetiky zůstávají mu mnoho dlužny a doufejme, že nejvlastnější jeho náměty dojdou časem užití v praxi.

Msgre K. Reban

STŘEDOVĚKÁ MZDA PODLE CÍRKEVNÍCH ZPRÁV

Problém, který je základní pro studium hospodářských dějin středověku, nelze bohužel pro defektní materiál řešiti v té šíři a s tou akribií, jakou by vyžadoval.

Poměrně nejlépe jsme informováni o platech městských úředníků a nižších městských zaměstnanců. Jejich příjmy nelze však povýšit na obecně platná měřítká, protože tito zaměstnanci žili z poplatků a dávek jimi vybíraných, což byl sice plynulý, ale značným výkyvům podrobený zdroj příjmů. Do jejich platů nelze také zahrnovat mimořádné a nestejné gratifikace ve formě naturálií (boty, šaty, arch. hl. m. Prahy, rukopis 989, 13, 16) a deputátu (volný byt, topivo a pod.), při čemž není možno odhadnouti finanční výši těchto výhod.

Jiný pramen (účty při stavbě svatovítského kostela, kapitulní archiv v Praze, kodex XI, 1, 2, Neuwirth, Die Wochenrechnungen und der Betrieb des Prager Dombaues in den Jahren 1372—1378, Praha 1890) nám dává nahlédnouti do příjmů stavebního dělnictva. Mzdy těchto dělníků jsou zachyceny tak, jak byly vypláceny při stavbě katedrály v letech 1372—1378. Jsou nejčistším pramenem, protože v týdenních výkazech podávají efektivně vyplacené částky. Až dosud se nepodařilo naléztí podobný jiný doklad o středověké mzdové situaci. Při tom nutno mít na zřeteli, že mistr dostává týdenního platu 20 gr., jeden z jeho tovaryšů denně 2½ gr., jiný jen 1 gr. Tyto rozdíly dávají usuzovat na značnou diferenciaci práce a její odměny.

Konečně, jak plyne z kázání tehdejší doby, byla ve středověku známá i práce úkolová. Dělnický výraz »na úkol« (akord, práce »super paktum«) byl ve středověku již běžný. Pro naši úvahu je horší, že se nepodařilo nikde zjistit, jak byla taková práce honorována. O mzdách zemědělských středověkých dělníků zaměstnaných na kapitulním statku ve Velké Vsi (asi 10 km od dnešního Karlína, Sedláček, Místop. slov. histor., 1944) jsme také zpraveni z kodexu pražské metropolitní kapituly VIII, 2, který obsahuje počty z let 1393 až 1419 (Podlaha, Catalogus codicum, Pragae 1923, 140, Registrum rationum sacristae metropol. eccl. Pragensis 1365—1419. Obsahuje i náklady na zařízení relikviářů, oltáře sv. Zikmunda, sv. Vojtěcha, zakoupení zvonu ve Velké Vsi, za práci na petřínské vinici a na vinici v Michli). Archiválie zaznamenává platy sekáčů obilí, kopáčů při hloubení rybníka, dělníků při senoseči a mlácení. Nejméně se platila práce v senoseči, 20 halérů denně, nejvyšší mzdu dostával kopáč 1 gr. až 1 gr. a pětinu. Srovnáme-li platy venkovské s platy městskými, přicházíme ke skutečnosti, že se na venkově platí poněkud lépe. To by nasvědčovalo dohadu, že byl v Praze veliký počet nekvalifikovaných pracovních sil, vzájemně si konkurujících, což nezůstalo bez vlivu na stlačování mezd.

Další studium jmenovaných pramenů ukazuje na existenci kvalifikovaných a nekvalifikovaných pracov-

ních sil. Kdežto nádeníci měli denní mzdu 8 hal. až 1 gr., pobíral zedník 2—2½ gr.

Srovnáváním mzdy pražských stavebních dělníků s dělníky vídeňskými, která se platila většinou v pražských groších, ukazuje, že mzda kvalifikovaných dělníků v Praze jak v letním, tak v zimním stavebním období je vyšší než ve Vídni. (Uhlirz K., Die Rechnungen des Kirchenmeisteramtes von St. Stephan zu Wien, Vídeň 1901). Naproti tomu pražské mzdy nekvalifikovaných pracovních sil, nádeníků a hlídačů hutě, zůstávají za mzdami vídeňskými. Zajímavé je, že mezi dělnictvem zaměstnaným na stavbě vídeňské katedrály je mnoho osob z Čech, z Krumlova, z Prachatic, z Prahy. Lze mít za to, že s sebou přinášeli i značné zkušenosti, jimiž usnadňovali vídeňským dělníkům práci.

Množství svátků ovšem neznamenalo, kromě odpočinku od práce, hmotnou výhodu pro pracující. Mzda za takový sváteční den jim nebyla vyplacena. (Neuwirth, Wochenrechnungen, 29: Locatoribus 4 per 18 gr. ex eo, quod festum s. Viti fuit.)

O platu učedníků se zachovaly zprávy jen z r. 1413. V knize malířského cechu (Patera-Tadra, Das Buch der Prager Malerzeche 1348—1527, Praha 1878) jsou tři pro naši studii zajímavé údaje. Sochař přijímá učně na tři roky. V prvních dvou letech mu má dát kopu a kabát. Ve třetím roce se zavazuje mu platit týdně 2 gr. Kterýsi malíř najímající učně slibuje, že mu bude platit až v pátém roce 2 gr. Jiný učeň se dokonce zavázal, že bude pracovat zdarma 6 let.

Pro odhad životní úrovně středověkého dělnictva by bylo ovšem nutné zjistit částku potřebnou k uhájení existence. V tomto ohledu nemůžeme bohužel dojít k určitým výsledkům. Všechny dosavadní metody, snažící se o výpočet životních nákladů, zůstávají pro nedostatek materiálu pouhými kombinacemi labilní povahy. Jediným, snad jen zase přibližným vodítkem k zjištění životního nákladu je výrok anonymního kněze, který praví, že groš v Praze skoro nestačí k nuznému živobytí na den (pauper necessitacula unius diei), půl groše, praví dále, nestačí ani na pokrm a nápoj, odkud pak vzít na ostatní (ThDr J. Sedlák, Studie a texty I. De pluralitate beneficiorum s. 299). Za nájem domku (v tomto případě lupanaru) se r. 1391 platí 3 gr. týdně a r. 1397 týdně 4 gr. (archiv m. Prahy, rukopis 2073, 87, 198, 199).

Jestliže měl tedy nádeník při plném zaměstnání týdenní příjem pro celou rodinu 4—6 gr., mohl žít jen velmi skrovně, neměl-li ovšem vlastní sebemenší hospodářství, spojené s chovem domácího drobnějšího zvířectva. Že několik grošíků byl už značný obnos pro chudší obyvatelstvo, vysvitá také z kázání Štěpána z Kolína, Husova předchůdce na betlemské kazatelně, který se vyčítavě zmiňuje o pohřbech za 3 až 6 gr., což byl štolový poplatek, pro tehdejší současnou chudinu neúnosný.

Dr Václav Bartůněk

NĚKOLIK ÚVAH O PENTATEUCHU

Prvních pět knih Starého Zákona je stále velmi plodným polem mnoha studií a teorií. Může být věru prospěšné poznati alespoň heslovitě stav těchto studií v současné době. Přihlédneme především k dílu prof. Winnetta (*The Mosaic Tradition*, Toronto, 1949), kde autor výslovně praví, že tradiční Wellhausenovo řešení je již nyní nedostačující a příliš mechanické a tím i nadmíru zjednodušené. Především knihy Exodus a Numeri podle jmenovaného badatele prozrazují nepopíratelně jediný Mojžíšův základ, který se přenáší do severního království. Po pádu Samaří roku 722 judský král Ezechiáš chopil se vhodné příležitosti rozšířiti úctu k jerusalemskému chrámu a zahladiti kult severního království. Tehdy prý vzniká revise knihy Zákona Deut., do které se vsunuje ostrý útok na kněžství a kult na severu zprávou o úctě zlatého telete, jak čteme v Ex. 32, 1—24. Posléze pak kněžství doby po zajetí se snažilo uvést v soulad Mojžíšovu tradici s knihou Zákona D. Winnett důsledně odmítá praktickou možnost dvou oblíbených samostatných pramenů J a E.

Literární rozdílnosti možno daleko lépe a pravděpodobněji vysvětliti slohovými úpravami. Náznorným příkladem této teorie je autoru zpráva o deseti ranách egyptských. Celý záznam prozrazuje literární jednotu a tím i důkaz jediného autorství. Moderní literární kritika se soustřeďuje na onu skutečnost, že v některých úsecích ran egyptských hůl spočívá v ruce Aronově, v jiných úsecích v ruce Mojžíšových. Části, ve kterých vystupuje Aron, se pokládají spíše za doplňky školy kněžské doby po zajetí. Winnett nalézá snad i nám přijatelnější způsob řešení. Záměny osob jsou výsledkem dramatické úpravy autorovy. První tři scény desíti ran představují Arona jako rozhodujícího činitele, v jehož ruce spočívá hůl. V dalších třech úsecích není o holi vůbec zmínka a v posledních třech vystupuje Mojžíš, který nyní vztáhl hůl nad Egyptem. Nelze zapomenouti, že zmíněná teorie, která by části Aronovy kladla až do doby po zajetí, ruší jasnou tradici o Aronovi, který vždy vystupuje co mluvčí Mojžíšův. I při této důmyslné myšlence zůstává obzvláště jedna okolnost nepochopitelná. Přečteme si kapitulu 7. Exodu ve verši 19—20. Hospodin pravil k Mojžíšovi: Rci Aronovi: Vezmi svou hůl a... Dále pak poznáváme, že Mojžíš i Aron učinili podle rozkazu Hospodinova. Hned ovšem v další části téhož verše je — zvedl hůl a udeřil jí před faraonem... Ptáme se nyní, kdo opravdu udeřil holi? Jak si nyní vysvětliti, že jediný autor nepostřehl přece jen na první pohled určitou nejasnost a pouhým jediným opakovaným jménem neučinil text nesporně jednoznačný? Ovšem i teorie o několika pramenech zde zůstává nevysvětlitelná. Vždyť není možné, aby kterýkoli redaktor mohl jen seskupiti různé prameny a nepřihlédnouti k obsahové jasnosti této části!

Těž velká část exegetů nepokládá za vhodné mínění Winnettovo, kde jediným a hlavním klíčem k pochopení celého problému o Pentateuchu je historická snaha z doby Ezechiášovy o primát jerusalemského chrámu nad kultem a kněžstvem severního království, nad kultem tak zv. samaritánským. Těž zmínka o zlatém teletu se nedá vysvětliti způsobem Winnettovým. Mohl by vůbec kněžský autor této části tak drasticky v posměch uvést samého Arona, úctyhodnou hlavu všeho starozákonního kněžství, ano pochopitelně i kněžství v Jerusalemě?

Jaký je stav současné katolické exegese k otázce Pentateuchu? Velmi výstižně jej definuje A. Bea (*Der heutige Stand der Bibelwissenschaft, Stimmen der Zeit*

1953): odstup od jediné a ryze historického výkladu (historismu) a důslednější příklon k teologii. Pentateuch je především Tórah, Zákon, nikoliv podstatně historie, aniž ovšem přestávají tyto knihy býti též historické! Soustřeďujeme se na výraz Boží vůle a rozhodnutí nad lidskými činy, záznamy dějinné jsou nám důkazem, že Zákon Izraele není prostým souhrnem zákonů ostatních národů, nýbrž prozřetelnost Boží se uskutečňuje v dějinách lidstva a tím více Izraele, aby se zvýšila důstojnost a vážnost Božího zákonodárství. Odmítá se důsledně Hexateuch, v Pentateuchu se uzavírá nepochybně i Genese. Objevy v Nuzi nám jistě poskytnou cenné paralely pro stilisaci záповědných příkázání. Viz Gen. 2, 17 — Nebudeš jisti se stromu poznání dobrého a zlého! Biblická archeologie současné doby nám dává tušiti mnohem snázejí podstatnou integritu Mojžíšova Pentateuchu. Co ovšem znamená tato integrita (*authenticia et integritas* podle dekretu Bibl. komise z 27. 6. 1906), vysvětluje Dom. L. Janssens: Podstata kterékoliv knihy se neměří na množství slov, obsažených v té či oné knize, ale na totožnosti vůdčí myšlenky a nauky, kterou ta či ona kniha obsahovala! Těž nás nepřekvapí, že mnohé zákony z Levit. a z Deut., které i Heinisch a Junker odpírali Mojžíšovi, může jednou literární kritika plně přisoudit době samého zákonodárce národa Izraele! Velikou důvěru klade katolická exegese ve věci hlubšího a jistějšího poznání mnoha problémů Pentateuchu do archeologických objevů budoucí doby nejen na území Izraele, ale v rozloze celého blízkého Orientu. Kdybychom již dnes věděli, které typické kulturní přínosy egyptské ovlivňují národní růst Izraele a jaké znaky egyptských literárních druhů určují Novou říši egyptskou a co typického je ve XX. či v XXI. dynastii? Vezměme jen zprávu o Josefu egyptském. Její děj je podstatně odlišný od přínosu tradic, které jsou jistě pramenem hlavním cyklu o Abrahamovi, Izákovi a Jakubovi. Josef je ideálem ctností a nastiňuje ohlas mudroslovných přísloví. Jakým způsobem, kde i kdy se začíná rozvíjet tato mudroslovná literatura u národa izraelského?

Prozatím lze velmi oprávněně říci, že jistě není bez vlivu dávného mudrosloví egyptského, nepochybně staršího než doba Mojžíšova. Co máme říci o hexameronu? Zde nutno hledat skutečnosti prvotní náboženské, které se přímo dotýkají lidského rodu a jeho vztahu k Bohu. Stvoření světa Bohem, zvláštní stvoření člověka, jednota lidského rodu, prvotní blažený stav našich prarodičů, toto vše tak podstatné není zaznamenáno v textu starozákonním jako takové, nýbrž události tyto tak konkrétní, ale přesahující pozorování i pohled čistě přirozený, kolující tisíciletí před Mojžíšem, dovedl svatopisec vyjádřit způsobem nejpřílehavějším, nejkonkrétnějším i nejpůsobivějším k dané době a okolnostem. Nebyl ještě slovník theologický, ale náboženskou náplň, kterou měl svatopisec definovat, dovedl přece postihnout tak živě a konkrétně. Pentateuch pro nás zůstává pramenem prvotního zjevení Božího, též svěřeného Církvi sv. Rozhodující pak je nikoliv znát četné teorie o skladbě tohoto pramene, ale vníknout co nejhluběji v pochopení živé a jisté myšlení a představivosti, z které tyto texty se téměř rodily. Proto vítáme tak toužebně vše, co nám i archeologie může podat jako neklamné svědky dávného života i mentality tehdejšího národa izraelského i všech okolních kmenů, národů a velkých říší. (H. Cazelles, *A propos du Pent. Biblica* 1954).

Dr František Kotálek

ÚLEVY EUCHARISTICKÉHO POSTU

K četným různým dotazům stran úlev euch. postu vracíme se k této záležitosti, která toho plně zasluhuje, neboť je věcí každodenního života nejen kněží, ale i věřících, zejména pokud chtějí častěji přistupovat ke stolu Páně. Avšak i pro splnění velikonoční povinnosti je třeba znát novou úpravu euch. postu.

Směrodatná je tu nyní apoštolská konstituce »Christus Dominus«, jejíž stručný obsah otiskl DP v č. 5. roč. III. (1953), a její výklad podle instrukce Congregationis S. Officii.

Nové předpisy jsou následující:

I. Předpis, ukládající euch. půst od půlnoci, platí stále pro všechny, jichž se netýkají níže uvedené předpisy zmíněné konstituce. Vyhlašuje se však jako všeobecně vůbec platná zásada pro kněze i věřící bez rozdílu, že pití čisté vody neruší euch. postu. (Aqua naturalis non frangit ieiunium eucharisticum.)

II. Nemocní, i neupoutaní na lůžko, mohou před sv. přijímáním na základě rozumné rady zpovědníka požívat jakékoli nápoje a léky, vyjma alkoholu. Totéž platí i pro celebrující kněze.

III. Kněží, kteří mají celebrovat v pozdějších hodinách, anebo konat před mší sv. namáhavou práci pastorační, anebo posléze musí celebrovat na místě vzdáleném, mohou požívat jakýkoli nápoj vyjma alkoholu, avšak nejpozději 1 hodinu před započetím mše sv.

IV. Kněží binující a trinující mohou požit abluci, avšak v tom případě se má užívat při abluci pouze voda.

V. Všichni věřící, kteří z důvodu vážných obtíží, jako jsou namáhavé práce, pozdější hodina jim jediné přístupná anebo značná vzdálenost od kostela — nemohli by vůbec ke stolu Páně, mohou na základě rozumné rady zpovědníka požit jakýkoli nealkoholický nápoj nejpozději 1 hodinu před sv. přijímáním.

VI. Ordinářům se udílí pravomoc, pokud to vyžadují okolnosti, povolovat sloužení mše sv. v hodinách večerních s tím omezením, že nemá začít před 4. hodinou odpolední. Večerní mše sv. lze sloužit ve svátky zasvěcené i zrušené, v první pátky měsíce, o slavnostech s velikou účastí lidu a v jeden den v týdně podle libosti zvolený. Kněz, celebrující večer, je povinen zdržovat se pokrmů a alkoholických nápojů aspoň 3 hodiny před mší sv. a jiných tekutin aspoň 1 hodinu. Při večerní mši sv. mohou věřící přistupovat ke stolu Páně, zachovávají-li předpisy jako kněz a přitom předpis CIC v can. 857 (že možno přijímati pouze jednou denně).

Ordináři misijních území těm, kdož tam hlásají evangelium, se zřetelem na tamní zvláštní obtíže (velké vzdálenosti), mohou dovolit sloužení večerní mše sv. každý den v týdně.

Ordináři mají pilně bdít, aby se předešlo příliš volné interpretaci těchto předpisů a jakémukoli nadužití a neúčtě vůči Nejsv. Svátosti oltářní.

Tyto úlevy uděleny, protože je vyžadují všeobecné životní poměry, ale hlava Církve velice touží, aby ti, jimž to přísluší, všude hlásali a zdůrazňovali veliký význam euch. postu, jeho důležitost a dobré skutky těm, kdož přijímají svátostného Spasitele.

Když díky těmto úlevám zmenší se obtíže pro tělo, tím více jsme povinni umrtvovat svého ducha: hlubokou kajností anebo jinými způsoby, shodně s tradiční praxí Církve, která zmírňuje půst, obvykle žádá plnění jiných dobrých skutků. Proto všichni, kdož budou těch úlev používat, nechť vysílají k nebi horlivější modlitby, ať konají klanění a díkůčinění Bohu a činí pokání za hříchy a nechť prosí o další pomoc a o nové milosti.

Všichni mají dobře chápat, že Kristus Pán ustanovil Eucharistii »jako věčnou památku svého umučení« (sv. Tomáš). Proto všichni mají v sobě vzbuzovat hluboké city křesťanské pokory a kajnosti, a to rozjímáním o utrpení Páně.

Spasiteli, jenž se ustavičně na oltářích za nás obětuje a tak stále obnovuje důkaz největší lásky k nám, všichni mají věnovat zmnožené a zvětšené plody své lásky k bližnímu. Takovým způsobem se všichni přičiní čím dál, tím lépe o dosažení té jednoty, o níž píše Apoštol: »My jsme, ač mnozí, jedním tělem, neboť jsme všichni účastni jednoho chleba.« (I. Kor. 10, 17.)

Všechna rozhodnutí, doporučující této konstituci, ztrácejí svou právní platnost, a to i taková, která by zasluhovala zvláštní zmínky. Všechny jiné výsady a úlevy, kdykoli Sv. stolicí udělené, se tím samým ruší a všichni všude mají jednotně zachovávat předpisy a zásady, obsažené v této konstituci.

Instrukce kongr. Sv. Officia ap. konstituci »Christus Dominus« o euch. postu.

Apoštolská konstituce »Christus Dominus«, vydaná dne 6. I. 1953, poskytuje skutečně značné úlevy a dispense ve věci euch. postu, ale zároveň zdůrazňuje, že značná část dosavadních předpisů, obsažených v CIC, zavazuje kněze i věřící, kteří je mohou zachovávat.

Nejdůležitější je první bod konstituce, prohlašující, že čistá voda (aqua naturalis, t. j. bez jakékoli přímíšeniny) neruší euch. půst.

Jiných výsad mohou užívat jenom ti duchovní a věřící, kteří se nacházejí v poměrech a okolnostech vyjmenovaných v konstituci. Účelem této instrukce, vydané Kongregací Sv. Officia, která obsahuje směrodatný výklad jednotlivých bodů konstituce, je, aby předpisy konstituce byly všude stejné a ustálené zavedeny.

II. bod: Věřící a duchovní nemocní.

1. Také nemocní, kteří neleží, mohou před sv. přijímáním požívat jakékoliv nápoje s vyloučením alkoholu, když z důvodu choroby a jiných obtíží nemohou vydržet lační až do sv. přijímání. Mohou užívat i léky jak tekuté (s vyloučením alkoholu), tak tuhé, pokud jsou to opravdu léky buď lékařsky předepsané anebo všeobecně za léky považované. Nelze však za lék považovat něco ve formě tuhé, co se obvykle považuje za pokrm.

2. Podmínky, pod kterými někdo používá dispense od euch. postu, nejsou časově omezeny. Mají však být rozumně rozváženy zpovědníkem. Bez jeho svolení nelze jich používat. Zpovědník může svou radu udělit buď při sv. zpovědi anebo mimo ni a na tak dlouho, pokud trvají důvody.

3. Také nemocní kněží, i když neleží, mohou používat uvedené úlevy jak k celebrování, tak k sv. přijímání.

III. a IV. bod: Kněží pracující ve zvláštních okolnostech.

4. Kněží, kteří nejsou nemocní a kteří slouží mši svatou: a) v pozdějších hodinách (t. j. po 9. hodině), b) po namáhavé práci pastorační (na př. zpovídání od časného rána nebo po delší dobu), c) v místech odlehklých (na př. asi 2 km pěšky nebo přiměřeně dále se zřetelem na dopravní prostředky, obtíže cestovní a zdravotní stav a věk příslušného kněze) — mohou před sloužením mše sv. požívat nápoje s vyloučením alkoholu.

5. Tři výše uvedené případy jsou takové povahy, že zahrnují všechny možnosti, ve kterých zákonodárce mnil dispens udělit a tudíž třeba se vystríhat všech výkladů, které by dispens rozšiřovaly.

6. Kněží binující a trinující mohou požívat při mši sv. dvě předepsané abluce, ale jen s použitím vody. — Kdo však na Boží hod vánoční nebo v den Dušiček slouží tři mše sv. najednou bez přerušování, má zachovávat předpisy o abluci pro tyto dny.

8. Kdyby se stalo knězi, jenž musí binovat nebo trinovat, že by omylem požil abluci s vínem, nebrání se mu sloužit druhou či třetí mši sv.

V. bod: Zdraví věřící ve zvláštních okolnostech.

9. Zdraví věřící, kteří z důvodu nějaké jiné obtíže nemohou zachovat euch. půst, mohou požit nealkoholické nápoje hodinu před mši sv.

10. Uvedený předpis týká se tří následujících případů: a) vysilující práce před sv. přijímáním, kterou musí konat pracující v továrnách, v dopravě, v přístavech, v různých oborech veřejného užitku, pracující na směny dnem i nocí, a rovněž ti, kteří z povinnosti nebo z bliženské lásky v noci bdí, noční strážé a pod., dále matky těhotné a matky, které před odchodem do kostela musí několik hodin konat domácí práce a pod., b) pozdější doba denní, jediné přístupná těm, kteří chtějí přijímat; týká se těch věřících, kteří se mohou dostat ke stolu Páně teprve v pozdější hodině, a mládeže, které by bylo tuze obtížné před cestou do školy jít nejdříve do kostela, přistoupit tam ke stolu Páně a pak se vracet domů a teprve potom jít do školy; c) nutnost konat delší cestu do kostela; za delší cestu se považuje 2 km pěšky anebo přiměřeně delší cesta se zřetelem na okolnosti, uvedené pod čís. 4.

11. Zpovědník je povinen obtíže ty rozumně rozvážit ve zpovědnici nebo mimo sv. zpověď! Bez jeho svolení věřící nemohou bez zachování euch. postu přistupovat k sv. přijímání. Zpovědník může toto svolení dát natrvalo pro dobu trvání důvodů.

VI. bod: Večerní mše svatě.

Na základě ap. konstituce mohou ordináři na svém teritoriu dovolovat sloužení večerní mše sv., vyžadují-li toho pastorační důvody.

12. Mše sv. večerní lze sloužit teprve po 4. hodině odpolední a pouze v tyto dny: a) v zasvěcené svátky ve smyslu can. 1247, § 1;

b) ve svátky zrušené — cfr. Congr. Conc. ze dne 28. 12. 1919 (AAS vol. 12, 1920, p. 42—43);

c) v první pátky měsíce;

d) o slavnostech s velikou účastí věřících;

e) v jeden den týdnu mimo jmenované dny, v zájmu některých skupin lidí.

13. Kněží celebující v odpoledních hodinách, jakož i věřící přijímající v době dovoleného jídla (t. j. 3 hodiny před mši sv. a před sv. přijímáním), mohou požívat strídmě i víno a pivo s vyloučením vysokoprocenních alkoholických nápojů. Mimo to hodinu před

počátkem mše sv. a přijetím Eucharistie mohou požit nápoj bez alkoholu.

14. Kněží v jeden den nemohou sloužit mši sv. ráno a večer, pokud nemají jasného dovolení k binaci nebo trinaci podle can. 806.

15. Věřící, i když nepatří k těm, pro něž se hlavně večerní mše sv. koná, mohou volně přijímat při takové mši sv., před ní nebo bezprostředně po ní, pokud zachovali euch. půst podle uvedených směrnic.

16. Na územích misijních mohou ordináři dovolit sloužení večerních mší sv. každý den v týdnu při setření výše uvedených předpisů.

17. Ordináři mají pilně bdít nad tím, aby nedošlo k žádným nadužitím nebo k zneuctění Nejsv. Svátosti.

18. Mají též pečovat, aby nové předpisy byly všude stejně zachovávány všemi věřícími a zároveň, aby byly zrušeny všechny úlevy a dispense osobní i teritoriální, Sv. stolicí dosud vydané.

19. Ve výkladu ap. konstituce a instrukce dlužno držet se věrně textu.

20. Ordináři i kněží ať používají úlev tak, aby věřící byli povzbuzeni k časté účasti na mši sv. a u stolu Páně, aby se dosáhlo dobra, které je účelem této konstituce, vydané nejvyšším pastýřem.

Instrukci podepsal kardinál J. Pizzardo s datem 6. ledna 1953. Konstituce vešla v platnost po vyhlášení v AAS dne 16. ledna 1953.

(Podle polského katol. časopisu »Tygodnik powszechny«, roč. 9., č. 7 z r. 1953).

Poznámka k našim poměrům:

U nás jsme mnohé z nově povolených úlev již dříve používali a používáme nadále na základě výsad Sv. stolicí nám udělených. Vynutila si je doba válečná a poválečná. Zejména u nás se horečně buduje, a proto kněží i věřící s povděkem přijali všechny výsady, týkající se euch. postu a odpoledních a večerních mší sv., které usnadňují plnění náboženských povinností a zároveň povinností pracovních. Jedině při těchto úlevách mohou mnozí věřící po splnění povinností svého povolání jít na mši sv. a k svátostem, zejména ve všední dny, pokud po účasti sami touží.

Pokud se týče odpoledních a večerních mší sv., které u nás byly již dříve povoleny bez omezení, které ukládá ap. konstituce »Christus Dominus« v VI. bodě, na základě vyjádření gravium virorum ecclesiasticorum a souhlasu ordinariátů, zejména se zřetelem na can. 81 CIC, používá se u nás výsady tak, jak byla nám dříve povolena. *P. Václav Šebek*

PŘIROZENOST A URČENÍ ČLOVĚKA

Podle katolického učení celý člověk je obrazem světa. Zahrnuje v sobě všechny stupně bytí. Žije životem vegetativním, animálním a duchovným. Ničím z toho není výlučně a jediné. Obrazně řečeno, stupně bytí tvoří v něm vrstvy, z nichž nejvyšší utváří celost a jednotu lidské bytosti. Člověk je mezičlenem mezi anděly a zvířaty. Člověk tvoří mikrokosmos, je podoben světu, ale zároveň nepodoben. Je bytostí protikladnou, neboť jeho přirozenost je tělesná i duchová, časná i věčná, smrtelná i nesmrtelná, svobodná a i nesvobodná, individuální i sociální. Ale přesto vše tvoří vnitřní jednotu.

Člověk se ocitá v napětí pod působením zákonů těla a ducha, vede boj mezi žádostivostí a mravními požadavky. Každý jednostranný pokus vyhnout se tomuto napětí u člověka vede k jeho zhoubě. Ať se to děje pouhým příklonem k pudově bezuzdnosti vzhledem ke smyslové stránce, neb omezením na pouhou přirozenou duchovost, nebo spoléháním na vlastní vůli neb spočinutí v pasivitě nedbající spolupůsobení vůle a milosti. Každý takový postoj neuznává skutečné postavení člověka ve světě a činí nemožným uskutečnění lidské bytosti Bohem chtěné.

Uznání zjevených pravd o lidské přirozenosti se ukazuje prospěšné jednotlivci pro jeho jednání neb pro vedení jednání druhých. Katolické učení chrání lidskou přirozenost před falešným pesimismem (Řím. 8, 28 — těm, kdo milují Boha, všechno napomáhá k dobru), pomáhá v boji o překonání žádostivosti (2 Kor. 12, 9 — budu se chlubit svými slabostmi, aby se nade mnou rozprostřela moc Kristova), zabraňuje přehnanému optimismu, neboť uznává skrytá, ale přece skutečná nebezpečí (Kor. 10, 12 — kdo se domnívá, že stojí, hled, ať nepadne).

Pravá velikost a důstojnost člověka spočívá v mravně dobrých vlastnostech.

Význam náboženství v lidstvu nelze nijak vylučovat. Náboženská vložka zabírá všechny duševní síly člověka, ať je to představivost, myšlení, chtění, citění neb jednání. Pod pojmem náboženství rozumíme všeobecně představu a myšlenkově uznání nadřazené moci, ať už tato moc je považována za osobně individuální neb za hmotnou, mravní neb přírodní. Náboženství je volné uznání této moci a podřízení se jí. Náboženství uchopuje citovou stránku člověka, v nitru člověka náboženství vzbuzuje bázeň, důvěru a lásku. Svátý Au-

gustin praví ve Vyznání (11, 9, 1): »Kdo jiný osvěcuje můj rozum a proniká mé srdce, aniž by je poranil, že se s hrůzou chvějí a hořím. Chvějí se hrůzou, poněvadž jsem mu nepodoben — hořím, pokud jsem mu podoben.«

Náboženství nepůsobí stejně na všechny duševní schopnosti člověka, někdy působí více méně silněji na jednu neb druhou. Podle takového působení utvářely se různé typy náboženství (spekulativní, mystické, přírodní). Křesťanské náboženství je působivé současně na všechny duševní síly člověka. Různé typy náboženství se liší poměrem ke světu. Křesťanské pojetí se vyhýbá extrémním názorům o světě, jenž na jedné straně by byl pouhým zdáním, utrpením a bolestí, na druhé straně, že by se světu mělo zcela přisvědčit. Dnes u věřících duchovní správce má a musí bojovat proti zatemnění některých náboženských otázek jako přežitků minula. Nalézáme mezi věřícími jak u žen, tak i u mužů sklon k falešnému mysticismu. Takoví lidé by si chtěli říkat, že jsou nábožensky založeni, ale zatím je to u nich přílišné působení citu, často nechť a touha k obyčejným povinnostem, hřích jako volně jednáni ztrácí u nich význam a důležitost, láska k bližnímu je jim obtížná. Vedle toho někteří věřící mají záporný postoj k světu, plynoucí někdy i z nahodilých obtíží, takoví lidé zapominají, že i nepříznivá osobní skutečnost má se překonávat tvořivou vůlí, osvícenou rozumným názorem. Jiné nebezpečí je pro lidi holdující přílišnému subjektivismu v pojmání náboženství. Tito se příliš zajímají o svou vlastní osobu, přeceňují své obtíže, zapominají, že náboženský člověk svého životního cíle a štěstí dosahuje ve spojení s druhými. Náboženství nesmí nám křesťanům být únikem z reality života, nesmí být nedbáním přirozených hodnot nebo zdrojem pesimismu vůči světu.

Na vzájemné působení náboženství a kultury ukazují dějiny. Náboženství může být složkou působící na upevnění lidské kultury, ale může být i složkou brzdící. Náboženství s odklonem od světa a vůbec s pesimistickým názorem nemohou dávat podněty ke kulturní činnosti. Indické kastovníctví se ukazuje jako složka brzdící v uplatnění rovnosti lidí. Křesťanství v sobě obsahuje síly harmonisující. I když přímo v Písmu svatém nemáme přímé pokyny pro pěstování kultury, přece kultura se předpokládá, neboť jen kulturně rozvinuté lidstvo poskytuje předpoklad pro náboženský život. Věřící má přivést k rozkvětu svůj náboženský život na základě všestranné činnosti své lidské přirozenosti. Kněz jistě bude nalézat ve své pastorační příležitosti, aby věřícímu lidu hlásal náboženské motivy, přispívající ke kulturní výstavbě.

Dějiny dále ukazují, že hospodářské poměry mají vliv na utváření náboženského života. Ani na tomto poli křesťanské náboženství se nesmí ukázat silou rozkladnou neb brzdící pokrok. Katolický názor vidí v uspořádaných hospodářských poměrech nutnou přirozenou základnu, umožňující udržení a rozvinutí lidského života. Proto také kněží a věřící nemohou se odtrhnout od snah, které mají umožňovat a zajišťovat životní úroveň obyvatelstva. Věřící už z požadavku mravnosti musejí se varovat rozkladných a na hospodářství škodlivé působících zjevů, jako na příklad, řečeno dnešními termíny, jsou absence, fluktuace, lajdáctví, povrchnost, vymáhání mzdy za nevykonanou práci atd. Kladná hodnota křesťanské mravnosti se ukazuje na příklad šetrnosti, pilí, hospodárnosti, snižováním nákladů, soutěžením atd.

S křesťanským optimismem souvisí, že křesťanství nechce lidem brát radost a štěstí, což jsou též hodnoty Bohem chtěné. Touha po štěstí je základní tendence lidské přirozenosti, neboť radost a štěstí je jedním ze způsobů naplnění smyslu lidského života, který bez radosti zakrňuje. Radost a štěstí povzbuzuje k práci, pomáhá překonat tělesné i duševní překážky, prodlužuje život. Křesťanství uznává nárok na radost a

štěstí, ale žádá, neboť radosti nemají konečný cíl, aby byla i v radosti a požitcích zachována pravá míra. Vedle duchovních radostí, které jsou žádoucí pro mravní zdokonalení, křesťanství nepopírá přirozené radosti. Ať jsou to dovolené smyslové radosti spojené pravidelně s průběhem životních pudů nebo radosti plynoucí z činnosti duševních sil, jako je věda a umění. Tyto radosti ovšem musejí být ovládnány aneb řízeny rozumnou vůlí. Proto také je katolický názor v rozporu a v protikladu s kapitalismem, který odmítl a odnímá nejširším vrstvám životní radosti. K štěstí a životní radosti je nutným předpokladem přiměřený blahobyt.

Životní štěstí nelze spatřovat v nějakém individuálním vyžívání. Štěstí má i svou společenskou stránku. Podle katolického učení člověk své životní blaho má nalézat ve společnosti zákonitě uspořádané, kde by se mohl uplatňovat a rozvíjet plněním povinností svého životního úkolu. Životní radost také usnadňuje život ctnosti. Určitá míra pozemských statků spojená s předpokladem slušného života není na škodu ctnosti, ale naopak, je to velmi užitečno. Tento křesťanský názor o radosti a štěstí vyhýbá se dvěma extrémům, z nichž jeden by spatřoval naplnění lidského života v odříkání a v potlačování dovolených a přirozených požitků, druhý v lakotě a v hromadění velkých majetků, které po mravní stránce nemohou vést jinam než k neřesti.

Aby křesťanství bylo pro společnost silou kladnou, harmonisující, leží odpovědnost na představitelích náboženství. Různé chyby, opominutí a spory zavinily v dějinách škodu jak náboženství, tak lidstvu. Theolog a misionář A. Bangha ve své knize *Uvah Welt und Überwelt* (Innsbruck 1940, str. 131 ns) uvádí a připomíná různé chyby neb zanedbání péče se strany církevních kruhů.

Podle autora průběhem dějin se ukazovaly také u církevních představitelů nejednotnost, stranicťví, ctižádostivost, bezmyšlenkovitost, zesvětštění, ztrnulé lpění na vlastních idejích. V popředí nebyly vždy správní mužové, církevní místa byla výsadou šlechty, chybné kroky hierarchie často měly i následky nezřídka na celé století. Bezradnost vůči pronikajícímu liberalismu. Domněnka, že nějaký zásah mimořádný může zabránit chybnému kroku. Bezstarostnost kurie a biskupů, spoléhání na tradiční zbožnost lidu bez skutečného uvědomění. Autor vidí zneužívání náboženství, když »křesťanský západ« národům Asie a Afriky přináší jako importní dar novopohanství. Podle autora dnešní doba přinese ověření a osvědčení poslání Církvě.

Kapitalismus své nepříznivé působení na náboženství ukázal tím, že uspořádáním kulturního a hospodářského života přinášel pro člověka příležitost ke hříchu, která často byla blízká, nutná a i těžko odstranitelná. Tím také způsoboval mravní zhoubu člověka. Začteme-li se do knihy *Casus constientiae* od F. T. Haara (Taurini 1939, editio altera), najdeme tam charakteristiku jednotlivých příležitostí ke hříchu. Autor, jehož nemůžeme nazvat rigoristou, popisuje stav, jenž i v současné době vládne v buržoasním prostředí. Tak o tisku píše, že je jednou z hlavních příčin, proč víra a náboženství v mnohých duších vyhasly, proč počestnost mravů v mnohých krajinách vyhynula (I, 78). Vliv liberalismu na pojetí moderního tance způsobil mravní nebezpečí mnohými důsledky, jako je př. denudace žen, příležitost k opijení atd. (I, 94). Divadelní kusy a filmová představení zřídka kdy jsou samy o sobě dobré, často jsou nepočestné (turpia, impia) a jsou velikým nebezpečím pro viru a náboženství. Jejich obsah je převážně povzbuzováním k neřestným přáním, hlásání volné lásky, rozvodu a cizoložství; je propagován neomalthusianismus, je šířena nenávisť, pomstychtivost, jsou předváděny sebevraždy a jiné zločiny (I, 107). Móda v odívání je u bohatých vrstev pro ženu urážlivá, je luxusní a skan-

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

BRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU DRUHÉMU-ROČNÍK V

Karel Škréta: *Madona s Ježíškem*, 40. léta XVII. století, Vídeň, Černínská galerie.

PRAHA V HERMELÍNU

Na Hradčanském náměstí.

Na Karlově mostě.

Nádvorí Lorety na Hradčanech - skvost barokní architektury.

Sousoší sv. Tomáše Akvinského a sv. Dominika na Karlově mostě.

dální (I, 146). Formy zábavy v různých zábavních podnicích jsou příležitostí často ke hříchu a pro člověka zhoubné. Některé takové zábavní podniky jsou ex professo špatné pro stále poskytování příležitosti ke hříchu, jako jsou hazardní hry, podávání opojných nápojů až k opilosti, prostituce atd. Následky takových zábav jsou ničivé pro jednotlivce i pro život veřejný, život ve farnostech dochází zhouby, šíří se zkaženost mravů (I, 168). Mezi neřesti dnešní doby (vítia) autor klade lakotu a nespravedlnost. Okolnosti a podmínky buržoasního průmyslu a obchodu se neobejdou bez porušování spravedlnosti komutativní, legální a sociální. Jsou to na př.: podvody, krádeže, zabraňování lidem v dosažení přirozených práv, nezachováání zákonů se strany mocných, odpirání spravedlivé mzdy, monopolismus, bursovní spekulace, kumulace kapitálu u jednotlivců (II, 179).

Srovnání okolností života s poměry u nás, jak nový společenský řád odstraňuje následky kapitalismu, je zřejmé. Nový společenský řád je veden snahou, aby život lidí byl zbaven nebezpečí pro mravní stránku člověka. Positivní výsledky jsou již zde. Tisk není skandální, erotická oblast v člověku není rozrušována, zločinci nejsou popularisováni. Místo toho se tisk věnuje mírovému budování. Divadelní hry a filmová představení nevnašejí do duší lidí rozkladné prvky. Šířením a uváděním klasických děl nejširší vrstvy lidí mohou se seznamovat s myšlenkovým bohatstvím tvůrců lidské kultury. Místo výstředních tanců jsou propagovány tance lidové tvořivosti, zobrazující ra-

dost. Móda v odívání žen přeje střizlivosti a pravému vkusu, který není již výsadou bohatých. Zábava nikterak není zavrhována, ale je prováděna v duchu hesla: Po dobré práci — dobrá zábava. V sociálním životě se uplatňuje zásada spravedlnosti v odměňování pracovníků podle zásluhy a výkonu. Je očividné, že nový společenský řád odstraňuje ve společenském životě ty okolnosti, které dříve zabraňovaly neb ztěžovaly, aby člověk jako bytost mravní docházel vyplnění svého života bez vnějších mravních nebezpečí.

Vlastenečtí kněží v minulosti i přes své některé omyly ukazovali, že existence církve a náboženství není nutně spjata s buržoasním státem. Odmítali zneužívání náboženství buržoasií k sobeckým účelům. Nechtěli, aby kněz byl strážcem nepoctivě nabytého jmění buržoasie. Podle výroku Skočdopolova (ČKD 1871, str. 135) kněz má stát v předních řadách bojovníků za pravou svobodu proti despotismu jednotlivce neb buržoasie, neboť jeden i druhý jest ohavným zhoubcem náboženství i církve. Jiný kněz, prostý venkovský farář, uvádí, že duchovenstvo se musí obracet proti buržoasii a bez milosrdenství ji odhalovat pracujícímu lidu (ČKD, 1891, str. 539).

I v novém společenském řádu náboženství má své místo. Naše dnešní ústava svými ustanoveními zajišťuje svobodu náboženského svědomí (hlava I., par. 15). Zároveň ústava (par. 37) zakazuje náboženskou nesnášenlivost. Že tomu tak je, ukazuje skutečnost nám všem známá.

ThLic Miroslav Rajmon

SVATÝ ONDŘEJ CORSINI, PŘÍTEL HŘÍŠNÍKŮ

V krásné Florencii stála kolébka Ondřeje Corsiniho, velikého světce čtrnáctého století. Jeho život byl naplněn láskou k odstrčencům života a k hříšníkům. Až do 18 let nezdánlivý syn dobrého otce a dobré matky. Vzдорovitý, neposlušný, klesal ve společnosti karbaniků, hýřilů a pijanů čím dále, tím žalostněji. Konečně se ho dotkla milost Boží, kterou mu vyprosilá vytrvalou zbožnou modlitbou, jako kdysi svatá Monika svému Augustinu, jeho zbožná matka. »Z vlka dravého se stal tichý beránek.« Opravdový beránek Boží, který snímá hříchy s duší.

Z milovníka hříchu se stal milovník hříšníků. Z mravního slabocha mravní silák. Hřích potíral, hříšníky miloval. Proti hříchu bojoval, hříšníky s Bohem smířoval. Poněvadž sám poznal bídu a nouzi, nepokoj a neklid hříšníků, proto nenáviděl hříchy a miloval hříšníky, aby je zbavil největšího jejich neštěstí. Sám věděl, jak tuhý boj mu bylo třeba probíjovat, než hříchu se zbavil, a proto měl soucit s ubohostmi lidskými. Sám poznal, že i z nejhlubšího úpadku lze s milostí Boží se dostat opět k vyšším mravně vyspělého života, a proto nad žádným hříšníkem si nezoufal. Sám děkoval přičinění kající, modlící se a stále domlouvající matky za své obrácení, a proto v duchu kajivosti a zbožnosti šel za ztracenými ovečkami, neustáváje je napomínati, až se mu podařilo je obrátiti. Sám k sobě přísný, choval se k bližním všech stavů laskavě a shovívavě.

Nepovažujeme nikoho za ztraceného. Jako dobří pastýři a přátelé hříšníků nesmíme nikdy věřit v absolutní smrt křesťanské duše. »Non enim est mortua, sed dormit.« Pro všemohoucího lékaře není žádných nevyhojitelných nemocí. Proto se nikdy nesmíme vzdáti naděje. Lásce jest všechno možné. Kdybys pracoval na záchraně duše jediné cej svuj život, nesměl bys nad onou duší si zoufat. Činit totéž, jako Bůh činí s námi, který jest k nám shovívavý a dovede čekat. Neboť nic cennějšího není v očích Božích nad nesmrtelnou duší!

Víra v dobro v člověku a dovolávání se dobra jsou dvě tvůrčí síly. Jen špatný lékař rychle se vzdává pacienta. Nikdo se nikdy rád nevzdává sama sebe a nechce také a nesnáší, jestliže bychom my si na něm zoufali. Goethe praví: »Vezmeme-li lidi tak, jak jsou, činíme je horšími. Jednáme-li s nimi tak, jakými by měli být, dostaneme je tam, kde je chceme mít.« Proto nejednejme s hříšníky tak, jako toho zasluhuji, nýbrž tak, jak toho potřebují, aby se polepšili.

Přetvořme srdce své podle Božského Srdce Páně. Buďme i my přáteli hříšníků, jakým byl svatý Ondřej Corsini. V nenávisti mějme každý hřích, zvláště však sobectví, plodící nejhroznější metlu lidstva: válku. F. Karel Sahan

NEJVYŠŠÍ PŘÍKAZ

Láska člověka k člověku pro křesťana, a tím více pro Kristova kněze, je nejvyšším a nejvýznamnějším příkazem. Příkazem i podmínkou šťastného života zde na zemi, ale i na věčnosti. »Milujte se vespolek«, praví Pán Ježíš a zdůrazňuje apoštolům, že to je nejdůležitější a nejzřejmější známka, podle které jiní poznají, že jsou jeho apoštoly.

I dnešek potřebuje lásku. Když likviduje žebráky, nepřičí se to zákonům lásky. Když zbavuje majitele velikých zdrojů bohatství a mož-

nosti vykořisťování, nenarušuje řád lásky. A není ničím jiným než projevem lásky i to, když otec tréští své dítě za čin, který nebyl správný. I to je pravá tvář lásky a její profil se strany druhé. Je pouze cíl lásky, který nemá dva profily, ale jeden, jediný směr: štěstí lidské. Naše láska musí být ale aktivní, protože jen taková způsobí to, že ještě více zesilní a naplní srdce lidí povznášejícím zárem opravdového štěstí. Sursum corda — zaznívá i do těch nejvšednějších dní našeho života a kdybychom uvedli do plurálu známou

větu sv. Pavla, zněla by: »Lásky kdybychom neměli, nebyli bychom ničím.«

»Láska je zlem, potřesením ruky, chorobnou bolestí, vysávající z hrudi odvahu... My pouze jdeme kupředu, nezanechávající nic, než opotřebovaný způsob milování.«

Tak skepticky a nezdravě zpívá ve své básni Pustina úpadkový západní básník S. Keys. Tak nelze chápat lásku! Tak nelze chápat

vznešený cíl lásky, velký a vysoký jako jsou hvězdy a slunce. Ale hvězdy a slunce nemohou být jejím cílem. Lásky nemůže patřit iluzi. Lásky patří a musí patřit životu a lidem! Jen takto chápaná láska je cílem vznešeným a vpravdě vysokým.

Jen skrze tuto lásku vede cesta otevře brány štěstí, míru a blaha k onomu štěstí, jež se rodí v tůhách všech dobrých a mírumilovných lidí na celém světě. Věrně a nejlépe přispět k tomu, aby naše přičinujeme se v přítomnosti ještě více, aby se upevnila v nás všech a věrně, že nám v budoucnosti

P. E. Korba

VELIKÝ DEN

Již po sedmé si připomínáme, co pro nás znamená památný únor 1948. Sedm let není historie, ale znamená v našem životě mezník, začátek nové epochy.

Míra hříchů se dovršila a nastal konec; období liberalismu, kdy člověk člověku byl vlkem a nikoliv milujícím bližním, nenávratně zmizelo. Vždyť liberalismus a kapitalismus byla metla, kterou si upletl nenasytný egoismus silných jedinců na úkor sociálně slabých. Proto jsme byli svědky mnohdy velmi smutných zjevů, že dělníkům zbyly jediné tvrdé mozoly na rukou jako výsledek těžké, namáhavé práce.

Kde zůstala křesťanská láska k bližnímu? Vždyť mnohý ze zaměstnavatelů nedbal ani základního kamene křesťanské morálky, »že dělník je hoděn mzdy své«.

Bezpracné zisky sociálně silných byly v příkrém rozporu se špatně placenou mzdou dělníků, kteří z obavy před nezaměstnaností byli přinuceni spokojiti se s nízkou mzdou.

Stejně jako je těžkým hříchem hromadit majetek bez skutků milosrdenství, tak jeví se nám jako hřích práce špatně organizovaná, kde dělníci místo aby za svou dobře vykonanou práci byli řádně odměněni přiměřenou mzdou, jsou mnohdy nuceni živořit a žít životem, který není lidský.

Veliký apoštol národů sv. Pavel vydělával si svůj

denní chléb jako zhotovitel stanů, ač měl jistě oprávněný nárok jako dělník Evangelia býti vydržován těmi, kterým hlásal slovo Boží. A tomuto pilnému dělníku na vinici Páně jsou práce a mzda nedělitelné pojmy (1 Kor. 9, 71, Tim. 5, 18); avšak výtěžek z práce není jenom prostředkem k uhájení vlastního života, ale práce a výtěžek má i vznešené hodnoty mravní. Nemá sloužit pouze jedinci, ale celku. Je to hlavně list sv. Pavla k Efeským (Efes. 4, 28), kde čteme krásná slova o společenství všech, o jednom těle s mnohými údů, kde každý úd má své poslání pro celek.

Jest proto naši svatou povinností, obzvláště nás katolických kněží, neohroženě bojovat proti zbytkům liberalismu, té hospodářské formě vzpoury rozumu proti Bohu. Byly to právě doktriny liberalismu, který ukládá nelidské podmínky dělníkům a hlásal, že morální zákony nepatří do hospodářské činnosti.

Únor 1948 se jednou provždy vypořádal s těmito neblahými zjevy a vrátil dělníkům jejich lidskou důstojnost tím, že zhodnotil význam jejich práce nejen pro ně, nýbrž i pro celek.

Proto ve svých denních modlitbách neopomineme se modliti, aby milosrdný Bůh ve své nekonečné lásce k lidem, které stvořil podobny svému obrazu, žehnal hojně našemu dílu, a aby duha míru, klidu a pokoje se rozklenula po celém světě.

DOBA OČIMA KNĚZE

Kladme odpor nepřítelům míru

Nedostalo se nám toho málo od Boha, s čím jsme mohli plni naděje v jeho milosrdenství vykročit do nového roku 1955. Můžeme s radostným uspokojením pohlížeti zpátky i dopředu, neboť s hřivnami, kterých se nám od Prozřetelnosti dostalo, jsme hospodářili loni moudře a obezřele. Máme pevná předsevzetí nepočínat si tento rok hůře. Budeme dále pokračovat v sobě i u svých bližních břevno sobectví a nelásky, neboť to je účinný prostředek, jak dosahovati darů nebeských i časných. I náš milovaný prezident Antonín Zápotocký ve svém novoročním poselství jasně ukázal, že ve středu našeho zájmu, naší ohnivé odhodlanosti sloužit své krásné vlasti, je člověk, je veliký národní celek. Nikoliv vyvolení, ale celý národ bude mít stále větší podíl na našem dobrém a spravedlivém díle. Pan prezident řekl: Dokončíme v tomto roce desetiletí těžké, ale radostné a výsledné práce... Dokončíme i desetiletí úporného boje o udržení míru. Budeme neochvějně hájit mír a samostatnost naší země... usilovnou tvůrčí práci, osvobozenou z pout starého kapitalistického vykořisťování, budeme se snažit odstranit staré křivdy a bezpráví, vytvořit radostný život a šťastnou budoucnost ne pro jednotlivce, ale pro celek, pro všechny občany, pro celou vlast.»

Tento ušlechtilý cíl je touhou každého křesťanského srdce. I smysl naší stále stejné zahraniční politiky, jak o ní prezident promluvil, je hluboce lidský, shodný s postuláty křesťanské ethiky: »Naše zahraniční politika, touha žít v míru a zabránit válkám vedla nás především k hledání přátel a spojenců, kterým bychom mohli věřit, že uzavřené smlouvy, přátelství, dané záruky budou také dodržovat a že nezradí. Bylo by však dětinstvím domnívat se, že mír nebyl vůbec ohrožován a že válečné nebezpečí neexistovalo. Existovalo a existuje.«

Dramatický boj o ratifikaci pařížských dohod, který ani v těchto dnech nepolevil na prudkosti a odhodlanosti statečného francouzského lidu zamezit vytvoření západoněmecké armády, sestavené nejen z dobrodruhů, ale vedené vysloveně zločineckými velitelskými kádry bývalých pohanských nacistických hord, neskončil a brzy neskončí. A nejde jen o to, že chatrnou většinou poslanců ratifikované dohody musí být schváleny ještě Radou republiky. Jde o to, že vlna lidsky i národně rozhořčeného rytířského francouzského lidu nikdy nedá souhlas k dohodě s bývalým mordýřem, který pod vánočními stromy koncentračních táborů rozhodoval o tom, kdo půjde na poslední cestu do plynu. Jisté o tom přemýšlejí spolu s jinými tisíce našich francouzských spolubratří a s rozhořčením odsuzují úmluvu s vrahy a zháři. Vždyť o čem mluví skutečnost, že francouzský premiér nerozpakoval se po první zřetelné porážce v Národním shromáždění dáti mu o tom hlasovat znovu a dosáhnout přitom čtírně většiny 17 hlasů (287 proti 260 z celkového počtu 627!)? I pravice francouzský list Figaro píše: »Nemůže být ani řeči o tom, že parlament nadšeně podporuje pařížské dohody.« Stejný list píše s opovržením o tom, jak velvyslanec rady cizí mocnosti (V. Britannie) telefonoval některým francouzským poslancům a vybízel je schválit pařížské dohody.

Neslýchaná vlna nátlaku, vydírání, vyhrožování a podplácení zakolísala jen 17 bezcharakterními slabochy. Všichni čestní Francouzové neustali v odporu, zvláště i francouzští katolíci se zhrozili, že by oni měli mít vůbec něco společného s paliči Oradouru a hanobiteli svatých. A i těm, kteří poskvrnili své svědomí tímto hanebným aktem, je jasné, že francouzský lid nikdy, i kdyby byly tisíckrát odhlasovány, neprovede tyto dohody zradě na lidskosti. Starý čestný politik

Herriot se hrozí, že Francie bude zbavena jediné opory, kterou jí dávala sovětská záruka: »Před 10 lety byla podepsána smlouva, v níž je věta, že Francie nikdy nevstoupí do žádné koalice, namířené proti SSSR. Celý svůj život jsem bojoval a budu bojovat za splnění mezinárodních závazků Francie.« Tak jediné a ne jinak mluví každý čestný člověk, mající v úctě vlastní slovo. My kněží nejlépe víme, kde končí věrolomnost a zrada. Jiný francouzský měšťanský list Combat píše s hlubokým opovržením o politice sluhů Washingtonu a Bonnu: »Čtvrtá republika umí vládnout pouze v noci a ve zmatku... Avšak cožpak lze v roce 1954 brát ještě vážně otázku respektování nějaké smlouvy?« Potud píše Combat, avšak není síly, která by dovedla přemoci spravedlivé rozhodnutí čestného lidu.

Není ovšem divu, že východní sousedé Německa nejen pokládali za nutné francouzský parlament varovat, ale zároveň učinit nutná opatření na zajištění taktu ohroženého míru. Sněmovny Polska, ČSR a NDR poslaly do Prahy své zástupce, aby tato opatření připravili. Katolíci dobře vědí jen jedno, že se silami zla, které již dnes slyšíme pronášet zpupné řeči dobyvatele, nemůžeme mluvit jinak než svou silou, svou morální pevností. Všichni sousedé staronových nacistických hrdlořežů přemění své země v pevnosti, kte-

ré budou jasnou výstrahou všem lidem zlé vůle. I my proměněme právě svou mírumilovnou prací naši vlast v nedobytnou pevnost míru, lidskosti a dobra!

Předseda Rady ministrů SSSR G. M. Malenkov ukázal ve svém projevu k zástupci jedné severoamerické televizní agentury Shuttovi, že mírumilovné národy po úspěších, kterých dosáhly v mírovém zápase loni, mohou se stejnou odhodlaností pokračovat i letos v tomto spravedlivém boji. Správně však varoval, že atomové zbraně jsou nebezpečné všemu lidstvu a že i západní země by se měly zabývat otázkou jejich zákazu. Což může jakékoliv křesťanské svědomí unést tíhu odpovědnosti za případné účinky těchto zbraní, které mohou vyhubit celé národy a změnit evropskou kulturu v primitivní barbarskou společnost? Tak jediné může uvažovat kterýkoliv křesťan, hodný tohoto jména, kterýkoliv čestný člověk na světě. Zvláště my duchovní bezprostředně cítíme, že síly, které se nyní derou z USA do světa, jsou infernálního původu. Ano, jimi se počíná otvírat pekelná brána válečných běsů pro národy celého světa. Avšak Kristus přikazuje bděti. I mnozí lidé, kteří dosud spali, procítají ze svého snu a vidí, že nastává čas klást tomuto zlu, válečné zběsilosti a atomovému šílenství pevně odpor. Jako sv. Jiří jsme připraveni neustat v boji proti netvoru nové války!

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČSR

Po prvé v novém roce 1955 sešlo se duchovenstvo ze všech diecésí naší vlasti k plenární schůzi Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR dne 14. ledna t. r. v Praze. Schůzi zahájil předseda ministr Dr. Josef Plojhar, který také přednesl hlavní referát, v němž řekl mimo jiné:

»Miliony lidí byly přesvědčeny, že po skončení druhé světové války nastalo období klidu a míru. Nedovedli si představit, že po tak hrůzném válce, která přinesla útrapy a nepředstavitelné bolesti lidem celého světa, by bylo možno, aby mohl ještě někdo přemýšlet o rozpoutání války. Bohužel našli se již v roce 1945 nejen lidé, jedinci kapitálově silní, ale i vlády, které se zamýšlely na přípravě nové světové války. Hledáme-li příčinu, jak dospěli k těmto zrůdným názorům, pak zjistíme, že ani nemohou jednat jinak, neboť žijí v systému a ve společenském řádu, který nemůže než řešit rozpory válečnými konflikty. Proto jsme my nastoupili cestu, která nezná válek, cestu nového společenského řádu, který v první řadě vidí člověka a stará se o jeho blahobyt. Byli jsme svědky vzniku toho, co dříve nebylo: mírového hnutí. Sešli se lidé, kteří odložili vše, co je dělilo: barva pleti, světový názor, náboženské přesvědčení — sešli se, aby se radili, jak možno zamezit válce.«

Potom vzpomíná řečník na konferenci míru, na to, jak se na nich scházeli zástupci všech národů světa, jak zaznívaly různé jazyky, ale jak na těchto konferencích bilo jedno srdce a třebaže každý zdůvodňoval svou cestu a boj za mír svými důvody, přece všechny návrhy vyústily v jeden všem společný cíl. Od první konference v Paříži až do posledního zasedání Světové rady míru ve Stockholmu je veden mohutný tábor míru jedinou myšlenkou ubránit, zachovat a zajistit světu mír.

Osnovatelé války však přes všechny tyto mírové snahy připravovali své zločinné dílo a v poslední době jsme svědky, že chtějí vytvořit agresivní vojenskou sílu, jak to dokazují tak zv. pařížské dohody. Rádi by namluvili světu, že to je vše »pro záchranu západní křesťanské kultury«, ale po odhalení této roušky lži vidíme plánovitě přípravy nové světové války. Milionové armády Německa pod vedením esesáků a hitlevských generálů jistě nepůjdou zachraňovat kulturu, zvláště když vedoucí politici imperialistického světa bezostyšně prohlašují, že chtějí dělati to, co Hitler, ale že se nedopustí té chyby, které se dopustil on.

Dále vzpomíná ministr dr. Josef Plojhar na poslední světovou válku, na všechnu bestialnost nacistické zloby a na oběti, které si vyžádala, a pokračoval: »Je třeba, aby svět tábora míru nastoupil nové a účinnější cesty, které by vedly k zabezpečení míru. Domnívali jsme se, že je možno upřímným výkladem, řečí či knihou mluvit k srdcím, ale přes všecku tuto práci, přes logiku mluveného slova pracovali dále váleční zločinci na svých plánech. Nechtěli ani přistoupit na jednání na konferenci, která by řešila otázky zajištění kolektivní bezpečnosti v Evropě, neboť je jim milejší zabývat se otázkami atomové a vodíkové bomby.«

Jako člen čs. vládní delegace na moskevské konferenci probral řečník své dojmy, zvláště mohutný dojem, který vyvolalo vědomí, že v táboře míru stojí téměř jedna miliarda lidí, že vedoucí čínské delegace, zastupující 600milionový národ, dává všechny své síly k dispozici pro zachování míru ve světě a konečně, že bylo jasně stanoveno, že je třeba nastoupit k účinnějšímu boji za mír, který každou válku znemožní. A jsou to hlavně tři zbraně našeho boje za mír: upevňovat jednotu lidu, zvyšovat hospodářskou výstavbu a obranyschopnost vlasti.

»My katolíci kněží,« pokračuje ministr Dr. Josef Plojhar, »máme povinnost v této chvíli mluvit řečí jasnou a nekompromisní. Samo Písmo svaté praví, že víra bez skutků je mrtva. Proto budeme vést náš věřící lid k tomu, aby v lásce, svornosti a v bratrské jednotě prožíval dny svého života, aby poctivou a svědomitou prací zvyšoval hospodářskou úroveň a tím i svůj blahobyt, a aby byl kdykoliv připraven k obraně své vlasti, rodin a našeho budování.«

Ke konci svého skvělého projevu promluvil ještě o dopisu našich nejdůstojnějších pánů biskupů, ordinářů a církevních hodnostářů, který měl veliký význam a jehož ohlas byl nesmírný. Čím dál, tím více jest chápána správnost naší cesty a jak dokazují četné dopisy i našich spolubratří v západních zemích, jest naše mírová práce oceňována. V současné době ještě více zesílíme náš aktivní boj za světový mír, pro jednotu, hospodářské posílení a obranyschopnost naší vlasti, aby byl zachráněn mír a zabezpečena šťastná budoucnost světa.

Ze Státní úřad pro věci církevní pozdravil shromážděné duchovenstvo přednosta Jiří Verner.

V diskusi promluvil o obětech, které přinášeli lidé za poslední světové války a zvláště o utrpení a obětech kněží v koncentračních táborech, generální tajemník CMV prof. Jos. Beneš, o výsledcích spolupráce Čechů a Slováků kanovník dr. Štefan Zářecký, o výstavbě naší vlasti, jak se jeví v »ocelovém srdci« Československa na Ostravsku, generální vikář Antonín

Veselý, o manifestacích přátelství a míru mezi mládeží NDR a mládeží naší Msgre Eduard Oliva, kapitulní vikář litoměřický, a o ohlasu vánočního pozdravu bohoslovecké fakulty fakultám jiných států Spectabilis děkan Dr Jan Merell.

Resoluce, kterou připravilo předsednictvo CMV, byla jednomyslně přijata:

Zástupci všech diecézí naší vlasti vyslechli na zasedání Ústředního výboru Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR projev svého předsedy ministra Dr Josefa Plojgara, člena čs. vládní delegace na moskevské konferenci. V bohaté a plodné diskusi promluví účastníci zasedání k otázkám pařížských dohod, remilitarisaci západního Německa, kolektivní bezpečnosti v Evropě a zachování trvalého míru ve světě. Usnesli se jednomyslně jménem všeho katolického duchovenstva stupňovati práci a boj za světový mír, upevňovat nerozbornou jednotu všeho českého a slovenského lidu a zvyšovat úsilí o hospodářsky silnou a obrany schopnou vlast.

Písmo svaté nás učí, že »víra bez skutků jest mrtva« a proto se postavíme nejen slovy, nýbrž i skutky proti zločinným úmyslům imperialistů, znásilňujících vůli národů a osnovatelů nové války, ve spojení se všemi lidmi dobré vůle na celém světě.

CFLOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČSR

Druhý referát přednesl pověřenec spojů prof. Dr Alexander Horák, jenž ukázal na naše úkoly, jak vyplývají z posledního zasedání Světové rady míru ve Stockholmu: uplatňovat prakticky zásadu sv. Augustina, jak ji vyřkl na zasedání patriarcha Nikolaj: »Slavní jsou ti, kdož se zbraní v ruce hájí vlast, ale slavnější, kdož bez zbraní naleznou způsob, jak rokováním vyřešit všechny otázky.« Seznámil přítomné s osmi resolucemi Světové rady míru a podrobně pro-

bral šest vynikajících postav, kterých letos vzpomene celý kulturní svět, a to Schillera, Wittmanna, Montesquieua, Cervantesa, Andersena a Miczkiewiczze.

Po organizačních připomínkách generálního tajemníka uzavřel zasedání místopředseda CMV kapitulní vikář Antonín Stehlík, jenž zdůraznil naši vytrvalou snahu spolupracovat se všemi lidmi dobré vůle na ušlechtilém díle, které z pozemských cílů je v současné době nejdůležitější — udržení a zachování světového míru.

PROHLÁŠENÍ PŘEDSEDY MAĎARSKÉHO CMV

Dr Miklós Beresztóczy, poslanec maďarského Národního shromáždění, protonotář a kanovník, generální vikář arcidiecése ostrihomské, předseda Celostátního mírového výboru maďarského katolického duchovenstva, dal maďarskému listu »Szabad Nép« k dispozici toto prohlášení:

Pocházím po otci z rodiny, která se sem přistěhovala před 250 lety z Alsaska. Nejsem tedy předem nepřátelsky zaujat vůči německému duchu. Dovedu se obdivovat poesii Goethově a Schillerově, hudbě Wagnerově a na příklad i v mém vlastním oboru je mým ideálem někdejší veliký dogmatik profesor Bartmann, s nímž jsem ostatně i rodově spřízněn. A miluji bohatý lid bavorský, nádherné Porýní, kamenné krajkovy, kterým se modlí kolínský dóm, německou kulturu. Za první světové války byl jsem ještě dítětem. Horoval jsem tehdy pro velitele ponorky Niemöllera právě tak, jako horuji pro téhož Niemöllera, otcovského svého přítele, dnes v boji za mír.

Prvním velkým rozčarováním, které mě (za druhé světové války) potkalo, bylo, když do Ostrihomu do-

šel přípis vyslance Veesenmayera, který jsem otvíral a nesl primasu Serědimu. V tomto dopise německý vyslanec žádal, aby na 120 školách naší arcidiecése byla ihned zavedena orientace německá. Druhým pak bylo, když se do mého budapeštského bytu přikradl se žlutou hvězdou na prsou můj bývalý profesor, jehož jsem si nejvíc vážil, a prosil mě o pomoc. Falešné papíry ani papežský ochranný list ho však nemohly zachránit, a tak jsem ho zakrátko oplakával jako svého někdejšího upřímného dobrodince. Následovalo dlouhé obléhání, které jsem přečkal v Budě, kdy se vyházely mosty do povětří, kopaly se zákopy na vrchu Sashegy a kdy esesáci zacházeli s Maďary sprostě a nemilosrdně. Myslil jsem tehdy, že vidím dekadenci lidského ducha na nejnižším stupni. Později jsem však navštívil Osvěcím, Varšavu, Terezín a Lidice a ještě dnes s hrůzou vzpomínám, co se může z člověka stát, když si o sobě myslí, že je Übermensch a v ostatních národech a zemích vidí jen spodinu a otroky. Tam, v plynové komoře v Osvěcím a u krvi poznamenaných rozvalin v Lidicích jsem si slí-

PRAHA V HERMELÍNU

Když se někdy andělům v nebi roztrhnou peřinky a bělostné sněžné pápeří nasedá na střechy naší zlaté Prahy, tu se nám její obraz v sluneční záři zjeví v pohádkové kráse, tak čisté a vonné, že jsme u vytržení jako okouzlení. Tu se každá ta stříška a římsa, každý vikýř a štít na nás vlídně usmívají a důvěrně nás lákají pod ty zakuklené stříšky, kde je tak útulno a teplo, že sami necítíme zimy a necháme se unášet do pohádkových představ, v nichž se nám vybavují křišťálové paláce a zámků a pod nimi ty titěrné domečky, v nichž všelijací trpasličí a skřítkové stále cosi kutí a obrábějí, stavíce si s mravenčí píli svou spokojenou domácnost a štěstí. Ano, taková Praha jak z cukru je k pomilování a k zlobení, je to jako obrovský agregát jiskřících dýmání, který se vynořil z útrobu země, nadýchnutá fatamorgana nadzemské krásy, nad níž nenajdeme krásnější v celém světě. Ta vznešeně trůnící silueta Hradčan nás neodolatelně přitahuje. Jdeme tam z nábreží jako náměstíční, vznášející se do čarovných výšin.

Tu hned Křižovnické náměstí zabrzdí naše kroky a uhrane každému svým architektonickým kouzlem k zbožné úctě a obdivu. Zelenobílá kupole chrámu sv. Františka a skvělé průčelí chrámu Spasitelova vybaví nám hned malebné zákoutí nějakého italského města, řekněme Sieny, a ta řada svatých na vzdušné balustrádě u svatého Salvátora nás přívětivě vítá a přátelsky nám kyne k návštěvě. A Karel IV., Otec vlasti, ve svém královském hermelínu shlíží na nás vlídnou tváří, podáváje nám dekret, jako by přítom říkal — hle, to vše, co jsem vtělil do těch monumentálních staveb, odkázal jsem tobě, národe můj, který jsem tolik miloval. Pomník jeho ví, proč stojí právě na tom místě, jako by střežil vzácný klenot, jeden ze sedmi divů světa. Kamenný most, nesoucí jeho jméno. Není lexikonu, není historického obrazového díla, v němž by nebyl jeho most zvěčněn na odiv a trvalou paměť, jak podivuhodné dílo bylo zde stvořeno tímto pro umění a krásu zaníceným, zbožným českým králem. Projdeme na něj velkolepým portálem staroměstské mostecké věže. Co je to jiného než mohutná

bil, že ze všech sil a do posledního dechu budu bojovat proti německému rasovému modlářství a imperialismu, který ve své zpupnosti ztrácí rozum i důstojnost lidskou.

Chtěl bych nejen volat, ale přímo nadlidským hlasem křičet: nechci znovu slyšet píseň Deutschland über alles, vrzání německých vojenských bot, zašlapávajících kosti mrtvých, heilování; nechci už tryskem přebíhat naše mosty kolem ekrasitových náloží; nechci znovu ukrývat před gestapáckými trhany své drahé, a když už asi dvacet osob z mé užší rodiny, sta-

tisíce mých krajanů a tolik milionů mých bližních na světě zahynulo při šíleném krveprolévání způsobeném německým imperialismem, tedy nikdy, nikdy více válku!

Proto jsem tak zavilým nepřitelem remilitarisace Německa, chovám však na druhé straně bratrské přátelství k rozumnému německému lidu a dovedu se s hlubokým zanícením oddat obdivuhodným myšlenkám německého ducha, vyjádřeným verši, kamenem, hudbou a technikou.

POSLEDNÍ POŘÍZENÍ PODLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKA

Závěť

Občanský zákoník ze dne 25. října 1950, č. 141 Sb., definuje závěť jako jednostranný projev zůstavitelovy vůle, kterým zůstavitel činí pořizování o svém majetku (§ 534 obč. zák.). Zůstavitel musí tento projev učinit osobně, nemůže proto zmocnit někoho jiného, aby za něho učinil pořizování.

Závěť je jednostranný projev vůle; zůstavitel může proto závěť kdykoli odvolat nebo zrušit. Nejsou již přípustny dědické smlouvy, jak tomu bylo podle dřívějšího občanského práva.

Zákon dále výslovně stanoví, že jednou závětí může učinit pořizování jen jediný pořizovatel; nejsou již přípustny závěti společné, jak tomu bylo dříve.

Závětí je každé pořizování o majetku pro případ smrti. Zůstavitel může ustanovit jednoho nebo více dědiců k celému majetku nebo více dědiců k podílům svého majetku (na př. k jedné třetině, jedné čtvrtině a pod.) anebo k jednotlivé věci nebo právu. Jestliže zůstavitel neučinil v závětí pořizování o celém svém majetku, nastává, pokud jde o zbytek majetku, dědění ze zákona.

Zákon nerozlišuje mezi závětí a mezi dovětkem (kodicilem), jak tomu bylo podle dříve platného práva, kdy zůstavitel musel ustanovit v závětí dědice a poručit buď o celém jmění nebo o podílu. Poručil-li pouze o části majetku, jež nebyla určena k celému majetku, anebo pouze o jednotlivé věci, šlo o dovětek (kodicilem).

O výkladu závětí platí ustanovení § 538 obč. zák., podle něhož se při jejím výkladu postupuje tak, aby byla splněna skutečná vůle pořizovatelova. Pořizovatel může v závětí ustanovit náhradního dědice pro případ, že dědic jím povoláný dědictví nenabude.

Způsobilost k poslednímu pořizování

K platnosti závětí se vyžaduje způsobilost zůstavitele činit pořizování, jeho vůle učinit pořizování a pro-

jev této vůle při zachování určitých zákonných forem.

Zákon výslovně stanoví, že pouze ten, kdo je v plném rozsahu svéprávný, může činit pořizování. Nemohou tedy pořizovat osoby mladší než 18 let, osoby zbavené zcela anebo zčásti svéprávnosti, jakož i osoby stížené duševní chorobou, pro kterou si nemohou své záležitosti obstarat buď vůbec, nebo ne náležitě. U těchto osob nelze totiž předpokládat rozvázný pořizovací projev.

Jediná výjimka je připuštěna u nezletilců, kteří dovršili 15 let. Takový nezletilec může totiž učinit poslední pořizování, avšak pouze o tom, čeho nabyl vlastní prací (§ 540, odst. 2 obč. zák.); k platnosti takové závěti se vyžaduje, aby byla zřízena před soudem nebo před státním notářem.

Závěť je projevem vůle. Projev vůle musí být tak srozumitelný, aby výkladem bylo možno zjistit skutečnou vůli pořizovatelovu. Nelze-li se dopátrat, co zůstavitel zamýšlel, je celá závěť neplatná.

Řádné formy závětí

Zákon připouští jen písemnou závěť; nepřipouští závětí ústní, aby bylo zabráněno neuváženým projevům, jakož i nejasnostem o obsahu a někdy i o existenci závětí, které často vedly ke sporům mezi dědici. Z každé závětí má být patrný den, měsíc a rok sepsání. Toto ustanovení je zvlášť důležité proto, že dřívější závěť se zrušuje platnou závětí pozdější. Uvedení místa, kde byla závěť sepsána, se k její platnosti nežadá.

Zákon rozlišuje tyto druhy závětí:

a) *Závěť vlastnoruční* (holografní), t. j. závěť, kterou zůstavitel celou napsal svou rukou a také vlastnoručně podepsal. Stačí podpis, z něhož lze zjistit totožnost zůstavitele; nestačí podpis razítkem (faksimile).

b) *Závěť jiným napsaná* (alografní), t. j. závěť, kterou zůstavitel nenapsal sám vlastnoručně, nýbrž

věž otevřeného chrámu, jak můžeme Karlův most právem nazvat. Vstoupíme do chrámové lodě a jsme mané nutkání postupovat dál s nepokrytou hlavou. Špaltr svatých tak duchovně živých, k nám tajemně hovoří a my jejich řeči rozumíme. Hned za branou se nám představují sv. Tomáš Akvinský a sv. Dominik ve svém bílém rouchu, a tak postupujeme mezi svatými až ke konci, kde malostranské mostecké věže symbolisují oltář. Sochy ve svém bílém posvátném rouše vystupují plasticky a zdají se živými, cítíce tu zimu a mráz. Vidíme-li je po celý čas tak povšedně, jdeme okolo nich snad s nepovšimnutím, ale jsou-li oděni jiskřivým sněžným kmentem, tu každá socha nás upoutá a zastaví naše kroky. Je to svatá poesie, mocně dojmavá v retrospekci na dlouhá staletí, kdy tito naši svatí ochráncové zde byli svědky naší historie.

Je až nápadné, že právě v zimní době tolik návštěvníků přijíždí do Prahy. Dlouhé řady autokarů čekají na Hradčanském náměstí na hosty, které přivezly z dále. Zde na konci Nových zámeckých schodů zdraví je socha sv. Filipa z Neri, který shlíží se své

výšiny na úchvatné panorama Prahy a na nádherný stavitelský klenot, chrám sv. Mikuláše, chloubu Prahy, zas v tom zimním hranostajovém obalu tak vznesený a dominující. Kam se ohlédneme, všude socha, pomník, kašna, rozložitá dekorační svítlny. To vše pod sněžným obalem zásludně dojmává a podmaňuje. Zdají se nám ty sochy pod těmi pitvornými čepicemi někdy tak vyčítavé ve své zimomřivé zkréhlosti, jindy tak posměšně zašklebené a zas bolestně trpící, jen ne usměvavé. Kdo by spočítal všechny sochy a překrásná sousoší? A všechny v tom hermelínu na sebe zvlášť upozorňují, že kdo může, zvěční si je rád fotosnímky nebo aspoň v pietní paměti.

Zima je velká umělkyně a darodějka, která umí všechno vymodelovat do bizarních forem a zvlášť si ráda hraje se sochami, aby na ně nalepila hodně bílého šminku, že se pod ním často docela ztrácejí a pod tíhou toho hebkého teplého hermelínu zrovna stěnaží. A nejvíce to cítíme po celou dobu vánoční, když žijeme pod dojmem sladkého echa zpěvu betlemských niv: »Pokoj lidem dobré vůle!«

H. H.

napsal strojem nebo dal napsati někomu jinému. Takovou závěť musí zůstavitel vlastnoručně podepsat a kromě toho výslovně prohlásit před dvěma svědky současně přítomnými, že listina obsahuje jeho poslední vůli.

Zákon nevyžaduje, aby pořizovatel podepsal tuto listinu teprve v přítomnosti svědků, oba svědci však musí být současně přítomni při prohlášení, že listina obsahuje jeho poslední vůli, a musí listinu podepsat. Není ani třeba, aby závěť byla před nimi přečtena a svědkové nemusí znát její obsah. Též stačí pouhé podpisy svědků a není třeba uvádět, aby připojili k svému podpisu dodatek, z něhož je patrné, že jde o svědky. Svědkové se musí podepsat na závěť, tedy přímo na listinu obsahující poslední vůli pořizovatelovu, a to buď uvnitř pod textem anebo také vně, na zadní straně. Nestačilo by, kdyby se podepsali na obálce, do níž je závěť vložena.

Nemůže-li pořizovatel číst nebo psát, musí prohlásit svou poslední vůli před třemi svědky současně přítomnými do zápisu, který mu musí být přečten. Zůstavitel po přečtení musí rovněž v přítomnosti všech tří svědků potvrdit, že listina obsahuje jeho pravou vůli. Pisatel posledního pořízení může být vždy zároveň svědkem, ale nemůže-li zůstavitel číst, nesmí být zároveň předčítatelem pořízení (§ 544, odst. 1 obč. zák.). Tímto ustanovením má být znemožněno falšování projevené vůle zůstavitelovy.

V zápisu musí být uvedeno, že pořizovatel nemůže číst nebo psát, dále jméno pisatele a předčitatele a způsob, jakým pořizovatel potvrdil, že obsah zápisu odpovídá jeho pravé vůli. Zápis musí být svědky podepsán. Podpisu pořizovatelova se tu nevyžaduje ani tehdy, když by se uměl podepsat.

c) *Závěť před soudem nebo před notářem*, t. j. závěť, kterou zůstavitel učinil před soudem nebo státním notářem. Zákon dává každému možnost, aby prohlásil svou poslední vůli do úředního zápisu před soudem nebo před státním notářem (§ 545, odst. 1 obč. zák.). Při tomto prohlášení není třeba svědků.

Tímto ustanovením má být pořizovateli usnadněno, aby zřídil závěť odpovídající jeho úmyslu i zákonu a uvaroval se takto možných chyb a ukvapenosti, dále zničení, zfalšování nebo ztráty závěti, neboť úřední zápis se uloží u soudu nebo u státního notáře.

Nezletilci, kteří dovršili 15. rok, slepci, dále hluší, kteří nemohou číst, a němí, kteří nemohou psát, nemohou jinak pořizovati než před soudem nebo před státním notářem. Nemůže-li hluchý pořizovatel číst, nebo němý psát, je nutno přibrat tlumočnicka, který se s ním může dorozumět a má způsobilost být svědkem závěti.

Poslední pořízení uvedených osob musí být zapsáno do úředního zápisu a nedodržení tohoto ustanovení má za následek jeho neplatnost.

Způsobilost svědků

K platnosti závěti, kterou zůstavitel vlastnoručně nenapsal a která nebyla učiněna do úředního zápisu před soudem nebo před státním notářem, vyžaduje se přítomnost svědků. Úkolem těchto svědků je potvrdit, že listina obsahuje poslední vůli pořizovatelovu.

Svědky závěti nemohou být nesvéprávní, slepí, hluchí, němí a ti, kdož neznají řeč, ve které zůstavitel pořizuje, ani duchovní a řeholníci (§ 546 obč. zák.).

Také závěti povolány dědic a osoby jemu blízké nemohou být svědky závěti. Závěti povolány dědic a osoby jemu blízké nemohou též působit při zřízení závěti ani jako úřední osoby, pisatelé, tlumočníci nebo předčítatelé (§ 547 obč. zák.).

Neplatná ustanovení závěti

Závěť je projevem vůle. Projev vůle musí být aspoň tak srozumitelný, aby výkladem bylo zjistit skutečnou vůli pořizovatelovu. Nelze-li se tímto způ-

sobem dopátrat, co zůstavitel zamýšlel, je celá závěť neplatná. Jsou-li v závěti pouze jednotlivá ustanovení nesrozumitelná, jsou pouze tato ustanovení neplatná, kdežto ostatní obsah závěti zůstává v platnosti. Neplatná jsou také ustanovení sobě odporující (§ 548 obč. zák.).

Neplatná jsou ustanovení závěti, která se přičií zákonu nebo obecnému zájmu, neboť každý právní úkon, který se přičií zákonu nebo obecnému zájmu, je neplatný (§ 36 obč. zák.).

Neplatné je ustanovení závěti, jímž je někdo ustanoven dědicem věci, jež není v zanechaném majetku (§ 549, odst. 1 obč. zák.); ostatek závěti je platný.

Platné je však ustanovení závěti, jímž je někdo povolán za dědice peněžité částky, i když tato částka není v zanechaném majetku. Tato částka bude vyplacena dědici z peněz získaných prodejem některých jiných zůstavěných věcí (§ 549, odst. 2 obč. zák.).

Neplatná je podmínka, kterou zůstavitel omezil povolání někoho za dědice. Neplatné je i ustanovení závěti, že toho, co se zůstavuje, má dědic nabýt jen na určitou dobu nebo později než dnem zůstavitelovy smrti, jakož i ustanovení závěti o tom, na koho má dědictví přejít po smrti dědicově. Neplatný je také zůstavitelův příkaz, aby dědic použil dědictví nebo jeho části určitým způsobem nebo aby něco vykonal (§ 550 obč. zák.).

Ustanovení citovaného zákona však nebrání tomu, aby zůstavitel závěti zřídil věcné právo (na př. užívání, užívání k vlastní potřebě a pod.), které v době jeho života neexistovalo; může na př. ustanoviti platně, že dědicem jeho pozemku má být osoba A, že však osoba B má po dobu jejího života příslušet k tomuto pozemku právo užívání k vlastní potřebě nebo právo čerpat vodu ze studně, která je na tomto pozemku.

Zůstavitel nemůže bezdůvodně v závěti opominout své nezletilé potomky. Jestliže by takto pořídil, je závěť potud neplatná, pokud nezletilým potomkům nebylo zůstavěno nejméně tolik, kolik by dostali při dědění ze zákona, tedy tolik, kolik činí cena celého jejich zákonného podílu. Tedy na př. otec dvou nezletilých synů, nemající manželku, mohl by platně pořádit jen tím způsobem, že by oba své nezletilé syny ustanovil za dědice, každého k jedné polovině dědictví; jakákoli jiná dispozice majetkem v případě smrti v závěti by byla neplatná.

Zůstavitel nemůže bezdůvodně v závěti opominout své zletilé potomky, ani ty rodiče nebo staré rodiče, kteří jsou v době zůstavitelovy smrti v nouzi a už neschopni práce. Zůstavitel musí těmto osobám, pokud by se na ně dostalo při zákonné posloupnosti, zůstavit nejméně tolik, kolik činí cena $\frac{3}{4}$ podílu, který by jim náležel podle ustanovení o dědění ze zákona. Pokud pořizovatel tak neučinil, je závěť až do výše uvedených $\frac{3}{4}$ zákonných podílů těchto neplatná. O části dědictví, která zbyla po krytí uvedených nároků těchto dědiců, může ovšem zůstavitel platně pořádit ve prospěch kohokoli (§ 551 obč. zák.). Osoby chráněné citovaným zákonem nazýváme neopominutelnými dědici.

Vydědění a zrušení závěti

Dědice, jehož zákonný podíl nemůže být závěti zkrácen vůbec nebo nikoliv o více než čtvrtinu jeho ceny, může pořizovatel vydědit proto, že jej opustil v nouzi nebo že byl odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo že trvale odpírá pracovat. Je-li takto vyděděn potomkem zůstavitelovým, nabývají jeho dědického podílu jeho potomci. Pro vydědění platí stejné náležitosti jako při zřízení závěti (§ 552, odst. 1—2 obč. zák.).

Závěť se zrušuje zřízením platné závěti pozdější, pokud vedle ní nemůže obstát, odvoláním nebo úmyslným zničením (§ 553, odst. 1—2).

Byla-li později zřízena nová platná závěť, zrušuje se jí závěť starší, pokud vedle ní nemůže obstát. Starší závěť je neplatná vůbec, vyjádřil-li to zůstavitel výslovně anebo když je to zřejmé z obsahu nové závěti.

V případě, že nemohou vedle nové závěti obstát jen některá ustanovení závěti starší, zrušuje se starší závěť jen v té části a zbytek zůstává v platnosti vedle závěti novější.

Odvolání závěti je rovněž jako zřízení závěti jednostranným projevem vůle zůstavitelovy, tedy právním úkonem, kterým zůstavitel osobně odvolává jednou již učiněné pořízení o svém majetku. Nezřídí-li současně anebo později závěť novou, nastává dědění ze zákona.

Jestliže zůstavitel, který má způsobilost pořízovat, závěť úmyslně zničí, zruší tím svou závěť. Zničí-li zůstavitel jen některá ustanovení závěti, zůstává zbytek v platnosti, lze-li předpokládat, že zůstavitel měl v úmyslu zrušit své pořízení jen co do znehodnocených ustanovení. Zničí-li se listina náhodou nebo nedbalostí zůstavitelovou nebo znehodnotí-li ji někdo jiný než zůstavitel nebo zničí-li ji zůstavitel v záchvatu duševní choroby a pod., nebo ztratí-li se listina, závěť tím zrušena není, neboť ten účinek nebyl zůstavitelem zamýšlen.

Totéž platí o zrušení vydědění.

Odúmrť

Není-li osob oprávněných k posloupnosti dědické ani ze závěti, ani ze zákona nebo nenabude-li nikdo dědictví (na př. proto, že je nezpůsobilý dědit, dědictví

odmítl a pod.), případně zůstavený majetek jako odúmrť státu (§ 513 obč. zák.).

Jestliže má zůstavitelův majetek připadnout státu jako odúmrť, soud nebo státní notář, projednávající dědictví, učiní potřebná zajišťovací opatření a potom vydá tento majetek státu. Postavení státu, jemuž připadne zanechaný majetek jako odúmrť, je sice obdobné postavení dědicovu, avšak stát tu nenabývá zanechaného majetku jako dědic; proto nemůže zejména odmítnout nabytí zanechaného majetku, který mu připadl jako odúmrť, a soud nebo státní notář nevydává státu potvrzení o nabytí dědictví. Stejně jako dědic nabývá stát odúmrti okamžikem zůstavitelovy smrti a rovněž odpovídá také stát, kterému případně zanechaný majetek jako odúmrť, za zůstavitelovy závazky a za náklady přiměřeného pohřbu, t. j. do výše ceny nabytého majetku (§§ 514 a 515 obč. zákona); nebudou tedy zůstavitelovi věřitelé při odúmrti nijak zkráceni.

Připadlo-li dědictví jako odúmrť státu, může dědic, který teprve později bude zjištěn, žalovat stát o vydání dědictví podle ustanovení § 557 obč. zák.

Dnem 1. ledna 1951 zrušují se veškerá ustanovení o věcech upravených tímto zákonem, čítajíc v to i právo obyčejové, ať již plyne z rozhodnutí soudních nebo z jiných pramenů (§ 568, odst. 1 obč. zák.).

Jest samozřejmé, že poslední pořízení upraví si každý podle svého stavu, majetku a přání tak, jak si to přeje, s určitými podmínkami, příkazy, omezeními, doporučeními a podobně.

Ph a JUDr Jos. Kasan

NÁŠ ZÁPISNÍK

K NOVÉMU ROČNÍKU DUCHOVNÍHO PASTÝŘE

Nelze upříti, že jistě mnozí spolubratři brali první číslo V. ročníku Duchovního pastýře s jistým překvapením. Dřívější tradiční obálka se ztratila a hledíme nyní plni radostného údivu na zcela novou úpravu. Ani bychom neřekli na novou úpravu, ale na vzácný podnět učinit již bezprostřední vzhled tohoto časopisu příznivějším, nám všem bližším, milejším. Jaká prostota a čistota nové úpravy! Lahodná nebeská modř hlavního nápisu i znaku kříže, symbolu naší spásy, tvoří hřejivé prostředí našeho měsíčníku. Nebeská modř je barvou naděje i důvěry v stále klidnější a radostnější život i rozvoj Církve sv. v naší vlasti. Jemná ruka, kreslící prostou a nejjednodušší úpravu obálky kněžského časopisu, budiž chloubou celé slovutné redakce Duchovního pastýře, které přejeme také my slovy J. Exc. nejdp. biskupa ThDr J. Čárského mnoho úspěchů i mnoho dobrých a zcela upřímných spolupracovníků. — Z bohatého a pestrého obsahu nehodlám hodnotit každý jednotlivý článek, protože všechny jsou vítané a především přinášející kýžené poznatky a žádané obohacení všech nás spolubratrů pro kněžské poslání v našem národě v současné době. Nebylo by však vhodné opominout na prvním místě důrazná slova jediného a podstatného poslání našeho časopisu DP z úst J. Exc. nejdp. biskupa a apoštolského administrátora košického. Rovněž je třeba vyzdvihnout prospěšnou studii o hodnotě individua ThLic. Mir. Rajmona. Význam individua, jednotlivce i společnosti a vzájemný jejich vztah i spoluúčinnost nadmíru rádi pronikáme v dnešních často kontrastně se různících světových myšlenkových prouděch. Z pokladu víry i rýze křesťanské filosofie poznáváme neoprávně vyhraněného individualismu a lépe též poznáváme přirozený vztah každého jednotlivce k svému bližnímu, k lidské společnosti. Postavíme-li pevný základ naší «philosophiae perennis» pro význam, podstatu jednotlivce i jeho přirozené a nezbytné vztahy k společnosti, získáváme dobro, jež vyplývá ze vzájemného působení obou celistvostí, a stávají se pak i jasnější a názornější aplikace k myšlenkovým proudům světového dění a bezpečným zdůrazněním, kde je bližší, užší a věčnější styk. *Dr F. Kotlík*

JUBILEUM

Dne 7. t. m. dožívá se 80 let svého věku senior kapituly vyšehradské J. M. Msgre Otakar Vošahlik. Přejeme do dalších let hodně Božího požehnání a milosti. — Dne 19. t. m. oslaví svou padesátku Ph et JUDr Josef Kasan, rektor kostela sv. Ignáce v Praze. Blahopřejeme.

NAŠE VÁNOČNÍ OZDOBY DO SVĚTA

Vánoční ozdoby, které vyrábí Sklářské lidové družstvo invalidů ve Vsetíně a v Jablunce, získávají nám cenné devisy. Vyvázejí se hlavně do Holandska, Belgie, Francie, Anglie a Kanady. Při vývozu skleněných vánočních ozdob každá země požaduje jiné barvy. Švýcarsko chce hodně pestré ozdoby, Anglie chce ozdoby drbných forem a strizlivých barev. Jižní Amerika žádá ozdoby veliké, žhavých barev a s nápadnými vzory. Do Holandska nesmí přijít ani jedna ozdoba, která by měla fialovou barvu. Tato barva je v Holandsku nežádoucí.

OSTRAVA

V hlavním farním kostele v Ostravě I, Božského Spasitele, pokračují zdárně práce na vybudování nového hlavního oltáře.

Myšlenku postavení tohoto oltáře pojal zesnulý vdp. farář tohoto kostela Msgre Josef Nejedlý, který pověřil pražského architekta ing. Čermáka k vypracování plánu.

Nynější administrátor farnosti prof. Vincenc Kramolíš pokračuje úspěšně v provádění díla svého zesnulého předchůdce, takže lze doufat, že započaté práce budou příštím jarem dokončeny a oltář bude pravděpodobně v květnu slavnostně konsekrován.

V LISIEUX

nastoupil svůj úřad nový biskup Jacquemin. Jeho předchůdce, biskup Picaud, pro pokročilý věk a churavost odešel na odpočinek.

144. FARNÍ KOSTEL V ŘÍMĚ

Nedávno kardinál Micara posvětil v římské městské čtvrti Centonello 144. farní kostel města Říma.

OBJEVENÍ PIETY VAN DYCKA

Ve skladišti janovského paláce Palazzo Bianco objeven cenný umělecký obraz Piety, který pochází z r. 1620 a je dílem Van Dycka.

ZEMŘEL KARDINÁL-REDAKTOR

V poměrně krátkém čase postihla kardinálský sbor už třetí ztráta, a to náhlou smrtí kardinála Juana Guevara, arcibiskupa z Limy v Peru. Zesnulý se narodil r. 1882 ve Villa de Vitor v Peri. Po vysvěcení na kněze v Římě a několikaroční pastorační práci ve vlasti se věnoval novinářské činnosti a přes 25 let byl šéfredaktorem deníku »El Deber«. V této funkci se stal r. 1940 biskupem a za 2 roky nato arcibiskupem. V r. 1945 zasedl na nejstarší jihoamerický arcibiskupský stolec v Limě a r. 1946 se stal kardinálem.

V JAPONSKU

každý čtvrtý občan podepsal resoluci, žádající zákaz atomových a vodíkových zbraní. Hnutí začalo z jara 1954 a už bylo sebráno na 25 milionů podpisů. Toto číslo neustále roste.

MUŽI PROTI ŽENÁM

Hlasováním, kterého se zúčastňují jenom muži, ve švýcarských kantonech Curych a Basilej od roku 1920 už po čtvrté odepřeno ženám hlasovací právo a politická rovnoprávnost s muži.

MŠE SV. OTCE A SYNA

Farní kostel v holandském Nymwegene byl nedávno dějištěm dojímavé události. Byly tam slouženy dvě mše sv., které současně sloužil otec a syn. While Bakker, jenž předtím byl úředníkem pojišťovny a už se šedinami vstoupil na kněžskou dráhu, sloužil mši sv. u bočního oltáře právě, když jeho syn novokněz u oltáře hlavního obětoval svou primiční mši sv., při níž mu asistovali dva jeho mladší bratří, kteří už končí bohoslovecká studia a brzo budou též vysvěceni na kněze.

MODLITBY ZA MÍR

Před 450 roky v Colombo na Cejloně se sloužila první mše sv. Při výročí této události byly nyní konány církevní slavnosti v katedrále sv. Lukáše, při nichž Mons. Thomas B. Cooray, biskup z Colomba, spolu s duchovenstvem a věřícími se modlili za světový mír.

ZEMŘEL NESTOR KATOL. KLERU V ANGLII

Nedávno zemřel ve věku 96 let kněz westminsterské diecése Jamer Martyn, jenž byl nestorem katolického kleru v Anglii. Na kněze byl vysvěcen r. 1883 v Římě, potom byl dlouho rektorem semináře. R. 1938 odešel na odpočinek. Ještě v posledních týdnech před smrtí třikrát týdně sloužil mši sv.

DĚKOVNÁ MŠE SV. TŘÍ SYNŮ

Hullský občan J. W. Graystone nedávno oslavil 40. výročí své svatby. Děkovnou mši sv. při této příležitosti obětovali společně tři jeho synové. Nejstarší z nich jako celebrant, mladší jako jáhen a nejmladší jako podjáhen. Při mši sv. byli přítomni kromě jubilujících manželů ještě dva další jejich synové, dvě dcery a čtyři vnuci.

TŘI BLAHOŘEČENÍ

V listopadu byla v Římě blahořečena Assumpta Palotta, pak Martin Moye a v prosinci Placid Riccardi.

V PAŘÍŽI

v Katolickém Institutu otevřena výstava katolické knihy, která obsahuje přes 1000 svazků.

ZNÁMÝ KATOLICKÝ SPISOVATEL DANIEL ROPS

dokončuje 4. svazek díla »Dějiny církve«, který má být nadepsán: »L'Église de Renaissance et de la Reforme.«

CHAPLINŮV DAR FRANCOUZSKÝM CHUDÝM

Světověznámý filmový režisér a herec Charlie Chaplin nedávno v Paříži odevzdal francouzskému duchovnímu abbé Pierrovi 2 miliony franků ve prospěch francouzských chudých. Chaplin odevzdal tyto peníze z mezinárodní ceny míru, kterou ho vyznamenala Světová rada míru. Při odevzdání sumy abbé Pierrovi, který je známý tím, že se ujal práce na zmírnění bídy francouzských lidí bez přístřeší a chudšů vůbec, Chaplin prohlásil, že je přesvědčen o správnosti použití peněz z mírové ceny k zmírnění lidské bídy.

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT V MAĎARSKU

Švýcarský tisk uveřejnil nedávno svědectví U. Teutschmanna z Bieulu, jenž jako člen švýcarské delegace navštívil Maďarsko. Teutschmann vzpomíná, že při své návštěvě v Maďarsku věnoval pozornost náboženskému životu a navštěvoval rád také kostely, zejména katolické, které všechny jsou v dobrém stavu a už z nich též odstraněny stopy válečných událostí. Všude viděl normální náboženský život a při mnohých rozhovorech a diskusích s věřícími brzo nabyl přesvědčení o úplné náboženské svobodě v Maďarsku.

DOKTORÁT THEOLOGIE V MAĎARSKU

Na Ústřední bohovědné akademii v Budapešti každoročně jsou promoce na akademický stupeň doktora teologie. Je zajímavé, že zatím co na našich bohosloveckých fakultách dosáhnoutí prospěch doktorandů se neklasifikuje, a tudíž doktorský diplom pro všechny má stejný text »cum laude«, na maďarské bohovědné akademii mají pro doktory bohosloví tyto známky: summa cum laude, magna cum laude, cum laude a rite.

NEDOSTATEK DUCHOVNÍCH V JIŽNÍ AMERICE

Apoštolský visitátor v Jižní Americe P. Sanschagrin po návratu ze své cesty dal tisku k dispozici prohlášení, v němž poukazuje na to, že příčinou úpadku kdysi kvetoucího katolicismu v Jižní Americe je hrozný nedostatek duchovních. Asi 10.000 obcí nemá kněze a asi 60.000 obcí nemá ani kostela. Další příčinou nedostatku kněží jsou bídné sociální poměry obyvatelstva, které proto remůže církví a jejím duchovním poskytnout ani nejnnutnější hmotné potřeby.

BENEDIKTINSKÝ KLÁŠTER NA MONTE CASSINO

Jak je známo, benediktinský klášter na hoře Monte Cassino založil sám sv. Benedikt z Nursie na místě chrámu Apollonova v roce 529. Mateřský dům benediktinů byl častěji zničen. V roce 590 jej zničili Longobardi, v r. 884 Saraceni a za druhé světové války furor teutonicus — německá zuřivost, když z něho učinila opevněný bod. Ani americká letadla nešetřila tuto jedinečnou památku evropské kultury a její začátky ze 6. století... Tato vzácná kulturně historická památka je nyní obnovena. Hlavní opat z Monte Cassina, Rea, nedávno oslavoval stříbrné jubileum svého opatství. Na Monte Cassino je opatem 10 roků a za ten čas vykonal mnoho pro jeho obnovu. Je zároveň konsekrovaným biskupem diecése Monte Cassino. Na Monte Cassino je také observatoř a meteorologická stanice. Je tam také jedna z nejvýznamnějších knihoven s vzácnými dokumenty.

ALKOHOLISMUS V USA

Profesor Jellinek, spolupracovník světové organizace pro zdravotnictví, prohlásil, že v Americe obrovskou měrou stoupl alkoholismus. Oběťmi této vášně jsou hlavně ženy.

MAĎARSKO

Dne 21. prosince 1944 o 15. hodině sešlo a ustavilo se ve staroslavném velechrámě v Debrecině maďarské Prozatímní národní shromáždění, které se stalo představitelkou a vykonavatelkou politické vůle maďarského lidu na území Maďarska, pokud bylo tehdy Sovětskou armádou již osvobozeno z moci nacistů. Na

značné části maďarského území zuřily tehdy ještě lité boje mezi osvobozující Sovětskou armádou a ustupujícími hitlerovskými hordami. Dne 21. prosince 1954, v tutéž hodinu a na témže místě se konala na počest tohoto výročí slavnostní schůze maďarského Národního shromáždění za účasti nejvyšších představitelů strany a vlády, delegací ze všech žup a četných významných hostů. Po slavnostních projevech předsedy Národního shromáždění Sándora Rónaiho, předsedy Rady ministrů Imreho Nagye, prvního tajemníka Ústředního výboru Maďarské strany pracujících Matyáše Rákosiho a předsedy Presidiální rady Maďarské lidové republiky Istvána Dobiho, promluvila řada dalších řečníků, mezi nimiž též poslanec *dr. Miklós Beresztóczy*, kanovník a protonotář, generální vikář arcidiecése ostráhomské, předseda Celostátního mírového výboru maďarského katolického duchovenstva, který pravil:

»Jako katolický kněz, jemuž leží na srdci osud vlasti, zapojují se s pocitem dojetí a hrdosti do projednávání návrhu zákona, který má být vydán na věčnou paměť desátého výročí vzniku nové maďarské lidové státní moci.« S výrazem vděčnosti a úcty vzpomněl pak řečník sovětských bojovníků, kteří obětovali svou krev a životy pro svobodu Maďarska a pokračoval:

»Osвобоzení našeho lidu přineslo zároveň oživení naší kněžské činnosti. Ve stopách postupující Sovětské armády se všude mohly znovu rozezvuchet naše zvony, kněžský talár se stal výsadním rouchem a v chrámech maďarské země, která z hlubin bunkrů povstala k nové svobodě, mohly znovu zaznít naše modlitby a náš zpěv, naše Te Deum za svobodu a naše prosby za šťastné přístí, za mír.

Prozatímní národní shromáždění a pak vláda Lidové fronty nezávislosti položily základy svobodného maďarského života na další tisíciletí. Také my duchovní jsme cítili, že to je pro nás nový svět, nikoliv s hlediska nedotknutelných zásad věroučných, ale pokud jde o život společnosti na tomto světě. Svět nový a krásnější, svět, který více odpovídá evangeliu než dřívější. Nový život také pro nás, v němž se změnila naše katolická víra, naše mravní pojetí a základna naší věrnosti k církvi, ve kterém se však mnohem více stává skutečností naše služba, kterou můžeme uvědoměle charakterisovat slovy: jsme kněžími svého lidu. Jsme více kněžími svého lidu než v kterémkoliv období dějin na této maďarské půdě. A protože nás osvobození maďarský život přivedl k tomu, abychom si tuto skutečnost plně uvědomili, proto se stal také svátkem pro nás vznik nové maďarské ústavy, jeden z největších činů v Maďarsku za uplynulých deset roků, kterým byla do páteře naší obrody včleněna také zásada svobodného výkonu náboženství. Proto jsme ochotně podporovali a s radostí vítali dohodu mezi vládou našeho lidu a vedoucími představiteli naší víry o našem zapojení do nového maďarského života a o vzájemném přátelském způsobu tohoto zapojení. Proto také všichni přísahou stvrzujeme naši věrnost k našemu lidu a k zákonům upravujícím náš nový život. Proto s celým srdcem pomáháme v našem povolání našemu lidu vedle péče o věčné cíle, při dosažení krásnější budoucnosti na tomto světě. A proto se účastníme s takovou samozřejmou oddaností také činnosti Vlastenecké lidové fronty, která pro nastávající věky buduje jistotu míru a radostnější budoucnosti našeho lidu.

Při dosažení mezníku deseti let může také katolický kněz, věrný své maďarské vlasti, radostně pohlížet zpět na uplynulé roky. Nástroje znovuvýstavby a oprav jsme již odložili, víme však, že to nikterak neznamená konec naší práce. Budování ještě krásnějšího, ještě šťastnějšího, ještě opravdovějšího, ještě maďarštějšího a ještě lidštějšího života zůstává naším úkolem nadále. A na této práci — spolu s naším lidem — se zúčastníme také my, věrní kněží našeho

lidu. S duší zasvěcenou službě míru, boji za svobodu životu pro lid, lásce k veškerému lidstvu a oddanosti neochvějně víře v požehnané přístí nás všech, uvědoměle a radostně přijímám návrh našeho zákona tak jménem svých bratří katolických duchovních, věrně milujících naši vlast.

Projev Miklóse Beresztóczyho přijali přítomní s velkým potleskem.

OTEVŘENÍ MUSEA KŘESŤANSTVÍ V OSTŘIHOME

V Ostráhomě bylo 14. prosince 1954 otevřeno Museum křesťanství. Museum zapůsobilo na všechny přítomné dojemem hluboké nábožnosti středověku a naplnilo je hrdostí nad velkými uměleckými památkami maďarské minulosti. Museum, které zabírá několik síní v paláci ostráhomského primasa, bylo uspořádáno péčí Státního musea krásných umění. Slavnosti otevření musea se účastnily vynikající osobnosti z kruhů politických, církevních i uměleckých.

Slavnostní projev pronesl zástupce ministerstva lidové osvěty, který se s uznáním zmínil o zakladateli musea, primasu Jánosovi Simonovi. Zdůraznil, že nová úprava musea se stala se souhlasem církve a že obětavostí vedoucích činitelů církevních bylo umožněno zřízení největšího a nejcennějšího krajového musea v Maďarsku. Vláda Maďarské lidové republiky od počátku věnovala museu pozornost a rozhodla se ponechat museum ve správě katolické církve, dávajíc je zároveň pod státní ochranu jako jeden z nejvýznamnějších pokladů maďarské kultury. Proto byli úpravou památek pověřeni nejlepší pracovníci a restaurátoři Musea krásných umění. Tato péče vlády odpovídá duchu programového prohlášení Vlastenecké lidové fronty, která klade zvláštní důraz na úctu k pokrokovým tradicím. Výraz této úcty je také ocenění minulosti a místních tradic Ostráhoma. Museum přispívá k obohacení místního koloritu a není možno je přenést někam jinač. V závěru poděkoval zástupce ministerstva vedoucím církevním činitelům za to, že ochotně umožnili zpřístupnění velkých hodnot musea širokým masám. Novým uspořádáním musea není vývoj musea ukončen. V příštím roce zde bude pracovat celá legie restaurátorů na materiálu získaném na hradě. Otevření musea je další etapou tvořivé mírové práce a zároveň důkazem dobré spolupráce mezi státem a katolickou církví.

Poté promluvil prelát kanovník Béla Witz, jako církevní dozorcí orgán musea. Vyjádřil dík celé ostráhomské arcidiecése za vše, co museum návštěvníkům poskytuje. Ostráhomské Museum křesťanství bude ještě více než dosud úzkostlivě stráženo pokladem maďarských katolíků. Řečník vyslovil vládě dík za její pochopení pro velké hodnoty musea a za její dalekosáhlou podporu při jeho znovuzřízení, které si vyžádalo velkých finančních obětí. Postupovalo se přitom v plné shodě s vedoucími činiteli církve. Příslušní pracovníci věnovali svému úkolu nejen odborné znalosti, ale i velkou lásku. Řečník vyzval všechny pracující v zemi, aby se přišli do Ostráhoma podívat na Museum křesťanství a zde naslouchali každé srozumitelné mluvě umění.

POPULACE V RAKOUSKU

Rakouský katolický časopis »Offenes Wort« uveřejnil statistické údaje o tom, že v Rakousku v posledních letech poklesl zářezíjícím způsobem počet rodin s více dětmi. Pro bídu rakouského lidu je výchova dětí v Rakousku těžkým břemenem a založení rodiny nutno si dobře rozvážit. Tak je sotva 80.000 rodin s 3 dětmi, 32.000 rodin se 4 dětmi a 16.000 s 5 dětmi. Přitom však je nápadným znakem mravního úpadku, že silně vzrostl počet přepychových psů. Jen v samotné Vidni stoupl počet luxusních psů v posledních letech asi na 61.000, t. j. na dvojnásobek.

REDAKCE ČASOPISU L' ACTUALITÉ ZDRAVÍ REDAKCI DP

Redakce Duchovního pastýře dostala novoroční pozdrav od redakce pařížského časopisu L' actualité, v němž m. j. píší: »Přejeme vám, aby nový rok 1955 byl rokem mírovým a věříme, že vaše práce, právě tak jako práce naše, k tomu přispěje. Jistě víte, že katolíci ve Francii, právě jako v Československu, jsou velmi znepokojeni tím vším, co se nyní v světě děje. Remilitarisace Německa není pro nás věcí šťastnou.« Jistě, že všichni plně chápeme obavy našich spolu-
bratří ve Francii, a proto tím intenzivněji budeme svou práci pomáhat upevnit světový mír.

BARBARSTVÍ KOLONISÁTORŮ

Anglikánský kanovník L. J. Collins, který se právě vrátil ze studijní cesty po Jižní Africe, s podivem podává zprávu o tom, že v Jihoafrické Unii Malanova vláda soustavně a jako »zákonného prostředku« používá středověkého trestu mrskání. Tohoto trestu se používá proti utlačovanému africkému a hindskému obyvatelstvu.

MRAČNA KOBYLEK NAD MAROKEM

Počátkem roku proběhla zpráva, že v údolí Susa v Maroku zničily kobylky citrusové plantáže a pole. Škoda obnáší několik set milionů franků a může být nahrazena až za několik let. Na hranicích Sahary byla zjištěna mračna kobylek. Mimoděk napadne biblický příběh o deseti ranách egyptských, mezi nimiž byl přívál kobylek, které sežraly vše, co ještě zeleného zbylo na polích a v zahradách po bouři a vichřici, která zničila všechnu úrodu. — V textech Starého Zákona se vyskytuje asi deset výrazů pro kobylky. Běží snad o několikero druhů kobylek, jež je dnes těžko určit. Některé výrazy jsou též obrazné. Zejména v Orientě jak v dobách starozákonních, tak i dnes jsou roje kobylek pohromou pro vegetaci. Výrazně lí-

čí spoušť, kterou působí, prorok Joel 1, 2 a násled. Proto právem byly pokládány za trest (Ex. 10, 4; Dt 28, 38; 3 Král. 8, 37 atd.) a proto prorok Joel vybízí v líčení záplavy kobylek k pokání. V silných rojích je přináší vítr z východní Arabie (Ex. 10, 13). Vbrzku spasou veškeru zeleň a promění kraj v poušť. Marná bývá veškerá lidská obrana proti nim, jak vidět i z uvedené zprávy z Maroka. Jak náhle je vítr přinesl, tak náhle je zase odnáší do moře (Ex. 10, 19). Již ve starých dobách bývaly kobylky požívány, hlavně chudými Židy. Také sv. Jan Křtitel se živil na poušti kobylkami (Mt. 3, 4; Mk 1, 6). Beduíni požívají kobylek dodnes. Sbírají je ráno, když ztuhly nočních chladem. Nato je vaří v zašitém míšku ve slané vodě a pak suší na stanových plachtách na slunci, jindy je praží nad řeřavým uhlím. Jak sušené, tak upražené kobylky roztloukají v moždíři na prášek, který mísí s rozpuštěným máslem a solí a tak je požívají. Někdy požívají celé kobylky, usušené na slunci nebo upražené. V obrazné mluvě biblické bývá též používáno často obrazu kobylek. Mračna kobylek jsou obrazem nepřátelských vojsk a jejich žravosti se podobá nenasytnost kořističích nepřátel. Kobylky jsou též obrazem nepatrnosti lidské, proti Bohu trůnicímu nad nebeskou oblohou jsou obyvatelé země jako kobylky (Is. 40, 22). Vyzvědači izraelští vrátivše se ze země Kanaan šíří poplašné zprávy o jejich obyvatelích, proti nimž si připadali jako kobylky (Nm 13, 34). Svatopisec se obdivuje pořádku, v jakém kobylky táhnou (Přísl. 30, 27). Podle Sir. 43, 19 sníh padá »jako když se kobylky sletují«. Ve Zjevení sv. Jana líčí se obrazem kobylek, objevujících se svatopisci ve vidu z kouře, vystupujícího z jícnu propasti, zástupy lidí zkažených jedovatým kouřem (Zjev. 9, 3). — Je dobře zvláště dětem zpestřiti vyprávění biblických příběhů podobnými zajímavými zprávami z nynějších dob, které jsou také potvrzením jejich věrohodnosti.
P. Šebek

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Babka Josef, admin., Vlašim, ustanoven dekretem čj. 7695/54 od 23. 11. 1954 excurrando administrátorem v Domašíně, okres Vlašim.

JUDr. Urban Jaroslav, děkan, Uhřetěves, jmenován dekretem čj. 128/Ord. od 20. 12. 1954 skutečným konsistorním radou a dekretem čj. 7962/54 právním referentem kapitulní konsistoře.

Benda František, kpl., Říčany, ustanoven dekretem čj. 7890/54 od 15. 12. 1954 II. kaplanem v Kar. Varech a dekretem čj. 7891/54 rektorem kostela P. Marie (u redemptoristů) tamtéž.

Sequens Hroznata O. Praem., děkan, Mariánské Lázně, ustanoven dekretem čj. 7925/54 od 1. 1. 1955 III. kaplanem u sv. Václava v Praze-Smíchově.

Smolák Vlastimil, admin., Bezdržice, ustanoven dekretem čj. 8068/54 od 1. 1. 1955 administrátorem v Železném, okres Beroun.

Pugner Marcel, OFM, admin., Železná, ustanoven dekretem čj. 8135/54 od 1. 1. 1955 administrátorem v Bezdržicích, dekretem čj. 8136/54 excurrando admin. v Čelivě, čj. 8137 ex. admin. v Okrouhlém Hradišti a čj. 8138/54 ex. admin. v Úterý, vesměs okres Stříbro.

Úmrtí:

Špale Antonín, katecheta v. v. a spisovatel, zemřel 18. 12. 1954 ve věku 80 let.

Gabriel Stanislav, děkan v. v. v Kostelci n. L., zemřel 19. 12. 1954 ve věku 67 let.

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADECKÁ

Kanonická investitura:

Dobiáš Vladimír, farář v Holicích v Č., farářem v Mladočově. N. E. 4813 od 1. 12. 1954.

Smejkal Jan, farář v Mladočově, farářem v Holicích v Č. N. E. 4814 od 1. 12. 1954.

Ustanovení:

Falta Josef, býv. interk. administrátor ve Štokách, kaplanem v Polné. N. E. 4896 od 1. 12. 1954.

Marek Stanislav, kaplan v Třebechovicích p. O., interkalárním administrátorem tamtéž. N. E. 4915 od 1. 12. 1954.

Zykan Václav, interkalární administrátor v Kohoutově, interkalárním administrátorem v Choustníkově Hradišti. N. E. 5236 od 15. 12. 1954.

Zykan Václav, interkalární administrátor v Choustníkově Hradišti, excurrando administrátorem v Kohoutově. N. E. 5236 od 15. 12. 1954.

Úmrtí:

Dne 27. listopadu 1954: **Durek Josef**, probošt m. sl. v Litomyšli, bytem v Černošicích. N. E. 4815.

Dne 10. prosince 1954: **Tvrdič Antonín**, č. kons. rada, farář v. v. v Libici n. D., bytem v Lučici. N. E. 4998.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 2. - V Praze dne 1. února 1955.

CESTA STALETÍMI

ThDr Václav Bartůněk

Století Otce vlasti znamená skoro po všech stránkách rapidní vzestup české moci a českého vlivu ve všech ohledech. Karel IV. vyhláší na říšském sněmu v Norimberce r. 1355 Zlatou bullu, již se vláda opírá o součinnost sedmi kurfiřtů, tří duchovních a čtyř světských. Mezi nimi je také český král jako první z nich. Zvláštní zmínky zasluhuje, že kromě kompletních regálních práv a suverenity iudikátní (což neměli ostatní kurfiřti), plynoucí z královské moci české, měli všichni tito císařovi spoluvladaři dávat své syny vyučovat také jazykům slovanskému a italskému. Tento politicky nesmírně závažný dokument vydal Karel již jako římský císař, neboť v lednu r. 1355 se dal v Pavii korunovat železnou korunou lombardskou (v ní hřeb z kříže Kristova) a o velikonočních byl korunován ve svatopetrském chrámě v zastoupení papežově ostijským arcibiskupem na císaře římského. Kamennou vzpomínkou na svatokateřinský kult Karlův je pražský kostel téhož roku založený, z něhož se dosud zachovala původní věž, zdobící jako křesťanský gotický minaret Prahu II. Ve stejné době položil základy ke gotickému kostelu sv. Ambrože proti Prašné bráně, při klášteře vlašských benediktinů, který později dostali irští františkáni, zvaní hyberni.

Po stu letech r. 1455 umírá v Římě suverén, který se zapsal nesmazatelným písmem do dějin jak církev-

ních, tak všeobecně kulturních. Je to sympatický Tomáš Parentucelli (Mikuláš V.), horlivý sběratel rukopisů, zakladatel vatikánské knihovny, objevitel Tertulianových děl, který uděluje při papežské kurii domácí právo renesanci v ušlechtilém smyslu a ve vši plnosti. Je prvním z papežů, kteří se stávají historicky nesmírně nejen nábožensky, nýbrž i kulturně významní, protože svou autoritou i svými hmotnými prostředky, kterými tehdy disponují, podporují umělce světového jména, zajišťují rozvoj a uplatnění jejich geniality k náboženskému i všeobecně zušlechťujícímu povznesení lidstva. Jeho nástupce Kalixt III., španělského původu, snad nepřál tolik moderně kulturním proudům, představovaným renesančními snahami, obíraje se intenzivně problémem tureckého nebezpečí, nemohl však zabránit dalšímu pronikání renesance do vyšších církevních kruhů. Je možno se zmínit jen o jednom, v roce 1455 již umírajícím umělci Frà Angelicovi, mistru komposic, zachycujících v dosud nepředstizitelné něze svítivé obrazy rajských vidin.

V Čechách zemřel litoměřický probošt Jan ze Soběslavě, řečený Papoušek, významný kněz, který si svou všestrannou vzdělaností získal pověst jako filosof, theolog i matematik, maje nemalé styky i se zahraničními vynikajícími současníky.

(Pokračování)

NOVÉ KNIHY

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ, O SOCIALISTICKÉM SOUTĚŽENÍ A MZDOVÉ POLITICE. (Nakl. Práce. Str. 496, váz. Kčs 20,75.)

Knihy presidenta republiky Antonína Zápotockého jsou pramenem poznání, poučení i síly pro všechny náš pracující lid. Bohatý zdroj studijního materiálu poskytuje i jeho další kniha projevů, jež byly napsány nebo prosloveny v letech 1945 až 1953. S prozíravostí zkušeného hospodáře ukazuje na velký význam socialistického soutěžení a neustálého zvyšování produktivity práce při budování nového života u nás. V první části publikace zachycují projevy vývoj socialistického soutěžení od velké národní soutěže, vyhlášené 17. listopadu 1945, kdy Antonín Zápotocký, tehdejší předseda ÚRO, mobilisoval všechny občany našeho státu k výstavbě nové, lidové demokratické republiky, až po široký rozvoj socialistického soutěžení a úspěšné zakončení Gottwaldovy pětiletky. V druhé části obrací kniha pozornost k mzdovým problémům a připomíná správné zásady mzdové a platové politiky. Nová kniha Antonína Zápotockého je nepostradatelnou učebnicí, která doplňuje dosavadní řadu jeho děl a přináší odborovým pracovníkům mnoho cenných zkušeností, podnětů a pokynů, jež přispějí k rozvoji našeho národního hospodářství a k výchově pracujících v duchu hesla: »Každý dělník hospodářem ve svém závodě — každý zaměstnanec na svém pracovišti.«

ANKETA LITERÁRNÍCH NOVIN

V letošní anketě Literárních novin o nejlepších knihách roku byl velký počet hlasů dán knihám nakladatelství Naše vojsko. V původní literatuře obdržely značný počet hlasů romány A. Zápotockého Vstanou noví bojovníci a Bouřlivý rok 1905 — Marie Pujmanové Život proti smrti — román Marie Majerové Sirena a sbírka povídek Divoký západ — román P. Jilemnického Pole neorané a mnohé jiné. V překladové literatuře obdržel v pořadí druhý největší počet hlasů Erenburgův román Devátá vlna, hned za ním jako čtvrtý obdržel největší počet hlasů Ažajevův román Daleko od Moskvy, na dalším místě byl pak Polevojev Příběh opravdového člověka. Výsledky ankety ukázaly na mimořádnou vyspělost českého čtenáře.

NORBERT FRÝD, MEČ ARCHANDĚLŮ. (Nakl. Čs. spisovatel.)

Spisovatel Norbert Frýd dobře zná Ameriku, Američany i americký způsob života. Sám pracoval v New Yorku, cestoval Floridou, byl našim kulturním přidělcem v Mexiku, poznal jihoamerické státy i západní evropské země, které tvoří pozadí jeho poutavých povídek. Jejich zcela autentické náměty jsou otrásajícími dokumenty o bezohledné tvrdosti vládnoucí vrstvy Západu. Ukazují však i odraz této tvrdosti v myšlení obyčejných lidí, pokřivených americkým způsobem života. Tak povídka »Lidé na prostej« vypráví o podnikatelích, kupčících s bídou artistů, v příběhu, nazvaném »Život z mrtvého konce« vystupují lidé, mučící vlastní děti v honbě za dolarem, povídka »Nebezpečné schopnosti« ukazuje, jak je využíván k sensaci sebevražedný pokus chlapce, který nechce bojovat v Koreji, a v ústřední povídce »Meč archandělů« vystupuje Čechoameričan, cynicky příslušující strůjcem nové války. V těchto i ostatních povídkách Frýdovy knihy jsou však vedle těchto zrůd zachyceny i ony typy amerických lidí, kteří již chápou obudnost této životní filosofie, naočkovanou pod rouškou vlasteneckých hesel a frází, brání se jí a pokoušejí se o únik ze začarovaného kruhu. Kniha je umělecky pravdivým obrazem Ameriky.

IVAN OLBRACHT, PRVNÍ PRÓZY (Nakl. Čs. spisovatel, str. 396, váz. Kčs 18,70.)

Jako XIII. svazek Spisů národního umělce Ivana Olbrachta z let 1905—1915 vycházejí po první Olbrachtovy povídky, fejetony a reportážní studie pod souborným názvem První prózy. Mnohotvárnost Olbrachtova tvůrčího nadání i profil jeho umělecké osobnosti, v níž básník člověka a přírody se nerozlučně pojí se společenským kritikem a bojovníkem, jsou zde již patrné a zachyceny v celé šíři. Svazek je rozdělen do tří částí. V první jsou prózy převážně fejetonového rázu, ve druhé jsou zařazeny fejetony těžící ze zkušeností a znalostí vojenského života za Rakouska a ve třetí jsou delší povídky, které tvoří přechod k autorovi Zlých samotářů, Žaláře nejtemnějšího a Devíti veselých povídek z Rakouska i republiky (Bejvávalo). Kniha je uvedena předmluvou A. M. Piši.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní únor, připomínáme:

1. II. 1910

Před čtyřiceti pěti lety ukončil v Praze svůj nadějný život velký český malíř *Antonín Slavíček* (narozený v Praze dne 16. V. 1870).

Po léta hledal formu: vyšel ze školy Mařákovy a vlivu Chittussiho, zjemňuje popisový realismus, zbaňuje se romantiky, přenáší osobní náladu do barvy a vykládá ji světelně, posléze v mocných, světelných skvrnách. — Dospívá vlastní cestou k způsobu impresionistického vyjadřování, takže jeho dílem vrcholí český *impressionismus*.

Dílo má svou gradaci (viz známý obraz »Červnový den« z r. 1898, který je nejvyšší a nejzářivější notou jeho díla) i epilog, tichý a tesklivě smutný: v posledních zátiších, malovaných v nemoci, těsně před smrtí. Nechal v těch obrazech kus své duše, naposled se jimi ohlédl na svět, spočinul na něm zrakem, prodelal u něho srdcem. Jednou z posledních prací vůbec je »Zátiší se džbánky« z r. 1910. V něm těžko již poznáme malíře krásných motivů z českého venkova (na př. »U nás v Kameničkách« z r. 1904) nebo z Prahy (na př. »Kláster bl. Anežky« z r. 1900).

5. II. 1820

Již po 135. vzpomínáme s pohnutím narozenin naší nesmrtelné spisovatelky a bojovnice *Boženy Němcové* (naroz. ve Vídni, zemřela 21. I. 1862 v Praze).

Zjev citové básničky lidského sbratření, jak ji označil F. X. Šalda v r. 1913 ve velkorysém a průkopnickém essayi »Duše a dílo«, zaujal přední naše badatele (na př. Zd. Nejedlého) i průkopníky nového života (na př. Julia Fučíka). Citová vroucnost, výrazová čistota, kouzlo vzpomínek, třeba idealisovaných (populární »Babička«) a studium života českého lidu na venkově jsou pevnými základy klasického díla *Boženy Němcové*. Její umění je docela ve smyslu romantické estetiky, jest jí útočištěm a vysvobozením z reálné bídě života.

V různých jejích dílech je výraz umocňován na akt záchrany, na akt vykoupení. Odtud optimismus jejího díla, závatný optimismus nad propastí bídě a nicoty. Jako červená nitka mnohým jejím dílem vine se zápas o společenskou a mravní důstojnost ženinu, ba o lepší řád vůbec.

Světlem samy pro sebe jsou její »Národní pohádky a pověsti«, kouzlo lidové tvořivosti, oděné v umělecké roucho dokonale vypravěčky.

Národopisné studium, přes hojně využití žilvu vzpomínkového kotví v díle *Boženy Němcové* blíže k romantice, s níž se sdílí i o pojetí lidu a jeho tradic.

Obrazností, již se však nedostávalo zvláštní mohutnosti invenční, umocňovala skutečnost, ladila ji harmonicky podle své citové potřeby a své optimistické představy o vzestupu lidstva, v podstatě dobrého, k vyšším formám sociální pospolitosti; do tohoto světa šťastné přírody a vykoupěného člověčenství utíkala se její duše, tolikrát životem kruté poraněná, pro romantiku ze strážní a muk všedních dnů.

Dnes s odstupem jednoho století vidíme, že boj *Boženy Němcové* nebyl marný a mnohý její sen je dnes skutečností. Chceme věřit, že i celkové její poslání nebyla romantická vídina spisovatelky, ale reálná vise skutečného života.

5. II. 1860

Devadesátých pátých narozenin by se býval dožil pražský rodák *Matěj A. Šimáček* (zemřel 12. II. 1913 v Praze).

Vystudoval chemii a byl z počátku činný jako technický úředník v různých cukrovarech. Později pracoval v redakci některých časopisů, věnoval se žurnalistice a spisovatelství.

Jeho dílo (básně i próza) je celkem zapomenuté, nikdo je už dnes nečte a je to škoda.

Šimáček, básník soucitu s utištěnými a vyděděnými, nadšený pro dělnou práci, přešel od duše továrního proletariátu k české duši vůbec, zvláště k chorobné velkoměstské duši, pro kterou hledal pomoc a lék. Byl stoupencem realistické školy a odhaluje různé životní děje pod vlivem a podle příkladů ruských realistů, k zjištění důležitého sociálního zjevu — úpadku měšťácké třídy, rozvratu a krise, které se objevily jako průvodní zjevy ve společnosti a v rodině, ukázaly mu nové konflikty a nové rozpory v životě měšťáckých vrstev.

Jeho pero bojovalo vždy za lepší úděl, který se stal faktickou realitou až v našich dnech.

10. II. 1755

Dvě stě let uplynulo již od smrti francouzského kritického estetika *Karla de Montesquieu* (narozen v zámku La Brède u Bordeaux 18. I. 1689, zemřel v Paříži).

Tento duchaplný právník a filosof napsal r. 1721 nejdříve »Perské listy« (Lettres persanes) v nichž podrobil zdrcující kritice soudobou společnost a poměry a zároveň neohroženě bojoval proti absolutismu.

R. 1748 vyšla jeho synthese pravověd »Duch zákonů« (Esprit des lois), dílo, na kterém pracoval dvacet let.

Jeho úspěch byl obrovský: během 18 měsíců vyšlo 22 vydání.

Šlo o knihu filosofie právní a politické, jež se stala vzorem všem pokusům parlamentního zřízení XIX. století. Vůdčí myšlenkou jež zásada dělení moci ve státě: zákonodárná, výkonná a soudcovská, při čemž jedna druhou kontroluje.

Dojde-li ke kumulaci, případně koncentraci jedné z těchto tří složek, dochází nutně k porušení rovnováhy sil ve státě.

Proto Montesquieu vášnivě bojoval proti absolutismu a věřil ve vítězství práva a spravedlnosti.

17. II. 1940

Za smutných dnů okupace, před patnácti lety, došlo k dychtivé srdce *Heleny Malířové* (naroz. 31. X. 1877 v Praze, zemřela tamtéž), české spisovatelky a žurnalistky.

Jediným pramenem její tvorby byla láska k člověku. Tak jako její sestra, národní umělkyně *Růžena Nasková*, jejichž narozenin jsme zde vzpomínali minulý rok v listopadu, i ona hořela plamenem lásky ke svým bližním, a to k těm nejpotřebnějším, sociálně slabým, dětem a ženám.

Práce pro jiné nebyla jí námahou, odříkáním, obětí, ale štěstím, plným a krásným životem.

Proto s optimismem věřila v poctivost a pravdu svého díla, jak plyne z její lyrické zpovědi »Deset životů« z r. 1937, zpovědi lidské i umělecké: boj za sociální spravedlnost vyžaduje si oběti, ale oběti nejsou marné, svět spěje k lepším zítřkům.

24. II. 1775

V jihočeských Lažanech spatřil světlo světa před 180 lety patriarcha českého loutkářství *Matěj Kopecký* (zemřel 3. VII. 1847 v Kolodějích n/Luž., okres Týn n/Vlt.).

Usadil se roku 1803 v Miroticích u Písku, původně jako kupec a hodinář, ale roku 1811 pozbyl veškerého majetku při požáru. Věnoval se proto jako výhradnímu zaměstnání loutkářství, které již dříve pěstoval.

Kopeckého vzpomínáme v naší době s odstupem více než 100 let velmi vděčně jako významného národního buditele, neboť hrál česky a šířil svým lidovým způsobem národní uvědomění i tam, kde nemohla apoštolovat česká kniha a kam nemohlo vniknout divadlo živých herců.

Vykonal tudíž i on kus poctivé práce pro náš lid i národ.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 3

*Biskup Msgre ThDr Antonín Eltschkner: Slovo ke katolíkům
západní Evropy*

*Prof. ThDr Jan Merell: Židáš Iškariotský v evangeliu
a v apokryfech*

Prof. ThDr František Panuška: Hodnota individua

Kanovník Jan Vraštil: Společnou prací pro blaho celého národa

Prof. P. Jaroslav Michal: Kněžský oděv podle církevního práva

P. V. M.: Mešní stipendia a závazky plynoucí z jejich přijetí

ThLic Miroslav Rajmon: Povinnost a právo

P. Karel Sahan: Sv. Klement M. Hofbauer - pokorný muž Boží

P. Emil Korba: Přítel těch, kteří milují

*P. Václav Šebek: Provádění revisí hospodaření na farních
úřadech*

3

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

EPISCOPUS Msgr ThDr ANTONÍN ELTSCHKNER: *Litterae ad fideles Europae Occidentalis.*

In discrimine conscientiae Christianorum, quando summae res immo summa bona spiritualia humanitatis labefiunt, nonnulli prorsus sponsione lacessunt nationum Europae futura. Ill. mus Episcopus alloquitur fideles Europae ad occidentem spectantis demonstrando Germaniam iterum armis instructam periculosam belli gentium esse. Preces nostras clementer, Domine, exaudi et laborem nostrum studiumque salute et pace benigne adimple!

Prof. ThDr JAN MERELL: *Iudas Iscariotes in Evangelii et apocryphis.*

Aliquid exegeseos de persona Iudae traditoris, de eius nomine (epitheton opprobrii), de causis traditionis, de osculo Iudae, de morte traditoris.

Quid de prophetia Ieremiae (Mt 27, 9—10). Postremo de notione Iudae ex apocryphis.

Prof. ThDr FRANTIŠEK PANUŠKA: *Pretium personae humanae, individui.*

Quaestiones philosophiae et dogmatum ad opusculum eiusdem inscriptionis typis exscriptum his in commentariis periodicis ineunte anno.

CANONICUS JAN VRAŠTIL: *Labore communi ad bonum totius populi.*

Preces et labor explent hanc vitam fidelium Christianorum. Sicut multum valent comprecationes, sic etiam labor ad bonum multorum maius meritum efficit. Hac aetate communis agri cultura utilior fit et totum spectat. Haec forma plene respicit et bona fructusque personae unius.

Prof. P. JAROSLAV MICHAL: *De habitu clericorum ad normam codicis Ecclesiae.*

Expositio canonum CIC disserentium de habitu clericorum respectu decretorum dioeceseos hoc in tempore.

P. V. M.: *Stipendium missae et eius munera solvenda.*

Admonitiones de stipendio missae ad normam CIC et decretorum S. C. C.

ThLic. MIROSLAV RAJMON: *Ius et officium.*

Servare ordinem moralem idem valet ac officium et munus. Ius naturale designat summam et caput legum iuris, quae pertinent ad societatem coniunctionis humanae. Ne quis praetermittat vim vitae societatis in ipso iure! Ius et officium efformat basim et ordinis Christianae fidei et ordinis rei publicae ab hoc inde tempore.

P. KAREL SAHAN: *Beatus Clemens Maria Hofbauer - vir Dei modestus, humilis.*

Meditatio sacerdotis de virtute beati Clementis Hofbauer splendidissima.

P. EMIL KORBA: *Amicus beneficii et caritate omnes afficientium.*

Auctores, poetae, qui nunc sunt, ad astra laudibus vitam in amore et caritate peractam tollunt.

P. VÁCLAV ŠEBEK: *Quomodo res nummariae beneficii parochiae diligenter administrentur.*

Admonere parochos et clerum in cura animarum a vicariis foraneis non est omnino alienum, ut res nummarias beneficii parochiae sollicite et bene gerant.

ThDr VÁCLAV BARTŮNĚK: *Nostrum iter spatio saeculorum.*

Hoc in anno repetimus memoriam multarum rerum gestarum, quae saeculis ante in vita Ecclesiae evenerunt.

ANNOTATIONES

Litterae publica auctoritate datae domo et peregre.

APPENDIX

Imagines artis pictorum et sic dictae photographiae. De disciplina orationis sacrae - Haec pars singulorum fasciculorum dicata oratoribus a sacris.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Slovo ke katolíkům západní Evropy

Biskup Msgre ThDr Antonín Eltschner

(Rozhlasový projev pronesený dne 4. února 1955)

Jsem už padesát let knězem a dvaadvacet let biskupem. Půl století věrně sloužím Církvi svatě římskokatolické a jsem se synovskou láskou a poslušností oddán svatému Otci. Chci také až do smrti zůstat věrným synem Církve svaté. Moje diecése je v kraji, kde se narodil a své mládí prožil apoštol národů sv. Pavel. Proto když jsem se stal biskupem, zvolil jsem si za své heslo slova sv. Pavla z druhého listu Korintským: »Caritas Christi urget nos.« Tímto heslem se řídil sv. Pavel celý svůj život. Láska k nám, lidem, kterou se Ježíš Kristus obětoval za všechny lidi, pobádala sv. Pavla, aby všechno podnikal pro spásu těch, pro něž Božský Spasitel na kříži zemřel. Tato láska k lidem je odkazem Ježíše Krista, který při poslední večeři, když se loučil s apoštolý, řekl: Příkázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás. Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li mít lásku jedni k druhým.« (Jan 13, 14.) »Zůstaňte v lásce mé.« (Jan 15, 9.)

Tato láska i mne vybízí, abych k vám dnes mluvil.

Drazí bratři a milé sestry v Kristu, katolíci západní Evropy!

Dnes jsme na křížovatce dějin. Nadešla osudová hodina křesťanského svědomí a rozhodování. Musíme si plně uvědomit své povinnosti k lidstvu. Jsme všichni bratři a sestry. Jsme dětmi společného Otce v nebesích. Denně k němu voláme: »Otče náš!« Zдали není jeden Bůh, Otec všech? Zдали jeden Bůh všechny lidi nestvořil?

Duchovní hodnoty lidstva jsou ohroženy, avšak můžeme je ještě zachránit. Rozhodne se o budoucnosti evropských národů. Spojí-li se národové západní Evropy v jeden vojenský blok, obnoví-li se německý militarismus a postaví-li se proti národům východní Evropy, pak nastává nesmírná nebezpečí pro všechny lid, pro rodiny, otce, matky, mládež, děti, pro krásná evropská města s jejich památkami i pro vesnice s žitnými lány, pro tisíciletou evropskou kulturu, pro výsledky práce pilných dělnických rukou, pro přírodní krásy. Pak může vypuknout strašlivá válka, boj všech proti všem. Na toto velké nebezpečí chtěl bych upozornit. Nedejte se klamat tvrzením, že vytváření armády v západním Německu není hrozbou pro mír!

Každý, kdo není slepý, vidí, že prožíváme období, které si vyžaduje nejvyšší bdělosti a bezpodmínečné pohotovosti ode všech členů křesťanstva. Jako katolíci máme povinnost upozornit vás na hrozící katastrofu. Ještě je možnost zabránit pokusům o rozpoutání války. Moderní válka, jaká nám hrozí, byla by sebevraždou lidstva. A to má být ovocem pokroku? To nemůžeme a nesmíme připustit. Zde nesmí nikdo nečinně přihlížet. A proto, katolíci západní Evropy, spojte se! Buďte na stráži! Sepněte ruce k vroucí modlitbě, aby Bůh osvětlil rozum těch, kteří v rukou drží otěže vlády. Napněte všechny síly a pracujte všemi dovolenými prostředky pro zachování míru. Ať státy Západu jednájí se státy Východu u vědomí těžké odpovědnosti před Bohem i před dějinami. Ať se snaží najít východisko k smírnému řešení všech otázek. Ať znemožní obnovu hrůzného německého militarismu. Ať se omezí zbrojení ve všech zemích, aby se lid v pokoji mohl věnovat práci pro blaho vlasti a klidnému budování lepší budoucnosti.

Proč by všichni národové nemohli žít svorně vedle sebe? Proč by neměli dbát přirozeného zákona, který Tvůrce vryl do srdce všem lidem: »Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jiným!« Proč by neměli konečně už jednou skoncovat s pýchou, chamtivostí a nezřízenou touhou po moci? Válka není od Boha. Bůh chce a miluje dobré a nenávidí zlého. A válka je zlo.

Musíme se rozhodnout buď pro mír, nebo pro válku. »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužit.« (Mat. 6, 24.) Jsou jenom dvě cesty před námi, cesta míru, která vede k životu, anebo cesta války, která vede k záhubě.

Bude-li válka nebo ne, to leží v rukou lidu. Proč by nemohl být vybudován systém kolektivní bezpečnosti nejen v Evropě, nýbrž i na celém světě? Národové Evropy stojí dnes před rozhodnutím. Každý z nás nese odpovědnost za budoucnost. Úlohou katolíků je sloužit Ježíši Kristu celým životem, vést lidstvo v jeho šlápějích a urychlit návrat ke Kristu svou horlivou činností. Nesmíme mlčet a stát opodál, nýbrž musíme všichni bez rozdílu národnosti bojovat statečně pro trvalý mír ve světě. Či máme my, katolíci Evropy, kteří věříme v jednoho Boha a Syna Ježíše

Krista Ukřižovaného, znovu proti sobě bojovat a navzájem se vraždit proto, aby někdo měl větší kus země, více zlata a mohl zotročit jiné, slabší?

Bratři a sestry západní Evropy, nenechte se klamat, nedopusťte rozdělení Evropy na dva nepřátelské tábory. Uvědomte si také, že tím vzniká veliké nebezpečí pro jednotu Církve Kristovy. Připomeňte si, jak Pán Ježíš před svým utrpením prosil svého nebeského Otce za všechny věřící, aby »všichni byli jedno«. (Jan 17, 11.)

Jsme všichni na jedné lodi, spojuje nás společný osud. Ještě nevymizely z vaší paměti hrůzy poslední války, miliony padlých a zmrzačených, slzy vdov a sirotků, nesmírné utrpení v koncentračních táborech, hromadné vraždění nevinných lidí v plynových komorách, zbořená města, vypálené vesnice, zrušovaná pole, zničené katedrály. Není možné, abyste za tak krátkou dobu na to všechno zapoměli a nečinně k tomu přihlíželi anebo snad dokonce pomáhali, aby armády německého militarismu znovu ožily a uvrhly Evropu do nové strašné války.

Zvláště vy, drazí bratři a milé sestry ve Francii, spojte se s námi, svými dávnými přáteli, a odvráťte bližící se veliké neštěstí, jež hrozí celé Evropě a na prvním místě vaší krásné vlasti, která se vždy stala první obětí německého militarismu.

Se zvláštní nařehavostí se pak obracím k vám, drazí bratři a milé sestry v západním Německu. Velký a mocný německý národ má zvláště silný vliv na utváření poměrů v Evropě. Máte jistě dosud v živé paměti, jak neblahý nacismus zmocnil se vlády ve vaší vlasti a zavinil strašné utrpení evropských národů a vašeho národa zvláště. Je možné, abyste se dnes znovu dali na osudnou cestu, kterou šel Hitler, a rozpoutali novou světovou válku, která by přinesla zhoubu především samému německému lidu?

Máte velikou odpovědnost před Bohem i před lidmi. Proto zapřísahám vás, postavte se s námi v jeden šik proti obnovení německého militarismu a pracujte s námi pro trvalý mír mezi všemi národy. Úspěšný boj proti remilitarismu znamená zítra lepší život pro vás i pro národy Evropy.

Nakonec prosím vás, drazí a ctihodní spolubratři v Kristu, pro lásku Ježíše Krista, jehož učení hlásáte, snažte se vyhledávat vše, co nás všechny spojuje, a neodmítejte naši bratrskou ruku, kterou vám z Československa podáváme. Jedně společně naše práce zabezpečí trvalý mír a budování království Božího na zemi v lůně naší svaté matky Církve. Modlete se společně s námi za mírové vyřešení všech palčivých otázek. »Proste a bude vám dáno.« (Mat. 6, 7.) Pomáhejte svým vlivem, slovem i skutkem pracovat pro svornost a jednotu evropských národů, aby nedošlo k bratrovražedné válce. Se sv. Pavlem voláme ke každému z vás: »Zapřísahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem, jenž bude soudit živé i mrtvé: hlásej slovo, naléhej včas i nevčas, usvědčuj, přimlouvej, kárej, a to se vši trpělivostí a moudrostí učitelskou.« (2. Tim. 4, 1.)

Kéž všemohoucí Bůh žehná našim společným snahám za zachování pokoje a pravého štěstí ve světě a Matička Boží, Královna míru, vyprosí u svého Syna, Knížete pokoje, milost, aby na celém světě zavládl mezi všemi národy očekávaný a vytoužený všeobecný mír.

JIDÁŠ IŠKARIOTSKÝ V EVANGELIU A V APOKRYFECH

Nejsmutnější a psychologicky nejtragičtější osobou Umučení je postava Jidášova. Tato studie nevyčerpává všech otázek kolem osoby Jidáše Iškariotského, chce si pouze všimnout několika otázek, které stále zajímají exegety.

Všichni synoptikové zdůrazňují, že byl *jedním ze Dvanácti* (Mt 26, 4; Mk 14, 10; Lk 22, 3) a toto zdůrazňování jeho apoštolátu jistě sleduje určitý cíl. Chce jednak dokázat, že právě on, tak blízký Pánu a znající jeho soukromí, byl nejspůsobilejší ke zradě, jednak tím odhalit celou hnusnost a odpornost Jidášova skutku.

Jeho plné jméno podle sv. Jana 13, 2 znělo: Jidáš, syn Šimona Iškariotského. Exegeté většinou odvozují jméno Iškariotský z 'iš Qaryōth, t. j. muž z města Keriot (Vulg. Carioth). Město pak ztotožňují s biblickým Keriot (Jos 15, 25) v jižní Judeji. Biblické Keriot je pravděpodobně dnešní městečko Kereitein (Quarjatên), ležící 21 km jižně od Hebronu na cestě k Wadi Musa. Pak by Jidáš jediný z apoštolů, kteří všichni byli Galilejci, pocházel z Judeje. Někteří exegeté se proto domnívají, že pouze Jidášův otec pocházel z Judska, kdežto jeho syn se již narodil v Galileji a že Jidáš zdědil příjmení svého otce. Nejnověji se otázkou obíral C. C. Torrey v Zeitschrift für die altest. Wissenschaft 65 (1953), str. 246 n., a dovozuje, že jméno není od města Kerioth, nýbrž že je spíše »epitheton opprobriosum« odlišující apoštola Jidáše zrádce od druhého apoštola, sv. Judy. Kdyby jméno

Jidášovo bylo odvozeno z 'iš Qaryōth, očekávalo by se, že řecká evangelia by spíše překládala 'iš prostým ho apó Qaryōth. Torrey proto jméno Jidášovo vykládá z aramejského (palestin.) šqaryā = falešný, zrádce, což také odpovídá řecké formě: šqaryā — išqaryā — Iskariotes. Svůj výklad rozvádí důkladně filologicky a dovozuje, že epiteton zrádce, falešný, bylo tak rozšířeno, že v řeckém evangeliu se stalo vlastním jménem.

Na otázku, kde tkvěl *důvod hlubokého pádu Jidášova*, dává odpověď 1. Tim 6, 10: »Kořen všeho zla je láska k penězům; a někteří, kdo se po nich pachtíli, zbloudili od víry a zapletli se do mnoha bolestí.« Dvě události zaznamenává sv. Jan, které poskytují vzhled do duchovní krise, kterou prošel Jidáš, než se stal zrádcem Ježíšovým. Byla to ztráta Jidášovy víry, která se začala projevovat již několik měsíců před zradou (Ježšova eucharistická řeč v Kafarnaum, Jan 6, 70) a s ní spojená lakota (pomazání v Bethanii, Jan 12, 1 n) a zklamání nad neuskutečněním se pseudo-mesiánských očekávání, pro která se přidružil k Ježíšovi. Čím méně používal a spolupůsobil s milostmi, kterých se mu dostávalo ve styku s Kristem, tím více se mu odcizoval a posuzoval vše s hlediska svého zájmu a prospěchu osobního. Stále ještě doufal, že se uskuteční jeho představy a sny o slávě, moci a časném království, a proto se neoddálil od P. Ježíše a apoštolů již po řeči v Kafarnaum, ale až po slavném vjezdu do Jerusalema, když se přesvědčil, že Mistr

nepoužil tak vhodné a poslední příležitosti k uskutečnění pozemského království, jakou bylo nadšení zástupů.

K otázce, o níž bylo již tolik psáno, *zda Jidáš přijímal Nejsvětější svátost oltářní*, budíž pouze poznamenáno: V prvních třech křesťanských stoletích bylo přesvědčení, že Jidáš nepřijímal. Od století 4. začalo převládati mínění opačné (Sv. Cyril. Jerusal., Chrysostom, Jeronym, Augustin, Ambrož). Z moderních autorů exegeté se nyní většinou kloní k názoru, že Jidáš nepřijímal (Fonck, Lagrange, Ricciotti, Miklík). Jádro otázky spočívá v tom, kdy Jidáš opustil večeřadlo. Podle sv. Lukáše po ustanovení Nejsvětější svátosti, podle Matouše a Marka před ustanovením Nejsvětější svátosti. Jest třeba mít na mysli, že evangelisté nesledují vždy cíl chronologický. I když sv. Lukáš v prologu evangelia píše, že se rozhodl o událostech psáti po pořádku (1, 3), někdy se z věcných důvodů od chronologie uchyluje a učinil tak pravděpodobně i v tomto případě, kdy spojil ustanovení Eucharistie bezprostředně s rituální velikonoční hostinou, protože chtěl ukázat na vyplnění starozákonních předpovědí v Zákoně Novém. Pořad události líčený sv. Matoušem a Markem je psychologičtější a pravděpodobnější.

Polibek Jidášův. Někteří z novějších nekatolických exegetů (Joh. Weis, R. Bultmann, G. Bertram, G. Marquart) popírají skutečnost polibku a považují zprávu za dodatek, který měl vyvolat u čtenářů odpor nad skutkem Jidášovým. Vzorem zde prý byla 2 Král 20, 9 (Joab-Amasa) a Gen 33, 4 (Esau). Polibek odpovídá Jidášově povaze a nebyl nikterak zbytečný ve tmě, kde byl bezpečným poznávacím znamením pro vojíny. I když, jak se zdá, nebyl u Izraelitů, zvláště ve starších dobách častý, polibek jako projev úcty, právě mezi učiteli a žáky byl ve zvyku (srv. Strack-Billerbeck, Kommentar zum NT aus Talmud und Midrasch I, 995 n.).

O smrti Jidášově píše z evangelistů jen sv. Matouš (25, 3—10). Byla to podrobnost, která zajímala zvláště čtenáře prvního evangelia, čtenáře palestinské. Když Jidáš poznal, že Mistr byl veleradou odsouzen k smrti a zbývá již jen Pilátovo potvrzení rozsudku, poznal, že následky zrahy byly jiné, než jak si představoval. Nepochyboval, že potvrzení rozsudku bude za každou cenu vynuceno a lepší já na chvíli zvítězilo v duši Jidášově. Začal dokonce svého skutku litovat, ne však litostí pravou, vedoucí ke spáse. Nepramenila z víry a lásky a nebyla spojena s nadějí v odpuštění. Dábel, který ho přivedl ke zradě, vehnal ho po zradě do zoufalství. Když Jidáš vrátil velebnějším 30 stříbrných (šiklů ve stříbre = cena otroka), považovali synedristé za nedovolené odvésti peníze do chrámové pokladny (cf. Dt 23, 18). Když nebylo dovoleno vzít peníze do chrámové pokladny, měly se vrátit dárci a když ani to nebylo možno, smělo se jich použití k veřejnému účelu (Strack-Billerbeck, l. c. I, 1028). Bylo jich tedy po poradě použito ke koupi hrnčířova pole na pohřbívání cizinců (Mt 27, 7). Evangelista spojuje tuto koupi s *vyplněním starozákonního proroctví*. Podle sv. Matouše: *»Tehdy se splnilo slovo proroka Jeremiáše, který pravil:*

*I vzali třicet stříbrných,
cenu za toho, který byl odhadován,
jehož ocenili synové izraelští,
a dali je za pole hrnčířovo,
jak mi nařídil Pán« (27, 9—10).*

Uvedené proroctví se však u Jeremiáše nikde nevykazuje, nýbrž u Zachariáše 11, 12 n. Kterak vysvětlit tuto nesrovnalost? Otázkou se zabýval již sv. Augustin a Origenes. I různá čtení rukopisů ukazují, že opisovačům nesrovnalost činila obtíže. Někteří proto jméno prorokovo vůbec vynechávali (Syrus synaiticus, arab. Diatessaron, minuskulní rukopisy 33, 157), nebo nahrazovali jménem proroka Zachariáše (rk. 22, Syrus harclensis v marginálním čtení). Origenes se domníval, že text pochází ze ztracených apokryfních spisů Jeremiášových (Comm. in Mt, PG 13, 1767). Sv. Jeronym prý podobné spisy viděl. Podle sv. Augustina šlo o možný omyl evangelisty Matouše. Duch svatý tento omyl dopustil, protože všechna proroctví jsou slovem Božím (Comm. in Mt, PL 26, 213). Evangelista jmenoval místo Zachariáše proroka Jeremiáše pro podobný text v Jeremiášově proroctví 32, 7. Tento výklad zastával i Beda a Glossa ordinaria. Billerbeck (l. c. 1, 92 n.) se domnívá, že evangelista označil Jeremiášem zcela všeobecně spisy, v jejichž čele stál Jeremiáš. Jeremiášova kniha zaujímala první místo ve sbírce prorockých knih, a proto citovat Jeremiáše znamenalo uvést kterékoliv místo zmíněné sbírky. Toto řešení je pravděpodobné a šlo by zde o podobnou formuli citování jako u Mt 2, 23. Obtíž může konečně vyřešit i domněnka, že sv. Matouš měl na mysli oba proroky, Zachariáše i Jeremiáše (Jer 18, 2; 19, 1), ale jmenoval výslovně jen Jeremiáše jako známějšího. Podobný příklad citace se vyskytuje na př. u Mr 1, 2 = Exodus 23, 20, Mal 3, 1 a Iz 40, 3. Evangelista však jmenuje jen proroka Isaiáše.

Jidáš ve starokřesťanských apokryfech. Nebylo ani možno, aby se bujná fantazie pisatelů apokryfů nezastavila u Jidáše a svým fantastickým způsobem nedokreslila jeho obraz. Tak na př. v *Arabském evangeliu dětství* (Evangelium infantiae Salvatoris) ve 35. kapitole je toto vypravování: Jidáš již jako dítě byl posledly zlým duchem a napadal a pokoušel ty, kteří mu přišli do cesty. Jeho matka ho tedy přivedla k Ježíši, který byl ještě chlapcem, aby ho uzdravil. Ježíšek si právě hrál před domem. Jidáš se na něj vrhl a kousl ho do boku. Zlý duch pak Jidáše opustil. Když byl později Kristus ukřižován, byl probodnut kopím na místě, kde ho Jidáš kousl (Tischendorf, Evang. apocr., Lipsko 1876, str. 199). Podle koptického *evangeliu apoštola Bartoloměje* (konec 4. století) dával Jidáš peníze, které zpronevěřil, své manželce. Podobně učinil i s odměnou třiceti stříbrných, které obdržel za zradu. (Les apocryphes coptes. Pat. Orient. 2/1907/150 n.) Apokryfní rozšíření stručné zprávy evangelií o Jidášově smrti je v *Aktech Pilátových* ze 4.—5. století. Je zde líčen rozhovor Jidášovy ženy se zrádcem. Jidáš se přiznává ke svému skutku a praví, že Ježíš bude Pilátem odsouzen k smrti, ale třetího dne vstane z mrtvých a pak že bude následovat trest. Jidášova žena, která právě pekla kohouta, mu praví: *»Nemluv a nesud' tak. Tak jako tento kohout nezakokrhá, nevstane Ježíš z mrtvých!«* V tom okamžiku kohout vzlétl a třikrát zakokrhá. Poté si Jidáš učinil smyčku a oběsil se (C. Tischendorf, Evangelia apocr., Lipsiae 1876, str. 290). Ve Vatikánském *koptickém koderu CXXXII fol. undecim* se líčí sestup Ježíše Krista do předpekli, odkud vyvedl všechny duše, až na duši Jidášovu.

Toto srovnání střízlivých zpráv evangelií s bujnou fantazií apokryfů, tak jako každé srovnání kanonických knih s apokryfy, dává jistě tím více vyniknout důstojnému a posvátnému charakteru inspirovaných knih.

Prof. ThDr Jan Merell

Podpisy nás všech budou projevem souhlasu s výzvou, která do boje proti atomové válce mobilisuje stamiliony lidí na celém světě. Budou výrazem lásky k vlasti a důkazem odhodlání pracovat vždy tak, aby byla nepřemožitelná.

PROVOLÁNÍ ČS. VÝBORU OBRÁNCŮ MÍRU KE KAMPANI ZA PODPISOVÁNÍ VÝZVY SRM PROTI PŘÍPRAVÁM ATOMOVÉ VÁLKY.

HODNOTA INDIVIDUA

V prvním čísle Duchovního pastýře letošního roku bylo nadhozeno thema nikoli nové, zato však stále aktuální: Hodnota lidského individua. Jak si kdo zodpoví toto thema, tak je bude též uplatňovati v praktickém životě. Hodnotu lidského individua nelze ani podceňovat, ani přeceňovat. Přecenění nutně vede k sobeckému individualismu, v němž jedinec všechno si podřizuje k vlastnímu prospěchu, podcenění zase vede k potlačení všech nezadatelných práv každého jedince a činí z něho pouze mechanickou součástku celku, která, když se opotřebuje, je celkem jako nepotřebná a neužitečná odmrštěna. Thema se dotýká každého lidského individua a vyžaduje od něho správnou a přesnou odpověď.

Posláním tohoto článku není ani thema po všech stránkách vyčerpát, ani uvedené thema v 1. čísle doplnit, nýbrž pouze podati k bližšímu osvětlení aktuálnosti thematu několik základních *filosoficko-dogmatických poznámek* k další samostatné úvaze každého.

Klasická filosofie, které se přidržujeme, připsuje pojem osoby pouze takové rozumové podstatě, která je ve svém bytí zcela pro sebe a v sobě a sobě zcela náleží, která je tedy pro sebe tak dokonalým, bytí i jednoduchým celkem, že žádným způsobem nenáleží druhému ani jako část esenciální, ani jako část integrální. Taková podstata je tak dokonalá, že všechno, co k ní náleží, jí samé náleží. To, co působí, že osoba je osobou, jest proto ona význačná a první dokonalost v úplné podstatě, která činí, že podstata taková náleží zcela v sobě, že nelze ji jakýmkoli způsobem ztotožňovati s druhou věcí, že jí zcela zaručuje naprostou numerickou jedinečnost. Touto první dokonalostí jest subsistující nesdělitelnost rozumová; kde této není, tam není osoby. Tak není osobou kterákoli podstata rozumná, byť byla tato podstata jen jedna a jediná, osobou je pouze ta podstata rozumná, která jest nesdělitelná, to jest, není žádným způsobem určena bytí společnou jinému jedinci, nebo býti částí ať esenciální, ať integrální druhého. Proto na př. není osobou přirozenost božská, tedy podstata Boží, ač je subsistující jedinstvo i rozumovost, neboť tato jediná Boží podstata či lépe přirozenost není nesdělitelná, je společnou třem božským Osobám, ale božskou Osobou je subsistující protikladná relace v podstatě Boží, kterou tato subsistující protikladná relace plně a cele sdílí. Rovněž není lidskou osobou Kristus-člověk, ač jako člověk je dokonalá a úplná rozumová podstata lidská, ale protože tato podstata není pro sebe, sobě zcela nenáleží, je tu pro jiného, pro Slovo, jemuž náleží a od něhož byla přijata, subsistuje tedy ve Slově, nikoli v sobě, proto Kristus-člověk není lidskou osobou. Tak i duše lidská: ač je rozumová podstata, není lidskou osobou, leč jen v požadavku, neboť není tu duše výhradně pro sebe, ale je tu pro tělo, s kterým tvoří člověka jako podstatu jeho část. Proto je duše t. zv. podstatou neúplnou.

Z toho lze viděti, že pojem osoby přísluší pouze podstatě úplné, jedinečné (singulární), rozumové, subsistující sama v sobě i pro sebe (t. j. subsistující nesdělitelně), která je proto též nositelem všech práv příslušejících rozumové přirozenosti. Přesněji lze říci, že osobou je ta první význačná dokonalost v úplné rozumové podstatě, která působí, že tato podstata je pro sebe a v sobě, takže je nesdělitelná.

Ex esse rei sequitur agere rei. Z nesdělitelnosti osoby co do osobnosti vyplývá, že osoba nemůže s žádnou věcí vejíti v tak úzký styk, že by její ontologické bytí bylo jakkoli touto věcí pohlceno, že by se mohlo tak sdělit, že by tu již nebylo. Dále z této nesdělitelnosti vyplývá rázovitost, osobitost činnosti osoby (cfr. když dva činí totéž, není to naprosto totéž!). Z rozumnosti osoby pak vyplývá *poslání osoby*, t. j. osoba jako jsoucno rozumové, pokud je rozumové, nemůže tu býti samo pro sebe, ale nutně vyžaduje k svému dynamickému zdokonalení nebo uplatnění jiného jsoucna rozumového. Je-li osoba po stránce nesdělitelnosti ens

individuale, je po stránce rozumovosti ens sociale. A toto platí bezpodmínečně. Proč?

Dejme si prostou otázku: Může býti bytost rozumová jako rozumová sama pro sebe? I kdyby měla tolik a tak vyčerpávajících poznatků, že by nebylo nic, co by uniklo jejímu poznání, všechno vědění, protože není samo sobě posledním účelem, ale má povahu prostředku, povahu zdokonalující, nemohlo by bytost rozumovou, která by byla samojediná, tak plně zdokonalit, aby mohla považovati svoji úplnou osamocnost za svou dokonalost. A z rozumu vyplývá i schopnost volní, která směřuje a usiluje o dobro rozumem poznané, to jest tato schopnost chce dobro rozumem poznané buď uskutečňovati, pokud toto dobro neexistuje, nebo sdíleti, pokud je má. Je nám nemožno říci, proč vlastně v posledním důvodu rozum i vůle má tyto charakteristické znaky, ač bezprostřední důvod těchto znaků neuniká našemu poznání. Ale i když poslední důvod nepoznáme, telik vždy poznáváme, že tak tomu jest. Rozum i vůle jsou schopnosti tvořivé či utvářející. Jsou dokonalostí rozumové podstaty, ale dokonalostí plně se uplatňující pouze tehdy, jsou-li zde jiné rozumové bytosti. Mají proto sociální charakter. Odtud se prohřešuje proti důstojnosti své osoby ten člověk, který by chtěl vytvářeti rozumem a vůlí hodnoty pouze pro sebe nebo nemírně pro sebe a nikoli také současně pro druhé, pro společnost, jejímž je svou přirozeností nutně členem. To platí o každém člověku jako člověku. A o křesťanovi v člověku?

Ze zjevení víme, že od věčnosti s absolutní nutností existují tři božské Osoby v jedné přirozenosti Boží. Z vnitřního života těchto Osob víme, že Bůh Otec tak se sděluje od věčnosti Synu, že mu dává vše, čím je sám i co má, pouze to mu nemůže dáti, čím je sám Osobou, kterou se od Syna liší. Nemůže mu dáti svou vlastní osobnost. Tak Syn je právě tak Bůh jako Otec, protože Otec sděluje mu svoji božskou přirozenost, kterou jest Bůh, sděluje mu svůj božský immanentní život, jaký má sám, dává mu prostě vše, i to, že je spolu s Otcem principem Ducha sv. A Otec a Syn jako jediný princip tak se sdělují od věčnosti Duchu sv., že pro toto sdělení všeho božského je Duch sv. právě tak Bůh jako jeho princip Otec a Syn, právě tak věčný, dokonalý, rovnocenný Bůh jako Otec i Syn... Všechno je takto dokonale v jednotě Trojice společné, jen ne to, čím je konstituována Osoba — osobnosti božské — a čím se tedy božské Osoby od sebe liší. A v tom, že si Božské Osoby nic pro sebe nepochávají, leč jen svou osobnost, v tom je celé blaho, všechna náplň blaženosti tří Božských Osob...

Člověka stvořil trojjediný Bůh k obrazu a podobnosti svému a dal mu schopnosti, aby jimi napodoboval činnost Boží především immanentní. V řádu nadpřirozeném milostí posvěcující sdělil člověku účastnění na své vlastní božské přirozenosti, na téže přirozenosti, kterou jsou tři božské Osoby jeden Bůh. Člověk má v sobě rozvíjet skrze tuto vlitou přirozenost božský život, život plně se podílející s jiným o všechny absolutní dokonalosti. Z toho logicky nutně vyplývá, že jako v jednotě Trojice žádná osoba nežije sobě, nýbrž žije buď jako princip nebo jako termín pro druhou, tak také nemá ani v jednotě lidstva žítí žádný člověk sobě, ale každý je povinen žítí pro druhé tak, že sděluje jiným hodnoty, které vytváří a přijímá od jiných hodnoty, které postrádá. Proto již pouhá lhůstevnost a nezáměr o kteréhokoli bližního — a tím více to platí o zlu, které člověkem by bylo bližnímu působeno — není známkou pravého člověka, tím méně křesťana, je popřením všeho lidství v člověku a všeho křesťanství v křesťanu. Zato tím více se Bohu připodobňujeme, čím méně jsme o bližního lhůstevní a čím více jsme pro něho všestranně, pokud lze, činni. Kdo dovede zcela sebe dáti bližnímu a za bližní, a přitom nehledá sebe, svou osobní slávu, své osobní zájmy, své vlastní uspokojení, ale dobro, do-

konalost svých bližních, ten stává se dokonalým člověkem a nežije nadarmo. —

K stejným, ba ještě důraznějším závěrům přijdeme úvahou o mystickém těle Kristově, jehož údy jsme se stali křtem s tolika jeho milostmi, zvláště s jediným jeho právem na hostinu eucharistickou, kde jednota tohoto mystického těla je tak patrna, ale kde je též patrna i povinnost každého jeho údu žiti tak pro celek, pro ostatní, jako žije pro ostatní ten, který se všem dává jeden a tentýž.

Je to téměř nepochopitelné, že jako křesťané, pokud jsme v milosti — a v ní máme býti —, máme v sobě všichni numericky jednu a tutéž participovanou přirozenost božskou, tvoříme numericky jedno a

totéž mystické tělo Kristovo — a přesto může nám býti časný i věčný osud našich bratří kolem nás lhostejný! Jiné vysvětlení není než to, že v tyto pravdy prakticky nevěříme, jimi nežijeme, jsme praktickými nekřesťany, násilně popíráme v sobě, co nám dává pravou hodnotu a velikost. Jest něco opravdu strašného u axiomatu: frustra est potentia subjectiva, quae non reducitur ad actum. A toto axioma platí i zde, a především zde...

Hodnota lidského individua je vskutku nesmírná, ale jen tehdy, splní-li plně svoje *poslání sociální* a skrze ně i individuální tak, jak se plní v dnešním novém společenském řádu u nás.

ThDr František Panuška

SPOLEČNOU PRACÍ PRO BLAHO CELÉHO NÁRODA

»Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém shromáždění...« Těmito slovy Božský Spasitel jasně vyznačuje význam společné modlitby a její přednost před pobožností soukromou.

Již z křesťanského starověku víme, že sv. Otcové práci a modlitbu tak spojovali, že práce konaná pro Boha a bližního, tedy práce proniknutá křesťanským úmyslem, jim byla neméně cennou než modlitba sama. Má-li tedy společná modlitba větší cenu před Bohem než modlitba soukromá, pak právem můžeme říci, že i společná práce, hlavně práce pro dobro celku, stojí morálně výše než práce soukromá, mající za cíl jenom blaho jednotlivce.

Podívejme se deset let zpátky. K čemu směřovala práce v továrnách, dílnách i na polích? Aby bylo dosaženo co největších zisků. Ale komu prospívaly vysoké zisky? Dělník dostával mzdu — často hubenou. Zato konta pánů továrníků i statkářů rostla utěšeně a dávala jim možnost nejen žít v přepychu často až nesmyslném — ale také možnost, aby opření o peněžní moc prosazovali více ještě své kapitalistické cíle. Jak dělník žil, jak bydlil, jak se mu vedlo v nemoci nebo když byl z práce propuštěn, to velmi málo zajímalo jeho chleboďárce. A na venkově? Tam byly výsledky práce pro dělníka ještě žalostnější. Kapitoly o mzdách, bydlení a životě zemědělských dělníků jsou svou ponurostí až tuze známy. A přece všichni tito lidé pracovali společně — ale pro cíle osobní a sobecké, pro cíle jedinců, pro cíle, které s blahem celku neměly nic společného a často mu byly škodlivé. To vše bylo. A dnes? I dnes se v továrnách a na polích pracuje. I dnes společná práce směřuje k ziskům a výnosům co největším. Rozdíl je jen v tom, že tyto zisky nejsou majetkem jednotlivců, nýbrž celku — nás všech. A jak se to v životě projevuje? Ptejte se dělníků ať v městech nebo na venkově, jak bydlí. Ptejte se jich, jak žijí, nezapomeňte se zeptat, jak je o ně postaráno v nemoci. Hleďte dnes obecní pastoušky, kde dříve staří lidé v bídě a otupělosti očekávali smrt, která je vysvobodila z žebroty. Hleďte dnes žebráky a nezaměstnané — uvažujme správně a posuďme, zda společná práce k dobru celku nepřinesla takové výhody jednotlivcům, že o nich dříve nemohlo být ani řeči.

Víme dobře, že naše pole jsou stejně továrnami

KNĚŽSKÝ ODĚV PODLE CÍRKEVNÍHO PRÁVA

Každý oděv jest ochranou a okrasou člověka. Ochranou zdraví a mravopoctnosti, ochranou lidské důstojnosti, civilisovanosti. Kroj, stejnokroj jest odznakem kraje, určité vrstvy, třídy, kolektivu, povolání, stavu.

Ani kroj a stejnokroj ovšem nepozbývá svých prvotních účelů oděvu, t. j. ochrany a okrasy. O tom však mravouka. Nás zajímá stejnokroj kněze jakožto odznak duchovního stavu.

Odznak duchovního stavu? Život, kněžský charakter. Ano, to jest nejdůležitější, průkaz však, že mezi

jako naše průmyslové podniky. Je nesmírně důležité, abychom přestali pokládat zemědělství a průmysl za dvě různé věci, které nemají nic společného. Musí se doplňovat. Je nám dnes také úplně jasno, že, jak řekl pan prezident, »v zemědělství nám nestačí dnešní výroba. Musíme ji postavit na vyšší stupeň. Cestou k tomu je zemědělská velkovýroba. Musíme scelovat půdu ve velké celky, abychom na nich mohli upotřebit a využít mechanizační prostředky. Proto jdeme cestou družstevní a tvoříme jednotná zemědělská družstva«.

Otázka venkova se stává pro nás otázkou přímo životní. Naší povinností je, abychom přesvědčováním, dobrou radou a výchovou k poctivé společné práci ve prospěch celku vedli věřící k tomu, aby lépe chápali, že pracovat dobře a poctivě pro celek přináší i jim větší výhody než pracovat pro soukromé cíle jednotlivce. Jinými slovy, je třeba, aby drobní rolníci pochopili, že dobře prosperující jednotné zemědělské družstvo přináší nejen daleko větší prospěch celku, ale že pro ně samotné tato společná práce znamená větší užitek, větší výnos, než kdyby na svém malém hospodářství pracovali za cílem čistě sobeckým.

Známe všichni různé obtíže, které se v jednotných zemědělských družstvech vyskytují. Jdeme-li ale v jednotlivých případech na kořen zla, najdeme vždy, že chyba není v systému, ale v některých lidech. Jednou je to neschopnost vedoucích činitelů, jindy špatný hospodářský plán a velmi často nedbalost a nepoctivá práce jednotlivých členů. Je tedy otázka jednotných zemědělských družstev už ne tak otázkou technickou, ale hlavně otázkou morální. Že za tohoto stavu kněz na venkově má široké pole působnosti, je jasné. Je třeba se stanoviska křesťanské morálky poučovat naše rolníky o důležitosti a prospěchu společné práce a ukazovat, že je to nejen povinností občanskou a vlasteneckou, že to je nejen otázkou vlastního prospěchu, ale že je to otázkou eminentně křesťanskou.

Vždyť jde o to, aby byla dostatečná obživa pro celý národ. Tedy nejen pro pracující lid, ale i pro děti, nemocné a přestárlé. Žádný kněz nemusí váhat, aby s tohoto hlediska čistě křesťanského otázky venkova věřícím objasnil i s kazatelny. Pak věřící i na venkově pochopí, jakou cenu má společná práce pro blaho celku.

Kanovník Jan Vraštil

zbožnými, ba svatými jsi knězem, jest kněžský oděv, odznak kněžské důstojnosti, který nemůže a nesmí obléci (vyjma případy citované can. 683 a 972 § 2, t. j. alumní a přísluhující v kostele) sebezbožnější laik.

Co se rozumí kněžským oděvem? Talár, kolárek a pečeť kněžského stavu — tonsura. Jinak decens habitus secundum legitimas consuetudines. To vše zahrnuje kněžský oděv.

Nejprve vyřešíme decens habitus, jímž rozumíme šat podle místního, národního obyčeje, do něhož se oblékají osoby reprezentující určitý úřad, t. j. u nás

normální oblek tmavší barvy. Talár se nosí k bohoslužebným úkonům, k úkonům veřejným, pokud kněz reprezentuje duchovní stav, v kanceláři, při výkonu duchovní správy, jako na př. návštěva nemocných, a konečně i při vyučování ve školách místních.

Kolárek pak jako vlastní odznak stavu a důstojnosti kněžské nikdy nesmí být zaměněn za kravatu, část to oděvu laiků. Přísný předpis o nošení koláru a tonsury ve smyslu ustanovení tridentského sněmu 1545—1563, sess. 14 c. 6 De reform., byl včleněn do Kodexu can. 136 § 1 CJC a jest sankciován ostrými tresty za přestupování cit. can. 136 § 1 v Kodexu L. V. de poenis et delictis can. 2379. V tomto kánonu se praví, že kněz, který nenosí kněžského oděvu — odznaku — (koláru a tonsury), graviter moneantur. a neuposlechne-li do měsíce, pak má být suspendován a po novém upozornění deponován.

Nenošení decentního oděvu a koláru, jakož i tonsury je hrubým přestupkem kanonického předpisu, neuposlechnutím zákonodárcovy moci, opovržením odznaku důstojnosti kněžské, tedy zneuctiváním stavu, přeneseně pak v důsledcích ochrany a okrasy upadnutím do podezření z apostasie, opovržení odznaku služebníka Božího a tím jeho samého.

Jsou však dva momenty, kdy odložení koláru a tonsury umírňují nebo anulují vinu a trest, a to jest podle morálky:

1. parvitas materiae, t. j. z vážných, rozumných a

čestných důvodů doba asi jednoho týdne (Gurry — Tummolo — Jorio, Marc — Gestermann — Raus, Lehmkuhl a j.).

Ovšem sebekratší doba z důvodů nečestných nebo hříšných může být jen přítěžujícím mementem.

2. Rationabilis causa, t. j. omluvné důvody, jak je uvádějí Acta Curiae Budvicens. 1931. str. 72, a oběžn. k Dioec. Litom. 1954 (IX a X), (cestování, práce a pod.).

Okolnosti, jako jest pohoršení, které může vzniknout, mohou i nepatrnost i zdůvodněnost rušit.

Legitimae consuetudines v našich krajích jest civilisovaný šat a kolárek, proto nelze jinak než se podrobit.

Na Slovensku se vžil obyčej, snad se souhlasem nejdpp. Ordinářů, nosit k normální košili s límcem obrácený přední pulover nebo náprsenku připjatou pod límcem košile. Snad ani u nás by se nikdo tímto způsobem šatu nepohoršil. Rozhodně však nutno odsoudit úplný civilní šat, vyznačený kravatou.

Nikdo se nemůže od kanonického předpisu dispensovat kromě použití dovolení, které nejdpp. Ordináři sami udávají. Tonsura je stálou připomínkou slibu zasvěcení celého života Bohu a jest jakousi pečeti mezi člověkem a Bohem, která nemůže být rušena, neboť i ona jest ochranou a ozdobou kněžské důstojnosti a odznakem služebníka Božího a nesmí být tudíž ani rušena, ani skrývána.

Prof. P. Jaroslav Michal

MEŠNÍ STIPENDIA A ZÁVAZKY PLYNOUCÍ Z JEJICH PŘIJETÍ

Mešní stipendia mají původ v obětních darech, které v prvotní církvi obětovali věřící během mše svaté. Později tyto dary (chléb a víno) byly nahrazovány penězi, obětovanými rovněž během mešní oběti. Teprve v 8. století se stává všeobecným zvykem obětovat peníze mimo mši svatou s úmyslem, aby t. zv. fructus ministerialis byl aplikován dárcům. Z tohoto stručného vývoje je jasné, že mešní stipendia nejsou nějakým platem za mši svatou nebo cenou Oběti — to by byla simonie —, nýbrž jakýmsi příspěvkem (eleemosyna) k zlepšení hmotné existence kleriků. Je tedy »podle zvyku a zřízení přijatého a schváleného Církví dovoleno každému knězi, který slouží mši svatou a obětuje ji na určitý úmysl, přijati stipendium« (c. 824). Kromě svátku Narození Páně smí kněz, sloužící téhož dne více mši svatých, přijati stipendium pouze za jednu. Aplikuje-li však jednu mši svatou ex titulo iustitiae (za farníky a pod.), smí při druhé mši svaté přijati odměnu vzhledem k nějaké vnější okolnosti druhé mše svaté (§ 2).

Podle can. 825 není nikdy dovoleno:

1. aplikovat mši svatou na úmysl dárce, který složil stipendium, ale dosud neurčil úmysl. Na př. pošle poukázku peníze s poznámkou »na mše svaté podle dopisu«. Dokud dopis nedojde, nelze mši sv. aplikovat. Rovněž nelze přijat stipendium za mši sv., která už byla sloužena;
2. přijat stipendium za mši sv., kterou je kněz povinen sloužit a aplikovat z jiného titulu;
3. přijat dvojí stipendium za aplikaci jedné mše sv.;
4. přijat jedno stipendium za pouhé celebrování, druhé za aplikaci téže mše sv., není-li zcela jisté, že jedno stipendium bylo věnováno výhradně za pouhé celebrování bez aplikace.

Stipendia mešní jsou buď manualia nebo ad instar manualium nebo fundata (can. 826).

Manualia se nazývají stipendia, která věřící obětují na mše sv. buď z vlastní zbožnosti nebo z povinnosti, kterou zůstavitel uložil svým dědicům.

Ad instar manualium jsou stipendia mši fundačních, které nemohou být aplikovány v místě nadace nebo těmi, kteří jsou povinni je aplikovat podle nadačního listu, a proto je nutno předat je jiným kněžím k persoluci buď právem nebo s povolením Svaté Stolice.

Stipendia fundata plynou z výnosů nadace (fundační mše).

Se stipendiem mešním se nesmí jakýmkoliv způsobem obchodovat (c. 827). Kdo na př. postoupí stipendia manualia jinému knězi, je povinen postoupit je celá, leč by dárce výslovně povolil něco si ponechat, nebo kdyby bylo zcela jisté, že přebytek nad diecéšní taxu dostal dotyčný kvůli své osobě (na př. novokněz, can. 840).

Vyšší stipendia mešního určuje ve své diecési Ordinář, a to pokud možno prohlášením na diecéšní synodě, a kněz nesmí požadovat stipendium vyšší. Kde není tohoto ustanovení, je třeba dodržovat diecéšní zvyk. Tohoto ustanovení nebo zvyku musejí dbáti i exemptní řeholníci. Je ovšem dovoleno knězi přijat stipendium vyšší, než je stanovená taxa, a — nezáleželo-li to Ordinář — i menší. Pouze pro zvláštní obtíže spojené s celebrováním (mše zpívaná, v pozdní hodinu, na odlehlém místě a pod.) je možno a dovoleno žádat zvýšení stipendia. V tomto případě to není totiž zvýšení stipendia jako takového, nýbrž náhrada za určité obtíže (Prümer II, 270). Není však dovoleno žádat vyšší stipendium za mši slouženou na privilegiovaném oltáři (can. 918, § 2), nebo před milostným obrazem. To by byla simonie vznikající prodejem duchovního užítku za hmotnou cenu. Věnuje-li někdo určitý obnos na mše svaté bez udání počtu mši svatých, předpokládá se taxa diecéšní v místě pobytu dárce.

S převzetím stipendia vznikají povinnosti, o nichž nás poučují can. 833 a 834:

Předpokládá se, že dárce žádal pouze aplikaci mše svaté; jestliže však určil výslovně některé okolnosti, týkající se sloužení mše svaté (určitý den, určitý oltář a pod.), je kněz povinen dbát dárcovy vůle a jeho přání vyplnit. Neurčí-li dárce výslovně dobu celebrování, mají přednost mše svaté s naléhavými úmysly (za uzdravení, za šťastný porod a pod.). Ponechá-li dárce dobu celebrování zcela na vůli kněze, může kněz intence persolvovat v době, která mu nejlépe vyhovuje, ovšem musí dbát předpisu can. 835, který dovoluje knězi přijat pro sebe tolik intencí, kolik jich může persolvovat během jednoho roku, není-li úmysl dárce jiný. Tímto canonem se tedy ruší závaznost dekretu S. Congr. Conc. »Ut debita« z 11. 5. 1904, kterým bylo ustanoveno, že jedno stipendium přijaté má být persolvováno do jednoho měsíce, 20 stipendií na jednu přijatých do dvou měsíců, 40 stipendií do 4 měsíců, 100 stipendií do půl roku.

O postoupení mešních intencí jiným kněžím jednají can. 836—840:

V kostelích, kde věřící dávají na mše svaté v takovém množství, že by tam nemohly být v předepsané době persolvovány, mají být věřící upozorněni viditelnou a zřetelnou tabulkou, že mše sv., na které zde dávají, budou zde slouženy podle možnosti a ostatní posílány jinam.

Kdo má stipendia manualia pro jiné, má je rozdat co nejdříve. Zákonem stanovená doba k persoluci těchto intencí se počítá ode dne, kdy je persolvující kněz převzal. Za intence postoupené jinému knězi ručí kněz, který je odesílá, až do doby, kdy dostane potvrzení o rádném přijetí intencí.

Kněz, který má volné intence, může je dát kněžím, kterým chce, má-li jistotu, že budou rádně persolvovány. Tímto canonem (838) pozbývají platnosti ustanovení dříve vydaná (na př. zmíněný dekret S. C. C. »Ut debita« z 11. 5. 1904. Tento canon doplňuje dekret S. C. C. z 19. 2. 1921 (AAS XII, 230), podle něhož ani biskup, ani provinční sněm nemůže bránit tomu, kdo má stipendia manualia, aby je posílal svým známým kněžím mimo diecési.

Stipendia manualia se postupují jiným kněžím celá. Stipendia ad instar manualium je možno poslat pouze ve výši diecéšní taxy té diecése, kam se posílají, zvláště když přebytek výnosu nadace tvoří část dotace beneficí, nebrání-li tomu ovšem úmysl nadace (c. 840, § 2).

Nejsou-li intence do jednoho roku persolvovány, jsou povinni ti, kdo za ně odpovídají, postoupit je po uplynutí roku svým Ordinářům způsobem od nich určeným. Tato povinnost nastává po uplynutí kalendářního roku, v němž měla být persolvována stipendia ad instar manualium. U stipendií manuálních nastává tato povinnost po uplynutí jednoho roku ode dne, kdy byla přijata.

Závěrečné can. 842—844 určují povinnost správcům kostelů, aby rádně vedli intenční knihy, ve kterých se zapisuje počet, úmysl, stipendium a persoluce, a povinností Ordinářů jest, aby tyto knihy aspoň jednou za rok revidovali, neboť jest jejich právem a povinností péče o rádné plnění mešních závazků. Vést rádně vlastní intenční knihu jest povinností každého kněze, světského i řeholníka. P. V. M.

POVINNOST A PRÁVO

Zákonem rozumíme v ethice pravidlo řídící činy lidské vzhledem k poslednímu cíli. Přirozeným mravním zákonem ve smyslu objektivním rozumíme souhrn těch mravních zákonů, které Bůh vložil každému člověku do jeho přirozenosti. V listě k Římanům (2, 14—15) svatý Pavel praví: »Když totiž pohané, kteří nemají zákona, přirozeně jednají podle zákona, ačkoliv zákona nemají, jsou sami sobě zákonem; ukazují totiž, že dílo zákona mají vepsáno ve svém srdci.« Zákon vložený Bohem do přirozenosti lidské vede člověka, aby dosahoval svého cíle a určení.

Je vlastností přirozeného mravního zákona, že v sobě obsahuje mravní závaznost. Nutnost něco činit neb nečinit nazýváme povinností. Všeobecně *povinnost značí zachovávat mravní řád*. Povinnost vychází z rozumu a ukládá vůli jednat určitým směrem. Tak přirozený zákon je i zdrojem povinnosti.

Podle katolického názoru veškeré přírodní dění je ovládáno vůlí Boží, která dochází svého výrazu v každé bytosti, proto v rozumných tvorech vůle Boží bere na sebe charakter rozumového zákona. Přirozený zákon je účastí na zákoně věčném, pokud je v samé přirozenosti stvořených věcí vložena přirozená náklonnost nutná neb rozumná. Je tedy přirozený zákon nakonec *lex aeterna per imperium voluntatis divinae hominibus imposita*.¹⁾ Tato účast na zákonu věčném spočívá v poznání sklonu lidské přirozenosti. Svatý Tomáš Akvinský toto účastenství jasně vysvětluje: »Musí se říci, že při všech příčinách spořádaných závisí výsledek více na příčině první než na příčině druhé, poněvadž příčina druhá nejedná, leč siou příčiny první. Ze pak rozum lidský je pravidlem vůle lidské, podle něhož její dobrota se měří, to má ze zákona věčného, jímž jest zákon božský. Pročež v žalmu 4. se praví: »Mnozí říkají, kdo nám ukáže dobra? Poznamenáno jest nad námi světlo tváře tvé, Pane,« jako by řekl: »Světlo rozumu, které v nás jest, potud může nám dobré ukazovati a vůli naši řídit, pokud jest světlem tváře tvé, co jest plynoucí z tváře tvé. Z toho jest jasné, že mnohem více závisí dobrota lidské vůle na zákoně věčném, než na lidském rozumu, a kde nestačí rozum lidský, dlužno se obracet k rozumu věčnému.«²⁾

Tim, že rozum poznává přirozený zákon, není už dáno našemu praktickému rozumu hotové vědění, nýbrž pouhá schopnost dojít k vědění, které se vyvíjí ve stejném poměru s rozumem. Mravní pravdy nejsou pouze zákony z čistého rozumu, jak tvrdí Kant, nýbrž mnohem více je rozum čerpá z objektivního řádu jsoucna věci na našem rozumu nezávislého. Řád jsoucna poskytuje nám ze své bohaté náplně pro na-

še myšlení a chtění určité požadavky zcela konkrétního rázu.

V rozumovou přirozenost člověka přirozený zákon nevstupuje jako cosi člověku odporujícího — jako cizí příkaz, ale jako jeho zákon. Rozum lidský není sice sám sobě zákonodárcem, ale ukazuje se hlasatelem věčné vůle Boží.

Na jednotlivé věci je přirozený zákon aplikován *svědomím*. Platnost přirozeného zákona máme ve starověku vyjádřenou v Sofoklově Antigoně. Antigona přes zákon vladaře pohřbí svého zabitého bratra, ač ví, že ji čeká trest. »Zlaté pravidlo« lidského chování a jednání shrnuté v zásadu »Co chceš, aby ti druzí činili, čiň i ty jim« objevuje se v době předkřesťanské u mnohých velkých náboženství (na příklad konfucianismus, buddhismus, klasické pohanství, hinduismus, zoroastrismus).³⁾

Z církevních dokumentů vyplývá názor, že přirozený zákon mravní je napsán a ukryt v duši každého jednotlivého člověka, je to lidský rozum sám, který dobro poroučí a zlo zakazuje. Proto řád lidský má být vybudován na nezvratné a neproměnné skále mravního zákona, samým Stvořitelem zjeveného prostřednictvím přirozeného řádu. Jím vyrytého nesmazatelnými písmeny do lidských srdcí.

Rozsah závaznosti přirozeného zákona je *universální* a vztahuje se na všechny lidi bez výjimky, neboť všichni lidé mají stejnou přirozenost. Pokud ovšem přirozený mravní zákon je v člověku, může jeho poznání být u různých národů různé, ale nikdo užívající rozumu nemůže být v nepřekonatelné nevědomosti o nejvyšších a nejvšeobecnějších principech (Čiň dobro, neublížuj druhému atp.). Tyto principy jsou *evidentní*, nejsou odvozovány z jiných principů. U jiných mravních příkazů, které jsou odvozovány z nejvyšších zásad, může být jejich správné poznání potlačeno buď vlastní nebo cizí vinou neb i okolnosti mohou připustit omluvitelný omyl.

Podle způsobu závaznosti přirozeného zákona nejvyšší normy jsou absolutní, *nezměnitelné* a na nikom nezávislé. Charakter podmíněnosti neb neměnitelnosti mají příkazy přirozeného mravního zákona, čím více jsou vzdálenější neb odvozenější neb časově podmíněnější.

Příkazy přirozeného zákona jsou *základem* pro pozitivní zákonodárství. *Positivním zákonem* rozumíme rozumné pravidlo, jehož obsahem jsou zásady přirozeného zákona neb jejich přesnější určení, kteréžto pravidlo je vyhlášeno tím, kdo má péči o společnost. Je tedy i ve svědomí pozitivní zákon právě tak závazný jako zákon přirozený.

Téměř všechny filosofické školy a soustavy shodují se v tom, že jsou určité činy lidské, které nazýváme dobrými, mravními, a jiné, které se všeobecně považují za špatné, nemravné. Křesťanská nauka ukazuje, že hodnota lidských činů se měří *cílem*, zejména posledním cílem. Podle svatého Tomáše »dobrem je však hlavně cíl; neboť ta, jež jsou k cíli, nenazývají se dobrými, leč k zařízení k cíli.«⁴⁾

Mravní hodnota četných lidských činů se spatřuje ve shodě neb neshodě s řádem věcí k poslednímu cíli a tato shoda neb neshoda se poznává nejlépe z *lidské přirozenosti*, totiž zda činy odpovídají přirozenosti či ne. Člověk sám je často nejbližším cílem mnohých věcí a činností, proto lidská přirozenost se stává *nejbližší* a zjevnou formou mravnosti. Svatý Tomáš Akvinský klade normu mravnosti do správného lidského rozumu, kterým lidská přirozenost je řízena. Tato nejbližší a zjevná norma není normou nejvyšší, neboť nakonec správnost lidského rozumu spočívá ve shodě s rozumem Božím.

Katolický názor klade vznik a počátek práva do přirozeného zákona. Subjektivně přirozené právo je vztah rozumné přirozenosti k něčemu jako ke svému. Toto právo bývá definováno jako *potestas moralis et inviolabilis aliquid habendi vel agendi*.⁵⁾ Právo značí míti něco jako svou věc, užívat svých schopností a věcí, což už je obsaženo v přirozeném zákoně. Člověk má svůj život, své schopnosti, těší se ze svobody a mnoho věcí pokládá za své. Kdyby toto se mu odnímal, nebyl by osobou. Fysická vynutitelnost není podstatou práva, neboť předpokládá právo, jest však jeho nutnou vlastností. Neboť kdyby fysická vynutitelnost byla podstatou práva, právo by nebylo ničím jiným než násilím.

Přirozené právo v křesťanském smyslu (objektivně) je souhrn těch norem přirozeného zákona, které se vztahují na společný život lidí. Je to úsek z přirozeného mravního zákona, který svými základy spočívá na zákoně věčném. Tím je také dána *neproměnnost* přirozeného práva.

Přirozené právo není také více neb méně libovolný produkt rozumu, nýbrž pozůstává na věčné vůli Boží, která poroučí lidem zachovat přirozený řád a jeho porušování zakazuje. Lidský rozum je zdroj poznání přirozeného práva.⁶⁾ Ve vztahu přirozeného práva k vůli Boží liší se křesťanská pojmání přirozeného práva od pojmání antického a osvícenského.

Positivní právo zůstává vázáno na přirozené právo. Samo od sebe má pozitivní právo platnost v přirozenoprávní indiferentní oblasti. Předmětem práva jsou věci a činy, ne smýšlení, právo neposkytuje také ctnosti a nezakazuje všechny hříchy, nýbrž jen ty, při kterých je sociální zájem. Podstatným momentem práva je jeho *sociální funkce*, neboť právo může být jen za více právních subjektů.

Objektivní právo v nejšířším slova smyslu je *právní řád*, který je tvořen normami, vydanými příslušnou autoritou za účelem řízení vnější činnosti jednotlivců jak vzhledem k jiným jednotlivým osobám, tak i vzhledem k společnosti, aby společnost byla zachována a dosahovala svého účelu. Jednotlivá právní norma se nazývá zákonem. Je úkolem právního řádu, aby byl postaven na jasný základ vztah člověka k člověku, jedince ke společnosti, k autoritě, k občanským povinnostem, vztah společností a autority k jedincům.

Křesťanská právní filosofie odlišuje od sebe právo a mravnost, ale *neodděluje* je od sebe, nýbrž pohlíží na právní řád jako na jeden úsek mravního řádu. Proto onen nesmí odporovat tomuto a jen takové pozitivní normy mohou zavazovat ve svědomí, které neodporují přirozenému mravnímu zákonu. Přirozené právo není něčím, co snad má být, nebo nějakou ideou, která by potřebovala uznání pozitivním právem, nýbrž je to existující právo, které sice potřebuje určení v jednotlivém případě, ale tvoří základ pozitivního zákona.

Podle výše uvedených zásad je třeba nám i posuzovati právní názory, které byly i u nás dříve šířeny

neb jinde ve světě bují. Je to hlavně tak zvaný *právní pozitivismus*, který popírá přirozené právo a za poslední normu všeho práva pokládá lidský pozitivní zákon. Právní pozitivisté oddělují od sebe právní a mravní řád. Falešnost a zkaženost právního pozitivismu záleží v tom, že kdyby lidský zákon byl poslední normou práva, tedy každý zákon by byl spravedlivý a nebylo by rozlišení mezi spravedlností a nespravedlností.

Liberalismus vyznává právní pozitivismus. Liberální buržoasie, aby udržela své panství a vše, co s tím souvisí, držela se názorů právních pozitivistů, neboť jen tak si mohla podřizovat celé zákonodárství. Na to na příklad ukazuje právní názor vyslovený u nás roku 1935: »Dnes zásadně pokládáme státní moc za *všemocnou*, a práva jednotlivých občanů vznikají jen tam, a sahají jen potud, *pokud ona je připouští*.«⁷⁾ V ústavě za prvé republiky bylo sice ustanovení o rovnosti všech občanů před zákonem, ale v nálezu nejvyššího správního soudu se o tom ustanovení praví, »že všichni státní občané jsou si před zákonem rovni, nezakládá pro jednotlivce *subjektivní právo*, nýbrž jen všeobecnou zásadu, která nemá významu *normativního*, a jejíž provedení je zůstaveno zvláštním zákonům.«⁸⁾

Jakýkoliv ohled na přirozená práva nebrali nacističtí a fašističtí právníci. Ti prohlašovali za zákonné, cokoliv sloužilo imperialismu jejich zemi. Křesťanský názor vůči nacismu a fašismu je jasný. *Je naprosto odmítavý*. Iginio Giordani to krátce vyjádřil: »Ve svých důsledcích byly nacismus a fašismus filosoficky proti křesťanské ethice, theologicky to byly thanatolatrie: modloslužba smrti.« Třeba jasně vidět obłudnost a satanickou přišernost nacismu v jeho projevech. Jeho právní věda učinila základem práva právo pěstí, násilí bylo prohlášeno za právo. Za správné bylo uzákoněno to, co sloužilo modloslužbě nacionalismu, pýchy, rasy a krve, touhy po nadvládě a lupu. Nacističtí právníci docházeli k takovým absurdnostem, že právně chtěli zavést a upravit bigamii pro vybrané jedince, stanovit za právo vykořisťování a porobení jiných národů atd. Proto je jen důsledkem našeho křesťanského názoru, že se stavíme proti veškerému křesťanskému nacismu a fašismu a s tím spojenému militarismu.

Z toho, že člověk má přirozená práva, nutně vyplývá, že *může a má je uplatňovat*. Vždyť úkolem každé veřejné moci má být chránit nedotknutelné pole práv lidské osoby a usnadňovat jí plnění jejích povinností. Absolutní řád jsoucna a jeho cílů zjevuje člověka jako nositele neporušitelných práv a povinností a *základ a cíl všeho sociálního života*.

Křesťanský názor vypočítává také ta *lidská práva*, plynoucí z přirozeného zákona a ze Zjevení. Tato práva a oprávnění náleží každému člověku na základě jeho duchovně tělesné přirozenosti. Tato práva mají být uznávána každým spolublížním a chráněna společností a má být dávána možnost k jejich uskutečnění. Mezi tato práva se výslovně počítá: právo na zachování a rozvoj tělesného, duševního a mravního života, právo na soukromou a veřejnou bohopoctu, právo na manželství a dosažení jeho účelu, právo na manželské a rodinné spoluzítí, právo na práci jako na nezbytný prostředek obživy a zachování rodinného života, právo na svobodnou volbu povolání, právo na užívání hmotných statků, užívání, které je si vědomo svých sociálních povinností a omezení. K těmto právům lidské osobnosti dále přistupuje právo zakládat odborové organizace, právo na život velkých i malých národů v míru a jiná práva jim podobná, plynoucí z přirozeného zákona.

Je jistě potěšitelné a uvítáníhodné, že už v právní vědě se činí rozdíl mezi právem pozitivním a nepsaným (přirozeným). Vždyť už norimberský proces ukázal, že poslušnost vůči pozitivním zákonům válečným zločincům neubírala vinu na jejich zločinech, které byly charakterisovány jako zločiny proti lidskosti. V nedávné době se též sešli právníci ve Vídni, kde

z iniciativy zemí tábora míru se domlouvali o stanovění těch práv, která by bychom nazývali přirozenými. Nelze také podceňovat ty snahy v OSN, kde zástupci zemí tábora míru i jiných se snaží stanovit základní práva, která by měla být přijímána a uskutečňována v členských státech. Tyto snahy se shodují s křesťanským názorem na stanovění práv, jako je na příklad právo na vzdělání, rovnoprávnost žen a mužů, zákaz práce dětí, omezení zbrojení, zákaz atomické zbraně i jiné.

V ústavách t. zv. demokratických států byla sice stanovena formální práva jednotlivých občanů, ale nebylo postaráno o podmínky a možnost při jejich uskutečňování. Snahy o uspořádání nové společnosti, v níž i my žijeme, vedou k tomu, aby práva a povinnosti, vycházející z přirozenosti člověka a jeho určení, nejen byly stanoveny, ale aby byla dána možnost je i uplatnit. Vychází se ze zásady, aby život člověka byl šťastný a aby lidé zachovávali základní pravidla lidského spoluzití.

Proto také naše Ústava z 9. května 1948 stanoví práva a povinnosti občanů. V ústavě se prohlašuje práce a obrana státu za obecnou povinnost. Zaručuje se svoboda osobnosti a jejich projevů. Je prohlášeno právo na práci, na spravedlivou odměnu a odpočinek. Veřejné hospodářství má sloužit lidu, proto je plánováno. Občané se prohlašují za rovny před zákonem. O majetku se praví, že každý občan může nabývat nemovitosti i jiného majetku na kterémkoliv místě Československé republiky a vykonávat tam výdělečnou činnost. Omezení soukromého vlastnictví spočívá v tom, že nikdo nesmí zneužívat vlastnictví ke škodě celku. Ústava prohlašuje právo na vzdělání. Svoboda svědomí se zaručuje. Zaručuje se právo shromažďování a spolčování. Všem občanům se zaručuje ochra-

na zdraví. Občané jsou povinni zachovávat věrnost republice, zachovávat ústavu a zákony, ve svém jednání dbát blaha státu. Zakazuje se hlásat nacismus a fašismus, rasovou a náboženskou nesnášenlivost a nacionální šovinismus.

Naše Ústava někde přejímá tradiční demokratická práva občanů. Ale rozdíl spočívá v tom, že v ústavě práva dostávají reálný smysl, že nově zřízení dává možnosti a podmínky k užívání a uskutečnění těchto práv. Stanovená práva nejsou jen programem neb právní fikcí, ale mají zachycovat daný stav. Formulace práv a povinností není nijak abstraktní, dovolující libovolný výklad, nýbrž stanovení práv a povinností je založeno na skutečném životě.

Srovnání křesťanského učení o právech a povinnostech s požadavky práv a povinností nového zřízení ukazuje, že *právo a povinnost je základem jak křesťanského řádu, tak i nového společenského řádu.*

ThLic Miroslav Rajmon

Poznámky:

¹⁾ Noldin-Schmitt, Summa theologiae moralis, De principiis, Oeniponte 1941, editio XXVIII., str. 122.

²⁾ Sv. Tomáš Akv., Summa theologiae, Druhé části první díl, otázka 19, článek 4, český překlad str. 166.

³⁾ E. R. Pike, Ethics of the great religions, London 1948, str. 242.

⁴⁾ Sv. Tomáš Akv., Summa theologiae, Druhé části druhý díl, otázka 23, článek 7, český překlad str. 187.

⁵⁾ Ch. Boyer, Cursus philosophiae, Parisiis 1937, druhý díl, str. 497.

⁶⁾ Řím. 2, 14.

⁷⁾ Uvádí V. Provazník, O základních právech a povinnostech občanských, Praha 1952, str. 35.

⁸⁾ Tamtéž, str. 36.

SVATÝ KLEMENT M. HOFBAUER - POKORNÝ MUŽ BOŽÍ

Tam, kde stála před dvě stě třemi lety kolébka slavného moravského světce Klementa Hofbauera, stojí nyní krásný kostelíček, postavený v moderním jednoduchém slohu, bez gotických pilířů a ornamentů, bez barokových štukatur a rokokových kudrlinek.

Takovým byl Klement Hofbauer jako tento kostelíček v Tasovcích u Znojma. Jednoduchý, pokorný, a přece duševně tak krásný! Všude ho měli rádi pro jeho čistou prostotu, prostou vši gotické, mysticky navoněné zbožnosti, barokové boubelatosti a kulatosti a rokokových neknežských něžnosti... Jednoduchost a mohutnost, tyto dva podstatné prvky moderní architektury, byly také podstatné vlastnosti jeho duševní struktury.

Jeho ryzí skromnost budila důvěru a jeho duševní mohutnost a pevnost budila obdiv a údiv. Důvěru a údiv a obdiv klidil jako pekařský učeň ve Znojmě, když v jedné ruce nesl koš s pečivem, v druhé malého synáčka svého mistra, přesně konaje své povinnosti jako člověk, dělník a křesťan. Důvěru a obdiv si získal v Louce, jako student ve Vídni a konečně jako skromný a zářveň mohutný kazatel ve Varšavě a na mnohých jiných místech, obzvláště posledních léta svého života ve Vídni jako oblíbený zpovědník.

Svrchovanou důvěru a obdiv získal zajisté tenkrát, když žebraje pro varšavské sirotky, oběti do nebe volajících hříchů vařavských bohatců, mu plivl jeden z bohatců do tváře. Svatý Klement zachoval klid. Vytáhl z kapsy kapesník a utřel svou tvář, nastavil ruku a pravil: »Tak, to bylo pro mne, teď mi dejte něco pro mé sirotky.«

To je pokora. Hloubka — pokrošení, ponížení, ale také výška — mohutná síla budící obdiv a údiv. Omámen a dojat touto duševní silou a mohutností pokorného jednání padl bohatec k zemi a dal vše, co měl, svatému muži a změnil směr svého neblahého života!

Pokoru je klid, který zachováme jako svatý Klement při svrchovaných urážkách, a nezlomně konáme dobro, neohlížejíce se na uznání anebo zneuznání.

Pokora je odvaha, která přemáhá ducha bojácnosti a méněcennosti ve vědomí, že s pomocí Boží a s poctivou snahou duše vše dokáže. »Já mohu vše s pomocí Toho, který mne posiluje!«

Pokora se sklání s láskou k službám všech — pýcha žádá, aby všichni sloužili jí. Svatý Klement nejen že dovedl vřadnými slovy potěšit všechny, ale »dovedl zatopit, urovnat peřiny a světnici tam, kde nebylo jiných rukou. Projít púl Vídne s hrncem v ruce nebylo jistě pro generálního vikáře Klementa příjemné, kněžská pokora však nezná překážek, poněvadž chce být »všem vším« a proto slouží duchu i tělu!

Pokora je ctnost sociální, asociální neřest je pýcha.

Pokorného člověka cti Bůh i lidé. Nic neztratí, jen získá. Pokorný kněz získá duše v zástupech jako svatý Klement. Pyšný kněz je od sebe odpuzuje.

Fatnáctého března 1820 za snhové vánice ve 12 hodin v poledne odcházela pokorná duše svatého Klementa s tohoto světa. Zvonili právě »Angelus« ke cti Panny pokorné, kterou svatý Klement ve svém životě tolik uctíval. »Matka Boží volá. Již jáu, Matko!« — byla poslední jeho slova.

Tak krásně, mile, klidně a radostně doznívá život každého pokorného kněze.

P. Karel Sahan

Petr Brandl (1668—1735): *PANNA MARIA - Fragment Zvěstování Panny Marie, Praha - Národní galerie.*

Petr Brandl (1668—1735): *ANDĚL - Fragment Zvěstování Panny Marie, Praha - Národní galerie.*

PŘÍTEL TĚCH, KTEŘÍ MILUJÍ...

...zůstává navždy přítelem těch, jež někdy přijal u svého stolu. A ty? Ty ho znáš?« Tak se táže Petr své snoubenky Lucie ve stejnojmenné povídce Romain Rollanda. A dívka odpovídá: »Velmi, velmi málo. Nikdy mi o něm nikdo nevypravoval. Ale miluji ho, třebaže ho neznám. Neboť vím, že on také miloval...«

O či lásce se zde mluví? Je to láska Pána Ježíše, která rozplamnila srdce těchto dvou mladých lidí, kteří, můžeme docela směle říci, neměli zvláštní vztah k osobě P. Ježíše, jenž by byl podložen vírou. Prostá, lidská láska zde oceňuje Jeho lásku nadlidskou a mluví v tom nejsympatičtější tónu. Tento úryvek z uvedeného dialogu ale připomíná něco, nad čím se kněz a věřící křesťan musí vážně zamyslet. Otázka a odpověď těchto dvou hrdinů povídky musí být též otázkou pro nás. I my si ji musíme předložit. I my musíme na ni dát jasnou odpověď. My známe Pána Ježíše. Nám jsou známy Jeho příkazy, učení, celý život. Řídíme se jimi? Milujeme

Jej tak, abychom byli hodni Jeho lásky? Je naše láska k bližnímu úzce spjatá s projevem nejvyššího příkazu Jeho: Miluj bližního svého jako sebe sama?

»Lásku smí přijmout pouze ti, kteří ji dovedou též dát,« napsal kdysi básník Alfred de Musset. I my máme a musíme nutně opětovat lásku Pána Ježíše. Sami musíme poznat v každodenním životě, co znamená soulad naší lásky s Jeho láskou, která neznala mezí. I dnes září v nejušlechtilejší nádheře a lesku své ryzosti. Všem milujícím lidem se stal Pán Ježíš vzorem. Nám nadto Vykupitelem i laskavým učitelem. Kristus přítel těch, již opravdově milují — miluje nás a učí nás milovat, tak, jak sám miloval.

»Iam non dico vos servos sed amicos meos« — všem kněžším jistě známá věta. Zdůrazňuje, že je naším božským přítelem, že našim kněžským posvěcením bylo utuženo mezi námi a Jím zvláštní, privilegované postavení. Stali jsme se Jeho přáteli, přáteli zastupujícími Jej zde

na zemi. Bylo by naše přátelství k Němu prázdné a farizejské, kdyby jej nesignifikovala láska k Němu a k těm, ke kterým nás On posílá. Jsou to závažné připomínky a i dnešní doba na nás naléhá a žádá jejich plnění a splnění.

Ilja Erenburg napsal, že »...je možné žít bez bonbonů, hedvábných košil, bez fotelů, ale nelze žít bez budoucnosti«. Ale i budoucnost nelze si představit bez lásky. Tedy lásku nejen pro dnešek, nýbrž i pro budoucnost. K jejímu upevnění je třeba odhodlání opravdu všech lidí dobré vůle.

V ušlechtilém úsilí národů celého světa v boji za dosažení trvalého pokoje třeba vidět i boj za upevnění lásky. A proto i Kristův kněz i věřící jsou zajedno se všemi v plnění této velkolepé myšlenky, v jednotné linii se všemi mírumilovnými lidmi. Je to uchvacující, odpovědný a krásný postulat a v jeho plnění nás posiluje a bude i nadále posilovat Pán Ježíš, jako nejkrásnější vzor pravé lásky a opravdový přítel těch, kteří milují... P. Emil Korba

DOBA OČIMA KNĚZE

Být všem vším a vždy!

Toto životní kredo svatého apoštola Pavla vyzývá k všestrannému rozvíjení lidské osobnosti jak pro dílo života věčného, tak i pro láskyplnou službu našemu bližnímu. Dnes ovšem platí dvojnásobně, neboť vytváříme všichni pospolu svět, ve kterém se teprve všestranně vyvine všechno vznešené a krásné, co je obsaženo v pojmu člověk. Všichni třebas velmi pomalu vylézáme z ulity svého sobectví, abychom se podíleli na díle, jež má oblažovat celý drahý národ a skrze něj i celé lidstvo. Je to pokojné dílo, které stavíme kámen po kameni s láskou a pokorou, aby klenulo mír přátelství ke všem národům světa. Ano, to, co se děje uvnitř i navenek překonává sobectví, posiluje mír mezi národy.

A tu nelze stát stranou. Pavlovo heslo nás zapaluje k účasti. Celá výstavba hospodářství i kultury se stala služebnícem člověka. Výsledky loňského plánu mluví hrdou mluvou čísel, jak pilný, schopný a tvůrčí je lid osvobozený ze starého zakletí poroby i egoismu. Všechna průmyslová odvětví přesahují vydatně určených sto procent. A přitom je si třeba uvědomit, jaké vysoké úkoly plán stanovil. Energetika, doly na paliva jsou již nad plánem. Hutní průmysl a rudné doly dosáhly 99,8%, musí proto ještě přidat. Co nás zvláště potěší, je stavebnictví, které překonalo stanovené úkoly o dalších 7%. Je připravena velkorysá pomoc našemu zemědělství, neboť zemědělských strojů bylo vyrobeno 2½krát více, než stanovil plán. Stejně povzbudivých výsledků dosáhla výroba traktorů a hnojiv. I stavebnictví se dostanou lepší předpoklady, neboť bylo vyrobeno daleko více cihel i cementu, než bylo plánováno. Z takových výsledků jiskří radost v srdci, ale nesmíme zapychnout, nýbrž s nadšením a obětavostí jít dál.

Značně byla překročena výroba v oborech potravinářského a spotřebního zboží. Více a lépe bude nám všem společně poslouženo potravinami, textiliemi a jinými předměty denní potřeby. Ano, slyšíme sv. Pavla: všem a vším! Mnoho však zbývá vykonat v zemědělství. Tu je právě našim celonárodním úkolem všechny naše spolubližní povzbuzovat k tomu, abychom tento velký vlastenecký úkol svorně splnili. Vždyť se blíží již jaro. Mnohá zemědělská družstva

již ukazují, jak do toho. Takové JZD v Rovensku dobrými výkony nad plán zvýšilo pracovní jednotku z 11,60 na 16 Kčs. JZD v Lazanech dodalo tisíce litrů mléka a centy vepřového masa nad závazek. Sedmdesát JZD na Plzeňsku nám letos dodá o 1 milion litrů mléka, 1 500 q vepřového masa a 500 tisíc vajec nad plán. Tak necht' si počínají všichni zemědělci. Takové dobré výsledky posilují vlastní i na mezinárodním poli více než pouhá slova, sebelépe miněná.

A uplynulé události opravdu k nám důtklivě mluví a varují nás, abychom nepolevili ve své bdělosti proti škůdcům lidského pokolení a temným silám vylézajícím z podsvětí. Ukázali jsme si, jak vyrábíme dobré věci pro náš pokojný život. Na Západě je to však jiné. Takové Mannesmannovy závody v záp. Německu zvyšují výrobu zbraní pro novou wehrmacht. Je odstrašující a alarmující zároveň, dovíme-li se, že akciový kapitál činí u tohoto velkozbrojaře 380 milionů marek, čili jinými slovy 2krát více než na konci války! Z toho plynou veliké zisky a nedívme se, že západní spojenci jsou najednou v křížku, když jde o to, určit mezi nimi podíl na zbrojení. Francouzský premier v tomto ohledu nepochodil při návštěvě říšského kancléře Adenauera. Ten je zase zklamán, že jeho francouzský kolega je nepovolený v otázce Sárska a že mu tím připravuje těžkou situaci i v jeho vládní koalici. Adenauer má ostatně ohromné potíže, jak by zamézil spojení své vlasti. Pěkný paradox, není-liž pravda? A opravdu, panu kancléři se to špatně vykládá ve spolkovém sněmu, proč odmítá nový návrh SSSR na mírumilovné spojení Německa, a to dokonce za voleb kontrolovaných všemi velmocemi! Tuto nemilou nabídku ještě ztrpčilo sovětské prohlášení o ukončení válečného stavu mezi SSSR a Německem. Ale i obyvatelé záp. Německa nemlčí k sovětským návrhům, nemlčí k drzé realizaci remilitarisace země. Mohutná generální stávkou západoněmeckých horníků a hutníků nahnala pánům zbrojařům strach nad tím, co by spravedlivě rozhořčený německý lid mohl ještě jim říci a ukázat. I naše vláda, jako vláda SSSR, projevila znovu manifestačně svůj zájem na mírumilovném vyřešení německé otázky, na dobré sousedské spolupráci a normalizaci vztahů i se západním Němec-

kem. Ovšem pan Adenauer odmítá a odmítat musí, neboť americký protektor hoří touhou zapálit v Německu požár války. Je nutné přece shrabovat velké zisky, a to zbrojení přináší, i když nemnohým, a ostatní je musí zaplatit napřed penězi a potom svými životy a krví. Vždyť právě lid USA je nelidskými svými vládci donucen 65% svého rozpočtu vynaložit na vojenské hospodaření.

Však také prezident Eisenhower v dopisu ministru obrany Wilsonovi píše, že potřebuje »silné rozšiřující se hospodářství, které lze snadno přizpůsobit válečným úkolům«. President-voják byl dobře vybrán americkými zbrojaři. Opravdu nezháhl. Všude se snaží roznécovat konflikty a podpálit nakonec někde kýženou válku. Válku! Co je mu do slz matek, co je mu do potoků krve! Jen když tu budou nestydaté zisky! A hlavně vraždit moderně, ve velkém atomem a bakterií! Pěkný vyznavač křesťanství — generál Eisenhower! A tak se dovidáme, že počet příslušníků jeho lupičské armády má dosáhnout ke konci června 3 miliony mužů a námořnictvo 975 tisíc. Je jich opravdu zapotřebí. Nedávno z amerického podnětu byla připravena malá středoamerická republika Costarica, nyní ovšem daleko větší konflikt očekává generál-president na východě Asie, u ostrova Tajvanu. Drze okupoval proti platným dohodám tento ostrov po dohodě se zrádce Čankajškem, a nyní, když Čína chce tuto část své země osvobodit, mluví o agresí. Ano, dal si již kongresem i senátem schválit zmocnění, že kdykoliv bude chtít, může roznítit válečný požár na Východě. Ano, američtí zbrojaři se nedočkavě třesou na možnost války v této oblasti.

Únorové zasedání Nejvyššího sovětu SSSR mělo nesmírně bohatý obsah. Změnil se předseda vlády. G. M. Malenkova vystřídal vynikající státník a vojevůdce maršál N. A. Bulganin, který svého času navštívil i naši vlast. Způsob sebekritiky G. M. Malenkova ukazuje jistě vysokou morální hodnotu sovětského politického života a zároveň naprostou otevřenost, s kterou se tam projednávají všechny veřejné věci.

Obecně lidskou hodnotu, naplněnou žhavou touhou obhájit věc míru, má Deklarace Nejvyššího sovětu SSSR z 9. února 1955. Apeluje na svědomí všech státníků světa a upřímně zve delegace jakéhokoliv parlamentu do SSSR za účelem sblížení a umožnění mírumilovného vyřešení všech záležitostí, které zvyšují mezinárodní napětí a mohly by tak být příčinou války. Nelze bez pocitu upřímné úcty sledovat houževnatou mírovou práci všech sovětských institucí.

Molotovův projev o zahraniční politice se nesl tradičním úsilím o zachování míru, ale byl zároveň manifestem sovětské síly a varováním útočným silám. Projev předsedy rady ministrů SSSR určil směr další státní politiky. N. A. Bulganin zdůraznil úkoly, které stojí před sovětským těžkým průmyslem a zemědělstvím. Oba sektory se budou vyvíjet daleko rychleji. Je nesporné, že zasedání Nejvyššího sovětu je nejen hluboce významné pro SSSR, ale i pro celou světovou politiku. Znamená významné posílení pro zachování světového míru. J. B.

SPOLEČNÁ VŮLE PORAZÍ ATOMOVÉ ŠÍLENSTVÍ

Není na světě člověka, ve kterém by byla jen nepatrná jiskřička dobra a rozumu, aby mohl souhlasit se svržením atomové bomby, s vedením atomové války. Ohromná většina lidstva je naplněna naprosto přirozeným odporem k činu, v kterém je shrnuto všechno nelidské, ničivé a zlé. Ale nejen to, obluďnost takového závěru vyvolává energický odpor, který dříve nebo později smete zločince a šílence do temných propastí, kam patří. Zvlášť něco podobného musí pociťovat každá vpravdě křesťanská duše, každý katolický intelekt. Nikdo z nás nepochybuje o temném infernálním dile, které stojí za lidmi chystajícími se k takovému děsivému aktu namířenému nejen proti bližnímu, ale proti samému dílu Stvořitelovu. A proto křesťan živě cítí nutnost zúčastnit se s horoucím odhodláním vpravdě svatojiřského a michaelského boje proti nové podobě odpůrce všeho dobrého, proti novému útoku ničivých pekelných mocností, proti nové sani. Cožpak v atomové válce je něco lidského, něco, s čím může souhlasit rozum?

Již jednou byla svržena atomová bomba v Hirošimě. Po druhé se k tomu chystaly zločinné živly v armádě Spojených států v době korejské války. Ale tehda srazil tyto temné úmysly ohromný proud rozhořčení, vyjádřený stockholmskou výzvou, již stamilionové masy lidí všech názorů, barev pleti, národností daly jasně najevo těmto zločincům svou vůli.

Nebudou to mít lehké. Předsednictvo Světové rady míru přikročilo k ohromné mírové kampani proti chystanému použití nukleárních zbraní pro atlantickou armádu a proti obnovované wehrmacht. Již jednou, v Koreji, srazilo světové mínění ruku nedočkavých atomčíků. Chtějí je slyšet znovu? Ministr zahraničí SSSR V. M. Molotov řekl americkým žurnalistům Herarstovi a Smithovi, jak se dívá mírumilovný svět na nové americké dobrodružství. Rada bezpečnosti se bude na sovětskou žádost zabývat tím, kdo je útočník; zda lupič, který se usadil v cizím domě nebo čínský lid, který ho chce vyhnat.

Ale i mnozí západní státníci si uvědomují, díky Bohu za to, co může znamenat na jedné straně obnovená wehrmacht, a na druhé straně atom v rukou šílenců zároveň. Varuje předseda západoněmecké sociální demokracie Ollenhauer, varuje i někdejší anglický ministr Bevan, který říká o možné atomové válce tato slova: »Víme, že náš ostrov by v příští válce existoval pouze 30 hodin. Jestliže začneme válku, všichni zahyneme!« A na konec zapřísahá Churchilla, aby se snažil o dohodu se SSSR.

A přece tento hrozný atom může být pokorným služebníkem, je-li použit k mírovým účelům. A SSSR opět ukazuje nezištnou cestu, jak naložit s tímto objevem: celé řadě států, mezi jinými i naší vlasti, dává k dispozici tajemství atomové elektrárny. Ano jen tak lze chápat veliké heslo apoštolovo: dát k dispozici celému lidstvu vynález, který místo drtivé ničivosti se může stát v moudrých a lidských rukou předmětem požehnání.

Avšak dnes znovu se tito nenapravitelní nepřátelé lidského pokolení znovu snaží zařadit atomovou zbraň do arsenálu »atlantické armády«. Předsednictvo Světové rady míru právem uvážilo, že i dnes je znovu zapotřebí dát těmto dobrodruhům velmi důtklivou výstrahu, spojenou s rozsáhlou podpisovací akcí, kterou tentokrát jistě téměř celé lidstvo pozvedne svůj hlas proti hrůzám atomové války. Dne 10. února zasedal Čs. výbor obránců míru, který jménem všech poctivých českých a slovenských vlastenců se připojil k této nesmírně významné akci. Včas musíme připravit obranu, zamezit, aby zločinné úmysly nenasytných sobců, mamonářů se nestaly skutkem. Podpisová kampaň u nás ukáže, že v tomto odhodlání jsme všichni zajedno, že dobře víme, že naše vláda nevynechá spolu se SSSR a mírumilovnými státy žádnou příležitost, která by nezmírnila světové napětí. Právě tato skutečnost povede zvlášť nás katolické křesťany, abychom nejen stáli v první řadě těch, kteří výzvu podepíší, ale kteří i svými závazky v letošním jubilejním roce posílí naši mírumilovnou vlast tak, aby její váha v mezinárodním měřítku neustále stoupala. Víme, že slova bez činů jsou prázdná a neúčinná. Proto nebudeme šetřit ani námahou, ani důmyslem, abychom ještě lépe pracovali a tím proměnili vlast v nedobytnou pevnost. Jako kněží vysvětlíme všemu lidu nejen dosah nebezpečí, jaké lidstvu hrozí, ale i o nesmírné

síle a moci lidu toto nebezpečí svornou a rozhodnou akcí odvrátit a zmařit. A těm, kteří by chtěli k těmto naprosto nelidským zbráním sáhnout, řekneme s veškerou rozhodností, že je budeme pokládat za vá-

lečné zločince, jež postavíme znovu, jako kdysi v Norimberku, před soud celého lidstva. A jak neujdou soudu lidské spravedlnosti, budou se odpovídat i před hněvem Božím.

PRVNÍ SLUNEČNÍ PAPSKY

Podle přirozeného řádu věcí je rolník pokračovatelem slavného díla Stvořitelova. Jeho práce se pohybuje v okruhu tvůrčích přírodních sil, které nás plní zbožným údivem nad tím, jak dobrotivost Boží svou mohutnou silou lásky a světlem moudrosti udržuje a rozmnožuje život. Avšak Bůh tím, že stvořil člověka k svému obrazu a že jej obdařil božskou jiskrou rozumu, jej zavázal, aby v Jeho světlem díle pokračoval, využívaje při tom hřívem darovaných mu shůry. Tím jeho činnost nabývá až takřka nadpřirozeného lesku. A rolník tím, že rozmnožuje život, že jej chrání před ničivými silami, je zároveň nejvýznamnějším činitelem ve výživě svých spolubčanů. To je opravdu velika, zavazující, vlastenecká úloha. Přivádět k rozkvětu zemi, posyčenou krví a potem předků, a připravit ji k tomu, aby daleko lépe než dosud živila mladé pokolení, které nás jednou nahradí a bude pokračovat ve velikém díle spravedlivého lidského řádu. Ano, taková a ne menší je dnešní úloha, která stojí před každým rolníkem a která jej vede k tomu, aby se neuspokojoval dosavadními, vychozenými cestičkami, kterými zemědělství pomaloukou kráčelo vpřed.

Bůh stvořil člověka jako sociální bytost, aby žil, pracoval i modlil se mnohdy společně se svými bližními. Svornost musí vycházet z upřímného srdce rolníka-křesťana, rolníka-vlastence. A zemědělské družstvo je velikou školou ceny svornosti, lidské spolupráce. Spasitelovy veliké myšlenky, krásná podobnoství nesmírně oceňují život v lásce a svornosti ve společném konání dobrého díla. A není družstvo ohromnou příležitostí žít těmito základními křesťanskými ctnostmi? A nemá Božská jiskra rozumu právě zde nejvíce příležitosti důmyslněji vzdělávat každou píď naší drahé země? Ano, družnou, svornou, důmyslnou a moudrou musí být práce křesťanského rolníka, takovou, jako ji plným právem chce od něho jeho Spasitel.

První paprsky jarního slunečka dopadají na pro-

bouzející se zem. Spěchejme jim na pomoc! Hluboká orba, promyšlené hnojení ovšem daleko předtím, znamená nesmírnou pomoc jejich životadárné síle. I nad vhodnou volbou setby a přípravou semene je třeba se zamyslet, a potom jak sít, zda jako dosud, nebo zda použít zkušeností sovětských zemědělců a pokrokových našich družstevníků. A totéž platí i pro živočišnou výrobu. Jinak krmit, jinak pečovat o mladá teelátka a prasátka. Je to zvláště důležité teď na jaře, kdy se mnohým počíná nedostávat krmiv a musí s nimi hospodárněji a hlavně chytřeji než dosud zacházet. Jen se více radit s odborníkem! Jen více poslouchat vyzkoušené rady rozhlasu!

Letošní jaro bude slavné jaro! Připomíná nám veliké události osvobození naší vlasti sovětskými hrdiny. A zároveň slavnou cestu, kterou jsme za jejich pomoci urazili. Již dnes se hlásí mnozí rolníci, ať v družstvech nebo samostatně hospodařící, že tuto slavnou událost oslaví tak, jak jsme dnes zvyklí oslavovat — ne planými slovy, nýbrž vlasteneckými činy. Zvyšovat hektarové výnosy, rozšiřovat zemědělskou půdu, zvyšovat i živočišnou výrobu tím, že se naši rolníci naučí hospodařit novými, moderními hospodářskými metodami. To je to pravé, krásné, co je dokonce i hluboce křesťanské — totiž chránit Stvořitelovo dílo, pokračovat v něm, uznávat i dílo Spasitelovo tím, že bude lépe a ochotněji poslouženo bližnímu. Svorná spolupráce navzájem se milujících lidí, to je morálka nové společnosti, ale zároveň v gruntu vysněná a přece reálná morálka křesťanská. Jako skuteční pastýři duší nemůžeme ukazovat svému svěrenému stádcí jinou cestu, než je tato. Posloucháme při tom hlasu Církvě i hlasu milované vlasti. A který český kněz není na dně svého srdce opravdový vlastenec? Nezmýlí ho vyťí nepřátelské vlčí smečky, která má jiného pána, než je učitel lásky. A proto půjde se svým lidem po radostných i spravedlivých cestách, nad kterými svítí jásavé slunce letošního slavného jara!

DP

PROVÁDĚNÍ REVISÍ HOSPODAŘENÍ NA FARNÍCH ÚŘADECH

S konsistorními pokyny o provádění revisí a namátkových kontrol hospodaření farních úřadů obdržely vikariátní úřady také vzorec zápisů, které třeba vyhotovovat při výkonu těchto revisí.

Vzorec zápisu ve svých 15 bodech, většinou otázkově stylisovaných, skýtá přehledný obrazec toho, co je předmětem revise a co se při ní musí bezpodmínečně vyžadovat, jak je třeba vést evidenci farního hospodaření, aby se vyhovělo předpisům a směrnicím pro vedení účetní evidence farních úřadů, a proto je zájisté vhodné, aby DP s nimi seznámil všechny duchovní správce farností.

Vzorec nese obvyklý nadpis »Zápis o revisi« nebo »o namátkové kontrole«, provedené na tom či onom farním či děkanském úřadě, pak následuje místo a datum revise a jména přítomných (duch. správce, vikář nebo jeho zástupce a případně OCT). Dále se uvádí předmět revise, kterým je celé farní hospodaření a jeho evidence a také inventáře. Vzorec obsahuje celkem 15 bodů a v konsistorních pokynech vikářům se ještě praví, aby při eventuální potřebě byly shledané závady podrobněji rozvedeny, než vzorec uvádí a případně rozšířeny o další poznatky. Směrodatné body vzorce uvádějí, že průběhem revise zjištěno:

1. Zda pokladní hotovost odpovídá předepsanému pokladnímu limitu a rozdíl příjmů a výdajů ve sloupci »Pokladna« deníku příjmů a výdajů ke dni revise a zda pokladní hotovost je řádně zajištěna.

2. Zda jednotlivé položky v příjmech a vydáních jsou rozčleněny podle své povahy do příslušných rubrik.

3. Zda všechny položky deníku příjmů a vydání jsou doloženy pokladními doklady a ke které položce snad pokladní doklad chybí.

4. Zda pokladní doklady mají potřebné náležitosti a zda jsou ukládány v chronologickém pořadí.

5. Zda zápisy v pokladním deníku jsou prováděny běžně, což znamená ihned po pokladní operaci.

6. Zda vykazované příjmy a výdaje odpovídají schválenému rozpočtu.

7. Zda pomocná evidence »Hřbitovního fondu« je řádně vedena a zda je pravidelně uzavírána a zúčtována v Deníku příjmů a výdajů ve sloupci »Účelové jmění«.

8. Zda movitý majetek farního úřadu je zapsán v knize »Inventář« a zda jednotlivé předměty jsou opatřeny inventárním číslem.

9. Zda pohledávky, dluhy a materiálové zásoby jsou řádně vedeny podle »Směrnic pro vedení účetní evidence farních úřadů« na předepsaných kartách.

10. Zda kostelní sbírky jsou pravidelně zúčtovány v deníku příjmů a výdajů.

11. Jiné zjištěné závady.

12. Zda zjištěné závady byly odstraněny na místě anebo do kdy budou odstraněny.

13. Zda k zjištěným závadám byl duchovní správce farnosti poučen o správném postupu ve vedení účet-

ní evidence ve smyslu »Směrnic pro vedení účetní evidence farních úřadů«.

14. Celkový závěr o shledaných závadách.

15. Návrh na vhodné opatření.

U každého bodu je rubrika k odpovědi, případně k zapsání zjištěných závad. Poslední dvě rubriky (čís. 14 a 15) vyplní revisní orgán na vyhotovení zápisu určeném pro konsistoř, které se zápis posílá dvojmo, aby měla stejnopis pro sebe i nadřízený dozorcí státní orgán. Zápis podepíše duchovní správce farního úřadu a revisní orgán.

Účelem kontrol a revisí je nejenom zjišťovat a odstraňovat závady v hospodaření a v jeho evidenci, ale zároveň vychovávat farní úřady k řádnému hospodaření a k správnému vedení jeho evidence podle daných pokynů a směrnic. Je to povinností nás všech, podřízených i nadřízených, plynoucí z církevních i státních předpisů o správě církevního majetku. Je pracné pro vikáře provádět předepsané revise, při nichž má podle potřeby poučením usnadňovat duchovním správcům jejich úkol vést řádně farní hos-

pořádání a jeho evidenci. Má za to nejen samozřejmě právo, ale také povinnost vyžadovat, aby mu duchovní správce jeho úkol usnadňoval. Pak budou výsledky všestranně potěšující.

Namnoze se dnes nařiká na složité vedení farního účetnictví. Avšak po pravdě nutno říci, že i dříve účtování pro býv. zemské úřady bylo dosti složité. V Čechách je většinou obstarávaly býv. patronátní úřady, ale jinde je musili většinou pracně dělat duchovní správce. A vidíme dnes všude, že se kladou složitější požadavky na vedoucí podniků, kteří často nemají značného vzdělání a musí se propracovávat, jak se dá. Musíme se vypořádat se skutečností odhodlaně a čestně tím více my, duchovní. Ostatně všude lze snad najít pomoc některého schopného spolubratra anebo i laika, který rád, třeba za přiměřenou odměnu, pomůže duchovnímu správci, který na to nestačí pro stáří, churavost, přetížení prací a pod.

Pečlivé hospodaření ve farnosti a přesná jeho evidence podle předpisů přinese uspokojení nejenom nadřízeným revisním orgánům církevním i státním, ale i nám samým.

Vikář Václav Šebek

Galerie vlasteneckých kněží

P. FRANTIŠEK NÁHLOVSKÝ, VLASTENECKÝ KNĚZ, REFORMÁTOR

Páter Náhlavský je jedinečně vzácným zjevem mezi ostatními vlasteneckými kněžími, kteří se snažili v dobách útisku o náboženské a národní povznesení svého národa. Reformou církevního života usiloval, aby církev ozdravěla v svých představitelích i v lidu. Je až stydno psát o tom, s jakým výsledkem jeho obrodné snahy ztroskotaly pro tupé neporozumění držitelů moci.

František Náhlavský se narodil 7. ledna 1807 v Sýkořicích u Turnova, kde jeho otec byl mlynářem. Rodinná výchova byla základem vývoje jeho charakteru. Zvláště otec byl zbožný, národnostně uvědomělý, podnikavý a tyto vlastnosti se zdarem vštěpoval svému synu. Chtěje mu poskytnout co možno nejlepší vzdělání, poslal ho r. 1819 do Jičína na gymnasium, jehož profesor Šír v chápavém chlapci národní uvědomění ještě více upevnil. Na filosofii se odebral roku 1825 do Prahy a vyvoliv si ve shodě se svou zbožnou myslí kněžství jako životní povolání, odešel na bohosloví do Litoměřic, kde byl 4. srpna 1830 vysvěcen na kněze.

Již v té době měl četné známosti mezi kněžími-buditeli a spisovateli, jmenovitě s Ant. Markem. Jeho první kaplanské místo byl Český Dub na Boleslavsku, v němž působil plných devět let ke spokojenosti svých farníků. Nezapomínal ani na své vzdělání, které prohluboval soukromým studiem. Zasloužil se o zavedení analogického pravopisu do národních škol. Sousedil s faráři P. Janem Pažoutem v Hodkovicích a P. Jos. Hofrichtrem v Jeřmanicích, kteří byli přesvědčenými stoupenci obrodných snah B. Bolzana a ovšem seznámili svého mladšího souseda s jeho zásadami. Jeho duše je brzy přijala za své. Náhlavský toužil výše: r. 1835 si zažádal o místo katechety na litoměřickém gymnasiu a r. 1838 se zúčastnil konkursu na místo profesora náboženství na filosofickém ústavu v Inšpruku. Avšak teprve r. 1839 se mu poštěstilo změnit místo svého působení; byl totiž po kanovníku Příhonském jmenován praesesem lužického — vendického — semináře v Praze, jež řídil až do r. 1848.

Revoluční rok znamená osudový obrat v jeho životě. Byl 21. května zvolen do »Národního výboru«, což nebylo známkou spolehlivosti v očích tehdejší hierarchie i vlády. Několik dní předtím projevil svou iniciativu ve věcech církevních; svolal na den 18. května do lužického semináře duchovní různých hodností na poradu. Přišlo jich asi čtyřicet, mezi nimiž byli mladí kněží i preláti a kanovníci. Jako důvod k svolání porady uvedl, že vlivem tehdejších událostí octli se duchovní v kritické situaci. Dovodil, že veřejné a otevřené projednání církevních záležitostí osobami k to-

mu ustanovenými se stalo právě tak nutné jako možné a dokonce snadné, že nové uspořádání církevních záležitostí je nepochybně pro každého, kdo sleduje vývoj veřejných událostí. Nutno promluvit: duchovní sami musí veřejně doznat »před Bohem a před dobrými lidmi, že ve svém počínání byli jen blikajícím světlem světa a málo účinnou solí země«.

Stejně naléhavo je veřejně a svobodně prodebatovat určité jednotlivé nauky, zřízení a zvyklosti. Nutno vysvětlit, co je podstatné a tedy nezměnitelné, a co je nahodile přidáno a proto platné jen pro určitou dobu. — Je nezbytno povznést liturgii, jež smyslovými vjemy umožňuje vstup božských věcí do lidského nitra. »Liturgie je srdeční komora, je sídlo církevního života: zasluhuje a také potřebuje naší nejpečlivější pozornosti.« — Proto nutno zrevidovat misál, pontifikál, perikopy stejně jako breviář a lidové modlitební knihy a přizpůsobit je kulturní úrovni ostatního křesťanstva. Dále třeba mít na zřeteli, že se lidstvo nejnověji seskupuje podle jazykové příbuznosti, a uvažovat o zavedení lidové řeči do liturgie.

Pojednáváje o církevním jmění volá: »Bratři, nedávejme se vést úzkoprsostí a ziskuchtivostí...« Navrhuje, aby země byla rozdělena na menší diecése s ohledem na rozvrstvení českého a německého obyvatelstva. Z této zásady logicky vyplývá lepší hospodářské zabezpečení nutně dotovaných far a kostelů, rozmnožení nižších a vyšších okrsků duchovní správy, zřízení nových far, nových diecézí. Žádá, aby církevní volbu v zemi české byl se svolením Svaté stolice určen jeden biskup do papežské konsistoře, aby kardinál zastupoval trvale země české, k jehož vydržování by se potřebný náklad uhradil z církevního jmění země.

Prohlašuje, že zcela svobodná, čistě církevní volba farářů, biskupů a metropolitů je životní otázkou, jež zabrání simonii a jiným zlořádům. Mluvě o tehdejších církevních ústavech, školách a klášteřích, požadoval, aby byly přezkoumány osnovy atd. Ani církevní disciplína: posty, modlitba, neunikly jeho pozornosti. Zvláště vroucně mluví o potřebě modlitby.

Jakými cestami a prostředky lze toho dosíci? Časopisem a konferencemi.

Po schůzi, jež skončila schválením jeho návrhů, odebral se k arcibiskupovi, aby mu o výsledku referoval a vyžádal si jeho schválení, neboť během schůze několikrát výslovně zdůraznil, že nic nepodniknou bez vědomí svých biskupů, tím méně proti jejich vůli. Arcibiskup mu vyslovil své potěšení, že nebude nucen proti účastníkům zakročít, jak se obával, když se mu doneslo, že jde o schůzi s divokými politickými

požadavky. Arcibiskup s jeho programem v zásadě souhlasil, prozradil mu, že o některých věcech už s ostatními biskupy se radil, že však se nesmí postupovat překotně, protože jde o věci, jež by se násilným zásahem mohly spíše zhoršit než zlepšit. Určitě přislíbil svůj souhlas s časopisem a s konferencemi svolávanými pod aegidou biskupů, nikoli však se synodami.

Náhlovský svolal na 22. května druhou schůzi, na níž účastníkům referoval o příznivém přijetí usnesených požadavků. Zpráva o obou schůzích byla vydána pod titulem: *Versammlung von Geistlichen gehalten zu Prag am 18. und 22. Mai 1848*. V doslovu ze dne 25. května naléhal na založení časopisu, který by měl za účel svobodné a ve smyslu církevní disciplíny pojeté návrhy a příspěvky k církevní reformě uveřejňovat.

Zahraniční katolíci přijali Náhlovského iniciativu příznivě a posuzovali ji kladně. Jmenovitě Mainzer Katholik N. 107, roč. 1848, a v Tübinger Quartalsschrift profesori Dr Drey a Dr Hirscher se obsírně rozepsali o jeho návrzích a kriticky je zhodnotili. Rovněž vídeňský Sprecher für Staat und Kirche, 30. Sept., N. 13, schválil jeho program, kdežto Kirchenzeitung přinesl zlovolně překroucený referát o schůzi od pražského dopisovatele.

Duchovenstvo české i německé bez rozdílu hodnosti souhlasilo s Náhlovským, uznávajíc závady a nedostatky, na něž poukázal, a přálo si, aby navrhované opravy byly provedeny. V souhlase duchovenstva nebylo nic buřičského, protože sám arcibiskup se pro většinu bodů vyslovil, a nikdo ani Náhlovský nepomýšlel na podřívání církevní ani státní autority. Navrhované reformy byly v duchu doby a většina z nich se týkala oživení vnitřního církevního života a jen několik návrhů sledovalo pozměnění hmotných poměrů. Svatodušní bouře v Praze celé hnutí v zárodku udusily. Moc světská i církevní se daly zachvátit strachem a podezřívavostí vedla jejich zásahy. Náhlovský byl u arcibiskupa pražského, biskupů litoměřického a drážďanského nařčen z politické vzpoury a po tři týdny vězněn na pražském hradě. Konference německých biskupů ve Würzburgu přiměla saského biskupa Jos. Dittricha pod pohrůžkou, že ho obžalují v Římě

pro zanedbávání povinností, že tento pak Náhlovského sesadil. Stalo se tak 28. července 1848. Aby však ukázal, že podlehl nátlaku, nabídl mu místo kazatele v Lipsku a když odmítl, profesorské místo na katolickém gymnasiu v Drážďanech. Náhlovský se všemi prostředky bránil odchodu z vlasti a teprve když všechny jeho pokusy selhaly, odebral se do Drážďan, kde měl v nejnižších třídách učit začátkům latiny. Těžce se loučil s vlastní a hlavně se všemi pohřbenými nadějemi na obrodu duchovního života a jedinou jeho útěchou bylo, že jeho přátelé věrně při něm stáli. Přítel Pažout ho povzbudil slovy: »Naše vlast bude o vás vědět, kde jste«, proto nezlomen odešel 23. února 1849. V Drážďanech se setkal s upřímným Čechem J. Hrabětou, který byl ředitelem téhož gymnasia a Náhlovskému všemožně pomáhal. Avšak nesnáším Náhlovského nebylo konce. Brzy byl přeložen na faru do Freiburgu 1. června 1849. Existenční nejistota a stále duševní napětí podlomily nakonec přece síly mladého kněze, takže již v srpnu musel odejet na léčení do Sedmihorek, aby byl ještě téhož roku na vlastní žádost ryt. Em. Tieglem z Lindenkronu presentován na faru sázavskou. Konečně byl tedy zas doma a s radostí se pustil do práce mezi svými na místě posvěceném prací sv. Prokopa. Přecenil své vyčerpané síly, neboť jen do března 1852 byl schopen zastat obtížnou duchovní správu. Cítě, že se už nikdy nezotaví do té míry, aby mohl své kněžské povinnosti vykonávat, se zlomeným srdcem napsal žádost, aby byl dán na odpočinek... Bylo jí vyhověno s nezvyklou rychlostí: byl pensionován již 30. ledna 1853 a uchýlil se k svému bratru Janovi, mlynáři v Jaroměři, kde již 11. června téhož roku šestačtyřicetiletý tiše zesnul. Byl převezen do svého rodiště a tam pochován v hrobě svého otce, jež miloval jako svou vlast a církev, po jejímž zdokonalení toužil a o něž usiloval. Byl udolán jako Bolzano, Fesl, Příhonský, Schneider, Pažout, Hurdálek...

Ze spisů Bolzanových sestavil výtah: *Über die Wohltätigkeit, dem Wohle der leidenden Menschheit gewidmet, Prag 1847*. Hojně přispíval do rozličných časopisů českých i německých. Hlavním jeho dílem zůstává pokus, třeba nezdařený, o reformu církevního života, pro který ho české kněžstvo chovalo vždy ve vděčné paměti. J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

JUBILEUM

Dne 8. března t. r. se dožívá 70 let děkan a bisk. vikář v Novém Boru P. František Mai. — Blahopřejeme.

ÚMRTÍ VLASTENECKÉHO KNĚZE

25. ledna 1955 zemřel po krátké nemoci senior arcidiecése olomoucké vsdp. P. *Fabián Gregárek*, čestný kanovník a farář v. v. v Ostravě-Staré Bělé. Zemřelý pan kanovník je znám celému Ostravsku jako první cyklista a první ostravský automobilista, jako nejlepší kronikář a kněz-lidumil. Působil na Ostravsku ve Staré Bělé plných 25 let jako farář. Skoro 30 let byl v pensii, ale stále plný práce a zájmu o vše, co se dělo kolem něho. Narodil se 15. února 1861 v Troubkách n. Beč. Ordinován byl 5. července 1885 v Olomouci. Byl by se dožil letos 94 let a 70. výročí svého kněžství. Bohužel, člověk miní a Pán Bůh mění. Svého železného kněžského jubilea se již nedožil a byl ve svém působišti ve St. Bělé 28. ledna 1955 pohřben. Pohřbu se zúčastnilo víc než 40 kněží a s knězem-seniorem se rozloučil za celou arcidiecési J. M. nejd. p. gen. vikář P. *Josef Glogar*, který také ochotně převzal všechny pohřební obřady. Několika životních vzpomínek z jeho působení ve Staré Bělé vzpomněl při kázání v kostele Dr Vojtěch Folta, farář v Ludgerovicích, rodák ze St. Bělé, kterého zemřelý vsdp. kanovník učil ještě náboženství a ke kněžství připravoval. Jeho vlastenecký a sociální postoj zhodnotil sám nejd. p. gen. vikář. Ostravsko bude dlouho vzpomínat

vzácného charakteru, neúnavné práce a síly, kněželidumila. E. H.

ÚMRTÍ

Dne 2. ledna t. r. zemřel Msgre Jan Nep. Sládeček, os. děkan, vikář a konsistorní rada v Dobrovici. Dosáhl 90 let svého věku, při čemž z 65 let kněžských byl v činné službě 58 let a z toho 55 ve svém rodném městě. — Dne 9. ledna t. r. zesnul v Pánu P. Cyril Janota, minorita a kaplan u Matky Boží v Jihlavě. Na vinici Páně působil 59 let, z toho 50 let v Jihlavě. — Dne 30. ledna t. r. zemřel v Hradci Králové Msgre František Hrubý, infulovaný děkan katedrální kapituly a kancléř konsistoře. R. I. P.

KONFERENCE DMV

Koncem měsíce ledna konaly se ve všech diecézních městech konference DMV, kde přítomné duchovenstvo pojednalo o nejdůležitějších otázkách dneška a zaujalo rozhodný odpor proti úmyslům znovuvzbrojení západního Německa a proti zneužití atomové energie k válečným účelům. Na konferenci v Praze referoval kanovník Josef Kristek z Brna, v Olomouci kapit. vikář Antonín Stehlík z Prahy, v Brně prof. Jos. Beneš, gen. tajemník CMV, v Hradci Králové kanovník Jan Mára z Prahy, v Českých Budějovicích kapit. vikář Msgre Eduard Oliva z Litoměřic, v Litoměřicích probošt Dr František Drábek z Mikulova a v Českém Těšíně generální vikář Antonín Veselý.

Jeho Excelence

NJDP. MSGRE THDR ANTONÍN ELTSCHKNER,

TIT. BISKUP ZEPHYRSKÝ, SVĚTÍCÍ BISKUP PRAŽSKÝ, DĚKAN V. V METROPOLITNÍ KAPITULY U SV. VÍTA V PRAZE ATD. ATD.,

OSLAVÍ V PÁTEK DNE 18. BŘEZNA 1955 JUBILEUM

PADESÁTI LET KNĚŽSTVÍ

PŘEJEME JEHO EXCELENCI, NEJDŮSTOJNĚJŠÍMU PANU BISKUPOVI OD PÁNA BOHA HOJNOST JEHO DARŮ, ZVLÁŠTĚ ZDRAVÍ A POŽEHNÁNÍ

ABY I V DALŠÍCH LETECH SVĚHO ŽIVOTA SVOU ZASLUŽNOU PRACÍ BYL OZDOBOU CÍRKVE SVATÉ I NAŠÍ DRAHÉ VLASTI

Na všech konferencích byla velmi čilá a bohatá diskuse, která vyzněla jednomyslně pro neutuchající práci pro zachování světového míru, která se zvláště musí projevovat v upevňování jednoty našich národů a v posilování hospodářské výstavby a obranyschopnosti našeho státu.

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZCE FORMY POSLEDNÍHO POŘÍZENÍ

V článku »Poslední pořízení podle nového občanského zákoníka«, uveřejněném v 2. čísle Duchovního pastýře, se zabýval Ph et JUDr Josef Kasan velmi podrobně celou řadou otázek, které jsou důležité při praktické aplikaci dědického práva podle nového občanského zákoníka.

Účelem tohoto příspěvku je doplnit jeho článek některými připomínkami rovněž ryze praktického rázu tak, aby čtenáři Duchovního pastýře byli upozorněni zejména na význam a dosah ustanovení § 565 obč. zák., o němž se Dr Kasan nezmiňuje, a na změny, které nastaly, pokud jde o prohlášení poslední vůle do úředního zápisu, se zřetelem k účinnosti zákona čís. 52/1954 Sb.

I. Podle ustanovení § 565 odst. 1 obč. zák. se při dědění totiž užije práva platného v den smrti zůstavitele. Poněvadž nové právo dědické nezná ani vzájemné závěti, ani smlouvy dědické, je dědění podle nich vyloučeno. V českých krajích byla dědická smlouva omezena jen na manžely, na Slovensku však toto omezení neplatilo. Se zřetelem k výše citovanému zákonnému ustanovení nelze tedy dědit podle vzájemné závěti ani smlouvy dědické, i když by jinak měly všechny náležitosti vyžadované pro závět podle nového občanského zákoníka. Naproti tomu poslední pořízení učiněné podle ustanovení dříve platných, pokud mají všechny náležitosti závěti podle nového občanského zákoníka, mohou být dědickými tituly.

II. Zákonem ze dne 27. října 1954, č. 52 Sb., kterým se rozšiřuje působnost státního notářství, bylo s účinností od 1. ledna 1955 dotčeno ustanovení § 545 obč. zák. Od počátku tohoto roku lze pořizovat o majetku závěti, má-li závět podle vůle pořizovatele nebo podle zákona být zřízena ve formě úředního zápisu, jen před notářstvem, a to ve formě notářského zápisu. (§ 6 odst. 2 lit. c) cit. zák.) Není tedy už možné prohlásit svou poslední vůli do úředního zápisu před soudem. Týmž zákonem bylo stanoveno, že řízení o projednání dědictví provádí notářství (§ 2), které je činné místo soudu prvě stolice a jehož rozhodnutí má účinky soudního rozhodnutí (§ 5 zák. č. 52/1954 Sb.).

V těchto dvou směrech doplňují instruktivní článek Dr Kasana.

JUDr Jaromír Halaška

Z NAŠÍ FAKULTY

16. I. 1955 byli naši bohoslovci hosty zaopatřovacího ústavu České katolické Charity v Litoměřicích, kde zahráli a zazpívali stařenkám půvabně Steckerovy koledy. Tento milý projev zájmu byl osazenstvem Domova odpočinku radostně a s povděkem kvitován.

17. I. t. r. se bohoslovci pod vedením vsdp. rektora kanovníka P. J. Vraštila zúčastnili filmového představení klasického Shakespearova dramatu Hamlet v litoměřickém kině Máj.

21. I. t. r. uspořádala odbočka SČSP na naší fakultě svou pravidelnou měsíční besedu, kterou zahájil předseda odbočky prof. Dr F. Panuška. Beseda byla vyplněna hodnotným programem a ukončena promítnutím filmu Nezapomenutelný rok 1919.

22. I. t. r. se zúčastnili profesori naší fakulty besedy v Kněžském domově v Praze, na niž o závažných a neaktuálnějších problémech domácí a zahraniční politiky promluvil njdp. pražský kapitulní vikář J. M. metropolitní kanovník Ant. Stehlik.

Ve dnech od 27. I.—4. II. probíhaly na naší fakultě pololetní zkoušky, jichž se s plným úspěchem zúčastnili téměř všichni naši posluchači.

16. II. t. r. po návratu z pololetních prázdnin byly v kněžském semináři zahájeny týdenní exercicie všech alumnů litoměřického semináře, které obětavě vedl vsdp. P. Vojtěch Metelka.

KALENDÁŘ

Před časem jsme oznámili, že se zamýšlí upravit kalendář. Na úpravě pracuje zvláštní subkomise OSN. Československá Akademie věd dala již své kladné vyjádření k úpravě.

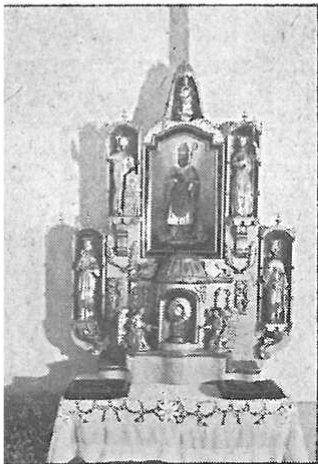
ODEZVA V ZAHRANIČÍ

Článek děkana V. Šebka o hospodaření na farních úřadech měl odezvu nejen u našich čtenářů doma, nýbrž i v zahraničí. Redakce dostala dopis od vldp. faráře z NDR, který se zajímá o podrobnosti.

MINIATURNÍ OLTÁŘ

Tvůrce krásného mechanického betlema ve Vamberku František Neumann vyřezal ze dřeva asi v roce 1892 miniaturní, ale jako skutečný, oltáříček pro svého churavého vnuka Bedřicha, který mu zemřel v 7 letech. Svatostánek je otáčecí, s dřevěnou monstrancí vysokou asi 15 cm, zasklenou a vzaďu se otvírající; vedle svatostánku jsou sochy andělů a čtyř

světců ve výklencích: sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého, sv. Cyrila a sv. Metoděje. Sochy světců jsou podle kamenných soch stojících na vamberuském mostě přes řeku Zdobnici, hned pod okny jejich domku.

Nahoře pod nebesy je socha Neposkvrněné, stojící nad zeměkouli.

Všechny ozdoby, monstrance a sochy jsou pozlaceny, což stálo 40 zlatých a bylo provedeno ve Vysokém Mýtě.

Šťastný dědeček dal namalovat i »opravdový« oltářní obraz, asi 40 cm vysoký, s patronem vnoučka sv. Bedřicha, jehož svátek církev slaví 18. července. Autor obrazu není znám.

Oltář je dnes vystaven v kostele sv. Barbory ve Vamberku. Jen oltářní kámen mu chybí.

Dr Alois Sedlařík

OPĚT Z JIČÍNSKA

Když přijdou občané se stížnostmi, že plech věže je mohl vážně poškodit a když MNV z moci úřední dá uzavřít průchod okolo kostela, je jisté svrchovaný čas, aby věž byla opravena. A tak jsme se do toho pustili za spolupráce MNV, círk. tajemníka v Jičíně, po souhlasu KNV v Hradci Králové, který naši potřebu uznal. Mile zapůsobil, když právě o naší pouři se ukázala na věži »houpačka smrti«, malé lešení, jako počátek oprav. Ani potom toho víc nepřivezli, jen tak na podlaze v autobusu pár prken a trámů, které vynesli na ramenou a začali. Tentokrát byl vedoucí silou mistr klempířský p. Boh. Valkoun z Jičína. Však oslavil vloni své 75. narozeniny. Jeho pomocník p. Jos. Tůma nemá daleko do šedesátky. Tito dva pracovali u nás od června do prosince na zaplechování a obarvení velké věže, nátěru malé věže, okapů a plechových partií. Dole chytala závrat věžáky, když spatřili tyto provazolezce ve 40 metrech bez lešení, jen na provaze a na malém žebříku u křížku věže. Nešli by tam ani za milion korun. Natřené věže zčervenaly v nové kráse po tolika letech. Jednu obavu jsme měli: jak budou propláceny dílčí účty? Mohu směle tvrdit, že se tak stávalo obratem a dělníci nečekali. Jednou dokonce tu byly peníze dříve, než jsem se vrátil z KNV. Bylo to nejen pružné vyřizování, ale prozrazovalo lidský poměr a hodnocení práce, za kterou je dělník hoden mzdy své. Za to patří srdečný dík celému Libáňsku, a to jak místním činitelům, tak okresu Jičín a nejvíce církevnímu oddělení v Hradci Králové. Jedno se nestalo: rozhlas MNV v Libáni slíbil na slavné zakončení zahrát písničku a v prosinci na to nedošlo; tak nám to dluží na jaře, až budeme opět pokračovat při jiné údržbě.

P. Ant. Tuček

MAĎARSKO

Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v Maďarsku konal své zasedání dne 11. ledna t. r., aby projednal časové problémy a úkoly. Referát přednesl místopředseda CMV protonotář a kanovník Dr Richard Horváth. Privil mimo jiné:

»Jako tomu bylo vždy, je i nyní základní otázkou veškerého lidského dění problém války a míru. A tentokrát bude jeho těžištěm a pro nás pravděpodobně po celý rok hlavním úkolem otázka německá, otázka remilitarisace Německa, německého militarismu, nového německého fašismu. Tím spíše, že tentýž fašismus je zastupován a do světových rozměrů vystupňován imperialistickou politikou Spojených států, bludnou naukou o nadřazenosti americké formy života, a naivní, ale nebezpečnou legendou a »americkém věku«.

Povinností nás duchovních je pečovat také o pro-

spěch našich věřících, o jejich správnou orientaci na tomto světě, abychom jim pomáhali také touto cestou zabezpečit si pokoj duše a života. Proto se musíme též vyjádřit k nejpálčivějším otázkám dne, k remilitarisaci Německa. A k tomu máme také co říci. Velikost nebezpečí pro mír je nám jasná. Hitlerovský fašismus opět rozpíná drápy, bývalí lidé tohoto hitlerovského fašismu se opět ozývají a do služeb jejich idejí se postavil kancléř západoněmecké Spolkové republiky Adenauer, působící za španělskou stěnou katolicismu. A machinace fašistických sil v Rakousku, připravujících nový anšlus, chtějí toto nebezpečí, živěné z amerických peněz, přiblížit k našim hranicím.

Na poli kultury vděčíme Němcům za mnoho. Právě také na poli naší náboženské kultury. Vycházejíce ze základů naší víry nemůžeme nikdy nenávidět člověka, dokonce ani naše nepřátele. Ale nenávidíme a jsme proti zlu, proti hříchu. A takovým zlem a hříchem je to, co znamená fašistická ideologie, militarismus, válka.

Za naši vlast, za lidství, za krásnější svět, za sociální spravedlnost povstáváme také my, katolíci, spolu s jinými poctivými lidmi. Neboť nejsme sami a nejsme bezmocni v tomto zápase. Síla naší pravdy je opřena o mocnou lidovou, hospodářskou a vojenskou sílu zemí tábora míru, o mnohosetmilionovou skupinu probouzejících se polokoloniálních zemí Asie a Afriky. Je s námi německý lid a také lid zemí Západu, ti, jimž otvírá oči také velmi mnoho věrných katolíků a prozíravých vůdců, kteří je učí správně vidět pravdu a hledat cestu míru.

Těm podáváme ruku, neboť z této družby vyrůstá život a zdravá budoucnost: jednotné Německo, duch společných jednání, zákaz atomové zbraně ve válce, svoboda a přátelství národů, kolektivní bezpečnost národů a s ní i bezpečnost našeho národa.

To chceme my, maďarští katolíci kněží. Proto se také staví maďarské katolické duchovenstvo proti německému militarismu a bojuje a bude proti němu bojovat ze všech sil.

Po referátu Richarda Horvátha promluvil mnoho přítomných. Duchovní v diskusních příspěvcích se všímavostí projevíli svou odhodlanost a nabídli své schopnosti pro boj proti německému militarismu.

THEOLOGICKÁ AKADEMIE VE VARŠAVĚ

Ve smyslu dohody mezi polskou vládou a polskými biskupy byla v těchto dnech ve Varšavě zřízena katolická vysokoškolská instituce: *Katolická akademie*. Zahajovací slavnosti se zúčastnili zástupci vlády Polské lidové republiky, rektori university varšavské a krakovské a rektor katolické university v Lublině. Biskupský sbor byl zastoupen varšavským biskupem Wacławem Majenským, který sloužil pontifikální mši sv. a proslvil kázání. Studijní rok na Akademii zahájil slavnostním projevem profesor dr. Jan Czu, který ohlásil, že tři fakulty nové Akademie, t. j. fakultu pro katolickou teologii, fakultu křesťanské filosofie a fakultu církevního práva, bude navštěvovat 600 posluchačů.

TISKOVÁ OPRAVA

V minulém čísle DP v pojednání »Úlevy eucharistického postu« na str. 26 v pravém sloupci dole na konci vypadl jeden odstavec. Uvedený tam odstavec pod č. 6 má mít číslo 7 a odstavec s číslem 6 má znít takto:

»6. Kněží, kteří se nacházejí v uvedených okolnostech (viz č. 4), mohou požití nápoj jednou nebo i vícekrát, jen když zachovají eucharistický půst aspoň 1 hodinu před sloužením mše sv.«

JUBILEUM

22. února 1955 se dožil nám všem v tiskárně milý šéfredaktor »Duchovního pastýře« vsdp. profesor a kanovník Josef Beneš abrahamovín, k nimž mu sazeči, metěři a korektoři srdečně přejí do dalších let vždy dobré zdraví a zdar v každé jeho práci. Ad multos, plurimos adhuc annos!

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

I. Vyznamenání:

- Danišovič Antonín**, administrátor v Děčíně I, obdržel dekret veřejné pochvaly ordináře, č. dekr. 5566/54, 22. XII. 1954.
- Drábek Jaroslav**, administrátor v Děčíně IV-Podmokly, obdržel dekret veřejné pochvaly ordináře, čis. dekr. 5567/54.
- Hendrich Josef**, administrátor v Jablonném v Podještědí, obdržel dekret veřejné pochvaly ordináře, č. dekr. 5572/54.
- Jurčík Miroslav**, aulista konsistoře a administrátor v Křešicích, obdržel dekret veřejné pochvaly ordináře, č. dekr. 5569/54.
- Klapuch František**, administrátor arciděkanství v Liberci, jmenován notářem Kurie litoměřické, čis. dekr. 5561/54, 21. XII. 1954.
- Ondrouch František**, administrátor v Teplicích-Lázně v Č., jmenován osobním děkanem, č. dekr. 5563/54, 22. XII. 1954.
- Posselt Rudolf**, administrátor v Lobendavě, jmenován notářem Kurie litoměřické, č. dekr. 5565/54, 22. XII. 1954.
- Procházka František**, administrátor v Doksech, jmenován notářem Kurie litoměřické, č. dekr. 5568/54, 22. XII. 1954.
- Ruší Klement**, administrátor v Raspenavě, obdržel dekret veřejné pochvaly ordináře, č. dekr. 5564/54, 22. XII. 1954.

II. Jmenování a ustanovení:

- Czejarek Reinhold**, děkan ve Varnsdorfu, ustanoven excurrento administrátorem farnosti Studánka, okr. Rumburk, č. dekr. 5355 z 1. prosince 1954.
- Kabát Jiří** jmenován s platností od 1. prosince 1954 kaplanem při děkanství v Rumburku, č. dekr. 5338/54.
- Mánek Ferdinand**, administrátor v Nové Vsi u Chrastavy a excurrento administrátor farnosti Mníšek u Liberce a Stráž n/Nis., byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. prosince 1954 interk. administrátorem farnosti Mikulášovice, okr. Rumburk, č. dekr. 5345/54.
- Šimon Josef** jmenován s platností od 1. prosince 1954 kaplanem při děkanství ve Varnsdorfu, čis. dekr. 5356/54.
- Šlapák Stanislav**, administrátor v Chrastavě, ustanoven s platností od 1. prosince 1954 excurrento administrátorem farnosti Bílý Kostel a Vítkov, okr. Liberec, č. dekr. 5281/54.
- Špička Antonín**, administrátor farnosti Bílý Kostel a excurrento administrátor farnosti Vítkov, byl dosavadních povinností zproštěn a jmenován s platností od 1. prosince 1954 kaplanem při děkanství v Jablonci n/Nis., č. dekr. 5276/54.
- Vítek Karel**, kaplan v Rumburku, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. prosince 1954 interkalárním administrátorem farnosti Nová Ves u Chrastavy, okr. Liberec a excurrento administrátorem farnosti Mníšek u Liberce a Stráž n/Nis., okr. Liberec, č. dekr. 5327/54.

III. Zpovědní iurisdikci obdržel:

- Hendrich Josef**, administrátor v Jablonném v Podještědí, jmenován mimořádným zpovědníkem Milosrdných sester sv. Kříže v domově odpočinku v Mařenicích, č. dekr. 5596/54.

IV. Úmrtí:

- Hájek Josef**, kons. rada a arciděkan v. v. v Bozkově, zemřel 14. prosince 1954 v Bozkově.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

- Zábranský Vojtěch**, adm., Stupava, ustanoven dekr. ze dne 4. 10. 1954, č. 7704, s platností od 1. 10. 1954 administrátorem v Rohatci, okres Hodonín.
- Čechovský Jan**, koop. v Gottwaldově I, ustanoven dekretem ze dne 4. 10. 1954, č. 7705, s platností od 1. 10. 1954 administrátorem v Sadech, okr. Uherské Hradiště.
- Jelšík Fabián**, koop. v Kroměříži u P. M., ustanoven dekretem ze dne 9. 10. 1954, č. 7798, s platností od 1. 10. 1954 koop. v Kelči, okres. Val. Meziříčí.
- Cikryt Vojtěch**, koop. v Kelči, ustanoven dekretem ze dne 9. 10. 1954, č. 7799, s platností od 1. 10. 1954 koop. v Gottwaldově I, okres Gottwaldov.
- Tabach Josef**, koop., Štítý, ustanoven dekretem ze dne 12. 10. 1954, č. 7797, s platností od 15. 10. 1954, administrátorem v Karlovicích, okres Bruntál.
- Král Ladislav**, administrátor, Karlovice, ustanoven dekretem ze dne 12. 10. 1954, č. 7800, s platností od 15. 10. 1954 provisorem v Hradečném, okres Šternberk.
- Jošek Jaroslav**, koop., Sady, ustanoven dekretem ze dne 20. 10. 1954, č. 8045, s platností od 1. 10. 1954 administrátorem v Újezdci, okres Uh. Brod.
- Pospíšil Karel**, koop. ve Vel. Bystrici a excur. prov. v Hlubočkách, ustanoven dekretem ze dne 10. 1. 1955, č. 246, s platností od 1. 1. 1955 provisorem v Hlubočkách, okr. Olomouc.
- Kučera Josef**, provisor ve St. Hrozenkově, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 795, s platností od 1. 2. 1955 administrátorem v Hradčovicích, okres Uh. Brod.
- Žákovský Václav**, koop. v Ivanovicích na Hané, ustanoven dekretem ze dne 29. 1. 1955, č. 796, s platností od 1. 2. 1955 administrátorem v Pustiměři, okres Vyškov.
- Bordovský Zdeněk**, koop. Hradčovice, ustanoven dekretem ze dne 29. 1. 1955, č. 797, s platností od 1. 2. 1955 provisorem ve Starém Hrozenkově, okres Uh. Brod.
- Rýznar Josef**, novokněz, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 806, s platností od 1. 2. 1955 kooperátorem v Pavlovicích, okres Přerov.
- Strída Josef**, kooperátor v Pavlovicích, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 807, s platností od 1. 2. 1955 administrátorem ve Vrahovicích, okres Prostějov.
- Col Rudolf ThDr**, koop. u sv. Mořice v Olomouci, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 830, s platností od 1. 2. 1955 administrátorem tamtéž.
- Pilch Miroslav**, kooperátor v Březové u Svitav, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 831, s platností od 1. 2. 1955 koop. v Ivanovicích na Hané, okres Vyškov.
- Novák František**, kooperátor v Jevíčku, ustanoven dekretem ze dne 31. 1. 1955, č. 891, s platností od 1. 2. 1955 koop. v Kunčíně, okres Mor. Třebová.

Přeložení na trvalý odpočinek:

- Koželuha Jindřich**, farář v Hradčovicích, přeložen výměrem ze dne 6. 1. 1955, č. 42, s platností od 1. 1. 1955 na trvalý odpočinek.
- Čermák Karel**, administrátor u sv. Mořice v Olomouci, přeložen výměrem ze dne 27. 1. 1955, č. 218, s platností od 1. 2. 1955 na trvalý odpočinek.

Zemřeli:

- Tylčer Václav**, farář v. v., Újezdec u Luhačovic, narozen 25. 9. 1886 v Halenkově, zemřel 11. 1. 1955 v Újezdci, okr. Uh. Brod.
- Obrusník Jan**, koop. v. v., bytem Ostrava-Přívoz, nar. 23. 12. 1911 Strahovice, zemřel 21. 1. 1955 v Ostravě.
- Gregárek Fabián**, farář v. v., senior kněžstva olomoucké arcidiecése, bytem Ostrava — Stará Bělá, nar. 15. 2. 1861, zemřel 25. 1. 1955 v Ostravě.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Jmenování:

- Hlaváč Josef**, farář a správce děk. v Třešti, jmenován od 1. 1. 1955 děkanem třeštským.
Klabeček Rajmund, farář a správce děk. v Sulkovci, jmenován od 1. 1. 1955 děkanem bystrickým.
Prnka Josef, farář a správce děk. v Hodoníně, jmenován od 1. 1. 1955 děkanem hodonínským.

Ustanovení:

- Klímek Vojtěch**, CSsR, pověřen duch. činností ve stát. nemocnici ve Valticích, okr. Mikulov, od 1. 9. 1954.
Konečný Vladimír, koop. v Olbramovicích, okr. Mor. Krumlov, ustanoven od 1. 9. 1954 koop. v Miroslavi, okr. Mor. Krumlov.
Pokorný Jan Václav, OSB, ustanoven od 15. 9. 1954 duch. správcem zaopatřovacího ústavu Charity na Žernůvce, okr. Tišnov.
Navrkal Josef, admin. Hodonice, okr. Znojmo, ustanoven od 15. 9. 1954 admin. excur. v Dyji, okr. Znojmo.
Šrámek František, admin. v Načeratovicích, okr. Znojmo, vyvázán od 15. 9. 1954 z admin. excur. v Dyji, okr. Znojmo.
Zvěřina Jaromír, admin. ve Slupi a excur. ve Strachotických, okr. Znojmo, ustanoven od 20. 9. 1954 admin. v Jiřicích a excur. v Branišovicích, okr. Mor. Krumlov.
Jaša Jaroslav, koop. ve Vel. Újezdě, okr. Mor. Budějovice, a admin. excur. v Budkově, vyvázán od 1. 10. 1954 z obou funkcí a udělena mu dovolená na léčení.
Kotík Metoděj, farář v Jemnici, okr. Dačice, ustanoven od 1. 10. 1954 admin. v Novém Městě na Mor., okr. Žďár.
Küchler Václav, admin. v Novém Městě na Mor., okr. Žďár, ustanoven od 31. 10. 1954 admin. ve Slavonicích a excur. v Nových Sadech, okr. Dačice.
Ambroz Alois, koop., Staré Brno, ustanoven od 1. 11. 1954 admin. v Jemnici, okr. Dačice.
Vašek František, farář v Nikolčicích, okr. Hustopeče, ustanoven od 1. 11. 1954 administrátorem v Kamenici, okr. Jihlava.
Dragoun Josef, zástupce admin. ve Znojmě-Louce, okr. Znojmo, ustanoven od 1. 11. 1954 admin. v Nikolčicích a excur. v Divákách, okr. Hustopeče.
Barták Stanislav, ustanoven od 15. 10. 1954 koop. ve Slavkově, okr. Slavkov.
Streit František, koop. u sv. Mikuláše ve Znojmě, ustanoven od 15. 10. 1954 admin. excur. v Citonicích, okr. Znojmo.
Pazourek Rudolf, koop. ve Slavkově u Brna, ustanoven od 10. 10. 1954 koop. v Kdousově, okr. Mor. Budějovice, s povinností vypomáhat ve farnosti Vel. Újezd.
Sýkora Karel, admin. v Kdousově, okr. Mor. Budějovice, ustanoven od 10. 10. 1954 admin. excur. v Budkově, okr. Mor. Budějovice.
Parma Josef, admin., Hluboké Mašůvky, okr. Znojmo, ustanoven od 15. 10. 1954 administrátorem v Chvalkovicích, okr. Bučovice.
Lukovský Miroslav, koop. v Kamenici, okr. Jihlava, ustanoven od 15. 10. 1954 admin. v Hlubokých Mašůvkách, okr. Znojmo.
Bezdiček Jiří, koop. ve Vel. Meziříčí, ustanoven od 1. 11. 1954 koop. u sv. Jakuba v Jihlavě.
Řezníček František, koop. u sv. Jakuba v Jihlavě, ustanoven od 1. 11. 1954 koop. u Matky Boží v Jihlavě.
Formánek Jan ustanoven od 1. 11. 1954 koop. v Brně, Staré Brno.
Zapletal Jaroslav, admin. v Archlebově, okres Kyjov, ustanoven od 16. 11. 1954 admin. excur. ve Věteřově, okres Kyjov.

- Burda Oldřich**, býv. II. kooperátor v Měřině, okr. Vel. Meziříčí, ustanoven od 1. 12. 1954 prvním koop. tamtéž.
Veselý Jan, býv. koop. ve Slavkově, ustanoven od 1. 12. 1954 druhým kooperátorem v Pozořicích, okres Slavkov.
Vitula Bohuslav, koop. v Měřině, okr. Vel. Meziříčí, ustanoven od 1. 12. 1954 koop. ve Vel. Meziříčí.
Krchňavý Josef, býv. koop. ve Znojmě, ustanoven od 1. 12. 1954 kooperátorem v Tišnově.
Zouhar Miroslav, býv. koop. v Hodoníně, ustanoven od 1. 12. 1954 koop. ve Ždánicích, okr. Kyjov.
Slaviček Metoděj, býv. koop. v Kuřimi, okres Brno, ustanoven od 1. 12. 1954 II. kooperátorem v Dačicích.
Fric Stanislav, koop. v Dačicích, ustanoven od 1. 12. 1954 administrátorem tamtéž.
Dočekal Miloš, býv. admin. v Kostelní Myslové, okr. Třešť, ustanoven od 17. I. 1955 zástupcem administrátora ve Vranovicích, Židlochovice.

Přeložení na trvalý odpočinek:

- Možný Jan**, farář v Kamenici u Jihlavy, okr. Jihlava, pensionován od 31. 10. 1954.
Konícar Vincenc, katecheta v Brně, pensionován od 31. 8. 1954.
Vála Antonín, admin. ve Věteřově, okr. Kyjov, pensionován od 1. 11. 1954.
Rozmahel Eduard, farář v Dačicích, přeložen od 1. 12. 1954 na trvalý odpočinek.
Zídkavský František, arcikněz, děkan a farář v Boskovicích, přeložen od 1. II. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

- Zouhar Jan**, far. v. v., Bílovce nad Svit., zemřel 25. 8. 1954.
Endl Karel, bisk. rada, býv. děkan a katecheta v. v., Bystrice nad Pern., zemřel 15. 9. 1954.
Tomec Václav, býv. farář v Novém Bydžově, zemřel 28. 9. 1954.
Keller Antonín, farář ve Chvalkovicích, okr. Bučovice, zemřel 30. 9. 1954.
Mihola Ludvík, konsist. rada v. v., zemřel 7. 10. 1954 ve Znojmě.
Gottwald Jan, farář v. v., Osová Bitýška, zemřel 23. 10. 1954.
Musil František, kons. rada a duchovní správce v. v., zemřel v Želešicích 27. 11. 1954.
Janšta Cyril, konsist. rada a katecheta v. v. v Jihlavě, zemřel dne 9. 1. 1955.

APOŠTOLSKÁ ADMINISTRATURA V ČESKÉM TĚŠÍNĚ

Jmenování:

- Bijok František**, farář v Hrušově, jmenován dekretem čís. 914/54 s platností od 1. 10. 1954 viceděkanem děkanství slezskoostravského.
Štula Evžen, administrátor v Pesečné, jmenován dekretem čís. 912/54 s platností od 1. 10. 1954 viceděkanem děkanství jesenického.
Turek Vladimír, kooperátor v Jablunkově, jmenován dekretem čís. 913/54 s platností od 1. 10. 1954 viceděkanem děkanství českotěšínského.

Ustanovení:

- Kalisch Evžen**, kooperátor ve Stonavě, ustanoven dekretem čís. 903/54 s platností od 1. 10. 1954 kooperátorem v Horním Těrlicku.

Pensionování:

- Brablec Bohuslav**, farář v Dobré u Místku, odešel na trvalý odpočinek dnem 1. 10. 1954.
Řezníček František, konsist. rada a kooperátor v Borové u Frýdlantu n. O., odešel na trvalý odpočinek dnem 1. 10. 1954.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 3. - V Praze dne 1. března 1955.

CESTA STALETÍMI

ThDr Václav Bartůněk

R. 1555 zachycuje památku na smrt Julia III., který prožívá v Římě ještě dohasínající vrcholnou dobu renesanční epochy, projevuje živý zájem o vědy a umění. Pro nedostatek jej však mohl jen ve skrovné míře podložit hmotnou podporou. Památkem na něj zůstává nádherná římská vila di Papa Giulio uprostřed velkolepých zahrad.

Po něm následuje Palestrinovou mší oslavený velekněz jen s dvaadvacetidenním pontifikátem Marcel II. (Cervini), o němž použil historik Vergiliových slov: »Osud jej chtěl světu jen ukázat.« Nevšední nadání, organisátorský talent, který projevil jako předseda tridentského koncilu v první fázi jeho zasedání, ho opravňovaly k těm nejlepším nadějím. Tento rok konečně viděl čtvrtého papeže v osobě Pavla IV. (Carrafa), který však neposkytl církvi — snad pro stáří, neboť nastoupil jako devětasedmdesátiletý stařec — to, co se od něho očekávalo.

Z všeobecné církevní ustanovení proslavil r. 1555 sněm augsburský s nespravedlivou zásadou: »Či panství, toho i náboženství«, již se ve střední Evropě začínala uznávat náboženství katolické i luteránské. V Rusku se uzákonuje odstranění institutu kormlení, t. j. odvádění dávek úředníkům v naturáliích.

V Čechách zemřel starokališný kněz a kronikář Bohuslav Bilejovský, někdejší kutnohorský farář, pak svatolinhartský a týnský kazatel, autor česky psané kroniky, v níž se spatřoval pokus dokázat nepřetržitou souvislost husitského hnutí s cyrilometodějstvím a pravoslavím. Pochován byl v kostele sv. Havla v Praze I. Také přeštický rodák, humanisticky orientovaný profesor pražské university Aerichalcus, pišící dramata a komentáře k Terenciovi, umírá toho roku »na morní bolest« a je pochován v Betlemské kapli.

Téhož roku končí administratura pražského arcibiskupství plzeňského arcijáhna Jana Podbradského z Půchova. Byl doktorem theologie, proslul jako kazatel a vydal Cosmografii Šebestiána Münstera. Král ho jmenoval mělnickým proboštem, metropolitním kanovníkem a arcijáhmem.

Kapitulním děkanem svatovítským jmenován Tomáš Bavorovský (podle Podlahy až r. 1559). Později resignoval na toto důstojenství a vrátil se do Plzně, kde býval arcijáhmem. Věnoval se horlivě literatuře. (Jeho »Desatero kázání« vydal znovu r. 1822 vyšehradský kanovník Ditrich.) Nejcenějším jeho spisem je jadrně psaná Postila. V ní hájí katolické náboženství důstojně a kárá nepravost, jak je pozoruje v soudobé české společnosti.

Náboženským spisovatelem utrakvistickým byl také klasický filolog a matematik Vavřinec Benedikt z Nudožer, narozený r. 1555 v Nudožerech v nitranské stoli. Od r. 1593 učiteloval na rozmanitých místech v Čechách i na Moravě, až byl povolán z Havlíčkova Brodu, kde byl správcem školy, na pražskou universitu. Tam vedle rozboru Horáce a Homéra přednášel Aristotelovu fysiku a od r. 1609 výhradně aritmetiku. Téhož roku se stal přísedícím dolejší konsistoře a vydával české překlady žalmů. Jeho úplný časoměrný

překlad celého žaltáře v rukopise se ztratil r. 1620 při plenění Prahy.

Václav Benešovský, utrakvistický kněz, byl povolán za děkana do Hradce Králové. Později se dostal do pražského okolí na Prosek a byl ustanoven administrátorem konsistoře podobojí. Měl zvláštní touhu se stát správcem Betlemské kaple. Tehdejší její patroni, mistři Karlovy koleje, k tomu rádi svolili. Později však Benešovský, jsa chatrného zdraví, nemohl bohoslužby důstojně obstarávat a tak se stal příčinou jejího úpadku. Z toho důvodu, a proto, že jeho synovec, tehdy emauzský opat, dával na posvátných Slovanech značná pohoršení, vzdal se Benešovský jak administrátorství, tak i správy historicky významné Betlemské kaple. V Plzni káže františkán Jan Bosák z Chyše. Toho roku vydal 26 traktátů, které směřují proti Bratřím i ostatním nekatolíkům. Je to pěkná ukázka česky publikované apologetiky.

Rodí se Mikuláš Dačický z Heslova, jemuž, ač luteránu, se dostalo pečlivého vzdělání v kladrubském klášteře. Jde o muže, který miluje český jazyk, je dosti vzdělaný a energický, nicméně jeho bohémské špatné vlastnosti v něm převažují a degradují ho na opilce, který se dopouští v opilství i vraždy. Napsal sbírku rýmovaček »Prostopravdu« a »Paměti«. Lascivní bohém se mění v »Pamětech« ve vlastence milujícího pravdu a kárajícího zlo. Bohužel, stalo se tak až na sklonku života. Zemřel jedenasedmdesátiletý a byl pohřben ve chrámu sv. Panny Barbory v Kutné Hoře.

V Římě studoval od r. 1555 český nadaný kněz Baltazar Hostounský, snad z Hostouně, podle jiných z Horšovského Týna. Později dlel v Polsku, kde uváděl v praxi usnesení tridentského koncilu. Přitom skoro zapomněl český jazyk, takže po návratu do Olomouce nebyl schopen kázat. Později vyučoval v Praze theologii a řečtině. Napsal asi dvanáct spisů, z nichž většinu tvoří překlady na svou dobu velmi zajímavé, na př. o misiích v Japonsku nebo na severu Evropy.

24. června zemřel Martin Klatovský, dvakrát děkan filosofické fakulty, probošt Karlovy koleje a kazatel při Betlemské kapli. V r. 1539 byl administrátorem dolejší konsistoře a rektorem university. Vydal spis týkající se pře Jana Augusty.

Administrátorem utrakvistické konsistoře se stal Jan Kolínský, český bohoslovec a humanista, který přijal v Benátkách kněžské svěcení. Působil v Hradci Králové a u sv. Mikuláše na Starém Městě pražském. Jako rektor university vítal Ferdinanda I. do Prahy. Mitis a Lupáč chválí vedle theologických vědomostí také jeho schopnosti kazatelské. Jiným znamenitým humanistou tohoto století byl Matouš Kolín z Chotěřiny, slavný profesor řečtiny a latiny, který udržoval styky se současnými humanisty: s Humbertem Fabriciem a učeným knihovníkem Maxmiliána II. Nydbruckem. Jeho hostem byl také slavný Jakob Palaiologus. Kolín vydal r. 1555 »Výklady na slova Kristova« a »Nápěvy na Horácovy ódy«, kromě jiných spisů jindy vydaných. (Pokračování příště.)

NOVÉ KNIHY

SLAVNÁ TVARDOVSKÉHO POEMA V NOVÉM VYDÁNÍ.

»Humor a smích je v těžkém frontovém životě nad machorku a nad chleba,« říká v jednom ze svých veršů slavné lyricko-epické poemy VOJÁK ŤORKIN její autor Alexander Tvardovskij (vydalo Naše vojsko, váz. Kčs 23,45). Právě proto, že se Tvardovskij sám přesvědčil, co dokáže humor mezi frontovými vojáky, začal psát příběhy svého vojáka Ťorkina — prostého frontového bojovníka. Po prvé se voják Ťorkin objevil za války Sovětského svazu s Finskem na stránkách leningradského frontového časopisu v »koutku humoru«. »Voják Ťorkin« se stal za Veliké vlastenecké války jednou z nejoblíbenějších knih sovětských vojáků a byl také plným právem zařazen do jubilejní řady knih Našeho vojska k 10. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. Poemu přeložil Luděk Kubišta, ilustroval sovětský malíř Orest Verejskij.

M. ŠVÁCHA, LIDÉ, UHLÍ, PĚTILETKA. (Nakl. Práce, str. 236, Kčs 25,—.)

Knihu svěžích rozhovorů a črt z dolů ostravsko-karvinského revíru si rádi přečtou zejména ti, kdož sledují život tohoto našeho největšího revíru. Záběry z minulosti celého kraje dají vyniknout rozdílu mezi dřívějším a dnešním životem horníků. Kniha je doplněna četnými diagramy a 29 fotografiemi.

V. KÁŇA, BYL JSEM PŘI TOM. (Nakl. Práce, str. 112, Kčs 8,65.)

Krátké, pestré zážitky, črty a reportáže z dílen a hutí, psané v době dvouletky a pětiletky. Hrdiny jednotlivých vyprávění jsou nejlepší pracovníci, zlepšovatelé a novátoři, mezi nimiž autor sám žil a jejichž příběhy přibližuje v knížce čtenářům. Celek poskytuje zajímavý pohled na nové lidi, jejichž práce vedla nejen přetvořit výrobu nebo zlepšit pracovní metody, ale především je samé. S ilustracemi O. Štembery.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní březen, připomínáme:

12. březen 1930

Již 25 let uplynulo ode dne, kdy v Praze zemřel významný český spisovatel-historik *Alois Jirásek* (nar. 23. VIII. 1851 v Hronově u Náchoda), milovaný klasik beletrie z naší minulosti. Jeho lásku k lidu, pro který psal a který svým perem povzbuzoval v jeho boji proti Rakousku, ocenila a zhodnotila až naše doba.

Úžasná píle a pracovitost, s níž čerpal ze starých pramenů historie, přinesla mu bohatý materiál, vhodný k uměleckému zpracování.

Společným znakem uměleckého Jiráskova tvoření jest prostota a přirozenost koncepce, zato tím bohatěji vyzdobený podklad a rámec kulturní a historický, lehké ovládnutí techniky. Jsa plnokrevný epik, nepřeje příliš zauzlování a rozplétání osnovy, ani hlubokým analysím psychologickým, nádherným popisům a líčením. Nehledá umělých efektů. Citová stránka u něho zřídka převládá nad epikou, ale každé dílo jest prochnuto jakousi milou srdečností.

Jiráskův životní názor nedovedou zakalit žádné chmury, zůstává vždy nadějným a ideálním. Nehledí na naši historii s výšin filosofických, nýbrž na skutečné události připíná básnickou fabuli a setkává se spolu, nikdy však jich nevysvětluje pouze smyšlenými ději příčinnými.

Z jeho rozsáhlého díla jmenujeme nejznámější knihy: *F. L. Věk* (1888—1898), *Mezi proudy* (1891), *Proti všem* (1896), *Filosofská historie* (1877), *Staré pověsti české* (1902).

Z dramatické tvorby uvádíme: *Vojnarka* (1890), *Otec* (1894), *Lucerna* (1905).

18. březen 1875

Před osmdesáti lety zemřel v Griesu u Bolzana vynikající houslista světového jména, ze slavného trojhvězdi (Josef Slavík 1806—1833, Ferd. Laub a František Ondříček, 1857—1922). Ferdinand Laub se narodil v Praze 19. ledna 1832 jako syn houslisty Erazima Lauba.

Již v devíti letech vzbudil svou hrou na housle obdiv. V letech 1843—46 byl Laub žákem profesora Mildnera na pražské konservatoři. Vzbudil úžas svou hrou u slavného skladatele Hectora Berlioze a od arcivévody Štěpána, tehdejšího správce Čech, byl obdarován skvělými houslemi od Amatiho. Roku 1850 odešel Laub na umělecké cesty, provázen obrovskými nepřetržitými úspěchy. R. 1852 obdržel darem od Egona Fürstenberga skvělé housle Quarneriho. V letech 1856—1864 byl koncertním mistrem v Berlíně, s titulem komorního virtuosa. V r. 1866 se stal profesorem na konservatoři v Moskvě. Avšak již roku 1871 musil náš světový umělec opustit svoje skvělé postavení a léčit svoji vleklou chorobu v Karlových Varech a v jižních Tyrolích, kde jej zastihla předčasná smrt. Laub byl virtuosem neomylné techniky a hluboce oduševněného přednesu. Skladeb zanechal Laub poměrně málo. Připomínají se hlavně jeho »Polonéza« a »Fantasie na národní české písně«. Laubův domek v Křivoklátě byl maliřem Al. Kalvodou proměněn v Laubovo museum. Kalvoda snesl také všechny dostupné zprávy o životě Laubových v knize »O českém houslistovi F. Laubovi«. K Laubovu museu postaven malý pomník od Vojtěcha Sapíka. Kopie pomníku postavena v zahradě konservatoře v Praze II, na Slovanech. Nyní se nachází tento pomník v Petřínských sadech, na Nebozizku. Laubovi náleželo mnoho znamenitých houslí. Kromě houslí od Amatiho a Quarneriho měl Laub též nejlepší housle, překrásné znějící Stradivárky. Laubova činnost v Rusku je též důležitá pro hudební a kulturní styky česko-ruské.

19. března 1900

Frédéric Joliot-Curie, slavný francouzský fyzik a předseda Světové rady míru, dožívá se 55 let (nar. v Paříži).

Tento vědec společně se svou manželkou Irenou, dcerou Petra Curie a Marie roz. Skłodowské, slavných objevitelů radia, v r. 1933 zjistil první umělý radioaktivní prvek. Nositel Nobelovy ceny (udělené mu v r. 1935) hrdinně bojuje za II. světové války v podzemí proti německým okupantům, aby po osvobození Francie mohl se věnovat vědeckému bádání v nukleární fyzice a obraně míru.

Jako profesor na Collège de France a ředitel laboratoře atomové skladby v Národním ústředí vědeckého bádání dává v prosinci 1948 v kasematech pevnosti Châtillon u Paříže do provozu pec ZOE, kde vznikají vzácné radioaktivní isotopy k záchraně lidského zdraví a nikoliv bomby jako zbraň hromadného ničení. Jeho boj za mír jest hodnocen různě: 29. 4. 1950 zbvuje ho ministerská rada v Paříži funkce vysokého komisaře pro atomovou energii a téhož roku jest mu udělena mezinárodní Stalínova cena míru.

Joliot-Curie, dekorovaný válečným křížem a komandéřskou stužkou řádu Čestné legie za své zásluhy ve hnutí odporu (r. 1946), není jen vědec, ale i bojovník: proto jest od dubna 1949 předsedou Světové rady míru.

21. březen 1685

Před 270 lety se narodil v durinském Eisenachu *Johann Sebastian Bach*, dosud nikým nepřekonaný mistr fugy (zemřel v Lipsku 28. VIII. 1750). V jeho osobě dosáhla vrcholu rozvětvená hudebnická rodina: jde o jedinečnou synthesi dosavadního hudebního vývoje, spojení polyfonního kontrapunktického umění minulosti s vyrůstajícím uměním harmonickým.

Bach žil v přechodní době dvou hudebních slohů (polyfonního a homofonního) a dovedl vytěžit pro své dílo ze zvláštních stránek obou slohů.

Při své veliké pili a pracovitosti (přes 500 církevních kantát, praeludia, fugy, oratoria a j.) jsou jeho díla mistrovské výtvoři práce kontrapunktické, jejichž svěží melodika, živá rytmika, bohatost harmonických obrátů zaručují jejich trvalou hodnotu pro celý hudební svět.

29. březen 1900

Tento den by se byl dožil svých 55. narozenin nejvýznačnější básník poválečné generace *Jiří Wolker*, kdyby nebyl dotrpněl v rodném Prostějově více jak před 30 lety (3. I. 1924).

Narodil se jako syn zámožných rodičů: otec Ferdinand byl vedoucím úředníkem v peněžním ústavě, matka Zdena, roz. Skládalová, byla dcerou bohatého živnostníka, vlastního dům na náměstí.

Přes tento rodinný původ, směřující k místním patricijským kruhům, měl od útlého mládí mocný pocit sympatie a solidarity k trpícím. Jeho něžná básnická duše s elementární silou zpěla vývojově k ethickému realismu: není možno ponechat dále svět v té přemíře utrpení, rozvratu a zkázy. Hledá proto cestu a řešení, kterému právě dnešní doba dává za pravdu mnohem více než kterákoliv dřívější. Jeho sloh jest básnický, ať píše verše nebo prózu: konkretum je spojeno s abstraktem t. zv. metodou transplantací či funkčně transformační. Funkce, vlastnost je přenesena s věcí na věc či na živou bytost, anebo naopak tak, aby šla do hloubky, do krve, na dřevě kosti, a podobala se lékařské operaci, transplantaci. Na př.: »balkon se uklonil«, »mladá slova jak teplý čaj srdce nám zahřeji«, »poledne je těžké jak promoklý plášť« a j.

Těžiště Wolkerovy poesie jsou sociální motivy (»Tvář za sklem«, »Dům v noci«), s věčným problémem chudých a bohatých, hladových a sytých. Přes to jsou zajímavé i jeho balady (na př.: »Balada o očích topičových«) a z prózy jsou básněmi v próze jeho pohádky: čistota a cudnost díky s kouzlem dětinskosti a naivitu, přesto moudré a rozumné.

I když F. X. Šalda je přesvědčen, že Wolkerův mythus je založen v jakémsi transformismu všeho živého se vším živým, v jakési souvztáženosti a záměnosti nové víry a lásky všelidské, nového společenského a kosmického entusiasmu, soudíme, že básník je bojovníkem lepších zítřků, průkopníkem významu, ocenění a uznání dělníkovy práce, nositelem ideje, v jejíž realizaci věřil.

Zajímavé jsou též jeho četné náboženské motivy (na př.: »Svatý Kopeček«, »Na sv. Mikuláše«, »Koledy«, »Kázání na hoře«), vždy zpracované originálním způsobem: »ona malicherná bolest, která se svíjí kolem měděného zapoceného krejcaru«, »mořem bolestí plují lodě našeho života«, »štěstí jest pouze okamžitá přestávka mezi výboji bolesti, trvající sotva vteřinu« a pod.

Wolker neprchá v přeludy snů a mystická blouznění a přes poplatnost své době zůstává pokorný srdcem, plachý se zbožnou chlapcečkou něhou.

Proto si přál ve své závěti jednoduchý polní kříž z břízy na svém hrobě.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 4

-
- Kapit. vikář Antonín Stehlík: Bratři, vyčistte starý kvas!*
Kanovník JUC Jan Šanda: Styk duchovního správce s osadou
Vikář Václav Šebek: Ke kázáním a katechesím
Dr Miroslav Racek: Monstrance
Prof. ThDr Josef Cibulka: Řeč nad rakví Otakara Španiela
Dr Cyrill Sychra: Antonína Dvořáka Stabat Mater
ThLic Miroslav Rajmon: Svoboda
P. Karel Sahan: Sv. Pavla z Kříže obětavá láska
P. Alois St. Novák: Dante a mtr
Prof. ThDr Jaroslav Kouřil: K jednomu z letošních jubileí
Dr Jaroslav Krčmář: Sv. Vojtěch v uměleckohistorických památkách ciziny
Dr Jaroslav Kopa: Problémy náboženského umění nové doby
-

4

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

- Can. ANTONÍN STEHLÍK, Vicarius capitularis archidioecesis Pragensis: »Expurgate vetus fermentum...« 1. Cor. 5, 7.**
Dies festi Paschae, culmen anni liturgici, quando potenter valideque sonant verba salutis Christi »Pax vobis!« Sacerdos, praeco huius doni Christi, non potest maxime eodem tempore nec adversari omnibus turbatoribus nec causam incolumitatis, salutis totius orbis dicere.
- Can. JUC JAN ŠANDA: Quomodo administrator in spiritualibus pagi fidelibus coniungatur.**
Pastor animarum usu sapientiaque praestans modum administrandi spiritualia officio divino parochiaeque immo omnibus cotidie locis designat.
- P. VÁCLAV ŠEBEK: De oratione sacra et catechesi.**
»Non nova, sed nove« — haec norma fidelis muneris sacerdotii occasione orationis sacrae catechesisque data. Scriptor proficitur proverbium exploratum — verba movent, exempla, quae ex vita huius temporis cotidiana excerpuntur, trahunt.
- PhDr MIROSLAV RACEK: Libellus de ostensoriis.**
Prooemii caput opusculi de origine, historia, pretio artis ostensoriorum aetate media, quae vocatur — (style ogival).
- Prof. Dr JOSEF CIBULKA: Epitaphius ad iusta Otakar Španiel.**
15. 2. 1955 supremum diem obiit eximius statuarum artifex Bohemiae Otakar Španiel conformans non pauca opera artis, quae argumentum de ratione rerum divinarum repetierant. Epitaphius eius vitam opusque artis aestimat.
- Dr CYRILL SYCHRA: »Stabat Mater...« opus artis musicae nostri Antonín Dvořák.**
Expositio subtilis et acuta operis vehementer eminentis concentus nostrae genti insiti musicis eruditi Dr Antonín Dvořák.
- ThLic. MIROSLAV RAJMON: De libertate.**
Expositio philosophiae notionis libertatis voluntatis et ad mores pertinentis. Refutatio systematum »fatalismi, quietismi, voluntarismi«. Doctrina de libertate conscientiae, professionis, societatis coniunctionis humanae. Unicuique est ius libertatis, — hanc veritatem patefacit nostra philosophia perennis, deinde perficit iustus ordo rei publicae.
- P. KAREL SAHAN: De caritate et singulari in omnes officio beati Pauli a Cruce.**
Meditatio sacerdotis.
- P. ALOIS ST. NOVÁK: Dante, poeta et praeco pacis.**
Explicatio permagni, nobilis carminis pacis »La divina commedia«.
- Prof. ThDr JAROSLAV KOUŘIL: In memoriam tristitiae duobus lustris post.**
In mentem nobis venit vincula Dachau, quae duobus lustris ante dirupta sunt, ubi ad tempus novissimi belli gentium plurimi sacerdotes apud Germanos custodia tenebantur.
- Dr JAROSLAV KRČMÁŘ: Beatus Adalbertus in monumentis artis historiaeque apud gentes.**
Horum momentum in Polonia, Ungaria, Italia, Germania.
- Dr JAROSLAV KOPA: Quaestiones de arte rerum divinarum nostrae aetatis.**
Arte perfecte efferre plenum argumentum aeternae doctrinae Jesu Christi licet solum artificii peritissimo et inflammato amore Dei.
- ThDr VÁCLAV BARTŮNEK: Nostrum iter spatio saeculorum.**
Hoc in anno repetimus memoriam multarum rerum gestarum, quae saeculis ante in vita Ecclesiae evenerunt.

ANNOTATIONES

Litterae publica auctoritate datae domo et peregre.

APPENDIX

Imagines artis pictorum et sic dictae photographiae.
De disciplina orationis sacrae - Haec pars singulorum fasciculorum dicata oratoribus a sacris.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Bratří, vyčistěte starý kvas!

I Kor, 5, 7.

Metropol. kanovník Antonín Stehlík, kapitulní vikář.

Zmrtvýchvstáním našeho Pána Ježíše Krista dostalo jeho poslání konečnou pečeť. V této chvíli se naplnilo vše to, po čem po věky volalo lidstvo, po čem toužili patriarchové, co předpovídali proroci. Proto může právem sv. Pavel pokládati zmrtvýchvstání za základ naší víry. »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné je kázání naše, marná i víra naše.« (I. Kor. 15, 14.)

Ale důležitější než apologeticky dokazovati skutečnost této události je povinnost vyvoditi z ní všechny důsledky. Kristus jistě nevstal z mrtvých jen proto, aby ukázal svoji moc a velebnost. Vždyť Kristus sám praví: »Až povýšíte Syna člověka, tehda poznáte, že jsem to já a že sám od sebe nic nečiním, nýbrž, jak mě naučil Otec, to mluvím . . . Neboť já vždycky činím to, co jest mu milé.« (Jan 8, 28.—29.)

Svátky velikonoční spadají do jarní doby, kdy s radostí pozorujeme probouzející se přírodu a kdy více než jindy prožíváme krásu života. Je tedy předně naší povinností znovu si uvědomiti velikost životního daru a tím i nutnost a závazek učiniti vše, aby život lidstva byl žit v kráse, pokoji a míru. Letos více snad než kdykoliv jindy máme možnost chrániti lidský život, aby se co nejdokonaleji rozvíjel, a odvracetí vše, co ničí samotné kořeny lidského žití. Náš zápas o udržení míru a pokoje ve světě má své vznešené a hluboké opodstatnění ve svátku zmrtvýchvstání Páně, v tomto prvním velikém vítězství života nad smrtí. Kéž by letošní Velikonoce takto mluvily ke všem, kéž by se staly zdrojem touhy po míru a klidu. Kristus, volající po naší obrodě, sám nás k tomu zavazuje.

Než tím ještě není zdaleka vyčerpán hluboký smysl zmrtvýchvstání. Hlavně my, kněží, musíme jíti až k nejhlubšímu významu této největší události dějin.

Naše nesmrtelnost před posledním vzkříšením, kterého můžeme dosáhnouti toliko skrze Krista, jest pouze nedokonalá, nesmrtelná je pouze vnitřní stránka, pouze duch. Kristus však, jak líčí sv. Lukáš, vstal celý. A v tom je rozdíl i mezi námi lidmi i mezi vždy znovu se obrodující přírodou a mezi zmrtvýchvstalým Pánem. A zase jenom Kristovo zmrtvýchvstání nás uschopňuje, abychom se nakonec stali tím, čím nás Bůh při stvoření chtěl míti, co jsme vlastní vinou ztratili a co můžeme získati jedině prostřednictvím Krista, této prvotiny nás všech.

Krásně o tomto nejhlubším smyslu zázraku Velikonoc uvažuje velký Rus Vladimír Solovjev: »Síle ducha vnitřně v Kristu osvobozené od všelikých mezí, mravně neomezená, přirozeně osvobozuje se v Jeho vzkříšení i od všelikých vnějších mezí a především od jednostrannosti bytí výlučně duchového v protikladu k bytí fyzickému. Vzkříšený Kristus je více než duch — duch nemá těla a kostí, duch nepožívá potravu — jakožto duch na věky vtělený Kristus se vši úplností vnitřní psychické bytosti spojuje i všechny pozitivní možnosti fyzického bytí bez jeho vnějších omezení. Všechno živé se v něm zachovává, vše smrtelné je přemoženo naprosto a definitivně.«

Proto uvažující o zmrtvýchvstání Páně, můžeme klidně uzavřítí: Tím, že vzkříšení Kristovo je rozhodným vítězstvím života nad smrtí, vítězstvím kladného nad záporným, jest také triumfem rozumu ve světě. Jest zázrakem jen v tom smyslu, v jakém prvý nový zjev něčeho, jsa neobvyklý, nevidaný, udivuje a přivádí člověka k úžasu. Jestliže my, zapomenuvše na výsledky světového procesu v jeho celku, budeme pouze sledovat rozličná jeho nová stadia, tu každé z nich ukáže se nám jako zázrak. Jako objevení prvního živého organismu uprostřed neorganické přírody, jako později zjevení prvního rozumného tvora nad říší němých tvorů bylo zázrakem, tak i zjevení prvního člověka zcela duchového, a proto nepodléhajícího smrti — prvorozenec z mrtvých — bylo zázrakem. Jestliže předběžná vítězství života nad smrtí byla zázraky, pak musíme nazvati zázrakem i vítězství konečné. Avšak to, co se nám představuje jako zázrak, chápeme jako dokonale přirozenou, nevyhnutelnou a rozumnou událost. Pravda o Kristově vzkříšení je pravda úplná, plná — ne toliko pravda víry, nýbrž také i pravda rozumu. Kdyby Kristus nevstal, kdyby se Kaifáš ukázal spravedlivým, Herodes a Pilát moudrými, svět by se stal nesmyslem, královstvím zla, klamu a smrti. Nešlo o zánik něčího života, ale o to, zanikne-li pravý život, život dokonalého spravedlivce. Nemohl-li takový život přemoci nepřítele, jaká by pak zůstala naděje v budoucnosti? Kdyby Kristus nevstal, kdo by pak mohl vstát a přemoci smrt?

Ale Kristus vstal!

STYK DUCHOVNÍHO SPRÁVCE S OSADOU

Duchovní správce (administrátor, farář, děkan atd.) nikdy nebyl osadě lhostejný. Osada často projevovala velký zájem o osobu příštího duchovního správce, vyptávala se na jeho vlastnosti, ba často i deputace vysílala s prosbou, aby určitý kněz byl u nich ustanoven duchovním správcem. Dříve se někdy stávalo, že dočasní duchovní správce (administrátoři), obyčejně lidé ještě velmi mladí, s malými zkušenostmi v duchovní správě, nemohli se dočkat samostatnosti a snažili se ovlivňovat přední osobnosti osady, aby o ně žádaly, ba obstarávali si též podpisové petice po osadě a předkládali je konsistoři. Někdy jim bylo vyhověno, a pak často deputace litovaly, že neponechaly volný průběh. Zklamaly se. Děly si často určité nároky na nového duchovního správce, a když jim ve všem nevyhověly, zatrpky vůči němu — knězi, o kterého se tolik namáhaly a který je zklamal.

Znám případ z Pošumaví, kde administrátor tak nebratrsky poštvál osadníky proti novému faráři, jehož ještě nikdo neznal, že mu nedovolili vejíti do fary. Až v noci, zahradou, dostal se nový farář do své fary zadem a když si rozsvítil lampu, byla mu vytlučena okna. Po krátkém čase poznali osadníci výtečné vlastnosti svého nového faráře, trpce želeli svého poblouzení a když od nich odcházel do okresního města za děkana, nechtěli ho pustit z osady a prosili biskupa, aby jim ho i nadále ponechal.

Styk kněze s osadou je jednak v duchovní správě, jednak v občanském životě. Je to především *kostel*. Osadníci bystře pozorují, jak nový duchovní správce slouží mši sv. Sledují jeho pohyby, hlavně pohyby rukou při slovech »Pán s vámi«, žehnání sv. křížem při slovech »Ite missa est«. Sledují i jeho kroky u oltáře. I to posuzují, zda slouží zbožně a usebraně, nebo příliš pomalu či rychle, roztržitě a pod. Kritiky je dost. A nyní s napětím čekají, jaký je nový duchovní správce — kazatel. První jeho kázání na nové osadě je křest ohněm. Všechny oči jsou na něho pozorně upřeny. Velmi záleží jak na obsahu, tak i na přednesu kázání. Po prvním kázání jednoho duchovního prohlásili osadníci: »To je dobrý člověk.« Ihned vycitili srdečný, nefalšovaný tón kazatelův. »A vzítí si může z jeho kázání každý něco.« Hned první kázání získalo knězi osadu... Vděčně je též kvitována okamžitá pohotovost kněze zaopatřit nemocného, kdykoli posloužiti sv. zpovědi a sv. svátostmi. »Je obětavý, ochotný.«

Farní kancelář. Duchovní správce na venkově nemávali úředních hodin. Psali matriční listy osadníkům v každé době, často přede mši sv. ráno, po nedělních bohoslužbách dopoledne i odpoledne. Často položil duchovní správce i lžici při začatém obědě a šel psát matriční list. Osadník se vymlouvá, že jindy nemá čas. Místo mračen a místo nevrleho slova bylo vždy lépe se zapřítí a vyhověti. Při psaní matričního listu nezřídka vyprávěl osadník svoje obtíže, jak v hospodářství, tak v rodině. Povzbuzen vlídným slovem, otevřel svoje srdce dokořán a duchovní správce dobře poznal rodinu osadníkovu a nelitoval své ochoty. Často se osadník radil se svým knězem o různých praktických otázkách, o svých dětech, jak dospělých, tak často sedících ještě ve školních lavicích. Tím víc a více se sblížoval kněz se svou osadou, ba často byl též pozván do rodiny při rodinných slavnostních událostech. Na některých osadách žádná svatba se neobešla bez kněze. Radost i bolest probíhá i nyní farní kanceláři, i když výpisy pro strany konají nyní státní matrikáři. Jak důležitou a záslužnou práci může vykonati kněz při osobním styku s věřícími, když jim jasné a jednoznačně vysvětlí otázky současného veřejného života, boj za udržení světového míru a radostné výsledky budování nového života, jakož i otázky zemědělské v naší nové vesnici.

Při křestních zápisech rád slyší otec, jenž se pravidelně dostavuje, když se zeptáme, kolikáté dítě je to a čím se zaměstnávají děti dospělejší. Také obrázek na památku svátosti křtu vděčně přijme. I kmotři čekají na nějakou naši otázku.

Před církevním požehnáním sňatku zjistíme velmi často, že budou chtít starší duchovní správci žehnati sňatku svých žáků a žaček. Rádi přijmou poučení pro život a každé slovo si zapamatují.

Při vyjednávání pohřbu stiskneme pozůstalým přátelsky ruku a projevíme jim soustrast. Pohovoříme o dobrých vlastnostech zesnulého, potěšíme slovy Písma i denního života. Jistě naše slova opakuji doma v rodině a jsou vděční za projevovou soustrast. Nebyl-li zesnulý zaopatřen, ptáme se šetrně, proč, a zjistíme-li, že se bál, či že rodina v tomto ohledu měla k němu falešné ohledy, poučíme pozůstalé stručně o důležitosti svátostného pomazání. Není třeba při každém pohřbu pronášeti řeč. Pouze na požádání, při pohřbu osob skutečně zasloužilých nebo při nějakém zvlášť nešťastném případě (úraz a pod.). Z osady duchovního správce, jenž řečnil o každém pohřbu, dostavila se dcera na pohřeb otcův. Bylo to ve větším okresním městě. Tam ovšem při pohřbu kněz neřečnil. Měl někdy i tři denně. Pozůstalá dcera si stěžovala, že důstojný pán neřečl o tatínkovi ani slovíčka a neuvážila, že děkan v okresním městě by vlastně nemohl nic jiného dělat, než se připravovati na pohřební řeči, jež jsou velmi obtížné. Musíme si uvědomiti, že obřady církve při pohřbu jsou tak výmluvné, že ani řeči není již třeba. Mše sv. a modlitba za duši zesnulého s knězem má větší cenu než pohřební řeč.

Pozdrav je projevem úcty a přátelství. Kněz, hlavně kněz mladý, nečeká, že ho všichni osadníci ze všech stran budou zdraviti. Zdraví obyčejně sám napřed. V místě, kde byl lékař, předstihovali se lékař a kněz v pozdravu. Lékař zdravil zdaleka, ale kněz byl vždy o zlomek vteřiny s pozdravem napřed. Nezdravíme ovšem mladé dívky, jež jsme učili a jež nedávno vyšly ze školy. Po čase, až se z nich stanou šťastné manželky a maminky, zaslouží si našeho pozdravu. Zdravíme hlavně lidi staré a starší, nehledíce na osobu lidskou.

Když *družstevnictví* bylo ještě v plenkách, kněží jako významná inteligence venkova i osoby požívající důvěry stáli v popředí. Zakládali nákupní družstva i peněžní ústavy (raiffeisenky, kampeličky). Později jejich funkce převzali učitelé a jiní schopní občané. Tam přišel též kněz mnoho do styku s osadou. Kde měl dříve duchovní správce hospodářství, býval často v pokroku vzorem pro hospodáře. Dodnes ještě starší kněžská generace jest v popředí ve včelaření. Duchovní účastní se horlivě včelařských schůzí a jsou obyčejně jednateli včelařských spolků. Mnozí byli za tuto činnost vyznamenáni. Někdy odborně ošetří též sami úly svých osadníků, kteří jsou za to velmi občané. Znalosti kněží v tomto oboru i pomoc velmi osadníkům imponují. Také v protipožární službě bývali kněží obyčejně jednateli. Ve spolicích divadelních se osvědčili jako obratní režiséři a v hudebních a zpěváckých spolicích bývali zdatnými členy, často též dirigenty.

Ani dnes se kněz neocizuje osadě a neuzavírá se do své fary jako hlemýžď do své ulity. Kněz — pouhý suchopárný úředník, jenž se omezuje jen na nejnütnější styk s osadníky, nemůže nikdy získati opravdové lásky své osady. Kněz jde mezi lid. Vždyť z lidu vyšel, a proto s ním půjde vždy.

Ve společnosti si musí býti kněz vždy vědom své stavovské cti a musí zachovávat decorum clericale. Musí si být vždy vědom slov Kristových, že je světlem, které má svítit a zářit dobrým příkladem celé osadě. Kněžimi jsme nejen v kostele, ale i v občanském životě — mimo kostel — venku.

V našem lidově demokratickém státě se rádi podílíme na výstavbě našeho státu. Pracujeme pro zdárný průběh žni (v místním rozhlase, v kostele), jsme dobrými rádci v zemědělských otázkách, ochotně ukážeme na přednosti JZD a účastníme se i jiných významných podniků. Žijeme ne v osadě — ale vždy s osadou. Omnia omnibus! *Kanovník JUC Jan Šanda*

KE KÁZÁNÍM A KATECHESÍM

Non nova, sed nove! To platí především o výběru příkladů ze života v kázání a katechesi. Pravdy Boží se nemění. Také dnes musíme stále učit na př. »de novissimis« — o posledních věcech člověka, když Písmo sv. napomíná: »In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis.« Je toho třeba, aby se splnila věta Písma: »Utinam saperent et intelligerent, ac novissima providerent.« (Deut. 32, 29.)

Na arcid. konferenci MVKD v Praze v diskusi proti atomové válce dp. Hlaváč od sv. Štěpána vhodně vzpomněl, že v řečech o hrůzách války, která všude působí jen hrůzu a zkázu, máme připomínati také hrozné následky války v životě nadpřirozeném, když zbraně hromadného ničení náhlou a nenadálou smrtí ohrožují věčnou spásu nesčetných lidí. Nové příklady ze života najdeme v denním styku s lidmi, z vlastní zkušenosti a v novém tisku.

Na př. zaopatřoval jsem kdysi staříčkého horníka, který od vyjití ze školy po celý život chodil do těžké práce na daleký důl na 12hodinové směny. Těšil se dobrému zdraví až do výslužby, takže nevynechal ani jednu směnu. Vychoval početnou rodinu a doma ještě pracoval na svém malíčkém hospodářství. Při tom plnil své náboženské povinnosti, miloval kostel a pilně chodil na služby Boží, i když bydlil v přifařené obci. Po svátostném zaopatření ukázal mi na obraz sv. Simeona, který měl nad lůžkem a pravil: »Jak jsem šťasten, že mi Pán Bůh dopřál milost připravit se řádně na smrt a věčnost, nyní mohu říci se sv. Simeonem, jehož jsem celý život také o tu milost prosil: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly mé oči spasení tvé.« — Jak krásný to příklad ze života prostého člověka naší doby! Na mne hluboce zapůsobil a pozoruji, že působí i na druhé, kdykoli ho slyší vyprávěti. Nadchne člověka k rozjímání slov Písma o posledních věcech: »Praetiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius«, těch, kteří se posvětili rádným plněním svých denních povinností k Bohu a k bližnímu. »Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis...« A takový příklad se hodí nejen ke kázání de novissimis, ale vůbec, i když chceme mluvit o věrném plnění povinností v životě katolického křesťana. »Si quis vult post me venire, abneget semetipsum...« (Mat. 16, 24.) »Iugum enim meum suave est et onus meum leve.« (Mat. 11, 30.) — »Invenietis requiem animabus vestris.« (Mat. 11, 30.) »Pax Dei exsuperat omnem sensum.« (Filip. 4, 7.) — »Pax multa diligentibus legem tuam.« (Ž. 118, 165.) — »Superabundo gaudio in omni tribulatione.« (2 Kor. 7, 4.) — »Serviamus illi in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.« (Luk. 1, 74—75.)

I mládeži je spasitelné to připomínat, neboť Písmo nabádá: »Memento Creatoris tui in diebus iuventutis tuae.« (Eccli. 12, 1.) »Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua.« (Jer. Thren. 3, 27.) — »Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.« (Prov. 12, 6.) — »Quae in iuventute tua non congregasti, quomodo in senectute tua invenies?« (Eccli. 25, 5.)

Takové příklady prostinké, ale ze skutečného života lidí kolem nás — mladých i starých — přesvědčivě ukazují, jak Bůh odměňuje lásku a věrnost v plnění životních úkolů už na zemi a jak v hodině smrti podle slov sv. Jana Bosco se sbírá ovoce — plody dobrých skutků. Lze jich použít ke kázání o čistotě, střídmosti, pracovitosti atd. proti opačným neřestem — nemravnosti, nestřídmosti (proti alkoholismu) a zahálce. Jen se nebát prostoty, jednoduchosti!

V minulosti jsme čítávali a přednášeli příklady i o vladařích, jak plnili »memento mori« tím, že mívali ve svých komnatách anebo dokonce i na cestách umrlčí lebku, celé kostlivec anebo i rakev, aby živě pamatovali na poslední své věci. Někteří si dali dokonce za živa vystrojít pohřeb, aby si živěji předsta-

vili svůj konec. Že »memento mori« platí i modernímu člověku, který to chápe, i když se těší oblíbě a slávě, dokazuje na př. skutečnost ze života slavné české pěvkyně Emy Destinové. V Lid. demokracii v neděli 23. ledna 1955 na první straně k 25. výročí jejího úmrtí, které též oslaveno u jejího hrobu ve Slavíně na vyšehradském hřbitově, píše její příbuzný Jan Wenig pod nadpisem »Teta Ema« mimo jiné: »Už je tomu více nežli čtyři desítky let, co jsem tam chodil, ale kdykoli jdu po Malostranském náměstí, ještě nikdy jsem nezapomněl se poohlédnout po domě, který historikové jmenují kaiserštejnským, avšak my jsme jej znali pod jménem U Petzoldů. Bydlívala tam kdysi známá zpěvačka Marie Sittová, provdaná za majitele domu restaurátora Petzolda, a za našeho dětství teta Ema, známá světu jako zpěvačka Ema Destinová. Byla sestřenicí mé matky — totiž její maminka a moje babička byly sestry — od dětství je putalo vlivné příbuzenství a tak kdykoli teta přijela ze svých slavných zahraničních zájezdů, chodili jsme za ní do jejího malostranského bytu. Teta Ema měla být v celém druhém poschodí palácového domu, k němuž vedly nízké a široké schody. Tři ohromné pokoje zabíraly průčelní část poschodí. Tam nad balkonem střední pokoj byl vyzdoben spoustou starožitností i starých nástrojů, i harfa tam byla a velké koncertní křídlo. Zahalen do kusu šedavého brokátu stál v rohu »Ivánek«, kostlivec, kterého teta Ema kdysi koupila, aby jí, ženě zbožné, připomínal pomíjelnost všeho pozemského... V jednom rohu místnosti (ložnice) byla stará velká socha Madony s Děťátkem, naproti ní Kristus na kříži, mistrně vyřezávaný v lidské velikosti. Pod ním svítilo věčné světlo nad klekátkem. Sem se také časem dostal Ivánek jako memento mori hned při každém probuzení, dokud se nestal na konec trvalým obyvatelem věžového „pokoje hrůzy“ na jihočeské Stráži...«

Kolik krásných příkladů a výroků najdeme u našich i zahraničních velikánů přítomné nebo nové doby, které jsou nejhodnější k poučování věřících, že dnešní člověk může a má žít a pracovat křesťansky jako dobrý občan k užtku Církve i vlasti. Zdaž nás nedojímá víra a zbožnost takového našeho Dvořáka a Foerstra, abych vzpomněl jen těch, o nichž se v poslední době mnoho mluví a píše? Staré příklady, pokud jsou ještě dnes vhodné, jistě také jsou dobré, zvláště ze života svatých, vždyť nová doba musí stavět na minulosti a na jejich osvědčených zkušenostech, ale třeba věnovat pozornost příkladům novým. Žijme jen s otevřenými očima a čtème s tužkou v ruce a sbírejme jako včely pečlivě všecko, co může být sladkým výživným medem naší duchovní rodině, již máme být duchovními otci. Jediná potíž je bohužel v tom, že není vždy dostatek času a možnosti na záznamy a výpisy. Ale aspoň to, co nás nejvíce zaujalo, hledme zachytit a předávat jiným, aby to i na ně blahodárně a spasitelně zapůsobilo a jim prospělo. Brzo budeme mít bohatý materiál ke kázáním i katechesím, kterým si usnadníme bezprostřední přípravu k nim. Mnoho vhodné látky najdeme i v denním tisku.

Povedeme tak lid cestami osvědčených věřících velikánů, zasloužilých o vlast a celý svět ať už věhlasnými činy nebo všední svědomitou prací, která přeče, když je konána věrně z křesťanské lásky, je nám stavbou křesťanské dokonalosti, která má za základní pravidla: »Varuj se zlého a čin dobrý!« — Longum iter est per praecepta, breve et efficax per exempla! — »Verba movent, exempla trahunt.« Sám náš božský Mistr a Učitel užíval rád podobenství a příkladů, a to především ze současného praktického života, zejména z přírody a ze života dělnického a zemědělského lidu. Nevybíral tolik »admiranda« jako »imitanda«. Na příkladech a výrocih dobrých synů naší vlasti, našeho národa krásně můžeme dokazovat, že máme možnost a povinnost a mnoho způsobů sloužit Bohu v lásce k církvi i vlasti. P. Václav Šebek

MONSTRANCE

Zavedení svátku Božího Těla r. 1264 papežem Urbanem IV. v celé latinské církvi jako památky na ustanovení Nejsvětější Svátosti dalo podnět ke vzniku monstrance. S tímto svátkem souvisí totiž průvod s Nejsvětější Svátostí a její slavnostní vystavení, aby ji mohli vidět všichni věřící. Obojí se vžívalo v různých zemích i krajích nesterpně rychle a také ne zároveň. Většinou se dříve vžíval slavnostní průvod, v němž zprvu Nejsvětější svátost byla nošena ještě v pyxidě, zastupující monstranci, teprve později vzniklou. Tak tomu bylo okolo r. 1320 v Geroně, Barceloně a jinde. Z některých míst jsou ještě z druhé poloviny XIV. stol. zprávy o slavnostních průvodech bez monstrance. Můžeme tedy klást vznik monstrance do konce XIV. stol., protože z této doby máme již malý počet zachovaných monstrancí. Zdobná schránka pro slavnostní vystavení Nejsvětější Svátosti je ve střední Evropě a v Německu již od středověku jmenována monstranci. Oficiálního církevního pojmenování ostensorium se počalo užívat v XVI. stol., a nyní je rozšířeno hlavně v Itálii a Francii, pojmenování tabernaculum mobile bylo užíváno v Itálii do konce XVI. stol., custodia v jižní Francii v XV. a XVI. stol. a ještě dnes ve Španělsku, remonstrancia ve středověké Belgii a hierotheca v XVII. stol. v Německu, soleil v téže době ve Francii.

Ve středověku ani v baroku nebylo všeobecně platných církevních předpisů, týkajících se tvaru a materiálu monstrance. Nečetné předpisy byly většinou krajové a měly více méně partikulární význam. Přesto u velké většiny monstrancí byly a jsou zachovány v užití materiálu vždy určité zásady, protože vznešený účel, k němuž monstrance slouží, vylučuje předem použití méněcenného materiálu. Monstranci z čistého zlata je velmi málo. (Jedna zlatá z r. 1766 je v pokladu svatovítského chrámu.) Všude tam, kde to dovolovaly hmotné poměry, byly pořizovány monstrance stříbrné. Bývají také umělecky nejhodnotnější. Jinak byla materiálem pozlacená měď nebo mosaz. Byly však zhotovovány i z pozlaceného dřeva. (Gotická monstrance z Freisingu a česká z Nezamyslic z roku 1393, též ojedinělé zprávy ze XVII. stol.) Avšak to byly jen řídké případy. Eucharistická schránka bývá ze skla nebo z křišťálu, protože hostie musí být viditelná alespoň s jedné strany. Nesmí se však dotýkat skla, a tak k vystavení hostie slouží lunula, držící ji v kolmé poloze. Lunula má být ze zlata, pozlaceného stříbra nebo jen ze stříbra, či z pozlacené mědi. Obvykle je monstrance jen o málo vyšší než kalich. Ale jsou i výjimky, jako monstrance z Tiefenbronnu, vysoká přes 1 m a některé španělské (Valladolid a Toledo), vyšší než 3 m.

Monstrance se vyvinula v druhé polovině XIV. stol. z jedné z mnoha existujících forem gotického relikviáře, a to z relikviáře ostensoriového, skládajícího se z vodorovné, svislé či terčovitě průhledné schránky pro ostatek, zasazené do architektonického výtvarného rámce, neseného podstavcem. Některé z těchto relikviářů jsou velmi blízké gotické monstranci jak celkovým skladem jednotlivých součástí, tak i jejich formou a druhem výzdoby, jak dokládají ostensoriové relikviáře z třetí čtvrtiny XIV. stol. ve svatovítském pokladu. Monstrance se skládá z podstavce, tvořeného nohou a dřikem a z vlastní průhledné eucharistické schránky, spočívající spolu s výtvarným rámcem rázu architektonického nebo paprskového, do něhož je zasazena, na podstavci svrchu rozšířeném. Ojedinělými odchylkami od tohoto typu jsou pozdně gotické monstrance v podobě holubice (Arles), sošky Spasitele (Lincoln) a kříže (Francie); nemají podstavců podobně jako i velké monstrance španělské.

Gotická monstrance

Monstrance tedy vzniká v době, kdy gotický sloh již všude dosáhl své vrcholné fáze. To se projevuje na utváření všech jejích částí.

Podstavec je v podstatě podobných forem jako na gotickém kalichu či ciboriu. Jeho noha bývá šestilaločná, případně šestistranná s rovnými či dovnitř proláklými stranami a vykrojenými rohy. V místech, kde noha přechází ve dřik, bývá zakončena prstencem, někdy dvojítm, nahrazovaným též někdy architektonickým mezičlánkem. Dřik, z věcných důvodů vyšší než u kalicha či ciboria, je v průřezu obvykle polygonální, nejčastěji šestiboký. Někdy jsou jeho hrany ozdobeny přísazenými pilířky nebo sloupky před ním postavenými. Nodus, který přetíná uprostřed dřik, je polygonální, nejčastěji šestistranný. Bývá osazen šesti routovitými nebo kruhovými výpusťkami, které v pozdní gotice zakrňují a jsou nahrazovány plastickou výzdobou. Často je nodus tvořen věncem architektonických arkád, nesoucích pyramidovitou miniaturní stříšku. Do arkád bývají postaveny droboučké sošky. Dřik přechází v eucharistickou schránku pomocí mezičlánku, ponejvíce polygonálního, někdy tvořeného jen listy a úponky. Je podobný nálevce, vzhůru se rozšiřující a spočívá na něm sokl s eucharistickou schránkou a architektonickým rámcem. Monstrance vrcholí buď křížovou kyticí nebo krucifixem.

Podstavec nese na soklu eucharistickou schránku, zasazenou do výtvarného rámce, komponovaného z architektonických článků. Jeho rozvrh a celková forma jsou závislé na tvaru eucharistické schránky, podle něhož dělí prof. Dr. Cibulka gotické monstrance na 4 skupiny:

1. monstrance s příčným vodorovným křišťálovým válcem,
2. monstrance s kolmým křišťálovým válcem,
3. monstrance s kruhovou schránkou, zasklenou vpředu nebo i vzadu,
4. monstrance s čtvercovou, obdélníkovou, polygonální zasklenou schránkou.

Monstrance s příčným vodorovným křišťálovým válcem, neseným většinou dvěma anděly, se vyskytuje hlavně ve Francii. Tento druh monstrance navazuje na podobná ostatková ostensoria (relikviář sv. Kateřiny ve svatovítském pokladu). Jinak je tato forma monstrance vzácná.

Nejrozšířenější jsou monstrance s kolmým křišťálovým válcem, nejlépe vyhovujícím gotickému výškovému vzepětí. Ze soklu, na němž spočívá skleněný válec, vyrůstá okolo válce 3—4—6 pilířů, spojených nahore oblouky, nejčastěji lomenými. Jsou tak vytvořeny zdobné průhledy na eucharistickou schránku. Pilíře nesou jehlancovitou nebo kupolovitou věžičku. Je to nejjednodušší forma gotické monstrance. Častější je však její rozvitá varianta, obohacená o opěrné pilíře, jež se svými opěrnými oblouky připínají k hornímu okraji skleněného válce. Pod nimi stávají drobné sošky, jimiž jsou osazeny i pilíře. Tato architektura nese štíhlou gotickou věž, buď jehlancovitou, nebo patrově odstupňovanou, bohatě architektonicky proclenenou a podepřenou opět vlastní opěrnou soustavou. Nad eucharistickou schránkou u paty věže jsou někdy miniaturní sošky svatých. (Na monstranci v Tiefenbronnu je z nich složena Poslední večeře.) Celek bývá bohatě doplněn architektonickou gotickou výzdobou, baldachýny, vimperky, fiálami, kružbami, kraby, křížovými kyticemi, mřížkami, soškami a chrličí. Architektonický opěrný systém je rozvinut okolo celé schránky se zřetelnou hloubkovou i šířkovou dispozicí prostorovou. Ale jsou i případy, kdy je kolmý skleněný válec flankován pouze na dvou stranách po jednom pilíři spolu s opěrákem. Tu se ocitáme již u přechodu k architektuře působící plošně svým pouze šířkovým rozvinutím, což se u tohoto druhu monstrancí uplatňuje hlavně v pozdní gotice. Zároveň nás tato plošná a šířková dispozice převádí k dalšímu typu architektonického rámce, který objímá schránku kruhovou, čtvercovou, polygonální či obdélnou. Monstrance s kruhovou schránkou je rozšířena od konce XIV. stol. (Monstrance v Eltz.) Navazuje na terčový ostensoriový re-

likviář a hostie se v ní může vystavit nejjednodušším způsobem en face. Avšak ani kruhová, ani čtvercová schránka nezapadají dobře do vertikální gotické architektury. Proto roste architektonický rámeček u těchto monstrancí do šířky a vertikální princip se projevuje v postranních architektonických částech, samostatně akcentovaných kolmicemi malých věžiček, vimperků, baldachýnů, křížových kyttek a fiál nad opěrnými oblouky. Tyto kolmice spolu s bohatším pročleněním architektonického rámečku vyvažují nečleněný terč schránky. Taková architektura je pak podobná oltářnímu retablu a byla rozšířena hlavně na monstrancích italských. Přizpůsobením kruhové schránky k vertikální architektuře vzniká schránka polygonální, používaná hlavně v alpských zemích od počátku XV. stol. Schránka obdélníková je vlastně plošnou

projekcí válce, a proto její architektonický rámeček vedle plošné šířkové dispozice je někdy komponován i prostorově jako u monstrancí s kolmým válcem.

V celkové kompozici architektonického rámečku i v jeho detailech je sledována v průběhu XV. a ještě v XVI. stol. rozvíjející se pozdně gotická architektura, jejíž uvolněná tektonická vazba zeštíhlených článků i její zvláštnosti v utváření detailů, vlnící se linie oblouků, zejména oslíh hřbetů, protínající se oblouky a naturalisující detail, spolupracují na honosném vzhledu pozdně gotických monstrancí okolo r. 1500. V některých případech mizí dokonce i tektonika, dřív je spleten z prutů a sošky jsou volně vsazeny do loubí, vytvořeného z ratolestí, ohýbajících se nad eucharistickou schránkou (monstrance ze Sigmaringen).

(Pokračování)

Dr Miloslav Racek

NAD RAKVÍ † OTAKARA ŠPANIELA

Dne 15. února t. r. zemřel vynikající sochař Otakar Španiel. Dříve než byl uložen na posvátném hřbitově vyšehradském, promluvil nad jeho rakví prof. Dr. Josef Cibulka, jehož smuteční proslov přinášíme.

Jedním z největších dojmů, které Otakar Španiel zažil za osmiletého studijního a pracovního pobytu v Paříži, byla zajisté strhující osobnost a oslňující umění Augusta Rodina. Mladého našeho sochaře vedla cesta nejednou do vily des Brillants v Meudonu a do pařížského paláce Biron, kde žil a pracoval veliký mistr. Putoval tam, aby chápavě viděl a bedlivě zkoumal vystavená díla, jimiž Rodin obrodil moderní sochařství, když titánskou silou a drsnou věcností vtiskl hmotě nové výrazné tvary, ale zároveň je prolнул duchem a myšlenkou, které dostupovaly k vyšším i hlubším lidského bytí a vciťovaly se v jeho velikost a bižu, lásku i bol.

Středem a hlavním zájmem Rodinovy tvorby byla tehdy stále ještě Porte de l'Enfer, brána pekla. Uchvácen nepomíjející krásou Ghibertiových dveří florentského baptisteria, které Michelangelo měl za hodné, aby byly bránou ráje, umínil si vytvořit jim moderní protějšek. Námět mu poskytla Dantova Božská komedie líčením brány, již se vchází do věčné bolesti. Úžasná obrazivost nesmrtelného básníka, vidouc před sebou zmitání lidských vášní během věků, představovala si jako nutnost, že Spravedlnost od věčnosti pohnula velikého Tvůrce, aby bránu pekla udělala Boží moc, nejvyšší Moudrost a první Láska:

Giustizia mosse il mio fattore,

Fecemi la divina potestate,

La somma sapienza e il primo amore.

Velkolepé myšlenky chopil se Rodin a udivujícím rozmachem tvůrčí energie snažil se na bráně vyjádřit úchvatné drama lidských dějin pomocí postav a scén biblických dantovských i svých. Ale ani síly takového mistra nestačily zdolat nadlidský úkol, který si vytkl. Přes dvacet let potácel se mezi důvěrou v úspěch a beznadějnou skepsí. Když vykonal mnoho studií a provedl několik dílčích námětů, vzdal se nakonec úlohy jako celku. Pouze některé zlomky původní myšlenky zaměstnávaly ho i nadále. Tak vznikly slavné sochy, jako Myslitel, Adam a Eva, Polibek, Podzemní stíny a j., ale brána zůstala nedodělaná.

Na Dantově bráně bylo psáno:

Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.

Podobně pozbyl veškeré naděje na dokončení díla sám Rodin.

Když stával před prvním návrhem brány, který do dnes možno spatřit v Rodinově museu v Paříži, netušil zajisté Španiel, že jemu bude jednou úkolem vytvořit bránu na místě nad jiné čestným a odpovědným, na nejposvátnějším a nejpamátnějším místě v Čechách. Tisíciletým úsilím budoval náš národ přední svou svatyni na Hradě pražském. Založil ji sv. Václav jako jedno z vrcholných děl tehdejší architektury. Rotundu tu knížata Spytihněv a Vratislav nahra-

dili mnohem větší basilikou románskou. Karel IV. postavil pak mohutnou katedrálu gotickou, kterou s přestávkami dobudovalo dalších šest století, až o tisíciletém výročí smrti svého zakladatele byla tisíciletá stavba svatovítské katedrály uzavřena a zároveň otevřena dveřmi, které vytvořili Otakar Španiel a Vratislav Brunner. Tak ukončili oba mistři největší a největkovitější umělecké dílo národní. Dověřili je výkonem, který byl hoden velikosti i minulosti stavby.

Námět svůj našli doma ve stavebních dějinách kostela a v životech našich národních světců. Zsvěcen svým stavebníkem svatému Vítu nabyl kostel většího ještě posvěcení tím, že v něm národ pochoval své nejdražší nebeské ochránce, svaté mučedníky Václava a Vojtěcha. Podle toho mistři stručně a důrazně shrnuli svůj program v několik epepejí. První z nich začíná v supraportě legendárním darováním svatovítského ramene knížeti Václavovi, aby pokračujícím vypravováním znázornila netoliko stavbu a dokončení rotundy, nýbrž také založení a posvěcení románské basiliky. Druhá epepej ukazuje přinesení těla sv. Víta do Prahy Karlem IV., aby dále líčila vynikající architekturu Matyáše z Arrasu a Petra Parlěra a nakonec znázornila začátek dostavby a její svěcení přede dveřmi, jimiž jejich autoři ukončili k této stavbě soustředěné úsilí veškeré české minulosti. Obě postranní dveře pak vyplnili vypravováním o mládí, působení a mučednické smrti obou předních světců národních, aby v příslušných supraportách ukázali na osvoboditelské přísti sv. Václava, jímž se v truchlivých dobách minulých utěšoval český národ, a zároveň zjevili sv. Vojtěcha, jak s nebes žehná lidu své domoviny, kterou kdysi opustil. Tak se bohatým a jímavým obsahem svatovítských vrat stala životní i posmrtná historie českých světců národních a zároveň budovatelská epepej nejpamátnější stavby české, svatovítské katedrály.

Děkujeme Vám, Mistře Španieli, za veliké a krásné dílo, jímž jste věkovitě budování národní české svatyně důstojně dokonali. Odvážil jste se nemalého úkolu na místě nad jiné citlivém, ale dovedl jste jej zdolat a zvítězit. Nezacházel jste za nevyřešitelnou problematikou všeho lidského dění, jako meudonský mistr, nýbrž z českých dějin zvolil jste náměty nám blízké a drahé, a proto jste nám promluvil ze srdce. Vaše kompozice v monumentálních zkratkách obsáhly podivuhodně smysl složitých dějů a výjevů z české minulosti. Prolnul jste je také duchem a myšlenkou jako Rodin, ale byl to duch české velikosti duchovní a umělecké. Poučen románskými reliéfy bronzových vrat italských našel jste svůj osobitý útvar bronzového reliéfu, mající do sebe figurální hutnost, lapidární pádnost, posvátnou důstojnost a nadčasovou platnost, aniž postavám ubýlo života anebo vyprchalo z nich lidství. Všim tím jste vytvořil dílo jedinečné. Obsahem i formou zůstanou Vaše svatovítská vrata památkou nepomíjejícího významu v dějinách českého a moderního sochařství. Postavil jste si jimi pomník trvalejší nad bronz, z něhož byla ulita.

Jsou to dveře hodné naší nejvzácnější svatyně. Jako o ostatních kostelích platí o ní slova Pisma: *Hic domus Dei est et porta caeli, zde dům Boží jest a brána nebes. Brána nebes a tím také brána naděje, brána naší naděje v nepomíjející život blažený a v opětné šťastné shledání. Vytvářejte bránu domu Božího a tím symbolicky také bránu nebes, naznačil jste tedy v obraze a předtuše onu bránu naší naděje, kterou Boží moc a Moudrost, Spravedlnost a Láska zbudovaly u vstupu do blažené věčnosti. Nechť se Vám otevře tato konečná brána lidského žití, když jste tak krásný její náznak zde na zemi vytvořil, a je Vám přáno*

ANTONÍNA DVOŘÁKA STABAT MATER

Chceme-li vystihnout toto Dvořákově veledílo v duchovní hudbě, dobře uděláme, přihlídneme-li pozorně k textu této kantáty: ve třetí sloce od konce shledáváme v první větě odchylku formální, zato předposlední sloka adorující Krista je vyměněna za jinou, adorující Marii — Matku; tím se stalo, že v poslední sloce slovo »fac« a tím celá prosba v tomto místě se nevztahuje na Božskou osobu Spasitelovu, nýbrž na Matku Boží: je to uchýlení od původního textu, uchýlení, s nímž se setkáváme již u Palestriny. S hudebního hlediska tato skutečnost znamená úplné soustředění obsahu básně na osobnost blahoslavené Matky Boží. — básně je tu *jednotlivým celkem*. Dvořák, jak dovedíme, svoje »Stabat Mater« na tomto pojetí textu také založil. Vynasnažíme se vyložit smysl této kantáty na podkladě výstihu jednotlivých dílů, ve které je kantáta rozložena. Je tu především předejhra. Má skvělou první myšlenku, která v chromatickém sestupu vystihuje lidský bol, který Marie — Matka protrpěla pod golgotským křížem — ze základního motivu se myšlenka rozvíjí, aby ve svém zakončení přelila se do průvodu jakoby harfového ústrojenství, do průvodu, který se *stává nositelem probolestné vlny melodické* — vzniká *nový obraz, kde lidská bolest je pronikána účastí hříšníka na strážních Matčiných*. V I. obrazu použil skladatel oněch dvou výrazů z první myšlenky, připíná je k textu vhodně na podiv a přesvědčivě text zhudebňuje; vzniká tu zase dvojí obraz jako v předejře, a to se opakuje v přeměnách, znamenajících myšlenkově rozvinutí v prostředí sborovém, které je vedoucím postavením celého díla, ale dostává se částečně do spojení s hlasy sólovými. Obrazy vůbec upoutávají svou plastičností, pak svým živým průběhem, který je dán kontrastem ve výrazu dvojího zpodobení hudebního ztělesnění bolu Boží Matky.

Obraz II. zhudebňuje jako obraz předchozí opět čtyři slohy básně. Nový melodický tvar, pregnantního výrazu hudebního, v němž v první části průtok melodie je vyladěn do souzvuku podivuhodně něhy v prosbě za účast na trápení Matčině — samostatně voděné sólové hlasy jsou nadány vzácnou výrazovou možností vznášet otázku: »*Quis est homo, qui non flet?*« Souzpěv vokálního kvarteta proniká ve vysokém citovém vypětí další slohy básně v účasti na velkém utrpení Matčině, až sólový bas sám ve fortissimu v trhané melodii v unisonu s orchestrem vyzpívá svůj pláč nad posledními ranami, které ubíjely Ukřižovaného k smrti, což druhé hlasy v přeryvech v recitativu znovu vyjadřují.

III. díl — zrovna jako díly další — opakuje básnicou látku obsahově totožnou s onou z dílu druhého (zrovna tak je tomu u dalších dílů až včetně dílu předposledního); nositelem základního hudebního motivu je ve smíšeném sboru bas; motiv v rozvíjející se zvukové síle stoupá až téměř k výkřiku »*fac*«, třikrát opakovaném, odkud sbor padá do projevu ztišeného.

A dál hudba přesvědčivě rozprádá v tklivém výrazu a částečně opakuje základní motiv podíraný většinou průvodem ve formě smutečního pochodu.

Ve IV. dílu nechává Dvořák vyzpívat sólový bas hlavní obsahovou část stále opakovaného textu — hlas postupuje od silně nasazeného tónu do piana — a tu jakoby s výšky se nese jemně vyznívající ženský

jí vejít do svatého města nebeského Jerusalema. Tam nechť Bůh Vás přijme na milost očištěného utrpením, které Vás nejednou těžce zkrušilo v životě a nakonec po dobu mnoha měsíců Vám dalo bolestně umírat. Nechť Všemohoucí je Vám štědrým odplatitelem za všechno krásné a dobré, co jste kdy vykonal, a zvláště za všechno dílo, jímž jste k slávě Boží zde na zemi přispěl. Nechť Vás u brány naděje a blažené věčnosti uvítají naši světci Václav a Vojtěch, jichž životní eposej jste pěl výtvarně na dveřích svatovítských, a uvedou Vás v nebeské dvorstvo, v život věčný, oheň jasný svatého Ducha. Amen.

sbor: »*Sancta Mater, istud agas, crucifixi fige plagas...*« opakující prosbu jedincovu (stále podávaná veršovaná látka). Vzniká vzácný diptych, který rozšiřuje a poutavě znovu opakuje první obrazovou myšlenku ve strhujícím průběhu.

V V. dílu jeví se snaha ve spoji půvabného průkresu a skvělých barev zdůrazňovat průkres po vzoru starších slohů hudby duchovní — snaha upoutávající skvělým výsledkem — výraz se stává hutnějším, výmluvnějším, zejména když stálou básnickou myšlenku zhudebňují čtyři samostatně vedené hlasy smíšeného sboru (vzácný výraz polyfonní).

Díl VI. přináší jedinečné pro belcantový italský reprodukční sloh vyladěné sólo pro tenor a mužský sbor — nejvyšší jemně podávaný dialog (t. zv. antifonický způsob souzpěvu) mezi sólistou a sborem. Obsahově totožnému básnickému slovu dostává se opět strhujícího hudebního zvýraznění v obrazu, který postupuje ze ztišeného prostředí do silného zvukového světla, neboť oba vokální tvary rozezpívávají se do strhujícího projevového zvroucnění na legatových vlnách, které jsou bel cantu podstatou.

V čísle VII. už počáteční slova »*Virgo virginum praeclara*« nalezla zvlášť šťastný výraz pro výstih nejvyššího věku v bytosti Matky Boží — jde o nevystižitelnou lásku mateřskou k Božimu Synu. K ní přistupuje zase ona stále se opakující prosba k Matce Boží za spoluúčast na Jejich strážních, kde právě hudba má možnost vyjadřovat se v nejrůznějších emocích, což právě Dvořáková hudba činí s jedinečným zdarem.

V díle VIII. zas nově na podiv hudební proniknutí onoho stálého obsahového thematicu, tentokrát zase v průpletech sólového sopránového a tenorového sóla, kde jeden hlas je po pomlce sledován hlasem druhým (t. zv. kánon) — forma, v níž hudební zvýraznění slova znova uchvacuje zrovna jako v díle IX., kde altové sólo největší v rozsahu a snad nehlubší ve výstihu textu tvoří nejvyšší stupeň variantů na jedno básnické thema, variantů nikoliv totožných formou, nýbrž zřejmě spřízněných obsahem.

Nakonec díl X.: Jeho výstavba vychází z vrchního hlasu oně druhé hudební myšlenky, o níž byla na začátku řeč (je harfového založení) — tou myšlenkou tu pracuje skladatel až na jedno místo, kde se jako pouhá ozvěna cituje prvá myšlenka úvodní: skladatel dochází ve stálém stupňování až k velkolepému vrcholu, který ústí v grandiosní Amen v duchu hudby Händlovy. V průtoku skladby pocítujeme už závěr — než skladatel přivádí nás k úžasu: zaráží najednou skladebný proud, zavádí pomlku, po níž samotný sbor v rozjásaném fortissimu vyhaném až do fff, v širokých rytmech s vyraženými tóny ve spojovaných akordech, stavěných v kolmici, znovu vítězně opakuje znění poslední sloky: »*Quando corpus morietur, fac, ut animae donetur, paradisi gloria!*«: víra hříšníka, prodávající celou stupnici lidských bolestí Mariiých (již právě hudební projev vstavěl na hlavu mučednickou korunu), hříšníka, který přímou účastí na Jejich strážních vydobyl si uznání u Ní, člověk tu může v hodinu své smrti čekat, že Matka — Přímluvkyně u svého Syna, člověku umožní vstup do oblastí, kde sídlí Bůh.

Dr. Cyrill Sychra

SVOBODA

Jako skutečnost v našem duševním životě si uvědomujeme, že něco chceme, o něco usilujeme, k něčemu obracíme svou pozornost, že máme určité snahy. Takovýto zážitek chtění, který nelze odvozovat z myšlení a ani z představ nebo z citů, připisujeme vůli. Podle křesťanské filosofie *vůle je mohutnost duševní*, kterou rozumná bytost usilovně žádá, aby dosáhla toho, co poznává jako své dobro.

Činnost vůle je chtěná. Buď je to činnost vůle bezprostřední (*actus elicited*), neb je činnost jiné mohutnosti duševní ovlivněné vůlí (*actus imperatus*). Jsme to my sami, kteří si uvědomujeme, že jsme pány úkonů vůle.

Mluvíme-li o *svobodě vůle*, rozumíme tím, že úkon vůle je nezávislý na zevnějším neb vnitřním nucení. Svoboda vůle znamená doslovně svobodu volby. Svätý Tomáš Akvinský jasně praví: »Svobodnému rozhodování je vlastní volba: proto se totiž nazýváme svobodně rozhodujícími, že můžeme jedno přijmout odmítnuvše druhé, což je voliti.« Rozeznáváme volbu mezi chtěním a nechtěním (*libertas contradictionis*), volbu mezi chtěním dobra nebo zla, totiž zdánlivého dobra (*libertas contrarietatis*), volbu mezi chtěním tohoto neb onoho předmětu (*libertas specificationis*). Že nejsme nuceni něco volit, odůvodňuje sv. Tomáš Akv. takto: »Musí se říci, že člověk nikoliv s nutností volí: a to proto, že co nemůže nebýt, není nutné být.«

Vůle je přiváděna k činnosti rozumovým poznáním předmětu, jenž jako dobro je předložen vůli. Odtud zásada nihil volitum, nisi praecognitum. Sv. Tomáš o tom vykládá: »Neboť jest nutné, aby před každým pohybem vůle šel vjem, ale pohyb vůle nejde před každým vjemem.«

Rozumové pohnutky, motivy, vykonávají sice na vůli vliv, což ale neznačí, že tento vliv je naprosto nutný. Motiv se ukazuje jen jako nutná podmínka. Je to člověk sám, který jako osoba si motivy předkládá a o nich uvažuje a je hodnotí. Motivы vycházejí z jádra naší osobnosti. Pohnutky a hodnoty působí jako ukazatelé k cíli. Nedeterminují osobu, nýbrž svobodná osoba se determinuje sama vzhledem k hodnotám. Osoba má vládu nad svými pohnutkami.

Zážitek svobodného rozhodování je pro nás empirickou *skutečností*. Bez uznání této skutečnosti nemůže být odpovědnost, která je jen tam, kde je svoboda. Proto »musí se říci, že člověk je svobodně rozhodující: jinak by byly marny rady, napominání, příkazy, zákony, odměny a tresty.« Známy psycholog J. Lindworsky jistě správně poznamenává, že úsilí těch, kteří vystupují proti svobodě vůle, je vedeno obavou před odpovědností.

Učení o svobodě lidské vůle je článkem víry. Na svobodě vůle, na rozhodnutí k dobru neb ke zlu závisí odměna, zásluha nebo trest. Možnost skutečné svobodné volby v Písmě svatém vždy se pokládá za samozřejmou. V knize Sirachově čteme, že lidem je dána svobodná vůle (17, 6), možnost rozhodování (15, 14), chtění plnit příkázání (15, 15), přestoupit příkázání neb nepřestoupit, konat zlo neb nekonat (31, 10). Na svobodné rozhodování člověka apeluji slova Spasitelova: »Chceš-li však vejíti do života, zachovávej příkázání.« (Mat. 19, 17.) Tridentinum výslovně definovalo učení o svobodné lidské vůli.

Za *mravní svobodu* se považuje volnost od nějaké závaznosti. Podle křesťanské morálky svoboda k hříchu nemůže být mravní svobodou. Člověk má sice fyzickou svobodu učinit, co je proti zákonu, ale mravní nikoliv. Svoboda vůle je drahocenným dobrem lidské přirozenosti, neboť propůjčuje člověku důstojnost vládnout nad sebou samým. Záleží na tom, jak se svobodou zachází, neboť ze svobody pochází největší dobro i zlo. Člověk má sice možnost, aby poslouchal rozum a volil dobro, ale i od tohoto směru se může odchýlit tím, že volí zdánlivé dobro a tak porušuje řád vyvěřující z přirozenosti věcí a cílů. Svoboda je též předpokladem pro mravní zdokonalení člověka. Je čtností

k zdokonalení člověka, proto musí se držet všeho pravdivého a dobrého. Tyto hodnoty nemohou se řídit zdáním člověka, neboť pravda a dobro jsou tak neproměnné jako bytost věci. Když rozum souhlasí s něčím nesprávným, když vůle volí zlo, není možné zdokonalení člověka. Člověk nemá usilovat o to a jít za tím, co je proti čtnosti a pravdě.

Možnost činit zlo není žádnou dokonalostí pro člověka, jak už dokazoval sv. Augustin proti pelagiánům. Neboť potom by Kristus, který byl bezhříšným, měl nedostatek takové »dokonalosti«, již má člověk. Dopouští-li se člověk hříchu, koná něco nerozumného, nesprávného, tedy nejedná rozvážně, mravně a svobodně. Tady platí slova: »Kdo činí hřích, je otrokem hříchu.« (Jan 8, 34.) Podle sv. Augustina »pravá svoboda jest pro radost ze skutků rádných.«

Mravní svoboda lidská se neobejde bez posilování k dobru a bez odvrácení od zla. Takovým prostředkem je zákon jako pravidlo, co činit a čeho se varovat. Zákon v sobě obsahuje rozumné nařízení. Podle sv. Tomáše Akvinského pro jednání »pravidlem nejbližším je rozum lidský; pravidlem pak nejvyšším jest zákon věčný. Když tedy úkon člověka postupuje k cíli podle řádu rozumu a zákona věčného, tehdy úkon jest správný.« Z toho vyplývá, že naše osobní rozhodnutí mají být ve shodě s rozumem, pak jsou také svobodná a mravně dobrá. Proto se pokládá za falešné učení to, které by chtělo svrhnout jho zákona z mínění, že člověk jest od přirozenosti svobodný. Zákon ukazuje člověku cestu a cíl, je vůdcem jednání, zákon napomíná, aby člověk se rozhodoval pro dobro a dosahoval tak odměny, zákon odvádí od zlého hrozbou trestu. Jedná-li člověk podle zákona, jedná svobodně, neboť tím uznává nutný a nezměnitelný řád věcí existující nezávisle na člověku. Proto pojem mravní svobody nelze rozšiřovat na to, co je proti zákonu, co je proti přirozenosti.

V křesťanském učení o mravní svobodě nemá naprosto žádnou oporu *fatalismus*, jímž rozumíme víru v osud. Fatalismus v sobě obsahuje názor, že lidský osud je určován výrokem absolutní moci, že marné jest proti této moci se bránit. Fatalismus nepřipouští moc svobodného lidského rozhodování. Fatalismus ve všech formách nutno odmítat. Theologický fatalismus odporuje Boží svatosti a prozřetelnosti. Fatalistický názor působí v člověku skleslé nálady a ochrnuje lidskou činnost, neboť pokládá za nemožný zásah člověka do historického dění. Fatalistovi se stává budoucnost lhostejnou, poněvadž se domnívá, že ji nemůže nijak ovlivňovat. Fatalismus nalézá půdu u některých lidí pasivně založených, proto je třeba proti fatalismu vystupovat. Formou fatalismu je třeba opomíjení příkázání a podceňování dobrých skutků a nezdravý sklon ke klidu projevující se *kvietismem*, který je karikaturou mysticismu. Podle výroku jednoho spisovatele to vlastně znamená lenošit pod záminkou přenechávat činnost Bohu. Církev vystupovala vždy proti stoickému neb lidovému fatalismu (astrologie a jiné pověry). Proto církev potírala manichejce, albigenské, luterány, jansenisty a vůbec všechny nauky uzavírající lidského ducha do vězení jakéhokoliv fatalismu.

Jiným myšlenkovým směrem zabývajícím se vůli je *voluntarismus*, který hlásá v psychologii, že základem všech duševních jevů jsou jevy vůle a v ethice voluntarismus vidí cíl života lidského v jednání, ve skutcích. Lidské vůli se připisuje rozhodující a první místo. Kořeny voluntarismu můžeme sledovat od středověku. Vidíme to v naukách Dunse Skota, který stávil na sv. Augustinu (nos nihil voluntates sumus). Idealističtí novověcí filosofové vyzdvihují voluntarismus, neboť podle nich pravdy a poznatky přijímáme proto, že se pro ně rozhodujeme a je chceme. Proto také voluntarismus nalézáme ve filosofii pragmatismu. Voluntarismus v individualistickém ražení pozorujeme v současné době v módní západní »filosofii

svobody«, v existencialismu. Pro německou filosofii voluntarismus je příznačný. V Goethově *Faustu* hrdina prolog Janův se pokouší překládat: »Byl na počátku čin.« U Nietzscheho a jeho následovníků voluntarismus vyúsťoval ve vůli po moci (*Wille zur Macht*) jako základní tendenci lidského jednání. Smyslem této vůle po moci bylo jednat bez ohledu na dobro a zlo. Jak sami jsme byli svědky, ve fašismu a nacismu hrubé instinkty položené do oblasti vůle podřizovaly si všechny duševní oblasti. Rozumnost ustupovala irracionální, intelekt posluhoval vůli po moci téměř ve všech oborech kultury. Nositelé a uplatňovatelé této ideologie neuznávali nějakých pravidel a zásad, stáveli okolí před náhlý fakt, k jehož odůvodnění se vždy našla nějaká filosofie. Důsledkem voluntarismu se stává libovůle, neboť voluntarismus vede k popření našeho objektivního poznání řádu věcí a zákonitosti světa mimo nás.

V náboženském životě nemírný voluntarismus nutno odmítat rovněž tak jako jednoznačné zdůrazňování rozumu. Voluntarismus se může projevat chladným a nesrdečným asketismem. Třebas uznáváme, že v náboženství úkony vůle mají konstitutivní význam, neboť náboženský život záleží v podřízení do vůle Boží, přece úkony rozumu mají svůj význam, neboť vůle jedná po předchozím poznání.

V učení o *svobodě svědomí* křesťanský názor odmítá logický a etický autonomismus, radikální filosofický liberalismus, který hlásal právo myslet, mluvit a jednat ve věcech svědomí, jak by kdo chtěl. Svoboda svědomí morálně filosoficky značí mít úsudek o pravdivosti neb nepravdivosti nějakého názoru nebo mít úsudek o dovolenosti neb nedovolenosti nějakého jednání podle objektivních norem pravdy a mravnosti. Svoboda svědomí dále v sobě obsahuje možnost takový úsudek bez nějakého nátlaku následovat. V křesťanském pojetí svoboda svědomí neznačí právo činit zlo, ale značí vnitřní svobodné rozhodnutí k dobrému bez vnějšího nátlaku spojené s možností volby zla. Mluvíme-li o svobodě svědomí, značí to, že by svědomí bylo zcela nezávislé, neboť svobodné přesvědčení nemůže značit právo k omylu a ke lži. Nad svědomí se stavějí hodnoty pravdy a dobra.

Omezení svobody svědomí je možné na ochranu těch, kdož nemají plnou rozumovou jasnost a mravní náhled do věci. Podle takto chápaného omezení svobody svědomí církevní a státní censura není zásadně omezením svobody svědomí, i když v jednotlivých případech je možnost dopustit se omylu.

Se svobodou svědomí souvisí *svoboda projevu* (slova) a tisku. Z katolického názoru jasně vyplývá, že svoboda slova a tisku v liberalistickém pojetí není pravou svobodou. Nemůže být stejná svoboda k pravdě jako ke lži, k mravnosti neb neřesti. Kdyby byla dovolena neomezená svoboda slova a tisku, nic by nemohlo být nedotknutelné. Pro křesťana existuje svoboda a volnost jen v těch věcech, o nichž církev neřekla poslední slovo, a v tom, co není přirozeně zakázáno. O neblahém působení »svobody« slova tisku v liberalistickém pojetí na náboženství a mravnost bylo již na stránkách tohoto časopisu psáno. Připomeneme si, jak náboženský názor věřících byl maten různými theosofickými spisy plnými bludů.

Naše ústava v ustanoveních o svobodě svědomí má, že svoboda svědomí se zaručuje, ale že světový názor nemůže být důvodem, aby někdo odmítal splnit uložené mu občanské povinnosti. Svoboda projevu (slovem, tiskem a obrazem) se zaručuje a výkon tohoto práva nemůže být nikomu na újmu. Svobodu projevu je možno omezit zákonem »jen se zřetelem k veřejnému zájmu a ke kulturním potřebám lidu«.

V názoru o *sociální svobodě* třeba odmítat liberalistický a individualistický názor o svobodě jednotlivce. Katolický názor učí, že kdyby lidé pro požadavek osobní svobody popřeli veškerou závislost na vyšší moci opatřené donucovacím právem, již tím by podvrátili základ své vlastní důstojnosti a svobody, což znamená onen absolutní řád jsoucna a cilů.

Právo na svobodu má každý člověk. Podle sv. Tomáše »člověk je přirozeně svobodný a je k vůli sobě.« V dějinách nalézáme různá pojetí svobody. V antice otroci nebyli považováni za osobu, byli věcmi. Odtud tvrzení »*Servus nullum caput habet*«. O svobodě otroků nemohlo být řeči, nebyli subjektem práva. Uvádí se, že otrok po osmi letech práce byl vyčerpán. Feudální řád se vyznačoval poddanstvím. Šlechta byla živena nevolníky, jimž jejich páni měli poskytovat ochranu a pomoc v dobách nepřátelských vpádů. Jejich právo na ochranu mělo jakýsi individuální charakter, ale o svobodě nemohlo být řeči, neboť poddaní neměli hospodářskou moc. Nevolník byl objektem práva. Ve feudalismu fakt zrození v určité třídě definitivně určoval lidský osud. V novém věku buržoasie vlastníci majetek chtěli svůj majetek zajišťovat cestou zákonnou. Proto v programu buržoasie za osvobození od feudální ztrnulosti byl požadavek svobody, že nikdo není nucen se dát vykořisťovat. Bylo raženo heslo, že každý se rodí svobodný a na nikom nezávislý. Plán se svobodou pro měšťanstvo byl rentabilní, neboť kapitalismus potřeboval mnoho svobodných sil. Měšťané nemuseli se obávat, že svoboda by se mohla obrátit proti nim, neboť jejich majetek byl jim zárukou, že svoboda bude přístupna pouze jim. Svobodným pracovníkům po zaniknutí poddanství nezbyvalo nic jiného, než žádat o práci. Na počátku rozvoje kapitalismu proletáři netvořili samostatnou třídu, byli jen jakýmsi přívěskem třetího stavu. Buržoasii vyhovovala svoboda volné soutěže a rovněž získávání svobodné pracovní síly svobodnou smlouvou. Když v druhé polovině minulého století v hospodářském životě nastaly krisové zjevy, byl konec »harmonie svobodných sil«. Osvobození podnikatele se stalo volnou cestou k bezohlednému využívání hospodářské nadvlády. Původní hesla buržoasie o svobodě a bratrství se ukázala nepravdivými. Liberalistická svoboda byla svoboda nejmocnějších nad otroctvím méně šťastných. Ne nadarmo postavení proletářů bylo srovnáváno s antickým otroctvím. Liberalismus se posléze změnil v absolutismus, proti kterému původně vystupoval. Liberalismus potíral jak proletáře, tak církev, která zastávala princip autority. Společenský systém dával pouhé právo na svobodu, jehož užití pro nemajetné bylo ilusorní. Majetné třídy sociální rozdíly odůvodňovaly sociální užitečností. K udržení panství majetných tříd pomáhali právníci učením o všemocnosti státu, čímž oprávněná a přirozená práva na svobodu byla libovolně vykládána neb potlačována.

Katolický názor o svobodě člověka ve státu požaduje, aby stát přispíval k rozvíjení svobody, aby zaručoval osobní bezpečnost života a tělesnou neporušitelnost jednotlivce, aby byl zaručen oprávněný osobní majetek, aby byla chráněna čest jednotlivce, aby byla svoboda jednotlivce na příklad: při uzavírání manželství, volby povolání atd. Srovnáním života v kapitalismu a života v novém řádu nemůžeme nevidět, že je dána možnost v užívání svobody, která dříve byla výsadou pro bohaté. Možnost studia a přístup k hodnotem není dána příslušností k určité vrstvě, ale je dána nadáním a schopnostmi. Mladí lidé si volí povolání podle svých zálib a schopností. Vědci mohou dávat své objevy k všeobecnému dobru. Pro jejich práci v klidu a svobodě se dávají všechny možnosti. Pracující člověk v péči o osobní zdraví není omezován jako dříve nedostatkem prostředků a času. V kapitalistickém prostředí nátlak často odnímal mravní svobodu ženě. Často jí nebylo dáno svůj život svobodně utvářet. Kdysi vyloučené vrstvy pracujících mají větší přístup k svobodnému užívání darů života a kultury. V novém řádě mizí na příklad dřívější vnější nátlak na zaměstnance, kteří byli nuceni svou svobodu prodávat za hmotné výhody. Vyloučení liberalistických vlivů jako stálého průvodce kapitalismu dává člověku v osobním a mravním životě snadnější možnost pro zachování příkazání, k jejichž přestupování se odnímá základna, kterou byla také blízká a často nutná příležitost ke hříchu. *ThLic Miroslav Rajmon*

SVATÉHO PAVLA Z KŘÍŽE OBĚTAVÁ LÁSKA

Otec a matka, kteří darují Bohu a světu 16 dětí, jsou dítkám svým vzorem obětavé lásky.

Osmnáct za jedním stolem, otec a matka, synové a dcery. Z takového prostředí vyrůstají velcí mužové a slavné ženy.

Z takového prostředí vyrůstal v 18. století v Itálii sv. Pavel z Kříže. Viděl každý den, jak otec i matka brali svůj kříž na sebe a následovali svého Vykupitele v obětavé jeho lásce a starali se neúnavně za šestnact svých dětí.

Vše pro jiné, pro sebe to nejhorší. Všichni ostatní na prvním místě, oni poslední. Všichni ostatní to lepší, oni to horší, oni, co na ně zbylo. Nejistně, nesobecky. To je obětavá láska. Tu se naučil sv. Pavel z Kříže od svých rodičů, od svého Božského Spasitele, který pravil: »Pokrmem mým jest plnit vůli Otce mého nebeského!«

Obětava láska zapálila plamen lásky k trpčimu ukřižovanému Spasiteli a na tomto plameni zapaloval Pavel jako mocný kazatel oheň obětavé lásky k trpčimu Spasiteli a k obětavé lásce k bližnímu v nesčetných srdcích svých zbožných a nadšených posluchačů, kteří ho nazvali »Pavel z Kříže«.

Z lásky ke Kristu a bližnímu obetoval čistou lásku k ženě.

Sám nezištný, nesobecký, vděčen za každou službičku, za každou i sebemenší pozornost. Nikoho neobtěžoval, sám si čistil svou světničku. Obětavá láska ho pudila od místa na místo, všude kázal, všude hlásal lásku k Bohu, k bližnímu, všude dobře mluvil, dobře činil. Chodíval bos. Se zkrváceným nohama se vracel ze svých apoštolských cest domů. Žízeň snášel a hlad z lásky k mnohým. Zemřel v jedenaosmdesátém roku věku svého. Pertransit benejaciendo.

Srovnajme oběti Pana Ježíše a svatého Petra z Kříže se svou obětavostí. Kdo chce být učedníkem Kristovým, nesmí býti choutostivý, nesmí se vyhýbati obětem, nesmí klásti kříž svůj na cizí bedra. Na svá vlastní ramena vzít každý den svůj kříž na sebe a nést ho s obětavou myslí jako svatý pasionista Pavel z Kříže.

Zit pro jiné. Trpět pro jiné, obětovat se za jiné, sloužit a neobtěžovat zbytečně jiné, to je příklad, který nám dává svatý Pavel z Kříže. Vyčerpávat své síly pro jiné, to je podstata obětavosti. A její pramen? Svatý oheň, lásky k ukřižovanému Spasiteli a k duším, k bratrům svým a sestřím, kteří s námi jdou životem k nebesům.

Každý knez má býti pasionista: Jan, Karel, Josef, Petr... z Kříže. Jen láska k Ukřižovanému bude udržovat v něm ducha obětavosti a obětavost byla vždy a zůstane měrou lásky k Bohu a k bližnímu. Obětavost je plodná a plodným a bohatým učiní život náš kněžský.

Na věky o nás budou pak psátí slova svatého Jana: »Requiescit a laboribus suis.«

P. Karel Suhan

DANTE A MÍR

(Božská komedie — velká epopěj míru)

V dopise řeholníka Hilaria, jež navštívil jednou Dante v klášteře v Corvo, čteme úryvek zmiňující se o básníku Božské komedie:

»Táhal jsem se ho, co hledá. Na to on, dívaje se na bratry, již šli se mnou, odpověděl: — „Mír!“ — Vyňal ze záhradky knihu a podal mi ji se slovy: „Zde jest část mého díla a dávám vám ji na památku, abyste si mne uchovali ve věčné paměti.“«

Největším pokladem životním jak jednotlivců, tak i celých národů jest nesporně mír. A co jiného, než mír a pokoj hledal Dante Alighieri ve všech svých plánech, snahách, v celém svém životě? O míru pěl, o míru psal, o mír usiloval, za mír bojoval, mír pokládal za nejdůležitější životní potřebu. Jako filosof hledá mír ve svém traktátě o Monarchii a v Convivio a na vládaři křesťanském dovolává se míru pro všechny lid, neboť mír jest universálním vzdechem a touhou celého světa. Rovněž i v Božské komedii hledá Dante mír, který jest touhou a cílem duše lidské. Volaje po míru, ukazuje na prostředky, jimiž ho lze dosíci a kterými je mu názor Kristův a jeho učení, které ž ríše pokoje a věčného míru snesl na zemi Spasitel světa. V traktátě o Monarchii (1, 5) volá: »Všeobecný mír jest nejlepší mezi všemi věcmi, jež určeny jsou k lidskému štěstí a blahu; proto andělé při narození Kristově nezpívali o bohatství a rozkoších, o slávě a cti, o dlouhém věku, o síle a zdraví, o kráse, nýbrž o míru.«

A v jednom ze svých listů (VII. 1) píše: »Na důkaz nesmírné lásky Boží k nám byl nám zanechán od-

kaz a dědictví míru, aby svou podivuhodnou sladkostí zpřijemňoval tvrdý náš boj zde na zemi, a aby nám, již ho rádi používáme, vysloužil na onom světě nebeskou triumfální vlast.«

Dante Alighieri to jest, jenž takto mluvil.

A vezmeme-li do rukou Božskou komedii, k ustrnutí a podivu znamenáme, že cestou dílem, každou jeho stránkou a listem, ba každým veršem táhne hmatatelná touha míru a pokoje, jehož epos je pln.

Peklo může se nazývati zoufalou touhou po míru na věky ztraceném. V něm (P. I. 58) shledává se Dante s netvorem bez míru, s Pavlem a Františkem (V. 91—99), kteří zbaveni jsou pokoje, hrůzně třese se při pohledu na zavržené lakomce bez míru (VII. 64—65), na veškeren dav zavržených, jejichž největším trestem jest, že na věky zbaveni jsou pokoje.

Očistec jest něžně žhoucí vzdech a touha ustavičná po míru, jenž je neklamně slíben a s celou duší očekáván. Jak hluboký smutek v něm a posvátná úzkost v touhách všech, již modlitbou, zpěvem, slzou, pozdravy usilují o mír.

Duch v očistci se očisťuje a tělo, byť zmítáno jest bolestí trestů očistcových, přece radostně se zachvívá při pocitu slíbených radostí věčných, které skryty jsou v požehnané naději. Něžnost této vznesené naděje vyjadřuje Dante překrásnými verši v Očistci ve zpěvu III. 74—75 a ve zpěvu V. 61—63.

Zdá se, že tento mír a pokoj lze na světě naléztí v římských katakombách, kde útěchu hledají v do-

bách pronásledování římstí křesťané a posilu pro nastávající muka a utrpení. V nich setkáváme se s něžnými náhrobními nápisy:

»Cornelius in pace—«,

»Vivas in pace!«

»Ave Manlia in pace.«

Všude tentýž nebo obdobný nápis »in pace«; a mezi těmi náhrobky a památníky pokoje zdraví se křesťané, těší se a čekají na rozhodný okamžik.

Jsou katakomby římské obrazem Dantova Očistce, v němž radosti víry a srdce nemohou býti ještě slaveny a úsměvem umění, v odlesku slunce života lidského i božského. Jsou dosud v posvátném stínu a výmluvnou řečí výklenků a hrobů, symboly kotvy, holubice, břechtanu, palmy vzdychají duše a touží po míru. Mluví epizody, příklady biblické, andělé a veškeré ty scény katabomb i Dantova Očistce o míru, o naději po pokoji.

Konečně vchází se do nebe, života lásky a míru, kde každý patře ve tvář Božské krásy, je míru pln, jak zakusil v extasi sv. Bernard.

Jaký rozdíl mezi pokojem v očistci a mírem v ráji, v němž volají duše svatých (R. X., 129):

»A z vyhnanství došel jsem tohoto míru.«

Dante Alighieri skutečně zpívá o míru ve své Božské komedii a ukazuje, že mír je z největších statků pozemských. Pro křesťana je samozřejmě usilovat o tento poklad, vždyť sám Spasitel v horském kázání nás nabádá k tomuto úsilí a nazývá ty, kteří usilují o mír, blaženými. Alois St. Novák

K JEDNOMU Z LETOŠNÍCH JUBILEÍ

Letos už po desáté rozkvetou šeriky a celá květena ve vlasti osvobozené a s jejími kyticemi ve zkráslených obcích a městech všechen náš lid oslaví vítězství Sovětské armády nad nacistickým Německem, neboť právě tím se také nám dostalo svobody a zrodila se naše lidově demokratická republika. V těch slavných dnech — jsouce pamětlivi slov z první kapitoly 2. knihy Samuelovy: »Pamatuj, Izraeli, na ty, kteří padli na horách tvých zranění« — budeme též vzpomínat velkých obětí, utrpení a krve, z nichž se naše svoboda a náš nezávislý, samostatný lidově demokratický stát zrodil. Budeme pochopitelně vzpomínat velkých obětí, které přinesla hrdinná Sovětská armáda, vzpomeneme též hrdinství našich zahraničních vojáků, kteří se po jejím boku proslavili v těch urputných bitvách u Sokolova, Kyjeva, Zaškova, Dukly a Ostravy a kteří v těchto slavných bojích položili své mladé životy, nezapomeneme ani obětavých a chrabrých sovětských i našich partyzánů, kteří z českých a slovenských lesů a hor mistrně napadali vojenská zařízení nacistického nepřítele a tak jeho válečný potenciál oslabovali, ale v těchto slavných dnech nesmíme také zapomenout na radostné chvíle vysvobození milionů lidí všech národností, kteří se pro svou vlasteneckou činnost dostali do nacistických kriminálů a koncentračních táborů. Budeme proto vzpomínat i osvobození nacistických koncentráků, kde nacisté po léta postupným vyvražďováním a hladem, rozmanitým týráním a mučením, vražednou kulí nebo cyklo-nem v plynových komorách chtěli pacifikovat živly nacismu a fašismu nepřátelské, nebezpečné a nepohodlné a z toho velkého počtu nacistických koncentráků nás kněze pochopitelně nejvíce zajímá Dachau, kamž bylo postupně koncentrováno všechno duchovenstvo, a kde za roky jeho trvání zahynulo asi 62 tisíc lidí.

Kněží bylo k 26. dubnu 1945 1255, a to 777 kněží polských, 152 německých a 69 českých.

Co je z těchto posledních čísel patrné? — Už tato poslední čísla mluví velmi výmluvně o tom, co prohlásil 15. listopadu 1945 ve Sladkovského sále Obecního domu pražského před tam shromážděným katol. duchovenstvem — osvobozenými politickými vězni tehdejší ministr školství a osvěty prof. Dr. Zdeněk Nejedlý: »... duchovenstvo hrálo vždy významnou úlohu v národech, především v národě našem. A každý autor,« řekl dále Zdeněk Nejedlý, »ať smýšlí jakkoliv, musí tento fakt uznat, že podobně jako v dobách obrozenských, tak i v těžkých letech okupace katolické kněžstvo obstálo s hlediska národního opravdu skvěle. Za okupace byla vytvořena mezi katolickým duchovenstvem a národem a lidem jednota přímo ideální.«

Věru český katolický kněz v temných dobách bolestné okupace šel ve šlépějích kněží buditelů dob probuzeneckých, kdy česká řeč v naší drahé vlasti hlalo lila takřka jen pod doškovými střechami... Lze říci, že i čeští katoličtí kněží účastnili se boje s nacismem a fašismem na všech frontách světového zápasu s těmito novodobými draky. Aktivně spolupracovali při všech způsobech našeho domácího odboje, ve skupinách přímého odporu, kde nejednou ukázali statečnost neohroženou. Naše chrámy katolické se vesměs staly útočištěm pronásledovaného a uštváného lidu. A jejich přitažlivost nespokořila toliko v jejich vlastním, nadpřirozeném náboženském poslání, ale také v jejich horoucně vlasteneckém a národním duchu a rázu, který jim spontánně vtisklo české katolické kněžstvo.

Odvážná a dobře zaměřená kněžská kázání udržovala v srdci zkoušeného národa skálopevnou víru ve vítězství spravedlivé věci nad dočasně triumfujícím nacismem a fašismem. Sami byvše pevně zakotveni v důvěře v Boha spravedlivého, mnohdy za nejtěžších okolností, i když u nás na př. neblaze proslulý pražský »Večer« v únoru 1943 otevřeně a nebezpečně proti ka-

tolickému kleru šval a naváděl okupanty a jejich přísluhovače proti němu, často se smrtelným rizikem a vždy s plným vědomím, že důsledky svého jednání s Boží pomocí unesou — aniž si zastírali všechnu tu nelidskou mstivost nacistického režimu — plnili čeští katoličtí kněží cílevědomě, poctivě, čestně a neohroženě povinnost k svému národu a svobody zbavenému a šikanovanému lidu, a nepřestali tuto svou povinnost plnit ani tenkrát, i když už každý desátý kněz svou službu národu zaplatil násilnou deportací a vězením a pětina z nich svou horoucí lásku k vlasti zaplatila i životem. A byli to kněží všech hodností a věku, byli to preláti, kanovníci, děkani, faráři i prostí kaplani a tam v žaláři byli jako ostatní, jako dobří, poctiví lidé, plní lásky k Bohu a bližnímu, nikdy nezakolísající a neklesající, naopak jiné napřimující a těšící. Kolik se tam uzavřelo krásných a upřímných přátelství mezi nimi a prostými dělníky, kteří si s nimi mohli o všem pohovořit, s nimiž se mohli opravdu sbratřit, přátelství na celý život. A tehdy se katolické kněžstvo prohlubovalo a utvrzovalo i ve svém zaměření sociálním.

Vzpomínám, jak v dobách permanentního hladu a nevypravitelných životních podmínek, kdy jsme byli postaveni na úroveň zvířete, arci jsme neměli to štěstí, aby se s námi ani jako se zvířaty zacházelo, jak jsme si s dělníky ulehčovali svůj bedný stav i tím, že jsme si uvědomovali, co musili prožívat u nás, ve své vlasti lidé v míru, kteří trpěli zimou, hladem a nedostatečně bydlili proto, že nebylo pro ně práce, aby si mohli vydělat na slušné živobytí, že jsme vzpomínali na nevinné děti těchto lidí, které strádaly hmotně i mravně, zatím co jednotlivci se přímo topili v pře-pychu a blahobytu.

Tenkrát se v srdci žalářovaného českého katolického kleru i přesněji rozehrávala struna sociální, tenkrát jsme jasně viděli naprostou nedostatečnost záplatovat lidskou bídu pouhou dobročinností, charitou, ale že je nutno bezodkladně sáhnout k lepšímu uspořádání lidské společnosti, ve které by byl člověk člověku opravdu bratrem a ne vlkem, k takovému uspořádání lidské společnosti, v níž by si byl každý vědom, že má pracovat pro dobro všech. A o prvních májích a zejména 1. máje 1945 jsme si to všichni na společné manifestaci předsevzali.

A budiž mi dovolena alespoň ještě jedna vzpomínka. Bylo to za epidemie skvrnitého tyfu, jenž se ke konci našeho žalářování rozrostl do gigantických rozměrů, že nebylo ošetřovatelů, kteří by se nemocným mohli a chtěli věnovat. Tehdy přišel esesák na kněžské bloky a uštěpačné kněžstvo vyzýval, že nyní je příležitost ukázat bliženskou lásku. Jak byl zahanben, když tehdy kněžstvo neukázalo nejmenší rozpaky, třeba si zesláblí ochotníci, kteří se spontánně přihlásili, dobře uvědomovali, že za tehdejšího nedostatku léků a veškeré hygieny sestupují v sám jícen smrti, a také se vskutku někteří s pozemským životem takto rozloučili. Budiž věčná čest jejich světlé památce.

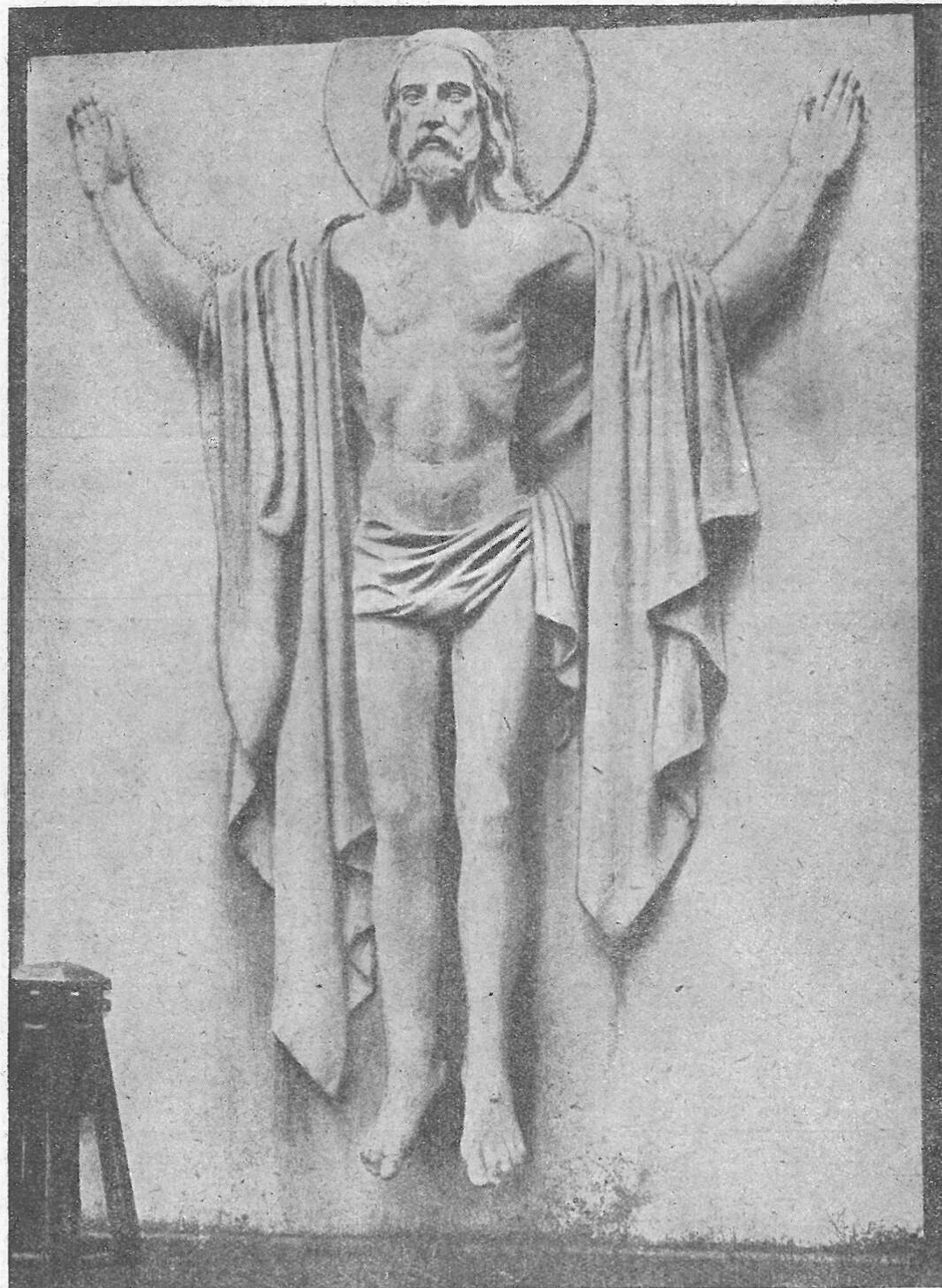
Alespoň těchto několik řádek klademe při příležitosti 10. výročí osvobození dachauského koncentráku pod mohutný kříž, jenž se dnes tyčí v místech, kde býval jeho »apelplatz«.

A s tímto věncem vzpomínek vychází z našich srdcí upřímný příslib opravdové lásky k vlasti, která se neprojevuje planými slovy a city, nýbrž skutečnou prací pro vlast. Jako katoličtí kněží, hlasatelé lásky Ježíše Krista budeme svou lásku k vlasti uskutečňovat zvláště v rozněcování srdcí k lásce vzájemné, k tvoření pevné a nerozborné jednoty našeho lidu, v povzbuzování k poctivé a svědomité práci, čímž nejlépe bojujeme za udržení světového míru. Hrdzy koncentračního tábora musí nám být stálým vykičnickem, abychom se přičiňovali, aby na světě byl zaveden takový řád, který znemožní válku a tím i všechny průvodní zjevy, které ji doprovázejí.

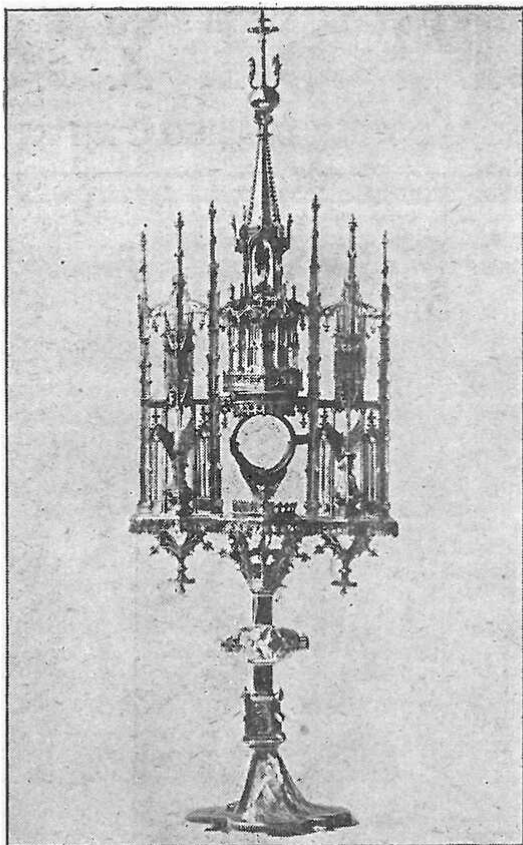
Prof. ThDr. Jaroslav Kouřil

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

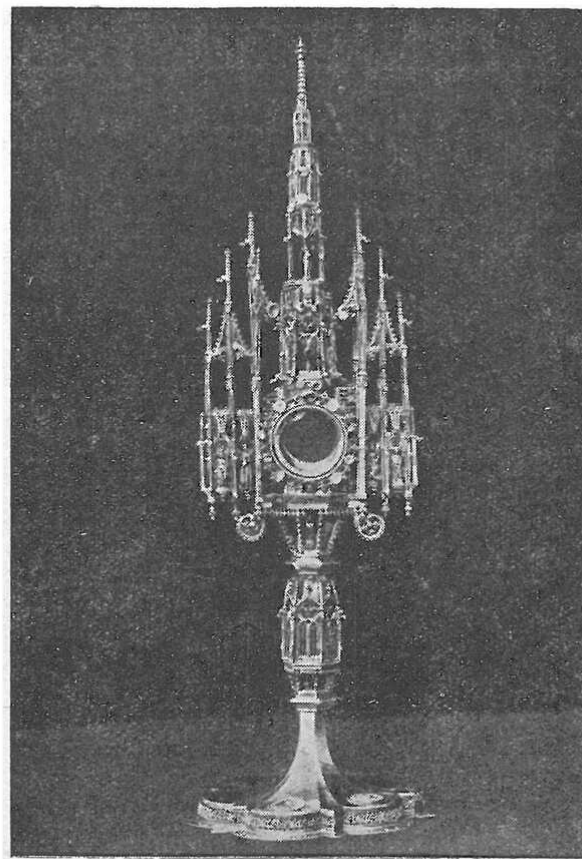
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU ČTVRTÉMU - ROČNÍK V

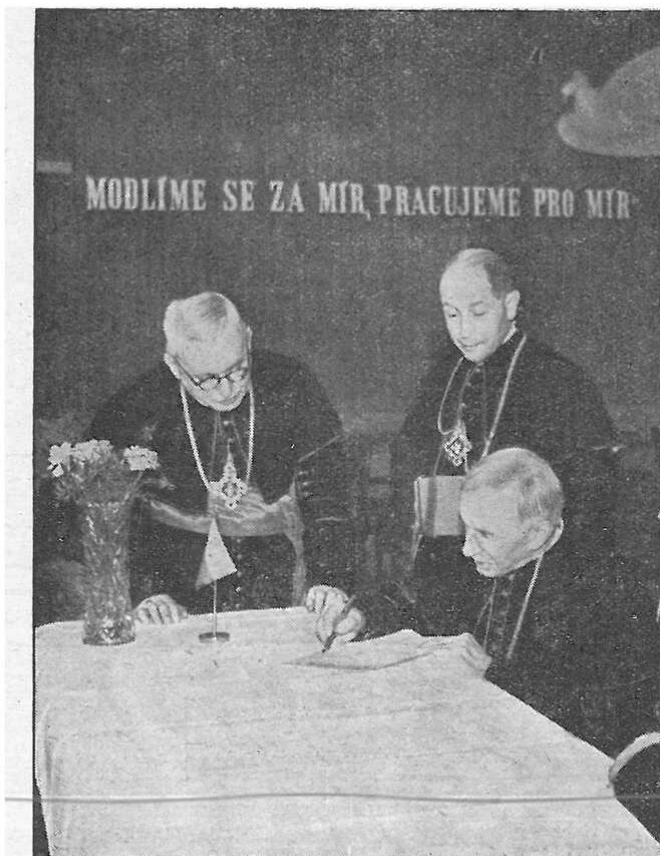
Otakar Španiel: VZKŘÍŠENÍ (1932).

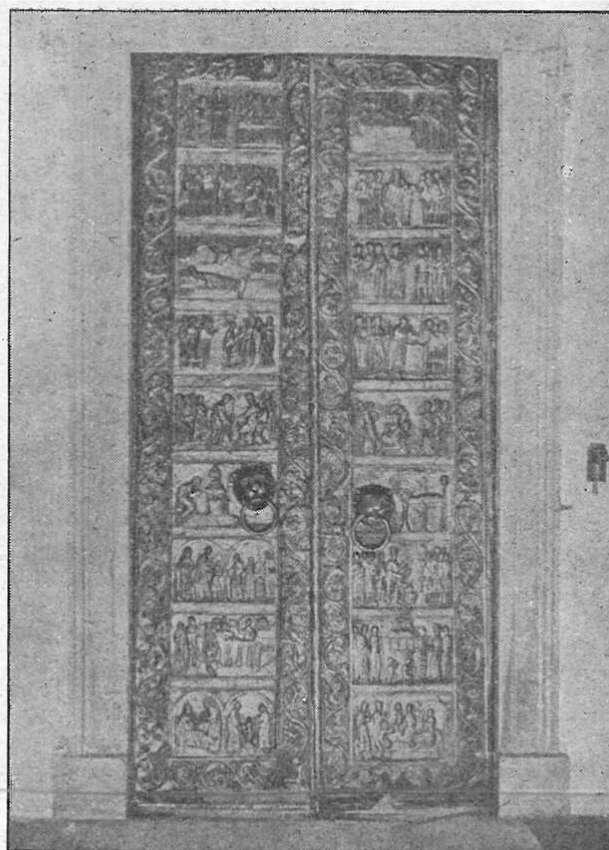
Monstrance farního chrámu v Sedlci, XV. století.

Monstrance farního chrámu v Bytči z r. 1473.

Vyšehradští kanovníci podepisují Výzvu Světové rady míru.

Svatovojtěšská vrata ve Hnězdně v Polsku.

DOBA OČIMA KNĚZE

Pokojnost pořádku

Genius svatého Augustina označil mír za tranquillitas ordinis, t. j. pokojnost pořádku, neboť veliký církevní otec věděl, že jen mír dává pravé místo všem věcem na této válkami pustošené zemi. Blahodárná harmonie pokojné mírové práce dýchá z této úvahy sv. Augustina. Jen pokojní požívají šťastné tvůrčí činnosti, jen oni mohou v kráse se spoluúčastnit stavby nové lidské obce, ve které by mohly být přítomny všechny morální principy augustiánské Obce Boží.

Práce rolníka je v hlubokém souzvuku s řádem Božským i lidským, neboť v zákonitosti přírody je odlesk tvůrčího díla Božího a světlo rozumu má rolníky přivádět na tajemství ukrytá v zemi, rostlině i zvířeti. Ale to je možné jen tehdy, když vládne pokojnost pořádku, když opravdové morální principy ovládají veřejný život a určují jej k společnému zájmu celé obce, celého státu. V tomto duchu se rozvíjí společné úsilí jednotlivých zemědělských družstev, aby mohly lépe než dosud zásobovat národní stůl. Sjezd konaný v druhé třetině února byl radostnou přehlídkou vykonané práce, neboť to je podstatné, že počet družstev, které dobře pracují, znatelně od konání posledního sjezdu vzrostl. Lidé v družstvech vyrostli morálně i odborně. Je daleko lépe než dosud slouženo zájmu bližního. Dodávková morálka se podstatně zlepšila. Protože lidé dobře pracují, mohou být i lépe odměňováni — pracovní jednotka stoupla ve většině družstev citelně. Společná práce umožňuje lépe a častěji používat stroje, ustupuje poněkud úmorná dřina. Lidé se učí pracovat s láskou a rozumem: nezůstávají u stejných metod, ale přemýšlejí kupředu, jak dosáhnout vyšších výnosů. Zájem jednotlivce je ve shodě se zájmem celku. Nicméně to jsou jen první a dílčí úspěchy. Je nutné jít stále důsledně vpřed. Je vlasteneckou naší povinností jim to připomínat, ukazovat trpělivě na cenu lidské spolupráce.

Po družstevním sjezdu potvrdil i sjezd československé mládeže, že mladá generace je si vědoma velikých vlasteneckých úkolů, které je třeba řešit v hornictví a zemědělství. Zvláště je nutné, aby mládež — a mnoho mladých lidí to již se zdarem učinilo — se podílela na průkopnické práci v našem pohraničí. Přivést do rozkvětu krásné kraje kolem našich pohraničních hor je velikou a čestnou povinností všech našich vlastenců.

Mezinárodní situace vyžaduje, abychom poslušni svého svědomí vykonali vše k posílení své vlasti, a tím i k upevnění posic mírumilovného světa. Bdělost mírumilovných národů je dnes reálnou politickou silou, která již několikrát učinila škrt a jistě i v budoucnu učiní — kazimírským úmyslům válečných západních mocností, především ovšem USA. Je povzbudivé, že kdykoliv se ve světě ozve hlas světové mírumilovné veřejnosti, rozněcovatelé rozbrojí musí vždy couvnout. Nesporně tomu tak dosud bylo v událostech kolem ostrova Tajvanu. Sovětský návrh na konferenci o situaci v oblasti Tajvanu velmi citelně zkřížil americké záměry rozšířit východoasijský konflikt. Velká Británie byla nucena manévrovat, neboť její obchodní zájmy v Číně jsou v nesouladu se zájmy dolarového strýčka. Navrhuje, aby tajvanské území bylo, což je stará britská metoda — neutralisováno. Je pochopitelné, že Čína trvá na svém spravedlivém požadavku, že Tajvan je nedílné čínské území, což bylo potvrzeno i mezinárodními smlouvami, podepsanými i Spojenými státy. Věrolomnost se mstí, ať jde o jednotlivce nebo stát, a USA nečiní v posledních letech nic jiného, než že pošlapávají smlouvy, které nedávno samy uzavřely.

Asijské národy a státy, které mohou rozhodovat o své politice bez britského nebo amerického komanda, daly jasně kolonizátorům na vědomí, že jsou ve střehu a že podporují upřímnou snahu SSSR vyřešit tajvanskou otázku mírumilovně a zároveň spravedlivě. Ministerský předseda Indie Nehru spolu s jinými

asijskými politiky se postavil za požadavky Číny a odsoudil americké agresivní akce proti Číně. Američané komandují v Asii takové poplatné země jako je Thai (Siam), Filipiny, Jižní Vietnam. Císař Baodaj, odporný Lisynman a přirozeně tajvanský diktátor Čankajšek, to je ta podařená jídášská společnost, která za dolary prodá své národy a jejich přirozené zájmy. Konference v Bankoku, které ovšem nemohl předsedat nikdo jiný než nepřítel míru č. 1 americký státní sekretář J. F. Dulles, ukázala pravý smysl této koalice. Dulles zdůraznil nutnost, aby americké ozbrojené síly zůstaly v Tichomoří, neboť »tvorí hlavní údernou sílu«.

Léta koloniálního útisku v Asii a Africe, ponižujícího protikřesťanského rasismu, jsou sečteny. Indonéská iniciativa na svolání všech mírumilovných zemí Asie a Afriky získává další a další stoupence. I velká Čína se jí zúčastní. Imperialisté jsou poděšeni, že i takové země jako Nigerie, Liberie, Suđan, arabské země se přihlásily k společné činnosti proti kolonialismu a na ochranu míru.

Ve středu evropského zájmu je stále ratifikace útočných pařížských dohod. Tyto dohody nakonec porazily i francouzského ministerského předsedu Mendès France. Třináctidenní vládní krize, ukončená ustavením vlády v čele s Faurem, ukázala, že francouzský parlament se točí v začarovaném kruhu, neboť na jedné straně se bojí opravdové mírové vůle vlastního národa, který nikdy nepřivolí k ozbrojení novonacistů, a na druhé straně nechce rozhněvat americké protektory.

Na druhé straně francouzských hranic dosáhl říšský kancléř Adenauer, že bonnský sněm tyto německému národu katastrofální smlouvy ratifikoval. Stalo se tak proti vůli ohromné většiny západoněmeckého obyvatelstva a i po těžkých bojích ve vlastní koalici a dokonce i Adenauerově straně CDU. Tisícové davy obyvatel Drážďan, Dortmundu, Düsseldorfu, v NDR i v západním Německu protestovaly proti obnovení útočné novonacistické wehrmacht. Odborářské organizace prohlašují, že nepošlou učně k odvodům a mladí lidé otevřeně říkají, že nenavleknou na sebe mundur útočné armády. Lidé v západním Německu nechtějí bojovat za nespravedlivé požadavky. Nechtějí, aby nastala třetí německá tragédie, tentokrát spojená s bratrovražednou válkou. Politické NDR předložili nový návrh, který by umožnil mírumilovné spojení Německa.

Všemu německému lidu má být předložena k rozhodnutí tato základní otázka: »Jste pro mírové sjednocení Německa svobodnými celoněmeckými volbami v roce 1955 a pro německý manifest, přijatý v chrámu sv. Pavla, nebo pro pařížské válečné smlouvy?«

Bonnský parlament není příslušný rozhodovat o celoněmecké a světové otázce míru a války pro Německo, neboť se dostal do zásadního rozporu s většinou občanů v západním Německu. Názor voličů se mezitím změnil natolik, že dnešní bonnská koalice nemá již fakticky většinu a její ratifikace pařížských smluv je nemorální a proto neplatná. Západoněmecká mládež, která nechce navléci uniformu útočné armády, bude bratrsky přijata v NDR. Adenauer se dostává do naproste izolace a je nucen nastupovat cestu, která jeho předchůdce Adolfa Hitlera dovedla k sebevraždě. Po procesu s komunistickou stranou Německa chystá další proces proti německé sociální demokracii, která se vyslovila proti jeho politice zrady národních zájmů.

Winston Churchill nezapomněl na svou válečnou posedlost. Muž, který zpíval na palubě anglické lodi křesťanský hymnus, doporučuje a horuje pro výrobu i užití vodíkové bomby! Labourista Pargitor prohlásil, že se již v atomové otázce došlo »daleko na této nebezpečné cestě do pekla«. Národy celého světa, křesťané hodní tohoto velikého jména, však tuto cestu odmítají nastoupit!

Prof. Josef Beneš

SV. VOJTĚCH V UMĚLECKOHISTORICKÝCH PAMÁTKÁCH CIZINY

Sv. Vojtěch je světcem evropské pověsti. Velcí mužové, sv. Romuald z Camaldoli a sv. Nilus, ušlechtilý zástupce řeckého duchovenstva v Itálii, spoluutvářejí Vojtěchovu osobnost, o níž se rozepisují s úctou a nadšením světec a mučedník biskup Bruno a mnich Canaparius, Vojtěchovi životopisci. Z tohoto prostředí duchovní vznešenosti šíří se známost o něm hlavně v zemích středoevropských, jež právě vstupovaly do křesťanské civilizace. Je proto sv. Vojtěch patronem nejen Čechů a Slováků, jímž se stal dodatečně a trvale, ale svatým ochráncem a přímluvcem národa polského a maďarského, a to hned po své smrti.

Uctění památky sv. Vojtěcha v Polsku

Nejstarší legenda v Polsku vzniklá je »Passio sciti Adalberti«. Polská tradice připisuje sv. Vojtěchu, že složil píseň »Bogardzica dziewica« (podobně jako u nás se sv. Vojtěch považuje za autora písně »Hospodine, pomiluj ny«), jejíž prepis z r. 1408 má již 13 slok, ale v první podobě měla dvě sloky.

Vedle arcibiskupa Radima — sv. Gaudentia (999 až 1006) jsou v Polsku přímí následovníci Vojtěchovi ve způsobu jeho života v tak zv. »Svatých pěti bratřech«, Benediktu, Janovi, Matoušovi, Isákovi a Křišťanovi, kteří průvodci sv. Vojtěcha nebyli, ale pokračovali v apoštolském díle sv. Vojtěcha mezi Slovany. Umělecky cenný relikviář s ostatky »Svatých pěti bratří«, stříbrnou skříňku s mistrným zobrazením jejich mučednické smrti (darovanou na zač. 17. stol. Zdeňkem Popelem z Lobkovic) nalézáme v pražském pokladu svatovítském.

Prvně bylo uloženo tělo sv. Vojtěcha v kláštere v Trémešné u Hnězdna. Klášter má převzácnou památku, tak zv. kalich sv. Vojtěcha. Byla to původně jen achátová číše, která byla později opatřena zlatou nohou. Číše je vybrošena z jednoho kusu achátu a vsazena do zlatých obručí, z nichž dolejší má okraj ozdobený stylisovanými květy liliovými. Složitou uměleckou práci je ozdoben nodus (ořech) zlaté nohy.

Také v pokladu hnězdenské katedrály je skvostný, zlatý, bohatě safíry a perlami zdobený relikviář sv. Vojtěcha na způsob skříňky s víkem.

V témže chrámě, v různých dobách stavebně značně pozměněném, zachovaly se pozoruhodné dvoukřídle dveře bronzové ze začátku 12. stol. s 18 výjevy ze života Vojtěchova. Na novém křídle jsou výjevy ze života biskupa Vojtěcha až do doby, kdy vstoupil do římského kláštera, na pravé straně je devět reliefních obrazů, týkajících se misie sv. Vojtěcha mezi Prusy, jeho mučednické smrti a pohřbu.

Dveře jsou lité z bronzu a ciselované. Polovypukliny jsou otočeny vkusným ornamentem z listů, květů i ovoce, v němž umístěny jsou tu a tam lidé, lvi, koně a různá jiná zvířata. Uprostřed každého křídla je lvi hlava svírající v tlamě kruh.

Uvnitř katedrály je velkolepý pomník sv. Vojtěcha. Archiv katedrály hnězdenské chová t. zv. Missál sv. Vojtěcha neboli Evangeliář hnězdenský, z konce XI. stol., českou práci, obdobnou proslulému Korunovačnickému evangeliáři vyšehradskému z doby korunovace Vratislava II. v r. 1086. Je též z části zlatem na pergameně psaný s překrásnými drobnomalbami a obrazy na př. Narození Páně. Desky hnězdenského Evangeliáře jsou ze 17. stol., červeným aksamitem povlečené a zdobeny stříbrným kováním. Na zadní desce jsou v kovu reliéfní obrazy sv. Václava a sv. Vojtěcha. — Stojí za zmínku, že ve 12. stol. razilo arcibiskupství hnězdenské, podobně jako polští králové Vladislav I. (1080—1102) a Boleslav III. (1102—1138) mince s podobou sv. Vojtěcha.

Památky svatovojtěžské v Maďarsku

Sv. Štěpán, uherský král (997—1038) postavil ve svém sídelním městě Ostrihom chrám zasvěcený P. Marii a sv. Vojtěchovi. Původní kostel nahrazen již r. 1196 novým a tento byl během staletí několikrát

přestavěn. Konečně v r. 1822 v den sv. Vojtěcha byl položen základní kámen ke stavbě nové, velkolepé. Stavba trvala 33 let do r. 1855. Tato basilika P. Marie a sv. Vojtěcha, stavěná v italské renesanci, podle plánů stavitele Kühnela, korunovaná ohromnou kupolí, zaujímá malebnou polohu na návrší, vypínajícím se 66 m nad Dunajem. Na bočním oltáři ostřihomské basiliky je socha sv. Vojtěcha z kararského mramoru. Na ostatky sv. Vojtěcha jsou dva drahé relikviáře. Část lebky je v relikviáři v podobě monstrance a část ramene v relikviáři upraveném na způsob ruky. Tento druhý ostatek přinesl kardinál Simor z Říma a je částí relikvie, již uložil císař Ota III. v římském chrámu sv. Vojtěcha na Tiberském ostrově. — Na pečeti kapituly ostřihomské z 12. nebo 13. stol. je zobrazen sv. Vojtěch. Také diecéšní knihovna ostřihomská má podobnou pečeť. Členové kapituly ostřihomské nosí na prsou na červené pásce kříž, v jehož středu je malý emailový obrázek sv. Vojtěcha. Vyobrazení sv. Vojtěcha nacházíme v uherských misálech z roku 1507 a 1511, tištěných v Benátkách, v brevířích a pod.

Literatura uherská vykazuje hojně životopisů sv. Vojtěcha, práce legendární, díla vědecká i populární. Jména sv. Vojtěcha se užívá v Uhrách s oblibou jakožto jména křesťanského a biřmovacího; a to ve formě Béla. Čtyři králové uherští sluli »Béla« (Béla I.—IV.). V názvech topografických, místních jmen užilo se v Uhrách jméno »Béla« čtyřicetkrát. Ženské jméno »Berta« vztahovali Uhři k německému jménu Vojtěcha Adalbert a bylo mezi Maďary rovněž oblíbeno.

Památky svatovojtěžské v Itálii

Na Tiberském ostrově v Římě stojí chrám sv. Vojtěcha. Nazývá se však nyní chrámem sv. Bartoloměje a ostrov ostrovem sv. Bartoloměje. Původně tu byl chrám zasvěcený antickému bohu Aeskulapovi. Roku 1000 vybudoval zde Ota III. chrám sv. Vojtěcha a uložil zde rámě sv. Vojtěcha, jež obdržel od Boleslava Chrabrého a ostatky sv. Bartoloměje. V r. 1160 vyskytuje se název chrám sv. Bartoloměje a toto označení uvedlo v zapomenutí jméno původního založení. Chrám je v průčelí ozdoben mosaikou, představující Ježíše Krista a uvnitř je rozdělen 14 sloupy jednak žulovými, jednak mramorovými, pocházejícími z pohanského chrámu. Na stěnách absidy jsou obrazy svatých, v tom i sv. Vojtěcha. Na roubení studně, nalézající se před presbytářem, jsou 4 reliéfy: Ježíše Krista, sv. Bartoloměje, císaře Oty III. a na jižní straně sv. Vojtěcha. Je to nejstarší zobrazení sv. Vojtěcha, neboť tyto reliéfy pocházejí z doby krátce po smrti Oty III. Sv. Vojtěch je zobrazen prostovlasý, s plnovousem; v pravé ruce drží zakřivenou berlu, v levé otevřenou knihu.

R. 1873 dal Msgre K. Jänig vytesat po straně hlavních dveří latinský nápis: »Hic et Adalberti palmas coluisse licebit, una pedum Pragae tenuit, Stephanum altera tinxit« (Zde lze také uctít ruce sv. Vojtěcha, jedna držela berlu biskupskou v Praze, druhá křtila sv. Štěpána«).

Úcta sv. Vojtěcha na území býv. Pruska

Na území, objeveném kdysi Prusy, národem příbuzným Litevcům a již ke konci středověku vymřelým (poněmčeným), je značně uctívána památka sv. Vojtěcha, patrona Východních Prus. Nejdůležitější je ovšem místo Vojtěchovy smrti u Tenkitten blíž města Rybaki (Fischhausen) v okrese Kaliningradském (Královec — Königsberg), tedy v té části — severovýchodní — východních Prus, jež náleží Sovětskému svazu. Tam u Tenkitten byl ve středověku vystavěn chrám sv. Vojtěcha, pro nějž velmistr Řádu německých rytířů, Bedřich vévoda Saský, opatřil v r. 1504 krásný oltář, oltářní archu, na jejichž zadních malovaných křídlech jsou 4 výjevy ze života sv. Vojtěcha

v Prusích. Chrám v r. 1524 se dostal do rukou protestantských a 24. listopadu 1669 po třídenní vichřici se zřítíl. Krásný oltář zůstal bez pohromy. Nyní se nalézá v proslulé zámecké kapli v Mažborku (Marienburgu) v lidově demokratickém Polsku.

Na místě chrámu byl v roce 1822 zřízen dubový kříž, který nahrazen v r. 1834 křížem železným. Výška železného kříže i s podstavcem obnáší téměř 9 metrů. Ramena jeho goticky profilovaná, nejsou plná, nýbrž prolamovaná; v dolejších nejdelším rameni pne se

břečťanová větévka, rovněž ze železa ulitá. Kříž je vzdálen jen několik set metrů od mořských břehů, stále ustupujících před mocnými úderý vlnobití.

Před evangelickým farním chrámem v Rybakách (Fischhausen) stojí krásná terrakotová socha sv. Vojtěcha od sochaře Siemeringa.

Nejvýznamnější literární památkou je vážné vědecké dílo pruského historika Jana Voigta »Adalbert von Prag«, Berlín 1898, dosud nejlepší něm. životopis.

Dr Jaroslav Krčmář

PROBLÉMY NÁBOŽENSKÉHO UMĚNÍ NOVÉ DOBY

Jak dalece má novodobé církevní umění reagovat na soudobé umělecké směry a theorie, o tom byly vysloveny mnohé názory, ve své podstatě se často velmi různící.

Umění církevní má stejně jako umění profánní svůj smysl a účel, který tkví především v požadavku splnění jeho církevního, náboženského poslání. Jiná stránka jeho charakteru jest jeho umělecký výraz, který při díle církevním vyplývá stejně jako při díle světském z celkového uměleckého citění a nazírání doby, v níž vzniklo.

Náboženské církevní dílo umělecké závisí tedy jednak na církevní tradici, pokud jde o jeho ethický, náboženský obsah, jednak na tvůrčím rozmachu umělce, jeho koncepci a provedení výtvarně technickém. Dějiny církevního umění pak jsou vlastně v podstatě dějinami konfliktů dvou prvků — světského a náboženského. Ten či onen nabývá střídavě převahy. Dějiny tohoto zápasu můžeme sledovat již od quattrocenta. Ryze světské nazírání umělecké vyvolává reakci náboženskou a proti asketismu vystupují zase proudy světské a rysy požívačnosti a rozmařilosti. Byly doby, kdy umění bylo skoro výlučně náboženské, nebo aspoň jeho nejzralejší plody. Vývojem však nabylo umění profánní širší půdy, a to již od renesance, kdy umělci počínají čerpat z antiky, a kdy umění znovu počíná studovat tělo člověka a opouští dřívější schemata gotiky.

Tak se děje i ve století XIX. Jako všechna odvětví umění světského vykazují i církevní umění XIX. století různé směry a pokusy a hledá podněty ve všech slozích a u všech historických údobí.

Jsou však i umělci, kteří se snaží kráčet vlastní cestou, bez závislosti na starých tradicích, chtějíce vytvořit nový, osobitý moderní směr a styl v církevní umělecké tvorbě.

Všimněme si některých těchto proudů v novodobém církevním umění. Jest to na př. nazarenismus a romantismus, kteréžto směry, ideově velmi vyzrálé, nepřinesly však po výtvarné stránce to, co od nich bylo očekáváno, i když mnohá díla jejich zástupců, jako na př. Cornelia, Overbecka, Schnorra, Steinleho, Hessa, Schrandolpha, Veita, Ittenbacha a našich — Führicha, Hellicha, Kandlera a j., nepostrádají dobrých výtvarných kvalit.

Těž realismus pronikl do umění církevního, takže setkáváme se často s realistickým pojetím náboženského thematicu.

Zásadní vadou realismu v církevně umělecké tvorbě však bývá to, že zbavuje někdy náboženské thema idealismu, jeho irracionálního, nadpozemského charakteru a zatahuje je čistě do sféry kausálních pozemských jevů. Typy církevních postav jsou typy ideální, reprezentující myšlenky, které zůstávají v platnosti, i kdyby se nesrovnávaly s pravdami historickými.

Umění musí zůstat v mezích, které zvolená látka sama vymezuje, nemá-li obraz se státi skresleninou myšlenky.

Má-li však církevní umělecké dílo míti výtvarně tvůrčí charakter jako každé jiné umělecké dílo, musí se v něm odrážeti i doba, ve které vznikalo, to znamená, že je nutno, aby umělec vyřešil je nejen thematicky, nýbrž i po stránce ryze výtvarně, osobitě a nekopíroval mistry dávno minulých uměleckých dob.

Příkladem vyzrálého uměleckého pojetí náboženského díla může nám býti na př. dílo Johna Everetta Millaise »Kristus v domě svých rodičů«, realistický to záznam legendární scény, v níž Kristus, malý hoch tesaře, poraněn jest třískou na ruce — předtucha to ukřížování.

John Everett Millais byl vůdčí osobností skupiny tak zv. praeraffaelistů, anglických to malířů 19. stol., kteří inspirovali se ve své tvorbě uměním italského quattrocenta, avšak směřovali též k hlubšímu realismu pozorování a zachycení skutečnosti, a to na rozdíl od ztrnulosti pojetí akademiků, při čemž jako na př. jiný člen této skupiny Dante Gabriel Rossetti zdůrazňovali vyjádření oduševnělosti výrazu obličejů svých postav a vytvořili tak obrazy hlubokých psychologických kvalit.

U nás se značným zdarem řešili problém náboženského thematicu ve výtvarném umění na př. malíři Jano Köhler, Felix Jenewein, sochaři F. Bílek a Václav Mysibek a v poslední době národní umělec Max Švabinský svými nádhernými mosaikovými komposicemi pro okna katedrály sv. Víta v Praze.

Princip, že jako staré školy umělecké, tak i naše tvorba musí být samostatná a nezávislá, pronikl i do umění církevního. Ideály křesťanské zůstávají vždy a všude neměnnými. K jejich výtvarnému zpracování můžeme tudíž použítí tvarů a barev, jaké jsou v té či oné době nejsrozumitelnější, aniž by myšlenková podstata jejich se změnila. I kdyby se nás dnes zmocnilo náboženské nadšení v takové intenzitě jako za dob Savonarolových, jest jisté, že bychom nestavěli chrámy ve slohu na př. gotickém, poněvadž celé naše nazírání, citění, myšlení a způsob života jest jiné, než bylo u lidí v době gotiky. Církevní umění nesmí se vyhýbatí novým problémům a lpěti na minulosti. Nelze se ovšem diviti, že mnozí umělci hledali inspirace pro vytvoření díla s náboženským námětem v dobách, kdy vyvrcholení náboženského nadšení splývalo v jedno s vyvrcholením umělecké periody. Byli to především romantici a mystikové, kteří hledali zde inspiraci. Činili tak proto, aby našli zde vytržení ze světa a života. Mnozí z nich, jako na př. praeraffaelisté, vytvořili pod dojmem takové inspirace nádherná a osobitá díla, která nemají nic společného s pracemi umělců, kteří ryze spekulativně a bez vyšších tvůrčích záměrů napodobují tvorbu umělců dob minulých, chtějíce se tak vyhnouti obtížnému řešení uměleckých problémů s hlediska dnešní doby. Umělci renesance opřeli se též o antiku, avšak vytvořili díla zcela nová, původní, i když některé principy umění antického přejali, stejně jako naši velcí umělci se řídili některými principy renesance.

Umělecky vyjádřit nadčasové, mystické a věčně platné duchovní principy nauky Kristovy jest problém, k jehož řešení může přistoupiti jen člověk umělecky vyzrálý a nábožensky zanícený, člověk, který jest též nadán nevšedními kvalitami mravními, umělec, který dovede naléztí výtvarnou formu odpovídající době, avšak vyjadřující i hluboký a mystický obsah náboženských thematic — člověk, který pochopil a proctíl slova sv. Augustina: »V Bohu lze naléztí všechny znaky krásna; jest Bůh Krása nejvyšší.«

Dr Jaroslav Kopa

KNĚŽSKÉ PROFILY V DÍLE ČESKÝCH SPISOVATELŮ

JINDŘICH ŠIMON BAAR

Česká literatura nemá spisovatele, jehož dílo by bylo oživeno tolika kněžskými postavami jako dílo J. Š. Baara. V tom není žádného literárního problému, nýbrž je to dáno tím, že Baar byl především katolickým knězem, a jeho literární dílo se druzí k jeho kněžskému poslání, když z něho mnohde přímo vyplývá. Se stanoviska křesťanského není žádné dílo dobré, které neslouží komunitě, a křesťanská kritika neuznávala umělecký proud »umění pro umění«, který se vskutku brzo ztratil v suchopáru. Baar svým dílem plně vyznává tuto hesi a s kněžskou odpovědností se snaží sloužit především lidu, z něhož vyšel a který mu byl nevyčerpatelným zdrojem námětů, a pak církvi, ne nějakému užšímu nebo širšímu sboru prelátů, nýbrž oně »svaté, katolické, apoštolské«, již denně vyznával. Osvětlit poslání českého kněze věrným líčením jeho života, nedostatků, chyb i jeho odříkání, hrdinství a slávy nedalo se mu druhou povinností. Učinil tak celou řadou povídek i románů z kněžského života. Žádná jeho práce nepodává život a vývoj českého kněze tehdejšího od semináře až k smrti uceleněji než román *Cestou křížovou*, který je sociálním románem kněžským po výtce a tvrdo, ale spravedlivou obžalobou společnosti tak zvané křesťanské.

Životní tragedie abiturienta Jiřího Holuba počíná se potmě v selské světnici u nich doma. »Už kolikrát takhle seděli v trapném tichu — potmě — se stejnou myšlenkou v hlavách. Dusila je jako múra... Mysleli na jedinou věc: Jak bude dál? Konečně stísněný otec nabude odvahu a vyřkne osudnou otázku. Syn jen hlesne, že by rád práva... Starý ho drsně přeruší odmítnutím, ale hned pokračuje „hlasem změněným, vlídným, až sladkým: — Tuhle matka chce, abys byl knězem. Co tomu říkáš? Nu? — Jiří cítil, že mezi ním a rodiči otevřela se propast. Překlene ji? Na štěstí začal znovu otec: — Nenutím tě, dělej, jak rozumíš, ale jsme tak dost zadlužení, platit na tebe už nemůžeme, věř nám, že ne — a proto chceme s matkou, abys šel do semináře.“ — Toť pravý důvod rodičovského odporu proti každému jinému povolání jejich dítěte, které mají oba rádi. Bída! A ta útočí dále ústy matčinými: „Ulevíš nám, okřežeme, oddechne si... budeš zaopatřen...“ Na synovo neschvělí: Nemožu! začne otec zlostně dotírat, líče kněžský stav jako nejlepší zaopatření, a dá synovi lhůtu na rozmyšlenou do rána. Noc je pro Jiřího děsná. Ví přece, že mu nic nechybí k uskutečnění jeho smělých plánů, ale „tu se v dále zablesklo... Jiřímu se zdálo, že ten klikatý blesk napsal odpověď do černé tmv. děsné slovo: Peníze!“ Mimo to vidí v msvk tvář dívčí. Ví, že musí volit mezi ní a matkou, zedřenou prací a sešlou starostmi... „Ráno přiklekl k ní, objal její hlavu a radostným hlasem řekl: — Nenaříkejte, maminko, půjdu jistě do semináře.“

Rodiče byli spokojeni. i kdvyž si museli znova vydlužit, aby mu opatřili předepsanou výbavu. Jiří bez víry, sice nebyl, ale také ji neměl. Cítil dokonce odpor k svému vynucenému povolání, ale na štěstí pater spirituál svými vroucími meditacemi otevřel jeho duši, až jednou vřele vysloveným citátem ze sv. Augustina: *si non es vocatus, fac. ut voceris* — ho vyburcoval. Nezalekl se! Dal se do studia dogmatikv a filosofie a věděl, že ho unese. Jiný kříž byl těžší: boj čistě duše s nečistým tělem, ale „otvíral okna nová, kde se mu zjevovaly nové, krásnější perspektivy, nové krajiny... Byly větší, jasnější, čistší, radostnější se v nich žilo a bezpečněji dýchalo“. — To byla druhá jistota.

Po vysvěcení se celé prázdniny těšil na svou práci v Trňanech. Jen bolestně se ho dotýkala slova otce: „Jen na nás nezapomeň, až se ti dobře povede. — Jak smutno mu z toho bylo. Vždyť se jel rvát se životem. Dobývat chleba... zbude z něho opravdu skvva starému otci, udřeně matce?“ — Opět se hlásila bída!

Pod oknem jeho kaplanky bylo hnojiště, kde hrávalo plno drůbeže. Pan farář byl jistě dobrým ekonomem! Teskno mu padlo v duši, ale poželhal se křížem a vroucně povzdechl: *Deus in adiutorium meum intende!* — Jiří „poznával brzy horlivé osadníky... ale potkával i takové, z jejichž zraku šlehaly blesky... chodili do práce na panské... Bída, zoufalá bída hleděla ze všech. Bylo mu líto těch lidí, v neděli i ve svátek pracujících... Učinit jim život snesitelný, pomoci jim nejdříve hmotně, zbavit je bídy a pak i duševně je zušlechtit, to vroucně si přál mladý kněz, a šel do zámku prosit, aby přidali na mzdě... Vedl je zvolna k strídmosti a šetrnosti... přednášel i v kostele celé stati zdravotně. Chtěl být všem vším.“ Zpustlý kostel byl druhou jeho bolestí. Patron „za několik stovek koupil panství v 17. století se všemi právy a povinnostmi. Za den těžké práce dá muži půl zlatého a ženě dvacetník... Dal postavit koním nové stáje, ale nemá groše pro dělnické byty a patronátní kostel...“ I založil spolek na opravu kostela. Ale tu se usměvavý pan farář rozhněval, dostav nemilostivý dopis od reditele panství: „— Co je vám do lidí na panském — ať jim platí, co platí, ať bydlí, kde bydlí! Proč nejste s pány?... zahanbit chcete svého faráře — a potom za to nějaký dekret pochvalný... Buď ty spolky vámi vyčarované zažehnáte, anebo musíte odtud...“ Jiří poznává, že bída — hmotná i duchovní — nad ním zase zvítězila. Ale nedá se: půjde odtud! Aby však tato křížová štace byla ještě bolestnější, přijede za ním matka s úpěnlivou prosbou: „— Dítě, chalupu nám prodávají, do podružstva nás vyhánějí. Pomoz nám, hochu, pomoz —“ Jak je mu hořko, když musí matce vyložit, že nemá, že při úmorné vysilující práci živorí, že se nemá dobře, jak si doma představovali: „— Ó, jak jsi ubohý! přerušila ho matka a mozolovitá ruka její hladila ho po vlasech a vyhublé líci, a my myslili, jak pěkně jsme tě zaopatřili...“ — Jeho kněžská bída pomáhá ubíjet jeho rodiče.

Zdálo se, že jeho kříž mu nedovolí povstat a dále jej nést. Na druhém kaplanském místě se omezoval jen na nejběžnější povinnosti a „navštěvoval s panem učitelem Měšťanskou besedu, kde hrával s podivuhodným úspěchem taroky...“. Ale cesta kříže není cestou prostřednosti. Staříčkový farář otcovsky ho pozvedne a vede s pravou křesťanskou opatrností. Kněžský ideál Jiřího znovu se zaskvěje a dá se do práce pro Boha a lid. Až najednou: „— Musíte si zažádat. Vrbice je uprázdňená, mohl byste ji dostat — řekl pan farář. A dostal ji. „Jiří nemluvil, objímal kmeta faráře; on ho očišťoval... — A tuhle něco do začátku, a kněžský kmet podával chvějící se rukou Jiřímu spořitelní knížku. — Ukládal jsem vám to, abyste všecko nerozdal a měl do začátku, je tam pár grošů za ty funkce, které jste konal vy a za něž jsem peníze bral já... —“

Do sešlé farky vrbické odejel nuzně hospodařit se svou matkou. Sešli jsou však a zchátrali mravně i hospodářsky také jeho osadníci. Jiří všemi cestami křesťanské lásky chce se k nim přiblížit, ale přijímají pouze pomoc hmotnou, vytrvale odmítají pomoc osvětovou a mravní, až konečně přijde k vikáři deputace: „— Proč ho nenávidíte? — obrátil se k nim vikář. Ozval se prostý člověk: — On je skoro svatý a my skoro lotři, a to nás dráždí... Káže, ničeho nám nepřeje, ani tanec, ani karty. Kárá do očí; máme v sobě hořkost... Ale hlavně — ozval se patronátní komisař — míchá se do věcí, do nichž mu nic není... týrá lidi, co mají na vychování pražátka, častými návštěvami, proti nám pošťval hejtmanství, že musíme stavět chudobinec, žebrákům píše žádosti o podporu na domovské obce, udává nás — svou vrchnost — pro rušení nedělního klidu.“ — Nerad se vikář rozjel do Vrbice: „— Žalovat byli u mne na vás, bratříčku, na vás, nechápu vás, darmo jste tu vyplýval své síly...“ „— Žalovali na mne — zakryl si oběma rukama tvář a beze slova obrany klesl do židle u svého stolu.“

— Bída, tentokrát mravní, znovu ho srazila k zemi. Ano, vyhoví jim, odejde. Ale dříve na naléhání matčino odjede do Prahy k lékaři, protože „— ztrácíš se mi před očima, chřadneš, umřeš tu —“. A slavný lékař pravil: „— Jeďte si odpočinout do Meranu — je to začátek tuberkulí —. Ano, ale kde vzít peníze, měli je, ochotně dával každému, kdo ho o ně požádal, pohrdal jimi a ty se mu nyní mstily. Po prvé v duchu počítal, co asi už rozdal... Koupil by si za ně zdraví, prodloužil věk, opatřil matku.«

Křížová cesta měla nyní rychlý spád. Odchod do rodné obce s matkou, — ne však do rodné chalupy, kterou jim prodali, když syn kněz jim nemohl pomoci, — pense a pomalé umírání, neboť pense »vynášela« něco přes třicet zlatých měsíčně. Snášel tak trpělivě svůj kříž, že nereptal, ani když byl nucen postupně prodat všechny své knihy. »Zbyla mu jen bible, breviář a Zlatá knížka o následování Krista. To druhé prodal i skříň po nich odvezli mu lidé.« Odevzdaně přijímal všechno i almužnu, ale »myslil, že mu pukne srdce, když viděl svou matku, jak jde hrabat na panské, aby večer si přinesla desetník.« Po

její smrti na radu dobrého faráře odešel do nemocnice — umřít. Jeho pohřeb byl slavný chudobou, protože jeho život byl bohatý láskou k bližnímu. Pak si na něj vzpomněla už jen konsistoř, požadující vrácení brevíře a pozůstalostní okresní soud předvolal si starostu, nemoha uvěřit, že po něm nic nezbylo: »— To je podivné, vrtěl hlavou pan soudce, kněží se přece vede dobře, mívají peněz jako želez. — Tenhle neměl ani groše, ozval se starosta, náš farář mu koupil rakev a vystrojil pohřeb ze svého, aby ušetřil nás poplatníky. — Tak musel za živa pít a karbanit, dopáčil se soudce. — Dost možná, dost možná, svědčil starosta, aby soudce nepopuzoval.«

A Baar své umělecké dílo uzavírá slovy: »Věřím... svatých obcování, těla vzkrášení a život věčný. Amen.« Bez této víry není možná láska k bližnímu, není možná resignace na časné statky, není možné hrdinství. Tento kněz uštváný bídou a vítězný odříkáním byl blízký srdci kněze Baara, který v něm chtěl oslavit řady bezejmenných kněží své doby, bojujících po celý život s neporozuměním a nevědomostí za povznesení mravnosti a lepší příští lidu, z něhož se zrodili a pro který se vědomě obětovali. J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

LETNÍ REKREACE CHARITY

Česká katol. Charita upozorňuje duchovenstvo na letní rekreaci, kterou připravuje v těchto rekreačních střediscích a lázních: Janské Lázně (Krkonosy) — v zotavovně »Marianum«; Dolní Smokovec (Vysoké Tatry) — v zotavovně slov. Karity; Poděbrady — v léčebném ústavě »Charita«; Mariánské Lázně — v budově děkanství a v char. domově »Sevastopol«; Františkovy Lázně — v charitním domově; Píšťany — v domě slov. Karity; Karlovy Vary — v léčebném domě čs. stát. lázní »Sylva«; Luhačovice — v »Lázeňském sanatoriu« a Kněžský domov v Praze. — Letní sezóna začne v květnu a potrvá do října.

14denní turnusy: 16. 5.—29. 5.; 30. 5.—12. 6.; 13. 6.—26. 6.; 27. 6.—10. 7.; 11. 7.—24. 7.; 25. 7.—7. 8.; 8. 8.—21. 8.; 22. 8.—4. 9.; 5. 9.—18. 9.; 19. 9.—2. 10.

Třítýdenní turnusy: 9. 5.—29. 5.; 30. 5.—19. 6.; 20. 6.—10. 7.; 11. 7.—31. 7.; 1. 8.—21. 8.; 22. 8.—11. 9.; 12. 9.—1. 10.

V odůvodněných případech lze žádati o umístění mimo rámec vyznačených turnusů. Přihlášky podejte do konce dubna.

Do Karlových Var a Luhačovic mohou být přijati jenom pacienti, kteří se chtějí v těchto lázních léčit. V ostatních lázeňských místech možno rekreační pobyt spojit s léčením.

Platební podmínky jsou stejné jako loni.

Přihlášky přijímá a informace podává: Česká katolická Charita, rekreační oddělení, Praha II, Vladislavova 12 (telefon: 24-29-00; 24-29-29). Hosté ze Slovenska hlásí se výhradně prostřednictvím Ústřední Charity na Slovensku, Bratislava, Heydukova 20.

ČINY RADOSTI A VDĚČNOSTI

Památné události před deseti lety, které otevřely národu cestu z poroby k osvobození národnímu, sociálnímu a politickému, vyvolávají v nás všech pocity hlubokého díkučinění. Nesmírná byla obět, kterou přinesli naši sovětské bratři, tak nesmírná, že musí otfást každým duchem, schopným přemýšlení a citění. Veliké celonárodní slavnosti letošního jara a léta dají vnější výraz této vnitřní radosti a vděčnosti.

Naše vlast se musí proměnit v kvetoucí zahradu, zářit leskem a krásou. Úpravnost a čistota bude domovem ve velkých městech i malíčkých dědinách. Zvláštní péči musíme věnovat uměleckým památkám, jimiž se pyšní naše vlast. Je pochopitelné, že obětavá a dobrovolná práce může bez velkých finančních nákladů vnést všude pořádek, harmonii a jas. Nezapomeňme na žádnou uličku, na žádný kouteček. Je nepochybné, že i naše chrámy musí zářit svou umělec-

kou krásou, čistotou a vznešeností. Nezapomeneme při tom i na všechna díla, která mají sloužit našim bližním, na domovy pro přestárlé, nemocnice, zdravotní střediska. Jsou zde parky, sady, zahrady, dětské koutky, školky, kde všude lze něco zlepšit a zkrášlit.

Naše slavnosti včetně přehlídky hrdé síly našeho lidu o letní spartakiádě nesmějí a nebudou jen jednorázovými, od života odtrženými akcemi. Chceme totiž na všech místech, ve všech oborech života dokázat něco, co by lépe posloužilo člověku, co by trvale zkrášlilo jeho život. Námětů k tomu je nedozírné množství. V každém povolání lze něco zlepšit, lze získat úsporu. Bližním lze sloužit na každém místě a možnosti je jako písku v moři. Stačí upřímný cit, dobrá vůle a trochu vynalézavosti a rozumu. A hlavně nesobecké obětavosti, lásky k vlasti, člověku. Tyto činy budou činy radosti a vděčnosti. Jimi rozmnožíme krásu a bohatství milované vlasti!

Z NAŠÍ FAKULTY

Dne 22. II. odpoledne zhlédli naši bohoslovci v rámci pravidelných besed fakulturní odbočky SČSP monumentální sovětský film *Třetí úder*.

Dne 24. II. se konala v refektáři semináře plenární schůze závodní skupiny ROH, které se zúčastnili profesori, představení semináře, zaměstnanci fakulty, posluchači fakulty a přípravného kursu. Schůzi řídil předseda závodní skupiny prof. ThDr Jaroslav Kouřil. Projev k výročí únorového vítězství učinil gen. tajemník CMV kanovník prof. Josef Beněš. Projev byl několikrát přerušován nadšeným a upřímným potleskem. V bohatém kulturním programu schůze se vystřídalý recitace s pěveckým souborem bohoslovců a vyvrcholením celého programu bylo vystoupení Litoměřického kvarteta, které zahrálo skladby W. A. Mozarta, L. v. Beethovena, B. Smetany a A. Dvořáka.

Dne 27. II. probíhala v sídle naší fakulty okresní konference obránců míru, které se zúčastnili i zástupci naší fakulty v čele s J. M. vsdp. rektorem kněžského semináře kanovníkem P. J. Vraštilem.

VELEHRADSKÉ JUBILEUM

Před 1070 lety 6. dubna ve středu po Květné neděli 885 zemřel uprostřed svého duchovenstva a věřících na velkomoravském Velehradě přední náš věrozvěst sv. Metoděj. Podle tradice stojanovské bude se oslavovati i letos na Velehradě toto památné 1070. výročí. První týden jubilejních oslav bude v oktávě velikonoční, a sice v Pondělí velikonoční. Hlavní jubilejní slavnosti budou 3., 5. a 10. července t. r.

DALŠÍ TVŮRČÍ ÚSPĚCH SLOV. KNĚZE-BÁSNÍKA

Význačný reprezentant současné slovenské poesie

Pavel Gašparovič Hlbina, bobotský farář-kanovník, vydal v těchto dnech v nakladatelství Slovenský spisovateľ v Bratislavě svoji další básnickou knihu, v celkovém pořadí již jedenáctou: Růže radosti. Obsahem knihy je mír, výstavba nového, šťastnějšího života, boj proti zastaralým a přežitým předsudkům. Ve vstupní básni Stará bajka odsuzuje hříšnost války. Podobně se dívá na problém války a míru ve světě v celé řadě básní této sbírky jako v básních Babylon, Mosty, Svědomí světa, Berlín, Píseň míru a j.

Nová básnická sbírka kněze-básníka P. G. Hlbiny je jeho dalším tvůrčím úspěchem, který nás všechny upřímně těší.

JUBILEUM

Šedesátí let se dožívá dne 17. dubna t. r. vsdp. vikář P. Ferdinand Kalivoda ve Strážově na Šumavě. — Dne 18. dubna t. r. se dožívá osmdesátí šesti let J. E. nřdp. biskup královéhradecký Dr. Mořic Pícha. — Ad multos annos!

VZPOMÍNKA

Před desíti lety dne 20. dubna byl sřat sekýrou v Brandenburce vřdp. P. Josef Jilek, farář v Katovicích.

PODPISOVÁ AKCE

Američtí duchovní vytvořili v Detroitu výbor, který sbírá podpisy na memorandum, určené prezidentu Eisenhowerovi. V memorandum se prezident žádá, aby učinil první krok v zájmu všeobecného odzbrojení a zákazu zbraní hromadného ničení a aby sil, které se tak uvolní, použil k zlepšení životních podmínek. Výbor zamýšlí sebrat několik milionů podpisů.

PROTI REMILITARISACI

Katolický časopis »Michael«, vycházející v západo-německém městě Düsseldorfu, psal nedávno na titulní stránce proti remilitarisační politice Adenauera a jeho kliky. List uvádí mimo jiné, že »mimořádná nebezpečí, která v sobě skrývá znovuvybrojení Německa, rozpolceného na způsob Koreje, si můžeme ušetřit — chceme-li«!

OPRAVA ČESKOBUDĚJOVICKÉ KATEDRÁLY

Nákladem 80.000 Kčs, jež poskytl KNV, byla v první etapě opatřena novou krytinou část českobudějovické katedrály. S velikým uspokojením sledovali věřící tuto práci, v níž se bude pokračovat i tento rok. Také na starobylém klášterním kostele Obětování P. Marie v Čes. Budějovicích bude letos s pomocí státní provedena oprava střechy.

KNĚZ VÍTEZEM V LYŽAŘSKÝCH ZÁVODECH

Jak oznámil »Československý sport« na nedávných lyžařských závodech v Ružomberku se umístil jako druhý v kategorii starších závodníků jediný krajský reprezentant Nitranského kraje katolický kněz Jan Laktiš z Jedlových Kostolan. »Vš se o něm,« píše Československý sport, »že měl při tréninku obtíže, neboť mu kolidoval s večerní pobožností. Ale přes to si tento kněz sportovec našel čas i na tréninky i na závody.«

PRVNÍ KROKY K BEATIFIKACI KARDINÁLA NEWMANA

Před několika týdny učiněny první úřední kroky v záležitosti blahorečení kardinála Johna Henryho Newmana (1801—1890), velikého theologického myslitele a katolického učenice, původně anglikánského duchovního, který konvertoval. Birminghamský arcibiskup Grimshav jmenoval členy zvláštní poroty, která studuje a zkoumá všecko, co se týká života a činnosti J. H. Newmana, mimo jiné i všechny spisy, které v minulých desetiletích vyšly osobě a práci Newmanově.

VELKÝ ARCHEOLOGICKÝ NÁLEZ NA HOŘE OLIVETSKÉ

Na západním svahu Olivetské hory našli nyní Jerusalemstí asi 1000 kusů hliněných nádob a z alabastru, náušnice, různé jiné šperky a konečně i lidské kosti. Nález byl učiněn v blízkosti místa, kde je pomník »Kristův smrtelný zápas«. Podle vrstev horniny bylo možno určit i přibližně stáří nálezů. Odhaduje se na rok 1750 před Kristem a odpovídá asi údobí babylonského krále Melchisedeche ze Salemu. Mohou to býti královské hrobky nebo starý pohanský chrám. Některé kusy jsou velmi dobře uchované. Jeden ze znaleců Písma sv. prohlásil, že tento nález odhaluje daleko více z historie Jerusalema a této dávné epochy než kterýkoli nález dosud učiněný. Výklady některých učenců připouštějí, že »Údolí králů«, kde se sešel Melchisedech s Abrahamem, je totožné s údolím Cedron. Západní svah hory Olivetské, kde byl objev učiněn, vévodí právě tomuto údolí.

OPRAVY MARIACELLSKÉ BASILIKY

Basilika v Mariacell, ve které údajně jsou uloženy ostatky sv. Metoděje, se opravuje. V basilice hoří téměř stále množství svící, z nichž saze hrubou vrstvou potáhly umělecké fresky, které se nyní rovněž restauroují. Počítá se, že obnovovací práce se skončí do května t. r.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

PRÍJÍMÁNÍ UCHAZEČŮ NA CM BOHOSLOVECKOU FAKULTU V PRAZE — LITOMĚŘICÍCH

Protože na CM bohoslovecké fakultě studují nyní vesměs posluchači seminaristé, kteří jsou posíláni na CMBF a do litoměřického semináře svými ndpp. Ordinárii, zavádí se tento postup přijímacího řízení, odpovídající Can 1354 n:

1. Kandidáti podávají přihlášky prostřednictvím svého místního duchovního správce příslušné konsistoři.

2. Konsistoř projedná přihlášky a zašle je děkanství fakulty nejpozději do 15. května se svým doporučením.

3. Děkanství fakulty projedná přihlášky do 15. června a pozve uchazeče k pohovorům do 30. června.

4. Po přijímacích pohovorech vyrozumí děkanství všechny uchazeče do týdne písemně o tom, zda byli přijati a současně vyrozumí všechny konsistoře o výsledku přijímacího pohovoru.

5. K přihlášce je nutno připojit:

- osvědčení o čs. státním občanství,
- maturitní vysvědčení,
- křestní a rodný list,
- oddací list rodičů,
- podrobný životopis,
- lékařské vysvědčení,
- doklad o biřmování,
- doporučení duch. správce (připojí příslušný duchovní správce sám).

6. Z á p i s: Všichni přijatí uchazeči se dostaví k zápisu v době stanovené děkanstvím (počátek září). Uchazeči, kteří byli přijati a k zápisu se ve stanovené lhůtě (do konce září) bez zvláštního důvodu nedostaví, budou ze seznamů vyškrtnuti.

Vysocedůstojné duchovenstvo se žádá, aby laskavě vyzvalo věřící k modlitbám za kněžský dorost a vhodným kázáním poučilo věřící o významu svatého kněžství.

ARCIDIECĚSE PRAŽSKÁ

Jmenování:

Msgr Dr Opatrný Bohumil, preláta scholastik v. v. metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze IV, jmenován dekretem č. 103/Ord. ordinariátním komisařem řeholních sester v hl. městě Praze a v kraji pražském.

Msgr Dr Opatrný Jan, profesor v Praze, jmenován dekretem č. 104/Ord. ordinariátním komisařem řeholních sester v kraji plzeňském a v kraji karlovarském.

Ustanovení:

Matějka Jan, jáhen, Praha IV, ustanoven dekretem č. 4905/54 od 1. 9. 1954 dómským vikářem u sv. Víta v Praze IV.

Škach Václav, jáhen, Praha IV, ustanoven dekretem č. 4906/54 od 1. 9. 1954 dómským vikářem u sv. Víta v Praze IV.

Skořepa Prokop, kaplan, Radnice u Rokycan, ustanoven dekretem č. 4966/54 od 15. 9. 1954 administrátorem in spiritualibus tamtéž.

Benda Vladimír, dekretem č. 5009/54 od 15. 9. 1954 obnoveno ustanoveni kaplanem v Kladně.

JUDr Urban Jaroslav, administrátor, Uhřetěves, jmenován dekretem č. 4667/54 od 15. 9. 1954 děkanem tamtéž.

Bouchal Josef, vikarista v Praze-Vyšehradě, ustanoven dekretem č. 5649/54 rektorem kostela Bolestné P. Marie u Alžbětinek v Praze II, Na Slupi.

Cón Miroslav, administrátor, Močidlec, jmenován dekretem č. 5665/54 od 1. 10. 1954 sekretářem vikariátu toužimského.

Kydliček Karel, administrátor, Úvaly, jmenován dekretem č. 5667/54 od 24. 9. 1954 farářem tamtéž a ustanoven dekretem č. 5666/54 od 24. 9. 1954 excurrendo administrátorem v Tuklatech.

Řečka Vladimír Jindřich OFM, kaplan u Nejsv. Trojice v Praze II, Podskalí, ustanoven dekretem č. 5723/54 od 1. 10. 1954 duchovním správcem Stát. fakultní (všeobecné) nemocnice v Praze.

Juránek František, administrátor, Stará Role, ustanoven dekretem č. 6107/54 od 15. 10. 1954 kaplanem u sv. Jiljí v Praze I a rektorem kostela sv. Uršuly v Praze II.

Šauer Jan, administrátor, Chodov u Karlových Varů, ustanoven dekretem č. 6108/54 od 15. 10. 1954 excurrendo administrátorem ve Staré Roli, o. Karl. Vary.

Bubeník Jan O. Cap., administrátor, Sokolov, ustanoven dekretem č. 6321/54 od 15. 10. 1954 excurrendo administrátorem v Kostelní Bříze, okres Sokolov.

Engelmann František, administrátor, Luby u Chebu, ustanoven dekretem č. 6378/54 od 1. 11. 1954 excurrendo administrátorem v Novém Kostele, o. Cheb, a dekretem č. 6379/54 od 1. 11. 1954 excurrendo administrátorem v Kopaníně, okres Cheb.

Laudin Kamil, katecheta, Kladno, ustanoven dekretem č. 6351/54 od 1. 11. 1954 kaplanem v Kladně.

Hirjak Ondřej, administrátor, Františkovy Lázně, ustanoven dekretem č. 6382/54 od 1. 11. 1954 excurrendo administrátorem v Hazlově, o. Aš.

Kratochvíl Václav, ustanoven dekretem č. 6385/54 od 1. 11. 1954 administrátorem v Nebančicích, dekretem č. 6386/54 excurrendo administrátorem v Dřenicích, dekretem č. 6387/54 excurr. admin. v Milhostově a dekretem č. 6388/54 excurr. admin. v Třebení, vesměs okres Cheb.

Vlach Josef, farář, Kvilice, ustanoven dekretem č. 6435/54 od 1. 11. 1954 administrátorem v Olešce, o. Český Brod.

Hájer František, administrátor, Zvoleněves, ustanoven dekretem č. 6443/54 od 1. 11. 1954 administrátorem v Kvilicích, okres Slaný.

Kadlec Jaroslav, býv. kpl. Zbraslav n. Vlt., ustanoven dekretem č. 6452/54 od 1. 11. 1954 kaplanem ve Zbraslavi, o. Praha-jih.

Soukup František, býv. kpl., Počaply u Ber., ustanoven dekretem č. 6465/54 od 1. 11. 1954 kaplanem v Sázavě-Cer. Budách a dekretem č. 6531/54 excurrendo administrátorem ve Stříbrné Skalici, okres Český Brod.

Kokoška Josef, administrátor v Městě Touškově, ustanoven dekretem č. 106/55 od 1. 1. 1955 excurrendo administrátorem v Jezné, okres Stříbro.

Kolanda František, kaplan v Mar. Lázních, ustanoven dekretem č. 453/55 od 1. 2. 1955 excurrendo administrátorem ve Velké Hleďsebi, okres Mariánské Lázně.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Gabriel Stanislav, děkan, Kostelec n. L., odchází dnem 1. 11. 1954 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Válek Petronius Rudolf z řádu Milosrdných bratří, bývalý převor, zemřel v Praze I 10. 9. 1954 ve věku 73 let.

Msgr Dr Hronek Josef, děkan a profesor CM bohoslovecké fakulty, zemřel 23. 9. 1954 ve věku 64 let.

DIECĚSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Vyznamenání:

Hrouda Karel, vikář v Měčině, okres Přeštice, jmenován čestným konsistorním radou (č. 5042/54).

Brož Josef, vikář v Lidmani, okres Kamenice n/L., jmenován čestným konsistorním radou (č. 5043/54).

Ustanovení:

Bureš Václav, vikář v Pelhřimově, ustanoven arciknězem v kraji Jihlava od 1. 10. 1954 (č. 5089/54).
Kalivoda Ferdinand, vikář ve Strážově na Š., ustanoven arciknězem v kraji Plzeň od 1. 10. 1954 (čís. 5138/54).

Velický, Josef, administrátor v Českém Krumlově, ustanoven městským vikářem tamtéž od 1. 10. 1954 (č. 5354/54).

Brož František, administrátor v Újezdě sv. Kříže, ustanoven administrátorem v Červené Řečici (okres a vikariát Pelhřimov) a excurrendo administrátorem v Hořepníku (okres a vikariát Pacov) od 1. 10. 1954 (č. 5015/54).

Bouza Josef, farář v Černici, ustanoven excurrendo administrátorem ve Zlaté Koruně (okres a vikariát Č. Krumlov) od 15. 9. 1954 (č. 4684/54).

Barták Bohumil, administrátor v Horšovském Týně, ustanoven excurrendo administrátorem v Meclově a Třebnici (okres a vikariát Horšovský Týn) od 1. 10. 1954 (č. 5120/54).

Roubal Václav, administrátor v Meclově, ustanoven administrátorem v Újezdě sv. Kříže, excurr. administrátorem v Bělé n. Radbuzou (okres a vikariát Horšovský Týn) a excurr. administrátorem v Bernarticích u Tachova a Dubci (okres Tachov, vikariát Horš. Týn) od 1. 10. 1954 (č. 5121/54).

Štemberk Pavel, administrátor v Nezdicích, ustanoven administrátorem v Poleni a excurr. administrátorem v Dolanech (okres a vikariát Klatovy) od 1. 10. 1954 (č. 5122/54).

Preisler Jan, administrátor ve Vřeskovcích, ustanoven exc. administrátorem v Nezdicích (okres a vikariát Přeštice) od 1. 10. 1954 (č. 5123/54).

Hassmann Bohumil, administrátor ve Střížově, ustanoven exc. administrátorem v Doudlebech (okres a vikariát Č. Budějovice) od 1. 11. 1954 (č. 5415/54).

Frolík Václav, administrátor v Horách Matky Boží, ustanoven exc. administrátorem ve Svojsčicích (okres a vikariát Sušice) od 1. 12. 1954 (č. 6174/54).

Mácha František, administrátor v Janovicích n. Úhlavou, ustanoven exc. administrátorem v Týnci u Klatov (okres a vikariát Klatovy) od 1. 12. 1954 (č. 6175/54).

Flossmann Karel, ustanoven kaplanem v Sušici (okres a vikariát Sušice) od 1. 12. 1954 (č. 6328/54).
Paroubek František, kaplan v Sušici, ustanoven administrátorem v Kotouni (okres a vikariát Horažďovice) od 1. 12. 1954 (č. 6329/54).
Vesely František, administrátor v Plané n/L., ustanoven administrátorem ve Vodňanech (okres a vikariát Vodňany) od 1. 1. 1955 (č. 6172/54).
Pitra Jan, administrátor ve Vodňanech, ustanoven administrátorem v Nové Bystřici, exc. administrátorem v Klášteře a Hůrkách (okres a vikariát Jindř. Hradec) od 1. 1. 1955 (č. 6417/54).
Zborovský Jan, administrátor v Nové Bystřici, ustanoven administrátorem v Plané n/L. (okres a vikariát Tábor) a exc. administrátorem v Janově (o. a vikariát Soběslav) od 1. 1. 1955 (č. 6418/54).
Veřtát Damas F., kaplan v Lišově, ustanoven administrátorem v Dolní Cerekvi (okres Jihlava, vikariát Pelhřimov) od 16. 1. 1955 (č. 178/55).

Zrušení ustanovení:

Vodička Zdeněk, administrátor v Šebířově, ponechán nadále administrátorem v Šebířově (okres Votice, vikariát Tábor) a jeho přeložení do litoměřické diecése bylo zrušeno (č. 153/55).

Přeložení na odpočinek:

Petrů Jan, farář v Doudlebech, okres Č. Budějovice, přeložen dnem 1. 11. 1954 na trvalý odpočinek (č. 5358/54).

Úmrtí:

Vondruška Karel, děkan v. v. ve Dvorcích, zemřel 1. 10. 1954.
Bolech Matěj Msgre, děkan v. v. ve Vitějovicích, zemřel 24. 11. 1954
Matoušek Josef, os. děkan v Dol. Cerekvi, zemřel 4. 12. 1954.
Soldát Josef, děkan v. v. v Bernarticích u Tábora, zemřel 14. 12. 1954.
Šimeček Jan, farář v. v. v Sušici, zemřel 16. 12. 1954.
Sedláček Antonín, děkan v Hluboké n/Vlt., zemřel 12. 1. 1955.

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADECKÁ

Jmenování:

Hronek Ladislav, probošt katedrální kapituly, skutečným radou a assessorem biskupské konsistoře. 1. 1. 1955. N. E. 20.
Tůma Ludvík, kanovník arcijáhen, skutečným radou a assessorem biskupské konsistoře. 1. 1. 1955. N. E. 20.
Jonáš Karel Dr., kanovník, skutečným radou a assessorem biskupské konsistoře. 1. 1. 1955. N. E. 20.
Tomíček Karel, kanovník, skutečným radou a assessorem biskupské konsistoře. 1. 1. 1955. N. E. 20.
Javůrek Václav, kanovník, skutečným radou a assessorem biskupské konsistoře. 1. 1. 1955. N. E. 20.
Marek Josef, farář v Českých Heřmanicích, biskupským vikářem vikariátu Litomyšl. 1. 1. 1955. N. E. 311.
Donát Václav, interkalární administrátor v Kopidlně, II. vikariátním sekretářem vikariátu Jičín. 1. 2. 1955. N. E. 340.
Lacina Jindřich, farář v Miletíně, biskupským vikářem vikariátu Hořice v P. 1. 3. 1955. N. E. 738.
Schovanec Josef, interk. administrátor v Robouších, biskupským vikářem vikariátu Jičín. 1. 3. 1955. N. E. 1000.

Vyznamenání:

Maceček Michael, farář v Hněvčevsi, obdržel expozitorium canonice. N. E. 2730.
Henych Oldřich, sekretář biskupské konsistoře, expozitorium canonice. 1. 1. 1955 N. E. 53.

Ustanovení:

Honců Jan, resign. farář v Hoříčkách, ustanoven od

1. 9. 1954 kooperátorem a interkalárním administrátorem v Libici n/C. N. E. 3281.
Donát Václav, resign. farář v Libici n/C., ustanoven od 1. 9. 1954 kaplanem v Kopidlně. N. E. 3314.
Donát Václav, kaplan v Kopidlně, ustanoven od 1. 10. 1954 interkalárním administrátorem tamtéž. N. E. 4257.
Haněl Jaroslav, kaplan v Třebechovicích p. O., ustanoven od 1. 9. 1954 kaplanem a interk. administrátorem v Nových Dvorech. N. E. 3279.
Haněl Jaroslav, interk. administrátor v Nových Dvorech, ustanoven od 1. 9. 1954 excurrento administrátorem v Sedlci. N. E. 3280.
Kaněra Jaroslav, kaplan v Jablnci n. Jiz., ustanoven od 1. 9. 1954 kaplanem v Trutnově. N. E. 3311.
Dr. Srubjan Martin, interk. administrátor v Nových Dvorech, ustanoven od 1. 9. 1954 kooperátorem a interk. administrátorem v Opočně. N. E. 3312.
P. Lakomý Vladimír OFM Cap., interkalární administrátor v Opočně, ustanoven od 1. 9. 1954 interkalárním administrátorem v Ruprechticích. N. E. 3313.
Borák František, interk. administrátor v Cerekvici n/L., ustanoven od 1. 9. 1954 kaplanem a interkalárním administrátorem v Hoříčkách. N. E. 3316.
Skočdopole Karel, interk. administrátor v Pilníkově, ustanoven od 1. 9. 1954 kaplanem a interkalárním administrátorem v Cerekvici n/L. N. E. 3533.
Marek Stanislav, resign. farář v Klášterci n/Orl., ustanoven od 15. 9. 1954 kaplanem v Třebechovicích p. O. N. E. 3686.

Markl Josef, kaplan v Hlinsku v Č., excurrento administrátorem v Kamenickách. 1. 1. 1955. N. E. 78.
Jakubec Václav, býv. interk. administrátor v Rané, kaplanem v Ústí n. Orl. 1. 1. 1955. N. E. 208.
Lukeš František, interkalární administrátor v Náchodě, kaplanem a interk. administrátorem v Libici n. Cidl. 1. 2. 1955. N. E. 265.
Malý Josef, farář v Morašicích, excurrento administrátorem v Cerekvici n. L. 1. 1. 1955. N. E. 312.
Kopecký Miloslav, interkalární administrátor v Dobřem u Dobrušky, interkalárním administrátorem v Č. Meziříčí. 1. 2. 1955. N. E. 335.
Kopecký Miloslav, interkalární administrátor v Č. Meziříčí, excurrento administrátorem ve Vysokém Újezdě. 1. 2. 1955. N. E. 336.
Homola Alois, interkalární administrátor ve Starkově, kooperátorem a interkalárním administrátorem v Dobřem u Dobrušky. 1. 2. 1955. N. E. 337.
Skočdopole Karel, interkalární administrátor v Pilníkově, kaplanem a excurrento administrátorem v Horních Verneřovicích. 1. 2. 1955. N. E. 339.
Skočdopole Karel, kaplan v Horních Verneřovicích, interkalárním administrátorem ve Starkově. 1. 2. 1955. N. E. 338.
Hanáček Vladimír, resign. farář v Dolní Kalné, kaplanem a interkalárním administrátorem v Náchodě. 1. 3. 1955. N. E. 746.
Cimburek Jan, zatímní interk. administrátor v Rudníku, kaplanem a interkalárním administrátorem v Dolní Kalné. 1. 3. 1955. N. E. 747.
Cimburek Jan, interkalární administrátor v Dolní Kalné, excurrento administrátorem v Dolní Olešnici. 1. 3. 1955. N. E. 748.
Falta Josef, kaplan v Polné, excurrento administrátorem ve Šlapanově. 1. 3. 1955. N. E. 776.

Suspense:

Kuchař Václav, interk. administrátor v Krouně, dnem 1. 9. 1954 do odvolání suspendován. N. E. 3270.

Úmrtí:

Bradáč Josef, děkan v Kopidlně, zemřel 2. září 1954. N. E. 3360.
Hanus Josef, os. děkan a farář v Bohdanči u Zbraslavic, zemřel 21. září 1954. N. E. 3805.
Hrubý František, děkan katedrální kapituly, kancelář biskupské konsistoře etc., zemřel 30. 1. 1955. N. E. 480.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 4. - V Praze dne 1. dubna 1955.

CESTA STALETÍMI

ThDr Václav Bartůněk

Jedenáctiletý pontifikát Innocence X. 1644—1655 je vyznačen úsilím o zpevnění klášterní disciplíny, organizační obrany proti Turkům a jansenistickými spory. Spadá do polovice století, v němž žilo množství vynikajících mužů ve všech odvětvích lidské činnosti (Mazarin, Pascal, sv. Vincenc, Murillo, Rubens, Guido Reni, Bernini etc.). Nikdo menší než Velasques zachoval budoucnosti věrnou podobu tohoto papeže ve slavném portrétu, uchovaném v Palazzo Doria. Jeho nástupcem se stal znamenitý státní sekretář Fabio Chigi (1655—67) se jménem Alexander VII. Jeho nesporná diplomatická obratnost, vzdělání i vzorný soukromý život ho předurčovaly v každém ohledu k úspěchům. Prost nepotismu získal si zásluhy v řízení církevního státu, podporou školství a umění. Za něho se pokračovalo ve výstavbě Říma a hlavně svatopetrského náměstí. Neuchránil se však konfliktu s Ludvíkem XIV., ztráty Avignonu a Venaissinu. Do doby pontifikátu těchto mužů spadá sensační konverse duchaplné švédské královny Kristiny, jediné dcery Gustava Adolfa, která byla ve styku s nejslavnějšími soudobými mysliteli (Descart, Hugo Grotius, Bochart, Vossius). Zřekla se v Upsale koruny a uprchla v přestrojení s heslem Vergilovým: »Dobrá sudba nás povede« do Bruselu a Inšpruku, kde složila nejdříve tajně a pak veřejně vyznání víry.

Ve Francii se rodí jeden z nejnadanějších maurinů benediktin Bernard Montfaucon. Nadán neobyčejnou pamětí, velikými jazykovými znalostmi, kritickým duchem, zachoval si do vysokého stáří neobyčejnou pracovní energii. Věnoval se řecko-orientální patristice, později také archeologii.

Tohoto roku mají v Krumlově výročí slavnostního udělení práva pontifikálii pro arcijáhna krumlovského, kteroužto čestnou výsadu jim vymohl Jiří z Bílenberka. Býval farářem v Chotěšově, děkanem v Chrudimi a arciděkanem v Kutné Hoře. Později se stal děkanem staroboleslavské kapituly a v této hodnosti zachránil před švédskou hrabivostí památné paládium i kostelní poklad. Na sklonku svého života se stal vlasteneckým děkanem krumlovským. Založil nadaci pro chudé studenty a napsal »Budič křesťanské nábožnosti«. Zemřel r. 1657.

Rodí se také český právník Kašpar Jan Kupec z Bílenberka. Vystudovav, stal se vychovatelem ve šlechtických rodinách a cestoval se svými svěřenci v cizině. Při tom se naučil francouzsky. Po návratu a svatbě se usadil v Praze. Stal se registrátorem a později českým sekretářem u apelačního soudu. V tomto úřadě se stýkal s Václavem Rosou, s nímž vyšetřoval případ francouzského zhřáství. Později měl značný podíl na vyšetřování vzrušujícího případu umučeného židovského chlapce Šimona Abelese, kterého prý vlastní otec zavraždil, protože se chtěl stát křesťanem. Kupec spolupracoval na vydání »Nového řádu práva utrpěného a hrdelního«, který byl později r. 1707 vydán. Zemřel r. 1725.

Na Hradčanech se začíná stavět kostel sv. Benedikta v raně barokním útvaru pro klášter barnabitů na místě gotického farního kostela téhož titulu.

V Bavorsku se rodí Křištof Dienzenhofer (zemřel 20. VI. 1722 v Praze III, pohřben ve zrušeném kostele sv. Maří Magdaleny), jemuž se připisuje dnes s jistotou jen dokončení stavby kostela sv. Maří Magdaleny v Praze III, kostelík na Skalce u Mníšku, rozšíření kaple Narození Páně v Loretě na Hradčanech a stavba brány v Brusce. Ještě nedávno se hájilo jeho autorství stavby kostelů sv. Mikuláše v Praze III a v Břevnově.

Rok 1755 se vyznačuje hroznou živelní katastrofou, která postihla Evropu od Gdanska až po Maroko. V Teplicích vytrysklo tolik horké vody, že byly v okamžiku všechny místní lázně zaplaveny. Nejhůře bylo postiženo Portugalsko na svátek Všech Svatých. Kostely byly naplněny věřícími a čtyři minuty po deváté hodině po třech prudkých záchvěvech pohřbily ve svých ssutinách 30.000 lidí. V přístavech byly náhlou prudkou bouří zničeny skoro všechny lodě. Město hořelo, zločinci uprchli z vězení, loupili a udržovali požáry. Dobře se osvědčil ministr Plombal, který s velikou rozvahou pečoval o pozůstalé, řídil záchranné a rekonstrukční práce.

Tehdy ještě mocná Francie vystupovala nepřátelsky proti Anglii a dobyla ve Středozezemním moři ostrov Minorku. Při tom byl nespravedlivě popraven anglický admirál Byng, který se vyhnul, jen slabě vyzbrojen, boji s francouzským loďstvem. K tomu poznamenal posměšně Voltaire: »V této zemi popravují čas od času admirála, aby tím poněkud dodali ostatním odvahy.« Voltaire se pouští ve Filosofickém slovníku do řešení problému zla a vidí jedinou spásu ve víře v Prozřetelnost. Nejvyšší bytost je silná, člověk slabý, je nekonečná, my omezení. Jediný paprsek není ničím ve srovnání se sluncem. Proto se musíme pokorně sklonit před nejvyšším světlem, které nás osvěcuje.

Kant vydává současně s navazováním na Newtonovy objevy svá přírodovědecká díla »Všeobecná přírodověda a theorie oblohy nebeské«. Téhož roku se habilituje na universitě v Královci. Ve Francii umírá Charles Montesquieu, proslulý autor alegorických Lettres persanes a ohromně úspěšného De l'esprit des lois, filosofie právní a politické, která se dočkala v osmnácti měsících dvaadvaceti vydání.

Na Moravě se proměňuje město Olomouc v pevnost nákladem 10 milionů zlatých a brzy potom ji obléhají Prusáci. Jsou však poraženi a utíkají zpět přes Hradec Králové do Slezska.

Na Zbraslavi se narodil 26. června Jan Munzar, který vstoupil do strahovského kláštera a byl vysvěcen na kněze. Od r. 1796 byl děkanem v Milevsku. Proslul jako přítel chudiny. Sociální problémy své doby se snažil vyřešit »Spisem o zaopatřování lidu chudého«, vtištěným v Praze r. 1799.

Ondřej Plachý, narozený 18. ledna, studoval v Rimavské Sobotě, v Bratislavě a v Lipsku. Pak působil na evangelickém gymnasiu ve Štávnici, později jako kazatel ve Sv. Martině. Tehdy spolu s báňskobuřnickým knihkupcem Tumlerem začal vydávat populární vědecký měsíčník »Staré noviny«. Kromě toho vydal řadu latinských, většinou náboženských spisů. Zemřel r. 1810.

V Praze umírá a v týnském kostele v červnu je pochován malíř Jan Hiebel, který k nám přenesl architektonický systém pozvovský, prolamující klenutí perspektivní konstrukcí. Vyzdobil svými pracemi hlavní oltář kostela v Rokycanech, zničený požárem roku 1784, vymaloval oltář děkanského kostela v Mladé Boleslavi, kupoli v Doksanech, u sv. Klimenta v Praze I a v Klatovech. Podle jeho obrazu ryl Michal Rentz frontispice pro známé Hammerschmiedovo dílo »Prodromus gloriae Pragenae«.

V téže době dovršuje Anselmo Lurago po smrti K. I. Dienzenhofera stavbu kostela sv. Mikuláše v Praze III tím, že spojuje starou část, t. j. loď, s novým presbyteriem a dokončuje stavbu věže.

Nejvýznamnější událostí historicko-církevní r. 1855 bylo uzavření konkordátu s Rakouskem. Šlo o smlouvu mezi papežem a císařem, která měla všechny znaky slavnostního mezinárodního ujednání. Náboženství katolické si mělo zachovat všechna práva, jak je postuloval církevní zákoník. Z mnoha podrobných ustanovení je možno uvést zrušení vládních placet, právo církve na vyučování náboženství a na vzdělání kněžstva, nezávistlost církve na státu ve správě majetku, některé ústupky v civilním zákonodárství ve prospěch církevních zákonů, hlavně v oboru manželského práva a j. Proti konkordátu projevil značný odpor vzímající se liberalismus, k němuž se připojily někde i hlasy drobného kurátního kleru. Tím byl stát donucen po třinácti letech omezit některá církevní práva. Po prohlášení dogmatu o papežské neomylnosti prohlásil rakouský stát konkordát za zrušený.

V témže roce měl slavnostní kázání v Mohuči arcibiskup kardinál Schwarzenberg 14. června na památku apoštolské činnosti sv. Bonifáce. Štrasburský biskup, který kázal 18. června, vyzýval posluchače, aby se pomodlili za obrácení nekatolických Angličanů.

V dubnu je u nás jmenován vlastenecký biskup Jan Valerian Jirsík, někdejší farář v Minicích u Prahy, prelátem. Na Malé Straně se adaptuje zrušený dominikánský kostel sv. Maří Magdaleny, dosud sloužící za sídlo pražského poštovního ředitelství, na budovu četnických kasáren. Dnes je sídlem archivu ministerstva vnitra.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat připadajících na letošní *duben* uvádíme:

2. IV. 1805

Kdo z nás by neznal pohádky *H. Ch. Andersena* (nar. 2. IV. 1805 v Odense na ostrově Fyen, zemř. 4. VIII. 1875 v Kodani)?

Ačkoliv od narození tohoto dánského spisovatele uplynulo již 150 let, zůstávají jeho pohádky stále svěží a milé. První čtyři (»Křesadlo«, »Mikula a Mikulka«, »Princezna na hrášku«, »Iduščiny květiny«) vyšly r. 1835, další postupně až do r. 1853.

V pohádkách nalezl Andersen slovesnou formu, která mu byla nejbližší. Náměty čerpal jednak z lidových písní, pohádek a pověstí, jednak ze současného života. Charakteristickým rysem Andersenových pohádek je prolínání pohádkové formy s realistickým obsahem a demokratičností autorova názírání. V jeho pohádkách vystupují živí skuteční lidé se svými ctnostmi a chybami, opravdové typy, jaké žijí dnes stejně jako před sto lety. Chudí lidé v Andersenových pohádkách vynikají ušlechtilostí a duchovní čistotou; autor se nikde netají svými sympatiemi k utiskovaným a s porozuměním líčí jejich slabosti a chyby. Za to dovede jemnou, ale účinnou ironií zesměšnit hloupost a nadutost lidí, kteří si zakládají na svém majetku nebo urozeném původu, ať už soud vychází z úst dítěte (pohádka »Cisařovy nové šaty«), nebo z náhodné shody okolností (»Bouře šitý přenaší«). Proto dílo *H. Ch. Andersena* je trvalé hodnoty, spojuje národy, slouží ke sbratření lidí, a tím bojuje za trvalý mír.

8. IV. 1815

V Rožmitále pod Třemšínem uštván k trudnomyslnosti nepochopením doby skončil svůj život před 140 roky významný český hudební skladatel a pedagog *Jan Jakub Ryba* (nar. 26. X. 1765 v Přešticích u Plzně).

Původně chtěl být knězem, a proto v letech 1780 až 1785 navštěvoval gymnasium u piaristů v Praze. Zanechal však studia pro nemoc otce, jemuž vypomáhal ve škole a sám se stal učitelem. Od r. 1788 působil až do své smrti jako učitel v Rožmitále, ale nepochopení vrstevníků i nadřizených pro reformy ve vyučování i v hudbě mu způsobily trpké chvíle.

Jeho jedinou útechou v životě byla mu práce: úhrn 1374 duchovních a světských skladeb svědčí o jeho poctivé snaze o reformu hudby, jmenovitě chrámové, při níž nahrazoval porušené nápěvy starými chorály a očisťoval figurální hudbu ode všech umělostí.

Jeho dílo zůstává stále svěží a nám milé (na př.: Česká vánoční mše sv.).

14. IV. 1695

Již 260 let uplynulo ode dne, kdy v Paříži zemřel smířen s Bohem *Jean de la Fontaine* (nar. 8. VII. 1671 v Château Thierry).

Byl to rozený básník, žijící rušným způsobem dítěte své doby, který přes různá úskalí svého života nalezl přece cestu k Bohu.

Jeho dílo, pokryté prachem tří století, je celkem zapomenuté, jedině jeho »Bajky« (celkem 12 knih, z r. 1668—1694) mu zaručují nesmrtelnost.

I když tyto bajky jsou mnohdy jen mistrovskou aplikací starověkých nebo středověkých vzorů, vynikají živostí, hudebním veršem a jsou obrazem francouzské

společnosti XVII. století: pod průhlednou alegorií, což v době ludvíkovského absolutismu se neodvážil nikdo napsat, tají se zbraň společenské kritiky a satiry, strhávající neuctivě roušku vznešenosti privilegovaných vrstev oné doby.

18. IV. 1860

V Trnovu v Bulharsku se narodil před 95 lety slavný český cestovatel *Enrik Stanko Vráz* (zemř. 20. II. 1932 v Holešovicích). Procestoval všemi světadily a r. 1921 se usadil v Praze. Jeho cestopisy jsou psány prostě, poutavě, bez básnické fantazie, feuilletonisticky. Kromě cestopisů, z nichž jmenujeme »Napříč rovníkovou Amerikou (r. 1906), »V Siamu, zemi bílého slona« (r. 1904), »Čína« (r. 1906), se jmenovitě zasloužil o zvýšení kulturní úrovně našeho lidu pořádáním velikého množství cestopisných přednášek s vlastními diapozitivy.

21. IV. 1865

Před 90 lety zemřel v Praze *Josef Navrátil*, malíř druhého rokoka a mistr koloritu (nar. 17. II. 1798 ve Slaném).

Jeho otec byl malířem pokojů a Navrátil měl jej následovat v tomto řemesle. Leč umělecký jeho tvůrčí duch zvitězil nad běžnou šablonou: zvýšil značně úroveň povolání svého otce i umění svých současníků-dekoratérů pomocí technických vynálezů své doby a vlastních pomůcek. Konal odvážné zkoušky barev, jak ukazuje druhá část jeho zápisků z let 1850—1865. Sám sobě připravoval křehké barvy krycí, vodou ředěné a dovedně jimi manipuloval nejen na stěnách panských sídel a kostelů, nýbrž i na malých plochách lepenky nebo patronového papíru.

Josef Navrátil, malíř romantik, jeví se nám proto dnes, po odstupu více než 100 let, jako skvělý pokračovatel rokokové koloristické tradice Norberta Grunda a současně jako důstojný předchůdce Josefa Mánesa a Jaroslava Čermáka.

26. IV. 1910

Je tomu již 45 let, kdy v Paříži zemřel norský politik, žurnalista a dramatik *Björnstjerne Björnson* (nar. 8. XII. 1832 v doverských horách v obci Kvikne).

Jeho jméno vyslovujeme s úctou, ježto jako významný bojovník za spravedlnost ujal se potlačovaných národů na světě: jsa poučen Kálalem a Ed. Ledererem, podnikl skvělý útok na hraběte Apponyiho ve prospěch utlačovaných Slováků.

Z Björnsonova díla jmenujeme drama »Rukavička« (r. 1906) a z románů »Vlajky nad městem a přístavem« (r. 1892).

30. IV. 1880

Sedmdesátých pátých narozenin byl by se dožil populární karikaturista Dr Desiderius, vlastním jménem *Hugo Boettinger* (nar. v Plzni), kdyby nebyl zemřel v Praze dne 9. XII. 1934. Jeho veselé podobizny a portrétní kresby, zachycené v souborech z r. 1910 a 1930, jsou díla brkovým pérem a lavírovanou tuší, jež mají svůj osobitý ráz a půvab. Také jeho mnohé obrazy jsou zajímavé: »Oběť Abrahamova« (z r. 1928), »Jitro« (velká kompozice z r. 1930), »Poutník« (z r. 1932) a j.

NOVÉ KNIHY

NOVÉ VYDÁNÍ FASTOVA ROMÁNU SPARTACUS

Život římského gladiátora Spartaka zaujal amerického spisovatele Howarda Fasta, který ve svém románu *Spartacus* (Naše vojsko, váz. Kčs 22,25) líčí dramaticky působivé povstání otroků proti římským patriciům. Toto povstání otráslo základy římské říše. Autor dává nahlédnout také do vnitřních rozporů římské společnosti a osvětluje mravní rozklad patricijských rodů, který vrcholil v sadistickém potěšení z gladiátorských zápasů a v rozmařilém labužnictví. Předmluvu románu napsal Vladimír Smrž, obálku navrhl a graficky upravil Jiří Blažek.

ROMÁN MAUTHAUSEN

Až dosud vyšlo u nás množství knih tematicky čerpajících ze života vězňů v nacistických koncentračních

táborech. Jednou z nejnovějších je kniha Pierre Daixe *POSLEDNÍ PEVNOST* (Naše vojsko, váz. Kčs 16,50). Většina dosud vydaných děl toho druhu zachycuje reportážní formou život a utrpení obětí nacismu v koncentracích, zběsilost a barbarství esesáckých velitelů, aniž je zdůrazněna jednota a společný morální základ, který dodával vězňům sílu k boji za nejtěžších podmínek, takřka s oprátkou na krku. »Poslední pevnost« je románové zpracování tohoto tematu, jehož těžiště nespočívá na vylíčení hrůz denně viděných a prožívaných v nacistických peklech za ostnatými dráty. Ústřední dějová nit provádí čtenáře táborovým životem takovým, jaký skutečně byl. Román je dosud nejlepším a nejpravdivěji podaným obrazem mauthausenského tábora smrti.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 5

Prof. ThDr Jan Merell: Svátek osvobozené vlasti

Slavnostní zasedání Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR

Biskup Jozef Čársky na III. českoslov. sjezdu obránců míru

Dr Miloslav Racek: Monstrance renesanční a barokní

Dr Cyrill Sychra: Význam naší novější církevní hudby

P. Lubomír Rosenreiter: Vlasti pozemskou k vlasti nebeské

P. Karel Sahan: Existencialismus v perspektivě jeho důsledků

ThLic Miroslav Rajmon: Rovnost

P. Karel Sahan: Filip Neri - světec veselý

P. Emil Korba: Slunce nad městem pěvce Máje

*Dr Jaroslav Krčmář: Pražské chrámy a Karlův most
se sochami světců v zrcadle světové poesie*

5

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

Prof. ThDr JOANNES MERELL: Dies sollemnes liberationis nostrae patriae.

Laudibus efferimus decem annis interiectis nostram liberationem de iugo Germaniae eo tempore unguis »nacismi« pressae. Decem annis ante arma victricia Russiae introierunt in caput nostrae patriae, Pragae. Grata memoria prosequimur hunc diem laetitiae promittimusque totum nostrum laborem et conatum ad bonum prosperitatemque totius nostri populi.

Dr MILOSLAV RACEK: De ostensoriis aetatis artis »renaissance et baroque«.

Explicatio naturae operis artis, quae in conficiendis ostensoriis aetate »renaissance et baroque« patefiebat. Studium illustratur imaginibus ostensorii de tesauris Ecclesiae ad Loretam et cathedrae S. Viti Pragae. Hoc puro auro gloriatur, illud excellentia artis »renaissance-Raffaele«, adamante confectum.

Dr CYRILL SYCHRA: De nostra arte musicae ecclesiasticae recentioris temporis.

Historia operis artis musicae ecclesiasticae ab anno 1875 usque hodie. Explicatio huius operis praestantium musicis eruditorum: P. Z. Skuherský, J. Foerster, F. Pícka, N. Kubát, J. C. Sychra, V. Říhový, L. Janáček, S. Mácha...

P. LUBOMÍR ROSENREITER: Per hanc vitam ad regnum caelorum.

Cogitata theologiae pastoralis et psychologiae eiusdem temporis.

P. KAREL SAHAN: Systema philosophiae »Existencialismi« eiusque elaboratio.

Accurate dicta de origine et principiis »Existencialismi« culminis »subjectivismi et individualismi« systematis philosophiae E. Kant.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De aequalitate in tractatu philosophiae.

Explicatio notionis aequalitatis in nostra philosophia perenni. Conclusiones, quae patefiunt in vita individui et societatis humanae. Debitum istius aequalitatis in historia humanitatis. Quomodo ista sana aequalitas perficiatur in ordine sociali nostri temporis.

P. KAREL SAHAN: De laetitia et hilaritate beati Philippi Nerii.

Ad meditationem sacerdotis.

Dr JAROSLAV KRČMÁŘ: De ecclesiis et ponte regis Bohemiae Caroli IV. Pragae per speculum artis poeticae gentium terrae.

Cognoscimus cum desiderio claros poetas peregrinos, versibus ecclesiarum, templorum, pontis Caroli IV. Pragae pulchritudinem venustatemque celebrantes et perscribentes: praecipue Eustach Deschamps, Sigurt Agrell, Hans Nüchtern, Rainer Maria Rilke, Marta Grimm, Jutta Wilfing...

ANNOTATIONES

Litterae publica auctoritate datae domo et peregre.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Svátek osvobozené vlasti

Prof. ThDr. Jan Merell, děkan římskokatolické CM bohoslovecké fakulty

Jasný, zářivý květen klene se nad naší krásnou, svobodnou vlastí, dýchající mírem a pokojnou tvůrčí prací. Letos i pozdním jarem opožděné sluneční paprsky jako by byly sálavější a vůně květů prudší. Není to pouhé zdání, i naše srdce bijí horoucněji. Vždyť celý národ slaví desáté výročí svého osvobození z nacistického útisku.

Jako věčně krásný obraz vrací se nám den před deseti lety, kdy všichni občané byli v ulicích, aby přivítali vítěznou Sovětskou armádu, kdy každý pohled spočinul s láskou na hrdinné armádě, která přes vítězná bojiště v tisícikilometrových taženích donesla vítězství až k nám, do nejzápadnější slovanské metropole.

Tak jako před deseti lety, stejně i dnes v nejhlubší vděčnosti k Pánu, nebeské Matce, svatým patronům České země děkujeme za záchranu, které se nám tehda dostalo, a za desetiletí plodné práce v naší drahé vlasti.

V těchto chvílích je hodno a spravedливо vzpomenouti všech, kteří svými obětmi vykoupili a vybojovali naši svobodu.

Vzpomínáme vděčně nejlepších synů této země, kteří pro naši svobodu přinesli obět nejcennější, obět života. A byl mezi nimi ne jeden náš spolubratr, jako lidický farář Josef Štemberka, který je nám vzorem a symbolem českého vlasteneckého kněze z doby okupace, kněze, který vyšel z lidu, žil s lidem a se svými farníky dovedl odhodlaně jíti i na smrt.

Vzpomínáme tisíců a tisíců těch, kteří prošli koncentračními tábory, káznicemi a věznicemi za nepopsatelných utrpení. A byli mezi nimi stovky našich spolubratří, kteří mužně zaplatili svou daň vlasti a lidu. Netřeba připomínat, že i katolické kněžstvo patřilo ke skupinám, které za okupace trpěly.

Vzpomínáme vděčně i těch našich bojovníků, kteří povstali dříve než nacistický protivník klesl a kteří, třeba nedostatečně ozbrojeni, dali se do nerovného boje, aby nám navrátili svobodu. V modlitbách vzpomínáme zvláště těch, kteří se svobody již nedočkali a pro dnešek přinesli nejvyšší oběti. Naše ruce sepjaté nad rovy padlých v květnové revoluci jsou zároveň přísahou věrnosti jejich odkazu.

Slavné desáté výročí našeho osvobození spadá současně do doby, kdy všichni naši občané jednotně potvrdili výzvu Světové rady míru a svými podpisy rozhodně se postavili proti přípravám atomové války, za zničení zásob atomových zbraní a za zákaz jejich další výroby. Spolu se stamiliony lidí tábora míru nechceme pole válečná, ale orná, nechceme vědu usilující o zničení lidstva, o jeho utrpení, ale vědu lidstvu pomáhající. Chceme v pokoji a míru chválit Pána a pracovat pro duchovní i tělesné blaho svěřených nám duší.

Také my, katoličtí kněží, u příležitosti radostného desátého výročí osvobození naší vlasti manifestujeme naši rozhodnou vůli státi poctivě na straně těch, kteří bojují za trvalý mír ve světě a za odstranění všech příčin, které mír ohrožují.

Naše slavné výročí, radostné nejen zevními symboly, ale všemi dosaženými úspěchy, nás zavazuje, abychom i nadále vykonávali všechny povinnosti tak, jak nejlépe dovedeme. Do nového desetiletí naší svobody vstupujeme s vědomím, že poctivým plněním svých povinností — kněžských i občanských — plníme vůli Boží a klademe základy pro věčné i časné blaho člověka.

Kéž Pán svou láskou, požehnáním a mírem provází náš drahý národ a náš dobrý lid do dalších desetiletí radostného svobodného života v naší krásné vlasti!

SLAVNOSTNÍ ZASEDÁNÍ CELOSTÁTNÍHO MÍROVÉHO VÝBORU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČSR

Desáté výročí osvobození naší vlasti oslavil CMV katolického duchovenstva slavnostním zasedáním v Kněžském domově v Praze dne 20. dubna 1955. Po kulturním programu pronesl hlavní projev předseda CMV ministr Dr. Josef Plojhar, který přesvědčivými fakty doložil výsledky nadšené práce našeho lidu za dobu deseti let od osvobození naší vlasti hrdinnou Sovětskou armádou. V hlubokém rozboru současné mezinárodní situace ukázal, jak stále mohutní síly míru. Rozebral i dosažené úspěchy a výsledky práce katolického duchovenstva a jeho příspěvku v boji za světový mír. Katoličtí duchovní stojí věrně po boku lidu, stojí neochvějně na straně všech lidí dobré vůle, kteří na troskách odumírajícího starého světa budují novou, lidskou společnost, v níž vládne spravedlnost a láska.

Slavnostní zasedání pozdravil předseda Státního úřadu pro věci církevní Dr. Jaroslav Havelka.

Všemi přítomnými bylo jednomyslně přijato usnesení, jehož text přinášíme.

Se srdcem naplněným vděčností díváme se na dobu před 10 lety, kdy naše milovaná vlast byla hrdinnou Sovětskou armádou osvobozena od teroru nacistického Německa. Tak jako nikdy nezapomeneme všech poctivých vlastenců, mezi nimiž bylo mnoho našich kněžských spolubratrů, kteří platili krvavou daň v koncentračních táborech, tak také nikdy nezapomeneme na sovětské vojáky, kteří položili životy v boji proti fašismu a při osvobození naší vlasti.

Květen v roce 1945 byl počátkem velkého a nadšeného budování krásné a nové společnosti osvobozené od sobectví a mamonu. S hrdostí pohlížíme na to, co za 10 let nového života bylo vykonáno: Dnes není u nás žebráků ani nezaměstnaných, vyrostly nové školy, nemocnice, charitní ústavy, píseň nových a nových pracovišť radostně zní celou zemí, mizí dřina z vesnice, kde si rolníci podávají ruce k bratrské spolupráci. Jsme nesmírně šťastni, že žijeme ve společnosti, ve které péče a láska k člověku je velkým zákonem.

S uspokojením můžeme i my pohlížet na uplynulá léta naší činnosti a přehlížet svou práci. V našem počínání nás vždy vedla láska k Ježíši Kristu, církvi, k vlasti a národu. Máme radost z toho, že se naše řady široce rozrostly a že další a další spolubratři se účinnou prací podílejí na zajištění míru. To nám právě dnes potvrzuje, že naše cesta, po které jdeme s celým svým národem, jehož jsme věrnými syny, je správná.

Před naší vlastí se rýsují krásné obzory. Bude zapotřebí ještě mnoho úsilí, aby naše zem byla stále krásnější kvetoucí zahradou, plnou úrody, lásky a spokojenosti. A my dnes slavnostně prohlašujeme, že půjdeme do dalších let pevně a neochvějně s vírou Ježíše Krista ve svých duších, s celým našim národem k jeho velkým ideálům, že dále povedeme svůj věřící lid v lásce k lidově demokratické republice a naší vládě a ze všech svých sil budeme podporovat práci našeho lidu, především jeho úsilí o šťastný a lepší život na naší vesnici. Prohlašujeme, že rozhodně odmítáme jakékoliv snahy temných sil u nás i v zahraničí, kterými by měla být jednota lidu rozštěpena.

Dál budeme získávat nové a nové spolubratry do svých řad, abychom svorně i se svými bratřími a miliony katolíků v zemích mírového tábora uhájili pokojný a šťastný život na celém světě a ukazovali cestu kněžím i věřícím na západě.

S pevnou jistotou, že zvítězí vznešená myšlenka míru proti temným silám sobectví, a posilování Kristovým velikonocním pozdravem »Pokoj vám« zdravíme v tomto jubilejním roce 10. výročí osvobození naší vlasti všechny své spolubratry a vyzýváme je, aby ještě více rozehli plamen lásky ve svých srdcích a ve smyslu našich velkých vzorů — vlasteneckých buditelů — pomáhali vytvářet krásné a šťastné dny v naší vlasti, prohráté všeobecnou jednotou a láskou.

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR
KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČSR

J. E. Jozef Čársky, biskup košický:

V MÍRU A POKOJI K DALŠÍM ÚSPĚCHŮM

Za účasti 1500 delegátů z celé republiky sešel se v Praze 17. dubna III. československý sjezd obránců míru. »V pevné vůli ubránit mír, v jednotě s národy světa do boje za bezpečnost vlasti, za štěstí všeho lidu!« — těmito slovy končí rezoluce, to byla vůdčí myšlenka sjezdu. K úkolům, které sjezd stanovil, se budeme vracet. Dnes otiskujeme výňatky z projevu, který na sjezdu učinil J. E. biskup, apoštolský administrátor košický Jozef Čársky:

Když pozorně sledujeme běh politických událostí ve světě, vidíme, že vyrůstá nová světová velmoc, která dobývá ne světové trhy, ne bursy, ne území a její bohatství, ale lidská srdce, ve kterých hoří odvěká tužba po pokojném mírovém životě. Je to světové hnutí obránců míru, jehož součástí je i Československý výbor obránců míru, na jehož sjezdu jsme se sešli.

Národy naší milé vlasti žijí již několik týdnů ve znamení příprav na oslavy 10. výročí osvobození, které vyvrcholí 9. května. Krátká minulost posledních 10 let byla naplněna krásnou budovatelskou prací lidu pro lid. Koho by netěšil ten utěšený pohled na krásné továrny a při nich na zdravé, slunečné a vzdušné obytné domy, na nové školy, kostely a fary roztroušené podle trati od Medzilaborců přes Prešov, Košice, Ostravu

a Prahu až po Cheb. Koho by netěšila ta skutečnost, že lid sám si všechno vytvořil pro sebe, pro svůj šťastný život v dnešku i zítřku.

Tato radost pokojného budování našeho lidu je často kalena tím, že ve světě i dnes dost často se hovoří o možnosti třetí světové války, o atomové a vodíkové bombě. Znovuvyzbrojením západního Německa a vzkříšením wehrmachtu byl učiněn krok, který by mohl vésti k nové světové válce. Chvála Bohu, našlo se dost lidí dobré vůle i v zemích západní Evropy, kteří se rozhodně postavili proti remilitarizaci a za zákaz zbraní hromadného ničení. Nás může jen těšit ta skutečnost, že i příslušníci katolické církve všude ve světě se stavějí do řad obránců míru. S radostí konstatujeme, že i katoličtí věřící v naší vlasti bez váhání připojili svoje podpisy pod výzvu Světové rady míru proti znovuvyzbrojení západního Německa a za zákaz atomových zbraní i ostatních zbraní hromadného ničení.

Používání zbraní hromadného ničení, zbraní atomových a vodíkových, s křesťanského hlediska musíme považovat za hřích proti lidskosti, za těžké provinění proti hlavnímu přikázání lásky k bližnímu i za hrubá porušení všech mezinárodních zvyklostí a dohod. Zhrozit se musíme, že ve státech, které se honosí, že jsou nositeli kultury a civilizace, ve své válečné technice se vracejí k barbarským metodám vše pustošícím.

Prohlašujeme, že budeme podporovat náš lid v pozhnaném úsilí, aby naše vlast byla čím dále tím krásnější. Chceme ji všichni tak budovat, aby z ní byla kvetoucí zahrada spokojenosti, hojnosti a blaženosti. K tomu budeme vychovávat příslušníky církve. Jako senior sboru čs. ordinářů prohlašuji, že budeme stát věrně a oddaně s naším lidem a vládou, že je budeme podporovat v práci pro blaho celku a chránit s nimi vlast před každým nebezpečím, které by chtělo velké budovatelské úsilí poškodit.

Jsem přesvědčen, že v míru a pokoji budeme kráčet k dalším úspěchům, k čemuž vyprošuji hojnost Božího požehnání.

MONSTRANCE RENESANČNÍ A BAROKNÍ

Zatím co pozdně gotické monstrance jsou mimo Itálii vytvářeny až do konce XVI. stol., vznikají koncem století XV. a ve stol. XVI. v Itálii již monstrance renesanční. Podstavec těchto monstrancí se vyvinul z gotického. Noha bývá tvořena z laloků, rovně zakončených a často již nového tvaru kruhového. Na svrchní straně se vzdouvá do výšky a mnohdy bývá dvoustupňová. Dřík se zaobluje a nodus, který je někdy kulovitý, jindy hruškovitý, zabírá svou velikostí často celou výšku dříku. Mezičlánek, zprostředkující přechod mezi dříkem a eucharistickou schránkou, má podobu hlubší či mělčí kruhové misky. Podle tvaru eucharistické schránky a výtvarného rámce můžeme rozdělit renesanční monstrance na dva typy. Na monstrance s eucharistickou schránkou tvaru kolmého skleněného válce s architektonicky utvářeným výtvarným rámcem a na monstrance s kruhovou eucharistickou schránkou a terčovitým výtvarným rámcem.

U monstrancí prvního typu je válec obklopen čtyřmi, šesti či osmi sloupky, které nesou prstenec kladí a na něm spočívající kupoli. Sloupky stojí na soklech a nezdídky jsou kanelovány. Někdy jsou nahrazeny karyatidami. Sloupková architektura, obklopující eucharistickou schránku, opakuje se někdy ve zdvojnásobě formě nad schránkou místo kupole. Celek je uměřených forem a pokryt renesančním antikisujícím ornamentem, mezi jiným útlým úponkem, květinami, plody a faestony.

Druhý typ s kruhovou schránkou a terčovitým výtvarným rámcem je vývojově velice důležitý. Jeho první příklad máme zachován na Raffaelově obraze *Disputa* z r. 1508—11. Na výše popsaném renesančním podstavci je kolmo postaven širší plochý, hlavičkami andělků zdobený prstenec, který tvoří výtvarný rámeček kruhové eucharistické schránky, již se přímo nedotýká, protože ta je menší, a aby schránka mohla být ve středu rámce, spočívá na tenké nožce. Známe jen několik exemplářů terčovitých monstrancí ze XVI. stol. a dva z nich dokládají jejich existenci i v Německu. Teprve v polovině XVII. stol. se stane tento typ, který je vlastní invencí renesance, všeobecně platným, ovšem již v nových, barokních formách. Renesanční monstrance obou typů zůstávají omezeny, až na uvedené výjimky, pouze na Itálii.

Jen pozvolna proniká renesance do forem pozdně gotických monstrancí, zakořeněných severně od Alp. A tak v XVI. stol. vedle monstrancí pozdně gotických vznikají zde i monstrance přechodního typu, které není možno nazvat renesančními, protože celá struktura jejich výstavby je ještě veskrze gotická. Míží v nich porozumění pro skladební zákonitost pozdně gotických monstrancí i pro výraz jejich forem a ma-

lebný účín pozdně gotických monstrancí je za přispění renesančního ornamentu stupňován jak na podstavci, tak i na výtvarném rámcu. Forma podstavce tohoto přechodního typu zůstává stejná jako v pozdní gotice až na nodus, zdobený místo výpustky rosetami či hlavičkami andělků. Jen zřídka bývá architektonicky utvářen. Někdy mají přechodní monstrance podstavec vysloveně renesanční, avšak jejich výtvarný rámeček setrvává vždy na pozdně gotickém architektonickém schématu věže nebo retabla. Eucharistická schránka je kruhová, nebo bývá tvořena kolmým skleněným válcem. Ostatní gotické formy eucharistické schránky se v přechodních monstrancích neobjevují. I když místo pilířů a opěrných oblouků jsou v architektonickém výtvarném rámcu renesanční články, jako je sloup s rovným kladím, je jeho kompozice gotická. Tento přechodní typ nenalézáme nikdy v Itálii, kdežto na severu mizí až v polovině XVII. stol., kdy nastupuje na jeho místo nový typ. Na posledních z nich se setkáváme již s barokním tvaroslovím, barokně formovanými volutovými podporami a boltcovým ornamentem. Reprezentantem přechodního typu u nás je monstrance z arciděkanského chrámu v Chrudimi z r. 1630.

V polovině XVII. stol. nevyhovuje již konstrukce přechodních monstrancí mezitím zrozenému baroku. A tehdy se všeobecně objevují barokní typy monstrancí, vzniklé přetvořením renesančních italských forem ve formy barokní. Zatím co v Itálii převládá typ renesanční architektonické monstrance, známe jen nepatrný počet barokních monstrancí s architektonickým výtvarným rámcem, protože terčovitý tvar výtvarného rámce se stal vševládajícím. V něm bylo totiž teprve nalezeno vhodné výtvarné vyjádření, odpovídající účelu a smyslu monstrance. Tyto monstrance s terčovitým výtvarným rámcem, modifikovaným ve tvar kruhu, vysokého oválu, srdce nebo mandle, mají eucharistickou schránku kruhovou, srdčitou, oválnou nebo s nepravidelně zprohýbanými okraji. Můžeme je rozdělit do dvou kategorií, a to na monstrance s eucharistickou schránkou obklopenou věncem paprsků — tak zvané sluneční — a na monstrance bez paprsků. Daleko nejrozšířenější však byly monstrance sluneční.

V utváření podstavce navazuje barokní monstrance na renesanční. Noha je nyní většinou kruhová či oválná, ale v XVIII. st. též trojdielná. Někdy má okraj laločnaté zvlněný. V profilu je vzhůru vzdutá a často dvoustupňová. V rokoku je její obrys nepravidelně zprohýbaný. Dřík je v XVII. stol. zpravidla nahrazen zvětšeným hruškovitým nodem. V XVIII. stol. je nodus vázovitého tvaru, v průřezu trojdielný. Horní mís-

kovitý mezičlánek se nejčastěji mění v listový kalich, z něhož vyrůstá výtvarný rámec s eucharistickou schránkou. Funkci dřívku někdy přejímá soška anděla, Isaiáše, Abrahama nebo i světce. Na jedné z nejkrásnějších barokních monstrancí, diamantové z lo-rentánského pokladu v Praze z r. 1699, má v obrysu zvláště noha podobu skály, po níž v barokním sroubotitým pohybu stoupá vzhůru tělo draka, na němž stojí Immaculata, v níž vyústuje tento spirálovitý pohyb. Toto znamenité zlatnické dílo je prací dvorních vídeňských zlatníků M. Stegnera a J. Könischbauera. Na monstranci staroboleslavské z r. 1729 jsou dřívkem dva objímající se andělé. U jednodušších monstrancí, zvláště pozdního baroku, je tvořen dřív mnohdy řazením prstenců a vypuklin, z nichž některá je zároveň nohem.

Výtvarný rámec slunečních monstrancí se skládá z vnitřní části, v níž je zasazena eucharistická schránka, a z části vnější — věnce paprsků. Vnitřní část výtvarného rámce je někdy pojata jako barokně zprůhýbaná kartuš, jindy ji tvoří větvičí se vinné úponky s hrozný, věnec klasů nebo boltcový, akantový, páskový či mušlový dekor, případně stylisovaná oblaka. V tomto dekoru jsou ponejvíce reliefy či sošky andělků, nástrojů Kristova umučení, Zvěstování P. Marie, ale i samotné P. Marie či Nejsvětější Trojice. V místech, kde vnitřní rámec objímá eucharistickou schránku, bývá mnohdy prstenec polodrahokamů, perel nebo drahokamů. Vnější částí výtvarného rámce slunečních monstrancí je věnec paprsků, symbol nebeské glorie. Až do konce XVII. stol. se přiměřeně dlouhé paprsky ke konci hroditě zužují a intervaly mezi nimi jsou pravidelné. Někdy mají plaménkově prohnutý tvar, jindy se střídají plaménky s paprsky hroditými. Tyto stylisované paprsky ustupují od konce XVII. stol. paprskům naturalisujícím, které se rozšiřují směrem

k nepravidelně zubovitému konci. Často tvořivají svažky se střídajícími se kratšími a delšími paprsky. Někdy jsou osazeny polodrahokamy, perlami a drahokamy. Na paprscích pražské diamantové monstrance je celkem přes 6.200 démantů.

Druhá v baroku se vyskytující forma monstrancí s terčovitým výtvarným rámcem se shoduje s formou monstrancí slunečních až na to, že nemá vnější část výtvarného rámce — věnec paprsků. Těchto monstrancí je však ve srovnání s monstrancemi slunečními mnohem méně.

I v barokní době vznikají monstrance s architektonickým výtvarným rámcem, navazující na italské renesanční architektonické monstrance. Všechny architektonické články jsou barokní a pohnutým barokním rytmem je podmíněna i logika jejich skladebního systému. Jejich výskyt je však ojedinělý. Stejně ojedinělé jsou i belgické ciboriové a portugalské kalichové monstrance, u nichž hostie je vystavena v jednoduchém terčovitém rámci na víčku ciboria či na kupě kalicha.

Na všech člancích barokních monstrancí, podle doby jejich vzniku, zanechává stopy v utváření i dekoru vývoj baroku od raného přes vrcholný, rokoko až k jeho pozdní fázi. Ve shodě s ním jsou barokní monstrance zdobeny nejprve ornamentem boltcovým, pak akantovým, po něm páskovým, v rokoku mušlovým (rocaille).

Terčovitý typ barokní monstrance přechází i do období klasicismu, avšak formy se zbavují bujného barokního dekoru a překypělých forem, jednotlivé články jsou prostší, uměřenější, noha je tenčí a přehledně členěná, tvary jsou jasněji formulovány. To vše se děje i za cenu jisté suchosti ve výrazu. V celku, jakož i dekoru se tu jeví návrat k renesančním formám italských monstrancí. *Dr Miloslav Racek*

VÝZNAM NAŠÍ NOVĚJŠÍ CÍRKEVNÍ HUDBY

Abychom mohli určit význam novější církevní hudby, kterou zahajuje rok 1875 (kdy se u nás začalo pracovat na reformě tohoto druhu hudby), zahledíme se kvůli soustavnosti na *representativní práce*, které vykazoval tento druh hudby ve všech obdobích svého vývoje.

1875—1890

V nové církevní hudbě měla podle stanoviska Dr Witta sloužit za vzor hudba gregoriánského chorálu a hudba starých církevních klasiků (Palestrina, da Vittoria). V naší praxi hned po počátcích se shledáváme s určitými modifikacemi: vedle řehořského chorálu používá se i chorálů staročeských, řehořský chorál se osvětluje rytmicky, rozmanitě se upravuje, k slovu leckdy přichází i melodika umně vytvořená, výrazové prostředky využitkovávají se v plném rozsahu; vlastní výstih liturgických textů v práci, s technickými prostředky vesměs volnějšími nežli jinde, vykazuje plastičnost a zejména životnost náboženských obrazů, kde se klasicistický projev zásadně pociťuje, ale současně uplatňuje se i výraz nový. Vzniká ušlechtilý sloh, smíšený (stile místo), v němž jako specificky český znak vystupuje snaha po výrazové obrazové konkretisaci textu — význačnou základnou skladebného usilování je práce *obsahotvorná*.

Jako representativní díla takto pojatá nám tu vystupují: moteta, »Gradualia et offertoria pro dominicis et festis totius anni ecclesiastici« (ve dvou dílech) *P. Z. Skuherského*, první případ v dějinách reformované církevní hudby, kde jedním skladatelem byla složena moteta v díle tak rozsáhlém. Jsou syce na tato moteta českým duchem, odkud vyplynula snaha prohledbnit vánoční dobu rázem, v němž pociťujeme povahu české rokokové písně duchovní. Nedaleko této vzácné církevní hudby je mše »De Beata«, dvě rekviem *Jos. Foerstra st.* vedle už k monumentalitě se nesoucí antifony »Regina coeli«, oné ve větší rozloze napsané. *Fr. Hruška* má tu skvělé mše »Ecce

Dominus veniet« a »De Beata«, v nichž skvěle se uplatňují místa sólistická. *J. C. Sychra* ve »Mši k sv. Václavu« a mši »In honorem Ss. Cyrilli et Methodii« uplatňuje staré české chorály v prostředí zvroutnělého, kulticky vzácné probarveného výrazu. Mimo tento směr uplatňuje se význačně mše D-dur Mistra *Antonína Dvořáka*, jeho motetové duo »O sanctissima«, skladby, jimž východiskem je lidová duchovní píseň rokoková a stará hudba kantorská.

1891—1916

Tu je »Missa solemnis« (op. 3), vydaná 1891 prof. Karlem Steckrem, kamenem úhelným. Ve skladbě jasně se dokresluje české modifikace reformované církevní hudby; uvolňuje se víc výraz u technických prostředků i u způsobu zobrazování liturgických textů — tu zřejmě k tomu cíli, aby se víc prohloubil a zkonkretněl obsah slovných podkladů. Tradiční půdorys je rozšířen v Agnus, kde vytváří se pompésní závěr. Ve skladbě se objevují nové, originální, v náboženském vzplanutí se projevující adorce, prosby, projevy víry, meditace, lícné dějů — v odlesku církevního romantismu, který je svírán formou klasicistické výstavby. Mše znamená objev církevního monumentalismu a pathosu, ale hodí se do chrámu Páně zejména s průvodem varhan, stylově a samostatně propracovaným. Jako protějšek k této mši můžeme uvést sekvenci »Stabat mater« od *Jos. B. Foerstra*, která se odlišuje od mše Steckrovy hlavně svou dynamikou využitkovávající umírněný, zeslabený tón, který celé skladbě dodává zcela zvláštního rázu — objevuje se jasně hlavní znak skladatelova slohu. Zbrusu nový je skladebný půdorys, který dává kompozici podobu diptychu vycházejícího z obsahu textu: v první části liší se utrpení Matky Boží pod křížem golgotským, v části druhé prosí se, aby člověk-hříšník se směl podílet na Matčiných bolestech, na bolestech Matky, která u Syna-Spasitele se přimluví, aby od-

pustil člověku hřichy a umožnil mu vejít do nebeského království. Hudba neuvěřitelně plasticky vystihuje text. Je tu jeden nejvzácnější, ryze česky vynikající portrét Marie, Matky Sedmibolestné.

Vedle Steckrovy mše »solemnis« můžeme postavit vzácné práce jeho žáků: *Fr. Picky* (»Missa F-dur«, »Impropria« a »Umučení Kristovo«) s podivuhodnou českou deklamací, *Ed. Treglera* (»Missa iubilaei« a »Missa brevis II«, op. 23), *Boh. Vendlera* (»Missa solemnis«), *Norb. Kubáta* (»Missa in hon. scti Norberti«), *Jos. Wintra* (»Missa de Immaculata«).

J. C. Sychra uplatnil se lidovou »Mší k českým patronům«, mšemi latinskými (»solemnis«, »Octo vocum«) a čtyřmi českými kantátami. *Vojt. Říhovský*, který navazuje také na české lidové duchovní rokoko, má tu nad průměr vynikající mši »solemnis«.

Zvláštní pozornost nutno věnovat Moravě, kde *Leoš Janáček* napsal dvě české kantáty »Hospodine, pomiluj ny« (1896) a »Otče náš« (1903), obě pro smíšený sbor; u prvé vystupuje sólový kvartet, u druhé sólový tenor; prvou doprovázejí varhany, harfa a neoblig. žestě, druhou housle, harfa a varhany. Janáček vychází tu z ruské hudby, ze zpěvu knězova u oltáře, jemuž odpovídá sbor. Obrazy, do nichž zachycuje skladatel vzácné texty, jsou ostře profilované, v onom janáčkovsky nábožensky rozrušeném tónu, jaký má moravská (a slovenská) lidová píseň. Skladby vzácného svérázu. K Janáčkovu přibližují se mše »česká« *Jana Kunce*, podivuhodně prokreslující český mešní text, a »A-dur« *Ferd. Vacha*, latinská.

Od 1916 do dneška

V naší nejnovější hudbě jsou to dvě moteta, *Jos. B. Foerstrovo* a *L. Janáčkovy*, které českou hudbu reprezentují skvěle. *Foerstrovo* moteto už šťastným výběrem liturgického textu dává skladateli možnost, aby vedle nejvyšší působivé kresby (polyfonie) vtělil do obrazu Krista-Trpitele a Spasitele nový melodický tvar, od rehořského chorálu neodvislý, aby dále objevil i nové barvy (harmonie) a vyhotovil obraz originální, český nejvyšší vroucné procítěný a dynamicky působící výrazem ztišeným, krytým, který dodává projevu zvláštní vysoce mystickou krásu. Myslíme tu na moteto »O bone Jesu«. Janáček (v práci společně s žáky, kde mistr má hlavní, ne-li jediné slovo) nalezl si, text zčestněného moteta »Spasíš, Hospodine, lid svůj«, napsaného jako *Foerstrovo* moteto pro mužský sbor. Tendence v pojetí textu je shodná s *Foerstrovou*: novodobou hudbu učinit schopnou církevního vý-

razu, při čemž ze staroklasické hudby církevní se přibírá výraz kresbný (polyfonie). Janáček dynamicky stojí na opačném bodu opěrném nežli *Jos. B. Foerster*, u něhož by meditace na myšlenku o velkém Božím milosrdenství nikdy nevyzněla v nejvyšší rozdílném vzdechu u rčení: »neboť kdo jest Bůh?«, nýbrž byla by se vtělila v mystický šerosvit, jímž právě skladebné závěry u *Foestra* tolik působí.

Důležité je uvést významnější práce žáků obou mistrů. U *Jos. B. Foestra* uplatňuje se zvlášť *Ant. Janda* (»Missa basilicae Scti Georgii«) a *Emil Němeček* monumentalisující mši (»Missa, Ecce homo!«); u *L. Janáčka* vypjali se nejvyšší *Ant. Hromádka* (»Missa gratiarum actionis«) a *Stanislav Svoboda* (»Missa iubilaei«, »Dva mariánské zpěvy«). *Foerster* i *Janáček* mají i sledovatele sklánějící se k všeobecné základně skladebného umění obou mistrů (spoj nové hudby se starou církevní hudbou klasickou). K *Foestrovi* se pojí *Záboj Mikeš-Bláha* (»Stabat mater«), *Dr. Emil Axman* (táž sekvence), *Miroslav Krejčí* (táž, a mše ke cti blahoslavené Anežky České), *Jan Ev. Zelinka ml.* (»Missa brevis et solemnis«, »Te Deum«), *Karel Vedral* (»Missa solemnis«, »Requiem«); *Jan Hanuš* má »Stabat mater« a »Mši Des-dur«.

Samostatně si vede *O. A. Tichý*, žák pařížské »Scholy cantorum« — jeho mše »In honorem Scti Adalberti Magni« ukazuje svou životností na výrazovou českost — archaisující příděch zvyšuje její kultičnost.

K *Janáčkovu* se přibližují: *Stanislav Vrbík* (»Missa lux et origo«, česká mše »Maria«), *Vilém Blažek* (v monumentalisující pathetičnosti psaná »Missa solemnis«), *Vladimír Havlík* (»Slavnostní mše ke cti Nanebevzetí Panny Marie«, op. 23 z r. 1950), skladba podávající nové možnosti. Reprezentativními pracemi poukazují se k *Steckrovi* »Requiem« a »Missa Pascha nostrum« jeho žáka *Fr. Suchého* (pražského). *J. C. Sychra* má tu »VIII. requiem« — k jeho slohu vzdálené se blíží dnes zvlášť oblíbený *Stanislav Mach* (»Missa in honorem Scti Venceslai«).

Naše církevní hudba z novější doby (od r. 1875), podaná aspoň ve svých nejvýznamnějších skladbách, má velký význam především pro domácí hudbu: je blízká hudbě smetanovské, má svůj vztah ke skladatelům, kteří u nás stojí v nové době nejvyšše, zejména k *Ant. Dvořákovu*, *Leoši Janáčkovu*, *Jos. B. Foestrovi*: ti sami českou církevní hudbu psali; tato hudba vykazuje velmi zdatné skladatele, kteří jsou žáky *Vítězslava Nováka*, *Josefa Suka* a *Otakara Ostrčila*.

Dr. Cyrill Sychra

VLASTÍ POZEMSKOU K VLASTI NEBESKÉ

Pastorálně psychologická studie současné doby.

Jedním z nejpřednějších úkolů praktické duchovní správy jest, aby získala co nejvíce duší pro nadpřirozený život v Kristu Ježíši. Toto poslání jest dáno učení sv. Pavla o mystickém těle Kristově (1. Kor. 12, 12—30), v němž vedle úžasné jednoty v organismu Církve jest každému údu popřána naprostá individuální svoboda k plnému rozvoji a využití osobitých vloh a schopností ve prospěch celku, t. j. ve prospěch celé společnosti lidské, v níž »každý jednotlivec jest údem jeden druhého« (Řím. 12, 3—18). Prvním krokem na cestě k tomuto cíli musí být rázný odklon od zla, od hřichu, spojený s rozhodnutím pracovat na vlastním zdokonalení a dosíci svatosti. Každý člověk jest v nějakém poměru k Bohu, který jest vlastním jen jemu samému. Jest pak na každém duchovním rádcí, aby vztah duše k Bohu pomáhal v souladu s milostí Boží rozvíjet a formovat nejen ve smyslu vnitřního růstu člověka, nýbrž i externě, aby vnější život člověka odpovídal stupni jeho duchovního vývoje. Pochopte-li správně řeč Písma sv. a tím i vůli Boží, že křesťan se musí snažit nejen o uskutečnění pravd Evangelia v tomto světě, pokud se týče jeho vlastního života, ale že musí usilovat a všechny síly obětovat i tomu, aby zlepšil podmínky života vezdejšího, pak nezbyvá, než poznat dobře svou dobu a promít-

nout si uvedené zásady do jejího života a pracovat na jejich naplnění.

Poznat svou dobu... To vyžaduje prožívat její úsilí o nejvznešenější časné hodnoty lidstva — boj za spravedlnost v životě sociálním, za úctu člověka k člověku, za svobodu a rovnoprávnost národů a konečně to, čím se nejvíce charakterisuje naše doba, ušlechtilé snahy všech lidí dobré vůle za trvalý a bezpečný mír ve světě. Tím se nám ujasní velmi důležitý problém o pastorační práci ve farnostech a tedy o poslání katolického kněze v dnešní historické době. Svůj výhledový pracovní plán můžeme formulovat jako »uvědomění křesťana a jeho časného poslání, vrcholící v posvěcení života světského«. Neboť Syn Boží, nestvořená Láska přebálená Trojice, si přeje i za našich dnů sestupovat do hlubin člověčenství a posvěcovat a proměňovat srdce lidská. Duchovno má oživovat často, aby odraz milosti ve světě byl stále účinnější a aby v něm člověk mohl lépe žít svůj život časný.

Duchovní rád používá rád analogii ze života rodinného a společenského, aby dokázal, že rád přirozený je odleskem řádu nadpřirozeného. Rád přirozený proto nesmí být přehlížen, i když poslední cíl našeho snažení patří do řádu nadpřirozeného. Naopak. Mezi oběma řády jest nezbytné nutná harmonie, uznáváme-li

axioma »gratia supponit naturam«. V překrásném Spasitelově podobenství o Dobrém pastýři (Jan 10, 1—21) máme pěkný příklad, jak se starat o časné i věčné blaho svých věřících. Dobrý pastýř jest »dveřmi« (10, 9) k ovcím, stará se o ně, »aby život měly a měly ho hojnost (10, 10) a jeho láska k nim se neleká žádné oběti — »dobrý pastýř dává život za své ovce« (10, 11). V těchto třech rysech vzorného duchovního pastýře vrcholí celá prudentia pastoralis.

Základním předpokladem dobrého duchovního pastýře zůstává ovšem nutnost znát své ovečky. V tomto požadavku znát své jest nám uložena odpovědná povinnost žít v co nejužším spojení se svým lidem, znát jeho život a podmínky, které jej utvářejí. Všichni známe zásadu, že úspěchy v duchovní správě jsou podmíněny právě dobrou znalostí vedených duší. A zde si musíme uvědomit skutečnost, již dobrý duchovní poznal už v praxi, že dnešní doba se nespokojuje jen pouhými — i když namnoze krásnými — slovy, ale že vyžaduje činy. Neboť erbem naší současnosti jsou symboly práce. Dílna nebo továrna jest pro naši dobu tak charakteristická, jako byl pro středověk hrad nebo klášter. Proto musíme plně a bohatě prožívat život své doby — radostnou tvůrčí práci, která i ve vnitřním duchovním životě přispěje k jeho ozdravení a přinese své plody: posvěcení života světského v jeho základech. Se změnou sociálních poměrů v naší vlasti otvírá se nám právě na tomto poli nová nadějná perspektiva. Se změnou společenského zřízení je třeba vyvolat též obnovu života duchovního a života mravního: nejdříve sami v sobě a pak dát též požadavek i druhému. V duchovním náboženském smyslu poznáváme při podrobné analýze současného náboženského stavu nutnost oddělit duchovní hodnoty od staré buržoasní ideologie a dát jim zase jejich správné místo. Naši věřící často trpí mnohými předsudky starého

řádu, domnívajíce se, že mají náboženský základ. Naše svatost musí sestoupit v výšin barokního nebo minulosti, kam ji odsoudila vůle feudálních pánů, opět k věcem vezdejšího světa a kultury a pracovat na rozkvětu pozemského zřízení světa — pro časné blaho a štěstí světa. S tohoto hlediska každý křesťan a tím spíše kněz jako člen časné obce si musí uvědomit úkol, který mu připadá v práci na upevnění a rozvinutí nového a lepšího společenského zřízení světa: dát do služeb své země všechny své znalosti a schopnosti. Křesťanství nikdy neuznávalo, že člověk je ve správě časných statků naprosto »svobodný«, nýbrž hlásalo a učí, že jest odpověden Bohu a bližnímu, tedy společnosti.

Zlo, zakořeněné ve starém kapitalistickém systému, přestane se nám jevit pouze ve své morální a individuální podobě, ale zjeví se nám jako zásadní rozvrat řádu. Proto, abychom opravdu dobře splnili své kněžské poslání, vyrvat člověka zlu a dát jej Bohu, prostudujeme všechny problémy současnosti, jež jsou i problémy našich věřících, a půjdeme radostně a bezpečně spolu se svým lidem vlastní pozemskou k vlastní nebeské. Jde jen o to, jednat cílevědomě, s dobrou vůlí, nestranně poznat okolnosti a umět si zorganizovat práci. Žijeme ve státě, který buduje nové společenské zřízení — socialismus. Musíme si uvědomit, že jde o vyšší a dokonalejší společenský systém, který i nám přináší nové, přirozené dobré základny pastorační práce. To znamená spolupráci v těch úkolech, které podle svého křesťanského názoru můžeme nejen akceptovat, ale na nichž spolupracovat je přímo naší povinností. Neboť socialistické ideje jdou ve své praxi v dobrých stopách křesťanské lásky k bližnímu.«

P. Lubomír Rosenreiter

EXISTENCIALISMUS V PERSPEKTIVĚ JEHO DŮSLEDKŮ

Při čtení článku ThLic Miroslava Rajmona o »svobodě« ve čtvrtém čísle »Duchovního pastýře«, zamyslel jsem se nad jeho zmínkou o novém filosofickém směru, tak zvaném existencialismu.

Existencialismus je vyvrcholení subjektivismu a individualismu Kantovy filosofie.

Podle existencialismu, filosofie individuální, víme jen, že *existuje* vědomí »já« (Fichte!) a *podoba, fenomeny, jevy* všeho ostatního, co jest (Kant!), nikoliv však podstatu, esenci, bytnost; ty neznáme!

Nevím, odkud jsem, nevím, proč jsem, nevím, kam směřuje můj život, mé »já«! Vim jen, že existuji, že jsem! Vim, že bez mého vědomí a přičinění mi byla dána existence v té situaci, za těch podmínek a okolností, v tom prostředí, v té době a v tom kruhu rodinném, na tom místě, na kterém jsem! S tou povahou, s těmi tělesnými i duševními nedostatky, kterými trpím!

Poněvadž jediný smysl mého života je v existenci mého »já«, proto je také existence mého »já« jediným zdrojem zákonů. Každý člověk si určí své mravní normy sám. Je tedy autonomní, je absolutně svobodný! *Člověk je mírou všeho*. Jako bychom slyšeli učení známého řeckého sofisty Protagory z pátého století před Kristem. Podle něho ukazuje nám naše smyslové pojmání, jen jak se nám věci jeví podle našich smyslových ústrojí a podle okamžité nálady. Nepoznáváme je podle jejich objektivní skutečnosti, nýbrž jen podle subjektivní a individuální vnímavosti. »Πάντων χρημάτων μέτρον ἀνθρώπου« - »Mírou všech věcí jest člověk.«

Poněvadž jediný smysl života je v existenci mého »já«, proto zná existencialista jen jednu touhu, stačit sobě sám, své existenci, být sám sobě bohem! Proto potírá a využívá a zneužívá všechny ostatní coexistu-

jící »ne-já«, kteří jsou též každý autonomní, svéprávní. Z toho důvodu je mezi všemi stálý konflikt, stálý boj, stálá válka, stálá egoistická snaha o zlepšení své existence, svého »já«! Věří v peklo! Toto peklo však jsou existencialistovi ti druzí!

Tak vyústuje existencialismus nejen ve svrchovaný individualismus a subjektivismus, nýbrž také ve svrchované *sobectví*, a odvádí lid od skutečného života.

S tohoto hlediska vidíme a rozumíme teprve jasně, proč jsou takové rozpory v zemích oddaných této filosofii individuální, subjektivismu a absolutního egoismu! Tak jako Nietzsche svou filosofií o »nadčlověku« byl inspirátorem hitlerovského rasismu, který vyvolal druhou světovou válku s jejími nesčíslnými hekatombami obětí na bojištích, v ssutinách milionových měst a v koncentračních táborech, tak chce být filosofie existencialistů našeptavatelkou třetí, a to atomové, nukleární války, která by měla otrásti coexistencí všech kapitalistickým »já« nepohodlných »ne-já«. Není divu, že hnus a pocit hanby a strach jsou provázající jevy v životě všech stoupců tohoto filosofického směru.

Jak jsme šťastni my, že proti této filosofii svrchovaného egoismu, nejhnusnějšího sobectví, stojíme na pevných zásadách filosofie Ježíše Krista, filosofie bratrské a sesterské lásky všech ke všem a ke každému zvlášť! Vždyť jsme všichni synové a dcery téhož Otce nebeského! Víme, odkud jsme, proč existujeme a kam jdeme! Jdeme k Otci, který nás miluje! Ne »já« existuji pro sebe, ale »my« existujeme jeden pro druhého, chceme se mít všichni rádi. Jeden druhému chceme pomáhat, jeden druhého podporovat v jeho krásných snahách a při jeho práci, abychom byli všichni současníci coexistující v této době na celé zeměkouli *jeden jediný celek* sobě navzájem pomáhajících a navzájem se milujících *bratrů a sester!* P. K. Sahan

ROVNOST

Uvažujeme-li o pojmu rovnosti, třeba umět rozlišovat. Rovnost (aequalitas) v logice znamená shodu dvou věcí hlavně podle velikosti. Ve vnějším světě dokonalá rovnost se vyskytuje zřídka. V křesťanském smyslu rovnosti rozumíme tak, že všichni lidé jsou si rovni před zákonem Božím. Podle nauky evangelia rovnost záleží v tom, že všem lidem se dostalo téže přirozenosti a že všichni jsou povoláni k téže důstojnosti synů Božích a majíce stanoven jeden a týž cíl, budou jednotlivě souzeni podle téhož zákona, aby se jim dostalo podle zásluhy trestu neb odměny.

Texty Písma svatého ukazují na velikou rovnost mezi lidmi v jejich bytí i zániku: »Vše, co je ze země, vrací se do země (Sir. 40, 11). Jediný je vstup do života a stejný odchod všech (Moudrosti 7, 6).« Je rovnost ve hříchu a soudu: »Všichni zhřešili a postrádají slávy Boží (Řím. 3, 23), Bůh nikomu nestrání (Řím. 2, 11).« Rovnost je i ve věčném určení, při čemž vykoupení »je ospravedlněním k životu pro všechny lidi (Řím. 5, 18). Již není Žid ani Řek, není otrok ani svobodný, není muž ani žena. Neboť vy všichni jste v Kristu Ježíši (Gal. 3, 28).«

V křesťanském starověku Tertullian napsal: »U všech národů je člověk jeden a týž, ale jméno je různé.« Sv. Řehoř Nazíánský dokazuje, že »žádný z nás není jedině na světě pro sebe, je také pro všechny druhé, kteří mají stejnou přirozenost, tentýž původ a k stejnému cíli jsou stvořeni.«

Z pohledu na náboženský život v moderní době byl zajisté oprávněný stesk, že zákon solidarity a lásky mezi lidmi upadl v zapomenutí. Ten zákon, který je uložen týmž původem, stejnou rozumovou přirozeností všech lidí jakéhokoliv národa a universalitou vykoupení.

Velikým hlasatelem rovnosti se ukázal sv. Pavel na athénské Aeropagu, když mluvil o jednotném původu všech lidí od Stvořitele: »Učinil z jednoho celé lidské pokolení, aby obývalo veškeren zemský povrch, určil stanovené období a hranice jejich přebývání (Skutky ap. 17, 26).«

Ze slov sv. Pavla plyne ta křesťanská pravda o rovnosti tělesného původu mezi lidmi, o jednotě sídel na zemi, jejichž statků jsou oprávněni užívat všichni lidé, aby svůj život udrželi a rozvinuli.

Z křesťanského učení o rovnosti mezi lidmi vyplývá i požadavek klidného a mírového soužití mezi národy. Všechny národy mají právo, ať jsou velké neb malé, mocné nebo slabé, aby jim bylo zajištěno právo na život. Vůle k životu jednoho národa se nesmí rovnat rozsudku smrti pro druhý národ. Byla-li rovnost práv zničena či porušena, právní řád vyžaduje nápravu, jejíž míra neb rozsah nejsou určovány mečem neb sobeckou vůlí, nýbrž normami spravedlnosti a vzájemné slušnosti.

V tom, v čem jsou si lidé rovni, týká se samé podstaty lidského bytí. Člověk dosahuje cíle života rozumným užíváním svobodné vůle. Jsou-li si lidé rovni vzhledem k lidské důstojnosti, nemůže to znamenat, že všichni lidé jsou stejně vybaveni.

Je jistě nám zcela pochopitelné, že rozličnost a mnohost tvorů a nestejně vybavení člověka má metafyzický smysl, aby krása řádu více zářila.

Jako skutečnost pozorujeme, že mezi lidmi je přirozená nerovnost co do schopností a sil, z níž vyplývá i nerovnost společenská, protože nadřazenost schopností dává jednotlivci přirozenou převahu nad jinými a dovoluje se uplatnit významnějším způsobem. Nerovnost je dána v samém společenském řádu, ve kterém jednatel si sám nestačí a lidé se musí spojovat k různým úkolům. Různost úkolů musí však odpovídat povahové i stupňové různosti schopností a sil a tím i různost odměny a důstojnosti.

Dnes už nechce nikdo popíratí různé a četné přirozené rozdíly mezi lidmi. Lidé nemají stejné nadání, obratnost, zdraví, stejnou sílu. Z těchto nutných rozdíků vyplývá přirozeně i nerovnost úspěchu. Je to

k prospěchu jednotlivci i společnosti, neboť společný život potřebuje ke své účinnosti různých schopností a úkolů. Byl to omyl renesance a osvícenství, když byla domněnka, že každému člověku je dáno stejné nadání, že člověk potřebuje pouze příležitost, aby se nadání a vlohy rozvinuly. Podle toho by ke genialitě postačovala příležitost s potřebnou pílí a cvikem. Dnes na tyto věci pohlížíme tak, že k úspěšnému rozvinutí nadání a vlohy je sice nutná příležitost, ale vhodné okolnosti a podmínky samy o sobě nestačí, nepřístupuje-li k tomu skutečné nadání.

Rozvinutí nadání a vlohy závisí na požadavcích společnosti a na možnostech, které společnosti každému dává k uplatnění jeho nadání. Je nepopíratelné, že v minulosti okolnosti často neprospívaly k uplatnění nadaných. Proto považujeme za správný ten společenský řád, ve kterém se dávají možnosti k uplatnění a rozvinutí nadání a vlohy jak k individuálnímu prospěchu, tak i k prospěchu celku.

Jeden z moderních směrů v náboženském životě vhodně staví na myšlence, že člověk má ve světě uskutečnit svůj osobní ideál, který mu je dán jeho schopnostmi a náklonnostmi, kteréžto vlastnosti plynou z přirozeného vybavení člověka. Možno říci, že jsou to dary Bohem dané, jichž člověk má využít k dobru a tak najít své místo ve společenském řádu. Z těchto vlastností určujících směr rozvinutí osobnosti jsou hlavně sklon k určitému temperamentu a tendence smyslové snaživosti (appetitus sensitivus concupiscibilis et irascibilis). V každém člověku převládá jedna z těchto tendencí, která se projevuje jako snaha lásky spojená s oddaností aneb jako snaha po uplatnění spojená s aktivitou. Určité typové vlastnosti založené na temperamentu s tendencí vycházející ze snaživosti jsou dány tělesnými dispozicemi, ale člověk má nad nimi vládu, aby vše, co je v něm hodnotné a kladné, rozvíjel, a co je negativní, aby potlačoval a odváděl ve správném směru. Není tu snaha po nivelisaci, nýbrž aby člověk uplatněním své individuální osobnosti byl po přirozené a nadpřirozené stránce dokonalým, aby byl prospěšným a v životě se necítil zbytečným.

Je také úkolem společnosti, aby všechny nerovnosti, pocházející ze samé povahy věcí a ne z libovůle, nebyly na újmu spravedlnosti a vzájemné lásky, neboť nejsou vůbec na překážku bytí ovláde pravého společenského a bratrského ducha. Tvto nerovnosti nijak neurážejí občanskou rovnost, nýbrž jí udělují její plný a pravý význam, totiž že před státem každý občan má právo čestně žít vlastním životem na místě a za okolností, do nichž ho postavily úmysly a úřady Prozřetelnosti.

Proto křesťanský názor odmítá tu falešnou »rovnost«, která se zvrhá v mechanické usměrnění a jednobarevnou jednotvárnost. Důsledky takové »rovnosti« se projevují ztrátou a vymizením osobní činnosti, úcty k tradici a všeho, co dává životu jeho hodnotu.

S otázkou rovnosti mezi lidmi souvisí i správné posouzení nestejnosti mezi různými lidskými plemeny. Z učení Církve jasně vyplývá jednota celého lidského pokolení. I když nyní lidstvo je vývojem rozděleno v různá plemena, přece všichni lidé tvoří jednu velkou rodinu. Tím je také dáno odmítnutí veškerého zbožnění některé rasy, což značí přehnané vyzdvižení určité rasy z přirozené stupnice lidského řádu. Rasismus je převrácení řádu Bohem určeného a odklon od pravé víry. Rasismus je zhoubný omyl, záminka k utlačování lidí jiných národů. Jestliže dnes někteří anthropologové (hlavně v Americe) vyznávají učení, že lidstvo není jednotného původu, nýbrž několikeroho, je tento názor jak proti víře, tak i proti pravé vědě. Nejsem zajisté daleko od pravdy, podkládáme-li tomuto nevědeckému učení úmysl, aby jedno plemeno (v tomto případě bílé) bylo vyzdviženo jako hodnotné a tedy vlády schopné, kdežto aby druhá plemena byla udržována v poddanství.

Rovnost hrála v novodobých dějinách značnou roli ve společenském vývoji. Různé společenské třídy vkládaly pod výraz rovnost různý obsah. Rovnosti používala buržoasie v boji proti feudálnímu útlaku a proti stavovské nerovnosti. Po vítězství buržoasie rovnost se omezila jen na formální rovnost před zákonem při zachování politické a majetkové nerovnosti. Různé teorie o rovnosti hlášené v minulém století se ukázaly jako povrchní a utopické, jako na příklad zavedení úplné rovnosti majetkové. Jako nesprávné se ukazují ty směry, které by chtěly zavádět rovnost v potřebách a ve způsobu života bez ohledu na kvantitu a kvalitu společenské práce, což se nazývá rovnostářství. Dnes spatřujeme rovnost hlavně v rovném osvobození pracujících od vykořisťování,

v rovné povinnosti všech pracovat podle svých schopností a v rovném právu dostávat odměnu podle zásluhy. Podle této zásady má se později dospět k té rovnosti, kdy každý by měl povinnost pracovat podle svých schopností a měl by rovné právo brát odměnu podle svých potřeb. Při uskutečňování této rovnosti se vychází z názoru, že lidské požadavky a potřeby nebývají a nemohou být stejné (totožné) a rovné jak v kvalitě, tak v kvantitě.

Z uvažování o rovnosti docházíme k závěru, že rovnost se týká všeho, co je pro člověka podstatné, a že přirozené nerovnosti u lidí a v přírodě nemohou mít jiný metafyzický smysl, než který podává sv. Tomáš Akvinský, totiž, aby krása rádu více zářila.

ThLic Miroslav Rajmon

FILIP NERI - SVĚTEC VESELÝ

Známý je výrok svatého Františka Saleského: »Svatý smutný jest smutný svatý!« Takovým zajisté nebyl Filip Neri, světec šestnáctého století. Spíše bychom řekli, že byl někdy, skoro by se nám tak zdálo, rozmarný až rozpuštělý! Při své veselosti však vždy roztomilý!

Když čteme jeho životopis a dovidáme se, že pracoval a modlil se od rána až do večera, zpovídal, kázal v různých chrámech Říma, navštěvoval nemocné v nemocnicích a přibytly tehdejší chudiny, psal své zajímavé »Letopisy« a staral se s otcovskou péčí o své oratorium, představovali bychom si ho spíše stále unaveného, přepracovaného, zamyšleného, v sebe uzavřeného... A zatím ho vidíme se stále se usmívající, veselou tvář! Sám vesel, nenáviděl smutek a zármutek, melancholii a zádumčivost na jiných! »Proč jsi smuten?« »Bud' vesel!«, zádumčivost ti nesluší, není k ničemu, škodí! Tak stále napomínal a k veselosti a k radostnosti povzbuzoval, kde koho viděl s melancholickou tvář mezi svými »ovečkami! Svou veselou tvář a svým radostným slovem získal více duší než jiní svou přepobožnou upejřavostí!

Jestliže má svatý Josef Cafasso pravdu, když praví: »Kdo sám není svatý, ani jiné nemůže posvěcovat,« pak je také pravdou, že kdo sám nemá veselou mysl, jiné k veselé a radostné mysli vychovávat nemůže. Veselá a radostná mysl je však nezbytný předpoklad svatého snažení, chuti k práci a k modlitbě! Svatá Terezie říkala: »Jedné jediné zádumčivé duše se více bojím než celého zástupu zlých duchů!« Neboť kdo podléhá zádumčivosti a melancholii, je všech zlých skutků schopen jako nešťastný král Saul! Radostná mysl působí na okolí jako osvěžující lázeň. Když radost naplňuje naše srdce, když naše duše zpívá a jása, pak necítíme při práci žádnou námahu, pak je nám každá povinnost sladká a všude se osvědčíme!

Veselá mysl působí jako smích — je nakažlivá, přenáší se na jiné a získává je. Veselá mysl je jako nebe, pod kterým se všemu daří, kromě jedu! Kněz, který dovede být vždy veselý myslí, dovede být také vždy dobrotivý a milosrdný a vlévá světlo, radost a klid do duší lidských. Panna Maria, Královna máje, měšice radostných květů a květin, byla vždy radostné mysli. Její »Magnificat anima mea in Domino et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo« hlaholilo stále v jejím svatém srdci...

Smích, vnější projev veselosti, je podle Písma svatého, svatých Otců a asketů jeden z nejdůležitějších prostředků rekreačních a srdce lidské rozradostňujících. Zásadní nesmiškové »ζηέλαστοι« bývají od asketů považováni za povahy chybné! Zimmermann ve své »Asketice« udává tyto zásady ohledně smíchu: nesmát se pro každou maličkost a ne dluho; ne často, jen na vhodném místě, ve vhodný čas, pamětliv své důstojnosti a požadavků svého povolání a úcty, kterou vyžadují přítomní... Ovšem, že také ne po huronsku hřmotně a se ohýbaje. Kdo se dovede upřímně zasmát v pravý čas a na pravém místě, je dobrodinec svého okolí. Toho mají všichni rádi a ten všechny získá!

Rozmnožme galerii veselých lidí. Rozmnožme radost v mnoha duších a v mnoha srdcích! Přivedeme je radostí u svou veselou mysl jako svatý Filip Neri, světec veselý, k radostnému žití a bytí. Přivedeme je k Bohu, qui laetificat.

P. Karel Sahan

SLUNCE NAD MĚSTEM PĚVCE MÁJE

Jaro je vzneslo vysoko do oblak a ono zazářilo. V tise plynoucím Labi jsem viděl jeho jiskřivou tvář. Koupalo se tam ve zbytcích zimního ledu, jako kdyby shazovalo se sebe svůj zimní, nehrřejivý vzhled. S netajeným nadšením jsem pozoroval toto zrcadlení vábivé a uchvacující. Těšilo i hrálo. Rozezpívalo se v písni, kterou zvučel rušný lito-měřický most a řeka pod ním plynoucí. Vzešlo do oblak a zazářilo i nad prostornou budovou a zahradou kněžského semináře. Nad apoštolským semeništěm budoucích nositelů věčné zářícího jasu Kristovy víry, naděje a lásky. Kéž by tyto nadějně štěpy vzrostly a nesly blahé světlo nadpřirozeného jasu pravdy Kristovy svému drahému lidu...

Kolik kouzla se rozestře před tebou, když se s Radobýlu podíváš na starobylé, tiché a klidné spočívající

město Máchovo. Město Pavla Stránského. Město šestnáctiletého působení Jungmannova. Město, jež je sídlem naší bohoslovecké fakulty a semináře.

Po stopách slunečního stínu vedou naše kroky k blízkému Terezínu. Kamenné chodníčky národního hřbitova terezinského jsou živými vykřičníky, které neumlkly a neumlknou ani nyní v našem mírovém snažení, ale budou mluvit živou řečí i do dnešních dnů, do dnešních zápasů, do současného boje za pokoj, za lásku člověka k člověku, za to, aby slunce nad naší zemí již nikdy nebylo svědkem prolévání krve, vraždění, pronásledování, barbarství a zloby.

Slunce každým ránem vzhází a každým večerem mizí. V soumraku všedních každodenních starostí a

usilovné práce se rodí světlé a jásné dny naší budoucnosti. Radostné a šťastné ráno naší milované země. Vyznáváš s K. H. Máchou lásku zemi krásné, zemi milované, která je »kolébkou mou i hrob můj, matkou mou — vlast jedinou, v dědictví mi danou — šírou tu zemi, zemi jedinou« (Máj). A toto vyznání zesiluje vědomí zvláště hrřejivé a povzbuzující. Vědomí, že slunce vzejde, vzejde znovu zítřejším dnem nad polabským městem právě tak jako nade všemi městy i vesnicemi u nás, že vzejde nad přibytky všech statečných lidí, že vzejde všude a všem, kteří každým dnem v odhodlaném zápasu usilují o jeho přivlastnění v míře nejplnějši. Že vzejde a bude zářit lidskému štěstí, lidské radosti a míru všech lidí dobré vůle na celém světě!

P. Emil Korba

DESET LET OD OSVOBOZENÍ

Deset let: krátká i dlouhá doba.

Krátká doba v úseku dějinného vývoje, ale jakými skvělými výsledky společné práce můžeme dokumentovat budovatelské úsilí našeho lidu.

Dlouhá doba, že ani již nechceme vzpomínati všech těch hrůz útisku, okupace a nesvobody: gestapo, deportace, koncentráky, letecké nálety. Nejistota a strach, co přinese nám příští chvíle, ničily nám tělo a podlamovaly ducha. A přece Třetí říše, budovaná nacisty na tisíc let, neobstála na kovadlině dějin: mohutná síla smetla ji do propasti, odkud ji nikdo již nevzkřísí. Hrdinná Sovětská armáda přinesla nám na svých tancích, ozdobených rudými prapory a kyticemi bezu, osvobození. Pamatujte se ještě, jak vesele hrály tahací harmoniky příslušníků vítězných sovětských zbraní a jak lid ve šťastném opojení jásal mezi obrněnými vozy na ulicích?

V míru a svobodě jsme nastoupili naši cestu ke štěstí: ač na počátku jsme měli jen holé ruce a kolem sebe trosky, přece jsme dnes svědky zvýšení životní úrovně pracujícího lidu vysoko nad předválečný průměr.

To je radostná bilance uplynulých deseti let.

Uveďme si některé z ukazatelů vzrůstajícího blahobytu:

Dík zvýšené péči o zdraví lidu průměrný věk obyvatel stále stoupá, proti předválečným letům asi o osm let. Zároveň se vzrůstem počtu lůžek v nemocnicích byla zlepšena i péče o rodinu: jesle, mateřské školy a jiná sociální zařízení, zároveň i s vítězným bojem proti úmrtnosti kojenců, způsobily stoupnutí natality, kterým se nemůže vykázati žádný kapitalistický stát. Dnes rodí se u nás dvakrát tolik dětí co v posledních letech před válkou.

Dále jsme svědky růstu osobní spotřeby, jež v letech 1948—1953 stoupla asi o jednu třetinu. V důsledku snížení cen v r. 1954 a 1955 vzrostla opět spotřeba,

ježto lidé si mohou více nakupovat. Průměrná dělnická mzda stoupla jen za posledních pět let více než o polovinu.

Také poměry na vesnici se radikálně změnily: vesnice spěje k socialisaci a není daleká doba, kdy výsledky kolektivní práce přesvědčí i poslední nedůvěřivce. Zda si ještě někdo vzpomene »starých, zlatých časů«, kdy jsme měli 1,000.000 nezaměstnaných? Dnes průmysl i zemědělství volají po nových pracovnících. V první pětiletce se počet pracovníků zvýšil téměř o jednu třetinu.

Závratným tempem stoupá i výroba: ve srovnání s předválečným rokem 1937 vzrostla hrubá hodnota naší průmyslové výroby daleko nad dvojnásobek, takže jsme dnes jednou z nejprůmyslovějších zemí světa. Zároveň se vzrůstem výroby těžkého průmyslu stoupá stále i výroba spotřebního zboží, a to již i v nových továrnách, zařízených našimi novými stroji. V pětiletce na př. vzrostla výroba potravinářského průmyslu o 83 %. Toto převratné tempo vzrůstu výroby, vzestupu životní úrovně, zvyšování kulturnosti je umožňováno tím, že u nás zvítězilo lidové demokratické zřízení, vůle lidu.

Všechna uvedená fakta jsou dokladem toho, že lidová demokracie je demokracií skutečnou, jež dává každému občanu naprostou svobodu pod jedinou podmínkou, že nebude ve společném díle překážet, ale pomáhat.

A to je i povinností nás katolických kněží, abychom se podíleli na společném díle nás všech: radou, pomocí i skutkem se přičiníme, aby naše vlast byla krásná a bohatá. I nadále budeme pracovat tak, aby naše země byla stále silnější a abychom posilovali světovou frontu bojovníků za myšlenku míru, která je nedílnou a čelnou ideou naší svaté víry. I nadále půjdeme kupředu s těmi našimi přáteli, kteří s námi nastoupili stejnou cestu. A této naší poctivé a usilovné práci Bůh jistě požehná.

J. B.

DOBA OČIMA KNĚZE

Žijte jako účastníci světla

Správný poměr mezi povinnostmi duchovního života, z kterého vyzařuje smysl existence a vlastní určení pastoračního poslání kněze a mezi obecnými povinnostmi člověka a občana rozhoduje o tom, zda jsme dobří služebníci Boha i lidí. Takový správný vyvážený vztah je třeba znovu a znovu citlivě odhadovat a vážit na přísných vahách svědomí, srdce a především na učení velkých církevních učitelů. Často je nám při tom učitelem svatý Pavel, jehož vždy hluboce promyšlená a láskou prozářená slova jsou ukazovatelem správného a odpovědného poměru ke světu našich bližních. Což nejsou správným kompasem v naší plavbě za dobrem věčným i časným slova apoštola: »Žijte jako účastníci světla; ovoce světla však záleží ve vši dobrotě a spravedlnosti a pravdě.« (Ef. 5, 9.)

Tolik říká sv. Pavel. Tak jasná slova jsou majetkem apoštola, který tak nelehce našel cestu k spáse a největší síle lásky. Ano světlo je nadpřirozeného, vysokého původu, vyzařuje z hlubokosti a pravdivosti víry, ale jeho ovoce je k obecnému užívání, neboť je v dobrotě, spravedlnosti a pravdě. Jen těmito měřítky pravdy, spravedlnosti a lásky lze nahlížet i do dění

tohoto světa, do jeho vysoce vzdutých bouřných vln s pocitem klidné jistoty, radostnosti a pokoje.

I v událostech naší vlasti vidíme skutky naplnění opravdových ctností a jsme jako horoucí vlastenci naplnění radostí, když je nalézáme. Při projednávání státního plánu a rozpočtu na tento slavný jubilejní rok se setkáváme s tím, co od sebe samých a věřících vyžadujeme: duch kázně, pořádku, hospodárnosti a ovšem především lásky a péče o každého i nejmenšího z nás. To je mravní smysl rozpočtu, tedy pro nás nejdůležitější. Pochopíme-li jej, snadno se vyznáme v složitých chodbách velikých a malých čísel. Rozpočet končí milionovým přebytkem. Národ je dobrým hospodářem, jak ukazuje i závěrka loňského roku, z kterého jsme mohli pro letošní investice převést šest set milionů Kčs. Největší část příjmů rozpočtu poskytne hospodářství — 73.000 milionů Kčs. Většina těchto peněz uvázla dříve v kapsách bankéřů, továrníků a velkostatkářů. Daně a poplatky nečiní, což je charakteristické, ani osminu všech příjmů. Porovnejme spravedlivě s výměrou daní v USA, Francii, západním Německu, kde daně činí téměř pět šestin stát-

niho rozpočtu! Tam v dokonalém souladu s nelidskou a nespravedlivou zásadou daňový šroub nemilosrdně vyssává chudé milionové masy pracujících, svléká s nich poslední kabát a odsuzuje k živoření nedůstojného lidského tvora. Někdy na to zapomínáme, ale i v rozpisu daní nalézáme nebo nenalézáme mravní smysl. Polovina rozpočtu se vrací do soukolí hospodářství a rozmnožuje s nemalou částkou investiční neustále objem výroby. Smysl našeho občanského života ve shodě s křesťanskou morálkou se obrací k pokojné práci, neúnavně budovatelce nových hodnot hospodářských, sociálních a kulturních. V tom je naše univerzální Pax vobis, jež vychází a vchází do hospodářského života, dává mu mravní náplň a určení. Miliony lidí se na této vlastenecké, naprosto pozitivní práci podílejí a je proto jen spravedlivé, když jejich odměňování vzrůstá úměrně zásluhám.

Ve středu státního rozpočtu stojí člověk se svými potřebami sociálními a kulturními. Je jim věnováno 28.000 milionů Kčs. Neuvědomujeme si někdy, že tato obrovitá částka vpravdě ve smyslu lásky k člověku, v milosrdenství k starým a nemocným, je ve službách konání dobra. Zbavuje všechny naše bližní strachu před stáří a před nejistou budoucností. Tato částka pomáhá osušovat slzy nemocných v grandiosním zdravotnictví, jaké nemá ve světě obdoby. Často drobné, spíše organizační nedostatky tohoto ušlechtilého díla zastírají nám leckdy spravedlivé jeho ocenění. Snad největší pozornost přitom je určena péči o dítě. Jak krásné, nevznikne-li v útlé dětské duši pocit krivdy a ponížení, které tak často mají zhoubný vliv na vyvíjející se charakter. I tu je mravní problém na prvním místě.

Obrana před nepřáteli vnějšími i vnitřními činí 10.000 milionů Kčs. Byli bychom rádi, abychom podle prorokových slov již dnes místo mečů mohli kout srpy a tyče pro vinohrady, leč útočné agresivní země nás donucují nezanedbat nic na obranu vlasti a národa. I tato částka však pomáhá udržovat mír, neboť na silné a připravené si netroufne ani škůdce míru.

Výsledky píle a dobré práce

se projeví i letos ve čtvrtém snížení cen desetitisíců výrobků, které konsumentům ušetří stovky milionů Kčs. Výsledky poctivé práce se neztrácejí do bezedných kapes lenochů, kteří dříve výrobní prostředky vlastnili, nýbrž se znovu vrací k těm, kteří je čestně, obětavě a s nadšením vytvořili. Mnoho průmyslového zboží, které potřebuje právě venkov, bylo citelně zlevněno. Také střídalové mohou být spokojeni, neboť jejich úspory se neustále zhodnocují. Je to jistě pozoruhodné, že jsme snížení cen uskutečnili v době, kdy v západním Německu nebo Velké Británii ceny prudce stoupají.

Lidé ovšem postrádají snížení cen v potravinách. Je však na všech spolupomáhat na tom, aby zemědělská výroba se zvyšovala a nestála stále na jednom místě. Bez racionální velkovýroby, nových pracovních metod nelze snížit ceny potravin. V znovuosídlení pohraničí je mnoho možností zemědělskou výrobu, zvláště živočišnou, silně zvýšit.

Veliké události před deseti lety

to byly, které, a za to musíme Bohu stále děkovat, nám umožnily nastoupit cestu k spravedlivému řádu mezi lidmi, k národní svornosti a rozkvětu milované vlasti. Tehda, když jsme stáli na okraji národní záhuby, chystané nám nelidským a pohanským rasismem a fašismem, se naplnilo osvobození údatnými činy osvobozenécké Sovětské armády. Snadno se zapomíná na to, z jakých nesmírných obětí vzešla svoboda našich obou národů. A přece jen vděčnost činí člověka člověkem. Proto bude naše Te Deum stoupat vysoko k nebesům a naše nitro se naplní vděkem k našim

osvoboditelům. Stojíme dnes uprostřed těchto velikých dní radosti a díkyčinění zároveň. Kéž jas radosti, záplava květin a krása celého května v nás neutlumí velkou odpovědnost v konání našich malých a velkých vlasteneckých služeb drahé naší zemi a našemu lidu. Naše mysl bude zalétat k našim osvoboditelům, kteří nikdy nezapomněli rozmnožit toto veliké dílo osvobození ustavičnými skutky přátelství a trvalé láskyplné bratrské spolupráce. I naše duchovenstvo vítá naše milé sovětské hosty, kteří v našem bratrském středu a spolu s námi vzpomínají na slavný máj 1945, ale těší se i z našich výsledků a úspěchů, kterých jsme dosáhli v nepatrném úseku pouhých deseti let.

Zahraniční události

nás přesvědčují o tom, že vzdor nenávistné snaze nepřátel míru mezi národy rostou síly jeho ochránců. I náš národ spolu se zdrcující silou stamilonů lidí na celém světě svými devíti miliony hlasů řekl rozhodně a jednoznačně NE atomové válce. Tento strhující proud odporu proti nelidskosti zvlínil celou světovou veřejnost a dolehl i k uším těch, kteří odpovídají za tyto zlé úmysly. Naše kněžstvo stálo od samých počátků mezi zástupy obránců míru. Což může kněz zapomenout někdy na hlas Desatera nebo na příkazy svého Spasitele?

Nezmate nás v našem odhodlání skutečnost, že i Rada republiky ve Francii i Spolková republika schválily remilitarisaci záp. Německa. Tím více roste odpor lidových mas v celém světě, západní Německo nevyjímajíc. Lidé vědí, oč jde. Což se smí ozbrojovat na novo zločinec, který pokryl své ruce krví milionů nevinných mučedníků? Právem říká děkan pražské CM bohoslovecké fakulty v Litoměřicích ThDr Jan Merell, že »Bůh je Život, Tvůrce a dárce života, a proto chce život, a povinností dítek Božích je život hájit«. A lidé na celém světě tuto svatou zásadu pochopili a bojují za ni ve svém svatém boji za mír.

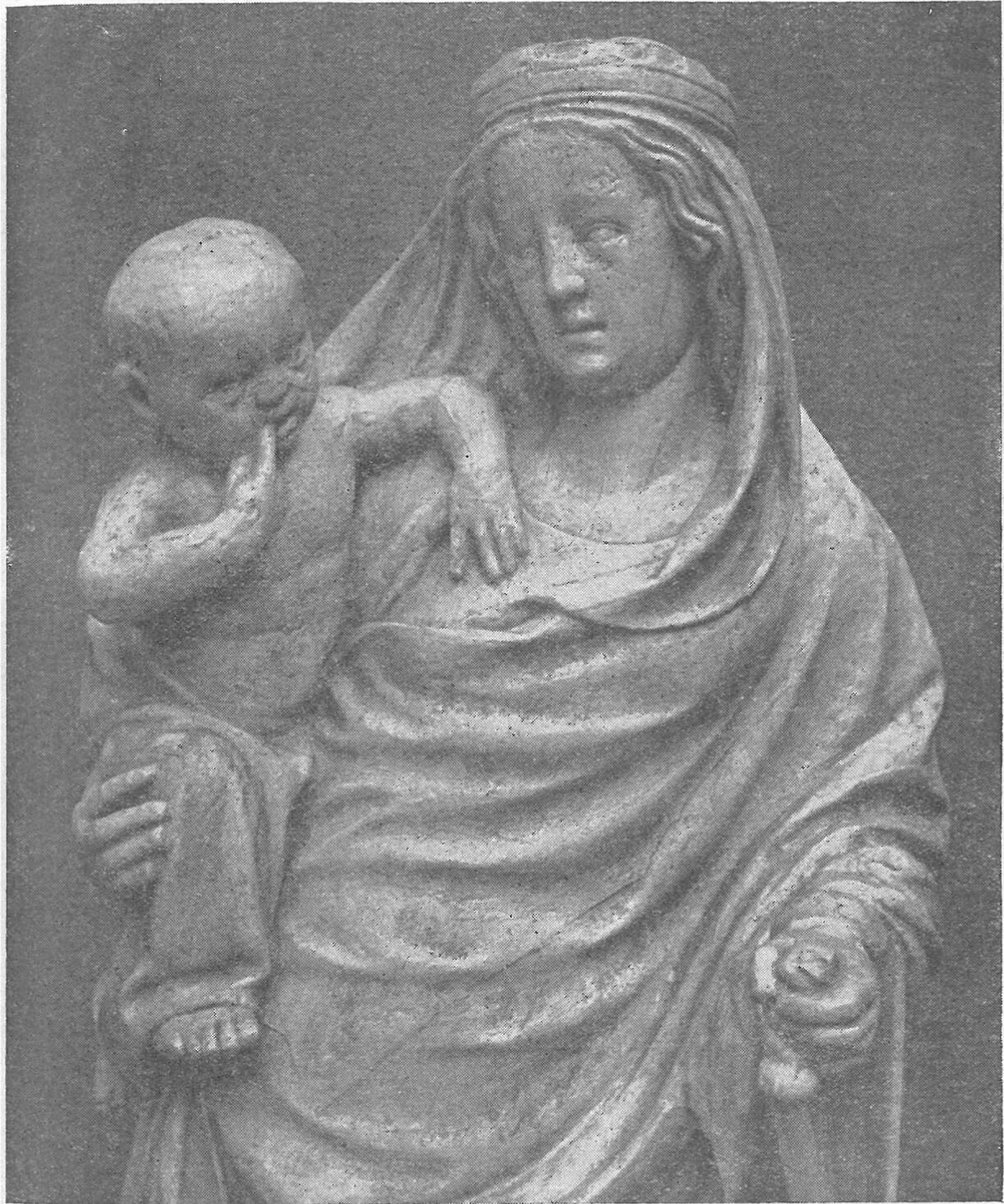
Ustavičné sovětské podněty k odzbrojení a k jednání mezi velmocemi naplňují lidstvo nadějí, imperialistické státníky však zoufalstvím. Labourista Strachey, někdejší ministr války, o tom říká: »... ne tvrdím, že bych byl schopen podat psychoanalýsu sovětských motivací, ale všechno, co mohu říci, je, že nepřijmeme-li a neprozkoumáme-li tyto sovětské nabídky, pak budeme jednou nuceni zjistit, že jsou opravdu velmi správnou propagandou. Neboť národy celého světa, hladovějící a žiznící po odzbrojení, budou pouze vidět, že Rusové předkládají opětovné návrhy, které Západ odmítá přijmout.« Stracheyovo přiznání doplňuje charakteristicky zdravý úsudek A. Bevana, kterého členstvo Labour Party odmítlo vyloučit ze strany, jak si přálo její vedení. Bevan říká: »Dostali jsme se nyní ve Velké Británii do situace, když během několika málo let můžeme riskovat vyhlazení britské civilizace a nemůžeme s případným nepřitelem včas dosáhnout dohody, protože jsme nyní vydáni na milost Spojeným státům.«

Národové celého světa vyžadují toto jednání mezi oběma částmi světa. Nedopustí zmaření této veliké naděje lidstva. Sta milionů katolických křesťanů zúčastňuje se tohoto velikého zápasu u vědomí nesmírné odpovědnosti. Síla čistého svědomí, moc dobra a práva je zmnohonásobena účastí většiny lidstva na tomto historickém zápolení o mír a lidskost. Svatý apoštol Pavel dobře nám radil, říkal-li: »Žijte jako účastníci světla; ovoce světla však záleží ve vši dobrotě, a spravedlnosti a pravdě.« Vždyť toto světlo je určeno i k blahu tohoto světa, jeho nadpřirozené dary mohou pronikat do vztahů lidí a celých národů a mohou otevřít cestu k takové budoucnosti, ve které mohou být mezi lidmi svazky založené na zásadách lásky a moudrosti tak, jak o nich snil svatý František z Assisi.

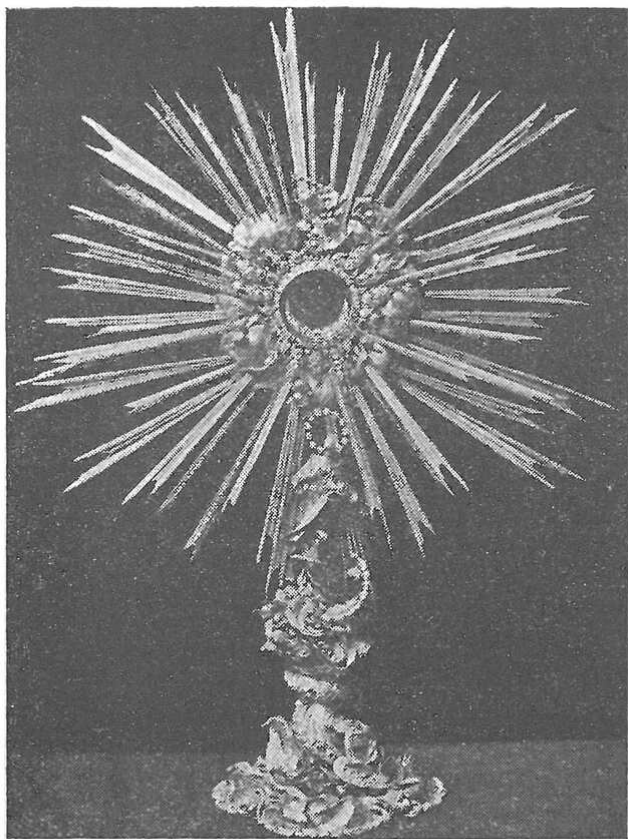
Prof. ThDr František Panuška

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

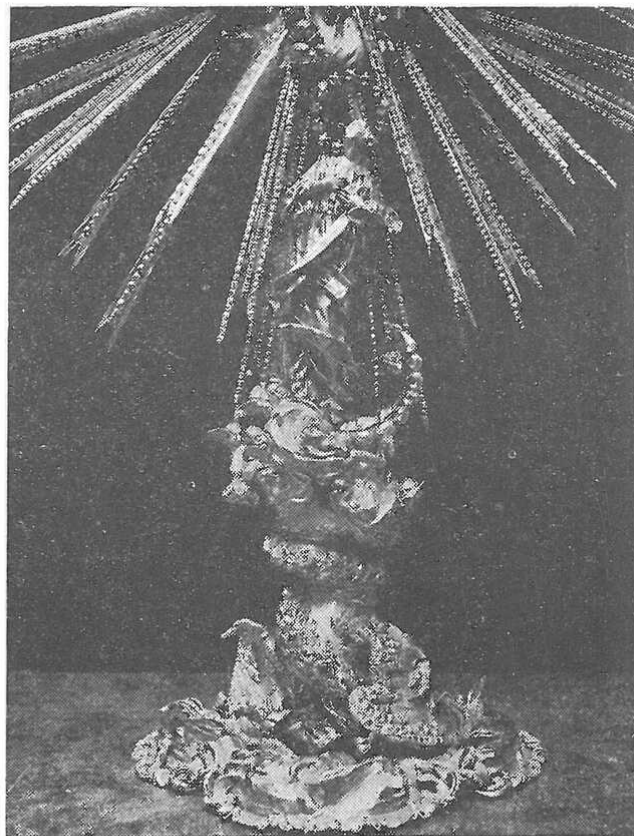
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU PÁTÉMU - ROČNÍK V

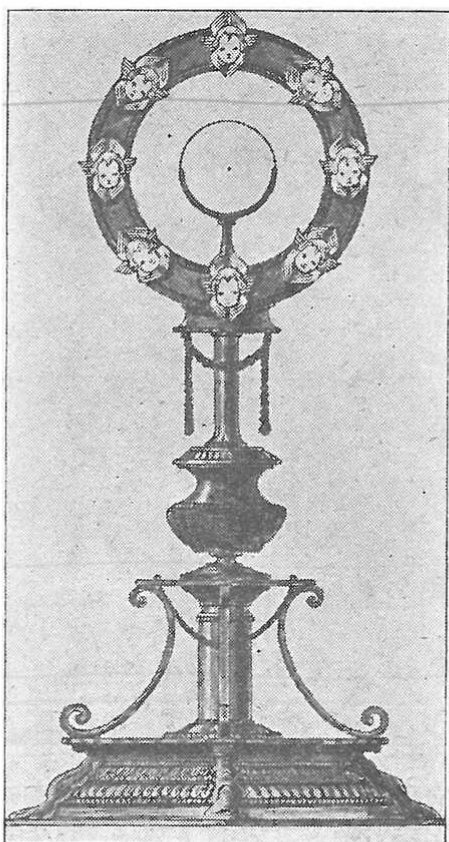
Před deseti lety v posledním dni statečných bojů českého lidu o Prahu, těsně před jejím osvobozením Sovětskou armádou, bylo nacisty zničeno střelbou a ohněm východní novogotické křídlo Staroměstské radnice. I když její historicky i umělecky nejcennější část s věží byla na štěstí jen poškozena, stalo se torso radnice navždy symbolem nacistického barbarství. Radniční budova staroměstská nese pečeť svého stavebního vývoje od XIV. do XX. století. Z ní bylo spravováno Staré Město, později, po sjednocení měst pražských, celá Praha. Praga caput regni, hlásá nápis v radnici. Osud Prahy byl skutečně vždy spojen s osudy celé země. Staletí zanechávala stopy na výzdobě radnice a i díla dvou z největších českých umělců, Mánesa a Alše, přispěla k jejímu zkrášlení. Velkým mistrem byl i sochař, který vytesal pro její nároží okolo roku 1380 kamennou sochu Madony (154 cm vysokou), která unikla zničení nebo poškození jen proto, že již dřívě byla nahrazena kopií a její originál byl dán do Musea hlavního města Prahy, kde je nyní vystaven.

Monstrance diamantová z Loretánského pokladu v Praze, z roku 1699.

Detail z monstrance diamantové s umělecky cennou soškou Panny Marie

Renesanční monstrance Raffaelova typu z r. 1508.

Monstrance zlatá ze Svatovítského pokladu v Praze z roku 1766.

PRAŽSKÉ CHRÁMY A KARLŮV MOST SE SOCHAMI SVĚTCŮ V ZRCADLE SVĚTOVÉ POESIE

Praha jako sídlo Přemyslovců vystupuje v dějepisných pramenech velmi záhy, r. 895 ve Fuldských annálech, u Widukinda v r. 924, u Flodoarda r. 950 a v cestopise Ibrahima Ibn Jakuba v r. 965.

V 13. stol. opěvuje české panovníky, Václava I., Přemysla Otakara II. a Václava II., osm německých básníků, minnesängřů. K roku 1278, ke smrti Přemysla Otakara II., kronikář Volkmar poznamenává, že smrt Otakarovu oplakávaly zvony téměř ve sto kostelích pražských. Počet je trochu přehnaný. V době románské bylo na území dnešní Prahy zcela bezpečně 39 kostelů a kaplí a o 15 dalších usoudili nejlepší znatelé románské Prahy (Dr Jiří Čarek a univ. profesor Birnbaum), že budoucí bádání je asi také zjistí jako kostely románské. Po založení Starého Města pražského za Václava I. a Malé Strany za Přemysla Otakara II. přibýly další chrámy *gotické*, ale počtu *sto* dosáhly Boží svatyně na území dnešní Prahy až za Karla IV.

Krásné »Rondeau o pražských kostelích« napsal tehdy Eustache Deschamps (žil v letech 1348—1405).

*Má Praha města tři
a mnohý veliký velebný chrám,
lid zbožný, proto je v úctě mám.*

*Jdou ke mši, když hodina udeří.
Má Praha města tři.*

Na dvoře Jana Lucemburského žil jako jeho tajemník, básník a současně jeden z největších hudebních středověkých skladatelů, Guillaume de Machault. Týž byl v Praze i za Karla IV. a popisuje »Hudební ráj pražský« při návštěvě cyperského krále v r. 1364. Pražské kostely pak výborně popisuje Aeneas Sylvius Piccolomini, humanistický spisovatel a pozdější papež Pius II. (v době Jiřího Poděbradského). »Mohu prohlásit,« píše týž spisovatel, »že v mé době v celé Evropě nebylo žádné království opatřeno četnějšími a krásnějšími kostely jako Čechy. Neobyčejně veliké chrámy mají rozsáhlé umělé klenby. Vysoké oltáře pyšní se zlatem a stříbrem relikviářů, na rouchu kněžském jsou perly, kostelní nářadí je neobyčejně drahé. Okna jsou veliká a široká se světlými barevnými skly.« Prahu srovnával se střediskem umění, Florencií. Následují další humanističtí básníci cizí (Celtas, Capella, Scaliger), i domácí (Campanus a Troilus v *prvním* řádném popisu města Prahy od kněze Martinida při chrámu sv. Vojtěcha Většího z roku 1615), aby oslavili Prahu. V době císaře Rudolfa II., kdy Praha se stala znovu střediskem umění a Říše římskoněmecké, četní cizinci zahrnovali zasluženými chválami naše krásné město a prohlašovali je za jedno z nejkrásnějších měst evropských. V tomto obdivném úsudku je následovaly vynikající osobnosti — až po dnešní dobu — mezi znalci (Vencenzo Scamozzi, stavitel a theoretik stavitelství, cestovatel Alexandr Humboldt, Violet-Le-Duc, historik umění, sochaři Aug. Rodin a Bourdelle, spis. Emile Henriot), mezi básníky a spisovateli (Goethe, Grillparzer, Detlev von Liliencron, Th. Mann, Rainer Maria Rilke, Chateaubriand, Paul Claudel, E. M. de Vogüe, Duhamel, G. Apollinaire, Francis M. Grafword), hudebními skladateli a umělci (Mozart, Čajkovskij, Charpentier, Mascagni, B. Hubermann, K. Szymanowski, Šaljapin).

Friedrich de la Motte-Fouqué píše pln okouzlení o Praze. Prahu milují: náš věrný přítel William Ritter, po celý život jí věrně milují oddaní něm. básníci Paul Leppin a Hugo Salus. Riccardo Selvi věnoval Praze sbírku sonetů »Pražské motivy«, Orazio Pedrazzi knihu »Praha«, Jules Chopin své znamenité »Literární procházky po Československu« a J. Guenne, »Praha, město umění«. V obdivu ku Praze nechybějí ani verše malých severských a baltických národů.

Pozdrav lásky Praze přinášejí ruští básníci: A. S. Chomjakov ve svém »Vidění na Petříně«, pojatém ná-

božensky, P. A. Vjazemskij, spisovatel V. I. Němirovič Dančenko, spoluzakladatel »Moskevského uměleckého divadla«.

P. I. Čajkovskij považoval svůj desetidenní pobyt v Praze za velmi šťastný, neboť, jak napsal jeho syn Modest, »tvořil kulminální bod jeho slávy«.

Lužičtí Srbové, Poláci, Jihoslované a Bulhaři pohlíželi na zlatou slovanskou Prahu s týmž zájmem jako na svá rodná místa. Ji vroucně opěvují J. J. Zmaj, O. Berkopec, Zdenko Štambuk, Christo Borina. Božo Lovrić a Kyrill Christov zvolili si Prahu za místo dlouholetého pobytu. Kyrill Christov, jeden z největších bulharských lyriků, rád bloudil pražskými ulicemi, zastavoval se před sochami, zdobícími náměstí, mosty a chrámy. Vysedával v šeru kostelů, aby pronikl do mystiky dávného středověku. Tak vznikla jeho »Symfonie Prahy«, kniha 42 sonetů.

Úplně novou kapitolu ve stycích Prahy s okolním světem tvoří období od r. 1945. Již za první Československé republiky navštívili Prahu někteří sovětsí spisovatelé, zejména Ilja Erenburg, ale od osvobození Prahy v květnu 1945 se styky Prahy s pokrokovým světem mnohonásobily. Oles Gončar (Hončar), ukrajinský spisovatel, přišel jako gardový starší seržant se Sovětskou armádou až do Prahy. Z těchto zkušeností vytvořil svoji trilogii »Praporečnici«, jejíž jednotlivé díly se jmenují »Alpy«, »Modrý Dunaj« a »Zlatá Praha«. Za dílo Zlatá Praha obdržel Stalinovu cenu. O svém díle pravil Gončar doslovně: »Po celý život zůstanou mi v paměti zvláštní veliké dny v máji roku 1945. Ještě dnes vidím před sebou barikády, vzrušené obyvatelstvo, město v prudkém žáru boje. A všechny obrazy — krev, slunce, prapory, slzy, květiny, to všechno se slévá v jediný nezapomenutelný dojem.« A když byl Gončar po třetí v Praze (na jaře 1954), vyslovil se takto: »První dojem, který mám po příjezdu, je radostný a mladý pocit se začínajícího jara, radost ze snůk živý a falek po ulicích. Tento pocit zdůraznil mou představu o zlaté Praze jako městě mladém, věčně živém, o městě jara a mládí.« S vojenskými poznáními jihovýchodní a střední Evropy též Konstantin Simonov, dobře u nás známý dramatický spisovatel. Ve hře »Pod pražskými kaštany« líčí Simonov lásku československého lidu k Sovětskému svazu. Zájem o Prahu projevují dále sovětsí spisovatelé: Boris Polevoj (napsal zajímavou reportáž o ČSR), velmi oblíbený básník Konstantin Ščipačev a běloruský básník Maxim Tank. Tankovo poema »Pražský deník« má vztah k příchodu básníkově do Prahy se Sovětskou armádou. Velkým přítelem Československa je dále chilský básník Pablo Neruda, z jehož pozoruhodné básně »Julius Fučík — Pražský rozhovor« otiskují podstatnou část. V Praze obdržel Mezinárodní cenu míru sympatický básník turecký (kdysi po 12 let vězněný v Turecku) Názim Hikmet. Odevzdal mu ji v listopadu 1951 za Světovou radu míru její tajemník a Hikmetův osobní přítel, čínský básník Siao. Hikmet se velmi pochvalně zmínil o Praze, s níž má styky opravdu srdečné. Armádní umělecké divadlo v Praze na Vinohradech vypravilo jeho »Píseň o turecké zemi« a »Legendu o lásce«, poslední dílo jako světovou premiéru. Velmi jemnou báseň o Praze napsal místopředseda Světové rady míru, čínský básník Kuo Mo-Žo.

A nyní několik ukázek prózou a veršem.

O nedokončeném chrámu svatovítském v r. 1882 od Dr Wladyslava Matlakowského: »Nevycházejíce z okruhu kostela Svatovítského, máme před sebou děje české, tak průzračné a podobné našim. Je zde všechno: slovanské nadsazení sil — ohromný plán katedrály; nevytrvalost charakteru — dokončena malá část; síla i lesk 14. a 15. stol., obražející se v překrásném rozčlenění gotickém a tesaném kamenu — ohromný úpadek, porážka i ukrutnost osudu — barokové zakončení

věže, bombardování za války sedmileté. Obcházíme kostel s divným pocitem nepokoje, neuspokojení i smutku; schází tu celost, není tu zaokrouhlení; mysl na chvíli šplhá po pěkných filigránových stěnách katedrály, osvětlené výjimečně sytě na svatyni gotickou, diví se nevyrovnatelným mistrným ozdobám, všude rozsetým, však zanedlouho trápí se úvahou, proč byla zrušena?»

Tato úvaha uveřejněna v »Knize o Praze« (Pražském almanachu), V. sv., bez údaje o překladateli.

Z básně Praha z Hradčan. Napsal švédský básník Sigurd Agrell r. 1906, přeložil Ivan Loskot a J. Machuta.

*Zde na Hradčanech v jitřním rozzáření,
poutníče, postůj, než se život zpění,
vyhlédni v širý jas:*

*Chrám křižovníků vznáší kružnou bář,
věž, věžky, vidle v různých oblacích.
Vltava jala v ocelivou plář*

*orače sošné nadpozemských lých
to s mostu, jenž je zárná k záři dráha.
Z požáru rána stoupá zlatá Praha.*

Z básně Praha v podjaří, napsal Hans Nüchtern 1937, přel. R. Černý.

*Vysoko nad závody
ptáků se klene Vít,
hluboko, schod a schody,
řeka a samý štít.*

*Ó město mnoha věží,
bijící orloji,
ó bouřné město řeží,
knížecí příboji.*

Rainer Maria Rilke (1875—1926) V kapli svatováclavské. Přel. Karel Benda.

*Kde kol zeď a stěna v sni
každá šperk a skvost; kdo poví
jména: křišťálové jíní,
ametysty, topas snový.*

*Rozjásané záře kanou,
planou vůkol slunce živá,
a pod nejsvětější Schránou
svatý Václav odpočívá.*

*Víří svit a světla kříží
kupolť seshora dolů;
vroucně zlatý blesk se shlíží
v žluté hlati karneolů.*

Výňatek z básně Svatý Vít, již napsala Marta Grimma, soudobá lotyšská básnička, přel. Hanuš Entner.

*Div hradčanské gotiky,
obrovská klenutí, okna
v podobě steré, v každé odraz
pražských žárovek,
na něž sněhem lehla noc.*

*Kaple a kaple a zas:
svatý Václav a Jan,
arcibiskup a Anna,
Ludmila svatá a Kristus.
Oltář se k oltáři tlačí:
diamanty, stříbro a zlato,
ohvězděný nach pokrývek,
svícny navěšené.
Šta a tisíce svéc,
poháry z křišťálu, hvězdy,
zástupem stříbrní svatí,
zlato je stříškou nad kazatelnou.*

*Staletí zde protoužil lid
tisícerou úlitbou slova.*

*Po staletí kardínál svatý
v nachové toze s křížem
rukama pozvednutýma
žehnával vzduťm davám, příboji duší —*

Rainer Maria Rilke, Malvazinka. Přel. Karel Benda.

*Jdu potichu, toť Malvazinka,
a zde už je ten dětský řad —
zde malá Anka, Ninka spinká,
je hodná, bude dlouho spát.*

*Kde úzký rávek v slunci plane,
klečí kol máku plameny,
s křídélkem prašným polámaným,
andálek z hlíny slepený.*

*To nebožátko nedoleta —
hle mrzáčka — ten útlý věk —
než viz: teď s jeho řítků vzlétá
lehounce modrý motýlek.*

Jutta Wilfingová, rakouská básnička, Pražskému mostu Karlovu, báseň z r. 1924, přel. R. Černý.

*Snad, že jsi ze všech mostů nejkrásnější!
Jen básník nebo malíř pochopí,
jak rozechvěno do vzývavých skrýší
na každém tom tvém rysu oko lpí.*

*Ti světci tvoji na svém podsebití,
co zřeli let sem jít a odcházet,
však kdyby mohli živi sestoupiti,
jen kvůli tobě zůstali by stát.*

*To jako by tě věčnost zdravit chtěla,
jež tajemství své do vod rozlila,
šumí ta řeka u pat tvého těla
tou krásou sama všecka opilá.*

*A do dálného rojivého šumu
velkého města ten tvůj nápěv lne,
a neumlí nic tvůj zpěv, tvou dumu,
ty krásná, zbožná písni z kamene!*

Elmer Diktonius, švédský lyrický básník, žijící ve Finsku, Madona, báseň z r. 1937. Přel. Frant. Branislav.

*Madonu na mostě,
a ne ve chlévě,
na Karlově mostě:
s dítětem bylo ji zřít.
Na druhé straně skvěl se Kristův obraz:
s pažemi zlatými na zlatém kříži.
Tak Madonina postava
je známa z díla umělců:
jak něžně světská matka
objímá své dítě —
a dítě spalo v plášti zahaleno,
jak děti činivaly
vždy od dnů Marie.
Šel jsem kolem. Uslyšel
zbožné modlitby.
Otočil jsem se znovu. Mluvila:
Dejte nám, pane, desetihalěř,
jsme tak chudobni.*

Ljuba Kasárová, bulharská soudobá básnička. Výňatek z básně Karlův most. Přel. Růžena Schwarzová.

*Po Karlově mostě jdu a zřím
na jeho sochy z granitu,
na krále, světce, brány stín,
v níž hrad měl kdysi záštitu.*

*Staletí po něm přešla již
boj, sláva, hrůza časů zlých,
Vltava, věčný svědek, slyš,
osudů zpívá do lidských.*

Dr Jaroslav Krčmář

P. JAN FRANTIŠEK BECKOVSKÝ, VLASTENECKÝ KNĚZ, KRONIKÁŘ

O mládí Jana Františka Beckovského, který se z nezámožných rodičů v Havlíčkově Brodě narodil 18. srpna 1658, víme jen tolik, co sám vypravuje v *Poselkyni*, že roku 1662 na oheň v Brodě vypuknuvší »se díval z bílidel, na nichž se plátna bílivala, maje tehdež věku svého čtyři léta«. Měl patrně obzvláštní paměť pro oheň, neboť dosvědčuje, že r. 1676 zase hořelo, »an sám také na to co pachole jsem se díval«. Že pocházel z rodiny nemajetné, svědčí ta okolnost, že do latinských škol byl poslán až v šestnácti letech, když se patrně ukázalo, že má větší zálibu v knihách než v jiném zaměstnání. Gramatiku vystudoval ve svém rodišti a teprve 1678 vstoupil v Brně do poesie a rétoriky, aby za dvě léta 1680 odešel do Vídně na filosofii. Už v oné době hověl své zálibě pro dějepisné studium, neboť podrobně líčí ve svých spisech vídeňské kostely a památnosti, ani »císařskou knihárnu« neopominuv. Mnohá místa v jeho spisech dokazují, že podrobně znal dějiny starověkých Řeků a Římanů, jejichž svědectví se dovolává. Ve Vídni byl ještě v době velikého moru 1680. Další zprávu o něm máme až r. 1685, kdy 6. března složil slavný řeholní slib v rytířském řádu křížovníků s červenou hvězdou.

Od té doby lze sledovat jeho činnost dvojí stopou: jednak studuje pilně církevní Otce a dogmatické spisy, nevyhýbaje se ani spisům Lutherovým a Melancthonovým a koránu, jednak se zabývá studiem historickým. Pešinovo dílo mělo na něho zřejmě vliv, i když je osobně neznal; jistě však znal Balbina a jeho práci si vážil. V roce jeho smrti (1688) byl asi vysvěcen a hned byl »per undecim annos continuos culinae praefectus et dispensator«, což znamená, že neměl na starosti pouze kuchyni, nýbrž obstarával všechny potřeby pro členy řádu a chovance špitálu. Pro něho to znamenalo, že víceji při nočním nežli denním světle, jsa v denní čas nepokojnými roztržitostmi zanepřazdňován, pracovatí, a když jiní nejlépe odpovídají, bdíti musil;«; bádání theologického a historického však přes to nezanechal. Pěkný doklad o jeho osobní statečnosti máme u Hammerschmieda: »Exorto anno 1689 periculoso incendio, ipse enim inter primos fuit, qui igni extinguendo manum admovit, neque aquas propriis manibus adportare destitit, donec flamma sopiretur.« — V oné době převorem a administrátorem řádu byl Jiří Ignác Pospíchal, osvícený a vzdělaný kněz, který byl upřímným Čechem, miloval svůj jazyk a byl hrdý na minulost českého národa, stýkal se osobně s Balbinem, Pešinou, hrabětem Vratislavem a podporoval jejich buditelské snahy. Beckovský se mohl za něho pokojně zabývat historickým studiem, ba jeho vlivem dospěl k názoru, že k povznesení lidu, k zušlechtnění myslí nutno psát historická díla mateřským jazykem, ježto »hanebná věc jest v své vlasti cizozemcem býti, co se jinde děje, věděti a o domácích příbězích žádné vědomosti nemíti«. Uvědomoval si, »že my Čechové jiným národům, jako některým sousedům našim a co více jest také našim domácím, s námi obcujícím, mezi námi a od nás se živičím, ano i těm, jenž se mezi námi zrodili a naši jsou vlastenci, sůl jsme v očích...« Má pevnou důvěru ve svaté patrony České země: »ti pak nejenom o mne a o jednoho každého z nás snažnou pečlivost mívali a dosavad mají, ale také celou zem českou vždycky pečlivě opatrovali a obhajovali, když... našim předkům... proti nepřátelům, kteří nejenom řeč českou, ale i národ český vykořenit chtěli, nápomocni byvše viditelně se svými Čechy je poráželi...«

K svému dílu se připravoval pročítáním všech starých památek, rukopisných i tištěných, nečině rozdílu mezi spisovateli katolickými, utrakvistickými, bratrskými i protestantskými. Mimo to probádal všechny klášterní a kostelní archivy pražské, sbíral nápisy v kostelích i na hřbitovech, ničeho neopomíjeje, co

by ho bylo mohlo o minulosti poučit. Byl v čilé korespondenci s tehdejšími historiky a četnými českými městy.

Obzvláštní zálibení našel v Hájkově Kronice, tehdy už jen vzácně se vyskytující, která úplně vyhovovala jeho nazírání na kronikářské dílo, lidu přístupné; byla psána česky, prostým a jasným slohem a tak podrobná, že podobné jí nebylo. Jeho názor nebyl však zaviněn nekritičností. Z »Přípisu« k I. dílu *Poselkyně* je patrné, že si byl dobře vědom jejích vad, zvláště nesystematičnosti, ale když se dověděl, že vyjde německý překlad její (v Norimberce 1697), umínil si, že vydá přepracované vydání české sám a že »bude-li v tom vůle Hospodinova«, bude v ní pokračovat od roku 1526 až do své doby.

K provedení jeho úmyslu nepřímo mu dopomohl převor Pospíchal, ustanoviv jej roku 1699 správcem nového ženského špitálu v Písané lázni (balneum pictum — v místech nynějšího paláce Lažanského proti Národnímu divadlu). Za účelem probádání neznámých archivů vydal se příštího roku na dlouhou cestu po Čechách, Moravě a Uhrách. Při té příležitosti poznal v Budapešti španělského křížovníka Josefa, který mířil k Vídni s křesťany vykoupnými z tureckého otroctví. Jeho ušlechtilost měla další cíl: horlivě pečovat o vykupování Čechů z otroctví. Na zpáteční cestě navštívil Borovany a Trocnov, rodiště »nešťastného vlastence« Jana Žižky, odkud si přivezl s sebou kus dřeva z dubu, pod nímž Žižkova matka údajně porodila.

Po návratu do Prahy začal hromadit knihy a rukopisy, které mohl sehnat a jež byly vzácným pokladem v bývalé křížovnické knihovně. Teď teprve se mohl plně oddat spisovatelství. První díl jeho veliké práce *Poselkyně starých příběhů českých aneb kronika česká od prvního do nynější země České příchodu dvou knížat Charvátských, Čecha i Lecha, vlastních bratří, až do šťastného panování císaře římského, krále českého Ferdinanda I., vždycky vítěze slavného. Díl první, v němž se některé cizí příběhy nacházejí, kteří k domácím přináležejíce od nich se odciziti nemohli. Tištěno u J. K. Jeřábka 1700.* — Dílo připsáno českým patronům. Podle výsledku bádání prof. Rezka vydal Beckovský 28 svých prací tiskem. Nelze je lišit podle obsahu, protože Beckovský sleduje přání čtenářstva, vkládal i do theologických spisů historické zprávy, »že lid po nich bažil, rád je čítal a vždy s novými potěšením nově vyšlý spis téhož autora do rukou bral. Tím také vysvětliti možno, že mnohé ze spisů Beckovského vícekrát byly vydány a i ještě v pozdějších letech překládány«. Beckovský sám valnou většinu napsal česky, z části pak latinsky i německy.

Rukopisů týž badatel bezpečně objevil 22, z nichž je nejdůležitější *Poselkyně starých příběhů českých díl II.* Spisována byla nesoustavně od 1700 do 1722, a to tak, že do hotových částí vpisovány dodatečně zprávy později objevené. Dílu chybí konečná autorova redakce, od níž ho smrt odvolala. Dílo není přísně historicky pragmatické, nýbrž kronikářské, jak psali Pešina i Balbín a jiní, třebaže některé části mají vysokou úroveň dějzpytnou, jiné odstavce jsou naproti tomu nekriticky převzaté z pramenů.

Úctyhodná je nesmírná spousta materiálu sehnáného ze všech končin, a to nejenom citátů z knih, nýbrž přímo listin a rukopisů. Paleografie mu činila neznáze, jak sám přiznává, jako ostatně všem jeho současníkům. »Vcelku však vane nám z *Poselkyně* duch poctivého Staročecha, muže, jemuž láska k zděděné víře, k otčině i zvláště k mateřskému jazyku byla nade všecko, a který neplanými slovy, ale poctivou, usilovnou a neumornou prací chtěl prospěti spoluvlastencům svým. Láska k české

minulosti a láska k pravdě vedly muže toho i jiné s ním spřízněné duchy k tomu, aby za dob hlubokého poklesnutí jako první zákopníci pozvedali v lidu českém jazykem českým pravou úctu k slavné minulosti, pravé zbožnosti a mravnosti a tím i k pravé lásce k vlasti» (Rezek, Poselkyně, II. díl, 3. sv., str. XXIX). — Dílo vyšlo za 155 let po jeho smrti, rozděleno ve tři svazky podle záměru spisovatelova péči Dědictví sv. Prokopa 1880. Výčet listin, rukopisů a knih k práci použitých, sestavený vydavatelem podle vzoru I. dílu Poselkyně, k níž autor sám připojil seznam pramenů, ukazuje, jak nesmírnou práci vykonal. Dr Rezek po obšírném ocenění díla dochází »k tomu výsledku, že práce ta přes všechny vady nahoře vytčené má pro dějiny české a zvláště církevní cenu velikou a že je objemným a vzácným přídavkem pro dějiny naší literatury vůbec a historiografie české zvláště. V tomto směru bylo jí také zhusta již používáno od spisovatelů přemnohých« (L. c. XXXI.).

Pokud jde o ostatní jeho spisy, tu historik studující jeho dobu těžko by se bez nich obešel. Všecko totiž, co Beckovský uveřejnil, má tendenci mravoučnou, čili líčí lidi, jací »nyní« — v jeho době — jsou, aby tím více vynikl kontrast mezi tím, jací být mají. Je v nich tedy hojnost kulturně historických zpráv

o mravech, zvycích, krojích, způsobu života tehdejších lidí.

Beckovský nebyl pouze spisovatelem: »Fuit vir hic de ordine sacro multum meritis, novellam enim hanc sacri ordinis aedem, praesertim capellam eius picturis et imaginibus singulariter exornavit, supellectili sacra, specialiter particula sanctissimae Crucis in pretiosa theca in forma pacificalis ditavit«, čteme o něm v křížovnickém mortuale. Později podnikl ještě několik cest po Čechách, poslední v žateckém kraji 1720. Od té doby churavěl, ač literárně pracoval dále, až koncem r. 1725 byl raněn mrtvicí, jíž podlehl 26. prosince, přijav předtím Tělo Páně; a tak tento magnaе famaе historicus Hospitalis Agnesiani primus per XXVI annos meritissimus administrator ex mortali vita ad perpetuas gloriae coronas transiit. — Jeho naděje, vyslovená v »Přípisu« k I. dílu Poselkyně: »najdeť se někdo, který po sta letech rád ji zdvihne, opráší, do bezpečného místa vloží a ji sobě pozorně ošetří«, se splnila. Byla v těžkých dobách vzácným klenotem v almárnkách prostých českých lidí, jimž byla vzpruhou v utrpení, nadějí v lepší budoucnost a bohatýrským zpěvem o hrdinném zápolení předků.

J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

Ve čtvrtek 21. dubna t. r. zvolila v. v. METROPO-LITNÍ KAPITULA U SV. VÍTA ve své schůzi, konané na kapitulním děkanství, nové dignitáře. V sobotu 23. dubna byla o ½10. hod. dopoledne provedena v katedrále sv. Víta na hradě pražském slavnostní promóce a uvedení na nová místa v chóru. Na místo probosťa byl uveden J. E. nejdp. Dr Ant. Eltschkner, světitel biskup zefirienský, na místo děkana J. M. nejdp. papežský prelát Dr Bohumil Opatrný, na místo preláta arcijáhna J. M. nejdp. Dr Josef Kubík, na místo preláta scholastika J. M. nejdp. Antonín Stehlik, kapitulní vikář, na místo kanovníka kustoda J. M. nejdp. Dr Jan Opatrný, na místo kanovníka kantora byl promován J. M. nejdp. Osvald Novák, na místo kanovníka seniora byl uveden J. M. nejdp. Dr František Kotalík. Po poděkovacím proslovu byl obřad uzavřen chvalozpěvem »Te Deum«, státními hymnami a chorálem svatováclavským.

V pátek 15. dubna zvolila staroslavná královská kólegiální KAPITULA U SV. PETRA A PAVLA na Vyšehradě nesídelního kanovníka prof. P. Josefa Beneše kanovníkem sídelním. Slavnostní uvedení do sboru sídelních kanovníků se konalo v sobotu 23. dubna na Vyšehradě.

NOVÁ THEOLOGICKÁ PUBLIKACE

Česká katolická charita v ÚČN v Praze vydala spis Františka Kotalíka: Ras Šamra-Ugarit, studii o významu a vztazích Ugaritu k prostředí a knihám starozákonním — ve spisech Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze-Litoměřicích.

Čtenářům našeho časopisu není neznám pojem Ugaritu, vždyť již Dr J. Merell v témže časopise nás informoval o současných vykopávkách a nálezích v Ugaritu-Ras Šamra. Než přece neuškodí úvodní ucelený obraz vývoje všech vykopávek, nálezů hmotných i písemných v dávnověkém středisku při břehu Středomoří proti výběžku ostrova Cypru. Odborné čtenáře upoutá nejrůznější názor o problému dosud jediného známého nejstaršího abecedního klínového písma i stručný pohled do často překvapujících zvláštností ugaritského jazyka. Podstatnou část díla možno viděti v literárně kritických rozbořech velikých mytologických eposů, v pravděpodobném zrcadlení ugaritské literatury epické i lyrické v Knize žalmů, v číselných problémech biblických a mimobiblických a ve velmi zajímavé otázce, v poslední době rozličně řešené různými odborníky, o významu nikoli běžného biblického termínu-nóqéd-, který čteme v knize proroka

Amose a v historických knihách o moabském králi Měšáovi, který je též nazván nóqéd. Druhý díl nám přibližuje ugaritský pantheon s jejich předními bohy — El, Baal, Šalem, Danel a Ašera, vždy s překvapujícími vztahy k biblickým textům, kde mnohdy získáváme jistě bezpečnější čtení i jistější pochopení mnohých dosud obtížných a neurčitě míněných míst. Velká, přetěžká otázka se nám rozvíjí ve jménu Jahve — YHWH —, jak tomu nevysovitelnému jménu rozuměti, kde je jeho původ, jaký je jeho prvotní význam? Snad zkrácená jména Yaw-Yo v oblasti mimobiblické, z doby ještě před Mojžíšem, jaký mají vztah k plnému jménu Jahve? Poslední díl jmenovaného spisu se obírá původem a posledním osídlením Kanaanců Ugaritu, otčinou Kanaanců-Feničanů, jejich náboženským stavem, jejich jazykem i studiem jejich vlastních jmen. V této části přistupujeme k druhé obtížné, neustále studované otázce o možné totožnosti, či spíše různosti názvů — Habiri-SAG GAZ-PRM. V dílu je vložen i dodatek široké, odborné studie prof. Karlovy university R. Růžičky o písmenu g a o silných vlivech aramejštiny v jazyku Ras Šamra z Orientálního archivu z konce minulého roku. Druhá část téhož dodatku zaznamenává statistický rozbor ugaritského slovníku profesora v Bagdadu Izz ad Dina al Yasina, který většinu ugaritských slov přibližuje arabštině, ano i současnému dialektu Iraku. Dílo končí krátkou úvahou o společné terminologii kultické a rituální mezi Ugaritem a prostředím starozákonním. Podstatně vyčerpávající obrazová příloha uschopní čtenáře, aby si utvořil snázeji názorný přehled bohatosti i pestrosti, ano i velké umělecké výše četných hmotných nálezů.

Z NAŠÍ FAKULTY

Dne 5. března navštívil pěvecký soubor našich bohoslovců opět jeden z litoměřických charitních ústavů, aby předvedl svůj bohatý a zábavný program, z něhož se zvláště libily dobře nacvičené zpěvy, vystoupení seminárního orchestru a recitace.

Dne 6. března i na naší fakultě probíhala podpisová akce pod vyzvu SRM, kterou podepsali všichni profesori, představení semináře, bohoslovci i zaměstnanci fakulty.

Dne 1. dubna udělil J. E. nejdp. světitel biskup pražský ThDr Ant. Eltschkner bohoslovcům nižších ročníků tonsury a s. ordines minores. V následujících dnech (2. a 4. dubna) obdrželi v seminární kapli další bohoslovci z nejvyššího ročníku vyšší svěcení subdiaconátu a diaconátu. Tuto ordinaci předcházela svědo-

mitá liturgická a duchovní příprava kandidátů, kterou vedl spirituál semináře vsdp. P. K. Sahan.

JUBILEUM

Dne 5. května oslaví své šedesátiny prof. Vincenc Kramoliš, administrátor v Ostravě. — 8. května oslaví 75 let života P. Cyril Žampach v Mladé Boleslavi. Blahopřejeme.

KNĚŽÍ-JUBILANTI V ARCIDIECĚSI OLOMOUCKÉ V R. 1955

65 let kněžství se dožívá František Ostrčil, čestný kanovník v Novém Hrozenkově. — 60 let kněžství: Msgr. Josef Hanák v Žalkovicích. František Mokroš v Tučapech. František Navrátil v Kroměříži. Gustav Seipel v Opavě. — 50 let kněžství: Adolf Pírek, čestný kanovník v Olomouci. Emanuel Škrobánek, děkan, Linhartovy. Jan Dědáček, Spytihněv. Jan Doležel, Olomouc-Nové Sady. František Fabiánek, Hoštice. Karel Hruzík, Ruda nad Moravou. Jan Hudec, Dvorce. Alois Kobliha, Borotín. Adolf Kupka, Rychtářov. Florián Kux, Vítonice. Rudolf Kužela, Kunčina. Cyril Navrátil, Olomouc-Chválkovice. Julius Půda, Nezamyslice. — 40 let kněžství: Josef Glogar, generální vikář v Olomouci. ThDr. Vojtěch Tinz, dómský prelát v Olomouci. František Bláha, děkan ve Lhotě u Malenovic. Josef Barák, Milotice. Alois Doubravský, Kněždub. Alois Hanzelka, Kozmice. Josef Hulva, Vnorovy. Václav Jakubík, Velká Bystrice. František Janík, Starý Jičín. Vladimír Kodítek, Syrovín. Josef Richter, Olomouc. František Rusňák, Staré Město. Josef Svoboda, Ostrava-Prívov. Vojtěch Treutler, Vlčovice. Alois Vraník, Moravice. — 30 let kněžství: Vojtěch Král, děkan ve Zdouňkách. — 25 let kněžství: Eduard Hurník, děkan v Ostravě-Zábřehu. Jan Porubský, místoděkan v Jezernici.

ÚMRTÍ

Autor českého Římského misálu P. Marian Schaller zemřel v Praze dne 20. března t. r. v 63. roce svého věku a byl ve čtvrtek 24. března pochován na posvátném hřbitově vyšehradském. R. I. P.

Dne 12. dubna t. r. zemřel papežský prelát Msgr. Dr. Alois Kudrnovský. Narodil se v Pecece 20. června 1875. Na kněze byl vysvěcen v Římě 17. února 1901. Po několikaletém působení v duchovní správě v pohraničí a v Praze pracoval jako profesor na vyšších školách. V roce 1921 přešel na bohosloveckou fakultu university Karlovy jako řádný profesor základního bohosloví. Byl děkanem kol. kapituly u Všech Svatých. R. I. P.

VAMBERSKÁ KRYPTA

Lidová umělecká tvořivost se uchovala ve vamberšské kryptě v jedinečné kuriozitě. Ručně kresbami zdobené dřevěné rakve, ponejvíce z doby tereziánské, mají lidovým umělcem malované květy v rozličné barvě: bílé, růžové, žluté a zelené. Téměř každá je jiná. Není to seriová práce a žádná nepůsobí smutně a ponuře. Na jedné z nich je ozdobným písmem napsáno: »V létu 1732 dne 16. decembra usnula v Pánu Rozálie Schmidtberská« a pod tím krásný verš: »Smrti dluh jsem zaplatila a bohu (!) duši navrátila, bože (sic!) rač milostiv býti, do slávy věčné přijíti. Tam se budem čekati.« Vamberšská krypta byla natrvalo zpřístupněna v červenci r. 1954, obětavou spoluprací občanstva vyčištěna, pořízen nový vchod, osvětlena elektricky. Dr. Alois Sedlařík

KRASELOV

Požárem o vánocích 1953 byl v kostele sv. Vavřince v Kraselově u Strakonice zničen hlavní oltář, zasvěcený sv. Vavřinci, který celý lehl popelem. Dále byly znehodnoceny velkým žárem, v kostele vzniklým, varhany, velice cenný hudební nástroj, a to zkrížením a rozlícením všech píšťal, jakož i rozlícením všech částí vzdušnic. Ostatní oltáře v celkovém počtu šest a kazatelna byly též značně poškozeny. Díky pochopení NV budou opravy v dohledné době skončeny, kostel bude v jarních měsících znovuvysvěcen a předán náboženským účelům.

V malém malebném lesičku nad Kraselovem u Strakonice jest velice krásný architekturní klenot, barokní kostel a poutní místo sv. Anny, vystavěné pražským biskupem Dlahoveským v letech 1674 až 1680. V roce 1954 bylo nákladem 130.000 Kčs přikročeno k renovaci těchto památek, časem již velmi sešlých. Také v letošním roce pokračují opravivé práce, prováděné nákladem 21.000 Kčs, a budou dokončeny v prvním pololetí 1955.

UTOPIE SV. TOMÁŠE MORA V POLŠTINĚ

V nedávných dobách vyšla v polském katolickém nakladatelství PAX ve Varšavě světoznámá sociální utopie sv. Tomáše Mora. Kniha vyšla ve vkusné úpravě a v překladu prof. Kazimira Abgarowicze. Knižku doprovází rozsáhlá studie o životě a díle sv. Tomáše Mora z pera Dr. Witolda Ostrowského.

REFORMA KALENDÁŘE

DP uveřejnil již dvakrát zprávu o plánované reformě kalendářní, která se má uskutečnit rokem 1956. Návrh vycházející od World Calendar Association byl původně vypracován katolickým duchovním Marc Mastrofinim.

V těchto dnech uveřejnil P. O'Connell, ředitel vatikánské hvězdárny, článek, v němž interpretuje oficiální stanovisko katolické Církve k otázce reformy.

Bylo by naprosto mylné — praví mimo jiné jmenovaný učenec — domnívat se, že Církev předem odmítá každou změnu nynějšího gregoriánského kalendáře. Naopak, vítá úpravu takovou, která by znamenala zlepšení a usnadnění podmínek hospodářského a sociálního života národů. Nemá proti navržené úpravě námitek ani proto, že tu vůbec nijak nejde o zrušení kalendáře dosavadního, nýbrž pouze o vnější, celkem nepatrné změny, týkající se jediné délky jednotlivých měsíců (převzaté stejně z dob pohanských — z kalendáře juliánského) a posloupnosti týdnů, která by byla vsunutím t. zv. »bílého dne«, t. j. dne bez jakéhokoliv označení, po posledním prosinci — a v přestupném roce druhého takového dne po posledním červnu — ustálena. Církev je ochotna dát svůj liturgický kalendář v soulad s novým kalendářem všesvětovým a uvažuje v této souvislosti na všeobecné přání se strany kompetentních kruhů také o fixaci velikonočního data. V prvních staletích bojovalo se, jak známo, houževnatě o to, kdy se mají slavit velikonoce. Boj byl ukončen teprve r. 325 na nicejském sněmu. Slavíme-li velikonoce od té doby o prvé neděli po prvním jarním úplňku, jde tu sice o ctihodnou tradici, ale Církev může své zákony, které vydala, beze sporu zase pozměnit a pozměňuje je také skutečně, jsou-li důvody dostatečně vážné.

BEATIFIKACE

V březnu t. r. byl zahájen apoštolský proces připravující blahorečení »apoštola malomocných«, P. Damiána de Veuster z kongregace nejsv. Srdce. Jmenovaný pochází z Belgie a žil dvanáct let mezi malomocnými, o jejichž duševní i tělesné blaho se neúnavně staral tak dlouho, až se sám stal obětí této hrozné a zhoubné nemoci. Zemřel r. 1888 ve věku 48 let jako mučedník povolání, jemuž se byl věnoval.

CESTOU DO OHNIVÉ ZEMĚ

Synchronisace velkého dokumentárního filmu »Cestou do Ohnivě země«, který natáčeli společně známý tvůrce kulturních filmů Evžen Schuhmacher a dlouholetý misionář mezi Indiány P. Gundekar Flierl, byla nyní dokončena. Film obsahuje mimo jiné původní snímky ze života tehdy ještě existujících kmenů Onas a Yagonských, snímky, které pořídil badatel v Ohnivě zemi, salesián Agostini kolem roku 1920. Jmenované indiánské kmeny byly zatím brutálními metodami bílých kolonizátorů úplně vyvražďeny. Dokumentární snímky nebyly dosud uveřejněny.

FRANÇOIS MAURIAC,

známý katolický spisovatel, nositel Nobelovy ceny, zaujal nekompromisní stanovisko proti remilitarisaci

záp. Německa a přijal členství v mezinárodní komisi, která se zřídila u příležitosti 10. výročí zrušení ošwiencimského tábora smrti, aby se už nikdy nezřizovaly nové Ošwiencimy znovuzkříšeným německým militarismem a fašismem.

PAUL JOURDAIN,

šéfredaktor katolického časopisu »Libre Belgique«, zemřel ve věku 77 roků. Až do poslední chvíle života vedl největší světový katolický časopis ve francouzské řeči. Rozhodně odmítal mandáty, vyznamenání, pozvání a pod. a zachoval si tak naprostou nezávislost, která mu umožnila, že neohroženě mohl až do smrti bojovat proti obnově wehrmacht, jejíž vojáci dvakrát vpadli do jeho rodné Belgie.

PŘEDSTAVITELÉ CÍRKVÍ V RUMUNSKU

sešli se před časem v aule bukureštské vysoké theologické školy, aby rokovali o myšlenku kolektivní bezpečnosti a o usnesení Světové rady míru. Na tomto shromáždění promluvil též řím.-katol. kanovník Emanuel Kreis, jenž mimo jiné načtl, jak nebezpečné důsledky by mělo oživení německého militarismu a zdůraznil, že mírumilovné národy si přejí zřízení jednotného demokratického Německa a nikoli Německa toužícího po revanšismu.

PAUL CLAUDEL,

známý francouzský katolický spisovatel, zemřel v noci z 22. na 23. února t. r. Narodil se r. 1868 a zvolil si diplomatické povolání, které ho přivedlo na čas i do Prahy. Mezi dvěma světovými válkami několikrát zastával funkci velvyslance Francie. Byl členem Francouzské Vědecké akademie. Jeho dramatická díla z počátku hrána v avantgardních divadlech, nejznámější jeho hry jsou nyní na repertoáru Comédie Française. Francouzské Národní divadlo nedávno předvedlo Claudelovu hru »Pozdravení andělské«, jejíž zkoušky ještě autor osobně vedl.

JIHOAFRICKÝ BISKUP PROTI RASISMU

V londýnském Central-Halle konalo se 21. února t. r. protestní shromáždění proti rasistické politice vlády Jihoafrické Unie, jehož se zúčastnilo na 3.000 osob. Promluvil tam také řím.-katol. biskup z Johannesburgu (Jihoafrická Unie). Odsoudil činy vlády Jihoafrické Unie, která násilně vystěhovává desítky tisíců černochů ze západních čtvrtí Johannesburgu. »Tato politika« — zdůraznil biskup — »je nejkřiklavějším příkladem nespravedlnosti, s jakou je možno dnes potkat se v Jihoafrické Unii.« V dalším vzpomněl, že dnes tři čtvrtiny obyvatelstva Jihoafrické Unie trpí podvýživou, dostávají bídnou mzdu a nemají přístupu ke vzdělání.

POSLEDNÍ CESTA ARCIBISKUPA MARA SEVERINA

Z daleké Indie přišla zpráva, že tam vyprovodili na poslední cestě tiruvalského arcibiskupa Mara Severina, arcipastýře indických katolíků malanharezského ritu.

Mar Severios se narodil r. 1894 z indické rodiny. Původně se jmenoval Valakuzhiy a jako jeho celá rodina patřil k jakobitské církvi. Když byl r. 1929 vysvěcen na kněze, přijal jméno Severios. V r. 1937 složil římskokatolické vyznání víry a stal se apoštolským administrátorem v Tiruvalle v lůně sjednocené již jakobitské církve. R. 1950 se stal tiruvalským biskupem a od té doby vybudoval ve své diecési 50 nových kostelů a kaplí. Za své zásluhy se stal arcibiskupem.

Pohřeb probíhal pro nás nyní nezvyklým způsobem. Mrtvolu zesnulého arcibiskupa vystavili v katedrále, nikoli jako u nás je zvykem — na márách v rakvi, ale se všemi odznaky církevní hodnosti ji posadili v katedrále, kde se sloužily mše sv. za jeho duši. V den pohřbu též v té poloze — v sedě — na květinami vyzdobeném voze ho vezli městem a pak následovaly

smuteční obřady v katedrále. Po obřadech uložili zesnulého sedícího — tedy zase ne v rakvi — v kryptě dolního kostela.

NOVÝ KOSTEL V IRÁNĚ

Nedávno slavnostně posvěcen v Ispahane nový katolický kostel. Obřady svěcení vykonal kardinál Agagianian, patriarcha arménského ritu, jenž tam přibyl letadlem z Bejrutu. Je to první případ v dějinách, že katolický kardinál vkročil na perské území, kde počet iránských katolíků je asi 14.000, z toho většina chaldejského obřadu.

FRANCOUZŠTÍ VĚDCI PROTI ATOMOVÉ VÁLCE

Francouzská akademie věd uspořádala vědeckou diskusi o pokusných atomových výbuších pro válečné účely. Ve svém referátě, který na všechny posluchače zapůsobil přímo otřesným dojmem, obracel se francouzský vědec Charles-Noel Martin na veřejné mínění a svědomí celého světa a naléhavým požadavkem, aby bylo zabráněno použití atomových zbraní a atomovým výbuchům ve službách zbrojení. S poukazem na nesmírné hrůzy, které atomová válka může způsobit všemu lidstvu, dožadoval se přednášející důrazně zákazu atomových zbraní.

»SVOBODA NÁBOŽENSTVÍ« V AMERICE

Katolická sociologická společnost v Chicagu nedávno uspořádala širokou anketu o »problému barevného duchovenstva v Americe«. Problém je totiž dán tím, že přestože na papíře není rozdíl mezi duchovními barevnými a bílými, ve skutečnosti diskriminace mezi nimi je a tato diskriminace je příčinou velké propasti mezi příslušníky duchovenstva různých ras. P. Albert Foley, profesor na universitě ve státě Alabama, poukázal na skutečnost, že protiklady mezi bílým a barevným duchovenstvem se silně zostřily. Je to velikým nebezpečím pro církve, protože se tak znemožňuje normální církevní život. Vlivem podněcování se strany některých kruhů přispívají leckde sami věřící k vystupňování těchto rozporů.

UPOZORNĚNÍ ČTENÁŘŮM NAŠEHO LISTU

Jak jsme již před časem oznámili, převzaly rozšířování také našeho listu orgány ministerstva spojů. Dnes vyřizuje všechny záležitosti předplatitelů i hromadných odběratelů Poštovní novinová služba, která se stará o expedici, rozšiřování, dodávku a doručování převážně většiny našich novin a časopisů. Dřívější administrace těchto listů byla zrušena. V nové organizaci rozšiřování tisku je zcela nahradily orgány ministerstva spojů.

Každý předplatitel nebo hromadný odběratel se proto musí dnes se všemi svými požadavky i placením předplatného obracet na svého poštovního doručovatele nebo na oddělení PNS příslušného poštovního úřadu. Ve zvlášť vážných případech je třeba záležitost postoupit okresnímu poštovnímu úřadu nebo dále krajské správě spojů příslušného místa, kde je list odebírán. Zasilání objednávek na časopisy, přání o dodávání listů s rozebranými náklady a reklamací redakcím nebo vydavatelům prodlužuje možnou lhůtu k vyřízení, neboť každý případ je třeba předat jmenovaným poštovním orgánům. Přijímání nových předplatitelů u časopisů s rozebranými náklady je možné jen podle místní situace a jen v těch případech, kdy žadatel potřebuje list z titulu své funkce ke své práci.

Počátkem letošního roku došlo k řadě změn ve vydávání novin a časopisů, které značně ztížily práci poštovních orgánů v rozšiřování tisku. Tím vzrostl i počet závad ve vyřizování přihlášek, objednávek a změn v dodávkách některých listů. Upozornili čtenář nebo odběratel na každý takový nedostatek příslušný poštovní úřad, pomůže nejen k jeho co nejrychlejšímu odstranění, ale současně i přispěje k zvyšování odpovědnosti jednotlivých pracovníků PNS i k získání dalších zkušeností v této nové práci spojařů.

Doporučujeme proto našim čtenářům, aby se na příště obraceli se všemi záležitostmi s odběrem našeho listu na příslušné poštovní orgány.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

Státní zkoušky na Římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích

Z děkanství Římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze, se sídlem v Litoměřicích, Komenského ul. č. 4, telefon 2747-48, se oznamuje, že státní zkoušky v jarním období se budou konati v těchto termínech:

První státní zkouška z biblického studia Starého a Nového Zákona se koná 26. května 1955.

Druhá státní zkouška z církevních dějin a církevního práva se koná 23. května 1955.

Třetí státní zkouška z praktické morálky se koná 24. května 1955.

Čtvrtá státní zkouška z veškerého bohosloví se koná 25. května 1955.

Bližší informace o skládání těchto zkoušek byly uveřejněny v 1. čísle Duchovního pastýře z r. 1955, str. 17—18.

Pisemné přihlášky, doložené souhlasem nřdp. ordináře (pokud se tak nestalo již dříve) je nutno zaslat děkanství fakulty nejpozději do 10. května 1955.

ThDr Jan Merell, v. r.,
děkan.

ARCIDIECĚSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Baštář Jaroslav, admin., Stráž u Tachova, ustanoven dekretem čj. 779/55 od 1. 2. 1955 excurrento administrátorem v Holostřevěch, okres. Stříbro.

Šmelc Benedikt Ant. O. Praem., reál. admin., Mariánské Lázně, jmenován dekretem čj. 1034/55 od 1. 2. 1955 vikářem vikariátu mariánskolázeňského.

Böhm Jaroslav O. Cruc., arciděkan, Tachov, jmenován dekretem čj. 1038/55 od 1. 2. 1955 vikářem vikariátu stříbrského.

Soukup František, kaplan, Sázava-Budy, ustanoven dekretem čj. 1091/55 od 15. 2. 1955 administrátorem v Ratajích nad Sáz. a dekretem čj. 1092/55 od 15. 2. 1955 excurrento administrátorem v Úzicích, vesměs okres Kutná Hora.

Neužil Antonín, býv. admin., Maršovice, ustanoven dekretem čj. 1093/55 od 15. 2. 1955 kaplanem v Sá-zavě-Buda a dekretem čj. 1094/55 od 15. 2. 1955 excurrento administrátorem ve Stříbrné Skalici, okres Český Brod.

Rosenberg Václav, kaplan, Kostelec nad Čer. lesy, ustanoven dekretem čj. 1161/55 od 15. 2. 1955 administrátorem v Pernarci, okres Stříbro, excurrento administrátorem dekretem: čj. 1162/55 v Číhaně, okres Plasy, čj. 1163/55 v Erpužicích a čj. 1164/55 v Šípíně, oboje okres Stříbro.

Toman František, administrátor, Liblín, ustanoven dekretem čj. 1233/55 od 1. 4. 1955 administrátorem v Erpužicích, okres Stříbro.

Vrátil František, kaplan, Praha-Smíchov, ustanoven dekretem čj. 1275/55 od 1. 3. 1955 kaplanem v Praze-Vršovcích.

Novák Jaroslav, kaplan, Praha-Vršovice, ustanoven dekretem čj. 1232/55 od 1. 3. 1955 administrátorem v Praze-Lhotce.

Dr Zichraser František, farář, Oloví, dekretem čj. 1515/55 obnovena od 1. III. 1955 jurisdikce pro funkci faráře v Oloví, okres Kraslice.

Bílý Bohumil, administrátor, Kožlany, ustanoven dekretem čj. 1537/55 od 15. III. 1955 administrátorem v Bezručicích, excurrento administrátorem od 15. III. 1955: dekretem čj. 1538/55 v Čelivě, dekretem čj. 1539/55 v Okrouhlém Hradišti a dekretem čj. 1540/55 v Úterý, vesměs okres Stříbro.

Dr Hofmann Josef, prof. v. v., Sokolov, ustanoven dekretem čj. 1543/55 od 1. III. 1955 II. kaplanem v Sokolově.

Schmitt Rudolf, Horní Slavkov, ustanoven dekretem čj. 1544/55 od 1. III. 1955 rektorem kostela u Sv. Anny v Horním Slavkově, okres Sokolov.

Adler Zdeněk, administrátor, Kralovice, ustanoven dekretem čj. 1609/55 od 15. III. 1955 excurrento administrátorem ve Vysoké Libyni, okres Plasy.

Bětík Alois, kaplan a admin. in spiritualibus v Zás-mukách, ustanoven dekretem čj. 1755/55 od 1. IV. 1955 interkalárním administrátorem tamtéž.

Pensionování:

Kopal Josef, děkan, Zásmyky, odchází dnem 1. III. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Klézl František, taj. arcib. konsistoře v Praze v. v. a skut. kons. rada, zemřel 14. 2. 1955 v Jindřichově u Hranic ve věku 77 let.

Šenych František O. Cruc., administrátor v Praze-Karlíně, zemřel 28. 2. 1955 ve věku 53 let.

Tichý Václav Msgr., bývalý arcib. vikář, arciděkan, Poříčí nad Sáz., zemřel 28. II. 1955 ve věku 80 let.

Šproc Václav, býv. farář v Praze-Karlíně a čest. kanovník starobylé kapituly sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi, zemřel 3. III. 1955 ve věku 88 let.

Stiebor Jan, prof. v. v., Příbram, zemřel 14. III. 1955 ve věku 80 let.

Zproštěn úřadu:

Karásek Jaroslav, administrátor, Slivenec, zproštěn úřadu od 23. III. 1955, čj. 1911/55.

DIECĚSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Ustanovení:

Rytíř Ondřej, administrátor v Jistebnici, sekretářem vikariátu tábořského od 15. II. 1955 (č. 643/55).

Haase Alois, administrátor v Benešově nad Černou, sekretářem vikariátu kaplického od 1. III. 1955 (č. 1012/55).

Jalovecký Václav, administrátor v Bernarticích u Tábora, správcem vikariátu milevského od 15. III. 1955 (č. 1260/55).

Veselý František, administrátor ve Vodňanech, správcem vikar. vodňanského od 15. III. 1955 (č. 1305/55).

Nakládal Dominik, administrátor ve Věžné, vikářem vikariátu pacovského od 15. III. 1955 (č. 1481/55).

Štráberger Jindřich, administrátor v Lišově, sekretářem vikariátu třeboňského od 1. IV. 1955 (č. 1943/55).

Pernegr František, administrátor v Hosíně, administrátorem v Hluboké n. Vlt. a excurrento administrátorem v Hosíně (okres a vikariát Č. Budějovice) od 1. II. 1955 (č. 407/55).

Votava Oldřich, kaplan v Bernarticích u Tábora, administrátorem v Suchdole nad Luž. a excurrento administrátorem v Rapšachu (okres a vikariát Třeboň) od 15. III. 1955 (č. 1506/55).

Kalivoda Ferdinand, arcikněz ve Strážově na Šumavě, excurrento administrátorem v Týnci u Klatov (okres a vikar. Klatovy) od 15. III. 1955 (č. 1368/55).

Fürbacher Bohumil, kaplan v Domažlicích, kaplanem ve Strážově na Šumavě a výpomocným duchovním v Týnci u Klatov (okres a vikariát Klatovy) od 15. III. 1955 (č. 1369/55).

Jalovecký Václav, administrátor ve Veselíčku, administrátorem v Bernarticích u Tábora (okres a vikariát Milevsko) od 15. III. 1955 (č. 1505/55).

Hornický Ondřej, administrátor v Suchdole nad Luž., administrátorem ve Veselíčku u Tábora (okres a vikariát Milevsko) od 15. III. 1955 (č. 1507/55).

Drnek Josef, administrátor ve Švihově, excurrento administrátorem ve Kbele (okres a vikariát Přeštice) od 15. III. 1955 (č. 1578/55).

Šanda Jan, sídelní kanovník v Č. Budějovicích, rektorem kostela Božského Srdce Páně v Č. Budějovicích od 1. IV. 1955 (č. 1944/55).

Zemřeli:

Šrámek Jan, os. farář v Chrástanech dne 4. II. 1955.
Jačka Josef, farář ve Kbele, dne 24. II. 1955.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Vyznamenání:

Beneš Josef, prof., kanovník vyšehradské kapituly, generální tajemník CMVKD, byl u příležitosti svých padesátin jmenován čestným radou kapitulní konsistoře litoměřické, č. dekr. 734/55 I-a-3/a ze dne 17. února 1955.

Králora František, administrátor a vikář v Mariánských Radčicích, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 571/55 III-a-1 ze dne 8. února 1955.

Panuška František, ThDr., proděkan ŘKCM bohoslovecké fakulty v Litoměřicích, byl jmenován skutečným konsistorním radou, č. dekr. 518/55 III-a-1 ze dne 3. února 1955, a dekretem č. 519/55 ze dne 4. února 1955 byl jmenován promotorem iustitiae et defensore vinculi kapitulní konsistoře litoměřické.

Slavík Václav, Msgre, arciděkan a farář v Klapém, byl jmenován skutečným konsistorním radou kapitulní konsistoře litoměřické, č. dekr. 516/55 III-a-1 ze dne 3. února 1955.

Staepel Heřman, os. děkan v Libědicích, byl u příležitosti svých sedmdesátin jmenován čestným arciděkanem, č. dekr. 497/55 III-a-1 ze dne 2. II. 1955.

Stodůlka Ignác, vikář a administrátor arciděkanství v Ústí n. Labem, byl jmenován skutečným konsistorním radou kapitulní konsistoře litoměřické, č. dekr. 517/55 III-a-1 ze dne 3. února 1955.

Vraštil Jan, sídelní kanovník a rektor kněžského semináře v Litoměřicích, byl jmenován skutečným konsistorním radou kapitulní konsistoře litoměřické, č. dekr. 515/55 III-a-1 ze dne 3. února 1955.

Ustanovení:

Kabát Jiří, kaplan v Rumburku, byl dosavadních svých povinností zproštěn a jmenován s okamžitou platností kaplanem v Lobendavě, okr. Rumburk, č. dekr. 607/55 II-a-3 ze dne 10. února 1955.

Mánek Ferdinand, administrátor v Mikulášovicích, byl dosavadních svých povinností zproštěn a jmenován s okamžitou platností kaplanem při děkanství v Rumburku, č. dekr. 609/55 ze dne 10. února 1955.

Posselt Rudolf, farář v Lobendavě, byl ustanoven s okamžitou platností excurrento administrátorem farnosti Mikulášovice a Velký Šenov, okr. Rumburk, č. dekr. 608/55 II-a-1 ze dne 10. února 1955.

Šimon Josef, kaplan ve Varnsdorfu, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. února 1955 interkalárním administrátorem farnosti Jiříkov, okr. Rumburk, s povinností vykonávat bohoslužby také ve filiálním kostele ve Filipově a vypomáhati po dobu nemoci dp. děkana Czejarka v duchovní správě ve Varnsdorfu, č. dekr. 605/55 z 10. února 1955.

Vosáhlo Václav, administrátor v Jiřetíně pod Jedlovou, byl ustanoven s okamžitou platností excurrento administrátorem farnosti Studánka, okr. Rumburk, č. dekr. 606/55 z 10. února 1955.

Zproštění:

Czejkarek Reinhold, děkan ve Varnsdorfu, byl s okamžitou platností zproštěn povinností administrátora excurrento farnosti Studánka, okr. Rumburk, č. dekr. 671/55 II-a-1 z 11. února 1955.

Čálek Bohuslav, děkan v Rumburku, byl s okamžitou platností zproštěn povinností administrátora excurrento farnosti Jiříkov, okr. Rumburk, č. dekr. 677/55 II-a-1 ze dne 12. února 1955.

Půlpán František, administrátor v Šluknově, byl s okamžitou platností zproštěn povinností administrátora excurrento farnosti Velký Šenov, okr. Rumburk, č. dekr. 670/55 z 11. února 1955.

Instalace nových sídelních kanovníků:

Dne 22. února byli v katedrále sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích slavnostně instalováni nové sídelní kanovníky katedrální kapituly sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích:

Slavík Václav, Msgre, skutečný konsistorní rada a arciděkan a farář v Klapém, okr. Lovosice.

Stodůlka Ignác, skutečný konsistorní rada, vikář a administrátor arciděkanství v Ústí nad Labem.

Slavnostní akt vykonal probošt kapituly Msgre Eduard Oliva, kapitulní vikář litoměřický.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Kůřil Jaroslav, novokněz, ustanoven dekretem ze dne 1. 2. 1955, č. 892, s platností od 1. 3. 1955 koop. v Kojetíně.

Růčka Vladimír, farář m. sl. v Blatničce, ustanoven dekretem ze dne 10. 2. 1955, č. 1269, s platností od 1. 2. 1955 administrátorem v Hradčovicích.

Bordovský Zdeněk, koop., Hradčovice, ustanoven dekretem ze dne 10. 2. 1955, č. 1270, s platností od 1. 2. 1955 vikářem u sv. Mořice v Kroměříži.

Zrušení ustanovení:

Kučera Josef, provisor ve St. Hrozenkově, ustanovení dekr. ze dne 31. 1. 1955, č. 795, adm. v Hradčovicích se výměrem ze dne 10. 2. 1955, č. 1246, s platností od 1. 2. 1955 ruší a P. Kučera zůstává provisorem ve St. Hrozenkově.

Bordovský Zdeněk, koop. Hradčovice, ustanovení dekr. ze dne 29. 1. 1955, č. 797, za prov. do St. Hrozenkova, se výměrem arcib. konsistoře ze dne 10. 2. 1955, č. 1245, ruší a P. Bordovský byl ustanoven vikářem v Kroměříži u sv. Mořice.

Zemřeli:

Stratil Jan, farář v. v. ve Zdounkách, nar. 15. 5. 1868 ve Zdounkách, zemřel dne 12. 2. 1955 ve Zdounkách.

Boháč Vincenc, revident arcibiskupské konsistoře v Olomouci, narozen 6. 4. 1893 v Kozlovicích — zemřel 5. III. 1955 v Kozlovicích.

Mastil František, administrátor v Pohoří, okres Nový Jičín, nar. 29. IV. 1890 v Černotíně — zemřel 5. III. 1955 v Pohoří.

Valouch Jindřich, katecheta v. v., bytem v Olšanech, okr. Šumperk, nar. 18. IX. 1864 v Olšanech — zemřel 5. III. 1955 v Olšanech.

Balcárek Bohumil, farář a děkan v. v., bytem ve Smržicích, nar. 1. IX. 1865 v Jarohněvicích — zemřel 7. III. 1955 v Prostějově.

Kobliha Alois, farář a děkan v. v., bytem v Borotíně, nar. 22. I. 1881 ve Všebovicích — zemřel 20. III. 1955 v Borotíně.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Jmenování:

Řeřucha Eduard, farář ve Svitávce, okr. Boskovice, jmenován od 1. 2. 1955 děkanem boskovickým.

Ustanovení:

Landsman Antonín, admin. v Dyjákovických, okr. Znojmo, a správce děkanství znojmského, investován kanonicky na faru v Dyjákovických, od 15. 1. 1955.

Franta Petr, kancléř a sídelní kanovník v Brně, ustanoven od 1. 2. 1955 duchovním správcem kostela sv. archanděla Michala v Brně.

Zalaba Jan, katecheta v Brně, ustanoven od 1. 2. 1955 duchovním správcem ve Státní psychiatrické léčebně v Brně.

Komárek František, koop. u sv. Tomáše v Brně, ustanoven od 1. 2. 1955 administrátorem v Jaroslavicích a exkur. admin. ve Slupi, okr. Znojmo.

Semrád Miroslav, admin. v Kostelní Myslové a exkur. admin. v Radkově, okr. Třebíč, ustanoven od 1. 2. 1955 koop. v Třebíči-zámku, okr. Třebíč.

(Pokračování)

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 5. - V Praze dne 1. května 1955.

ZELENINA NA FARNÍ ZAHRADĚ

Převážná většina farních zahrad slouží i k pěstování zeleniny a ovoce pro domácnost. Předkládám několik praktických rad.

Opatřte si včas semena s udáním klíčivosti. Nevhodně sklizená, mrazem, suchem nebo plísňmi poškozená, na místě nepatřičném po léta uchovávaná semena nedají zdravé potomstvo!

Mrkev, petržel, karotky vysévejte na podzim nebo časně z jara. Okurky, fazole, melouny i dýně žádají půdu na 10 st. C vyhrátou, rajčata, tabák touží po 15—20 st. C! Do mokré nebo zcela suché půdy, také příliš hluboko vsetá zahynou. Pravidlem bývá pokrytí semene 1 cm silnou vrstvičkou země. Hrachy, fazole, špenáty, mrkve, petržele vysévejte do rýžek. Čím jemnější semeno, tím pečlivěji zavlažujte. Hrubým zaléváním klíčence vyplavíte, opominutím závlahy uschnou klíčky v jediném dni!

Budte trpěliví! Řeřicha a hořčice klíčí již za 24 hodin, ale fazole za 3 dny, špenát za 9 a slunečnice za 35 dnů. Celer, petržel a mrkev leží dlouho v zemi, než vyklíčí. Ovocná semena, šípky, růže, mahonie, dřítál vyklíčí mnohdy až po roce.

Zařídte si střídavé hospodářství. Promyslete si důkladně, co chcete a co je možno dosáhnout v zahradě, pak udělejte rozvrh a přistupte s láskou k dílu! K vypěstování zdravé zeleniny rozdělte pozemek na tři díly. První z nich pohnojte stájovou mrvou, 4 q na 100 m², plochu již k podzimu zaryjte. Na tuto třetinu sázejte zelí, květák, kapustu, brukev, ředkvičku, saláty, okurky, rajčata, tykve a melouny, vysejete špenát. Druhou třetinu pozemku nehnojte stájovou mrvou a umístíte tam mrvu nesnášející zeleninu. Přispět můžete rozhozením 40 g kainitu a 40 g superfosfátu na 1 m². Sem vyséváte mrkev, petržel, karotky, ředkev, červenou řípu, celer, cibuli, por. Třetí část posílíte pouze rozhozením 50 g Thomasovy moučky a 30 g draselné soli na 1 m². Pěstují se tam fazole, hrachy, boby. V následujícím roce nastoupí třetí část pozemku na pořadí první a tak se postupuje, aby se tyto tři části střídaly.

Jak a kdy hnojit? V podzimu hnojte stájovou mrvou, thomaskou a kainitem, na jaře ledkem, superfosfátem, draslem a síranem. Od konce srpna do října nehnojíme, aby plodiny (platí i o ovocných stromech) řádně v klidu vyzrály a daly se uchovat. — Mrvu ihned po rozházení zaryjte. — Vápnění půdy provádějte každým třetím nebo čtvrtým rokem, a to buď vápenným prachem, v lehkých půdách mletým vápencem. Pamatujte: »Vápní dělá bohaté otce, ale chudé syny.« Vápní nesnášejí jahody, fazole, rajčata, vodní melouny.

Močůvka účinkuje povzbudivě svými hormony. Rozlévá se vodou na 50 % zředěná s přidáním superfosfátu (50 dkg na 100 litrů). Dá se připravit vložení holičného, králičího nebo drůbežního trusu do vody, kde po zkvášení se rozředí a za pošmourná používá. Plodící ovocné stromy nesnášejí dobře močůvku po polovině června, třešně do půli května. Zimní kapusta, zelí i celer

a reveň jen do konce srpna: nevyzrálý by a dostaly by nepříjemnou chuť, i v přezimování by se kazily. (Broskvoně a meruňky hynou po zalévání močůvkou!) Obsahy žump je lépe zkompostovat než použít k přímému hnojení.

K získání rané zeleniny vysévejte již v únoru a březnu rané odrůdy brukví, salátu, zelí, kapusty do pařístě nebo do truhlíků v bytě. Rajčata předpěstují se v místnostech. Uspíšíme vývin také předklícením. Semena celeru, mrkve, petržele, karotek vložíme do velmi zředěnou močůvkou navlhčeného písku, jímž semena povzbudíme k rychlejšímu vzrůstu. Hustý výsev je zhoubou semenáčků! *Pikování* je přesazování semenáčků na posilující vzdálenost. *Jednocení*: špenát, mrkve, karotky, cibule, petržel a podobně vysévané zeleniny jednotíme na 10 cm prostranství. Šaloty (odrůdy cibule) a česnek vysazují se v březnu; k urychlení se 14—20 dnů před vysazováním dají do místnosti 15 až 20 st. C teplé. *Brambory* předklíčíte koncem března na policích v teplé místnosti (6—8 st. C); rašelinou pokryté (i písek a popel pomáhá) lépe rostou po vysazení. Volte k tomu jen rané odrůdy! Výsadbu chraňte před mrazy — poklopením nádob nad natí, papírem, rohožemi. Zavlažování tvoří u brambor divy! Rychlení brambor dá se úspěšně provádět i v pařístích nebo pod přenosnými skřínkami s okny.

Vysazování zeleniny: Hluboko vsazený salát tvoří malé hlávky; cibule a celer onemocní. Naproti tomu zelí, brukev, kapusta, květák rostou zdárněji, jsou-li vsazeny pod nejspodnější listy. — *Záhony* usměrňte na 135 cm šířky, pěšinky na 25 cm. Pro zelí, kapustu, květák, umístěte do 5, petržel, pastinák a černý kořen do 6, hrách do 4 řádků. *Vzdálenost* košťálovin 35 cm, salát 25 cm; pozdní košťály na 60 cm. Vhodná půda k sázení nemá být mokrá, ale vlhká. Po zasazení ihned sadenice zalejte! Často kypřete! Půdu pokryt papírem nebo slamnatou mrvou, travou a pod.; nedovolí vzniku plevele a ničí škraloup. — *Okurky* milují výživnou půdu, teplo a vláhu. Vývin od výsevu do sklizně trvá tři měsíce. Semeno podrží svou klíčivost 6—10 roků. Vhodná odrůda, předpěstování sadenic v pařínku nebo v bytě, moření semen, doba výsevu a zalévání teplou vodou jsou mocnými činiteli úspěchu. Studená voda, suchý vzduch a průvan, hlad a žízeň přivádějí pohromu.

Sklizeň: Ukládejme pouze zdravou, nepomačkanou zeleninu, a to do vhodného sklepa nebo do křechtů v zahradě. *Křečty* jsou asi 30 cm hluboké jámy chvoji nebo drátěným pletivem před škůdci (myši) vložené. Celer se tam ukládá kořeny do země nebo do písku, kapustu a zelí lze pokládat i kořeny vzhůru v několika vrstvách na sebe. Mrkev, červená řepa, kořenové petržele — jsou zdravé a neporaněné — vsypou se do křechtů i do výše 1 m. Střechu křechtů tvoří sláma a země. Ze střechy vyústují větráky, sahající až na dno křechtů, kde má být rošt k proudění vzduchu.

Josef Rubliš

NOVÉ KNIHY

N. V. GOGOL, TARAS BULBA. (Nakl. Naše vojsko. Váz. Kčs 15,80.)

N. V. Gogol líčí mistrně boje záporožských kozáků, kteří bojovali proti nájezdům cizáků. Mezi záporožskými kozáky monumentálně vystupuje postava starého kozáckého atamana Tarasa. Taras není jenom neúnavným mstitelům všeho utlačovaného ukrajinského lidu, je však zároveň moudrým a statečným rádcem a velitelem v jeho boji za spravedlivou věc. Ukázat hrdinskou minulost ukrajinského lidu, to je právě úkolem tohoto Gogolova románu, který v překladu básníka Petra Kříčky, s doslovem Jiřího Honzika a s překrásnými barevnými ilustracemi sovětského malíře E. A. Zibřika vychází jako jedna z prvních publikací Jubilejní řady knih Našeho vojska.

A. S. PUŠKIN, KAPITÁNSKÁ DCERKA. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Str. 178, Kčs 6,50.)

Pugačovovo povstání o čánské války je obsahem posledního díla Puškinova, v němž na osudech prostých ruských lidí ukázal důsledek nevolnického řádu, kterým je lidový hněv, vzpoura a nakonec boj na život

a na smrt. Uprostřed divokých stepí na rozmezí Evropy a Asie prožívá svůj příběh mladý Griněv, hrdina románu. Román je psán formou rodinných zápisků a zachycuje protiklad mezi klidným životem rodiny a bouří povstání.

HOWARD FAST, UTRPENÍ SACCA A VANZETTIHO. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, str. 202, váz. Kčs 14,60.)

V překladu Františka Vrby vychází román velkého amerického spisovatele Howarda Fast, který materiál bere z poměrů v USA. Fast nazval svůj román Legendou z Nové Anglie, legendou o síle spravedlivé myšlenky, která žije, která nemůže zemřít, i když mocní ze strachu před ní vraždí ty, kdo za jejich uskučnění bojují. Protože boj za lidská práva ještě nebyl dobojován, protože spravedlnost dosud není domovem v zemi, která zpita touhou po zlatě je kdykoliv ochotna změnit za ně i životy svých synů a dcer, rozechvívají nás stránky tohoto románu jako všechny, kdož byli svědky různých bezpráví páchaných ve znamení zbožňování mamonu.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních výročí, připadajících na letošní květen, uvádíme:

2. V. 1925

V Praze před 30 lety přerušila dobrovolná smrt, způsobená duševní depresí, dráhu nadějného sochaře-umělce, který se již v době svého mladého života stal jedním ze zakladatelů našeho moderního sochařství: byl to *Jan Štursa* (nar. 1880 v Novém Městě na Moravě), původně kameník, později po studiích akademický sochař, dědic Myslbekův, jehož byl žákem a později nástupcem jako profesor na Akademii výtvarných umění.

Jako účastník první světové války viděl kdysi, jak mladý voják, zpola hoch, klesl jakoby podtat k zemi, střelen byv do hlavy. Z tohoto silného osobního zážitku vznikla socha »Raněný«, jedno z nejkrásnějších sochařských děl v moderní české plastice, jež varuje i dnes před šílenstvím nové války a bojuje za mír.

Ze Štursova díla jmenujeme ještě jeho portrétní práce (na př.: *Vojan*, *Jirásek*, *Čech*, *Smetana*), pomník *Hany Kvapilové* v Kinského sadech v Praze a skupiny soch pro pylony *Hlávkova mostu* (rovněž v Praze).

8. V. 1885

V tichu starobrněnského kláštera otců augustiniánů zesnul před 70 lety slavný moravský hudební skladatel *Pavel Křížkovský* (nar. 9. I. 1820 v Holasovicích ve Slezsku). Pocházel z chudé rodiny a původně byl učitelem. Styk s Fr. Sušilem, jemuž harmonisoval některé sebrané národní písně, a s ostatními vlasteneckými kněžími působil blahodárně na národní uvědomění Křížkovského: počal skládat sbory na národní texty.

Z bohaté jeho tvůrčí činnosti jmenujeme sbor »Utonulá« (z r. 1860) a jubilejní kantátu »Hvězdy dvě se z východu berou«, provozovanou v Brně tisícem zpěváků.

9. V. 1805

Od smrti německého klasika *Friedricha Schillera* ve Výmaru uplynulo 150 let. Narodil se jako syn důstojníka 10. XI. 1759 v Marbachu nad Neckarem; po studiích na vojenské akademii zabýval se ještě studiem práva a medicíny.

Jeho neklidný duch, toužící po osvobození lidstva z duchovního a sociálního jha, mu způsobil trudný život: zápas o existenci podlomil jeho útlé zdraví. Plicní choroba, zaviněná vyčerpávající prací v boji o denní chléb, byla příčinou jeho smrti v poměrně mladém věku 45 let.

Účinek Schillerova básnického díla na německou mládež je dalekosáhlý: průbojně mládí vidí v něm správně vášnivý výkřik proti bezpráví doby a výzvu k odporu. Schiller jest básník mládí se všemi jeho klady a omyly, s celým kvasivým revolučním elánem, s celou jeho nenávistí proti všemu konservatismu i utlačovatelům.

Jeho mladické drama »Loupežníci« s mottem »In Tyrannost« předznamenává celou jeho dramatickou tvorbu, z níž jmenujeme příkladem díla »Don Carlos«, »Marie Stuartovna« a »Panna Orleánská«, společenský cenný smysl, odhalující pravou podstatu věci.

Kromě básnické činnosti (z níž uvádíme »Piseň o zvonu«, alegorii ctnosti a míru) věnoval se Schiller beletrii, dramaturgii (ve spolupráci s Goethem ve výmarském divadle), historii a přírodním vědám. Pro mnohostrannou činnost jeho ducha, toužícího po lepším, ušlechtlejším světě, stal se proto právem klasikem německého národa.

Schillerovo celoživotní dílo zůstává kulturním statkem celého lidstva.

29. V. 1935

Před 20 roky v Benešově u Prahy utichlo ušlechtilé srdce *Josefa Suka* (nar. 4. I. 1874 v Křečovicích u Ne-

veklova), přímého a důsledného pokračovatele Ant Dvořáka. Pocházel z učitelské rodiny, kde hudba byla domovem již po řadu generací. Proto i on pocítil v sobě mocnou touhu vyjadřovat se hudbou: všechny jeho skladby jsou pohnutým deníkem jeho osobního citového života. Hlavní doménou mu zůstává hudba instrumentální, symfonická a komorní.

Z jeho skladeb jmenujeme: scénická hudba k Zeyerově dramatické básni »Radúz a Mahulena« (z r. 1903), »Asrael« (z r. 1906) a »Meditace na staročeský chorál Sv. Václava« (z r. 1914).

12. V. 1820

Před 135 roky narodil se českému malíři Antonínu *Mánesovi* syn Josef, který jest právem pokládán za největšího mistra z celé této umělecké rodiny. Universálnost jeho ducha, který bohužel koncem jeho života dospěl k smutnému soumraku (dotrpěl v Praze 9. XII. 1871), byla úžasná: přechází od krajiny k portrétu, od genu k historii, zabývá se drobnými pracemi dekorativními a uměleckoprůmyslovými a přitom zůstává vždy svůj a ryze národní.

Byl pilný kreslíř, který se na každé své dílo svědomitě připravoval četnými náčrtky, bystrý pozorovatel krás života, ať šlo o květy přírody (je známa jeho touha po žluté růži) či půvabné kroje našeho lidu.

Z rozsáhlého Mánesova díla jmenujeme cyklus 15 obrazů »Život na panském sídle«, vzniklý ve šťastném úseku jeho života na Hané, a dvanáct alegorií měsíců pro orloj Staroměstské radnice v Praze.

13. V. 1795

160 let již uplynulo ode dne, kdy na Slovensku v malé vesničce Kobeljarovu se narodil *Pavel Josef Šafařík* (zemřel 26. VI. 1861 v Praze).

Ač rodem Slovák, patří mezi zasloužilé české buditele. Byl nadšený pracovník pro myšlenku sbližení Slovanstva a vykonal veliký kus práce ve slovanské archeologii, literatuře i jazykozpytu. Celý život pilně pracoval, věren jsa své lásce k mohutnému slovan-skému kmeni: ač jeho vážnost v českém národě i v cizině stále vzrůstala, jeho hmotné postavení se nijak nelepšilo a také policie v době Bachovy reakce se k němu chovala netaktně. Není proto divu, že uštván poměry, pokusil se dokonce o sebevraždu skokem do Vltavy. I když tento pokus se nezdařil, jest smutným vysvědčením té doby, jaký osud připravila tak zasloužilému a vynikajícímu slovanskému pracovníku.

13. V. 1840

V úrodné Provenci, zalité sluncem a vínem, spatřil světlo světa v městě Nîmes před 115 roky *Alphonse Daudet* (zemřel 16. XII. 1897 v Paříži), spojující ve svém díle obrazotvornost básníka a realistický pozorovací dar romanopisce.

Jeho »Dopisy z mého mlýna« (»Les lettres de mon moulin«) jsou půvabným dílkem, jež zahajuje řadu děl věnovaných rodnému kraji, z nichž vyniká román o Tartarinu z Tarasconu, typu jižního Francouze s příliš bujnou fantasií.

31. V. 1920

Na své rodné Malé Straně (nar. 6. V. 1853) zemřel před 35 lety vynikající český herec *Eduard Vojan*.

Ve vývoji českého divadla, jmenovitě pak herectví, má Vojan místo jako průkopník prožívaného realismu ruského charakteru. Jím je definitivně zúčtováno s pathetickým pojetím na jevišti a tento styl nahrazen vnitřním prožitím: jeho tvůrčí metoda buduje výkon od nitra.

Dnes, když vidíme ve Vojanovi skutečného mistra, těžko si uvědomujeme, jak těžký boj musel vésti, aby jeho práce byla uznána a jak svízelně se probíjel.

I když dostal se již v roce 1888 do Národního divadla v Praze, trvalo dlouhých 12 let, než zároveň s Hanou Kvapilovou mohl vytvořiti řadu postav, jimiž se stal předním představitelem moderního českého herectví.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 6

Msgr. Eduard Oliva: Te Deum laudamus

Msgr. ThDr František Cinek: Sv. Metoděj

Ph et ThDr František Falkenauer: Jak dlouho působil sv. Jan Křtitel?

Dr František Beneš: Výjevy v obrazech českých středověkých pečeti

P. Václav Šebek: Postupování mešních stipendií

ThLic Miroslav Rajmon: Manželství a rodina

P. Karel Sahan: Svatý Efrem, citara Ducha svatého

P. Emil Korba: V záři primičních oltářů

P. Ferdinand Pur: Matka nás všech

Dr Jindřich Svoboda: Walt Whitman, básník amerického lidu

J. Star: O I. celostátní spartakiádě 1955

6

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

GRATIARUM ET PROMISSIONUM ACTIO:

Nonnulla cogitata ex communibus litteris pastoralibus excellentissimorum Ordinariorum Rei publicae, editis duobus liberationis nostrae patriae lustris post. Excellentissimi grata memoria et mala nostri populi tempore occupationis patriae per Germaniam in potestate ab Hitler habitam et laetitiam liberationis, victoriae armis Russiae reportatae et res bene gestas, quas populus noster decem novissimis annis assecutus est, prosequuntur. Denique suos fideles ad actuosum patriae amorem et ad pacem totius orbis terrarum iustitiamque tutam reddendam, quae res multi laboris sunt, hortantur.

Msgre EDUARD OLIVA: Te Deum laudamus.

Pulcher laetusque mensis Maius-introitus ad solemnia anniversaria liberationis nostrae patriae — prooemium ad ludos et exercitationes corporis totius nostrae terrae. Haec omnia significabunt corporis, morum, cultus et humanitatis virtutem nostri populi. Imprimis Deum Omnipotentem precamur et messis huius anni uber et multa fiat.

Msgre ThDr FRANTIŠEK CINEK: Beatus Methodius.

S. Methodius, alter de fratribus fidei religionisque Christi praeconibus, quem gratissima memoria totus populus noster prosequitur. Auctor eius vitam, virtutes, merita, quae sua missione apostolica in nostra terra sibi paratus est, commemorat.

Ph et ThDr FRANTIŠEK FALKENAUER: Quamdiu Joannes Baptista opus suum effecerit?

Tria sunt nobis bene perspicienda in hac quaestione: quando Joannes Baptista finem sui officii publici fecerit; quomodo et ubi praedicaverit et baptizaverit. Scriptor Joannem Baptistam opus suum effecisse spatio 20—22 mensium putat.

Dr FRANTIŠEK BENEŠ: De imaginibus sigillorum Bohemiae mediae aetatis.

Doctrina de sigillis multum collustrat studium historiae. Auctor nobis tradit fundamenta theoriae de sigillis mediae aetatis. Sex pulchrae imagines praeclarorum sigillorum annis 1283—1402 sunt additamentum perutile.

VÁCLAV ŠEBEK, decanus: Varia de missae stipendiis.

Auctor docet nos de CIC can. 827, 840 et de aliis praescriptis missae stipendiorum.

ThLic. MIROSLAV RAJMON: De matrimonio et familia.

Novus ordo socialis nostrae terrae parat nobis mutationem aspectus super matrimonium et familiam. Res ordinis socialis construunt firmum fundamentum contrahendi matrimonium nequidem ad extollendam summum pecuniae sed solum ad haec omnia, quae Creator generis humani in statu matrimonii intendit. Familia in ordine societatis humanae. Rei publicae nucleum sanum inconcussam omnium relationum hominum efformat.

P. KAREL SAHAN: Beatus Ephraem Syrus — cithara Spiritus Sancti.

Ad meditationem sacerdotis.

P. EMIL KORBA: In splendore altaris-primitiarum Sacrificii Novi Testamenti.

Contemplatio ad verba psalmi — Introibo ad altare Dei.

Dr JINDŘICH SVOBODA: Walt Whitman, poeta Americae Septentrionalis.

De vita et opere scriptoris Americae Septentrionalis, qui saeculo ante poemata collecta — *Leaves of Grass* — edidit. Consilium pacis universale hunc poetam omnibus gentibus terrarum in memoriam reducit.

JOSEF STAR: De primis ludis et exercitationibus corporis anno 1955 Pragae.

Culmen solemnium anniversariorum liberationis nostrae patriae armis Russiae sunt celebres ludi et exercitationes corporis — festa palaestrae, cultus et humanitatis — dies loci ad conveniendum cum hospitibus vernaculis et adventiciis constituti Pragae. Opusculum hoc docet lectorem apparationes et plenum libellum celebrationis ludorum.

JOSEF BENEŠ: De hac aetate in conspectu sacerdotis.

Adnotationes rerum gestarum supremarum domi et peregre. Quomodo haec facta nostrae memoriae nobis sacerdotibus patefiant.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Jeho Excelence

njdp. Msgr. ThDr. ANTONÍN ELTSCHKER,

tit. biskup zephyrský, světitel biskup pražský, probošt v. v. metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, nositel Řádu republiky atd. atd.,

dožívá se dne 4. června 1955 sedmdesáti pěti let svého života.

»Když jsem se stal biskupem,« pravil u výročí svého padesátého jubilea kněžství nejdůstojnější pan biskup, »zvolil jsem si za své heslo slova sv. Pavla z 2. listu ke Korintským: Caritas Christi urget nos« — a když se dnes zadíváme na život a životní dílo jubilantovo, vidíme, jak zůstal vždy této své zásadě a tomuto svému heslu věren. Láska Kristova jej stále pudí k požehnané činnosti, a proto také nalezl nejdůstojnější pan biskup své místo v předních řadách těch kněží, kteří

v dnešní době dobře vycitují rodící se novou dobu, v níž je hlavním tenorem láska k člověku, proto je nadšeným obhájcem mírumilovného života a nepřítelem všech, kdož by chtěli rozpoutat požár války, proto také miluje všechny lidi dobré vůle a podporuje ušlechtilé snahy za vytváření krásnějšího života na světě. Jeho šlechetný vlastenecký postoj byl oceněn letos udělením vysokého vyznamenání — Řádu republiky a všemohoucí Bůh jistě odmění Svými dary nejdůstojnějšího pana biskupa za vše, co učinil, čini a ještě bude činit pro Království Boží na zemi.

Blahopřejeme Jeho Excelenci k sedmdesátým pátým narozeninám a přejeme do dalších požehnaných let hodně milostí Božích. Ad multos annos!

Dík a příslib

Několik myšlenek ze společného pastýřského listu njdpp. ordinářů naší republiky

S pocity velké radosti za hlaholu zvonů a jásavých krásných písní vzpomíná náš národ v tyto dny doby, kdy jsme před deseti lety nabyli opět svobody, o níž nás oloupil sverepý nepřítel, který okupoval naši vlast a sužoval náš dobrý lid tvrdými spáry svého nacistického teroru. Vzpomeňme jen na všechno utrpení, které dolehlo na naši zuboženou zem. Srdce krvácí při vzpomínce na moře bolesti, slz a krve. Snad není nikoho z nás, kdo by v té době neměl někoho, kdo úpěl pod tvrdou knutou uchvatitelů, ať už trvalým nebezpečím, vyhrožováním, nasazením do otrocké práce v říši, či docela ve věznicích nebo za ostnatým drátem koncentračních táborů. Vzpomeňme na ty těžké doby, v nichž naši nejlepší lidé byli popravováni a kdy barbarsky a nemilosrdně byly vraždovány celé vesnice, kdy místo radostného tepu srdce osady vesnice se proměnila ve smutný hřbitov, který nakonec byl srovnán se zemí. Naše srdce krvácí bolestí při těchto vzpomínkách a živě si vybavuje žhavá slova modliteb, které jsme tehdy vysílali k nebesům, aby Všemohoucí zkrátil naše muka a dovolil slunko svobody znovu zazářiti nad naším lidem a nad úrodnými lány milované vlasti.

A toto slunko svobody opravdu vzešlo. Východ se zarděl jeho paprsky a zvučné polnice oznamovaly příchod osvoboditelů. Čím více zářilo toto slunko Východu, tím zdatněji prchaly všechny stíny hákového kříže — až konečně právě před deseti lety mohli jsme za plného jasu slunka svobody jásavě provolati v celý svět, že »minula noc a den již nastal«, mohli jsme se svatopiscem říci: »Z velikých nebezpečí vysvobodil nás Bůh, děkujeme mu za to hlučně« (II. Mak. 1, 11).

S pokornou vděčností se skláníme před tváří Všemohoucího, avšak hluboký vděk vychází také z našich srdcí k těm, kdož nelitovali obětí i životů a osvobodili naši vlast ze spárů nacistických uchvatitelů.

Tento den však je nejenom dnem vděčnosti, ale musí být i pravým velkým dnem radosti. Přehlížíme-li cestu našeho národa za uplynulých deset let od chvíle osvobození z jařma nacismu,

máme mnoho důvodů k tomu, abychom se vpravdě radovali. Nová doba, která vzešla našemu národu východem slunka svobody, přinesla našemu lidu tolik krásných změn a uskutečnila tolik křesťanských ideálů, že jen slepec nebo člověk zlé vůle je nechce viděti. Naše svaté učení, které Spasitel Ježíš Kristus přenesl na svět a zavázal nás, abychom je vyznávali a podle něho žili, má jako základní příkazání zákon lásky: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a z celé mysli své!« To je největší a první příkazání. Druhé pak je mu podobné: »Miluj bližního svého jako sebe samého!« (Mat. 22, 37—39.) A jak to vypadalo kdysi s teplem křesťanské lásky k bližnímu? Jaká hrozná a nebezpečná propast se prohloubila mezi lidmi! Na jedné straně bibličtí boháči, kteří denně honosně hodovali, zatím co u jejich dveří žebřali moderní vyhublí a zbídačení Lazarové, kteří mnohdy neměli co dát do úst a neměli čím se odít. Vzpomeňme jen na zástupy ubohých žebráků, na zchátralé pastoušky, rozseté po našich vesnicích, na zimou a hladem se třesoucí děti nezaměstnaných otců a matek, vzpomeňme na všechny stíny velkoměst — a podívejme se na dnešní život prostých lidí, na zdravím kypící tváře dětí, na radostnou píseň, která zaznívá z pracovišť, továren i z našich rolí a pochopíme, jak se u nás svět změnil za pouhých deset let.

Avšak tato radost nás také zavazuje. Zavazuje nás k tomu, abychom svou otčinu milovali skutečnou a činorodou láskou. Čtvrté příkazání Boží nám nařizuje milovati otce a matku. Podle čtvrtého příkazání Božího máme milovat i svou vlast. Láska k vlasti, to je ono svaté nadšení dát své zemi a svému národu vše to nejkrásnější, co máme. Mýlil by se ten, kdo by se domníval, že láska k vlasti je pouhý cit. Láska k vlasti musí být provázena skutky, jinak podle našeho křesťanského učení je bezcenná. Plnění povinností, poctivá a svědomitá práce každého z nás je pravým projevem naší lásky k vlasti a k národu. Takovou lásku chceme dát naší milované vlasti jako dárek v tomto jubilejním dni. Slibme si, že budeme každý z nás státi poctivě na svém místě, že budeme svědomitě plnit své povinnosti, které nám ukládá naše povolání, že jako řádní občané budeme plnit všechny své povinnosti občanské, že budeme usilovat, aby jednota našeho národa byla vždy pevnější, že budeme rozněcovat svá srdce zápallem pro ušlechtilé cíle, které máme před sebou. Tak jako dělník pracující u svého stroje nevidí pouze ten stroj, nýbrž i požehnání, které jeho výrobek přinese druhému občanu, tak stejně rolník pracující na našich krásných lánech připomíná si při své práci provázené zpěvem, že připravuje lepší a radostnější život druhým.

Než v tyto jubilejní dny slibíme si také, že rádi dáme všechny své síly k obraně největšího pokladu nebes — pokoji a míru na světě. »Opásejte se a buďte muži stateční!« (II. Mak. 3, 58), volá Písmo svaté, a jinde říká: »Bojujme za svůj lid a za to, co nám je svaté.« (I. Mak. 3, 43.) Dnes je nám jistě nejsvětější věcí udržení míru ve světě. Proto ruku v ruce v první řadě s těmi, kteří nám před desíti lety přinesli mír a svobodu, s bratrským Sovětským svazem, ale i s ostatním lidem dobré vůle žijícím jak v lidových demokraciích, tak i ve všech zemích světa uděláme vše, aby nad celým světem rozklenula se duha míru a pokoje. Po celých deset let šli jsme cestou míru, šli jsme dobře a proto stavíme se proti všem pokusům, které by chtěly krásný život v naší vlasti zničit. Víme, že naše postavení je pevné, poněvadž ti, kteří nás před desíti lety osvobodili, stále chrání naši nezávislost a podporují naši touhu po míru.

My katoličtí křesťané jsme vyznavači lásky Ježíše Krista, knížete pokoje, jenž řekl: »Pokoj svůj dávám vám, pokoj svůj zůstavuji vám« (Jan 14, 27). Jsme vyznavači Ježíše Krista, který po svém slavném zmrtvýchvstání obrátil se ke svým apoštolům a učedníkům se vznešeným pozdravem: »Pokoj vám!« My ctitelé Rodičky Boží Panny Marie, Královny máje a míru, chceme dát své srdce naplněné láskou ke všem lidem dobré vůle na oltář svých proseb a k těmto modlitbám přidáme i poctivou a svědomitou práci, plnění stavovských povinností jako nejjistější základ pro zajištění pokoje a míru v naší krásné, milované vlasti.

Tento příslib a jeho splnění necht' je darem každého z nás v tento desátý jubilejní rok našeho osvobození.

TE DEUM LAUDAMUS

Byl to krásný, rozjásaný den, náš letošní 1. máj. Sama příroda se na to slavně vyšperkovala a nablýskala sluncem a již od časného rána vyzlatila ulice a prostranství měst a obcí, kudy proudily tisíce a tisíce nadšených lidí. Pracující této země šli radostně a rozhodně vyjádřit svou jednotnost a sílu, zároveň s odhodláním hájit svůj šťastný život a bezpečí svých rodin a domova před všemi úklady nepřátel míru.

Šli vedle sebe svorně dělníci, rolníci i pracující inteligence, všichni naplněni jedinou myšlenkou: ukázat, že naše milovaná vlast je pevnou tvrzí tábora míru. Náš věřící lid se zúčastnil této velké a radostné manifestace a ještě ji zdůraznil večer májovými pobožnostmi ve všech chrámech na počest Královny míru a lásky.

První máj byl důstojným nástupem do oslav desá-

tého výročí osvobození naší vlasti z nacistických pout. Devátý květen potom jednoznačně potvrdil jednotu, svornost a obranyschopnost naší vlasti a vroucí lásku našeho lidu k Sovětské armádě osvoboditelce, která krví svých nejlepších synů navždy zpečetila věčnou družbu československo-sovětskou.

Vyvrcholením radostných oslav letošního roku bude I. celostátní spartakiáda, která ukáže, jak je náš lid zdravý, a to nejen po stránce fyzické, ale i morální a duchovní. Spartakiáda bude jednoduše mohutnou písní radosti a síly, vyvěrající z horoucí lásky k vlasti. Fyzické zdraví a ukázněnost těla je nejlepším podkladem pro zdraví duchovní a mravní a zároveň bezpečnou zárukou, že pro uhájení míru bude náš lid schopen nasadit všechny své síly.

I křesťanské učení klade vysoký důraz nejen na ži-

Slavnostní vyznamenání za zásluhy o vlast

Mezi veřejnými pracovníky, kteří byli slavnostně vyznamenáni za své mimořádné zásluhy o budování nového, šťastného života v Československé republice, osvobozené před deseti lety hrdinnou Sovětskou armádou, jsou i čelní představitelé římskokatolické církve. V historickém Španělském sále pražského hradu při slavnostním aktu v sobotu 7. května 1955 byly jim odevzdány řády za přítomnosti presidenta republiky Antonína Zápotockého a vlády republiky.

ŘÁD KLEMENTA GOTTWALDA

byl udělen ministru zdravotnictví ThDr h. c. Josefu Plojharovi, předsedovi Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva v ČSR.

ŘÁDEM REPUBLIKY BYLI VYZNAMENÁNI BISKUPOVÉ A ORDINÁŘI:

*ThDr Jozef Čársky, biskup, apoštolský administrátor košický,
ThDr Antonín Eltschkner, světící biskup pražský, probošt v. v. metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze,
prelát Antonín Stehlik, kapitulní vikář pražský,
Ján Dechet, kapitulní vikář banskobystrický.*

ŘÁD REPUBLIKY

byl udělen pověřenci spojů ThDr h. c. Alexandru Horákovi, místopředsedovi Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva v ČSR a předsedovi Slovenského mírového výboru katolického duchovenstva, a pověřenci stavebnictví ThDr Jozefu Lukačovičovi, místopředsedovi Celostátního mírového výboru katol. duchovenstva v ČSR.

voť duchovní, nýbrž i na péči o tělo a tělesnou zdatnost. Již sv. Pavel napsal, že při závodění podrobuje tělo své v služebnost. A co je tato služebnost jiného, než právě zdravá životospráva a výcvik? Každý sportovec musí své tělo podrobovat určitému sebezapírání a někdy značně tvrdému výcviku, aby dosáhl nejlepších výsledků. Náš světový rekordman Emil Zátopek by mohl nejlépe potvrdit, kolik odříkání, vytrvalosti a houževnaté práce ho stály jeho výkony, obdivované celým světem.

Spartakiáda ukáže ještě jiná fakta. Především to, jak mnoho bylo za uplynulých deset let vykonáno pro národní zdraví. Snížení kojenecké úmrtnosti, všestranná péče o matku a dítě a velkorysé rozšíření zdravotní služby byly základními činiteli v tomto úseku zdravotní obrody. Bezplatná léčebná péče byla rozšířena do všech míst našeho státu a zahrnuje v sobě prakticky všechny příslušníky našeho národa. Dnes vlastně stačí pouhá občanská legitimace, aby se každému dostalo i toho nejpečlivějšího ošetření. Jak veliký je tento rozdíl od současných poměrů v kapitalistických zemích, si snad ani neuvědomujeme. Zatím co v těchto státech jsou léčebné ústavy otevřeny jen pro úzkou majetnou vrstvu a lékařské ošetření je svou kvalitou přímo závislé především a výhradně na výši obnosu, jež pacient musí zaplatit za léčení, jsou naše láně a nejmodernější léčebná zařízení určena pro všechny, kdož to potřebují, bez jediného haléře poplatku! Je to proto, že v popředí všeho zájmu u nás je péče o člověka. Ale nejen to, spartakiáda bude přehlídkou i našeho kulturního života.

Tento zdravý národ však nechce prokázat své mrav-

ni a fyzické zdraví jen na sportovním poli. Buduje svou šťastnou zemi ve všech úsecích lidské práce; z dlaní a mozolů dělníků a z důmyslu inženýrů a techniků rostou nové továrny, silnice, mosty i obytné domy, atomová energie vstupuje u nás do mírových služeb lidstva. A stejný rozvoj vidíme i na úseku zemědělském. Proto se účastní spartakiády i naše jednotná zemědělská družstva, která novým racionálním hospodařením a moderními agrotechnickými metodami zvyšují výnosy polí a užitek dobytka a vyrábějí více obilí, masa a ostatních živin, a v budoucnu — jak s důvěrou očekáváme — budou ještě více vyrábět.

Pro nás, katolické kněze, kteří stojíme věrně na půdě tohoto státu a kteří jsme spjati těsnými synovskými pouty s naší vlastí, je samozřejmostí, že se spolu s lidem radujeme z těchto úspěchů. Je proto jedním z našich předních úkolů pomáhat ze všech sil k vytváření nových krásných perspektiv a zvláště v zemědělství pomáhat vytvářet předpoklady pro šťastný život na naší vesnici. Vždyť většina z nás právě na venkově mezi zemědělským lidem žije.

Stojíme před radostným bojem o zrno. Letošní žně budou jistě středem zájmu všeho našeho lidu a budou středem zájmu i nás, katolických kněží. Úspěšné zakončení žni dá věřícím možnost radostně poděkovat Stvořiteli za sílu, kterou nám propůjčil k splnění tohoto úkolu.

S naším dobrým věřícím lidem po vykonané žňové práci poklekne před oltářem Nejvyššího, abychom zapěli ze srdcí, naplněných vděčností, své vroucí Te Deum laudamus.

Msgr. Eduard Oliva

SVATÝ METODĚJ

»Tak všechny obtíže přemáhal, běh dokonál, víru zachoval a očekával korunu spravedlnosti. A poněvadž byl Bohu příjemný a milý, přibližoval se čas, aby přijal pokoj po utrpení a odplatu za přemnohé práce...«

Na Květnou neděli (4. dubna) shromáždil se po jeho přání všechen lid a šel do chrámu a nemoha už, požehnal duchovenstvo i veškeren lid a řekl: »Zůstaňte při mně, děti, do třetího dne!« Což se také stalo. Když svítalo k třetímu dni, pravil dále: »V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého.« A na rukou kněží zesnul v Pánu dne 6. dubna, v třetí indikci, roku 6393 od stvoření světa (885 po Kr.).

Jeho žáci prokázali mu příslušnou poctu, vykonali církevní modlitby latinsky, řecky a slovansky a položili ho do rakve ve stoličném chrámu. Lidé pak shromáždili se v bezpočetném množství a provázeli ho se svícemi, oplakávajícíce dobrého učitele a pastýře, muži i ženy, malí i velcí, vdovy i sirotci, cizinci i domácí, nemocní i zdraví, všichni, poněvadž byl všechno všem, aby všechny získal. (I. Kor. 9, 22).«

Staroslovanský životopis

Nejkrásnější nástropní freska v basilice velehradské zobrazuje smrt sv. Metoděje v duchu liturgie jako introit do slávy věčné. Vynikající dílo Pavla Paganioho na klenbě kaple sv. Metoděje korunuje obrazový životopis našeho předního věrozvěsta na stěnách interiéru památné kaplice. Nebeské narozeniny prvního slovanského metropolity byly opravdu korunou jeho velikého pozemského díla a inaugurací jeho posmrtného apoštolátu. Z oslaveného zjevu sv. Metoděje na velebné fresce rozlévá se jas podmanivého světeckého majestátu. Málokterý obraz v basilice velehradské vyjadřuje tak výstižně duchovní velikost hrdinného apoštola a předního našeho proučitele víry, jenž bude vždy patřit k největším našim dobrodincům.

Je naší chloubou, že novodobé dějezpytné a hagiografické bádání řadí jej s jeho sv. bratrem Konstantinem Cyrilem k nejzářnějším zjevům mezi světi a k největším mužům křesťanských dějin. Dílo těchto dvou velikánů, kteří zjevili se na temném pozadí 9. století jako dvě hvězdy, je významným mezníkem na úsvitě našich nábožensko-osvětových dějin. Jím započala epocha, v níž změnila se kulturní tvářnost téměř polovice Evropy. Sestavení slovanské abecedy a překlad Písma sv. a bohoslužebných knih na staroslovanský jazyk, patří k nejskvělejším zjevům v světovém písemnictví a dodnes vzbuzují obdiv jazykozpytců. Timto nesmírně významným činem byl položen základ pokřesťení, ale též vytvořeno východisko obrovského kulturního díla veškeré další vzdělanosti slovanské. Z něho se zrodila uvědomělá slovanská sounáležitost i pospolitost, jakož i národní vědomí, vyjádřené silou mateřského jazyka, a vzdělanost v tomto jazyku tradovaná.

Křesťanské světectví dalo mravní pathos tomuto velkolepému dílu. Svatí bratři vyškolení v ctnostech ve východních monastýrech, jež tehdy byly středisky ryzích křesťanských tradic, vzdali se svých vznešených úřadů, odtrhli se od svých zamilovaných studií, aby se věnovali lidovému apoštolátu mezi slovanskými kmeny, jež neměly misionářů v rodném jazyku ani knih. Světecký apoštolický zápal zanítel v nich úsilí o vytvoření slovanské abecedy a překlad Evangeliaře i obřadních knih do řeči slovanské. V duchu sv. Pavla ohnivě přesvědčení, že před Bohem není rozdíl mezi národy, nýbrž že jsou všechny stejně povolány k svobodě dítek Božích a že mají stejné právo na křesťanskou blahověst a křesťanské vzdělání v rodném jazyku, postavili se úplně a bez výhrady do služeb velkého misijního úkolu u Slovanstva.

A dal-li sv. Konstantin Cyril velkolepému a smělému misijnímu dílu sílu a pronikavost svého geniálního ducha, jeho bratr sv. Metoděj se stal jeho neúnavným organisátorem, šířitelem a obráncem.

Vše po předčasné smrti sv. Konstantina Cyrila spočinulo na jeho bedrách. A budování započatého mohutného díla i církevně právní ustavení nové církevní provincie v pokřesťených oblastech bylo úkolem nesmírně svízelným. Mocenské politické vlivy z německého západu komplikovaly vleklý spor, zda běží o území misijní (či jak říkal sv. Metoděj — o území sv. Petra), nebo o jurisdikční oblast západních biskupů německých (jichž předchozí částečná pravomoc v těchto krajích byla jen prozatímní a nikoliv právně stabilisována). Třebas rozhodnuto bylo proti biskupům německým, povolným nástrojům německé mocenské expanse, politické zásahy, jež měly známé odrazy v poměrech velkomoravských, zauzlovaly situaci a ztěžovaly budovatelskou práci prvního slovanského metropolity. Jenom misionář světeckého formátu Metodějova dovedl zdolávat neustálé překážky a nezlozen rozvíjet s neutuchajícím zápalem rozlehlou svoji činnost.

Co vyznačovalo jeho apoštolát a co určovalo jeho misijní praxi? Byl opravdu věrozvěstem, hrdinně agilním a neumdlévajícím hlasatelem ryzí nauky křesťanské, nedotčené žádnými úpadkovými vlivy, nauky opětovně slavně potvrzené Apoštolickým Stolicem. Učil slovem i příkladem, vysoko vynikaje nad soudobé duchovenstvo v nejbližším západním sousedství, jež bylo zatíženo přemírou politických vlivů a projevilo proti němu nedostatek ducha křesťanského trapně bédným způsobem. Jako jeho svatý bratr byl mužem modlitby, s nímž — jak svědčí staroslovanský životopis — všechny zlovyky a bludy spaloval v ohni svých modliteb. Jsa si vědom, že 9. století potřebuje proti oživujícímu pohanství a odstředivému tříštění i omezené nevraživosti návratu k duchu obecné lásky Kristovy a vnitřní nábožensko-mravní obrody praktickým prožíváním křesťanství, v celém svém apoštolátě byl veden touto dvojí snahou. Stále akcentoval a důsledně vyzvedal požadavek praktického provádění a prožívání křesťanských zásad. Hlavně horlil o očistu a posvěcení života manželského. Proti zlořádům znesvěcujícím život rodinný vystupoval i mezi vyššími vrstvami s neohroženou apoštolickou rázností. Trval pevně na tom, že křesťanské příkazy platí stejně pro všechny bez společenských rozdílů. V zdůrazňování svátostného rázu manželství a v postupu proti zlovykům v životě manželském byl rozhodnější a důslednější než kněží němečtí, kteří byli proto v oblibě u vyšších kruhů. Podle ryzí starokřesťanských tradic věnoval zvláštní péči bohoslužbě, hlavně mši sv., kterou pokládal za přední ohnisko náboženského života a hlavní prostředek náboženského vzdělání. Proto tolik šířil se svým sv. bratrem znalost bohoslužby a překládal s ním bohoslužebné knihy. Jako syn křesťanského Východu, starokřesťanské štěpnice kultu mariánského, byl výrazným misionářem mariánským. V duchu staré zbožnosti prvních křesťanských století štipil u nás zvláštní lásku a vroucí úctu k Bohorodičce, jež vrostla v samé kořeny naší víry jako význačný její znak.

V celém jeho misijním díle obráží se důsledně starokřesťanské pojmání křesťanské obecnosti a onoho bratrství, které překleneje propasti mezi národy a stavy. Před Bohem není rozdílů mezi námi, poněvadž jsme všichni jedno v Kristu, všichni tvoříme jedno duchovní tělo Kristovo. Odtud to zdůrazňování bratrské křesťanské rovnosti, odtud zvláštní láska k utlačěným, sociálně utištěným a opovrhvaným. Odtud ty zhavé obrany rovnocennosti a rovnoprávnosti Slovanů v duchu křesťanské obecnosti a bratrské jednoty křesťanských národů v protivě k tehdejší byzantské úzkoprsosti a k omezenému politickému partikularismu na sousedním germánském Západu. Odtud ty opětovně

projevy oddanosti obecné církevní jednotě. Co vytrpěl veliký věrozvěst za toto úsilí a kolik nesmírných obětí přinesl! Bylo mu přetrpěti celé boje a kruté strasti. Protivníci zacházeli s ním surově; půl třetího roku ho trýznili v žaláři, vznášeli na něho obžaloby z bludařství a neposlušnosti k nejvyšší církevní autoritě a pracovali proti němu nejnížšími zbraněmi. V nejhorších útrapách cítil se opuštěn od těch, pro něž se obětoval. Hořce ho tížilo vědomí, že Svatopluk v rozhodných okamžicích ho nepodporuje, ba že ho zrazuje protivníkům.

V pokřesťanění jiných národů a při zavádění církevní úpravy spolupůsobil více mužů. Sv. Metoděj byl však skoro úplně osamocen. Na vrcholu svého díla, právě když začal tvrdý boj mocných protivníků proti cyrilometodějské myšlence, ztratil svého velikého bratra. Sám musel nésti a bránit velikou budovu samostatné panonsko-moravské církevní organizace. Sám musel dále vésti a dokončit obsáhlou činnost literární a osvětovou. Na jeho ramenou spočívalo nesmírné dílo. Sám ustavoval a řídil rozsáhlé církevní území, učil, vychovával a spisoval. Musel být zároveň hlavním duchovním pastýřem a správcem, moderátorem výchovy kněžské, spisovatelem a diplomatem. Jeho žáci byli většinou mladí muži, vyšli z prostého lidu. Vše spočívalo podstatně na něm. Jakých nesmírných tělesných námah vyžadovaly jeho opětovné, obtížné misijní cesty i cesty do Říma k obraně proti lživým pletichám a úskokům protivníků. Vpravdě byl mučedníkem své oddanosti k Církvi i mučedníkem apoštolské horlivosti a lásky k svému slovanskému stádcí. Se všech stran ho napadali, ale za jeho života nemohli podvrátit jeho organizaci. Všim svým vystupováním projevoval tolik vnitřní velikosti, že vzbuzoval podmanivou úctu a za nejtěžších obtíží dosahoval úspěchu. Protivníci se ho báli. Kdekoliv mohl osobně zasáhnout,

vždy úspěšně zdolával majestátem své mravní velikosti nejhorší úklady mocných odpůrců. Duševní i tělesné strasti snášel s nezlomným hrdinstvím. Proti nespravedlivému postupu německých biskupů bránil svého i církevního práva s nezdolnou rozhodností. Až do své smrti vytrval neochvějně v boji za pravdu a právo. Přes mocné a dlouhotrvající útoky nikdy nezakolísal ani neustoupil. Podoben sv. Pavlu horlivostí v šíření evangelia, podobal se mu i nezlomnou vytrvalostí v útrapách. Od lidu i svých žáků byl s obdivem ctěn a milován. Staroslovanský životopisec jeho (zřejmě z kruhu jeho žactva) píše o něm, že byl vzorem všech ctností: byl bohobojný, svědomitý v plnění přikázání Božích; tělesnou čistotu posvětloval modlitbami a svatými skutky; jeho slova byla mocná proti protivníkům, ale vlídná k poslušným a poddaným; přisnost jeho snoubila se s laskavostí, láska a trpělivost s vytrvalostí. Všem stal se vším, aby všechny získal Kristu a posílil a zachoval Slovanstvo.

Uprostřed nejděších starostí a trudů už cítil, že bezmezné práce a útrapy podlamují jeho tělesné síly, ještě chvátal s doplněním a úpravou překladu knih Písma sv. a vybraných knih bohoslužebných.

Od počátku března do konce října r. 884 za pomoci dvou žáků dokončil obtížné dílo a upravil překlad všech knih Písma sv., kromě knih Makabejských. Naposledy ještě pořídil překlad církevně právních předpisů (Nomokanon).

V nejtrpčích útrapách, kdy nehodný Wiching vystoupil proti němu, papež Jan VIII. vyjádřil všechno, co nese duchovní podobu našeho apoštola. Správce úředu Bohem mu svěřeného, apoštol Slovanstva, který v budovatelském prozřetelnostním díle dal sebe sama v oběť stádcí svému, aby uprostřed nás vyoral světelnou brázdou, jež zářít bude na věky věkův.

Msgre ThDr František Cinek

JAK DLOUHO PŮSOBIL SVATÝ JAN KŘTITEL?

Na přesnější určení délky doby veřejného působení sv. Jana Křtitele jsou evangelisté téměř skoupí, přesto však podávají mnohé údaje, které říkají mnoho, jestliže se na ně podíváme pozorněji, ač nejsou než více méně poznámkového charakteru o sv. Janovi; hlavním zájmem líčení evangelistů byl totiž Pán, ne Jeho předchůdce. Ale i to málo, co podali o Janovi, nepostrádá možnosti přesnějšího určení jeho veřejného působení.

Jak dlouho působil veřejně sv. Jan Křtitel? Pro odpověď na tuto otázku jsou směrdatnými některé základní poznatky z evangelií, totiž:

- I. kdy přestal Jan veřejně působit,
- II. jak zapůsobil na izraelský lid,
- III. kde působil, totiž kde kázal a křtil.

I. Konec veřejné činnosti Janovy je určen rozmluvou Pána se Samaritánkou (Jo 4, 5—39). Tato rozmluva se totiž udála těsně po uvěznění Jana Kř. »Jakmile tedy Ježíš poznal, že farizeové uslyšeli, jak Ježíš získává více učedníků a více křtí než Jan... opustil Judsko a odešel opět do Galileje. Musil však jítí Samařskem.« (Jo 4, 1. 3. 4) Přesněji pak říká Mt.: »Když pak Ježíš uslyšel, že Jan byl uvězněn, odebral se do Galileje.« (4, 1) Ještě lépe stanoví Mc: »Když pak byl Jan uvězněn...« (1, 14) Od uvěznění Janova uplynulo tedy jen nemnoho dní, když Ježíš opouští Judsko a odchází Samařskem do Galileje. Rozmluva se Samaritánkou se udála koncem ledna nebo počátkem února, jak vyplývá ze slov Páně: »Hle, pravím vám, pozdvihnete své oči a podívejte se na pole, že jsou již bílá pro žně. Neříkáte vy: Ještě čtyři měsíce a přijde žně? (Jo 4, 35) Úcta k posvátným textům a abychom je brali tak, jak jsou podány, nesmíme do nich vkládat své vlastní úmysly. Vždyť přece slova: »Ještě čtyři měsíce a přijde žně,« a příkaz: »Pozdvihnete své oči a podívejte se na pole,« ukazují

jasně, že se nemůže jednat o nějaké přísloví nebo porokadlo, ale o přesné časové určení, podmíněné okolní přírodou.¹⁾ Potvrzuje se to věcně četnými doklady.²⁾ Tedy leden je měsícem, v němž byl uvězněn Jan Křtitel.

II. Cílem a smyslem veřejné činnosti Janovy bylo připravití půdu již již přicházejícímu Mesiáši. »Čiňte pokání!« (Mt 3, 2), Mesiáše potom pokřtil (Mt 3,

¹⁾ Co říci na toto »argumentování« Ricciottiho? (Guiseppe Ricciotti: Život Ježíše Krista, Praha 1948.) Svědectví Janovo (Jo 3, 27—30) »bylo poslední svědectví Janovo. Po několika nedělích, pravděpodobně v květnu, byl přísný karatel dvora uvězněn v Macherontě.« (str. 269) Ježíš je u studnice Jakubovy »pravděpodobně v květnu.« (Str. 271) »Uplynulo několik neděl od rozmluvy ze Samaritánkou, což bylo v květnu: obilí bylo zralé také v Galileji a snad tu a tam začaly již žně. Jednou v sobotu krácel Ježíš...« (Str. 285) Tedy podle Ricciottiho: Jan Křtitel byl uvězněn pravděpodobně v květnu, rozmluva se Samaritánkou byla pravděpodobně v květnu, o 14 stránek později už ví jistě, že tato rozmluva byla v květnu, už ne jen pravděpodobně, ale jistě. Od této rozmluvy mělo uplynout několik neděl, obilí bylo zralé a snad tu a tam začaly žně. »Několik« znamená nejméně 4—6—8, tedy žně by byly v Galileji někdy v červenci, v nejlepší případě koncem června. Ale to už je dávno po žních, obilí je už dávno vymlácené, v červnu už se sklízí fíky a hrozny! (Viz o tom Fr. M. Willam: Život Ježíše Krista, Praha 1935, str. 145 a dál.) Kolik je to nehořádnosti! A v knize Ricciottiho jich najdeme celé spousty! A to jenom proto, že si Ricciotti usmyslil vměstnat veřejnou činnost Páně do dvou roků, mezi troje velikonoce. Pak ovšem je souvislost dění přerávena a zmatena.

²⁾ Willam přesvědčivě ukazuje, že rozmluva se Samaritánkou se konala v lednu—únoru. (Str. 138 a dal.)

13—17) a později (po 40denním postu) vydal o Něm svědectví (Jo 1, 26. 27. 29—34). Pak působili Jan i Ježíš současně v Judsku, každý na jiném místě (Jo 3, 22—24; 4, 2). Je tedy nutno rozlišovat činnost Janovu před veřejným vystoupením Páně (Kána — Jo 2, 1 dal.), resp. před Jeho prvními velikonoce (Jo 2, 13), a potom současnou činností obou v Judsku. Současná činnost trvala od prvních velikonočí Páně až do Janova uvěznění, tedy, počítáme-li, že židovské velikonoce byly průměrně v dubnu (žid. 14.—22. nisanu), je to 8—9 měsíců.

Délku činnosti Janovy před prvními velikonoce Páně musíme hledat vedle jiných ze znaků vnějších, totiž z popularity Janovy a z rozruchu, který způsobil Jan svým veřejným působením. »Tehdy vycházel k němu Jerusalems, veškeré Judsko i Předjordání. Dávali se od něho křtít v Jordáně, vyznávající své hříchy.« (Mt 3, 5. 6.) »Jan vystoupil na poušti a hlásal křest pokání na odpuštění hříchů. I vycházela k němu celá krajina judská a všichni Jerusalemská a byli od něho křtění v řece Jordáně, vyznávající své hříchy.« (Mc 1, 4. 5.) »Když spatřil mnoho farizeů a saduceů, jak přicházejí k jeho křtu, ...« (Mt 3, 7.) »Pravil tedy k zástupům, které vycházely, aby byly od něho pokřtěny.« (Lc 3, 7.) »Přišli také celníci, aby byli pokřtěni, ...« (Lc 3, 12.) »Tázali se ho i vojáci, ...« (Lc 3, 14.) »Lid byl v napětí a všichni myslili v svém srdci o Janovi, není-li on snad Mesiášem.« (Lc 3, 15.) »Když byl křtěn všecken lid, ...« (Lc 3, 21) »Musí se tedy jeden z těch mužů, kteří byli s námi po celou tu dobu, v které Pán Ježíš mezi námi prodléval — od křtu Janova až do dne, kdy byl od nás vzat — z těch se musí jeden stát s námi svědkem Jeho vzkříšení.« (Sk. ap. 1, 21. 22.) »Druhého dne stál Jan (tam) opět s dvěma svými učedníky. Když spatřil Ježíše, jak jde kolem, řekl: »Ejhle, Beránek Boží!« ... Jedním z těch dvou, kteří to slyšeli od Jana a následovali Je, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. Ten vyhledal nejdříve svého bratra Šimona a řekl mu: »Nalezli jsme Mesiáše.« ... Druhého dne chtěl (Ježíš) odejít do Galileje. Tu potkáva Filipa a dí mu: »Pojď za Mnou.« — Filip byl z Bethsaidy, města Ondřejova a Petrova — Filip vyhledal Nathanaela ...« (Jo 1, 35—45).

K Janovi přicházeli k Jordánu, jak říkají texty, ze všech míst Palestiny a všechny vrstvy obyvatelstva. Přicházeli i farizeové, saduceové, tedy vedoucí vrstvy národa, přicházeli i pohrdaní a nenávidění celníci, přicházeli i vojáci (římští — pohané i Herodovi). Pověst o velikém Kazateli přišla i do vzdálené Galileje a i odtud přicházeli k Janovi do krajín jordaných, dokonce někteří z Galilejců se stali Janovými učedníky, je to jisto o apoštolu Janovi a Ondřejovi, u Jordánu u Jana byli i Petr, Filip a možná i Nathanael, z Galileje byli asi i Josef a Matěj.

Mohutný ohlas Janovy činnosti na všechny vrstvy obyvatelstva a tak veliký příliv lidu k Janovi prokazují, že musíme jeho činnost stanovit na dobu delší. O Jana měla zájem i velerada (Jo 1, 19—27), hlubokým zájmem zapůsobila pověst o Janovi i na Galileu, odkud se někteří stali i jeho učedníky. Již z těchto poznatků vidíme, že veřejná činnost Janova obsáhla dobu jistě mnoha měsíců.

Významným bodem pro stanovení délky Janovy veřejné činnosti je i zajímavá skutečnost, s níž se setkal sv. Pavel v Efesu. »Tam se setkal s některými učedníky a řekl jim: „Přijali jste Ducha svatého, když jste uvěřili?“ Oni mu však řekli: „Ale ani jsme neslyšeli, je-li Duch svatý.“ Tu řekl: „Jaký křest jste tedy přijali?“ A oni pravili: „Křest Janův.“« (Sk. ap. 19, 1—3.) Byli to pravděpodobně židé, usazení v Efesu, jak židé všude byli usazení, kteří přišli na některé svátky do Jerusalema, a tam slyšeli o Janově činnosti. I odešli k Janovi a u Jordánu od něho přijali křest. Pak se vrátili do Efesu. Věc tato ukazuje, že doba svátků byla důležitou okolností pro Janovu činnost, a tím také důležitým prvkem pro naše uvažování o délce jeho veřejné činnosti. Tím přecházíme k dalšímu článku v řadě konstatování Janovy doby.

K Janovi přicházeli skuteční lidé, odkázání na svou práci a tím také na vnější okolnosti, jež jejich práci podmiňuje. Proto je důležitým momentem v Janově činnosti všimnout si pozorně i vnějších sociálních, hospodářských a klimatických podmínek přírody a Janových posluchačů. Tak přicházíme k nutnému zvážení dob klidu od práce a jednotlivých špičkových úkolů pracovních. Totéž totiž vidíme i v činnosti Páně. Velká shromáždění (kázání na hoře, na moři a pod.) se konají v době oddechu od velkých prací, potom vidíme jen kázání v synagogách (pondělí, čtvrtek, sobota) a působení mezi jednotlivci. (Willam, str. 247 a násl.) Nebylo možné, aby v době, kdy volala práce v polích — a židé byli hlavně zemědělci — tedy setba, žně a sklizeň ovoce, že by v té době mohli lidé opustit své domovy a hlavně pozemky a sady a jít k Jordánu a dokonce až z Galileje, k Janu Křtiteli. Když tedy uvážíme, že bylo nezbytné třeba určitého času, než si získal svým kázáním mocnou pověst a dokonce i vzrušení lidu a než se tato pověst a toto vzrušení o velikém Kazateli u Jordánu rozšířilo a zachytilo, že nutilo jít k němu a slyšet jej, tu vidíme, že se jedná o delší dobu. Nemohli ti lidé přijít ihned, jakmile o Janovi slyšeli, nýbrž byli vázání vnějšími podmínkami svého života na ty doby, kdy byli od práce uvolněni. A to byly ty doby, kdy práce neurgovala jejich přítomnost v domovech. Tím ovšem musíme uvažovat o víceměsíční činnosti Janově.

Jan Křtitel měl své učedníky a vedl je k přísnému způsobu života. (Mt 9, 14—17.) Výchově svých žáků se mohl ovšem věnovat jen v době anebo hlavně v době, kdy nebyl veliký nával návštěvníků. »Zástupy« lidu přicházely v době, kdy volala povinnost účasti ve chrámě, a to bylo zase v době, kdy nebránila práce v poli. Byly to tedy doby svátků velikonočních, letnic a na podzim svátky stánků. Pro kázání v době zimní bylo Jordánské údolí též vhodné, a jistě mnozí využili zimní doby k návštěvě Jana Kř. Velké zástupy tedy tvořili hlavně poutníci do chrámu. Před prvními velikonoce veřejné činnosti Páně to byli poutníci z Galileje, jak nám to napovídá Jo 1, 35—51, kteří ovšem hodně předešli velikonoční dobu, pak po žních kolem letnic a potom po sklizni ovoce na svátky stánků, a nechybíme, že se jednalo i o velikonoce předcházející. Tak se nám jeví činnost Janova mezi jedněmi a druhými velikonoce, doba jednoho roku.

III. Předchozí úvahy se potvrzují zjištěním kde, v kterých místech sv. Jan působil. Byly to hlavně důvody praktické, jež vedly Jana k volbě místa působení. Jednak bylo třeba volit místo, kde je více lidí, a to bylo u brodu přes Jordán proti Jerichu, a jednak, kde bylo dosti vody, neboť křest Janův byl udělován ponořením celého těla do vody. V době však, kdy vody Jordánu se rozlévají a kdy je životu nebezpečno v jeho blízkosti, volí Jan místo za Jordánem. Znatel palestinských poměrů o tom píše: Pro celou Palestinu, zvláště pak pro údolí Jordánské, je měsíc březen nejkrásnější dobou celého roku. Zatím co na vysočinách po obou stranách řeky asi týden ještě prší a noci tam tou dobou bývají velmi studené, vládne u Jordánu vyrovnanější a pro tamější obyvatele velice příjemná teplota. V noci už bývá takové teplo, že lidé už nejsou odkázáni na ochranný krov svého domu. Tou měrou, jak se hromadí teplo v údolí, až dostoupí k výšinám, také sníh na Libanonském pohoří roztává. Jordán stoupá a na rovných místech se mocně rozlévá do šíře. Ježto je voda naprosto neprůhledná, nebývá vstup do řeky bez nebezpečí; i zdánlivě ještě suchý písek může už býti zespal prosáklý vodou; najednou je možno se propadnouti do bezedného bahna. Tyto poměry stojí v pozadí evangelia a spoluurčují je a svědčí tak pro jeho pravost. Podotýká se totiž, že poselstvo z Jerusalema se vyptávalo Jana nikoliv u Jordánu samého, nýbrž za řekou v Bethanii. Za povodně Křtitel od řeky odešel a vyhledal si místo, kde byly prameny, aby tam křtil. (Str. 106 dal.) Těmito poměry se musil řídit i Jan. Jordán se rozlévá v nisanu, t. j. průměrně náš duben, uprostřed nisanu byly svátky

velikonoční, neboli že v té době měl Jan mnoho posluchačů. K volbě Bethanie za Jordánem přistoupily u Jana i poměry politické, totiž poměr Jana k veleradě a k Herodovi, jak to říkají texty Lc 7, 29 a zvláště Mt 4, 12.

Víme, že Jan působil na třech místech. »V tom čase vystoupil Jan Křtitel a kázal na judské poušti... Tehdy přišel Ježíš z Galileje k Jordánu za Janem, aby se dal od něho pokřtiti.« (Mt 3, 1. 13.) »Jan vystoupil na poušti, křtil...« »V oněch dnech přišel Ježíš z galilejského Nazareta a byl pokřtěn od Jana v Jordáně.« (Mc 1, 4. 10.) Toto mohlo být v době, kdy Jordán teče klidně, kdy není rozlitý z břehů, tedy v době před nisanem — dubnem. V nisanu, tedy kolem velikonoce a po velikonocích, působí Jan v Bethanii za Jordánem (Jo 1, 19), a tam také přichází k němu před velikonoce vyslanci velerady (Jo 1, 19—28). Evangelistova připomínka místa »za Jordánem« je úmyslná, aby totiž odlišil předchozí místa pobytu Janova před Jordánem. Tam také se stal před prvními velikonoce Páně Jan evangelista učedníkem Páně. (Jo 1, 35.)

Jan působí tedy na třech místech:

u Jordánu v poušti Judské, v Předjordání,

v Bethanii za Jordánem,

v Enonu u Salimu v Předjordánsku. (Jo 3, 23.)

V Bethanii za Jordánem podle vodních poměrů Jordánu působil Jan v době rozvodnění řeky, v Enonu po velikonocích, a to byly první velikonoce ve veřejné činnosti Páně, v Judské poušti od počátku až do přejítí do Bethanie. V Judsku to bylo tedy v zimě a v době před zimou. Hlavní Janův »lov« ovšem předpokládá zcela přirozeně (a na přirozené podmínky byl odkázán v jistém smyslu i Spasitel) doby volna od hlavních prací u posluchačů. Byly to doby kolem svátků stánků, letnic a velikonoce. Ježto měl Jan takové úspěchy, že k němu přicházel lid ze všech částí země, že se dal pokřtít »všechn lid« (Lc 3, 21), že pohnul svědomím a mravním smýšlením takových mas lidí, je

zřejmé, že to byli zvláště anebo dokonce hlavně poutníci, putující na slavnosti do chrámu, kteří o něm roznášeli známost a zvyšovali veliký zájem všech. To ovšem znamená, že se jedná o delší dobu, v níž se střídají intervaly práce a odpočinku, tedy putování k Janovi těch, kteří chtěli jej vidět a slyšet, zvláště když se roznesly domněnky, není-li Jan oním slíbeným Mesiášem (Lc 3, 15). Můžeme proto dobře počítat, že do křtu Páně působil jistě alespoň jeden rok, to znamená od velikonoce do velikonoce. Potom působili Mesiáš a Jan současně až do příštího ledna, takže celková doba činnosti Janovy jest:

1. působení Janovo od velikonoce na poušti Judské,

2. křest Páně počátkem ledna (potom odchází Pán ke 40dennímu postu, po postu navštívil Pán Jana v Bethanii za Jordánem [Jo 1, 28], první učedníci Páně, Kána, první velikonoce ve veřejné činnosti Páně);

3. odchod Janův z Bethanie do Enonu po velikonočních svátcích;

4. působení Janovo v Enonu současně s činností Kristovou v Judsku (Jo 3, 22. 23);

5. uvěznění Janovo v prosinci/lednu (Jo 4, 35. 36). Ježíš potom odchází do Galileje z přímého nebo nebezpečného dosahu velerady.

Celkem veřejná činnost Janova jest:

1—2 . . . 10 měsíců,

2—3 . . . 3—4 měsíce,

4—5 . . . 7—8 měsíců, celkem 20—22 měsíců.

K mým argumentům dodávám slova prof. bibl. institutu v Římě E. Powera: »Zdá se nám pravděpodobnějším, že Jan Křtitel kázal již v době letnic nebo velikonoce... doba mezi povoláním Janovým a křtem Kristovým byla dosti dlouhá, nejméně 3 měsíce, pravděpodobněji však 6 nebo 9 měsíců.« (De anno mortis Christi — Verbum Domini, Roma 1933, str. 136.)

Moje výpočty se tedy shodují se závěry Powerovými.

Ph a ThDr František Falkenauer

VÝJEVY V OBRAZECH ČESKÝCH STŘEDOVĚKÝCH PEČETÍ

Tak jako dnes nabývá listina své platnosti teprve, když ji podepíšeme, tak ve středověku se stala pravoplatnou teprve tehdy, když k ní přivěsil její vydavatel svou pečeť. Ta ve středověku, kdy jen málo lidí umělo číst a psát, nahrazovala podpis. Pečetě byly zhotovovány z různých látek, k písemnostem se připevňovaly různým způsobem, měly rozmanitý tvar a velikost, lze u nich rozeznávat různé druhy, sloužily nejen jako pověřovací prostředek listiny, ale i jako uzávěra písemnosti a všelikých jiných předmětů a posléze jako poznávací znaménko. Jsou na listině přitištěny nebo k ní přivěšeny, visí na pergamenových prouzcích, hedvábných nitích, stuhách, provázcích či řemínku. Jsou chráněny miskou nebo uloženy v krabičkách a pouzdech. To vše od několika staletí sleduje nauka o pečetích — sfragistika — a získané poznatky slouží jiným vědním oborům historie, jako diplomatice — nauce o listinách —, epigrafice — nauce o písmu — právní historii a j.

Svůj veliký význam mělo a má vyobrazení na pečetě. Toto je příznačné pro jednotlivé skupiny nositelů pečetidel: Na pečetích panovníků je zobrazen nejvíce vládce, sedící na trůně a mající odznaky svého důstojenství — žezlo a kopí nebo říšské jablko. Na pečetích měst jsou hradby s věžemi, pečetě biskupů a opatů mají obrazem postavu biskupa nebo opata.

Sfragistik, který upřel svůj zájem na pečetě duchovenské, především klášterů, velmi brzy zjistil, že mezi jejich pečetními obrazy je velké procento takových, které představují výjev, jak je přirozené, především náboženský: ze života Kristova (jeho křest, ukřižování, zmrtvýchvstání), ze života P. Marie, svatých a příběhy podle líčení legend (u nás především ze života sv. Václava). Po nich že rovněž svým počtem na sebe upozorní pečetě s motivem Madony v jejich obrazech. Dále, že se k nim přidružuje skupina obrazů,

možno-li tak říci, mluvících, které přímo poukazují na určitý, a to významný okamžik z minulosti nositele takové pečetě. A konečně, že ani výjevy světské svou hodnotou nejsou pro dějepisce umění obrazem, jehož si povšimnout by bylo bez ceny.

Jestliže se v obrazech středověkých klášterních pečetí nachází bohatý a největší počet výjevů nebo motivů s Madonami, středověké pečetě opatů slouží z největší části jako pramen ikonografický; jejich pečetním znamením je převážnou měrou postava opata.

Na ploše pečetního pole z většiny hladké zobrazen opat čelně a kromě nepočtených výjimek stojící. Trůnů opatských pečetí je u nás jen několik na rozdíl od opatských pečetí v sousedním Německu, kde již ve 13. století opatská pečeť trůnního typu je velmi častá. Na pečetích 13. století do poloviny století následujícího drží opat v pravici opatskou hůl, v levici knihu, kterou tiskne k hrudi, nebo pravici žehná a hůl drží v levé ruce. Na pečetích z doby od druhé poloviny 14. století, především v posledních dvou desetiletích, po dvě století další, je vidět opata, který drží hůl v levici. Abatyše má v ruce hůl, ratolest, liliovité žezlo, knihu, ba někdy i kopí; na jejich pečetích je jistě studijně pozoruhodna pokrývka hlavy.

Bylo vysloveno tvrzení, že do poloviny 13. století je opat vždy znázorněn bez mitry a držící berlu s hlavicí, obrácenou závitem k němu. Od této doby že bývá už zpravidla zobrazen s mitrou a že drží berlu s hlavicí odvrácenou od sebe na znamení exempce z pravomoci diecézního biskupa. Vlastní slovo o tom, lze-li přikládat nějakou váhu, zda je hlavice berly obrácena závitem k opatu nebo ven z pečetního pole, může říci teprve monografie o pečetích opatů. Bezpečně však už dnes lze vyslovené tvrzení prohlásit za nesprávné. Jednak v tom, že opat drží hůl s hlavicí k sobě obrácenou na pečetích nejen z 2. poloviny 13. století, ale

stejně tak ve 14., 15. a 16. století. Za druhé lze ukázat, že v obrazech opatských pečeti jednoho a téhož kláštera vidí se jednu berlu, která má hlavici otočenu k opatovi, po druhé ven z pečetního pole. Prostě tu tak, tu onak. Postačí podívat se na reprodukce opatských pečeti, připojené k několika monografiím o dějinách jednotlivých klášterů u nás.¹⁾ Znamená to, že při zobrazování opata nebyla přikládána vůbec žádná váha tomu, kam je závit hlavice jeho berly otočen. Leckdy to určovala pouhá náhoda, jak snad možno soudit, jindy, a to asi nejčastěji, rozhodovaly ohledy výtvarnické, kompoziční — rytec závit opatské berly vyryl směrem tím neb oním, kde jí potřeboval vyplnit místo, kde jí potřeboval vyvážit kompozici, a nikoli v málo případech i proto, že ji jinak vyrýt prostě nemohl.

Tento stereotypní obraz opata v pečetním znamení pečeti představených klášterů až do konce středověku převažoval. Vedle něho jako druhý častý a výrazný motiv v pečetním znamení představených klášterů jsou výjevy. Motivy jiného druhu začínají se v obrazech opatských pečeti objevovat mnohem dříve v cizích zemích, především v Německu, než u nás.

Stereotypní obraz opata v poli svých pečeti podržovali opati stejně tak střízlivých a životně prostých jako cílevědomě pracujících řádů benediktinského, cisterciáckého a premonstrátského.

Jak zobrazení postavy opata a abatyše, tak výjev nebo náboženský motiv jsou velmi cennou a závažnou částí sfragistického bohatství. A to závažnou pro bádání o cestách výtvarného umění, drobné rytby a uměleckého řemesla v XII.—XIV. století, neboť jsou poutavou a poučnou přehlídkou zobrazení výjevů a různých motivů, jakož i bohatou studnou pro studium středověké ikonografie.

Na pečetích 13. století vidíme ztrnulé vzpřímené postavy románské ražby ikonografické, od konce tohoto století a v době následující pro 14. století příznačné prohnutí stojících postav. Porovnáme-li pak pečetě českých nositelů s pečetěmi cizími, učiníme si obraz, pokud a jak cizí umění ovlivňovalo umění a

umělecké řemeslo naše, ovšem za stálého vědomí, že přemnohé, ba spíše většinu pečetidel pro české nositele, zhotovovali rytci cizí.

Pečeti opatů, stejně tak jako pečeti konventní, nelze tedy přejít bez poznámky o jejich hodnotě ikonografické a jejich ceně po stránce výtvarné. Jsou datovaným a nepřerušeným řadě od 13. století dochovaným dokladovým materiálem, jenž nemá obdoby v žádných jiných památkách. V tom spočívá jejich vlastní cena, aniž se přehlížely jako pramenný materiál pro nauku o pečetích.

Bylo by chybou, kdyby se opominulo, že zpravují velmi mnoho o vzhledu rouch, řádových ornátech, tvarech miter středověkých opatů, abatyš, biskupů. A konečně, že jsou velmi početnými, krásnými, poutavými a cennými doplňky k písemným zprávám o různých dějinných událostech, dosud nepovšimnutými snad proto, že nikdo neočekává, že by je mezi pečetěmi mohl nalézt.

Toto vše při pečetích zjistí badatel. Zjistí však zároveň, že je o tom napsán jen pranepatrný počet studií, a co je nad ně, že je to zpravidla vpravdě a spíše jen několik narážek, publikovaných ve studii, která se obírá otázkou naprosto jinou.

Toto zjištění zláká k sebrání početné řady středověkých obrazů pečeti v jeden celek, neboť cena takové práce je na bílé dni. Ovšem současně se ukáže v celém obnažení obtížnost, pracnost a zdoluhavost výzkumu pečeti tímto směrem, protože je stále ještě tak málo pomůcek, že nezbyvá než brát v archivech listinu za listinou, jednu pečeť za druhou, jak náhoda chce, sbírat kousek po kousku, zvolna je třídit a seskupovat v celek. To ovšem znamená, že podniknutá práce postupuje velmi zdoluhavě, a proto i utřídění jednotlivých získaných motivů v celek lze provést jen za dobu podstatně dlouhou. *Dr František Beneš*

¹⁾ Z novější literatury na př. na reprodukce (celkem 9) pečeti opatů zlatokorunského kláštera z 13. až 16. století v knize *Jaroslav Kadlec: Dějiny kláštera Zlaté Koruny*. (České Budějovice, ČAT, 1949.)

POSTUPOVÁNÍ MEŠNÍCH STIPENDIÍ

V DP č. 3 byly nám vhodně připomenuty církevní předpisy, vztahující se na »Mešní stipendia a závazky, plynoucí z jejich převzetí«.

Správně autor článku připomněl, že se stipendiem mešním se nesmí žádným způsobem obchodovati (can. 827). Kdo na př. postoupí stipendia manualia jinému knězi, je povinen postoupiti je celá, leč by dárce výslovně povolil něco si ponechatí nebo kdyby bylo zcela jisté, že přebytek nad diecéšní taxu dostal dotyčný »intuitu personae« (na př. novokněz, viz can. 840). Tedy manuální stipendia se postupují jiným kněžím celá. — Stipendia ad instar manualium, t. j. na fundiční mše sv., které nemohou býti slouženy v místě nadace nebo těm, kteří jsou povinni je sloužiti podle nadačního listu a proto je nutno předati je k persoluci jiným kněžím buď »de iure aut S. Sedis indulto«, je možno v určitých případech postoupiti pouze ve výši diecéšní taxy té diecése, kam se posílají, nisi obstat mens fundatoris. Je záhodno probrati případy, kdy je tato výjimka dovolena. Nejlépe uvést příslušný can. 840 v plném znění: »§ 1. Qui Missarum stipes manuales ad alios transmittit, debet acceptas integre transmittere, nisi aut oblator expresse permittat aliquid retinere, aut certo constet excessum supra taxam dioecesanam datum fuisse intuitu personae. — § 2. In Missis ad instar manualium, nisi obstat mens fundatoris, legitime retinetur excessus et satis est remittere solam eleemosynam manuaelem dioecesis in qua Missa celebratur, si pinguis eleemosyna locum pro parte tenet dotis beneficii aut causae piae.«

Tudíž kněz, který nemůže persolvovati příslušné stipendium vůbec anebo tak, jak bylo ujednáno, může jinému knězi za aplikaci dáti pouze diecéšní mešné v případě, že se jedná o mše sv., které souvisí s be-

neficiem (když přebytek výnosu nadace tvoří část dotace beneficia), o mše sv. souvisící se štolou (requiem a mše sv. při oddávkách). Tyto případy se dosti často vyskytují v duchovní správě, když duchovní správce nestačí sloužiti fundiční mše sv. anebo si zjedná výpomoc na sloužení mši sv. pohřebních nebo oddávkových. Podobně mohou jednati »causae piae«.

Jsou případy, kdy kněz je zavázán stále nebo delší dobu na určitou intenci celebrovati a někdy musí zjednati jiného kněze, nemůže-li sám závazek splniti, jako na př. při gregoriánských mších sv. I zde zajisté může dáti zástupci jen diecéšní taxu, i když z celkového obnosu na 30 mši sv. gregoriánských, které přijal, by připadlo poměrně více na jednotlivou mši sv. Je totiž v tomto případě jisté, že kněz dostal přebytek nad diecéšní taxu se zřetelem na nesnadný úvazek trvající 30 dnů po sobě jdoucích a nikoli se zřetelem na jednotlivé mše sv. Posléze přichází v úvahu případ, kdy kněz, jemuž se intence přepouští, nejza tázán ani žádán, něco sám od sebe ze své vůle dárce ponechá. (Viz J. Pauly, Právní rádce pro duchovní správu.)

U nás na Zbraslavi s kaplany, pokud máme intence, když se musíme zastoupiti ve funkci duch. správy se mši sv., vyrovnáme se pouhou výměnou intence a každý podrží mešné, které obdržel.

Provinění proti těmto předpisům, jak velí spravedlnost vůči těm, kdož si vyžádali a zaplatili aplikaci mše sv. na svůj úmysl, stihá can. 2324: »Qui deliquerint contra praescriptum can. 827, 828, 840, § 1, ab Ordinario pro gravitate culpaepuniantur, non exclusa, si res ferat, suspensione aut beneficii vel officii ecclesiastici privatione, vel, si de laicis agatur, excommunicatione.« *Děkan Václav Šebek*

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU ŠESTÉMU - ROČNÍK V

Karel Dvořák: Sousoší sv. Cyrila a Metoda na Karlově mostě v Praze. 1936.

Smrt svatého Metoděje. Freska v basilice velehradské.

Po prvé ke stupňům oltáře přistoupí letos noví dělníci na Vinici Páně. Na obrázku rektor semináře kněžského v Litoměřicích kanovník Jan Vraštil, spirituál P. Karel Sahan a prefekt P. Emil Korba a kandidáti svěcení kněžstva.

ČESKÉ STŘEDOVĚKÉ PEČETĚ

(K článku na str. 107)

Pečeť Havla z Lemberka, velkopřevora ř. sv. Jana Jeruzalémského v Čechách, v Polsku, na Moravě a v Rakousích (průměr 5,6 cm). Rok 1347.

Pečeť konventu sv. Trojice ve Fulneku (průměr 55 mm?). Rok 1398.

Pečeť kláštera P. Marie v Prostějově (průměr 68 mm). Rok 1402.

Pečeť Jakuba, probošta u P. Marie v Prostějově (o rozměrech asi 35×51 mm). Rok 1402.

Pečeť komtura komendy P. Marie v Praze, ř. sv. Jana Jeruzalémského, Jindřicha z Prahy, o průměru 29,5 mm. Rok 1341.

Pečeť Vítka (z Dobronic), probošta v Olbramkostele u Znojma, o rozměrech 30×47 mm. Rok 1283.

MANŽELSTVÍ A RODINA

Duchovní správce v dnešní době, kdykoliv přijde do styku s lidmi u příležitosti svátosti stavu manželského, pozoruje, že jsou to většinou mladí lidé, kteří vstupují do manželství. Pozoruje, že jsou existenčně zajištěni svou vlastní prací a že mají dobrý úmysl založit zdravou rodinu.

Není možno též přehlédnout, že změny ve veřejném životě se příznivě odrazily i při uzavírání manželství. Dnes se lidé neseznamují pomocí sňatkových kanceláří, insertů neb jiných zprostředkovatelů. Jsou zpravidla přiměřeného věku, podobných zálib a schopností. Při výběru se stává více rozhodujícím vzájemná náklonnost a ne různé vedlejší zájmy. Dnes se nestává, aby třeba sňatek, jako mnohdy dříve, se konal ukryt před veřejností z obavy před rozhořčením lidu. Duchovní správce se již nesetkává s různými krajnostmi, jako s nadměrnou pompou neb s lidmi hmotně ubohými, kteří třeba ani neměli svědků. Veřejnost již není dojímana všelijakou četbou působící falešně na cit, kdy mladá chudá dívka si brala milionáře nebo když dcera, aby zachránila otce, si brala nemilovaného bohatého starce. Dříve také muži s úřednickým postavením hledali sňatek i za cenu ne-lásky, jen když nevěsta byla bohatá.

Uspořádání sociálních a hospodářských poměrů přineslo usnadnění vstupu do manželství. Mezi nezadatelná přirozená práva lidské osobnosti patří právo na manželství a dosažení jeho účelu, právo na manželské a rodinné spoluzítí. Pohlížíme-li na manželství jako instituci přirozenou a sociální, spatřujeme, že manželství je nerozlučný svazek mezi jedním mužem a jednou ženou k nejtěsnějšímu životnímu společenství. Je to společenství života a lásky. Hlavním podstatným účelem manželství je rozmnožení lidského pokolení a péče o výchovu dětí. K tomu přistupuje vzájemná pomoc manželů v tělesných a duchovních potřebách. Manželský svazek v sobě obsahuje neporušitelnost manželské věrnosti.

Manželská věrnost zahrnuje dva hlavní předpoklady: manželskou cudnost a manželskou lásku. V manželství, jak má sv. Tomáš ve výkladu dekalogu, muž a žena mají stejné manželské povinnosti a stejná práva.

U křesťanů manželství je svátost, neboť Kristus povýšil manželství k důstojnosti svátosti, kterou se muž a žena spojují k trvalému životnímu společenství a dostávají milost, aby povinnosti manželského stavu věrně plnili.

Ve vztahu manželství a rodiny k státu vyplývá, že stát má právo a povinnost chránit přirozený základ a přirozená práva rodiny proti všemu, co je ohrožuje, a že stát má právo a povinnost činně napomáhat svými prostředky k tomu, aby rodina plnila svůj úkol. Stát může donucovat rodiče k plnění jejich povinností a může pečovat o rodinu ve věcech, v nichž si sama nestací. Náš stát to činí tím, že uznává přirozený cíl manželství a zamezuje vše, co směřuje proti tomuto cíli. Trestá na příklad veřejné urážení studu, potrat i vraždu nemluvňat, nucení k sňatku, mnohoženský nebo mnohoženství. Péče státu o blaho rodiny se děje dostatečnou mzdou a různými sociálními opatřeními.

Rozkladné vlivy kapitalismu na rodinu jsou všeobecně známé. Většina duchovních správců o tom z vlastní zkušenosti může vydávat svědectví. Nelze zde vypočítávat všechny ty zhoubné vlivy. Mezi ně patří individualismus nechtějící přinášet žádných osobních obětí pro rodinný život. Novomalthusianismus násilně omezující počet dětí. Kapitalismus celou svou kulturou přinášel rozvrat šířením falešných pojmů. Divadla propagovala cizoložství, filmy neznaly v líčení vášni žádných zábran, romány vyzdvihovaly smyslnost a mravní nevázanost, tisk přinášel skandální příběhy,

ilustrované časopisy šířily mravní uvolněnost, byl propagován luxus na úkor rodiny, prostý a mravný život rodin s mnoha dětmi byl stíhán posměchem a provázen útrpnými poznámkami, způsoby zábavy odváděly muže i ženy od rodin. Zákonodárství samo nijak účinně nepodporovalo zakládání rodin. Zaměstnaná žena z obavy před ztrátou místa se neodvažovala vdát. Z vlády nacismu rasovými zákony byla stavěna překážka k manželskému spojení. Ještě dnes v 31 státech Severní Ameriky jsou zákony, které zakazují manželství mezi lidmi bílé a barevné rasy. Dokonce i člověk v jehož krvi je třeba $\frac{1}{16}$ »nečistě« krve, nemůže uzavřít manželství s bílým člověkem. Přestoupení tohoto zákazu se trestá žalářem a nucenými pracemi. V některých státech v souhlasu ke sňatku brání různé podmínky stanovené pro kategorie úředníků neb důstojníků. Jinde sňatek bez souhlasu rodičů nebo vysoká věková hranice. Jinde opět žena nemá v manželství plnoprávné postavení. K těmto a podobným zhoubám přistupuje jako stálý doprovodující zjevení existenční nejistota, jež mnoha lidem zabraňuje v rozhodnutí založit rodinu.

Póněvadž náš lid skoncoval s kapitalistickým systémem a zavedl lidově demokratické zřízení, odrazila se tato změna i v zákoně o právu rodinném ze dne 7. 12. 1949 (číslo 265). Národní shromáždění se usneslo na tomto zákoně: »Aby byly dány předpoklady pro vytvoření manželství muže a ženy, založeného zákonem: způsobem, které jako základ rodiny bude sloužit zájmům všech jejích členů i prospěchu společnosti v souladu s jejím pokrokovým vývojem, aby byly uvedeny v život zásady ústavy o stejném postavení mužů i žen a o právech dětí bez rozdílu původu a aby byla zajištěna ochrana manželství a rodiny tak, aby rodina byla zdravou základnou vývoje národa.« Zajímavá a pro nás důležitá jsou některá ustanovení tohoto zákona. »Sňatkové obřady církve jsou dovoleny a smějí být vykonány až po uzavření manželství podle zákona.« O právech a povinnostech manželů se praví: »V manželství mají muž a žena stejná práva a stejné povinnosti. Jsou povinni spolu žít, být si věrni a vzájemně si pomáhat. O podstatných věcech rodiny manželé rozhodují vzájemnou dohodou. O uspokojení potřeb rodiny manželstvím založené jsou povinni pečovat oba manželé podle svých sil a podle poměrů svých výdělečných a majetkových možností. Jednání jednoho z manželů při obstarávání obvyklých záležitostí rodiny zavazuje oba manžely rukou společnou a nerozdílnou. Získané majetky obou manželů jsou majetkem jím společným. V ustanovení o dětech má zákon, že rodiče se starají o tělesný a duševní rozvoj dětí a pečují o jejich výchovu a výchovu tak, aby byly náležitě připraveny přispívat svou prací, podle svých schopností a náklonností, k prospěchu společnosti. O výživu dítěte jsou povinni stejně pečovat oba rodiče. Povinnost výživy trvá, pokud dítě není s to se živit samo. Dítě, které má příjmy z vlastní práce a žije ve společné domácnosti s rodiči, je povinno, je-li toho třeba, přispívat na výživu rodiny. Dítě, které je ve výživě rodičů a s nimiž též žije, je povinno doma pomáhat. Rodiče mají moc nad nezletilými dětmi. Rodičovská moc obsahuje zejména práva a povinnost rodičů řídit jednání dětí, zastupovat děti a spravovat jejich majetek. Rodičovská moc má být vykonávána tak, jak to vyžaduje zájem dětí a prospěch společnosti. Rodičovská moc náleží oběma rodičům. Z poměru přibuzenství plyne přibuzným v pokolení přímém vzájemná povinnost poskytovat si úhradu na osobní potřeby. Podle zákona číslo 266/1949 dítě je zákonným dědicem obou rodičů a oba rodiče mají dědické právo po dítěti. Kdo úmyslně neplní svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného neb se takové povinnosti vyhýbá, bude potrestán. Že stát vyživovací povinnost vážně

požaduje, vidíme i z toho, že amnestie udělená 9. V. 1955 se nevztahuje na porušení vyživovací povinnosti.

Právní normy tohoto zákona jasně ukazují na manželství jako na trvalé životní společenství muže a ženy a současně jako na základ rodiny. Zákon rodinu utužuje a zpevňuje. Zákon se vyslovuje jasně o povinnostech všech členů. Zrovnoprávnění ženy s mužem je přínos, kterým též manželství se stává hodnotnějším.

Ethiku a hygienu manželství v socialismu zajímavě a vědecky hodnotně nám podává L. A. Zalkind (Zdravá manželství a zdravá rodina, Praha 1952). Sovětský autor tvrdí, že v sovětském manželství stále více postupuje do popředí duchovní stránka manželství, jeho mravní krása, která je nedostupná pro kapitalistickou společnost. Pohlavní pud nesmí být převládající silou, nýbrž musí být podroben psychickým zážitkům. Proto se skutečná láska muže a ženy nemůže stavět jen na vzájemné pohlavní přitažlivosti. Tento motiv má v lásce důležitou, ne však rozhodující úlohu. Kromě pohlavní přitažlivosti tu musí být i shoda životních zájmů a kulturních požadavků. Láska čerpá vždy novou sílu ze společného styku a společné práce a lety neježe neslábne, nýbrž naopak silí a prohlubuje se. Monogamní rodina neodumře ani za socialismu, ani později v komunismu, nýbrž bude se stále zdokonalovat. Manželský svazek se dovršuje narozením dítěte. Muž i žena uzavírající sňatek berou na sebe odpovědnost. Nejpriznivější věk pro vstup do manželství a pro začátek pohlavního života je asi ve 22 a 23 letech. Autor též odpovídá na otázku, zda pohlavní zdrženlivost je možná. Odmítá představu, že pohlavní

zdrženlivost zvláště pro muže je nemožná a zdraví škodlivá. Věda nezná nemoc, která by byla způsobena pohlavní zdrženlivostí. Autor uvádí příkladná slova o lásce, která si N. G. Černyševský zapsal do svého deníku: »Chci milovat jen jednu ženu po celý život. Nechci mít žádné vzpomínky na nikoho jiného než na svou ženu. Chci, aby mé srdce nejen po svatbě, ale ani před svatbou nenáleželo než té, která bude mou ženou... Kéž mám jen jednu lásku.« — Autor píše, že sovětské veřejné mínění neospravedlní toho, kdo rozbíjí svou rodinu nebo se vetře do života rodiny jiné. Lidé, kteří mají lehkomyšlný vztah k soukromému životu, nemohou požívat ani veřejné důvěry.

Zemřelý A. S. Makarenko v knize »O výchově dětí v rodině« (Praha 1951, str. 74) napsal, že společenská morálka »požaduje, aby pohlavní život každého muže a ženy byl v harmonickém poměru k rodině a lásce. Společnost uznává za normální a mravně opodstatněný jen takový pohlavní život, který spočívá na vzájemné lásce v rámci rodiny, to jest ve veřejném občanském svazku muže a ženy, ve svazku, který sleduje dva cíle: lidské štěstí a plození i výchovu dětí.«

Srovnáním života i názorů ve zřízení kapitalistickém a v novém zřízení socialistickém přicházíme k tomu, že manželství a rodina v našem zřízení je chráněna a podporována, aby mohla splňovat své hlavní účely. Tyto hodnoty, které jsou též v soulase s hodnotami křesťanskými, nalézají zde uplatnění větší měrou a přispívají tak, aby i křesťan žijící v manželství a rodině s větší snadností mohl plnit své povinnosti a práva a těšit se z radosti, které přináší rodinný život.

ThLic Miroslav Rajmon

SVATÝ EFREM, CITARA DUCHA SVATÉHO

V Mesopotamii ve čtvrtém století stála kolébka slavného pěvce Efrema. — Z mladého rváče, pomlouvače, pochybovače, z člověka plného zloby učinil Duch svatý muže svatého, mírného duchem, tichého srdcem, čistého mravem...

Když jáhen Efrem kázal, každý cítil, že Duch svatý jeho ústy mluví.

Když jáhen Efrem mluvil, bylo každému, jako by láska Ducha svatého sálala z něho... Když jáhen Efrem písně svaté skládal, vanula a rane ještě dnes z každého zpěvu inspirace Ducha svatého, z každého verše, z každé sloky!

Nejkrásnější hymny ke cti snoubenky Ducha svatého pocházejí od tohoto pěvce Božího...

Byl vždy tělem i duší vyladěným nástrojem Ducha svatého. Na této vždy vyladěné citare mohl Duch svatý zahrát jakoukoliv píseň, ale také vyvolat nadšení, myšlenky, slova; touto »citarou« dovedl Duch svatý duše »rozpřákat nad jejími hříchy, nadchnout pro ctnostný život, obrátit na cesty Boží!

Každý kněz má být citara Ducha svatého, stále vyladěný tak, aby Duch svatý dovedl i skrze něho mluvit, kázat, nadchnout, povzbudit a napravit...

Na rozkřápaném nástroji nedovede ani sebelepší virtuos zahrát, kdyby sebevíce se namáhal...

Takový rozkřápaný nástroj je vlašný kněz. Servus inutilis. K ničemu není... Milosti Ducha svatého nepřijímá ovoce. Lidé čekají na povzbudivé slovo Boží, čekají, že je potěší, k dobrému povzbudí, že se bude s nimi radovat, s nimi truchlit, a on se zatím raduje jen ze svého prospěchu.

Neodpírejme vnukání Ducha svatého. I z každého vlašného z nás může Duch svatý učiniti, nebudeme-li klásti odpor, vyladěné nástroje blahodárného vlivu svých milostí a své síly... Proměna nerozhodných apoštolů v muže svaté, horlivé a nadšené, proměna rváče a pomlouvače, nehodného Efrema ve svatého pěvce a hlasatele slova Božího, v citaru Ducha svatého, nebyla jediná — i u nás je taková metamorfosa možná!

O svatých apoštolech pravi Pismo svaté: »Repleti sunt Spiritu Sancto« (Act. 2, 4). Proč byli naplněni Duchem svatým? Poněvadž »dleli svorně na modlitbě s Marií, matkou Ježíšovou« (Skut. 1, 14). Modleme se i my, rozjímejme i my jako svatí apoštolé, jako Fanna Maria, jako svatý Efrem ve své samotě před svým obrácením. Pak budeme i my naplněni Duchem svatým. Pak bude i o nás platit: »Et coeperunt loqui... loquentes magnalia Dei...« (Skut. 2, 11.)

A výsledek naší Duchem svatým řízené práce apoštolské; jako u svatých apoštolů a u svatého Efrema: »Multitudinis credentium erat cor unum et anima una.« (Act. 4, 32.)

»Všichni ti, kdož se dávají věsti Duchem Božím, jsou synové Boží!« (Řím. 8, 14.)

P. Karel Sahan

V ZAŘI PRIMIČNÍCH OLTÁŘŮ

Jako loni, tak i letos zazáří oltáře rodišť našich novokněží povznášejícím jassem okouzlující radosti, která bude zahrňvat srdce věřících i těch, kteří po prvé předstoupí před oltář Páně, aby po prvé ve svém životě vyřkli posilňující slova Žalmisty: Introibo ad altare Dei... Den ordinace a primice, toť nezapomenutelný okamžik v životě kněze! Vyzáruje z něho úchvat umocněný nepředstavitelnou vnitřní radostí, která člověka povznáší a dává perspektivu odhodlané a radostné cesty kněžského života. Je to vpravdě nezapomenutelný den. Den, kdy přijetím kněžského svěcení z rukou biskupa-světitele se zrodil v nás alter Christus. Den, kdy po prvé u oltáře konsekračními slovy zrodil se v našich rukou Eucharistický Kristus. V těchto dvou nejvýraznějších momentech si každý neomysta uvědomuje a má uvědomit kněžskou ve-

likost. Velikost a odpovědnost svého úřadu!

Novokněžská pozeňání! Kolik věřících pokleklo před oltářní mřížku pod žehnající novokněžské dlaně. Všichni byli žehnáni ve jménu Pána Ježíše, aby On na přímělu Matky Boží a všech svatých pozeňal je dobrem nebeským i zemským. Ano, i zemským! Přejeeme našemu lidu dobra zemského. Dobra, které je tak zapotřebí, aby se upevnila láska a pokoj mezi lidmi na této zemi, aby jim se získávaly vavřiny zásluh pokoje věčného a věčné lásky.

Blahopřejné telegramy, pozdravy, dopisy a gratulace. Kolik upřímnosti v tom všem. Ale též hodně víry a naděje, ušlechtilých citů vděčnosti i očekávání. Nelze zradit důvěru a lásku všech těch, kteří vkládají tolik naděje do našeho působení. Bohu a vlastnímu lidu z občanské po-

vinnosti a z vděku k společnosti, ve které žijeme, dáme své rozhodné Promitto, že tyto veliké naděje nezklameme, ale budeme je plnit v rozhodné věrnosti a lásce s vědomím, že je to jen malá splátka na dar, který nám společnost dává.

Knězem na věky! Povolání přímo královské. Ibsen ve svých Nápadnících trůnu slovy biskupa Arnessona jej vyvyšuje na místo nejvyšší. Služba královská a právě tato služba svou vznešeností neumenšuje ani nesnižuje. Povznáší naše srdce vzhůru. Jak vznešeně krásný je příkaz kněze při Nejvyšší oběti, když věřícím přikazuje: Sursum corda! Kež bychom vždy s čistým svědomím, každým dnem a každým okamžikem mohli každodenně stvrzovat je pravdivou odpovědí: Habemus ad Dominum.

P. Emil Korba

MATKA NÁS VŠECH

Hedvábný lesk září na klasech a louky nejbohatěji květou a nejsladčeji voní v červených dnech zalitých sluncem. Tyrkisově modrá obloha názorně Boží pozeňání a milost. Bylo třeba letos mnoho vykonat, aby se překonaly nepříznivé následky houževnaté letošní zimy. Brzo zazvoní kosy a rozjedou se sekačky po proude vonících loukách. Včasnost, pohotovost a dobrá organizace rozhodne i při senoseči o tom, jak se nám povede v nejbližší době. Bude hodně masa, mléka a másla? Veliký podíl na tom bude mít právě senoseč.

Ještě zdaleka jsme neuskutečnili samozřejmé slovo Genese: »Podmaňte si zemi a panujte na ní!« Dnes, kdy výsledky naší práce patří celému národu, mají tato slova význam svrchovaně aktuální a daleko širší než v minulosti. Znamenají, že pro více lidí nestačí dosavadní způsob práce, že je třeba po všech stránkách hledat nové agrikulturní metody, jinou organizaci a nestát na jednom místě. Lidé se musí dovědět, že snížené ceny průmyslových výrobků byly výsledkem lepší práce a že ze stejných důvodů jsme nemohli snížit ceny potravin; v zemědělství jsme většinu úkolů, které před námi stojí, plnili nedostatečně a bez náležité energie.

Rozpomeňme se dobře na to, že ve slavné probuzenecké době naši vlastenečtí duchovní neobmezovali svou práci jen na vzkříšení jazyka a národního sebevědomí, nýbrž že věděli, že je nezbytné pomáhat venkovskému lidu lépe hospodařit, užívat jiných hnojiv,

zasívat i technické plodiny, opouštět úhorovou praxi. Vlastenecký odkaz našich předchůdců musí tím spíše promluvit k nám a zeptat se nás, zda ve slavné době rozvoje všech tvůrčích sil národa nezapomněli jsme aktivně přispět.

V minulých letech nechybělo kněží, kteří s ochotou a obětavostí pomáhali našemu novému zemědělství. Spoluzakládali dokonce družstva, pracovali v nich, dávali obětavě k dispozici družstvům farní hospodářské budovy, jako dp. Dítě z Unhoště a mnoho jiných, stejně nadšených vlastenců. Jini, když bylo mnoho práce při rozpisech a podpisování výrobních smluv, pomáhali, jako dp. Alfons Štěpko ze Staré Tury, v těchto důležitých akcích. Mnoho jich s nadšenou obětavostí, jako dp. administrátor Müller z Kutné Hory, pomáhali při zních a vůbec kde bylo třeba naléhavě pomoci.

Naše vlast ocenila hřejivě toto praktické křesťanství a opravdové vlastenectví řady duchovních. A přece tato cenná pomoc není to nejvlastnější a hlavní, co mohou naši spolubratři vykonat. Dnes na prvním místě je to právě potřeba lidem radit, vést je, pomáhat jim překonávat staré vžitě předsudky. Víme dobře, co tu znamená rada, povzbuzení, které jde od srdce k srdci. A zde je jádro věci: Ukazovat, že společná práce v družstvech není nijak v neshodě s křesťanskou láskou k bližnímu, ba právě naopak, že družná práce vede k vyšší mravnosti a současně k lepším hospodářským výsledkům. Rolník se dozví i od svého duchovního rádce, že chabé výsledky práce některých

WALT WHITMAN, BÁSNÍK AMERICKÉHO LIDU

Letos v červenci uplyne sto let od prvního vydání sbírky básní »Stébla trávy« (Laeves of Grass), o níž řekl Emerson, že obsahuje nejzvláštnější kusy vtupu a moudrosti, které do té doby Amerika vydala na světlo.

Jde o vynikající dílo, jež těžce bojovalo o uznání své hodnoty jak v Americe, tak i v ostatním světě. Pokrokový svět pochopil však jeho velikost a význam, a proto Světová rada míru vyhlásila rok 1955, stoleté výročí této básnické sbírky, i za rok Walt Whitmana.

Walt Whitman narodil se 31. 5. 1819 ve dvorci West Hills (který byl majetkem jeho předků po 200 let) na Long Island (stát New York) jako syn chudého farmáře. Po vchození školy učil se Whitman tiskařem, potom byl tři roky učitelem, později tesařem a poslé-

ze žurnalistou. Jeho život byl těžký, plný ústrků a boja o existenci a pochopení jeho velkého díla.

Vešel potulný život, pracuje jako sazeč a pismák, řečnil v politických schůzích, ale hlavně jednak v přírodě rodného Long Islandu, jednak v davech brooklynských ulic, v knihovnách, museích, ale také v krčmách a přitom se stále učil, vzdělával, sbíral životní zkušenosti. Vášenivě miloval hudbu a zpěv. Se zálibou sedával na střeše omnibusů nebo na palubě převozního parníčku, pozoruje kolem sebe hemživé zástupy.

Z tohoto prostředí a z jeho toulek přírodou po celých USA vzniklo jeho stěžejní dílo »Stébla trávy«, z něhož výbor nám mistrně přeložil již skoro před 50 lety (r. 1907) sám Jaroslav Vrchlický.

Ježto Whitman nemohl pro svou knihu najít nakladatele, sám si ji vysázal, vytiskl a sám její první náklad v počtu 800 výtisků i kolportoval.

Jeho dílo vzbudilo bouři nevole: oficiální kritika je odsoudila, přední kritici autorovi nevybíravě nadávali.

zaostalých družstev spočívají v tom, že tito družstevníci právě ve své práci nebyli náležitě poctiví, obětaví, že byli sobci, že družstvo šidili jak mohli, že nejlepší píci dostala jen jejich kráva v záhumenku. Objasníme jim, že skutečně účinné uplatnění techniky a strojů je možné jen na velkých plochách při kolektivní spolupráci.

Musíme co nejostřeji sami pocítit mravní jádro této věci u sebe a pak nám již bude jasné, jak pomáhat i našemu katolickému rolníkovi ven z jeho předsudků a k lepší budoucnosti. Ukážeme mu mimo jiné, že

tam, kde se v družstvech hospodařilo odborně dobře, kde se lidé nerozpakovali použitím nových metod jak při seti, tak při hnojení, tak i při organizaci hromadných zemědělských prací, jako je nyní senoseč a potom brzo žně, že tam všude se dostavily výsledky ve vysokých pracovních jednotkách a že ovšem poctivost byla rovněž nezbytným jejich předpokladem. Jen takto a nejinak pomůžeme i my účinně k tomu, aby naše společná matka, rodná země, oblažovala a sytila lépe naše bližní. A při takové činnosti jistě nás bude doprovázet pozhánání Boží. *P. Ferdinand Pur*

DESET LET OSN

Před deseti lety byla založena v San Franciscu Organizace spojených národů (OSN) pro podporu a upevnění míru, bezpečnosti a přátelství mezi národy. Tyto cíle jsou vyjádřeny v její zakládací listině t. zv. Chartě. Členy OSN je 58 zemí. Hlavním orgánem je Valné shromáždění, jež se schází každoročně k pravidelnému zasedání. V případě potřeby je ke kvalifikovanému návrhu předsednictva (viz níže) svoláváno generálním tajemníkem mimořádné zasedání. Na Valném shromáždění, případně na mimořádném zasedání má každý členský stát jeden hlas.

Dalším nejdůležitějším orgánem je Rada bezpečnosti, kterou možno přirovnat k předsednictvu. Má 5 stálých členů (SSSR, USA, Anglie, Francie, Čína) a 6 nestálých členů, volených postupně na 2 roky. Tento orgán pracuje nepřetržitě a nese podle Charty hlavní odpovědnost za uhájení světového míru. Dalšími orgány v OSN jsou výbory, podvýbory, komise, sekretariát a pod.

Dosavadní naděje národů, že OSN se stane takovou mezinárodní institucí, s jejíž pomocí by bylo možno

zabránit dalším válkám, byly vcelku zklamány. USA totiž vytvořily zde agresivní jádro, složené ze zemí Severoatlantického paktu a závislých zemí Latinské Ameriky vůči ostatním státům: často používají metod hrubého útlaku k prosazení usnesení, jež odpovídají jejich zájmům. K tomu nutno poznamenat, že samotné závislé latinsko-americké země mají dohromady 22 hlasů. USA maří přijetí iniciativních návrhů SSSR o zmírnění mezinárodního napětí ve světě, o zákazu zbraní hromadného ničení, o přijetí 660milionové Číny za člena OSN, o přijetí dalších zemí za členy OSN (na př.: různých lidově demokratických států), o uzavření paktu mezi velmocemi, omezení zbrojení, odsouzení válečné propagandy a j. I když OSN ztratila svou autoritu, ba někdy se zdá, že se i zpronevěřila svému původnímu vznešenému účelu, jímž byla ochrana a záchrana míru mezi národy, přes to SSSR i náš stát přikládají této instituci veliký význam: odhalují zde před celým světem agresivní charakter imperialistických států a jsou přesvědčeni o tom, že OSN se ještě může stát důležitým orgánem k upevnění světového míru.

O I. CELOSTÁTNÍ SPARTAKIÁDĚ

Na sklonku léta v minulém roce, za krásného podvečera bylo na celém území naší republiky uspořádáno ohňové poselství, jako signál všem tělovýchovným jednotám k zahájení nácviku společných prostných na I. celostátní spartakiádu 1955. Toto poselství zahájil oheň spartakiády na stadionu čs. armády na Strahově.

Postupně byly zapáleny ohně na všech horách a návrších tak, aby v noci ze soboty na neděli se dostalo ohňové poselství o zahájení nácviku až do nejvzdá-

lenějších koutů našeho státu. Tímto ohňovým poselstvím byla oficiálně I. celostátní spartakiáda 1955 zahájena.

A nyní se již milovými kroky blíží radostné a slavné dny, kdy se naplní strahovský stadion statisícem mladých nadšených sportovců — účastníků I. celostátní spartakiády, která bude součástí oslav desátého výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou od fašistických okupantů.

Jsme země se starou a bohatou tradicí tělesné výchovy, jakou se může pochlubit málokterá země, i když při stoletém vývoji bylo nutno překonávat mnohé překážky a nedostatky vlivem politické roztržitosti.

Mnoho se však změnilo od osvobození Československa slavnou Sovětskou armádou. Pracující lid se stal pánem své země a není proto divu, že velké změny se projevily i v tělesné výchově a sportu. Tělesná výchova je u nás majetkem všech, je nástrojem rozvoje duševních i tělesných schopností lidu. Tělesná vý-

Whitman se však nedal odradit útoky oficiální kritiky, nedal se znechutit tím, že jeho básně nalézaly jen pomalu cestu k srdci amerického čtenáře. Neustále na sbírce pracuje, doplňuje ji a vydává ji za svého života celkem desetkrát, naposledy v konečné úpravě roku 1892.

Whitman ve svých básních formou i obsahem vybočil z konvenčnosti a prohlašoval, že jeho poslání jest revolta proti vši konvenci. Ve svých básních upouští úmyslně od rýmů a metriky, jak se jí kdysi rozumělo. Třebas na prvý pohled se zdá jeho dílo prosaické a rhetorické, je přece Whitman opravdový básník s hlubokou básnickou intuicí. I když jeho básně se vyznačují bezohlednou volností, vypisují všechny možné stránky lidského života beze všeho obalu a formou naprosto volnou tak, že v nich skoro nelze postřehnouti žádné rytmy, vytvořil Whitman poesii novou, lidovou a národní, čistě americkou, inspirovanou americkou přírodou a americkým lidem.

Prvního uznání došel mimo svou vlast v Anglii, ale

na základě upravených vydání svých básní. Však záhy také se uplatnil v domácích kruzích, jež konečně uznaly, že jeho podivné verše vedle mnoha všedností a smělých nízkostí obsahují neobyčejnou hojnost rázovitě, uchvatně poesie.

Americká oficiální kritika Whitmana nikdy plně neuznala a dodnes snižuje jej jako básníka i jako člověka-bojovníka za demokracii. Přes to Whitman v klidném přesvědčení, že jednal sice směle, ale také upřímně a bez přetvářky, setrval až do své smrti (26. 3. 1892 v Camden u Filadelfie, stát New Jersey).

Dnes, s odstupem jednoho století, vidíme, že Whitman je básníkem lepší budoucnosti všeho lidstva, jež to zpívá o lásce, objímající svět, o bratrství všech lidí a v každém člověku vidí sebe sama. Proto jeho dílo patří mezi ta díla, jež jsou trvalé ceny a spojují národy během staletí.

Z tohoto důvodu je i my dnes připomínáme.

Dr Jindřich Svoboda

chova obohacuje kulturní život pracujících a poskytuje jim ušlechtilou zábavu a osvěžení po dobře vykonané práci — je těsně spojena s životem i mírovým budováním našich národů, jejich bojem za světový mír a za přátelství mezi všemi národy.

Masová účast nesmírně obětavých dobrovolných pracovníků, to byly skvělé vlastnosti všech našich dřívějších tělovýchovných organizací, to byly předpoklady k velkým úspěchům v minulosti; to jsou vlastnosti, jichž uplatňování vede i dnešní naši tělesnou výchovu a sport k novým úspěchům i k zdárnému provedení I. celostátní spartakiády 1955.

Velkorysé přípravy k tak mohutnému podniku konají se již od jara minulého roku, a abychom si učinili alespoň jen částečnou představu, zmíníme se o některých zajímavostech, o přípravách a průběhu I. celostátní spartakiády.

Letní část spartakiády má těžiště ve veřejných masových vystoupeních šesti tělovýchovných úseků, a to Revolučního odborového hnutí, dobrovolné sportovní organizace Sokol, Armády, dobrovolné sportovní organizace Pracovní zálohy a školy. Dny žactva a dorostu se konají ve dnech 23. až 26. června 1955, dny dospělých ve dnech 2. až 5. července 1955.

Ve dnech žactva vystoupí 23. června 70.000 cvičenců, 24. června 51.000 cvičenců, 25. června 76.000 cvičenců a 26. června 86.000 cvičenců. Ve dnech dospělých 2. a 3. července po 62.000 cvičenců, 4. července bude den Svazarmu — vystoupení kynologů, výsadkářů a motoristů, konečně 5. července bude dnem ozbrojených sil. 6. července bude dnem vodních sportů na Vltavě.

Mimo masová cvičení uvidíme v menších celcích vystoupení příslušníků sportovních škol, sovětské gymnasty, kteří na XI. všesokolském sletě nadchli naše obecnost vrcholnými ukázkami akrobatické gymnastiky. Ve dnech žactva a dorostu bude na strahovském stadionu cvičit celkem 132 tisíce cvičenců, ve dnech dospělých 118 tisíc cvičenců. Celkem tedy čtvrt milionu, z nichž však většina předvede svá prostrná dvakrát až třikrát; uvidí tedy návštěvníci spartakiády přes půl milionu cvičících.

Součástí spartakiády bude též Festival lidové umělecké tvořivosti, který bude zakončením soutěží v tanečním, pěveckém a hudebním oboru, ve vystoupeních uměleckých skupin a sólistů všech oborů lidové umělecké tvořivosti. Přibližně 220 souborů a 800 jednotlivců vystoupí ve dnech 28. června až 3. července 1955 na estrádách lidové tvořivosti v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka.

Během celého průběhu masových vystoupení provedou tělovýchovné školy velmi zajímavé ukázky vybraných cvičení v počtu 1200 mužů a žen. Jsou to studující Institutu tělesné výchovy a sportu, kateder tělesné výchovy při vysokých školách pedagogických, Tyršova ústavu tělesné výchovy a sportu a sportovních škol dorostu.

Ale nejen cvičenci, také i strahovský stadion se připravuje na I. celostátní spartakiádu. Na jeho východní straně již stojí třípatrové budovy šaten, ze kterých se při spartakiádě stane silně zalidněné místo. Tyto důmyslně vyřešené budovy budou v červnu a v červenci sloužit k přechodnému odpočinku, osvěžení a převlékárně staniců cvičenců. Na samé ploše cvičiště se provádí odkanalizování a úprava plochy, jakož i instalace podzemních rozhlasových zařízení. Nezapomíná se ani na místa pro diváky. Východní tribuna bude zvýšena nadstavbou, jejíž konstrukce má být postavena v místech horní betonové plochy. Kdo nezná ještě strahovský stadion, ať si představí samotnou plochu cvičiště v rozměrech 300krát 200 m. V konstrukci samé se připravují místa pro bufety, prodejny, skladiště a místa pro první pomoc.

O výzdobu stadionu, jaké před tím nikdy nebylo, se stará generální projektant nár. umělec ing. arch. Jiří Kroha, který vypracoval úvodní projekt výzdo-

by strahovského stadionu ve dnech I. celostátní spartakiády. Nejen samotný stadion, ale i jeho okolí bude slavnostně vyzdobeno tak, aby výzdoba působila slavnostním a přitom radostným dojmem. Brána borců bude zvláště vkusně vyzdobena a po jejích stranách vyrostou dvě dominanty ukončené sousošími. Na nástavbě východní tribuny bude umístěna pestrá vlajkosláva, která uzavře prostor stadionu směrem k šatovému městu.

Hlavní součástí výzdoby sportovního stadionu budou pestré květiny a již nyní jsou budovány a upravovány skleníky v blízkosti stadionu, aby v hlavních dnech spartakiády se staly dodavateli květinové výzdoby, kterou se věru nebude šetřit. Každou tribunu budou zdobit nejméně dvě řady květin.

O rozhlasové zařízení bude dostatečně postaráno a místo dosavadních 24 tlampačů, umístěných v úrovni cvičiště, bude jich instalováno nejméně 150, a to tak, aby se odstranila t. zv. »hluchá místa« a snížila nepříjemná síla zvuku v místech, kde jsou tlampače instalovány. Proto se instalují v ploše cvičiště.

Pro zvýšení působivosti cvičení bude cvičiště stadionu pokryto vrstvou zeleného písku. Klady tohoto barevného efektu se projeví především v barevném filmu o spartakiádě, který zhlédnou miliony našich i zahraničních diváků. Také již nyní se pracuje na filmu »Přípravy na I. celostátní spartakiádu«, který má dokumentovat ohromnou práci příprav, které jsou prováděny štábem spartakiády a všemi úseky dobrovolných sportovních organizací v celé republice.

Hlediště na strahovském stadioně pojme celkem 150.000 diváků, z toho 35.000 sedících. Naplní-li se hlediště při každém veřejném cvičení jen z devadesáti procent, zhlédne spartakiádu přes jeden milion diváků. Kromě toho mohou diváci navštívit i všechny zkoušky, takže předpokládaný počet diváků bude daleko překročen.

Záznamy vstupenek na I. celostátní spartakiádu zahájil n. p. Turista ve všech svých pobočkách v Čechách a na Moravě. Ceny vstupenek na dny mládeže: místa k sezení pohybují se od 20 Kčs do 45 Kčs, k stání od 8 Kčs do 20 Kčs. Na dny dospělých ceny sedadel obnáší od 30 Kčs do 90 Kčs a k stání od 12 Kčs až do 15 Kčs. Na den Svazarmu platí ceny vstupného jako na dny mládeže.

I. celostátní spartakiáda, která svou mohutností bude slavností jedinou svého druhu takřka v celém světě, vyvolává právem zájem všech našich přátel za hranicemi. Aby byla umožněna přímá účast zahraničních hostů a zájemců, rozhodla se vláda ČSR, jednotlivá ministerstva a státní výbor pro tělovýchovu a sport pozvat delegace a jednotlivce jak ze Sovětského svazu a ze zemí lidových demokracií, tak i z ostatních zemí v celém světě. Předpokládá se, že mimo zvané hosty přijedou i mnozí naši zahraniční krajané. S cvičenci dobrovolné sportovní organizace Sokol budou cvičit i pozvaní členové zahraničního Sokola, hlavně z Vídně. O všechny zahraniční hosty bude dobře postaráno, je pro ně připraven dostatečný počet ubytovacích možností a je zajištěna i další péče, která zahraničním hostům zpříjemní pobyt v naší republice.

Rovněž ubytovací odbor štábu I. celostátní spartakiády byl postaven před velký úkol, ubytovat téměř čtvrt milionu cvičenců a za spolupráce s n. p. Turista postarat se o vhodné ubytování všech hostů jak zdejších, tak i zahraničních. Pro ubytování účastníků a cvičenců bylo zajištěno hromadné ubytování ve školách, tělocvičnách, sokolovnách, restauračních sálech, pivovarech a sladovnách, kulturních domech a státních zákovských domovech. Ubytovaní bude, mimo státní zákovské domovy, na slavnících. Slavníky zapůjčilo pro ubytování cvičenců ministerstvo národní obrany.

K hromadnému ubytování je třeba nacpat 156 tisíc slavníků. Za tím účelem postaralo se ministerstvo výkupu o dostatek slámy, která je dovážena ze Slo-

venska. Její kvantum obnáší 30.000 metrických centů, k čemuž je třeba dopravit balíkovou lisovanou slámu na 800 nákladních vagonch do Prahy. Početné pracovní brigády nACPávají od konce minulého roku pilně slamnky, a to tak, aby se cvičencům na nich spalo co nejlépe a nejpohodlněji. Do každého slamnku je nACPáno cca 18 kg slámy.

Zahraníční hosté budou ubytováni v hotelích, některých studentských domovech a vysokoškolských kolejích a internátech.

Pro dopravu cvičenců na spartakiádu vypraví Československé státní dráhy ze všech končin republiky zvláštní vlaky. Na jízdné těmito vlaky poskytnou ČSD dospělým cvičencům, majitelům slavnostních odznaků slevy 60 %. Ostatním návštěvníkům, kteří si zakoupí vstupenku na některé veřejné vystoupení, poskytne ČSD slevu 50 %. Cvičenci dnů dorostu a žactva budou mít slevu 65 %.

Pro účastníky spartakiády vydá výkonný výbor zvláštní slavnostní odznak, jehož majitel bude mít různé výhody, jako je uvedená sleva na dráze, zdarma ubytování v Praze, volný vstup na strahovský stadion při všech zkouškách a na jedno veřejné vystoupení podle vlastního výběru, snížené jízdné elektrickou drahou v Praze a pod. Cena odznaku pro dospělé činí 25 Kčs, pro žactvo 15 Kčs.

Pro návštěvníky a účastníky spartakiády budou ve všech divadlech a biografech, estrádních podnikcích, zahradách a sálech pořádána divadelní představení a zábavy a k dispozici budou desetitisíce míst v divadlech a 50 tisíc míst v biografech.

Zdravotnickou službu na spartakiádě obstará ministerstvo zdravotnictví, jehož péče se nebudou vztahovat jen na cvičence, ale i na závodníky a pochopitelně i na obecnost. Uvedený zdravotnický aparát spolupracuje rovněž při dopravě a ubytování. Po stránce hygienické bylo okresními zdravotníky prohlédnuto 350 objektů v Praze, kde bude připraveno ubytování cvičenců. V každém ubytovacím objektu bude místnost pro nemocné, zdravotní personál a nejn nutnější prostředky k ošetření nemocných. Lékařská služba bude neustále v pohotovosti. Veškeré ubytovny budou řádně vyčištěny, vymyty a vydesinfikovány. Všichni cvičenci budou před svým odjezdem do Prahy prohlédnuti, aby se při tak nesmírném nahromadění lidí předešlo možnostem infekčních nemocí.

Praha však učinila též dalekosáhlé opatření k nasyčení půlmilionového přírůstku občanů. Proto je o stravování všech, kteří do Prahy přijedou, zvlášť a důkladně postaráno. Toto je organizačně prováděno ministerstvem vnitřního obchodu a jeho složek, které se již pilně připravují, aby dobře obstály při této zkoušce svých schopností a možností a uspokojily tak všechny hladové žaludky. Hlavní zřetel je kladen na kvalitní stravu cvičenců, která bude podávána v místech, kde se cvičenci právě budou zdržovat. To znamená, že v době zkoušek a veřejných vystoupení obdrží cvičící jídlo ve stravovacích střediscích přímo na Strahově. Bude tam denní kapacita 60 až 70 tisíc obědů. S výrobou takového kvanta jídel souvisí i technické vybavení, množství kuchařů a pomocných sil, plynulá doprava surovin a další opatření a zajištění.

Přípravu stravy provedou šéfkuchaři Restaurací a jídelen n. p. s dalšími 400 kuchaři a 400 pomocnými silami. Každé jednotlivé stravovací středisko bude složeno ze 44 polních kuchyní. Při přípravě a podávání jídel bude přísně dbáno hygienicko-epidemiologických předpisů. Všichni zaměstnanci, pracující při společném stravování, budou podrobeni zdravotním prohlídkám a důkladně poučeni o zdravotních zásadách.

I jídelní lístek je sestaven tak, aby množstvím i kvalitou potravin byl zárukou správného stravování cvičenců.

K běžnému stravování cvičenců jsou určeny jídelny, umístěné jednak v restauracích a jídelnách, jednak ve stravovacích zařízeních škol, internátů a závodních jídelen.

Zhruba z uvedených příprav I. celostátní spartakiády a ze stručného nastínu programu možno posoudit, jak velkorysým podnikem bude tato součást oslav desátého výročí našeho osvobození slavnou a neporažitelnou Sovětskou armádou. I. celostátní spartakiáda musí překonat vše, co zde dosud bylo, aby podala opravdu vrcholný přehled úspěchu naší tělesné výchovy a sportu, aby vyznačovala nerozbornou jednotu našeho lidu a aby ukázala nejen doma, ale i za hranicemi, jakého rozkvětu dosáhlo tělovýchovné hnutí v naší Československé republice. President republiky, který převzal záštitu nad I. celostátní spartakiádou, řekl: »Připravujte spartakiádu tak, aby všechna vystoupení po zásluze mohla být odměněna naším dělnickým pozdravem a díkem: Buď práci čest! Spartakiádě zdar!«
J. Star

DOBA OČIMA KNĚZE

MOST LIDSKOSTI

Svatý Augustin, veliký duch starověkého křesťanstva, celým svým dílem zdůrazňoval sounáležitost všech lidí. V podstatě říká, že lidé patří k sobě, protože mají lidskou přirozenost a patří ve společnou lidskou rodinu. Tento hluboce lidský závěr vyplynul u sv. Augustina nejen z jeho důsledných úvah o základních křesťanských pravdách, ale i z toho, že sám na vlastní oči viděl strašlivé zpustošení severní Afriky vandalským vpádem. Mluvil-li někdy o státnickém umění, vždy vyzdvihoval muže, kteří místo meče užívali rozumu, jednání, pokojného vyřešení i nejvážnějšího sporu.

Zdá se, že mnoho duchů na Západě, kteří by rádi zdůraznili svůj katolicismus, na tyto prosté úvahy slavného církevního otce zapomínají. Svátý Augustin byl totiž přesvědčen jako všichni církevní učitelé o tom, že svaté pravdy musí naplňovat nikoliv jen život církevní, ale že jejich morální dosah je univerzálně široký, že tedy i řešení mezinárodních otázek lze řešit v soulase se základními ctnostmi křesťanskými. Tato praktická, citově vřelá, křesťanská humanita vychází ze základního pochopení věčné lidské duše, která byla vytvořena k obrazu Božímu.

Při všem konání, při všem chápání dnešních, někdy velmi komplikovaných a svízelných otázek světového

významu je nutno znovu je měřit a hodnotit na měřítku, které podává křesťanská láska k Bohu i bližnímu. Musíme se znovu tázat jako křesťané, zda ta nebo ona událost, čím nebo popud odpovídá této humanitě, zda je tu k tomu, aby byla posílena láska a nikoliv nenávisť. Je třeba stavět mosty lidskosti. Dnes a zítra, v Rakousku nebo Německu, v Asii nebo Africe, je jich nezbytně zapotřebí. Dřív než bude pozdě.

Víme, že nepokročilo řešení základní mírové otázky — sjednocení Německa — jen proto, že toto vědomí je dosud cizí západním státníkům, ač se vydávají za křesťany. Ukázalo se, že opravdu ratifikace pařížských smluv je nikoliv mostem, ale balvanem na cestě pokojného vyřešení německého sjednocení! Neznamená nic jiného, že americká pomoc západnímu Německu je určena na stavbu nových cvičišť, nových zbrojovek včetně těch, která budou v nejkratší době vyrábět pro staré nacistické generály atomová děla. Dospělí lidé nesvěřují dětem zápalky. Zato američtí státníci se nerozpakuji dát tyto zbraně šilného dosahu do rukou zločinců, kteří kdysi již se pokusili v koncentračních táborech realizovat svůj hrůzný sen o své světovládě. Nových 3.000 milionů dolarů má dostat president Eisenhower na takovouto pomoc cizím národům. Odsuzujeme přísně individuální zločin. A což ne-

odpovědnost k milionům lidských životů, k úpění matek a bolesti malých dětí není zločinem jen proto, že se týká celých národů a že je chladnokrevně připravují lidé, kteří o sobě mluví jako o křesťanech?

Proto varšavská konference spojených mirumilovných národů nemohla neodpovědně přihlížet k tomu, aby atomové zbraně se dostaly do rukou šilenců a zločinců. Společný, svorný postup národů ve Varšavě sjednotil ve všech stráncích, včetně společně koordinace branných sil, aktivní obranu statku nejcennějšího — miru. Tato mohutná síla, ukovaná ve Varšavě, nebude nikoho ohrožovat. Nebude nikomu vnučovat jiný společenský řád. Varuje však ty, kteří dosud odmítají stavět mosty lidskosti jen proto, že to není výnosné. Nikoliv falešná zástěrka křesťanství, ale bezostyšný mamon znovu by chtěl uvrhnout svět do plamenů. Bůh dal lidstvu možnost cesty do ráje nebo do pekel. Jen však podle lidských činů poznáváme, kam kdo touží a kam se také dostane. Docela pavlovsky si uvědomme, že nesmíme využívat milostí Božích, že sami jim musíme jít vstříc. Spolukonat, spoluúčastňovat se na dobrém díle, nestát se založenými rukama. A tato odpovědnost k všelidské rodině, odmítnuti bezedné propasti, kam by lidstvo přivedly ty miliony dolarů, určených pro žen smrti, tato láska k lidem vane z Varšavy. Spasitel mluvil o ceně nejmenšího skutku pro kohokoliv nejmenšího z nás. Neplatí to tím spíše, když jde o osudy většiny lidstva? Nepocítujeme zvláště my tíhu, ale i morální cenu této odpovědnosti? Ani k Bohu, ani k bližnímu nestačí formální vztah.

Mnozí falešní proroci by rádi lidem namluvili, že se nedá nic dělat, že katastrofa musí přijít. Ze to nestojí za to stavět mosty lidskosti.

Nebyl však malý příklad Rakouska živým vyvrácením této záměrně šířené lži? S jakým porozuměním tehdy v dubnu vyšla malému státečku vstříc největší světová velmoc. A síla této dohody byla taková, že pohnula i západní státníky k projevu zásadního souhlasu. I když přemýšlejí samozřejmě stále o tom, jak by alespoň vyřešení rakouské otázky oddálili. Položme si po morální stránce jednu velmi významnou otázku: Chtěla sovětská diplomacie získat Rakousko pro nějaký válečný spolek? Právý opak to byl, vždyť sám Molotov doporučoval, aby se Rakousko, stejně jako Svýcarsko snažilo o neutralitu. Mirumilovné státy odmítají všechny válečné pakty, a proto se snaží všude o zmírňování mezinárodního napětí. Rakouský úspěch mluví o tom, že co se podařilo včera Rakousku, musí a může se podařit zítra v Německu. A mnozí němečtí vlastenci pochopili rakouské poučení tak důsledně, až je to nemilé dolarové diplomacii.

Dnes je na bílé dni, že snahy zbrojařských magnátů USA uvrhnout svět do šíleného dobrodružství začínají být velmi nepopulární i u samých spojenců. Všimněme si, jak pod tlakem veřejného mínění prosazují francouzští státníci dosažení jednání mezi čtyřmi velmocemi. I Churchillův nástupce Eden je přinucen se o to snažit. A nemusil sám Eisenhower přiznat, že na

jeho prohlášení o možnosti jednání mezi čtyřmi velmocemi okamžitě se ozvala z Moskvy ochota tak ucinít? Když jsme 1. máje v Praze odhalili pomník největšímu příteli našich národů marsálu Staunovi a Sovětské armáde-osvoboditelce, znovu jsme si uvedomili, jak žive jsou ideje o mirumilovnem vyřešení vsech mezinárodních otázek, které nam zanechal. Ano, jde o dobrou vůli milionů lidí především. A ta tu je. Je jen na nás, abychom posvatny plamen odnodiani milionů prostých lidí zaorant atomove valce neustali roznečovati, abychom lidem ukazovali na to, kao je vlk v rouse berancim. Vzayt tim jen pomahame vyoudovat onu lidskou rodinu, kterou mel na mysu sv. Augustin.

Nesmíme se domnívat, že o osudu míru se rozhoduje jen v Evropě. Poukážme znovu na význam nnutí, které usiluje o to, vrátit lidskou důstojnost, svobodu, štěstí miliardám dosud bezprávným našich bratrů v Asii nebo Africe. Nemeli jsme zatím v našem časopisu možnost ocenit význam konference asijských a afrických národů v indoneském městě Bandungu. A přece tento počátek odporu proti každému utisku má epochální význam. Je to roznočný hlas, který odtamtud zazněl. Necitíme, že odtamtud promluvíly dvě třetiny všeho lidstva? Ze ani takové Spojenými státy podrobené Filipíny tam neodmítly všecn pet bodu bratrské spoluprace mezi temito narody. Nikde nebyl oopoji kolonialismus — přímý i nepřímý — vojenský i finanční, tak odsouzen, jak ho odsoudil sám indoneský prezident Sukarno. Již se nedari usili bonatycn pian-tážniků rozesivat svár mezi jednotlivými kolonialními narody a namlouvati jim vseelijaké ponadky. I v Bandungu se morální síla pravdy stala monutnou silou politickou. Ano v Bandungu se podařilo přes vsechny nástrahy imperialistů vystavět jeden z nejvýznamnějších mostů lidskosti mezi Asií, Afrikou i mirumilovnou Evropou a Amerikou. Zklamáni byli jen obchodníci se smrtí. Rozplynula se jejich domyslivá iluze, že tuto konferenci premeni v odpoledni caj prázdných řeči a frázi. Hřimavé zaznělo z daleké Indonésie odhodlání spojit se se všemi, kteří poctivě chteji hájit mír.

Asijské národy se přesvědčily, kde jsou síly míru a pořádku a kde války a rozvratu. Není názornějšího příkladu než znovu Vietnam. Na severu pořádek, klidný život a mír — na jihu boje a rvačky, které se vybojovávají mezi americkými a francouzskými loutkami. Takové názorné příklady vychovávají celé národy.

Bratrský poměr mezi národy, tak jak o něm snil svatý Augustin, tak jak svatým nadšením plnil ústa sv. apoštola Pavla, vzniká ponenáhu, těžce a svízelně. A přece musí zvítězit! Právě tyto překážky musí rozplamenit každé křesťanské srdce, pro něž poselství Božské lásky platí pro všechny záležitosti světa, k nové energii, k novému činu. Vycházejme sami vstříc milosti Boží, bojujme s nadšením boj za světovou rodinu pokojných mirumilovných národů a jistě zvítězíme!

J. Beneš

NÁŠ ZÁPISNÍK

CORRIGENDA IN DIRECTORIO

Pag. 68., linea 7. Loco CD ponatur CF.

Pag. 95., linea 16. Post verbus: loco deleatur CF et ponatur: Ad Prim. V. *Qui natus es et*

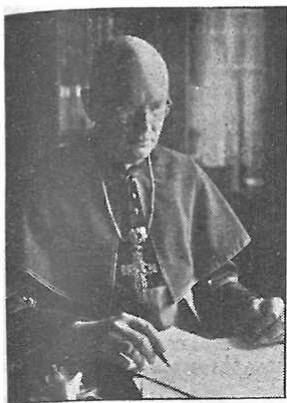
Pag. 117., linea 9. Loco CD ponatur CF.

DESÁTÉ VÝROČÍ OSVOBOZENÍ NAŠÍ VLASTI

oslavily všechny diecéšní mírové výbory katolického duchovenstva slavnostním zasedáním. V Praze dne 25. dubna t. r. po hudebním a literárním programu, v němž účinkovali vsdpp. vikáři Kořínek a Zima s prof. Dražilem, pronesl slavnostní projev J. M. prelát a kapitulní vikář Antonín Stehlík, jenž rozvinul nadšenými slovy obraz desetiletého vzestupu našeho národa na nových cestách a ukázal na povinnosti katolického duchovenstva pořídit se na budovatelském

díle lidu a v boji za udržení světového míru. Slavnostní zasedání bylo zakončeno státními hymnami a chorálem svatováclavským. — V Brně se shromáždili kněží dne 26. dubna v sále konsistoře. Po úvodním kulturním programu vzpomněl práce a budování posledních desíti let předseda DMV kanovník Josef Kristek. O osvobození města Brna hrdinskými sovětskými vojsky promluvil vsdp. prof. Dr. Voda. Po závěrečných slovech J. M. kapitulního vikáře prelát Dr. Josefa Kratochvíla položila delegace k památníku sovětských vojáků na Ústředním hřbitově věnec. — V Českých Budějovicích se konala slavnostní schůze dne 26. 4. t. r. a promluvil na ní vsdp. kanovník Jan Šanda, který uvedl několik retrospektivních pohledů a ukázal, co vše bylo za posledních deset let u nás vykonáno

LITOMĚŘICKÝ ORDINÁŘ PADESÁTNIKEM

Infulovaný probošt Msgr. Eduard Oliva, kapitulní vikář litoměřický, dožívá se dne 19. července t. r. 50 let svého života, vyplněného pilnou a houževnatou prací.

Hluboce sociálně cítící srdce Msgr. Olivy dobře vycítilo velikost nové doby, a proto nalezl své místo v hnutí vlasteneckých kněží naší milované vlasti a stal se vášnivým obhájcem světového míru. Jeho veřejná činnost jej staví mezi přední bojovníky za světový mír z řad kněžských a jako Ordinář litoměřické diecése jest svým duchovenstvem ctěn a milován. Je skutečným otcem kněžstva i věřícího lidu své diecése zvláště pro svou neúnavnou pracovitost, která nezná odpočinku.

Přejeme nejdůstojnějšimu panu jubilantovi, aby Všemohoucí Bůh dopřál mu do dalších let života hojnost zdraví, požehnání a úspěch ve všech pracích, které koná pro Církev, vlast a náš milovaný lid.

a jak třeba děkovati Bohu a radovati se z těchto našich úspěchů. — V rámci oslav 10. výročí osvobození naší vlasti shromáždili se bohoslovci se svými profesory, představenými semináře a četnými hosty ve slavnostně vyzdobeném sále litoměřického probošství, aby vyslechli krásný projev místopředsedy NS dr. Dionysia Polanského, jehož uvedl Spectabilis Dr. Jan Merrell. Velmi hodnotný hudební a recitační program byl zakončen státními hymnami.

27. dubna t. r. oslavil 10. výročí osvobození naší vlasti AMVKD v Olomouci kulturním programem, po němž měl hlavní referát předseda generální vikář prelát Josef Glogar, jenž ukázal na růst mírového hnutí ve světě a přínos katolických kněží pro zachování míru. Ze zasedání byl zaslán pozdravný telegram prezidentu republiky Antonínu Zápotockému. — V Litoměřicích promluvil na slavnostním zasedání 21. dubna Msgr. Eduard Oliva, probošt a kapitulní vikář, jehož referát vyvolal bohatou diskusi téměř všech přítomných kněží.

JUBILEA

Dne 1. června t. r. dožívá se 50 let života P. Jiří Dvořák, administrátor v Praze na Zlichově, dne 2. srpna 65 let P. Alfons Daňha, administrátor v Praze-Liboci, 10. srpna 50 let P. Josef Merell, kaplan v Praze I, 17. srpna 65 let P. Prokop Pittermann, kaplan na Svaté Hoře, dne 14. června 80 let prelát Msgr. Dr. Antonín Melka, em. profesor bohosloví v Českých Budějovicích, dne 23. června 70 let infulovaný probošt v Jindřichově Hradci P. František Friedl, dne 6. srpna 60 let P. Ludvík Ostrý v Písku, dne 6. července 50 let P. Josef Průša, farář ve Starém Rožmitále, 90 let věku Msgr. Josef Portman, em. biskupský vikář v Chlenech u Kostelce, který se narodil 28. 6. 1865 v Litomyšli, dne 27. 6. 70 let života P. František Gráf, kons. rada v Libchavě, dne 8. 6. 70 let života se dožívá P. Alois Svára, děkan v Černé Hoře. Přejeme jubilantům od Pána Boha hojnost zdraví a požehnání do dalších let.

JUBILEA ORDINACÍ

V arcidiecési pražské: 50 let kněžství se dožívají dne 29. 6.: Prelát Msgr. Dr. Bohumil Opatrný, děkan kapituly svatovítské, P. Josef Krouza, děkan ve Mšeci, P. Václav Salač, čestný kanovník staroboleslavský a farář v Choceradech, P. František Bronec, farář v Řevnicích, P. František Čermák, farář v Tursku. Dne 4. 7. oslaví 40 let kněžství P. Bohumil Čecil, farář v Cisté, P. František Kopecký, arciděkan v Chotýšanech, P. Josef Nešvara, administrátor ve Středoklukách, P. Leopold Risspler, děkan v Hradešíně, Dr. Klement Šebesta, farář v Libotenicích, P. František Toman, administrátor v Bezdržicích, P. Alois Telenský, farář ve Vrbně nad Lesy. 30 let

kněžství oslaví dne 5. 7.: P. František Kahoun, děkan v Mnichovicích, P. Václav Klepš, administrátor v Dolních Jirčanech, P. Bohumil Muška, farář v Kunraticích, Dr. Antonín Salajka, profesor CM bohoslovecké fakulty, P. Alois Sandholc, administrátor v Bříství.

V diecési českobudějovické: Vzácné šedesátileté jubileum kněžské ordinace oslaví 14. července P. Václav Bělohávek, Milevsko; 21. července ThDr. Jan Růžička, Sedlec u Vodňan; Jan Sklenář, kons. rada, emer. katecheta, Pacov.

Padesátileté kněžství 16. července: Václav Jelínek, Budčice, Jos. Kásek, Zadní Zborovice, Frant. Kostka, Neustupov, Tomáš Lexa, Bošilec, bratři Tichý Antonín a Jan, Častrov, Vais Jan, Bubovice.

Čtyřicet let 30. května: Josef Brada, Hroby, Frant. Hrouda, Měcín, Ant. Komrska, Veselí, vikář Josef Prag, Chřešovice, kanovník-kustos Msgr. Karel Reban, Č. Budějovice, Vincenc Rejšek, Klatovy, Frant. Šíma, Deštná, Vojtěch Talafouš, Pelhřimov, Václav Tlachna, Čkyně, Bohuslav Veselý, Nadějkov; 5. července: Jan Roupec, Hlávátce.

Tricet let 5. července: ThDr. Josef Plojhar, ministr zdravotnictví, Jan Thonabauer, Semněvice, Ant. Šmíd, Chýnov.

Dvacet pět let 22. července: Karel Dvořák, Dub u Vodňan, Frant. Kukačka, bisk. vikář, Prachatice, Frant. Procházka, Borotín, Jos. Průša, Starý Rožmitál, Jos. Šorna, Hvozdňany.

V diecési královéhradecké oslaví 50 let kněžství dne 29. 6. Dr. Jindřich Dušek, č. kanovník, biskup. vikář a farář v Kniřově u Vysokého Mýta, dne 16. 7.: P. Josef Andacht, farář v Žehuni, P. Ignác Dovrtěl, em. farář v Žamberku, P. Rudolf Laňka, farář v Košetnicích, P. Adolf Odvárka, administrátor v Býšti u Hradce Králové, J. M. Ludvík Tůma, sídelní kanovník v Hradci Králové.

V diecési litoměřické 50 let kněžství vzpomínají: Kytýr Karel, os. děkan, notář a rada, Mělník, ord. 15. 7. 1905, Leitner Jan, děkan v. v., Chomutov, ord. 16. 7. 1905, Mímberg Karel, os. děkan v Lipové, ord. 16. 7. 1905, Židek Ferdinand, notář, rada, katecheta v. v. v Teplících, ord. 16. 7. 1905.

60 let kněžství: Jehlička Ferdinand, os. arciděkan, notář, rada, ord. 25. 7. 1895.

V diecési brněnské oslaví 55 let kněžství Jeho Milost kapitulní vikář prelát Dr. Josef Kratochvíl dne 29. 7., jakož i P. Jan Spurný, farář a děkan v Rakvicích. 40 let kněžství P. Jakub Richter, farář a děkan v Medlově, a P. Josef Vaněk, farář a místoděkan v Pavlicích.

V apoštolské administratuře českotěšínské: 40 let kněžství P. Leopold Bilko, kooperátor v Orlově, dne 26. 7.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

MONITUM

»L'Osservatore Romano« (č. 68/1955) uveřejňuje toto napomenutí, týkající se odpoledních a večerních bohoslužeb:

SUPREMA SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII

MONITUM

Constat huic Supremae Sacrae Congregationi haud raro Missas horis postmeridianis celebrari ultra fines, quos Constitutio Apostolica *Christus Dominus* ad commune fidelium bonum recenset.

Itaque locorum Ordinarii licentiam ne dent celebrandi Missas horis postmeridianis ad externam dumtaxat solemnitate decorandam aut in privatorum commodum.

Hac autem arrepta occasione, Sanctum Officium opportunum ducit in omnium memoriam revocare Constitutionem Apostolicam *Christus Dominus* vetare interpretationem, quae concessas facultates amplificet (cfr. A. A. S., vol. XXXV [1953], p. 23).

Datum Romae, ex aedibus S. Officii, die 22 martii 1955.

MARIUS CROVINI,

Notarius Supr. S. Congr. S. Officii

(Této nejvyšší posvátné kongregaci je známo, že mše jsou nezřídka slouženy v hodinách po poledni mimo meze, jež stanoví pro obecné blaho věřících apoštolská konstituce *Christus Dominus*.

Proto nechť místní Ordináři nepovolují sloužení mši v hodinách po poledni, jež by sloužilo toliko ke zvýšení slavnostního lesku nebo soukromému pohodlí.

Při této příležitosti svaté Officium považuje za vhodné připomenout všem, že apoštolská konstituce *Christus Dominus* nepřipouští výklad, kterým by byly rozšiřovány povolené možnosti.)

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADECKÁ

Vyznamenání:

Falta Josef, kaplan v Polné, ius synodaliū. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Janko Bohumil, interkalární administrátor ve Smrdově, ius synodaliū. N. E. 1422, 26. III. 1955.

Kubelka Josef, interkalární administrátor ve Štokách, expositorium canonicale. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Lacina František, farář v Lipnici n/S., expositorium canonicale. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Pecháček Karel, interkalární administrátor v Úsobí, expositorium canonicale. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Endrle Stanislav, interkalární administrátor v Krásné Hoře, biskup. notářem. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Filip Jan, interkalární administrátor v Přibyslavi, biskupským notářem. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Vosáhlo František, b. vikář a farář v Herálci, osobním děkanem. N. E. 1422, 26. III. 1955.

Macek Jan, farář v Nížkově, čestným konsistorním radou. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Letfus František, interkalární administrátor v Polné, čestným konsistorním radou. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Laňka Rudolf, farář v Košetících, čestným konsistorním radou. N. E. 1422, 26. III. 1955.

Štumar Josef, farář v Lukavci, čestným konsistorním radou. N. E. 1422, 26. III. 1955.

Juřena Jan, děkan v Hlinsku v Č., čestným konsistorním radou. N. E. 732, 29. III. 1955.

Bibus Josef, farář v Bystřeci, čestným konsistorním radou biskup. Ordinariátu. N. E. 732, 29. III. 1955.

Smetana František, os. děkan a farář v České Bělé, obdržel ordinariátní pochvalu. N. E. 1369, 23. III. 1955.

Flieder Rudolf, farář ve Vojnově Městci, čestným radou biskup. Ordinariátu. N. E. 732, 29. III. 1955.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 6. - V Praze dne 1. června 1955.

Ustanovení:

Matulík Alois, interkalární administrátor v Bílém Újezdě, exc. administrátorem v Dobřém. 10. III. 1955, N. E. 1201.

Homola Alois, interkalární administrátor v Dobřém, kooperátorem a interkalárním administrátorem v Českém Meziříčí. 10. III. 1955, N. E. 1202.

Homola Alois, interk. administrátor v Českém Meziříčí, exc. administrátorem ve Vysokém Újezdě. N. E. 1203, 10. III. 1955.

Pohorský Josef, kaplan v Kutné Hoře, interkalárním administrátorem v Rudníku a exc. administrátorem ve Fořtu a Černém Dole. 1. IV. 1955, N. E. 1474.

Ehrenberger František, interkalární administrátor v Bojanově, exc. administrátorem v Seči. 15. IV. 1955, N. E. 1484.

Křivský Václav, interkalární administrátor v Seči, interkalárním administrátorem ve Vrbatově Kostelci. 15. IV. 1955, N. E. 1473.

Kalhous Jaroslav, farář v Lomnici n/Pop., excurrendo administrátorem v Libštátě. 15. IV. 1955, N. E. 1506.

Maceček Michael, kaplan v Trutnově, kaplanem v Kutné Hoře a exc. administrátorem v Kaňku. 15. IV. 1955, N. E. 1573.

Čechlovský Jaroslav, kaplan ve Dvoře Králové n/L., kaplanem v Trutnově. 15. IV. 1955, N. E. 1577.

Čechlovský Jaroslav, kaplan v Trutnově, exc. administrátorem ve Starém Rokytínku. 15. IV. 1955, N. E. 1576.

Plotěný Miroslav, administrátor v Praze-Lhotce, interkalárním administrátorem v Lanžově a exc. administrátorem ve Velkém Vřeštově. 1. V. 1955, N. E. 1660.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Scheitz Josef, výpomocný kaplan v Rychnově n/Kn., dnem 30. IV. 1955 přeložen na trvalý odpočinek. N. E. 1595.

Úmrtí:

Lebeda Jan, interkalární administrátor v Pohledu, zemřel 10. března 1955. N. E. 1216.

Světelský Josef, Msgre, skutečný konsistorní rada a assesor biskupské konsistoře, katecheta v. v. v Třebchovicích p. O., zemřel 25. dubna 1955. N. E. 1753.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Ustanovení:

Štěpánek Jindřich, býv. admin. v Nových Sadech, okr. Dačice, ustanoven od 1. 2. 1955 admin. v Kostelní Myslové a exkur. admin. v Radkově, okr. Třešť.

Mareček Josef, koop. ve Valticích, okr. Mikulov, ustanoven od 15. 2. 1955 koop. v Lomnici, okr. Tišnov.

Dancinger Josef, koop. v Lomnici, okr. Tišnov, ustanoven od 15. 2. 1955 IV. vikářem na dómě v Brně.

Zemánek Ladislav, koop. v Boskovicích, ustanoven od 1. 2. 1955 administrátorem tamtéž.

Kráčmář Ladislav O. Min., ustanoven od 21. 2. 1955 II. kooperát. u sv. Mikuláše ve Znojmě.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Švéda František, katecheta, Břeclav, přeložen od 28. 2. 1955 na trvalý odpočinek.

Zřídka veselý František, arcikněz, děkan a farář v Boskovicích, přeložen od 1. 2. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Rozmahel Eduard, děkan a farář v. v. v Dačicích, zemřel dne 31. 1. 1955.

Florian František, prof. nábož. a konsistorní rada v Hodoníně, zemřel dne 5. 2. 1955.

ZAJÍMAVOSTI ZE SVĚTA

CHRÁMOVÁ SLUŽBA

Při České katolické Charitě je zřízena chrámová služba, která obstarává všechny kostelní a bohoslužebné předměty. Abychom si učinili představu o tom, o jak rozsáhlý podnik jde, je třeba si připomenout, co všechno chrámová služba vyrábí, dodává a poskytuje. Její činnost se dělí na celou řadu odvětví. Předně je to renovace kostelů, kterou mají za úkol závody v Pelhřimově a Červeném Kostelci. Sem spadá výroba nových soch, pozlacování a renovace starých, lavic a zpodobnění, a to jak podle návrhů vlastních, tak i podle nákresů a přání objednatelů. Bohoslužebná roucha, antipendia, oltářní pokrývky a všechny ostatní bohoslužebné potřeby z oboru textilií jsou vyráběny a dodávány závody v Jablonném, Oseku a Ivanka pri Nitre. Drobnější devotioální předměty a bohoslužebné náčiní z kovu dodá pražský závod chrámové služby. Výroba hostií je svěřena závodům Broumov a Ivanka pri Nitre, mešní vino pro účely bohoslužebné dodává závod v Kroměříži. Je třeba, aby naše duchovenstvo používalo co nejhojněji služeb tohoto rozsáhlého podniku, poněvadž všechny závody chrámové služby pracují přesně a na základě dlouholetých zkušeností v těchto oborech.

STAV KATOLICKÉ CÍRKVE

Přehled o současném stavu katolické církve, sestavený Msgr. Angelo Dell'Acquou, uvádí, že je t. č. sbor kardinálů složen z 64 členů proti 70 v uplynulém roce, v kterém 6 kardinálů zemřelo. Počet metropolitních sídel je 293. Dále má naše církev 10 sídel patriarchálních, 44 arcibiskupských a 1155 biskupských. Kromě toho zaznamenává přehled 75 prelatur-nullius a opatství-nullius, 13 apoštolských administratur ad nutum S. Sedis, 19 prelatur východního ritu s osobní a teritoriální jurisdikcí, 337 apoštolských vikariátů a 134 apoštolských prefektur. Celkový počet se proti roku loňskému jen nepodstatně změnil. Zvýšil se jedině značně počet apoštolských vikariátů, jichž bylo 1954 232, letos, jak uvedeno, 337.

VÝZVA KE KATOLICKÝM VĚDCŮM

Varšava: Profesori a vědečtí pracovníci lublinské university a katolické akademie ve Varšavě vyzvali všechny katolické vědce v Polsku a v západních zemích, aby podepsali výzvu Světové rady míru proti připravám atomové války. »Vyzýváme vás, abyste učinili, co je ve vašich silách, aby velké objevy vědy nebyly zneužity k hromadnému ničení,« praví se ve výzvě.

OBRAZ PANNY MARIE NA SV. HOSTÝNĚ

patří mezi nejkrásnější mosaikové obrazy v Evropě. Je složen z 260.000 kamínek.

OBNOVA BASILIKY SV. ANNY V JERUSALEMĚ

Práce na obnově basiliky sv. Anny v Jerusalemě se chýlí ke konci. Basilika stojí v místech, kde dříve stál dům sv. Anny a sv. Jáchyma, rodičů Panny Marie.

DVA SVAZKY »VETUS LATINA« ZPRACOVÁNY

V benediktinském opatství v Bejrutu zpracovávali theologové, jazykovědci, historikové a biblisté již dva svazky pralatinšské bible »Vetus Latina«. Ze starých latinských překladů Písma sv., které byly pořízeny z řeckých textů mezi I. a V. stoletím, se totiž nezachoval ani jediný úplný exemplář. Prvotní text, ukrytý pod druhým, novějším textem, je odhalován pomocí fluoreskujících fotografií.

OTEVŘENÝ DOPIS KATOLICKÉHO KNĚZE ADENAUEROVI

Düsseldorf: List »Neue Zeit« oznámil, že 81letý katolický kněz Dr. J. Uhde zaslal bonnskému kancléři dopis, ve kterém ostře kritizuje Adenauerovu remilitarisaci a vyslovuje se pro uspořádání lidového hlasování. Dr. Uhde v dopise zdůrazňuje, že široké vrst-

vy německého národa odmítají povinnou vojenskou službu a politiku remilitarisace a odsuzuje zejména Adenauerovu pseudokřesťanskou argumentaci ve prospěch politiky remilitarisace.

ZEMĚTŘESENÍM ZNIČENÝ KOSTEL

Zemětřesení, které 1. dubna t. r. v noci postihlo filipínský ostrov Mindanao a způsobilo rozsáhlé škody, zničilo úplně také katolický kostel v Ozamis City v západní provincii Misamis.

KRISTUS LÁMAJÍCÍ KARABINU

Ná výstavě německé grafiky v Pergamon-Museum, na které byly práce z NDR i ze západního Německa, největší zájem vyvolal dřevoryt »Kristus lámající karabinu«. Tento dřevoryt, který symbolizuje ten obrovský protiklad mezi válkou a Kristovou naukou lásky k bližním, uznán za nejpoutavější exponát výstavy.

V MYSLOVICKÉM DĚKANÁTU V POLSKU

vyrůstá 6 nových kostelů moderní architektury a větších rozměrů, a to v Urbanowicích, Brzezckowicích, Brzezincích, Giszowci, Morgach a Imielině.

HNUTÍ »PAX CHRISTI« VE VÍDNI

obětuje každý měsíc mši svatou na úmysl světového míru.

POLŠTÍ KATOLÍCI

slaví 355. výročí vydání prvního polského překladu Písma sv. Dílčí překlady Písma měli Poláci již dříve, ale ty byly neúplné a do jisté míry i nedokonalé. První dokonalý překlad Písma sv. dal Polákům polský duchovní P. Jakub Wujek (1541—1597). Jeho překlad Písma sv., který byl jeho životním dílem a který pro náboženský, kulturní a jazykový vývoj polský měl neocenitelný význam, vyšel až po jeho smrti. Od jeho času bylo Písmo sv. již několikrát přeloženo do polštiny, ale všechny překlady se opírají o překlad P. Jakuba Wujka, jenž byl v pravém slova smyslu tvůrcem polského biblického jazyka. V roce 1950 u příležitosti 350. výročí vydání Wujkova překladu Písma sv. byla v krakovském kostele sv. Barbory umístěna pamětní deska.

V ČÍNĚ

žije dnes na 3.300.000 katolíků. V samotném Pekínu je 24 far s 20.000 věřícími a s 200 duchovními.

NEJSTARŠÍ SEMINÁŘ SVĚTA

Nedávno se konalo vysvěcení celkově přestavěného a zmodernizovaného Capranica-kolegia v Římě, které je nejstarším seminářem světa. Za 2 roky uplyne 500 roků od jeho založení.

PRÁCE NA OBNOVĚ KATEDRÁLY V POZNANI

v Polsku už pokročily tolik, že první slavnostní pontifikální mše sv. v obnovené svatyni bude se podle plánu konat 29. června na svátek sv. Petra a Pavla, kteří jsou patrony chrámu i města Poznaně.

BLÍZKO NEAPOLE

byla v kapliče pod farním kostelem v Cicoiano objevena freska, která podle mínění odborníků pochází z doby před 1600 roky.

KONFERENCE VIETNAMSKÝCH KATOLÍKŮ

V Hanoi byla »národní vietnamská katolická konference vlastenců a přátel míru,« jíž se zúčastnili katolíci duchovní a věřící ze všech končin země. Delegáty konference, která jednomyslně schválila resoluci o náboženské svobodě ve Vietnamu, přijal prezident Ho Či Min, jenž strávil delší dobu s nimi v rozhovoru o náboženské svobodě ve Vietnamu a o různých aktuálních problémech Vietnamu.

OBJEV HERODOVA PALÁCE

U Massady na břehu Mrtvého moře objeveny zbytky paláce krále Heroda. Archeologové zjistili tři historické vrstvy, z nichž v první je několik zachovaných místností s mosaikovou síní.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní červen, připomínáme:

5. 6. 1875

Vzpomínáme-li 80. narozenin národního umělce *Stanimislava K. Neumanna* (nar. 5. 6. 1875 v Praze, zemřel 28. 6. 1947 tamže), připomínáme si jej jako kulturního iniciátora a dovršitele generačního vývoje, který od lumirovského parnasismu svých začátků a pak od individualistického buřičství a dekadentství básnické stylisace došel řadou básní až k neaktuálnější básnické formě v přítomnosti, spolupracující na výstavbě společnosti a nového člověka.

Široce se vzdouvající hymnika jeho básní obsahu sociálně osvobozujícího a život ve všech jeho projevech znásobujícího nabyla časem síly a vzletu; jeho smělé obrazy bujivé přírody zazářily v poetickém světle a v nádherných barvách.

Z Neumannova rozsáhlého díla jmenujeme: »Nemesis bonorum custos« (r. 1895), »Staří dělníci« (r. 1936), »Zamořená léta« (r. 1946).

6. 6. 1875

Thomas Mann, dožívající se 80 let (nar. 6. 6. 1875 v Lübecku), jest mistr stylu a komposice, mající vůdčí místo v německé literatuře, získané uměleckými i populárními úspěchy románu patricijské rodiny v Lübecku »Buddenbrooks« (r. 1901), utvrzené románem »Königliche Hoheit« (r. 1909). Jeho romány, vesměs vycházející z osobního prožitku, ale objektivisující jej, rostou pomalu kolem organického jádra a přijímají rozsáhlou látku myšlenkovou z ideové plnosti doby.

Tento pomalý vznik se projevuje i úzkostlivě vybroušenou formou, navazující na Goetha, s jehož Meisterem bývá srovnáván Mannův »Zauberberg« (r. 1924), hlavně pro základní thema zápasu umělce a občana jako dvou protilehlých společenských typů, jenž se na konec řeší smírem a vyrovnáním obou.

Je to zároveň vítězství života nad dekadencí, vůle nad instinktem, kultury nad civilisací.

Mezi německými spisovateli pronikl Mann nejhlouběji k problému úpadku, ke krisím chorobnosti, k tajemství smrti.

Jeho dílo, poctěné v r. 1929 Nobelovou cenou, promlouvá i k našemu dnešku a stává se mluvčím životní víry ve vývoj morálních a kulturních hodnot všeho lidstva.

9. 6. 1870

Před 85 lety zemřel v Gadshill u Rochesteru anglický romanopisec *Charles Dickens* (nar. 7. 2. 1812 v Landpørtu u Portsmouthu).

Jeho život byl těžký: prožil neradostné mládí jako syn chudého písaře, který brzy po narození svého syna se přestěhoval do Londýna, kde Dickens strávil skoro celý život. V deseti letech byl zaměstnán v dílně na černidlo na boty; teprve od 12 let začal chodit řádně do školy, v patnácti letech byl již zaměstnán jako písař u advokáta. O dva roky později psal pro různé časopisy o jednání v parlamentu a u soudů. Tím začala jeho spisovatelská dráha. Z řady děl jsou nejznámější: »Klub Pickwickův« (r. 1836), »Oliver Twist« (r. 1837), »Vánoční koleda« (r. 1843), »Cvrček u krbu« (r. 1845).

Pro svou vřelou lidskost, neodolatelný humor, optimistický názor na svět a šlechetné sociální cítění uchovával si Dickens do dneška popularitu nejen ve své vlasti, ale i mimo ni. U nás byla jeho ctitelkou již Božena Němcová; svým humorem ho připomíná J. Neruda, Sv. Čech a Ignát Herrmann.

11. 6. 1880

Významný český literární dějepisec *Albert Pražák* (nar. 11. 6. 1880 v Chroustovicích u Vysokého Mýta) dožívá se 75 let svého plodného života.

Jako středoškolský profesor zabýval se v období do první světové války studiem generace májové, lumirovské a skupiny kolem »Osvěty«. Po první světové válce se stává vysokoškolským profesorem na nově zřízené universitě v Bratislavě a buduje slovenský literární dějepis. Chápe tento úkol daleko širě než jako pouhou historii písemnictví, zabírá se s plnou šíří zájmů kulturních, sociálních a politických do materiálové oblasti poměrně málo zpracované.

Bylo by hrubým nevděkem nevzpomenout též jeho činnosti jako předsedy České národní rady ve dnech květnové revoluce v r. 1945, kdy se lvím podílem přičinil o vítězství naší spravedlivé věci.

12. 6. 1840

Před 115 lety se narodil na Smíchově, tehdy idylickém předměstí Prahy, jeden z nejplodnějších českých autorů *Jakub Arbes* (zemřel tamže 8. 4. 1914).

Autor četných románů a povídek, tvůrce proslulých romanet (na př.: »Newtonův mozek«, »Svatý Xaverius«, »Poslední dnové lidstva« a j.) vydělával si těžce svůj denní chléb. Je smutným vysvědčením jeho doby, že nemohl při své veliké pili a pracovitosti užít se jako literát a musel se živit jako žurnalista.

Proto v jeho díle najdeme četné prvky sociální (viz román »Štrajchpuďlíci«), zabývající se problematikou dělnického života, který popisoval realisticky a v podrobnostech přecházel až k naturalismu.

Jako žurnalista se stavěl do boje proti absolutismu, měl zájem o život politiků (viz jeho studie o nešťastném Karlu Sabinovi) a revolucionářů (četné vzpomínky na osobně prožitý památný rok 1848) a kriminalistiku.

Ve svých romanetech, která mu oprávněně získala slávu mezi četnými čtenáři, postavil Arbes proti romantickému postupu s libovolnou imaginací a fantasií rozumovost, přesnost, studium reality s tím, že vědeckost vítězí nad citovostí.

Arbes studuje lidskou duši jako psycholog a analyzuje ji až do nejpodrobnějších projevů. Tím se stává jeho dílo nestárnoucí a promlouvá i k našemu dnešku.

21. 6. 1945

Deset let od smrti národního umělce *Josefa Hory* (nar. 8. 7. 1891 v Dobřině u Roudnice, zemřel 21. 6. 1945 v Praze), který se značnou částí svého díla trvale zapsal do dějin naší poesie, připomíná nám tohoto skromného a tichého básníka, jehož jméno je především spjato s velkým rozmachem českého básnictví ve dvacátých letech tohoto století.

Úcta a víra v tvořivou sílu lidské práce a láska k utlačovaným vinou se jeho dílem, z něhož uvádíme: »Srdce a vřava světa« (r. 1922), »Struny ve větru« (r. 1927), »Domov« (r. 1946).

NOVÉ KNIHY

A. GREGOR, MUŽ V PODNÁJMU A JEHO HISTORIE. (Nakl. Práce, str. 116, Kčs 13,80.)

V jedenadvaceti zábavných historkách, které prožívá poštovní zaměstnanec Filek, se vysmívá autor různým pozůstatkům z minulosti. Komické příhody, jež zažije »muž v podnájmu«, jsou směšným, ale pravdivým zrcadlem některých nedostatků, s nimiž se denně setkáváme. Ilustrace J. Maláka.

IVAN KOŽEDUB, SLOUŽÍM VLASTI (Naše vojsko. Str. 228, váz. Kčs 14,35.)

Autobiografie jednoho z nejúspěšnějších letců Veliké vlastenecké války, trojnásobného Hrdiny Sovětského svazu. Ivan Kožedub dává čtenáři nahlédnout

do svého života plného houževnaté vůle dosáhnout cíle. Nejprve vylíčení dětství, klukovských her, prvých chvil ve školní lavici, pak doba studií na průmyslové škole, kde se ukovalo první rozhodnutí stát se letcem. První kroky v aeroklubu pod vedením skvělého instruktora, výcvik a samostatný let. Autor dále popisuje, jak vstoupil do letecké akademie, své stále přibývajících zkušenosti a konečně jak se stává vojenským pilotem-stíhačem. Do události zasahuje napadení SSSR nacisty. Začíná nová kapitola Kožedubova života, plná dramatických vzdušných bojů, hrdinství, obětavosti a lásky k vlasti, v níž jenom nezdolná vůle zvítězila a dokonalost sovětských strojů dovede hrdinu až nad trosky Berlína. Přeložil J. Mareš, ilustroval P. Lisý.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 7

Prelát ThDr Josef Kratochvíl: Srdcem a rozumem se přičiňujeme o pokoj a mír

Nová úprava breviáře a misálu

ThDr Jan Merell: Pětileté studium na naší theologické fakultě

Biskup ThDr Gyula Czapiak: Mírový projev v Helsinkách

ThDr Antonín Salajka: Podíl sv. Cyrila a Metoděje na překladu Písma svatého

ThDr Václav Bartůněk: Středověcí zemědělci

ThLic Miroslav Rajmon: Vlastnictví

P. Karel Sahan: Sv. Josef Kupertinský, muž moudrého srdce

Kanovník Jan Mára: Bůh otvírá svou ruku

7

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARIJ PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

Praelatus ThDr JOSEF KRATOCHVÍL: Corde et prudentia paci salutique navamus.

Assidue laborantes pro pane nostro cotidiano utinam rationem habeamus nos summa cum religione observantia officiorum erga Deum et proximos auxilio venire servando fini societati humanae pretiosissimo-dicosaluti et paci inter singulos, familias, populos, res publicas.

Decretum generale de Breviario et Missali Romano.

Interpretatio Decreti generalis Sacrae Rituum Congregationis »Cum nostra aetate« die 23. Martii 1955 de modo recitandi Breviarii et Missalis Romani.

ThDr JAN MERELL: Fundamenta quinquennialium studiorum Nostrae Facultatis S. Theologiae.

Explanatio Statutorum Facultatis S. Theologiae, initium summis auspiciis quinquennialium studiorum S. Theologiae, conditiones legesque assequendi gradus academicos.

ThDr ANTONÍN SALAJKA: Magna pars Ss. Cyrilli et Methodii in versione Sacrae Scripturae.

Hi Slavorum Apostoli optime de scriptura Slavica meriti sunt. In nostram linguam libros Psalterii, evangeliorum, textuum liturgiae necessariorum, aliorum locorum Bibliae exceptis Machabaeorum libris transferendos curaverunt.

ThDr VÁCLAV BARTŮŇEK: De agricolis mediae aetatis.

Conditio socialis curae publicae agricolarum mediae aetatis nostrorum domi.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De possessione.

Fundamenta et principia Theologiae moralis de possessione, aspectus hos in genere ad tempus praeteritum, opiniones theoriaeque de possessione ordinis socialis huius temporis.

P. KAREL SAHAN: S. Joseph Calasanctius, vir cordis et prudentiae.

Meditatio sacerdotis.

P. EMIL KORBA: Georginis florentibus . . .

Commentatio de sacerdote, qui gloriam culturae florum Georgiae sibi comparavit.

PhDr FRANTIŠEK BENEŠ: De iconographia ad honorem S. Venceslai.

Historia generis sigillorum magnopere iconographiam B. Venceslai, ducis Bohemiae, ditat.

Can. JAN MÁRA: De largitate Dei . . .

Munera explenda a sacerdote in cura animarum posito ad fideles agricolas tempore messis et autumnus.

JOSEF BENEŠ: Res gestae orbis terrarum in conspectu sacerdotis.

Pretium novissimarum rerum gestarum orbis terrarum, maxime deliberationis praesidium quattuor imperiorum Genavae habendae ad servandam pacem et solvendam quaestionem rationis rei publicae foris gentium gerendae.

J. B.: P. Josef Ehrenberger, sacerdos patriae amans, scriptor.

Imago sacerdotis bene de patria sentientis, eius opus, momentum et decor nostrae patriae.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Srdcem a rozumem se přičiňujeme o pokoj a mír

Prelát ThDr Josef Kratochvíl, kapitulní vikář brněnský.

Srdcem a rozumem musí býti veden každý člověk, který hoří láskou a vděčností k Bohu a jest zanícen láskou k bližnímu, k tomu, aby svou hřivnou přispěl ke společnému dobru, ke společnému užítku.

Při denních starostech o chléb vezdejší třeba míti stále na paměti a nepouštěti se zřetele, že svědomitým plněním svých povinností k Bohu a svým bližním přispíváme k udržení a k ochraně statku nad jiné důležitého a k dosažení cíle lidské společnosti nepostradatelného, totiž k pokoji a míru mezi jednotlivci, v rodinách, mezi národy a státy.

O pokoj a mír denně prosíme slovy: »Královno míru, oroduj za nás«, o něj denně se modlíme slovy: »Od moru, hladu a války vysvobod' nás, Pane«, po pokoji a míru všichni toužíme a rádi bychom ho zachovali a zajistili pro sebe a všechna příští pokolení. Nemohli bychom býti klidní ve svém svědomí, kdybychom v tomto směru byli liknaví, nemohli bychom si namlouvat, že jednáme správně nebo dokonce snad podle vůle Boží, kdybychom se nedívali na celek a neměli na zřeteli svůj poslední cíl, nýbrž kdybychom se ohlíželi jen na své pohodlí a jen na svůj osobní prospěch.

Naše touha a snaha po pokoji a míru vychází z přesvědčení, že v míru a pokoji snáze dosáhneme královstvím Božím na zemi svého cíle.

A lidstvo naplněné vroucí a svatou touhou po míru a o mír se přičiňující, za mír a pokoj se modlí, podle příslibení samého Božského Spasitele »Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám« (Jan 16, 23), »Proste a bude vám dáno; hleďte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno« (Mat. 7, 7) — nebude jistě Pánem Bohem oslyšeno a vroucnost a síla jeho proseb zdolá a zlomí sílu jakýchkoli ničících atomů.

Může zůstat kněz mimo toto všechno dění, může zůstat nevšímavý a hluchý k potřebám lidu?

Kněz jako prostředník mezi Bohem a lidem při své péči a práci o spásu nesmrtelných duší jest každou myšlenkou a celou svou bytostí spjat a spojen se svěřenými mu dítkami Božími, žije s nimi a žije pro ně. Po příkladě Krista Pána, od něhož byl vyvolen a obdržel poslání, učí je zachovávat zákon Boží a řídit se nejsvětější vůlí Boží, učí je lásce k Bohu a lásce k bližnímu, vede je k mravnosti, poslušnosti, občanským ctnostem, učí je vroucí lásce ke svaté Církvi a vlasti.

Kněz jako otec má státi při dítkách mu svěřených za všech okolností, ve všech radostech a strastech, ve štěstí i neštěstí, a to nejen hřejivým slovem povzbuzení a útěchy, ale také vlastním příkladem; má také praktickou radou pomáhati všude tam, kde je toho zapotřebí.

A občanské ctnosti, především lásku k bližnímu, lásku k vlasti, mravnost, pracovitost, obětavost, možno v praktický život uváděti mnoha různými způsoby. Obzvláště nyní v době sklizně Boží úrody a při současné přípravě půdy na příští rok jest a bude k tomu dosti příležitosti. Na vesnici, kde duchovní správce zná všechny lidi, každé políčko a mez, bude dobře vědět, kde přiložit ruku k dílu. Duchovní správce jako jeden z obyvatel obce, jako jeden z občanů města, jako jeden z členů národa má jako každý jiný občan povinnost druhé posilovati, povzbuzovati a jim v jejich práci pomáhati.

Během celého roku měli bychom se starati a mysliti na to, jak vše zařídit, aby půda byla dobře připravena pro úrodu příští. Není také nadarmo častěji hovořiti s farníky o půdě neobdělané nebo dostatečně nevyužité, nebo o opatření zásob píce pro dobytek na zimu, zásob zrna pro drůbež, nebo o zvýšení stavu dobytka a drůbeže.

Duchovní správce, který takto nebo podobně si počíná jako opravdový a starostlivý otec věřících a jim v jejich hmotných záležitostech, snažení a pozemských starostech upřímně radí a pomáhá, získá si jejich lásku a důvěru, oni k němu přilnou, vezmou si jeho slova a rady k srdci, budou se jimi pečlivěji a svědomitěji řídit, budou ho všemožně podporovati, a jeho snaha a práce o spásu nesmrtelných duší a věčné blaho bude zárodkována, posilována a korunována spokojeností vnitřní a vědomím dobře vykonané povinnosti pro čas i věčnost.

Lícha, již nám Pán Bůh na tomto světě určil, jest hluboká a široká. Pro jeho čest a slávu, pro věčnou spásu vlastní duše přičiňme se všemi silami, aby byla naplněna a proniknuta životodárným proudem lásky k Bohu a k bližnímu a vzájemným porozuměním, aby byla svlažena tokem klidu, míru a pokoje, aby byla zárodkována pokojem Krista Pána, našeho Božského Pána a Mistra.

MÍROVÝ PROJEV V HELSINKÁCH

Arcibiskup jagerský ThDr Gyula Czapiak učinil na Světovém mírovém shromáždění v Helsinkách projev, z něhož vyjímáme:

Předešlým bych rád zdůraznil, že jsem zbožným katolickým věřícím, horlivým služebníkem své církve a svatého Otce a občanem, který ctí zákony své maďarské vlasti.

Myslím, že to, co vám chci říci, mohu vyjádřit stručně: chci mír v celém světě.

Chci mír, protože jsem člověk!

Příroda obdařila člověka mnoha náklonnostmi. Jedna z nich nutí často člověka nastoupit boj, ale v tomto boji vzrůstá jeho naděje, že mu bude dopráno užívat zaslouženého míru. Touhu po míru nelze zardousit. Dokud existuje lidská přirozenost, dokud existuje svět, bude žít tato naděje v duchu čestných lidí všech zemí světa, a je třeba jen příznivých okolností, aby tato naděje — jako řeřavé uhlí působením vzduchu a větru — vzplála ještě horoucněji.

Dovolte, abych zůstal u toho příkladu řeřavého uhlí. Čím je ho více, tím větší vydává teplo, tím mocnější je jeho plamen. Budou-li tisíce a miliony lidí sjednoceny ve své touze po míru, pak žár našich duší bude žhavější a dodá nám více síly. A není sporu o tom, že v celém světě miliony a stamiliony lidí sdílejí tyto společné city, a že žhoucí a planoucí naděje a tužby těchto lidí napíší na oblohu plamenným písmem: »Chceme mír!«

Chci mír, protože jsem křesťan!

I křesťanství vysoko pozvedlo lidskou touhu po míru. Od počátku dějin našeho Vykoupení zaznívá z betlemských jesli andělský zpěv míru. Tato touha po míru je též vtělena do slov »Pokoj vám« v čase velikonočním.

Stejně je tomu ve chvíli, kdy se duše stává křesťanskou, i ve chvíli konce života na této zemi. Z křesťanské kaple vychází nový křesťan provázen slovy: »Jdi v pokoji, a Bůh buď s tebou!« A týmiž slovy se loučí křesťan nad hrobem se svým druhem, který skončil svůj pozemský život, když mu přeje odpočinutí, to jest pokoj věčný.

Křesťanství nehlasá a nepožaduje mír v poráženeckém smyslu pacifistickém. Jeho učení o morálce nezamítá válku úplně. Nicméně ji neuznává, pokud nejde o válku spravedlivou, a i tehdy jen jako poslední prostředek a v omezeném morálním rámci.

Toto stanovisko je v našich dnech zejména časové. Jedněte, a tím prokažte spravedlnost své věci! Touto cestou dosáhnete svého cíle, a taktó dospějete k lidskému porozumění! Ten, kdo nejedná v souladu s právem, spravedlností a lidským chápáním, bude neodvratně vyřazen z lidské společnosti. Jiným požadavkem křesťanské morálky je, aby válka nepůsobila utrpení nevinným. To znamená, že není přípustno užít za žádných okolností vodíkových pum, nukleárních zbraní a vůbec zbraní hromadného ničení. Křesťanská morálka nehlasá jen negativní stránku přikázání Božího, kdy praví »Nezabiješ!«, ale stejně podtrhuje jeho stránku pozitivní, když prohlašuje, že je naší povinností hájit a chránit lidský život.

V tomto duchu vyprošují Boží požehnání dílu Světové rady míru.

NOVÁ ÚPRAVA BREVIÁŘE A MISÁLU

V 9. a 10. čísle prvního ročníku Duchovního pastýře uveřejnil prof. ThDr Jan Merell obsáhlý článek o volání po reformě breviáře, k němuž došlo na podnět ankety liturgického časopisu Ephemerides liturgicae, jež vzbudila nečekaný ohlas v celém katolickém světě. (Nechť si vldp. čtenář vyhledá tento zajímavý článek a znovu přečte!)

Volání po reformě breviáře — i misálu — nezůstalo marné. Dne 23. března 1955 vydala posvátná Kongregace obradů dekret »Cum nostra aetate«, který vstoupí v platnost 1. lednem 1956. Církev tu částečně splnila přání našeho duchovenstva, aby byly tyto naše dvě nejhlavnější a nejdůležitější liturgické knihy upraveny a přizpůsobeny požadavkům dnešní doby. Jak dekret úvodem výslovně praví, chce vyjít vstříc kněžím zatíženým, ba přetíženým duchovní správou a ulehčit jim břímě jejich každodenního officia.

Nejde ovšem o úpravu definitivní, neboť dekret nemění prozatím nijak *obsah* breviáře a misálu, ale toliko jejich *rozsah*. Mění jej tím, že zjednodušuje přemíru nepřehledných již rubrik a zkracuje dobu trvání recitace officia, resp. celebrace Mše svaté. Dekret tvoří jen začátek a část liturgické reformy celkové, ke které dojde během dalších let. Dosavadní knihy zůstávají dále v platnosti a v užívání. Budeme se však od Nového roku 1956 všichni povinně řídit směrnicemi a direktárem, zakládajícím se na těchto hlavních zásadách:

V breviáři: Na začátku a na konci každé kanonické hory odpadne Pater, Ave a případně Credo.

Pouze kompletář se uzavře mariánskou antifonou, kterou skončí officium. Na tuto antifonu přejdou odpustky, dosud spojené s recitací závěrečné modlitby Sacrosanctae.

Zruší se všechny preces t. zv. dominicales. Preces feriales budou jedině ve středu a v pátek postní doby a o suchých dnech.

Odpadne Suffragium sanctorum, resp. Commemoratio de Cruce.

Dlouhé symbolum Quicumque bude se recitovat toliko o svátku Nejsvětější Trojice.

Officium festivum (se žalmy z neděle) budou míti —

celé — jen svátky 1. třídy, o svátcích 2. třídy pouze Horae majores, kdežto minores budou de feria. O všech ostatních svátcích nižšího ritu budou se vesměs recitovat žalmy feriales.

Omezí se značně počet komemorací, jež nebudou moci býti nikdy více než dvě. Větší svátky pak připomínky zásadně vůbec nepřipustí.

V misálu budou analogicky též nanejvýš tři orace (i s komemoracemi a imperatou).

Orace pro diversitate temporum (A cunctis, Concede atd., též Fidelium) se rovněž zruší.

Ve Mších svatých defunctorum se zredukuje sekvence Dies irae, totiž na první, hlavní Mši o Dušičkách a na Mši svatou pohřební.

Recitace Credo ve Mši omezí se na svátky nejvýznamnější.

Po celý rok bude se vždycky brát jako poslední evangelium In principio, s výjimkou třetí Mše vánoční a Mše svaté o Květné neděli.

Dekret »Cum nostra aetate« vyhovuje dále velkoryse všeobecnému přání a zavádí vhodné změny v kalendariu a v klasifikaci svátků, změny, které znamenají podstatné zjednodušení rubrik a odstraňují nynější přeplnění církevního roku.

Všecky dosavadní svátky semiduplices snižují se na ritus simplex, svátky simplex se stávají pouhými připomínkami ve feriálním officiu. Obyčejné neděle se zato povyšují na ritus duplex.

Officium a Mše Dominicae impeditae se již neanticipují ani neodkládají.

Podobně se již neanticipují vigilie připadávající na neděli, v sobotu, a počet vigilií vůbec se redukuje na minimální stav, totiž na dny před největšími neb nejstaršími svátky.

S povděkem zajisté přijmeme ustanovení o oktávách, jichž jsme měli v přítomné době beze sporu příliš mnoho. Od 1. ledna 1956 budou se slaviti s oktávami jedině hody Boží vánoční, velikonoční a svatodušní. Všecky ostatní oktávy budou zrušeny. Důsledkem toho dojde k úpravě dnů od 2. do 5. a od 7. do 12. ledna,

jakož i dnů po Nanebevstoupení Páně, po Božím Těle, po svátku Srdce Ježíšova atd.

V době svatopostní bude mít kněz možnost vybrat si ad libitum též officium buď de feria nebo de festo, jak bylo dosud možno co do Mše svaté.

Tolik v kostce o obsahu dekretu S. R. C. z 23. března 1955. Snad se může někomu z vdp. spolubratří zdát, že se stane uvedenou úpravou recitace breviáře spleťtější a obtížnější, místo aby byla jednodušší a snadnější. Není se však čeho obávat. Náš společný direktář na příští rok bude ve smyslu nových směrnic pečlivě vypracován a opatřen jasnými a jednoznač-

nými pokyny. Postačí úplně, budeme-li se jimi řídit. Zvláštního studia změn nebude třeba.

Na konec bude jistě povšimnutí hodno, že Církev zavádí v rámci úvodem připomenuté celkové liturgické reformy také některé nové svátky, z nichž první si připomínáme již v tomto roce a je to v den 3. září svátek sv. Pia X.

Vítáme všichni shora stručně naznačený začátek rozsáhlých reforem a kvitujeme s povděkem radostné poznání, že Církev nelpí ztrnule na zastaralých a přezřelých zásadách a rubrikách, ale s vzácným pochope- ním se přizpůsobuje novým požadavkům nové doby.

PĚTILETÉ STUDIUM NA NAŠÍ THEOLOGICKÉ FAKULTĚ

Analogicky podle většiny vysokých škol bylo až dosud studium katolické teologie rozloženo do osmi semestrů, t. j. do čtyř studijních roků. Studijní plán byl pečlivě připraven a hlavní theologické disciplíny byly i ve čtyřletém studijním plánu ponechány ve stejném počtu hodin, jak tomu bylo v plánu pětiletém. Toto soustředění pětiletého studia do čtyř let však znamenalo pro posluchače teologie mimořádné vypětí sil a vývoj ukázal, že během čtyřletého studia nebylo možno žádoucím způsobem rozvinout a prohloubit rozsáhlé a obtížné učivo. Když pak rok od roku se projevovala nutnost věnovat na fakultě stále více hodin i studiu jazyků klasických, hlavně latiny, zabývala se fakultní rada CMBF na počátku studijního roku 1954—1955 otázkou rozšíření theologického studia a obrátila se na Státní úřad pro věci církevní memorandem, žádajícím rozšíření theologického studia na pět let. Vzácným porozuměním SÚC bylo žádosti vyhověno a výnosem předsedy SÚC ze dne 24. června 1955, čj. 6040/55-I/1 bylo studium na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Praze a Bratislavě rozšířeno na *pět let*. Toto rozšíření theologického studia vstoupí v platnost nastávajícím školním rokem 1955/1956.

Bohovědné studium je rozvrženo do šesti kateder, v nichž jsou soustředěny hlavní stolice. První katedra obsahuje filosofii a základní theologii se stolicemi křesťanské filosofie a základního bohosloví. Druhá katedra je dogmaticko-základní se stolicemi dogmatiky a morálky. Třetí katedru tvoří biblické obory se stolicemi pro Starý a Nový Zákon, semitské dialekty, staroslověnštinu a lektoráty pro klasické jazyky. Čtvrtá katedra je historicko-právní se stolicemi pro církevní dějiny, církevní právo a křesťanskou archeologii. Pátá katedra obsahuje praktické obory se stolicemi pro pastorálku a pro pedagogiku s katechetikou. Šestá katedra je pro společenské vědy.

Učební látka je takto rozvržena v jednotlivých ročnících:

I. ročník: Filosofie (4 hodiny týdně), základní bohosloví (4 hod.), úvod do theologie (1 hod.), dějiny filosofie (1 hod.), etika (1 hod.), Starý Zákon (3 hod.), latina (3 hod.), řečtina (2 hod.), společenské vědy (1 hod.), ruština (2 hod.).

II. ročník: Filosofie (4 hod.), základní bohosloví (4 hod.), Starý Zákon (3 hod.), církevní historie (4 hod.), patrologie (1 hod.), latina (3 hod.), hebrejština (2 hod.), společenské vědy (1 hod.).

III. ročník: Starý Zákon (2 hod.), Nový Zákon (4 hod.), církevní historie (4 hod.), dogmatika (4 hod.), církevní právo (2 hod.), staroslověnština (2 hod.), křesť. archeologie (2 hod.), církevní latina (1 hod.), společenské vědy (1 hod.).

IV. ročník: Nový Zákon (4 hod.), dogmatika (4 hod.), morálka (4 hod.), církevní právo (3 hod.), pastorálka (3 hod.), pedagogika (3 hod.), křesť. archeologie (1 hod.), církevní latina (1 hod.), společenské vědy (1 hod.).

V. ročník: Dogmatika (4 hod.), morálka (4 hod.), pastorálka (5 hod.), katechetika (5 hod.), církevní právo (3 hod.), křesť. archeologie — ochrana památek

(2 hod.), církevní latina (1 hod.), společenské vědy (1 hod.), kurs hospodářské administrativy (1 hod.).

Ve výše uvedeném plánu jsou uvedeny pouze disciplíny povinné. Studujícím je poskytnuta možnost prohloubit své theologické vzdělání návštěvou nepovinných přednášek, a to semitských dialektů, vyššího kursu novozákonní řečtiny, dějin církevní hudby a j. Ve smyslu konstituce *Deus scientiarum Dominus* se konají ze všech hlavních oborů praktická cvičení seminární, při nichž studenti pod vedením profesorem se učí vědecké metodě bádání a připravují referáty a samostatné práce o vybraných otázkách z jednotlivých oborů. Při každém semináři je bohatá odborná knihovna pro individuální studium bohoslovců.

Organizační statut bohosloveckých fakult dává možnost absolventům fakulty, aby za vedení profesorů se dále vzdělávali jeden až tři roky jako aspiranti (doktorandi) theologie. Tím je dána kandidátům doktorátu theologie možnost až osmiletého *presenčního* studia na fakultě, tak jak to plně odpovídá papežské konstituci *Deus scientiarum Dominus*. K dosažení doktorátu bohosloví platí na CMBF předpisy schválené vládním nařízením ze dne 18. června 1937 a aprobované kongregací seminářů a universit v Římě 16. května 1949.

Podmínky pro dosažení licenciátu a doktorátu na CMBF jsou tyto:

Licenciátu bohosloví dosahují řádní posluchači, kteří se s úspěchem podrobili:

1. státní zkoušku z biblického studia Starého a Nového Zákona,
2. státní zkoušku z církevních dějin a církevního práva,
3. státní zkoušku z praktické morálky a
4. státní zkoušku z veškerého bohosloví, když předtím po ukončeném normálním studiu bohosloveckém absolvovali na fakultě dva semestry zvláštního průpravného studia k licenciátu.

Bližší podmínky pro připuštění k jednotlivým státním zkouškám byly uveřejněny v 1. čísle letošního ročníku *Duchovního pastýře*, str. 17—18.

Na doktora theologie může být promován licenciát bohosloví, jenž

1. po dosažení licenciátu věnoval ještě dva semestry jako řádný posluchač vědecké práci na fakultě,
2. předložil disertaci a
3. po schválení disertace se s úspěchem podrobil dvouhodinovému rigorosu. Disertace má prokázat nejen kandidátovu schopnost k vědecké práci, nýbrž přinášet také nové vědecké poznatky. Rigorosem má kandidát prokázat podrobnou znalost oboru, z něhož bylo stanoveno disertační thema.

S radostí a vděčností přijali profesori i posluchači rozhodnutí o zavedení pětiletého bohosloveckého studia CMBF a věří, že rozšíření theologického studia přinese krásné a bohaté ovoce k dobru Církeve i vlasti.

ThDr Jan Merell,

děkan Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty

PODÍL SV. CYRILA A METODĚJE NA PŘEKLADU PÍSMĚ SVATÉHO

Když přišlo do Cařihradu poselství velkomoravského knížete Rostislava (asi r. 862) se žádostí o misionáře, kteří by učili křesťanské víře ve slovanském jazyku, vybral císař Michal III. se svými rádci k tomuto dílu sv. bratry Konstantina a Metoděje, kteří jakožto spoluští rodáci, ač Řekové, uměli »slověnsky« mluvit (starosl. Život Metodějův, kap. V.). Od té doby nastává staroslověnská literární činnost sv. C. a M. především v překladu Pisma sv., ve které můžeme s M. Weingartem (Rukověť jazyka staroslověnského, I, Praha 1937, 17 dd.) rozlišovati tři vývojové stupně, dosvědčené staroslověnskými životopisy.

Konstantin především sestavil slovanské písmo, t. j. hlaholici, jejímž základem bylo řecké kursivní písmo minuskulní, pro hlásky pak, jichž řecký jazyk neměl, bylo použito abeced východních, zvl. hebrejské a samaritánské (J. Vajs, Rukověť hlaholské paleografie, Praha 1932, 37, dd. 50 dd.). Potom začal překládati do jazyka slovanského evangeliář, t. j. výběr z evangelií na neděle a svátky podle církevního roku (evangel. aprakos). Potvrzuje to strsl. Život Konstantinův (kapit. XIV.). »I abie složi pismena i načę besędu psati evangeljskuju: iskonni bę slovo i slovo bę u Boga i Bogybę slovo, i pročęja.« (A ihned složil písmena a začal psati evangelia: Na počátku bylo slovo, a slovo bylo u Boha a Bůh byl slovo a tak dále,« překlad J. Vašici, Na úsvitě křesťanství, Praha 1942, 37.) To se stalo roku 862—63. Není jisté, zdali Konstantin před odchodem na Velkou Moravu přeložil celý evangeliář, ve strsl. životopise se praví, že »začal psati«.

Po příchodu do říše Velkomoravské byl zajisté tento výbor doplněn na překlad celého čtveroevangelia, při čemž není vyloučeno, že se tak stalo ještě za života Konstantinova. O Konstantinovi se praví (ŽK kap. XV.), že přeložil celý církevní obřad a učil své žáky ramním modlitbám, hodinkám, večerním modlitbám, navečernici, též i »tajné službě Boží«, t. j. mši sv.: »Vb skorę že (se) vesb crbkovnyii činb přeloži i nauči ja utrenii, i godinamb, i večernii, i navečernii, i tajně službě.« (Vbrzku přeložil Konstantin všechen církevní řád a naučil je jitřním i ostatním hodinkám, nešporám, kompletári i obřadům mešním,« překlad J. Vašici, Na úsvitě křest. 57). To značilo praktické zavedení slovanské bohoslužby.

Nyní spolupracoval s Konstantinem i Metoděj, neboť se praví (strsl. Život Metodějův, kap. XV.), že přeložil žaltář, evangelium s apoštolem a vybranými službami církevními: »Psaltyrb bo bę tbrkymo i evanglie s apostolrbmb i izbranyimi službami crkbnymi sb filosofomb přeložilb prvbęje.« (Nebot dřive s filosofem přeložil žaltář toliko, evangelia s Apoštolem a vybranými službami církevními,« překl. J. Vašici, Na úsvitě křest., 53.) Zprávy obou strsl. životopisů se doplňují a je z nich zřejmo, že kromě evangelia, žaltáře, Skutků apoštolských a listů apoštolských (čili apoštola), byl pořízen i překlad všech potřebných textů bohoslužebných.

Konečně na třetím stupni v posledních letech svého života pořídil sv. Metoděj svod všeho toho, co bylo v dřívějších 12 letech (869—881) přeloženo od něho a jeho žáků. Metoděj si vybral (podle ŽM/kap. XV.) dva kněze rychlopisce a za osm měsíců napsal, t. j. patrně diktoval celý překlad Pisma sv., kromě knih Makabejských (od března do 26. října 882): »Od učeníb svoičb posazb dva popy skoropiscę dzęlo, přeloži vb lrbzě vbse knigy isrbnb, razvę Makavęj, ot grbębska jazyka v slovbęsbk, šestiju mscb, načbnb ot martha do msca do dęvojudesętu i šestiju dnb oktęmbra msca.« (»Posadiv napřed ze svých učedníků dva kněze, dovedně rychlopisce, přeložil vbrzku všechny knihy Pisma úplně, kromě Makkabejských, z řeckého jazyka na slovanský, v osmi měsících, počav měsícem březnem, do dvacátého šestého dne měsíce října,« překl. J. Vašici, Na úsv. křest., 52.) V kyrilském textu je chybným přepsáním hlaholské číslice napsáno, že to bylo za šest měsíců.

O této zprávě strsl. ŽM, jakož i o svědectví Jana Exarcha bulharského (888—927), který píše v předmluvě k překladu knihy bohosloví (Nebesa) sv. Jana Damašského, že »Konstantin Filosof vynaložil mnoho práce na sestavení písmen slovanských knih a z evangelií a Apoštola překládáje výbor...; veliký arcibiskup Boží Metod, jeho bratr, přeložil všech 60 ústavních (kanonických) knih z řeckého jazyka na slovanský... oných 60 knih zajisté přeložil Metoděj, jakož jsem slyšel« (P. A. Lavrov, Materialy po istorii vozniknovenija drevnejšej slavjanskoj pisomenosti, Leningrad 1930, 160), bylo již od doby J. Dobrovského často pochybováno. Uznává se, že Nový Zákon byl do jazyka staroslověnského přeložen celý, t. j. čtyři evangelia, Skutky a listy apoštolské, pouze o Zjevení sv. Jana není úplně jistoty (V. Oblak, Die kirchenslavische Übersetzung der Apokalypse, Archiv für slavische Philologie XII, 1890, 321—361, V. Jagić, Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache 2. Aufl. Berlin 1913, 67.) Otázka, zdali je sv. Konstantin sám původcem celého evangeliního překladu, není dosud podle prof. J. Vajse (Josef Dobrovský, Cyril a Metod, apoštolové slovanští. Poznámkami opatřil Dr. Josef Vajs, Praha 1948, 144) bezpečně rozřešena.

Pochybnosti se týkají překladu Starého Zákona, který je co do rozsahu asi pětikrát tak velký jako Nový Zákon. Máme tu však souhlasná už zmíněná svědectví ŽM (kap. XV.) a Jana Exarcha bulh., k nimž přistupuje svědectví proložní legendy o sv. Konstantinovi a Metodějovi. Namítalo se, že doba osmi (případně šesti) měsíců byla příliš krátká na tak rozsáhlé dílo a dále, že nemáme žádný staroslověnský starozákonní rukopis, jak už na to poukazoval J. Dobrovský (Vajs, uv. kn. 56), který pochyboval o překladu Pisma sv. jako celku. Texty Starého Zákona jsou zachovány až v pozdějších spisech, a to nikoliv celého S. Z., nýbrž pouze jednotlivých knih anebo jejich skupin. První úplnou církevně-slovanskou bibli rukopisnou je soubor novgorodského arc. Gennadia z r. 1499. Tento překlad je založen většinou na řecké Septuagintě. Z latinské Vulgaty jsou přeloženy knihy: 2 knihy Paralipomenon, 2 knihy Esdrášovy, kn. Tobiašova, Judit, Ester (kap. 10—16), kn. Moudrosti, pror. Jeremiáše (kap. 1—25, 46—51), 2 knihy Makabejské; kn. Ester (kap. 1—9) z hebrejštiny, kn. Ekklesiasticus z řečtiny i latiny.

Proto soudili někteří autoři, na př. F. Pastnek (Dějiny slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda, Praha 1902, 121) a jiní, že v době Metodějově byl pořízen jen překlad vybraných částí S. Z. čili t. zv. parimejnik, na který poukazoval též O. Novickij O pervonačalbnom perevodě sv. Pisanija na slav. jazykb. Kijev 1837). Protože texty v Gennadiově svodu jsou nestejně ceny, nedůvěřoval V. Jagić svědectví XV. kap. ŽM o úplném překladu Pisma sv. a připouštěl, že sv. Metoděj ke konci svého života přeložil hlavní části Pisma sv. Zdá se však, že v době Jana Exarcha byla část těchto textů ztracena a že pro pozdější úplnou církv. slov. bibli bylo nutno některé knihy znovu přeložiti.

Jiní autoři, na př. A. V. Gorskij (v čas. Moskvitjanu z r. 1843, č. 6), archim. Makarij (Istorija christianstva vb Rossii. S. Peterb. 1846), metr. Filaret (Kirill i Methodij, slav. prosvětiteli, Čtenija Obšč. Istor. i drev.-rossijskichb, 1846, kn. 4), P. J. Šafařík (Památky hlaholského písemnictví, Praha 1853, XL), A. I. Sobolevskij (Cerkovno-slavjanskije texty moravskago proischozdenija, Rus. fil. věst. XLIII), A. V. Michaljev (Opisanija slav. rukopisej bibl. svjato-Troickoj-Sergievskoj Lavry, č. 1 a 2, Moskva 1878), podle něhož koncem X. a zač. XI. stol. byl na Rusi původní úplný překlad Pisma sv., což dosvědčují rukopisné památky ze XIV. stol.), R. Nachtigal (Něskolko zamętskb o slędachb drevne-slavjanskago parimejnika vb chorvatsko-glagoličeskoj literaturę. Drevnosti, Trudy slav. kom. Imper. Mosk. Arch. Ob Moskva 1902) a jiní, přijímají obě svědectví, jak ŽM, tak Jana Exarcha. Na Jagićův poukaz o krátké době (osmi měsíců) pro překlad Pís-

ma sv. odpovídá M. Rešetar, že sv. Metoděj a jeho žáci po 12leté překladatelské činnosti pořídili jen svod knih a diktoval-li Metoděj svým pomocníkům, práce rychle pokračovala (M. Weingart, Československý typ církevní slovančiny, Bratislava 1949, 21). V otázce o rozsahu cyrilometod. biblického překladu jsou kromě starosl. rukopisů důležité též kyrilské texty, které byly opsány z předloh (dnes ztracených) hlaholských, dále texty chorvatsko-hlaholských breviářů (jak k nim přihlíží zvl. J. Vajs) a rovněž citáty Pisma sv. v jiných spisech, na př. homilích, legendách (Glagolita Clozův, kodex Supraslský, ŽK, ŽM, Jan Exarcha a j.); proto V. Vondrák z nich dovozoval, že jsou svědectvím pro úplný biblický překlad Metodějův (O mluvě Jana Exarcha bulharského, Praha 1896, 40 dd.).

Nakonec uvedeme názory našich slavistů J. Vajse a M. Weingarta v této věci. Prof. J. Vajs (J. Dobrovský, Cyril a Metod. . . 151 dd.) založil své zkoumání na hlaholských kodexech Vrbnických, zvl. na breviáři Víta z Omišlje z r. 1396, kde jsou čtení opírající se o řeckou předlohu, shodná s textem parimejniku, na př. Genesis, Malí proroci, Rut (není v parimej). Texty velkých proroků Isaiáše, Jeremiáše a Daniele v kodexu Vítově se srovnávají se čtením parimejním. Rovněž kn. Přísloví v I. breviáři Vrbnickém má shodná čtení s parimejními, z kn. Moudrosti není v brev. Vítově nic; v I. breviáři Vrbnickém je překlad kn. Sirach (kap. 1—6, 1—16, text kn. Rut. (kap. 1—4, 7) je v kodexu Vítově, rovněž Job (kap. 1—4) (srv. Vajsova vydání proroků Joela, Oseáše, Habakuka, Sofoniáše—Haggea, Zachariáše—Malachiáše, knihy Rut, kn. Job v let.

1903—1926. Nejstarší breviář charvatsko-hlaholský (první breviář Vrbnický). Praha 1910, 40—70, 70—88; (F. Pechuška, Staroslověnský překlad knihy Job, Praha 1935).

K zprávě kap. XV. ŽM se choval Vajs dlouho zdrženlivě, avšak text knihy Rut, Moudrosti a Sirachovy, které nejsou v parimejniku zastoupeny, jej nutily předpokládat úplný překlad Starého Zákona, kteréžto mínění zastává dnes většina badatelů. Nelze se však podle něho ani charvatsko-hlahol. breviářů dovolávat jako bezpečných svědků pro úplný překlad, který neměl žádný z písařů těchto památek XIII. a XIV. stol. po ruce.

M. Weingart (Československý typ. . . 21—23) upozorňuje především, že zpráva ŽM (kap. XV.) dá se vysvětlit tak, že sv. Metoděj nezačal všechny knihy S. Z. teprve překládat, nýbrž uvedl v soubor to, co už většinou bylo přeloženo. Nový Zákon byl už přeložen, takže šlo tehdy pouze o překlad Starého Zákona. Dále uvádí, že Metoděj diktoval dvěma osvědčeným rychlopisům, takže práce rychle pokračovala. Metoděj sám byl tehdy ve věku duševní zralosti a pro sepsání tohoto literárního odkazu si vybral pokojný a příhodný čas po skončení církevních a osobních bojů. Jestliže se staroslověnské životopisy ŽK a ŽM osvědčily jako cenné historické prameny, není důvodu, abychom odmítali zprávu kap. XV. ŽM o překladu Pisma sv. Proto Weingart uzavírá takto: »Z toho všetkého uzatváram (na rozdíl od svojich vlastných skorších prejavov o tejto veci), že do cyrilometodějskej doby a do Veľkej Moravy treba klásť celý preklad Pisma.«

Dr Antonín Salajka

STŘEDOVĚCÍ ZEMĚDĚLCI

Skoro všichni dějepisci, kteří se pokoušeli o vylíčení situace venkovského pracujícího lidu X. až XII. století, se opírali o rozbor dochovaných názvů, jimiž se tehdy poddané osoby označovaly. Tak si počínala celá historiografie a s ní snad nejlepší v tomto oboru publikovaná práce »Křesťané na Rusi« od B. D. Grekova.

Česká označení poddaných venkovanů jsou vzácná. Možno je zredukovati na výrazy: dědic, dušník, chlap, kmet, kromě názvů označujících otroky. Dědic — heres (CDB I. č. 289) snad od děd (V. Vaněček, Prvních tisíc let, 25) znamenal člověka svobodného, který snad tvořil jakýsi sociologický mezistupeň od poddaného k nižší šlechtě. Podle jiných to byli sedláci, kteří se dobrovolně poddali vrchnosti a přitom zůstali na svém majetku (K. Krofta, Dějiny selského stavu, 30). Tak vznikla jejich jakási mimořádná právní způsobilost, ačkoli šlo o lidi nesvobodné, poddané. (Šusta, Dvě knihy českých dějin I, 13.) V pramenech se tedy setkáváme s dědici — svobodníky, i s dědici — poddanými, kterými se disponuje volně i s půdou (CDB II, č. 359). Tento výraz je patrně jediný, kterým se myslí nejen skutečný poddaný, ale i určitá skupina svobodných venkovanů.

Výjimečný je název dušník (animator, proanimatus), který není kromě našich pramenů jinde doložen. U nás je v zakládací listině kladrubského kláštera (CDB I. č. 390, p. 397), v dodatku textu A t. zv. fundáční listiny kapituly litoměřické (CDB I, č. 55) a v listině kláštera břevnovského, která mluví o 30 dušních (Erben, Regesta diplom. nec noc epistolaria č. 78). Užití označení proanimatus má listina kanovníka Zbyňka (CDB I. č. 124). Pro sklonek XIV. století se zachoval na útech sakristána pražské metrop. kapituly Cod. XXVII (I). Za velmi podobný možno považovat také ruský název »zadušnye ljudi« (Grekov, Křesťané na Rusi, 225). Z domácích pramenů vysvítá, že dušník znamenal podanou osobu, vázanou jistou poplatností. Citovaný kanovník Zbyněk daroval v první pol. XII. století kostelu v Únětících dva »dušníky« i s rodinami. Vypočítával také povinnosti k tomuto kostelu jednak ve finančním závazku, jednak v tělesné práci (CDB I, č. 124). Také listina potvrzující majetek kaple sv. Václava na pražském hradě uvádí »dušníky« s pravidelnou kvotou v naturáliích (CDB II. č. 306). Název »dušník« možno shodně s Gebauerem

vykládat jako zkratku účelové donace »dán za blaho duše« (proanimatus) a nikoli jako označení každého obyvatele žijícího prostě na duchovenském majetku. (Slovník staročeský I, 360); pro anima, pro requie animae datus. (Ottův sl. naučný II, 391. Šusta, Dvě knihy českých dějin I, 14 p. 1).

Venkovský pracovník označený slovem »chlap« je pro XIV. století doložen snad až v Dalimilově Kronice (Fontes rerum boh. II, 161, 213). Podobně snad »rab«, »cholop« (Grekov, Kyjevskaja Rus, 175). V Rusku nevolník, mužský sluha. Bylo dvoji nevolnictví, polnoje cholopstvo (úplné) a kabalnoje cholopstvo (omezené). Po stránce etymologické skoro všechny slovanské jazyky označují slovem »chlap« poddaného muže, sedláka (Berneker, Slavisches etym. Wörterbuch I, 394).

V historické i čistě filologické literatuře je mnoho pokusů o výklad slova »kmet«, které se ve starých listinách často vyskytuje. Mnoho učenců se pokouší odvodit tento název od latinského comes, protože je běžné nejvíce u Slovanů západních (Jagić, Archiv für. slav. Philologie 18, 308). Sporé zmínky o vesnických kmetech znamenají snad druh starostů, o nichž jsou zprávy u Slovanů alpských i polabských. (Krofta, Dějiny selského stavu, 36.) Jiní zase hledají čistě slovanský původ tohoto slova. Oba názory s podrobnými výklady poskytuje kniha J. Otrěvského (O pochodzeniu wyrazu kmyeč ve Slavia Antiqua I, 563; Van Wijk, Slavia IV, 209—217; Věstník české akad. 1942, 24). Ve XIV. století se název stal pravděpodobně jakýmsi eufemistickým označením sedláků.

Často se také vyskytuje název cliens, jemuž by snad nejlépe odpovídalo české sluha a který označuje prostě každou závislou osobu. (Vaněček, Prvních tisíc let, 98, 104. Sluha — panoš — cliens.) Podobně domesticus (Regesta diplomatica VI., č. 619) znamená člověka zaměstnaného prací v domě, až poddaného nebo sluhu najatého ze svobodných lidí za plat.

Colonus je znám ze všech latinských pramenů evropských. Neoznačuje speciální skupinu poddaných, nýbrž jejich rolnické zaměstnání. Glossa ze XIII. století coloni překládá »sitelé«, jindy »colonus — rataj«. (Flajshans, Nejstarší památky jaz. i písemnictví čes. I. Prolegomena a texty Pha 1903. Klaret a jeho družina I, 187.)

Homo (člověk) se uváděl většinou ve spojení s majetkem, ke kterému náležel. Tak se čte o poddaných břevnovského kláštera »homines monasterii« (CDB I, č. 38), o poddaných litoměřického kostela se mluví kolem r. 1057 jako o »homines ecclesiae« (CDB I, č. 55). I tato označení vyjadřovala závislost poddaného člověka, v tomto případě na kostele nebo klášteře.

V dalším sledu výrazů znamenajících poddanské osoby se nachází označení »hospes«, který se nejčastěji vykládal jako host, t. j. zemědělský pracující, který prý přišel na půdu dodatečně. Podle jiných stál k držiteli půdy v nějakém smluvním poměru (Lippert), nebo konečně pracoval na půdě do určité smluvené doby (Vacek, Soc. dějiny české doby starší. Praha 1905, 86). Také šlo o kolonisty (Šusta) nebo poplatné, ale osobně svobodné dělníky (Novotný, Krofta, Dějiny selského stavu 21). Starý překlad »host« je neudržitelný. Již Klaret ve XIV. století pokládá »hospes« za totožné s hospodářem (Flajšhans, Klaret a jeho družiny I, 186), hospita znamená hospodyně. Slovo označuje sedláky-zemědělce také v terminologii obvyklé u Polabských Slovanů (Neues Archiv für sächs. Geschichte IV, 25). Hospité přecházejí donacemi do majetku církevních institucí i s půdou. Jde tedy nade vše pochybnost o kategorii závislých lidí. (Vaněček, 1. c. 139.)

Neurčitější je termín ministerialis, kterého bylo v oblasti latinských pramenů používáno nejen pro poddané, ale i pro nižší panskou vrstvu. Klaretův slovník překládá výraz slovem »panoš«. Vaněček 1. c. 103 překládá slovem »druh«, z něhož družina. Krofta je uvádí v souvislosti s podsedy (subsides), kteří měli málo půdy a těžké povinnosti, trvajících vůči pánovi bez práva (Dějiny selského stavu, 34). Ministeriálové jsou poddaní, darovaní i s půdou, někdy však i robotníci a řemeslníci (ministeriales — rudníci, ministeriales — aquarii, servi (CDB I, č. 387; II. č. 229). I toto označení znamená závislé osoby.

VLASTNICTVÍ

V populárním výkladu učení o vlastnictví dříve docházelo na kazatelkách a v katolickém tisku k nejasnostem. Příliš bylo zdůrazňováno, že soukromý majetek je posvátný a nedotknutelný. Snad v tom byla i úmyslná nejasnost, že se nerozlišovalo mezi vlastnickým výrobním a spotřebním statkům. Stejně měřítko se kladlo na vlastnictví třebaš veliké továrny a na vlastnictví třebaš obyčejného kusu nábytku. — Evangelijní »Běda boháčům« bylo málo hlášáno a výroky svatých otců (Jan Zlatoústý, Basil, Ambrož, Řehoř Veliký) byly považovány za přemrštěné. Nebyla dosti zdůrazňována funkce vlastnictví a i že to, co má člověk nad svou vlastní potřebu, je i pro bližního. Místo sociální spravedlnosti byla vyžadována od mocných jen jakási ochota k almužně téměř nezavazující. Je pochopitelné, že takto hlášané učení o vlastnictví nalézalo zalíbení u boháčů, kteří se utvrzovali v mínění, že to, co fakticky vlastní, drží spravedlivě a oprávněně.

Katolické zásady o vlastnictví vycházejí z toho, že hlavním a podstatným účelem vlastnictví pozemských statků je krytí lidských potřeb, aby život lidí se udržel, zachoval a rozvíjel. Vlastnictví je pro lidi, a ne naopak. Bůh ve své prozřetelnosti zařídil, že k tělesnému vydržování člověka jsou nutné některé věci (Summa theologiae, 2. II. 66, 1), neboť člověk ve svém životě hmotném a kulturním se neobejde bez určitých věcí. Vlastnictví těchto potřebných věcí je nutné pro udržování a zkrášlení tělesného života i pro podporu života duchovního. Proto také smysl vlastnictví není jen určen časným cílem, nýbrž i věčným.

Církev na své cestě dějinami se setkávala s různým majetkovým uspořádáním u různých národů. Církev se neukázala nepřítelkyní tohoto různého uspořádání vlastnictví, pokud ono nežádalo nic nemravného. Tuto zásadu si udržela i nadále. Církev nepokládá za svou

Pauperes byly ve XIII. a XIV. století všechny poddanské osoby od podseda až po držitele dvoulánů, které byly spojeny poddanstvím. Termín neměl charakterisovat ani tak chudobu sociální jako spíše právní. Osoby takto označené byly pro závislost na pánech bezprávné, chudé jakýmkoli nárokem, právem.

K podobnému významu dospělo i označení rusticus, snad ještě s tím podotknutím, že šlo výslovně o venkovského, rolnického pracovníka, jímž pauper nemusel být. Rusticus stojí v protikladu k šlechtické osobě (CDB II, č. 234). Rusticitas znamená selskou venkovskou neohrabanost, drsnost až hrubost.

Pojem servus, mancipium nelze identifikovat pro X. až XII. století jednoduše s pojmem otrok, jak učinili i význační naši historikové. Na tuto skutečnost upozornil Jasinskij i Grimm (Očerki i izsledovanija po socialnoj i ekonomičeskoj istorii Čechii v srednije věka I. Grimm, Deutsche Rechtsaltertümer, 300). Také staré české překlady v glossách z XII. stol. stavějí za servus výraz robotil nebo robotní (Flajšhans, Nejstarší památky, 114). V Klaretově slovníku ze XIV. století je servus překládán jako sluha. V klementinském žaltáři z druhé poloviny XIV. století se ztotožňuje s výrazem panoš. Celkově možno říci, jak by bylo patrné z celé řady dokladů, že servus značí v pojednávané době většinou nesvobodného člověka, který je v závislém poměru na pánovi.

Nejvšeobecnějším výrazem pro venkovské obyvatelstvo je »villanus«. Neurčuje zaměstnání jako názvy arator nebo rusticus, nýbrž označuje všechny obyvatele vesnice. Pravidelně se vyskytuje od XII. a XIV. století, mimořádně i dříve (CDB I, č. 311).

Z řečeného je vidno, že terminologie profese má svůj význam pro sociologické studium středověkých dějin. Vypočítané názvy jsou v užívání patrné v době před zakládáním a rozvojem měst, označují většinou zemědělské pracovníky, tím spíše, že i vesniční řemeslníci mívají již svá určitá jména.

Prof. ThDr. Václav Bartůněk

povinnost řídit vlastnické vztahy v jednotlivostech, toto přenechávala a přenechává státu a i dokonce se sama podřizuje státnímu zákonodárství o vlastnictví. Církev uznává, že uspořádání vlastnických vztahů se mění a může nabývat různých forem. Učení církve neupírá státu, pokud to vyžaduje společné dobro, činit zásahy do vlastnictví. Církev uznává, že stát má právo na vlastní majetek, z jehož výnosu se udržují veřejná vydání. V obecném zájmu stát může zasahovat, aby vlastnictví v rukou jednotlivce nebylo zneužíváno jako nástroj moci. Z naléhavých požadavků obecného dobra musí být státu přiznána daleko jdoucí svrchovaná moc nad majetkem (dominium altum), která nalézá své přirozené zdůvodnění v obecném dobru. Tato zásada platí i o vyvlastnění.

V historické epoše, v níž my žijeme, nalézáme ve světě různé hospodářské soustavy. Vidíme, jak socialismus stále více dochází uplatnění ve srovnání s kapitalistickou hospodářskou soustavou. Od této skutečnosti nemůže odezírat ani katolický kněz. Jeho dnes již historická vzpomínka nám poslouží, že v naší minulosti byli kněží, kteří si uvědomili zhoubnost kapitalismu a kteří si byli vědomi velikých změn, které přinášel socialismus. Na stránkách Časopisu katolického duchovenstva (ČKD) čteme úvahy, které nám tyto kněží zanechali. Již v roce 1849 čteme: »Nejtrapnější nerovnost pro oko našeho věku se naskytuje v rozdělení statků. Křiklavé, nesnesitelné jsou rozdíly mezi boháčem a chudákem.« (ČKD, 1849, str. 58.) Antonín Skočdopole napsal roku 1871: »Kterak by tu měla církev svůj prospěch spatřovat v tom, aby na otázku sociální patřila s hlediska liberální buržoasie« (ČKD, 1871, str. 114). Rudolf Vrba napsal roku 1902: »Bankéři, akcionáři a bursiáni nekonají žádné pozitivní užitečné práce pro společnost lidskou, tu konají

všichni pracující, ať tělem, ať duchem. Kapitalismus ssaje na všech stranách. Jak zřejmo, jest na světě bohatství až dost, ale jest ještě více biedy, a to z té příčiny, že bohatství to nestejně jest rozděleno.» (CKD, 1902, str. 136, 261.) Roku 1884 dva kněží na Moravě přeložili a vydali v Brně spis rakouského profesora theologie Josefa Scheichera, Duchovenstvo a sociální otázka. Úmyslem překladu tohoto spisu bylo, aby kněží byli informováni o sociálních proudch tehdejší doby a aby jim byla dána orientace v tehdejších sociálních snahách. V tomto spise autor píše, že kapitalismus se stal škůdcem většiny. Stoupenci záhubného principu kapitalismu i s ním zahynou. O komunismu píše autor, že nesměruje k rušení vlastnictví a rodiny, ale že zastánci toho směru žádají, aby obě bylo přístupno všem, Komunismus podává bohaté kladných návrhů ke zřízení společnosti než liberalismus. Společnost a náboženství nemají nic společného se soustavou liberální. Co bezvěrecký liberalismus k podpoře chudých činil, a jak to činil, jest věru hnusné a odporné. Podle autora společnost jest pánem všech výrobních prostředků. Kdo od společnosti jen přijímá a jakýmkoli způsobem práci duševní neb tělesnou se jí neodsluhuje, ten nezasluhuje jméno křesťana. Mravouka by měla upřímnou radost z výroku, že kapitalismus odumírá. Kapitalistické poměry se udržují jen mocí meče, nersrovnávají se s mravoukou a ani se spravedlností. — Autor předvídá, že nová hospodářská soustava nastoupí místo soustavy staré, všeobecné kladbě propadlé, a přinese poměry utěšenější.

Skutečnost našeho vládnoucího lidově demokratického zřízení u nás vytváří nové uspořádání vlastnických vztahů v našem státě. Zásady a normy majetkového uspořádání nalézáme v Ústavě 9. května a v novém občanském zákoníku. V preambulu ústavy se praví: »Chceme, aby to byl stát, v němž všechno hospodářství slouží lidu a je vedeno tak, aby vzrůstal obecný blahobyt, aby nebylo hospodářských krizí a aby byl národní důchod spravedlivě rozdělován.« K dosažení cíle obecného blahobytu slouží to, že výrobní prostředky jsou národním majetkem. Ústava v důležitosti klade národní majetek na první místo. Soukromé vlastnictví se považuje za méně důležité a za ustupující. Proto nejvyšší ochrany požívá národní majetek a podle ústavy je vlasteneckou povinností každého občana, aby podporoval udržení a zvelebení národního majetku a dbal o to, aby národní majetek nebyl zkracován neb poškozován. Ústava zaručuje osobní majetek, který je nedotknutelný. Osobní majetek se příkladně vypočítává. Jsou to předměty osobní spotřeby, rodinné domky a úspory nabyté prací, jakož i dědičné právo na ně.

Občanský zákoník s platností od 1. ledna 1951 dovrhuje svými ustanoveními dílo ústavy. Celkem lze říci, že jsou dvě hlavní formy vlastnictví v našem zřízení: vlastnictví socialistické a vlastnictví osobní. Soukromé vlastnictví (rozumím se tím vlastnictví výrobních prostředků) ustupuje do pozadí. Dnes soukromé vlastnictví lze nalézt jen u jednotlivých výrobců neb živnostníků, ale ani toto soukromé vlastnictví nemůže být zneužíváno k neprospěchu celku. Podle nového nazírání vlastnictví ve smyslu právním je právní poměr, v němž jakožto v každém poměru vedle subjektu i objektu jsou i práva a povinnosti. Byla to buržoasie, jež dříve viděla ve vlastnictví jen své subjektivní právo a neznala povinnosti vlastníka. Dnes ve vlastnickém poměru je dáno nejen právo vlastníkovo, ale i povinnost vlastníka vůči všem. Vlastnictví k výrobním prostředkům (státní socialistické vlastnictví) v naší společnosti je nejen právem, ale i povinností vlastníkovou používat výrobních prostředků ku prospěchu všeho lidu. V tom je zdůrazněn společenský význam vlastnictví. Pro takového vlastníka (stát) vyplývá povinnost, aby nastal všeobecný blahobyt. Zvýšení blahobytu se projevuje osobní spotřebou, tedy i růstem osobního vlastnictví. To je důležité vidět, neboť nemůže stoupat osobní vlastnictví bez růstu socialistické výroby. Zvýšení životní

úroveň pracujících se děje tím, že vlastník plní hospodářský plán.

Objektem socialistického vlastnictví je národní majetek. Především jsou to výrobní prostředky i věci vyrobené, pokud se nedostanou do rukou konsumenta. K tomu přistupují i věci obecně prospěšné, jako ulice, sady, nemocnice a pod. Některé druhy socialistického vlastnictví jsou na př.: nerostné bohatství, zdroje energie, doly a hutě a j.

Důležitý je pojem osobního vlastnictví. Buržoasie pod heslem soukromého vlastnictví zastírala skutečnost, že kapitalistická společnost připravovala pracujícího člověka o majetek a bránila mu nějaké vlastnictví nabytí. Ilustrace k tomu není třeba, neboť je známo, jak vlastnictví stále přecházelo na stranu mocných a kapitál se koncentroval. Důsledek toho byl, že na jedné straně bohatství se hromadilo a na druhé straně stoupal počet nuzných. Nynější zřízení zabezpečuje právo na vlastnictví podle zásady odměňování podle zásluh. Rozdil mezi osobním vlastnictvím a soukromým je ten, že soukromé vlastnictví znamená vlastnit objekty výrobních prostředků. Osobní vlastnictví v našem zřízení vylučuje jakékoliv vykořisťování pracovních sil. Socialistické vlastnictví a osobní vlastnictví jsou progresivní formy přisvojování naší společnosti. Výroba u nás slouží k zabezpečení všeobecné životní úrovně pracujícího lidu, což znamená, že spěje k stálému rozmnožování a zlepšování úhrnné masy osobního majetku pracujících. Proto obsahem socialistického vlastnictví je konec konců rozmnožení a zkvalitnění osobního vlastnictví, neboť je to podle zásady, že na prvním místě stojí člověk se svými potřebami. Povinnost všech pracujících jako kolektivního vlastníka výrobních prostředků je tedy produkovat spotřební statky pro osobní potřebu pracujících a je právem každého pracujícího jakožto člena produkujícího kolektivu podílet se na mase společensky vyrobených spotřebních statků podle své zásluhy, což znamená podle své práce.

Podle pojetí v našem právním řádu je osobní vlastnictví určeno výhradně pro osobní potřebu vlastníka. Subjektem osobního vlastnictví může být jen osoba fyzická a při výkonu svého osobního vlastnictví se má vlastník zdržet všeho, co by bylo k neprospěchu celku a co by rušilo jiného vlastníka. V osobním vlastnictví se uplatňuje svoboda vlastníka. Je také samozřejmé, že užívání věci určených k osobní spotřebě nelze chápat pouze subjektivně, ale i objektivně, neboť osobním vlastnictvím se nemohou stát na př. velké zatažené zásoby zboží, i když by toto mohlo sloužit jen k osobní spotřebě. U všech objektů osobního vlastnictví dlužno všeobecně považovat pracovní původ, což značí, aby věci byly nabyty za peníze z odměny za práci. Pracovní původ osobního vlastnictví je programovým cílem, k němuž vývoj směřuje.

O nabytí vlastnictví plyne z ústavy a z občanského zákoníka, že vlastnictví lze nabytí jen podle zákona. Neomezeně lze nabyvat vlastnictví výrobních prostředků toliko do státního socialistického vlastnictví. Hlavním způsobem nabytí socialistického vlastnictví je znárodnění a rozšířená socialistická reprodukce.

Obecné způsoby nabytí vlastnictví bez rozdílu druhu a formy jsou upraveny zákonem. Vlastnictví se nabyvá smlouvou ze zákona či výrokem soudním, vydržením, přivlastněním věci nepatrné ceny, které nikomu nenáleží, nalezením věci nepatrné ceny, přírůstkem, zpracováním a podobnými způsoby. Na věci, které zákonu nenáleží, nemá právo jedinec, nýbrž kolektiv pracujících. Věci, které nikomu nenáleží, náleží státu. Pouze věci nepatrné ceny mohou být okupovány jinými subjekty než státem.

Trestní ochrana vlastnictví se poskytuje všem druhům i formám vlastnictví, především se poskytuje ochrana zvýšenou měrou vlastnictví socialistickému.

Srovnáním křesťanských principů o vlastnictví se zásadami uspořádání majetku v našem zřízení vidíme, že je zachován a plně uplatňován požadavek kladený

na vlastnictví, totiž že vlastnictví má krýt lidské potřeby. U nás jde nejen o jejich krytí, ale jsou snahy, aby rostoucí lidské potřeby byly stále více uspokojovány. Nové uspořádání vlastnických vztahů přináší i to, což lze považovat za mravní pokrok, že osobního vlastnictví lze nabýti především prací, že se kladou meze zneužívání vlastnictví k nekalým účelům a k vylučování druhých z vlastnictví. Že pro splnění životního úkolu člověka jako křesťana postačí osobní vlastnictví, lze bezpochyby vyvozovat ze slov svatého

Pavla: »Nic jsme si zajisté nepřinesli na tento svět, a také nic si nemůžeme odnésti. Máme-li však co jísti a čím se odívatí, buďme s tím spokojeni. Ale ti, kteří chtějí zbohatnouti, upadají do pokušení a do léčky a do mnohých nesmyslných a škodlivých žádostí, které vrhají lidi do zkázy a záhuby. Neboť kořen všeho zla je láska k penězům; a někteří, kdo se po nich pachtíli, zbloudili od víry a zapletli se do mnoha bolesti.« (1 Tim. 6, 8 ns.) *ThLic Miroslav Rajmon*

SV. JOSEF KUPERTINSKÝ, MUŽ MOUDRÉHO SRDCE

V první polovině sedmáctého století žil Josef de Cupertino v jižní Itálii. Podivuhodný muž, omilostněný Bohem mimořádnými charismatičtými dary. Ve svém dětství a ve svém mládí ubohý tělem i duchem. Opovržený ostrčenec života. Čím méně však si ho všímali lidé, tím více si on všímал Boha. Čím méně na něm měli zájem lidé, tím větší zájem na něm měl Bůh, který miluje mlé a nepatrné a který dává milost pokorným, pyšným však se protiví! Josef de Cupertino rostl meditací duševně do nesmírných hloubek duchovního života, takže se na něm uskutečnila slova Pisma svatého: »In meditatione mea exardescet ignis...« Ps. 38, 4... Jeho srdce zahorelo takovým plamenem lásky k Bohu, že při pouhém vyslovení slova »Bůh« se vznášelo nejen jeho láskou k Bohu planoucí srdce, nýbrž i jeho tělo, lehké jako trylkující skřivánek v blažené elevaci nad oltářem Božím... To, co se modlíme v »Aperi, Domine...«: »Intellectum illumina, affectum inflamma«, to se stalo v nitru svatého Josefa Kupertinského. Bůh jej vyzbrojil takovou moudrostí a prozíravostí, že nejpvětší učenci rádi hovořili s Josefem. K němu si chodili pro radu. U něho prohlubovali svou bohosloveckou vědu profesori svaté theologie! U Josefa se učili víc nežli z knih anebo z rozhovoru s učenici!

Moudrost, prozíravost je nám všem potřebí v pastoraci! Moudrost je podle Pisma svatého vlastnost člověka posuzujícího a vykonávajícího vše podle pravidel ducha meditací Bohem osvětleného. Každý z nás má být filosof, přítel moudrosti, který jako Salomoun v prvé řadě o ni prosí Boha.

Moudrý člověk dává pozor na každý svůj krok. Přísl. 14, 15. Dává pozor na každou svou myšlenku, na každé hnutí svého srdce, na každý pohled. Poněvadž ví, že jeden chybný krok, jedna necudná myšlenka, jeden zvědavý pohled může vést k těžkému úrazu duše. A úraz duše má těžší následky než úraz těla...

Moudrosti se naučíme u svatostánku v tichém pohroužení ducha v klidném rozjímání a u moudrých lidí, jako byl Josef de Cupertino... »Nepokládejte sebe sami za moudré,« napomíná svatý apoštol Pavel křesťany římské ve svém listu k Římanům 12, 16. Prorok Isaiáš volá: »Běda těm, kteří považují sebe sami za obezřetné a za moudré!« Is. 5, 21. Ve svém duchovním životě potřebuje každý z nás radu. Ve svém duchovním životě nejméně dobře sami sobě dovedeme poradit. Sám veliký církevní učitel, jakým byl svatý Alfons, jenž všem dával moudré rady, sám sobě poradit nedovedl a neostýchal se i u mnohem mladšího svého spolubratra hledat nejen útěchu, nýbrž i radu. Uzavřenost duševní vede k rozmrzelosti, k melancholii, k pessimismu, k tuposti, k nespokojenosti a k nesnesitelnému stavu duševnímu.

Moudrý člověk jedná podle zásady mudrce: »Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!« Cokoliv činíš, myslí na konec! Mysli na konec hříchu, na jeho následky v každém pokušení k lenosti, k pohodlnosti, k smyslnosti, ke hněvu! Mysli na následky hříchu: rozháranost duševní, na tresty věčné, et in »aeternum non peccabis!«

Pravé moudrosti se naučíme u Ježíše Krista. On je náš ideál, náš vzor! Ježíš Kristus je slunce pravdy, světlo, které osvěcuje každého člověka in hoc mundo, Slovo tělem učiněné, tajemství lásky Boží k nám. Studium jeho života z nás učiní muže moudrého srdce. Pána Ježíše mějme před očima, jenž jest Moudrost zosobněná. Jenž jest podle Jeho vlastních slov: Via, Veritas et Vita. 2 Joan. 14, 6. On nám ukazuje svým příkladem a svým slovem, svým učním cestu k pravé moudrosti a k pravému míru a tím ad vitam futuri saeculi... k životu věčnému...

P. Karel Sahan

KDYŽ KVETOU JIŘINY

Laskáš je svým pohledem, těšíš se jejich rozmarné a obsáhlé mnohoobarvitosti. Pohled na ně vyvolává vděčnou vzpomínku na obětavého kněze-vlastence, známého pěstitele jiřinek P. Hurdálka v České Skalici. Zvedají se v myslí různé souvislosti a ve tvé fantazii vyvstává představa jiřinkového plesu, na němž tančila nezapomenutelná autorka nesmrtelné Babičky, anebo si opakuješ stále jásavou, živou a radostnou melodii Smetanovy Jiřinkové polky.

Jiřiny, květiny prosté, kvetou... Musíš chtít, aby zkvetl při pohledu na ně i úsměv na tvé tváři a vyzdobil tě svátečním vzezřením, aby v tomto jasu živě jásal a rozdával něžné kouzlo lásky k lidem i k ži-

votu. Vždy a všude a ke každému! Jiřiny, květiny prosté a přece v počtu druhů tak rozmanité, pestré a bohaté. Každá je jiná, každá má jinou barvu, ale každá svítí. Pohled na ně, toť opravdové hvězdné nebe na zemi. Obdivuj se této nádheře a zamysli se nad ní!

Jiřiny, květiny prosté, toť obrazy prostých duší lidí, tvých svěřenců, tvých věřících. Jejich počet nesečteš, každá je jiná, každá se na tebe dívá, každá si vynucuje tvůj laskavý pohled, tvoji lásku a péči, tvé srdce, ano, celou tvou duši...

Pozastav se pohledem na kvetoucí jiřiny postojem pěstitele těch nejvzácnějších květů: nesmrtelných duší. Stovky druhů jiřin tě jistě

okouzli, vždyť každá je jiná, ale každá září, každá svítí jako hvězda, a pak se přenes pohledem do duší svých věřících, i zde poznáš obdobu. I duše věřících je každá jiná a přece, chceš a má tak být, aby i při té rozsáhlé rozmanitosti různých povah, typů a charakterů každá zářila, každá svítíla jako hvězda.

Buď, drahý spolubratře, sám zářícím jasem, sluncem, ano tím »nadpřirozeným sluncem svému lidu« podle akutních slov Velekněze a rozsvěcuj v duších svých svěřenců i ná- dále jásavá světla Kristovy lásky, aby zkrášlila kvetoucí zahrady našeho života ještě více opravdovým štěstím a trvalým pokojem, radostí a láskou. Zde na zemi i na věčnosti, u lidí i u Boha. P. E. Korba

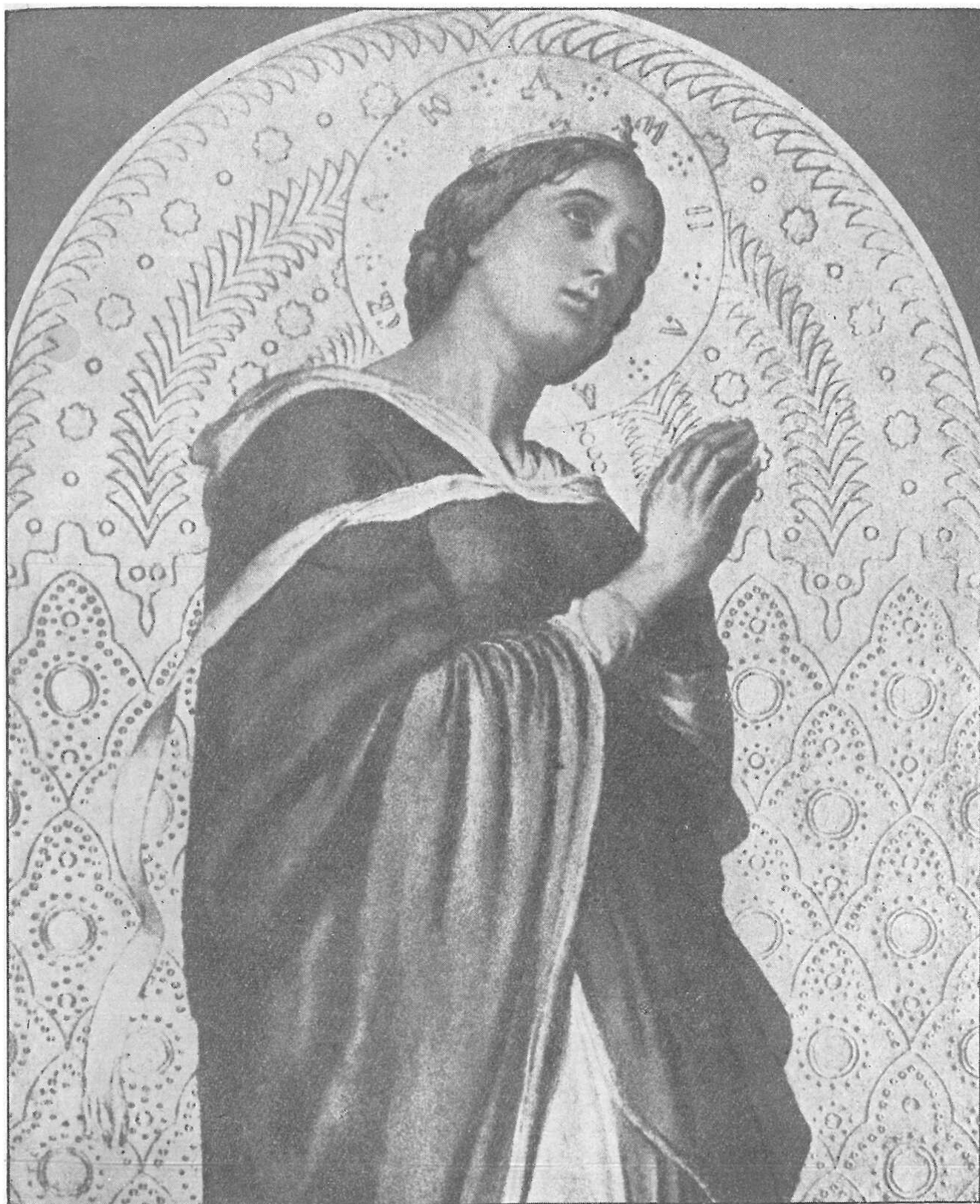
NESTÁRNOUCÍ KNIHA

V lednu roku 1605, tudíž více než před 355 roky, vyšel v Madridu první díl románu »Důmyslný rytíř don Quijotte de la Mancha« od tehdy celkem neznámého španělského spisovatele Miguela de Cervantes Saavedra.

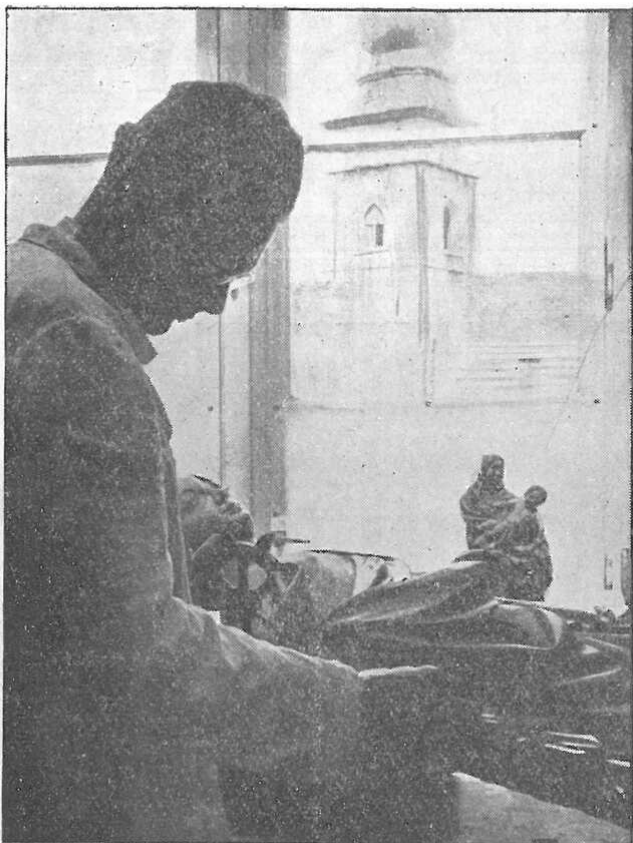
Cervantes se narodil v říjnu 1547 a byl pokřtěn v Alcalé de Henares. Jeho otec byl chudý ranhojič, postižený hluchotou, který těžko našel obživu pro svou četnou rodinu. Proto se často stěhoval z jednoho místa na druhé, aby uhájil skromnou existenci.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

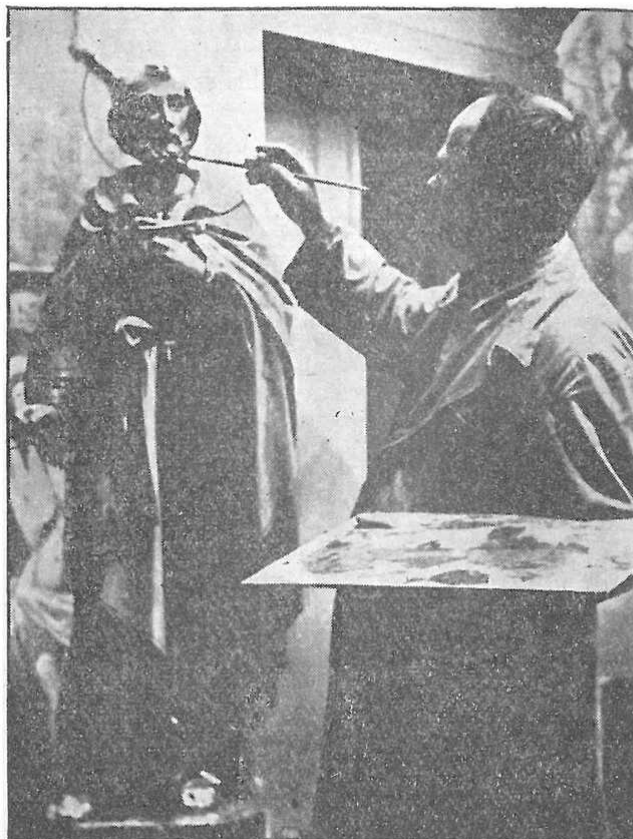
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU SEDMÉMU - ROČNÍK V

Josef Mánes: SVATÁ LUDMILA

Akademický sochař a restaurátor Chrámové služby při dokončování posledních úprav sochy sv. Kateřiny.

Polychromie starobylé dřevěné sochy sv. Josefa v pelhřimovských atelierech Chrámové služby.

Řezbářská práce na dřevěném reliéfu Matky Boží.

Zachraňování dávné umělecké hodnoty: Malíř renovuje památný oltářní obraz Panny Marie.

Prvních dvacet let života Cervantesa je pro nás tajemstvím, ježto nemáme celkem žádných zpráv o jeho životě; teprve roku 1569 víme, že vstoupil do služeb papežského posla ve Španělsku, pozdějšího kardinála Aquavivy, a odjel s ním do Itálie. Ale již následujícího roku opouští tuto službu a vstupuje do španělské armády.

V bitvě u Lepanta (7. října 1571) je těžce raněn a od té doby má levou ruku zmrzačenou. Přes toto těžké zranění účastní se řady bitev s Turky, až 25. září 1575 je zajat alžírskými piráty. Přes četné pokusy uprchnouti musí strávit dlouhých pět let v otroctví.

Roku 1580 vrací se do Madridu, ale nenalézá zde obživu a proto ji hledá v různých zaměstnáních na rozličných místech. Mezitím se oddal spisovatelské dráze a po jistých úspěších na tomto poli se vrací roku 1609 do Madridu, kde posléze 23. dubna 1616 umírá.

Prach zapomenutí čtyř století pokrývá nezadržitelně Cervantesovo dílo, pouze slavný jeho don Quijotte vzdoruje času, stává se symbolem a nestárne.

Není obvyklým zjevem, že některé dílo má tak pronikavý úspěch u svých současníků i u příštích generací, tak jako dodnes slavný Cervantesův román: ještě během roku 1605 vyšlo pro veliký zájem veřejnosti pět vydání, do roku 1853 celkem 400 vydání, vedle nesečtých překladů do různých jazyků.

Co bylo příčinou tak pronikavého úspěchu?

Cervantes počal svou knihu psáti jako parodii na

tenkrát nesmírně oblíbené rytířské romány a opravdu učinil konec tomuto nešťastnému typu literární tvorby: po roce 1605 nebyl už napsán žádný rytířský román.

Jemná ironie, nedostitný humor, symbolické vylíčení věčného rozporu mezi ideálem a skutečností, duchem a hmotou, poesii a prózou, zaručují stálou aktuálnost této knihy.

Bohatá fantazie básníka měla zde v tomto díle bez určitého rozvrhu a plánu, které samo je pokladnicí menších příhod a episod, plnou volnost k rozmachu a tak vystřídala zde celou stupnici pocitů a nálad od pathosu až k bolestnému humoru. Veliká znalost života a srdce lidského vůbec a zvláště španělského, hluboký duch a ušlechtilé mravní tendence jsou pevnými základy tohoto díla.

Cervantes překročil však při své práci daleko svůj původní záměr napsati parodii na rytířský román. Podal široký obraz života tehdejší španělské společnosti a vytvořil několik nezapomenutelných typů, zvláště dona Quijota a jeho sluhy Sanchy Panza. Napsal tak dílo patřící k vrcholům světového písemnictví, jemuž čas nic nebere na hodnotě a je tudíž trvalé ceny.

Konkretními uměleckými obrazy, k nimž mu dávaly materiál bohaté zkušenosti jeho pohnutého života, zsměšnil Cervantes anachronismus rytířského života i ideálů, které přežily svou dobu.

Z tohoto důvodu je Cervantesova kniha stupněm na cestě vzhůru, po níž lidstvo se snaží kráčet vstříc za svou vyšší mravní úrovní, a sluší se proto připomenouti její jubileum.

J. S.

BŮH OTVÍRÁ SVOU RUKU

Nadšenými slovy vylučuje 65. žalm žně: »V radost se kopce halí pokryté pastvinami, pláně jsou plny zrní. Všechno jásá a zpívá! Vroucně zpíváme i my zpěv díkučinění za uplynulé žně, které přinesou čerstvé vonící chléb každodenní na společný národní stůl. A závazně zní i slova napomenutí, které ve Starém Zákoně nám praví prorok Sirach: „Obtížnou prací nepopovrhuj, ani rolnictvím, je Bohem přikázáno.“

To všechno víme, ale ne vždy uskutečňujeme s onou svědomitostí, která má být vlastní každému křesťanovi. Mnoho a mnoho lidí, které netlačí ještě svědomí, že by se měli navrátit k rolnickému zaměstnání, by měli vyslechnout Sirachova slova, měli by vyslechnout i žádost národa a vlády a s chutí opět posílit zemědělství svými zkušenostmi a schopnostmi. Kromě toho zemědělství není již dnes takové, jako bylo za časů Sirachových, a nám právě jde vlastně o to, aby mohlo být vykonáváno s menší tělesnou námahou a s větším rozumovým důvtipem.

Naše pastýřské tradice vždycky spočívaly na věrném sledování zájmů lidu. Proto ani dnes, ba právě dnes, nesmíme v jeho zájmu opominouti ve své kazatelské činnosti nic, co slouží jeho zájmům. Je to tak,

že pokrok v průmyslu je mnohem rychlejší než v zemědělství. Nebude to jiné, dokud se v něm spokojíme s navyklymi způsoby práce. Sejeme-li jako dosud, hnojíme-li jako dosud, používáme-li stejného nářadí a strojů jako dosud. Vyrobili jsme sami mnohé důmyslné zemědělské stroje, na které můžeme být právem hrdi. Jmenujme z nich na příklad kombajn ZM-330! Je to opravdu dokonalá, citlivě regulovatelná žací mlátička, abychom to prostě řekli. Dokonale čistí zrna a zároveň je třídí. Nakonec obilí i vysuší, takže z něho může putovat přímo do skladu. Jenže... Jenže může pracovat jen na velkých plochách. A tady je ta naše hlavní bolest... Lidé mají vlastně v zemědělství dosud strach před společnou prací. To, co naprosto je samozřejmé v továrnách, že lidé jeden vedle druhého svorně a účelně spolupracují, to zdaleka není samozřejmé ještě pro mnoho rolníků. Ba někteří v tom dokonce vidí něco jako neštěstí. Stát vedle sebe a pracovat tak, aby to šlo rychleji, levněji a pro nás snadněji! Musíme volit nově a nově způsoby vysvětlování katolickému rolníkovi, že i u něho se dostaví v plném a rostoucím smyslu blahobyt teprve tehdy, když bude stejně pokrokově, důmyslně a společně vyrábět jako

K SVATOVÁCLAVSKÉ IKONOGRAFII

Svatý Václav, po celá staletí český světec — zemský patron, byl po celá tato staletí přirozeně předmětem zobrazování ať kresbou a malbou, nebo plastikou a rytbou. A svatováclavská ikonografie stejně tak přirozeně poutala k sobě zájem výtvarníků, dějepisců umění jako dějepisců vůbec.

Sv. Václava vidíme zobrazena i na pečetích. Je to česká pečeť panovnícká, jež první má jeho obraz svým pečetním znamením. Postava sv. Václava je na pečetí pražské university od druhé poloviny XIV. sto-

letí spolu s jejím zakladatelem Karlem IV. a je v obraze řady jiných pečetí.

Ikonografické bádání dotklo se několikrát zobrazení sv. Václava na pečetích. Tak studie Karla Chytila: Typ sv. Václava na pečetí university Karlovy a ve viaticku Jana ze Středy a jeho deriváty. Takovýchto studií je však stále ještě daleko méně, než kolik by se jich dalo na toto thema vypracovat, pečetí mohou o vývoji zobrazování knížete Václava v průběhu staletí říci mnohem více, než co se dosud o tom ví, a přispěti k vykreslení podrobnějšího, úplnějšího obrazu svatováclavské ikonografie.

Následující poznámky buďtež k tomu takovým malým příspěvkem.

Olomoucký biskup Jan Volek užíval ve 40. letech XIV. století pečetí, mající svým pečetním znamením výjev ze života sv. Václava, výjev, kterým je nejen rozmnožena řada dokladů o svatováclavské ikonografii, ale který je i jinak hodný pozornosti.

V pečetním poli této pečetí spatřuje se vlevo kráče-
jící sv. Václav, který nese na zádech otep dříví, svá-

dělník v továrně. Takový náš moderní kombajn, o kterém jsme mluvili, mu ušetří nesmírnou spoustu dřiny, nepřijemností, jako je na př. vdechování plev a prachu, když se dá v družstvu do společné práce se svým bližním.

Což nemá křesťan pomáhat jeden druhému? Je to tak: je nám lépe tím více, čím více překonáváme egoismus. Ono se řekne špatná družstva, ale snadno se zapomene, že jsou družstva, a je jich dnes již nemálo, dobrá, ale že i ta špatná jsou takovými jen proto, že se lidé v nich nedokázali zbavit různých hříchů a hříšků od lenosti, lajdáctví a pohodlnosti počínajíc. A je zde právě v takovém případě naše pastýřská povinnost vést špatné pracovníky k tomu, aby pochopili, že neškodí jen svým bližním, ale i sami sobě, a ukázat jim vliďně, ale i otevřeně, v čem spočívají tyto jejich nedostatky. Nevyužíváme dosud náležitě kazatelny k tomu, abychom lidem ukazovali nedostatky právě dnešní, *hříchy ne klasické, ale právě ty, které trápí současnost*. Dobré, vliďné slovo přesvědčí spolu s rozumnou úvahou mnohého rolníka, aby našel cestu k společné práci s druhými a k většímu blahobytu.

A v družstvech je si třeba všimnout jejich nedostatků, i těch, které mají mravní kořen. Není naší věcí se účastnit těchto věcí přímo, nejsme rolníci, nýbrž kněží, ale to právě nás zavazuje ukazovat na ty lidské chyby a nedostatky, které způsobují mezi lidmi

nevůli, které vedou k lenosti tělesné i duševní a které jsou zhusta příčinou špatné práce některých družstev. Můžeme mnohým lidem ukázat, že práce v rolnictví není neštěstím, že naopak ve velkých hospodářstvích se bude pracovat čím dále s vynaložením menší tělesné práce, ale zato s rostoucím podílem rozumu, vynalézavosti a vtupu. Můžeme na příkladech mnoha skvěle hospodařících družstev ukazovat cestu a nápravu z dnešních nedostatků a zároveň poukazovat na to, že taková dobrá práce přináší jak užitek mravní, tak i hmotný. Již dnes vynikající odborníci dosahují v zemědělství odměn rovnajících se a dokonce předstihujících mzdy v hornictví. I na to je třeba poukazovat, že dobrá a poctivá práce ukáže vždy dobré výsledky. Lidé také musí vědět, že tyto moderní způsoby práce v zemědělství jsou právě onou nesmírnou vlastenec-kou prací, které je dnes nejvíce zapotřebí. Ano, my můžeme hrdě navázat na praxi a zkušebnosti vlastenec-kých a probuzeneckých kněží, kteří byli rolnickému lidu vždy dobrými a svědomitými rádci.

Bůh otvírá ruku a je na nás, abychom se vděčně uchopili těch příležitostí, které právě dnes jsou potřebné. Potřebné pro národ, potřebné pro opravdu účinnou obhajobu světového míru. Nikoliv slova, ale činy budou i v těchto velikých úkolech soudci toho, jak chápeme své pastýřské povolání v dnešním dnu a v dnešní hodině. A jak nezapomínáme věčného dobrého umíme posloužit i časnému prospěchu našeho milovaného lidu!

P. Jan Mára

DOBA OČIMA KNĚZE

Láska, radost, pokoj

Svatý apoštol Pavel označil se svou vrozenou jasností a prostotou tyto tři stavy duše za plody a působení Ducha svatého. Jen jimi a skrze ně můžeme posuzovat, co je ve světě dobré a co zlé. A jen jejich jasným a zářivým prismaťem se nyní na počátku měsíce uzrávání můžeme rozhlédnout na veliké události tohoto léta a říci k nim své pastýřské slovo. V hlubokosti pocítujeme to nové, co jsme zaslechli, a zdá se nám, že přes všechny nedostatky, veskrze vyplývající z lidské nedokonalosti, se počínají v lidské společnosti projevovat příznaky nového myšlení a jednání.

Posoudit smysl a výsledky ženevské konference není lehké. Jako každá veliká dějinná událost budou mít nesmírný dosah ještě do blízké i vzdálené budoucnosti. Slova závěrečné deklarace jen zhruba nastiňují cestu, kterou se lze dostat z poválečného chaosu a z nevlídné studené války konečně k pravému a spravedlivému míru. Je jistě příznačné, že duch, nálada a způsoby jednání se v Ženevě opravdu vyznačovaly vliďností, ohleduplností, snahou vyjít si vstříc a pochopit situaci i toho druhého. Právě to snad bylo to nejčennější, co s hlediska křesťanského pojmání veřejných věcí shledáváme za nejpotřebnější: aby v jednáních i nejsvízelnějších a nejzamotanějších problémech byl přítomen prvek lásky, pokoje a proto i radosti.

zanou provazem, a na bedrech ji přidržuje konci provazu, jež drží ve svých rukou a jež má přehozeny přes ramena. Vpravo za ním písmeno S, před ním W (sanctus Wenceslaus).

Tento obraz je tedy znázorněním příběhu ze života sv. Václava, jak jej líčí legenda: »Když se totiž v zimním čase krušnost mrazu tak stupňovala, že úpornost chladu velmi četně smrtelně ohrožovala, sám se roze-hřívaje při skutcích milosrdenství, v skrytu nočním vstává se svého vládařského lože, nutkán jsa nesmírným soucitem neváhal se připodobňovati zloději a pobíratí velikou tíhu dříví, nikoli však cizího, nýbrž z toho, jež bylo přichystáno pro jeho dvůr, nakládal si je na svá ramena a tajně je skládal přede dveřmi chudých vdov a sirotků.«

Ale tento obraz je znázorněním příběhu nejen podle slovního líčení legendy, nýbrž i podle doprovodné k ní ilustraci. Připojené reprodukované obrázky to dokazují snad přesvědčivě.

Nebylo to tentokrát na újmu otevřenosti a upřímnosti, jak se to jinak často v diplomatických jednáních projevuje škrobenou a chladnou zdvořilostí — nikoliv, nejvyšší zástupci světových velmocí docela otevřeně a jasně pronášeli své názory na nejdůležitější otázky současnosti. Avšak právě ohleduplný postoj k stanoviskům druhých, to bylo ono nové a dobré, co na příklad markantně odlišovalo tuto konferenci od poslední konference berlínské, plně nepřátelských výbuchů a nepochopení mínění druhého. Ostatně kdo si všiml právě tohoto ovzduší, mohl pozorovat onu samozřejmost, s jakou státníci se spolu stýkali, jak na příklad dva velcí vojevůdci uplynulé války, Eisenhower a Žukov, se usmívali nad tím, že oba již jsou dědečkové několika vnoučat, a věřte, není to tak nepatrné, když lidé takto spolu mluví. V tom je právě kousek něčeho teple lidského, co pomáhá i státníkům překlenout mnohou nevyřešenou otázku. Nuže, jako kněží z toho právě máme nejupřímnější radost a díky Bohu za to.

Mnohý člověk by mohl říci, že mnohá otázka nebyla konferencí vyčerpávajícím způsobem zodpověděna. Ano, měl by pravdu, ale jen poloviční, neboť nástin vyřešení velikých problémů, které konference projednávala, je právě a především *směrnici* k důležitým jednáním dalším. Nebudou ani zdaleka ještě vy-

Je-li tomu tak, potom zde vystává jedna otázka. Lze těžko předpokládat, že to byla rytba na pečeti, která ovlivnila ilustrátora Malované knížky, aby podle ní nakreslil jednu scénu ve svém cyklu, nýbrž za přirozenější se vždy přijme vliv obrácený. Avšak podle dosavadního bádání Liber depictus vznikl okolo roku 1350, kdežto pečeti bylo vyryto nejméně o deset let dříve, před rokem 1340. Bylo by možné, že biskup Volek volil za pečeti znamení své pečeti jednu ze scén tehdy vzniklé Malované knížky a pod jejím vlivem, ale pak by musel Liber depictus vzniknout před rokem 1340. Zdá se tedy, že rytec i ilustrátor měli nějakou společnou předlohu, která ovlivňovala i objednatele pečeti, biskupa Jana Volka, při volbě znamení pro jeho pečeť.

Potud soud sfragistikův. A zároveň i upozornění dějepiscům umění, jimž toto upozornění předkládá k odbornému prohodnocení.

Dr František Beneš

čerpány při příležitosti, pro kterou jsou určeny, totiž pro podrobné pohovory ministrů zahraničních věcí o základních otázkách světové politiky. Státníci konstatovali naprosto jednomyslně, že německý národ má plné právo na spojení ve společném státě, a to na podkladě svobodných voleb. Otázka účasti sjednoceného Německa buď na atlantickém paktu, varšavské smlouvě nebo zachování neutrality po příkladu rakouském nebyla vyřešena. Je to ovšem otázka, která navazuje na otázku všeobecnější, obsáhlejší a pro lidstvo prvořadější: zajištění bezpečnosti a míru pro evropské národy. Konsolidace Evropy bude ovšem potom prvním a nezbytným krokem k zajištění míru v měřítku již světovém. Pro uzavření smlouvy o bezpečnosti mohou ministři zahraničních věcí vyjít z několika variant. Smlouva se bude týkat buď všech evropských národů, nebo jen části Evropy. Členské země by přijaly závazek nesahat bez jednání ke zbraní a odmítnout zároveň pomoc případnému útočníku. Další důležitou a svízelnou otázku musí ministři vyřešit, pokud jde o kontrolu a inspekci ozbrojených sil a prostředků. Jde dále i o varianta zřízení pásma mezi Východem a Západem, ve kterém by bylo možné použít zbraní teprve po společné dohodě. A pokud jde o sjednocení Německa, rozhodli šéfové vlád, že jeho národní zájmy musí být v souladu s evropskou bezpečností.

Jako olověná tíha spočívají na národech náklady na zbrojení. Dosahují astronomických čísel a je třeba si za nimi uvědomit onu děsivou ničivou sílu, která vyrůstá z jejich nashromáždění. Ano, ve smyslu Knížete pokoje a jeho nejsvětějšího Srdce je třeba nikoliv připravovat válku, nýbrž mír, a tedy přikročit byť snad i po etapách k odzbrojení. I zde konference nastínila cestu vpřed. Ani toto nebude lehké, ale počátek byl u podvýboru komise Spojených národů pro odzbrojení učiněn a díky Bohu za něj. To se týká především zbraní nejničivějších, nejobávanějších, a my řekneme přímo dábelky bezpečných: zbraní jaderných, které neohrožují již jen lidské životy, ale i poškozují a zne-možňují život vůbec, poskvvrňujíce záhubným pekelným dechem zemi, na které žil a umřel sám Spasitel.

Radujeme se z pokojné práce, jež odpovídá nejlubšimu duchu křesťanských pravd, a proto pokládáme za velmi významný krok toto jednání, které musí vést k odzbrojení. Víme, jak již ve Starém Zákoně se krásně mluví o překování mečů na srpy a jiné nástroje pokojné práce. Je to živá myšlenka a přestane být rázem utopická, jakmile se jí zmocní srdce velké část lidstva. Zde se naskytá možnost jít po stezkách míru, pokoje, prostupující všechna slova Poselství lásky v evangeliích. Nemůžeme se pro ni nikdy dost modlit, nikdy dost pracovat a musí být trvalou náplní našeho pastýřského úřadu.

Dobré úmysly nelze uskutečňovat v prostředí naplněném nedůvěrou, ve kterém jsou jakékoliv svobodné styky obchodní, turistické i kulturní zakazovány, omezo-vány a zatlačovány: prostě je třeba

skončit s mentalitou a způsoby studené války. Nejen proto, že ze studené války může velmi snadno vzniknout horká, ale i proto, že život by nebyl životem, kdyby jej trvale naplňovaly tyto administrativní zá-kazy a omezo-vání. Naše vlast i naši národové byli vždy vášnivými vyznavači mírumilovných styků se všemi národy světa, ať jejich sociální a hospodářská struktura byla a je jakákoliv. A proto tím více ví-táme, že podobný impuls k odstranění viditelných a neviditelných přehrad a překážek ve styku mezi ná-rody vychází právě nyní ze Ženevy.

Jen prostomyslné dítě by mohlo očekávat, že všechny tyto a další mezinárodní otázky je možné vyřešit na jediné konferenci. Bude třeba dlouhého a svi-zelného jednání v budoucnosti, než se odstraní pře-kážky, které se nakupily za posledních deset let mezi státy a národy. Kdo lépe než kněz zná povahu zla a jeho houževnatost! Víme proto, že ne všichni hadi a štíři zalezou po ženevských jednáních do svých tem-ných děr a doupat. A stará mentalita studené války, vyhrožování, diktování nezmizí žádným čarovným proutkem. Naopak je třeba ještě mnoho trpělivosti, houževnatosti, a neváhejme říci i bdělosti, aby slibné podněty, které ze Ženevy nesporně vyšly, se mohly k radosti každého křesťanského srdce rozvíjet a roz-kvétat.

Nepůsobí proto právě odporně, že v době usilovného snažení o vyřešení všech světových otázek pokojnou cestou pospíchá Adenauerova vláda s uzákoněním mi-litaristických zákonů? Není snad pouze náhodné, že v této nadějně době dovoluje jihovietnamská vláda násilné činy proti loňským ženevským dohodám, proti kterým musí energicky vystoupit s protestem i kanadská delegace? Proč i dnes vyhrožuje z Tajvanu zkra-chovaný politik a generál Čankajšek, že neustane ve své pirátské praxi ve východních mořích proti poko-jnému obchodu a plavbě? Nad všemi těmito věcmi se zamysleme a neustaňme v čínorodé podpoře mírumi-lovných sil jak doma, tak i ve světě. Je jen velká škoda, že nemůžeme pro nedostatek místa uvést ty nespočetné hlasy všech mírumilovných a poctivých lidí na světě, na ohromný ohlas většiny tisku všech možných politických a ideových skupin, které jedno-značně uvítaly ženevské výsledky již proto, že v nich vidí jediný způsob, jak lze zabezpečit mír. Ano, v tom ohledu nebude a nestojí katolický věřící lid se svými pastýři opodál a nezúčasten.

Jsme plně přesvědčeni, že dary Ducha svatého: láska, radost a pokoj, jsou nám darovány z nekonečné milosti Boží. To ovšem nikterak neznamena, že o ně nemáme prosit, že o ně nemáme usilovat! Právě dnes více než kdy jindy červánky lásky, míru a tedy i ra-dosti se ukazují na obzoru světových dějin atomového věku a je na nás, abychom je uvítali nejen ve zbožné a dikuplné myslí, ale i s odhodláním učinit i v každo-denním životě vše pro jejich vítězství a posílení!

Prof. P. Josef Beneš

DÁVNÉ UMĚLECKÉ HODNOTY

(K obrázkové příloze)

Všechno na světě podléhá času. Stárnou lidé a stárnou i jejich díla. A i když »život« neživých věcí je obvykle mnohem delší než život člověka, přece i ony mají vyměřen svůj čas, po jehož uplynutí jdou vstříc zániku.

Napadlo vás už někdy, když jste se dívali na krásný starý obraz, jak je to možné, že je tak svěží a zářivý, jako by vyšel právě nyní z umělcových rukou? Stojíte třeba v chrámě, jehož stavba mluví o tom, že už mnohá staletí se převalila přes jeho zdi. V čele chrá-mové lodí tyčí se masiv oltáře s bohatými starodáv-nými řezbami a obrazem dávno mrtvého umělce. Všude zde dýchají staletí. A přece se vyřezávané kružby a ornamenty usmívají hladoučkou lící, zlacení jiskří v přítmi chrámu jako nové a sám obraz má jasné barvy a leskne se novostí a čistotou. Jako by dobro-tivý Bůh tady svou laskavou rukou zastavil věčné

hodiny. A přece letopočet, vyrytý nebo načrtnutý kde-si v koutku, přesvědčuje, že i zde krácel čas svou vy-kázanou drahou.

Chcete-li rozluštit tuhle záhadu, dotazte se těch, kteří si vzali za své životní povolání zachraňovat po-tomkům dávné umělecké hodnoty. A otevře se před vámi svět mnohotvárné, přepečlivé práce, která vyža-duje přesně tolik trpělivosti, kolik krásy si má umě-lecké dílo zachovat pro další a další generace.

Řekne se »restaurovat obraz«. Ale víte, kolik čin-nosti a přerozličných úkolů je v tom jediném slovíčku skryto?

Podívejme se na to po řadě. Především je třeba očistit rubovou stranu obrazu od třeba stoletého pra-chu a špíny. Pak se připraví nové plátno stejné veli-kosti, připravuje se zvláštními pryskyřicemi a vytvoří

se na něm speciální emulze, a starý, pòtrhaný a zkroucený obraz se na ně »přizhli«. Musí se to ovšem dít s velikou opatrností, teplota přitlačných těles se musí stále zkoumat a měřit, aby se drahocenné dílo nepoškodilo. Pak je nutno očistit lící stranu obrazu. To je třeba provést ještě mnohem pečlivěji. Potom přijdou znalci, kteří musí prozkoumat, nejsou-li na obraze přemalby, a jestliže ano, nejsou-li to snad přemalby samého autora, který dílo ještě po dokončení upravoval. Poté se musí obraz vytmelit, vyrovnat a vyhladit, načež nastoupí k práci malíři, kteří poškozená místa trpělivě, milimetr po milimetru vyretušují a tečkovaním zacelí. Tím ovšem není práce zdaleka skončena. Obraz se teď napne na nový, t. zv. slepý rám, a nechá se dobře zaschnout. Po uschnutí se lakuje a preparuje pokostem, v němž je vosk, indická pryskyřice, terpentínový olej, damar, mastix a další přísady. Podmínka při tom je, aby byl lak kdykoliv lehce snímatelný bez poškození malby, aby nežloutl, nepraskal a nezakaloval se.

Stejnou péči je obvykle třeba věnovat renovaci rámu. Dřevo bývá často zpráchnivělé a červotočivé, čili »pernikovité«, jak se hantýrkou říká, a mnohdy celé části chybějí. Tu musí nejprve přijít truhláři a řezbáři, vyspravit všechny pukliny a trhliny, někdy doplnit scházející díly a drobnější mezery vyplnit plastic-

kou hmotou. Pak se dostane rám do rukou pozlaco-vačů. Ti jej nejdříve řádně desinfikují a petrifikují, potom nakřídí šestí až sedminásobným nánosem, vybrousí, nanosou na něj červený polyment, to jest zvláštní vyrovnávací hlinku, znovu vybrousí a teprve pak jej pokládají lístkovým zlatem, které je vytepáno do tak jemného plíšku, že stačí sebeslabší dech, aby je pokroutil a znehodnotil. Právě zlacení se dělá, jak se odborně říká, »na kořalku«, to je pomocí lihového podkladu. Potom po zaschnutí se musí zlacené části vyleštit acháty, a konečně dostanou rám do práce malíři, kteří provedou vhodné patinování, případně na nevyzlacených částech polychromii. A zas tu musí zasáhnout znalci, kteří určí správné barvy a způsob nanášení, neboť každá doba, gotická, barokní i všechny ostatní, měla své určité barvy a určitou nanáše-cí techniku.

Teprve po všech těchto úkonech může být obraz vložen do rámu a upevněn na své místo, aby v novém lesku a obnovené kráse těšil srdce všech.

To všechno je práce přímo mravenčí a nesmírně od-povědná. A jako každá taková práce vyžaduje celé lidi, opravdu oddané svému krásnému dílu.

Dnes se touto odpovědnou prací zabývají podniky Chrámové služby ČKCh, zvláště závody v Pelhřimově a v Červeném Kostelci.

Galerie vlasteneckých kněžů

P. JOSEF EHRENBERGER, VLASTENECKÝ KNĚZ, SPISOVATEL

Když se 22. července 1815 v Korouhvi u Poličky narodil v usedlosti malého hospodáře, byla doba ne-blahá. Už od nejútlejšího mládí tížila ho představa čehosi nepřátelského, co jako zlověstná múra ztrpčo-valo život jeho rodičů. Když vyslovili toto zlé slovo, zachmuřovaly se jejich pohledy a mimoděk se svíraly pěsti, aby ruka se vymrštila směrem k panským dvorům. To slovo byla robota. Když se vyptával matky, co že to znamená, odpovídala mu: »Ani to nechtěj vědět. Až vyrosteš, sám ji poznáš na vlastní kůži.« Poznal hrozný význam toho slova ještě dříve: když jednou o posvícení zasedli všichni k svátečnímu stolu, tu hřmotně vrazil do světnice panský písař s dráby, aby otce a čeledína odvedli do šatlavy, protože se opovážili prakticky prosazovat zásadu, že úroda vlast-ních polí je pro ně přednější než panských... Tuto příhodu vylíčil později sytými barvami v povídce *Smutné posvícení*. Do školy se příliš netěšil. Vždyť otec mu přinesl z trhu čtverhrannou tabulku se su-gestivním obrázkem, jak učitel s napřáženou rákoskou zkouší ulekaného žáčka z písmenek a cifer, které byly vytištěny pod obrázkem. Ale byl to prostý člověk, jejich čeledín Pavel, který strach před školou mu záhy rozptýlil, naučil ho abecedě. S tímto náskokem hravě ve škole korouhevské vynikl a stal se hbitým čte-nářem. Rodinné prostředí mu v jeho zálibě hovělo. Ve velké obytné světnici měli doma prostou almárku plnou knih, z nichž malý žáček pilně předčítal. Byla tam Hájkova kronika, Beckovského Poselkyně, bible a z novějších ovšem nescházely knihy Krameriovy, které v té době začaly vycházet a záhy se staly před-mětem touhy všech, kdo je poznali.

Robotě však přece neušel. Když odešel na hlavní školu — přelevárnu — do Poličky, aby ho prý neod-vedli, seznámil se s ní dokonale: nastal zápas s něm-činou, která ho zaplavila nesrozumitelnými slovy a ohrožovala jeho česťství, ale tento boj Josifek vítězně vybojoval. Pochlubil se s tím později — 1849 — v po-vídce *Jak jsem se stal z Čecha Němcem a pak zase z Němce Čechem* v Havlíčkových Národních novinách.

Od roku 1829 studuje již gymnasium a filosofii v Litomyšli, jejíž tehdejší ovzduší mistrně líčí A. Ji-rásek v F. L. Věkovi. Už tam vedle neobyčejného na-dání, jež mu zajišťovalo výborný prospěch, projevoval vyšší snahy a zájmy přesahující obvyklý průměr. A setrval v nich i na bohosloví, které absolvoval v Hradci Králové, byv vysvěcen 25. července 1841. Svůj literární debut si odbyl už dříve, a to roku 1838

a 1840 v Tylových Květech, v nichž uveřejnil své první práce *Hrob Sasíků* a *Půl zlatého prsténku*.

Po vysvěcení byl presentován do německé vesničky Květné, odkud však už po několika nedělich putoval do Skuhrová za kaplana, aby znovu byl přeložen, zase jako kaplan, do Solnice — vždycky k starému faráři, takže tíha duchovní správy spočívala na něm. Po de-vítiletém kaplanování v Solnici se vrátil jako farář do Skuhrova roku 1853 a po sedmi letech byl přelo-žen zase do Solnice. Tam nastala pro něho doba, kdy se mohl cele věnovat přírodě a povznášení lidu v ohle-du náboženskomravním a národním. Jeho praktické znalosti a průkopnická činnost v oboru polního hos-podářství došly uznání, neboť byl zvolen za předsedu hospodářského spolku v Rychnově a v Kostelci n. O. Pro svůj střídavý způsob života, přisnost k své osobě a laskavost k jiným byl zahrnován láskou všech osad-níků, kteří rozuměli jeho nezištným snahám o zlepšení jejich mravní i hmotné úrovně. Pro něho nebylo vlastenectví moderním požerstvím, nýbrž ctností, jež má zdobit každého Čecha. Proto uznával význam hu-sitského hnutí po stránce národní, i když s ním ne-mohl souhlasit po stránce náboženské.

Jeho buditelská činnost se bere dvojím směrem: beletristickým a historicky badatelským. Jeho pří-spěvky se pravidelně objevovaly v Blahověstu a Hla-sech vedle Pečírkova kalendáře, neboť bystře postřehl význam kalendářů pro šíření kultury mezi nejširšími vrstvami. Avšak podle svědectví Třebízského »pravou okrasou a chloubou jsou práce Ehrenbergovy Dědictví maličkých a Dědictví svatojanskému«. V první sbírce vyšla *Kaplička pod lípkami* (1863), vypravující děj z doby sedmileté války, dále *Invalida*, živým kolori-tem líčící dětský život, *Bratr Renát*, *Dar Arnošta z Pardubic*, druhá knižnice se honosí pracemi *Čermá-kova rodina*, jež je umělecky nejdokonalejší a živým slohem seznamuje s vesnickými poměry v době prus-ko-rakouské války, jsouc i dnes významná pro bohat-ství kulturně historických podrobností, *Boj a vítězství pravdy Boží v Čechách* (1872) uvádí čtenáře do křes-tánského dávnověku u nás, kdy se pohanství po-sledním odporem postavilo proti kříži, proto byla tato nejrozměrnější práce Ehrenbergova nazývána českou Fabiolou, *Excurrendo mládenec* vypráví o trudném učitelském životě v zašlých dobách. Poněvaž lid jeho práce rád četl, vyšly souborně v šesti svazcích u Po-spíšila v letech 1844—1847 pod titulem *Původní vlastenské povídky, pověsti a báchorky*. Samostatně

vyšla *Ostruha kráče Jana* čili založení kostela na Lito-borsku (1845), jež svým vřoucím vlastenectvím v mnohém čtenáři roznítala jiskru národního uvědomění — jak přiznává sám moravský historiograf Vincenc Brandl. *Tataři na Moravě* (1846) byla přeložena do lužické srbštiny a vyšla v druhém vydání. Historickými náměty se obírají četné další povídky, jako *Vítězství u Hoříně, Švéda s rozbitým čelem, Knap a písař, Kovář a mečíř* a jiné.

Když absolutismus v padesátých letech přerušil jeho buditelskou práci, nesložil ruce v klín, nýbrž uspořádal a vydal svá kázání: *Řeči duchovní na všechny neděle a svátky* (1852), *Dvanáctero řečí a promluv* (1854), *Kázání* (1855). Všechna kázání svědčí o jeho vynikajícím kazatelském nadání.

Po pádu absolutismu, kdy byl také zvolen 1868 vyšehradským kanovníkem, znovu se věnoval povídkářství. Jenomže nyní se jeho osvětová činnost bere jiným směrem: je zaměřena sociologicky. Obrací se proti nezdravým proudům, jež rozvířil německý liberalismus, a stává se spisovatelem v nejlepší smyslu slova moderním, pokrokovým. Jeho *Lhota dvořáková* *Lhotou žebrači* varuje před neuváženým dělením sel-ských usedlostí, jež vede k ožebračení celých rodin, povídka *Synkové na lehčím chlebě* brojí proti houfnému posílání dětí na studie, jak bylo tehdy módou, a ukazuje klady a hospodářskou výhodnost rukodilné práce řemeslnické; *Spekulant v koženkách* bezohledně tepe bezpracné získávání peněz spekulací. Jak vidno, tendence jeho povídek může schválit i dnešní sociolog a vychovatel.

V jeho beletristických pracích všude tryská přirozený lidský cit a porozumění pro kulturní potřeby; oceňuje důležitost školy, knih a dobrého příkladu, oslavuje lásku k rodičům, sílu vůle, dobročinnost a vděčnost. K čtenáři promlouvá z nich rázný, houževnatý muž, který se upřímně těšil ze všeho dobrého, co život poskytoval, snášel zlé s pevnou myslí a bránil se proti němu.

Jeho historickobadatelská činnost se datuje od jeho ustanovení v Solnici. Plody svého bádání v solnickém archivu uveřejňoval postupně v ČČM v letech 1847 až 1857, a to z oboru dějin církevních: *O vypovězení Jednoty bratrské ze statků Jaroslava Pernštejnského*, v kterémžto pojednání prozrazuje svou ušlechtilou snášenlivost slovy: »Jednota bratrská, tato prostotou a mravopochestností křesťanskou výtečná, svým písemnictvím pro jazyk český věčně důležitá...«; z oboru práva: *Smolná kniha solnická, O nesnážích měst šos-*

ních v hájení svých privilegií po r. 1620, Souduy městských; a konečně zajímavostí z místních dějin solnických. O ceně těchto příspěvků ke kulturním našim dějinám svědčí skutečnost, že je vděčně přijímala redakce ČČM.

Charakteristikou všech jeho prací je, že dobře znal potřeby své doby a všech jejích vrstev a k nim se obracel vhodně volenou látkou svých prací: historickými náměty poutal zájem čtenářův, poučoval jej o jeho slavné minulosti, upozorňoval na nebezpečí, jež hrozila jeho národní svébytnosti, mravnosti a hospodářské nezávislosti, nezapomínaje ani nejmenších čtenářů. Mládež v jeho době byla vystavena nebezpečí, že národnostně zvlažní, zlhostejní, neboť byla zaplavena překlady z němčiny, z nichž ovšem ničeho se nedovídala o české minulosti, o slavných mužích svého národa a o utrpení svých předků Němci utlačovaných. Současně s Pravdou začal proto psát pro ni povídky, oživené českým duchem s náměty z českého prostředí. Jsa dobrým psychologem, líčil dětské postavy realisticky se všemi jejich sklony a tužbami, a proto tisíce dětí čítalo se zatajeným dechem jeho knihy a přisvojovalo si z nich lásku k rodné zemi, hrdost na své čestství a ušlechtilé tendence povahové. Ač jeho řeč je ryzí, přece nevěnoval uměleckému pilování svých povídek mnoho péče. Jeho sloh je jadrný, namnoze drsný i humorný. Souborně byly vydány všechny jeho povídky Cyrillomethodějskou tiskárnou v 36 svazcích v letech 1875—76.

A co bylo hybnou silou jeho buditelské činnosti? Na to odpovídá V. B. Třebízský (Osvěta 1882): »Jestliť to ona vřelá, nelíčená, z útroby věrné duše řinoucí se láska k lidu, z něhož vyšel, k zemi, v níž působil, a k jazyku, kterýmž tak zlatá slova promlouvati dovedl. — Touto láskou prodchnuta skorem každíčká ta knížka, každíčký ten obrázek, a byť ani nebyla zřejmě vyslovena, člověk ji tuší každým řádkem, a není divu, že potom se čtenář cítivá zajedno se spisovatelem, že s ním takořka sroste v jednu duši...«

Dlouhotrvající nemoc, nespavost a marasmus ztrpčovaly poslední léta jeho života, takže když na Vyšehradě zesnul v Pánu 7. února 1882, byla mu smrt vysvoboditelkou z pozemských strastí.

Třebízský konče svůj nekrolog slyší z jeho hrobu tato žehnající slova: »Ku poctivé, věrné práci jarého dorostu z kněží českých, o nichž se nám zdávalo jen v šeru ranní záře, věků věčných požehnání neskonale!«

J. B.

VÁLKA JE PROTI PŘIKÁZÁNÍM JEŽÍŠE KRISTA

Duchovní křesťanských církví, přítomní na Světovém mírovém shromáždění v Helsinkách, přijali toto společné prohlášení:

»My, zástupci téměř všech křesťanských vyznání z mnoha zemí světa, kteří se účastníme Světového mírového shromáždění v Helsinkách, obracíme se na křesťany celého světa s výzvou, aby se modlili a u víře bojovali za mír. Tím, že se řídíme příkazy křesťanské víry, které zvětšují pokoj a lásku, a tím, že jsme věrni našemu Bohu, který k nám praví: „Pokojte následujte se všemi“ (Žid 12, 14), připojili jsme se k mírovému hnutí v našich zemích. Jestliže člověk nemá lásku ve svém srdci, nemůže nikoho mít za svého bratra. Člověk je svobodný ve volbě svých přátel, bratr jest mu však dán Bohem.

Usilujeme o mír pro lásku k člověku. V 1. ep. Janově 4, 20 stojí psáno: „Řekl-li by kdo: Miluji Boha a bratra svého nenáviděl by, lhář jest.“ Lásku k Bohu a lásku k bližnímu patří k sobě. Proto se obracíme proti těm, kteří otravují myšlení národů válečnou propagandou. Jsme proti atomové válce, poněvadž atomové zbraně jsou hrůzným účinným prostředkem masového ničení lidí. Vyzýváme všechny křesťany, aby se vrátili do mírového hnutí svých zemí a žádali od svých vlád okamžitě zastavení výroby atomových zbraní a zničení zásob atomových a vodíkových pum.

Přítom poukazujeme na rozhodnutí II. valného shromáždění Světové rady církví v Evanstonu, na velikonoční poselství papeže Pia XII. a moudrá prohlášení představitelů pravoslavných církví. Tváří v tvář hrozícímu nebezpečí války musí si každý křesťan položit otázku, co odpovídá Boží vůli: atomová válka nebo mír? Každý křesťan musí myslet na svého bližního s láskou a žádat spolupráci mezi národy v duchu Ježíše Krista, který je „náš pokoj“ (Ef. 2, 14). Žádný člověk nemá právo rozsevat nepřátelství a nenávisť. Každý z nás musí stát v řadách těch, kteří si přejí mír neodvisle od toho, co myslí druzí, nebo jak jednají.

Dnes, vzhledem k hrozícímu nebezpečí války, musí každý křesťan být zcela obzvláště otevřen hlasu lásky a volat k nebeskému Otci: „Přijď a pomoz nám!“«

NÁŠ ZÁPISNÍK

SVÁTEK SV. PIA X.

K nově zavedenému svátku, který se připomíná dne 3. září, vydala ČKCH formuláře officia a mše sv., které rozeslaly na farní úřady nejdůstojnější konsistoře.

VYZNAMENÁNÍ

V sobotu dne 25. června byl promován v Litoměřicích na doktora theologie honoris causa Msgre Eduard Oliva, kapitulní vikář a infulovaný probošt litoměřické kapituly. Slavnostní akt, kterého se zúčastnili zástupci ordinariátů a úřadů, zahájil Spectabilis děkan Dr Jan Merell a vyzval Spect. proděkana Dr Fr. Panušku, aby odůvodnil usnesení fakultní rady a provedl promoci. Promotor ve svém projevu ocenil zásluhu Msgre Eduarda Olivy v boji o mír a v usilovné a příkladné práci pro bohosloveckou fakultu. Projev Dr h. c. Msgre E. Olivy byl přijat bouřlivým potleskem. Státní hymnou a ovacemi novému doktorovi byl pak slavnostní akt ukončen.

NAŠE FAKULTA

Na večírku klasické německé literatury, pořádaném v týdnu čs.-německého přátelství okresním výborem obránců míru v Litoměřicích, promluvil k 150. výročí smrti básníka Friedricha Schillera asistent fakulty a prefekt semináře P. E. Korba.

KNĚŽSKÉ SVĚCENÍ

Njdp. světicí biskup pražský ThDr A. Eltschkner udělil dne 26. června kněžské svěcení 22 jáhnům, kteří v tomto roce dokončili svá studia na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. Noví kněží, pocházející z nejrůznějších českých i moravských diecésí, se po slavnostních obřadech rozjeli do svých farností, aby tam sloužili své první mše svaté.

KNĚŽSKÉ EXERCICIE

Kněžských exercicií, pořádaných v Kněžském domově v Praze, se účastnili:

I. Kurs od 11. do 15. července (exercitátor P. Al. Daňha): Pukl František, Pustá Kamenice u Poličky, Korchnák Štěpán, kaplan, Praha, Grubner Ladislav, adm., Klášter u Vilémova, Dr Kalousek Jaroslav, adm., Havlíčkův Brod, Dr Záruba Jaroslav, admin., Tetín, Půček Štěpán, adm., Údlice, Zemlička Josef, kaplan, Náchod, Kovařík Ladislav, adm., Bělá n. Svit., Milčinský Ignác, arciděkan, Veleliby, Tůma Ludvík, kap. děkan, Hradec Králové, Lochman Václav, děkan, Libochovice, Pur Ferdinand, hl. farář, Praha, Machka Josef, admin., Praha, Havel Josef, prof. v. v., Slatiňany, Blokscha Josef, koop., Vidnava.

II. kurs od 18. do 22. července (exercitátor P. Alfons Daňha): Navrátil Jan, adm., Červená Voda, Zilvar J., adm., Hradec Králové, Boštík Josef, kaplan, Sudslava, Plocek Josef, prof., Náchod, Kotek Josef, admin., Luže u Vysokého Mýta, Nováček Antonín, adm., Dolní Libchavy, Zimmerhackel František, vikář, Turnov, Dr Hromník Vojtěch, adm., Trenčín, Boháč František, děkan, Golčův Jeníkov, Pacal Josef, kaplan, Třešť, Dr Eltschkner Antonín, světicí biskup, Praha, Urban František, děkan, Brno, Gašinec Jan, farář, Paprad-

no, Vrba Jan, arciděkan, Písek, Nešvara Josef, kons. rada, Středokluky, Zarevúcký Anton, farář, Badín Macák Dominik, kaplan, Stará Bystrice, Mára Jan, kanovník, Praha, Gerší Rudolf, farář, Grušenice.

III. kurs od 22. do 26. srpna (exercitátor P. Karel Sahan): Zouhar František, farář, Okříšky, Jůza Josef, adm., Kostelní Lhota, Beneš Josef, farář, Dašice, Římek František, děkan, Dohaličky, Roháč Josef, farář, Potštejn, Wohryzek Josef, adm., Skuteč, Stria Alois, Ůbislavice, Cikryt Ladislav, kaplan, Podbořany, Michálek Josef, děkan, Jablonec n. Jiz., Hlaváč Josef, děkan, Třešť, Schovanec Josef, admin. a prof., Jičín, Krpálek František, děkan, Kácov n. Sáz., Kostelka Antonín CSSR, Vřanov, Bělský František, farář, Želetava, Gazurek Jakub, děkan, Horní Suchá, Šimek Jan, admin., Žamberk, Janků František, admin., Mnišek, Otevřel Ferdinand, farář, Karvinná, Řezáč Jaroslav, adm., Šubířov, Msgre Tylinek Alois, děkan, Praha, Madeckí Ervín, farář, Louky, Kubiček Gejza, farář, Čapor, Barták Stanislav, koop., Slavkov u Brna, Veřtat František, adm., Dolní Cerekev, Vala František, konsist. rada a farář, Lesnice, Václav Zemek, adm., Habry, František Kočíčka, adm., Holešice, František Navrátil, adm., Štramberk, J. R. Brynich, adm. Stod, Aug. Kliment CSSR, Praha.

JUBILEA ORDINACÍ

V arcidiecési pražské: Dne 6. července oslavili 25. výročí kněžského svěcení Bohumil Drtina, farář v. v. v Senohrabech, Ladislav Hlad, administrátor v Kladně, Josef Mudroch, farář ve Chválenicích a František Prkno, farář v Jilovém.

V diecési litoměřické: 25 let kněžství slavili dne 29. června: Arno Linke, farář, Antonín Mizera, exp. farář v Šumburku n. Desnou a Augustin Rokyta, farář v Hrubém Jeseníku, dne 5. července Ludvík Kulíčka, administrátor v Rynovicích a Ignác Stodůlka, administrátor a vikář v Ústí nad Labem.

V diecési brněnské: 20 let kněžství slavil dne 25. července Josef Prnka, farář a děkan v Hodoníně, 25 let dne 5. července Josef Gross, administrátor v Brně a Hubert Fojtik, farář a správce děkanství v Žabětíně.

JUBILEA

Dne 7. září dožívá se 50 let života Dr Frant. Voda, profesor a správce kostela sv. Rodiny v Brně, dne 25. září 70 let Václav Buchta, farář a děkan v Reznovicích, dne 26. září 70 let Msgre Václav Gráf, děkan v Českém Brodě a dne 29. září 50 let Leandr František Tripský, farář v Praze a dne 30. září František Appl, farář v Dolním Bousově. Ad multos annos!

ÚMRTÍ

V sobotu dne 30. července t. r. zesnul v Pánu sídelní kanovník a rektor kněžského semináře v Litoměřicích P. Jan Vraštil, který podle svého přání byl pochován na Sv. Hostýně, kde také při oběti mše svaté byl raněn mrtvicí. Byl starostlivým otcem bohoslovců a za jeho řízení život v kněžském semináři dosáhl vysoké úrovně. R. I. P.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

Výnos předsedy SÚC o zavedení pětiletého studia na ŘKCMBF v Praze a v Bratislavě a jednoročního přípravného kursu pro studium bohosloví na jmenovaných fakultách.

Státní úřad pro věci církevní v dohodě s ministerstvem školství (č. 34362/55 C-I/1 MŠ ze dne 13. června 1955) pozměňuje podle § 9, odst. 2 vl. nař. č. 112/50 Sb. a ve smyslu odd. III. organizačního statutu bohosloveckých fakult studijní a zkušební řád Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze a v Bratislavě, vydaný výnosem SÚC ze dne 22. července 1952, č. 341/I-I/1 52, takto:

§ 11 se mění a zní:

Studium je pětileté. Studenti jsou povinni studovat podle plánu, jež stanoví fakultní rada tak, aby pro každý ročník byly jako povinné zařazeny přednášky a cvičení (semináře), které jsou nezbytnou přípravou k příslušným zkouškám (§§ 14, 15 a 17). Povinných přednášek (mimo seminární a proseminární cvičení) má být v každém ročníku nejméně 14.

§ 14 se mění a zní:

Všeobecné povinné předměty na CMF jsou:

I. ročník: úvod do theologie, filosofie, dějiny filoso-

fie, Starý Zákon, základní bohosloví, etika, latina, řečtina, ruština, společenské vědy.

II. ročník: filosofie, základní bohosloví, patrologie, Starý Zákon, církevní historie, latina, hebrejština, společenské vědy.

III. ročník: Starý Zákon, Nový Zákon, církevní historie, dogmatika, církevní právo, staroslovenština, křesťanská archeologie, církevní latina, společenské vědy.

IV. ročník: Nový Zákon, dogmatika, morálka, církevní právo, pastorálka, pedagogika, křesťanská archeologie, církevní latina, společenské vědy.

V. ročník: dogmatika, morálka, pastorálka, katechetika, církevní právo, křesťanská archeologie — ochrana památek, kurs hospodářské administrativy, církevní latina, společenské vědy.

Zároveň SÚC mění organizační a studijní řád přípravného kursu pro studium bohosloví na jmenovaných fakultách v § 1, odst. 2, větě první — kurs je jednorozční, a v § 5 se škrtná odstavec druhý. Učební plán přípravného jednorozčního kursu se stanoví tímto počtem vyučovacích hodin:

náboženská výchova	4 hodiny
jazyk český	5 hodin
jazyk latinský	5 hodin
jazyk řecký	3 hodiny
jazyk ruský	2 hodiny
občanská nauka	3 hodiny
dějepis	2 hodiny
zeměpis	2 hodiny
přírodopis	2 hodiny
matematika	1 hodina
hudební výchova	1 hodina

Tyto změny vstupují v platnost dnem 1. září 1955.

Předseda Státního úřadu
pro věci církevní:
Dr J. Havelka v. r.

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Toman František, administrátor, Liblín, dekretem čj. 2738/55 zrušeno ustanovení admin. v Erpužicích a ustanoven dekretem čj. 2737/55 od 15. 4. 1955 administrátorem v Bezdržicích a excurr. admin. od 15. 4. 1955 ustanoven: čj. 2752/55 v Čelivě, čj. 2753/55 v Okrouhlém Hradišti a čj. 3754/55 v Úterý, vesměs okres Stříbro.

Janků František, kaplan, Vejprty, ustanoven dekretem čj. 3745/55 od 15. 5. 1955 administrátorem v Mníšku pod Brdy, okres Dobruška.

Cón Miroslav, administrátor, Močidlec, ustanoven dekretem čj. 3715/55 kaplanem ve Vejprtech a excurr. admin. od 15. 5. 1955 ustanoven: čj. 3716/55 v Kovářské, čj. 3717/55 v Měděnci, čj. 3718/55 v Novém Zvolání a čj. 3734/55 v Loučné, vesměs okres Karlovy Vary.

Bultas Aleš, kaplan, Praha-Prosek, ustanoven dekretem čj. 3736/55 od 15. 5. 1955 administrátorem v Močidlcích, okres Toužim a dekretem čj. 3753/55 excurr. admin. v Rabštejně, okres Plasy.

Čepička Josef, administrátor, Mníšek pod Brdy, ustanoven dekretem čj. 3747/55 od 15. 5. 1955 kaplanem u Matky Boží před Týnem v Praze I.

Servus Václav, administrátor, Svatý Kříž u Plané u Mariánských Lázní, ustanoven dekretem čj. 3751/55 od 1. 6. 1955 administrátorem v Pyšelích, okres Ríčaný.

Dr Pokorný Ladislav, kaplan, Teplice-Šanov, ustanoven dekretem čj. 3876/55 od 1. 6. 1955 administrátorem ve Slivenci, okres Praha-jih.

Strnad Jindřich O. Cruc., kaplan u sv. Františka, Praha I, ustanoven dekretem čj. 4003/55 od 1. 6. 1955 kaplanem u sv. Petra v Praze II.

Neugebauer Lubomír, administrátor, Obděnice, ustanoven dekretem čj. 3989/55 od 1. 6. 1955 excurr. administrátorem v Petrovicích u Sedlčan, okres Sedlčany.

Čepička Josef, administrátor, Mníšek pod Brdy, zrušeno ustanovení kaplanem u Matky Boží před Týnem

v Praze I, a ustanoven dekretem čj. 4593/55 od 15. 6. 1955 kaplanem u sv. Rocha v Praze-Žižkově.

Cveček Alois, kaplan, Kolín, ustanoven dekretem čj. 4657/55 od 1. 7. 1955 excurr. administrátorem v Nové Vsi, okres Kolín.

Bultas Aleš, administrátor, Močidlec, ustanoven dekretem čj. 4834/55 od 15. 6. 1955 excurr. administrátorem v Kobylé, okr. Žlutice.

Wenzel Jeronym OSB., býv. duch. správce Všeob. nemocnice v Praze, ustanoven dekretem čj. 4941/55 od 1. 7. 1955 kaplanem u sv. Mikuláše v Praze III a duch. správcem Konventu řádu Milosrdných bratří, Praha I.

Merth Karel, kaplan, Praha-Bubeneč, ustanoven dekretem čj. 4942/55 od 1. 7. 1955 kaplanem v Praze-Karlíně.

Hermach Josef, kaplan, Praha-Karlín, ustanoven dekretem čj. 4943/55 od 1. 7. 1955 administrátorem v Praze-Bubenci.

Frkal Lohel Karel O. Praem., administrátor, Mar. Lázně-Úšovice, ustanoven dekretem čj. 4957/55 od 1. 7. 1955 excurr. administrátorem v Michalových Horách a dekretem čj. 4958/55 od 1. 7. 1955 excurr. administrátorem v Boněnově, oboje okres Mariánské Lázně.

Jarma Jaroslav, děkan, Planá u Mar. Lázní, ustanoven od 1. 7. 1955 excurr. administrátorem: dekr. čj. 4959/55 ve Třech Sekerách, dekr. čj. 4960/55 v Zadním Chodově a dekr. čj. 4961/55 ve Svatém Kříži, vesměs okres Mariánské Lázně.

Knos Jan, administrátor, Toužim, ustanoven dekretem čj. 4962/55 od 1. 7. 1955 kaplanem v Plané u Mar. Lázní.

Kolanda František, kaplan, Mar. Lázně, ustanoven dekretem čj. 4963/55 od 1. 7. 1955 excurr. administrátorem v Trstěnicích, o. Mar. Lázně.

Neužil Antonín, kaplan, Sázava-Černé Budy, ustanoven dekretem čj. 4964/55 od 1. 7. 1955 administrátorem v Konojedech, okres Český Brod.

Dr Pokorný Ladislav, administrátor, Slivenec, ustanoven dekretem čj. 5447/55 od 15. 7. 1955 administrátorem u sv. Mikuláše v Praze III.

Burián Josef, kaplan, Počepice, okres Sedlčany, ustanoven dekretem čj. 5494/55 od 1. 8. 1955 administrátorem tamtéž.

Klíma František, jáhen, ustanoven dekretem čj. 5634/55 od 1. 8. 1955 dómským vikářem u sv. Víta v Praze IV.

Pensionování:

Jakubů Bohumil, farář a osobní děkan, Nová Ves, p. Velím, odchází dne 1. 7. 1955 na trvalý odpočinek (čj. 4024/55).

Mudra Josef, farář, Konojedy, p. Kostelec nad Černými Lesy, odchází dnem 1. 7. 1955 na trvalý odpočinek (čj. 4058/55).

Peška Štěpán O. S. Aug., kaplan u P. Marie před Týnem, Praha I, a duchovní správce konventu Mil. bratří v Praze I, odchází dnem 31. 7. 1955 na trvalý odpočinek.

Býček Jan, farář, Počepice, odchází dnem 1. 8. 1955 na trvalý odpočinek.

Fiedler Ladislav, administrátor, Budeničky, odchází dnem 1. 6. 1955 do důchodu.

Sáňka Josef, děkan, Radnice u Rok., odešel dne 22. 2. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Koza Oldřich, arcib. notář a farář v Pyšelích, zemřel 2. 5. 1955 ve věku 78 let.

Petrásek Jan Ladislav, arciděkan v Praze-Bubenci, zemřel 18. 6. 1955 ve stáří 73 let.

Msgre Verich Gustav, emer. profesor náboženství v Praze, zemřel 21. 6. 1955 ve věku 89 let.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Zapletal Bohumír, kooperátor v Úsově, ustanoven dekretem ze dne 18. 5. 1955, č. 4122, s platností od 1. 5. 1955, adm. tamtéž.

Březina Jindřich, kooperátor v Ostravě-Mar. Horách, ustanoven dekretem ze dne 7. 6. 1955, č. 4613, s platností od 1. 6. 1955 adm. v Mar. Horách, okres Ostrava.

Hlisenkovský Alois, farář m. sl., ustanoven dekretem ze dne 21. 6. 1955, č. 4891, s platností od 1. 7. 1955, administrátorem v Pohoří a excur. adm. v Manovicích, okres Nový Jičín.

Filip Romuald, provisor v Palkovicích, ustanoven dekretem ze dne 15. 6. 1955, č. 5109, s platností od 15. 6. 1955, excur. adm. v Metylovicích, okres Místek.

Suchomel Zdeněk, administrátor v Třebářově, ustanoven dekretem ze dne 20. 6. 1955, č. 5110, s platností od 15. 6. 1955 administrátorem v Rychtářově, okres Vyškov.

Dr Špunda Václav, koop. v Blovcí, ustanoven dekretem ze dne 20. 6. 1955, č. 5111, s platností od 15. 6. 1955 provisorem v Sednicích, okres Nový Jičín.

Pilch Miroslav, koop. v Ivanovicích na Hané, ustanoven dekretem ze dne 20. 6. 1955, č. 5112, s platností od 15. 6. 1955, adm. v Třebářově, okres Mor. Třebová.

Jelšík Fabián, koop., Kelč, ustanoven dekretem ze dne 26. 7. 1955 č. 5585 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem u P. M. v Kroměříži.

Kryl Antonín, administrátor m. sl., ustanoven dekretem ze dne 26. 7. 1955, č. 5584, s platností od 1. 8. 1955, administrátorem v Písařově, okres Zábřeh.

Novák Alois, administrátor Písařov, ustanoven dekretem ze dne 26. července 1955, č. 5585, s platností od 1. 8. 1955, administrátorem v Senici, okr. Litovel.

Pepřík Erich, koop. Štípa, ustanoven dekretem ze dne 26. 7. 1955, č. 5586, s platností od 1. 8. 1955, adm. v Trnavě, okres Gottwaldov.

Pospíšil Antonín, koop. Nivnice, ustanoven dekretem ze dne 26. 7. 1955, č. 5587, s platností od 1. 8. 1955, koop. ve Štípe, okres Gottwaldov.

Slouka Vojtěch, koop. Uherský Brod, ustanoven dekretem ze dne 28. 7. 1955, č. 5588, s platností od 1. 8. 1955, koop. v Kelči, okres Val. Meziříčí.

Slováček František, novokněz m. sl., ustanoven dekretem ze dne 26. 7. 1955, č. 5589, s platností od 1. 8. 1955, koop. v Zábřehu na Mor., okres Zábřeh.

Strakoš Josef, farář Trnava, ustanoven dekretem ze dne 16. 7. 1955, č. 5590, s platností od 1. 8. 1955, adm. v Sadech, okres Uher. Hradiště.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Ingr Václav, farář v Metylovicích, výměrem ze dne 20. 6. 1955, č. 4893, s platností od 1. 6. 1955, přeložen na trvalý odpočinek.

Fürst Jan, farář v Ostravě-Mar. Horách, přeložen na trvalý odpočinek výměrem ze dne 4. 5. 1955, č. 3598, s platností od 1. 5. 1955.

Srovnalík František, adm. v Senicích na Hané, okres Litovel, výměrem ze dne 26. 7. 1955, č. 5582, s platností od 1. 8. 1955 přeložen na trvalý odpočinek.

Zemřelí:

Janušík Jaroslav, farář v. v., bytem v Bilavsku, okres Holešov, zemřel dne 1. 5. 1955 v Bilavsku.

Linhart Vincenc, farář v. v., bytem v Lošticích, okres Zábřeh, zemřel dne 27. 5. 1955 v Olomouci.

Černoch František, kooperátor ve Frenštátě pod Radhoštěm, zemřel dne 31. 5. 1955 ve Frenštátě pod Radhoštěm.

Marcol Alois, administrátor v Sednicích, okres Nový Jičín, zemřel dne 31. 5. 1955 v Sednicích.

Zapletal Simeon, arcikněz a farář v Telči v. v., narozen 12. 2. 1865, bytem Přerov, zemřel dne 5. 7. 1955 v Přerově.

Horák Jan, farář v Bochoři, narozen 12. 2. 1883, zemřel dne 18. 7. 1955 v Bochoři.

Běhal Stanislav, děkan a farář v. v., narozen 13. 11. 1883, zemřel 27. 7. 1955 v Uher. Hradišti.

Stavinocha František, kanovník a dómský vikář v. v., narozen 2. 10. 1870, zemřel 29. 7. 1955 na Sv. Kopečku.

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADSKÁ

Jmenování:

Tomíček Karel, sídelní kanovník a biskupský vikář v České Skalici, kancléřem biskupské konsistoře. N. O. 3334/55 z 1. 5. 1955.

Tůma Ludvík, kanovník-archidiakon, děkanem sídelní kapituly sv. Ducha v Hradci Králové. N. E. 3337/55 z 16. 5. 1955.

Mokrý Jan, kaplan v Lázních Bělhradě, vikariátním sekretářem vikariátu Hořice v P. N. E. 2443 z 1. 7. 1955.

Vyznamenání:

Černý Jan, farář v Lučici, osobním děkanem. N. E. 2332 z 16. 6. 1955.

Ustanovení:

Volný Jindřich, resign. farář v Jaroměřicích, interkalárním administrátorem v Libštátě. N. E. 2245 z 1. 6. 1955.

Schovanec Josef, biskup. vikář a interkalární administrátor v Robousích, interkalárním administrátorem v Jičíně. N. E. 2288 z 1. 6. 1955.

Michálek František, interkalární administrátor v Rudníku, kaplanem v Trutnově. N. E. 2290 z 1. 6. 1955.

Michálek František, kaplan v Trutnově, excurrando administrátorem ve St. Rokytínku. N. E. 2289 z 1. 6. 1955.

Pípal Josef, interkalární administrátor v Pouchově, interkalárním administrátorem v Přibyslavi. N. E. 2391 z 1. 7. 1955.

Pípal Josef, interkalární administrátor v Přibyslavi, excurrando administrátorem v Pohledu. N. E. 2390 z 1. 7. 1955.

Konfršt Václav, interkalární administrátor ve Velíši, interkalárním administrátorem v Osicích. N. E. 2444 z 1. 7. 1955.

Kuchař Emanuel, interkalární administrátor v Žirči n. L., interkalárním administrátorem v Robousích a excurrando administrátorem ve Slatinách. N. E. 2447 z 1. 7. 1955.

Filip Jan, interkalární administrátor v Přibyslavi, interkalárním administrátorem ve Velíši a excurrando administrátorem v Němyčevsi. N. E. 2445 z 1. 7. 1955.

Fogel Stanislav, kaplan v Jičíně, interkalárním administrátorem v Pouchově. N. E. 2446 z 1. 7. 1955.

Lukš František, resign. farář v Osicích, interkalárním administrátorem v Žirči n. L. N. E. 2448 z 1. 7. 1955.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Rohleder Josef, arciděkan v Jičíně, přeložen dnem 31. 5. 1955 na trvalý odpočinek. N. E. 1957.

Úmrtí:

Steiner Antonín, konsistorní rada, býv. farář lomnický v. v. v Korouhvi, zemřel 24. 5. 1955. N. E. 2086.

Vančura Antonín, jub. katecheta v. v. v Hořicích v P., zemřel 10. 6. 1955. N. E. 2266.

Weninger Antonín, Msgre, zpovědník Sester Nejsv. Svátosti v Meziměstí, zemřel 1. 7. 1955. N. E. 2659.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Jmenování:

Frajt Alois, osobní děkan a administrátor děkanství v Rumburku, byl jmenován vikářem vikariátu Nový Bor, č. dekretu 1452/55 I-a-8/a ze dne 13. 4. 1955.

Hlaváč Tomáš, děkan ve Frýdlantě v Čechách, byl jmenován vikariátním sekretářem vikariátu libereckého, č. dekretu 1394/55 I-a-8/a ze dne 12. 4. 1955.

Hodač Oldřich, děkan a administrátor v Jablonci n. N., byl jmenován vikářem vikariátu jabloneckého, č. dekretu 1408/55 I-a-8/a ze dne 13. 4. 1955.

Knespl Jaroslav, administrátor v Jirkově, byl jmenován vikářem vikariátu mosteckého, č. dekretu 1387/55 I-a-8/a ze dne 13. 4. 1955.

Noll Vojtěch, administrátor ve Staňkovicích, okres Žatec, byl jmenován čestným děkanem, č. dekretu 1365/55 III-a-1 ze dne 5. 4. 1955.

Stodůlka Ignác, skutečný konsistorní rada a sídelní kanovník v Litoměřicích, byl jmenován kancléřem kapitulní konsistoře litoměřické, č. dekretu 1386/55 I-a-3/a ze dne 1. 4. 1955.

Metelka Vojtěch, čestný konsistorní rada a administrátor probošství na Mělnice, byl jmenován infulovaným proboštem na Mělnice, č. dekretu 2093/55 III-a-1 ze dne 14. 6. 1955.

Ustanovení:

Appl František, administrátor v Dolním Bousově a excurrendo administrátor v Markvarticích a Řitonicích, byl dosavadních povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 3. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Stebno, okres a vikariát Ústí n. L., a excurrendo administrátorem farnosti Řehlovice, okr. Ústí n. L., č. dekr. 850/55 ze dne 7. 3. 1955.

Frajt Alois, osobní děkan a administrátor ve Cvikově a excurrendo administrátor farnosti Krompach, Kunratice a Mařenice, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s okamžitou platností interkalárním administrátorem farnosti Rumburk, okres Rumburk, vikariát Nový Bor, a excurrendo administrátorem farnosti Brtniky, Staré Křečany a Studánka, okr. Rumburk, vikariát Nový Bor, č. dekr. 892/55 II-a-1 ze dne 9. 3. 1955.

Hajer František, kněz diecése litoměřické, byl ustanoven s platností od 1. 3. 1955 interkalárním administrátorem Železný Brod, okr. Semily, vikariát Jablonec n. N., a excurrendo administrátorem farnosti Loučky, okr. Semily, vikariát Jablonec n. N., č. dekr. 800/55 ze dne 28. 2. 1955.

Hodač Oldřich, děkan v Mostě a excurrendo administrátor farnosti Havraň, byl dosavadních povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 4. 1955 interkalárním administrátorem děkanství Jablonec n. N., okres a vikariát Jablonec n. N., č. dekr. 900/55 II-a-1 ze dne 10. 3. 1955.

Joklík Jan, kaplan v Děčíně I, byl ustanoven s platností od 1. dubna 1955 interkalárním administrátorem farnosti Nebočady, okr. Děčín, vikariát Ústí n. Lab., s tím, že nadále bude zastávat povinnosti kaplana v Děčíně I, č. dekr. 1373/55 II-a-1 ze dne 5. 4. 1955.

Punčochář Vlastimil, administrátor ve Stebně, okr. Ústí n. Lab., a excurrendo administrátor farnosti Řehlovice, byl dosavadních povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 3. interkalárním administrátorem arciděkanství v Ústí n. Lab., č. dekretu 851/55 II-a-1 ze dne 7. 3. 1955.

Truxa Václav, administrátor farního úřadu u sv. Václava v Mostě, byl s okamžitou platností ustanoven administrátorem děkanského úřadu v Mostě a excurrendo administrátorem farnosti Havraň, okres a vikariát Most, č. dekr. 941/55 II-a-1 ze dne 14. 3. 1955.

Buchta Josef, kněz diecése českobudějovické, byl ustanoven s platností od 1. 6. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Dolní Bousov, okres a vikariát Mnichovo Hradiště, a excurrendo administrátorem farnosti Markvartice a Řitonic, okres Mnich. Hradiště, č. dekretu 1988/55 II-a-1 ze dne 3. 6. 1955.

Čálek Bohuslav, administrátor ve Škalici, okres Nový Bor, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 6. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Nový Bor, okres a vikariát Nový Bor, a excurrendo administrátorem farnosti Polevsko, okres Nový Bor, č. dekretu 1777/55 II-a-1 ze dne 16. 5. 1955.

Matura Josef, administrátor v Novém Městě pod Smrkem a excurrendo farnosti Jindřichovice pod Smrkem, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s okamžitou platností interkalárním administrátorem farnosti Světlá pod Ještědem, okres a vikariát Liberec, a excurrendo administrátorem farnosti Osečná, okres Liberec, č. dekretu 2127/55 II-a-1 ze dne 15. 6. 1955.

Rušíl Klement, interkalární administrátor v Raspenavě, byl s okamžitou platností ustanoven excurrendo administrátorem farnosti Nové Město pod Smrkem a farnosti Jindřichovice pod Smrkem, okres a vikariát

Liberec, č. dekretu 2129/55 II-a-1 ze dne 15. 6. 1955.

Stolle Eduard, farář ve Sloupu v Čechách, byl znovu ustanoven excurrendo administrátorem farnosti Skalice, okres a vikariát Nový Bor, č. dekretu 1783/55 II a-1 ze dne 16. 5. 1955 s platností od 1. 6. 1955.

Zpovědní iurisdikce:

Frajt Alois, osobní děkan a administrátor děkanství v Rumburku, byl s okamžitou platností ustanoven řádným zpovědníkem sester sv. Vincence ve Svojkově, č. dekr. 809/55 III-B-2n ze dne 1. 3. 1955.

Holakovský Petr Raimund, administrátor v Bohušovicích nad Ohří, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem sester Premonstrátek v zaopatřovacím ústavě Charity ve Velkém Březně u Ústí n. Lab., č. dekr. 952/55 III-B-2h ze dne 14. 3. 1955.

Peterek Albert, farář v Sutomi u Lovosic, obdržel prodloužení pravomoci řádného zpovědníka Školských sester de Notre Dame v Milešově u Lovosic na další období (ad triennium), č. dekr. 814/55 III-B-2r ze dne 1. 3. 1955.

Pouil Josef, administrátor ve Střekově, byl s okamžitou platností ustanoven řádným zpovědníkem sester Premonstrátek v Zaopatřovacím ústavě Charity ve Velkém Březně u Ústí n. L., č. dekr. 947/55 III-B-2h ze dne 14. 3. 1955.

Stolle Eduard, farář ve Sloupu v Čechách, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem sester sv. Vincence ve Svojkově, č. dekr. 810/55 III-B-2n ze dne 1. 3. 1955.

Havelka Josef, administrátor v Lovosicích, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem Školských sester OSF v Dlažkovicích, č. dekretu 2216/55 III-B-2p ze dne 20. 6. 1955.

Marvan Václav, administrátor v Českém Dubu, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem ctih. sester Ústavu pro duševně úchylné děti v Dolním Podluží, č. dekretu 1991/55 III-B-2 ze dne 3. 6. 1955.

Metelka Vojtěch, infulovaný probošt na Mělnice, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Boromejského v Mělníku-Podolí, č. dekretu 2075/55 III-B-2c ze dne 21. 6. 1955.

Obruča Bohumír, administrátor ve Smržovce, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem Chudých školských sester de N. D. v Dolním Maxově, č. dekretu 1945/55 III-B-2r ze dne 6. 6. 1955.

Zproštění:

Kunz Josef, děkan a administrátor v Kamenickém Šenově a excurrendo administrátor farnosti Polevsko, byl s platností od 1. 6. 1955 zproštěn povinností excurrendo administrátora farnosti Polevsko, č. dekretu 1782/55 II-a-1 ze dne 16. 5. 1955.

Marvan Václav, administrátor v Českém Dubu a excurrendo administrátor farnosti Světlá pod Ještědem a Osečná, byl s okamžitou platností zproštěn povinností excurrendo administrátora těchto farností, č. dekretu 2128/55 II-a-1 ze dne 15. 6. 1955.

Pensionování:

Kraupner Ferdinand, čestný kanovník a farář v Letově u Podbořan, odešel dnem 1. 3. 1955 na trvalý odpočinek.

Mai František, arciděkan a vikář v Novém Boru, odešel dnem 1. 6. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Jiráček František, notář, konsistorní rada, děkan v. v. ve Štětí n. Lab., zemřel dne 20. 4. 1955 v nemocnici v Roudnici n. Lab.

Jezbera Josef, děkan, vikář a farář v. v. ve Světlé pod Ještědem, zemřel tamtéž dne 7. 6. 1955.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Ustanovení:

Veselý Jan, II. koop. v Pozořicích, okr. Slavkov, ustanoven od 1. 3. 1955 kooperátorem v Blansku, okr. Blansko.

Fučík František, koop. v Rajhradě, okr. Židlochovice, ustanoven od 9. 3. 1955 administrátorem tamtéž.

Mach Karel, koop. v Blansku, ustanoven od 1. 3. 1955 kooperátorem ve Valticích, okr. Mikulov.

Till Arnošt, koop. v Brně-Zábřevicích, ustanoven od 1. 3. 1955 administrátorem tamtéž.

Havel Ladislav, admin. v Mor. Budějovicích, vyvázán od 24. 4. 1955 z administrování fary a ustanoven kooperátorem tamtéž.

Handlíř Josef, profesor náboženství v Telči, okres Třešť, ustanoven od 18. 4. 1955 administrátorem v Mor. Budějovicích.

Dvořáček Josef, farář Znojmo-Louka, okr. Znojmo, ustanoven od 24. 3. 1955 zástupcem administrátora ve Žďárné, okr. Boskovice.

Peksa František, farář v Přibicích, okr. Židlochovice, ustanoven od 16. 3. 1955 administrátorem excur. v Ivani, okr. Židlochovice.

Kšica František, koop. v Olešnici na Mor., okres Bystřice n. Pern., ustanoven od 15. 4. 1955 administrátorem tamtéž.

Zechmeister Jaroslav, koop. v Rosicích u Brna, okr. Rosice, ustanoven od 18. 4. 1955 kaplanem u sv. Tomáše v Brně.

Dočekal Miloš, výpomocný zástupce admin. ve Vranovicích, okr. Židlochovice, ustanoven od 18. 4. 1955 koop. v Rosicích, okr. Rosice.

Prát František, farář v Třebíči, ustanoven od 8. 5. 1955 administrátorem v Bradlném, okr. Svitavy.

Kráčmar Ladislav, koop. u sv. Mikuláše ve Znojmě, ustanoven od 1. 5. 1955 duch. správcem kapucínského kostela ve Znojmě, okr. Znojmo.

Heyduk František, duchovní správce kapucínského kostela ve Znojmě, vyvázán od 1. 5. 1955 z povinnosti vésti duchovní správu tohoto kostela.

Dr Valenta Antonín, ustanoven od 1. 5. 1955 koop. v Deblíně a exponovaným kooperátorem v Kuřimské Nové Vsi, okr. Tišnov.

Procházka Jaroslav, katecheta ve Velkém Meziříčí, ustanoven od 15. 6. 1955 kooperátorem tamtéž.

Krček Vladimír, katecheta ve Žďáře n. Sáz. I, ustanoven od 1. 6. 1955 kooperátorem tamtéž.

Zanáška Florián, profesor náboženství v Jihlavě, ustanoven od 1. 6. 1955 kooperátorem v Jihlavě, sv. Jakub.

Kočvara Karel, farář v Měnině, okr. Židlochovice, ustanoven od 1. 7. 1955 administrátorem v Citonicích, okr. Znojmo.

Šrámek František, admin. v Načeratcích a excur. ve Strachotících, okr. Znojmo, ustanoven od 1. 7. 1955 admin. v Měnině, okr. Židlochovice.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Musil Karel, farář v Rajhradě, okr. Židlochovice, přeložen od 9. 3. 1955 na trvalý odpočinek.

Vácha Otto, farář v Ivani, okr. Židlochovice, přeložen od 16. 3. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Černý Jan, administrátor v Bradlném, okr. Svitavy, zemřel dne 7. 5. 1955.

DIECÉSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Vyznamenání ke dni 10. výročí osvobození naší vlasti:
Synodalie obdrželi:

Štěpán Václav, administrátor, Katovice (2142/55).
Šimsa Josef, administrátor, Všeruby u Kdyně (2143/55).
Kavale Josef, administrátor, Mirovice (2144/55).
Pernegr František, administrátor, Hluboká n. Vlt. (2145/55).
Haase Alois, administrátor, Benešov nad Černou (2146/55).
Mandelíček Štěpán, administrátor, České Velenice (2147/55).
Hošna Jaroslav, administrátor, Vacov (2148/55).
Brož František, administrátor, Červ. Řečice (2149/55).

Císlar Jaroslav, administrátor, Pacov (2150/55).

Expositorium canonicale obdrželi:

Panoš Jan, administrátor, Dírná (2138/55).
Kopačka Jan, administrátor, Nýrsko (2140/55).
Staněk Antonín, farář, Zbynice (2139/55).
Matějů Václav, osobní děkan, Mnich (2141/55).

Synodalie a expositorium canonicale obdržel:

Votruba František, osobní děkan, České Budějovice (2137/55).

Osobním děkanem byl jmenován:

Krejčí Josef, administrátor, Klenčí pod Čerchovem (2151/55).

Biskupskými notáři byli jmenováni:

Vystrčil Václav, osobní děkan, Lnáře (2155/55).
Adámek Václav, farář, Purkarec (2156/55).
Kubín Jan, děkan, Staňkov (2157/55).
Lampart Stanislav, kaplan, Milevsko (2158/55).
Nakládal Dominik, administrátor, Věžná (2159/55).

Čestnými konsistorními rady byli jmenováni:

Kocián František, admin., Domažlice (2152/55).
Šperl Václav, děkan, Chudenice (2153/55).
Klabouch Václav, farář, Vrčeň (2154/55).

Pochvalný dekret a uznání za práci ve prospěch Církve a vlasti obdrželi:

Pátek Jan, čestný kons. rada, Malenice (2160/55).
Bureš Václav, arcikněz a děkan, Pelhřimov (2161/55).
Brož Josef, farář a bisk. vikář, Lidmaň (2162/55).

Ustanovení:

Gabriel František, kanovník senior katedrální kapituly v Českých Budějovicích, instalován na infulovaného děkana katedrální kapituly v Č. Budějovicích dne 11. 5. 1955 (2200/55).

Trdla Miloslav, kancléř kapit. konsistoře v Č. Budějovicích, instalován na sídelního kanovníka kated. kapituly v Č. Budějovicích dne 11. 5. 1955 (2201/55).

Kaše Václav, administrátor v Mrákově, administrátorem ve Volarech a excurrendo administrátorem v Pěkné a Českých Zlebech (okres a vikariát Prachatice) od 1. 6. 1955 (2313/55).

Vanák Jan, duchovní na odpočinku, pověřen výpomocnou duchovní správou ve Veselíčku u Tábora a excurrendo administrátorem v Červené n. Vlt. (okres a vikariát Milevsko) od 1. 6. 1955 (2317/55).

Maleček Ladislav, administrátor v Loučimí, ustanoven excurrendo administrátorem v Hyršově (okres a vikariát Domažlice) od 15. 5. 1955 (2354/55).

Hlavín František, kaplan v Pelhřimově, ustanoven administrátorem v Jarošově n. Než. (okres a vikariát Jindř. Hradec) od 1. 6. 1955 (2418/55).

Jalovecký Václav, administrátor v Bernarticích u Tábora, ustanoven excurrendo administrátorem ve Veselíčku u Tábora (okres a vikariát Milevsko) od 1. 6. 1955 (2421/55).

Hornický Ondřej, administrátor v Suchdole n. Luž., propuštěn dnem 30. 4. 1955 do diecése rožnavské, Slovesko (2033/55).

Solnica Imrich, administrátor ve Volarech, propuštěn dnem 1. 5. 1955 do diecése litoměřické (2111/55).

Přeložení na trvalý odpočinek:

Pechuška Jan, osobní děkan a vikář v Jarošově n. Než., okres Jindř. Hradec, přeložen dnem 1. 6. 1955 na trvalý odpočinek (2374/55).

Kašpar František, osobní děkan v Zálší, okres Soběslav, přeložen dnem 1. 7. 1955 na trvalý odpočinek.

Úmrtí:

Hovorka Josef, osobní děkan v. v. v Němčicích u Netolic, zemřel 6. 4. 1955.

Suspense:

Podle Can. 2344 a 2345 byl suspendován ab officio et a divinis vindikativně

Kníže Josef, administrátor ve Chvojnově, okres Pelhřimov (2430/55).

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 7. - V Praze dne 1. září 1955.

ZAJÍMAVOSTI ZE SVĚTA

NOVÉ OBJEVY KATOLICKÝCH ARCHEOLOGŮ

Starý křesťanský hřbitov Maius, ležící v Itálii severně od slavné »Via Appia«, který pojal H. Sienkiewicz do svého díla »Quo vadis«, je nyní pracovištěm katolických archeologů. V katakombách našli řadu pěkně tesaných mramorů a několik fresek, představujících výjevy, které navazují na události Starého a Nového Zákona a dokumentují úctu k Eucharistii.

HROBKY HERODOVCŮ

Izraelský památkový ústav začal očisťovat v Jerusalemě již dříve objevenou hrobku herodesovské dynastie. Hrobka, kterou postavil Herodes I., vrah betlemských dětí, stojí v bezprostředním sousedství jerusalemského hotelu »Král David« a za druhé světové války sloužila za protiletectký kryt.

V BURMĚ,

kteřá dosud po stránce církevně-administrativní byla rozdělena na 4 vikariáty a 2 apoštolské prefektury, v rámci nové církevně administrativní organizace se zřídily 2 arcidiecése s arcibiskupskými residencemi v Rangúně a v Mandalaji. Mimo to se zřizuje ještě diecése s biskupskou residencí v Bassey. — Nyní je v Burmě 8932 katolíků, mezi nimiž vykonává duchovní péči 77 domorodých a 148 cizích kněží. Zřízením vlastní domorodé hierarchie Burma přestala být územím misijním a kněze cizího původu postupně vymění duchovní domorodí.

KAPLE PROTINACISTŮ

V holandské obci Overloon, ležící hluboko v severobrabantských lesích, posvěcena nová kaplička ke cti P. Marie, útočiště pronásledovaných. Kaple postavena z darů holandských protinacistických odbojových pracovníků, kteří za druhé světové války se skrývali v této obci, kde se jim od místního obyvatelstva dostalo pochopení a podpory. Z podnětu holandského duchovního P. Jacobsa, jednoho z vedoucích holandského protinacistického odboje, jenž v podzemním hnutí odbojově vystupoval pod jménem »Pieter van den Hurk«, odbojoví pracovníci, kdysi se v Overloon skrývali, stavbou kaple projevíli svou vděčnost. Dopisy, které přišly s dary na kapli ze všech končin Holandska, uloženy ve zvláštním albu. Většina pisatelů vyslovuje se v tom smyslu, že za záchranu svého života děkuje hrdinskému postoji a laskavé pomoci obyvatelů Overloonu. Po posvěcení kaple P. Jacobs odevzdal kapli jménem bývalých odbojových pracovníků věřícímu obyvatelstvu Overloonu.

SVATYNĚ NA »POLI PASTÝŘŮ«

Biskup Oddi v rámci slavnosti mezinárodního rázu posvětil nový kostel, který je zbudovaný 3 km od Betlema, na t. zv. »Poli pastýřů«, tedy na místě, kde podle podání nocovali pastýři, kterým andělé zvěstovali narození Páně a pokoj lidem dobré vůle.

OPRAVA ŘÍMSKÉHO COLOSSEA

Mezi světoznámé stavby Říma patří nesporně Flaviův amfiteater Colosseum, v němž v prvních křesťanských stoletích skončilo tolik mučedníků svůj život, aby se zrodili pro nebe. Jeho stavbu začal Vespasianus a ukončil ji Titus r. 80. Budova je tvaru elipsoidního o obvodu 527 m, osa obnáší 190 m a výška 50 m, šířka 156 m. Obsáhla na 100.000 diváků. Nazývala se Flaviovým amfiteatrem, podle svého zakladatele Flavia Vespasiana. Gotové začali s ničením Colossea a pokračovali v něm sami Římané, za občanských válek 14. století. Pavel III. postavil některé budovy a most z materiálu, který byl vzat v Colosseu.

Colosseum se považuje všeobecně za největší budovu klasického římského stavitelství ve starověku, která se dodnes z velké části zachovala. Avšak v posledních letech začala propadatí zkáze, hlavně vlivem populárního ruchu a kerů fikových. Po ulici jezdící těžká nákladní vozidla otrásající stěnami stavby a divoké keře fikovníku svými vlasově jemnými kořínky vnikají mezi kameny a rozleptávají je. Staří Římané nepoužívali malty ke spojování kamenů, ale stavební kameny si zhotovovali z travertinového kamene, nacházejícího se kolem Říma, velmi jemně je tesali a k sobě přikládali.

Delší dobu trvající odborné výzkumy zjistily, že poškozování Colossea nyní už natolik pokročilo, že vznikly obavy, aby se nezřítily dříve či později kameny, mezi nimiž jsou již trhliny a které jsou ohrožovány otřesy kolem jezdících těžkých vozidel. Proto nedávno přikročeno k pracím, které mají zabezpečiti tuto největší stavbu klasického Říma, která má mimo

podzemní část tři patra. Okolo obrovského objektu Colossea postaveno lešení, na němž pomocí nejmodernějších metod se provádějí potřebné opravy. Především se musí zvláštní křídovou hmotou hermeticky uzavřítí skuliny mezi kameny, pak tlakem téměř 6 atmosfér vlisují mezi kameny tekutý cement, který vnikne až do nejjemnějších pórů kamení a pevně k sobě vzájemně připoutá jednotlivé kusy tesaných kamenů. Očekává se, že nedávno začaté práce skončí ještě letos v létě.

JIŽNÍ RHODESIE V AFRICE,

na jejímž území byly dosud tři vikariáty a dvě apoštolské prefektury, dostala biskupskou hierarchii. Celé území se spojilo v jednu diecési s biskupem v čele a s residencí v Salisbury. Také v africké Nigerii se zřídila zvláštní diecése se sídlem v Ogoji; její území je totožné s nynější nigerskou apoštolskou prefekturou.

BIBLICKÉ PÍSNĚ

NA DLOUHOHRAJÍCÍCH DESKÁCH

Novinkou čs. dlouhohrajících desek jsou Dvořákovy Biblické písně v podání laureátky státní ceny M. Krásově a P. Kočího a dále Šostakovičovo Oratorium Píseň o lesích, které hraje Státní symfonický orchestr SSSR za řízení J. A. Mravinského. Zpívá státní sbor ruské písně a sólisté.

BEATO FRA ANGELICO

500 roků od smrti nedostižitelného náboženského malíře XV. století. Letos připadá výročí, připomínající nám geniálního průkopníka v malířské volbě námětů, usnadňujícího budoucím větší bohatství výrazových možností, umělce, jehož celé životní dílo bylo Stvořitelem oslavujícím »Benedicite«. 500 roků uplynulo od 18. února 1455, kdy ve věku 68 let zemřel bl. Giovanni da Fiesole, jenž je dnes neznámější pod jménem Beato Fra Angelico a zaujímá celkem zvláštní místo mezi florentskými umělci XV. století. Fra Angelico převzal a přehodnotil všechny výsledky, na něž bylo bohaté umění Quattrocenta, ale mnohokrát se záměrně od nich odchýlil, aby dosáhl svého cíle: skutečné církevní zobrazení postav a událostí svatých. Přitom Fra Angelico se stal v pravém slova smyslu nedostižitelným náboženským malířem, právě tak jako sv. František z Assisi byl náboženským básníkem. Jeho obrazy jsou nejen krásné, ale i poučné. Všecko, co Fra Angelico namaloval, dodnes upoutává náš zájem a chytá za srdce. Ne slovem ani písmem, ale štetcem a barvami vypráví nám o Pánu Ježíši a Panně Marii. A co ho nejvíce vyzdvihuje nad ostatní náboženské malíře, to netkví ani v jeho technice, ani v koloritu, ale v těsné jeho blízkosti k Bohu, z níž plyne zrcadlení se hlubokých, zbožných zážitků. Fra Angelico je prvním umělcem, který citlivě vytušil, procítil a i pro nás oděl do trvalé formy takové dojmavé výjevy, jako je na př. oplakávání mrtvého Ježíše, složení Těla do náruče Bolestné Matky anebo spočinutí učedníka lásky sv. Jana na hrudi Ježíšově.

KOSTEL KE CTI NEP. POČETÍ P. MARIE

postaven péčí a obětavostí věřících za pomoci diecése v Zádorfalve, která je filiálkou regályské fary (Maďarsko). Nový kostel byl už benedikován.

INDICKÝ BISKUP FERNANDO,

diecéšní biskup v indickém Tuticorine, v katedrále Nejsv. Srdce vysvětil na kněze svého nejmladšího bratra. Při obřadech asistoval druhý biskupův bratrkněz. Po svěcení biskup Fernando první přijal novokněžské požehnání svého nejmladšího bratra. Zajímavé je, že i předešlý biskup tuticorinský Roche měl dva bratry kněze.

FRANCOUZSKÝ SVAZ CYKLISTŮ

vyznamenal medailí a zvláštním diplomem katolického faráře v Saint Michele, jemuž je nyní 91 let. Plných 66 let používal bicyklu na svých pastoračních cestách.

V HIROŠIMĚ,

v japonském městě, na které na sklonku druhé světové války Američané svrhli první atomovou bombu, za posledních 10 roků se zmnohonásobil počet katolíků. V roce 1945 bylo v Hirošimě pouze 150 katolíků a dnes je jich tam už 2368. Jejich počet stále vzrůstá.

BENÁTSKÁ CAMPANILE,

o níž se rozšířily zprávy, že hrozí sesutím, podle zjištění zvláštní komise vyžaduje bezodkladné renovační práce.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

9. září 1890

S láskou a obdivem vzpomínáme 65. narozenin národního umělce *Viléma Zítka* (nar. 9. 9. 1890 v Praze-Podskali), ježto svrchovanému umění tohoto vynikajícího pěvce a spolutvůrce české operní tradice zůstáváme stále mnoho dlužni.

Množství postav, které daroval naší opeře, žije nezapomenutelně v paměti obecnosti, které Zítka vidělo a slyšelo: zvláštní timbre jeho vzácně poddajného hlasu rozezpíval se v jemných záchvěvech, jimiž vystihoval všechna citová hnutí, která žádal text.

Každá Zítkova postava stala se originálním typem pěveckým i hereckým, neboť byl právě tak vynikajícím zpěvákem jako hercem, což u zpěváků nebývá vždy obvyklé.

Na Bílou sobotu 1947, v plném rozvoji svých tvůrčích sil a několik dní před dovršením 35 let své umělecké činnosti, byl zákeřnou chorobou vyřazen z práce na naší první scéně, na níž nám daroval tolik krásného a povznášejícího.

Je opravdu ojedinělým případem, že Zítek jako umělec začal a skončil svou uměleckou dráhu na Národním divadle v Praze. Původně se vyučil jemným mechanikem.

Než jeho láska k umění, jmenovitě k hudbě a zpěvu, přivedla ho na uměleckou dráhu. Působením svého přítele Brůhy, pozdějšího akademického sochaře, zanechal svého působení ve spolku »Vyšehrad«, kde zpíval druhý bas, a vstoupil do pěvecké školy Pivodova, kde získal pevné základy svého budoucího umění.

V Národním divadle byly tehdy t. zv. audice, při nichž na jevišti předzpívali mladí operní adepti šéfu opery Karlu Kovařovicovi, a ten pozoruhodnějším hlasům nebo talentům věnoval svou pozornost. V dubnu 1911 stal se takto Zítek t. zv. sustentantem opery Národního divadla a od 1. 5. 1912 byl angažován jako sólista.

Zítek zůstal po celý svůj život věrným naší první operní scéně, i když na čas hostoval s velkým úspěchem v cizině: jako basista se všemi vlohami velkého basisty, spoléhajícího ne tak na syrové dary přírody, jako na pěvecké umění, které udržoval ustavičným cvičením ve stavu nejpohotovější výkonnosti. Z jeho velikého repertoáru operních postav jmenujeme postavy českých oper, jež se staly součástí slavné naší operní tradice: vodník (»Rusalka«), Rarach (»Čertova stěna«), Chrudoš (»Libuše«).

20. září 1875

Před 80 roky zemřel v Praze v poměrně mladém věku 42 let český básník, dramatik a romanopisec *Gustav Pfleger-Moravský* (nar. 27. VII. 1833 na Moravě v Krasejně u Bystrice nad Perštýnem).

Zhoubná choroba, propuknuvši u něho důsledkem špatných sociálních poměrů již v r. 1850 silným chrlením krve, ovlivňovala jeho tvorbu, zatíženou pesimistickým světobolem a zatrpklostí.

Jeho básně a dramata neměla celkem úspěchu ani ve své době, ani později; jeví se však jako průkopník sociálních a psychologických románů svými knihami »Z malého světa« (r. 1864) a »Paní fabrikantová« (r. 1867), i když se nám zdají dnes tyto práce romantické a příliš poplatné době svého vzniku.

24. září 1735

Ačkoliv již uplynulo 220 let od smrti malíře českého baroka *Petra Brandla* (zemřel v Kutné Hoře 24. 9. 1735), přesto zůstává jeho dílo svěží a hodné naší pozornosti i obdivu.

NOVÉ KNIHY

ANATOLE FRANCE, EPIKUROVA ZAHRADA. THAIS. (St. nakl. krásné literatury, hudby a umění. Str. 270, váz. Kčs 17,—.)

Soubor úvah a essayů, v nichž je obsažena filosofie mládí Anatole France, kdy skepse a nevíra v racionální i etické hodnoty tehdejší společnosti měšťácké jej vedly k závěrům, které v pozdějším vývoji překonal. V pozdější tvorbě, zvláště ve sborníku »Do lepších časů«, ukazuje ve svých politických statích bezvýhradnou cestu po boku dělnické třídy.

JAROSLAV VRCHLICKÝ, VITTORIA COLONNA. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Str. 526, váz. Kčs 27,10.)

Básnický román Michelangelovy lásky k italské básničce Vittorio Colloně vytvořil Vrchlický svým dílem,

Brandl se narodil v říjnu 1668 na Malé Straně v Praze čp. 236 v domě »U červeného lva« (dnes Nerudova ul. 41), kde bydlil jeho otec a živil se jako krejčí. Později získal Brandlův otec t. zv. Czeplovský dům (zvaný též »U bílé labuti« na Malé Straně), kde měl výčep rakovnického piva a kde též r. 1685 zemřel.

Petr Brandl, nejmladší ze šesti dětí, jevil umělecké nadání již jako student malostranského gymnasia otců jesuitů; stal se žákem dvorního malíře Kristiána Schröttera, jenž ho vedl hlavně ke studiu v tehdy proslulé pražské královské obrazárně, kde mladý Brandl pilně kopíroval obrazy a učil se způsobu malby velkých mistrů.

Na Brandlově umělecké osobnosti a jejím růstu je pozoruhodná především ta okolnost, že nikdy neopustil hranice své vlasti a vyvíjel se zcela bez přímého styku s tehdejšími barokními umělci v zahraničí.

Brandl je opravdovým virtuosem baroka. Miluje a maluje s oblibou výrazné tváře a těla, robustní typy, odpovídající jeho krevnatému temperamentu, který ho vedl k nákladnému způsobu života, takže zemřel, raněn byv mrtvicí, zcela chudý, i když četné objednávky přinesly mu velmi vysoké honoráře.

Z jeho rozsáhlého díla, z něhož mnohé obrazy jsou prací jeho žáků nebo spolupracovníků a jsou mu tudíž neprávem připisovány, jest většina s náboženskými motivy. Příkladem uvádíme: »Příchod Tří králů« (kostel sv. Jakuba na Zbraslavi, »Josef Egyptský a jeho bratři« (dnes státní zámek v Jindřichově Hradci), serie obrazů pro kostel sv. Markety v Praze-Břevnově a pro kostel v Doksanech u Roudnice.

28. září 1895

Mezi opravdové dobrodince lidstva můžeme zařadit i francouzského badatele v chemii a biologii *Louis Pasteura*, který zemřel před 60 lety ve Villeneuve-l'Étang u Paříže.

Pasteur se narodil v Dôle (départ. Jura) 27. XII. 1822 a působil jako profesor fyziky a chemie v Dijonu, Strasburku a Paříži. Svými pracemi prokázal veliké služby lékařství a zdravotnictví (antiseptické ošetřování ran, epidemické nemoci, léčení vztekliny), i potravinářskému průmyslu (t. zv. pasteurisace, t. j. konzervování nápojů, jež snadno podléhají kvašení, jako na př. víno, pivo, mléko a pod.).

Nad jeho hrobem v Paříži v Pasteurově ústavu jsou jeho objevy a práce takto zaznamenány: molekulární dyssymetrie (1848), kvašení (1857), generatio spontanea (1862), choroby vína (1863), choroby hedvábníků (1865), choroby piva (1871), prudké choroby infekční a zvířecí (1877), ochranné očkování (1880), léčení vztekliny (1885).

29. září 1930

Připomínáme 25. výročí smrti ruského malíře *Ilji Rjepina*, který zemřel na své usadlosti v obci Kuokala (dnes Repino) ve Finsku. Rjepin, narozený 5. 8. 1844 v Čugujevě (gubernie Charkov, je vrcholný zjev ruského realismu, a proto bývá nazýván někdy »ruský Courbet«. Původně byl malířem svatých obrazů, ale těmi se neprosлавil. Cestou ke slávě byl až jeho obraz »Plavci na Volze« (r. 1873). Většina jeho děl je dnes v t. zv. Treťjakovské galerii v Moskvě. Jsou to obrazy historické (na př.: »Car Ivan Hrozný« z roku 1885, »Záporožci« z r. 1891), skupinové lidové a náboženské výjevy (na př.: »Procesi« z r. 1884, »Sv. Mikuláš-divotvůrce« z r. 1888) a portréty (na př.: Tolstoj, Rubinstein a j.).

v němž vystupuje prostě lidská, vroucí úvaha o základních věcech života a smrti. V básni se střídá osobní pesimismus básníkův s pevnou vírou v lepší osud lidstva. Kniha obsahuje ještě další sbírky, a to »Staré zvěsti«, »Perspektivy« a »Fresky a gobelíny«. JAN NERUDA, STUDIE, KRÁTKÉ A KRATŠÍ. (St. nakl. krásné literatury, hudby a umění. Str. 412, váz. Kčs 19,40.)

Tento pátý svazek Spisů Jana Nerudy, který vychází v Knihovně klasiků, obsahuje jednak povídku Trhani, fejetony sebrané pod názvem Pražské obrázky a různé studie. Neruda zde vystupuje jako bystrý kritik současného života, ale ukazuje i cestu nápravy a svým mistrným perem pomáhá tvořit předpoklady pro náš dnešek.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 8

ThDr František Drábek: Nelze sloužit dvěma pánům

Kolem svátku Království Panny Marie

Dr Hubert Havránek: Dějiny rituálu

*ThDr Antonín Salajka: Měli Slované již písmo před
sv. Konstantinem-Cyrilem?*

*JUDr Antonín Fafl: Daňová morálka ve světle katolické
mravouky*

ThLic Miroslav Rajmon: Lidská společnost

*Vztah tabulového malířství a knižní ilustrace k paralelám
Starého a Nového Zákona*

P. Karel Sahan: Svatý Hilarion, milovník duchovního života

P. Emil Korba: Zrnka věčnosti

*P. František Hochmann: Abbé Josef Jelinek, hudební skladatel
a klavírní virtuos*

8

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

ThDr FRANTIŠEK DRÁBEK: Nemo servus potest duobus dominis servire (Luc. 16, 13).

Doctrina Catholica non potest in gratiam redire cum systemate »Capitalismi« de sensu bonorum et eorum divisione, quae triginta annorum bello post maxime dein saeculo ante crescebant. Possessio bonorum — ut absolutum ius et summa dominatio rerum — minime ab vita, more paganorum differt. Gravissima et maxima bona debent prodesse communitati hominum et patriae. Novus ordo socialis ad mentem auctoris propior videtur esse doctrinae Catholicae quam systema et vita »Capitalismi«.

De Festo B. Mariae Virginis Reginae.

Explanatio Theologiae dogmaticae et historiae argumenti instar fontis Sanctae Sedis instituendi hoc novum Festum atque Officium liturgiae.

Dr HUBERT HAVRÁNEK: De libri rituum historia.

Progressus historiae rituum liturgiae et libri regulas praeceptaque ritus praescribentis.

ThDr ANTONÍN SALAJKA: Utrum Slavi iam ante S. Constantini-Cyrilli adventum litteras adhibuerint?

Explorationes archaeologiae et litterae populorum cultu atque humanitate praedictorum certiores nos faciunt Slavis ante S. Cyrillum velut aliis cultu atque humanitate carentibus gentibus varia signa, diversum usum ad mutuas relationes praestandas fuisse. Nulla vestigia litterarum ad praecepta artis revocatarum. Ambiguum scientiae indicium litterarum apud Slavos adhibitarum.

Dr ANTONÍN FAFL: De vectigalibus sub specie Theologiae moralis.

Studia iuris scientis prementia rationem Theologiae moralis quaestionem officii vectigalia solvendi postulato conscientiae et probitatis substituere.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De societate humana.

Propositum vitae in societate humana in obtemperazione, progressu, perfectione personae et individui consistit. Ut omnes vitam in tranquillitate, fructuosa pace, iustitia, plena incolumitate agere possint, res et munus imprimis praesulis rei publicae in serium vertitur. Mutua hominum vita impossibilis evadit auctoritate carente. Novus ordo socialis aestimat unumquemque secundum eius ingenium, negotium, studium.

De relatione artis pingendi tabulis pictis et libris ad Vetus et Novum Testamentum.

Auctor artem pingendi Bohemiae vero etiam regionum exterarum exempla perlustrat. Appendix imaginum duo specimina suppeditat — scilicet imaginem Cranach Gothae et opus Galliae sculptoris Geoffroy Tory.

P. KAREL SAHAN: Beatus Hilarion, ardens vitae spiritualis cultor.

Ad sacerdotis meditationem.

Prof. P. JOSEF BENEŠ: Sacerdotes accurate res gestas huius temporis considerantes.

Conspectus novissimarum rerum gestarum totius orbis terrarum, maxime pretium et momentum consultationis Genavae.

P. FRANTIŠEK HOCHMANN: Abbé Josef Jelinek, musicis eruditus et summo artificio clavichordio canens.

Imago vitae egregii sacerdotis Bohemiae abhinc 130 annos vita defuncti.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Nelze sloužit dvěma pánům

ThDr František Drábek

Na prvních stránkách Genese popisuje svatopisec stvoření světa způsobem srozumitelným chápání izraelského lidu a ke konci hexaeronu čteme slova, jež vyřkl Bůh po stvoření prvních lidí: »Rostte a množte se, naplňte zemi, podmaňte ji a vládněte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem a nad všemi živočichy, kteří se pohybují na zemi.«

Bůh tedy dal zemi k užívání celému lidskému pokolení, nejen to, co na ní roste — rostliny, a co se na ní pohybuje — zvířectvo, ale také to, co je v hlubinách země. Člověk má využívat přirozené plodivé síly země k pěstování rostlin, ochočít zvířata, aby mu sloužila svou silou a užítkovostí, krotit a zapojovat do své služby živly, ano i sílu skrytou v nejmenších částech hmoty — sílu atomickou, avšak po vůli a zákonu Božím, jak je psán přirozeným zákonem ve vědomí každého člověka a jak stanoví zákon Boží v desateru.

Bůh dal lidstvu svět v užívání, v držení, nikomu však nepřiřkl tu neb onu část světa. To Bůh přenechal lidské přičinlivosti a státnímu zřízení, aby vymezily obsah a rozsah vlastnictví, aby nejlépe sloužilo na prvním místě celku i jednotlivcům a jejich rodinám.

Proto katolické učení se nikdy nemůže smířit s kapitalistickým pojetím majetku a jeho rozdělením, jak se vyvinulo během staletí, zejména po třicetileté válce a hlavně ve století minulém. Kapitalistické pojetí vlastnictví majetku — jako neomezené právní panství nad věcí — se nikterak neliší od pohanského pojetí vlastnictví, které vymezil římský právník Ulpianus jako »užívání, nadužívání a zneužívání věci podle své vlastní vůle«.

Už samo státní zřízení v kapitalistickém světě a kapitalistický právní řád daňovým systémem, který je výslednicí vývoje od propůjčení majetku do užívání za úplatu, usvědčuje všechny obhájce naprosto nikým a ničím neomezovaného a neomezeného vlastnictví z nepravdy.

Ke křesťanskému pojmání vlastnictví dojdeme úvahou ze smyslu a cíle lidského života, ze smyslu a cíle tohoto světa, jak nám jej nastiňují první kapitoly Genese. Bůh stvořil člověka a hmotnému tělu vdechl nesmrtelnou duši, nadanou rozumem a vůlí, jimiž se nejvíce zrcadlí v člověku odlesk Boží dokonalosti. Smyslem lidského života je pak, aby Boha poznával, zachovával v pozemském životě jeho vůli, jeho zákon, jak mu učí naše matka Církev, podle zákona Božího žil a spasil duši, která je stvořena a vykoupěna krví Kristovou pro věčnou blaženost v nebi. Tedy co člověk na světě vlastní, ať již dědictvím, či co získal a rozmnožil svou prací tělesnou či duševní, vše to musí být podřízeno úkolu člověka v pozemském žití — spasit duši. Spravedlivým způsobem nabytý majetek je jen prostředkem, nikoliv cílem člověka, a majetek musí člověku sloužit, a ne aby člověk sloužil majetku.

Majetek je člověku Bohem svěřený, aby ho správně užíval, aby jím sloužil nejen sobě, ale také bližním — celku. Bůh dává každému zde na světě místo, poslání, úkol a cíl. Musí tedy každý z nás mít k tomuto cíli a úkolu prostředky. Chudoba je sociální zlo a tam, kde jsou chudí, tam nepanuje křesťanská spravedlnost, spravedlnost v hospodářském životě. Každé rozdělení majetku ve společnosti není spravedlivé, kde na jedné straně je přepych, zahálčivý život, bezpracné důchody, obohacování se na úkor druhých, kořistění z práce druhých, příživnictví. A společnost má v rukou oprávněnou moc, aby majetek rozdělila spravedlivěji, nebo aby majetek přinutila, aby konal svou sociální funkci, aby nesloužil jen jednotlivci, ale také celku. Tedy žádné almužnictví, hlavně když jsou tvrdá srdce, ale spravedlivé rozdělení majetku a jeho důchodů! Taková je křesťanská nauka o majetku, a to, co bylo často pokládáno za nauku Církve v oblasti hospodářského života, bylo jen kompromisem s naukami, či lépe řečeno praxí kapitalistickou.

Majetek musí být spravedlivě rozdělen ve společnosti a musí sloužit dobru celku, které má podle učení sv. Tomáše Aquinského, učitele Církve, přednost před dobrem jednotlivce, jedná-li se o dobro téhož druhu.

Proto Kristus velebí chudé duchem, t. j. ty, kteří nepřilnuli k majetku (Mt. 5, 3), proto volá strašně »běda« bohatým (Lk. 6, 24), protože bohatství a starost o ně dusí sítě slova Božího (Mt. 13, 22), zdržuje od dokonalosti (Mt. 19, 22) a proto je těžké, aby bohatý vešel do království nebeského, neboť není možné sloužit Bohu a mamonu (Mt. 6, 24).

První Církev jerusalemská žila v dobrovolném společenství statků (Sk. ap. 2, 44). Kristovo

prokletí bohatých tvrdého srdce se ozývá z listu sv. Jakuba (5, 1, 6). Duch Kristův sálá ze slov Otce pouště sv. Jeronyma, který velké bohatství hodnotí jako krádež vlastníka nebo jeho nešlechtných předků. Sv. Ambrož praví, že Bůh nikomu nedal ten či onen kus půdy, země po vůli Boží patří všem, aby ji vzdělávali a byli z ní živi. A vida lakotu bohatých praví, že chléb, který boháč zadržuje, patří hladovému, oděv, který uzavírá, patří nahému, vysvobozeným a vykoupeným ubožákům z bídy patří peníze, které bohatý zakopává do země. Stejným duchem se nesou výklady evangelia církevními Otcí sv. Augustinem, sv. Janem z Damašku, sv. Janem Zlatouústým a jiných církevních spisovatelů doby apoštolské.

Nejinak učí velcí učitelé církevní ve středověku, sv. Tomáš Aquinský, sv. Antonín, arcibiskup florentský. Středověcí křesťanští učitelé mravouky hlásali, že »peníze nemohou mít mladé«, proto odsuzovali braní úroků, když věřící zapomínali na křesťanskou lásku k bližnímu v otázkách majetku.

Učitelé katolické mravouky učí, že každý člověk má právo na tolik osobního majetku, kolik potřebuje pro uchování a rozvoj své osobnosti. Velká bída na jedné straně toto udržování a rozvoj brzdí, na druhé straně pak nadbytek dusí v člověku vyšší touhy, jeho rozvoj a niterně jej rozkládá a žene do požívačnosti, lakoty, egoismu atd. I bída i nadbytek dusí v člověku člověka a tím jej odcizují od jeho nadpřirozeného poslání — spásy duše.

Aby se člověk mohl udržovat na úrovni důstojné lidské osobnosti, k tomu nevyhnutelně potřebuje: dostatečnou potravu, dostatečný byt, přiměřené odění a přiměřený lidský odpočinek. To je tak zvané životní minimum. Touží po poznání, vědomostech, po zušlechtění srdce k pozdvižení své osobnosti, touží po založení rodiny, po tom, aby v rodině mohl mít děti, aby je mohl vychovat v řádné členy lidské společnosti. To vše člověku zabezpečuje společnost, která se stará o časně blaho občana.

Mluvíme-li o dolní hranici vlastnictví majetku, je také nutné označit horní mez vlastnictví. Moderní katoličtí učitelé mravouky jsou názoru, že každý má právo jen na tolik majetku, kolik ho dovede vyrobít svou prací a kolik ho dovede svou prací obdělávat. To zejména platí o majetku pozemkovém, kterého máme u nás nadbytek a které dává ještě větší úrodu při lepším, pečlivějším, strojovém a vědeckém obdělávání ve velkých celcích, při sdružení výrobních prostředků a pracovních sil.

My u nás nemáme důvodu k stížnostem na nespravedlivé rozdělení majetku. Základní, klíčový majetek, který má sloužit celku, je v rukou lidu, každý u nás má zabezpečené životní minimum a majetek, zejména pozemkový, daleko přesahuje horní mez stanovenou katolickými učiteli mravouky.

Vidíme tedy jasně, že nový společenský řád je řádem spravedlivějším a že v tomto řádu docházejí křesťanské zásady většího uplatnění než v řádu kapitalistickém, a že nemáme nejmenšího důvodu zastaralý řád obhajovat.

KOLEM SVÁTKU KRÁLOVSTVÍ PANNY MARIE

Jubilejní rok 1950 vyvrcholil dne 1. listopadu dogmatisací Nanebevzetí Panny Marie. Ani loňský rok mariánský 1954 nezůstal bez vyznamenání: rovněž 1. listopadu byl encyklikou »Ad Caeli Reginam« z 11. října 1954 slavnostně vyhlášen nový svátek Království Panny Marie a vyhrazen mu 31. květen.

I pozastavovaly se nad tím některé katolické kruhy tvrdíce, že je toho »mariánského« již trochu mnoho. Není to pravda. Vzpomínejme slov sv. Bernarda z Clairvaux: »De Maria numquam satis.« A věru, kdo se zadívá do dějin naší Církve, kdo si všimá liturgické a lidové zbožnosti, zabývá se církevním uměním a theologií, záhy pozná, že zavedením jmenovaného svátku nebyla nikterak zkonstruována nová myšlenka, nýbrž že tu jde o přesvědčení v Církvi dávno zakotvené, že došlo k zakončení dlouhého vývoje, ke splnění nesčetných proseb předkládaných Svaté stolici k autoritativnímu potvrzení nauky po celá staletí tradované.

Už 1864 požádala řada biskupů tehdejšího velikého ctitele Bohorodičky a dogmatisátora jejího Neposkrvněného Početí, Pia IX., aby proklamoval Království Mariino. Tentýž požadavek byl přednesen 1870 Vatikánskému sněmu a opakován na mariánských kongresech konaných 1900 v Lyoně, 1902 ve Freiburgu ve Švýcarsku a 1906 v Einsiedeln. Hnutí v dalších letech našeho století stále mohutnělo, mimo jiné také

intervencí Marty Noailatové, jejíž iniciativou byl ustanoven svátek Ježíše Krista Krále. Utvořil se zvláštní výbor »pro Regalitate Mariae« pod předsednictvím biskupa z Todi, Msgra De Sanctis, jehož členy byli též slavný mariolog servita P. Gabriel Roschini a kardinál Giuseppe Pizzardo. Poslední přípravy se konaly na mariánském sjezdu v Římě 1950, až konečně minulého roku dílo doznělo: co tolik úst všeho věřícího lidu tolikrát vyslovovalo a až do naší doby vyslovuje v posledním desátku sv. Růžence: »Ježíš, který Tě, Panno, na nebi korunoval«, stalo se liturgickým svátkem.

Není to ovšem prvé liturgické podchycení myšlenky »Maria — Královna«. Naopak, naše liturgie je v tomto ohledu od dávných časů bohata na výročí opěvujících Království Matky Boží. Připomínáme si na příklad mariánské závěrečné antifony v našem breviáři: od hromnic do velikonoc modlívalme se »Ave, Regina caelorum«, od velikonoc do nejsv. Trojice »Regina caeli, laetare« a pak až do adventu překrásné »Salve, Regina«, nesmrtelné to dílo ochrnutého mnicha z Reichenau, blahoslaveného Jana Contracta (zemřel 1054), antifonu, rozšířenou a oblíbenou po všem katolickém světě jako málokterá, jíž neodepřel uznání ani odpůrce Královny nebes, Martin Luther (Sermon von der Geburt Mariä, Weimarer Ausgabe der Werke Luthers, sv. 10, 3, str. 321).

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Nelze sloužit dvěma pánům

ThDr František Drábek

Na prvních stránkách Genese popisuje svatopisec stvoření světa způsobem srozumitelným chápání izraelského lidu a ke konci hexaeneronu čteme slova, jež vyřkl Bůh po stvoření prvních lidí: »Rostte a množte se, naplňte zemi, podmaňte ji a vládněte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem a nad všemi živočichy, kteří se pohybují na zemi.«

Bůh tedy dal zemi k užívání celému lidskému pokolení, nejen to, co na ní roste — rostliny, a co se na ní pohybuje — zvířectvo, ale také to, co je v hlubinách země. Člověk má využívat přirozené plodivé síly země k pěstování rostlin, ochočit zvířata, aby mu sloužila svou silou a užítkovostí, krotit a zapojovat do své služby živly, ano i sílu skrytou v nejmenších částech hmoty — sílu atomickou, avšak po vůli a zákonu Božím, jak je psán přirozeným zákonem ve vědomí každého člověka a jak stanoví zákon Boží v desateru.

Bůh dal lidstvu svět v užívání, v držení, nikomu však nepřičkl tu neb onu část světa. To Bůh přenechal lidské přičinlivosti a státnímu zřízení, aby vymezily obsah a rozsah vlastnictví, aby nejlépe sloužilo na prvním místě celku i jednotlivcům a jejich rodinám.

Proto katolické učení se nikdy nemůže smířit s kapitalistickým pojetím majetku a jeho rozdělením, jak se vyvinulo během staletí, zejména po třicetileté válce a hlavně ve století minulém. Kapitalistické pojetí vlastnictví majetku — jako neomezené právní panství nad věcí — se nikterak neliší od pohanského pojetí vlastnictví, které vymezil římský právník Ulpianus jako »užívání, nadužívání a zneužívání věci podle své vlastní vůle«.

Už samo státní zřízení v kapitalistickém světě a kapitalistický právní řád daňovým systémem, který je výslednicí vývoje od propůjčení majetku do užívání za úplatu, usvědčuje všechny obhájce naprosto nikým a ničím neomezovaného a neomezeného vlastnictví z nepravdy.

Ke křesťanskému pojmání vlastnictví dojdeme úvahou ze smyslu a cíle lidského života, ze smyslu a cíle tohoto světa, jak nám jej nastiňují první kapitoly Genese. Bůh stvořil člověka a hmotnému tělu vdechl nesmrtelnou duši, nadanou rozumem a vůlí, jimiž se nejvíce zrcadlí v člověku odlesk Boží dokonalosti. Smyslem lidského života je pak, aby Boha poznával, zachovával v pozemském životě jeho vůli, jeho zákon, jak mu učí naše matka Církev, podle zákona Božího žil a spasil duši, která je stvořena a vykoupěna krví Kristovou pro věčnou blaženost v nebi. Tedy co člověk na světě vlastní, ať již dědictvím, či co získal a rozmnožil svou prací tělesnou či duševní, vše to musí být podřízeno úkolu člověka v pozemském žití — spasit duši. Spravedlivým způsobem nabytý majetek je jen prostředkem, nikoliv cílem člověka, a majetek musí člověku sloužit, a ne aby člověk sloužil majetku.

Majetek je člověku Bohem svěřený, aby ho správně užíval, aby jím sloužil nejen sobě, ale také bližním — celku. Bůh dává každému zde na světě místo, poslání, úkol a cíl. Musí tedy každý z nás mít k tomuto cíli a úkolu prostředky. Chudoba je sociální zlo a tam, kde jsou chudí, tam nepanuje křesťanská spravedlnost, spravedlnost v hospodářském životě. Každé rozdělení majetku ve společnosti není spravedlivé, kde na jedné straně je přepych, zahálčivý život, bezpracné důchody, obohacování se na úkor druhých, kořistění z práce druhých, příživnictví. A společnost má v rukou oprávněnou moc, aby majetek rozdělila spravedlivěji, nebo aby majetek přinutila, aby konal svou sociální funkci, aby nesloužil jen jednotlivci, ale také celku. Tedy žádné almužnictví, hlavně když jsou tvrdá srdce, ale spravedlivé rozdělení majetku a jeho důchodů! Taková je křesťanská nauka o majetku, a to, co bylo často pokládáno za nauku Církve v oblasti hospodářského života, bylo jen kompromisem s naukami, či lépe řečeno praxí kapitalistickou.

Majetek musí být spravedlivě rozdělen ve společnosti a musí sloužit dobru celku, které má podle učení sv. Tomáše Aquinského, učitele Církve, přednost před dobrem jednotlivce, jedná-li se o dobro téhož druhu.

Proto Kristus velebí chudé duchem, t. j. ty, kteří nepřilnuli k majetku (Mt. 5, 3), proto volá strašně »běda« bohatým (Lk. 6, 24), protože bohatství a starost o ně dusí sítě slova Božího (Mt. 13, 22), zdržuje od dokonalosti (Mt. 19, 22) a proto je těžké, aby bohatý vešel do království nebeského, neboť není možné sloužit Bohu a mamonu (Mt. 6, 24).

První Církev jerusalemská žila v dobrovolném společenství statků (Sk. ap. 2, 44). Kristovo

prokletí bohatých tvrdého srdce se ozývá z listu sv. Jakuba (5, 1, 6). Duch Kristův sálá ze slov Otce pouště sv. Jeronyma, který velké bohatství hodnotí jako krádež vlastníka nebo jeho nešlechtných předků. Sv. Ambrož praví, že Bůh nikomu nedal ten či onen kus půdy, země po vůli Boží patří všem, aby ji vzdělávali a byli z ní živi. A vida lakotu bohatých praví, že chléb, který boháč zadržuje, patří hladovému, oděv, který uzavírá, patří nahému, vysvobozeným a vykoupeným ubožákům z bídy patří peníze, které bohatý zakopává do země. Stejným duchem se nesou výklady evangelia církevními Otcí sv. Augustinem, sv. Janem z Damašku, sv. Janem Zlatoústým a jiných církevních spisovatelů doby apoštolské.

Nejinak učí velcí učitelé církevní ve středověku, sv. Tomáš Aquinský, sv. Antonín, arcibiskup florentský. Středověcí křesťanští učitelé mravouky hlásali, že »peníze nemohou mít mladé«, proto odsuzovali braní úroků, když věřící zapomínali na křesťanskou lásku k bližnímu v otázkách majetku.

Učitelé katolické mravouky učí, že každý člověk má právo na tolik osobního majetku, kolik potřebuje pro uchování a rozvoj své osobnosti. Velká bída na jedné straně toto udržování a rozvoj brzdí, na druhé straně pak nadbytek dusí v člověku vyšší touhy, jeho rozvoj a niterně jej rozkládá a žene do požívačnosti, lakoty, egoismu atd. I bída i nadbytek dusí v člověku člověka a tím jej odcizují od jeho nadpřirozeného poslání — spásy duše.

Abyste člověk mohl udržovat na úrovni důstojné lidské osobnosti, k tomu nevyhnutelně potřebuje: dostatečnou potravu, dostatečný byt, přiměřené odění a přiměřený lidský odpočinek. To je tak zvané životní minimum. Touží po poznání, vědomostech, po zušlechtění srdce k pozdvižení své osobnosti, touží po založení rodiny, po tom, aby v rodině mohl mít děti, aby je mohl vychovat v řádné členy lidské společnosti. To vše člověku zabezpečuje společnost, která se stará o časně blaho občana.

Mluvíme-li o dolní hranici vlastnictví majetku, je také nutné označit horní mez vlastnictví. Moderní katoličtí učitelé mravouky jsou názoru, že každý má právo jen na tolik majetku, kolik ho dovede vyrobit svou prací a kolik ho dovede svou prací obdělávat. To zejména platí o majetku pozemkovém, kterého máme u nás nadbytek a které dává ještě větší úrodu při lepším, pečlivějším, strojovém a vědeckém obdělávání ve velkých celcích, při sdružení výrobních prostředků a pracovních sil.

My u nás nemáme důvodu k stížnostem na nespravedlivé rozdělení majetku. Základní, klíčový majetek, který má sloužit celku, je v rukou lidu, každý u nás má zabezpečené životní minimum a majetek, zejména pozemkový, daleko přesahuje horní mez stanovenou katolickými učiteli mravouky.

Vidíme tedy jasně, že nový společenský řád je řádem spravedlivějším a že v tomto řádu docházejí křesťanské zásady většího uplatnění než v řádu kapitalistickém, a že nemáme nejmenšího důvodu zastaralý řád obhajovat.

KOLEM SVÁTKU KRÁLOVSTVÍ PANNY MARIE

Jubilejní rok 1950 vyvrcholil dne 1. listopadu dogmatisací Nanebevzetí Panny Marie. Ani loňský rok mariánský 1954 nezůstal bez vyznamenání: rovněž 1. listopadu byl encyklikou »Ad Caeli Reginam« z 11. října 1954 slavnostně vyhlášen nový svátek Království Panny Marie a vyhrazen mu 31. květen.

I pozastavovaly se nad tím některé katolické kruhy tvrdíce, že je toho »mariánského« již trochu mnoho. Není to pravda. Vzpomínejme slov sv. Bernarda z Clairvaux: »De Maria numquam satis.« A věru, kdo se zadívá do dějin naší Církve, kdo si všímá liturgické a lidové zbožnosti, zabývá se církevním uměním a theologií, záhy pozná, že zavedením jmenovaného svátku nebyla nikterak zkonstruována nová myšlenka, nýbrž že tu jde o přesvědčení v Církvi dávno zakotvené, že došlo k zakončení dlouhého vývoje, ke splnění nesčetných proseb předkládaných Svaté stolici k autoritativnímu potvrzení nauky po celá staletí tradované.

Už 1864 požádala řada biskupů tehdejšího velikého ctitele Bohorodičky a dogmatisátora jejího Neposkvrněného Početí, Pia IX., aby proklamoval Království Mariino. Tentýž požadavek byl přednesen 1870 Vatikánskému sněmu a opakován na mariánských kongresech konaných 1900 v Lyoně, 1902 ve Freiburgu ve Švýcarsku a 1906 v Einsiedeln. Hnutí v dalších letech našeho století stále mohutnělo, mimo jiné také

intervencí Marty Noaillové, jejíž iniciativou byl ustanoven svátek Ježíše Krista Krále. Utvořil se zvláštní výbor »pro Regalitate Mariae« pod předsednictvím biskupa z Todi, Msgra De Sanctis, jehož členy byli též slavný mariolog servita P. Gabriel Roschini a kardinál Giuseppe Pizzardo. Poslední přípravy se konaly na mariánském sjezdu v Římě 1950, až konečně minulého roku dílo dozrálo: co tolik úst všeho věřícího lidu tolikrát vyslovovalo a až do naší doby vyslovuje v posledním desátku sv. Růžence: »Ježíš, který Tě, Panno, na nebi korunoval«, stalo se liturgickým svátkem.

Není to ovšem prvé liturgické podchycení myšlenky »Maria — Královna«. Naopak, naše liturgie je v tomto ohledu od dávných časů bohata na výročí opěvujících Království Matky Boží. Připomínáme si na příklad mariánské závěrečné antifony v našem breviáři: od hromnic do velikonoc modlíváme se »Ave, Regina caelorum«, od velikonoc do nejsv. Trojice »Regina caeli, laetare« a pak až do adventu překrásné »Salve, Regina«, nesmrtelné to dílo ochrnutého mnicha z Reichenau, blahoslaveného Jana Contracta (zemřel 1054), antifonu, rozšířenou a oblíbenou po všem katolickém světě jako málokterá, již neodepřel uznání ani odpůrci Královny nebes, Martin Luther (Sermon von der Geburt Mariä, Weimarer Ausgabe der Werke Luthers, sv. 10, 3, str. 321).

Církevní hodinky poukazují však i na jiných místech na Marii jako Královnu a Panovnici: ve svátek Nanebevzetí, který se vždy slavil také jako svátek Korunovace Matky Páně, zpíváme v Nešporách k Magnificat: »Hodie Maria Virgo caelos ascendit: gaudete, quia cum Christo regnat in aeternum«, v den výročí Zjevení P. M. v Lurdech: »Hodie gloriosa caeli Regina in terris apparuit«, a v hymnu o svátku sv. Růžence: »Bis sena cingunt sidera almae Parentis verticem: throno propinqua Filii cunctis creatis imperat« a tamtéž: »Ave in triumphis Filii, ... in regni honore et lumine, Regina fulgens gloria.«

Ještě častěji opakuje se naše myšlenka v mešních formulářích: »Regina mundi dignissima, Maria, Virgo perpetua, intercede pro nostra pace et salute« čteme ve mši svaté Panny Marie Karmelské, Matky dobré rady, ustavičné pomoci atd. — Ve svátek Sedmi bolesti zase máme: »Stabat sancta Maria, caeli Regina et mundi Domina, juxta crucem... dolorosa.« — Votivní mše svatá pro aliquibus locis, která má název B. M. V. Reginae Apostolorum, oslavuje přesvatou Pannu jako: »Regis aeterni Matrem et Reginam nostram«, k ní voláme v téže mši svaté: »Suscipe nos, Mater nostra, Regina nostra, ... gloriosa Regina mundi, intercede pro nobis.« — Introit mše svaté ke cti bl. Panny Královny všech svatých začíná: »Egredimini et videte, filiae Sion, Reginam vestram, quam laudant astra matutina: cuius pulchritudinem sol et luna mirantur et jubilant omnes filii Dei.« A v oraci se modlíme: »Deus, qui beatissimam Virginem Mariam omnium Sanctorum Reginam... nos venerari tribuisti.« Překrásné je též Graduale: »Praeposuit eam Dominus super universum regnum suum, et dedit ei diademam, ut... regnaret. Corona aurea super caput ejus.«

Královskou důstojnost Mariinu zdůrazňuje konečně také náš rituál a pontifikál. V některých formulářích svěcení a žehnání ji výslovně vzýváme jako »Královnu milosrdenství a svou nejmilejší Panovnici«, jako »blessed a neposkrvněnou Královnu nebes«. V oficiální sbírce církevně schválených odpustkových modliteb oslovuje se Maria — kromě 12 invokací »Královno« v loretánské litanii — 85krát jako Královna nebes, světa, srdcí, vítězství, nejhodnější, nejvyšší, nejmocnější, nejslavnější, nejvznešenější atd.

Téměř nepřehledný je počet obrazů a soch Matky Boží, kterým se dostala pocta liturgické korunovace. U příležitosti takové oslavy (milostného obrazu v Maria Plain u Salzburgu) složil Mozart svou světoznámou Korunovační mši.

Také liturgické umění vždycky zdůrazňovalo ve svých dílech Království Panny Marie. Již v 2. století byl neumělým sice štětcem, ale výstižně namalován v priscil. katakombách obraz znázorňující klanění se Mudrců, na němž vidíme Bohorodičku oděnou v typický ornát císařovny (basilissa). Totéž pojetí nalézáme pak ve 4. století na afrických fragmentech z Damons-el-Karita, v 6. století na mosaikách v S. Apollinare Nuovo v Ravenně a na freskách v S. Maria Antica v Římě. A kdo by neznal nádherné mosaiky v S. Maria Maggiore a v S. Maria in Trastevere z 12. století, jež nám ukazují korunovací P. Marie za Královnu nebe i země? — A jako v křesťanském starověku a středověku zůstala i později až do doby nejnovější právě postava Marie-Královny jedním z nejoblíbenějších námětů všech umělců všech zemí. O tom netřeba se rozepisovat.

Dosvědčuje-li takto celá liturgie přesvědčení veškerého katolického světa o Království Mariině, potvrzuje je tím více nesčetné výroky církevního učitelského úřadu. Církev mluví po všecku dobu svého trvání velmi často o Marii jako Královně, připomíná její královský původ a královskou moc a slávu. Zde stručný přehled:

787 hájí VII. ekumenický koncil Konstantinopolský (II. nicejský) uctívání svatých, zvláště Panny Marie, proti obrazoborcům, při čemž nazývá Bohorodičku výslovně »neposkrvněnou Královnou všech křesťanů«.

Bulla »Superni benignitas Conditoris« Bonifáce IX. z roku 1390 zavádí svátek Navštívení Panny Marie, hovoří »o Panně pocházející ze vznešeného rodu Davidova, již vtělené Slovo Boží vyvolilo za dokonalou Královnou, jejíž krásu obdivují slunce a měsíc, jež si zasloužila nosit kolem hlavy korunu z 12 hvězd.«

Sixtus IV. vydal 1476 bullu »Cum praeexcelsa«, v které oslovuje Marii jako »Královnou nebes povýšenou na hvězdnatý trůn«. Téhož výrazu užívá Sixtus V. několikrát v bulle »Dum ineffabilia« z roku 1585.

I Pavel V. napsal 1615 mariánskou bullu »Immensae bonitatis«, kde podotýká, že »Maria svými ctnostmi a milostí, hlavně pak svým mateřstvím potřela ďáblovu hlavu, a proto byla vyvýšena nad kůry andělské jako Královna nebes i země.«

Bulla »Tanto studio« Pia VII. (1805) učí, že »blessed Panna vyniká nade všechny Svaté právem Rodičky Boží a vládne jako Královna-Matka.«

Řehoř XVI. začíná svůj apoštolský list z roku 1838 slovy: »Nebeská Královna, Maria, největší mezi panami.«

O Marii-Královně hovoří na více místech slavná bulla »Ineffabilis« Pia IX. z roku 1854, kterou bylo vyhlášeno Neposkrvněné Početí za článek víry.

Rovněž nazývá Lev XIII., který významenal Marii titulem »Královna sv. Růžence«, v četných svých růžencových encyklikách Matku Páně mnohokrát Královnou, tak v encyklice »Magnae Dei Matris« 1892, »Jucunda semper« 1894, »Adjutricem populi« 1895, »Diuturni temporis« 1898.

Svatý Pius X. vydal encykliku »Ad diem illum« k 50. výročí dogmatizace Neposkrvněného Početí roku 1904. I on zde mluví o »Kristu sedícím na pravici Božího majestátu a o Marii stojící jako Královna po jeho boku.«

Přesahovalo by ovšem zase rámec tohoto článku, chtěli-li bychom, třeba jen zhruba, naznačit jeho výroky týkající se našeho námětu. Je jich dlouhá řada ze všech let jeho pontifikátu, proslovených za nejrůznějších okolností. Necht' nám postačí alespoň poukaz na dogmatizační bullu »Munificentissimus« z 1. listopadu 1950, která obsahuje přílehlavá přirovnání Marie-Královny ke královně 44. žalmu a královské nevěstě Velepísně. Nezapomeneme ani na modlitbu nám všem známou, kterou sv. Otec složil u příležitosti uplynulého mariánského roku, v níž »obdivujeme a velebíme neporovnatelné bohatství vznešených darů, jimiž Marii Bůh zahrnoval nade všechny tvory od prvního okamžiku jejího Početí, až ji korunoval po jejím Nanebevzetí za Královnu veškerenstva.«

Tot' několik ukázek o tom, co říká církevní autorita. Co praví Písmo svaté, co teologie?

Starý Zákon Království Panny Marie při nejmenším naznačuje. Líčí-li tolikrát zaslíbeného Mesiáše jako Krále (srovnej Gen. 49, 10 — Num. 24, 17 — Is. 9, 6 a 11, 4 — Jer. 23, 15 — Dan. 2, 44 a 7, 13 — Žalm 71, 7), připisuje tím implicitně i Matce jeho královskou důstojnost. Zajisté je na př. Matka Mesiášova ona »Regina, quae adstat ad dexteram ejus ornata auro ex Ophir, cuius favore captant proceres plebis, quae tota decora ingreditur, cuius amictus sunt texture aureae.« (Viz žalm 44, nový překlad.) Dále spatříme předobraz Marie-Královny v Bethsabee, matce krále Šalomouna, jež směla postavit svůj trůn vedle trůnu královského (3 Kr. 2, 19), a v Esthere, izraelské královské nevěstě perského vladaře Xerxa, jejíž přímluvou byl národ ušetřen hromadného vyvraždění. (Est. 2, 17 a 5, 3.) Jsou to sice pouhé náznaky, přece však pro nás cenné direktivy.

Nový Zákon nám ukazuje Mariino Království již jasněji. Hovoří-li na př. archanděl Gabriel o Spasiteli jako o Králi, »jemuž dá Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, a jenž bude kralovati v domě Jakubově na věky, jehož království nebude konce« (Luk. 1, 33), poukazují tím bez pochyby zároveň na královský původ

a vznešenost jeho Rodičky. Sv. Bernardin Sienský zdůrazňuje tuto okolnost ve svém komentáři ke Kristovu rodokmenu slovy: »Maria pochází od 40 patriarchů, 14 králů a 11 knížat.« (Sermo V. de Nativ. B. M. V.)

Vycházejíce z výroků Písma pojednávají církevní Otcové často o Marii jako Panovnici a Královně. Názy se střídají v nejrůznějších obměnách a formách v jejich kázáních, homiliích, traktátech a ostatních spisích, sv. Efresem Syrským počínaje až po sv. Jana Damascenského a sv. Ildefonsa z Toleda. Ještě zevrubněji se pak mluví o Marii-Královně ve středověku. Nalézáme sotva církevního spisovatele, který by se nezabýval tímto tematem. Anselm, Bernard, Konrád Saský, Albert Veliký, Bonaventura, Jan Gerson, Petr Kanisius, Diviš Kartusián, Jan Eudes, Ludvík Grignon z Monfortu a Alfons Liguorský, všichni velelí a opěvují královskou krásu a moc Marie Panny, neodlučitelnou od krásy a moci jejího Božského Syna.

Neodlučitelnou! V dalších staletích totiž dozrává pomenáhl u theologů poznání podstaty Mariina Království. Vycházejíce z patristické myšlenky o Marii jako nové Evě rozvíjejí z pojmu »pomocí«, kterou tato nová Eva poskytla novému Adamovi, Kristu, (srovnej Gen. 2, 18) Mariin podíl na Kristově kralování:

Kristus stal se jako Vykupitel na základě nového právního titulu Pánem a Králem všech vykoupených; (viz encykliku Pia XI. »Quas primas«) — podobně dostala Maria jako »socia Redemptoris« pro svou aktiv-

ní účast na vykupitelském díle podíl na Kristově moci. »Beata Virgo regni consortium obtinuit, quia laboris adjutrix fuit«, praví výstižně sv. Albert Veliký ve svém *Mariale* (qu. 163).

Království Matky Spasitelovy závisí tedy opravdu naprosto na Království Kristově. Jako jemu přísluší na základě hypostatické unie, přísluší jí na základě jejího mateřství. A jako Kristus v sobě jedinečným způsobem uskutečňuje pojem »Krále« nejen extensive, ale též intensive — Rex regum et Dominus Dominantium (Zjev. sv. J. 19, 16) — uskutečňuje také Mariin pojem »Královna« v pravém, nejvyšším a nejdokonalším smyslu. Nejde tu snad o pouhou fikci, o nábožensko-citové rčení, jež by postrádalo faktického podkladu, nýbrž o zřejmou, konkrétní, dogmatickou pravdu.

Království Panny Marie je, jak jsme viděli, tak všestranně dosvědčeno, že nelze pochybovat o jasném consensu totius Ecclesiae. Církev jednala tudíž docela a velmi správně, ustanovila-li dekretem »Ad caeli Reginam« z 10. října 1954 zvláštní liturgický svátek tomuto vznešenému tajemství zasvěcený.

Doufáme pevně, že každoroční oslava Beatae Mariae Virginis Reginae v poslední den měsíce Máje přispěje k upevnění pravé křesťanské svornosti mezi národy a k prospěchu sociálního citění všeho lidstva pod milostivým žezlem Královy míru.

DĚJINY RITUÁLU

Rituale pochází od slova ritus, což znamená církevně upravený výkon vnějšího náboženského úkonu, jako křtu, mše sv. atd. V širším slova smyslu je ritus souhrn všech církevně uznaných zvyklostí v liturgii, v církevním právu a v církevním životě větší náboženské společnosti. Rituální knihy jsou povšechně písemné sbírky norem a posvátných obyčejů, jak byly zachovány při projevech náboženského přesvědčení toho kterého národa jak v soukromí, tak zvláště ve veřejném životě. Takové knihy měli již Římané pro své augury, pontifiky atd. V církevním slova smyslu je rituale liturgická kniha, která obsahuje modlitby a ceremonie při udílení svátostí a svátostí a při jiných náboženských obřadech.

Ritus, rituál a liturgie jsou takřka synonyma, jež se navzájem vyhraňují, doplňují a podmiňují, upravují věcně a formálně projevy bohopocty: obětí, modlitbou, předčítáním, zpěvy, ceremoniemi, a to liturgie co do obsahu, ritus co do formy a rituál jako uchovatel pravidel při bohoslužebných úkonech. To se týká hlavně mše sv., jakožto ústředního bodu celé liturgie v užším slova smyslu, dále svátostí a svátostí, jak bylo již výše řečeno, církevních hodin, času (církev. roku), místa (kostelů, oltáře), rouch, řeči, bohoslužebného nádobí atd. Liturgie se zakládá na přirozené potřebě a povinnosti vnější společné bohoslužby, t. j. kultu při vyznávání náboženského přesvědčení.

Jako je jen jedno od Boha zjevené náboženství, tak je i jen jediný pravý, Bohem zamýšlený kult, t. zv. cultus naturalis: M. I. 4,3: »Stalo se pak po mnohých dnech, že obětoval Kain z úrody zemské dary Hospodinu, a násl.; — M. 8,20: »Vzdělal pak Noe oltář Hospodinu a vzav ze všeho dobytka a z ptačtva čistého, obětoval oběti zápalné na oltáři,« — M. I. 14, 18: »Ale Melchisedech, král Sálema, vynesla chléb a víno, nebo byl knězem Boha nejvyššího,« — jak už bylo uvedeno v pojednání o dějinách oltáře. První rituální knihou mohli bychom nazvat již Mojžíšův soupis všech rozkazů Božích, jež dostal na hoře Sinai. Tak čteme v M. II. rozkaz Boží o svěcení kněží a oltáře i oběti ustavičné, — »a olej pomazání vyleješ na hlavu jeho a tím řádem posvěcen bude« (M. II. 29, 7 a dal.); — při svěcení oltáře: »A tele za hřích obětovati budeš každého dne k očištění a očistiš oltář, — když obětovati budeš oběť očištění, a pomážeš ho ku posvěcení jeho« (M. II. 29, 36 a dal.), — a o oběti

ustavičné: »Totot jest, co obětovati budeš na oltáři: beránky roční dva na každý den ustavičné« (M. II. 29, 38 atd.). — Však i kapitoly předchozí a následující téže knihy obsahují obřadní předpisy vztahující se k bohoslužbě. Podobně III. kniha Mojž. jedná o způsobu nařízení, kteréžto náleží k řádu a povinnostem levitů jako k. p. oběti zápalné, suché, pokojné a j., výroční slavnosti a jiné obřady, jakéž bývaly v obyčejí u lidu Božího. Zvláště v kap. 8 je zevrubně uveden postup při svěcení Arona na biskupa a jeho synů na kněze. Také IV. kniha Mojž. má v některých kapitolách ustanovení o ceremoniích při různých úkonech bohoslužebných. — »Napsal pak Mojžíš všechny řeči Hospodinovy« (II. Mojž. 24, 4). Což je to jiného, než starozákonné nařízení samým Bohem vydané pro obřady při bohoslužbách čili rituále? — Po tomto mozejšském kultě následoval křesťanský kultus, který byl ve své podstatě zaveden od Ježíše Krista (Eucharistická oběť: Luk. 22, 19): »A vzav chléb, díky činil a lámal a dával jim říka: Totot jest tělo mé, kteréž za vás se vydává, to činite na mou památku.« — Svátosti: na př. Mat. 28, 19: »Protož jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.« — Modlitba: Mat. 6, 5: »A když se modlíte, nebudte jako pokrytci, kteří obyčej mají ve školách a na úhlech ulic stojíce modliti se, aby byli vidíni od lidí; a 13: »A neuvoď nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen;« a 18, 20: »Nebo kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich.« — Během doby byl tento křesťanský kult s důstojností odpovídající jeho významu vybaven příslušnými modlitbami a ceremoniemi od církve sv., Kristem ustanovené. Bohu samotnému přísluší podle katol. učení cultus laetiae, t. j. zbožnění nejvyšší úctou, nižší stupeň uctívání přísluší tvorům Bohem zvláště vyznamenaným spojením s Ním (andělům a svatým) cultus dulciae a nejprředněji Marii (Matce Boží a Královně svatých cultus hyperdulciae, t. j. mimořádně vysoké uctívání; kříží Kristovu a obrazům Kristovým, svatých a sv. ostatkům náleží cultus relativus, t. j. úcta vztahující se k Bohu prostřednictvím svatých a oněch svatých symbolů víry. Všechny tyto složky náboženského vyznávání tvoří podstatu církevního kultu, shrnutého v liturgii a formálně fixovaného v ritu. Mnohé projevy katolického kultu jako úklony, poklekávání, padání na tvář, spínání rukou, očišťování (svč. vodou) a j., jsou běžné i v jiných kultech pro svůj přirozený symbolický

ký význam. Je proto neoprávněno domnívati se, že katol. kultus převzal tyto projevy zbožnosti od starých pohanských kultů, jako by byl od nich závislý.

Tato vnější úprava kultu byla původně svěřena jednotlivým představitelům církevních oblastí, podléhající jejich pravomoci; proto mají takové úpravy charakteristické známky těch kterých národností. Tak je možno poznati náboženské pojetí a vospělost v něm za starých dob. Původní reforma křesťanské liturgie byla, jak vysvítá z různých náznaků dějin a spisů apoštolských a z tradice, až do IV. stol. ve všech křesťanských církvích v podstatě věrně zachovávána v jednotné formě. Ve IV. století jeví se už bohatší vývoj liturgie ve střediscích církevního života: v Alexandrii, Antiochii, Miláně, Římě. Tak povstaly poznenáhlu různé liturgie, které měly jména podle významných církevních knížat, zvláště podle sv. apcštelů. — V orientě povstala: 1. liturgie Syrská, západní sv. Jakuba (pův. řecká), užívaná u monofysitských Jakobitů a katol. Maronitů, a východní liturgie sv. Addaea a Marise, již užívají Nestoriáni a sjednocení chaldejští v Mesopotamii, a Syrsko-Malabarská, již se užívá v Přední Indii, t. zv. Tomášští křesťané (sjednocení od r. 1599); — 2. liturgie Řecko-Byzantská sv. Basilia, již se užívá jen o nedělích v postě, o některých vigiliích a o svátku světově 1. ledna. Na její místo nastoupila lit. sv. Chrystoma; o všedních dnech užívá se lit. sv. Řehoře Vel. Řeči užívají starořecké. Syrská liturgie sv. Jakuba užívá oficiálně starořečtinu, ve skutečnosti však arabštinu; „orthodoxní“ Rusové užívají ruštinu, Srbové, Rusíni a Bulhaři užívají staroslovanštinu, Rumuni své mateřštinu; — 3. Arménská církev užívala původně řecké, později krátkou dobu Syrské liturgie, nyní se užívá opět lit. sv. Basilia v arménštině, zavedené od Saha III. („Katholikos“ od r. 390); — 4. v oblasti koptického ritu (v Alexandrii a v odtud založených církvích v Egyptě a Habeši) panovala původně lit. sv. Marka. Po zavržení monofysitismu synodou Chalcedonskou 451 obdrželi orthodoxní malachytští Egyptané lit. Konstantinopolskou (t. j. svatojakubskou v arabské řeči), monofysitští Alexandrijskou, přeloženou do koptštiny. Koptické formy jsou tyto: Lit. sv. Cyrila Alexandrijského, lit. sv. Řehoře Nazíanského a lit. sv. Basilia staroethiopská (v zásadě identická s lit. sv. Cyrila; nazývá se také lit. 12 apoštolů). Sjednocení Koptové užívají v liturgii arabštinu. Všeobecně jsou orientální liturgie obšírné a pompěsní.

K západním liturgiím patří lit. Římská, na jejíž výstavbě pracovali papežové: Damasus (366—84), Innocenc I. (401—17), Lev I. (440—61), Gelasius I. (492—96). Ke konci VI. stol. obdržela Římská liturgie od papeže Řehoře I. (590—604) svou nynější formu, kterou poznenáhlu zatlačila jiné západní liturgie; — 2. lit. Galikánská vyvinula se v V. stol.; liší se od Římské lit. mnohými orientálními rysy. Její oblastí jsou Galie, horní Itálie, částečně střední Itálie. Za Karolingů (Alkuin, Amalásius) splynula s Římskou lit. a byla nahrazena novou Římsko-Franckou lit. Spřízněna je s ní lit. Ambrosiánská, již se užívá v Miláně, která je hodně přizpůsobena lit. Římské; — 3. lit. Mozarabská neboli Gotská byla dominiem ve Španělsku, až do Řehoře VII. (1073—85), nyní se jí užívá ještě v Toledu. Má ráz Galikánské lit., ale je na ní patrný vliv Konstantinopole a Palestiny. V jižních španělských provinciích užívá se lit. baetické, ve středních lit. toletánské. Galikánský typ měly také lit. v Anglii, Skotsku a Irsku před příchodem římských misionářů. — U protestantů rozumí se liturgií bohoslužba s poslední večeří (protestantská „mše“). Ale jsou u nich běžné i vyrazy: křestní, snubní, biřmovací, pohřební liturgie. Je upravována Kostelními řády nebo Agendami.

Rituální knihy obsahovaly pevné formule pro liturgické modlitby. Užívalo se jich již v 2. stol. Ze IV. stol. existuje sbírka liturgických modliteb biskupa Serapiona z Thmuis; z V. stol. „Liturgie apoštolských konstitucí“ a „Římské Sacramentarium Leonianum“, z konce téhož století je „Sacramentarium Gelasianum“ a o sto let později je „Sacramentarium Gregorianum“.

Toto je základem dnešní mešní knihy. Pravidla pro správný výkon liturgických úkonů, mše sv., officia, svátostí, procesí atd. byla obsažena v 15 Ordines Romani ze VII.—XV. stol. Z nich vznikly „Pontificale“ (X.—XI. stol.) a „Caeremoniale“, obě pro funkce biskupské, a pro potřebu kněží (pro kláštery od 11. stol., pro světské duchovní od 14. stol.) byly vydány: „Manuale“, „Rituale“, „Benedictionale“, „Pastorale“, „Obsequiale“, „Agenda“. Z popudu církevního sněmu Tridentského vyšly v nové úpravě mimo brevír (1568), misál (1570), „Martyrologium Romanum“ (1584), „Pontificale“ (1596), „Caeremoniale“ (1600) a 1614 „Rituale Romanum“ za papeže Pavla V. Toto platí nyní v římskokatolické církvi v nově pozměněné úpravě papeže Benedikta XIV. z r. 1752. Důležité předchozí práce k němu tvořily 1537 v Římě vydané „Sacerdotale Castellani“ a proslulé před svým dokončením utajované „Rituale kard. Sanctorio“, vydané r. 1584. Kromě tohoto Rituale Romanum užívá se v některých diecésích rituálů diecésních. Církevní spisovatel Josef Catalanus (18. stol.) z římského Oratia u sv. Gerolama delle Carita zasloužil se v tomto oboru svou obsáhlou sbírkou rituálních knih s cennými komentáři, jako knihou „Pontificale Romanum“ vyd. r. 1736/40, „Caeremoniale episc.“ r. 1744 a „Rituale Romanum“ r. 1757.

Církev uznávala sice od počátku různé liturgie a rity východní a západní, pokud tyto církve byly sjednoceny s církví Římskou ve víře a uznáním papežského primátu. Později však hleděla bedlivě k tomu, aby se církevní obřady konaly pokud možno jednotným způsobem podle římského ritu. Výjimky z tohoto pravidla podléhaly zvláštnímu schválení papeže. Tak i Slovanský ritus, jehož užívali naši věrozvěsti sv. Cyril a Metoděj, byl uznán a schválen papežem Hadrianem II. Papež Jan VIII. sice slovanský ritus r. 873 zakázal, ale r. 880 jej zase povolil. Žáci Metoděje jej pak rozšířili i v Chorvatsku, Dalmacii a Bulharsku. Po smrti sv. Metoděje byla slovanská liturgie pod vlivem německým u nás potlačena, ale nalezla jiný domov u východních Slovanů a tak je církevní slovanština dodnes užívána při bohoslužbách slovanské církve řeckého ritu a v krajích dřívější glagoliky, Chorvatsku a Dalmacii. Glagolika byla v Srbsku a Bulharsku zatlačena a užívá se tam při bohoslužbách pohodlnější Cyriliky.

Pozoruhodné jsou koncem 18. a začátkem 19. stol. zavedené zvláštní rituály v některých německých diecésích, na př. Rituály pro diecési Kostnickou, Agenda biskupství Münsterského, Rituály ve sv. Florianu.

Napodobující římský ritus povstalo v Anglii r. 1858 zvláštní Oxfordské hnutí, zvané Ritualismus, uvedené v život prof. Puseyem, které se snažilo o zavedení důstojných a povznášejících obřadů přijetím katolických liturgických obyčejů a pobožností, především mše. Také napodobovalo katolickou pastoraci, zvláště: zpověď, posty, dobré skutky lásky a jiné katolické rity. Přes velké útoky proti této reformě i proti zákonu z r. 1874 trvá Ritualismus v Anglické církvi dále a v mnohých kostelích užívá se katolického rituálu: liturgických rouch, kadidla, svíc, svěcené vody, poklekání, procesí s křížem, míšení vína s vodou, pozdvihování hostie, posledního pomazání, uctívání Panny Marie a svatých, modlitby za mrtvé atd. Ritualismus, i když je hodně přizpůsoben katolickému ritu, zůstává oficiálně v jednotě s Vysokou církví, v níž však vyvolal větší horlivost a ovšem, jak je přirozené, časté konverze ke katolicismu.

V službách Božích a v přísluhování sv. svátostmi nestala se v nové době žádná podstatná změna. Novější liturgické předpisy: Gardelini: Decreta authentica congreg. sac. rituum ex actis ejusdem collecta ab 1588—1856. Rom. 1856. De Hardt: Sacra liturg. praxis. Lovan 1855. Mühlbauer: Thesaurus resolutionum s. congreg. Concilli 1870, vztahují se hlavně na to, aby se služby Boží konaly důstojně a rubriky o nich svědomitě se zachovávaly. Dr Hubert Havránek

MĚLI SLOVANÉ PÍSMO JIŽ PŘED SV. KONSTANTINEM-CYRILEM?

Protože staří Slované nezanechali žádných písemných zpráv o sobě (svých sídlech, stěhování a osudech), jsme tu odkázáni jednak na nálezy archeologické, jednak na zprávy kulturních národů sousedních. Patří sem zvláště zprávy autorů byzantských, na př. císaře Konstantina VII. Porfyrogenneta, který ve svém spise »De administrando imperio« (v kap. 29—36) mluví o jižních Slovanech (Charvátech, Srbech, Bulharech), dále o Moravanech a slovenském obyvatelstvu Pannonie. Uvádí též (v kap. 30) zprávu o sv. Konstantinovi-Cyrilovi a Metoději a o písmě slovanském (srv. A. Pavić, *Cara Konstantina VII. Porpirogenita »De administrando imperio«*, Zagreb 1909, 29 dd.). Z arabských autorů je to Abul Hasan el Mas'udi, který ve svém spise »Murug ed dahab« (vyd. v Paříži 1861 a též později) popisuje chrámy východních Slovanů. Ke germánsko-latinským spisovatelům o Slovanech a jejich písmě patří zejména Dětmar, biskup v Merseburgu, jehož »Kronika« mluví o severních Slovanech (srv. F. Kurz, *Thietmari merseburgensis episcopi Chronicon, Hannoverae 1889*).

Na otázku, zdali měli Slované již před sv. Konstantinem-Cyrilem nějaké písmo, bývá dávana různá odpověď, záporná i kladná. Především shledáváme u starých Slovanů, podobně jako u jiných nekulturních národů, různé značky a praktiky, kterých užívali při počítání a k označení osob a věcí, což nebylo ovšem nějaké soustavné písmo. Mezi takové praktiky patřily na př. uzly na provázcích, značky nakreslené nebo vyryté do dřevěné nebo hliněné plochy, velmi často zářezy a vruby do lískových hůlek, zvláště u horských kmenů slovanských (Srbů, Bulharů, Slováků), též u Rumunů a Maďarů (srv. L. Niederle, *Slovanské starožitnosti*, III, 2, 735). Niederle praví, že o domácím písmu slovanském, které by vyjadřovalo hlásky nebo ideograficky celá slova a pojmy, nic nevíme (uv. m.).

Pokud jde o tak zv. slovanské runy, dávají nám badatelé zápornou odpověď, neboť runy jsou původu germánského (srv. V. Jagić, *Zur slavischen Runenfrage*, Archiv für slavische Philologie V, 1881, 93 dd; *Grafika u Slavjan I. Vopros o runách a Slavjan*, Petrohrad 1911, Encykl. slavj. filol. III; H. Ułaszyn, *Materialy i prace komisji jezykowej Akademii umiejetności w Krakowie*, IV, 1909, 41 dd.). Niederle praví, že se dosud nenašla ani jedna přesvědčivá památka se slovanskými runami. To, co jednotliví badatelé uváděli, byly buď padělky nebo neslovanské texty nebo nečitelné značky (uv. m.).

Je však velmi pravděpodobné, že též u Slovanů byly pokusy vyjádřit řeč písmeny řeckými a latinskými. Vždyť měli styky, zvláště obchodní, se sousedními národy. Naznačuje to též mnich Chrabr ve svém traktátu »O písmenech«, kde se praví, že Slované sice z počátku neměli písma a užívali jen »črty a řezy« (vruby), ale přijavše křest, namáhali se psáti »rim'skami i greckymi písmeny«, ovšem »bez ustrojenia«, t. j. nesoustavně (srv. J. Vašica, *Mnicha Chrabra Obrana slovanského písma. Cyrilometodějská památka z konce IX. stol.*, Brno 1941, 5).

P. J. Šafařík popíral, že by Slované před Konstantinem-Cyrilem měli nějaké vlastní písmo (*Über den Ursprung und die Heimath des Glagolismus*, Prag 1858, 5). Naproti tomu F. Miklósich a B. Kopitar připouštěli, že Slované již před Konstantinem byli seznámeni s nějakým písmem na řeckém podkladě. Miklósich se domnívá, že Slované se mohli seznámit s řeckým písmem brzy po svém příchodu do Pannonie, a to prostřednictvím Illyrů (srv. čl. Mikl. »Glagolitisch«, *Allgem. Encyklopedie*, Ersch-Gruber, 68, 415). Rovněž F. Pastrnek (ve své rektorské řeči »O prvním slovanském písmě a jeho původu«, srv.

M. Weingart, *Čas. mod. fil.* XX, 1934, 11), i když tvrdí, že Slované ani na základě run, které byly některým z nich známy, ani cestou zářezů a črtů (o nichž mluví Chrabr) nedospěli k žádnému písmu, přece připouští nakonec, že snad mohlo být u Slovanů (soluňských) nějaké primitivní, nesoustavné písmo. Podle S. Kul'bakina (srv. jeho recenzi *Vajsovy Rukověti hlaholské paleografie*, *Slavia* XIII, 1935, 479) Konstantin při sestavování své abecedy měl před sebou slovanskou abecedu na řeckém základě.

A právě již uvedený traktát mnicha Chrabra »O písmenech« se stal východiskem pro tvrzení některých autorů, na př. F. J. Uspěnského a v poslední době zvláště I. Ohienka (srv. *Slov'janske pismo pered Konstantinom*, Jubilej, sborník M. S. Hruševského, II, Kijev 1928, 156—65; *Povstanja azbuky i literaturnoi movy u Slavjan*, Žovkva 1938), že totiž Slované měli již nějaké písmo před Konstantinem-Cyrilem. Pro toto tvrzení shledává Ohienko mnoho apriorních důkazů, na př. že Slované se nemohli bez písma obejít, že ke znalosti písma je vedly jejich obchodní styky s okolními národy, že též jejich dosti vysoká kultura již před IX. stol. ukazuje na znalost písma, že konečně i rychlý rozkvět písemnictví u Slovanů v IX.—X. století nebylo by možno vysvětliti bez předcházející kulturní průpravy, v níž je zahrnuta i znalost písma. Ohienko též připisuje velký význam známému místu ve staroslověnském Životě Konstantina-Cyrila (kap. VIII), kde se praví, že Konstantin našel v Cherscnu »evangelium a žaltář«, napsané ruskými písmeny. (O této zprávě pojednáme příště.) Nutno však posuzovat všechny Ohienkovy vývody o znalosti písma řeckého a latinského u Slovanů v době před sv. Konstantinem-Cyrilem jako dohady (srv. *Byzantinoslavica* I, 1929, 245).

Podobně i E. Georgiev (srv. *Načaloto na slavjanskata pismenost v Balcia, Starobalgarskitě azbuky*, Sofia 1942, *Studia histor. philol. Serdicensia* III, 1; *Pokr stvaneto na Slavjanite i Balcia*) i začalo na slavjanskata pismenost spored vesti v »Skazaneto« na černorizec Chrabr, *Istorič, Pregled* 4, 1947-48, 91—94) dokazuje, že bulharští Slované již před Konstantinem-Cyrilem si vytvořili písmo tím, že poslovanštili řeckou abecedu, čímž vznikla kyrilice. Konstantin mohl potom vynalézt abecedu hlaholskou, neboť měl před očima poslovanštělé řecké písmo, které pak dostalo jeho jméno. I když se Georgiev dovolává traktátu mnicha Chrabra, že Slované již dlouhou dobu užívali písma řeckého a latinského, není to přesvědčující, neboť podobnou adaptaci řecké abecedy před Konstantinem Chrabr zamítá a pokládá pokusy vyjádřit totiž slovanská slova pomocí řecké abecedy za nedostačující (*BS* XI, 1, 1950, 140).

»Ruskou« teorií Ohienkovou se obírá nejnověji D. Čyževskij (K otázce o původu slovanského písma, *Vajsův sborník, Slovanské studie*, Praha 1941, 52 až 57), který ji zamítá jako nepřesvědčující. Podobné námitky jako proti teorii Ohienkově uvádí Čyževskij i proti E. Georgievovi (srv. jeho recenzi *Georgievovy knihy Načalato... v Südostdeutsche Forschungen* IX, 1944), podle něhož kyrilská abeceda je starší než hlaholská, vynalezená sv. Konstantinem a je tedy původu předcyrilského.

Můžeme tedy říci, že otázka existence slovanského písma před Konstantinem-Cyrilem není vědecky prokázána.

ThDr Antonín Salajka

DAŇOVÁ MORÁLKA VE SVĚTLE KATOLICKÉ MRAVOUKY

Velké lidské cíle nemohou být dosaženy a přirozená lidská práva nemohou být zajištěna bez instituce státu. Stát, aby se zhostil těchto úkolů, je odkázán na součinnost občanů, od nichž má právo žádat příspěvní ve formě daní, poplatků, příspěvků a jiných dávek, různých se podle místních poměrů i historického vývoje.

Občané mají tedy vůči státu povinnost daňovou, kterou jim stát ukládá z moci své autority.

Odpovědný smysl a cit k plnění této občanské povinnosti je problémem psychologickým, mravním. Proto se také v odborné světové literatuře mluví výstižně o psychologii zdanění, o daňové morálce.

Daňová morálka je neobyčejně jasný a citlivý ukazatel mravnosti a poctivosti občana a jeho charakterové dokonalosti a bezúhonnosti.

Není proto divu, že se i veliké náboženské soustavy světa (brahmanství, islam, náboženství židovské a ovšem i křesťanství) zabývají tímto úsekem mravnosti a dokonalosti svých vyznavačů s hlediska nejvyšších hodnot, ve snaze odpovědět na každou důležitou otázku životní.

Abychom porozuměli dobře stanovisku katolické mravouky k daňové morálce, musíme si předem uvědomit, že předpokladem daňové morálky je daňová podrobenost poplatníkovy vůči organisovanému, ustavenému společenskému celku a povinným členstvím (zpravidla vůči státu). O daňové morálce nemůžeme proto mluvit, platí-li občan státu peníz z titulu trhové smlouvy, ani je-li daňová platba vynucována mocí neustavenou, ani při spravedlivé obraně poplatníkovy proti daňovému předpisu, nesvědčící o úmyslu uhnouti se dani, ani při dobrovolném příspěvků (daru) ve prospěch státu, jakým byly na příklad dary francouzských občanů státu v r. 1870, kdy zejména ženy a dívky se dobrovolně zbavovaly zlata a šperků, aby pomohly svému státu v jeho tísní po prohrané válce, anebo dobrovolné dary u nás na obranu státu v roce 1938.

Musíme si ještě uvědomit aspoň základní formy, ve kterých se projevuje porušená daňová morálka: Od uhýbání se dani úsporou daňovou (kdy se na př. občan vyhýbá zboží postiženému spotřební dani s úmyslem vyhnouti se této dani) přes nejrůznější druhy legálního úniku daňového, kdy poplatník obchází různými kombinacemi a spekulacemi hmotně právní předpisy daňového zákona v neprospěch státu, přes vzpírání se placení daně, mezi něž patří i daňové stávky jako forma národního odboje, jak je znají dějiny na příkladě Gandhiho organisovaného bojkotu zboží podrobeného anglickému solnímu monopolu a obdobně na postupu vlasteneckých Italů z Lombardska-Benátska, namířené proti rakouskému tabákovému monopolu, — až k vyloženým trestním činům daňovým, kdy poplatník se vyhýbá dani, případně snižuje si daň úmyslným zatajováním nebo skreslováním daňových podkladů, po případě předstíraním nároků na daňovou výhodu, jež mu podle práva nepřísluší.

A konečně psychologické motivy špatné daňové morálky poplatníků. Je to nejenom snaha po zvýšení příjmu snížením daně režie, nýbrž — podle poměrů v tom kterém státě — i podezíravý postup fisku a jeho zaměstnanců vůči poplatníkům, počítající předem se špatnou daňovou morálkou občanů, nedostatek etiky daně, t. j. spravedlnosti a slušnosti daně samotné i postupu při jejím vybírání a vymáhání, nedostatek uvědomění poplatníků o tom, jakých protihodnot poskytují jim stát za jejich daně, nesprávná výdajová i úhradová politika státní, i důvody jiné. Proto státy hledí pozvednout daňovou morálku občanů počínaje zlepšováním styku fisku a jeho zaměstnanců s poplatníky, zvyšováním vzájemné důvěry a konče občanskou výchovou poplatníků a snahou, aby daně měly pokud možno formu daní spotřebních, zahrnutých již v ceně zboží a daní srážených přímo z dosažených příjmů, a to vše nejenom z důvodů snazší berní techniky, nýbrž i z důvodů daňové morálních, při čemž se ne-

mohou pochopitelně vyhnouti vyhrůžce trestů za případné daňové delikty.

Daňová morálka se stává takto předmětem zájmu, péče a hospodářské politiky státní. Je třeba si však uvědomit, že daňová morálka, tak jak se navenek projevuje daňovým jednáním poplatníkovým, nemusí být vždy pravdivým, skutečným obrazem poplatníkovy vnitřního poměru k povinnosti daňové, neboť může býti ovlivněna i obavou před trestem stanoveným na daňové delikty. Vlastním vnitřním a tedy mravním postojem poplatníkovým k jeho povinnosti daňové, vlastní skutečnou jeho daňovou morálkou jest tedy jeho daňová ochota či neochota.

A jest již samozřejmé, že katolická mravouka upíná se přímo k onomu vnitřnímu, psychologickému a tedy mravnímu postoji poplatníkovy. Opírá se v tom ohledu o známý výrok Božského zákonodárce, kterým odpověděl na záluďnou otázku farizeů, zda sluší platit daň císaři: »Dávejte, co je císařovo, císaři, co je božího, Bohu«. Srovnej výrok Kristův, kterým dává farizeům v mravoučném poučení o lásce k Bohu zároveň i pokyn, aby přitom setrvali na placení desátků (Matouš XIII, 28), evangelistu sv. Matouše (XVII, 24—27), který činí dokonce i zmínku o případu, kde Petr zaplatil na pokyn Ježíšův daň za sebe a za Pána, aby nezpůsobili pohoršení, přesto, že nebyli osobami cizími a dani tedy v místě nepodléhali. V jisté souvislosti s tímto Kristovým výrokem je i Kristova odpověď Pilátovi při jeho výslechu: »Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti nebyla dána shůry«. Souvislost obou těchto výroků se dá vyjádřit pro náš účel takto: Nic neděje se bez vědomí a dopuštění Božího, nejvyššího a autority. A jako sluší plnění povinnosti vůči Bohu jako Tvůrci všeho a autoritě nejvyšší, tak sluší i povinnosti vůči autoritě pozemské.

Toto hledisko, odvozené z učení Kristova, zastává katolická církev od dob svého založení, neboť již apoštolové nábádali křesťany, aby byli dobrými občany, oddanými svým vrchnostem. Nepoctivé daňové jednání, které ve svém výsledku znamená majetkové zkrácení (ochuzení) státu, má charakter jednání, na něž se vztahuje sedmé přikázání Boží »Nepokradeš«, ba i jen samotný úmysl vyhnouti se dani, třeba by nebyl realizován, a tedy samotná berní neochota přiči se desátému přikázání Božímu, jímž se přikazuje, aby- chom nejen ve svých skutcích, nýbrž i ve svých myšlenkách a žádostech nebažili po statcích, jež nám nepatří. Nadto uhýbání se dani lze charakterisovati s hlediska katolické mravouky jako čin směřující nepřímou proti křesťanské lásce k bližnímu. Neboť dojde-li takovým jednáním k tomu, že daňový výnos nedosáhne rozpočtené výše, je zákonodárce nucen hledat východisko v zavedení nové daně nebo ve zvýšení daní dosavadních a tedy v opatření, na něž doplatí občané ostatní, poctiví, případně je stát nucen snížit své rozpočtové výdaje, čímž mohou býti opět postiženi (v ohledu sociálním i jiném) spoluobčané takových nepoctivých poplatníků. Takto posouzeno jeví se tedy daňové nepoctivé jednání poplatníků i krajně sobecké, takže se nelze divit výroku sv. Augustina, že »ti, kdo obcházejí daňové zákony, hřeší těžce«.

Katolický požadavek na daňovou morálku vyznívá tedy jako naprostá daňová svědomitost a poctivost, neokleštěná různými oněmi ne plně opodstatněnými omluvnými ohledy a sebeklamy, jimiž právě nepoctiví poplatníci z řad jinak charakterních občanů ohlušují rádi svoje svědomí, — poctivost a svědomitost vyplývající z oddanosti občanovy vůči světské vrchnosti a ovšem i ze zachovávání Desatera Božích přikázání z lásky bliženské i z povinnosti pravdomluvnosti.

Katolická mravouka vidí tedy v daňové povinnosti mravní nutnost a v onom výše zmíněném zásadním výroku Kristovu, týkajícím se této povinnosti, shledává výstižně vyjádření pro spravedlnost jako jednu z hlav-

ních křesťanských ctností, podle níž máme dávat každému, čím jsme mu povinni. Tato zásada křesťanské spravedlnosti, promítnutá do důsledků, znamená — vzhledem k důležitosti a významu cíle — nejenom přednost povinnosti vůči Bohu proti povinnostem jiným, nýbrž znamená i dávat přednost oněm povinnostem světským před jinými povinnostmi tohoto druhu, které si zasluhují této přednosti s vyšších mravních hledisek křesťanských.

Tak může podle katolické mravouky přijít povinnost daňová do kolise s povinností jinou, které jest dáti s hlediska katolické morálky přednost (na příklad s povinností hradití naléhavé životní potřeby osobní nebo rodinné, když poplatník má peněžní prostředky tak omezené, že zaplatil-li by daň, nezbylo by mu na krytí nejn nutnějších potřeb životních). Jak patrně, nelze tedy posuzovat stanovisko katolické mravouky k uvedené otázce jako slepý požadavek bezvýchradného plnění daňové povinnosti za všech okolností. Než kolise povinnosti daňové s jinými povinnostmi světskými, která je podle stanoviska katolické mravouky zásadně možná, může nastati jen ve státech s daňovým režimem asociálním, kde zásada etiky daně je neznáma, neboť jinak již stát sám svým daňovým

zákonodárstvím k takovým okolnostem, zvláštních zřetele hodným, přihlíží a zmíněnou kolisi proto vylučuje.

Jinak zůstává však stanovisko katolické mravní výchovy k problému povinnosti daňové jako nekompramisní požadavek svědomitosti a poctivosti daňové, svědomitosti a poctivosti celé, nikoliv poloviční. Tim na značen je i cíl katolické mravní výchovy v ohledu daňové morálky katolíků: Čím více a častěji bude toti katolické stanovisko na daňovou morálku přijímán věřícími za věc jejich svědomí, tím dříve a účinněji dosáhne se i změny veřejného mínění na nepoctiv daňové jednání občana, kterážto mínění bývá doposud takovýmto zjevům příliš lhostejné a příliš shovívav a jest proto vlastním vysvětlením špatné daňové morálky i u poplatníků z řad občanů řádných. Změnou zpřísněním veřejného mínění na nepoctivé daňové jednání občanů — na něž může být katolickou mravní výchovou účinně působeno — bude občan své nesprávné daňové jednání pocítovat již jako osobní příhanu tak jako každou jinou majetkovou nepoctivost, jak věc osobní cti, čímž bude vzrůstat i dokonalost a bezúhonnost občanů — a o to právě jde.

JUDr Antonín Faf

LIDSKÁ SPOLEČNOST

Popření vyhraněného individualismu (srov. Duchovní pastýř, ročník 1955 str. 5) přivádí k určení a zhodnocení společenské stránky lidského života. Společnost lidská se svými různými společenskými úkazy je svébytnou hodnotou plynoucí z přirozeného zákona. Člověk podle své přirozenosti je určen k životu ve společnosti jako bytost společenská. Svatý Tomáš Akvinský, vycházející z Aristotela, jmenuje člověka animal politicum et sociale. Člověk natrvalo není schopný života mimo společnost.

Individualismus v určitých životních projevech viděl jen funkci individuální a pomíjel funkci sociální. Projevovalo se to v názorech o vlastnictví, které bylo příliš vyzdvihováno. Jiný projev zhoubného individualismu přiváděl k přecenění individuální stránky sexuálního života člověka. Zde individualismus požadoval jen subjektivní požitkářství bez odpovědnosti a nějakých mravních omezení. Proto tím trpěl a byl rozvrácen rodinný život a tak byly rozrušovány základy společenského života.

»Philosophia perennis« svými principy skýtá poučení o sociálním životě a zároveň vytyčuje jednotlivci místo v lidském společenství. Aby lidé žili ve společnosti, vyžaduje jak lidská přirozenost, tak i její Stvořitel. K společnému životu člověk je přiváděn mnohými věcmi. Je to na příklad společná řeč, tendence žíti společně, nutnost a potřeba dosahovat určitých cílů, jichž sám jedinec nemůže dosáhnout.

Smyslem života ve společenství je zachování, vývoj a zdokonalení lidské osoby. Lidské společenství přispívá lidské osobě, aby uskutečňovala zákony a hodnoty, které byly určeny Tvůrcem každému člověku a i celému lidstvu, ať v jeho celku neb v jeho přirozených rozvětveních. Společenský řád jako základ sdruženého života lidí není a nemůže být pouhým vnějším spojením rozličených částí, nýbrž v tomto spojení má být snaha o stále dokonalejší vnitřní jednotu a tato jednotu má být uskutečňována. Rozum osvícený vírou určuje pevné místo ve společenském uspořádání jednotlivým osobám i různým společenským svazkům. Stát jako společenský útvar se svou politickou a hospodářskou činností má sloužit k trvalému uskutečňování obecného blaha. To znamená, že má uskutečňovat vnější podmínky, které jsou nutné všem občanům pro rozvoj jejich schopností a povolání, pro rozvoj hmotného a kulturního života. Jednotlivci opět k cíli obecného blahobytu mají přispívat svou hodnotnou a spořádanou spoluprací, neboť jedině tak všeobecné blaho společnosti se může uskutečňovat.

Aby sociální život, jak je Bohem žádán, dosahoval svého cíle, musí mít právní zřízení, které by mu sloužilo za vnější oporu, jej chránilo a spravovalo. Úkolem takového zřízení není jen vládnout, nýbrž sloužit a snažit se o rozvoj a růst životnosti společnosti ve všech jejích bohatých a četných cílech. Společenské zřízení má přivádět síly jednotlivce k dokonalosti a má zabraňovat všemu, co by bylo nevhodné jejich rozvoji. Společenské zřízení má zaručovat soulad, má mít i donucovací moc k udržení kázně, má zajišťovat souladné vztahy mezi jednotlivci, mezi společností a jednotlivcem a mezi společenskými útvary navzájem. Cílem všeho sociálního života je rozvoj osobních hodnot člověka.

Ve společnosti nemá místo ztrnulý klid, lpění na tom, co je, neb nechť zabývat se dobovými problémy. Klidné pořádky poměrů společenských neznamená nečinnost neb odvrát od problémů, nýbrž boj a činnost proti každé nečinnosti, v níž běží o výstavbu společnosti.

Společenský život by nebyl možný bez společenské autority. Společný život může býti jen tam, kde je společné vedení, které z mnohosti vytváří jednotu se společným cílem. Je nutností, aby v každém lidském společenství bylo představených k dosažení cíle.

Theologické zdůvodnění autority spočívá v tom, že Bůh je Bohem pořádku a chce, aby v každé společnosti byla nadřazenost a podřízenost. Pohled na Písmo svatého nám ukazuje, s jakou důrazností je vyzdvihována společenská autorita. Svatý Pavel v 1. listě k Římanům rozvádí myšlenku poslušnosti vůči autoritě: »Každý člověk ať je poddán vládnoucí moci. Neboť není vládnoucí moci, která by nebyla od Boha, a ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha. Proto, kdo se protiví moci, protiví se řádu danému Bohem. A ti, kdo se protiví, sami na sebe uvedou odsouzení. Vládcové totiž nejsou postrachem dobrému skutku, nýbrž zlému« (13, 1—3). O úřednících (celnících) tehdejšího státu praví svatý Pavel: »Jsou to Boží činovníci« (13, 6). Jiné známé místo nalézáme v 1. listě svatého Petra: »Podrobte se pro Pána každému lidskému zřízení, ať králi, jako svrchovanému pánu, nebo místodržitelům jako těm, kdo jsou od něho posláni trestat zločince, ale chválit ty, kdo konají dobro« (1. Petr 2, 13—14).

Ze soudobých společenských problémů některé vstupují jako naléhavé a jejich řešení může přispívat k obnově společnosti a k její klidné a plodné budoucnosti. Všeobecně se pocituje, že je třeba vydvihnout důstojnost a práva lidské osoby (srov.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU OSMÉMU - ROČNÍK V

P. Arnošt Hrabal: SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI

Obraz Cranachův v Gothě

Hřích a vykoupení (G. Tory?)

Duch. Pastýř, 1955, str. 48); zaručit ochranu společenské jednoty a zvláště rodiny; vyzdvihnout důstojnost výsady práce, která by byla náležitě odměňována, aby byl možný klidný a spořádaný život pracujícího a jeho rodiny; podpora většího nabývání osobního majetku; podpora vzdělání a pěstování opravdového ducha lidské družnosti; upevnění lidských práv, zamezení libovůle a nastolení zákonitosti; upevnění mravních pout a zamezení všeho, co tato pouta rozrušuje. Tyto hodnotné a žádoucí snahy by nebyly možny bez hlavního jejich předpokladu, kterým je klidné a mírové soužití nejen celých národů na základě rovnoprávnosti, ale i celých skupin lidstva. Proto boj za mír a tedy i za vše, co plodný a trvalý mír přináší, je dnes po celém světě prvořadým úkolem. Je proto jisté oprávněnou nadějí, že ke všem mírovým snahám se přidruží i křesťané, zbavivše se různých předsudků pramenících hlavně z životní ztrnulosti a z nepřirozeného připoutání na kapitalistický hospodářský systém.

Výchova k společenskému smýšlení se nemůže omezovat jen na znalosti o společnosti, ale musí být pěstována šířením ducha lásky a vzájemnosti, uvědomováním si osobní odpovědnosti, utužováním svědomitosti a probuzením živého citu pro pospolitost, která má kořeny v přirozených základech lidského života. Pod takovou pospolitostí můžeme rozumět na příklad celé lidstvo, stát, národ, pracovní kolektiv, manželství a rodinu.

Jak již ze samého charakteru kněžského poslání vyplývá, je také úkolem kněze přispívat k šíření živého a účinného citu pro společenství. Prakticky a konkrétně toto působení kněze se ukazuje tím, že kněz zdůrazňuje myšlenky jednoty, družnosti, odpo-

vědnosti k celku, lásky k bližnímu, mírových snah a podobně. Kněz proto nemůže stát stranou budování, jehož výsledky slouží celku, ať je to třeba budování jednotných zemědělských družstev nebo šíření osvětových snah.

Snahy dnešního společenského zřízení u nás nevedou k pohlcení individuality jedince, nýbrž, je-li to v společenském zájmu, dávají jedinci možnost uplatnění jeho schopností a sklonů. Vždyť to byl u nás v minulosti kapitalismus, který dělníka činil přívěskem stroje a dělníkovi nebyla dána všeobecně žádná možnost vymanit se ze šedivé a jednotvárné práce. Vědec své výsledky badatelské činnosti nemohl dávat k prospěchu celku, ale byl omezován tehdejšími společenským zřízením. Klade-li dnešní společenské zřízení na první místo člověka s jeho hmotnými a kulturními potřebami, nelze mluvit o potlačování osobnosti. Pracujícímu člověku se dopřává uplatňovat své schopnosti a své síly na mnoha místech našeho společenského zřízení. K rozvinutí a uplatnění životní individuality se ukazuje uzákoněním práva na práci a odpočinek, na vzdělání, na zdravotní péči, na zajištění ve stáří. To vše vedle jiných vymožeností přispívá k uspokojení potřeb jednotlivce a jeho »vyžití«. Postavení člověka v nové společnosti se řídí zásadou, že postavení občana není určováno majetkovými poměry, národností, původem, pohlavím nebo služebním postavením, nýbrž je určováno jeho vlastními schopnostmi a jeho vlastní prací. Společnost nepohlcuje jedince, nýbrž podporuje jeho všestranný rozvoj fyzických a duševních sil, schopností a nadání. Osobnost se neklade do protikladu vůči celku, ale je snaha, aby osobní zájmy byly uváděny v soulad se zájmy společnosti. *ThLic Miroslav Rajmon*

KATOLICKÝ TISK BRATRSKÉHO POLSKA

Katolická polská revue »Życie i myśl« (1954, č. 3) přinesla obsáhrnou studii (str. 25—47) o problému soukromého vlastnictví vzhledem k přirozenému právu. Autor, katolický kněz Josef Keller, ke konci svého pojednání píše, že většina autorů hájících přirozený charakter soukromého vlastnictví hájí tím existující stav věcí v kapitalistickém zřízení, opírajíc se o tvrzení, že soukromé vlastnictví plyne z přirozeného práva. Autor k tomu dodává, že toto stanovisko nepochybně povstalo z toho, že systém společného vlastnictví je realizován zřízením, které se opírá o názor materialistický. Obava před rozšířením tohoto názoru diktovala obráncům soukromého vlastnictví takový způsob spojení systému kapitalistického se světovým názorem katolickým. Aby jejich tvrzení byla dána autorita, způsob užívání pozemských statků byl spojován přes přirozené právo s náboženstvím a předkládán ve formě dogmatické. Z toho plynul důsledek, že není možno odebrati někomu něco, co vlastní, bez porušení přirozeného práva. Autor dodává, že obhajobou této these by byly znemožněny jakékoliv reformy, uzavřela by se cesta státnímu zákonodárství regulujícímu vlastnictví obyvatel. Takové tvrzení sankcionuje nahromaděné nespravedlnosti a podkopává hlavní zásadu, že statky pozemské mají sloužit k uspokojení potřeb všech lidí. Argumenty obhájců soukromého vlastnictví hlavně jsou, že osobnost lidská se domáhá soukromého vlastnictví, že systém soukromého vlastnictví je nezbytný vzhledem k rodinnému životu, že člověk touží po nezávislosti, založené na majetku. O těchto argumentech autor praví, že nemají přesvědčující sílu a nedokazují, že systém soukromého vlastnictví je výrazem přirozeného práva, neboť tyto argumenty se opírají o jednostranné pojmání člověka a jeho sklonů. U člověka se považuje často za přirozené, co může být výsledkem výchovy a vnějšího prostředí. Vzniká též otázka, zda nejsou takové vlastnosti u člověka výsledkem systému

soukromého vlastnictví a ne jeho příčinou. Což možno tvrdit s katolického stanoviska, že člověk ve své přirozenosti je egoistou dbajícím jen o vlastní zisk? ptá se autor. Vždyť člověk je bytostí společenskou a ethika katolická není etikou egoistickou, aby sklon k egoismu byl považován za přirozený. Autor dochází k závěru, že systém vlastnictví záleží na podmínkách, v nichž žije dané společenství. Úsudky o systému vlastnictví nemohou být činěny na základě abstraktních úvah bez ohledu na konkrétní podmínky, jako jsou hustota obyvatel, charakter i stupeň průmyslové výroby v zemi, stav uvědomění obyvatel. Všechny tyto činitele hrají rozhodnou roli ve volbě zřízení systému vlastnictví. Neboť systém vlastnictví jest jediné způsobem získání hmotných statků pro lidi. Jest to cesta k cíli, kterým je harmonický rozvoj společnosti. Se stanoviska mravního jde o to, aby způsob prospěšnosti z vlastnictví nejvydatněji zaručil všem uspokojení jejich potřeb v nejvyšší míře, aby byl spravedlivý, aby zásada o rovnosti lidí byla zachována vzhledem k právům a povinnostem. Systém vlastnictví nemůže být pojímán za výraz přirozeného práva v tom smyslu, že přirozenost lidská se domáhá přímo takového neb jiného systému vlastnictví. Takové snahy není možno klást v lidskou přirozenost. Přirozené právo nezavazuje lidi organisovat systém vlastnictví soukromého neb společného, neboť tato otázka závisí na mnoho činitelích a okolnostech lidského života v daném čase a místě.

Tatáž revue (1955, čís. 1, str. 1—36) přinesla přeložené výňatky z díla lovaňského universitního profesora kněze Gustava Thilse. Je to dílo nazvané »Théologie des réalités terrestres« z let 1947—1949. Theologie pozemských skutečností ve svém zaměření má za cíl uvádět v jednotu protiklady oddělující svět a Boha, má vytvářet harmonii mezi Kristem a lidstvem a mezi náboženstvím a životem. Podle autora katolíci hlavně na Západě na poli vlivu víry na život se uka-

zují jako málo usilující. Jejich opatrnost a zdrženlivost možno nazývat odloučením, zapomenutím a spoluvimou. Jsou to křesťané utíkající od současného světa, zachycující pouze skutečnost neviditelnou. Zapomínají, že jejich víra se má projevat v oboru pozemského společenství. Jiní křesťané jsou estéti, kteří pozorují v náboženství jen ethérickou krásu, harmonii a styl, od náboženství očekávají citové »dojetí«. Jsou i křesťané pesimisté, kteří nevěří v hodnotu pozemských věcí. Všichni takoví křesťané neporozuměli křesťanství a nepostřehli, že jejich dualistická víra se nedá odůvodnit ani ve světle theorie a ani v praktické činnosti. Tento nedostatek není nikterak nejmenším hříchem opominutí, což náleží dnes tak označit.

Theologie pozemských skutečností vychází z postulu uznání časných hodnot. Je třeba poznati smysl světa, života, lidské společnosti, práce, neboť tyto věci mají svůj smysl a církev o nich má své pojetí. Lidé chtějí míti jasno o křesťanském smyslu světa, státu, rodiny, pracoviště, kultury, umění, technických nauk, práce a odpočinku, peněz a statků pozemských. Chtějí vědět, čím jsou tyto věci v očích Boha, čím jsou pro Krista, jaký mají vztah k milosti a k věčnosti. Idea věčnosti nesmí narušovat pozemský řád. Svätý Pavel volal k pořádku ty, kteří věřili v rychlý příchod parusie a opomíjeli povinnosti pozemské (2 Sol. 3, 6—15 — Nechce-li kdo pracovati, ať ani nejl). Theologie pozemských skutečností staví postulat časné činnosti, neboť lidská činnost musí splňovat

dílo prodloužení činnosti Prozřetelnosti Boží. Taková theologie musí pomáhat lidem k jejich posvěcení v reálném světě, v jejich práci. Každý člověk žijící ve světě má závazek zdokonalovat společnost a skupinu, o kterou se stará. Theologie má ukazovat člověku, jak to má činit. Theologie pozemských skutečností jest *conditio sine qua non*, aby církev mohla ospravedlňovat svou podstatu, která nemá nic společného s klerikalismem. Tato theologie požaduje postulat plnění vůle Boží a vůle Krista. Svět se všim bohatstvím musí pomáhat křesťanovi v jeho rozvoji. Ke konečnému cíli potřebuje člověk mnoho dober hmotných, biologických, citových, intelektuálních a nadpřirozených. Cíl a prostředky k němu jsou spolu navzájem spojeny. Theologie musí lidem říci, co jsou povinni činit na tomto světě, aby svět se stal pro ně »prostředkem« opravdového rozvoje. Autor klade váhu na vztah křesťana k technice. Což není stvořením vedle lilie polní i na příklad radio? Křesťan nesmí oddělovat příčinu první od příčiny druhé. Vzor pro správné pojímání obou příčin je Starý Zákon. Každé dílo techniky má dvojí účelnost nadpřirozenou, chválu Boha a pomoc bližnímu. Podle slov Genese 1, 28: »Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji,« když člověk zvětšuje svou vládu nad světem, musí si říci, že spolupracuje s Kristem v mezích časnosti, že se účastní na pozemské činnosti Pána. Technika je též jednou z forem tvořících duchovní hodnoty, má svou hodnotu náboženskou, neboť vede ke kralování člověka nad vesmírem. -j-

VZTAH TABULOVÉHO MALÍŘSTVÍ A KNIŽNÍ ILUSTRACE K PARALELÁM STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

Mesiánská idea starozákonní, na niž navázalo křesťanství, a obrazná mluva evangelií byla již prvním církevním učitelům podnětem, aby se snažili najít v starozákonních dějích předobrazy pro výjevy ze života Kristova. V duchu téhož názoru tvořili svá díla též malíři, kteří pracovali pro církev a její náboženskou obec. Z počátku nebyl vztah mezi Starým a Novým Zákonem vyjadřován zcela jasně a jednoznačně, ba dokonce novozákonních vyobrazení se užívalo jen velmi málo; když však v raném středověku rozvíjející se scholastika postupně ujasňovala náboženskou problematiku, byl vnesen nový řád i do výtvarných projevů. Nejprve vznikají nové concordie (concordance), to jest obrazové řady, kde se na jedno novozákonní thema navazuje obvykle dvěma předobrazy, které však tento vztah nevyjadřují dosti přesně. Ve vyspělém středověku přibývají k concordiím již souvislé řady výjevů ze Starého a Nového Zákona, které jsou již řádně theologicky spjaté. Jejich základní myšlenkou je, aby ke každému výjevu z Kristova života byly bezprostředně přidruženy vhodné předobrazy starozákonní a výjevy a podobenství, při čemž se vychází z glose *litteraire*, tedy z knižního zpracování.

Jiný druh typologických řad je obsažen v knihách, jež bývají nazývány *Biblia pauperum* (Bible chudých). Nehledíme-li k názvu, který dostaly omylem, jsou to vlastně náboženská kompendia, která měla ukázat, jak mesiánské předpovědi mohou být vhodně vysvětleny a doplněny novozákonními výjevy. Obvyčejně je 34 typologických skupin vyobrazení, v nichž k jednomu novozákonnímu výjevu se druží dva předobrazy ze Starého Zákona a pak vyobrazení čtyř proroků starozákonních. Původ těchto biblí je třeba hledati v místech, kde se zrodila typologie, tedy opět v oblasti francouzských katedrál, odkud se jejich obliba rozšířila do ciziny, hlavně do již. Německa a rakouských zemí.

Zajímavý je také způsob, jak středověcí umělci vyjadřovali poměr obou zákonů souhrnně. Opřevše se o Jeremiášovo proroctví (5. kapit.): „Spadla koruna s hlavy naší,“ již od 9. století rádi s různými obměnami zobrazují vítězství církve (Nového Zákona) nad Synagou (Starým Zákonem) takovým způsobem, že

pod křížem, na němž pni Kristus, stojí dvě ženské postavy. Žena po pravé straně Kristově, kde nad křížem září slunce, má na hlavě korunu a ve vztažených rukou drží kalich, do něhož zachycuje krev z Kristova probodnutého boku, kdežto žena po levici Kristově, kde svítí měsíční srpek, je žalem schoulena, přes oči má pásku, s hlavy jí padá koruna, z ruky se jí vysmekávají desky Zákona a v rukou drží praporec, jehož žerď je zlomena.

Další vývoj těchto paralel pokračuje v doznívajícím středověku, kdy vlivem scholastiky nabývá převahy typologie. Z významných typologických řad pozdně gotických si zaslouží zmínku zvláště Giottův freskový cyklus v Capella dell'Arena v Padově. Ale ze studoven vyspělého středověku vyšel podnět ještě k jiné obrazové kompilaci, která v pozdním středověku se vydatně uplatňuje. Němečtí scholastikové navazující patrně na francouzskou tradici typologickou (*Biblia pauperum*), vytvořili totiž pro literární potřebu t. zv. *Speculum humanae salvationis*, tedy spis o vzniku dědičného hříchu a osvobození lidstva Ježíšem Kristem. Nejprve byl ve Speculech jen psaný text, avšak později se i tam užívala vyobrazení. Způsob, jak byla *Specula* uspořádána, byl dosti složitý: Text (v rýmované próze) převládá a byla jím ve 42 kapitolách líčena historie vykoupení lidstva. První dvě kapitoly byly věnovány prologu, totiž stvoření, pádu prvních rodičů a dějinám lidstva až po Noe, načež kapitoly třetí až šestá obsahovaly jako hlavní thema život Panny Marie a konečně kapitoly 7. a 42. byly věnovány životu Kristovu. Ve většině rukopisů byly obyčejně mimo to ještě na konec přidány tři kapitoly s rozjímáním o sedmi zastaveních z křížové cesty Kristovy, sedmi ranách a sedmi radostech Panny Marie.

Každá kapitola *Specula* je sestavena vždy ze čtyř dílů, totiž z jednoho výjevu ze života Kristova a z tří předobrazů téhož děje, při čemž každý díl kapitoly je doprovázen jednou miniaturou, tedy celá kapitola čtyřmi. Snadný přehled po tomto složitém systému umožňuje vhodné volené rozvrh, neboť kapitola zaujímá vždy dvě protilehlé stránky, takže na rubové stránce

kteřehokoliv listu je počátek některé kapitoly a na protilehlé stránce dalšího listu zase její konec. Stránky jsou pak rozděleny ve dva sloupce textové a pak nad každým sloupcem je přidáno jedno vyobrazení, to jest nad prvním sloupcem výjev z Nového Zákona a nad dalšími třemi sloupci vždy po jednom předobrazu. Otevře-li se tedy kniha kdekoliv, má čtenář před sebou současně jeden výjev novozákonní a tři jeho předobrazy s vhodným textem. Ten pochází z počátku 14. století.

Speculy se octla typologická idea již na cestě k úplnému rozkladu, neboť značný obsah cyklů a příliš velký počet předobrazů byl příčinou, že umělci musili voliti za obrazové antitypy nejen výjevy z novozákonních podobenství a skutků apoštolských, nýbrž i výjevy z legend, ba i zcela světských dějin, jako na příklad zabití Cyra královnou Thamaris. Za těchto okolností se ovšem musela osobní fantazii ponechávati stále větší svoboda, což pak později vedlo k' chaosu.

Na současné umění výtvarné měla Specula (podobně jako Bible chudých) velmi značný vliv, třebaže původně nebyla myšlena jako maliřské vzorníky. Zde postačí vzpomenouti na příklad freskových maleb v Emauzském klášteře v Praze, kde tato závislost se dá snadno prokázati. V patnáctém století pokročil rozkladný vývoj již značně daleko. Osobní fantazie tehdy rozrušila starý pořádek v symbolice natolik, že mnohá symbolická vyobrazení byla již nesrozumitelná širší veřejnosti; jaký tedy div, že realismus pozdně gotický a znovu ožívající láska k životu pozemskému se zneřadila více uplatňuje než mystické rozjímání o posmrtných slastech. Stará tradice výtvarná nebyla ovšem při tom opuštěna naráz, nýbrž vyžádala se v hodnotných dílech, jež ohlašovala již novou dobu, nový výtvarný řád. Zde postačí vzpomenouti alespoň triptychu v Yprech Jana Eycka, maleb v kolmarském münsteru, v brixenském dómu, v kostele v Rufachu, kde lze prokázati vliv Specul, nebo zase maleb v logii v Maria Saal (Korutany), kde jsou schemata téměř úplně převzata z Bible pauperum.

K rozhodným změnám došlo až v době na počátku 16. století, když se vydatněji uplatňovaly vlivy nového slohu — renesance. Rostoucí svoboda ducha v Itálii dala tehdy soudobým umělcům podnět, aby podrobili revisi též staré sestavy typologické, jejichž skryté zákonitosti už málokdo rozuměl a jejich složitost unavovala. Italští mistři inspirovavše se triumfálními vjezdy římských císařů, vymysleli sice nové pojetí starého schematu — triumfální jízdy církve a Krista, ale mocné reformační hnutí bylo příčinou, že větší obliby došlo jiné schema, které je bližší starší tradici. Lukáš Cranach, osobní přítel Lutherův, vytvořil totiž roku 1529 obraz Hřích a vykoupení, dnes v Gothě (Sündenfall und Erlösung), které je výchozím schematem protestantského obrazu náboženského. Jeho kompoziční osou je vysoký strom, který, vymalován uprostřed obrazové plochy, dělí ji ve dvě stejné poloviny. V levé polovině, kam jsou obráceny jen suché ratolesti stromu, stojí u pně Mojžíš v čele skupiny starozákonních proroků, drží v ruce desky Zákona a marně ukazuje na ně zoufalému Adamovi, kterého smrt a groteskni ďábel ženou do ohnivě propasti pekelné. Naproti tomu na druhé straně stromu, kde má strom větve živé, stojí sv. Jan Křtítel a ukazuje prosebně vzhlížejícímu člověku na novozákonní zjevy tam zobrazené. Tento člověk, toť opět Adam, zosobnění celého lidstva, které bylo by musilo upadnouti do věčné záhuby, kdyby Kristus svou smrtí je nebyl od ní zachránil. Starý Zákon se svými proroky a mohutnými ději byl jen smutnou historií následků hříchu dědičného a příslibem příští spásy, kterou však sám nestačil znovu získati.

Toto thema, které je dosti srozumitelně vyjádřeno osobami, o nichž zde byla zmínka, vysvětlil malíř ještě několika výjevy, jimiž vyplnil volnou plochu vpravo a vlevo od stromu. Tak vlevo v pozadí zobrazil Adama a Evu, jak se chystají jíst ovoce se zapovězeného stromu a nad ním pak namaloval Krista-soudce, který sedí na zeměkouli uprostřed svatých přímluvčích. Doplnkem je zde symbolický výjev příštího vykoupení,

starozákonní „Měděný had na poušti“ zcela v pozadí před stany.

Všechny tyto výjevy mají své protějšky po pravé straně stromu, kde jsou výjevy a symboly novozákonní. Nejníže namaloval Cranach smrt a nestvůrného ďábla, na nichž jako vítěz stojí symbol nevinnosti, Beránek Boží, potom ukřižovaného Krista, který snal s lidstva následky dědičného hříchu a konečně o něco výše nanebevstoupení Kristovo. Doplnkem je zde výjev Zvěstování pastýřům uprostřed krajiny, jejíž horizont uzavírá město, nebeský Jerusalelem. Protějškem tohoto výjevu má býti asi předobraz Měděný had na poušti, který je na levé straně stromu, čímž by byl velmi neobratně vyjádřen protiklad očekávané smrti a očekávaného zrození Spasitelova. Pro snazší srozumitelnost připojil Cranach dole v obrazu souvislý pás nápisový, na němž lze čísti citáty z evangelií a z listů sv. Pavla.

Posuzován kriticky je tento obraz kompozičním celkem, který jasně prozrazuje, že malíř jej maloval bez hlubšího zájmu o dějový obsah, prostě tak, že různé děje a symboly řadil prostě vedle sebe, nedbaje při tom ani jejich časového sledu, ani jejich ustáleného významu. Jde tedy vlastně o středověký způsob kompoziční, avšak bez porozumění pro vyhraněný systém náboženských symbolů, jak jej vytvořili středověcí mystikové a umělci. Proto také v pozadí nad starozákonními výjevy je vyobrazen Kristus soudce, tedy výjev apokalyptický. Také základní myšlenka obrazové kompozice není žádnou novinkou, jsouc vlastně jen shrnutím toho, co bylo již známo ze Specul humanae salvationis, resp. z Bible chudých. Patrně Cranach se inspiroval některým z těchto středověkých souborů obrazových. Jinak leckterá podrobnost prozrazuje, že i zde často hledal poučení u Dürera (srov. Zmrtvýchvstání z 1510).

Další vývoj prodělalo toto schema v rytinách, které pocházejí z Cranachovy dílny.

Úchylky od původní osnovy se ukázaly plodnými podněty pro další vývoj. Zdá se však, že Cranachova dílna se nedobrala všech nových vymožeností nezávisele, neboť asi z třicátých let 16. století se zachoval pěkný grafický list francouzský, na němž je starý námět rádně domyšlen a pevně spjat podle zásad přísné typologie francouzské. Dříve býval tento list připisován francouzskému rytci Geoffroy Torymu (nar. kolem 1480 v Bourges, zemř. 1533 v Paříži), avšak zatím bez podstatnějších důvodů, takže na osobnost umělcevo můžeme usuzovati jedině podle rytiny. Kompoziční osou je i v tomto případě strom života, avšak skupina pod ním byla zjednodušena pouze na tři osoby, totiž na bédujícího Adama (u něhož je nápis L'home), který tentokrát sedí přímo pod stromem, maje tělo obráceno třičtvrtěčně doleva a hlavu doprava, pak Jana Křtitele (Lenseigneur de Christ) vpravo od Adama a na postavu jediného starozákonního proroka (Le prophete) vlevo od Adama. Postava Jana Křtitele se liší od Cranachovy malby a oněch dvou rytin z jeho školy hlavně postojem a pak motivem držení knihy.

Kolem těchto tří ústředních postav jsou po obou stranách — půlkruhově na skalních útesech — rozloženy symbolické výjevy a to tak, že proti typu novozákonnímu je vždy antitypový předobraz starozákonní a zbývající výjevy jsou pak prostě vsunuty do krajinného průhledu, který se otvírá uprostřed mezi těmito útesy, tedy v pozadí stromu. Jejich sled je vlevo nahoře zahájen vyobrazením Mojžíše, jak přijímá z rukou Božích desky Zákona (La loy — Mont Sina), proti tomu je Panna Maria, milosti plná (La grace), jak přijímá vtělení Ježíše Krista (Emanuel dieu avec nous), potom následují proti sobě: hřích, totiž Adam s Evou u stromu života, a beránek Boží (Notre innocence), — Měděný had na poušti jako předobraz ospravedlnění (Similitude de la justification) a ukřižovaný Kristus (Notre justice), dále kostlivec na náhrobku (La mort) a vzkříšený Kristus jako vítěz nad smrtí a ďáblem (Notre victoire). Doplnkovými vyobrazeními jsou: vlevo pozemský Jerusalelem (Jerusalem terrestre) a vpravo

vyobrazení Krista soudce, konečně zvěstování pastýřům proti výjevu Měděný had. Tuto jednotnou osnovu do značné míry ruší skupina Agar s Ismaelem, která je za starozákonním prorokem, a Sára s Izákem za sv. Janem Křtitelem. Po stránce výtvarné je možno říci, že rytina vyniká značnou elegancí a jistotou výrazovců, ovšem do značné míry vysvětlitelnou všeobecnou vyspělostí soudobého umění. Vzácné porozumění pro typologii a příbuznost skupiny pod stromem s obdobnou skupinou v okně v Sens (Podobenství o milosrdném Samaritánovi — „Homo“) ukazují, že rytina vznikla v prostředí francouzském, což ostatně potvrzují i francouzské názvy připojené ke každému výjevu. Mimo to jsou na ní patrné též silné vlivy italské z okruhu Mantegna, resp. Donatellova, jakož i vlivy, jež pramení z Cranachova a Dürerova okruhu. Původně byla myšlena asi jako ilustrace k nějaké bibli, jelikož výjevy jsou označeny čísly, k nimž musel býti nějaký vysvětlující text.

Podobně jako ve Francii rytec pseudotoryovské komposice, tak i u nás výtvarníci rozličně obměňovali reformační námět obrazový. Tak na starší typ schématu navazuje grafický list v Melantrichově bibli (ve vydáních z 1557, 1570, 1577), kde osou komposice je sice opět strom života, avšak tentokrát visí na něm nápisová tabule s českým textem: „Žiadosti veliké byl nějaký Paulin...“. Kolem této osy jsou rozloženy jednotlivé výjevy náboženské, a to tak, že vznikla dvojdílná sestava, jak ji známe již z Cranachova obrazu v Gothě.

S pokrokovější skupinou reformačních schémat, kde

celá osnova je řešena jednotně, je kompozičně příbuznou freskovou malbou v mazhauzu pardubického zámku. Přes značné poškození její dolní části je možno na ní spolehlivě poznati, že středem celé osnovy byl strom života — na jedné straně suchý a na druhé živý — po jehož stranách neznámý malíř zobrazil výjevy ze Starého a Nového Zákona. Vlevo, kde podle obdoby s ostatními rytinami mají býti starozákonní výjevy, zahajuje řadu nahoře Mojžíš, přijímající desky Zákona z rukou Božích a význam tohoto výjevu vysvětluje andělek s nápisovou stuhou „Zákon“. Podobně je tomu i vpravo, kde je dobře zachován výjev, jak lidstvu je poskytována milost sesláním a vtělením Ježíše Krista. Také nad tím je andělek, tentokrát s nápisem „Milost“. Vznik pardubické fresky možno klásti až do doby po roce 1530. Význam celého vyobrazení vysvětluje nápis: „Zákon skrze Mojžíše dán jest a milost skrze Ježíše Krista,“ který je na horním okraji fresky.

Jinou takovou malbou je freska v křížové chodbě českobudějovického kláštera, která se zachovala v dosti dobrém stavu. Ve své celkové kompozici i v různých podrobnostech je na ní až nápadná podobnost s pseudotoryovskou rytinou.

Jak je viděti, lze sledovati vývoj obrazových paralel Starého Zákona a Nového Zákona od středověkých concordií přes typologické řady, Biblia pauperum a Specula až do konce renesanční doby, kdy dochází k projevům úpadkovým. Další vývoj, jemuž nelze již zde věnovati podrobnější pozornost, skutečně také k úpadku dospěl, rozloživ posléze celou soustavu opět ve výjevy, z nichž povstala. —§—

SVATÝ HILARION, MILOVNÍK DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

Ke konci třetího století se narodil a ve čtvrtém století prožíval svůj svatý život svatý Hilarion, věrný žák svého svatého učitele, svatého Antonína Velikého. Muž železné vůle a vnitřního života. Neúprosný krotitel vášní, které jako domptér dravců měl vždy ve své moci. Byl jejich absolutním pánem. Neznal nikdy otroctví těžkého hříchu, pod kterým mnozí úpí. Dovedl snášeti vedro a mráz, hlad a žízeň, námahu a bolest, ústrky a pokoření, bez sebemenších známek netrpělivosti a nevrlosti. Byl stále týž svatý muž Boží, muž železné vůle a nezvratných zásad. »Continentia et humilitate fuit incredibili!« Proč? Odkud čerpal k tomu sílu? Quoniam »in sanctarum litterarum lectione et meditatione multus erat!«

Mužové duchovního života dovedou být muži železné vůle, dovedou snášet všechny bolesti a námahy, oběti a těžkosti apoštolského života, dovedou krotit dravce ve svém nitru, dovedou být jako svatý Hilarion »continentia et humilitate incredibili!«. Sílu k tomu čerpají i oni in sanctarum litterarum lectione et meditatione jako oni!

Jestliže magnetická strelka našich sklonů vlivem dojmů se často zachvívá a ve stálém neklidu na všechny strany se obrací, pak dává meditace jako mohutný magnet svými pevnými a jednoznačnými zásadami vůli nezvratnou jistotu zaměření stále v tentýž směr směrem k Bohu a dává pevnost vůli a nezdolatelnou sílu! V meditaci nalézá naše kněžská duše uklidnění ve všech variacích zhoubné náládovosti a v bouřlivém návalu dojmů! Chrání nás nerozhodnosti, poľovčatosti a povrchnosti! Mužové vnitřní modlitby jsou mužové odhodlaní k neúnavné práci na spásu duší nesmrtných! Zu duše dovedou snášeti vedro i mráz, hlad a žízeň! Jejich pokrmem jest plnit vůli Toho, který je poslal na vinici svou!

Meditace udržuje v srdci kněžském posvátný plamen nadšení, který zažehne vše, co by ho chtělo odváděti od jeho vznešeného poslání! Neboť je psáno: »In meditatione mea exardescet ignis!« Meditace vede, řídí a usměřňuje celý náš duchovní život! Proto pravil jeden duchovní správce: »Zdali můj nový kaplan koná svou meditaci, to poznám již po prvních dvou týdnech!« Tak veliký vliv má na náš duchovní život naše denní rozjímání!

Meditace je nejpevnější oporou vůle v boji proti hříchu ve všech pokušeních duševních, takže Bůh duši meditací posilněně přímo slibuje »in aeternum non peccabis! Pamatuji, uvažuji, rozjímám, medituji o svých posledních věcech — a nebudeš na věky hřešiti! Nebudeš nikdy otrokem, ale budeš a zůstaneš vždy pánem svých vášní, všech dravců ve své duši jako svatý Hilarion, »qui fuit magnus etiam in sanctarum litterarum lectione.«

»Když se modlíš, obracíš se ty k Pánu Bohu, kdykoliv čteš Písmo svaté, mluví Bůh k tobě,« praví svatý Augustin. Bůh mluví k tobě z Pisma svatého, sílí tě, povzbuzuje tě a těší tě. Kdo nosí v sobě sílu slova Pisma svatého, nepadne, neklesne, zvítězí nad každým svůdným lákáním a vábením smyslů. Řekl mi před patnácti lety můj spolubratr, který měl trpká léta hořkého utrpení za sebou, že si v této době přečetl a prostudoval Písmo svaté dvacetkrát a za těch šest let trpkého utrpení nepocítil nikdy smutek ve svém srdci! Slovo Boží psané těší, léčí, hojí, povzbuzuje k dobrému a chrání duši zlého! Hluboké jako moře jsou myšlenky Pisma svatého. Jako křišťálová voda osvěžuje tělo, tak slovo Pisma svatého osvěžuje duši! Mějme v úctě a v lásce tuto svatou knihu, jako ji měl v úctě svatý Hilarion, jako ji měl v lásce jeden z oněch mnohých svatých mužů Božích, o kterých nikdo neví a kteří přece svatě žili a svatě umírali. Když roku 1935 umíral, pravil, že sílu a milost k vytrvalému boji proti zlu načerpal z četby Pisma svatého, které během svého života přečetl sto pětkrát.

Jen mužové pevné vůle jsou dobrými a spolehlivými pracovníky a dobrými pastýři svých bratří a sester. Na ně je spolehnouti, oni jsou požeňnanými mezi lidmi a vychovávají svým příkladem a svým slovem, svým vlivem duše k tomu, aby i na ně se mohl spolehnouti Bůh a člověk všude, kde žije a kde pracuje!

Když ve věku osmdesáti let svatý Hilarion po svatém životě, naplněném mnohou zásluhou, umíral, pravil duši své. »Odejdi z tohoto světa, duše má! Proč se bojíš odejít? Proč se zpěčuješ a zdráháš? Sedmdesát let skorem jsi sloužila Kristu a ještě se bojíš smrti?« Po těchto slovech klidně zesnul v Pánu!

Taková bude i naše smrt, takové i naše umírání, budeme-li i my jako svatý Hilarion milovníky duchovního života a věrnými služebníky Pánu našeho Ježíše Krista!

P. Karel Sahan

ZRNKA VĚČNOSTI

Kdykoliv si vzpomenu na své již zesnulé babičky, obě jsem měl tuze rád, doprovází tuto vzpomínku živá představa výrazu jejich tváře a jejich upracovaných rukou s růžencem. Tolikrát jsem se díval na ně. Tolikrát jsem se zahleděl do těch drobných zrníček, jak jedno po druhém klesalo níž a níž, jak se střídaly až do posledního. Pak ustydlly tyto ruce jako tisíce a stovky jiných. Tehdy po prvé jsem viděl, jak zrnka růžence, sevřená v mrtvých rukou, symbolisovala zánik, smrt a konec.

Básník F. X. Dvořák v básni *Růženec* jasně vystihuje jistotu, která provází člověka na jeho poslední pouti: »Až opouštěti budu zemi / a tělo mé se v rakev zhroučí / jej kolem rukou otočte mi / bych jist byl na poslední pouti.« Je to pravdivá jistota! Náš život jest vlastně taková souhra růžence a čas, ta drobná zrnka vteřin, minut a hodin sám z vůle nejvyššího naplňuje v srdcích

všech střídavou melodií bolesti, radosti i slávy.

Krásným životním heslem zůstává povzdy známé *Ora et labora* a mnohem krásnější a radostnější jest jeho každodenní naplnění v upřímné modlitbě a cílevědomé práci. Kolikrát pouhá modlitba nestačí, kolikrát vyslovené slovo nezváží míru našich zásluh - když ji nestvrzuje také čin a skutek.

Vím, že moje drahé zesnulé babičky dobře chápaly hluboký smysl tohoto životního poslání. Po práci, vždy po ní, ať byla sebeobtěžnější, usedaly nebo klekaly s růžencem v ruce k odpočinku, nebyly v tom pouze samy, tisíce a tisíce známých i neznámých takových prostých zbožných duší vždy takto a ne jinak dávaly výraz upřímné a vpravdě křesťanské modlitbě. Každé zrníčko bylo zdrávasem, jenž vyústil v příslušném tajemství, ale tato zrníčka byla naplněna i nejprostším tajemstvím všedního života: vědomím dob-

ře vykonané práce. Každé zrníčko - toť kus upřímné modlitby, ale i kus záslužné práce, častokrát nenápadné, všední a přece důležité. Proto se odříkal tak lehce, spokojeně a uklidňujícím výrazem lemoval duševní vyrovnanost modlících se.

Život plyne a je třeba přímo v jeho středu si uvědomit toto tajemné a přece tak skutečně odříkání zrněk, z nichž se vytváří mohutná stavba věčnosti, na niž každé dobré a plné zrnko jest pilířem upevňujícím a posilujícím, vzácným a nenahraditelným. Každé promarněné zrníčko ubírá z plné hodnoty, zmenšuje naše vlastní zásluhy a snižuje cenu všech našich snah.

Přičiníme se, aby v harmonickém souzvuku upřímné modlitby a apoštolsky horlivé práce vyznívala v našem životě čistota radostí a pak se stala nám spolehlivým vodítkem do Radosti věčné!

P. Emil Korba

DOBA OČIMA KNĚZE

V knize *Příslaví* je mnoho podivuhodných myšlenek, jejichž obecnou platnost a bezprostřední život pocítujeme i nyní po tisíciletích. Na jednom místě (14, 34) je vyslovena myšlenka, která může být východiskem pro spravedlivé zhodnocení cesty, kterou se ubírají celé státy i národy v dnešních časech po skončení ženevské konference. Kniha *Příslaví* tu říká v podstatě asi toto: Jen spravedlnost činí národ velikým a láska k bližnímu je u národů rovné obětí. Vyplývá z tohoto právě to nejryzejší, co je v samém nitru křesťanské morálky, co již v nesčetných divukrásných podobstvích vyslovoval Spasitel. Že totiž nejde o nějaké pouhé naplnění bohoslužebné formy, nýbrž že se od skutečného údu Církve požaduje nikoliv farizejská svatost slov, nýbrž vlastní bytostná svatost skutků. Jen tehdy, kdy mnohá lidsky krásně znějící slova, která národy slyšely v Ženevě od všech velikých státníků, se promění ve skutky, jen tehdy to bude, kdy se svatost slova promění v svatost spravedlivého činu.

Ovoce Ženevy je nesporně dosud čerstvé, ba lze říci, že teprve nyní od oněch červencových dní až po tento měsíc zrání, kdy se bude konat konference zahraničních ministrů v Ženevě, plně dozraje. Ale ukázalo se již mnohé, co potvrdilo právě možnost dobrých impulsů, vycházejících z Ženevy. Povšimněme si oně lidské upřímnosti, oně snahy pomoci si, poradit jeden druhému, jak se projevila v dlouhé řadě návštěv mezi Západem a Východem. Všechny ukázaly jen jedno, že všechny ty zateřné opony byly uměle spuštěny a že jsou velice chatrné, chtějí-li si lidé i národy bratrsky podat ruce. Co delegací, na příklad parlamentů, navštívilo Sovětský svaz, kde se mohly na vlastní oči přesvědčit o nejvlastnějších úmyslech sovětského lidu a vlády. Syrská, jugoslávská, francouzská a mnoho a mnoho dalších. Tyto vřelé lidské styky se potom opravdu zdárně projeví na příklad na meziparlamentní konferenci v Helsinkách. Jsou naplánovány a připraveny celé řady cest státníků ze Západu na Východ a zase obráceně. Jen si ještě připomeňme, jak byl Eden v britském parlamentu doslova zavalen nadšeným potleskem, když oznámil, že sovětské státníci navštíví napřesrok Velkou Britannií. Takový potlesk britský parlament ještě nezažil a na jeho dně přece nebylo nic jiného než žhavá touha britského lidu po opravdovém míru. Vždyť britský lid, stejně jako jiní národové, dobře pocítuje, jak málo má studená válka společ-

ného s pravým mírem. Nebo nebylo to opravdu lidsky krásné a milé, jak američtí farmáři přijali sovětskou zemědělskou delegaci, a zase v SSSR Američany? Všude byla patrná snaha nejen přijmout ty druhé co nejlídněji, ale i ukázat jim, co zemědělci v USA nebo v SSSR dovedou, a dát to bratrsky k dispozici těm druhým. Buďme přesvědčeni právě o tom, že tudy vede cesta, kterou národy mohou uskutečňovat bližneckou lásku mezi sebou. Mohou a již uskutečňují. Jen na takovou cestu může dopadnout svatozár Kristových slov, byť se někdy zdála docela prostá a řekněme až všední. Podívejme se: jeden americký farmář má na sovětské cestě narozeniny a nezůstane utajeno. Na fotografii ho vidíme, že má opravdovou radost, že sovětské hostitelé ho pohostili dortem. A milá vzpomínka již u toho amerického farmáře zůstane natrvalo a nejen u něho, půjde dál k srdci prostých Američanů.

Nebo jiná věc: Molotov zdůraznil, jak národy opravdově sblíží se již pouhá turistika. A hle, od slov jen kratičký čas k skutku, typickému pro ruskou velkorysost. V Moskvě se hemžilo při příležitosti sportovního utkání západoněmeckých fotbalistů 1500 německých turistů z obou částí roztrženého Německa. A hle, mohou na příklad pozorovat, jak sovětské lidi v davech proudí k výstavě zachráněných drážďanských skvostů malířského umění. A jeden západoněmecký podnikatel si říká: »Pane, ti milují umění. To by u nás v západním Německu nebylo možné. A doma bych asi na takovou výstavu sám nešel.« A padá zase jedna živá představa o nekulturnosti Východu. Lidé se bratrsky setkávají a někdy více než ukazované výsledky práce zapůsobí prostý lidský úsměv sovětského člověka.

I skutečná cesta kancléře Adenauera do Moskvy je sama o sobě takovým pokrokem, který by se před několika měsíci zdál čiročirou fantasií. A víme při tom, že vedle Lysinmana slyšeli jsme právě od západoněmeckých státníků, na příklad Brentana, mnoho toho, co velmi divně znělo po ženevských slovech takového Eisenhowera nebo Edena.

Proti atomové hrůze

promluvily rovněž dvě konference. Vzpomeňme, že letošní uplynulé léto bylo výstražným výročím deseti leti svržení první atomové pumy na Hirošimu a Na-

gasaki, kterou v pravdivých a hrůzyplných barvách vyličil katolický kněz Lorenz Laussa, který tehdy již řekl: »Bylo to opravdové peklo na zemi.« A proto se tam v Hirošimě sešli zástupci mnoha národů, aby se prožité hrůzy nevrátily ani do Japonska, ani jinam.

Těžké je v několika slovech vyličit jak výsledky, tak i celý charakter konference o mírovém využití atomové energie v Ženevě. Byl to opravdový akt lidské důvěry, který se na příklad projevil na sovětské výstavě tam konané, kde všechny epochální výsledky sovětské atomistiky v energetice, průmyslu, zemědělství, a ovšem především v medicíně, byly otevřeně dány k dispozici všem lidem dobré vůle nebo zase pozvání nejvýznačnějších vědců do Velké Británie, aby se seznámili opět s britskými pokroky v těchto otázkách. Po této konferenci je nesporně daleko těžší projevat v tisku ono běsnící opojení atomovou smrtí.

Nyní musí tedy jít o činy,

kteřé by čistotu úmyslu a slov proměnily v pravdu činů. A takové se neprojevily jen na návštěvách a konferencích, o kterých jsme již mluvili. Sovětský svaz řekl ovšem první toto veliké mírové slovo, rázem proměněné v čin. Aby bylo posíleno ono ženevské ovzduší důvěry, snižuje se stav jeho ozbrojených sil o 640.000 mužů. A hned za Sověty je to naše vlast, která snižuje stav své armády o 34.000 branců. Potom následuje Rumunsko. Tyto a další činy jsou kovadlinou míru. My bychom pocitovali v nich něco, co mluví o svatosti činů.

Je třeba, aby i Západ následoval tyto podněty

a aby snížil právě ony početné stavy armád, rozmístěných nezřídka na cizích územích, právě v těsném sou-

sedství mírumilovných zemí. Leč, právě kněz si nesmí nic nalhávat a nic si nemalovat i při dobré naději růžověji, než jest pravda a skutečnost. Nuže nepřátelé dobra, pravdy, míru se ani po Ženevě neztratili a neupustili od svých černých úmyslů. Což by mohli zbrojaři upustit od svých supích velezků? Za ně mluví Lysinman, neustále vyhrožující a provokující. Za ně mluví svržení mírumilovné a vlastenecké vlády v Indonésii. A v jejich dravcích zájmech opět tekou potoky lidské krve arabských národů v Maroku a Alžíru, které nechtějí nic jiného než lidsky důstojný život samostatných národů. Tam, bohužel, odlétávají smrtelné americké vrtulníky. A americká válečná moc dál, žel, rozestavuje atomová děla v jižní Koreji. A zatím co Východ snižuje hluboce stav branných sil, je to Francie, která vzhledem k událostem v Maroku je právě o 100.000 zvětšuje. Strom posuzujeme podle ovoce a mírová slova podle mírových skutků.

Znamená to však lámat hůl nebo ztrácet důvěru nad ženevskými podněty? Právě naopak, křesťan a dobrý člověk nikdy nesmí předpokládat, že něco dobrého se může uskutečnit bez dlouhého a trpělivého úsilí. Je třeba i ostražitosti, je třeba mnoho lásky a trpělivosti. Jak bychom právě my měli být malověrní? Vždyť Bůh posuzuje národy nikoliv podle manifestů, nýbrž podle činů. Nikoliv podle svatosti slov, nýbrž podle svatosti činů. A kam položí se Jeho všemocné rámě než na stranu těch, kteří hájí dobro, lásku, mír a život! Jeho světlo ozáří cesty, byť i nelehké všech lidí i národů dobré vůle. Za mírem, za životem v lásce a kráse! A o to Otce světél stále pokorně i plni odhodlání prosíme. Včera, dnes i v budoucnu!

Prof. P. Josef Beneš

MONSTRANCE

Monstrance se zaleskla v měsíčním světě.

»Vezmi ciborium,« rozkázal farář a podal Petýrkovi zlatý předmět.

»Bojím se, že uklouznu.« Petýrek pozvedl ciborium před tvář a zaváhal. Voda již sahala do půli lavic. Farář přetáhl přes monstranci roušku, vstoupil do vody a jeho plášť rozestřel cípy na hladině jako vodní rostlina své listy.

»Poď, Bohuslave. Bůh nás provázej!« Nevyčkanv druha, kráčel vodou podle lavic a prodíral si cestu ke kruchtě. Teď byl ve vodě až po pás.

»Poď - -« zvolal naposledy pod obrazem svatého Šebestiána, ale již se neohlédl. Petýrek se pokřižoval a vstoupil do vody, svíraje nožku ciboria. Dva bibličtí rybáři kráčejí šplouchající vodou až k místu, kde řady lavic končí a z vodní hladiny trčí poutní korouhev. Rozčeřená rýha táhne se za nimi, odráží se od boků lavic, běží ke kostelní zdi a kostel je náhle naplněn šplechtavými zvuky.

»Odvahu, Bohuslave,« zní kdesi uprostřed chrámové lodi.

Dosáhnou schodů vedoucích na kruchtě. Farář jde první. Nahoře je hojnost světla, neboť luna, dopadající na hladinu, odráží se k stropu, natřenému vápnem a pableskuje závojem skleněných mlh. Výduš varhan. Sem ukládá učitel noty. Nyní otevře dvířka mokrá farářova ruka a vloží sem monstranci a ciborium.

Petýrek se posadí na varhaníkovou lavici a je rozmrzlý, neboť mokré nohavice přilnou k lýtkům a rozchevčí celé tělo protivnou zimou.

»Ještě obraz svatého Pavla, misál a matriku,« vrací se farář dolů. Petýrek se leká, ale farář říká: »Počkej tady, půjdu sám.«

Leč herec ho mlčky následuje a již stojí oba na posledním stupni, krok od černé hladiny. Sotva však kněz vstoupí do vody, zalehne sem vzdálené šumění, přívál roste a hladina počne stoupat. Bleskem najde voda cestu otevřenými dveřmi sakristie a vyběhne farářů náhle až k pasu. Klopýtaje, běží zpět, uchopí Pe-

týrkovu ruku, vzepře se druhou o schod, oba stoupají vzhůru, opírají se o zábradlí a hledí na spousty pod sebou. »Konec,« smířlivě praví kněz, když oltář se propadá do temných vod, lavice mízí pod hladinou a korouhev, pestrá a zpívající, pluje pod kazatelnu.

»Přijdou až ráno. Nejdříve stáda svá, pak dům a potom teprve Bůh,« říká zklamaně farář a usedá vedle Petýrka, který ho utěšuje: »Finis coronat opus.« Zamlžený skřípce je mokrá, ale mokrá je i sátek. Komik otrá skla do nákrčníku a farář pokračuje: »Fiat voluntas tua — tak je to správné, Bohuslave. Zapochyboval jsem jen na chvíli, ale již lituji. Kostel je zničen, fara rozbita — a krásná pokrývka, kterou ozdobil maminka výšivkami — tisíc večerů si s ní hrála — znals ji? — pryč, a knihovna — a všechno. Leč buďme pokorní, trpěliví a šťastní.«

Petýrek se zahleděl na černou hladinu: »Šťastní! Jsme v koncích. Zítra už nebudou Čarovné housle. Takový krásný předprodej. A dekorace od Švandy nejsou ještě zaplacené.«

Farář se zeptal znenadání: »Proč jsi přišel za mnou?«

»Slyšel jsem vyzvánět.«

»Vidiš. Z mých věřících nepřišel nikdo. To musel cizí.«

»Já jsem cizí? Znáš tě třicet let, faráři, a byl jsem tvým přítelem, ještě než tě vysvětili. Cizí...«

»Tys přišel za přítelem. Je však volal Bůh.«

»Přišel jsem ti pomoci.«

»Matrika je zničena.«

»Zachránils to nejcennější. Svátost oltářní.«

»— a v matrice poslední zápis: syn tvého direktora.«

»Přiznej — přece tě bolí srdce.«

»Maminčiny pokrývky je mi také líto.«

»A nejvíce toho, že nepřišli. Nebuď sobec. Chrání své.«

»Chrání své — opakoval tiše kněz a zdálo se, že se trpce usmál.

Kostelní okno se rozjasňovalo jitřními červánky.

Z románu Adolfa Branalda: Stříbrná paruka

ABBÉ JOSEF JELÍNEK, HUDEBNÍ SKLADATEL A KLAVÍRNÍ VIRTUOS

Letos v dubnu uplynulo 130 let od úmrtí P. Josefa Jelínka, kněze-vlastence, hudebního skladatele a klavírního virtuosa. Snad proto, že žil většinu svého života ve Vídni a že především za hranicemi naší vlasti tehdejší svět tančil podle jeho melodií, je u nás doma opomíjen, jeho dílo nedoceněno a téměř neznámo. Přesto právě jeho velká a bohatá hudební tvorba ho opravňuje zařadit do galerie našich vlasteneckých kněží.

Podle matriky sedlecké farnosti narodil se Josef Jelínek 3. prosince 1758 v Sedlci u Sedlčan. Jeho otec byl krejčovským mistrem. Matka se jmenovala Maria Magdalena. Byl prvním dítětem. Obecnu školu vychodil v Sedlci. Již v dětství jevil velké schopnosti k hudbě. První hudební základy mu dávali tehdejší kantor Karel Humpolecký a varhanář Fridrich Semrád. Spisovatel farář Antonín Vlasák píše, že Jelínek již jako 12letý chlapec hrával v sedleckém kostele nejtěžší mše s neobyčejnou zručností. V hudebním umění se zdokonaloval i dále, když byl dán jako 16letý hoch (1774) do jezuitského gymnasia na Sv. Hoře u Příbrami. Zápis v klášterním archivu potvrzuje, že zpíval tenor, hrál na varhany, housle, flétnu a trubku.

Po absolvování gymnasia odešel do Prahy na studia theologická. R. 1781 byl přijat do generálního semináře. Vedle svých studií theologických zdokonaloval se i dále v hudbě. Brzy po svém příchodu do Prahy seznámil se s věhlasným pražským varhaníkem a hudebním skladatelem Josefem Segertem. Pod jeho vedením se Jelínek tak zdokonalil, že častokrát u varhan zastupoval svého mistra. Do této doby je třeba zařadit první jeho pokusy skladatelské činnosti. V semináři řídil též chrámový orchestr. Na kněze byl vysvěcen v r. 1786.

Záhy byl Jelínek znám v Praze jako dobrý hudebník. Pro svou vyspělou techniku ve hře na klavír byl častěji zván do pražských šlechtických rodin na hudební večírky. Na jednom takovém večírku byl představen u hraběte Kinského Mozartovi, který v Praze dokončoval svou operu Don Juan (1787). Mozart poznal v Jelínkovi nadaného hudebníka, a doporučil ho za zámeckého kaplana a zároveň za učitele hudby na piano do rodiny hraběte Filipa Kinského, s ročním příjmem 300 zlatých. Zajisté toto doporučení i přijetí bylo pro Jelínka velkým vyznamenáním a oceněním jeho znalostí hudebních. Zejména když tehdejší šlechta kladla na své domácí učitele veliké nároky a při jejich výběru bývala až skoro úzkostlivě vybíravá.

V rodině hraběte Kinského začíná první období Jelínkovy skladatelské činnosti. Později r. 1789 se odstěhoval se svým příznivcem do Vídně. Zde nastává druhé období Jelínkovy činnosti skladatelské. Zároveň se ocitá v samém středu hudebního umění. Pro něj však nebylo nijak těžko, aby se mohl do tohoto kruhu slavných hudebních umělců nejen připojit, nýbrž též se jim svým uměním vyrovnat. Zanedlouho je znám po Vídni jako virtuos na piano. Staré přátelství navázané s Mozartem v Praze se ve Vídni ještě více utužuje a prohlubuje. Mozartovým přičiněním se seznamuje abbé Jelínek i s Haydnem. Jelínek je v živém styku nejen s čelnými vídeňskými umělci, nýbrž i s českými hudebníky, klavíristy tehdy ve Vídni, s Jírovcem, Koželuhem, Vaňhalem, Vranickým, Tomáškem a jinými.

V tehdejší době byl pokládán abbé Jelínek za nejznamenitějšího pianistu. Hlavním oborem jeho skladatelské činnosti byly komposice variací z různých oper a skladeb. Úžasně bohaté a plodné variační umění bylo vlastním oborem Jelínkovy reprodukce, což mu vysloužilo název »velkovýrobce oblíbených operních variací«. Nebyla to však jen prostě zachycená melodie, nýbrž variace rozvětveného bohatého hudebního obsahu a jeho osobitého vyjádření. Jelínek byl jedním z nejpłodnějších skladatelů klavírních. Počet jeho skladeb přesahuje snad až přes tisíc čísel, z nichž půl druhého

sta bylo vydáno tiskem. Toto překvapující množství ukazuje na jeho neúmornou píli i neobyčejnou lehkost tvůrčí. Mnohé ze svých prací věnoval svým šlechtickým příznivcům, které vyučoval hře na piano.

Jelínkovy skladby pronikaly do nejširších vrstev spíše než často jeho vrstevníků většího jména. Jeho skladby se tehdy těšily takové oblibě, že skoro nebylo v Evropě významnějšího nakladatele, který by nebyl vydal některé z jeho skladeb. Nutno však zdůraznit, že vedle variací a vedle menšího počtu komorních skladeb složil celou řadu fantasií, potpouri, polonéz, rondeau, rondolett, sonat a sonatin, canzonettů a podobně. Jsou to vesměs drobná díla, jak to vyžadovala potřeba a příležitost domácího učitele hudby na knížecím dvoře. Thema pro variační umění bral ponejvíce z arií oblíbených oper nebo skládal i na vlastní thema. Pak není divu, že Jelínkovu »vybranou« hudbu tehdejší módní svět vyžadoval a že jeho opus za opusem šly na odbyt jeden za druhým, zatím co Mozart, Beethoven a jiní museli těžko hledat nakladatele.

Nejvíce prací Jelínkových vyšlo ve Vídni, v Německu pak ve 13 městech u 23 nakladatelů. Některé jeho skladby vydalo 10, 16 až 19 nakladatelů. Jaké veliké oblibě se těšily jeho skladby, je zřejmo i z toho, že hudební nakladatelé vydávali třeba různé skladby jiných autorů pod Jelínkovým jménem.

Abbé Jelínek byl jedním z prvních přátel Beethovenových. Právě Jelínek to byl, který tehdejší vídeňské umělce upozornil na Beethovenův hudební talent. Jelínek obstaral Beethovenovi sám vídeňského učitele hudby a skladatele Schenka, aby zasvětil Beethovena do základních pravidel kontrapunktu, jež byla tehdy Beethovenovi téměř neznáma. Později se však s Beethovenem znepřátelil. Nebyl jediný. Těch měl totiž Beethoven pro své mnohdy ne právě společenské chování velkou řadu.

V této době žili ve Vídni jedni z největších hudebních mistrů, za nichž vídeňský hudební klasicismus dosáhl svého vyvrcholení a klasické dokonalosti. Není však zatím dostatečně známo ani zhodnoceno, že Vídeň učili muzice nebo že aspoň po boku tohoto vídeňského hudebního rozkvětu stojí čestí umělci, z jejichž řady vynikali: Koželuh, Jírovec a Jelínek.

Posléze byl Jelínek povolán za učitele hudby k císařskému dvoru. Na sklonku života dlel v rodině knížete Eszterházyho, až do své smrti 13. dubna 1825 ve Vídni, kde je též pochován.

Jelínek si nemohl naříkat na nepřízeň osudu jako velká většina tehdejších českých umělců. Jeho práce došly již za jeho života ocenění. Zvuky jeho skladeb zaznívaly vedle melodií Gluckových, Haydnových, Mozartových, Beethovenových a přinesly mu značnou slávu za hranicemi. Nebylo tehdy populárnějšího skladatele. Jeho hudební význam tkví v tom, že svými klavírními variacemi seznamoval vlastně širší hudební svět s pracemi velkých hudebních mistrů. On je popularisoval a dělal jim reklamu. Spisovatel K. M. Weber o Jelínkovi napsal: »Kein Thema auf der Welt versehnte Dein Genie, — das simpelste allein — Dich selbst — varierst Du nie.« Po stránce hmotné byl Jelínek samozřejmě též dostatečně zajištěn.

Nesmíme však u abbého Jelínka přehlédnout ještě jeden rys a je třeba ho vyzvednout. Třebaže větší část svého života strávil na parketách šlechtických domů a k tomu ještě ve Vídni, v prostředí, které tolik lidí odcizilo svému národu. Abbé Jelínek se nenechal unést slávou, nýbrž cítil se stále dobrým synem své české vlasti. Nezapomněl ve Vídni na svou rodnou zem a na své chudé městečko, kde se narodil. Svým vynikajícím uměním, jsa při tom šetrný, nashromáždil jmění 42.000 zlatých, které bylo na tehdejší dobu zajisté značné. Z něho odkázal svou závěť, napsanou v domě knížete Eszterházyho, vedle odkazů svým sourozencům, téměř čtvrtinu svému rodišti v Sedlci. Pamatoval tak na ošacování chudých školních dětí, na chu-

dé studující a na opatrování hudebních nástrojů při kostele sedleckém. Po celá desetiletí až do první světové války plnily tyto Jelínkovy nadace svůj sociální úkol.

Casem upadlo jméno abbé Jelínka v zapomenutí. — Snad proto, že byl knězem? Vždyť velká rada kněží se stala dobrodinci pro lidstvo svou mimostavovskou píli a houževnatostí. Právě čeští kněží mají lví podíl na obrození našeho českého národa. Upadl snad abbé Jelínek v zapomenutí proto, že dlel ve šlechtických domech vídeňských? To ještě není svědectvím pro to, abychom ho mohli obviňovat ze špatného vlastenectví. Nikde nemáme dokladu, že by zrazoval nebo popíral své češství. Ba právě naopak, hmotný výsledek svého života vrací své rodné zemi, svému chudému lidu rodného městečka. To by sotva byl učinil, kdyby

necítil vlastenecké city svého srdce k tomuto místu a jeho přitažlivost. Zajisté že šířil i ve šlechtických domech dobré jméno českého národa tím, že byl dobrou českým muzikantem!

Upadl v zapomenutí tak, jako první průkopníci dob probuzenských, čeští vlastenečtí kněží a učitelé. Snad nezasloužené k němu zaujímá česká hudba zcela nevšimavý postoj. Jelínkovy skladby, až na malé výjimky, jsou české veřejnosti téměř neznámé. Je ovšem nesnadno si dnes opatřit některou z Jelínkových skladeb. Jsou chovány jako cenné památky v archívech konservatoří, universit a museí. Snad by byl čas oživit jméno Jelínkovo v hudební veřejnosti a pro jeho hudební tvorbu a vlastenectví přiřadit ho právem ke galerii našich vlasteneckých kněží.

P. František Hochmann

NÁŠ ZÁPISNÍK

ARCIBISKUP JAGERSKÝ ThDr GYULA CZAPIK

navštívil hlavní město naší republiky Prahu, kde byl ve čtvrtek dne 1. září t. r. přivítán představiteli pražské arcidiecése v čele s nejdp. prelátem Antonínem Stehlikem, kapitulním vikářem pražským. Nejdp. arcibiskup pak odcestoval na léčení do lázní.

VZÁCNÉ JUBILEUM ŽIVOTNÍ

Dne 17. října t. r. dožívá se devadesátí let svého pozeňnaného života kanovník-senior kolegiátní kapituly Všech Svatých na hradě pražském J. M. njdp. Th et PhDr Josef V a j s, papežský prelát a profesor theologické fakulty emer. — Přejeme nejdp. jubilantovi hojnost darů Nejvyššího.

ÚČASTNÍCI

IV. kursu kněžských exercicií v Kněžském domově v Praze od 29. 8. do 2. 9. 1955: Houdek František, děkan, Ronov n. Doubravou, Hrubý František, admin., Podbořany, Michalička Ladislav, admin., Světlá nad Sáz., Novák Ladislav, admin., Svaté Pole, Sojka Bohuslav, farář, Ostrava XIII, Dr Zlotý Jan, admin., Ondřejovice, Stoklasa Bruno, kaplan, Karviná II, Dr Gospoš Josef, prof., Nový Bohumín, Gorgosz Theofil, admin., Černá Voda, Mífek Oldřich, kaplan, Troubsko u Brna, Smetana František, farář, Česká Bělá, Kutný Pavel, admin., Klatovy I, Leder Václav, farář, Vidnava 2, Eineigel Alois, probošt, Jeseník, Hučka Jaromír, provisor, Domášov u Jeseníka, Ptoček Alois, admin., Dolní Lipová, Boks Vladimír, kanovník, Mikulov na Moravě, Thonabauer Jan, farář, Semněvice u Horšova Týna, Morys František, admin., Slatina ve Slezsku, Borčín Michal, farář, Belá u Žiliny, Branikovič Imrich, farář, Uhrovec, prof. Novák Osvald, kanovník, Praha, Hevera Rudolf, kaplan, Liberec, Krňanský Václav, admin., Vrbatův Kostelec, Zimmerhackel Josef, děkan, Malý Háj, p. Hora Sv. Kateřiny, Dr Kubík Josef, kanovník, Praha, King Robert, farář, Praha.

CYRILOMETODĚJSKÉ OSLAVY PŘED 70 LĚTY

Osm let před tisíciletou památkou úmrtí sv. Metoděje pomýšlel příbořský kaplan A. C. Stojan na opravu velehradské svatyně, o níž neprojevovali zájem česko-rakouští feudálové. Za tím účelem chystal od r. 1877 věcnou loterii a zainteresovával kdekoho, aby zajistil předměty pro výhry. Kterého druhu asi výhry byly, prozrazuje Stojanův vlastnoručně psaný list proboštu Štulcovi: »Aby věčná loterie nějaký výnos zajistila, třeba výhry vyprošovati. Ty které děvy, slečny, paní na naši prosbu s ochotou přislíbily, že leccjaké ruční práce na výhry zhotoví aneb něčím jiným loterii obdaří. Znám o Vás, pane probošte, že vše dobré milerád podpořiti ráčíte, pročež prosíme, račte při své známosti výhry nějaké zprostředkovati neb nám laskavě udati přátele a přítelkyně podobných podniků.«

Po dvou letech r. 1879 se na Štulce obrátil s podobnou žádostí velehradský farář Josef Vykydal, který se snažil dodatí myšlenkový materiál, týkající se otázky cyrilometodějské pro Štulcův referát na zasedání členů Svatoprokopského dědictví a kromě toho žádal Štulcův literární příspěvek pro ročenku, kterou chtěl nazvat »Sborník cyrilometodský«. »Dovoláváme se pomoci Vašnotina mistrovského pera, abychom hned první ročenku Vaším literárním pojednáním obohatili a ozdobili.« (Archiv kapituly vyšehradské, Štulcova korespondence č. 6 a 55). —*rtk*

POČASÍ V ZRCADLE STARÝCH LETOPISŮ

Letos byl zvláště nepříznivý rok a počasí výjimečně špatné. Málokdy ještě v září stávaly panáky na polích jako tohoto roku. Díky však Bohu, společnému úsilí se vcelku podařilo úrodu sklídit, a tak zajistit výživu národa.

Pomocníkem nebyly jen pracovitě ruce zemědělců a brigádníků, ale i výkonné stroje — kombajny, samovazy, sekačky s koňským potahem, a kde bylo obilí velmi polehlé a půda vlhká, sekalo se i ručně. Často se mlátilo časně zrána, pozdě večer, ba i v noci. Při práci se leckde vzpomínalo, kdy v minulosti o žních se také špatně a dlouho sklízelo pro nepohodu. Staří pamětníci přinášeli své bohaté zkušenosti, četly se i staré pamětní zápisy. Tak na př. v »Pamětech města Vamberka« (napsal Jos. F. Král v r. 1927) na straně 86 čteme o výjimečných přírodních zjevech a nepříznivém počasí, jak je pečlivě zaznamenával písmák a »písař radní« Mikuláš Wokurka: »Léta Páně 1726 byla velká zima nad paměť lidskou... že někde zvýši kolik loket ležel... Po tání sněhu ozimní obilí velmi zhusta na některých polích vyhynulo, že lidé po mnoha korcích je zaorávati dali a obilí připláceti počalo. Špatné pak asi byly žně, drahota a bída! A v roce 1733: ač byla velká zima a »toho roku po sv. Duchu byl tak velký mráz, že ledy místy jako kotouč tlusté byly. Mnohá žita již kvetla. Ta, která byla v nížině, obzvláště v kraji a na písku, všecka pomrzla«. A přece dodává pisatel: »Však ječmeny velmi se zdařily a požeňnaní Božího bylo při městě Vamberku. Mnozí měli velkou úrodu, jako: Jan Matyáš naklidil po 1½ strychu ječmene 26 mandel... a mnozí okolní po 15—20 mandelích na korci.«

Špatné žně byly také v r. 1740, když »obilí teprve od měsíce Juni hýbati se začalo. V začátku Juni kvetly stromy... Slívy pak polovic zelené okolo Všech svatých jsme česali a již zase velké mrazy nastaly.«

Dr Alois Sedlařík

NEJSTARŠÍ PĚVECKÝ SBOR SVĚTA

Jest jím chór drážďanského chrámu sv. Kříže, t. zv. Dresdener Kreutzchor, který byl založen r. 1216 a nyní je mu tedy 738 roků. Má za sebou další turné v Polsku — zejména s velikým úspěchem ve Varšavě, Krakově a Poznani.

VYZNAMENÁNÍ

Ve výroční den smrti Julia Fučíka dne 8. září 1955 vyhlásil Československý výbor obránců míru Československé ceny míru. Mezi nositeli nových Československých cen míru 1955 je také náš spolubratr, místopředseda Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR, probošt kapituly v Mikulově J. M. nejdůstojnější pán

ThDR FRANTIŠEK DRÁBEK

Z rukou akademika J. Mukařovského, předsedy Československého výboru obránců míru, přijal diplom za dlouholetou aktivní práci v mírovém hnutí a mezi věřícími na vesnici. Náš milý spolubratr patří k našim vysokým církevním hodnostářům, kteří svoje hluboké vlastenectví spojili s oddanou službou Církvi i svému lidu. Je znám jako vynikající znalec moderních metod zemědělské práce, svými projevy a celým svým postojem je obhájcem nových směrů, které vytvářejí šťastný život na naší vesnici. Jako působivý kazatel dovede aktuálními myšlenkami ukazovat na význam křesťanské lásky v naší době. Jako člověk je povahy bodré a upřavdě demokratické vystupování mu získává řady přátel ve všech kruzích lidu.

Udělením Čs. ceny míru se dostalo ThDr Františku Drábkovi zaslouženého ocenění za celou jeho dosavadní záslužnou činnost, zaměřenou k budování krásných zítřků pro vlast a náš milovaný lid.

Předseda Československého výboru obránců míru akademik Dr J. Mukařovský předává diplom a cenu míru J. M. nejdp. ThDr Františku Drábkovi, proboštu v Mikulově.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

STÁTNÍ ZKOUŠKY NA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ V LITOMĚŘICÍCH

Z děkanství Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze, se sídlem v Litoměřicích, Komenského ul. č. 4, telefon 2747-48, se oznamuje, že státní zkoušky v podzimním zkušebním období se budou konat v těchto termínech:

První státní zkouška z biblického studia Starého a Nového Zákona se koná 17. listopadu 1955.

Druhá státní zkouška z církevních dějin a církevního práva se koná 14. listopadu 1955.

Třetí státní zkouška z praktické morálky se koná 15. listopadu 1955.

Čtvrtá státní zkouška z veškerého bohosloví se koná 16. listopadu 1955.

Bližší podmínky byly uveřejněny v 1. a 6. čísle Duchovního pastýře 1955.

Písemné přihlášky, doložené souhlasem příslušného Ordináře (pokud se tak nestalo již dříve) je nutno zaslat děkanství fakulty do 24. října 1955.

ARCIDIECĚSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Cervenka Josef, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5809/55 od 1. 8. 1955 kaplanem v Plané u Mariánských Lázní, okres Mar. Lázně.

Hartman Václav, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5810/55 od 1. 8. 1955 kaplanem na arciděkanství v Plzni.

Knos Jan, administrátor, Toužim, dekretem čj. 5840/

55 zrušeno ustanovení kaplanem v Plané u Mar. Lázní, okres Mar. Lázně.

Kroupa Karel, admin. v Lišnici, ustanoven dekretem čj. 5936/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Jirnech, okres Brandýs n. L.

Javůrek Josef, býv. admin. v Chebu, ustanoven dekretem čj. 5937/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Lišnici a dekretem čj. 5938/55 excurrando administrátorem v Trnově, okres Praha-jih.

Dvořák Jiří, administrátor v Praze-Zlíchově, ustanoven dekretem čj. 5966 od 1. 8. 1955 excurr. administrátorem ve Slivenci, okres Praha-jih.

Matějka Jan, dómský vikář u sv. Víta v Praze IV, ustanoven dekretem čj. 5969/55 od 19. srpna 1955 kaplanem na Zbraslavi, okres Praha-jih.

Kadlec Jaroslav, kaplan na Zbraslavi, ustanoven dekretem čj. 5970/55 od 19. srpna 1955 dómským vikářem u sv. Víta, Praha IV.

Čepička Josef, kaplan u sv. Rocha v Praze-Žižkově, ustanoven dekretem čj. 5971/55 od 19. srpna 1955 kaplanem v Praze-Nuslích.

Kabát Jiří, kaplan v Praze-Nuslích, ustanoven dekretem čj. 5972/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Noutonicích a excurrando administrátorem v Tuchoměřicích dekretem čj. 5973, vesměs okres Praha-západ.

Brzobohatý Jan, administrátor v Noutonicích, ustanoven dekretem čj. 5977 od 19. srpna 1955 administrátorem v Nebanicích, dekretem čj. 5976/55 excurr. admin. v Dřenicích, dekretem čj. 5975/55 excurr. admin. v Milhostově a dekretem čj. 5974/55 excurr. admin. v Třebeni, vesměs okres Cheb.

Kratochvíl Václav, administrátor, Nebanice, ustanoven dekretem čj. 5978/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Zásmukách a dekretem čj. 5979/55 excurr. administrátorem v Dolních Chvatlinách, vesměs okres Kolín.

Bětík Alois, administrátor v Zásmukách, ustanoven dekretem čj. 5961/55 administrátorem v Budeničkách, okres Slaný.

Aubrecht Jaroslav, farář v Jincích, ustanoven dekretem čj. 6054/55 od 1. 8. 1955 kaplanem v Mýtě u Rokycan, okr. Rokycany.

Červený Emanuel, administrátor v Kolodějích, ustanoven dekretem čj. 6055/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Jincích, okr. Hořovice.

Šíma Arnošt, administrátor v Malotičích, ustanoven dekretem čj. 6056/55 od 19. srpna 1955 administrátorem ve Sluštichách a dekretem čj. 6057/55 excurr. admin. v Kolodějích, okres Ríčany.

Skořepa Prokop, administrátor v Radnicích, ustanoven dekretem čj. 6058/55 od 19. srpna 1955 administrátorem v Malotičích a dekretem čj. 6059/55 excurr. admin. v Hor. Krutech, okres Kolin.

Stupka Otakar, administrátor v Sekyřanech, ustanoven dekretem čj. 6062/55 od 1. 9. 1955 administrátorem v Radnicích, okres Rokycany.

Hradecký František, administrátor ve Svojsíně, ustanoven dekretem čj. 6063/55 od 1. 9. 1955 administrátorem v Sekyřanech-Heřmanově Huti, dekretem čj. 6064/55 excurr. admin. v Blatnici, dekretem čj. 6065/55 excurr. admin. v Nýřanech a dekretem čj. 6066/55 excurr. admin. v Úhercích, vesměs okres Stod.

Ptáček Jaroslav, administrátor ve Svojsčicích, ustanoven dekretem čj. 6067/55 od 1. 9. 1955 administrátorem ve Svojsíně a dekretem čj. 6068/55 excurr. admin. v Ošelině, vesměs okres Stříbro.

Rudolf Vladimír, kaplan v Berouně, ustanoven dekretem čj. 6069/55 administrátorem ve Zbizoze, okres Rokycany.

Pištek Jiří, kaplan ve Slaném, ustanoven dekretem čj. 6070/55 od 1. 9. 1955 kaplanem v Berouně a dekretem čj. 6071/55 excurr. administrátorem v Tetíně, vesměs okres Beroun.

Neužil Antonín, administrátor v Konojedech, ustanoven dekretem čj. 6072/55 od 1. 9. 1955 administrátorem ve Zvoleněvsi a dekretem čj. 6073/55 excurr. admin. v Hobšovicích, vesměs okres Slaný.

Záruba Jaroslav, administrátor v Tetíně, ustanoven dekretem čj. 6074/55 od 1. 9. 1955 administrátorem v Konojedech a dekretem čj. 6075/55 excurr. admin. ve Stříbrné Skalici, okres Český Brod.

Hájek Václav, administrátor v Kouřimi, ustanoven dekretem čj. 6123/55 od 1. 9. 1955 excurr. administrátorem ve Svojsčicích, okres Kolín.

Pensionování:

Polák Jindřich, farář ve Zbizoze, odchází dnem 1. září 1955 na trvalý odpočinek (čj. 5956).

Fra Häusler Jan O. Melit., administrátor v Jirnech, odchází dnem 1. září 1955 na trvalý odpočinek (čj. 5968).

Úmrtí:

Holub Václav, arciděkan v. v., Spálené Poříčí, zemřel 7. 8. 1955 ve věku 80 let.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Tomáš Otakar, administrátor v Těškovicích, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 provisořem v Linhartovech a excurr. adm. v Nové Vsi.

Dr Svoboda Alois, t. č. Ostrava-Nová Ves, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 administrátorem v Těškovicích.

Kocman Jiří, kooperátor v Ostravě-Vitkovcích, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Odrách.

Rašner Emil, kooperátor v Odrách, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Ostravě-Vitkovcích.

Zich Oldřich, novokněz, Huštěnovice, ustanoven dekretem ze dne 5. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Bílovci.

Kus Ludvík, novokněz, Ludgeřovice, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Březové u Svitav.

Glogar Jan, novokněz ve Frýdku, ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Nivnici.

Bělík Antonín, novokněz v Bystřici p. H., ustanoven dekretem ze dne 6. 8. 1955 s platností od 1. 8. 1955 kooperátorem v Uher. Brodě.

ThDr Špunda Václav, provisor, Sedlnice, ustanoven dekretem č. 5712 ze dne 15. 8. 1955 s platností od 15. 8. 1955 administrátorem v Sedlnici, okres N. Jičín.

Todt František, provisor Velká Morava a excurr. do Malé Morava, ustanoven dekretem č. 6462/55 s platností od 1. 9. 1955 administrátorem v Bochoři (okres Přerov).

Novák František, kooperátor v Kunčíně (okres Mor. Třebová), ustanoven dekretem ze dne 25. 8. 1955 č. 6463/55 s platností od 1. 9. 1955 provisořem ve Velké Moravě a excurr. provisořem v Malé Moravě (okres Šumperk).

Zemřeli:

Kozumplik František, farář v Jevičku, zemřel 17. srpna 1955 ve Veselí n. M., pochován v Jevičku.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Vyznamenání:

Kytýr Karel, děkan v. v. na Mělnice, obdržel u příležitosti svého padesátiletého kněžského jubilea ordinariátní pochvalu a plné uznání, č. dekretu 2405/55 ze dne 11. 7. 1955.

Mimberk Karel, osobní děkan v Lípové u Šluknova, obdržel u příležitosti svého padesátiletého kněžského jubilea plné uznání a pochvalu, č. dekretu 2434/55 ze dne 11. 7. 1955.

Žídek Ferdinand, katecheta v. v. v Teplicích lázních v Č., obdržel u příležitosti svého padesátiletého kněžského jubilea plné uznání a pochvalu, č. dekretu 2433/55 ze dne 11. 7. 1955.

Jmenování:

Bouček Josef, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Jesenici u Podbořan, okres a vikariát Podbořany, č. dekretu 2631/55 ze dne 23. 7. 1955.

Boráň František, kaplan v Lибerci, byl dosavadních svých povinností zproštěn a jmenován kaplanem v Jablonci n. Nisou, okres a vikariát Jablonec n. N., č. dekretu 2795/55 z 10. 8. 1955.

Černý Václav, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Libochovicích, okres Lovosice, vikariát Litoměřice, č. dekretu 2643/55 ze dne 26. 7. 1955.

Hevera Rudolf, kaplan v Žatci, byl dosavadních svých povinností zproštěn a jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Lибerci, č. dekretu 2628/55 ze dne 23. 7. 1955.

Hodinář Jan, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 druhým vikaristou při katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích, č. dekretu 2770/55 ze dne 1. 8. 1955.

Kubát František, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Žatci, č. dekretu 2641/55 ze dne 25. 7. 1955.

Maryška Zdeněk, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Březně, okres a vikariát Ml. Boleslav, č. dekretu 2639/55 ze dne 25. 7. 1955.

Pepřla Jan, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 prvním vikaristou při katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích, č. dekretu 2812/55 ze dne 1. 8. 1955.

(Pokračování)

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 8. - V Praze dne 1. října 1955.

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČSR v ÚCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beneš. Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na 1/2 roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výtisku Kčs 3.—. Povolovací výměr č. 79.220. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky přijímá každý poštovní úřad i doručovatel. Podepsáno k tisku 19. září 1955. - A-19744.

ZAJÍMAVOSTI ZE SVĚTA

RESTAURACE OSTŘIHOMSKÉ BASILIKY

Ostříhomská basilika, která dosáhne brzo 100 let trvání, bude se opravovat péčí Maďarské lidové republiky. Střecha basiliky je již opravena a nyní začnou opravy vnějšku i vnitřku.

GENERÁLNÍ KONSERVACE CENNÉHO OBRAZU

Na klenbě bývalého kláštera na Skalce u polské obce Mniszek v krakovském vojvodství nacházel se vzácný obraz »Maří Magdalena«, který patří mezi nejlepší malby slavného českého malíře 18. století — Petra Brandla. Obrazu hrozil už zánik. Pracovníci konservátorského úřadu však malbu nyní konservovali a umístili na boční stěně presbytáře farního kostela v Mniszku, čímž zabezpečili toto cenné výtvarné dílo příštím generacím.

DÍLA KATOLICKÉHO DUCHOVNÍHO NA VÝSTAVĚ OBRAZŮ

V Trnavě v lednu skončila výstava prací výtvarníků, kteří žili, pocházeli anebo dnes žijí v Trnavě. Je to první počín tohoto druhu v Trnavě, který podá ukázky prací zvěčnělého trnavského sochaře Koniarka, dále ukázky výtvarných děl Josefa a Julia Baloga, Krivskéj, Čecha, E. Ambrušovej, Hučkovců atd., mezi nimiž je i více studií kněze-malíře T. Tekela, trnavského duchovního u sv. Jakuba.

DVOJÍ VÝROČÍ VYNIKAJÍCÍHO KNĚZE-UČENCE

Letos připadá dvojí výročí, které nám připomíná vynikajícího kněze-učence, jehož jméno je trvale zapsané ve světové vědě. Letos je totiž 360. výročí narození a 305. výročí smrti P. Křištofa Scheinera (1595 až 1650), profesora v Ingolstadt, známého hvězdáře. P. Scheiner první objevil skvrny na Slunci a dokázal vědecky, že Slunce není pevnou hmotou, ale — aspoň na povrchu — tekutou nebo plynovou hmotou ve stavu žáru. Mimo to vynalezl pantograf a helioskop. Jeho jméno je podnes známé hlavně mezi fotografy, když podle něho se nazývá jednotka stupně citlivosti fotografických ploten (»scheiner«).

OTÁZKA RASISMU

Nákladem organizace UNESCO vyšla kniha vynikajícího francouzského theologa P. Congara »L'Église et la question raciale«, která shrnuje stanovisko církve sv. k dnes velmi časové otázce, kterou je na západě problém rasismu. »Církev nemá nic společného s rasismem, ano ještě více, církev ho odsuzuje,« píše P. Congar, »neboť církev katolická hlásá jednotu národů, jednotu, která nedovoluje rozlišování národů, ale stmeluje je v sebe, protože je církev všeobecnou. Všichni lidé jsou si rovni a tato rovnost vyplývá ze zásadních přirozených práv, která označujeme jako důstojnost lidské osobnosti. Všichni tvoříme jednotu rodiny národů, což nás zavazuje k solidární vzájemné pomoci na poli civilizačního a kulturního rozvoje.«

KUTNOHORSKÝ A BARDĚJOVSKÝ CHRÁM VE FILMU

Režisér S. Smutný natáčí umělecký dokument »Poesie památek«, který má poskytnout divákům zajímavou přehledku vzácných architektonických památek naší vlasti. Film sleduje vývoj stavitelského umění a slohu od dávných slovanských sídlišť, středověkých gotických budov, přes vznik a výstavbu měst až po lidovou architekturu nynějška. V tomto filmu, který

zachycuje také několik kostelů, uvidíme mimo jiné též záběry z nádherného gotického chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře a z jedinečné monumentální gotické památky Bardějova — z chrámu sv. Egidia.

NÁLEZ Z DOBY ABRAHAMOVY

Vědecká šetření prof. Nelsona Gluecka z Cincinnati dávají nový důkaz spolehlivosti biblických zpráv o životě z doby Abrahamovy v nyní zpustlé krajině Negeb na jihu Palestiny. Prof. Glueck uveřejnil řadu pozoruhodných článků o výsledcích svého tříletého bádání. Zjistil v krajině Negeb trosky četných opevnění, sídlišť, ulic a kanálů, o jejichž existenci nebylo doposud nic známo. Dovojuje, že při příchodu patriarchy Abrahama žilo v krajině Negeb obyvatelstvo, zabývající se zemědělstvím a jeho civilisace byla na vysokém stupni.

JUBILEUM PRVNÍHO ČERNOŠSKÉHO BISKUPA

Mons. Josef Kivanuka, masakaiský biskup, který je první biskup-černochové nové doby, nedávno slavil 25. výročí svého biskupského svěcení. Na kněze byl vysvěcen roku 1929 a na biskupa roku 1939.

275 LET OD SMRTI KNĚZE-POLYHISTORA

Letos připadá 275. výročí smrti Athanasia Kirchera (1602—1680), řím. katol. kněze, který vynikl jako přírodovědec a linguista a který byl jedním z největších polyhistorů své doby. Kircher ve Würzburgu vyučoval matematice, ethice, hebrejštině a jazyku syrskému a později v Avignoně a v Římě vyučoval matematice a hebrejštině. Pro jeho všestrannou literární činnost ho současníci nazývali titulem »doctor centum artium«. Byl mezi prvními, kteří našli rozluštění staroegyptských hieroglyfů, ale stejně úspěšně pracoval v hvězdářství, geologii, fyzice, mechanice, chemii, zoologii, botanice, medicíně a hudbě. Na základě vlastního vyměřování zhotovil více map a byl prvním, kdo zamapoval r. 1665 hlavnější mořské proudy, čímž se zvětšil jako významný průkopník moderní kartografie. A. Kircher první vyslovil, že mor působí bacily, čímž zase otevřel pole lékařským výzkumům. Z jeho vynálezů dlužno uvést aspoň pantometer a laternu magicu, prototyp dnešního promítacího přístroje, kterým se zařadil mezi první průkopníky kinematografie.

VÝSTAVA O DÍLE A ŽIVOTĚ KNĚZE-VYNÁLEZCE

U příležitosti 155. výročí narození katol. kněze Štefana Aniána Jedlika, mnohonásobného vynálezce v Budapešti, kde Jedlik mnoho let působil, otevřena byla zvláštní výstava. Na výstavě je vidět původní přístroje zhotovené vynálezcem, dále množství kreseb, náčrtků a obrazů, které seznamují se životem a dílem kněze-učence, vynálezce dynamy.

RENOVACE VZÁCNÉHO GOTICKÉHO DÍLA

V klášterním chrámu ve Sv. Beňadiku nad Hronom nacházelo se až do r. 1872 neobyčejné gotické dílo: Boží hrob, pohyblivý se na kolečkách a zpestřený ozdobami a plastikami. Toto gotické dílo ze 14. století, které má na světě jenom pět sobě podobných, roku 1872 dal arcibiskup-primas Jan Simor odvézt do Ostříhomu, kde se nalézá dodnes ve svatoštěpánské kapli ostříhomské basiliky. V poslední době restaurátorské oddělení maďarského musea umění (Szépművészeti museum) přikročilo k obnově tohoto vzácného díla církevního umění, čímž se zabezpečuje tento výtvar z doby gotické budoucím pokolením.

NOVÉ KNIHY

BOŽENA NĚMCOVÁ, NÁRODOPISNÉ A CESTOPISNÉ OBRAZY ZE SLOVENSKA. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Str. 394, váz. Kčs 16,90.)

Božena Němcová byla celkem čtyřikrát ve svém životě na Slovensku a tento čtvrtý pobyt zapůsobil na ni tak, že si zamilovala zem i lid, seznámila se téměř se všemi tehdejšími literáty a když nemohla již na Slovensko jezdit, tedy si alespoň dopisovala s četnými svými přáteli, dokud i to nepřerušil Bachův policejní režim. V Knižovně klasiků vychází jako desátý svazek Spisů Boženy Němcové kniha, která podává literární žatvu z cest Boženy Němcové na Slovensko, jak ji upravil František Váhala.

ZSIGMOND MÓRICZ, ŠTASTNÝ ČLOVĚK. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. Str. 360, váz. Kčs 22,10.)

Když Móricz psal tento román, bylo vidět v Maďarsku na ulicích velkoměsta tisíce hladových a otrhaných lidí. I život rolníka klesl až ke stupni bídy, kdy už lidský život přestává být hoden tohoto jména. Móricz zachytil ve svém románě tento život a svým hrdinou György Joó dává čtenářům dva vzácné dary: spravedlivý hněv, který usiluje o zlepšení poměrů a víru ve vítězství nového života.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní říjen, připomínáme:

1. říjen 1525

Je tomu již 430 let, co se v Praze narodil Šimonu Hájkovi, správci školy u sv. Michala, syn *Tadeáš*, pozdější slavný český přírodovědec a hvězdár, obmyšlený r. 1554 králem Ferdinandem I. šlechtickým erbem s přídomkem z Hájků.

Po studiích v Praze a v zahraničí (Viedeň, Bologna) působil jako vojenský lékař za války v letech 1566 až 1570 v Uhrách proti Turkům. Za zásluhy v této službě byl Tadeáš Hájek z Hájků přijat do rytířského stavu a jmenován protomedikem království českého a posléze i tělesným lékařem krále Maxmiliána II., později Rudolfa II. Ačkoliv získal si Hájek tato nejvyšší uznání jako lékař, byl především hvězdářem, a to rozhodně jedním z nejslavnějších své doby: jeho vlivem byli pozváni do Prahy slavní astronomové Tycho de Brahe a Jan Kepler, který zpracoval výsledky Hájkových bádání jako pevný podklad své vlastní práce. Věda zvětčila Hájkovy zásluhy tím, že podle něho pojmenovala jeden z kráterů Měsíce »Nemicus«, což je latinské jméno Hájkovo, odvozené ze slova *nemus*, t. j. háj.

Hájek psal své vědecké spisy ponejvíce latinsky.

Veliký kus záslužné práce vykonal r. 1562 přípravou českého vydání proslulého Matthiolovala herbáře v Praze, kde též 1. IX. 1600 zemřel.

5. říjen 1880

Od smrti francouzského hudebního skladatele *Jacques Offenbacha* v Paříži (nar. 20. VI. 1819 v Kolíně n. R.) nás dělí 75 roků. Jeho padesát operet, známých v hudebním světě jako *offenbachiad*y, nejsou jen odleskem všeobecných kulturních poměrů a tím kulturně historického významu, nýbrž zároveň ostré hudební satiry, namířené proti veliké opeře, jejím italianismům a nepravdivosti. Kromě toho jsou kritikou soudobé Francie, mnohdy v antickém rouchu.

Proto dnes komentujeme Offenbacha jako tvůrce satiricko-parodistické operety a z jejich veliké řady uvádíme příkladem dvě nejznámější »Orfeus v podsvětí« (r. 1858), a »Krásná Helena« (r. 1864).

Offenbachovy pokusy na poli vyšší hudební dramatiky se nepotkaly s úspěchem, s výjimkou lyrické opery »Hoffmannovy povídky« (r. 1880).

15. říjen 1900

Před 55 roky zemřel v Praze *Zdeněk Fibich* (nar. 21. XII. 1850 v Šebořicích u Čáslavě), mistr prvního řádu a vynikající representant pozdního hudebního romantismu.

Jeho otec byl lesmistr a umožnil svému synu vzdělání na akademickém gymnasiu ve Vídni (r. 1859 až 1862) a později na malostranském gymnasiu v Praze (r. 1862—1865). Poté se vzdělával Fibich hudebně v cizině: konservatoř v Lipsku (r. 1865—1867), Paříž (r. 1868) a Mannheim (r. 1869—1870).

Od r. 1871 žil Fibich trvale v Praze jako pianista, pedagog a hudební kritik.

Z jeho díla uvádíme »Velká theoreticko-praktická škola pro piano« (práce o 5 svazcích společně s Janem Malátem), opery »Nevěsta messinská« a »Šárka«, hudební doprovod k Vrchlického trilogii »Hippodamie«, »Nalady, dojmy a upomínky« (4 řady celkem 376 klavírních skladeb z let 1893—1898).

Odstup doby a jmenovitě pietní nastudování jeho děl Fibichovým žákem Ostrčilem měly radostný výsledek: odklizení všech starých předsudků o Fibichově epigonství R. Wagnera, rozpoznání zcela samostatného a ryze českého tónu jeho díla, jeho souvislosti s programem Smetanovým, směřujícím k pravé hudební tragedii, čistoty slohové a jedinečné monumentality.

24. říjen 1925

Již 30 let uplynulo ode dne, kdy navždy se zastavilo ve svém tepu v jeho rodném Klenčí na Chodsku ušlechtilé srdce statečného českého katolického kněze *Jindřicha Š. Baara* (nar. 7. 2. 1869).

Baar, přední zástupce české katolické moderny, pokračoval s úspěchem mezi českými spisovateli kněž-

skými na dráze Pravdové a Kosmákově, ale v podání života se přidržel více vzoru B. Němcové a J. Holečka, s nimiž se dělí o zásluhu, že vystihl mistrně povahu jihočeského lidu (viz román »Jan Cimbura« z r. 1908).

Zamyslíme-li se nad osudem Baarovým a srovnáme-li jej s osudem Třebízského, vidíme, jak oba tito prostí venkovští kněží byli velikány ducha i práce.

Baar, student gymnasia v Domažlicích, později chudý kněz bez protekce, nebojící se říci pravdu, i když byla někdy trpkou, prošel křížovou cestou po různých farnostech a stal se posléze farářem v Ořechu u Prahy (r. 1909—1919). I když jeho čistý život, práce pro spásu osadníků i pro církev byly známé a uznávány za příkladné, nedošel pochopení u vyšších církevních kruhů a odešel proto r. 1919 do výslužby, aby se mohl plně oddat literatuře, do svého rodného Klenčí, kde z jeho domu vzniklo Chodské museum.

Dílo Baarovo jest stále živé a vřele milované jeho rozsáhlou čtenářskou obcí, ježto v popularitě byl u nás snad pouze předstížen Jiráskem a Raisem.

Před několika týdny vyšla znovu jeho slavná trilogie »Paní komisarčka« (r. 1923), »Osmačtyřicátníci« (r. 1924), »Lůsy« (r. 1925), jimiž i naše doba dokumentovala své uznání k veliké a poctivé Baarové práci.

25. říjen 1845

Vděčně vzpomínáme 110. narozenin českého básníka a mistrného překladatele *Josefa V. Sládka* (nar. ve Zbizoze, zemřel tamže 28. 6. 1912).

Jeho básnický vývoj byl velmi těžký a bolestně dobývaný. Jeho cesta milosti lyrické melodie a milosti duchovního boje byla poutí heroickou i bolestnou. S Lumírovci otvíral našemu národu okna do světa, avšak jadrně češství a vřelý nacionalismus sloučily jeho charakter v ukázněnou mužnost s chvějným pramenem citovým. Svým dlouholetým vedením Lumíra (r. 1873—1898) udržoval stálou tribunu pro české parnasisty, ale sám zůstával při tom nezávislým a v podstatě osamoceným: proto dodnes jest Sládek nedocenený, ale tím silnější duch.

Jeho duševní i tělesné utrpení nevedlo jej k pasivní resignaci, nýbrž přivedlo jeho veliké srdce k zakotvení v Bohu a věčnosti, a to v tak vysokém stupni, kam u nás nad Sládka snad nikdo nevyspěl. Ač si Sládek přál být prostě pohřben v rodišti, uznal národ jeho veliké dílo a práci a po zásluze jej pochoval ve výšehradském Slavině, po boku obou Sládkových důvěrných přátel Julia Zeyera a Jaroslava Vrchlického.

Z jeho velikého díla uvádíme »České znělky« (r. 1889), dětské říkánky, napodobení lidové písně a mistrné překlady W. Shakespeara a Mickiewicze.

26. říjen 1765

Dlouhá doba 190 roků nedala zapadnout datu narození pražského rodáka *Václava Tháma*. Se svým bratrem Karlem vystudovali oba akademické gymnasium v Praze, oba stali se doktory filosofie a oba pracovali za vedení osvíceného kněze Karla Rafaela Ungara v universitní knihovně v Praze.

Václav se stal úředníkem pražské policie (r. 1789), ale jen na krátký čas, ježto již r. 1790 působil jako redaktor Schönfeldských novin. Jeho velikou láskou, vášní a životním osudem bylo divadlo: zřekl se úřednické kariéry a věnoval se herectví a spisovatelství. Spisoval divadelní hry pro česká představení a vystupoval jako herec nejdříve v Boudě, potom v Hybernském divadle.

Kočovnícký způsob života, komplikovaný tragedií jeho ztroskotaného manželství a osobní neukázněností přinesly mu smrt v poměrně mladém věku: zemřel někde v Haliči r. 1816.

Z Thámovy díla připomíná naše literatura jen almanach »Básně v řeči vázané« (r. 1785), ježto různé překlady, úpravy, případně i původní práce Thámovy pro divadla se ztratily nebo časem pozbyly významu.

Přesto vykonal Thám za svého života kus záslužné práce buditecké, kterou bolestně vykoupil svým nešťastným osudem.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 9

P. Antonín Veselý: Kněz se dívá na ocelové srdce republiky

Prof. Dr. Bartoloměj Kutal: Jak velký byl počet Hebreů táhnoucích z Egypta

ThDr Antonín Salajka: VIII. kapitola staroslověnského života sv. Konstantina-Cyrila

P. Emil Korba: Kněz a krásná literatura

Dr Ladislav Pokorný: Rodina a manželství v sovětském zákoně

Prof. Dr. Jaroslav Kouřil: Důležitá otázka pastorační

ThLic Miroslav Rajmon: Stát

P. Karel Sahan: Albertus Magnus

Dr Miroslav Racek: Archeologické objevy poslední doby v ČSR

Prof. Dr. Antonín Salajka: K devadesátým narozeninám prof. Dr. Josefa Vajse

P. Václav Šebek: K vedení účetní evidence na farních úřadech

9

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

ANTONÍN VESELÝ, vicarius generalis: Sacerdos cor Reipublicae chalybe factum spectat.

Permutationes acutissimae in regione Ostrava fiunt, ubi novissimo orbis terrarum bello ante fumus, illuvies, inopia, miseria increbrescebant, hodie hisce locis sedes more novo constructae et permagnae fabricae crescunt.

Dr BARTOLOMĚJ KUTAL: De numero Hebraeorum de Aegypto agredientium.

Exegesis loci Veteris Testamenti: Exod 12—37, Exod 38—25, Num 1—46. Indicia de multitudine Hebraeorum citationibus adhibitis non videntur originalia. Numerus forsitan valde probabilis Hebraeorum egredientium attingit 25.000 animarum.

Dr LADISLAV POKORNÝ: De familia et matrimonio in Reipublica Russiae.

Explanatio conditionis et praescriptorum huius temporis ipsum matrimonium attingentium, eius evolutio historiae, immo pretium quo in vita hominum Russiae fruitur.

Dr JAROSLAV KOUŘIL: Quaestiones Theologiae pastoralis.

Progressus societatis humanae inde a temporibus antiquae, mediae aetatis, capitalismi usque ad novum societatis ordinem. Formae vitae hominum variant, variat etiam modus curae animarum. Novus ordo socialis multum ad bonum hominum perfecit et tranquillitate pace orbis terrarum servanda adhuc perficiet. Utinam nostri sacerdotes operam pacis saluti dent!

ThLic MIROSLAV RAJMON: De republica.

Nostra philosophia perennis rempublicam societatem naturaliter ad bonum civium constitutam exstimat. Eadem respublica servat iura et officia suorum subditorum, providet omnia substantialiter necessaria ad vitam cultus mores hominum.

P. KAREL SAHAN: Albertus Magnus, scientiarum universarum cultor.

Ad meditationem sacerdotis.

Dr ANTONÍN SALAJKA: Mons. Dr. Prof. Josef Vajs nonagesimum annum vitae suae adeptus est.

Peritissimus linguae palaeoslovenicae et eruditissimus quaestionibus vitae et historiae Ss. Cyrilli et Methodii, professor Universitati Pragensis emeritus, praelatus domesticus Sanctae Sedis, die 17. Octobris ad nonagesimum annum vitae suae pervenit.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Kněz se dívá na ocelové srdce republiky

Generální vikář Antonín Veselý

Téměř neznámý zůstal ten, pod jehož kladivem ve Slezské Ostravě vyskočily první okuje a jiskry železa, rozehřátého kamenným uhlím, první meteory z těch přebohatých fontán, které dnes každým dnem tryskají zpod vysokých a martinských pecí Ostravska — »kovadliny Evropy a ocelového srdce republiky«.

Kouř, špína a bída — to byly tři znaky provázející růst Ostravska. Koks, válcované plotny a kostry nových mostů rozvázely se odtud po celé vlasti a daleko za hranice, a na ostravských ulicích, stavěných na obrovském bohatství, rostla bída. Bezručovy verše připomínají, že paláce z krve a potu ostravských horníků a hutníků nestojí jen ve Vídni, ale také nad Temží v Londýně a nad pařížskou Seinou.

Ostrava se svým obrovským nerostným bohatstvím a velkými závody byla velmi macešská k pracujícím. Nejvíce se to projevovalo v bydlení. Nízké dřevěné baráky trpěly poddolováním, zdi praskaly, ale v domcích se bydlelo dále, protože se nestavěly hornické kolonie a na drahé byty nebylo peněz. Ti, kteří chodili po ulicích vystavěných na uhlí, v zimě mrzli, neboť nemohli si je koupit a nasbírané na haldách prodali, aby bylo alespoň na chléb.

Okupace přinesla slezskému lidu mnoho strádání a vyžádala si mnoho obětí. Již po přijetí mnichovského diktátu muselo mnoho českých rodin opustit území zabrané hitlerovským Německem a beckovským Polskem. Národnostní třenice se vyhrotily ve vražednou nenávist a přinesly stovkám rodin utrpení. Byla zničena celá města, rozbořeny vesnice, celé čtvrti v Opavě, Krnově, Vítkově, Odrách. Američané, kteří měli lidu této země pomáhat v osvobozovací boji, poslali v srpnu 1944 svá letadla na Ostravu, kde dvouhodinový nálet zničil a rozbil celé ulice.

To vše je však již bohudíky za námi. Dne 30. dubna bylo tomu 10 roků, kdy první sovětské tanky projely ulicemi Ostravy. Ten den si budou lidé pamatovat navždycky. Budou si jej připomínat především v tomto měsíci, v měsíci věnovaném československo-sovětskému přátelství. Budou si jej připomínat u pamětních desek se jmény mrtvých z plynových komor i z krytů rozbitých americkými bombami, se jmény těch, kteří byli postřeleni několik dnů před osvobozením.

Dnes již nad Ostravou přešlo 10 roků, které jsou historií nového Ostravska, historií nového, dosud nevidaného rozmachu. Ostravě říkali macecha — byla černá a byla ke svým dětem nevlídná. Dnes macechou není, je dobrou matkou všem, kteří pro ni pracují. Kromě desítek továren rostou další. Ostrava se stala jediným obrovským stavenišťem. Lidé ze všech krajů republiky sem přijíždějí, aby s lopatou a nýtovačkou v ruce uskutečnili velký sen o výstavbě naší ocelové základny socialismu. Z těch nových vysokých i martinských pecí, z nových válcoven, koksoven a oceláren roste nové bohatství pro lidi v nových sídlišťích a v nových městech s divadly, nemocnicemi a dětskými jeslemi.

Zde více než kde jinde si uvědomujeme posilu míru touto prací. Vybudováním každého dalšího obytného domu kolik lidí upřímně zatouží a přeje si zachování míru nad střechem svého nového domova. Náš lid nezapomíná na bolest a bídu uplynulých let a tím více si váží kypící mírové práce kolem sebe a je plně odhodlán bránit všechno, co vytvořil a vybudoval.

Když se na Ostravsku díváme na celá nová města a gigantické továrny, pak se v úžase zastavujeme a jsme-li upřímní, musíme si říci: »Tady před námi je něco velkého, křesťansky krásného!« Vidíme, že pryč jsou dřevěné baráky a na jejich místě jsou komfortní byty, vidíme, že z chacharské Ostravy se stává a stane se město širokých ulic, světlých domů a šťastných lidí. To musíme vítat a radovat se z toho nejen jako lidé, ale i jako kněží tohoto lidu.

Kněz na Ostravsku, který, nemá-li otce horníkem, tedy jistě v nejbližším příbuzenstvu má horníka neb hutníka, cítí s tímto lidem, který staví nový svět, a snaží se mu ze všech svých sil pomoci. Práce kněze na Ostravsku je přitom radostná, neboť lid zůstal věren víře svých otců.

Pěvec lidu na Těšínsku, národní umělec Petr Bezruč, 88letý stařeček, v jednom ze svých veršů bolestně volal: »Co bude z mých synů, co bude z mých děvuch . . .?« Dnes nemusí tak volat. Jeho hornický synek je slavný, je ctěn a vážen. K nepoznání změnil se život od dob vzniku Bezručových Slezských písní. Kraj od Starých Hamrů, přes Frýdek na Těšín, k Opavě a přes Hrabýň zpět do Ostravy, kraj, o kterém zpíval Bezruč, je dnes jiný a daleko krásnější. Všechna kypící práce, budování, které dává pevné základy dalšího mírového žití, musí nás naplňovat upřímnou radostí a současně nás zavazuje: dále pomáhat našemu věřícímu lidu, jít touto jeho krásnou cestou, pomáhat mu v mírovém budování.

JAK VELKÝ BYL POČET HEBREŮ TÁHNOUCÍCH Z EGYPTA

Na čtyřech místech zmiňuje se bible o počtu Hebreů táhnoucích z Egypta. Exod 12, 37 udává počet mužů ve věku od 20 do 60 let na 600.000, Exod 38, 25 a Num. 1, 46 počet mužů opět ve věku od 20 do 60 let na 603.550. Num. 26, 51 počet mužů opět ve věku od 20 do 60 let na 601.730. - Můžeme říci, že podle těchto údajů vytáhlo z Egypta hebrejských mužů ve věku od 20 do 60 let přibližně 600.000. K tomu počtu ve věku od 20 do 60 let nutno připočísti muže starší než 60 let, muže-jinochy mladší než 20 let, dále ženy, mládež a dívky obého pohlaví, takže můžeme tvrdit, že jestliže jen počet mužů ve věku od 20 do 60 let obnášel přibližně 600.000, počet všech Hebreů každého věku a obého pohlaví, táhnoucích z Egypta, nutně dostoupil čísla asi 2.500.000! K těmto 2.500.000 Hebreů nutno ještě přidat počet oněch cizích hebrejských kmenů, které se přidružily k Hebreům a s nimi z Egypta vytáhli (Genesis 12, Jerachmelité).

Vytáhli Hebreové v počtu asi 2.500.000 z Egypta? Odpovídám: ne! Číslice, které se nám o síle táhnoucích Hebreů na uvedených čtyřech místech bible zachovaly, nejsou původní, nezachovaly se nám neporušené, nýbrž byly pozdějšími pisáři snad dokonce úmyslně změněny a zvětšeny. Jest prostě nemyslitelné, že Hebreové vytáhli z Egypta v počtu 2.500.000 duší.

Dnešní Egypt, který se rozkládá mnohem dále na sever a na jih než starý Egypt, čítá asi 7 milionů obyvatel. Za času císaře Nerona obnášel počet obyvatelstva celého Egypta 7.500.000, a kněží tvrdili, že v dobách faraonů bylo v celém Egyptě 7.000.000 obyvatel, — a stěží můžeme přijmouti, že počet tento byl větší. Neboť nejvíce kvetoucí část Egypta, Egypt dolní, měl ve starověku mnohem více pastvin, pustých bažin. Dnes bydlí v Egyptě dolním asi 3.500.000 lidí; jestliže tedy přijmeme, že počet obyvatel celého Egypta v době východu Hebreů byl 7.000.000 a že vzájemný poměr obyvatelů Egypta dolního a Egypta horního byl skoro tentýž jako je dnes, pak tvořilo 2.500.000 táhnoucích Hebreů 35,7 % obyvatel celého Egypta a jelikož všichni Hebreové obývali dolní Egypt, skoro 60 % obyvatel dolního Egypta.

Hebreové byli za vlády Hykšasu v přízni panující dynastie, kmeny Manasse a Efraim zaujímaly první místa, z jiných kmenů zastávali mnozí královské úřady, stáli v čele oddílů vojenských, navštěvovali vysoké školy, byli vážení a bohatí, — který král egyptský byl by tak pošetilý, že by robotou utlačoval a chtěl vyhubiti lid, který tvořil 35,7 % obyvatelstva celé říše a 60 % obyvatelstva dolního Egypta, oné provincie, která představovala jádro říše? A jestliže se faraó k tomu odhodlal, pak nebylo potřeba tolika zázraků, aby Hebreové byli vysvobozeni z moci egyptské; mohliť se Hebreové, když byli tak četní, prostě vzepříti robotě a útiskům, vzbouřiti se a z říše vytáhnouti.

Faraó posílá za Hebreji 600 vozů s pěchotou, aby tento jen několik tisíc čítající vojenský oddíl zpět přivedl Hebreje. Bylo-li mezi táhnoucími Hebreji přibližně 600.000 mužů ve věku mezi 20 až 60 roky, proč se báli (Exod. 14, 10), proč se nepostavili Hebreové na odpor nepříteli počtem u srovnání se sebou tak nepatrnému? Hebreové nebyli neznalí válečnictví, neboť nesmíme se domnívati, že by bývali byli vyňati v Egyptě z vojenské služby Hebreové, kteří tvořili 35,7 % obyvatelstva celého Egypta a 60 % obyvatelstva dolního Egypta, za vlády faraonů, kteří vedli tolik válek. Tedy velmi mnozí z Hebreů, pakli jich tolik bylo, konali vojenské služby, byli zvyklí na válčení a proti každému vojenskému vozu egyptskému mohlo se postavit aspoň tisíc Hebreů.

Samo vypravování bible líčí nám početné poměry Hebreů táhnoucích z Egypta daleko skromněji, kteréžto poměry se nikterak neshodují s oněmi uvedenými vysokými čísly. Mojžíš a Hebreové pokládají faraona za velmi mocného krále. Mojžíš předstupuje před faraó-

na ne jako vůdce 35,7 % obyvatelstva celé říše anebo 60 % obyvatelstva dolního Egypta, nýbrž spoléhá toliko na dvě znamení Jahvem v Exod 4 daná (hůl a ruka, která zbledá jako sníh).

Když dospěli k Rudému moři a spatřili za sebou pronásledující je vojsko egyptské, tu Hebreové kromě zmatku, nářků a modlitby ničeho nečiní. Přejdou Jam-suf se všemi stády za jediné noci a Egyptané, počtem nepatrní, následují je s obdivuhodnou rychlostí (Exod 15, 9), domnívajíce se, že snadno Hebreje vrátí zpět. — To vše lze jen těžko pochopit při počtu 2.500.000 Hebreů.

S kmenem Amalekitů, který jako každý jiný beduinský kmen v poušti čítal stěží více než 4.000 válečníků, bojovali (Exod 17, 8—16) Hebreové a zvítězili jen na modlitbu a prosbu Mojžíšovu.

Hebreové přišli podle Num. 13, 31 k jižní hranici zaslíbené země Kena'anu, při svých 600.000 zbraně schopných mužů měli převahu nad všemi králi Kena'anu, které faraonové sobě podmanili se 30.000 nebo 40.000 svého vojska, a přece shodují se tu Hebreové jednomyslně v tom, že nejsou s to, aby dobyli Kena'anu.

Měděného hada vyvýšeného na kolu vidí a zcela dobře spatřují ony 2.500.000, ačkoliv tábor pro tak veliké množství by musel míti ohromné rozměry.

Po porážce amorhejského krále Sehona, který stěží mohl postaviti proti Hebreům více než 5.000 vojska, poněvadž Hebreové měli v té době za spojence Moabce, jsou Hebreové plni radosti nad dobytým vítězstvím (Num. 21, 27).

Podle Deuteron. 7 bydlelo v Kena'anu sedm kmenů, z nichž jedenkaždý byl četnější Hebreů, tedy dohromady by bydlelo v Kena'anu 17½ milionu, což jest absolutně nemožno, poněvadž nadto bydlely tehdy v Kena'anu ještě jiné kmeny a Kena'an nemohl by jich tolik uživit. Mnohem větší Egypt čítal tehdy nejvýše 7.000.000 obyvatel.

Aby živila 2.500.000 lidí po čtyřicet let, na to nestačila poušť Arabská, jejíž povaha byla tehdy tatáž jako dnes. Nemluví ani o pokrmu, poněvadž by mi někdo mohl, ač zcela neprávem, připomenouti man, ale mám tu na mysli potravu nutnou pro tak četná stáda, nápoj, vodu, když Bůh jen dvakrát zázračně byl poskytl vodu.

Facit všeho toho jest, že počet Hebreů táhnoucích z Egypta neobnášel 2.500.000 duší, jak bychom z uvedených v bibli čísel musili nutně souditi.

Jak velký byl tedy počet Hebreů vycházejících z Egypta?

Frant. Hummelauer kritizuje ve svém »Commentarius in Numeros« hlavu 3. knihy Numeri, kdež se podrobně udává počet příslušníků kmene Levi, usuzuje z jistých velmi pravděpodobných známek, že počet příslušníků kmene Levi byl na tomto místě pozdějšími pisáři stokrát zvětšen a že v důsledku toho byl analogicky zvětšen stokrát i počet příslušníků jiných kmenů hebrejských.

Podle této velmi pravděpodobné domněnky obnášel počet Hebreů táhnoucích z Egypta 25.000 duší, počet mužů ve věku od 20 do 60 let přibližně 6.000 duší.

Přijmeme-li toto rozřešení, pak zmizí všechny ony těžkosti, o nichž jsem se předtím zmínil. Nahlédneš, jak mohly podle Exod 1, 15 postačiti dvě porodní babičky všem potřebám Hebreů, porozumíš zupnosti faraonové, pokoře Mojžíše a Hebreů, rychlosti a spěchu vojska egyptského, které, poněvadž mělo kromě pěšáků jen 600 vozů, zcela jistě mělo za to, že přinutí houfec 25.000 mužů, žen a dětí k návratu do Egypta. Můžeš takto hájit cestu Hebreů pouští a nemusíš vymýšleti nových zázraků, o nichž bible ničeho neví. Vše se mohlo při tomto rozřešení tak dít, jak se to podle vypravování bible dělo.

Závěrem připomínám toto: Jakob sestoupil do Egypta na pozvání Josefova s celou čeledí v počtu, jak udává Písmo sv., 70 duší. Jest nemožno, aby za po-

bytu Hebreů v Egyptě, byť i tento trval několik století, vzrostl počet 70 na 2,500.000! — Přijatelný a vysvětlitelný jest však počet 25.000!

Jako byly písaři změněny původní číslice na uvedených místech Písma sv., tak tomu mohlo býti i na

jiných místech Písma sv.: na příklad o údajích počtu let stáří předpotopních patriarchů Genesis 5. Bible zůstává knihou inspirovanou, i když číselné údaje se nám nedochovaly neporušený.

Prof. ThDr Bartoloměj Kutal

VIII. KAPITOLA STAROSLOVĚNSKÉHO ŽIVOTA SV. KONSTANTINA - CYRILA

Zpráva staroslověnského Života Konstantina-Cyrila (kap. VIII.), která stále vzbuzuje pozornost badatelů, praví o Konstantinovi na Chersoně, že »našel tu též evangelium a žaltář psaný ruskými písmeny (rusьskými písmeny) a nalezl člověka mluvícího touto řečí. I hovořil s ním a osvojil si silu té řeči, rozlišil, srovnáváním se svou mluvou, písmena, samohlásky a souhlásky, a trváje na modlitbách k Bohu, vbrzku začal čísti a vykládati« (překlad J. Vašici, Na úsvitu křesťanství. Praha 1942, 27).

Toto místo bývá různě vykládáno. G. Iljinskij (Odin epizodъ izъ Korsunskago perioda žizni Konstantina Filosofa, Slavia III, 1924—25, 45—64) uvádí až 13 domněnek o výkladu »ruských písmen«. Nejrozšířenější byla dosud teorie slovanská a gótská. Podle slovanské teorie, zastávané ruskými slavisty (I. I. Sreznevskij, V. I. Grigorovič, V. Lamanskij), založené spíše na důvodech vlasteneckých než vědeckých, je tu řeč o písmě slovanském (ruském nebo ukrajinském), vynalezeném již před sv. Konstantinem. V poslední době N. K. Nikolskij (K voprosu o russkich pismenach, upominaemych v žitii Konstantina Filosofa, Izvestija po russkomu jazyku i slovesnosti, 1928, I, 1—37) vycházejí ze zjištění přesné významové hodnoty slov »písmena« a »ruskij«, uzavírá, že první slovo značí abecedu, druhé slovo pak vztahuje na »Rusy«, nikoliv Normany. Podle jeho výkladu pod »ruskými písmeny« nutno rozuměti první písmo slovanské, pravděpodobně hlaholské. V překladu evangelia a žaltáře spatřuje Nikolskij slovanský překlad, podle něhož Konstantin upravil evangeliař pro svou velkomoravskou misi. Podle I. Ohienka (Slov'janske pismo pered Konstantinom. Jubilej. sborník V. S. Hruševského, II, Kiev 1928, 164; srv. posudek J. Vajse, Slavia IX, 1929, 375 dd.) jde tu o písmo kyrilské.

Naproti tomu podle teorie gótské P. A. Lavrov (Evangelie i psaltyrь, »rusьskými« [ruškimi] písmeny pisannye, v žitii Konstantina Filosofa, Izvestija 1928, I, 38—41) soudí, že uvedené místo ŽK je doplněk, který nemá se životopisem nic společného. Slovo »ruský« má význam »varjago-ruský« a míní se jím »gótský« (Vulfilův) překlad. Lavrov tedy zamítá existenci slovanského písma a slovanského překladu evangelia a žaltáře před sv. Konstantinem a vrací se tím k Šafaříkovu výkladu. Podle názoru M. Weingartova je pravdě nejpodobnější konjektura Iljinského (Slavia III, 1924—25, 45—64), který navrhl vykládat slovo »ruškým písmenem« (ruk. z r. 1469) jako zkomo-leninu z původního »frožьskými písmeny«, při čemž »frožьskь« značí Francus (nebo řeč. σφραγγος, sfraggos-sprožьskь), t. j. germánský, gótský (srv. Byzantinskoslavia V, 1933-34, 418-19).

Ke gótské teorii se kloní většina ostatních slavistů, na př. J. Vajs (srv. Slavia IX, 1930—31. Rukověť hlaholské paleografie. Praha 1932, 5, Josef Dobrovský, Cyril a Metod, apoštolové slovanští. Praha 1948, 134), S. Kul'bakin (Južnoslov. filolog. knj. 10, Beograd 1931, 230 dd., tamže knj. 17, 1928-39, 237 dd.), M. Weingart

(uv. m.) a j. Správně upozorňuje J. Vajs (Rukověť. .5), že je divné, že se v pannonských životopisech nečiní o tom žádná zmínka ani narážka, v jakém poměru bylo toto »ruské písmo« a překlad k písmu a překladu Konstantinovu a Metodějovu, ačkoliv k tomu byla vhodná příležitost, a uzavírá, že před sv. Konstantinem-Cyrilem, tedy před koncem IX. stol., nelze mluvit o nějakém vlastním soustavném slovanském písmě.

Je však ještě jeden výklad, který bychom mohli nazvat teorií syrskou. R. Jakobson (St. Constantin et le syriaque, Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves t. VII, 1943) navrhuje na A. I. Sobolevského a A. Vaillantova (Les »lettres russes« de la Vie de Constantin, Revue des études slaves XV, 1-2, 75-77), srovnává uvedené místo (ŽK kap. VIII) s podobným (ŽK kap. XVI), kde jest uveden seznam národů, kteří »mají své knihy a vzdávají Bohu slávu každý svým jazykem«. Jmenují se tu: »Armeni, Peršané, Abasgové, Iberi, Sugdové, Góti, Avari, Turci, Chazaři, Egyptané, Arabi, Syrové a mnozí jiní« (překlad J. Vašici, Na úsvitě křesťanství, 39). Jmenuje-li autor ŽK Góty jejich vlastním jménem, není tady důvodu, předpokládat, že v VIII. kap. zaměnil Góty za Rusy a že tedy »ruská písmena« nutno pokládat za gótská. Dále upozorňuje, že z uvedených národů jen Syrové se shodují hláskově se jménem Rusů (neboť Rus dá obráceně Sur, t. j. Syr), jak upozornil již Sobolevskij. Můžeme tedy »ruskými písmeny« rozuměti »syrská písmena«, připustíme-li uvedenou metathesi: »rus-ský« v »sur-ský« čili syrský. K svému výkladu hledá Jakobson potvrzení v církevně-slovanské literatuře, kde Rusové jsou zaměňováni za Sryy nebo naopak, dále uvádí doklady o stycích Syrů, Krymeů a pod. Konstantin se mohl proto snadno naučit syrskému jazyku, protože již znal příbuzný jazyk hebrejský. Ostatně i K. Horálek (Slovo a slovesnost IX, 1943, 218 dd.) poukázal na shody syrského textu evangelia s textem staroslověnským. Podle Vaillantova (uv. 51.) slovo »rusьskými« je chyba písařova a má být správně »surьskými«.

Přesto, že teorie gótská a syrská podávají přijatelný výklad »ruských písmen« VIII. kap. ŽK, zdá se, že výklady tyto nejsou uzavřeny. Měla by být znovu probádána otázka t. zv. *runského* písma, které dosud bývá pokládáno za germánského původu. Upozorňujeme v této věci na názory soukromého badatele V. Pinkavy (srv. rukopis: Starobylé památky výtvarného umění baltoslovanského, 15), podle něhož runské písmo pochází od Keltů, hledajících jantar, a teprve Vikingy bylo rozšířeno ve Skandinávii. Podle téhož autora znali runy též Slované, takže byly nejstarším slovanským písmem. Důsledně tedy čte Pinkava slova VIII. kap. ŽK »rusьskými písmeny« jako »rugijskými« (rujskými). Tento výklad předpokládá, že by Slované nejen znali, nýbrž také používali runského písma, což ovšem dosud bezpečně dokázáno není.

ThDr Antonín Salajka

HRA O SV. JANU VIANNEY

V Solnohradě byla nedávno předvedena divadelní hra »Zůstaň s námi, Vianney«, jejíž děj se odehrává ve francouzské obci Ars v čase napoleonských válek. Hrdinou hry je sv. Jan Vianney, arský farář. Autorem hry je Georg Rendl, jenž se dříve věnoval psaní románů a teprve v novější době se začal věnovat i tvorbě dramatické.

NOVÉ OBJEVY V JERUSALEMĚ

V jižní části Jerusalema při kopání základů pro stavbu byl objeven starobylý hřbitov. Dosud bylo nalezeno více hrobových komor, které podle zjištění archeologů byly vytesány do skály za časů Herodových. V těchto komorách byly nalezeny hliněné a skleněné nádoby a několik řeckých nápisů, které jsou novými důkazy tehdejšího řeckého vlivu na palestinské území

KNĚZ A KRÁSNÁ LITERATURA

Je hodně okolností, které nám sblíží náš kněžský vztah ke krásné literatuře. Je v tom především něco lidského, touha po krásnu, po osvězení, po vnitřním zušlechtní. Má pravdu básník, když praví: »Měl bys každý den aspoň malou písničku slyšet, hezkou báseň přečíst, pořádnou malbu vidět a kdyby to bylo možné, i několik rozměných slov promluvit.« (Goethe.) Ale i jinak se jeví krásná literatura jako něco blízkého kněžskému postulátu. Světové dějiny literatur uvádějí celou řadu kněží, kteří tvořili nejen theologicko-naučné traktáty, nýbrž pěstovali krásnou literaturu. François Rabelais (1495—1553) je zván »nejgeniálnějším básníkem, který plnou rukou zasáhl do tehdejšího života« (V. Petruš: Ilustr. dějiny liter. všeobecné, I., str. 436.) Arcibiskup cambraský Fénelon (1651—1715) proslul jako jedinečný bajkář. Prvním známým španělským básníkem byl kněz Gonzalo Berceo (1198—1268), a další Espinel, Balbuena i slavný dovršitel španělského dramatu Calderon de la Barca (1600—1681), pocházeli z kněžského stavu. Nejstarším italským trubadurem je všeobecně uznáván toulonský biskup Folchetto z Janova (zemř. 1213). Je známo, že i Petrarca byl jáhnem. Nemusíme se ani ohlížet po cizích zemích, stačí prolistovat stránky literární historie našich slovanských literatur. A nakonec lze rozšířit tyto poukazy nutnosti kazatelského úřadu, který je velmi vážnou složkou pastorační činnosti kněze. Vypěstovat se na dobrého kazatele nejdě bez přípravy. Bez vážné přípravy, kterou spolehlivě zajišťuje svědomitá četba dobrých, umělecky vybroušených beletristických i básnických děl. »Skutečná krása jazyka, která působí jako síla, je v přesnosti, jasnosti a zvučnosti slov, jež vytvářejí obrazy, charaktery a ideje knih. Pro spisovatele-umělce je nezbytná důkladná znalost celé zásoby slov našeho bohatého slovníku a dovednost vybírat z těchto slov ta nejpřesnější, nejjasnější, nejsilnější.« — Lze velmi dobře aplikovat tato slova Maxima Gorkého i na kněze-kazatele. Nemusíme a není ani potřebí všechno číst, ale je třeba dobře číst. Je třeba hledat v četbě ne pouze zábavu a rozptýlení, též poučení. »Neptej se, kdo to řekl, ale na to dávej pozor, co říká« — připomíná Tomáš Kempenský. Je potřebí vypěstovat v sobě vzácnou vlastnost »spolutořit s básníkem«. Číst s pochopením a láskou básníka je vždycky spolupracovat s ním, tvořit v jeho stopách a jeho směrem.« připomíná zase F. X. Šalda. Neméně důležitou a vážnou připomínku v tomto ohledu vyslovil i Josef Hora, když řekl: »Poesie je aktem zbožnosti. Je hledáním dokonalosti ve světě nedokonalých tvarů. Život nedovoluje nám dojít ke konci žádné cesty. Myšlenka se bezradně zastaví u bran naší nevědomosti, našeho neznáma. Štěstí a rozkoš se stávají zvykem. Bolest a hrůza vplynou do únavy. Naše vůle se zlomí v nejvyšším rozmachu. Pokud si budeme uvědomovat tyto nedokonalosti svého života, budeme se uchýlovat ke svobodné fantasii, budeme snít za nevládných nocí a volat na svět básníků, aby nás dotvořili a rozšířili naši existenci přes prostor a čas našich možností.«

Je zapotřebí tedy velmi dobře rozlišovat krásnou literaturu. Je třeba i knězi, aby si dovedl určit, co

má číst a co číst nemá. Veliká síla a bohatství je v klasické literatuře, ale nelze opomíjet ani novou, rodící se literaturu současnou. Nezapomínejme na to, že i my, kněží, jsme spolutvůrci nového člověka a že se máme plnou mírou podílet na tom, aby byl opravdu lepší, dokonalejší a šťastnější.

Nelze nezapomenout v těchto poznámkách alespoň stručně současnou úpadkovou literaturu kapitalistického světa. Na kal a nečistotu, kterou chrlí nakladatelské podniky imperialistického světa. Charakterisuje ji především úpadek *mravní*. Rozchod s člověkem. Kult zločinu a zločince. Veškeré hrdinství se soustřeďuje v nadsmyslný pojem supermana-nadčlověka. Pojmy jako krása, láska, radost, mateřství, práce, hrdość jsou téměř neznámými a pokud se objevují, tedy jen v cynických souvislostech. Jak přijímat takovou literaturu, tyto nezdravé a prohnité názory na život a člověka? Asi tak, jak je doporučuje v jedné své básni její vlastní representant, francouzský básník Antoin Artaud: »Avšak já Artaud se cítím koněm / a ne člověkem / aniž mne kdo může vzít za slovo / protože já neříkám vůbec nic...« Tato poesie opravdu neříká nic a ničím není. (Srv. J. Bouček: Trubaduři nezávislosti, Praha 1952.)

Kněz se zásadně nemá izolovat od zájmu o krásnou literaturu. Má zvyšovat svůj zájem o ni a věnovat pozornost nejsolidnějším produktům i současně naší beletrie a poesie. Z okruhu těchto zájmů nelze vyloučit ani současnou krásnou literaturu sovětskou, která vážným a hloubavým klasikem M. Gorkim počínajíc, přes Erenburga, Fadějeva, Polevého, Babajevského, Šolochova, Ažajeva a třeba nadšeným opěvovatelem čisté lásky St. Ščipačevem končíc, ve veliké míře pomůže i nám v chápání přítomných velikých úsilí. Tato díla nám hodně objasní ze současného dění, naučí nás chápat a rozumět člověku dneška a kromě toho vyjasní nám nutnost správně usměrňovat naše vlastní vztahy k dnešnímu dění a k dnešnímu člověku. Ukáže nám na mnoha místech, jak i dnes můžeme naplňovat svůj závažný postulát kněží vychovatelů a pastýřů duší ve smyslu a linii onoho důležitějšího příkazu: Miluj bližního svého jako sebe sama! Je třeba v sobě pěstovat a vypěstovat cit básnický, který daleko zvyšuje, zkvalitňuje i zpříjemňuje recitaci sv. Officia, které z převážné části je vlastně nádhernou básnickou sbírkou. »Básník a kněz se na počátku nelišili a jen časy pozdější je rozloučily. Ryzí básník je však vždy knězem, jako ryzí kněz zůstal vždy básníkem. Neměla by budoucnost starý tento, stav opět obnovit?« — tak praví a tak se táže básník Novalis. (Schriften II., 21.) Jen na kněžích samotných záleží, aby neopomíjeli tuto vážnou stránku svého duchovně vzdělávacího růstu, která i při dnešních, namnoze zvýšených pastoračních povinnostech nemusela a neměla by být opomíjena. Je třeba v této snaze hodně dohánět, protože, jak to zdůrazňuje moralista Dr. A. Spezs (Duchovní pastýř 1953, str. 100): »Nás kněze tato úloha přímo zavazuje, jsme vychovatelé nejen ethickými, ale též i estetickými našeho věřícího lidu!«

P. Emil Korba

»LÉTAJÍCÍ ARCHEOLOG« P. POIDEBARD ZEMŘEL

Z Jerusalema došla zpráva, že v Bejrutě zemřel ve věku 77 roků kněz-učenec P. Poidebard. Byl to kněz francouzského původu, jenž zasvětil celý svůj život archeologickým výzkumům na Blízkém Východě. Při svých vědeckých pracích zvečnil své jméno i tím, že v oboru archeologie objevil a vypracoval nové výzkumné metody. On to byl, jenž přišel na to, že fo-

tografické záběry, učiněné z letadla z určité výšky, mohou sloužit pro úspěšné vykopávky takovými výhledovými body, které z povrchu země by se ani nedaly zpozorovat. Vznášej se v letadle, fotografoval v roce 1934 hranice římské říše, které kdysi přetínaly Syrii, v r. 1939 objevil starobylé město Tyrus a v r. 1946—50 město Sidon. Z pověření Francouzské Akademie r. 1947 pracoval i v Kartagu, kde zjišťoval a mapoval polohu starověkého přístavu. V zesnulém ztrácí světová archeologická věda vynikajícího odborníka.

RODINA A MANŽELSTVÍ V SOVĚTSKÉM ZÁKONĚ

V Měsíci československo-sovětského přátelství obracíme více než kdykoli jindy svou pozornost k svému velikému sousedu a příteli — k Sovětskému svazu. Vzhlíží k němu všichni lidé, technici, zemědělci, vojáci i učitelé, a to především proto, aby se učili z velkých zkušeností sovětského lidu a bohatli získanými poznatky ve prospěch svého lidu. Obrátíme také my dnes svou pozornost k Sovětskému svazu a všimněme si oblasti, která nás mimořádně zajímá, neboť těsně souvisí s oblastí zájmů mravních.

Sovětský stát věnoval od okamžiku svého vzniku velkou pozornost mateřství a ochraně dětí. Ještě v roce 1917, asi dva měsíce po velkém Říjnu, bylo dekretem prohlášeno, že ochrana mateřství a mládeže je »přímou povinností státu«. Od té doby celé sovětské zákonodárství krok za krokem sleduje otázky týkající se manželství, mateřství a rodiny. Pochopitelně celý tento komplex otázek prochází velkým vývojem. Je v něm patrné postupné zpevňování všech těchto institucí. Protože jde o celou řadu otázek, všimněme si jich jednotlivě.

Brzy po revoluci vynořila se otázka: Jaký poměr nové moci k provádění potratů? Základní vztah k této otázce byl záporný. V zemi však byly nesmírně těžké hospodářské poměry; vlivem intervence cizích mocností vládli hospodářský chaos. Sovětská žena nemohla ještě plně využít všech práv, daných jí revolucí, a tak byla často donucena k potratu. Sovětská vláda nezměnila svého zásadního stanoviska proti potratu, avšak spatřovala menší zlo v jejich částečném povolení než v přímém zákazu, který by byl v tehdejších poměrech způsobil lavinovité rozšíření tajných nehygienických zákroků. Avšak i v této době bylo stanoveno mnoho omezovacích opatření, která měla potraty omezit na nejmenší míru.

Během let se od základu změnila sociálně hospodářské poměry v zemi Sovětů. Zlepšilo se hospodářské zabezpečení ženy-matky, rozšířila se síť ústavů na ochranu mateřství. Byla zavedena státní pomoc nekolicanasobným matkám. V zákonodárství bylo provedeno několik opatření směřujících k upevnění rodiny a tak v roce 1936 přikročila sovětská vláda k vydání zákona o zákazu potratů.

Zákon připouští přerušení těhotenství jen tehdy, jestliže jeho další vývin ohrožuje život ženy nebo působí těžkou újmu jejímu zdraví. Kromě toho také v tom případě, když nastávající matka nebo otec dítěte jsou stíženi dědičnou chorobou. Celá řada trestních sankcí stihá toho, kdo by se provinil proti ustanovení zákona, jenž výslovně upozorňuje lékaře: »Sovětský lékař si musí uvědomit, že potrat nejenom škodí zdraví ženy, nýbrž je i vážným zlem sociálním, a povinností všech občanů a především lékařských pracovníků je toto zlo potírat. Kategoricky se zakazuje vydávati libovolně lékařská osvědčení, která by umožnila potrat.«

Represivní opatření zákona by sama o sobě nemohla stačit. A tu přicházejí na pomoc četné předpisy rázu sociálního, která nemocenským pojištěním, dávkami v mateřství a přímým státním příspěvkem chrání matku.

Sovětský zákon nezná rozdílu mezi matkou provdanou a neprovdanou, mezi dítětem narozeným z matky provdané a neprovdané. Zákonodárce však dobře zná cenu rodiny a spořádaného manželství, a proto pečuje o jeho upevnění. Od prosince 1917, kdy vyšel první dekret týkající se právních poměrů manželství a rodiny, vyšlo mnoho zákonných opatření týkajících se tohoto předmětu. Nejvýraznějším způsobem upevňuje manželství a rodinu dekret prezidia Nejvyššího sovětu SSSR z 8. července 1944, který nově vyřešil celou řadu základních problémů rodinného práva.

Pokud jde o formu manželství, uznává sovětský zákon jen občanský sňatek. Sovětský stát — na základě stalinské ústavy — neklade žádné překážky výkonu církevních oddavek, avšak právní následky jsou přiznány jen občanskému sňatku, uzavřenému před pří-

slušným orgánem veřejné správy a zaprotokolovanému v příslušných knihách rodinného stavu. Zavedením tohoto právního stavu zaniklo uznání neprotokolovaného sňatku, které bylo v sovětském zákonodárství až do roku 1944.

Tyto »neprotokolované sňatky« mají vůbec v sovětském právu zajímavé dějiny. První sovětský kodex zákonů o manželství a rodině, vydaný v roce 1918, neposkytoval právní ochrany nezaprotokolovaným sňatkům. Nezaprotokolované sňatky znamenaly pro vznikající socialistickou společnost nebezpečí vzniku rozdvojení a vratkosti rodiny.

Když pak v letech 1925—26 vznikal nový kodex rodinného práva, prožívala sovětská země ještě určité hospodářské těžkosti prvních let období obnovy a výstavby. Kdyby v těch letech byla odepřena právní ochrana nelegitimnímu manželství, byla by těžce postižena žena, neboť by tím byla zbavena především podílu na majetku, získaném v době spolužití, byla by zbavena práva dědického, práv alimentálních a p.

V pozdějších letech v souvislosti se změnami, jimiž země Sovětů prošla, ukázala se nutnost zaujmout nové stanovisko k této otázce. Zapojením mnohých žen do pracovního procesu, prudkým vzestupem kulturní úrovně ženy, zlepšením materiálních poměrů, zesílením státní pomoci matkám, rozšířením počtu škol, jestli a podobných ústavů se vytvořily nové podmínky pro vztahy mezi mužem a ženou. Odepření ochrany nelegitimního manželství nemůže již poškodit zájem ženy. Materiální podmínky nemohou ji již donucovat ke vstupu do zákonem neupravených manželských vztahů. Ty v nynějších podmínkách vyjadřují jen nepromyšlený a lehkomyšlný názor na manželství a rodinu.

Sovětskému státu záleží na registraci sňatků. Dává mu možnost mít vliv na manželské vztahy k prospěchu společnosti a jednotlivců. Registrace není jen pouhé zaznamenání nebo akt, který dosvědčuje, že byly založeny manželské vztahy, nýbrž je dosvědčením, že stát svou autoritou podporuje manželství a bere je pod svou ochranu.

Zvlášť důrazně vyzdvihuje sovětský zákon svobodné rozhodnutí při vstupu do manželství. Nezdá se nám na tom nic zvláštního, uvažme však, že pod sovětskou svrchovaností jsou mnohé orientální národy, kde rozhodnutí rodičů, po případě i únos byly běžnými způsoby, jimiž se uzavíralo manželství.

Sovětský zákon nestírá osobitost manželů. Dává jim možnost, aby si vybrali společné jméno nebo si ponechali každý své jméno. Na základě úplné rovnoprávnosti manželů jsou upraveny i majetkové poměry. Majetek, který měli manželé před sňatkem, zůstává jejich odděleným majetkem. Zisk během manželství je společný. Avšak neznamená to, že v případě sporu rozdělí soud mechanicky takový majetek na polovinu. Ta strana, která měla na jeho získání větší zásluhu, dostane také přiměřeně větší díl. Charakteristické pro sovětské zákonodárství je, že činnost ženy v rodině a při výchově dětí je považována za rovnocennou výdělečné činnosti mužově. Také nástroje a přístroje, které slouží výhradně jednomu z manželů (na př. chirurgické nástroje lékaře), zůstávají nerozděleny a dostane je ten z manželů, jenž jich užívá.

Třebaže sovětský zákon opatřeními různého druhu a rázu upevňuje rodinu a manželství, přece nemá v úmyslu zavést nerozlučitelné manželství. A proto ponechává rozvod. I to má v sovětském právu své dějiny. Od počátečního radikálního uvolnění, zavedeného brzy po revoluci, bylo provedeno několikrát zpřísnění, až v roce 1944 byl zaveden tak zvaný »držovací princip«.

Jednání o rozvodu děje se před soudem a veřejně. Soud má povinnost pokusit se o smíření manželů. Zjistí-li soud, že je nutno manželství rozvést, pak pečuje soud o osud dětí a provede také rozdělení majetku. Může ostatně manželství rozvést nebo rozvod zamítnout.

Zákon ukládá rodičům povinnost starat se o nezletilé děti, o jejich výchovu k všeobecně užitečné činnosti. Tím zákon zaručuje zároveň rodičům právo mít děti u sebe, aby mohli plně uplatňovat svůj výchovatelství vliv na ně. Stát ovšem zřídil hustou síť jeslí, dětských hřišť a mateřských škol, ale odvisí od vůle rodičů, zda chtějí děti svěřit těmto zařízením.

Rodiče jsou přirozenými pěstouny dětí do 14 let, respektive opatrovníky do 18 let. Jsou ochránci jejich zájmů a jejich zástupci před zákonem. Mohou uzavírat jejich jménem úmluvy o školním vzdělání a o vstupu do zaměstnání. Jsou oprávněni zrušit jejich pracovní poměr, je-li to na újmu zájmu dětí.

Práva rodičů jsou omezena právě jen zájmem dětí. Jestliže rodiče své povinnosti neplní nebo užívají svých práv nezákonně, mohou být rodičovských práv zbaveni, soud může vynést rozsudek o odebrání dětí ro-

dičům a předati je péči opatrovníckých orgánů. Odnětím rodičovských práv nezbavují se rodiče povinnosti platit na vydržování dětí. K tomu se určuje část otcova výdělků, a to: na jedno dítě ¼ výdělků, na dvě děti ½ a na více dětí polovina výdělků.

Je sice pravda, že zákonná norma sama o sobě je mrtvou literou. Avšak život sám ji oživuje a převádí do praxe. Tedy v zrcadle předpisů zákona nám zde vyvstávají obrysy života v sovětské společnosti. Života, který zajišťuje ženu, dítě a rodinu a poskytuje jim všestrannou podporu. Z každého předpisu přímo vyznačuje péče o ideály, které jsou také nám blízké. Uskutečňuje se zde mnohé z toho, co je i v zemích »křesťanských« stálo jen vysněným ideálem, za nímž neutěšená skutečnost daleko pokulhává.

ThDr Ladislav Pokorný

DŮLEŽITÁ OTÁZKA PASTORAČNÍ

Původně všichni lidé společensky žili celkem stejně (srov. Noldin: De 7mo dec. praec.). Nebylo mezi nimi společenských rozdílů, alespoň ne velikých, a tudíž nebylo společenské nespokojenosti a nepřátelství. To se počalo měnit, když jednotlivci nebo skupiny lidí, chtějíce žít pohodlněji a bezstarostněji, nespokojovali se jen s tím, co si sami vydobyli a vyzískali, a začali zaprahovati do svých služeb slabší a příj. jim pod tou či onou zámluvou odnímati část plodin nebo výrobků, nebo je za práci velmi špatně odměňovali. Mnohde hrály svou roli i jiné faktory, na př. důvtip, vynálezy a pokrok při práci, vis maior, jako někdy skoupost přírody vůči některým a štedrost vůči jiným, omezenost lidských sil a slabší zdraví u jednoho a pevnost zdraví a neomezenost touhy u druhého atp., a tak se někteří jednotlivci a skupiny svým způsobem života od ostatních odlučovali, vznikaly významnější majetkové rozdíly a společenské kontrasty.

Tak tomu bylo ve starověku ve formě otroctví, ke konci středověku a na začátku věku nového úpělo množství bezprávného, poddaného selského lidu pod velkými veřejnými břemeny, pod útlakem a často krutým násilím panských vojáků a biřiců, a žel Bohu, v mnohých státech na Západě to ještě trvá za kapitalismu, kdy spousta průmyslového dělnictva žijící v největší bídě následkem nezaměstnanosti, jsou vydáni na milost a nemilost svým nedobrym zaměstnavatelům.

Hrozná majetková nerovnost a z toho vyplývající sociální otázka vždy pudila po celém světě lidi k zamýšlení, k méně či více úspěšným pokusům ji vyřešit, aby se vytvořila, udržela a zabezpečila ve společnosti spravedlnost, jež je potřebná k harmonickému rozvoji všech užitečných prvků v lidské společnosti. Řekové měli Solón, Římané bratry Grakchy, Izraelité měli svůj jubilejní rok a proroky, z nichž největší oděn velbloudí srstí a přepásán koženým pásem taktů promlouval u Jordánu ke svým posluchačům: »Již zajisté je přiložena sekera ke kořenům stromu; každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřat a na oheň uvržen.« I otázali se ho zástupové: »Co tedy máme činiti?« On pak odpověděl jim: »Kdo má dvě sukně, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má pokrmy, učíň podobně.« (Luk. 3, 8—11.) A pak vystoupil Kristus, narozený ve chlévě s jeslemi a jdou za ním rybáři od Genezaretského jezera, stanař z Tarsu a další.

Kristus přišel, aby usmířil člověka s Bohem a vrátil jej Bohu a aby mu před oči postavil bližního: »Cokoliv jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.« Nebyl, nechtěl a nemohl být sociálním reformátorem. (Hamaer, Holzman, Bauer a j.)

Proto nelze od něho čekat sociálně politického programu podle našich pojmů, vymezený sociální program nebo sociální vědu. Nedal předpisů na uspořádání veřejných poměrů ve státě, v politice, hospodár-

ství a sociálních rádech. Nemluví o tom, jaké má být státní zřízení. Jak tedy bylo a je svrchovaně nesprávné stavěti zákon Kristův za ochrannou baštu kapitalismu, tak zůstává Božská osoba Syna člověka naprosto nepochopena. Tím Kristus prostě nebyl a také sv. Pavel mluví o stavbě společnosti velmi málo, jen obecně napomíná, že každý má být podroben státnímu zřízení, vrchnosti, která je od Boha, aby zamezovala ve světě zlo. Ale Ježíš nicméně podložil lidské společnosti základ, do něhož vložil sílu, aby vyrůstal podle času, v nauce, kterou vykládal živým slovem, a kterou chtěl dále vykládati živým slovem těch, s nimiž byl, jest a bude do skonání světa (Mat. 28, 20), a je věru dosti síly pro každou ušlechtilou tvůrčí snahu a je třeba jen poctivě a obětavě práce, aby bylo podáváno v příhodný čas právě to nejpotřebnější a nejdůležitější.

Katolická pastorálka s ostatními theologickými disciplinami především musí nám vykládat světlo, které padá od Boha na tento svět a život tohoto světa. Bez vztahu ke světu a lidskému životu na něm nemá smyslu. Tu platí, že Kristus přišel, abychom život měli a měli ho v hojnosti (Jan 10, 10). A tu nejde tedy jen o to, aby světlo ve stále neporušeném a skvělém jasu padalo na svět, nýbrž též o to, viděti, co bylo osvětleno a zlepšovat a vylepšovat, co je dobré a odstraňovat a odklízet, co je v rozporu s Božím rádem. To je velká pastorační otázka.

Nelze tudíž jen planě filosofovat, ale nelze také dnes chodit s maskou neutralů, kterým do toho, co se děje, nic není, kteří si nechtějí nikoho pohněvat a kteří zbaběle utíkají do oblastí, kde není slyšet skutečný život. Je potřeba nějak se rozhodnout. A pak jednat. Pro nás je samozřejmé, že nutno kotvit v Bohu, v nadpřirozenu, je nutno žít v Bohu a v jeho rádu, ale nesmíme ztrácet schopnost vidět současný život. Ještě v západním světě hynou lidé nejen fyzickým hladem, ale i žízni po spravedlnosti a pokoji a i my jim máme podat sousto a doušku, a proč bychom se k tomu neodhodlávali my? Úkol náboženství není přece podávat nějaké iluze v životní bídě a v ohrožení; učení Kristovo je víc než útěchou nešťastnému člověku. Radostná zvěst Ježíše Krista je uskutečňování lásky a spravedlnosti, úsilí o lidské dobro, aniž ovšem zapomínáme, že spravedlnost tohoto světa není nám ještě cílem konečným. Náboženství nevychovává člověka k pasivitě, k trpnému plouzení slzavým údolím, náboženství vede člověka k Bohu, jenž je dokonalost sama a proto také Spravedlnost, a proto také cesta k němu musí být i naplňováním spravedlnosti.

Je velmi snadné u nás projevovat nedůvěru proti tomu, co stavíme, totiž že náš řád s sebou přináší určité obtíže a nesnáze, že není s to honem překonat všechny nánosy minula. — A jak to skutečně vypadá v kapitalistických zemích? Slyšíme to denně v rozhlasu a čteme v novinách, ale připomeňme si ještě některá fakta. Spojené státy: v letech 1933—53

bylo v amerických dolech zabito nebo zmrzačeno 1,000.000 lidí, počet nezaměstnaných podle zprávy OSN vzrostl v poslední době na 12 milionů, příjem 33,9 milionu rodin je menší než oficiální existenční minimum — je to 64 proc. všech rodin v USA. Velká Británie: ceny základních životních potřeb v Anglii stouply proti roku 1938 o víc než dvojnásobek. Jen od léta 1947 vzrostly ceny potravin o 70 proc. Reálná mzda britského dělníka je o 20 proc. menší než v r. 1937. Francie: Každou pracovní hodinu je ve francouzském průmyslu 1 dělník zabit, čtyři zmrzačeni a 100 dělníků zraněno. Je to následek nedostatečných bezpečnostních opatření při práci. Reálná hodnota mzdy je o 50 % nižší než před válkou. — A lze dále říci: K čemu to vše spěje, jestliže páni, kteří jsou tam u moci, a paladini se neumouří? Lid není k tomu, aby svou krví a majetkem sloužil pochybným zájmům těchto kruhů a jejich válečného průmyslu.

K tomuto přesvědčení můžeme a měli bychom přispět i my. Především se ponoříme do studia posv. theologie, hlavně morálky, pastorálky a církevních dějin, ale přitom budeme — správně a přesně mysle — hledat odpovědný vztah k současnému dění, majíce na zřeteli zásady křesťanství. Neboť doba je příliš vážná a málo takových bylo v celých světových dějinách. A tu pak se nám začne jasnit a řekneme si, jak to, že jen málokdo z našich si dal práci hledat duchovní jádro hnutí socialismu a přijdeme k závěru, že se zde stále s naší strany něco důležitého přehlíželo.

Tento řád vykonal pro pracujícího člověka, pro dělníky a pro veřejné blaho velice mnoho, ale není ještě

u vytčeného cíle a je čím dále tím více patrné, že pro opravdu krásnou výstavbu nové lidské společnosti je třeba zejména ještě hodně nového smýšlení a vyšších osobních kvalit. Byli jsme svědky zla, sabotáží a rozmanitých špatností, které připravili všelijací »snaživci«, pleticháři a lenoši, jimž byl nový řád prostředkem k nekalým osobním cílům. A proto je tady nutné tím hlubší zakořenění v mravní odpovědnosti a obligaci. A toto je práce specificky naše. Nás katolických kněží. V tomto ohledu máme vždycky co říci, tady se můžeme vždy výborně uplatnit a tak sloužit dobru a nestat se zbytečnými.

To je předsevzetí všeobecné, ale každý si může a měl by si udělat ještě předsevzetí zvláštní. Na př. někdo může velmi dobře pomáhat našim družstevníkům při pastoraci. A pak: Jak můžeme být šťastni, že jsme se dočkali dnů, kdy válka je odsuzována na všech stranách. Utvrzujeme tuto mentalitu. Zápasili jsme proti tuberkulóze, proti alkoholismu a pod., proč bychom nehřímali proti válce a jejím příčinám: chamtivosti, hamižnosti, bezohlednosti »nahlidli« a buďme bojovníky za mír, hlásejme lásku. Svět lásky proti světu nenávisti je ona druhá možnost světa a lidstva, možnost, o níž je dosud vynakládáno nezměrné úsilí, aby se stala skutečností. Svět lásky je onen úžasný ideál, o nějž proto bude třeba pracovat a k němuž bude třeba se stále více přibližovat přes všechny nesnáze, které se kladou v cestu.

A jestliže na světě stojí obrovský tábor míru, který má tento ideál, je povinností nás, kněží, za tento ideál bojovat se všemi lidmi dobré vůle.

ThDr Jaroslav Kouřil

STÁT

Pojem státu se objevuje po prvé v italské politické literatuře v 15. století a od doby Machiavelliho je běžný.

V pojímání státu je obsažena jednota celku občanů a i vnější organizace na určitém prostoru sídlícího lidu. Stát také staví na přirozených základech přirozené příbuznosti a společné půdy. Vnitřním cílem státu je uskutečňování hodnot společným úsilím, stát spojuje lidi k jednomu společnému cíli, kterým je společné dobro (bonum commune), blahobyt občanů. Starat se o blaho občanů je úkolem státu. Stát má právo i moc prosazovat společné dobro vůči protikladným hnutím a vynucovat podřízenost i mocí. Spojení moci a práva uskutečňuje jednotná vláda nadaná autoritou. Státní moc je činná řízením hospodářství k cíli blahobytu občanů.

Křesťanská filosofie považuje stát za občanskou společnost přirozeně ustanovenou za účelem vytvářet blahobyt občanů, chránit a zachovávat jejich práva a starat se o dostatečné uspokojování potřeb nutných k lidskému životu. K dosažení blahobytu občanů nestačí jejich jednotlivé úsilí, proto je potřebí jejich spojení za tímto účelem. Zachování a obrana společenských práv je jedním ze společných dober, pro jejichž uskutečňování je nutná občanská společnost.

Obecný blahobyt, pro který je stát ustanoven, je dobrem časným tohoto života. Dosahování tohoto dobra má být takové, aby nebylo zabraňováno poslednímu cíli člověka. Stát není posledním cílem člověka, neboť kdyby stát byl činěn nejvyšší normou i náboženských hodnot, bylo by to převrácení a falšování Bohem utvořeného a poručeného řádu věcí. Proto katolický názor odsuzuje státní absolutismus, proto ve zbožnění státu, ve vyhraněném nacionalismu, jak to činil nacismus a fašismus, právem spatřuje falešný blud. Takové zbožnění státu je formou egoismu, který i náboženské lásky zneužíval a podřizoval ke službě nepřátelství vůči druhým.

Stát řídicí národní hospodářství má směřovat k tomu, aby ono bez poruchy zajistilo hmotné podmínky, v nichž by se mohl plně vyvíjet veškerý

život občanů. Kde se toto daří trvalým způsobem, tam národ se stává hospodářsky bohatý, poněvadž všeobecný blahobyt a tím i právo všech na užívání pozemských statků je uskutečňováno souhlasně se Stvořitelovým úmyslem. Hospodářské bohatství národa nezáleží jen v hojnosti statků, měreno pouhým čistým výpočtem jejich ceny, nýbrž v tom, aby taková hojnost dávala dostatečnou základnu pro náležitý osobní rozvoj všech členů občanského společenství.

Od státu člověk očekává zachování veřejného pořádku a pokoje, což je nejbližším cílem občanské společnosti. Očekává též, že mu dovolí hledat vlastní blaho, že mu dá nutnou ochranu při jeho mravním zdokonalení. Člověk též od státu očekává a vyžaduje to, aby bránil trvalost manželství, aby rodina měla vše potřebné pro svůj život, aby byla zajištěna, aby rodný krb měl své místo, které mu náleží.

Člověk ve státní komunitě nemůže být pouze předmětem a trpným prvkem společenského života, nýbrž musí být a zůstat jeho podmětem, základem a cílem.

Podle katolického názoru Církev je rozdílná od každé politické vlády. Církev nepovažuje za své právo rozhodovat, která státní forma je lepší. Z nejautoritativnějších míst v Církvi bylo prohlášeno, že *Církev nezavrhuje žádnou z různých vládních forem, jen když jsou vhodné, aby získaly blaho občanů*. V konkrétních podmínkách taková vláda se považuje za nejlepší, která se vyznačuje jednotou v řízení věcí, účinnou mocí v poskytování blaha, péčí o společné dobro a účinným zabraňováním zlu.

Historická dnešní skutečnost nám ukazuje mnohé převratné změny, které se v našem věku udály v životě států a národů. Nejvýznamnější událostí jistě bylo, že koncepce stát zubožňující se dožily krachu. Není již států ve střední Evropě nesených fašistickou ideologií. Stále více se uplatňuje nový socialistický demokratismus a zatlačuje buržoasní demokracii. Názor nové doby ve své společenské kritice v historicky skutečných státech viděl, že stát byl politickým zřízením vládnoucí třídy. Tento nový názor pouká-

zal, že v otrokářském státě otroci byli bezprávní a nebyli považováni za lidi, že feudální stát byl nástrojem vykořisťování a útlaku nevolníků a rolnictva a že v buržoasním státě moc byla soustředěna v rukou finančních monopolů, že demokracie v kapitalismu je demokracií kapitalistickou, ve které stát hájí zájmy buržoasie. Novodobý názor tvrdí, že socialismus znamená přechod státní vlády z rukou buržoasie do rukou dělnické třídy. Socialismus znamená odstranění soukromého vlastnictví nástrojů a výrobních prostředků a odstranění vykořisťování člověka člověkem. V uskutečňování socialismu určující moci ve státě je diktatura proletariátu, není to již vláda vykořisťující menšiny. Úkolem státu v socialismu je pokojná hospodářská a výchovná činnost. Stát je také nástrojem výstavby a obrany socialistické vlasti. Formy státu nejsou nijak nezměnitelné. Socialistický stát za svůj úkol považuje zachování a upevnění míru. Socialistická demokracie má v programu učinit demokratická práva přístupná všem těm, kteří z nich byli vyloučeni v buržoasní demokracii. Budování státu má být úkolem všech obyvatelů a za účasti všech. Ústavy socialistických demokracií zaručují práva a svobody ve všech oblastech hospodářského, politického a kulturního života. Nacionalismus nalézá zde oprávněné odsouzení a je nahrazován zdravým soužitím národů. Státy budující socialismus jako konkrétní a časově podmíněné úkoly si kladou za cíl odstranění nezaměstnanosti, vzrůst blahobytu a zprístupnění možnosti tvůrčí práce všem.

Naše republika s lidově demokratickým zřízením je formou státu, ve kterém znárodněním průmyslu a provedením agrární reformy tvoří vedle jiných republik s lidově demokratickým zřízením stát jednotný, nezávislý a suverénní. Její politický základ tvoří lidové orgány moci, které soustřeďují ve svých rukou veškerou státní moc. Vztahy naší republiky s ostatními státy s lidově demokratickým zřízením a Sovětským svazem jsou na zásadách rovnoprávnosti, hospodářské spolupráce a úcty k národní samostatnosti. Ideologie veřejného života v zemích, jež se nazývají zeměmi tábora míru, je socialistický humanismus.

Ten se projevuje v úsilí státu uspokojovat hmotné a kulturní potřeby pracujícího člověka stanovením a uskutečňováním jeho práv jako lidské osoby. Vztahy třídního panství jsou nahrazovány vztahy vzájemné pomoci, družnosti a přátelství. Kapitalistické pojetí dělníka jako přívěsku stroje je nahrazováno pojetím, že dělník je pán stroje. Státní péče o člověka je nesena tím, aby lidé žili co nejlépe, aby žili radostně, aby plnili poslání člověka určené, aby stát byl státem pro všechny. V takovém státě člověk se stává nejcennějším kapitálem. Projevy našich státních činitelů ve vnitřní politice ukazují, že stát, dříve prostředkem útlaku většiny menšinou, se stává prostředkem, jak vládnout postupně za účasti většiny a posléze za účasti všech. Stát je nástrojem těch cílů, jako je zamezení vykořisťování člověka člověkem, aby lidé žili v přátelství, aby dobrodlní práce a vědy sloužilo všemu lidu. Stát není cílem sám o sobě, ale jeho funkce je prostředkující v uskutečňování vznešených cílů.

Jako skutečnost nutno bráti, že Církev v naší republice a i jinde existuje za jiného zřízení než kapitalistického. My z tohoto vycházíme a uvědomujeme si, že existence a působení Círky není vázáno na určitou státní formu, jak to již vyplývá z křesťanského názoru. Posuzujeme-li stát a jeho formu, musíme mít na zřeteli, že Církev nezavrhne žádnou z forem, jen když jsou vhodné pro blaho občanů. A o tom, že pro blaho občanů bylo vykonáno to, co dřívější stát nečinil a nechtěl činiti, svědčí náš nynější život. Od rozbujeleho stranictví, které bylo výrazem subjektivismu a individualismu, nastalo sjednocení. Stát si klade za úkol péči o potřeby lidu. Vášnivý nacionalismus se už nijak nevybívá v nepřátelství národů našeho státu. Vztahy k druhým státům nejsou nesený nepřátelstvím, ale touhou po pokoji a míru s druhými státy. Náš stát nechce zasahovat do záležitostí jiných států, ale přitom si zabezpečuje svou ochranu mírovou armádou. Kněží a věřící cítí, že jsou plnoprávními občany státu, který je jejich státem, proto také již ze své křesťanské povinnosti tento stát přijímají a jeho snahy o blaho společně podporují.

ThLic Miroslav Rajmon

ALBERTUS MAGNUS, SCIENTIARUM UNIVERSARUM CULTOR

Dívem třináctého věku nazván byl svatý Albert Veliký. V jihoněmeckém městě Lauingen stála jeho kolébka ve zbožné rodině.

V Padově a v Benátkách více než studentské rozmáry a zábavy zajímaly mladého studenta vědy a umění, příroda a matematika.

V Bologni a v Paříži na bohosloveckých fakultách vynikal svou hlubokou láskou k theologickým disciplinám a k filosofii.

V Kolíně nad Rýnem a v Paříži, která byla středem světové učenosti, byl Albertus Magnus středem všech učenců. Albert miloval vědu a vědátory, studenti a profesori milovali Alberta, putující knihovnu. V něm nalézali odpověď na všechny otázky a problémy, které hýbaly jejich duši! Zvláště se svým nejmilejším a nejnadanějším žákem Tomášem Akvinským prodiskutoval nejhlubší these bohovědy a filosofie...

Přitom se svatý Albert nestal ustrnulým knihomolem, nepraktickým profesorem. Theorie musí být uváděna v praxi, ve skutečný život, jen potud má cenu! »Theoria sine praxi est currus sine axi! Praxis sine theoria est currus sine via!« Svatý Albert byl obojí: theoretik i praktik, miloval Boha, ale také přírodu, dílo rukou Božích!

Albert byl alter Christus svým všeobecným vědění a alter Christus svým krásným milováním. Rozuměl lidu a dovedl jako opravdový lidumil promluvit člověku ze srdce do srdce... Nepěstoval umění pro umění ani vědu pro vědu, nýbrž byl přesvědčen, že tak jako křesťanská filosofie slouží křesťanské theologii, tak musí také theologie a každá věda sloužit lidu!

Pro svou všestrannost byl svatý Albert nazýván »doctor universalis«. Tento všestranný učenec se skutečně zajímal o celé stvoření, ale také o svého Tvůrce. Zajímavá je jeho »Summa theologica«, stejně tak jako jeho rostlinopis a jeho zeměpis. Studuje s nevšedním zájmem v lese pod mechem hnízdící čmeláky, ve své cele život pavouků, v zahrádě život mravenců, v Dunaji život ryb, kaprů a ústřic, a jeho spisy přírodovědecké oplývají zajímavými jednotlivostmi tak velice, že se čtou jako poutavé romány...

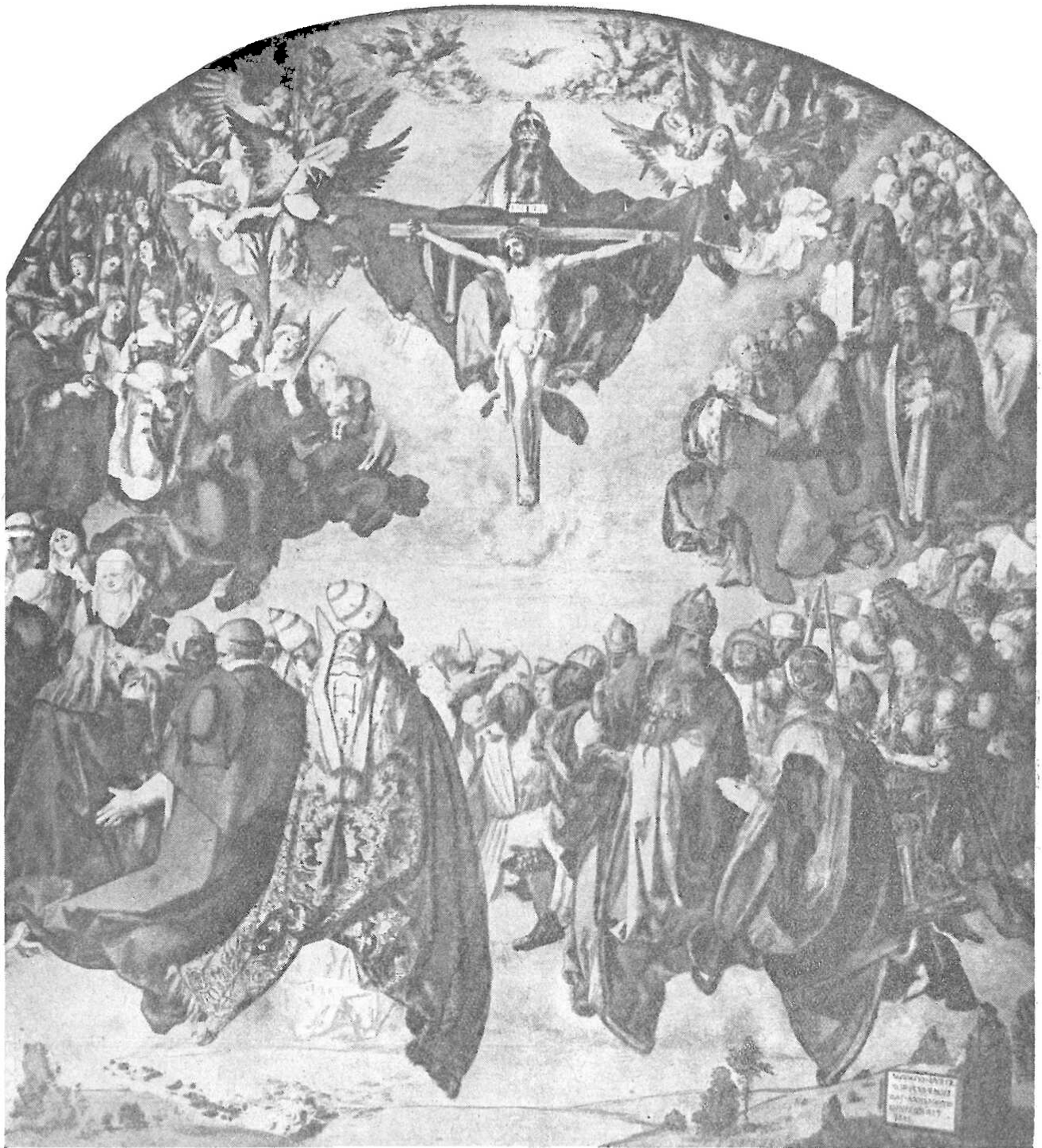
Doctor universalis byl stejně nadšený a způsobilý učitel vědců, jako milovaný učitel a kazatel dělníků a zemědělců... učenců a prostého lidu!

Takovými musíme být všichni kněží... doctores universales... Zajímat se a studovat všechno. Neustrnout, studovat svatou bohovědu, stále opakovat a prohlubovat své theologické vědění, zajímat se však také o dílo rukou Božích, o přírodu a její záhadné síly, o atomovou energii a její mírové využití k dobru všeho lidu. Naše kněžské poslání je univěrsální, jako bylo poslání Pána Ježíše a svatého Alberta, jeho nadšeného následovníka. Pán Ježíš se zajímal o duše, ale také o pozemské záležitosti člověka! Ježíš Kristus sytil lid chlebem a rybičkami a napájel chudé svatebčany skvostným vínem, srdce lidu sytil slovem Božím a jeho duši chlebem Eucharistickým. Měl zájem o potřeby pozemské, duchovní a duševní! Doctor universalis byl Bohočlověk Kristus. Tak také Albert Veliký, tak budme také my všestrannými pastýři křesťanského lidu. Všem se staňme vším. Do služeb všech stavme sebe celé: rozum a ruce, duši a srdce!

P. Karel Sahan

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU DEVÁTÉMU - ROČNÍK V

Albrecht Dürer (1471–1528): VŠECH SVATÝCH

KROMĚŘÍŽSKÉ SKLEPY MEŠNÍHO VÍNA

Obrovský sud s obsahem přes 20.000 l je po vymolení připraven k naplnění

V době, kdy se víno »školí«, musí být občas zkoušeno na jakost

Láhve na víno se pečlivě myjí a čistí na speciálních strojích

Po přečerpání do lahví je vyzrálé víno ukládáno beden a připraveno k odvozu

ZAPOMENUTÉ HROBY

V tyto prvolistopadové dny se opět rozzáří svíčky na tolika hrobech. Postaví se u nich v tichém zamyslení a pohnutí mnozí, kteří přijdou vzdát hold lásky, projev úcty a vděčnosti těm, kteří odešli...

Pohled na to uspokojuje tvoji mysl, přesvědčuje, že láska, vděčnost, úcta, vzpomínání může žít i tehdy, když ti, kterým patří, již nežijí. Přitom všem vidíš i rovy zpustlé, bez kouzelného žáru drobné svíčky, bez kyticek, to jsou zapomenuté hroby. Je jich dost! Všude. Na každém hřbitově je vidět rovy, které pustnou, které jsou zapomenuté. Zastavme se i u hrobů kněžských! Najdeme je též všude, v každém městě, v každé vsi, všude tam, kde žili a pracovali služebníci Krista, hlasatelé evangelia, apoštolské lásky a pokoje. Jen kolik je jich na památném Vyšehradě a všude jinde. V Bardějově ve východním Slovensku na náhrobním pomníku kněze-spisovatele Jana Andraščíka jest napsáno: »V těchto místech odpočívá ThDr Jan Andraščík, ř. k. farář a zasloužilý buditel našeho lidu... Není zde ani jistota pravosti hrobu, a když před několika roky zásluhou a péčí místních kul-

turních orgánů mu byl po více než sto letech od úmrtí odhalen tento pomník - byl to projev výsostně upřímné úcty, vděčnosti a spravedlivého ocenění. Dávno zapomenutý hrob kněze buditele ukazuje na skutečnost, kterou nelze opomíjet, na kterou nelze zapomenout. A tím něčím nezapomenutelným je - dílo! Dílo, které zůstalo po mrtvých velikánek, dílo, které žije a nadto dílo, které naše doba vysoko ocenila, přesvědčivě potvrdila a náležitě vyzevedla, protože sloužilo lidu, pomáhalo mu, učilo a posilovalo v dobách chmurných a zlých.

Uvedený příklad není ojedinělým zjevem, není a nemůže být. Máme po naší vlasti celé stovky takových smělých hrdinů kněžské práce, bohatýrů ducha, miláčků lidu a odhodlaných vlastenců.

V tyto dny jejich hroby opětovně k nám promlouvají. Jejich dávno mrtvá srdce jako by ožila a mluvila svou zvláštní řečí k našim srdcím. O čem to mluví mrtvé srdce k srdcím živých? O čem jenom vůbec může mluvit srdce než o lásce. Člověk zemře, dotluče i jeho srdce. Nelze naivně litovat této neodvratitelné skutečnosti. Srdce je na to, aby

jednou dotlouklo, nejhůře by bylo, kdyby již za života se změnilo v kamen. A právě to nám připomínají kamenné i docela prosté pomníky zesnulých spolubratří. Jejich hroby jsou stále živými vykřičníky po tom, abychom milovali a učili milovat. Abychom povzbuzeni příkladem Mistrový lásky měli sami lásku ke všem a k této lásce přiváděli všechny. Jediným vhodným prostředkem k tomu zůstává jen a jen vlastní dobrý příklad, každodenní práce, skutky. Dílo lásky pak není a ani nemůže být zapomenuto. I tehdy, kdyby tuto víru podřývala bázeň nejistoty, musí zvítězit přesvědčivost naděje v odplatu u Toho, který tuto lásku od nás žádá.

Bylo by velmi žádoucí, aby při letošním dušičkovém pozastavení u hrobů našich předchůdců jsme si opětovně uvědomili při pohledu na plápolající svíčky, že jejich zářivý plamen nesmí dohasnout v našich srdcích, dokud žijeme, že máme pokračovat v jejich díle tím, že je budeme upevňovat v odhodlaném šíření lásky k upevnění pokoje a lidského štěstí zde na zemi a k získání neuhasitelného plápolu pokoje věčného. P. Emil Korba

ARCHEOLOGICKÉ OBJEVY POSLEDNÍ DOBY V ČSR

Z archeologických objevů posledních let je nejvýznamnější nález dvou nepřilís od sebe vzdálených kostelů ve Starém Městě u Uherského Hradiště na Moravě. Z obou byly nalezeny pouze negativy základů, jejichž kámen byl během staletí vybrán a ryhy byly zasypány rumem. Jsou to jednoduché jednolodní kostely s vnitřní délkou lodi téměř 7 m. První kostel má protaženou a neodsazenou polokruhovou apsidu, jejíž šířka se rovná délce. Lze ji vepsat i opsat kružnicí, která byla pak základním modulem při konstrukci lodi pravděpodobně plochostropé. Jižní část základů druhého kostela byla zničena bagrem. K jeho obdélné lodi přiléhala na východní straně opět polokruhová, protažená, neodsazená apsida a na straně západní narthex. Do vnitřku lodi od severní stěny vyrůstají dva pilíře, které byly v tomto kostele důležitou konstrukční složkou. Paralely k takto utvářeným kostelům nenalézáme ani na západě, ani v Byzanci, zato však v jednodušších či složitějších formách architektury podunajské od doby starokřesťanské až do XIII. století. Oba kostely zanikly zřejmě při rozvrácení Velkomoravské říše kolem roku 906. První kostel mohl vzniknout asi okolo r. 850. Druhý kostel, soudě podle malého počtu hrobů, nesloužil dlouho svému účelu a také vyspělejší stavební konstrukce jej dovoluje klásti do doby r. 870 a můžeme jej považovat za stavbu z doby cyrilometodějské. Z velkomoravské doby je i kostel v Modré u Velehradu. Nový průzkum již dříve známých zbytků základů téměř 9 m dlouhé obdélné lodi, dělené uvnitř 4 podpěrami a značně dlouhého pravouhého presbytáře, odděleného od lodi stěnou s průchody u bočních stěn lodi, zařadil tento kostel mezi stavby iroskotských misí, které působily v 8. století v sousedním Bavorsku. Nejzazší mezi pro datování kostela je první čtvrtina IX. stol., neboť potom mizí činnost iroskotských misí. Tyto tři nalezené kostely posunují počátky naší architektury o celých 100 let zpět, do první poloviny IX. století, ještě do doby před příchodem sv. Cyrila a Metoděje r. 863. Za

poznání charakteru velkomoravské architektury, její geneze, i za nový pohled na historii Velké Moravy, z ní plynoucí, vděčíme též prof. Dr. Cibulkovi.

Mezi druhým a třetím nádvořím pražského hradu byly odkryty základy kostela, jež ukazují na dvě stavební fáze. Starší kostel byl 8,5 m dlouhý, měl téměř čtvercovou loď se silnými zdmi a apsidu, jejíž tvar není jasný vinou pozdější přestavby. Po destrukci tohoto kostela byl na jeho základech postaven kostel nový s apsidou polokruhovou. Měl stejné rozměry, avšak tenčí zdi. Starší hrobní kostel s tumbou, zaplňující téměř celou plochu lodi, mohl vzniknout v prvních desetiletích X. stol., což dokládají archeologické artefakty z hrobky, založené tak, že porušuje tumbu.

Při průzkumu slavníkovského hradiště Libice u Poďbrad byly objeveny negativy základů jednolodního, 27 m dlouhého kostela s příčnou lodí, krátkým presbytářem a odsazenou apsidou. Podle nalezených základů pilířů byly v ramenech příčné lodi na středním pilíři tribuny po způsobu soudobých saských kostelů. Slavníkovci byli totiž ve vztazích se Saskem. Kostel vznikl ve třetí čtvrtině X. století. Byl zničen r. 995 při vyvraždění Slavníkovců Přemyslovci, rozšiřujícími své vedoucí postavení v Čechách. Touto stavbou získala naše architektura X. století další významný článek.

Archeologický průzkum strahovského kláštera odkryl pod barokní přestavbou značnou část velmi složitě románské klášterní dispozice z druhé třetiny XII. století, jedné z nejrozvinutějších ve středověku. Kostel byl v románské době trojlodní basilikou s příčnou lodí a třemi stejně velkými polokruhovými apsidami. Tento kostel po požáru v r. 1258 byl goticky přestavěn a jeho další přestavby následovaly na poč. XVII. a v polovině XVIII. století.

Strahovský klášter je dokladem vyspělé stavební kultury v Čechách ve XII. století a zároveň jediným zachovaným z 25 velkých klášterů této doby v Čechách. Dr. Miroslav Racek

K 90. NAROZENINÁM PROF. DR. JOSEFA VAJSE

Dne 17. října 1955 se dožil svých devadesátých narozenin papežský prelát, univ. profesor v. v. *Dr. Josef Vajs*, vynikající badatel ve staroslověnštině a znatel otázek cyrilometodějských. Z jeho života uvádíme aspoň tato stručná data: Narodil se 17. října 1865 v Dolní Liboci u Prahy z truhlářské rodiny, která měla celkem pět synů. Po studiu na malostranském a akademickém gymnasiu studoval bohosloví v Římě (s pobytem v České koleji), kde byl 21. prosince 1889 vysvěcen na kněze. Působil na různých místech jako kaplan, po r. 1902 setrval čtyři roky v diecési kráské, až do r. 1912 byl kaplanem u Panny Marie před Týnem, učil jako profesor náboženství do r. 1917, kdy se stal probošt. vikářem na Král. Vyšehradě do r. 1928. R. 1917 se habilitoval pro staroslověnský překlad Písma sv. a slovanskou liturgii na bohoslovecké fakultě pražské a 25. července 1919 se stal řádným profesorem tohoto oboru. Zde působil jako profesor a několikrát děkan fakulty až do odchodu na trvalý odpočinek.

Životním oborem vědecké činnosti prof. Vajse se stal především *charvátský hlaholismus*, důležitá větev církevně-slovanského písemnictví. Jeho přičiněním byla založena Akademie starosl. na Krku, která vydala řadu jeho publikací věnovaných jednak textům charvátskohlaholských breviářů a misálů, jednak charvátskohlaholským překladům Písma sv. Tyto texty mají pro studium staroslověnštiny velký význam, neboť je v nich zachováno většinou znění původního překladu biblického, které se dostalo na jih prostřednictvím žáků sv. Metoděje po jejich vypuzení z říše Velkomoravské. Sem patří i Vajsovo vydání starosl. textů biblických: knihy Rut, Žaltáře, malých proroků a rekonstruovaný text všech čtyř evangelií. R. 1929 pořídil (s prof. J. Kurzem) vydání hlaholského kodexu Assemaniho, starosl. památky z nejstaršího období. R. 1905 připravil k 2. vyd. hlaholský Parčičův misál (další vyd. z r. 1927 v přepisu latinkou; pouze mešní kánon má též text hlaholský).

Kromě charvátskohlaholských rukopisů si všímal prof. Vajs též ostatních hlaholských památek a vůbec všeho, co souviselo se *slovanskou liturgií*. Za tím účelem podnikl mnoho vědeckých cest: na ostrov Krk, do Říma, Záhřebu, Lublaně, Paříže, Londýna, Oxfordu, Vídně a j. a napsal celou řadu studií o rukopisech. Ve svatováclavském roce (1929) vydal ve Sborníku starosl. literárních památek o sv. Václavu a sv. Ludmile souhrn textů starých legend, prologů, kánonů a zmínek o těchto světcích.

Ve své činnosti profesorské se věnoval starosl. památkám po stránce paleografické, otázkám o původu slovanského písma, o možnosti písma u Slovanů před sv. Konstantinem, poměr hlaholice ke kyrilici a o rozsahu cyrilometodějského překladu Písma sv. Přitom věnoval zvláštní pozornost poměru starosl. překladu biblického k jeho řecké předloze. Výsledkem všech těchto Vajsových průkopnických prací jest jeho klasická Rukověť hlaholské paleografie (1932), která v příloze přináší ukázky starosl. textů hlaholských, takže představuje vzornou příručku vysokoškolskou. Ve všech svých pracích a edicích se projevuje prof. Vajs jako přísný vědec, který používá všech svých znalostí paleografických, textové kritiky i theologických.

Prof. Vajs byl vždy horlitem pro *slovanskou bohoslužbu*. Vstěpoval lásku k sv. Cyrilu a Metoději do srdcí svých posluchačů na bohosl. fakultě, i účtu k jejich literárnímu odkazu a slovanské bohoslužbě. Proto projevil takový zájem o katolické Charváty, kde se

slovanská bohoslužba v západním obřadu na některých místech dodnes udržela a stal se vlastně jejím křisitelem a obnovitelem, jak se o něm krásně píše ve strahovském Památníku národního písemnictví. Poznám, že dodnes je starosl. jazyk v bohoslužbě aktuální. Jistě přispěl k tomu, že r. 1920 papež Benedikt XV. dal našemu národu vzácné privilegium: sloužit na určitých místech a v určité dny mši sv. jazykem staroslověnským. Ba přál si r. 1920, aby mniši emauzského kláštera konali služby Boží v jazyku staroslověnském, jak k tomu byli vlastně zavázáni zakladatelem kláštera Karlem IV.

Z těchto důvodů též objasňoval *ideu cyrilometodějskou*, seznamoval své posluchače s otázkami cyrilometodějskými a staroslověnskými, připravil pro ně praktickou latinskou příručku *Abecedarium palaeoslovenicum in usum glagolitarum* (1907, 1917), v knihovně semináře slovanské liturgie pak shromáždil cenné knihy svého oboru (nejcennější knihy tohoto semináře představují dar prof. Vajse!).

Výsledkem rozsáhlé činnosti prof. Vajse je skoro 200 vědeckých prací, z nichž je přes 30 větších publikací (Poslední soupis jeho spisů podává prof. J. Kurz ve Sborníku *Slovanské studie*, 1948, 17—34; seznam temat přednášek na bohosl. fakultě uvádí čas. *Byzantinoslavica* VI, 1935—36, 255—57). I když v nejnovější době jsou pronášeny názory v mnohém se zásadně lišící od názorů hájených prof. Vajsem, na př. o existenci slovanského písma před sv. Konstantinem, o původu hlaholského písma a j. (Grekov, Pogorělov, Konstantinov, Lichačev, Granstrom a j.), přece je nutno klasifikovat tyto názory jako domněnky zatím nedokázané, takže výsledky Vajsových vědeckých prací hlavně s paleografického hlediska nadále zůstávají v platnosti.

Nelze opominout i lidskou stránku prof. Vajse. Byl vždy vzorným knězem, přesvědčeným horlitem cyrilometodějským, možno říci, že člověkem duchovně orientovaným, který s veškerou horlivostí, vytrvalostí a zápalem se oddal svým kněžským povinnostem i rozsáhlé vědecké práci. Přitom zůstal člověkem opravdu skromným, který nevyhledával zevnějších poct a uznání. V tom všem je nám vzácným příkladem.

Jeho záslužná činnost však byla mnohonásobně oceněna a uznána doma i za hranicemi od institucí církevních i občanských. Papež Benedikt XV. mu udělil titul čestného doktora bohosloví, papež Pius XI. jej jmenoval svým domácím prelátem. Je dále čestným kanovníkem záhřebským, splitským a nejnověji kráským, u nás pak kanovníkem-seniorem kapituly u Všech svatých na pražském hradě atd. Jest řádným členem České akademie věd a umění, mimořádným členem Král. české společ. nauk, čestným členem Slovanského ústavu v Praze, dopisujícím členem Jiho-slovanské akademie.

Můžeme se opravdu radovat z toho, že český katolický kněz a profesor doznal takového uznání za svou vědeckou práci v domácím prostředí a získal si i titul světového vědeckého pracovníka a prvotřídního odborníka v oboru slovanské filologie a staroslověnštiny, takže jej můžeme právem přiřadit k našim vynikajícím slavistům Dobrovskému, Šafaříkovi, Pastrnkovi, Weingartovi a j. Dr. Antonín Salajka

J. Exc. biskup Dr. Josip Srebrnič, apoštolský administrátor v Krku v Dalmácii, jmenoval jubilanta čestným kanovníkem katedrální kapituly v Krku.

STO LET OD SMRTI ADAMA MICKIEWICZE

Zamyšlíme-li se u příležitosti stého výročí úmrtí Adama Mickiewicze nad jeho dílem, vidíme, že jeho umělecká síla a aktuálnost spočívá v tom, že básník, publicista, filosof a politik dovedl svůj bohatý literární odkaz sjednotit jasnou koncepcí a dokonalou formou v jedinečné, celistvé dílo, které je chloubou nejen polského lidu, ale všech lidí vůbec.

Proto rádi si připomeneme dnes osobnost a dílo Adama Mickiewicze, který jest právem považován za hvězdu na literárním nebi nejen polském, ale i slovanském.

Na Střední den více než před 115 roky (24. XII. 1798) spatřil světlo světa Adam Mickiewicz na Litvě v Zaości u Nowogródku.

Cesta za vzděláním vedla jej nejdříve do školy otců dominikánů, později na universitu ve Vilně. Během studií připravoval se na učitelskou dráhu: r. 1819 bylo mu vykázáno za učitelské působení v Kovno, kde se však druhým rokem roznemohl, vrátil se do Vilna a oddal se literatuře.

23. X. 1823 byl zatčen a půl roku vězněn v klášteře basilianů pro podezření z politického spiknutí. Po propuštění po šest let pobýval na různých místech na Rusi: v Oděse, Petrohradě a v Moskvě, kde se r. 1826 seznámil s básníkem Puškinem.

15. 5. 1829 vyplul z Kronštadt do Lübecku a přes Hamburk, Berlín a Drážďany přijel do Prahy, kde se obzvláště sblížil s Václavem Hankou a ostatními buditeli.

Z Prahy odjel přes Karlovy Vary do Výmaru navštívit Goetheho.

V listopadu téhož roku (18. XI. 1829) přijel do Říma, kde z nábožensky vlažného se stal horlivým katolíkem. Vnitřní přeměna básníka záležela hlavně v nadšení náboženském, jehož předtím neznal; nadšení náboženské vrátilo mu víru v bytost nejvyšší — Boha, naučilo ho pokoře a podrobení se moci nadzemské.

Důsledkem politických poměrů nevrátil se již do své vlasti a žil v cizině: ve Švýcarech v Lausanne a v Paříži, kde přednášel slovanskou literaturu na Collège de France. Jeho přednášky, zprvu duchaplné, nabývaly později rázu nábožensko-mystického a politického, obzvláště když se roku 1848 neuskutečnil jeho sny o osvobození Polska.

V bouřlivém roce 1848 odebral se do Itálie, kde organizoval polské legie, jež měly zpět vydobýt jeho vlasti ztracenou svobodu. Po nezdaru celé akce vrátil se z Itálie do Paříže: tam založil časopis »Tribunu národů« (La tribune des peuples), v němž uveřejnil většinu svých žurnalistických článků.

Za rusko-turecké války v r. 1855 odjel do Turecka, kde chtěl organizovat polskou legii podobně jako před lety v Itálii (r. 1848). Po příjezdu do Cařihradu však náhle onemocněl a zemřel ve věku 57 let (26. XI. 1855).

Nejdříve byl pochován ve Francii v Montmorency u Paříže, ale r. 1890 byly jeho ostatky přeneseny do Krakova, kde jsou uloženy k věčnému spánku vedle královských hrobů ve Wawelu.

Polský lid vidí v Mickiewiczovi plným právem nejslavnějšího představitele polské literatury, národního věšce, básníka i bojovníka za svobodu.

I ostatní slovanské národy jej vysoko cení: Maxim Gorkij a V. G. Bělinskij, zakladatel ruské literární kritiky, F. L. Celakovský a P. J. Šafařík. Jan Máchal o něm v r. 1898 napsal: »Geniálním duchem působil na naši českou literaturu, bratrsky s námi cítil a o dobro naší vlasti se staral.«

V r. 1948 jej ocenil tehdejší polský prezident Bierut: »Jeho pravá, skutečná láska k vlasti se projevuje cele v jeho hlubokém revolučním internacionalismu. Proto také vděčná Polsko, dnes opět svobodná, jeho díla, která jsou stále živá, vydala ve statisícových nákladech.«

Z jeho díla jmenujeme: Dziady (r. 1823), mistrně před lety přetlumočené do češtiny naším slavným Jaroslavem Vrchlickým, »Konrad Wallenrod« (r. 1828), »Pan Tadeusz« (r. 1834). Toto poslední uvedené dílo se považuje za vrchol Mickiewiczovy tvorby. Je to realisticky motivovaná epeje polského života z období Napoleonova tažení Polskem v r. 1812. Realistickou přesvědčivostí tu vytvořil řadu postav, patřících k různým společenským vrstvám tehdejšího Polska a zobrazil na nich dobový společenský život země. Z mistrně zachyceného prostředí zámožné i zchudlé šlechty a venkovského lidu vyrostla epeje o životě celé generace.

Toto dílo není však pouze náhrobním kamenem, položeným rukou genia na staré Polsko, jak to řekl polský revoluční demokrat Worcel, nýbrž je současně i výrazem básnickovy víry v budoucí demokratické Polsko.

Právě tato víra v lepší, spravedlivější řád nejen v Polsku, ale i na celém světě staví pak Mickiewicze do řad těch velkých duchů, kteří bez ohledu na místo a čas svého působení promlouvají jako věšci i bojovníci ještě ze svého hrobu i k našemu dnešku.

Proto i my rádi a s opravdovou hrdosťou vzpomínáme dnes na život a dílo Adama Mickiewicze.

Dr Jindřich Svoboda

KROMĚŘÍŽSKÉ SKLEPY MEŠNÍHO VÍNA

V hlubokých a rozsáhlých sklepeních pod kroměřížským zámekem je uloženo víno, jehož část je určena pro potřeby mše sv. A podobně jako příprava sv. hostií, tak i zpracování a úprava mešního vína podléhá přísným liturgickým předpisům.

Hlavní pravidlo, které stanoví CIC, říká: »Vinum debet esse naturale de genimine vitis et non corruptum.«

Tento předpis je základem, na němž vyrostla celá řada přísných pravidel, nad jejichž dodržováním se v kroměřížských vinných sklepech Chrámové služby bedlivě bdí. Předpisy sv. Kongregace z 26. 3. 1929 stanoví, že do mešního vína nesmí být přidávána žádná chemická ani organická substance, ani cukr nebo méněcenný lih, nesmí být zkrášlováno žádným dodatečným procesem, jako je modré čerění a podobně, nesmí být nijak uměle konzervováno kyselinou benzoovou, bromovými solemi nebo siřičitany, nýbrž musí uzrát a vyčistit se čistě přirozenou cestou, svým vlastním vývojem.

Není to malý úkol, uvážíme-li cestu, kterou víno prodělává z révových hroznů až do chrámu Božího.

Nejdříve musí být zaručeno nade vši pochybnost,

»quacumque fraude remota«, jak říkají předpisy sv. Kongregace, že víno je vylišováno skutečně z dobrých, plně zralých hroznů, »non de uvis acerbis seu non maturis«, tedy nikoliv z natrpkých nebo nedozralých. Pak je převzato zvláště k tomu určenými církevními činiteli, za jejich dozoru naloženo a vagony zapečetěny. V Kroměříži je pak přečerpáno do ohromných, až 20.000 litrů obsahujících sudů, kde teprve započne přírodní zušlechťovací proces za dohledu a přímé účasti dlouholetých odborníků, kteří jsou s církevními předpisy dobře obeznámeni.

Ve sklepech odpočívá, či jak se odborně říká, »školí se« víno několik let. Za tu dobu prodělává svůj přirozený vývoj a teprve, až složitým ošetřováním dosáhne bez jakýchkoliv chemických přísad úplně čirosti a do- stane t. zv. jiskru, je schopno přečerpání do lahví a odvozu.

Tři i více let trvá tato vývojová fáze. Proto je v Kroměříži uloženo stále kolem 30 vagonů výtlačku révy, aby víno mělo čas k zrání a aby bylo zaručeno, že na stůl Páně přijde k posvátnému mysteriu Proměnění skutečně jen takové víno, kterému Bůh dovolil přirozenou cestou vypsět.

SLAVÍN

První do Slavína byl pochován cituplný básník Julius Zeyer (1901), jenž nejen jako básník romantik tvořil, ale i celý život soukromý podle svého básnického Kreda prožil. Rozdával nepřeberná bohatství lásky a krásy ve svých spisech.

V r. 1912 bylo uloženo do hrobu Slavína vše, co smrtelného zůstalo z Jaroslava Vrchlického. Jeho dílo ztělesňuje práci celých generací, ba celých epoch, jež rozrostlo se do závratných výšek a do mohutné šíře. Vrchlický je epik, lyrik, dramatik, překladatel a kritik, jenž jako nikdo jiný před ním a po něm obohatil náš kulturní život. Suverén řeči, rytmu a rýmu a moudrý filosof dějin, věřící v lásku a spravedlnost.

V tomtéž roce byl pochován ve Slavíně Josef Václav Sládek, překladatel s velkým přehledem po evropských literaturách a milovaný básník, lyrik, jehož nejlepší básně budou uváděny v souvislost s poesii Jana Nerudy...

V červnových dnech, kdy Praha tonula v jásotu nad osvobozením, uložen byl do Slavína první národní umělec, básník písně nejčistší a veliké lásky k poniženému člověku, Josef Hora (1945).

V červnu 1946 pochován ve Slavínu další národní umělec, básník Karel Toman.

Dr. Josef Ladislav Píč (1911), archeolog, spisovatel šestisvazkových Starožitností země české. Univ. profesor Josef Král, vynikající klasický filolog (1917). Dva největší čeští sochaři Josef Václav Myslbek (1922) a Jan Štursa (1925). Myslbek je sochař Bohem nadaný, vpravdě evropského formátu. Sousoší z Palackého mostu (Libuše, Přemysl, Záboj, Slavoj, Šárka, Lumír a píseň) jsou až na jednu skupinu, právě opravovanou, ozdobou vyšehradských sadů. Antická socha Oddanost na budově vídeňského parlamentu, kardinál Schwarzenberg ve svatovítském chrámu, jezdecká socha sv. Václava, obklopená 4 sochami českých patronů a Ukřižovaný, to jsou triumfy Myslbekova umění doma i v cizině. Početné jsou portréty vynikajících mužů a žen a pomníky, na př. Jana Žižky z Trocnova, K. H. Máchy, biskupa Jirsíka v Českých Budějovicích, Fr. Lad. Riegra.

Jan Štursa je vůdčím zjevem českého sochařství a představitel generace, jež přišla po Myslbekovi. Ozdobil pražský most Hlávkův. V cizině vystavovaný »Raněný« vzbudil zaslouženou pozornost; zdobí dnes pražskou radnici. »Přemysl Oráč« je náhrobkem posledních Přemyslovců v kostele zbraslavském.

Vojtěch Hynais (1925), rodem vídeňský Čech, nabyt v cizině nejpečlivější přípravy. Je také z českých malířů v cizině nejznámější. Pro Národní divadlo vytvořil velkou oponu a 4 alegorické obrazy Jaro, Léto, Podzim, Zimu.

Emma Destinnová (Kittlová) zemřela 1930, největší česká zpěvačka světové pověsti. Ač zůstala po léta v cizině, a to i v cizině nám tehdy nepřátelské, v Berlínské operě 1898—1908 — všude vystupovala jako rázná Češka, věci národní plně oddaná.

Kamil Hilbert (1933) poslední z velké trojice stavitelů chrámu svatovítského, jeho bratr Jaroslav Hilbert (1936), dramatický spisovatel.

Antonín Klášterský (1938), básník ze školy Vrchlického.

Alfons Mucha (1939), který vytvořil jako největší své dílo »Slovanskou epopej«, cyklus dvaceti obrovských obrazů, na nichž zachycena historie Slovanstva.

Ing. Dr. h. c. Frant. Křižík (1941), je nazýván českým Edisonem. R. 1878 sestrojil blokové signály pro potřebu drah, r. 1880 zvonkový signál a téhož roku svůj největší vynález, obloukovou lampu. R. 1891 provádí na Jubilejní výstavě v Praze převzpující elektrické osvětlení. Záhy potom staví elektrické dráhy městské v Praze, Plzni, Dubrovniku, Vídni a elektrickou trať Tábor—Bechyně. Vynikl též jako organizátor elektrotechnického průmyslu.

Oldřich Hujer (1942) pracoval ve srovnávacím jazykozpytu.

Bohumil Kafka (1942) nedočkal se za svého života umístění svého největšího díla sochy Jana Žižky

z Trocnova před Národním památníkem. Model jeho sochy byl věnován v porevolučních dnech jako čestný dar Československé republiky generalissimu Stalinovi.

Josef Gočár (1945) byl vedle Jana Kotěry významným reprezentantem moderních architektů. Význačné jeho stavby jsou v Hradci Králové, lázeňská budova v Bohdanech, palác bývalé Legiobanky v Praze, pavilon ČSR na výstavě v Paříži, Zemědělský dům na Vinohradech, kostel sv. Václava ve Vršovcích.

Václav Špála (1946), moderní malíř, národní umělec.

Jan Heřman (1946), profesor klavírní hry na konservatoři, klavírní virtuos světového formátu. Byl zejména nedostupným interpretem skladeb Smetanových a Beethovenových.

Ladislav Šaloun (1946), sochař, je tvůrcem proslulého sousoší Mistr Jan Hus v Praze na Staroměstském nám.

Ze spisovatelů mimo Slavín pochovaných jmenují Karla Hynka Máchu, Boženu Němcovou, Vítězslava Háška, Jana Nerudu, Svatopluka Čecha, Adolfa Heyduka, Karla Čapka a Jindřicha Hořejšího, české klasiky, tak drahé českému srdci, k nimž se vždy pro chvíli povznesení budeme vraceti. Připomeňme si, jak stále rozrůstá kult těchto spisovatelů, zejména Jana Nerudy, Boženy Němcové a Svatopluka Čecha. Pomník básníka Čecha na náhrobku je od sochaře Jakuba Obrovského.

V hudbě Bedřich Smetana, Antonín Dvořák a Zdeněk Fibich, skladatelé děl nejvzácnějších...

V posvátné půdě Vyšehradu spí svůj věčný sen malíři Mikoláš Aleš, Karel Purkyně, Antonín Chittussi, František Sequens, Adolf Liebscher a Zdenka Braunerová. Zastavujeme se u hrobu Mikoláše Alše. S kamenného podstavce pohlíží na nás milá hlava. Alšovo dílo bylo posvěceno láskou k lidu a národu, a proto vykonalo též svou buditelskou úlohu. Jakou posilou bylo Alšovo dílo za druhé světové války, jaké oblibě se těšil Alšův Špalíček (Alšův portrét na hrobě je od Bohumila Kafky).

Také Antonín Chittussi, český krajinář, má zajímavý, třebaž prostý náhrobek, železný kříž, vzácné umělecko-zámečnické práce. Byl věnován Juliem Zeyerem.

Karel Purkyně má společnou hrobku se sochařem Václavem Levým. Na hrobce je kopie Levého sochy sv. Jakuba z chrámu sv. Jakuba v Poličce, provedená Bernardem Ottou Seelingem, jenž je též zde na Vyšehradě pochován.

Tu našli poslední odpočinek též umělci, kteří spolupracovali na velkém díle obnovy vyšehradského chrámu sv. Petra a Pavla. Jsou to: Josef Mocker, stavitel chrámu sv. Petra a Pavla (je však více znám jako stavitel domu svatovítského, chrámu sv. Ludmily na Vinohradech, restaurátor četných středověkých staveb), původci skvělé maliřské výzdoby uvnitř chrámu vyšehradského, manželé František Urban a Marie Urbanová-Zahradnická a tvůrce tympanonu nad chrámovým portálem Štěpán Zálešák, sochař a řezbář. Také je tu sochař Stanislav Sucharda, od něhož je Palackého pomník v Praze. Přerostlo by daleko rámec tohoto článku, jenž má psát o Slavínu a o vlasteneckých kněžích, kdybychom se širili v podrobnostech.

Tak v arkádách a v jejich okolí na západní straně, kde většinou převládají honosnější hroby, jsou pochováni přední čeští politikové staročeští v čele s Dr. Fr. Lad. Riegrem, pak vůdcové mladočeští, přední národohospodáři a organizátoři veřejného života, zejména hospodářského, proslulí lékaři a vědci. Ve starší části východní upoutají pozornost 4 nápadné hrobky: geniálního přírodovědce a lékaře Jana Ev. Purkyně, knihovníka a pěstitele styků českoruských V. Hanky, politika Frant. Aug. Braunera a přírodovědců bratří Preslů.

Vedle Jana Nerudy našel svůj věčný klid Jos. V. Frič. Pochováni jsou tu i jiní členové této vzácné rodiny. A mnoho a mnoho jiných zaslužilých spisovatelů, žurnalistů, obětavých buditelů. Zejména čteme

jména obdivovaných herců a zpěváků (Betty Hanušová, Josef Lev, Berta Foerstrová-Lautererová, Antonín Vávra, Hana Benoniová-Dumková, Pavel Švanda ze Semčic, Eliška Pešková-Švandová, Václav Vydra, Marie Laudová-Hořicová.

Tu bych ještě upozornil na spojitost Vyšehradu s překrásnou postavou Josefa Kajetána Tyla. Tento obětavý divadelník je sice pochován na hřbitově v Plzni, ale na Vyšehradě odpočívají pozůstatky dvou Tylových synů, Dr. J. O. Forchheima, okresního školního inspektora a Františka Forchheima-Horníka, člena Národního divadla. V hrobě Turnovských je pochována dcera Tylova, Eliška Tylová, řídící pěstounka pražských mateřských škol.

J. Turnovský, spisovatel, všestranný národní pracovník, švagr Tylův, se od r. 1860 staral vzorně o Tylovou rodinu. Byl to ryzí charakter, právě tak jako je-

ho manželka Anna Rajská-Turnovská, rozená Forchheimová, byla obětavou herečkou.

Také nejvěrnější druh Tylův, Václav Filípek, je na vyšehradském hřbitově. V této tylovské společnosti nechybí ani Karel Strakatý, basista Královského zemského divadla, zemřelý r. 1868. Karel Strakatý první ve Fídlovačce zpíval píseň »Kde domov můj« a nejvíce ji propagoval. Jeho syn JUDr. Jan Strakatý, jenž po otci zdědil lásku k divadlu, byl povolán do Družstva zemského českého divadla a jako významný činitel ve správě tohoto divadla byl rozhodným ochráncem Bedřicha Smetany. Byl též zvolen za předsedu divadelních ochotníků.

Na hrobě glyptika světového jména a sochaře Josefa Drahoňovského je umístěno sousoší »Rozhovor«, představující jeho rodiče.

DOBA OČIMA KNĚZE

Mějte pokoj se všemi lidmi

Takové je otcovské napomenutí svatého apoštola Pavla: »Možno-li, pokud je na vás, mějte pokoj se všemi lidmi!« (Řím 12, 18.) Co však platí o jednotlivých lidech mezi sebou, v daleko vyšší závaznosti musí platit ve vztazích mezi národy, mezi státy. A na jiném místě říká: »Vyplněním zákona je láska«. Mír, pokoj je bezpečná cesta, která nakonec sblížíže národy, pomáhá v lidech, jimž je svěřeno rozhodování o velkých věcech lidstva, vyvolávat ducha pochopení, ohledu, mírnosti, jež jsou předstupní lásky.

Vidět skutečnost pravdivě znamená nenechat se zalepovat jednostrannými vlastními přáními a pochopit, že žádný národ nevíže jen pro sebe sama. Označoval-li se Syn Boží za služebníka lidí, nemají snad dnes státníci sloužit spravedlivému mírovému urovnávání dosud nerozřešených věcí?

Neurovnaných věcí je ve světě, pravda, mnoho. Neučinili-li jsme však dobrý a spravedlivý počátek v létě v Ženevě a nepokoušíme-li se o něj stejně odhodlaně i nyní na podzim na stejném místě, na konferenci ministrů zahraničních věcí? Nejsou to lehké úkoly, které se tu řeší, ale jejich rozřešení může zjednat pro národy dlouhé období míru, kdy se může pečovat ve všech oborech lidské činnosti o vyšší cíle a o hlubší mravnost mezi lidmi i národy. Cesta k lidskosti se otvírá světu, který ji s dychtivostí očekává. Je zásluhou mnohých státníků i mírového volání celého lidstva, že se dnes stavějí mosty porozumění a jednání i tam, kde o nich před několika měsíci nebylo možné mluvit. Vyslovil-li někdo tehdy jméno Adenauer, znamenalo to naprosto nesmiřitelný postoj ke státům Východu. A hle, tentýž státník k podnětu sovětské vlády vykoná cestu do Moskvy a dosáhne s ní dohody. Kolik zlověstných »proroků« předpovídalo ztroskotání nelehkého jednání, kolik škodolibých naději očekávalo od této cesty pravý opak?

Stará diplomacie vždy jen něco zastírala a nikdy nepojmenovala věci jejich pravými jmény. Sovětská vláda i s kancléřem Adenauerem při veškeré ohleduplné ruské pohostinnosti jednala naprosto otevřeně. Také kancléř nezastíral své odlišné mínění v mnoha důležitých problémech. A zdá se, že pravda a upřímnost, otevřenost, s kterou sovětské státníci vedli toto těžké, ale závazné jednání, bylo úspěšnější než manévrování starých státníků. Kancléř Adenauer a západoněmecká vláda sami jasně vyjádřili skutečnost, že otázku pro ně, celý německý národ i lidstvo nejdůležitější — sjednocení Německa — nelze vyřešit bez účasti SSSR. A tak v Moskvě uzavřená dohoda rozhodla o navázání diplomatických styků mezi SSSR a Německou spolkovou republikou, ze které vyplyne i hospodářské a kulturní sblížení obou zemí. Je charakteristické, že po prvé v dějinách německého spolkového sněmu byla smlouva schválena jednoduše.

Odpustit bližnímu není maličkost, ale odpustit těžké zločiny proti samé lidskosti není lehká věc. Je lidsky

krásné, že sovětská vláda na žádost představitelů obou německých států amnestovala valnou většinu německých válečných zločinců. Ano, láska a lidskost přesahují zákon, odpouští a tím překonávají neblahou minulost.

Návštěva vládní delegace z NDR byla ovšem jedním přítelem. Mírumilovní lidé dovedou překonat všechnu tíži minulosti. Jaký je to ethický akt v politice! Smlouva mezi NDR a SSSR dává německému lidu do rukou všechna státní práva včetně střežení hranic a jejich kontrolu. Zrušuje sovětská nařízení a zákony, vydané v letech 1945 až po přítomnost. Zrušuje dále úřad vysokého komisaře v NDR. Všechny tyto akty porozumění jistě neobyčejně NDR posílí a upevní. Povedou k stále rostoucímu sovětsko-německému sblížení. Je třeba si uvědomit, co znamenají tato dvě jednání Němců s Rusy pro nás. Upevní naši bezpečnost a záhy otevřou i cestu k jednání s NSR.

Na překážku spojení obou německých států je vedle obnovy wehrmachtu dosud odmítavé stanovisko Bonnu k NDR. Avšak uznal-li Adenauer nutnost dohody se SSSR, jistě jej čas povede i k analogickému jednání s NDR. Zvláště dal-li SSSR nepokrytě znovu na vědomí, že německá budoucnost musí být především rozhodnuta Němci mezi sebou.

S pozorností sledujeme průběh jednání na valném zasedání OSN. Zvláště nám leží na srdci, aby nebyla měněna Charta OSN, především zásada jednomyslnosti velmocí. Národy požadují rovněž, aby ustalo závodění ve zbrojení a aby byla naprosto zavržena atomová bomba. Dopis, který zaslal v té věci ministerský předseda Bulganin prezidentu Eisenhowerovi, vyjadřuje přání většiny lidstva, které očekává nikoliv válečné hrozby, nýbrž přátelské a čestné jednání národů mezi sebou. Bulganinův dopis naznačuje cestu, která by vedla k odzbrojení. V podobném duchu se nesl úvodní projev ministra zahraničních věcí V. M. Molotova na zasedání OSN v New Yorku. V. M. Molotov zdůraznil s veškerou vážností, že mírové vyřešení všech sporů není možné bez přiznání zákonných práv Čínské lidové republiky v OSN.

Počátek podzimu přinesl s sebou značné rozpory mezi Velkou Británií, Tureckem a Řeckem v otázce Kypru. Velká Británie využila prudké rozepře mezi Řeckem a Tureckem k tomu, aby další jednání překazila a strategicky významný ostrov udržela ve vlastních rukou. Turecké násilnosti proti řeckým občanům a škody na majetku, které protiřecké násilnosti způsobily, vedly k rozhodnutí řecké vlády nezúčastnit se manévřů atlantických sil ve východním Středomoří. Tak vypadají vzájemné vztahy mezi atlantického paktu.

Koloniální mocnosti neznačí nejmenších lidských ohledů k národům jiné barvy pleti. Násilné potlačování odporu marockého lidu proti nelidskému koloniálnímu režimu je toho smutným svědectvím. Také tvrdá

opatření proti barevnému obyvatelstvu v Jihoafrické unii vyvolalo mezi všemi národy hluboký odpor a protest u OSN.

Počátek podzimu se vyznačoval trpělivým úsilím Sovětského svazu dosáhnout nejtěsnějšího styku s všemi lidmi dobré vůle. Četné parlamentní delegace měly příležitost se přesvědčit, že sovětský lid touží jen po jednom: aby v míru mohl rozvíjet výstavbu své vlasti. Jsme před návštěvou presidenta Tita v SSSR a v listopadu nastoupí svou oficiální cestu sovětsští státníci Bulganin a Chruščev do Indie.

Skutky projevují povahu lidí i států. Je proto jistě příznačné, že při návštěvě finského presidenta v Moskvě bylo dosaženo jak dlouholetého prodloužení smlouvy o spolupráci, tak i sovětského rozhodnutí vzdát se poslední vojenské základny ve finské Porokale. A tak zatím co USA své válečné základny rozšiřují po celém světě, SSSR ukazuje, že mírová prohlášení mají cenu jen tehdy, jsou-li doprovázena mírovými činy. Slova svatého apoštola Pavla však nás nabádají k tomu, abychom ani nyní neustali šířit dílo pokoje a lásky.

Kanovník P. Jan Mára

K VEDENÍ ÚČETNÍ EVIDENCE NA FARNÍCH ÚŘADECH

Naše duchovenstvo s povděkem uvítalo snahu Státního úřadu pro věci církevní ve věci zjednodušení a usnadnění vedení účetní evidence farních úřadů.

Letos v lednu už nebylo třeba zpracovávat obtížný závěrečný účet za rok 1954. Nové čtvrtletní výkazy hospodaření obsahují všechny potřebné údaje: hospodaření podle řádného i mimořádného rozpočtu, zjištění pokladní hotovosti a zůstatku na běžném účtě, hospodaření průběžně, stav materiálových zásob, výkaz veškerého jmění včetně jmění účelového a svěřeného. Stačí nyní tedy podle pokynu SÚC ze dne 16. 12. 1954 uzavřít na konci roku účetní záznamy, na jejichž podkladě sestaví se obvyklý čtvrtletní výkaz o hospodaření, v němž jsou uvedeny výsledky celoročního hospodaření od 1. ledna do 31. prosince.

Podle rozhodnutí ministerstva financí nemusí v roce 1955 vést karty (konta) materiálových zásob farní úřady, u nichž stav materiálových zásob na skladě nepřesahuje jednorozhodnou rozpočtovou spotřebu. V roce 1955 vedou proto konta materiálových zásob jen farní úřady, u kterých stav některých druhů zásob k 31. 12. 1954 byl větší než pravděpodobná spotřeba v roce 1955.

Je velmi vhodné zavedení rubriky »Náhrady škod« v tiskopisech nového pokladního deníku a čtvrtletních výkazů hospodaření, aby byl jasný přehled, co patří výhradně tomuto účelu, a je proto vyloučeno použití takových peněz na účely jiné. Jedná se zde zejména o peníze od Státní pojišťovny na úhradu škod živelních, které musí být použity výhradně pro tento účel.

Rubriky nového pokladního deníku jsou přizpůsobeny rubrikám tiskopisů čtvrtletních výkazů o hospodaření farních úřadů, takže vyhotovování těchto výkazů je i tímto do jisté míry usnadněno.

Nový tiskopis pokladního deníku je daleko přehlednější než starý tím, že příjmy a výdaje jsou rozděleny na řádné a mimořádné. V průběžných položkách se vedou nyní pouze skutečné průběžky (sbírky pro Charitu, daň ze mzdy, národní pojištění, pohledávky a dluhy). Účelové jmění, které bylo dříve vedeno v průběžných položkách, je nyní začleněno do mimořádných příjmů a výdajů. Stávají se případy, kdy nezaviněně končí řádné hospodaření farního úřadu ke konci čtvrtletí schodkem a duchovní správce je nucen vypůjčit si chybějící částku z jmění účelového. V takovém případě nastávalo dříve složité proúčtování v průběžných položkách: vydání z účelového jmění a příjmem pro farní úřad zároveň se současnými zápisy na příslušných kartách účelového jmění a dluhů farního úřadu účelovému jmění. Při revizi účetních úředníků pražské kapitulní konsistoře se tento případ řešil v praxi. Hlavní účetní kapitulní konsistoře v Praze rozřešil tento případ se souhlasem metodologa hospodářského odboru Státního úřadu pro věci církevní tak, že půjčka pro řádné hospodaření z účelového jmění nemusí procházet průběžkami, nezanáší se ani na karty účelového jmění a dluhu farního úřadu účelovému jmění, nýbrž provádí se pouze proúčtováním mezi běžnými účty řádného hospodaření a účelového jmění. Kdo byl dříve nucen tyto složité operace provádět, ocení toto veliké zjednodušení.

Jelikož tiskopisy čtvrtletních výkazů jsou přizpůsobeny rubrikám pokladního deníku (na každém foliu se provádí zkouška správnosti), je snadné sestavit

čtvrtletní závěrku o farním hospodaření. Ve čtvrtletním výkaze se provede zkouška takto: Součet příjmů řádných, mimořádných a průběžného hospodaření, zmenšen o součet výdajů řádných, mimořádných a průběžného hospodaření, se musí rovnat zůstatku pokladní hotovosti a zůstatku běžných účtů.

I když vedení materiálových zásob na příslušných kartách bylo zrušeno, pokud zásoby svým trváním nepřesahují dobu jednoho roku, zůstávají nadále v platnosti příslušné karty pro pohledávky a dluhy i pokud se týče vedení evidence pro účelové jmění; doporučuje se zavést pro každý účel samostatnou kartu. Je třeba zdůraznit, že k řádné evidenci účetního stavu pohledávek a dluhů je bezpodmínečně nutno vést účetní karty dlužníků a věřitelů (pohledávek a dluhů), které slouží k přehledu pohledávek a dluhů farního úřadu, který není patrný z pokladního deníku. Tyto účetní karty musí být vedeny a doplňovány současně s hospodářskými operacemi. Pokud farní úřady nemají dostatečný počet účetních karet, mohou si je opatřit přímo nebo objednávkou u »Evidenčního a statistického vydavatelství úředních tiskopisů« v Praze XII, Bruselská ulice.

Stále je třeba připomínat provádění zkoušky správnosti součtu a zúčtování podle směrnice pro vedení účetní evidence farních úřadů od 1. ledna 1954 (odstavec 12), uveřejněných ve VKD č. 10 ze dne 15. 12. 1953. Usnadníme práci sobě, vikářům, konsistoři a dalším nadřízeným činitelům a pomůžeme k plynulejšímu vyřizování záležitostí v souvislosti se státním příspěvkem.

Uvítali jsme letos ve 3. čtvrtletí s velkým povděkem urychlenější rozeslání státních příspěvků, po němž se hodně toužilo a volalo. Pamatujme na připomínky kap. konsistoře i příslušných státních orgánů, že naše čtvrtletní výkazy o hospodaření farních úřadů jsou důležitým podkladem pro státní rozpočtování. Výkaz má dávat současně podklad i pro stanovení státního příspěvku na další čtvrtletí. Je proto i v našem vlastním zájmu vyřizovat finanční záležitosti duchovní správy včas, přesně a odpovědně.

Sami naši nejdůstojnější páni biskupové a ordináři nás vybídlí v oběžníku před několika lety vydaném, že »rozpočty jest provádět podle pokynů a podle vládního nařízení č. 219, § 25, odstavec 2«. Je tedy věcí našeho svědomí a povinností církevní i občanskou, pod osobní odpovědností, pečlivě spravovat hmotné záležitosti duchovní správy.

Vikář P. Václav Šebek

VÝSTAVA BIBLÍ

V pařížské »Galerii d'Artois« byla otevřena výstava biblí. Na výstavě je shromážděna celá řada cených a zajímavých exponátů, pocházejících z různých epoch, počínajíc od fragmentů biblických rukopisů, nalezených v okolí Mrtvého moře. Na výstavě jsou m. j. bible »Polyglotte d'Alcaie« z r. 1517, první bible vytištěná Janem Guttenbergem r. 1455, bible sv. Ludvíka, bible kardinála Leonarda atd. Veliké pozornosti se těší bible, kterou zhotovili slepci Braillovou metodou.

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA V ČSR

Světově známé slovenské lázně Piešťany uvítaly za slunečního podzimního rána dne 5. října 1955 členy Ústředního výboru CMV římskokatolických duchovních ČSR na jejich pracovní poradě. Prostranný sál Charitního domova byl zaplněn do posledního místa. Za předsednický stůl zasedli pražský kapitulní vikář prelát Antonín Stehlik, předseda SÚC Dr Jaroslav Havelka, předseda SLOVÚC poslanec Karol Fajnor, předseda Slov. mírového výboru rím.-katol. duchovních Dr Alexander Horák, místopředseda Slov. mírového výboru rím.-katol. duchovních Dr Jozef Lukačovič, generální tajemník CMV KD prof. Josef Beneš a ústřední tajemník CMV KD na Slovensku Dr Štefan Zárcecký.

Pracovní poradě zahájil a jí předsedal kapitulní vikář pražský prelát Antonín Stehlik. Omluvil nepřítomného předsedu CMV KD ministra Dr Josefa Plojchára, který pro naléhavé resortní povinnosti se nemohl účastnit zasedání. Shromáždění uctilo památku zemřelého rektora kněžského semináře Jana Vraštila minutovým tichem a tichou modlitbou.

Hlavní referát přednesl poverenik Dr Alexander Horák, který vylíčil své dojmy z posledního zasedání Světového mírového shromáždění v Helsinkách, kde všechny delegáty spojovala jedna myšlenka a jedno slovo — rauha — mír. Katolický svět byl zastoupen maďarským arcibiskupem Czapikem a mnoha katolickými činiteli z Východu i Západu, kteří s ostatními delegáty pracovali na vytváření mírového ovzduší a sblížení všech národů. Dojemně mluvil o své návštěvě u katolického biskupa Finska, jehož diecése má devět tisíc katolíků. Dále rozebral řečník události kolem ženevské konference a zejména období po této konferenci, které se vyznačují uvolněním napětí, které bylo charakterisováno studenou válkou.

Dále řečník podrobně rozebral poslední projev Nejvyššího Velekněze k účastníkům X. mezinárodního kongresu historických věd, ve kterém nabádá k spolupráci a dorozumění a praví, že »Církev, která je sice neproměnlivá v základech a struktuře, vždy a všude se přizpůsobuje.« A na adresu těch, kteří by chtěli spojit křesťanství se Západem, s určitým blokem anebo systémem, vyhláší Pius XII., že »Církev se neztotožňuje se žádnou kulturou, je však ochotna spolupracovat s každou, když jde o blaho časné a věčné.« V závěru svého projevu zdůraznil předseda Slov. výboru CMV Dr Alexander Horák, že je naší dějinnou úlohou pokračovat v boji za zachránění světového míru a vypnout všechny síly k budování naší vlasti, která právě v těchto týdnech chystá se ke startu do další, druhé pětiletky.

Druhý hlavní referát pronesl místopředseda Slov. mírového výboru CMV Dr Jozef Lukačovič. Promluvil o připravovaném Měsíci československo-sovětského přátelství, který oslavíme tohoto roku ve dnech od 7. listopadu do 12. prosince. Zdůraznil mimořádný význam letošního Měsíce přátelství, který spadá právě do jubilejního desátého roku našeho osvobození. Výsledky desetiletého radostného budování za velké a nezištné pomoci našeho sovětského bratra a přítele, nesmírně cenná pomoc sovětských poznatků a vymožeností v každém oboru našeho mírového budování a zejména vděčnost za naši svobodu, kterou přinesli do našich krajů sovětské bratři — to budou ony momenty, které nás budou nabádat k projevům lásky a vděčnosti v nastávajícím Měsíci přátelství československého a sovětského lidu.

Po projevu hlavních řečníků pozdravil slavnostní zasedání předseda SÚC Dr Jaroslav Havelka, který vyslovil svou radost nad tím, že rím.-katol. duchovní ČSR se podílejí na vybudování našeho krásnějšího zítřku a za zachování míru.

V diskusi promluvil první J. S. děkan CMB fakulty v Bratislavě Dr Cyril Dudáš. Zdůraznil, že naše bohoslovecké fakulty vychovávají oduševnělý kněžský dorost, který bude nositelem pochodně lásky k Bohu a svému lidu.

Probošt Dr František Drábek, předseda zemědělské komise při ÚV CMV, mluvil o radostných výsledcích v našem zemědělství a o dobré pastorační práci našich kněží, kteří svým slovem pomáhají propagovat moderní formy práce v této oblasti.

Msrgr Dr Eduard Oliva, kapitulní vikář litoměřický, navazuje na projevy hlavních řečníků a zdůrazňuje nutnost přenášet tyto krásné zásady mezi ostatní spolubratry.

I J. S. Dr Jan Merell, děkan CMB fakulty v Praze-Litoměřicích, promluvil o radostném životě na této fakultě a poukázal na velký význam prodloužení teologického studia, tímto rokem počínajíc na dobu 10 semestrů, čímž se sleduje zkvalitnění studia.

P. František Gavlas promluvil o hrůzách atomové války. Toto nebezpečí, díky ostráživosti milionů nás mírumilovných, stává se stále více zažehnanějším.

Radostný byl diskusní příspěvek generálního vikáře košického Štefana Onderky, který mluvil o velkých úspěších společného hospodaření v některých okresech Košického kraje.

Nitranský generální vikář Dr Michal Beňo promluvil o potřebě získávat další stoupence mírového dorozumění, k čemuž má kněz nejvhodnější příležitost nejen v pastorační, nýbrž i v osobním styku se svými věřícími.

V podobném duchu nesl se i projev P. Ludvíka Spurného, děkana z Loun.

Kapitulní vikář rožnavský Zoltán Belák promluvil k přípravě Měsíce čs.-sovětského přátelství a ukázal, jak milá úloha vyvstává před knězem, když může poučit své věřící o velké pomoci a přátelství sovětského lidu.

Kapitulní vikář spišský Andrej Scheffer konstatoval radostnou skutečnost zmírnění mezinárodního napětí, navázání přátelských vztahů a dorozumění a naši úlohu podpořit toto příznivě se vyvíjející ovzduší svým osobním přičiněním.

Mimořádně krásný byl diskusní příspěvek předsedy DMV spišské diecése P. Josefa Franka, který aplikoval skutky tělesného milosrdenství na naši dobu a ukázal na velkou úlohu katolické Církve v dorozumění mezi národy.

Kapitulní vikář báňskobystrický Ján Dechet zdůraznil, že naše úloha v boji za mír není ještě skončena a že tento boj žádá nás celých.

Po polední přestávce pokračovala pracovní schůze zprávou generálního tajemníka prof. Josefa Beneše o reorganizaci CMV. Shromáždění schválilo všechny návrhy jednomyslně.

Po přednesení pracovního plánu na poslední čtvrtletí tohoto roku přečetl generální tajemník návrh na usnesení, jež bylo přijato též jednomyslně.

Závěrečné slovo pronesl kapitulní vikář pražský prelát Antonín Stehlik, jenž vyjádřil spokojenost s náplní, průběhem i výsledkem tohoto zasedání a zdůraznil, že nyní jde hlavně o to, abychom všechny krásné myšlenky uvedli do každodenního života. Přáním Božího požehnání do naší práce pastorační i mírové a modlitbou bylo slavnostní zasedání skončeno.

P. František Marko

USNESENÍ CELOSTÁTNÍHO MÍROVÉHO VÝBORU

1. Kongres národů v Helsinkách ukázal, že zdrcující většina lidí celého světa si přeje žít v míru a že je možné a potřebné řešit všechny sporné otázky cestou jednání v duchu vzájemného přátelství a porozumění. Tomu dasvědčují všechny následující politické události, počínajíc schůzkou šéfů vlád čtyř velmocí v Ženevě. Iniciativa SSSR v tomto mírovém úsilí byla v poslední době dokázána četnými diplomatickými akcemi a je dalším potvrzením, že zahraniční politika SSSR je vedena v duchu zajištění světového míru. Římskokatolické duchovenstvo ČSR se raduje z tohoto zmírnění světového napětí a považuje za svou kněžskou i lidskou povinnost ze všech svých sil podporovat toto úsilí za zajištění bezpečnosti a míru na celém světě, jak to vyplývá i z učení Ježíše Krista.

2. Naše mírová činnost je nerozlučně spjata s rozkvětem naší krásné vlasti. To je podstatně podmíněno zdravým rozmachem zemědělské výroby. Proto chceme ze všech sil v duchu usnesení naší vlády si osvojit všechny potřebné úlohy a ve své pastorační činnosti budeme pomáhat zajišťovat lepší zítřky na našich vesnicích.

3. Letošní Měsíc československo-sovětského přátelství je vyvrcholením oslav 10. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou a nástupem do druhé pětiletky pod heslem: »Po boku Sovětského svazu za mír a bezpečnost vlasti, za štěstí lidu.« Naše duchovenstvo se zúčastní všech akcí v tomto měsíci upřímného přátelství, a to nejen z lásky k našim osvoboditelům, nýbrž z vděčnosti, vzpomínajíc přitom na nespočetné oběti sovětských lidí, a s nadšením hodlá pracovat na dalším budování naší vlasti, neboť v tom vidí nejlepší záruku blahobytu a štěstí našich věřících na této zemi.

4. K prohloubení práce našeho mírového hnutí schvalujeme reorganizaci Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR s pevným přesvědčením, že stále větší počet duchovních se bude podílet na této radostné práci ve prospěch Církve, lidově demokratické vlasti a našeho milovaného lidu.

5. Pracovní plán, předložený předsednictvem CMV na poslední čtvrtletí 1955, se schvaluje.

SVĚDECTVÍ PRAVDĚ

Pod názvem článku »Svědectví pravdě« v polské katolické revue *Życie i myśl* (1954, č. 3, str. 128) Janusz Ostaszewski napsal o vyobrazení světa kapitalismu v dílech některých katolických spisovatelů na Západě. Autorova studie je pro nás zajímavá, neboť některá díla těchto spisovatelů byla i u nás přeložena. Jsou to na příklad spisovatelé Bernanos, Cronin, Greene, Marshal. Podle polského autora studie u těchto spisovatelů, zastánců kritického realismu, obraz kapitalistického světa se stanoviska víry je naprosto negativní a shoduje se s analýsou kapitalismu, kterou podává dnešní náš řád. Autor studie na základě citátů z knih uvedených spisovatelů charakterizuje svět kapitalismu jako území hříchu. Je to svět, ve kterém se vyskytuje bída, vykořisťování, nespravedlnost, honba za ziskem, nelidský boj dělníků s kapitálem, tragický osud dětí, stávky a nezaměstnanost. V tomto světě vládne zlověstná moc peněz. Díla těchto spisovatelů jsou obžalobou lidí odpovědných za uskutečnění zásad Kristových v životě, ať to jsou duchovní, Církev neb všichni křesťané. Tito spisovatelé vystupují proti kompromisům mezi kapitalismem a křesťanstvím, neboť takové kompromisy nejsou slučitelné s duchem evangelia. Ukazují i na některé osoby z duchovenstva, které za cenu zrahy činí kompromisy s kapitalismem, aby si uchovaly výhody, vliv a bohatství. Takovým příkladem nedůslednosti a kompromisu je i třeba špatné posuzování zloděje z hladau bursiána. Tito spisovatelé dále potupují kolonialismus, obracejí se proti rasismu, proti útisku barevných, neboť tyto zjevy jsou proti příkazu lásky. Ukazují na spoluodpovědnost katolíků v rasové diskriminaci. Ve věci války neb míru jsou tyto spisovatelé odpůrci války. Jak autor studie dovozuje, je obraz kapitalismu podaný těmito autory zcela pravdivý, ale nedostatek jejich tkví v tom, že jsou slabí v konkretisaci sociálního života a jsou bezradní, mají-li ukázat východisko jasně a výrazně. Nemají odvalu se zabývat problémem změny hospodářsko-sociálního zřízení a přidružit katolicismus k tomu táboru, který o to usiluje. Čtenářům knih těchto spisovatelů se neotvírají

žádné perspektivy spravedlivé přeměny světa, což je problém na Západě stále více skutečnější. Kněží, kteří u těchto spisovatelů jsou vůči kapitalismu nekompromisní, docházejí hořkosti nezdaru. Autorova studie je pro nás zajímavá také tím, že i na Západě u katolíků nalézáme negativní hodnocení kapitalismu a že kněz neb katolický spisovatel jen za cenu zrahy své víry může kapitalismus nějakým způsobem obhajovat. Jiný polský časopis určený kněžím »Kuznica kapłańska«, vycházející pod heslem *Deo et patriae*, v čísle 14 z letošního roku přináší zprávu o sjednocení mírového a vlasteneckého hnutí polských katolických kněží a věřících (katolickí ruch społecznie postępowy). Nyní katoličtí věřící a kněží jsou organizováni v komisích přidružených Národní frontě. Ve zprávě se praví, že heslem činnosti zůstává služba Bohu a vlasti, že svou kněžskou a občanskou práci kněží a věřící budou vydávat svědectví lásky a věrnosti vůči Církvi a vlasti. Spojení s Apoštolskou Stolicí poutem věrnosti a poslušnosti ve věcech víry a mravů, jako věrní synové Polské republiky budou podporovat snahy a úsilí jejího pracujícího lidu, budoucího v každodenní obětavé práci vlast pokroku a společenské spravedlnosti. Služba Bohu a vlasti zůstane hlavním účelem a cílem. K faktu sjednocení píše kněz Stanisław Wilkowski, že obezřetnost a cit odpovědnosti za osud Církve přikazuje nevázat její osud s hynoucím světem, ale hledat nové cesty rozvoje, které jí dovolí zaujmout důstojné místo v nové epoše. Církev je universální, je institucí Boží pro všechny lidi všech časů, proto nemůže se vázat na to neb ono zřízení. Jejím závazkem je vstříc vyjít nové době a i v každém zřízení pracovat pro spravedlnost, pravdu a mír. Církev ze své existence má být pomocníkem spravedlnosti, je věčně mladá i nová. Ti, kteří chtějí Církev uzavřít do starých lidských forem pomíjejících zřízení, činí škodu Církvi a brzdí její rozvoj. Nové hnutí vydobývá pravdy pokryté prachem zapomenutí a ukazuje na jejich lásku k Církvi, aby jim dalo uvědomění, že pravdy Boží nejsou zbytkem minulosti, ale že jsou současností i budoucností, která je dnes u nás naplňována.

NÁŠ ZÁPISNÍK

PŘEHLÍDKA MÍROVÉ PRÁCE MAĎARSKÉHO DUCHOVENSTVA

U příležitosti pátého výročí svého trvání zasedal 13. září t. r. v Budapešti rozšířený celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v Maďarsku. Zasedání se zúčastnil také redaktor listu »Magyar Nemzet« poslanec György Parragi a náměstek předsedy Státního úřadu pro věci církevní dr. György Halász. Po zahajovacím projevu předsedy celostátního výboru, generálního vikáře arcidiecése jagerské dr. Pála *Berezanóczyho* přednesl tajemník výboru kanovník Béla *Mag* obsáhlý referát o mezinárodní situaci a o výsledcích činnosti mírového hnutí maďarského katolického duchovenstva.

Kanovník *Mag* ve svém referátu poukázal na to, že světový technický pokrok pomáhá stále více odstraňovat prostorové a časové přehrady mezi jednotlivci i národy, vytvářeje tak základní předpoklad pro správné usuzování a rozhodování lidí, t. j. informovanost. Proto musí také duchovenstvo, chce-li se na straně pracujícího lidu účinně podílet na práci pro mír, pozorně sledovat vývoj mezinárodní situace, kterou referující v dalším podrobně rozebíral. Zúčastnil se osobně letošního světového shromáždění obránců míru v Helsinkách, které v něm zanechal nezapomenutelný dojem. Z maďarské delegace, která čítala 20 členů, promluvila v Helsinkách Erzsébet Andicsová, člen presidiální rady Maďarské lidové republiky, francouzsky, světověznámý vědec akademik György Lukács německy a jagerský arcibiskup dr. Gyula Czapiak jako první latinsky, což se setkalo s živým ohlasem u všech účastníků. Kanovník *Mag* označil za jeden z předních dnešních úkolů duchovenstva zúčastnit se rozhodujícím způsobem na vytváření situace, která by nahrazovala stav studené války formou spolupráce spočívající na mírovém soužití a na vzájemném respektování práv. »Věříme, že život nelze oddělit od lásky. Víme, že převážná většina národů si přeje mír.« A přátelství, družba mezi národy se plně shoduje se zásadami křesťanství.

Po kanovníku *Magovi* promluvil náměstek předsedy celostátního výboru katolického duchovenstva protonotář, kanovník dr. *Richárd Horváth*. V široce založeném přehledu nastínil dosavadní vývoj a nejbližší i vzdálenější úkoly mírového hnutí maďarského duchovenstva. Osvětlil ideologický přerod uvnitř katolické církve v Maďarsku od dob, které byly charakterisovány postojem a činností býv. primase Mindszentyho, až k dnešku naplněnému duchem dohody mezi maďarskou vládou a maďarskými katolickými biskupy. Pochybený pohled církevních představitelů a nesprávná aplikace učení Církve na soukromokapitalistický řád ustoupily novému pojetí, které vidí místo Církve na straně zápasu proti chudobě, bídě a nouzi, na straně zápasu proti válce a za lepší, šťastnější

příští lidstva. Duchovenstvo se musí stavět kladně k myšlence kolektivního hospodaření a podporovat ji. Kněz musí stát tam, kde se rodí podmínky pro lepší život a blahobyt věřících jemu svěřených. Křesťanská víra a morálka sama mu káže boj proti sobeckosti a ziskovosti, a podporu úsilí o štěstí a blaho všech.

V závěru zasedání byla přijata rezoluce, zachycující ve velkých rysech dosavadní výsledky činnosti hnutí a vytyčující v duchu přednesených referátů a diskusních příspěvků základní směry pro další působení katolických duchovních — obránců míru.

VYZNAMENÁNÍ MAĎARSKÉHO PRELÁTA

Předsednická rada Maďarské lidové republiky vyznamenala u příležitosti 10. výročí osvobození Maďarska preláta *Berezanóczyho*, předsedu národního mírového výboru katolických duchovních, Medailí práce.

NA ZÁCHRANU UMĚLECKÝCH PAMÁTEK

Na Slovensku se věnovala v minulém roce také zvýšená pozornost záchraně uměleckých památek. Pracovalo se na úpravách při záchraně starobylých hradů a zámků, jako bratislavského a nitranského hradu, oravského a zvolenského zámku, zámku v Červeném Kameni, v Čekanech a jinde. Velká péče se věnovala záchraně maliřských a sochařských památek. Loni skončila restaurace známého gotického oltáře v Levoči, starobylé zvonice v Kežmarku a byly odkryty krásné nástěnné malby v Žehře-Hodkovicích. V pokročilém stadiu je restaurace vzácných gotických oltářů v košickém domě a morového sloupu v Košicích. Velká pozornost byla soustředěna také na zkrašlování měst a obcí.

MUSEUM CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK V NEPOMUKU

V domě arciděkanství v Nepomuku je museum církevních památek, které založil před lety P. Strnad. Někteří barokní sochy a obrazy nyní opravují konservátoři krajského musea v Plzni. Zvláště cenná je knihovna, která slouží studijním účelům. Museum bude pobočkou vlastivědného okresního musea v Blovicích.

NEZNÁMÉ RUKOPISY OBJEVENY

V Itálii, ve Švýcarsku a v Maďarsku bylo objeveno několik vzácných rukopisů. V knihovně milánské konservatoře objevili dánští hudební vědci deset dosud zcela neznámých mší italského skladatele *Giovanniho Palestriny* (1526 až 1594). V *Keszenthely* v Maďarsku byly objeveny dva neznámé dopisy *Beethovenovy*, které podle slov maďarských hudebních vědců přinášejí nové důležité skutečnosti o životě velkého hudebního skladatele. Ve Švýcarsku byl objeven rukopis *Zwingliho* z roku 1525.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Zvolení sídelním kanovníkem:

ThDr. Šimek Václav, děkan a vikář v Mýtě u Rok., byl zvolen sídelním kanovníkem kolegiální kapituly sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi a dne 18. IX. 1955 instalován (čj. Ordin. 117/55).

Ustanovení:

Kolanda František, kaplan, Mariánské Lázně, ustanoven dekretem čj. 6236/55 od 1. IX. 1955 excurrento administrátorem ve Třech Sekerách, okr. Mar. Lázně.

Škach Václav, dómský vikář u sv. Víta v Praze IV, ustanoven dekretem čj. 6395/55 od 1. IX. 1955 kaplanem v Mariánských Lázních.

Aubrecht Jaroslav, kaplan v Mýtě u Rokycan, ustanoven dekretem čj. 6433/55 od 15. IX. 1955 administrátorem tamtéž.

Rudolf Vladimír, administrátor, Zbiroh, ustanoven excurrento administrátorem: dekretem čj. 6434/55 od 1. IX. 1955 v Zámku Zbiroh a dekretem čj. 6435/55 od 1. IX. 1955 ve Lhotě pod Račem, okres Rokycany.

Černý Alois, arciděkan a vikář v Plzni, pověřen dekretem čj. 6988/55 dočasně správou vikariátu rokycanského.

Neužil Antonín, administrátor, Konojedy, dekretem čj. 7083/55 zrušeno ustanovení administrátorem ve Zvoleněvsi a excur. admin. v Hobšovicích, zůstává nadále admin. v Konojedech a excur. ve Stříbrné Skalici.

Záruba Jaroslav, admin. v Tetině, dekretem čj. 7095/55 zrušeno ustanovení administrátorem v Konojedech a excur. ve Stříbrné Skalici.

Pensionování:

Jakubů Bohumil, os. děkan, Nová Ves, p. Velím, odešel 1. VII. 1955 na trvalý odpočinek (čj. 4024/55).

Škácha František, farář, Drahoalice, odchází 31. X. 1955 na trvalý odpočinek (čj. 7047/55).

Úmrtí:

Jelínek Zdeněk, kons. rada, býv. farář v Petrovích u Sedlčan, zemřel 14. IX. 1955 ve stáří 81 roků (čj. 6972/55).

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Tkadlec Alois, kooperátor Osoblaha, okres Krnov, ustanoven dekretem ze dne 24. VIII. 1955, č. 6483/55 s platností od 1. IX. 1955 administrátorem v Bohušově, okres Krnov.

Olišovský Antonín, administrátor Paršovice, ustanoven dekretem ze dne 22. IX. 1955, čís. 6987/55 s platností od 1. X. 1955 administrátorem v Dlouhé Loučce, okres Šternberk.

Goldmann František, administrátor Dlouhá Loučka, ustanoven dekretem ze dne 22. IX. 1955, čís. 6988/55 s platností od 1. X. 1955 administrátorem v Paršovicích.

Adamec Josef, provisor v Jeseníku n. O., ustanoven dekretem ze dne 22. IX. 1955, čís. 6986/55 s platností od 1. X. 1955 administrátorem tamtéž, t. j. Jeseník n. O.

Knapp Jindřich, provisor v Šumvaldě, ustanoven dekretem ze dne 22. IX. 1955 s platností od 1. X. 1955, čís. 7092/55, administrátorem tamtéž, t. j. v Šumvaldě.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Blažek Josef, farář na Vsetině, přeložen na trvalý odpočinek výměrem čís. 6851/55 ze dne 20. IX. 1955 s platností od 1. X. 1955.

Vaněk Vincenc, administrátor, Mor. Kočov, okres Bruntál, přeložen na trvalý odpočinek výměrem ze dne 20. IX. 1955, čís. 6876/55 s platností od 1. X. 1955.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Ustanovení:

Dr Valena Antonín, koop. v Deblíně-Kuřimská Nová Ves, okr. Tišnov, ustanoven od 1. VII. 1955 administrátorem v Načeratcích a excur. admin. ve Strachotících, okr. Znojmo.

Nápravník Vladimír, farář ve Křoví, okr. Vel. Bíteš, pověřen zástupným vedením duchovní správy v Kuřimské Nové Vsi, okr. Tišnov, od 1. VII. 1955.

Fila Metoděj, arcikněz, děkan a farář v Bitově, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. excur. ve Chvalaticích, okr. Znojmo.

Streit František, koop. u sv. Mikuláše ve Znojmě, ustanoven od 1. VII. 1955 administrátorem tamtéž.

Procházka Václav, admin. ve Višňové, okr. Mor. Krumlov, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. ve Valticích, okr. Mikulov.

Posádka František, farář ve Valticích, okr. Mikulov, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. v Dolních Loučkách, okr. Tišnov.

Grmolec František, admin. v Pozořicích, okr. Slavkov, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. ve Višňové, okr. Mor. Krumlov.

Blažek František, farář v Přítlukách a excur. v Zaječí, okr. Břeclav, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. v Pozořicích, okr. Slavkov.

Palata Karel, admin. v Březi, okr. Vel. Bíteš, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. v Přítlukách a excur. v Zaječí, okr. Břeclav.

Růžička Jaroslav, koop. v Osově Bítýšce, okr. Vel. Bíteš, ustanoven od 1. VII. 1955 admin. excur. v Březi, okr. Vel. Bíteš.

Holub Josef, vic. adj. v Blučině, okr. Židlochovice, ustanoven od 1. VIII. 1955 administrátorem v Blučině.

Střelec Antonín, koop. ve Šlapanicích, okr. Brno, ustanoven od 1. VIII. 1955 koop. u sv. Kříže ve Znojmě.

Brabec Bohuslav, koop. u sv. Kříže ve Znojmě, ustanoven od 1. VIII. 1955 koop. ve Šlapanicích, okr. Brno.

Samek Richard, novokněz, ustanoven od 1. VIII. 1955 koop. ve Šlapanicích, okr. Brno.

Klusáček Josef, kaplan u sv. Jakuba v Brně, ustanoven od 1. VIII. 1955 koop. v Brně, Královo Pole.

Hladík Josef, koop. Náměšť n. Oslavou, okr. Vel. Bíteš, ustanoven od 15. VIII. 1955 kaplanem v Brně u sv. Jakuba.

Martinec Josef, koop. v Brně, Královo Pole, ustanoven od 15. VIII. 1955 koop. v Náměšti n. Oslavou, okr. Vel. Bíteš.

Sobotka Karel, admin., Vel. Bílovice, okr. Břeclav, ustanoven od 1. IX. 1955 admin. ve Žďárně, okr. Boskovice.

Klabeček Rajmund, děkan a farář v Sulkovci, okr. Bystrice n. Pern., ustanoven od 1. IX. 1955 admin. ve Vel. Bílovicích, okr. Břeclav.

Pekárek Alois, admin. ve Vémyslicích, okr. Mor. Krumlov, ustanoven 1. IX. 1955 admin. v Sulkovci, okr. Bystrice n. Pern.

Dvořáček Josef, zastupující admin. ve Žďárně, okr. Boskovice, ustanoven od 1. IX. 1955 zastupujícím admin. v Dražovicích, okr. Boskovice.

Procházka Jan, admin. ve Žďárně, okr. Boskovice, ustanoven od 1. IX. 1955 admin. ve Vémyslicích, okr. Mor. Krumlov.

Jaša Jaroslav, koop. ve Vel. Újezdě, okr. Mor. Budějovice, ustanoven od 1. IX. 1955 koop. ve Žďáře n. Sáz.

Jmenování:

Válka Josef, děkan a farář tišnovský, jmenován od 1. X. 1955 arciknězem boskovickým.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Tocháček Emanuel, administrátor ve Chvalaticích, okr. Znojmo, přeložen na trvalý odpočinek od 1. VII. 1955.

Rudolecký Josef, farář u sv. Mikuláše ve Znojmě, přeložen na trvalý odpočinek od 1. VII. 1955.

Stejskal Jan, farář v Blučině, okr. Židlochovice, přeložen na trvalý odpočinek od 1. VIII. 1955.

Marek Jan, katecheta v Brně, přeložen na trvalý odpočinek od 1. IX. 1955.

Úmrtí:

Zapletal Simeon, arcikněz a farář v. v., Telč, na odpočinku v Přerově, zemřel 5. VII. 1955.

Martínek Josef, farář v. v. v Bošovicích, zemřel 13. VIII. 1955.

Koutný Josef, farář v Bohuslavicích, zemřel 20. IX. 1955.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 9. - V Praze dne 1. listopadu 1955.

ZAJÍMAVOSTI ZE SVĚTA

MŠE SV. NA SEVERNÍM PÓLU

Katolický kněz Daniel Linehan, který jako vědecký spolupracovník a zároveň duchovní expedice je členem novozélandské výzkumné polární výpravy, sloužil mši sv. v oblasti severního pólu. Je druhým knězem, který obětoval mši sv. v polární oblasti. Prvním knězem, který tam měl mši sv., a to v roce 1947, byl William Menster, který se do této polární oblasti dostal rovněž jako člen vědecké výpravy.

LEONARDOVA »VEČEŘE PÁNĚ« OBNOVENA

Po osmileté namáhavé práci skončily v Miláně obnovovací práce na slavném obraze Leonarda da Vinci »Večeře Páně«. Barvy obrazu začaly blednouti už krátce po dokončení obrazu roku 1498. Také časté války, jimiž byl Milán postižen, mu velmi škodily. Za Napoleonova italského tažení zřídili francouzští jezdci ze sálu, kde byl obraz uložen, jízďárnu a amoniakové výpary způsobily rychlé černání barev. V roce 1943 byla budova, v níž byl obraz ukryt, téměř úplně zničena bombardováním. V roce 1946 byl pověřen prof. Mauro Pelliccioli, aby uvedl obraz do původního stavu. Pelliccioli použil při restauraci barev vyrobených z kaučuku.

JERUSALEM V DOBÁCH UMUČENÍ JEŽÍŠE KRISTA

V čase umučení Spasitelova se rozkládal Jerusalema na čtyřech návrších. Na Sioně stála nejstarší část města, t. zv. Horní město; na druhém návrší, zvaném Moria, stál slavný jeruzalemský chrám; na pahorku Akra stál hrad Antonia, který sloužil také jako vojenská pozorovatelná; a na čtvrtém, nejsevernějším a nejvyšším pahorku, zvaném Bezetka, byla nejmladší část, »Nové město«, která až v dobách po smrti Pána Ježíše byla obehnaná hradbami.

DOKONČUJE SE PORTÁL »VZKŘÍŠENÍ« VELECHRÁMU SV. PETRA V ŘÍMĚ,

kteřý je proti jubilejní bráně. Svou konečnou podobu bude mít do konce t. r. V Miláně žijící malíř a sochař Giacomo Manzu pracuje na díle již 5 let. V horní polovině portálu, která je rozdělena na dvě části a zabírá plochu 3,7×1,8 m, bude vyobrazeno »Vzkříšení«. Dolejší část dveří je rozdělena do 8 čtverců a bude na ní zobrazeny skon nejvýznamnějších osob Starého a Nového Zákona: Mojžíše, Abrahama, sv. Jana Křtitele, sv. Josefa, sv. Štěpána, papeže Řehoře VII., sv. Františka Xaverského. Na velkých plochách levé části dveří budou svatí, na pravé polovině mučedníci. Celý bronzový portál bude vážit asi 8.000 kg.

NEJSTARŠÍ DÁNSKÉ POHŘEBIŠTĚ

Na Lindholmské výšině poblíže města Nörresundby bylo prozkoumáno velké pohřebiště a odborníci se shodli v názoru, že valná část hrobů pochází ze starého katolického hřbitova z 11. a 12. století. Původně zde stával i katolický kostel, který však byl již ve středověku zbořen. Pohřebiště je u Limského fjordu a zdá se, že toto místo bylo obydleno již v 6. století. Alespoň odborníci soudí, že ojedinelé hroby pocházejí již z tohoto století.

HLEDAJÍ SE DOLY KRÁLE ŠALOMOUNA

Geologové a bányští inženýři v Izraeli nyní studují velmi pečlivě Starý Zákon. Podle popisu krajiny ve Starém Zákoně chtějí zjistit místa z dob proroků a králů, kde by se vyskytovalo nerostné bohatství. Geologové jsou totiž přesvědčeni, že v dnešním státě Izrael jsou bohatá ložiska mědi a železné rudy, z nichž se těžilo už ve starozákonních dobách. Nyní podle Starého Zákona snaží se nalézt předpokládaná naleziště rudy.

JAROSLAV VRCHLICKÝ, MYTHY, SELSKÉ BALADY, MÁ VLAST. (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, str. 530, Kčs 20,80 váz.)

Tato kniha vychází jako třetí svazek sebraných spisů Jaroslava Vrchlického a obsahuje celkem tři cykly básní. Ve sbírce Mythy jsou zařaděny básně Šárka, Legenda o sv. Prokopu a Kříž Božetěchův, za-

V NAZARETĚ

v nejbližší době přikročí ke zbourání tamního kostela, zasvěceného Andělskému pozdravení. Tento kostel, který byl postaven narychlo v r. 1730, je nevydařeně dílo pověstného architekta Barluzziho.

PRVNÍ KŘÍŽ VE FINSKU

Finsko slaví v tomto roce 800. výročí svého prvního setkání s učení Ježíše Krista. Je tomu 800 roků, co byl ve Finsku vztyčen první kříž.

MŠE SV. V KRÁTERU MEXICKÉ SOPKY NEVADO TOLUCA

Štít této sopky se stal nedávno dějištěm nezvyklé události. Katolický kněz Arturo Cisneros, známý mexický horolezec, celebrouval v jejím kráteru mši sv. za spásu turistů-horolezců, kteří zahynuli při zdolávání a studiu mexických vulkánů.

JAFFA MÁ CELKEM SEDM KŘESŤANSKÝCH KOSTELŮ,

z nichž nejpozoruhodnější jsou chrám sv. Petra a sv. Antonína.

MÍSTO NAROZENÍ SV. JANA KŘTITELE EJNI-KAREM

nedaleko Jerusalema. Chrám Navštívení stojí nad pramenem, který dal podnět k budování nových kostelů. Na tomto místě byly také objeveny zbytky byzantské stavby, jakož i zbytky kostela z 12. století.

MÍSTO BLAŽENÉHO ZESNUTÍ PANNY MARIE

je na hoře Sion, s jejíhož vrcholku je překrásný výhled na starojeruzalemskou městskou čtvrt. Nedaleko kostela, vybudovaného na těchto místech, je nyní malá mešita, v jejích zdech se scházeli první křesťané jerusalemské na místě Poslední večeře Páně. Basiliku ze čtvrtého století zničili v r. 966 mohamedáni. O 200 let později byl vybudován nový chrám, který však ve 13. století dal srovnat se zemí damašský sultán. Teprve později bylo obnoveno Coenaculum v dnešní podobě.

NOVÉ BRÁNY SVATOPETRSKÉ BASILIKY

Basilika sv. Petra v Římě má dostati novou plasticou výzdobu portálů. První cenu v soutěži, vypsané na návrhy pro novou výzdobu portálů, dostal Giacomo Manzu, jenž už byl pověřen vypracováním plastickej dekorace hlavního portálu. Počítá se, že do konce roku skončí odlévání plastik, určených pro výzdobu hlavního portálu, do bronzu.

NEJSEVERNĚJŠÍ KATOLICKÝ KOSTEL

je v gronské obci Siorapulak, jejíž obyvatelé jsou všichni Eskymáci. Siorapulak je malá obec s 50 obyvateli, mezi nimiž pastorační práci koná duchovní dánského původu.

NEJVYŠŠÍ CHRÁMOVÉ VĚŽE V EVROPĚ

Na prvním místě je katedrála ulmská, jejíž věže ční do výše 161 metrů. Po ní následuje dóm v Kolíně nad Rýnem s věžemi 156 metrů vysokými, pak katedrála v Rouenu, jejíž věže dosahují výše 148 metrů. Vrcholek věže štrasburské katedrály shlíží s výše 142 metrů a věž dómu svatoštěpánského ve Vídni měří 137 metrů. Nejvyšší věže v Maďarsku má votivní chrám v Segedině. Nejvyšší chrámovou věží v Československu je ~~svatovítská~~ na pražském hradě; má 99,30 metrů.

Olomoc - 107.5 -

NOVÉ KNIHY

tím co Slezské balady obsahují motivy rolnické, z nichž nejznámější jsou Balada vánoční, Balada blánická a Balada o smrti Jana Koziny. Má vlast je lyrická báseň z vlastenecké tvorby Vrchlického. Celá kniha je přesvědčivým dokladem vlastenectví Jaroslava Vrchlického a důkazem, že jeho tvorba vycházela z kořenů národních a za svůj cíl měla posílení našeho národa v jeho boji za lepší zítřky.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní listopad, připomínáme:

12. listopad 1840

Před 115 lety narodil se v Paříži *Auguste Rodin* (zemřel 17. 11. 1917 v Meudonu u Paříže), největší sochař XIX. stol. nejen Francie, ale celého kulturního světa.

Rodin jest originál, meteor, první veliký umělec od dob renaissance: značí obrat slohu v novodobém sochařství, zůstává originálním a nenapodobitelným.

Jeho hluboký duch prožil vědomě antické Řecko, sochaře gotiky i italskou renaissanci. Jeho umění je spojení síly a jemnosti, které přes realitu dochází k symbolu.

Rodinovo »oko naroubované na srdce« čte v hrudi Přírody, jeho skladný duch měl pevné pracovní ideje, jež postupem doby uskutečňoval.

Technickou novotou jeho děl byla dynamičnost, zvětšené modelování, změna tělesných poměrů pro dekorativní zámysl, možnost nových pohledů na dílo s kterékoliv strany, neboť každá byla propracovaná.

Z veliké řady jeho děl jmenujeme: »Sv. Jan Křtitel« (1881), »Victor Hugo« (1886), »Pomník práce« (1896).

13. listopad 1885

Toho dne letos byl by se dožil 70. narozenin český malíř a národní umělec *Václav Rabas* (nar. v Krušovicích u Rakovníka), kdyby nebyl před rokem zemřel (Praha dne 1. 11. 1954).

Rabasovo dílo obohacuje tradici velkých českých krajinářů devatenáctého století: Kosárka, Chittussiho, Kavána a Slavíčka.

Rabasovy začátky maliřského zápasu o vlastní formu byly obtížné už proto, že spadají do doby, kdy výtvarné úsilí nastupující generace ubíralo se cestou silného vlivu umění pařížského: Rabas však vzal si za úkol vzpomenout duši a tvář rodné země nikoliv podle cizích vzorů, ale svým vlastním způsobem při zachování jednoty obsahu a formy. Problém červeně a zeleně s motivy rodného kraje i ostatního venkova jsou základním tónem jeho uměleckého díla: země a příroda v součinnosti s lidskou rukou.

Z jeho obrazů uvádíme: »Vzpomínka na matku« (1914), »Žně« (1923), »Zima v Krušovicích« (1933).

16. listopad 1810

Sto čtyřicet pět let, to je doba téměř jeden a půl století, uplynulo již od narození *K. H. Máchy*.

Narodil se v Praze na Malé Straně, kde jeho otec byl mlynářským chasníkem. Krušné doby po posledních válkách Napoleonových, kdy ožebračení lidu působilo tísnivým reflexem na jeho neutěšené mládí, i když jeho rodiče měli později malý krupařský krámk na dnešním Karlově náměstí. Nelze se proto divit, že základním tónem Máchovy povahy byla zádušnost a trudnomyslnost. Vliv romantické soudobé literatury (Walter Scott a lord Byron) způsobil vzrůst citu, vedoucí k precitlivělosti. S odstupem času, po jeho předčasně smrti (5. 11. 1836 v Litoměřicích) vidíme, že z neveliké řady jeho děl jedině »Máj« je trvalé hodnoty, i když toto dílo bylo nepochopeno a odsouzeno soudobou kritikou.

Mácha, který žil více světu, jak se mu odrážel v zrcadle jeho duše, nežli reálné skutečnosti, rozešel se se svými současníky pro nepochopení jeho poslání a díla. Dne 23. 4. 1836, přibližně půl roku před svou smrtí, vydal svým nákladem »Máj«, který mu získal v českém národním písemnictví místo nejčestnější: obdivné nadšení pro krásy jarní přírody vyjádřil novým jazykem obdivuhodné ohebnosti, barvitosti a me-

lodičnosti slov i rytmu a nově tvořenými obrazy, pro něž se stal »Máj«, doceněný generacemi až pozdějšími, nejznámější a nejpopulárnější českou básní.

18. listopad 1910

Beneš Knüpfer, nejvýznačnější český marinista, našel svůj hrob v moři, jež tolik miloval, za jízdy lodí ze Rjeki do Ancony před 45 roky (nar. 12. 4. 1844 v myslivně Frýdštejn u Sychrova).

Knüpfer začal svou uměleckou dráhu jako malíř historických obrazů pod silným vlivem Mnichova, kde řadu let žil a pracoval (1869—1879). Síla a moc jeho umění spočívá v barvě, v níž se soustřeďuje a kulminuje celý intelekt.

Roku 1879 se odstěhoval do Říma a najal si atelier ve starém »Palazzo Venezia«. Téhož roku stanul na břehu Tyrhénského moře u Porto d'Anzio a byl uchvácen mocným dojmem majestátního žvlvu. Odtud se datuje převrat v jeho umělecké tvorbě, stává se výhradně malířem moře.

Již dříve byl Knüpfer mistrem barvy v malbě vln, dovedl zachytit náladu vzduchu, lesk vody a její průsvitnost i pohyb v ní.

Po přesídlení z Mnichova do Říma změnil se jeho barevný názor: zaměnil temný galerijní tón světelnou malbou, až se přiklonil k italským pleinairistům. Jeho obrazy se vyznačují romantismem a zvláštní sentimentálníitou (viz na př. »Poutník« a »Mniši na pobřeží«).

20. listopad 1910

Na malé železniční stanici Astopovo (gub. Tambovská) zemřel před 45 lety ruský spisovatel *Lev N. Tolstoj* (nar. 4. 9. 1828 na statku Jasnaja Poljana, gub. Tula). Tak skončil život jednoho z význačných umělců-moralistů, hledajících po dlouhá léta lepší, nový život.

Tolstoj si dlouho nemohl ujasnit cíl a smysl života a došel po bolestném hledání k poznání, že základem života je náboženství. Jeho čestný název »veliké svědomí lidstva« stvrzuje jeho nábožensko-mravní kvalitu, jež se jeví i v jeho díle: na př. »Kozáci« (1862), »Vojna a mír« (1865—1869), »Anna Karenina« (1873 až 1876) a j.

21. listopad 1870

Pilný, skromný a neúnavný pracovník *Karel Jaromír Erben* zemřel v Praze před 85 roky tak tiše a nenápadně, jak žil celý svůj život.

Narodil se 7. 11. 1811 v Miletíně v Podkrkonoší jako syn chudého ševce, který si v létě přivydělával sadárením. Básník byl z dvojčat, z nichž Jan zemřel brzy po narození a Karel zůstal na živu, ale nezuživý, chabého zdraví, trpící často chrlením krve. Byl uzavřený, samotářské povahy, plachý a málomluvný, stížený mimo to vadou řeči.

Měl celkem málo přátel: jedině se sblížil za dob studií s Karlem Havlíčkem, který ho seznámil s Máchou, a to při vášnivých studentských debatách. Kromě školního vzdělání (filosofie a práva) byl zručný kreslíř, dobrý klavírista a jazykově vzdělaný: ruský, polsky a srbochorvatsky.

Přesto byl jeho život celkem klopotný, stálý boj o chleba a existenci. Z jeho díla uvádíme: »Výbor z české literatury 15.—18. století« (1859—1864), »Sbírka českých národních písní« (1842—1864), »Pohádky« (1865) a sbírka balad »Kytice« (1853), jež byla mnohokrát vydána a měla velikou odezvu v maliřství i hudbě.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK V.

ČÍSLO 10

Prelát Josef Glogar: Reflexe adventní v kněžském životě

ThDr Jan Merell: Na okraj Hegerova překladu Starého Zákona

ThDr Václav Bartůněk: Bohuslav Balbín

ThLic Miroslav Rajmon: Církev

P. Karel Sahan: Svatý Ambrož, muž štědrého srdce

Dr Cyril Sychra: Janáček - církevní

P. Václav Skalník: Příprava mešního vína v letošním roce

*Josef Cibulka: Vyšebrodské Narození Páně a hluboké Klanění
Dítěti*

*P. František Hochmann: Hůl pastýřskou zaměnil za berlu
arcibiskupskou*

10

1955

PNS 120

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI.

Prodeunt decies singulis annis.

SUMMARIUM:

Praelatus JOSEF GLOGAR: Adventus in respectu vitae sacerdotum.

Praelatus Josef Glogar secum reputat pondus temporis Adventus in respectu vitae sacerdotum. Tempus Adventus prope accedit ad prophetam Isaiam, S. Joannem Baptistam, Beatam Mariam Virginem. Hoc tempus plenum fit magnorum cogitatorum nostrae curae sacerdotum in vinea Domini. Conemur ut ex cordibus hominum omne impediens gratiam Dei nanciscentem suos effectus diripiamus.

Dr JAN MERELL: Nova translatio Veteris Testamenti in linguam Bohemiae.

Dr Jan Merell, decanus CMBF, notos reddit carissimos lectores vitae defuncti prof. Mons. Dr Josef Heger et curae eius Veteris Testamenti transferendi in linguam Bohemiae, quod in presentia emittitur. Haec est autem versio ad mentem Litterarum Encyclicarum - Divino afflante Spiritu - de textuum exemplaribus, opus totius vitae Mons. Heger, exemplum fastigii litterarum Theologiae Bohemiae. Immo versatissimi in lingua patriae magni faciunt hanc versionem.

Dr VÁCLAV BARTŮŇEK: Bohuslav Balbín.

Dr Václav Bartůněk aperit ingenium gloriamque civis patriae amantis rerum gestarum scriptoris, sacerdotis Bohuslav Balbín.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De Ecclesia.

Principia supernaturalia Dei et naturalia hominum in Ecclesia collustrantur. Ecclesia magnum momentum affert etiam moribus hominum. Res publica familiariter vivat cum Ecclesia, quae semper respicere studet condicionem vitae socialis huius temporis.

P. KAREL SAHAN: De S. Ambrosio,

qui vir largi pectoris sensus suos permultis aperiebat.
Ad meditationem contemplationemque sacerdotum.

JOSEF CIBULKA: De imaginibus Nativitatis Domini oppiduli Vyšší Brod et Adorationis Infantis Jesu domus principis Hluboká.

In artis modum describuntur duae imagines insignes, quae ad tempus solemne Nativitatis Domini spectant. Tabula picta Nativitatis Domini oppiduli Vyšší Brod - dimidiae XV. saeculi partis - est maximi vestigii artis pingendi aetatis mediae quae vocatur. Hoc opus praeclarum ad hoc tempus enarrat et depingit mere in hominum modum amorem et caritatem matris erga suum filium. Altera imago pictoris ignoti de oppido Třeboň, sic dicta Adoratio Infantis domus principis Hluboká, apparet tamquam „devotio moderna“, ubi primo loco veritas et natura Filium Dei natum esse etiam ut verum hominem ponitur. Qua de causa Beata Mater Virgo Infantem Jesum adorat.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Reflexe adventní v kněžském životě

PRELÁT JOSEF GLOGAR

My kněží a s námi naši věřící počátkem církevního roku prožíváme kouzlo doby adventní. Liturgické texty z breviáře a misálu nám krásným a hlubokým způsobem přibližují smysl a poslání křesťanství.

Vedle dějinného příchodu Spasitele advent nám připomíná jeho druhý příchod do našich srdcí a myslí skrze milost a lásku. Vysláním Syna Božího Bůh splnil touhu lidstva — „hladově nasýtil dobrými věcmi a bohaté propustil s prázdnou“. (Luk. 1, 53.)

Aby náš věřící lid si osvojoval křesťanské hodnoty a tak se mu dostávalo vykoupení, záleží na naší kněžské pastorační práci. Doba adventní, stavící nám před oči proroka Izaiáše, předchůdce Páně Jana Křtitele a blahoslavenou Pannu Marii, dává nám k naší pastorační práci dosti podnětných myšlenek.

Čtení z proroka Izaiáše v liturgii ukazuje na dobra mesiánské říše. Ve středu Suchých dnů adventních čteme: „I překovají své meče v radlice a své oštěpy v srpy. Nevztáhne meče národ proti národu, aniž se již budou cvičit v boji.“ (Iz. 2, 4.) Tato slova jsou i výzvou za uskutečňování mírového soužití mezi národy, za omezení zbrojení a za rovnoprávné postavení všech národů ve světě. Proto my kněží se stavíme za uskutečňování mírových snah v dnešním světě.

Mezi snahy mesiánské říše patří spravedlnost, neboť prorocky viděný obraz Spasitele ukazuje, že „podle práva se bude ujímat chudých a spravedlivě mstít utlačené“. (Iz. 11, 4 — pátek kvatembrový). Naše kněžské místo je na straně chudých a utlačených. Proto jsme pro sociální spravedlnost, jak je u nás v životě společenském a hospodářském uplatňována, a jsme proti vykořisťování.

Mesiánská doba je ohlášena změnou i přírodních podmínek na zemi: „Na zemi vyprýští se vody a potoky na pustině. Vyprahlá země jezerem bude a v žíznivé budou vyvěrat prameny“ (Iz. 35, 6, 7 — sobota kvatembrová). Náš křesťanský pohled na budování života v hojnosti a dostatku ukazuje nám na důležitost lidské práce v podmaňování přírody, aby sloužila lidem. Kristus jako Pán je vládcem a původcem i všech lidských vymožeností, tedy i techniky. Lidé svou činností prodlužují stvořitelské záměry Prozřetelství Boží. Pro nás jako kněze vyplývá z toho, že máme umět lidem hlásat, aby svou činností za použití všech moderních vymožeností pracovali k dobru všech, aby každý ve svém povolání přispíval k zdokonalování společnosti, zvláště pak našim rolníkům ukazovat cestu, na které společnou prací jimi obdělávaná půda bude přinášet ještě větší užitek všem i jim samotným. V tomto ohledu jsme ještě dostatečně nevyužili svého poslání mezi lidem.

Adventní doba nám předvádí svatého Jana Křtitele. On je pro nás vzorem, jak máme připravovat půdu u věřících, aby milost u nich byla účinná. K němu přicházely zástupy s otázkou: „Co tedy máme činiti?“ (Luk. 3, 10 n.) Jeho odpověď byla, aby, kdo má nazbyt vedle své potřeby oděv nebo pokrm, dal těm, kteří nemají. Ti, kteří konají službu, aby ji konali tak, jak mají stanoveno, aby nikomu neškodili a spokojovali se se svou odměnou. Naše pastorační působení již z příkazu morálky má mluvit k našim věřícím jasnou řečí. Věci tohoto světa mají sloužit všem lidem, nikdo nemá mítí nedostatku. Lidé ve svém povolání mají jednat poctivě, neobohacovat se na úkor celku, nemají vymáhat mzdu za neodpracovanou dobu. I tu je námi opomíjený úkol, abychom naše věřící vedli ke svědomitému zachovávaní přikázání ve věcech společného vlastnictví.

V adventě vhodně zařazený svátek Neposkvrněného Početí blahoslavené Panny Marie oslavuje Matku Boží, která nám dala syna, aby byl „Bůh s námi“ (Emmanuel). Její vnitřní a zevnější život byl naplněn zachováváním vůle Boží. Proto my své snahy osobní a v pastorační činnosti obracejme k tomu, aby život náš a našich věřících byl „neposkvrněný“. Stavme před oči lidí vznešené ideály čistého a ctnostného života. Zdůrazňujme, že čistý život nemůže být dosažen bez vnitřní kázně a disciplinovanosti. Ať rodinný život je veden v lásce a věrnosti. Ať dívky a ženy mají v úctě čistý a nezkažený život. Ať jejich city a touhy se neobracejí k smyslnosti, která zavádí na scestí. Ať ušlechtilé mravy mužů a žen přispívají k rozvíjení i těch hodnot, které jsou naléhavé a žádoucí v budování a zdokonalování společenského života v naší vlasti.

Považujme za svůj kněžský úkol, aby v lidských srdcích bylo vypleto, co vadí, aby milost dosahovala svých účinků. Doba adventní svou náplní nám k tomu dává mnohé podněty. Nezapomínejme zdůrazňovat, že všední, každodenní, obětavá a poctivá práce je i tím předpokladem, aby jednotlivci a i celá společnost docházeli svého cíle, kterým je na zemi budování života v lásce a míru.

NA OKRAJ HEGEROVA PŘEKLADU STARÉHO ZÁKONA

Již několik desetiletí volají katoličtí věřící po příručím vydání Starého Zákona. Ve snaze vyhovět tomuto volání, rozhodlo se vydavatelství České katolické Charity vydati Starý Zákon v překladu profesora pražské bohoslovecké fakulty Msgr. Josefa Hegera. Úprava Hegerova překladu k tisku byla svěřena profesorům biblických věd Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty ThDr. Frant. Kotalíkovi a ThDr. Janu Merellovi po stránce odborné, a PhDr. Lad. Hegerovi po stránce jazykové.

Celý kněžský život zesnulého prof. J. Hegera byl zasvěcen studiu bible, hlavně Starého Zákona. Dr. Heger se narodil 7. května 1885 v Nyklovicích (o. Boskovice) na Moravě. Studoval na druhém českém státním gymnasiu v Brně, kde r. 1904 s vyznamenáním maturoval. Bohosloví studoval rovněž v Brně a byl 19. července 1908 vysvěcen na kněze. Tři roky působil jako kaplan a již r. 1911 odchází do Palestiny, kde do r. 1913 byl vicerektorem a rektorem bývalého rakousko-uherského hospice v Jerusalemě. Palestinský pobyt určil další životní dráhu Hegerovu. Z Jerusalema posílá své první biblické příspěvky do vznikajícího časopisu »Poutník jerusalemský«, a za dobu tohoto pobytu si osvojuje znalost orientálních jazyků. Po návratu ze Svaté země je jmenován suplentem Starého Zákona na bohosloveckém učilišti v Brně. Aby ucelil své theologické vzdělání, odešel Dr. Heger na další studia do Vídně, kde r. 1917 byl promován na doktora theologie. Po návratu na Moravu působil jako profesor na gymnasiu v Moravských Budějovicích a od r. 1924 jako profesor Starého Zákona v brněnském alumnátě. V této době začal Dr. Heger mistrně překládat básnické knihy. Těmito překlady upozornil na sebe profesorský sbor bohoslovecké fakulty pražské, který v r. 1932 povolal Hegera za suplenta a později za řádného profesora biblických věd starozákonních.

Okupace sice přerušila učitelskou činnost Hegerovu, ale umožnila mu, aby se cele věnoval překladu dalších starozákonních knih. V r. 1945 se vrátil opět na theologickou fakultu, ale to se již začaly projevovat první známky zákeřné choroby. Jako by tušil svůj brzký skon, tím usilovněji se věnoval překladu zbyvajících (historických) knih bible. Na podzim v r. 1950 choroba upoutala Hegera na lůžko. Měl jen jedno přání — dokončit překlad Starého Zákona. S vypětím posledních sil i v těžké chorobě pracuje a 20. března 1951 mi píše: »Přece mne nemoc zmožila. Nedala se překonati, ač jsem se snažil, seč jsem byl... Zotavuji se. Jde to velmi pomalu. Ale snad se mně zdraví vrátí alespoň do té míry, abych nemusel býti bytostí neúčinnou... Snad Vás bude zajímati, že jsem minulý týden dokončil překlad Starého Zákona... Díky dobrému Bohu. Je to práce dvaceti a jednoho roku...« Obratem odpovídám Dr. Hegerovi na dopis a prosím, aby dal překlad k dispozici. Dr. Heger 4. dubna odpovídá: »...Svoji rozhodnost a bezodkladný zásah jste projevil v posledním mně dopise. Rád Vám dám k dispozici překlad. Šlo by jen o to, aby St. Z. byl vydán na pěkném papíru a v menším formátu. Proto by bylo třeba asi 3 dílů, i když poznámky se omezí na nejmenší míru: 1. díl knihy historické; druhý knihy sapenciální; třetí knihy prorocké. Byly by to pěkné svazčevy a příruční... Příští měsíc mi už — alespoň mi slíbil — dovolí lékař zajet do Prahy. Ohlásil bych se Vám a domluvili bychom potřebné.« Choroba však byla vážnější, než Dr. Heger tušil. Sedmého ledna 1952 přichází bolestný telegram: Dr. He-

ger 6. ledna zemřel. Pohřeb ve středu 9. ledna v 10 hod. dopoledne v Nyklovicích.

Protože všechna ediční činnost katolická přešla na Českou katolickou Charitu, ujalo se vydavatelství Charity vydání překladu a v těchto dnech vychází první svazek Hegerova překladu Starého Zákona. Podle přání zesnulého bude překlad vydán ve třech svazcích na biblovém papíře. Protože příprava prvního dílu překladu (knihy historické), který dokončil Heger již v těžké nemoci, nedlouho před smrtí, si vyžádá více času, rozhodlo se nakladatelství vydati nejdříve svazek třetí.

Když Msgr. J. Heger, nadaný nevšedními básnickými vlohami, začal vydávat své dílčí překlady starozákonních knih (1931 Velepíseň; 1932 knihu Ijjob...) z původních jazyků (hebrejského, aramejského a řeckého), ozývaly se někdy hlasy pochybnosti o tom, zda přetlumočení z původních textů (a ne z Vulgaty) není v rozporu s dekretem Tridentina o autenticitě Vulgaty. Poslední biblická encyklika sv. Otce (Divino afflante Spiritu) vnesla do těchto pochybností jasno. Pravit se v ní výslovně: »Dekret všeobecného sněmu tridentského nezapovídá pořizovati k potřebě a prospěchu věřících a snazšímu porozumění slovu Božím překlady v mateřském jazyku, i z původních textů, jak se to s úchvalou církevní autority již na mnoha místech, jak víme, stalo.«

Protože jde o překlad určený širšímu okruhu věřících a nejenom odborníkům a kněžím, bylo nutno v textu Hegerova překladu i v poznámkách učinit menší zásahy. V textové kritice se Dr. Heger řídil většinou katolickými exegety z doby mezi první a druhou světovou válkou. V mnoha případech se přidržoval N. Schlögela a jeho příliš volných a osobních úprav textů. Proto téměř všechna místa, která překladatel nepojal do znění Písma sv., byla opět vložena na původní místo. Ojedinelé přesuny veršů (na př. Izaiáš v 5. kapitole), pokud i novější textová kritika připouští jejich možnou pravděpodobnost, byly ponechány podle původního Hegerova přetlumočení. Protože jde o překlad z původních textů, vyskytují se na rozdíl od Vulgaty a starších českých překladů někdy odchylky ve sledu veršů nebo i kapitol (na př. Iz 53, 3, 10a, 4; Iz 60, 16, 5, 17 a j.). Vlastní jména, místní a osobní z dějů Starého Zákona, byla ponechána v nejbližším znění původního hebrejského či aramejského jazyku, aby tak více vynikla starobylost a posvátnost textů Písma svätého. U knih deuterokanonických, kde původním jazykem nebo jen překladem byl jazyk řecký, všechna vlastní jména jsou již v běžném a vžitém nám užívání, přejatém přes řečtinu latinou v úředním církevním latinském překladu bible, ve Vulgatě. Hegerovy poznámky čistě filologické byly vynechány (někdy již neodpovídají dnešnímu stavu textové kritiky a v lidovém vydání Starého Zákona by nesplnily svůj cíl) a byly na některých místech nahrazeny a doplněny poznámkami spíše rázu exegetického.

Kéž Hegerův překlad Starého Zákona, který je nesporně dokladem vysoké úrovně moderní české theologické literatury a který tak dokonale v duchu českého jazyka zpřístupňuje věřícím a milovníkům bible poklady biblické poesie a věčných pravd, přispěje, abychom »slovo Boží stále rozjímající okoušeli, jak dobrý a líbezný je duch Páně«.

Prof. ThDr. Jan Merell

REDAKCE DUCHOVNÍHO PASTÝŘE

přeje všem požehnané a milostiplné svátky vánoční, do nového roku hojnost Božího požehnání a radostnou práci pastorační v klidu a v pokoji světového míru. Na sklonku roku děkuje všem spolupracovníkům, příspěvatelům i čtenářům za dobrý poměr k časopisu, který po celý rok pomáhali vytvářet. Jenom vzájemnou spoluprací vykonáme i v budoucnosti dobré dílo.

BOHUSLAV BALBÍN

V osudové chvíli českých dějin, na sklonku roku poprav staroměstských, se rodí v Hradci Králové 3. prosince 1621 jako sedmé dítě Lukáši Balbínovi Škornicovi z Vorličné, pardubskému purkrabí, syn Bohuslav. Nadaný, bystrý, zvědavý a silně citově založený chlapec má smysl pro vše neobyčejné a tajemné. Vrozené vlohy, výchova i různé okolnosti jej vedly k tomu, že již od útlého mládí má zájem o minulost rodu, rodného kraje i celé vlasti, kterou poznával v mládí četbou Hájkovy kroniky. Před sedmým rokem ji přečetl asi čtyřikrát. Jako sedmiletý byl svědkem krvavých selských bouří, které zasáhly Hradecko. Podporován příbuznými, začal studovat nejdříve v Broumově (odtud známost s pozdějšími vlivnými muži) a později výlučně u jesuitů, s nimiž se seznámil už v Častolovicích. Romantické jeho záliby podporovaly neobyčejně zvyky předepsané zakladatelem jičínské koleje, kde malý Balbín zasedal ve škamnách v červeně podšitém plášti z anglického sukna, s bílými taclí u rukávů, v botách z kordovánské kůže. Také tam on, syn z chudé šlechty, se přiblížil synkům z předních rodin domácích i cizích. V Olomouci se setkal se slavným učitelem Lenczyckim, Edmundem Campianem a v Praze s Roderigem Arriagou, filosofem španělského původu, mluvícím česky, jemuž byl Balbín průvodcem po Čechách. Cesty vlastí, spojené se zevrubným jejím historickým průzkumem, to zůstalo Balbínovi vášní do vysokého věku a nemálo mu usnadňovalo jeho historickou práci. Balbín chodil po zámcích, zříceninách hradů, kostelů, prohlížel staré hroby, posvátné obrazy a památné předměty, zapisoval si nápisy i rozměry staveb i ústní lidové tradice, studoval rukopisy a knihy v archívech a knihovnách, vše pečlivě registroval a třídil. Tak velkorysý historický zájem neměl nikdo před ním.

Protože nebyl patrně zvláště úspěšným kazatelem, určili ho představení pro učitelskou dráhu. Tím mu dána aspoň minimální možnost vědecké práce. Za občasných výpomocí v duchovní správě měl Balbín možnost seznámit se dostatečně s potřebami a bídou pracujícího lidu. O jeho vlasteneckém a sociálním smýšlení a velkorysosti jeho ducha svědčí ta okolnost, že byl na výsost tolerantní. Mezi své osobní přátele počítal evangelického historika Pavla Stránského, žijícího v Toruni, s nímž mu styk zprostředkoval profesor lékařství na pražské universitě Marcus Marci. Dochovaná korespondence s protestantskými učiteli Imhofem, Boeclerem, Kříneckým a hlavně s žitavským rektorem gymnasia Weissem, kterého zval do centra pražského katolictví, Klementina, o tom podává dosti jasně svědectví. R. 1661 byl Balbín zbaven učitelské funkce. Dnes není zcela jasné, proč se tak stalo. Suspensi nelze vysvětlit jinak, než enormní oblibou u žáků a vlivem, který na ně měl. Pro českou literaturu, hlavně historickou, měla tato okolnost blahodárný význam. Čtyřicetiletý učenec se mohl nyní věnovat zcela svým zálibám a zužitkovat bohatství nashromážděného materiálu. Hned po suspensi rozkázal představený poslat Balbína »do vzdálenějších kolejí, kde není známý«. Záhy však si ho všimly pokroko-

vějí smýšlející živly — mezi nimi i pražský arcibiskup Valdštejn — a způsobily jeho přeložení do Prahy. V této záležitosti se dokonce střetl Valdštejn s řádovým vedením tak, že se postavil v prospěch Balbínův. Když je později stárnoucí historik raněn mrtvicí, vydržují mu Valdštejnové pisáře.

Jsa vlivem mocných přátel v centru kulturního dění, věnuje se s větším klidem i prospěchem dějepisu a má rozsáhlou korespondenci. Přitom cestuje nejen po Čechách, nýbrž skoro po celém Rakousku a ve Vídni si získává pro své práce náklonnost velmi důležitých činitelů, totiž císařského knihovníka Petra Lambeka. Roku 1671 ho stihá velké zklamání. »Epitome«, stručné české dějiny, jsou censurou zakázány a jejich autor Balbín poslán do Klatov jako do exilu. Zakazující edikt se přímo zmiňuje o důvodu tohoto zákroku. Balbín je »v nenávisti u vlády pro přílišnou lásku k vlasti«. Nicméně je mu velkou útěchou přátelství Pešinovo i přátelství litoměřického biskupa Schleinize, který těší, že »Bůh odvěje z vlastní i tyto zhoubné bouře, které by rády z Čech měly nějakou barbarskou poušť, zbavující ji učitelky života — historie«. V trpkých dnech klatovského exilu vznikla nejslavnější publikace Balbínova, Obrana. V ní se setkáváme s názory na svou dobu skutečně převratnými. V Obrance psané letákovou formou dal Balbín vyznít nejen všem osobním trpkostem, nýbrž odhalil své názory vlastenecké i politické. Anonymita a vlastní osobní utrpení mu dodalo odvahy. Podobal se v oné etapě svého života vlastnímu národu, který všechno ztratil a proto může vše riskovat. Slova Obrany se podobají výkřiku člověka naplněného spravedlivým hněvem nad příkořím. Jejich pravda je přímočará. Dva nejaktuálnější momenty tehdejší politické situace neváhá napadnout co nejučtější: udělování úřadů cizincům a nesnesitelný berní útlak. »Znamenití (ironicky) otcové vlasti přemluvili krále, že potřebí vysílit Čechy nesnesitelnými berněmi... důchody jsou dány v plen, když vídeňský dvůr navnaděný sladkostí českých peněz, denně jícnem nenasytným volá: Přinášej, přinášej.« Latinsky psaný spis končí pathetickou českou, často citovanou aklamací k ochránci země: »Ó největší z českých patronů, Václave, buď Vratislavem a navrať starou slávu Čechám!«

Kromě uvedených prací a prací hagiografických je Balbín autorem slavných a rozsáhlých Miscellaneí, koncipovaných původně do dvaceti svazků, z nichž však vyšlo za jeho života pouze 8 knih, t. zv. první dekády a dva svazky dekády druhé. V široce založené edici měl Balbín na mysli vlastivědnou encyklopedii s mnohými exkursemi do národopisu i přírodních věd. Jádrem Balbínova literárního snažení bylo ukázat v dobách národního ponížení velikost české minulosti. Sám to jasně doznal a v tom je jeho význam, pro který dnes na něho vzpomínáme: »To přece jsem často toužil ukázat, že starý věk Čech nám zanechal takovou slávu z vojen i míru a z věcí posvátných, že se nikdo nemusí stydět, že se u nás narodil.« Prof. ThDr Václav Bartůšek

KLADENSKÝ DŮL AMALIE R. 1862

Spolu s ostatními kladenskými občany pozoroval s napětím mladičkův místní kaplan František Rošický, později roudnický probošt, zemřelý r. 1902 (Podlaha, Bibliografie II, 2252), úpornou práci horníků na nově otevřeném dolu Amalie.

Byl tak proniknut zájmem, že o tom poslal do »Pozoru« tuto zprávu (patrně neuveřejněnou): »Ať třeba 2 nebo 3 hodiny od Kladna jsi vzdálen a již i z hutí vystupující dým se ti ztratil, jeden přec vysoký komín a z něho se valící kouř ti ukazuje, kde as Kladno leží. A to jest dým nejkrásnější posud šachty - Amalie, která co velebná paní na západní straně města nade všemi domky havířů vévodí. A přec to byla ona, kte-

rá již 3 léta stojí a posud žádného užítku nenesla, v níž 3 léta vrtáno a přec žádné uhlí nalezeno, takže již havíři hlavou vrtěli... ke konci masopustu zármutek ten se obrátil v radost. Najednou »Zdař Bůh« a hornický posel roznášel od domku k domku radostnou zprávu, že ve 150 sáhách na Amalii se dovtřali uhlí a silná střelba z hmoždírů nás utvrzovala v té zprávě. V ten den zaplesalo srdce mnohých dělníků, že se jim opět nový pramen výživy otevřel, tenkrát plesalo celé Kladno, v duchu provolávajíc Zdař Bůh! Hned ta zpráva telegrafována do Prahy. Navečer celá kapela hornická se tam ubírala, doprovázena jsouc havíři s lampičkami v ruce, aby celé město vědělo, že otevřela se země a vydala opět - uhlí. P. František Rošický.« (Archiv kap. vyšehradské, Štulcova korespondence II, 48.) —rtk

CÍRKEV

K porozumění života Církve v přítomnosti třeba uvážit i dnešní historické skutečnosti. Církevní historik Josef Lortz v závěru své knihy o dějinách Církve (*Geschichte der Kirche in ideengeschichtlicher Betrachtung*, Münster 1934, str. 385 n.) podává zajímavé úvahy o dějinném vývoji. Třebas kniha byla napsána před více než 20 lety, neztrácí aktuálnost. Autor v historickém dění 20. století pozoruje příznaky duchovní změny, vedle nichž doznívají i myšlenky, které byly vůdčími v 19. století. Pokud určité změny lze charakterisovat jako kladné, tyto změny jsou reakcí na vývoj a názory vládnoucí v novověku až do konce minulého století. Ve filosofii je to odklon od skepticismu a kriticismu, příklon k objektivismu od subjektivismu. V etice odvrát od nevázané svobody k autoritě, opouštění egoistického individualismu k myšlenkám společenství. V politickém životě je to zanechání liberálně demokratických idejí ve prospěch jednotného vedení. K negativním jevům autor počítá rozklad náboženského života proniklý od vzdělaných vrstev do nižších; náboženský subjektivismus vyživující se v sektářství, okultismu a spiritismu; přehnaný nacionalismus zneužívající i křesťanství k národnostnímu nepřátelství.

Autorova analýza duchovních proudů dává nám chápat i příznaky dnešního dění. Je jisté, že stojíme na počátku nové epochy, ve které nyní ještě doznívá individualismus se svými průvodními zjevy. Budoucnost je tvořena nově se uplatňujícími idejemi, se všemi kladnými přínosy celé minulosti.

V Církvi vidíme dva elementy: božský a lidský. Je věcí vážnou i obtížnou určit vztahy těchto dvou prvků. Při určování těchto vztahů na jedné straně se může projevat tendence deifikace celé Církve a sakralisace lidských elementů, na druhé straně opět tendence racionalistické a naturalistické. Problém lidského a nadpřirozeného spojuje se i s problémem zla a svatosti v Církvi. Z dějin víme, že božské poslání Církve může být i zatemněno činiteli lidskými. Lidské elementy v Církvi, to jsou omyly a hříchy jejích členů, ale ne Církev sama. Církev vystupuje jako konkrétní historická skutečnost, ve které vedle prvků nutně spojených s vírou jsou i činitelé spojení s realisací duchovní pravomoci. U osob vykonávajících svou duchovní pravomoc bylo možno pozorovat v průběhu dějin pokusy zneužití moci. Je to trojí pokušení: sakralisace, meče a theokracie.

Pokušení sakralisace bylo, když představitelé duchovní moci tuto moc plynoucí z jejích funkcí užívali i ve věcech časného zájmu. Pomocí autority vzaté z duchovní pravomoci a ze svých výsad zasahovali i do věcí, které náležely do jiné sféry, jako na př. do vědy a politiky.

Pokušení meče nastávalo, když opět, ale obráceně, osoby postavené v Církvi na nejvyšší místa věci duchovní spravovaly pomocí metod svázaných s oborem časné vlády. Příkladem je užití vnějšího nátlaku. V takových případech feudální pán měl vrch nad pastýřem duší.

Ve středověku vyskytlo se i pokušení theokracie. Tak v bulle *Unam sanctam* byla vyslovena formulace nároku papeže i na světskou moc. Toto pojetí bylo založeno na myšlence, že Bůh dal církvi dva meče, duchovní a světský. Tento předaný světské moci měl být používán ve službě duchovní moci. Třebas tento názor nebyl nikdy Církvi uznán, přece tímto názorem byly ovlivněny osoby reprezentující hierarchii.

Mluvíme-li o politické činnosti osob postavených na nejvyšší místa v Církvi, máme tím na mysli jejich činnost v historických konkrétních skutečnostech. Této činnosti překračující obor duchovní pravomoci nemohou náležeti známky a výsady určené funkcím sakrálním. Taková činnost překračující obor duchovní pravomoci může být podrobena kritice členů Církve jako členů sociálního společenství, neboť i oni jsou spoluodpovědní za ni a mají mít na ni vliv v míře svých možností.

V dějinách Církve jsme byli svědky, že určité akty duchovní pravomoci mohou mít i vedlejší politické účely. Formálně tyto akty náležejí do duchovní pravomoci, ale fakticky, vzhledem k účelu a s hlediska těch, kteří je vydávají, překračují meze církevní pravomoci a zasahují do sféry politiky.

Lidem zaujímavým místa nejvyšší v církevní hierarchii nelze sice upírat toto provádění politické činnosti Církve jako historické a společenské skutečnosti, ale musí to být ovšem politika dobrá a Církvi přinášející užitek. Taková činnost nemůže být proti zájmům katolíků jako členů určitého sociálního společenství, jako je národ a stát. Politika Církve jako činnost lidí ve věcech pozemských nemůže být též neomylná.

Otázky o poměru Církve a státu se dnes ukazují všeobecně jako dobové problémy vyžadující řešení. Církev a stát jako společenské útvary mají rozdílný cíl i původ a prostředky. Poslání Církve je udělovat svátosti, zprostředkovat milost Boží a dávat směrnice, jak žít na zemi k dosažení spásy. Účel státu je ochrana občanů, upravovat vztahy mezi nimi a vzhledem ke společnosti, vést je k pozemskému blahobytu. Uznává se, že stát má ve svém oboru vlastní pravomoc, která Církvi nepodléhá. Stát a Církev mají svou svrchovanost navzájem chránit a scházet se ve společné práci, neboť předmětem obou společností jsou titíž lidé. Spornou a ožehavou věcí v poměru Církve a státu jsou někdy věci smíšené (*res mixtae*), kde se nelze vyhnout určitému napětí. Žádoucím vždy cílem je, aby Církev a stát žily ve svornosti, ve vzájemné úctě a důvěře. Církev nemůže zasahovat do věcí státu, kde je stát suverénním. Je to oblast týkající se především obecného blaha

Církev ve své činnosti se má opírat o spořádaný pozemský řád a státu též vhodně pomáhat. Vždyť jsou i obory, kam stát nezasahuje a zasahovat mnohdy ani nemůže, ale kde Církev svým působením může vykonat mnoho dobrého pro společné blaho. Církev svým mravním působením přispívá, aby zákony byly zachovávány a aby byly šířeny ctnosti, které zachovávání zákonů pomáhají. Vždyť někdy ani nejlepší zákony nemohou vést k dobru, jestliže mravy lidí jsou zkaženy. Tady platí: *Quid leges sine moribus?*

V současné době se pocituje, že vztahy mezi Církví a státem nemohou býti budovány na základech, jaké byly v minulosti. Církevní dějiny nám ukazují na různé systémy upravující poměr Církve a státu. Byl to systém převahy Církve nad státem; systém převahy státu nad Církví; systém odluky Církve od státu; systém koordinace dočasné činnosti obou mocí. Poslední systém byl uplatňován v 19. a 20. století. Dnes dochází ve světě k tomu, že život Církve je realizován za zvláštních okolností. Tak Církev existuje v zemích, kde již kapitalismus nevládne, ale Apoštolská Stolica je ve světě ovládaná kapitalismem. Poměr Církve a státu, kterýžto vztah je jisté ve vývoji, nelze upravovat bez přihlídnutí ke společenským skutečnostem v jednotlivých zemích. Proto také nelze ztrnule lpět na anachronistických koncepcích a z nějaké minulé formy poměru mezi státem a Církví činit nějakou trvalou zásadu. Církvi je třeba vytvářet takové podmínky, které by umožňovaly vykonávat její poslání a zároveň činily zadost zájmům příslušného státu.

Theologové a církevní právníci nemohou odezírat od společenských změn, které jsou ve stálém vývoji. Je skutečností denně opravdovější, že převaha světa socialismu se šíří ve světě. Theologové na Západě, jsouce v zajetí kapitalistického vlivu, nebudou moci posuzovat změny ve společenském vývoji negativně. Jak se zdá, proniká již zásada, že poměr Církve a státu, který se opírá o rozdílný světový názor, bude utvářen pod formou zásady, která zní: náboženská svoboda všem. Tato svoboda zahrnuje v sobě širokou náboženskou svobodu vůbec pro všechna vyznání.

ThLic Miroslav Rajmon

LITURGICKÝ POHLED NA ADVENT A VÁNOCE

Advent a vánoce jsou naplněny nevýslovným kouzlem. Není nikoho mezi věřícími, kdo by mu nepodléhal. Tón udává narození Spasitelova a našemu srdci je tato doba tak blízká jistě proto, že nám přibližuje a takřka před oči staví vtělení Syna Božího, jenž se tak stal našim bratrem. Také naše liturgické knihy, které denně bereme do svých rukou — totiž misál a breviář — dýší duchem Boží lásky a milosrdenství.

O duchu, jímž je naplněna tato doba, svědčí výrazně hned evangelium první neděle adventní. Předvádí konec světa a druhý příchod Páně. A to je také prvotním předmětem liturgických oficií v adventě. Prvotním cílem adventu je připravit lid křesťanský k vítěznému příchodu Kristovu. K tomuto druhému příchodu Páně se připínají četné lekce z proroka Izaiáše, které ukazují k slavnému království Mesiášovu. Stejně hovoří i různá responsoria, orace a antifyony. Z nich právě velké antifyony se především upínají k druhému příchodu Páně. Z toho je jasné, že opravdu příprava lidu k druhému — slavnému příchodu Páně je prvotním cílem adventu. Jako prostředek k dosažení tohoto cíle chce církev vzbudit především v křesťanech žhavou touhu po příchodu Páně tak, jak jí planuli první křesťané.

Druhým prostředkem, doporučeným církví sv., je pokání. Proto tolikrát představuje svým dětem jako hlasatele i vzor pokání sv. Jana Křtitele. Konečně církev se úpěnlivě modlí, aby Bůh »roznil naše srdce«, »aby ozářil temnoty naší mysli milostí svého navštívení« — čili aby Bůh vstoupil do našeho srdce.

Čtvrtým — avšak velice významným prostředkem — je vděčná radost z prvního příchodu Páně. Vděčnost totiž a duchovní radost disponují k lásce a tak významně připravují duši k uvítání Božského snoubence. A jako nejvýznačnější příklad uskutečnění všech přání a tužeb adventních nám církev představuje P.

Marii — Matku Spasitelovu. Proto je jí vyhrazeno význačné místo v oficiích doby adventní a vánoční. V tomto bodě se šťastně setkává přísně liturgický obsah s mimoliturgickou zbožností lidovou.

Abychom však správně pochopili liturgického ducha ústředních svátků vánočních, musíme odezírat od mimoliturgických pobožností jesliček, koledí a pod. Mimoliturgické pobožnosti vánoce se totiž vyčerpávají v pozorování a rozjímání narození Páně a v lásce a uctívání Božského Dítěte, které chová jeho Matka. Avšak liturgické officium se této historické události dotýká jen jaksi druhotně, avšak v první řadě oslavuje: *regem pacificum in excelso throno sedentem, quem adorant multitudo angelorum, in cuius manu regnum et potestas et imperium. Slaví tedy sice jeho zrození, ne však tolik okolností zrození tělesného, jako spíše vtělení věčného Slova, jímž »mundum consecrare voluit nobisque divinae generationis auctor factus est«.* Tím vlastně nejen v adventu, nýbrž i ústředními svátky vánočními církev žhavě touží po druhém příchodu Páně, těšíc své děti, že »*prope est regnum Dei*« a modlí se, aby všichni »*ad contemplandum speciem (divinae) celsitudinis perducantur*«. Hlavním prostředkem k dosažení tohoto cíle (totiž království Božího) je taková vnitřní proměna, abychom se stali podobnými Božskému Dítěti. Všimněme si, jak v tom smyslu hovoří orace na Zjevení Páně, když pravi: »*Praesta quaesumus, ut per eum, quem similem nobis foris agnovimus, intus reformari mereamur*.«

Nedomnívejme se, že právě uvedenou úvahou zbavujeme vánoce jejich kouzla a pravé vánoční radosti. Právě naopak! Rozjímání o narození Páně, chápané v tomto smyslu, nás vede k hlubšímu pochopení liturgických textů a požadavkem vnitřní reformy i k věčnému cíli. *Dr Lad. Pokorný*

SVATÝ AMBROŽ, MUŽ ŠTĚDRÉHO SRDCE

Svatý Ambrož, biskup milánský, vzácný Učitel církevní. Štědré bylo jeho srdce a štědré byly jeho ruce. U něho byl každý den dnem štědrým, každá hodina byla v jeho domě hodina štědrá. Nikdo od něho neodcházel bez bohaté útěchy, bez vydatné pomoci, bez dostatečné rady, bez úspěšného povzbuzení, a bylo-li třeba, bez finanční podpory! Když jeho šlechetné srdce dotlouklo a jeho štědrá, vždy otevřená ruka navždy se zavřela, nebyl v Miláně nikdo, kdo by nebyl vzdal čest tomuto svatému muži velké mysli a štědrého srdce!

Na Štědrý den a na štědré srdce nikdo nikdy nezapomene. Na Štědrý den a na štědré srdce se každý těší, každý je má rád.

Člověk štědrého srdce je napodobovatel Boha. Deus Pater est Deus donans. Jeho bytostí je sdílet neskonalé bohatství Božské krásy a dobroty, veškeré své Božské dokonalosti Synu a skrze Syna Duchu svatému. Jeho činností je stále darování, neustálé dávání sebe, stále obohacování a oblažování Syna a skrze Syna Duchu svatého. Bohatá krása a vznešená velebnost země a oceánů, polí a hájů, nádhera říše květin, líbeznost a nepřehledné bohatství jejich barev a vůní, tvarů a druhů, to vše je viditelné zjevení Boží neskonalé a nevycerpateľné štědrosti. Nedožirné dálky, výšky a šířky hvězdnatého nebe, velebnost miliard slunci, které letí vesmírem do neznáma, vypravují a pějí o neskonalé štědrosti lásky a dobrotivosti Boží Nejsvětější Trojice... Mohutná krása uměleckého nadání, která v nespočetných variacích vyznačuje z uměleckých děl architektury, malířství a hudby, krása vši moudrosti mudrců světa, krása vši lidské dobrotivosti, bratrské lásky a milosrdenství v nejrůznějších obměnách, to vše je dílo milosti a štědrosti neskonalé lásky Boží. Mužná statečnost, heroická trpělivost, obětavá láska, všechny ty velebné ctnosti ušlechtilého srdce lidského, to vše jsou bohaté paprsky štědrosti Boží, neskonalé lásky a moudrosti...

Ve svém celém bohatství se ukázala štědrost Boží na Štědrý den, když se zrodilo v Betlemě ve chlévě Božské Srdce Bohočlověka Ježíše Krista! Apparuit benignitas et humanitas Dei, Salvatoris. Pertransiit benefaciendo. Šel světem štědré skutky lásky čině, s otevřeným srdcem a s otevřenou rukou!

Otevřené srdce, otevřené ruce, otevřené dveře, to jsou dveře, to jsou ruce, to je srdce svatého kněze. Každý ví, že jestliže na toto srdce zatluče, že se mu otevře dokořán srdce plné jemného soucitu, dobrotivosti a milosrdenosti. Nikoho nezamítne, nikoho nezklame, nikoho neodbude »drobty, které padají se stolu boháčů«. Otevřené ruce, které dávají, aniž ví »levice, co dává pravice«. A otevřené dveře, na kterých není nápis: »Vstup zakázán!«

Zavřené srdce, to je srdce tvrdé, bezcitné, to není srdce kněžské! Zavřené ruce, to jsou ruce sobců, to nejsou štědré ruce druhých Kristů. Zavřené dveře jsou dveře lakomců, to nejsou dveře služebníků Páně.

Svatý Vincenc z Pauly žádal od svých kněží, aby milovali Boha »multo cum affectu«, ale také efektivně! »Milujme Boha, ale s ohrnutými rukávy a v potu tváře své, neboť všechny akty sebehlubších afektů, citů lásky a sebeběžnější a jemnější povznesenost zbožného srdce jsou podezřelé, jestliže afekt nepřejde v efekt, jestliže nepřikročíme k štědré, účinné praktické lásce bližněcké!

Odplácejme Bohu lásku láskou, věrnost věrností a štědrost štědrostí jako svatý Ambrož a mnozí jiní svatí mužové Boží!

P. Karel Sahan

LEOŠ JANÁČEK - CÍRKEVNÍ

Portrétovat Leoše Janáčka jako církevního skladatele je věru těžká věc: je tu jeho zvláštní osobitý styl (jako u církevního F. Liszta), ve vývoji Janáčkovy díla jsou časové přerovy, je tu různý způsob skládání, věci hotové vedle nehotových nebo v povaze školských příkladů a pod. Proto třeba přibrat tu k výkladu souvztažnosti i vzdálené k naznačenému druhu jeho hudby, třebaš z jeho pedagogiky: »U hudebníků třeba náboženské citění vázat s citem hudebním,«¹⁾ »skladatel musí být osamělý jako kůl v plotě«, »musí být jako pec rozžhavená, pak teprve je v náladě tvořivé,«²⁾ »od okamžiku, kdy elév začíná hudebně tvořit, berou se za thema hudební liturgické texty náležitě objasněné.«³⁾ K reformě podle Dr. Wittta měl Janáček jako učitel stanovisko kladné, jako skladatel se od ní později uchýlil. I v církevní hudbě vážil si Janáček hudby lidové: »v lidovém zpěvu církevním tane nám na myslí doba jeho rozkvětu XVI. věku.«⁴⁾ Také v církevní hudbě projevil se u Janáčka vliv ruské hudby, což se ukazovalo již v základní koncepci skladeb (zejména u českých kantát, kde vystupuje sólo (solí) proti sboru, *stálý* zjev: kněz zpívá u oltáře a chór odpovídá (v mnohem větším rozsahu než u nás). Do církevní hudby Janáčkovy přešel (v pozdější době) i svérázný způsob vytváření zdvojnásobných tvarů (motivů a práce s nimi, záležející ve tvrdším *opakování* (se silným účinkem) a nikoliv v rozvádění jich.

Nyní ať promluví Janáčkovy skladby samy. Jsou to hlavně moteta. Tak »*Exaudi Deus*« (1870), »*Regnum mundi*« (1878) příkladem. Skladba psaná v začátcích naší církevní hudby s onou větší uvlněností výrazovou, nežli byla jinde, a s bližším přístupem k obsahu textu. Osobitý výraz vykazuje moteto »*Veni Sancte Spiritus*« (1900), svou vznětlivostí legatovou melodií. Následuje ofertorium »*Constitues eos principes*« (1903) už janáčkovské: antifonního základu, jako dialog mezi knězem a kůrem (ruský vzor), mezi sólovým barytonem a mužským sborem v prostém, ale výrazovém projevu (Janáček miloval Liszta). Pak dvě sólová moteta »*Zdrávas Maria*« pro tenorové sólo, smíšený sbor, housle a varhany (1903), dále »*Ave Maria*« pro soprán a tůž průvod (1904). Ve vzrušenosti nadnesené zvroucňlosti už ryze moravské, janáčkovské Madonny, na jejichž obrazech prozařují barvy vystihující svým prudším projevovým způsobem onen roznicený, zejména slovácký tón mluvy lidové písně moravské (i v reprodukci). Do tohoto originálního výrazového prostředí zapadají dvě skvělé české kantáty »*Hospodine, pomiluj ny*« (1896), pro sólový kvartet, smíšený sbor, velký orchestr s harfou a varhanami a »*Otče náš*« pro sólový tenor, smíšený sbor, harfu a varhany (1901). V kantátách jsou znaky, o nichž už napřed byla řeč: náboženská, jež se vyjadřuje po moravsku oním lidovým nadnesením hu-

debním zvýrazněním, zde ještě stylisovaným do projevu základně objektivovaného (na rozdíl do lidového, slaběji stylisovaného projevu v Janáčkově »Glagolské mši«, reprodukuje v jedinečné, mistrovské poloze a v pravdivosti ony duševní stavy, které prodělává v kostele duše věřícího, který obcuje mši sv. — jeden z možných výkladů); jde tu ještě o hudební církevní mluvu, i když skladatel třeba v »*Otčenáši*« v tenoru do textu vkládá svoje »ó, přijď« a třikrát za sebou je uvádí, a jinde zas: »chléb náš vezdejší dej, dej, dej!« nebo když v téže skladbě zvrátí přízvuk i délku samohlásky *i* (v *zemí*, na *nebi*) a délku rozvine až do několika taktů — zřejmě chtěné vybočení z pravidel s úmyslem dosáhnout silného účinku: jde tu o vzácné příklady deformace, uvedené k nám prof. Dr. Mukařovským v *linguistice* — v hudbě se tento pojem ještě nevžil. I vztahy k polyfonní hudbě (jde o samostatné uplatnění jednotlivých hlasů ve směru rovinném) by se tu u Janáčka našly, ale jen výjimečně, neboť základem jeho hudby není kresba, nýbrž barva (výtvor souzvuků v kolmici), tinty (zabarvení) u lidských hlasů, nástrojů a pod. Sem by náležel i Janáčkův smysl pro jedinečnost zabarvení zvuku harfy, kterou Mistr v obou kantátách tolik podtrhával — pak je tu možno pocítovat aspoň místy nádech itálie, itálie, itálie (i v církevní hudbě!) hudbou zachycoval slovo podle svých originálních představ, jež převáděl do hudebních obrazů v hlubinném náboženském procítění. Pak ještě Janáčkovy *nedokončené mše Es-dur* (1908), bez Gloria, Sanctus a Benedictus — školský příklad, výsostně důležitý pro obsahovou koncepci mše: Kyrie nazíráno Janáčkem jako modlitba, již prozařuje vědomí víry (zrovna tak Agnus), Credo spočívá ve vyznání víry, jež »je stále pevná a táž; proto také motiv zůstává stále tvrdý, jen harmonicky se mění« — z poznámek skladatelových na opisu partitury. V Credo zesmutnělé »*Et incarnatus est*« (jako by poukazovalo k smutnému, tragickému údělu Krista — člověka na zemi) — Crucifixus v podstatě téže nálady. Jako jiné skladby (církevní) mše nevydána. Dále je tu české moteto »*Spasíš, Hospodine, lid svůj*« — vzor moravské církevní hudby novějšího rázu; moteto, jež udává směr pro vývoj moravské hudby uvedeného druhu (jediná skladba Janáčkovy, vydaná tiskem), jako tomu bylo v českých kantátách a nedokončené mši.

Dr. Cyril Sychra

¹⁾ Viz spis Dr. L. Kundery: »Janáčkovy varhanické školy« (Olomouc 1948), str. 80.

²⁾ Tamtéž str. 80.

³⁾ Tamtéž str. 31.

⁴⁾ Tamtéž.

PŘÍPRAVA MEŠNÍHO VÍNA V LETOŠNÍM ROCE

Dosti kněží, kteří působí ve farnostech, kde se pěstuje vinná réva, sami si pro bohoslužebné účely připravují mešní víno. Je jim úplně jasný can. 815, § 2 CIC, který výslovně praví: »Vinum debet esse naturale de genimine vitis et non corruptum.«

Není nic lehčího a krásnějšího než přirozenou cestou dáti zkvasiti mošt vylisovaný z dobře vyzrálých a zdravých hroznů. Po bouřlivém kvašení sud s mešním vínem opět úplně přirodním vínem dolít, někdy před vánočními po první stočiti a pak zase po druhé někdy v únoru a mešní víno je hotovo — takový kněz má opravdu záruku — genuinity.

Tak to vypadá v dobrých vinařských letech. Ale každého roku příroda k vinaři není tak štědrá. sluneční záření není tak intenzivní, dostaví se dlouhé údobí dešťů a chladna, révu napadnou různí škůdci,

kteří ji i přes veškerou usilovnou péči a ochranu značně poškodí, a výsledek toho všeho je: poškozený hrozen. Takový byl na příklad letošního roku. Dnes je tu vinobraní a nejlepší a nejvzrálější révové odrůdy stěží dosahují 16—17 stupňů cukernatosti podle klosterneuburského moštoměru.

Přečítáme-li jen zhruba tuto cukernatost na budoucí líh ve víně, vidíme, že při nejlepší a správném kvašení dosáhne nám líh ve víně 9.6 stupňů, což pro zdravotnost a trvanlivost mešního vína je naprosto málo, poněvadž řádné mešní víno, které tak snadno nepodléhá vnějším vlivům, má mít aspoň 12 stupňů. Přitom hrozny ve vinicích ve valné většině případů více cukernatosti nedosáhnou, poněvadž fyziologicky keř už uzrává, listí jeho je probarveno a samo pozvolna padá. První mrazík kolem — 3°C ukončí vegetaci

úplně. A nyní stojí kněz, který si připravuje mešní víno sám, před problémem, jak připravit mešní víno z takovýchto hroznů, aby bylo trvanlivé, odolávalo chorobám — hlavně tak zvanému hnědnutí — a bylo přitom opravdu mešním vínem. K tomu účelu několik pokynů.

Nic nového pod sluncem, říkali staří latiníci, a tak je přirozené, že už i o těchto věcech bylo jednáno a zásadně rozhodnuto patřičnými církevními orgány. Směrodatná pro tyto věci je instrukce kongregace de disciplina sacramentorum.

V této instrukci se uvádí, že apoštolský vikář v Číně Tche-li učinil u kongregace dotaz, zda k hroznům, které v severní Číně špatně vyzrávají, možno při kvašení dodatí třtinový cukr (u nás by to byl řepný cukr) a tak mošty dosadit a dosáhnout tím patřičného alkoholu v mešním víně, který by činil mešní víno trvanlivým. Sacra Congregatio de disciplina sacramentorum odpověděla 25. června 1891 toto: »Vino pro sacrosancto Missae sacrificio, addendum potius esse spiritum, seu alcool, qui extractus fuerit ex gemimine vitis, et cuius quantitas una cum ea, quam vinum de quo agitur naturaliter continet, haud excedat proportionem duodecim pro centum. Huiusmodi vero admixtio fiat, quando fermentatio, sic dicta tumultuosa, defervesce incoeperit, et ad mentem. — Mens est, si missionarii nequeant per se ipsos obtinere spiritum vini ex vino regionis, vino vel vinis regionis addant uvas passas (rozinky), et faciant omnia simul fermentare.«

Z toho tedy plyne, že mešní víno, respektive jeho mošty, nemohou se doslazovati řepným nebo třtinovým cukrem, ale že je možno do moštu přidati rozinky, vymacerovati (vyloužiti) je v moštu a současně zkvasiti.

Další možnost pak je, když mladé mešní víno přestává bouřlivě kvasiti, doplniti je čistým vinným destilátem, který se získá vypálením z pravého mešního vína.

Mešní víno nemusí míti ani těch 12 alkoholových stupňů a dá se udržeti zdravé, je-li ovšem neustále v plné nádobě (soudek, demijony, láhve jednolitrové, láhve půllitrové), a nepodléhá-li tak zvanému hnědnutí. Aby se tomu předešlo, je nutno už od lisu rádně ošetřovati mošty. A to se dělá takto:

1. Vylisovaný bílý mošt se ve kvasném sudě zasílí jednou tabletkou kaliumpyrosulfitu na jeden hektolitr. Jsou-li hrozny trochu nahnílé — 1½ tabletou.

2. Jsou-li hrozny silně nahnílé, tedy se rychle vylisují a zasílí na 1 hl až 2 tabletami kaliumpyrosulfitu. Do 24 hodin veškeren rmut v moště se usadí a zůstane čirý mošt. Tento čirý mošt se z kalů stáhne, sud se znovu vyčistí a mošt se do něho může vrátit. Do takového moštu je nutno dáti nově, čisté kultury kvasinek, které je možno objednat v Výzkumných ústavech vinařských v Brně anebo v Bratislavě. Nejlépe se pro to hodí tak zvané »sulfitové kvasinky«, to jsou právě vinné kvasinky, které jsou zvyklé pracovat v zasiřených moštích.

Další ošetřování je běžné. Je třeba jen podotknouti, že šíření moštu není žádný chemický zásah do vína, nýbrž vytvořený kysličník siřičitý SO₂ váže se v moštu se vzdušným kyslíkem, který jinak podporuje rozvoj škodlivých organismů. Apiculární čili divoké kvasinky, křísovité bakterie, octové bakterie, různé plísně a jejich zplizeniny, různé enzymy a hlavně enzym oenooxydasa potřebují ke svému rozvoji vzduch. Jedině pravá vinná kvasinka nepotřebuje téměř žádný vzduch a proto zasiřování moštů fakticky dělá jenom pouhý nárazník proti vzduchu. Alkoholické kvašení je pak čisté, zdravé a vína budou zdravá.

Nebojte se, že vína po vykvašení budou čpět sírou — nikoliv! — budou jasná, čirá a zdravá a nebudou se lámat. Mešní víno podle CIC nesmí býti »corruptum« — zkažené.

Zasiřením moštů tomu úplně předejdeme.

P. Václav Skalník

PO SNĚHU ČISTÉM, BÍLÉM . . .

Opět advent! Opět toužebné očekávání! V srdcích zapaluje zářivou touhu. Hledáme slovy básníka východ z této situace a spolu s ním můžeme posilovat sami v sobě naše pevné odhodlání jíti cestou tohoto hledání. Hledání vánočního kouzla, cestou k proniknutí vánočního mystéria, cestou, jež je opětovnou, každoročně obnovovanou poutí k betlemské stáji, k lásce, která objala svět zářivou hvězdou naděje. Láska a pokoj, dobro a mír se takto sloučily ve víru milionů lidí dobré vůle.

»Po sněhu půjdu čistém, bílém — hru v srdci zvonkovou — Vánoční země je mým cílem — Až hvězdy vyplovou...« — tak prostě zpívá o tom Fr. Šrámek ve svém známém Prosinci. Tak prostě a při tom kouzelně ilustrují tato slova i naši adventní pouti, jejímž cílem je vánoční země.

Ne, nenaleznem tuto zemi na žádné mapě, v žádném zeměpisném atlasu bychom ji nenašli. Rozprostírá se docela zřejmě kolem nás, naše prostředí ji vytváří bezmezně do výše a šíře v rozsahu, jež určuje pouze naše láska. Láska k Bohu

i lidem, k Tvůrci a k jeho tvorbě, láska k životu.

Advent není docela pouze čekáním, advent je nástupem. Lépe řečeno, opětovným nástupem šifitů a hlasatelů betlemské lásky, betlemského míru. Letos jako každoročně jej opět zahajujeme. Znovu a znovu se pouštíme starou, možná tvrdostí a všedností prošlých dnů hodně obrostlou a zašlapanou cestou, jež vyústí v prosté nádheře jásavého kouzla jesliček, písní hřejivého tepla vánočního domova. Krásná a nádherná je tato cesta po sněhu čistém a bílém. Bude-li i naše srdce čisté, bílé, bude-li naše vlastní nitro zdobeno neroztavitelně čistou sněžnou bělobou duševní vyrovnanosti lásky a míru — to bude nejkrásnější i nejžádoucnější dispozicí k této cestě.

Advent kromě toho, že jest čekáním a nástupem, je také přípravou. Důkladná příprava na plně přijetí a prožití vánočního mystéria jediná může nám zajistit plnost nádhery Štědrého večera, svátku Božího narození a spokojeného dovršení plnoucího občanského roku. Dobře se připravit znamená důkladně vystrojen nastoupit odhodlanou cestu

k vytčenému cíli. Známe i tento cíl, i cesta k němu není nám neznáma, prostředky vnitřní obnovy a posily se přímo samy nabízejí. Je třeba otevřít srdce a naplnit je nerezavějícími poklady, na nichž láska nebude pouze vnějším pozlátkem, nýbrž živou a živoucí náplní našeho srdce, celého našeho života, ba nadto vše — stane se i jeho smyslem! Kráčíme za tímto vznešeným cílem adventní pouti, jejímž vrcholícím motivem bude jásavý hlazol nadšených zpěvů: »Narodil se Kristus Pán, radujme se...«

Kráčejíce k této radosti, mějme na mysli, že její plnosti lze dosáti, že lze se radovati upřímně a nenuceně nejen v oné posvátné vánoční době, že lze se radovati vždy, kdykoliv naše cesta k radosti byla lemována onou básnickou tak jadrně vyslovenou čistotou a bělobou sněžní, přesazenou do centra všech našich snažení: do vlastního srdce. Když dokážeme naplnit je tím vším, dokážeme též přivlastnit si všechny podstatné symptomy krásy, dobra, štěstí, lásky a pokoje, tehdy opravdu s plným nárokem budeme se těšit a zpívat sobě i ostatním: »Nám, nám narodil se...!«

P. Emil Korba

VYŠEBRODSKÉ NAROZENÍ PÁNĚ A HLUBOCKÉ KLANĚNÍ DÍTĚTI

Z obrazárny vyšebrodské vešlo do sbírek Národní galerie už před okupací devět tabulových obrazů, pocházejících z poloviny XIV. století. Patří mezi nejranější, ale také nejméně významnější památky českého malířství gotického. Náměty jednotlivých obrazů svým sledem ukazují, že je vyobrazen cyklus kristologický, t. j. události ze života Krista Pána. Je to názorné vypravování rázu převážně epického, jak ukazuje také způsob podání jednotlivých událostí. Výběr scén není ani úplný, ani náhodný, nýbrž pronikavým způsobem byl synteticky zhuštěn do devíti obrazů. Tři z nich mají předmětem *mládí Kristovo* (Zvěstování P. Marii, které znamenalo zároveň počítí a vtělení Kristovo, dále Narození Páně a Klanění králů), další tři líčí *utrpení Kristovo* (Kristus na hoře Olivetské, Ukřižování a Oplakávání Krista smrtelného s kříže) a poslední tři znázorňují *Kristovo oslavení* (Vzkříšení, Nanebevstoupení a Soslání Ducha sv., Kristem slíbené jako dovršení jeho díla spásy). Podnět k takovému výběru scén dala patrně modlitba růžencová, která kristologický a mariologický cyklus rozvrhla třikrát vždy do pěti tajemství růžence radostného, bolestného a slavného, kdežto ve vyšebrodském cyklu obrazovém jsou výstižnou zkratkou shrnuty vždy tři náměty tří fází Kristova života. V devíti obrazech nic podstatného neschází a vše je v nich obsaženo. Ikonografická osnova je dílem dokonalým a mistrovským. Cyklus není žádným pasionálem, pokud slovo to znamená pouze scény z utrpení Páně. Nebyl to zavírací oltář křídlový, z něhož se něco ztratilo, nýbrž veliký retábl nejspíše hlavního oltáře klášterního kostela, složený ze tří řad horizontálních a tří sloupců vertikálních vždy tři obrazů, z něhož se neztratilo nic kromě snad trojúhelníkových štítků, jimiž vrcholily jednotlivé sloupce. Takové retábly bez bočních křídel, bez zdůraznění středu a složené z několika obrazů v jedné i více řadách nad sebou nebyly zvláštním zjevem v době gotické, jak v Čechách ukazuje vyobrazení oltáře v *Laus Mariae*, evangeliář Jana z Opavy (na nějž upozornil A. Stange) a tabule z Dubečku, nebo v Itálii retábl ze školy Frá Angelica ve florentské Galleria antica. (J. Braun, *Der christliche Altar*. München 1928, II, tab. 234.) Podivuhodně celistvý rozvrh ikonografický ukazuje sám o sobě, že nic podstatného z retáblu nepřišlo nazmar.

Třebaže byl výběr soustředěn na hlavní události, zůstal vypravováním, což si nutno uvědomit i při jednotlivých jeho složkách, jako je tabule vyobrazující *Narození Páně*. Ve skalnaté krajině, jen spoře porostlé květnatým trávníkem a stromovím, stojí otevřená chata, zbudovaná pouze ze sedlové střechy, spočívající na čtyřech bidlových podpěrách. V ní na prostředním lůžku s polštářem leží P. Maria v modravé brokátové rouše a růžovém plášti s plachetkou na hlavě. Stočila se k dítěti, které pravou rukou objímá, tisknouc jeho ruku. Je tudíž neobyčejně vřelým způsobem vystižen lidský vztah matky k dítěti. Vpředu před lůžkem klečící sv. Josef nalévá ze džbánku vodu do škopku, a s druhé strany žena rukou se přesvědčuje o teplotě nalévané vody ke koupeli Dítěte. Vzadu osel a vůl se přes plot pasou v ohradě. Při tom však nezůstává, neboť jiný ještě příběh je připojen k hlavnímu námětu. Vpravo anděl slétající s nebes zvěstuje pastýři se stádem radostnou novinu. Dole v pravém rohu je vyobrazen klečící donátor obrazu, obětující model kostela. Podle připojeného znaku pětileté růže byl to člen jihočeského rodu Vítkovců.

Vyobrazení Narození Páně je pouze článkem ve vývoji obrazu, který vypravování evangelia obohatil o různé prvky. Západořímské sarkofágy IV.—V. století vyobrazovaly chatu a před ní zabalené dítě ležící na jakémsi lůžku, k němuž podle proctví Izaiášova a Habakukova připojily vola a osla. Po stranách byli pastýři nebo i P. Maria, zpravidla sedící. Proti tomu východořímské a byzantské umění navazovalo na památky palestinské a podle jeskyně, která byla navštěvována jako místo narození Páně, umísťovalo děj

v jakési otevřené jeskyni. P. Maria seděla, ležela anebo ležíc napolo vzpřímena u zabaleného dítěte, spočívajícího na lůžku. Zcela bez účasti, podpíraje si hlavu, seděl stranou sv. Josef. K tomu byla připojena zvláštní scéna koupání Dítěte, převzatá nejspíše z nějaké antické předlohy, vyobrazující něhého narození. Na západořímské anebo byzantské motivy navazovalo pak západoevropské umění raného středověku i doby románské. Tak na př. korunovační evangeliář Vratislava II. (kolem r. 1085) v pražské Nár. a univ. knihovně vyobrazuje P. Marii a nad ní Ježíška ležícího na lůžku, při němž jsou sv. Josef a obě zvířata a vedle Zvěstování pastýřům. Nijak není vyjádřen lidský vztah mezi matkou a Dítětem, které žehná.

Přelom v pojetí scény přivodili Nicolo a Giovanni Pisanové, kteří od poloviny XIII. do začátku XIV. století na reliefech kazatelen v Pise, Sieně a Pistoji netoliko nově a věcněji pojali scénu i její tradiční složky, nýbrž hlavně zživotnili a zvroucnili vztah mezi Matkou a Dítětem. Giotto pak navázal znovu na západořímské starokřesťanské předlohy tím, že bez chystaného koupání Dítěte vyobrazil zase chatu, ale současně dal P. Marii jednati tím, že s lůžka s pomocí ženy ukládala Dítě do jeslí. Proti tomu sv. Josef stále ještě apaticky dřepěl stranou na zemi s podepřenou hlavou, jako by spal.

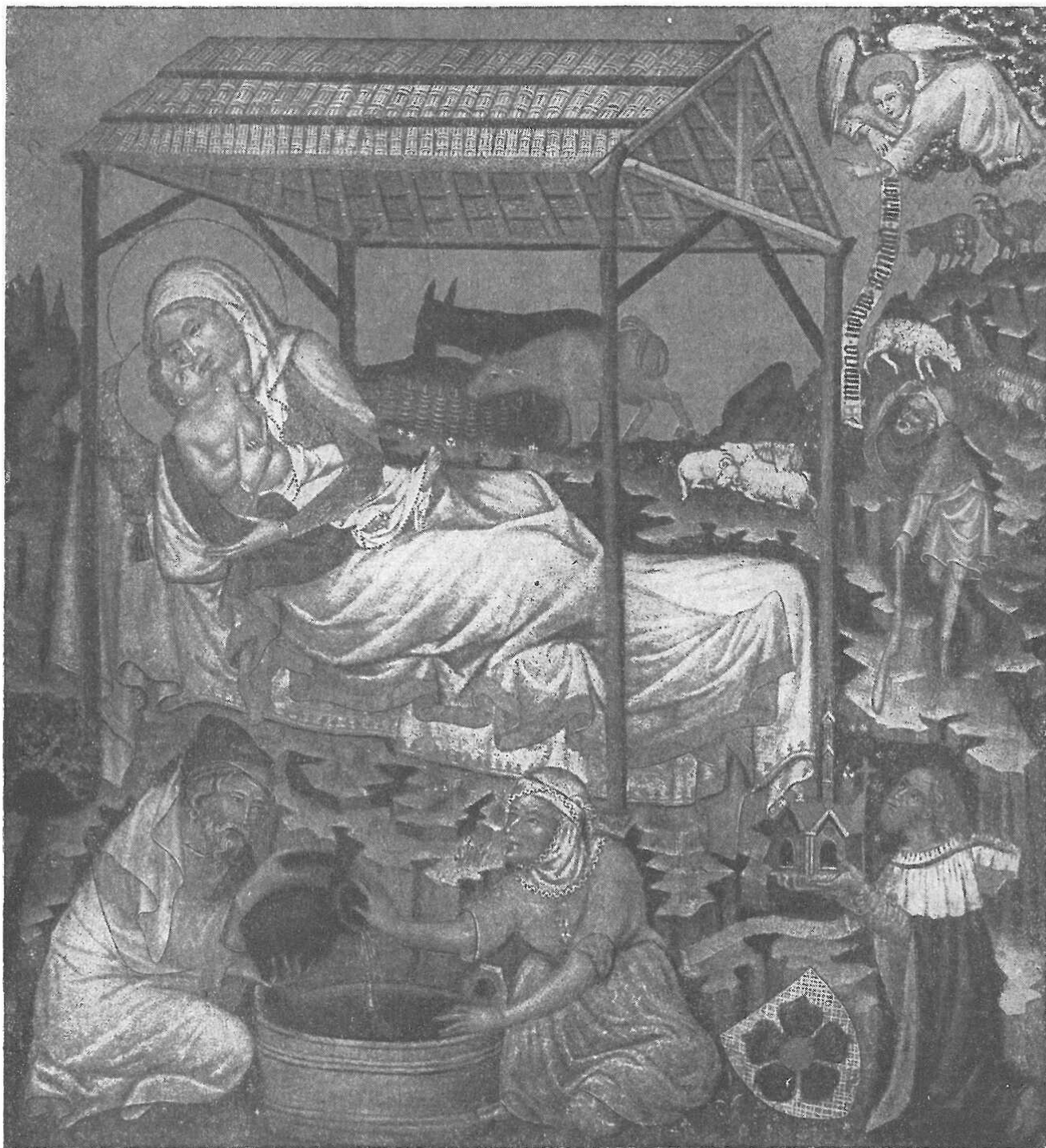
Vyšebrodskou tabulí navázalo gotické malířství v Čechách na Giotta, ale dospělo ještě dále. Citově prolulo vztah Matky k Dítěti obejmutím, stisknutím ruky a polibkem, jak bylo svrchu pozorováno. Aktivně zařadilo i sv. Josefa v děj tím, že naléval vodu ke koupání. Bystrým postřehem skutečnosti vyobrazilo gesto ženy, zkoumající teplotu vody. Konečně nalezlo spojitost mezi Zvěstováním pastýřům a scénou Narození tím, že pastýř, slyšící anděla, zároveň už hleděl anebo se blížil k otevřené chatě giottovského rázu, pozvedaje ruku k pozdravu. Tak zaplnil vyšebrodský mistr tradiční schema novým životem a zároveň snažil se sepnouti obě scény k jednotnému účinku celkovému.

Takové pojetí námětu neujalo se však v Čechách, nýbrž vývoj šel dále. Kolem r. 1390 namaloval neznámý mistr ze školy třeboňského mistra značně odlišný obraz Kristova narození. Zván je *Adorace anebo Klanění Dítěti* a nachází se v Hluboké. Zůstala chýše v krajině už pokročileji pojaté bez skalisek, se stromem a květnatým trávníkem, čímž jakási vnějšková souvislost byla zachována s předchozím obrazem. Ale P. Maria už neleží, nýbrž povstala z lože a poklekla adorujíc sepjatýma rukama zabalené Dítě ležící v jeslích, které zezadu zadýchávají osel a vůl. Sv. Josef podpírá si sice hlavu, ale není bez účasti, nýbrž živě prohlédá kupředu. Zvěstování dvěma pastýřům je doplněno tím, že jiní dva přicházejí k chýši klanět se Dítěti. Případný název obrazu by zněl: *quem genuit, adoravit*, klaněla se tomu, jehož porodila. Z obrazu Narození Páně se stala adorace, obraz P. Marie modlící se k svému synovi. Obraz pak nebyl už součástí obšírného vypravujícího cyklu, nýbrž vzdaloval se ještě více od verbálního znění evangelii a chtěl být prožit sám jako samostatný námět nového a původního obsahu.

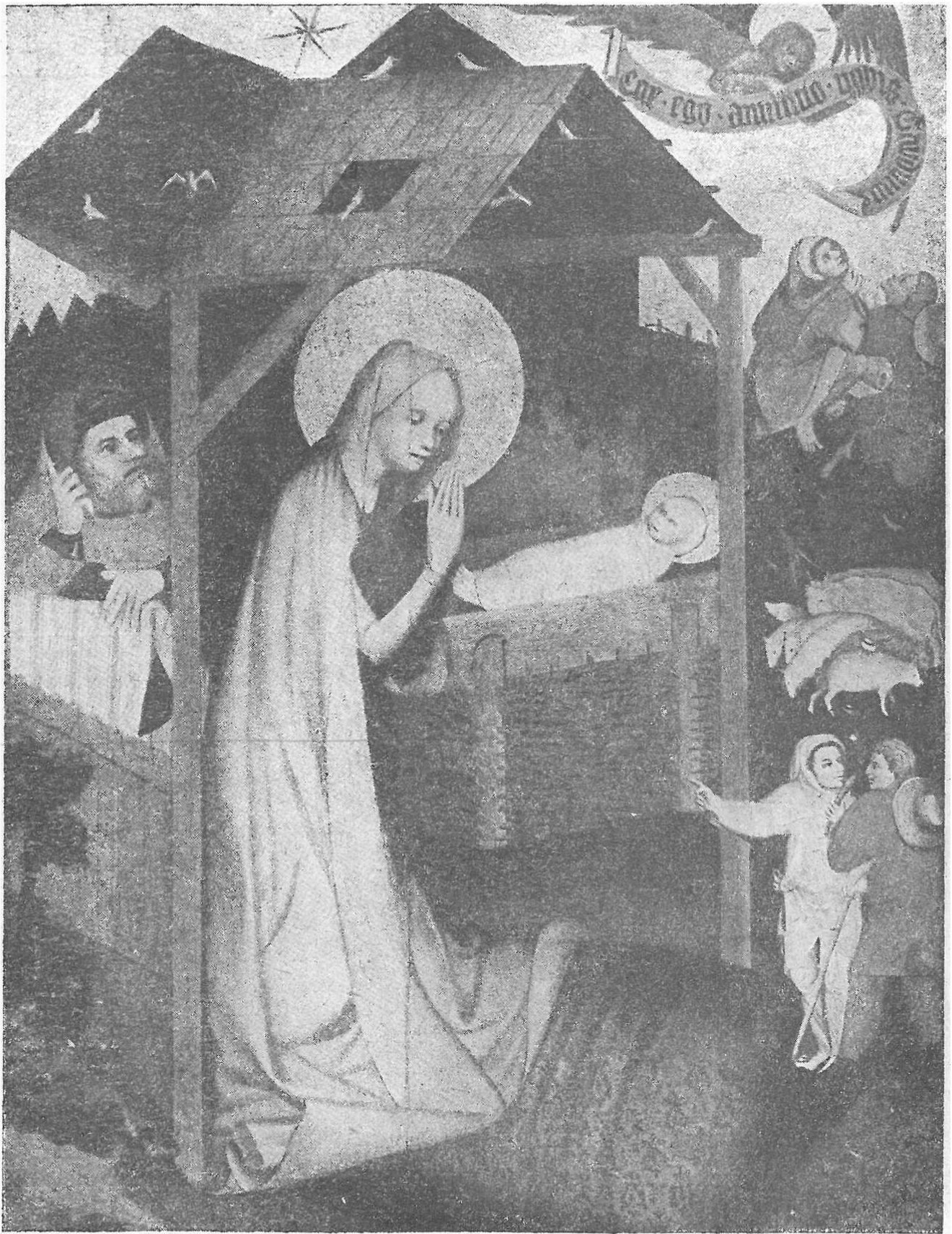
Nové pojetí nebylo přelomem, nýbrž zase jen dalším vývojovým článkem. Zásahem hlavně Pisanů a Giottových byl epicky vypravující, chladný a neživoucí obraz Narození Páně prostoupen výrazem lidských vztahů a vroucích citů, což ukazoval také obraz mistra vyšebrodského. Ale od poloviny XIV. století byla tato pojetí lidského rázu překládána vyjadřovaným uvědoměním, že se jako člověk narodil vlastně Syn Boží. Proto P. Maria nebyla už lidskou matkou, libající a tisknoucí do náručí své dítě, nýbrž u vědomí, že je matkou Syna Božího, poklekla před ním, aby jej adorovala. Byl to jeden z projevů šířícího se hnutí mystického, které subjektivním vcítěním prožívalo mysteria křesťanství a novými myšlenkami prohlubovalo jejich poznání. V Čechách se tato *devotio mo-*

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU DESÁTÉMU - ROČNÍK V

NAROZENÍ PÁNĚ (Vyšší Brod)

ADORACE DÍTĚTI (Hluboká)

derma projevovala velmi záhy, jak ukazují na př. miniatury provávající mystické texty Pasionálu abatyše Kunhuty (kolem r. 1320), zvláště obraz truchlící P. Marie anebo jejího setkání se vzkříšeným Kristem, jímající ušlechtilým výrazem vnitřních zážitků. Podobně novou komposicí bylo Klanění Dítěti, po prvé u nás vyobrazené v antifonáři Arnošta z Pardubic r. 1363, jak bylo shledáno (V. Kramář). Od první čtvrtiny XV. století podle zachovaných památek námět Klanění Dítěti vypudil obraz vlastního Narození Páně z českého umění, jak ukazuje tabule českobudějovického musea anebo tabule doulebská, na níž je anekdotickým způsobem přidána scéna sv. Josefa, varícího kaši.

Vlivem některých mystických spisů, jako *Meditationes vitae Christi*, jichž autorem kolem r. 1300 byl Johannes de Caulibus, anebo *Vita Christi*, již sepsal Ludolf Saský († 1377), bylo inspiračně mnoha motivy obohaceno malířství a také obraz Klanění Dítěti. Dítě leželo pak už na zemi na slámě anebo na cípu Mariina pláště, k adoraci se přidružili andělé a také pastýři, ba dokonce ve slovním výkladu zmínění spi-

sovatelé i oběma zvířatům připisovali adoraci. K tomuto vývojovému stupni, rozšířenému v cizím i pozdějším umění, váže se z českého malířství t. zv. tabule budapeštská a tabule oltáře svatojakubského.

Než tak daleko zacházet netřeba. Tim méně pak hledat další uplatnění námětu jinde a později. Vrátilme-li se zase k hlubockému Klanění Dítěti, které vytrhló obraz z vypravujícího cyklu, osamostatnilo a prolunlo novým duchem, nebyl to zjev ojedinělý v té době v Čechách, neboť lze uvést také literární paralely. Arcibiskup Jan z Jenštejna (1350—1400) napsal m. j. *Carmen B. M. V. ad cunas*, tedy báseň vystihující pocity P. Marie u jeslíček, v němž allokuce Ježíška jsou slova, jež možno vložit do mysli i do úst P. Marie na tabuli hlubocké jako motiv jejího klanění:

Eja parvule,
Gigas permaxime,
Regum rex, Deus altissime,
Nunc vota mea suscipe.

Josef Cibulka

HŮL PASTÝŘSKOU ZAMĚNIL ZA BERLU ARCIBISKUPSKOU

V Pražském kraji v okrese Sedlčany leží městečko Prčice se svou bohatou historií. V popisném čísle 3 bydlel odedávna rod Pištěků. Zde hospodařil nejstarší známý předek Adam Pištěk již v 17. století. Podle něho byl dům čp. 3 zván »U Adamů«, »Adamem«. Svobodník Adam Pištěk se jen nátlakem podrobil vrchnosti Malovců k povinnosti robotní.

Z tohoto rodu a v tomto domě, v místech, kde je dnes vybudována státní nemocnice, se narodil 6. dubna 1786 František de Paula Pištěk. Jako školák pro svoje nadání obrátil na sebe František pozornost místního kaplana a především faráře Bernarda Vaňoučka. Tento schopné hochy kromě náboženství vyučoval zejména němčině, bez níž v té době nebylo možno se na studiích obejít.

Ovšem, jak studovat, když rodiče neměli právě pro touhu jejich syna po studiu pochopení. A kdyby měli, nedostávalo se jim dostatečných finančních prostředků. Proto dospívající chlapec byl nucen chodit na panskou robotu. Pásl dobytek, hlídal drůbež, trhal na poli plevel a konal práce, na které stačil.

Vědychtivému chlapci se nelíbila nucená robota. Nenáviděl drába a jeho panský karabáč, kterým honil lidi do panské roboty. Proto chlapec ve své nezkušené mysli spřádal plány, jak by se roboty zbavil. Počal přemýšlet o útěku. Zanedlouho se mu příčina naskytla, když při robotě utřžil výprask od tehdejšího panského šafáře. Tato nespravedlnost pravděpodobně mladého rebelanta tak dojala, že tajně uprchl do Prahy.

Po mnohých strádáních se mladý uprchlík v Praze dostal do domu jistého mlynáře, který mu poskytl byt a celé zaopatření. Za to František vyučoval malého synka mlynářova. Rodiče doma se konečně s jeho útekem smířili a František došel své touhy, že mohl studovat. Studoval prý tak výtečně, že odbýval dvě třídy latinských škol jedním rokem.

Když František Pištěk dokončil v Praze studia, jeho matka si naléhavě přála, aby se stal knězem. Na její přání vstoupil tedy do pražského semináře, aby studoval bohosloví. Avšak přání matčino nebylo ještě jeho vlastním rozhodnutím. To si musel bohoslovec teprve sám v sobě vybojovat.

Přišla doba životní zkoušky. František byl znepokojován myšlenkou, že se na kněze nehodí. Trápen vnitřní rozervaností, uprchl z pražského semináře jednoho dne domů, jsa rozhodnut, že knězem rozhodně nebude. Polekaná matka syna mírnila a uklidňovala. Po zdolání vnitřních bojů o povolání kněžské sám se po krátké době rozhodl pro stav kněžský. Vrátil se zpět do semináře a knězem se skutečně stal.

Na kněze byl posvěcen r. 1808. Byl kaplanem ve Smolnici, administroval Vrbno nad Lesy, Panenský

Týnec, Dlaškovice. V r. 1818 byl dosazen na děkanské beneficium v Přesticích.

Ke konci r. 1823 byl instalován děkan František Pištěk za kanovníka u sv. Víta na hradě pražském. Ve svatovítské katedrále měl úkol nedělního kazatele. Byl výborným kazatelem, k čemuž mu sloužily již jeho mnohé přirozené osobní vlastnosti. Důstojná postava, imponující tvář, laskavá a vlnivá. Reč jeho byla upřímná a přesvědčující. Již toto mu získalo mnohé posluchače při hlásání Slova Božího.

Následujícího roku (1824) byl kanovník František Pištěk povýšen na děkana kapituly Staroboleslavské. Do Staré Boleslavi dojížděl. Ze svých prostředků značně přispěl k založení tamějšího ústavu pro přestárlé lidi.

V listopadu 1824 byl kanovník František Pištěk posvěcen na svätícího biskupa pražského s titulem biskupa Azotského. K této hodnosti suffragána pražského se podle zápisu v kronice přičeké dostal takto: Páni kanovníci svatovítské tak se jednou zapomněli na hradě pražském, že se v sakristii u sv. Víta hašteřili a vyhrožovali si mitrami. Tato rozepře ovšem nezůstala utajena. Poté přišla volba svätícího biskupa. Císař František se tehdy rozhodně vyjádřil: »Žádám toho z těch, kdo se tehdy hašteřili, jako biskupa nepotvrdím!« Z těch pak, který se nehašteřil, byl kanovník Pištěk. »Volte tedy toho!« navrhl císař pražskému arcibiskupovi. - Tak se stalo, že František Pištěk, ze všech nejmladší, byl zvolen za svätícího biskupa pražského.

Biskup Pištěk dosáhl dvakrát hodnosti generálního vikáře dvou arcibiskupů pražských. Při uprázdnění stolce arcibiskupského v Praze byl zvolen kapitulním vikářem. Byl spolupůvodcem časopisu pro katolické duchovenstvo.

V hodnosti biskupa a generálního vikáře navštívil František Pištěk při visitační cestě (1829) své rodné městečko Prčici. Byl velmi slavně uvítán. Vzpomněl si také na panského šafáře, od něhož dostal jako hoch na panské robotě výprask. Biskup Pištěk si nechal starého šafáře zavolat. Šafář přišel se strachem, jak mu biskup výprask vrátí. Biskup mu však nehuboval, nýbrž naopak, proti očekávání mu ještě poděkoval a dojatého plačícího staříka obdaroval. Ujistil ho, že kdyby tenkrát toho výprasku nebylo, nebyl by nikdy z vůle Prozřetelnosti tím, kým jest.

V říjnu 1831 byl jmenován biskup Pištěk císařem Františkem I. biskupem tarnovským v Haliči. Velmi nerad a s bolestí opouštěl svou milou vlast. Po mnohých letech se znovu navazuje období církevních styků česko-polských v osobě biskupa Pištěka. Jako by se tak trochu opakovaly dějiny z období svatovojtěšského.

V červenci 1835 byl biskup František Pištěk jmeno-

ván arcibiskupem ve Lvově. Jako arcibiskup Lvovský, obřadu latinského, stal se primasem království haličského.

Ve Lvově neměl arcibiskup Pištěk na různých ustláno. Třebaže byl českého původu, bratři Poláci jej považovali za cizince, nazývajíce ho »švobem«. Musel od nich z počátku vytrpět mnoho příkoi. I sami kanovníci nemile nesli, že mají arcibiskupa Čecha. Poměry se však natolik uklidnily, že nakonec k němu Poláci přilnuli. Jeho působení ve Lvovské arcidiecési se počalo blahodárně rozvíjet. Nezaujati pozorovatelé museli přiznat a dosvědčit, že arcibiskup Pištěk učinil více pro církev, diecési, pro kostely a pro chudé než všichni jeho předchůdci.

Arcibiskup Pištěk ve své hodnosti se vždy hrdě hlásil k češství a nikdy se nestyděl za svůj prostý původ. Vše možné se snažil podporovat ty, kteří se k němu obrátili o pomoc. Tak na příklad dal vystudovat bratra spisovatele Chocholouška - Tomáše - na svoje útraty a pomohl mu, že se stal učitelem a později ředitelem ústavu hluchoněmých ve Lvově. Podporoval i samotného spisovatele-revolucionáře Prokopa Chocholouška, když tento byl v Praze pro svou revoluční činnost policejně persekvován a uchýlil se do Polska.

Arcibiskup Pištěk nezapíral svůj nízký venkovský

původ. To dokázal tím, že na místě své rodné kolébky v Prčici dal vystavět ústav pro přestárlé, opuštěné a nemocné lidi z prčického okolí. Při stavbě tohoto ústavu nalezlo tehdy mnoho lidí zaměstnání, čímž byla zmírněna do značné míry nouze, která zde panovala. Stavba zaopatřovacího ústavu byla dokončena 24. června 1845. I ve své poslední vůli pamatoval na svůj dobročinný ústav částkou 23.200 zl. Tento ústav po řadu desetiletí konal v celém okolí velký ušlechtilý sociální úkol. Později byl přeměněn v nemocnici a stal se základem dnešní státní nemocnice v Prčici.

Kromě několika pastýřských listů, psaných polsky, vydal arcibiskup Pištěk menší latinské dílko »Literae pastorales« (Leopoli 1836), v němž načrtl jakýsi pořádek kněžského života. V této drobné knížence se jasně zrcadlí láska, zbožnost, srdečnost i starostlivost arcipastýře Pištěka. - Na osobu arcibiskupa Pištěka bylo složeno několik básní i kantát na přivítanou i na rozloučenou česky, polsky, latinsky i německy.

Ještě mnoho zamýšlel arcibiskup Pištěk vykonat pro svou arcidiecési Lvovskou i pro své rodiště, kdyby nebylo toto jeho ušlechtilé úsilí přerváno smrtí dne 1. února 1846 ve věku 60 let.

P. František Hochmann

Z PROMLUVY PROF. DR. JOSEFA CIBULKY

k devadesátinám preláta Msgre Dr. Josefa Vajse v předvečer jeho narozenin.

Není bez významu, že jsme se shromáždili v kostele Věch svatých na hradě pražském. Není to jen proto, že jste chloubou kapituly této královské kaple, ale hlavně také, že jsme tu u hrobu sv. Prokopa. Netřeba se šírit, čím nám světec je. Slavný opat žije v naší věčné paměti, že dovedl živým zachovat slovanské dědictví našich svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Nedálo se to však zde, nýbrž v jeho klášteře na Sá-zavě. Mimoděk zalétají tam dnes naše myšlenky do někdejšího kostela P. Marie a sv. Jana Křtitele a obrazivě vybavují paměť život v první polovině XI. století. Je to jímavý obraz, ale bohužel jen dočasný přelud. Nebylo tehdy ani jaro, ani léto slovanského církevního života v Čechách, nýbrž už jen podzim. Zapadající slunce, jak to bývá, zalilo před večerem poslední vzepětí naší nepřetržité tradice staroslovanské, aby záhy potom na potlačovanou liturgii začalo padatí vadnoucí listí a přikrylo i to, co z ní zbylo u nás. Udržela se pouze tam, kam ji zavčas zanesli Metodějovi žáci. Mnoho cyrilometodějských památek, roznesených a zapadlých po světě, držímalo už jen pod nánošem věků. Bylo je hledat a nalézat, křisit a oživit.

To se stalo úkolem vašeho života. Nabyv náležité průpravy, odebral jste se hned tam, kde jste tužil jich bohatý poklad, do Přímoří na ostrov Krk. V bratrském společenství s tamními hlaholity jste se natoliko chápavě vcítoval do žijící tam liturgie staroslovanské, nýbrž zároveň nalézal nezužitkováné rukopisy charvátsko-hlaholské, obsahující v překladech různých knih Písma sv. ještě mnohá znění cyrilometodějská. Váš důmysl i píle zveřejňovaly kriticky tyto vzácné prameny, ale nezůstával jste pouze u odhalování minulosti, nýbrž se zápalem sloužil jste také dnešku a budoucnosti slovanské liturgie, neboť vaší prací vyšel nový hlaholský misál i slovanský nešporník. Podobně byl předmětem vašeho účinného úsilí liturgický zpěv slovanský a jeho přizpůsobení reformovanému chorálu gregoriánskému. Skromnou věcností tiché práce vědecké, osvětlující kulturní začátky charvátské, ukul jste si pevně pouta přátelství a lásky s bratrským národem jihoslovanským, jemuž vaše jméno se stalo drahým a slavným.

Záhy však přímořské bohatství charvátsko-hlaholských památek nestačilo vašemu zájmu, který se nesl k problémům hlaholštiny vůbec. Jako jste nalézal další rukopisy v Praze a po Čechách, tak zvláště a opětovně jste za badáním prodléval v Římě, kde různé vaše studie vrcholily vedoucí účastí při monu-

mentálním vydání Assemanova kodexu evangelního, anebo ve Vídni, odkud jste uveřejnil hlaholské překlady různých knih starozákonních, anebo v Paříži, kde vás zaujal staroslovanský žaltář, anebo v Londýně a Oxfordu, kde jste vytěžil další hlaholské texty. Jedinečné znalosti písma, jichž jste nabyl studiem nesčetných rukopisů, stmelil jste synteticky v klasic-ké Rukověti hlaholské paleografie.

Nabyl jste nakonec takového rozhledu po veškerém díle cyrilometodějském, že jste mohl přikročit k řešení otázek nejtěžších. Stanovil jste uvážlivě rozsah literárního díla Metodějova, prozkoumal důvtipně rozmanité staroslovanské texty liturgické, prohlédl pronikavě a iniciativně k původu církevně slovanských literárních památek českých, jichž legendový soubor jste uspořádal k tisícinnému výročí smrti sv. Václava. Všude tu znamenal váš zásah původní objev a závažný přínos dosavadnímu vědění. Ale nejdříve se vzepjal k řešení poměru staroslovanských textů evangelních k jejich řeckým předlohám. Náročná práce té mohl jste se jen proto podejmouti, poněvadž spojujete v sobě erudici filologickou s vědním theologicko-biblickým. Zkoumavě dal jste téměř nahlédnouti do skriptoria staroslovanského překladu evangelního, ale zároveň bystrou a důmyslnou kritikou textů dospěl jste k rekonstrukci jich původního znění. Tím jste jako nehynoucí památku své vědecké činnosti zůstavil její stěžejní dílo.

Zatím však nastal také podzim, jak už je přirozený života běh. V jeho předvečer také plnou intenzitou září slunce, aby svými paprsky pozlatilo četná a významná díla vašeho života a dalo skviti se jejich velikosti a kráse. S úctou a obdivem zíráme k nim, vděční za vaši práci a šťastní, že je všude ve světě uznávána a živá. Se stromů nepadá tentokrát listí, aby ji pohřbilo, jako potlačené kdysi dílo svatoprokopské, neboť vám se naopak podařilo z nanesených vrstev zapomenutí vyprostit zapadlé již památky staroslovanského církevního písemnictví, postavit je svou ediční a hodnotící prací na svícen zájmu a pozornosti a tak jim znovu vdechnout život jako předmětům netoliko vědeckého studia, nýbrž i vroucího a niterného zaujetí, poněvadž jde o dílo našich milých světců Cyrila a Metoděje i jejich školy. V krásné písni k apoštolům slovanským je opakovaným refrémem kladen důraz na slova: »Dědictví otců zachovej nám, Pane.« Váš život všecek byl vlastně zaměřen k tomu, aby dědictví to bylo zachováno, dědictví víry a zbožnosti, dědictví písma a jazyka, dědictví slovanské vzdělanosti posvátné a literární.

DOBA OČIMA KNĚZE

Dokumenty upřímné lidskosti

Ve jménu lásky, naděje a víry jedná křesťan v soukromém a veřejném životě a jen těmito základními ctnostmi a milostmi zároveň hledá a nalézá pravdu uvnitř sebe i ve velkém světě. To jsou křišťalová prismata, která pomáhají pochopit i veliké dění, které mohutně probíhá současným světem. Křesťan se nejen táže na to, co se děje v Ženevě, ale on musí citlivými vážkami měřit nejen to, co bylo vysloveno, ale i to, co skutky dokazuje věrnost proklamované zásady. Jako poznáváme strom po ovoci, tak poznáváme morální hodnotu jakékoliv zásady, ověříme-li si ji činy, které za ní následují nebo leckdy i nenásledují. A podle toho můžeme posuzovat činy jednotlivých velmocí v období mezi oběma ženevskými konferencemi i při nich. Vždyť zde musí promluvit ona nesmírná odpovědnost státníků za další vývoj poměrů ve světě. Kdo si pozorně všimá projevů všech zahraničních ministrů, snadno zjistí, že stanovisko, ze kterého vychází ministr Molotov, je především reálná situace. Molotov proto správně uvádí, že německá otázka, byť jakkoliv důležitá, je jen částí obecné bezpečnosti evropských národů. Mluví-li se o příštím německém státě, nelze zapomenout na současnou skutečnost, že existují dva německé státy, které jsou dosud rozděleny velikými překážkami. Jejich společenské zřízení a dosavadní vývoj je diametrálně odlišný a protikladný.

Německo bez zajištěné evropské bezpečnosti je vůbec nemyslitelné. Vždyť je ve středu Evropy a ne v nějaké vzduchoprázdnosti, jak to často vyplývá z projevů západních státníků. A není vůbec s podivem, že evropské národy po smutných zkušenostech, které prodělaly napřed s Německem vilémovským a potom s hitlerovským, jsou a také musí být opatrně a bdělé. To dvojnásobně pocítujeme u nás v Československu. Zkušenosti vlasti věrných katolíků a četných našich spolubratrů v koncentračních táborech za II. světové války mluví k nám nabádacími slovy.

Sovětský svaz a my s ním jsme si vědomi, že evropská bezpečnost je otázka nejtěžší, nejsložitější a k tomu ještě kardinální důležitosti. Vždyť závody ve zbrojení a rostoucí válečné rozpočty, které ožebračují evropské národy, jsou bohužel nepopíratelnou skutečností. Toto nebezpečí je nesmírně zvětšováno možností vyrábět zbraně hromadného ničení, zbraně atomové a vodíkové, které jsou stálou hrozbou pro pokojné, mírumilovné národy. Proto dosažení evropské bezpečnosti znamená najít správné východisko i pro otázky další.

Sovětský návrh vychází z toho, že evropská bezpečnost si žádá především jednoty mezi světovými velmocemi. Ony musí tvořit jádro příštího bezpečnostního evropského systému. Potom by již bylo daleko snadnější, aby k společnému ujednání čtyř velmocí přistoupily na zásadě dobrovolnosti státy další. Sovětský svaz i zde nezapomíná na danou skutečnost, že různé státy se podílejí na různých vojenských paktech a dohodách: západní na Atlantickém paktu a východní na Varšavské smlouvě. Proto je třeba s tím počítat. Sovětský svaz taktně nenavrhuje zatím lhůtu k rozpuštění dosavadních vojenských seskupení. Západní i sovětské návrhy mají za společnou zásadu ujištění nepoužívat k řešení sporných otázek násilí. Celoevropská smlouva o bezpečnosti by byla zdravým podkladem i pro vyřešení otázky Německa.

Západní návrhy stále budují na atmosféře neklidu a nedůvěry, sovětské proti tomu počítají již s atmosférou vzájemné spolupráce. Součástí bezpečnostní otázky je rovněž otázka sjednocení Německa. V západních návrzích chybí záruky, že po volbách sjednocené Německo se nedá na cestu ozbrojené agrese, jak již to udělalo dvakrát předtím. Naopak tyto návrhy vesměs předpokládají, že sjednocené Německo se stane členem západního útočného Atlantického paktu.

Kromě toho západní návrhy ani nenaznačují konkrétní cestu, po které by se sjednocování Německa dělo. Není v nich nejmenší záruky, že sociální vymoženosti Německé demokratické republiky by nepřišly v ni-
več. Není tam ani slova o tom, jak toto sjednocené Německo má vypadat a na jakých zásadách má být vybudováno. V těchto zásadních otázkách nenechávají sovětské návrhy nikoho na pochybách. Především se vychází z faktu, že dosud existují dva německé státy s rozdílnými společenskými systémy. Prvním úkolem bude tedy vybudovat nějakou společnou celoněmeckou instituci, která by stála v čele sjednocovacímu procesu. Touto institucí by byla Celoněmecká rada, která by byla vytvořena zástupci obou parlamentů NDR i NSR. Vždyť přece otázka sjednocení Německa se v první řadě týká Němců samotných.

Zde se projevila dosud vychvalovaná demokratičnost západních velmocí bohužel v tom, že zamítly vslechnout zástupce obou německých států k otázce sjednocení jejich vlasti! O Němcích má být jednáno bez nich samotných, i když je to v naprostém rozporu se směrnicemi šéfů vlád z léta 1955. Sovětské návrhy budují konstruktivně na některých zdravých myšlenkách Edenova plánu a tedy velice smířlivě vycházejí vstříc západním delegacím. Proto by sjednocené Německo se stalo pásmem, ve kterém by platila Edenova zásada určité demilitarisace, čili jak se říká v sovětském návrhu obmezeného zbrojení. Kontrolní orgány by měly na starosti plnění závazků obmezeného zbrojení.

Je zajímavé, že tento návrh získal si sympatie širokých kruhů v západním Německu, které vidí v Celoněmecké radě možnost prakticky zahájit sjednocování Německa. Také sousedě Německa se dívají na sovětský návrh o Německu s porozuměním, neboť jim dává možnost bezpečného spoluzití se svým velikým sousedem a zároveň záruky, že nebude ohrožena jejich bezpečnost novou agresí.

Národy celého světa a především Evropy velmi kladně hodnotí sovětské návrhy. Tyto návrhy jsou především konkrétní a reálné. Jsou rovněž spravedlivé, protože spojují přirozenou potřebu sjednocení německého lidu v jediný demokratický mírumilovný stát s požadavky evropských národů, kteří si přejí zajištění vlastní bezpečnosti. Jejich cílem je věc ušlechtilá, drahá křesťanskému srdci: mír všem národům a opravdová bratrská spolupráce. Rovněž otázka ozbrojení je praktickou otázkou. Sovětské návrhy nikterak nepodceňovaly význam návrhu amerického prezidenta o kontrole a inspekci nad zbrojením. Je nezbytné přikročit k odzbrojování. A především všem lidem dobré vůle musí záležet na jednoznačném zavržení atomových zbraní. Také otázka vzájemných styků mezi Západem a Východem vyžaduje, aby jeden stát nechtěl druhému vnucovat své zřízení a své vlastní představy. Potom bychom se jistě nedostali dál od studené války. Cílá výměna lidí a zkušeností mezi východními a západními zeměmi prokázala, že v tomto ohledu jsou nevyčerpatelné vyhlídky a možnosti.

Naděje národů druhá ženevská konference nesplnila. Západní ministři nechtěli jednat o sovětských návrzích, i když každému nezaujatému člověku je jasné, že tyto dokumenty dobré vůle vycházely daleko vstříc západnímu nazírání.

Ženevské komuniké světu sdělilo, že v příhodném okamžiku bude se v jednání pokračovat. Dveře jsou otevřené. Sovětské mírové návrhy jsou pokladnicí ušlechtilých, obecně lidských podnětů, ze kterých lze vyjít i v budoucnosti. Dobrá vůle obou stran je však k nim nezbytným předpokladem. Dobro si žádá trpělivé práce, budme k ní ochotně připraveni. Tím směrem půjdou naše vroucí modlitby i činy.

Kanovník P. Jan Mára

P. MATĚJ PROCHÁZKA, VLASTENECKÝ KNĚZ, NOVINÁŘ, SPISOVATEL

Se jménem Sušilovým je nerozlučně spjato jméno P. Matěje Procházky, který se narodil 4. února 1811 v Brtnici, českém městečku u Jihlavy, a do svého osmého roku navštěvoval školu ve svém rodišti, kde byl jeho otec pekařem. Když se rodiče odstěhovali do Jihlavy, začal chodit do čisté německé školy s učitelem kovaným Němcem, od něhož se v prvním roce naučil jen německé násobilce a čtení. Náboženství se učil bez zájmu a mechanicky, a když ke konci školního roku bez porozumění odříkal odpověď na otázku: Was heisst christkatholisch glauben, dostal pochvalu. Vyučováním tímto spíše otupělý než vzdělaný nastoupil do hlavní jihlavské školy, kde pomalu počinl chápat, co se po něm žádá, stykem s německými a poloněmeckými spolužáky. Když 1821 nastoupil do jihlavského gymnasia — ovšem německého — bylo mu dlouho z přednášené látky mnohé nejasno, takže až ve kvartě si odnesl »eminenter«, aby si tuto známku udržel po celé další studium. R. 1827 pokračoval ve filosofii a rétorice, čili v septimě a oktávě v Brně, kde vystudoval také teologii, vysvěcen byl však až 2. března 1834, ježto neměl věk předepsaný k vysvěcení. Primici sloužil na svátek slovanských apoštolů Cyrila a Metoda — tehdy 9. března — jaksi sub auspiciis těchto světců, jimž později po celý svůj kněžský život věrně sloužil a v jejichž duchu v rodné zemi pracoval.

Národnostně snášlivý biskup Gindel ustanovil ho za kaplana do Čejkovic u Hodonína, ale již po půl druhém roce povolal ho do Brna k sv. Tomáši jako kooperátora a chtěl zrovnoprávnit češtinu, nařídil Procházka, aby postní kázání měl česká — po prvé r. 1837. Ale ochuravěv, byl ještě téhož roku přeložen na méně namáhavou faru německou do Komárova a r. 1840 do Zábřovic, odkud r. 1850 byl povolán za katechetu na německé vyšší gymnasium do Brna.

Procházka po celou dobu svých studií neslyšel od svých učitelů nejmenší zmínky o Slovanstvu. Teprve v posledním roce bohosloví, v němž se seznámil s Kampelíkem, byl v něm probuzen zájem o Slovany a slovanskou vzájemnost. Seminář opustil s pevným životním programem vzdělávat lid nábožensky a uvědomovat národnostně. Jsa energický, bystrý, agilní a prozíravý, záhy postřehl, že má-li být křesťanský světový názor uhájen, nutno jej také vědecky odůvodnit a podepřít a nikoli bránit jej pouze polemikami. Proto soustavně sledoval činnost zahraničních katolíků a studoval nejrozmanitější vědy: historii, filosofii, estetiku, přírodní vědy a literaturu. Všude kde působil, zakládal zbožná bratrstva, jež vedl podle osvědčených již metod zahraničních, až z růžencové družiny v Zábřovicích vytvořil Katolickou Jednotu. A bylo jen logickým dovršením jeho úsilí, když 1849 založil orgán tohoto spolku »Hlas«, jehož se stal prvním redaktorem a později, když redaktorství bylo neslučitelné s jeho profesorským úřadem, byl po celé desetiletí jeho korektorem. Jeho nevšední sčtetlost, trvalá informovanost o všech kulturních prouděch katolických v cizině a houževnatá pracovitost pomohly mu udržet »Hlas« na úrovni podobných cizích časopisů a činnost Jednoty koordinovat s akčními programy evropských katolických spolků.

Dříve než r. 1847 vydal *Kázání na neděli růžencovou*, Sušil jeho práci přehlédl a poopravil jeho sloh, dosud nevytříbený. Od té doby jeho styky se Sušilem nepřestaly a brzo se proměnily v ryzí přátelství, ač Procházka v Sušilovi vždy uznával svého učitele a předchůdce, jehož ideje svou houževnatostí uváděl v život. Ať už nábožensky nebo buditelcky, vždycky pracoval pro lid uvědoměle. Svým duševním rozhledem a bystrozrakem záhy postihl, že »čtení, kde lidu možno kolibati se v citech a hojně se rozplakati«, je zhoubné, i když si v něm lid libuje, »v době svobody náboženské, volného živnostnictví a ohromného pokroku v průmyslu, orbě a vědách«, zvláště když má za souseda bohatý a chladně rozumný národ, ježto

potom by lidu nezbylo nic »než nádenictví, tělesná a duchovní poroba a žebrácká hůl«. Proto hájil zásadu, aby lid »čerpal cit pro čest národní... skvělé příklady předků si za vzory k následování obral«. Proto jej o české minulosti hojně informoval svými historickými články i přednáškovými cykly konanými v brněnské Jednotě, jež pak otiskoval v »Hlase«. Jeho zběhlost evropských církevních dějin poskytla mu hojnost látky k článkům i o cizích vynikajících osobnostech minulosti i přítomnosti, takže jeho pojednání (na př. »Církev katolická v Anglii« — »Hlas« 1851) pro dobou zajímavost a výstižnou charakteristiku osob (Newman) byla spolehlivě informativní a stylisticky vzorná. Historickou látku pro své přednášky a články o českých dějinách shledával si sám po archivech a knihovnách, nebo mu ji opatroval P. Chlumecký. Jejich jádrem je historická pravda (píše na př. o bratrských školách, že byly tak výborné, že »i katolíci rodičové k nim dítky do škol posílali«), k níž ovšem připojuje své poznámky kněze buditele a vychovatele. Jeho kritika je pronikavá, polemika různá a poučení k tematů přiléhající.

V dvojdílné knize *Život bl. Sarkandra, mučedníka* (1861), který byl 6. května téhož roku beatifikován, dokazuje, že nebyl zabit z důvodů politických, nýbrž náboženských. Vlastnímu životopisu předchází výklad »o dvoustém zápasu náboženském v Čechách a na Moravě a konečném vítězství víry katolické«, který je mnohem obsírnější než sám životopis. Již předtím uveřejnil v »Hlase« 1859 *Životopis sv. Jana Kapistrána a Životopis Stanislava II. Pavlovského*, olomouckého biskupa, který ještě psal česky (zemřel 1598).

Téhož roku 1861 byl napaden liberálními německými listy a vyšetřován, že se opovážil zavést na německém gymnasiu při bohoslužbách vedle latinských a německých také české písně a že vymohl dovození, aby žáci slovanského původu směli odpovídat česky při náboženství, jež se ovšem přednášelo německy. Dovození bylo dáno v předpokladu, že bude bez odezvy, protože nebylo českých učebnic náboženství. Ale neústupný Procházka už příštího roku vydal překlady učebnic pro pět tříd a o rok později i pro oktávu. Když 1863 vyšly nové učebnice pro tercii a kvartu, znovu je přeložil, takže 1865 byly všechny české učebnice již hotové, a to Martina a Fesslera *Katolická mravověda*, *Dějiny zjevení Božího ve Starém a Novém Zákoně* a *Dějiny církve Kristovy*. Příčina, proč zkušený katecheta nenapsal sám vhodné učebnice, byla ta, že německé originály byly schváleny rakouským episkopátem a byly proto jakýsi »kánón«, od něhož se katechetové nesměli uchýlovat. Mluva Procházka v těchto překladech je pečlivá, ryze česká, barvitá a libozvučná, aby čeští studenti se učili na ní také svému jazyku, neboť na témže ústavě přednášel češtinu, k níž mu odborné studium dalo solidní vědecký základ.

O národní rozvoj tehdejší mládeže se totiž příliš nepečovalo. Politický vliv strhl na sebe na Moravě Egbert hrabě Belcredi, známý svým hanlivým výrokem o státním českém právu — v čemž ho o něco později napodobil Masaryk stejně potupným výrokem v polemice se státoprávními poslanci na říšské radě. Belcredi patřil ke konservativ. velkostatkářům a hrál si na vůdce moravských katolíků, zmocniv se finančně »Hlasu«, který potom spílal svému prvnímu redaktori Procházka, který vážně varoval před jeho politikou, rozbíjející spolupráci se stranou národní. Je pochopitelné, že mládež hltala slova tohoto osvědčeného katolíka a buditele, neboť ještě 1880 (viz »Nášinec« z 12. března) konfiskovali představení alumnům v seminářích nejen Nerudu a Krásnohorskou, ale i Hála. Na středních školách nebyly poměry lepší. Okresní hejtmani nepotvrzovali vysvědčení nemajetnosti (za účelem osvobození od školného) studentům, kteří hráli české divadlo a pořádali národní

zábavy. Literární kroužky byly pronásledovány. Feudální protičeská hierarchie nedovolila bohoslovcům v Brně při cyrilometodějské mši 1881 zpívat česky a v Kroměříži nedovolovali alumnům ani »Musejnik«. Útočištěm a útěchou studentů byli vlasteneční kněží rázu Procházka a ovšem Procházka sám.

Ten zahloubal se do minulosti českého křesťanství a sledoval ji až k Cyrilu a Metodovi s tím výsledkem, že napsal obšírný spis *Život sv. Methoda*, v němž vedle misionářského účelu sleduje již zájmy slavistické, jež chtěl založiti na vědeckých důvodech. Důkazem tohoto zaměření je cenná studie »Glagolita Clozianus« - »Obzor« 1880, dále informativní článek o ruském pravoslavném časopise »Christianskoje čtenije« v ČKD 1860, zpráva o »Duchoborcích a jiných rozkolnících ruských« v témž čas. 1861. Jeho spoluprací povýšen na oltář slovanských národních světců kult sv. Cyrila a Metoda a Velehrad, metropole Velké Moravy, povznesena na slovanský Řím. Toto křesťanské slovanství vyvrcholilo v jubilejních slavnostech 1863 na Velehradě a za měsíc v slavnostech brněnských, jež měly už ráz národně český. Ze svědomité péče o prospěch svých studentů vydal péči svých oktávánů 1861 *Novou literaturu*, která úplně vyčerpává dané thema a zahrnuje nejen české, nýbrž i moravské, slovenské a českoamerické autory. Pamatoval i na bohoslovce. Když 1885 se stalo »Museum« spolkovým časopisem »Růže Sušilovy«, jehož odbory byly založeny ve všech

českých, moravských a slovenských seminářích, přispíval pravidelně do každého čísla kritikami a úvahami, jsa ochráncem a rádcem nového časopisu.

V prvních letech se pokoušel také o poesii a beletrii, ale autokriticky vycítil, že je to pro něho cizí obor, věnoval všecky své síly žurnalistice, přispívaje do všech církevních časopisů, Pražských novin, Světtozoru, Národních Listů, Moravské Orlice, Obrazů života, kalendáře Moravana, pro který mimo jiné napsal obsažný Sušilův životopis, do Obzoru, a ve všech redakcích byl vítaným přispěvatelem pro aktuálnost svých temat a bystrost postřehu. Tak už v r. 1880 (Obzor) vytušil nebezpečí, jež vznikne národu založením agrární strany a zle zaútočil na »ničemníky po způsobu Padařovského mudrce« — totiž Alfonse Štátného, ideového zakladatele strany. Pro Vymazalovu »Anthologii ze slovanských literatur« přeložil četné ukázky z polské poesie. Ve »Sborníku Velehradském« 1883 nadšeným pojednáním přivítal I. díl *Filosofie dle zásad sv. Tomáše Aquinského*, kterou vydal v Brně Dr. Jos. Pospíšil a jež mu na sklonku života byla blaženou útěchou, že zásady, za něž po celý život bojoval, se uskutečňují.

Jeho život se skončil tragicky: za mlhavého podzimního večera byl 26. listopadu 1889 povelan na ulici drožkou a usmrčen. Pochován byl vedle svého učitele, přítele a spolupracovníka Františka Sušila pod týmž náhrobním kamenem. J. B.

TRADICE ČESKÝCH BETLEMŮ

K proslulým betlemům v České Třebové, Třebouchovicích pod Orebem, Ústí n. Orl., Třebíči a jinde možno plným právem řaditi krásný lidový betlem ve Vamberku.

Zhotovil jej v letech 1875—1880 »pekař a krupař« František Neumann, rodák z Rychnova n. Kn. (nar. 1826), později maloobchodník ve Vamberku (zemřel 1890).

Každoročně od začátku adventu se zbožnou úctou jej sestavoval. Po jeho smrti to činival jeho zeť František Dostál.

Betlem je rozsáhlý, na ploše asi 10 čtverečních metrů, stupňovitě upraven do dvou rohů místnosti, podél čelní zdi v délce 4,30 m a po stranách vlevo i vpravo po třech metrech.

Vamberský betlem je mechanický, pohyblivý, vpravo od rozvodné osy s klikou, jež vše uvádí v pohyb, pila řeže, větrný mlýn se točí, pekař mísí dokola v díži, selka stlouká v máselnici, horníci vozi ve skalní jeskyni uhlí na vozíku (již tehdy moderní námět!), dva vojáci s taseným mečem chodí na stráž před jesličkami, ponocný obchází náves a troubí (na určitém místě se automaticky stiskne skrytý měch na šlapání

a pískne), ovečky na páse pochoduji, kozelci se trkají, hoši se houpou na prkně, jiní řezou pilkou a vedle další štípe dříví na špalku, vše v pohybu. Neschází ani dříve typický brusič nožů na návsi, šlapající pohyblivé kolo brusky. Pestrost života vesnického českého lidu... u jesliček.

Jmenované vyřezávané pohyblivé figurky jsou malované, ustrojené v šatech a krojích, vysoké přes 30 cm. Jsou umělecky s příkladnou trpělivostí vyřezávány ze dřeva, natřené barvami, dodnes po 80 letech jasně svěžími. Podobně i řada dalších figur: pastýři, tři králové, vesničané, dudáci a hudeci, asi 46 oveček, čtyři velbloudi a tři koně s jezdci, všechno jako živé. Je tam i mohutná postava slona s chobotem a kly a na něm pod nebesy sedící maharadža.

A těch různých domečků (asi 45) se zasklenými okny, balkony a verandami, pozlacenými věžemi a cimbuřím. Jak opravdové velké město.

S obdivem a tichým úžasem si prohlížíme bohatou a umělecky krásnou památku lidové tvořivosti — vamberský »Najmanův« betlem.

Dr. Alois Sedlařík, administrátor, Vamberk

PUŠKINŮV PŘEKLADATEL A ŠTULC

Vyšehradský kanovník V. Štulc, spisovatel a vlastenec, se neproslavil jen svým literárně kulturním snažením, pomáhal hned od počátku svého kněžského působení i hmotně všem, kteří potřebovali jeho podpory. Přirozeně, že měli v řadě petentů přednost lidé, kteří se nějak uplatňovali literárně. Mezi ně patřil česko-budějovický alumnus V. Č. Bendl, pozdější jeho spolupracovník v Blahověstu (Č. sl. boh. II. 86, 275). 5. X. 1856 píše na Vyšehrad Štalcovi: »Při mém posledním pobytu v Praze byl jste tak milostiv mně podporu poskytnouti, za kterou jsem Vašnostem tím vděčnější byl, jelikož jsem právě něco šatstva potřeboval... Před prázdninami jsem však potřeboval boty a pár spodků, začež jsem dlužen zůstal a slíbil, že po prázdninách zaplatím. Bohužel však nyní nemohu dostati slovu. Nemaže nikde pranikoho, ani přítele, ani příbuzného, obracím se s pokornou a snažnou prosbou, abyste mi jakož i druhdy pomoci ráčil.« Bendl nedo-

stal skoro měsíc od zaměstnaného Štulce odpověď a proto mu 4. XI. píše znovu a opětuje svou žádost. Přitom se v obšírném dopise zmiňuje o své literární práci: »Ráčíte vědět, že jsem poslední roky v Praze se poněkud zanašel překládáním Puškina. Pražští knihkupci — totiž Pospíšil — nechtěl to tisknout, poněvadž to jsou básně. Říkal mi o rukopis písecký knihlačitel Vetterle, že to zkusi, zdali při tom co bude, že by mi potom také něco honoráře z čistého užítka dal. Jsou to epické básně a dramatické dílo Boris Godunov. Já mu to přenechal a rád bych překlád ten věnoval panu Palackému. Račte mě, prosím, několika rádečky poctiti, abych Vašnostino mínění o této záležitosti zvěděl...«

Bendl se stal s pomocí Štalcovou knězem a do dějin české literatury vešel jako jeden z prvních překladatelů Puškinových. Zasluhu o to měl Štulc, který ho nejen hmotně podporoval, nýbrž všemožně podněcoval i jeho literární zájmy. (Archiv kapituly vyšehradské. Štalcova korespondence č. 46 a 127.) -rřk

NEZNÁMÉ VERŠE VINCENCE BRADÁČE

V ústřední knihovně Ř.-k. CM bohoslovecké fakulty v Litoměřicích je v prostém obalu svazek zapomenutých rukopisů veršů kanovníka Vincence Bradáče, kněze-literáta a zasloužilého vydavatele dvoudílného kancionálu, který vyšel v Praze v letech 1863—64. Tento svazek neznámých, nedoceněných a převážně neuveřejněných Bradáčových básní pochází z pozůstatosti biskupa Schwarze a při revisi seminární knihovny jej našel tehdejší knihovník Josef Resl — jak to připomíná stručná poznámka na vnitřní straně obálky.

Rukopis obsahuje celou řadu většinou příležitostných básní panegyrického rázu, tak ku př. Dedikace adm. poříčanské fary P. Janu Šederkovi (z r. 1843), lékaři Emanuelu Nettlevalovi (1843), bohoslovcům Mařákovi, černokosteleckému děkanu Janu Moravcovi (1843), P. Jos. Novákovi (1845), autorovu strýci hradeckému kanovníku V. Praskému, báseň: Na Žižku (1843), básně věnované rodičům a j. Jsou zde i básně osobního charakteru: Z dlouhé chvíle (1843), O Mochovském bále (1844), Na kostelíček mochovský, Hlasy přátel (1845), Rozpomínky z mé mladosti (1844), Před zkouškou (1844). Je zde též oslavná mariánská báseň: Píseň k Panně Marii, u níž jest připojena vlastnoruční (tužkou psaná) poznámka J. Š. Baara: »Uveřejněno v Blahozvěstu, roč. I., 1848, č. 7,

str. 131, pod názvem Panna Maria, útočiště naše. Baar.« Pod ní následuje další perem připsaná připomínka: »S některými úchyly, jež zajisté pocházejí od redaktora V. Štulce.« Kromě uvedených jsou zde i básně epické: Svatý Prokop a skotačivý diblík, Rozprávka, Pět hvězd svatojanských a j. Básně jsou psány latinkou i švabachem na 84 číslovaných stránkách sešitového formátu.

Uvádějíc tímto stručným poukazem tyto zapomenuté Bradáčovy verše, verše autora známého Svatojanského kancionálu, který sám o sobě je »dílem monumentálním, jemuž co do bohatství, hodnoty, krásy, všestrannosti a rozmanitosti z jedné, co do úpravy a uspořádání z druhé strany nevyrovná se žádná podobná práce u národů jiných, vyniká množstvím jak nářevů, tak i ryzosti mluvy«. (Ježek: Zásluhy duchovenstva o řeč a literaturu českou, Praha 1880, str. 195—6) — chtěli jsme při vši skromnosti alespoň vděčně vzpomenout světlé památky tak výrazné postavy kněze vlastence i ukázat na vlastenecké tradice našeho kleru, jak nám je i po této stránce poskytuje bohatý materiál v ústřední knihovně naší bohoslovecké fakulty, kde jsou shromážděny zajímavé, přesvědčivé a vzácné doklady vlasteneckého i literárně tvůrčího zájmu katolických kněží a bohoslovců v minulosti.

—ek—

KNĚZ V DÍLE A. P. ČECHOVA

Mezi vynikající osobnosti světové kultury, jichž z podnětu Světové rady míru bylo letos vzpomínáno, je i jméno Antonína Pavloviče Čechova. S vděčným obdivem se pozastavujeme u díla tohoto skvělého reprezentanta ruské literatury, protože jeho dílo vrostlo z nečistších pohnutek upřímné lásky k životu a k člověku. A. P. Čechov, původně lékař, vystupuje i v literatuře s obrodným posláním: léčit. Léčit srdce člověka a ukazovat jasné perspektivy do budoucna. Profil lidskosti je v jeho díle velmi výrazný a jeho láska je čistá a otevřená, milující a obětavá, litostná a povzbuzující.

Vzpomínaje 50. výročí jeho smrti zahledíme se na několik zajímavých momentů v jeho díle, které se úzce dotýkají nás a nám blízkých otázek, totiž kněžského postulátu. Je třeba předem zdůraznit, že i tu Čechov vystupuje jako člověk výsostně mravních kvalit a každá jeho kritika, ať je kladná nebo záporná, vždy vyniká upřímně vzácnou objektivitou. »Znám kněze, kteří se podle své vyspělosti a mravních kvalit nehodí ani za vojenské písaře. Špatný učitel udělá ve škole méně zla než špatný kněz« — mluví slovy Kuni- na v jedné z svých povídek, aby zase na jiném místě s výrazem upřímného nadšení zvolal: »Jak však musí být šťastný člověk, který má právo odpouštět hří-

chy!« (V povídce V pašiovém týdnu.) Předmětní otázku ze široka rozebírá v rozsáhlé povídce Souboj, v její 16. kapitole v rozmluvě jáhna se zoologem, kde nemůžeme projít bez povšimnutí jejich zajímavé uzávěry: »...a právě tak, jako chce žaludek jísti, vyžaduje mravní cit, abychom milovali své bližní.« Anebo v myšlence, že »Víra beze skutků je mrtvá a skutky bez víry, to je ještě horší, jen zbytečná ztráta času, nic víc!« Ve 20. kapitole uvedené povídky vkládá do úst mohamedána Kerbalaje slova, kterými se obrací k vyhladovělému knězi: »Jen bohatec rozlišuje, jaký je tvůj a můj Bůh, ale ubožákovi na tom nezáleží.« Anebo jak výstižně vykreslil typ obětavého a starostlivého arcipastýře Petra v črtě: Biskup.

Ve stručných poukazech jsme se zastavili u hluboce lidské přitažlivosti díla A. P. Čechova. Je krásná, zajímavá, povzbuzivá. Dovede říci hodně i dnešnímu člověku. »Život, nechť je jakýkoliv, je vždycky lepší nežli smrt!« — říká Čechov slovy právníka v Sázce. Dnešní pojetí této myšlenky musí vyznít jako láska k životu a rozvíjet tuto myšlenku dnes znamená plně se postavit proti všemu a všem, kteří jsou apoštoly smrti, hlasateli nové války. I pro kněze v tomto pevném odhodlání bude nehasnoucí a stále živé dílo A. P. Čechova velkou posilou a dobrým povzbuzením. E. K.

NÁŠ ZÁPISNÍK

DELEGACE ČESKOSLOVENSKÝCH KATOLÍKŮ VE VIETNAMU

Hanoi, hlavní město Vietnamské demokratické republiky srdečně přivítalo delegaci československých katolíků, která na pozvání kněží a věřících navštívila tuto sprátenou zemi. Delegace byla přijata prezidentem Ho Či Minem, u něhož se rovněž zúčastnila večere, pořádaná na její počest za přítomnosti předsedy vlády Fam Van Dona a československého velvyslance Vladimíra Knapa. Delegaci vede šéfredaktor Rostislav Petera a jejími členy jsou J. M. prelát ThDr František Drábek, profesor Římskokatolické Cyrilo- metodějské bohoslovecké fakulty v Praze-Litoměřicích J. M. kanovník Josef Beneš a ústřední ředitel Slovenské katolické Karity J. M. kanovník Ladislav Polák. Delegace byla rovněž přijata představiteli Vlastenecké fronty a zúčastnila se besed s vietnamskými kato-

lickými kněžími a věřícími. Návštěva delegace československých katolíků u nřdp. biskupa hanoiského se stala velkou manifestací věřících k československým přátelům. Hanoiští věřící se shromáždili v zástupech před biskupským palácem a zahrnuli květinami naši delegaci, která vůbec na své cestě je nadšeně pozdravována vietnamským lidem. Církevních obřadů, které sloužili českoslovenští církevní hodnostáři v katedrál- ním kostele v Haifonu a v kostele Svatých mučední- ků v Hanoi se zúčastnilo mnoho věřících. Po boho- službách v den Památky všech věrných zemřelých se delegace odebrala ke společnému hrobu vietnamských bojovníků za svobodu lidu, kde položila věnec. Dne 4. listopadu se delegace zúčastnila manifestace na hanoiském stadionu, kde ke shromáždění 10.000 občanů promluvil vedoucí delegace R. Petera. Nyní dele- gace odcestovala do přímořských a jižních krajů Viet- namské demokratické republiky.

SETKÁNÍ KATOLÍKŮ VE VARŠAVĚ

Ve Varšavě, v městě, které ještě dnes nese stopy řádění německého militarismu, se v listopadu konala u příležitosti desátého výročí vzniku hnutí polských katolických duchovních a věřících »Pax« schůzka katolických činitelů z Polska a řady dalších států. Zúčastnili se jí m. j. místopředseda vlády Německé demokratické republiky Otto Nuschke, gen. tajemník CDU Gerald Götting, církevní činitelé z Anglie, Rakouska, Belgie, Francie, Itálie, Holandska, Německé demokratické republiky i západního Německa, Švýcarska a Vietnamské demokratické republiky. Československo zastupoval kapitulní vikář litoměřický Msgr. Dr. Eduard Oliva a šéfredaktor Katolických novin z Bratislavy kanovník Dr. Ladislav Škoda.

Na zahájení oslav byly uděleny ceny Vladimíra Pietrzaka rektorovi Theologické akademie ve Varšavě prof. Dr. Janu Czujovi, Jiřímu Studnickému a Vojtěchu Žukrovskému, jemuž blahopřála velmi vřele i delegace vietnamských katolíků, neboť cenu dostal právě za práci, v níž se zrcadlí boj vietnamského lidu za svobodu. Vlastní zasedání zahájil předseda hnutí »Pax« Boleslaw Piasecki, který též přednesl hlavní projev. Konstatoval, že desáté výročí činnosti pokrokového hnutí polských katolíků bude v listopadu oslaveno ve všech vojvodstvích, a uvedl hlavní problémy, jimiž se zasedání bude muset zabývat: je to především fakt, že nemůže být svědomitým katolíkem, kdo nebojuje za spravedlivou společnost a nechce vidět, že socialismus vysvobodil stamiliony lidí od hospodářského a koloniálního útisku. Mírově spolužití různých společenských systémů se musí stát programem celého lidstva a křesťanské síly musí při tom hrát roli iniciativnější a významnější než dosud. Závěrem svého projevu vyzval B. Piasecki přítomné k plodné diskusi, jež zabrala většinu dalších dní.

Ludwig Zimmerer, vydavatel časopisu »Glaube und Vernunft« ze západního Německa, zdůraznil, že společným úkolem všech — křesťanů i ostatních — je boj o to, aby budoucnost světa byla budoucností míru, a podrobil rozboru situaci Církve v západním Německu, kde je křesťanství zneužíváno k ideologickému ospravedlňování starého, zpátečnického zřízení. Baron Allard z Belgie zdůraznil stejnou povinnost duchovních i laiků na utváření spravedlivé společnosti. Profesor morální teologie dr. Keller z Lublinu promluvil o situaci polského katolicismu, který má dnes plně možnosti náboženského života. Nebylo tomu tak vždy: ve dvacátých a třicátých letech proudily do Polska ze Západu knihy, filmy a divadelní hry, které hlásaly volnou morálku a vysmívaly se všemu, co bylo drahé polské národní tradici. Neblahý morální, sociální a hospodářský vliv kapitalismu toto působení ještě stupňoval.

Polští básníci, vedeni náboženskou inspirací, mluvili o bídě polského zemědělce i dělníka. Sociální a hospodářská nerovnost, hmotná bída a nezaměstnanost a vedle toho neslýchaná marnotratnost a lehkomyslnost malé skupiny boháčů byly hlavními příčinami změn, které se odehrávají v polském katolicismu směrem k opravdovosti. S kazatelen hlásaná slova tehdy nedoléhala k srdcím a myslím chudých a utlačovaných, a to tím spíše, že sociální a hospodářská nerovnost byla často odůvodňována náboženskými argumenty a byla líčena jako řád stvořený Bohem. Proto na morálním poli jsou v posledních letech snahy katolické církve totožné se snahami polského státu, neboť obě strany — i když vycházejí z rozličných ideologických zásad, spějí na poli sociální morálky ke stejnému cíli. Zejména to platí o uspořádání sociálních a hospodářských poměrů na podkladě rovnosti všech občanů před zákonem, o odstranění bídy a nezaměstnanosti, o péči o rodinu a děti, o bezplatném lékařském ošetření a pojištění a o rozšíření vzdělání lidu a likvidaci negramotnosti.

Redaktor anglického katolického týdeníku »The Tablet« John Todd zdůraznil možnost rozvoje církve v různých dobách i v rozličných systémech. Dr. Hildgarda Mayerová z Vídně slíbila, že učiní vše, aby ra-

kouské katolíky seznámila se skutečným životem polských věřících. Krista Thomasová ze západního Německa zdůraznila význam křesťanské lásky mezi katolíky různých kontinentů pro společnou akci ve věci míru. S velkým ohlasem se setkal srdečný projev vietnamského delegáta P. Vo Thanh Trjuha, jenž vyličil situaci katolické církve ve Vietnamu a vyjádřil obdiv nad houževnatostí a nadšením, jež polský lid projevil při obnově své válkou zničené vlasti. Příklad Poláků bude velkým poučením pro jeho zemi. Kapitulní vikář litoměřický Msgr. Eduard Oliva konstatoval ve svém projevu, že zasedání se koná ve dnech, kdy katolická církev uctívá památku zemřelých, a v městě, v němž není rodiny, jež by nevzpomínala někoho blízkého, jenž se stal obětí války. Křesťané by nesplnili svého největšího přikázání — zdůraznil Msgr. Oliva — kdyby se nespojili se silami, usilujícími o odstranění válek navždy a o vytvoření podmínek pro mírové soužití všech národů a států na celém světě. V diskusi promluvily ještě desítky řečníků polských i ze zahraničí. Na závěr byla přijata resoluce, která konstatuje vůli všech účastníků zasedání spolupracovat na díle zajištění míru mezi národy, žijícími v rozličných společenských podmínkách.

KNĚŽÍ NÁRODNÍMU DIVADLU

Buditelský a vlastenecký spisovatel František Jaroslav Vacek Kamenický (Ottův slovník naučný XXVI, 283; Podlaha, Bibliografie V, 2137, 2278), děkan v Blovicích u Plzně, známý svou charitativní a osvětovou činností, velkými sympatiemi pro české divadlo, se netajil v listě dto 27. III. 1863 určeném Štůlcovi, redaktorovi »Pozoru«, co podnikl pro výstavbu Národního divadla: »Byv dojat obětavostí našich statných rolníků a řemeslníků pro Národní divadlo, umínil jsem si obětovati k těmto účelům tři kmeny z děkanského lesa a sice na srážku dříví, kteréž ročně z téhož lesa porážeti smím ke své spotřebě. Mimo to uvoluji se platit na jeden měsíc - 30 dní - jednoho zedníka a moji pp. kaplani P. T. Hromadník a Roušal dohromady jednoho nádeníka též na 30 dní. Ráčíte-li chtít, můžete to v »Pozoru« uveřejnit.« (Archiv kapit. vyšehradské. Štůlcova korespondence II, č. 54.)

-rtk

SIXTINSKÁ MADONA V BERLÍNĚ

Podle zpráv denního tisku všech 750 obrazů Draždanské galerie je již v Berlíně. Ve 100. bedně poslal SSSR nejcennější a nejslavnější obraz draždanských sbírek - Sixtinskou Madonu.

MODLITBY ZA ÚSPĚCH ROKOVÁNÍ

V době, kdy spolkový kancléř Dr. Adenauer dlel v Moskvě, němečtí katolíci putovali ke hrobu sv. Mikuláše z Flüe ve švýcarské obci Ranft, kde skupiny věřících se dnem i nocí modlily za úspěch moskevských jednání a za mírové spolužití národů.

OBJEV RUBENSOVY MALBY

V NDR objeven dosud neznámý Rubensův obraz Zasnoubení P. Marie z r. 1598. Rubensovi, když tento obraz maloval, bylo 21 let. Na obraze je i originální signatura Rubense, jenž tehdy pracoval ještě pod silným uměleckým vlivem svých mistrů Oty Voenia a Van Noorta.

PĚT SET LET BUDAPEŠTSKÉ BASILIKY

V letošním podzimu budapeštská basilika sv. Štěpána, která pojme asi 8.000 osob, slaví 500. výročí svého založení.

OBJEV ROMÁNSKÉHO CHRÁMU V OSTŘIHOHĚ

V Ostřihomě od podzimu m. r. se konají archeologické vykopávky, jejichž výsledkem je objevení třílodního románského kostela. Jedná se patrně o nejprvotnější ostřihomský kostel, který za tatarského plenění zanikl. Objevy obsahují tolik hodnotného archeologického materiálu, že je to velmi cenným přínosem k lepšímu poznání hospodářských a národopisných poměrů v dobách svatoštěpánských.

FRANCOUZŠTÍ KATOLÍCI A VÁLKA

Známý francouzský katolický spisovatel François Mauriac v listě polskému katolickému měsíčníku pro duchovenstvo »Kuznica kaplańska« mimo jiné zdůrazňuje: »... u Francouzů, zejména pak u francouzských katolíků není vidět ani nejmenší ochoty k válce.«

VAN DYKŮV OBRAZ KAJÍCÍ MAŘI MAGDALENY

V jistém antikvariátě v New Yorku koupili manželé za 20 dolarů starý obraz, který pak dali opravit restaurátorovi. Ten jim poradil, aby si obraz dali odborníkovi prohlédnout. A odborník, umělecký historik Dr Larsen, zjistil, že se jedná o originál obrazu »Kající Maří Magdalena« od Van Dyka, který před 100 lety beze stopy zmizel. Obraz pochází z roku 1627 až 1632 a dnešní jeho cena se odhaduje na 15.000 dolarů.

SEN O »KŘEŠŤANSKÉM ZÁPADĚ«

Na nedávném zasedání katolických publicistů v Kolíně nad Rýnem vystoupil též universitní profesor Karl Rahner. Tento katolický duchovní ozval se proti frázím o »obraně západní kultury« a mimo jiné prohlásil, že sen o křesťanském západě končí a z minulosti se nedá vzít zpět to, co se nazývá »západní kulturou«.

»KŘEŠŤANSTVÍ NA ÚSVITĚ ATOMOVÉHO OBDOBÍ«

tak se nazývá kniha německého katolického duchovního P. Brockmüllera. Autor tu píše, že třeba se zahledět na fasádu Západu, tváříciho se ještě křesťansky a uvidíme, že »je falešné dívat se na to, co se děje ve východních státech západního individualismu«. P. Brockmüller dále odůvodňuje obsírně mínění, proč národům, které povstaly do boje proti kapitalismu, se jeví západní křesťanství jako druh štítu pro kapitalismus a jeho životní a kulturní formy. Stavějí se proti tomu, aby se křesťanství vázalo na určité formy státu a kultury. »Je čas myslit na to, co přichází na zítřek«, praví P. Brockmüller.

VÝSTAVA HISTORICKÝCH DOKUMENTŮ VE VATIKÁNĚ

V Římě byl nedávno 10. mezinárodní historický kongres, na kterém byli také vědci, pracující v různých institucích vatikánských. V souvislosti s kongresem ve vatikánském paláci »Braccio nuovo« uspořádána výstava ve vatikánských archivech uložených historických dokumentů, mezi kterými je na příklad i originál Napoleonského konkordátu.

OPATSTVÍ V LISIEUX,

které bylo založeno v roce 1811, bombardovací nálet v r. 1944 úplně zničil. Po válce začalo se s jeho obnovou, která byla nedávno dokončena.

KATOLÍCI ZÁPADNÍHO NĚMECKA PRO MÍR

V norském městě Hammerfestu byl za barbarského útupu Němců v roce 1944 zničen také jediný tamní katolický chrám. Chrám byl nyní obnoven a odevzdán svému určení. Je zajímavé, že značnou část nákladů na znovuvystavění chrámu sebrali katolíci věřící v západním Německu na vyzvání faráře města Hammerfestu, který tuto sbírku prováděl osobně. Západoněmečtí věřící prohlásili, že chtějí takto protestovat proti remilitarisaci a nové válce a postavit se na stranu míru.

JIHOAFRIČTÍ BISKUPOVÉ PROTI RASOVÉ DISKRIMINACI

Arcibiskup hlavního města Jihoafrické unie jménem celého biskupského sboru protestoval proti nejnovějšímu plánu jihoafrické vlády, podle kterého se má uskutečnit rozkastrování podle rasy i na universitách. Arcibiskup Owen McCann odsoudil návrh zákona, podle něhož domorodci mohou být zapsáni jen do škol s místním vyučovacím jazykem. Zároveň poukázal na to, že tento malanovský směr »ochrany rasy« v tomto případě slouží i proti katolicismu, když je všeobecně známo, že církevní školy v Jižní Africe, které se vzeprly rasovému třídění obyvatelstva, od středního stupně smějí vyučovat jen anglicky.

DALŠÍ OMEZOVÁNÍ SVOBODY JIHOAFRIČKÝCH ČERNOCHŮ

Nový ministerský předseda Jihoafrické unie, Strydom, chce omezit úplně práva a svobodu jihoafrických černochů. Nová nařízení mají v Jihoafrické unii zmenšit i velikost obytných ploch, vymezených pro černochy, při čemž se omezuje i počet škol a nemocnic pro černochy udržovaných. Tato opatření, která prakticky znamenají postupné vyhlazování černochů, vyvolávají spravedlivé rozhořčení mezi všemi lidmi dobré vůle. Jihoafričtí duchovní a věřící zdvihli protestní hlasy proti těmto opatřením, která jsou v rozporu i s křesťanským učením.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Před 200 roky vznikla ve Stuttgartě jedinečná sbírka biblí v celé Evropě, která dnes je v majetku württemberské zemské správy. Sbírkou biblí založil r. 1754 flensburgský farář P. Josef Lorchen z vlastních prostředků k účelům katechických. Roku 1785 byla sbírka, která mezitím značně vzrostla, zakoupena knížetem Karlem Eugenem Württemberským a uložena ve Stuttgartu, kde byla spojena s jinou sbírkou biblí a uložena v pancéřové sbírce norimberské. Zvláště cenné jsou bible z doby před Lutherem, kterých je 18 a velký počet biblí z dob Lutherových.

SOCHA KRISTOVA V POLÁRNÍM KRAJI

V severní polární oblasti v Beringově úžině se nalézá nevelký ostrov, objevený v 18. století a nazvaný Královým ostrovem. Na tomto ostrově je jediná obec s 200 eskymáckými obyvateli, kteří svůj ostrov nazývají Ukiuvok, t. j. ostrov Velké Zimy. Z podnětu tamního »duchovního ledových polí« P. Hubbarda, který prožil celou zimu na tomto ostrově, postavili Eskymáci z Ukiuvoku na svém ostrově ve výšce 200 m nad mořem bronzovou sochu Kristovu v nadživotní velikosti.

KOSTEL PRO FARNÍKY ZE ŠESTI OBCÍ

Kostel sv. Petra a Pavla polské obce Eienokowe v opolské diecézi stojí na volném prostranství v širém poli, a to na takovém místě, že věřící ze 6 obcí mají k němu stejně dlouhou cestu.

NA HOŘE OLIVETSKÉ

pokračují již delší čas vykopávky v okolí svatyně »Dominus flevit«. Archeologové nyní učinili při vykopávkách nečekaný objev. Našli základní zdi a mosaikovou dlažbu kostela v byzantském slohu, pocházejícího pravděpodobně ze 6. století. Otcové františkánské stráže Svaté Země ihned vypracovali návrh na zrestaurování kostela, na což jistá mexická výprava, která se tam náhodou právě nacházela, složila většinu peněz jako první dar.

LEVOČA JUBILUJE

Svrážné a staroslavné město Spiša, Levoča, jubuluje. Dnešní Levoča vznikla totiž před 710 roky, v roce 1245. Jubilující město, v minulosti župní sídlo Spiša, je známé svými renesančními budovami, mezi nimiž vyniká zejména radnice a t. zv. Thurzov dóm. S hlediska sakrálního umění je Levoča známa svým farním kostelem sv. Jakuba, který svou délkou 49,50 m a šířkou 27,40 m je největším chrámem Spiša a po košickém dómě sv. Alžběty druhým největším chrámem na Slovensku. Celý tento gotický chrám je bohatou klenotnicí výtvarně historických děl sakrálního umění nesmírných hodnot, mezi nimiž vyniká křídlový hlavní oltář, dílo mistra Pavla z Levoče, který tříletou konzervačně-restaurační prací byl loni uveden do původního stavu.

OLTÁŘ LEVOČSKÉHO KOSTELA SV. JAKUBA VE FILMU

Počátkem 16. století mistr Pavel z Levoče, největší umělecká osobnost pozdního středověku u nás, vytvořil řadu vrcholných uměleckých gotických děl. Slovenský populárně vědecký film věnuje jim nyní dokumentární barevný snímek, v kterém zachycuje hlavně jedinečný gotický oltář levočského farního chrámu sv. Jakuba, jehož restaurace a konzervace se po tříleté práci na podzim 1954 skončila.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECĚSE PRAŽSKÁ

Jmenování:

J. E. nejdůstojnější pán **Dr Josef Srebrnić**, biskup, apoštolský administrátor v Krku, Dalmácie, jmenoval dekretem č. 648/55 ze dne 30. září 1955 J. Spect. **Msgre Dr Josefa Vajse**, pap. preláta, univ. profesora v. v. atd., čestným kanovníkem katedrální kapituly v Krku u příležitosti jeho 90. narozenin.

Ustanovení:

Průša Václav, novokněz, ustanoven dekretem čj. 7106/55 od 1. 10. 1955 kaplanem v Kraslicích a čj. 7107/55 excurrando administrátorem v Rotavě, okres Kraslice.

Zelený Rostislav, administrátor, Stupno, ustanoven dekretem čj. 7166/55 od 1. 10. 1955 excurr. admin. v Oseku, o. Rokycany.

Koudelka Jan, farář, Hřešislavy, jmenován dekretem čj. 7165/55 od 1. 10. 1955 sekretářem vikariátu rokycanského.

Hůlka Miroslav, kaplan, Plzeň I, ustanoven dekretem čj. 7162/55 od 1. 10. 1955 admin. ve Stříbře a excurr. admin. v Černošíně.

Hradecký František, admin., Svojsín, dekretem čj. 7160/55 a 8002/55 zrušeno ustanovení administrátorem v Heřmanově Huti, Sekyřanech a excurr. admin. v Nýřanech, Blatnici a Úhercích.

Blecha Lubomír, novokněz, ustanoven dekretem čj. 7777/55 od 15. 10. 1955 kaplanem u sv. Rocha v Praze-Žižkově.

Štupka Otakar, admin. Heřmanova Huť-Sekyřany, dekretem čj. 8004/55 zrušeno ustanovení administrátorem v Radnicích, zůstává adm. v Heřm. Huti a excurr. v Blatnici, Nýřanech a Úhercích.

Kratochvíl Václav, admin., Zámuky, ustanoven dekretem čj. 8017/55 od 1. 11. 1955 excurr. admin. v Drahobudicích, o. Kolín.

Ptáček Jaroslav, admin., Svojsice, zrušeno ustanovení admin. ve Svojsíně a excurr. v Ošelíně a ustanoven dekretem čj. 8018/55 od 25. 10. 1955 admin. v Radnicích, o. Rokycany.

Šima Arnošt, admin., Sluštice, ustanoven dekretem čj. 8027/55 od 1. 11. 1955 admin. v Kolodějích a dekretem čj. 8028/55 excurr. admin. ve Slušticích, okres Říčany.

Bílý Bohumil, admin., Stříbro, ustanoven dekretem čj. 8029/55 od 1. 10. 1955 kaplanem u P. M. v Plzni V.

Úmrtí:

Dyrynk Václav, profesor nábož. v. v., Kladno-Kročehlavy, zemřel ve věku 81 let (7719/55) a pochován 7. 10. 1955.

Fulín František, admin., Kozmice, zemřel náhle 16. 10. 1955 ve věku 44 let (čj. 7906/55).

Wagner František, děkan v Kostelci n. Č. 1. a vikář českobrodský, zemřel 21. 10. 1955 ve věku 57 let (čj. 7975/55).

DIECĚSE KRÁLOVÉHRADECKÁ

Jmenování:

Kettner František, administrátor v Hronově, II. vikariátním sekretářem vikariátu Náchod. N. E. 3454 z 1. 11. 1955.

Šimek Jan, interkalární administrátor v Žamberku, I. vikariátním sekretářem vikariátu Králíky p. Sn. N. E. 3498 z 1. 11. 1955.

Lokvenc Norbert, OSB, interkalární administrátor v Polici n/M., biskupským vikářem vikariátu Náchod. N. E. 3499 z 1. 11. 1955.

Mandys František, farář v Přepychách, biskupským vikářem vikariátu Dobruška. N. E. 3500 z 1. 11. 1955.

Mokřý Jan, interkalární administrátor v Jablonném n. Orli., II. vikariátním sekretářem vikariátu Králíky p. Sn. N. E. 3497 z 1. 11. 1955.

Ustanovení:

Michalička Ladislav, interkalární administrátor ve Světlé n. S., interkalárním administrátorem v Chřenovicích a excurrando administrátorem v Pertolticích. N. E. 3546 z 1. 11. 1955.

Hubáček František, interkalární administrátor v Chřenovicích, interkalárním administrátorem ve Světlé n. S. N. E. 3547 z 1. 11. 1955.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Msgre Portman Josef, farář v Chlenech u Kostelce n. Orli., přeložen dnem 31. 10. 1955 na trvalý odpočinek. N. E. 3463.

Úmrtí:

Msgre Kohel Jan, arciděkan v. v. v Kutné Hoře, zemřel 6. 10. 1955. N. E. 3420.

DIECĚSE LITOMĚŘICKÁ

Petr František, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem v Teplicích lázních v Čechách, č. dekretu 2632/1955 ze dne 23. 7. 1955.

Šurina Vincenc, novokněz, byl jmenován s platností od 1. 8. 1955 kaplanem ve Varnsdorfu, okres a vikariát Rumburk, č. dekretu 2630/55 ze dne 23. 7. 1955.

Ustanovení:

Bláha Antonín, administrátor ve Vtelně u Mostu a excurrando administrátor farnosti Slatinice u Židonic, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 8. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Trmice, okres a vikariát Ústí n. Labem a excurrando administrátorem farnosti Předlice, č. dekretu 2561/55 ze dne 19. 7. 1955.

Černý Václav, kaplan v Libochovicích, byl ustanoven s platností od 1. 8. 1955 administrátorem farnosti Chotěšov, okres Lovosice, vikariát Litoměřice, č. dekretu 2645/55 z 26. 7. 1955.

Hrubý František, administrátor v Podbořanech, byl ustanoven s okamžitou platností excurrando administrátorem farnosti Letov, okres a vikariát Podbořany, č. dekretu 2475/55 z 15. 7. 1955.

Kabát Jiří, kaplan v Lobendavě, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 8. 1955 interkalárním administrátorem v Rejšicích, okres a vikariát Ml. Boleslav a excurrando administrátorem farnosti Luštěnice, č. dekretu 2717/55 ze dne 1. 8. 1955.

Lochman Václav, děkan v Libochovicích, byl ustanoven s platností od 1. 8. 1955 excurrando administrátorem farnosti Křesín, okres Lovosice, vikariát Litoměřice, č. dekretu 2678/55 ze dne 28. 7. 1955.

Ruisl Klement, administrátor v Raspenavě, byl dosavadních povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 8. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Mikulášovice, okres a vikariát Rumburk a excurrando administrátorem farnosti Velký Šenov, okres a vikariát Rumburk, č. dekretu 2021/55 ze dne 23. 7. 1955.

Skácel Bohuslav, administrátor v Trmicích a excurrando administrátor v Předlicích, okres a vikariát Ústí n. Labem, byl dosavadních svých povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 8. 1955 interkalárním administrátorem farnosti Horní Jiřetín, okres Litvínov, vikariát Most a excurrando administrátorem farnosti Dolní Jiřetín, č. dekretu 2360/55 ze dne 19. 7. 1955.

Sluka Vladimír, kaplan v Liberci, byl dosavadních povinností zproštěn a ustanoven s platností od 1. 8.

1955 interkalárním administrátorem farnosti Nové Město p. Smrkem, okres Frýdlant, vikariát Liberec, a excurrando administrátorem farnosti Jindřichovice pod Smrkem, č. dekretu 2629/55 ze dne 23. 7. 1955.
Truxa Václav, administrátor děkanství v Mostě, byl ustanoven s platností od 1. 8. 1955 excurrando administrátorem farností Vtelno u Mostu, Slatinice a Židonice, vše okres a vikariát Most, č. dekretu 2562/55 ze dne 19. 7. 1955.

Zproštění:

Msgre Slavík Václav, titulární kanovník při katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích, byl s platností od 1. 8. 1955 zproštěn povinností excurrando administrátora farnosti Křesín, č. dekretu 2677/55 ze dne 28. 7. 1955.

Vinduška Oldřich, administrátor v Litvínově, byl s platností od 1. 8. 1955 zproštěn povinností excurrando administrátora farností Horní a Dolní Jiřetín, č. dekretu 2563/55 z 19. 7. 1955.

Jurisdikce:

Dr Danišovičovi Stanislavu byla s platností od 1. 8. 1955 udělena jurisdikce k výkonu duchovenské činnosti v Oblastním zaopatřovacím ústavě v Milešově, okres Lovosice, vikariát Litoměřice, č. dekretu 2705/55 ze dne 1. 8. 1955.

Zpovědní jurisdikce:

Böhm Jan, farář v Dubnici, byl s okamžitou platností ustanoven řádným zpovědníkem sester Třetího řádu sv. Norberta v Jablonném v Podještědí, č. dekretu 2193/55 ze dne 8. 7. 1955.

Čálek Bohuslav, administrátor v Novém Boru, byl s okamžitou platností ustanoven řádným zpovědníkem Milosrdných sester sv. Vincence ve Svojkově, č. dekretu 2518/55 ze dne 27. 7. 1955.

Čistický František, farář v Josefově Dolu, byl s platností od 1. 8. 1955 ustanoven řádným zpovědníkem Chudých školských sester de N. D. v Dolním Maxově, č. dekretu 2527/55 z 25. 7. 1955.

Jech Josef, administrátor v České Kamenici, byl s okamžitou platností ustanoven mimořádným zpovědníkem Chudých školských sester de N. D. v charitním ústavě v Oseku u Duchcova, č. dekretu 2923/1955 ze dne 27. 8. 1955.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Švorc Eduard, farář v Bukovně u Ml. Boleslavi, byl dne 31. 8. 1955 přeložen na trvalý odpočinek, č. dekretu 2830/55 ze dne 15. srpna 1955.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Čidlík Alois, Jiljí, kooperátor Jevíčko, ustanoven dekretem čís. 7252/55 ze dne 10. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 administrátorem tamtéž.

Jmenování děkanů a místoděkanů:

Šimera Karel, provisor Olomouc-Hodolany, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 děkanem pro děkanství Olomouc-město.

Očenášek Cyril, administrátor Drahanov, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 děkanem pro děkanství Olomouc-venkov.

Beránek Oldřich, administrátor Křelov, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 místoděkanem pro děkanství Olomouc-venkov.

Losík Jan, místoděkan, farář v Mor. Prusích, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 děkanem pro děkanství vyškovské.

Haitman Jaroslav, administrátor Svitavy, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955 s platností od 1. 10. 1955 místoděkanem pro děkanství svitavské.

Kyselák Antonín, úřad. místoděkan, administrátor v Nivnici, ustanoven dekretem ze dne 17. 10. 1955

s platností od 1. 10. 1955 děkanem pro děkanství uherskobrodské.

Koruna Alois, administrátor v Uher. Brodě, ustanoven dekretem ze dne 1. 10. 1955 místoděkanem pro děkanství uherskobrodské.

Zemřeli:

Škrobánek Emanuel, děkan a farář Linhartovy, zemřel dne 12. 10. 1955, pochován tamtéž dne 15. října 1955.

Hrubý Alois, narozen r. 1908, provisor Ohrozim (okres Prostějov), zemřel 28. 10. 1955, pochován 1. 11. 1955 v Hlučíně.

APOŠTOLSKÁ ADMINISTRATURA ČESKOTĚŠÍNSKÁ

Ustanovení:

Holek Josef, kooperátor v Třinci, ustanoven kooperátorem ve Frýdku dekretem čís. 332/55 s platností od 1. 9. 1955.

Chroboczek Boleslav, kooperátor ve Vratimově, ustanoven dekretem čís. 333/55 s platností od 1. 9. 1955 kooperátorem v Třinci.

Schneider Jaroslav, kooperátor ve Frýdku, ustanoven dekretem čís. 331/55 s platností od 1. 9. 1955 administrátorem v Javorníku ve Slezsku a excurrando administrátorem v Bílém Potoku, Travné a Zálesí.

Vlček Bohuslav, administrátor v Javorníku ve Slezsku, ustanoven dekretem čís. 334/55 s platností od 1. 9. 1955 kooperátorem ve Vratimově.

OPRAVA tiskové chyby ve zprávě DP č. 7/1955: Podle výnosu kapitulní konsistoře v Č. Budějovicích číslo 2430 ze dne 1. 6. 1955 byl P. Josef Kníže, administrátor ve Chvojnově, okres Pelhřimov, suspendován pro provinění proti can. 2344 a can. 2355 CIC, a tedy nikoli proti can. 2345.

PŘEDPLATNÉ DUCHOVNÍHO PASTÝŘE 1956

V této době probíhá předplatitelská kampaň PNS na časopisy, které si mohou čtenáři předplatit na rok 1956. Časopis je možno předplácet u poštovního doručovatele nebo na poštovních úřadech. Upozorňujeme všechny vldp. duchovní správce, že je nutné zajistit si včas podle směrnice njd. Ordinariátů další pravidelnou dodávku Duchovního pastýře, protože v DP vycházejí úřední zprávy.

Počet výtisků Duchovního pastýře bude plánován podle počtu předplatitelů a je proto v zájmu každého odběratele, aby si tedy časopis na rok 1956 zajistil zaplacením předplatného co možná nejdříve.

HOMILETICKÁ PŘÍLOHA DP

vychází v tomto čísle v rozsahu 16 stran, kde je i kázání již na začátek nového roku. V 9. čísle tohoto ročníku příloha proto nevyšla.

DIRECTORIUM 1956

Na četné dotazy vldp. duchovních správců oznámilo nám vydavatelství České katolické Charity, že Direktář obdrží všechny farní úřady na začátku roku 1956. Nové Directorium je jednotné pro všechny diecése v Československé republice (mutuji se jen některé jeho části a zvláštnosti diecési) a je zpracováno podle posledních směrnic Sváté stolice. Proto se poněkud zdrželo jeho vydání. Distribuci na příslušné konsistoře provádí společně Spolek sv. Vojtěcha a Česká katolická Charita přímou expedicí z tiskárny v Trnavě. Zatím použijte rubrik uvedených v letošním Directoriu »pro mense Januario 1956«.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník V. - Číslo 10. - V Praze dne 1. prosince 1955.

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČSR v ÚCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beneš. Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12 - Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na 1/2 roku Kčs 15.-, celoročně Kčs 30.-, cena jednoho výtisku Kčs 3.-. Povolovací výměr č. 79.220. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky přijímá každý poštovní úřad i doručovatel. Podepsáno k tisku 22. listopadu 1955. - A-30602.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní prosinec, připomínáme:

2. prosinec 1915

Již čtyřicet let uplynulo ode dne, kdy v Praze-Smíchově zemřel známý český hudební pedagog *Jan Malát* (nar. 16. 6. 1843 ve St. Bydžově). Pocházel ze staré učitelské rodiny a sám byl rovněž učitelem, posléze v místě svého úmrtí. Kromě svého povolání věnoval se nadšeně hudbě a vynikl jako hudební pedagog (známé theoreticko-praktické školy pro housle a pro klavír, vydané společně se Zd. Fibichem) a upravovatel národních písní. V této činnosti sběratele a harmonisátora vydal jmenovitě sbírky »Český národní poklad« (7 knih po 100 písních), »Zlatá pokladnice« (2 sešity po 100 písních), »Zpěvy lidu českého« (pro sborový zpěv), »Národní písně československé« (sborová úprava). Známý jsou též jeho klavírní výtahy ze Smetanových oper »Hubička« a »Dalibor«.

Malát je též známý svými pracemi na poli církevní hudby. Kromě různých mší, složených při různých příležitostech, složil jímavou hudbu modliteb na slova našich různých básníků: K. V. Raise (Tvůrce světů v nadoblačné výši), »Modlitba za národ český«, »Beránku Boží, děťátko z ráje«, Jaroslava Vrchlického (»Modlitba k sv. Jiří«), Josefa V. Sládka (»Bože velký«, pro smíšený sbor) a j.

Nejznámější církevní skladbou Malátovou je »Posvátný čas vánoční«. Jsou to tři sešity zpěvů k Ježíškovi, obsahující krásné harmonisované písně, hry a koledy pro jeden i více hlasů s průvodem varhan, harmonia nebo piana.

5. prosince 1870

Vzpomínáme-li 85. narozenin národního umělce *Vítězslava Nováka*, činíme tak v vědomí jeho důležitosti pro rozvoj moderní české hudby. Vítězslav Novák se narodil v Kamenici nad Lipou jako syn lékaře, který se přestěhoval do Jindřichova Hradce, kde r. 1882 zemřel.

Ztráta otce měla své sociální důsledky i pro našeho budoucího umělce: vystudoval za svízelných poměrů gymnasium v Jindřichově Hradci (r. 1881—1889), dáváje kondice a vyučuje hudbě.

Po maturitě Novákově přestěhovala se rodina do Prahy a mladý Novák se stal posluchačem právnické fakulty, vzděláváje se dále hudebně na konservatoři. Avšak láska k hudbě zvítězila: Novák zanechal studia práv a věnoval se cele hudbě.

Jeho praktická dokonalost byla doplněna theoretickým studiem; v té době na něho blahodárně působil jeho učitel, geniální Antonín Dvořák, jehož vliv jest patrný na Novákových komposičních začátcích.

První úspěch sklízěl Novák při výstupní zkoušce z konservatoře r. 1891 svým klavírním triem g-moll (op. 1.), kterému se dostalo ceny České akademie. Širší hudební veřejnost zvěděla však o Novákovi teprve, když Johannes Brahms, přisedící komise státního stipendia, jehož Novák po řadu let požíval, nejen přijal dedikaci jeho klavírních Eklog (op. 11), ale, jako dříve Dvořáka, doporučil jej berlínskému nakladateli N. Simrockovi, čímž Novákovi byla tehdy otevřena brána do širého světa.

Již z prvních těchto publikací bylo patrné, že vlastní oblastí Novákova nadání jsou malé lyrické formy. V drobných klavírních kouscích plných nálady jeho květnatá melodika předurčuje slohovou ornamentálnost, na úkor formy i obsahu, nečinící ústupků zevní bravuře, v písních pak jeho vnímavost pro básnické slovo přispívá k výstižnému převodu poetického obrazu v hudební.

Základní předností jeho tvorby (nenucenost a nehledanost) neopouštějí ho ani tehdy, když cyklická forma instrumentální odkazuje na práci s thematickou polyfonií.

Pedagogická činnost, zprvu soukromá, od r. 1909 na pražské konservatoři, proslavila Nováka jako jednoho z nejlepších učitelů svého oboru vůbec.

Široká, všeobecná inteligence, živý zájem o mladé umění, vášnivá záliba v problémech skladatelské techniky, jedinečná znalost hudebních děl po stránce analytické, hlavně pak pedagogické nadání, spojené s pronikavostí psychologického postřehu a přiléhavostí umělecké kritiky vůči žakovským pracím, takové jsou hlavní znaky Novákovy výchovné činnosti.

Z velké řady jeho žáků jmenujeme nejznámější: B. Vomáčka, V. Štěpán, J. Jindřich a I. Krejčí.

Ve svém díle, tvořeném s přísnou autokritikou, odvažoval se Novák nejtěžších tvůrčích problémů a razil moderní české hudbě cestu k novým uměleckým hodnotám. Na počátku svého vývoje se dává našeti vlnou tehdejšího hudebního romantismu se sklonem k intimní lyrice směru Čajkovského a Griega.

Pobytem na Moravě a na Slovensku vytváří Novák z lidových elementů svou moderní hudební řeč, obohacuje se melodicky i rytmicky a dospívá k prvním smělým kombinacím moderní harmonie (viz skladby: »Valašské tance« r. 1898, »V Tatrách« r. 1902, »Slovácká suita« r. 1903). Z posledních let před smrtí (zemř. 18. 7. 1949 ve Skutčeli) jmenujeme Novákovu »De profundis« a »Svatováclavský triptych« (upravený pro varhany prof. Wiedermannem).

6. prosinec 1920

Ve foyeru Národního divadla v Praze můžete vidět mezi různými zasloužilými kulturními pracovníky také bustu *Karla Kovařovice*, hudebního skladatele, dirigenta a šéfa opery ND v Praze (v l. 1900 až 1920), od jehož smrti v jeho rodném městě Praze uplynulo 35 let (nar. 9. XII. 1862).

Žák pražské konservatoře (klarinet, harfa, klavír) a Zd. Fibicha (kompozice a instrumentace) v letech 1873—1879, stal se kapelníkem v Plzni a v Brně (r. 1886—1888), až se dostal do Národního divadla v Praze.

Jeho umění dirigentské, na nejvyšším vrcholu kolem r. 1910, mu získalo věhlas nejen doma, ale i za hranicemi. I jeho vedení opery bylo vysoké úrovně a vytvořilo obsáhlý repertoár českých i cizích oper.

Zvláštní hrou osudu Kovařovic, ač vážně nemocen vzrůstající chorobou (rakovina střev), řídil poslední své představení v říjnu 1920, téhož »Dalibora«, jímž začal svoji činnost v pražském Národním divadle v červenci 1900. Jako skladatel i dirigent měl v sobě silnou tradici smetanovskou, ale podlehl okamžitým proudům své doby, takže nevyspěl v umělce pevně vyhraněného směru, jak jeho velký talent sliboval.

Z jeho díla jsou nejznámější dvě opery »Psohlavci« (r. 1898) a »Na Starém bělidle« (r. 1901).

16. prosinec 1770

Před 185 lety se narodil v Bonnu ze staré nizozemské hudebnické rodiny *Ludvík van Beethoven*, právem považovaný za největšího skladatele všech věků.

Beethoven byl po Haydnovi a Mozartovi třetí velmistr vídeňské klasiky: jeho dílo značí vrchol patetické tvorby, která po uvolnění z přísné formy klasické a barokní hudby značí přechod k romantické epoše (Schumann, Berlioz).

Beethoven jest skladatel převahou instrumentální, na kterémžto poli dospěl k výši podnes nedostupné. Scherzo, zbudované na základě starého menuetu, jest jeho výtvorem. Svrchovaně obdivuhodná jest jeho thematická práce, hloubka a váha jeho themat.

Symfonická díla jeho jsou ohromných rozměrů, zbudovaná logicky na širokém základě, vlastnosti to, jimiž se hlavně liší od Haydna a Mozarta. Méně šťasten byl na poli vokálním (viz jeho jedinou operu »Fidelio«), ač i tu, jmenovitě v »Missa solemnis« D-dur (z r. 1824), zůstavil dílo gigantické, největší poslední doby.

Beethoven jest autorem 138 větších děl. V jeho skladatelské práci vidíme zřetelně tři období:

První (asi do r. 1803): drobnější skladby klavírní, tria a ze symfonií C, D (vliv Haydnův a Mozartů); druhé (asi do r. 1816): symfonie 3—8, ouvertury, kvarteta (doba samostatného tvoření);

třetí (vrchol a závěr): 9. symfonie »Missa solemnis«, poslední sonáty a kvarteta.

Z jeho velikého díla komentujeme:

Devět symfonií (nejznámější: »Es dur Eroica«, op. 55, r. 1804; devátá d-moll se závěrečným chorálem Schillerovy »Óda na radost«, op. 125, r. 1823), 32 sonát (nejznámější »Pathétique«, op. 13; f-moll »Appassionata«, op. 57), četné skladby komorní hudby (10 houslových sonát, 16 smyčcových kvartet).

Beethoven, od r. 1800 trpící úpornou ušní chorobou, důsledkem které byl od r. 1819 zcela hluchý, žil většinu svého života jako skladatel, díky svým četným příznivcům, ve Vídni, kde též 26. 3. 1827 zemřel.

Během svého života navštívil třikrát Čechy. Během své cesty do Berlína bydlil v únoru 1796 v Praze na Malé Straně v hostinci »U zlatého jednorozce« (bývalý palác Wolkenstein-Trostburg) v dnešním čp. 285-III, Lázeňská ul. č. 11. Půjдете-li někdy po Malé Straně, uvidíte na domě v rohu malého náměstíčka před maltézským kostelem Panny Marie Pod řetězem jeho krásnou pamětní desku.

23. prosinec 1745

Dlouhá doba 210 let, jež nás dělí od smrti proslulého českého kontrapunktisty a církevního skladatele *Jana Dismase Zelenky* (nar. 16. X. 1679 v Louňovicích pod Blánkem), nedala zapadnout jeho jménu.

Zelenka zemřel jako dvorní skladatel a kapelník dvorní kapely v Drážďanech, kde žil 35 let, tudíž větší část svého života. Byl velmi plodný a důmyslný skladatel, vynikal vzděláním všeobecným i hudebním i znalostí několika jazyků.

Za nejlepší díla se pokládají jeho »Lamentationes pro die Mercurii« a »Responsoria pro hebdomada sancta«.

Z jeho skladeb nevyšlo nic tiskem, ale veškeré jeho rukopisné skladby chovala dvorní knihovna drážďanská.

Kněz a vlastenec

Před osmdesáti pěti lety zemřel v slovenské dědině Majciechové u Trnavy, 7. prosince 1870, vynikající kněz a horoucí slovenský vlastenec *Janko Palárik-Bezkydov*. Palárik uměl po způsobu vlasteneckých kněží dokonale spojit službu Cirkvi i vlasti. Studoval teologii v Žilíně, Ostrihomě, Bratislavě a Trnavě. Dlouhá léta kaplanoval v Rakové u Kysiuc, v Starém Tehově, ve Windschachtě u B. Štiavnice. Od r. 1861 byl farářem v Majciechové u Trnavy, kde i zemřel.

Vynikajícím způsobem se podílel na činnosti katolického tisku. Sám od r. 1850 vydával týdeník *Cyril a Metod*, ve kterém též bojoval za lepší postavení nižšího katolického duchovenstva a bojoval odvážně proti zárocům národa. Přispíval často do Klenových »Katolických novin pre obecny ľud« a později je sám redigoval. Bojoval za zájmy slovenského národa neohroženě v časopise »Ohlas pravdy«. Snažil se obhájit dobrou osvětovou práci a pokrok.

Žhavě hájil slovanskou myšlenku. Chtěl, aby vznikl veliký slovanský spolek, který by nebyl namířen proti jakémukoliv neslovanskému národu. Jeho buditeleské poslání se projevilo v četných divadelních hrách, které napsal pro potřebu soudobé slovenské společnosti. Byla to díla *Incognito*, *Smíření*, *Drotár*, *Dimitrij samozvanec* a jiná. Jeho hry spolu s hrami Chalúpkovými burcovaly národní sebevědomí a byly plny lidskosti. Máme proto mnoho důvodů, abychom vzdali jemu a jeho dílu svou hlubokou úctu a vděčnost.

Chlouba české vědy

Dvacátého prosince vzdáme spolu se světovou veřejností svou úctu a uznání vynikajícímu českému vědci Dr. Jaroslavu Heyrovskému, který se dožívá šedesáti pěti let svého plodného života. Jeho jméno je nerozlučně spojeno s fyzikální chemií a především polarografií. Je tomu zároveň třicet let, co sestrojil svůj první polarograf. Již tento objev mu zajistil trvalou světovou slávu. Polarografie spočívá na jednoduché elektrolyse, při níž měříme základní elektrické veličiny: napětí a intenzitu proudu. Polarogra-

fie umožňuje určit podle kvalitativních a kvantitativních změn při elektrolytických dějích spolehlivě chemické složení mnohých důležitých látek. Polarograf zabezpečuje dokonalou chemickou analýsu.

Praktické uplatnění polarografie je nesmírné. Je nezbytná pro chemické a technologické průzkumy, pro lékařství a hutnictví. Společná práce profesora Heyrovského a Brdičky nám dává oprávněnou naději, že vbrzku bude možno podle změn v složení krve určit ranou diagnosu rakoviny, a tím možnost včasné léčby. To je zásluha neobyčejné lidské hodnoty, za kterou bude prof. Heyrovskému vděčno mnoho nešťastných lidí, kterým dosud nebylo pomoci. Prof. Heyrovský svůj původní polarograf neobyčejně zdokonalil. Místo elektrody kapalné (rtuťové) zavedl tryskovou a celý přístroj zcitlivěl oscilografem.

Slavný vědec často přednášel o svých skvělých objevech na zahraničních univerzitách. Eyl hostem v SSSR, Velké Británii, USA, Bulharsku, Švédsku a v dalších zemích. Naše vlast jej mnohokrát vyznamenala a v r. 1952 se stal laureátem státní ceny. Přejeme jubilantovi srdečně mnoho zdraví a dalších vědeckých úspěchů, neboť jeho práce napomáhá mírumilovné budovatelské práci a zdraví lidí. Prof. Heyrovský je živým důkazem světovosti české vědy.

Pět let zákona na ochranu míru (20. 12. 1950)

Před pěti lety jsme manifestačně přijali v našem Národním shromáždění zákon, který je výrazem našeho odhodlání všemi možnými prostředky hájit požehnání míru. Je to zákon na ochranu míru. V naší společnosti, která si klade úkoly nesobecké služby bližnímu a která se snaží učinit z mírumilovné práce nástroj společného štěstí a spokojenosti, nemá místa nespravedlivá válka. Proto jsme před pěti lety ji vyhlásili za zločin a každého, který by ji chtěl roznécovat nebo ji propagovat, za zločince.

Odsuzujeme-li vraždu jedince, tím spíše musíme zavrhnout kolektivní vraždění národů, jež vyplývá ze sobeckého mamonářství a protikřesťanského bezohledného úsilí o světovládu a porobení cizích národů. Jsme hrdi na to, že jsme nemuseli zákon často uplatňovat, neboť mezi našimi lidmi je pramálo těch, kteří by očekávali z války něco dobrého.

Pro kněze je samozřejmou vnitřní potřebou obhajoba míru. Vždyť vyplývá z nehlubšího základu křesťanství. Poselství lásky se může naplňovat jen v míru a pokoji. Válka otvírá dveře zločinu a hříchu. Znamená bezměrné utrpení lidstva. Významné jubileum našeho základního mírového zákona je proto pro nás živým popudem, abychom se za mír k Bohu ještě vroucněji modlili a ještě obětavěji za jeho dosažení ve svém pastýřském úřadě usilovali.

Deset let od smrti národního umělce Janko Jesenského

Brzo po našem osvobození, 27. prosince 1945, zemřel veliký syn slovenského národa — národní umělec *Janko Jesenský*. Horoucí lásku k slovenskému lidu spojoval s pevným sebevědomím proti všem jeho nepřátelům. Cizím i domácím. Po roce 1918 zastával úřady župana a potom vicepresidenta bratislavského zemského úřadu. Byl znamenitým novinářem a především vynikajícím básníkem. Jeho knihy: *Verše*, *Ze zjetí*, *Novely*, *Po búrkach*, si získaly lásku slovenského lidu svou otevřeností a lidovostí. Ve dvoudílném románu *Demokrati* podal přísnou společenskou kritiku soudobé společnosti před rokem 1928. Byl rovněž citlivým tlumočitelem ruské literatury, kterou vroucně miloval. Fašistický režim ho nenáviděl. Ač již stár, zúčastnil se Janko Jesenský slavného slovenského národního povstání a byl v srpnu roku 1944 členem Slovenské národní rady v Banské Bystrici.

Dožil se šťastného osvobození svého milovaného národa a drahé vlasti. Jako jednomu z prvních byl mu udělen titul národního umělce. S hlubokým zármutkem loučil se s ním slovenský a český národ před deseti lety. Jeho dílo neztratilo na živosti a patří do klenotnice slovenské národní literatury.